

Ra 'da'yonhogui nangué
ma Hmuhꞥ ra Jesucristo

Eastern Highland Otomi New Testament

Contents

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo	1
Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos	57
Ran ho Ma'da'yo bi 'Yo't'a ra Lucas	90
Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Xuua rá xädi ra Jesús, ne xin rá 'bäiui a	144
Yún t'òt'e yú 'bäihü ra Jesucristo	184
Ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ja ra ngurpa dąhnini Roma	234
Ná n'da ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ja ra dąhnini Corinto	256
Ná yoho ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ja ra dąhnini Corinto	278
Ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ja ra häi Galacia	291
Nu ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ra dąhnini Éfeso	299
Ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ja ra dąhnini Filipos	307
Ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ja ra dąhnini Colosas	313
Ná n'da ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ja ra dąhnini Tesalónica	318
Ná yoho ra søcuą bi 'yorba ra Pablo ı yü 'yęc'yeyi bu ja ra dąhnini Tesalónica	322
Ná n'da ra søcuą bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo	325
Ná yoho ra søcuą bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo	331
Ra søcuą bi 'yo't'a ra Pablo bi mbenpa a ra Tito	335
Ra søcuą bi 'yo't'a ra Pablo bi mbenpa a ra Filemón	338
Ra søcuą bi 'benba yü 'yęc'yeyi, yü israel, ngue na yą ra hebreo ı	340
Ra søcuą bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago	356
Ná n'da ra søcuą bi 'yo't'a ra Pedro	362
Ná yoho ra søcuą bi 'yo't'a ra Pedro	368
Ná n'da ra søcuą bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua	372
Ná yoho ra søcuą bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua	377
Ná hyu ra søcuą bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua	378
Ra søcuą bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Judas	379
Rán t'uti ra Jesucristo bi nu ra Xuua	381

Ra 'da'yonhogui nanguē ma Hmuhũ ra Jesucristo

**New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomi, Eastern Highland)**

Language: Otomi, Eastern Highland
Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.
Copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.
7bd39445-c46c-520d-80e7-acf03288206f
ISBN: 978-1-5313-0514-7

MATEO

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo

Yám bombøta ra Jesucristo

1 Guehna n'da ra søcuá i ja ua im ma to'o yú ngurpa bøta ra Jesucristo. Nu'a n'da ra Abraham ne man'da ra David ne xun ngu mi'da gátho yú ngurpa bombøta u.

²Nu ra Abraham bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Isaac. Nu ra Isaac xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jacob a. Ne nu ra Jacob xø bim 'buh yú ts'unt'u. Nu'a n'da ra Judá a ne'u yún 'yohu. Ne gue'u bi xandgahe u dyu ja'i israelgähe, dyu judíohe. ³Ne nu ra Judá bim 'bu i yoho yú ts'unt'u. N'dam'bu'i thoho yoho. Nu'a n'da ra Fares. Nu'a man'da ra Zara. Ne nu'a rá mbe u rá thuhu ra Tamar a. Ne nu ra Fares bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Esrom. Ne nu ra Esrom, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Aram a. ⁴Ne nu ra Aram bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Aminadab. Ne nu ra Aminadab, xø bim 'bu a n'da rá ts'unt'u, ra Naason a. Ne nu ra Naason, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Salmón a. ⁵Nu ra Salmón xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Booz a. Ne nu ra Booz, rá mbe a ra Rahab. Ne nu ra Booz xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Obed a. Ne nu rá mbe ra Obed, ra Rut a. Ne nu ra Obed xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Isaí a. ⁶Ne nu ra Isaí xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra David a. Ne nu ra David gue'a bin ts'ut'abi a. Ne nu ra David xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Salomón a. Ne nu rá mbe ra Salomón, gue'a xí du rá ndø rá thuhu Urías.

⁷Ne nu ra Salomón xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Roboam a. Ne nu ra Roboam xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Abías a. Ne nu ra Abías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Asa a. ⁸Ne nu ra Asa xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Josafat a. Ne nu ra Josafat xø bim 'buh

rá ts'unt'u, ra Joram a. Ne nu ra Joram xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Uzías a. ⁹Ne nu ra Uzías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jotam a. Ne nu ra Jotam xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Acáz a. Ne nu ra Acáz, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Ezequías a. ¹⁰Ne nu ra Ezequías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Manasés a. Ne nu ra Manasés, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Amón a. Ne nu ra Amón, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Josías a. ¹¹Ne nu ra Josías, xø bim 'buh rá ts'unt'u ra Jeconías a, ne'u yún 'yohu. Ne gue'u yu pa bi ts'ix u ma mi israelhe dyu judíohe bu ja ra häi Babilonia. Bi zix yún sühü.

¹²Ne nubüya nu ra Jeconías bin xand bu ra häi Babilonia a, ne'a rá ts'unt'u ngue ra Salatiel. Nu ra Salatiel xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Zorobabel a. ¹³Ne nu ra Zorobabel xø bim 'buh rá ts'unt'u ra Abiud a. Ne nu ra Abiud xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eliaquim a. Ne nu ra Eliaquim xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Azor a. ¹⁴Ne nu ra Azor xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Sadoc a. Ne nu ra Sadoc xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Aquim a. Ne nu ra Aquim xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eliud a. ¹⁵Ne nu ra Eliud xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eleazar a. Ne nu ra Eleazar xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Matán a. Ne nu ra Matán xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jacob a. ¹⁶Ne nu ra Jacob xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra José a. Gue'a rá ndø ra María a. Ne gue'a rá mbe ra Jesús a, ngue ra Cristo a büya, rá thahni Oja.

¹⁷Ne gue'u gátho yám bombøta ra Jesucristo u. Mbudi tho ra Abraham, ná 'de'magoho a ra David. Ne xø bim 'buh mi 'de'magoho yám bombøta ne gue'u yu pa bi ts'ix pu Babilonia. Ne xø bim 'buh mi 'de'magoho, ná 'de'magoho a ra Cristo büya.

Nu'a bin ja 'bu mim 'buh ra Jesucristo

¹⁸Ne nu'bu mim 'buh ra Jesucristo, nu'a rá mbe ngue ra María bi 'yän'na ra José, ne ya in nde din that'ui, pe

nu'bu hin ním 'buhmi, ya bi hnu ngue in hať'uhni ra María, pegue bi nequi zehe rá t'uhni nangue rá Hogandahi Oja. ¹⁹Ne nu ra José buya bi beñi hanja bin hať'uhni a ra María. Pegue ra hocja'i a ra José ne him mi nde di yap'a ra María bu 'buh ra ze'mi pegue bi beñi da hyetho. ²⁰Ne nu ra José, nu'bu ngubũ mim beñi, bi 'ui n'da ra t'i 'bu min apũ rán ngunse, bi nu rãm 'behni Oja bi 'yembi:

—Nu'i, hague José, rãm bom'бето i ra David, xũn ho 'bu gam 'buhmi a ra xisu, nguetho nu ra 'uere dim 'bui, dim 'bui nangue rá Hogandahi Oja a. ²¹Ne dim 'bu a n'da rá ts'unt'u ra María, gui xip rá thuhu ra Jesús. Nu'a ra Jesús nam bõni ngue da yañi gätho yá mijudíohũ, yũ is-rael, nangue yá ts'oqui u, bi 'yemp'a rãm 'behni Oja a ra José 'bu min aha.

²²Nguetho maya'bu thoho bi zãn Oja a ra María 'bu mi man'a ra pøngahya ngue bi 'yena:

²³N'da ra hmute ngue hin jam'bu n'dandj bi zo a n'da ran 'yohũ, ne din hať'uhni.

Ne nu'a rá t'uhni dim 'bui da t'ẽmbi ra Emanuel, bi 'yẽn'a ra pøngahya maya'bu.

Ne nu'a ra Emanuel in nde da ma: “Dí 'buhmbu Oja.”

²⁴Janangue'a nu'bu mi hyax buya a ra José, bi 'yõt'e 'be'a bi xi a rãm 'behni Oja, ne 'bex bi zin'a ra María. ²⁵Pe him 'bexque njuantho bim 'buhmi, ja gue'bu bim 'buh rá ts'unt'u ra María. Ne nu ra José buya bi xih rá thuhu ra Jesús a ra t'uhni bim 'bui.

Nu'u 'da yũn 'yohũ bi dãnde ra Jesús 'bu min 'uere

2 Ne nu ra Jesús bãm 'bupũ ra hnini Belén guepũ ra häi Judea. Ne min ts'ut'abi bu ja a ra xequi a ra Herodes, ne mí zãm bu ra dahnini Jerusalén. Ne bi zøm bu Jerusalén 'da yũn 'yohũ ngue yá 'befi mí hand yũ sø. Ne nu'u bí nexpu

mbe ní bøx ra hyadi u. ²Ne nu'bu mi zøm bu Jerusalén bi 'yãn'du 'bupũ:

—Hapũ i 'bucua a rá hmuts'ut'abi yũ judío ja bim 'bui, bi 'yẽn'u. Nguetho dán nuhe n'da ra sø njãm'bu dá nuhe n'dandj. Ne gue'a ra hmepya bi 'yurcahe ngue ya bim 'bui, ne bá ẽhmbe ya ga thãndehe a, bi 'yẽn'u bi nu ra sø.

³Ne nu ra ts'ut'abi Herodes, nu'bu mi sifi 'be'a bi man'u yũn 'yohũ bi zøm bu, bi hyonya thoho nangue a ram hma ngue bim 'buh man'da ra ts'ut'abi. Ne gätho 'bupũ Jerusalén bin su nguetho im beñi: “Masque i ja 'be'a din ja ya,” ẽn u. ⁴Ne nu'a ra ts'ut'abi Herodes buya bi zon'du yũ hmumbäjä ne'u yũ xãnbate nija, bi 'yãnni hapũ im man yá sœcuã yũ pøngahya dim 'bu a rá hmuts'ut'abi yũ judío, ngue ra Cristo. ⁵Ne nu'u bi 'yẽmbi:

—Guepũ Belén ra häi Judea dim 'bui, nguetho gue'a bi man ra pøngahya 'bu maya'bu 'bu mi hma ngue,

⁶Nu ra hnini Belén bu ra häi Judea, ra t'uhni a, pegue din ja tengu n'da ra dahnini

nguetho guepũ dim 'bupũ ra Hmu di jamansu ma t'uhni yũ ja'i israel, i ẽn Oja, bi 'yẽn'a ra pøngahya maya'bu, bi 'yẽn u yũ mbäjä.

⁷Nu'bu mi mbenc'u yũ mbäjä ne yũ xãnbate nija, nu ra Herodes bi zon'du bi nu ra sø, pe njon mi ndepe da nu 'bu mam bá ts'i. Ne nu'bu mam bá ts'i bu 'buh ra Herodes, bi 'yãnni:

—Ma njãm'bu bi nequi a ra sø, bi t'ẽmp'u.

⁸Ne nu'bu mi xifi, nu ra Herodes buya bi 'yẽmp'u bi nu ra sø:

—Ní mbähä bu Belén, gui hyomhbũ hapũ bim 'bu a ra 'uere, ne nu'bu gá tĩmhbu hapũ i 'bui, gua ẽhmbe gui xijũ, necã ga mba ga thãnde a, bi t'ẽmp'u bi nu ra sø. Pe hinga gue'a mim beñ a.

⁹Ne nu'u yũn 'yohũ buya bi mba da hyoni hapũ bim 'bu a ra 'uere, ne xø bi nequi mahøn'a a ra sø xpí nu bu yá häi. Ne i

'bet'o a. Ne nu'bu mi zom bu Belén, bin säya a ra sɔ bu din 'yɛ't'ui a ra ngu nubu mí 'bu a ra 'uere. ¹⁰Ne nu'u yun 'yohu 'bu mí nu bin säya a ra sɔ, bin johya yú mbui büya. ¹¹Ne bi yut'ambo, bi nu a ra 'uere ne ra María rá mbe. Ne bin danyahmu, bi dande a ra 'uere. Ne 'bexque bi xo't' yú 'beni bá tu, ne bi un yun t'unni a ra 'uere ngue ɛmme xun ngu di muui. Bi unna n'da ra oro, ne rá ndega ra za bi unni, ne n'da ra 'yɛthi yaman'u. ¹²Ne nu'bu min ɔ u yun 'yohu ngue bi nu ra sɔ, Oja bi 'yut'a n'da ra t'i ngue nu'bu bi mbengui hin dí mba bu bí 'buh ra Herodes. Janangue'a n'danni n'da ra 'yu bi hyax 'bu mi mbeng bu yú häi büya.

Ra Jesús bi ts'ix bu Egipto

¹³Ne nu'bu mí mba u yun 'yohu büya, n'da rá m 'behni Oja bi xi a ra José 'bu min ɔha:

—Dami ndants'i. Dami six'a ra 'uere ne a rá mbe. Gui' dahmbu, ni mbähä bu ra häi Egipto ne gam 'buhmbu bu 'da yu pa. Ne him 'bex gua pengüi, jague'bu dá xi'auí gua pengüi. Nguetho nu ra Herodes da hyon'a ra 'uere, ne nu'bu da dñi da hyo, bi 'yɛmp'a rá m 'behni Oja a ra José.

¹⁴Ne 'bex bi ndanc'a ra José a ra xui a. Bi zix a ra María ne rá t'uhni, ne bi mba bu ra häi Egipto. Him bi dɔ'mi 'be da hyats'i. ¹⁵Ne bám 'bupü Egipto jague'bu mi du ra Herodes, ja bá penc'u büya. Ne bin ja 'be'a bi man Oja maya'bu, bi 'yɛna: “Gan zohn'na ma t'uhni bu Egipto,” i ɛn Oja, bi 'yɛn'a rá pongahya.

Ra ts'ut'abi Herodes bi manda dí ho yu t'uhni

¹⁶Ne nu ra Herodes ɛmme bin cue ngue ya bi thät'i, nguetho nu'u yun 'yohu bi nu ra sɔ hin í mbeng bu 'bu mi dñi'a ra t'uhni. Janangue'a bi mben'ndu yú dofui ngue da hyo yu 'uere bu Belén ne yu

hnini i hänbu. Ne gätho u yu t'uhni hinga na pe'ts'a nyojeya gätho bi hyo. Nguetho bi man u yun 'yohu, ya mbe má nyojeya ya bi nequi a ra sɔ. ¹⁷Ne nu'a bin ja, maya'bu thoho bi man a ra pongahya ra Jeremías ngue ngubu din ja 'bu mi 'yɛna: ¹⁸Bin ja n'da ran ts'oni bu ra hnini Ramá, nts'edi bi mbah yú xisu yu judío, bin zoni ne him bi 'yɔ a bi xi u bi hyurpa yú mbui, nguetho ɛmme im bɛn'u yú t'uhni bi thopi, bi 'yɛn'a ra Jeremías 'bu maya'bu.

¹⁹Ne nu'bu mi du ra Herodes büya bi 'uɔ man'da rá m 'behni Oja a ra José 'bu min xui, bu ra häi Egipto.

²⁰—Dami ndants'i. Dami six a ra t'uhni ne a rá mbe. Dami penjü bu ra häi Israel, nguetho ya bi du u mí nde xtá hyo a ra t'uhni, bi t'ɛmp'a ra José.

²¹Ne nu ra José büya bi hyax ra 'yu ní mba bu ra häi Israel 'bu mi hyats'i, ne bi zix a ra t'uhni ne'a rá mbe ra t'uhni bi zits'i, ɛna xtán zom bu ra xequi Judea. ²²Pe nu'bu mí 'yɔ a ra José ngue in ts'ut'abi bu ra Arquelao, bi zu da zom bu mahon'a, nguetho nu ra Arquelao rá ts'unt'u ra Herodes a. Ne'a xí 'uɔ xɔ bi bɛm büya, ngue'a hin da mba bu Judea. Janangue'a í mba bu ra xequi Galilea büya. ²³Ne bi mba dim 'bupü ra hnini Nazaret. Janangue'a bin ja 'be'a xmán t'o't'i bu ja yú sɔcuɔ yú pongahya Oja, gue nu ra Jesús da t'ɛmbi ra mengu Nazaret.

Bi man rá m hma Oja bu ja ra dapo ra Xuua Nxixya

3¹⁻²Ne nubüya nu ra Xuua Nxixya bi dɔ'mi bi xih yu ja'i ne bi 'yɛna:

—Dami päh nin 'yomfɛnihü nguetho ya mi ts'utho di manda ua rá ts'edi Oja, bi t'ɛmb yu ja'i.

Ne mí 'bupü ja ra dapo bu ra xequi Judea 'bu min yahu yu ja'i a ra Xuua.

³ Ne nu a ra Xuua gue'a bi man ra pøn-gahya Isaiás maya'bu ngue bi ma ba ɛhe, 'bu mi 'yena:

N'da ra ja'i din ya bu ja ra dapo ne da 'yena:

“Damin sãhu ga simhbũ ra Hmu mi ts'utho da zocua,

dami hoc ni mbũihu ga tømhbũ xũn ho,” da 'yena, bi 'yẽn a ra Isaiás maya'bu.

⁴ Nu yá he ra Xuua ám 'be yá xingu yũ camello, ne midín gũt'ũ yũ xifani, ne mi sa yũ t'axi ne mi si yũ t'afi t'asa dapo. ⁵ Ne nu'bu mi du'mi bi man rá m hman a ra Xuua, bi mba Ʃ yũ mengu bu Jerusalén, bi zøm bu 'buh ra Xuua, ne yũ mengu bu ra xequi Judea, ne'ũ mi 'bupũ hãnbũ ra dãthe Jordán, ngue nde da 'yode 'be'a da man'a ra Xuua. ⁶ Ne nu ra Xuua bi xixyãba Ʃ to'o bi 'yømanho 'be'a bi ma, ne bin juãnni nangue yá ts'oqui. Ne xũn ngu bi xixyãba bu ja ra dãthe Jordán.

⁷ Ne xũn ngu ma ngũrpihe dyũ israëlhe, dyũ judíohe, bi zøm bu mí 'bãh ra Xuua ɛna din xixyã Ʃ. Nu'ũ 'da yũ fariseo Ʃ, ne Ʃ 'da yũ saduceo Ʃ. Ne nu ra Xuua buya bi 'yẽmp'ũ:

—Nu'ahũ tengu'bu ni menihu yũ pozũ nguetho gyũ tontohũ. To'o bi xi ahũ gua ɛhmbũ ua ngue gua 'dahmbũ bu ja ran unbi xũn Ʃ tho, bi 'yena. ⁸ Ha guím bẽmhbu da zã gan yãmhbu 'bu hin gui 'yøthũ a rán sãui Ʃ to'o bi pãh yá mbui, bi t'ẽmp'ũ ma ngũrpihe. ⁹ Pe hin din ja ran 'yets'i ni mbũihu ngue gui 'yẽmhbu: “Nugãhe yá t'ũhnigãhe ra Abraham, ya hin gan nuhe ran unbi,” hingui sã gui 'yẽmhbu, nguetho nehya yũ do i 'bongua da zã din ja'i ngue da 'yẽmbi yá t'ũhni ra Abraham 'bu gue'a da nde Ojã da 'yøt'e, bi 'yẽn'a ra Xuua. ¹⁰ Ne nu'a ra aza ya mahoqui xũn ho ngue da 'yex Ʃ yũ za hingui ho yán dät'ã, ne da thøspũ ja ra sibi din zø. Ne nu'ahũ tengu'bu gyũ zahũ ngue hingui ho yán dät'ã, bi t'ẽmp'ũ yũ fariseo ne yũ saduceo.

¹¹ Ne xø bi xi Ʃ mi'da:

—Nugã dí xixyã ahũ nangue ra dehe 'bu ya gá pãh ni mbũihu, pe nu'a man'da ba ɛhe, di hoc'ahũ nangue rá Hogandãhi Ojã tengu'bu n'da ra sibi. Ne nu'a, man'da i ja rá ts'edi xinda guecã. Hin dí sucã tengu a, i ɛn a ra Xuua. ¹² Ne da 'yøt' ran juãbi, tenguetho 'bu i pa ma hoqui yũ ju, ngue n'danni i pa m'be'ts'i Ʃ yũ ju ne n'danni da t'ẽn Ʃ yá hãi. Ne nu Ʃ yá hãi da t'upũ ja ra sibi njãm'bu i huẽt'i, bi 'yẽmb yũ ja'i a ra Xuua.

Bin xixyã ra Jesús

¹³ Ne nubuya bi nexpũ ra hãi Galilea ra Jesús, bi zøm bu ja ra dãthe Jordán guepũ ja ra dapo bí 'buh ra Xuua. Bi zøm bu ngue bi nde din xixyã a ra Jesús. ¹⁴ Pe nu ra Xuua him mi ndehma di xixyãbi ra Jesús, ne bi 'yẽmbi:

—Pe nu'i guí ɛna ga xixyã i, pe go man sã'be go gui xixyãgui, bi 'yẽn'a ra Xuua.

¹⁵ —Pe nuya xũn ho 'bu gui xixyãgui, nguetho i jatho ga øthũ 'be'a bi man Ojã, bi 'yẽn'a ra Jesús.

—Da nde 'bu, bi 'yẽn'a ra Xuua buya.

¹⁶ Ne nu'bu mi gua a bin xixyã ra Jesús ne bi bøx bu ja ra dehe, 'bex bi nu ngue bi xoh mahets'i, ne bi nu bá çah rá Hogandãhi Ojã tengu n'da ra t'azũ, bi zøpũ mí 'bã a ra Jesús. ¹⁷ Ne 'bex bi t'ø a n'da ra nde bí 'yẽh mahets'i, bi 'yena:

—Nuna guehna ma Ts'ũnt'ugã na, ngue ɛmme dídi huẽcã ne dí numanho, bi 'yẽn Ojã.

Bi mba nts'ã a ra Jesús nangue ra zĩthu

4 Ne nu rá Hogandãhi Ojã buya 'bex bi zixpũ ja ra dapo, in ndepe da mba nts'ã a ra Jesús nangue ra zĩthu.

² Ne nyote pa ne nyote nxui bim 'bupũ ja ra dapo, ne him bin sihme, ne ɛmme bin tumanthuhu maha. ³ Ne nubuya, bi zøm bu a ra zĩthu ngue da zãp rá mbui ra Jesús. Ne bi 'yẽmbi:

—Nu'bu majuaṇi rá Ts'unt'u i Oja, dami japi dim hme yu do i 'bongua ne gui si, bi 'yɛn'a ra zɪthu.

⁴Nu ra Jesús bi daṭi:

—Hin ga ɔt'ä a, bi 'yɛna. Nguetho mán t'o't'i bu ja rá m hman Oja, hinga hont'a ra hme dám 'buh yu ja'i pe ne a gátho i ma Oja, bi t'ɛmp'a ra zɪthu.

⁵Nu ra zɪthu xø bi zixpə Jerusalén a ra Jesús, ne bi 'yɛxpə magəts'i rá 'bet'e ra dənija. ⁶Ne bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuaṇi gue'e rá Ts'unt'u i Oja, damin sáqui ne gui so nu häi, Ne Oja ba pehn yúm 'behni mahɛts'i ngue da mbäx'i'i ne da bent'i i, ne hin hapə gui 'uaqui nangue yu do, tengutho im mam bu ja rá m hman Oja, bi 'yɛn'a ra zɪthu, bi t'ɛmp'a ra Jesús buya.

⁷Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Haha, gue'a i hmam bu, pe ne a i hmam bu, ngue “Nu Oja ma Hmuhə njongui sä da zä a ngue da ba 'bu majuaṇi da 'yot'a im man'a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁸Ne xø man'dandɪ buya, bi zix mahøn'a ra zɪthu a ra Jesús bu rá nya n'da ra t'øhø xun hɛts'i, ne bi 'yuti gátho na ndoho ra ximhäi ne gátho 'be'a xun ho i ja bu ja yu hnini. ⁹Ne bi 'yɛmbi:

—Gátho ga 'da a ya 'be'a dá ut'i i 'bu gan danyahmu gui thandegui, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra zɪthu.

¹⁰Ne bi daḥ mahøn'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zɪthu, dami 'dagui nanguecä, nguetho nu rá m hman Oja i ɛna: “Hont'a Oja ra Hmu ga thandehə ne ga ɔrpahə rá 'befi a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹Ne nubəya bi 'da'a ra zɪthu bu 'buh ra Jesús, ne bá ɛh yúm 'behni Oja bi zøpə mí 'bu a ra Jesús bu daḥo ne bi 'uɪn a.

Ra Jesús bi dəmp rá 'befi bu ra xequi Galilea

¹²Ne bi bøm bu ja ra daḥo a ra Jesús buya. Ne nu'bu mí bøm bu, bi 'yøde ngue bi jot'a fädi ra Xuua nxixya. Janangue'a bi mbengda bu ra häi Galilea. Guepə ra hnini Nazaret bim 'bupə mahøn'a. ¹³Pe hinga nya'a bim 'bupə ne bi mba bu ra hnini Capernaum, nubə ra ndendədehe guepə ra xequi yú häi mam bombøtahe ra Zabulón ne mam bombøtahe ra Nef-talí. ^{14–15}Nu'bu mi zøm bu a ra Jesús bin ja 'be'a bi 'yo't'a ra pøngahya Isaías maya'bu ngue din ja bu ra häi Zabulón ne ra häi Nef-talí, i hānbu ra daḥehe, 'danguadi ra daḥe Jordán, ngue ne a i t'ɛmbi Galilea, guepə 'bu u i thānde yú ojažehe. Ne bi 'yɛn'a ra pøngahya ngue:

¹⁶Nu yu ja'i mi 'bupə tengu'bu i bupə ja ra 'bexui, ne i ja bu ran daḥe, pe nuya bi nequi n'da ran nequi ngue di yot'i,

bi 'yɛn'a ra Isaías 'bu maya'bu. Ne gue'a bin ja 'bu mi zøm bu ra Jesús.

¹⁷Ne nu ra Jesús bi də'mi bi mam bu rá m hma ne bi 'yɛna:

—Dami päh nin 'yomfənihə nangue yu ts'oqui, ngue da zä di manda ua rá ts'edi Oja bi zøcua guí 'buhmbu, bi 'yɛmb yu ja'i a ra Jesús 'bu mim 'bupə.

Goho yu mbahua bi den'na ra Jesús

¹⁸Ne n'da ra pa mí 'yo bu ja ra ndendədehe a ra Jesús nubə ra häi Galilea, ne bi nu yoho yun 'yohu din 'yohu zehə u. Nu'a n'da ra Simón, gue'a ra Pedro a. Ne nu man'da ra Andrés. Ne nu'u yu mbahua u, ne mi enxit'a bu ja ra daḥehe. ¹⁹Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Ba tengau, gui xihmbu yu ja'i da 'yɛc'yeigui, tengu thoho bu gní theui yu huə guí ɔt'ui, bi 'yɛmp'u.

²⁰Ne 'bex bi hyepu yú xit'a ne bi den'na ra Jesús.

²¹ Ne bi thopɥa bin 'yo mi ts'u a ra Jesús, ne bi nu mi yoho yun 'yohu din 'yohu zehɛ u, ne nu n'da ra Jacobo, ne nu man'da ra Xuua, gátho yoho yú ts'unt'u ra Zebedeo u. Ne mín 'yohu a rá ta mi hu bu 'ben yú mbosa, mí 'uet yú xit'a. Ne xø bi xi u da denni mahøn'a. ²² Ne 'bex bi zopu rá ta ne'u yú mbosa, 'bex bi den'na ra Jesús buya.

Ra Jesús bi xänbi xun ngu yu ja'i

²³ Ne nu ra Jesús mí 'yo gátho ra häi Galilea ne mí xänba u yu ja'i bu ja yu nijá ne bi ma 'bepu dí manda ua rá ts'edi Oja. Ne midí hoc yu hyenni ngue 'be'a gá ní gɛhe mí hɛmp'a n'da ngu n'da. ²⁴ Ne gátho yu ja'i bu ra xequi Siria bi 'yøde 'be'a øt ra Jesús, ne bá thunba u yu hyenni ngue 'dahma 'dan'yo yun u mí hɛmbi ne'u mín 'yohu yu zithu, ne'u zant'a mi sändate 'da yu ora, ne'u xí ts'a rá ja'i, ne gátho bi hoc'a ra Jesús. ²⁵ Ne xun ngu yu ja'i bi den'na ra Jesús. Mín numanho da denthoho yu ja'i nangue 'be'a bi 'yøt'e. Nu'u 'da yu mengu bu ra xequi Galilea, ne u 'da yu mengu bu ra xequi Decápolis, ne'u 'da mí 'bupu Judea, ne'u 'da mí 'bupu 'danguadi ra dæthe Jordán, ne'u 'da mí 'bupu ra hnini Jerusalén. Gátho bi zøm bu mi 'bu a ra Jesús.

Ra Jesús bi mba bu ja ra nyuni

5 Ne nu ra Jesús 'bu mi nu yu ja'i ɛmme xun ngu bi zøpu, ne bi ndex bu ja ra nyuni ne mi hupu. Ne'u yú xädi buya bi zøm bu mí hudi, 'darpu mi huhmbu. ² Ne bi xänba u.

Nu'u i han rán japi Oja

³ Ne bi 'yɛmp'u yú xädi ra Jesús:

—Nu'u to'o pase hingui ho yú mbui bu na nu Oja ne da hyon Oja di zedi, nu Oja da zimanho bu di manda rá ts'edi, janangue'a majapi u buya.

⁴ Ne nu'u tu yú mbui, Oja da hyurpa yú mbui, janangue'a majapi u.

⁵ Ne nu'u im bæni i cose häi, da hyan a ra hogahäi bi man Oja di unni, janangue'a majapi u.

⁶ Ne nu'u i humbi da 'yøt' ran ho, Oja di japi da 'yøt'e xun ho, janangue'a majapi u.

⁷ Ne nu'u di huɛc yú mija'ihu, xin di huɛc Oja u, janangue'a majapi u.

⁸ Ne nu'u n'dat'a im bæni, dim 'buhmbu Oja u, janangue'a majapi u.

⁹ Ne nu'u øt' ran hocpate, nu Oja da 'yɛmbi yú t'uhni u, janangue'a majapi u.

¹⁰ Ne nu'u i nu ran unbi nangue ran ho i øt'e, da yurpu di manda rá ts'edi Oja u, janangue'a majapi u, i ɛn'a ra Jesús.

¹¹ Ne gan johyahü 'bu i u'ts'ahu yu ja'i ne i then'nahu ne i xi ahü yu fehni 'bu guí tengahu, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹² Ne da hyu ni mbuihu, gan johyahü, guim bæmhbu ngue 'dat'a ran unbi guín nuhu u yu pøngahya mam 'bet'o, ne i ja 'be'a din 'da ahü ngue am 'be'ts'i mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra u ja ra ximhäi

¹³ —Nu'ahu gyu uhu hapu 'buh yu ja'i, nguetho nu'a ra u di hoqui 'be'a i pa njapi, ne nguetho ahü guídí hoju yu ja'i, i ɛn a ra Jesús. Pe nu'bu bi 'beh rá ts'edi ra u, ya hin'yü 'be'a sä dí hoqui, janangue da mba ma bunt'i thoho bu häi. Dami jamansuhu hin din ja bu gui 'yøthu tengu a, bi 'yɛmp'u yú xädi ra Jesús.

Ran nequi ua ja ra ximhäi

¹⁴ Ne bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu ahü gyun nequihu bu 'buh yu ja'i, bi 'yɛmp'u yú xädi. Dami jafu da hnu a ran nequi. Tengu n'da ra hnini i ja bu ja rá nya ra t'øhø, am 'batho xun ho ngue hin'yü 'be'a i juti. ¹⁵ Ngutho n'da ra sibi, hingui sä da mba ma cu't'i bu ja ra huada 'bu da mba ma søque, i jatho da t'ɛxpø m'batho, janangue'a di yot'i gátho 'bupu.

¹⁶Ne ngutho gui 'yøthũ ngue tengu'bu gyũ sibiñũ ẽmme di hyãrpũ i 'bũh yũ jã'i. Janangue'a da hnut'ahũ xũn ho nin t'øt'ehũ, ne Ʃ da 'yẽspa Ojã ma Tahu 'bupũ mahẽts'i Ʃ buya, bi 'yẽmp'ũ yũ xãdi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yurcahũ 'be'a nam bøn'ũ yũn t'ẽdi ra Moisés

¹⁷Ne xø bi 'yẽn'a ra Jesús:

—O guím bẽmhbu ñgue ga 'bẽcã yũn t'ẽdi bi man ra Moisés ne 'be'a bin xãn-bate Ʃ yũ pøngahyã, pẽ bá ẽcã ñgue ga ut'ahũ 'be'a majuañi nam bøn Ʃ. ¹⁸Majuãni dí xi ahũ, gãtho 'be'a nt'o't'i bu, ne xinga n'da Ʃ ñgue hin din ja, 'bũ guexta'a i jatho ra ximhãi ne mahẽts'i.

¹⁹Janangue'a madí ts'ũtho maha a ram hma ñgue hingui nde da 'yũrpa ra guẽnda n'da, ne i xi Ʃ mi'da ñgue din jabũ da 'yøt'e, pẽ zi ts'ũtho rá ts'edi di nequi bũ bí ja rá ts'edi Ojã bũ mahẽts'i 'bũ. Pẽ nu'ũ di jã'ts'i gãtho Ʃ mam bũ ja ráam hma Ojã, ne i xi Ʃ mi'da ñgue din ja bũ da 'yøt'e, ne man'da xũn ngu rá ts'edi di nequi bũ bí ja rá ts'edi Ojã, bi 'yẽn'a ra Jesús. ²⁰Ne gue'a dí xi ahũ a, nde'bũ man'da xũn ho gui 'yøthũ xinda gue ma ñgurpihũ yũ fariseo ne yũ xãn-bate niã. Nguetho nu'bũ hin gui 'yøthũ xũn ho, ñjam'bũ da zã gui cũthũ hapũ di manda rá ts'edi Ojã, bi 'yẽmp'ũ yũ xãdi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ra cue

²¹Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yẽn'a:

—Gue'bũ go maya'bũ bi sih mam bom-bøtahũ ran t'ẽdi ñgue im ma: “O guí hãcpahũ rá te ni miã'iñũ, ne nu to'o da hyãcpa rá te rá miã'iñũ, i jatho da ts'ãnba rá muui a bi 'yøt'e,” bi t'ẽmp'ũ. ²²Pẽ i jagã man'da ga xi ahũ, ñgue nu'bũ 'bo'o di cuep rá miã'iñũ ñangue'a bi 'yørpe, ñgue im bẽni di co'ts'i, guehma da nu ran ts'ẽmbi. Ne nu'a to'o da xih ra ts'ore bũ

ja rá hmi rá miã'iñũ, da ts'ixpũ 'bũh yũ ñgurpi da ts'ẽmbi. Ne nu to'o ẽmme then rá miã'iñũ dí mba bũ ja ran ts'ẽmbi ñgue ra sibi ñjam'bũ i huẽt'i, bi 'yẽn'a ra Jesús.

²³Janangue'a nu'bũ guí pãhã bũ ja ra niã ñgue guí ẽna gui thãdehũ Ojã, pẽ nu'bũ gã sømhbũ bũ ne 'bex gã bẽmhbu 'be'a xquín xihmi ni miã'iñũ, ²⁴gua peng thohũ ne 'be gui mba bũ i 'bũ a ni miã'iñũ gam punbau, ja da zã gui thãdehũ Ojã buya, bi 'yẽn'a ra Jesús.

²⁵Ne nu'bũ guí pãhmbũ ja 'be'a guidín xihmbũ n'da ni miã'iñũ, pẽ gan hocpa zehẽhũ, ne hin gui tømhbũ da ts'ix ahũ bũ 'bũh yũ ts'ũt'abi. Nguetho nu'bũ gui sømhbũ bũ, ²⁶guehma da jo ahũ ne hin da hyec'a thohohũ ra zẽ'mi jague'bũ gui unhdũ ra mbeti hangũ da 'yã ahũ, ne xinga n'da centavo da nde gui 'yẽspahũ, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yẽn'a hingui ho ran 'yom't'ẽni

²⁷Ne man'da bi xih yũ xãdi ra Jesús:

—Nu man'da ran t'ẽdi maya'bũ i ẽna: “O guí øthũ ran 'yom't'ẽni.” ²⁸Pẽ i jagã man'da ga xi ahũ, ñgue nu'bũ n'da ran 'yohũ da hyant'a n'da ra xisu, ne im bẽn'a n'da ran 'yom'fẽnũ xũn ts'o ñangue a, madague'bũ bi bẽntho, tengu'bũ ya bi 'yøt' ran 'yom't'ẽni bũ rá mbui a buya, bi 'yẽn'a ra Jesús.

^{29–30}Janangue nu'bũ i ja a i ut'ahũ ra ts'oqui, pẽ gui sãmzẽhe ni mbuihũ madague'bũ guím bẽmhbu ẽmme xũn Ʃ 'bũ gui 'yeshũ. Tengu'bũ xquí hyã'a n'da ni dãhũ ne xquí 'yẽmhbu bũ ma'ueni ne xquí n'dadã thohohũ, uague tengu'bũ xquí hyec'a nin 'yẽihũ ne xquí 'yẽmhbu bũ ma'ueni ne xquí n'da'yẽ thohohũ. Pẽ man'da xũn ho guin nuhũ ñangue gã 'behmbũ yũ ts'oqui, xinda gue'bũ xquí 'yøthũ yũ ts'oqui ne xquí 'behmbũ ran ho mazãi bũ ja ra sibi.

**Ra Jesús bi 'yëna hin da hyeh rá
xisu n'da ran 'yohu**

³¹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yëna:
—Ne a bi mam 'bu maya'bu gue:
“Nu'bu n'da ran 'yohu in nde da hyeh rá
xisu, i jatho da 'yot'a n'da ra söcuä din
xummi.” ³² Pe i jagä man'da ga xi ahü,
ngue hingui sä da hyeh rá xisu n'da ran
'yohu gue'bu hingui öt' ran 'yomt'ëni a ra
xisu. Nguetho nu'bu bi hyeh rá xisu n'da
ran 'yohu, di japi da 'yot' ran 'yomt'ëni
a ra xisu 'bu bi hyegui ne dim 'buhmi
man'da ran' yohu. Ne 'bu n'da ran 'yohu
dim 'buhmi n'da ra xisu bi thegui, ra
'yomt'ëni a, bi 'yën a ra Jesús.

**Nte ga ndønbahu rá
thuhu, bi 'yën'a ra Jesús**

³³ —Ne guí pahmbu ran t'ëdi mí hmam
'bu maya'bu ngue i ëna: “Pe nu'bu gá
ndønbahu rá thuhu Ojä, guehma gui
jä'ts'a gá mamhbu.” ³⁴ Pe nuya i jagä
man'da ga xi ahü, bi 'yën'a ra Jesús.
Hin'yü 'be'a i sä gui ndønbahu rá thuhu
'bu ja a guí xihmbu ni mijä'ihu ngue guín
ndefu da 'yëc'yei a guí xihmbu. Hingui
sä gui ndømhbü Ojä, pe nguetho hingui
sä gui ndømhbü mahëts'i, nguetho nu bu
mahëts'i bí ja bu rá ts'edi Ojä. ³⁵ Ne xín-
gui sä gui ndømhbü ra ximhäi, nguetho
necua i ja ua rá ts'edi Ojä. Ne xín-
gui sä gui ndømhbü ra hnini Jerusalén,
nguetho rá hnini rá Thahni Ojä a. ³⁶ Ne
xíngui sä gui ndømhbü ni yähu, nguetho
'dat'a Ojä bi zän'na, ne xínga n'da ni
xtähu sä gui sänzehëhu gue'bu xün t'axi
o gue xüm pothi da gohi. ³⁷ Pe nu'bu ja
a guí xihmbu ni mijä'ihu, “da zä,” ga
ëmhbü 'bu da zä, “hin da zä,” ga ënthohu
'bu hin da zä. Pe gätho mi'da yüm hma bí
nëxpü ja rán 'yomfëni ra zïthu, bi 'yën'a
ra Jesús.

**Bi 'yën'a ra Jesús hin ga cos'hu
'bu ja a da t'orçahu**

³⁸ Ne xø bi 'yën'a ra Jesús:
—Nu'ahu gá 'yøhmbü 'be'a bi sih mam
bombøtahu ngue: “Nu'bu n'da ra jä'i di
ts'onba rá dä rá mijä'iu, pe ne a da mba
ma ts'onbi rá dä. Ne nu'bu rá ts'i da
'yøcpe, ngutho ne'a xin da t'øcpa rá ts'i.”
³⁹ Pe nuya i jagä man'da ga xi ahü ya,
ngue nu'bu 'bu a n'da in nde di ün'nahü,
pe o guí sühmbü a. Ne nu'bu 'bo'o da
mbep'ahu 'danguadi ni hmihü, gui un-
hdü man'da nguadi da mbep'ahu. ⁴⁰ Ne
nu'bu 'bo'o da zix ahü bu 'buh ra zë'mi
ngue da gän'na ni pahnihü, pe ne a ni co-
tohu gui unhdü. ⁴¹ Ne nu'bu i si ahü gui
tuspahu rá 'beni n'da ra jä'i n'da ora, xün
ho 'bu nyo ora gui tuxhu a rá 'beni. ⁴² Ne
hønt'a go to'o da 'yä ahü 'be'a i honi, dami
unhdü. Ne nu'bu 'bo'o da mip'ahu 'bu ja
a guí pes'hu, pe xün ho 'bu gui unhdü, bi
'yën'a ra Jesús.

Ga huëc man süihu, bi 'yën'a ra Jesús

⁴³ —Ne a n'da ram hma maya'bu i ëna:
“Dami huëc ni amigohu ne gui ücpa nin
süihu,” mí t'ën'ahu. ⁴⁴ Pe i ja man'da ga
xi ahü, ngue gui huëc nin süihu, gan ya-
manhohü ü man yü ts'ore nangue ahü,
ne gui 'yørpahu ran ho to'o di üc'ahu. Ne
dami 'yäfü rá mate Ojä ü to'o i numan'ü
ahü ne ü di ün'nahü, bi 'yën a ra Jesús.
⁴⁵ Ne nu'bu ngubü gui 'yøthu, 'da'angu gá
'yøthu a ma Tahü 'bupü mahëts'i ngue bá
penh ra 'ye ne ra hyadi. Pe hinga hønbu
'bu ü yü hocjä'i gue i so ra 'ye ne ra hyadi,
pe nepü i 'buh yü ts'om'bäi, bi 'yëna.
⁴⁶ Pe nu'bu hønt'ü to'o di huëc'ahu guidí
huëjü, 'be'a gue gá tähmbü 'bu ngubü gá
'yøthu. Pe ne n'dat'a gá 'yøthu ü yü ziyate
hyaçahäi. ⁴⁷ Pe ha guí ëmhbu xün ho guí
øthu 'bu hønt'ü ni cuhü guidí zenguahü.
Nu'bu guin jahü bu, 'da'angu guí øthu ü
i thände yü ojä zehë. ⁴⁸ Pe nde'bu xün
hotho gui 'yøthu, nguetho xün hotho Ojä

ma Tahu bí 'bupú mahęts'i, bi 'yęmp'u yú xádi ra Jesús.

**Hin ga ęthú ran 'yęts'i 'bu
dí ęthú yun t'ęt'e xun ho**

6 Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yęmp'u mi 'bupú:

—Pe nu'bu guí ęthú rá 'befi Oja, hin gui 'yęthú da 'yęs'a ni mija'ihú, nguetho hin te di 'da ahú ma Tahu 'bupú mahęts'i 'bu din jabú gui 'yęthú, bi 'yęn'a. ²Ne nu'bu guín nde gui fąxhú n'da ra hyoya, hin gui 'yęthú ngue da nu ahú yú ja'i, tengu ęt'u di yorpa a im bęni 'bu di un'na n'da ran t'unni yú hyoya, ngue di um bú ja yú nija o guępú ja yú 'yu ngue in nde da 'yęspa yú ja'i 'be'a i ęt'e. Majuąni dí xi ahú, ya hęnt'a ran 'yęts'i bi dąha 'bu ngubú i ęt'e, bi 'yęna. ³Pe nu'bu i ja a guí nde gui unhdú n'da zi hyoya, nde'bu hin gui xihmbú ę mi'da 'be'a gá 'yęthú. ⁴Ne man'da xun ho 'bu hin njon da nu 'be'a guídí unhdú, pe go da nu Oja ma Tahu, ne i ja 'be'a din 'da ahú býa, bi 'yęn'a ra Jesús.

**Hingui yoho guim bęmhbu
'bu guí yąhú Oja**

⁵Ne man'da dí xi ahú:

—Nu'bu guí yąhú Oja, o guí ęthú tengu i ęt'u di yorpa a im bęni, bi 'yęn'a ra Jesús. Nu'ú, i 'bąpú ja yú nija nępú ja yú xo'yu, ęna i yąhú Oja pe hęnt'a ran 'yęts'i im bęni. Majuąni dí xi ahú, hęnt'a ran 'yęts'i bi dąha nanguę 'be'a i ęt'e. ⁶Ne nu'bu guí yąhú Oja gui mbähá bú njon da nu ahú, pe Oja ma Tahu go i nu ahú ne di 'da ahú 'be'a guí áfu a, i ęna.

⁷Pe hinga guęta'a ram hma gui mamhbú ngue nte ní mba tho 'bu guí yąhú Oja, tengu i ęt'u ten yú oja zehę. Ne sá im bęni i ę'a Oja 'be'a im ma 'bu xun ngu i xifi. ⁸Ne o guí ęthú tengu i ęt'u, nguetho nu Oja ma Tahu ya i pađi 'be'a gátho guí homhbú guę'bu hinga ná áfu, i

ęna. ⁹Pe guim bęmhbu 'bu guí yąhú Oja 'da yum hma tengu dí xi ahú ngue: Nuya ma Ta ahe guí 'bupú mahęts'i. Da hnumansu ni thuhu.

¹⁰Ne dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'ędi ngue di manda ua.

Ne da t'ęt' ua ni páhä ua ja ra häi tengu tho i t'ęrpú mahęts'i.

¹¹Ne dami 'daje ran ts'ihme dí homhbe ra pa i jabú ya.

¹²Dami punga ma ts'oquihe, tengu thoho bú na punbahe ę i ęrahe ran ts'o.

¹³Ne o guí hęgahe da daje ran ts'o, pe dami yąnje nanguę ran ts'o.

Nguetho nu'i gra hmuts'ut'abi, gá di manda ua ja ra häi ni ts'ędi, ne i ja ni ts'ędi mixte njam'bu da guadı gátho yú pa mazai.

Ne hęnt'a dí xi'ahę ya.

¹⁴Nguetho nu'bu gadí punbahú yú ts'oqui ni mija'ihú, ngutho da 'yęt'ahú Oja ma Tahu 'bupú mahęts'i, di pun'na ni ts'oquihú. ¹⁵Pe nu'bu hin gadí punbahú ni mija'ihú, ne ahú hin di pun'nahú Oja ma Tahu 'bupú mahęts'i 'bu, bi 'yęn'a ra Jesús.

**Hin gui 'yuhmbú 'bu guí ęt' yun
ts'ihme 'bu guín yąhú Oja**

¹⁶—Ne nu'ahú, nu'bu guí nde gui 'yet' nin sihmehú n'da ora ngue guim bęmhbu Oja, o guí ęthú tengu ęt'u di yorpa a im bęni. Nu'ú i ut yú ja'i 'be'a ęt'e, nde'a dí hnumanho, pe hęnt'a ran 'yęts'i bi dąha nanguę 'be'a bi 'yözehę, bi 'yęn'a ra Jesús. ¹⁷Pe nu ahú, 'bu guí ęt' nin sihmehú ngue guim bęmhbu Oja, pe gan 'yomanhohú tengu'bu ya gán sihmehú. ¹⁸N'dahma njon da bađi 'be'a gá 'yęthú gue gá 'yet' nin sihmehú, ne hęnt'a Oja ma Tahu i nu ahú 'be'a gá 'yęthú, ne i ja 'be'a di 'da ahú býa, bi 'yęn'a ra Jesús.

**Gui hyomhbú 'be'a dí
necmanho bú mahęts'i**

¹⁹Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yęna:

—Hin gui muns'hũ 'be'a gdám membetihũ ua ja ra ximhäi, nguetho nuua i 'bũh yũ zu'uẽ ngue di ts'oni 'be'a gátho guí pes'hũ, ne ja'bu da boxjua, ne ja'bu da bẽ ahũ yũ bẽ. ²⁰ Pegue gui hyoni gui xan-thũ 'be'a dí hnumanho ahũ bu mahẽts'i. Nguetho hin te dim 'bepũ, hin da yarũpũ yũ bẽ ngue da bẽ ahũ 'be'a guí pes'hũ bu, ne hin da boxjua, ne njo'o bu yũ zu'uẽ ngue di ts'oni. ²¹ Nguetho hõnbũ i ja ním pe'ts'i n'da im bẽn rá mbũi n'da. Nu'bu guecua ja ra ximhäi i ja 'be'a i pe'ts'a n'da, hõnt'ua im bẽn a n'da, ne nu'bu guepũ mahẽts'i, guepũ im bẽn a n'da 'bu, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ran nequi ní mbũi n'da

²² Ne xõ bi 'yẽn'a:

—Ne nu'bu hõnt'a xũn ho guím bẽmhbu ne guí øthũ, din ja ahũ tengutho 'bu n'da ra ja'i xũn ho rá dã, i handi xũn ho ran nequi, din jabũ ni mbũihũ. ²³ Pe nu'bu hinga gue'a guím bẽmhbu, sä guí ẽmhbu i ja ahũ ran nequi, pegue xũm 'bexui thoho ni mbũihũ, tengutho 'bu n'da ra ja'i ngue hingui ho rá dã, ne xũm 'bexui thoho bu i handi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Hin di yoho yú hmu n'da

²⁴ Ne xõ bi 'yẽn'a:

—Ne hingui sä dim 'bu i yoho yú hmu n'da ra 'yẽhe. Nguetho nu'bu yoho yú hmu i 'bu a n'da, nu'a n'da da numanho, ne nu'a man'da hin da numanho. Uague nu'a n'da da hyumbi dim pehmi a, pe nu'a man'da da zocpa thoho rá 'befi a. Janangue'a hingui sä yoho yú hmu da den'na n'da. Hingui sä da 'yẽmp Ojã rá Hmu 'bu i numanho u yũ mbeti, nguetho tengu'bu rá hmu a ra mbeti, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ojã di jamansu yú 'yẽc'yei

²⁵ —Janangue'a dí xi ahũ, hin go guim bẽnsehũ 'be'a gui sihũ ngue gdám

'bũhmbũ, ne xín guim bẽmhbu 'be'a gui hyehũ. Pe guim bẽmhbu ngue man'da di muui ni tehũ xinda gue u nin ts'ihmehũ, ne man'da di muui ni ja'ihũ xinda gue u ni hehũ, bi 'yẽn'a ra Jesús. ²⁶ Dami nuhũ yũ doja i 'yo hõnbũ go hapũ, ne hin'yũ yú huãhi, ne xín te i pe'ts'i, pe dí xi ahũ, nu Ojã ma Tahũ bí 'bũpũ mahẽts'i gátho i 'uĩn u. Ne nu ahũ, man'da di mu ahũ xinda gue u yũ doja, bi 'yẽn'a ra Jesús. ²⁷ Ne ha guím bẽmhbu man'da nya'a gam 'bũhmbũ ua ja ra ximhäi 'bu ẽmme guím bẽndumbuihũ 'be'a gátho guidí 'behmbũ.

²⁸ Ne hanja ẽmme go guím bẽnsehũ nangue ni hehũ. Xõgue ts'utho guí ẽc'yẽihũ, bi 'yẽn'a ra Jesús. Pe dami nuhũ yũ dõni i ja bu dapo, ne nu'ũ hingui dim pefi ne xingui di hoc yú he. ²⁹ Pe dí xi ahũ, man'da mahotho yũ dõni xinda gue a rá he ra ts'ut'abi Salomón ngue mí he 'bu mi ja rá ts'edi, bi 'yẽn'a ra Jesús. ³⁰ Ne ngubũ bi 'yõt'a Ojã nangue yũ dõni, mahotho nám pa ya, ne nixudi da mba nts'equi ne da t'udi. Janangue'a guim bẽmhbu, man'da xũn ho da 'yõt'ahũ Ojã xinda gue u yũ dõni, bi 'yẽn'a.

³¹ Janangue o guí ẽmhbu: “Be'a hmaha ga sihũ.” Uague: “Be'a hmaha ga hehũ.”

³² Nguetho nu'ũ i thãnde yú ojã zehẽ, gue'a zã i hõn'ũ, pe nu'ahũ i 'bũpũ ni Tahũ bu mahẽts'i, ne i pãdi 'be'a gã guidí 'behmbũ, bi 'yẽn'a ra Jesús. ³³ Janague'a nu ahũ, m'bet'o thoho gan umhbũ di manda ahũ rá ts'edi Ojã, ne gui hyomhbũ n'da ra hogambũ nangue rá pãhã Ojã, ne nubaya di 'da ahũ 'be'a gátho gui hyomhbũ. ³⁴ O guím bẽndumbuihũ, o guí ẽmhbu: “Be'a da zã ga øthũ 'bu nixudi.” Pegue gui tõmhbu, 'be nixudi ja gui pãhmbũ bũya 'be'a da zã gui 'yõthũ. N'da pa ngu n'da pa i ja 'be'a din ja, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ran ya'pi

7 —“Nuna bi 'yõt' yũ ts'oqui,” hin gui 'yẽmhbu, n'dahma hinga gue'a dí

ts'ep'ahü a, bi 'yëngähe ra Jesús. ²Pe nu'bu guídi yäfü u mi'da ngue guím bëmhbü hönse ahü xün ho ahü, pe Oja hin da numanho ahü 'bü. Ne 'da'ingu da 'yöt'ahü Oja tengü gá 'yörpahü u gá yäfü, bi 'yëna. ³Hanja bi zä gá nurpahü ra zi häi i o rá dá ni mijá'ihü, ne hin go guí pähmbü i o ra xecza ni dáhü. In jabu ní nequi ni ts'oquihü. ⁴Ne ha da zä gui xihmbü ni mijá'ihü: "Mba ga hap'a ra häi o ni dá," sä gui 'yëmfü, ne go man'da xün ndoho ra xecza i o ni dáhü. ⁵Ëmme guidí yörpahü a guí øthu. Pe nde'bu m'bet'o gan hoju nanguë yu ts'oqui guídi hosehu, jananguë'a da zä gui hyämp'ahü ra häi o rá dá ni mijá'ihü, bi 'yën'a ra Jesús.

⁶O guidí unhdü a xün ho u yu fo'yo, ndetho da za ahü. O gue'bu guidí unhdü a di muui u yu ts'üdi, ndetho da nem bu häi, bi 'yën'a ra Jesús.

Nu'bu ja da t'äp'a Oja di uni

⁷Ne xø bi 'yëmp'ü:

—Dami 'yäfü Oja 'be'a guí homhbü, ne nu'a di 'da ahü. ⁸Nguetho nu'a to'o da 'yädi, Oja di un'na bi 'yäpi. Ne nu'a to'o ja a i honi, di und Oja a i honi. Ne nu'a to'o da hyoni da socpa n'da ra goxthi njut'i thoho, Oja da xocpa a, bi 'yën'a ra Jesús.

⁹⁻¹¹Pe nu'ahü madague'bü gyú ts'om'bäihü, xínga n'da ahü guidí unhdü ra do ni t'ühniü 'bü i ä'ahü ra hme, ne xíng ra c'ëyá guidí unhdü 'bü i ä'ahü ra huá, pe hönt'a xün ho guidí unhdü ni t'ühniü. Ha maguet'a Oja ma Tahu 'bupü mahëts'i ngue hin di 'da ahü xün ho 'bü ja a guí äfü, bi 'yën'a ra Jesús.

¹²Ne nu'bu guí nde da 'yöt'ahü ran ho ni mijá'ihü, nde'bu gui 'yörpahü ran ho. Gue'a nam bøn'a rán t'ëdi ra Moisés ne räm hma yu pøngahyá maya'bü, bi 'yën'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nanguë ra goxthi ne yu 'yu

¹³⁻¹⁴Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yëna:

—Nu'a ní yut'a n'da bü ja ra te mazäi, tengü'bu n'da ra goxthi xün ts'it'i, uague n'da ra t'ü'yu, ne hingui ngu yu jä'i i numanho da thopü. Pe dami hyomhbü gui cüthü bü. Nguetho nu'a ra goxthi xün ndoho ne ra dá'yu ní zix a n'da bü ja ran ünbi mazäi, ne xün ngu u yu jä'i i numanho da thopü, bi 'yën'a ra Jesús.

Nda'a u yu hyäte pøngahyá

¹⁵—Pe gam fähmbü nanguë yu hyäte pøngahyá. Nu'bu i søm bü guí 'bühmbü, sä øt'e tengü'bü yu de'yo ngue xün ho, pe nu yú mbui tengü'bü n'da ra zate. ¹⁶Ne da zä gui pähmbü yu hyäte pøngahyá nanguë yün t'øt'e i øt'e, tengü thoho yu za da bá a n'da nanguë yün dät'ä i zupü. Nguetho hin din zupü ja n'da ra za n'da ran dät'ä 'bü hinga gue'a rá za a. ¹⁷Pe nu ra za xün ho i züh yün dät'ä xün ho, ne ngutho ra za hingui ho i züh yün dät'ä hingui ho. ¹⁸Nguetho nu'a ra za xün ho hin da zä din zupü yün dät'ä ngue hingui ho, ne ngutho a ra za hingui ho hin njam'bü da zä din zupü yün dät'ä xün ho. ¹⁹Ne nu yu za hingui ho u yün dät'ä, da mba nt'ets'i ne da t'udi. ²⁰Jananguë'a da zä gui pähmbü u yu hyäte pøngahyá nanguë 'be'a da 'yöt'e, bi 'yën'a ra Jesús.

Nda'a u di manda rá ts'edi Oja

²¹Ne xø bi 'yën'a ra Jesús:

—Ne sä ëna yú hmuju u 'da, pe hin da yurpü di manda rá ts'edi Oja u. Pe hönt'ü majuani i øt' rá pähä ma Ta mahëts'i da yurpü u. ²²Ne nu'bu bi zøn ra pa ran juanbi 'bü rán zegui, xün ngu da mbarqui da 'yëngui: "Ma Hmu, nugähe dá mamhbe a nim hma, ne nanguë ni thuhu dá hømhbë thi yu zïthu, ne nanguë ni thuhu xün ngu yün t'øt'e mixte dá

øthe,” da 'yɛngui. ²³Pe nugä ga ɛmp'ɛ: “Njam'bu dá pã ahɛ. Dami 'uehmbu ua ja ma hmigä, gyɛ ts'om'bäihɛ,” ga ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hønt'a go to'o in nde da 'yø a dím ma, bi 'yɛn'a ra Jesús

²⁴—Pe nu'a to'o i øh ma nde ne i øt'a ma pähägä, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu ngue mí ja rán 'yomfɛni ne bi hyø a n'da rá ngu bu ja n'da ra dongu xun juani. ²⁵Ne bin ja n'da ra dá'ye, ne ɛmme xun ngu yu dehe bi 'yugui, ne bá ɛh ran dahi xun ndoho mí nde xtí yøt'a ra ngu. Pe him bi yøt'a, nguetho nu'a ra ngu mí høpɛ ja ra dongu xun ho. ²⁶Pe nu'a to'o i ø'a dí ma ne hingui ɛrpa ra güenda a, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu ngue ra 'yambui, ne bi hyøh rá ngu bu mi ja n'da ra 'bomu. ²⁷Ne bin ja n'da ra dá'ye ngue bi 'yuh yu dehe, ne ran dahi xun ndoho, ne bi yøt'a rá ngu. Ne ɛmme nts'utho bin ja buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yu ja'i bi numanho rán xädi ra Jesús

²⁸⁻²⁹Ne nu'bu mi gua a bi ma ra Jesús 'bu mí hyupɛ ja ra nyuni, nu yu ja'i mi huhmbu bu bi hyonya ɛ.

—Haguen ja i xänbi xun ho, ne hinga ngubu i xängahɛ ma xänbatehu bu ja ra nija, bi 'yɛn'u yu ja'i.

Nguetho nu'bu mi xänba ra Jesús, bi 'yuti ngue mi ja rá ts'edi xun ho a.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu mi hɛmb ra t'axca'ya

8 Ne nu'bu mi gua a bi man ra Jesús, ne bi gapu ja ra nyuni buya, ne ɛmme xun ngu yu ja'i mí numanho da dentho ho mahøn'a. ²Ne bá ɛ'a n'da ran 'yohu ngue mi hɛmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu bu mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, nu'bu ni pähä, da zä gui 'uec'i ts'u ran ɛ dí hɛmbi.

³Ne nu ra Jesús buya bi uat rá 'yɛ bi dädi ne bi 'yɛmbi:

—I jagä ra pähä ngue 'bex da zä i. Dami yäni.

Ne nu'bu mí 'yɛmbi, 'bexgue bi yan'a ran 'yohu. ⁴Ne nu ra Jesús buya bi hɛcpa a ran 'yohu njon da xifi to'o a bi japi bi yäni, ne bi 'yɛmbi:

—Ní mba bu 'buh yu mbäjä da nu i ngue ya bi yan i, ne gui un'na n'da ra 'bøts'e tengu i man yän t'ɛdi ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne ja bi thopu ra hnini Capernaum buya.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yɛhe n'da ra hmudofui

⁵Ne nu'bu mí zøm bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, 'bex bá ɛ a n'da ra hmudofui ra mengu bu Roma, ne bin c'at'ui ne bi 'yäp ra mate, ⁶bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá Hmu, nu n'da ma 'yɛhe i 'bem bu ja ma ngu, i ts'a rá ja'i, hingui sä di 'yäni, ɛmme xun 'doni, bi 'yɛmbi.

⁷Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ga mba bu ga hoqui.

⁸⁻⁹Pe nu ra hmudofui buya bi 'yɛmbi:

—Hingui jatho gui mba bu ja ma ngu, grá Hmu, nugä hin dí sucä tengu e ne hin drá judiógä. Pe dí paði ngue i ja ni ts'edi zehe, ngue nu'bu guim ma da yäni, ne 'bexgue da yäni, bi 'yɛna. Tengu thohogä bin 'dac'i ts'u man t'ɛdi, ne nu'bu i ja 'be'a dí xi ɛ ma dofui ne'u ma 'yɛhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Ne ngutho i, da zä guim mantho ua ne 'bexgue da yam buya, bi 'yɛn'a ra hmudofui.

¹⁰Nu'bu mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man a ra hmudofui, bi hyonya thoho ne bi xi ɛ min 'yohu:

—Majuani dí xi ahɛ, njam'bu xtá tɛngä n'da ma menguhɛ yu ja'i israel dyu judíohe ngue xtám baði i ja ma ts'edi xun ho tengu na ran 'yohu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹Guim bɛmhbu a dí xi ahɛ, xun ngu yu ja'i ngue gätho na ndoho ra ximhäi, ngue

him ma mijudíohu, da 'yɛc'yeigui ne da yurpu di manda rá ts'edi Oja, 'darbu dim 'buhmbu ma ngurpa bombotahu ra Abraham, ne ra Isaac ne ra Jacob. ¹²Pe xun ngu ma mijudíohu ngue yán sáhu xtán yurpu, pe man'da go da t'entpu ja ra 'bexui u, ne din zom bu ne din guxpu yú ts'i, bi t'emp'u yu ja'i 'bu mi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³Ne nubuya bi t'emp'a ra hmudofui:

—Ní mba ni ngu, ya bin ja a gám ma nguetho gá 'yɛc'yei i ja ma ts'edi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne 'bexgue bi yan a rá 'yɛhe buya.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Pedro

¹⁴Ne nu'bu mí mbenc'a ra hmudofui buya, xø bi tho a ra Jesús, bi zøm bu rá ngu ra Pedro. Ne bi nu 'bem bu rá oi a rá suto ra Pedro, mi hɛmb ra pa. ¹⁵Ne nu ra Jesús buya bi bendba rá 'ye, ne 'bex bi bøn a ra pa mi hɛmbi. Ne bi ndanc'a ra xisu buya, bi hyonba ra hme a ra Jesús ne u mín 'yohu, nguetho ya bi yan'a ra xisu buya.

Xun ngu yu hyɛnni bi hoc'a ra Jesús

¹⁶Ne nu'bu min xui buya xun ngu yu ja'i bá ts'i bu mi 'buh ra Jesús ngue min 'yohu yu zĩthu. Ne hont'a n'dare bi man ra Jesús, 'bexgue gátho bi hyøn a thi u yu zĩthu, ne bi hoc'u yu hyɛnni. ¹⁷Gátho bin ja 'be'a bi man a ra pøngahya Isaías maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yɛna: “Da du zɛhe 'be'a gátho xun hɛi dín nuhu, ne da nuse 'be'a gá man u dí hɛmfu,” bi 'yɛn'a ra Isaías 'bu maya'bu.

Yoho yun 'yohu ɛna da den'na ra Jesús

¹⁸Ne nu'bu mín nu ra Jesús ngue ɛmme xun ngu yu ja'i mi 'bäpu, bi 'yemp'u yú xädi:

—Masque xun ho 'bu ga thohmbu 'danguadi ra dadehe, bi 'yɛna.

¹⁹Ne nu n'da ra xänbate nija bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, dín nde ga ten'ni i hønbu go hapu gui mba, bi 'yemp'a ra Jesús.

²⁰Ne bi da a ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Pe nu yu haho i ja yú ngu ne yu doja i ja hapu da 'yoi. Pe nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'yu ma ngungä ua, bi 'yɛmthoho ra Jesús.

²¹Ne xø bi 'yɛn'a man'da ra ja'i min 'yohu buya:

—Ma Hmu, dami tøcpi ts'u, 'be ga äcä ts'u ma ta ne ga ten'na buya, bi 'yɛmbi.

²²Bi da'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Tenga maha, nu'u xun du da 'yä u 'bupu, tengu'bu ne u xun du u, bi 'yɛna.

Ra Jesús bi säyaba ran dahi ne ra t'øthe

²³Ne nu'bu mi gua'a man ra Jesús buya, 'bex bi hyu bu ja ra mbosa ne bi mbähä yú xädi, dí mba bu 'danguadi ra dadehe. ²⁴Ne bi mbu'a n'da ran dahi ts'edi bi 'yɛn ra dehe, ne ɛmme di thoni yu t'øthe, bi dons i ts'u ra dehe a ra mbosa. Pe nu ra Jesús mí aha, him bi 'yurpa ra güenda 'be'a midí ja ra dehe. ²⁵Ne bi 'yä u yú xädi ne bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, dami nuhu, guin yanje, nguetho ya in nde ga tonthu mbo ra dehe, bi 'yɛmbi.

²⁶Ne nu ra Jesús bi dadi:

—Hanja, ha ɛmme zi ts'utho guí ɛc'yeigahu ngue i ja ma ts'edi, ne guín suhu.

Ne nubuya bi ndanc'a ra Jesús ne bi xi a ran dahi ngue din hɛ ne ra dehe, ne 'bexgue bin hɛ buya. ²⁷Ne nu'u yun 'yohu buya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yot'a ra Jesús.

—'Be'a di 'yɛt'ui na ran 'yohu, nguetho ne ran dahi i ø'a i xifi, ne ra dehe i ø'a i xifi, bin 'yɛmzehe u.

Ra Jesús bi hoc'i yoho yun 'yohu min 'yohu yu zĩthu

²⁸Ne nubuya bi zøm bu 'danguadi ra dadehe buya, nguepu ra xequi Gadara.

Ne 'bex bá ɛpɔ yoho yɔn 'yohɔ ngue min 'yohɔ yɔ zɪthu, ne mán ts'utho ɛ, tengutho ɛ yɔ zate. Mí 'bɔpɔ ja yɔn 'yáguí ɛ, janangue'a nu yɔ jǎ'i i su da thopɔ hánbɔ ja ran 'yáguí. Ne 'bex bá ɛɔ yɔn 'yohɔ bin c'athɔ a ra Jesús, ne bi mbafi:

²⁹—'Be'a gní 'yɛcua gra Jesús, rá Ts'ant'ɔ i Ojǎ. Ha cpí 'yɛhe gui ɔngahe, ne hinga na sɔn ra pa gui ɔngahe, bi 'yɛn yɔ zɪthu min 'yohɔ ɛ yɔn 'yohɔ.

³⁰Ne hinga yatho bɔ mi 'bɔ i 'da yɔ ts'ɔdi. ³¹Ne nu'ɔ yɔ zɪthu bɔya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nu'bɔ guín nde gui hyɔnje thi, dami 'daje ran t'ɛdi ga cuthe nu 'yo yɔ ts'ɔdi, bi 'yɛn'ɔ:

³²—Ni mbähä, dami c'uthɔ nu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne nu yɔ zɪthu bɔya bi bɔm bɔ ja rá mbɔi ɛ yɔn 'yohɔ, ne 'bexgue bi yɔrɔpɔ 'bɔh yɔ ts'ɔdi. Ne nu yɔ ts'ɔdi bɔya bin tihí ne bi gapɔ ja ra nguani, him bi zǎ bin säya, nin uɛm bɔ ja ra dehe, bim 'bɛpɔ. ³³Ne nu'ɔ mi fá ɛ yɔ ts'ɔdi bɔya, 'bexgue bi mba n'dihí bɔ ja ra hnini, ne nu'bɔ mi zɔm bɔ, bi mam bɔya ngue 'be'a bin ja nangue ɛ yɔn 'yohɔ min 'yohɔ yɔ zɪthu, ne nangue ɛ yɔ ts'ɔdi. ³⁴Ne bá ɛh yɔ mengu bɔ ra hnini bɔya, bi zɔpɔ 'bäh ra Jesús, ne nts'edi bi 'yǎp ra mate ngue da mbengui, nguetho him bi numanho 'be'a bi 'yɔt'a.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohɔ xí ts'a rá jǎ'i

9 Ne nu ra Jesús bɔya, xɔ bá hu mahɔn'a ra mbosa, bá peng bɔ 'dan-guadi ra dádehe. Bi zɔm bɔ ra hnini mi 'bɔi. ²Ne bá thunba bɔ man'da ra hyɛnni mahɔn'a, ngue n'da ran 'yohɔ bá 'yox ra 'beza nguetho midí ts'a rá jǎ'i. Ne 'bexgue mí pǎ a ra Jesús mí ɛc'yei ɛ ngue i jase rá ts'edi, janangue'a bi 'yɛmp'a ra hyɛnni:

—O te guím bɛni n'yɔ, nguetho ya dá pun'na ni ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³Ne nu'ɔ 'da yɔ xánbate nijǎ bɔya, nu'bɔ mi 'yɔde 'be'a bi man ra Jesús, 'bex bi bɛn ɛ:

—Nuna ran 'yohɔ hingui ho i ɔt' na, ha hinga hɔnt'a Ojǎ sä di punba n'da, mi ɛnse ɛ.

⁴Pɛ nu ra Jesús 'bex bi bǎdi 'be'a mim bɛn'ɔ yɔ xánbate nijǎ, ne bi 'yɛmp'ɔ:

—Hingui ho guím bɛmhɔ mbo ni mbɔihɔ, ngue guí ɛmhɔ hingui ho 'be'a dá ɔt'a, bi 'yɛna. ⁵⁻⁶Ha guím bɛmhɔ nte ní mbatho dá xicǎ ran 'yohɔ, ngue rá ts'oqui ya dá punbi. Ha guím bɛmhɔ man'da xquí pǎhmbɔ i ja ma ts'edi 'bɔ ga xifi da ndants'i, din 'yo. Pɛ nuya ga ut'ahɔ ngue i ja man t'ɛdigǎ ua ja ra häi ga punba yú ts'oqui yɔ jǎ'i, nugǎ ngue dán jǎ'igǎ ua ja ra ximhäi, bi 'yɛmp'ɔ.

Ne xɔ bi 'yɛmp'a ran 'yohɔ i ts'a rá jǎ'i bɔya:

—Dami ndants'i, cǎx ni fidi, ní mba ni ngu, bi 'yɛmbi.

⁷Bex bi ndanc'a ran 'yohɔ mi ts'a rá jǎ'i, bi mba rá ngu. ⁸Ne nu'bɔ mín nu yɔ jǎ'i 'be'a bi 'yɔt'a ra Jesús, bin su ne bi 'yɛspa Ojǎ nangue a n'da ra jǎ'i bin t'un'na ran t'ɛdi ngue di punba yú ts'oqui yɔ jǎ'i.

Ra Mateo bi den'na ra Jesús

⁹Ne nu'bɔ mi bɔm bɔ ra Jesús, bi thopɔ mi hucǎ bɔ dí haçǎ ra renta, drǎ hyaçahäigǎ ngue drǎ Mateo, ne bi 'yɛngui:

—Dami tengui.

Ne nubɔya dá ndangui ne dá tenni.

¹⁰Ne nubɔya 'darbɔ dán sihmegǎhe ra Jesús yú xädigǎhe a ya. Ne bi zɔm bɔ xɔn ngu yɔ ziyate hyaçahäi ne yɔ ts'om'bäi, 'darbɔ dá huhmbe bɔ dán sihmɛhe. ¹¹Ne nu yɔ fariseo bɔya, ngue im bɛni hɔnse xɔn ho, 'bɔ mi nu 'be'a bi 'yɔt'a ra Jesús, bi 'yängǎhe ngue yú xädigǎhe bɔya:

—Hanja in jabɔ ni xánbatehɔ 'darbɔ i sihmehɔ yɔ ziyate hyaçahäi ne yɔ ts'om'bäi, bi 'yɛn'ɔ.

¹² Nu'bu mí 'yø'a ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yemp'u:

—Hingui honi to'o da mbäx u im bense xun zaqui tengu ahü, pe hont'u i paxe xam böca i honi to'o da mbäx u tengu ya i nde da dengui, bi 'yemp'u. ¹³ Ní mbähä bán xähmbu bu ja ni söcuahu 'be'a nam bøn'a rám hma Oja ngue i ɛna: “Pe nugä man'da dí numanho 'bu gui 'yøthu ran huçate xinda gue u yu 'bøts'e guidí 'daju,” i ɛn Oja, i ɛm bu ja yú söcuaj Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús. Ne nugä him bá ɛcä gan zon'du im bense xun ho, pe bá ɛcä gan zon'du i pađi hingui ho, janangue da zä di päh yún 'yomfɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yemp'u yu fariseo.

Ra Jesús bi ma nda'a ní pa da 'ye't' yún sihme yú xädi

¹⁴ Ne n'da ra pa büya bi zøm bu 'buh ra Jesús yú xädi ra Xuua Nxixya, ne bi 'yänni:

—Hanja dí ɛ't'ähe man ts'ihme, ne yu fariseo, pe nu ni xädi hingui ɛ't' yún ts'ihme u, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

¹⁵ Ra Jesús bi man'a n'da ran t'uti 'bu mi dađi, bi 'yɛmbi:

—Pe nu'u i 'bupü ja ran thađi hin da du yú mbui, nguetho 'bupü a ran 'yohu din thađi. Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu, ne ja da 'ye't' yún ts'ihme büya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Pe nu'a din xä u ma xädigä hin da bømmanho 'bu ne'a ram hma maya'bu da den ya, bi 'yɛna. Tengutho'bu n'da ra 'ya'bø't'e 'bu dí 'bø't'a ra 'bø't'e ma'da'yo, hin da bømmanho, ne nu'a ra 'bø't'e ma'da'yo di ts'on a ra 'ya'bø't'e. ¹⁷ Ne tengutho i øt' yu ja'i 'bu da xit' ra gui'uva ma'da'yo bu ja ra 'yambot'asɛi, da fø'a ne dim fäni. Janangue i xit'a ra gui'uva ma'da'yo bu ja ra mbot'asɛi ma'da'yo, ne hin da fogue ne hin dim fäni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yemp'u yú xädi ra Xuua.

Ra Jesús bi xoxa n'da ra hmute xí du, ne bi hoc'a n'da ra xisu mi hɛmb ra mbäji

¹⁸ Ne nu'bu mí yañu u, 'bexgue bi zøm bu n'da ra ngurpi bu ja ra nija, ne bin danyahmu bu mí 'bäh ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Bi du n'da ma t'ixu, 'yørqui ts'u ra mate ga mbe gui cäx ni 'ye, ne da dambɛni.

¹⁹ 'Bex bi mba a ra Jesús, bi den'na bi du rá t'uhni. Ne gätho dá mbäcähe dyu xädigähe. ²⁰ Ne nu'bu má mbähmbe bu 'yu, hin da ná sømhbe bu ja rá ngu a ra ngurpi, bi zuje n'da ra xisu ngue ná 'de'mayo njeja min 'youi ra mbäji. Bi hyän bu rá xutha ra Jesús ne bi därpa rá nyani rá pahni. ²¹ Nguetho mí ɛnse ra xisu: “Go hontho ga thärpa rá pahni, ya da yangui.” ²² Ne nu'bu mi därpa rá pahni ra Jesús a ra xisu, 'bex bi nyɛ a ra Jesús, bi nu a ra xisu ne bi 'yɛmbi:

—Damin johya gra xisu, ya bi yan i nguetho gá 'yɛç'yei i ja ma ts'edi, bi 'yɛmbi. 'Bexgue gue'a ra ora bi yan'a ra xisu büya.

²³ Ne bi tho a ra Jesús büya, dá søngähe bu rá ngun'a ra ngurpi, ne mí 'bupü yu mbe'bida ne xun ngu yu ja'i mi 'bupü ngue mí ɛna xtá 'yäh ra hmute xí du. ²⁴ Ne bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami pømhbü thi, nguetho nuna ra hmute him bi du, ne i ađho, bi 'yɛmbi.

Pe bin thetho u yu ja'i 'bu mi 'yø a bi xifi, nguetho mi pa u ya xí du ra hmute. ²⁵ Ne nu'bu mi bøn'u yu ja'i büya, bi thopü mbo mi 'ben a ra hmute ra Jesús, ne bi bendba rá 'ye 'bex bi ndanc'a n'dihi ra hmute. ²⁶ Ne gätho na ndoho ra xequi bu bi 'yø u yu ja'i 'be'a bin ja.

Yoho yu xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁷ Ne bi bøm bu rá ngu ra ngurpi a ra Jesús. Ne bi denni yoho yu xädä, ne i mba't' bu ní mba:

—Dami huçgä'be, gram bom'beto i ra David, bi 'yëmbi.

²⁸ Ne bi zòm bu ja ra ngu a ra Jesús, bi den'ndu yu xädä. Nu ra Jesús bi 'yänni:

—Ha guí êc'yëiui i ja ma ts'edigä ngue ga xoc'a ni däui, bi 'yën a ra Jesús.

—Dí êc'yëi'be ngue i ja ni ts'edi, gra Hmu, bi 'yën u yu xädä.

²⁹ Nu ra Jesús buya bi därpa yú dá ne bi 'yëmbi:

—Din ja tengu a gá 'yêc'yëiui, bi 'yëmbi.

³⁰ Ne 'bex bi xo u yú dá. Ne nu ra Jesús buya bi hæcpa u yun 'yohu, bi 'yëmbi:

—Njon gui xihmi 'be'a dá øt'au.

³¹ Pe høntho bi bøm bu yu xädä, 'bex bi xih yu ja'i 'be'a bi 'yörpa ra Jesús.

Ra Jesús bi xocpa rá nde n'da ra gore

³² Nu'bu mi bøn u yu xädä, xø bá ts'inba man'da ran 'yohu a ra Jesús. Midí goreba n'da ra zïthu min 'youi. ³³ Nu ra Jesús buya bi hyønba thi ra zïthu min 'youi a ra gore, 'bex bi nyä a buya. Nu yu ja'i buya bi hyonya thoho 'bu mi nu a bin ja, ne bi 'yëna:

—Hinjam'bu xtá nuhu ua ja ma häihu ra Israel tengu dí nuhu ya, bi 'yën u.

³⁴ Pe nu u yu fariseo sä i êna:

—Nuna ran 'yohu i høn a thi yu zïthu nangue rán t'êdi bi un'na rá hmu yu zïthu, sä i ên u.

Bi huçc yu ja'i ra Jesús

³⁵ Ne nu ra Jesús nzäi mi pa bu ja yu hnini ne min xänbate bu ja yu nijä, ne mim mam bu ran ho ma'da'yo ngue 'bepu ní manda rá ts'edi Ojä. Ne midí hoqui høn't'a go man u mi hëmb yu ja'i. ³⁶ Ne bi huçc'u yu ja'i a ra Jesús nguetho mi 'bui tengu'bu yu de'yo 'bu njon midí jamansu, i 'yodumbui thoho. ³⁷⁻³⁸ Ne bi 'yëngähe ngue yú xädigähe:

—Majuani dí xi ahü, xun ngu yu ja'i i 'bui ngue di dáp rá mbui Ojä 'bu 'bo'o da xifi nangue'a, pe hingui ngu i 'bui ngue

da xifi. Nde'bu gui 'yäfu Ojä di un ra 'befi mi'da da mbäx'a rá 'befi. Tengu'bu i ja n'da ra huähi xu 'yot'i, ne hingui ngu yu mbefi, ne da 'yöp'a ra mehuähi mi'da yu mbefi 'dahma da xoc'a n'dihi, bi 'yën'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi zänni 'de'mayoho yú xädi

10 Ne nu ra Jesús buya bi zängahe dí 'de'mayoho gähe yú xädigähe, ne bi 'daje rán t'êdi ga hømhbë thi yu zïthu ne ga hoje 'be'a gä nín u i hëmb yu ja'i.

² Ne nugähe 'de'mayoho bi zängahe, m'bet'o ra Simón, gue'a ra Pedro, ne'a ra Andrés rán 'yohu a ra Pedro. Ne ra Jacobo ne a ra Xuua rán 'yohu a ra Jacobo, ngue gätho yoho yú ts'unt'u ra Zebedeo u. ³ Ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Tomás, necä dra Mateogä ngue min hæcahäigä, ne ra Jacobo rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Lebeo ngue gue'a rá thuhu ra Tadeo; ⁴ ne ra Simón t'ëmbi ra cananista; ne ra Judas Iscariote, gue'a xí dá a ra Jesús. Ne guecähe 'de'mayoho bi huangähe ra Jesús.

Bi mben'du yú xädi da mamp'a rá m hma

⁵ Ne nu'bu mí zängahe dí 'de'ma yohogähe bi 'yënje:

—Nuya hin gui mbähä bu i 'bu u him ma mijudíohu, dyu israelhu. Xínga guepu ra xëqui Samaria gui mbähä. ⁶ Pe nuya gui mbähä bu 'bu u ma menguhu yu israel. Nu'u i 'bui tengu yu de'yo bi 'beh ra 'yu in nde xtán donspu ja ran ðate. ⁷ Ne nubü hapu gui mbähä gui 'yëmfu: “Damin umhbü ya ngue di manda ahü rá ts'edi Ojä,” bi 'yëngähe ra Jesús. ⁸ Gui hoju u i hëmp'a ra t'axca'ya, ne høn't'a go man u i hëmb yu ja'i, ne gui xoxhu u xøn du, ne gui hyømhbü thi yu zïthu in 'yohu 'da yu ja'i. Ne nu'bu gui 'yøthu u, hin gui 'yäh nin zäbihu, nguetho hin dá pä ahü a ma ts'edigä, bi 'yëngähe ra Jesús.

⁹Ne hin te ma mbeti gui hyaxhu 'bu gá mbähä, bi 'yengähe. ¹⁰Ne xín ni tu'doza gui tuxhu, ne hont'a ni he gui hehu ne hont'a ni thixfani gui 'yuthu, ne hin'yu 'be'a gui hyaxhu, nguetho nubu gui sômhbu i ja nin t'ëdi ngue da zimanho ahü ü.

¹¹Ne nu'bu gá sômhbu bu ja yú hnini ma mi israelhu gui 'yänhdü hapü 'bü a n'da ran 'yohu ngue ra hocj'ai ne nu'a gátho yu ja'i i numansu a. Ne guepu gam 'buhmbü bu, jague'bu gui thohmbü bu man'da ra hnini mahôn'a, bi 'yengähe ra Jesús. ¹²Nu'bu gá sômhbu bu ja rá ngu, gui zenguahu, gui 'yafu rán japi Oja nangu'e'a. ¹³Ne nu'bu rán säui a da 'yot'ahu ü yu mengu bu hapü gui sômhbu, Oja di un rán japi gá 'yafu büya. Pe nu'bu hin'na, tengutho 'bu nte gami 'yafu. ¹⁴Ne nubü hapü gui sômhbu, nu'bu hin da zimanho ahü ne hingui nde da 'yomanho a guí xihmbü, dami pômhbü bu ne gui huaju yu bôhäi ni guahu. Nu'a nam bôn'a gui sohmbü bu ü. ¹⁵Ne majuani dí xi ahü, nu yu mengu bu i ja n'da ra hnini hin da zimanho ahü, pe nu'bu bin ja ra pa ran juanbi, man'da emme xun ü tho da nu, xinda gue'u mí 'bupu maya'bu bu ja ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yenje a ra Jesús.

Yun unbi da nu yú xädi ra Jesús

¹⁶Ne xö bi 'yëna:

—Nuya hönbü go hapü ga pen'nahü, emme di un'nahü ü 'bupu, tenguthoho yu zate di unba yu de'yo. Damim fähmbü tengu yu c'ëya ne gui 'yöthu tengu ot' yu t'azü, hont'a ran ho gui 'yöthu. ¹⁷Ne gam fähmbü, nguetho nu yu ja'i di dä ahü bu 'buh yu ngurpi bu ja yu nija, ne da mbep'ahü. ¹⁸Ne da zix'ahü bu 'buh yu ze'mi ne yu ts'üt'abi, nguetho guí ëc'yëigahu, pe hinga ndetho da zix ahü bu. Nguetho nu'bu da zix ahü bu, da zä gui xihmbü yu ze'mi ne yu ts'üt'abi nangu ma thuhugä, n'dahma ne ü yu

judío ne ü i thände yú oja zehë da 'yöde nanguëcä. ¹⁹Ne nu'bu da ts'ix ahü bu 'buh yu ts'üt'abi, o guí hadumbüihu 'be'a guim mamhbü o gue'bu da zä gan yahu uague hin'na, nguetho Oja di 'da ahü ran 'yomfëni 'be'a gui mamhbü 'bu bi mba ma juan'ni ahü. ²⁰Nguetho hinga gueëse ahü gan yahu 'bu bi mba ma juan'ni ahü, pe gue'a rá Hogandahi Oja ma Tahü din ya, bi 'yengähe ra Jesús.

²¹Ne dim 'bü i 'da di däse yün 'yohü da mba ntho. Ne nu'ü 'da di däse yú ts'unt'ü bu 'buh ra ze'mi da tho. Ne dim 'bü i 'da yu ts'unt'ü di yap zehë yú ta ngue da tho. Ne din jabü da t'örpa ü i ëc'yëigui, bi 'yën'a ra Jesús. ²²Ne gátho na ndoho ra ximhäi da ts'an ahü nanguë guí tengahu, pe nu'bu gui hyäthu gue'bu go ran zegui, gui taha gan yamhbü büya, bi 'yën'a ra Jesús. ²³Ne nu'bu n'da ra hnini di uc'ahü, dami 'dahmbü bu, ne gui mbähä bu man'da ra hnini büya. Ne majuani dí xi ahü, hin gni täthu gátho yu hnini Israel gui xihmbü rám hma Oja ne gui 'dahmbü, 'bu bá pengä.

^{24–25}Ne tengu thoho n'da ra xädi hin da t'ëmbi xun ho 'bü him bi t'ëmbi xun ho rá xänbate; ne hin da hnumanho n'da ra 'yëhe 'bü him bi hnumanho rá hmu. Ne din jabü da 'yot'ahü, hin da numanho ahü yu ja'i, tengu thohogui him bi hnumanhogui, ne i t'ëngui drá zithu, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hont'a Oja da ts'u

²⁶—Janangu'e'a hin gui suhu 'be'a da 'yot'ahü yu ja'i, guehma gui mamhbü a dí xi ahü. Hin gui cômhbü a. ²⁷Nu'a dí xi ahü ua njonguin nu, dami mamhbü bu 'buh yu ja'i, ne nu'a dí xi ahü njongui öde, dami mbahmbü bu ja yu hnini, da t'öpü 'be'a gátho dá xi ahü ya, bi 'yengähe ra Jesús. ²⁸Ne o guí suhu ü in nde da hyo ahü, hin'yu yú ts'ëdi ne'a ni mbüihu di juat'ahü. Man'da xun ho 'bü gui suhu a Oja, ne hont'a i sä di un'na ni ja'ihu

ne ni mbuihə bə ja ran ʌnbi mazəi, bi 'yɛngəhe ra Jesús.

²⁹⁻³¹ Janangue 'yo guí haɖumbuihə, guim bɛmhəbə yə doja i 'bä bə ja yə täi, hingui ngu di muui, pɛ nu'ʌ xinga n'da da du 'bə hin rá pähä Oja da du. Janangue'a guim bɛmhəbə, hin'yə 'be'a din ja ahə 'bə hin rá pähä Oja din ja. Nguetho man'da di mu ahə bə na nu Oja xinda gue ʌ yə doja, ne i pädi gätho nangue ahə. Janangue'a hin gan suhə, bi 'yɛngəhe ra Jesús.

Da ma to'o ten ra Jesús

³²—Nɛ gätho to'o da mam bə 'buh yə ja'i ngue i tengä, necä gam ma bə 'buh ma Ta nubə mahɛts'i nangue ʌ. ³³Pɛ nu'a to'o din cəm bə i 'buh yə ja'i nanguecä, necä xin ga cəm bə bí 'buh ma Ta bə mahɛts'i, bi 'yɛngəhe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da ts'ʌ ʌ to'o da denni

³⁴—Nɛ hin guim bɛmhəbə ngue bá ɛcä da zeh yə sui, pɛ man'da din ja yə sui nanguecä. ³⁵⁻³⁶Nu yə 'yɛc'yei da ts'ʌpə ja rá nguse, nu'bə hing yə 'yɛc'yei 'bupə. Nu yə'n 'yohə din suhmbə yú ta, ne nu yə xisu bəya din suhmbə yú mbe ne ʌ yú cä, nangue ʌ hingui ɛc'yeigui, bi 'yɛna.

³⁷Pɛ nu'bə n'da ra ja'i man'da im bɛn'a rá ta ne rá mbe xinda guecä, hin ga ɛmbi ngue rá hmugui. Nɛ nu'bə n'da ra ja'i man'da im bɛn'a rá ts'ʌnt'ʌ ne rá t'ixu xinda guecä, ngutho ʌ hin da zä ga ɛmbi ngue rá hmugui, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁸Pɛ nu'bə 'bo'o ɛna i tengui ne hingui hä't' yə'n ʌnbi da t'ørpe, necä xín ga ɛmbi rá hmugui. ³⁹Nɛ nu'a to'o da zu da thəcpa rá te nanguecä, da mba ma ʌnbi bə ja ran ɖəte rá te a, pɛ nu to'o hin da zu da thəcpa rá te nanguecä, hin da mba ma ʌnbi bə ja ran ɖəte a, bi 'yɛngəhe ra Jesús.

Ra Jesús i man yə'n t'unni

⁴⁰Nɛ xə bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'a to'o da zimanho ahə, necä xin bi zimanhogui, ne'a bá pengä xim bi zimanho a. ⁴¹Nɛ nu'a to'o da zimanho n'da rá pəngahya Oja nangue a ra 'bɛfi i ø't'e, 'da'angu ran ho din t'unui a ra pəngahya. Nɛ nu'bə 'bo'o da zimanho n'da ra hocja'i nangue a ran hocja'i i ø't'e, 'da'angu ran ho din t'unui a. ⁴²Nɛ nu'bə n'da ra ja'i i ja 'be'a di un'na n'da ma xädigä ngue'a i tengui, madague'bə hont'i ts'ʌ ra dehe di unni, pɛ ne a i ja 'be'a din t'unni ngue man'da xən ho, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Xuua Nxixya bi manda dí änni to'o a ra Jesús

11 Nu'bə mi gua a man ra Jesús bəya, bi mbengəhe dí 'de'mayohogəhe. Nɛ n'danni bi mbase ra Jesús bəya. Bi mba bin xänbate bə mi'da yə hnini bə ra häi Galilea.

²Nɛ mi ofädi ra Xuua Nxixya, ne bi sifi 'be'a gätho bi 'yø't'a ra Cristo, janangue'a bi mben'ndə yoho yú xädi a ra Xuua. Nɛ nu'bə mi zəm bə 'buh ra Jesús, ³bi 'yänni:

—Ha gue'e gra Cristo, gra Thahni i Oja, ngue mi hma ba ɛhe, uague ga tho-qui ga təmhbə, bi 'yɛn'ʌ yú xädi ra Xuua.

⁴⁻⁵Nu ra Jesús bəya bi 'yɛmp'ʌ yú xädi ra Xuua:

—Ni mbe bə, gui xihmi a ra Xuua 'be'a gätho guí øhmi, bi 'yɛmbi. Dami xihmi 'be'a guín nuui, ngue nu yə xädä bin zə yú dä ya, ne'ʌ yə dogua i 'yo, ne'ʌ mi hɛmb ra t'axca'ya ya bi yə'n ʌ, ne'ʌ yə gogu ya i øhnahya ya, ne'ʌ 'da xən du i pa nsots'i, ne yə hyoya i si a ram hma ngue 'bɛpə dí'm pə ʌ. ⁶Majapi ʌ to'o hin di ʌ't' yú mbui nanguecä, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bə mi 'yɛmp'ʌ yú xädi ra Xuua.

⁷Nɛ nu'bə mi mbenc'ʌ yú xädi ra Xuua, nu ra Jesús bi xih yə ja'i 'be'a ø't' ra Xuua, ne bi 'yɛmbi:

—'Be'a guí mbähä guin nuhə bə ja ra ɖəpo 'bə mi 'bupə ra Xuua. Ha gá mbähä gbá nuhə n'da tengu ra xithi i en ran

dähi. ⁸Uague gá mbähä gbá nuhü n'da ran 'yohü mahotho rá he mí he. Pe guí pähmbü to'o mahotho yú he i 'bupü ja yu ngunts'ut'abi u. ⁹Uague gá mbähä gbá nuhü n'da rá pöngahya Oja. Majuani ngue gán nuhü n'da rá pöngahya Oja, ne nu'a, man'da xun hets'i rá ts'edi a xinda gue'u gá mi'da yu pöngahya. ¹⁰Nguetho gue'a ra Xuua a mí hmam bü ja rám hman Oja maya'bü 'bü mí 'yëna:

M'bet'o ga pëhna n'da ran 'yohü ngue mam 'behni

da xih yu ja'i ngue da döp'e'e xun ho, bi 'yën Oja, bi 'yën'a ra Jesús.

¹¹Majuani dí xi ahü, njon mí 'buh man'da ran 'yohü man'da xun hets'i nangué a rá 'befi bin t'unni xinda gue a ra Xuua. Pe hont'a go to'o din uni ngue di manda rá ts'edi Oja, madague'a hingui hets'i rá 'befi din t'unni, pe man'da xtán hets'i bü dí nequi, xinda guepü ni nequi a ra Xuua ya, bi 'yëna.

¹²Asta gue'bü mi dümp' rá 'befi ra Xuua ne guehya, i honi da yurpü di manda rá ts'edi Oja yu ja'i. Ne nu'u i humbi i honi, da dähä da yurpü, bi 'yën'a ra Jesús. ¹³Ne gue'a bi man u yu pöngahya maya'bü u bin ja, ne mí em bü ja yün t'edi Oja, ne gue'u mí man u 'bü hín nim 'buh ra Xuua. ¹⁴Ne nu'bü guí ëc'yei a dí xi ahü, gui pähmbü ngue tengü'bü da gue a ra Elías a ra Xuua, ngue gue'a ra Elías guí tömhbü ngue mí 'buh maya'bü.

¹⁵Ne nu'bü 'bo'o i ja rá zagu di jamansu a dí m mangá ya, bi 'yën'a ra Jesús.

¹⁶Ga xi ahü 'be'a guí øthü ya, ngue nte guí urpahü ra güenda. Guí øthü tengü i øt' yu t'ühni 'bü in ëni. Din suse u, ne i xih yú mit'ühniyu: ¹⁷“Dá pixt' mam 'bixt'i pe hin gá 'yurpahü ra güenda, ne hin gán nghmbü,” i ën'u 'da. “Pe nugähe dá pe'be n'da ra 'bei ngue tengü'bü xon du n'da, pe nte gá bëmhbü ne hin gán zomhbü,” i ën'u mi'da yu t'ühni. ¹⁸Ne ngutho guí øthü, hin gá 'yurpahü ra güenda a ra Xuua, ngue him mi ho yün sihme ne him

bi zi ra vino, pe gá 'yëmdahü in 'youi ra zithu. ¹⁹Pe nugä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xun ho man ts'ihme 'bü n'dandí ne ma ts'ithegä, pe xinga guecä guí urcahü ra güenda. Pe guí xijü yu fehni, guí ënjü: “Nuna ran 'yohü ran zäthu ne ra mi-hni na, ne yú amigo yu ts'om'bäi ne yu ziyate hyacahäi,” guí ënjü. Pe Oja i pädi 'be'a xun ho da 'yøt'e ngue bi zänga'be, bi 'yën a ra Jesús.

N'da ram hma nangué ran ünbi da nu yu ja'i him bi päh yú mbüi

²⁰Ne man'da ram hma bi man ra Jesús nangué yu hnini bü bi 'yøt'e xun ngu yün t'øt'e mixte. Nguetho nu yu ja'i bü, njam'bü bi nde bi päh yú mbüi, madague'a bi nu yün t'øt'e mixte. Ne bi 'yën'a ra Jesús:

²¹—Huëhi maha ahü gyü menguhü bü ra hnini Corazín ne ra hnini Bet-saida, nguetho nu'bü xcá øt'ä yün t'øt'e xcá ut'ahü bü ja ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón, xtán du yú mbüi nangué ran ts'o mí øt'u ne xti päh yú mbüi u.

²²Janangué'a nu'bü bi zøn ra pa din ja ran juanbi, man'da xun u tho ran ünbi guí nuhü xinda gue u 'bupü Tiro nepü Sidón, bi 'yëmbi. ²³Ngutho ahü gyü menguhü ra hnini Capernaum. Masque guí ëmhbü man'da xun hets'i rá ts'edi ni hninihü xinda gue u mi'da. Pëgue hin'na, guehma da mba ma juadi ahü. Nguetho nu'bü xcá øt'ä yün t'øt'e mixte bü ra hnini Sodoma tengü dá ørpü ja ni hninihü, hin xtán guadi nangué ra sibi, nguetho xtím päh yün 'yomfëni yu mengü bü, ne guexta'a di jat'a ra hnini ya. ²⁴Pe guehma majuani dí xi ahü, 'bü bin ja ran juanbi, man'da xun u tho ran ünbi guí nuhü, xinda gue a da nu yu mengü bü ra hnini Sodoma, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús i hurpa rá mbüi n'da

²⁵Ne nubüya nu ra Jesús bin yaüi Oja ne bi 'yëna:

—Ma Ta i, gra Hmu mahets'i, ne gra Hmu ua ja ra häi, jamadi ya ngue gá japi him bi ba'a ram hma nangué ni ts'edi u im bense ja yún 'yomfénise, pe gá japi bi ba'di nangué'e u i hon'a'i, tengu yu t'uhni ngue hin te i pa'di. ²⁶Ne gue'a gá 'yot'e ma Ta i, ngue gue'a gá numanhose guí ot'e, bi 'yén'a ra Jesús 'bu min yaui Oja rá Ta.

²⁷Ne xø bi 'yemp'u yu ja'i buya:

—Gätho 'be'a i ja, bi 'dacä ma Ta. Ne njon da baqui xun ho, hinda hont'a ma Ta i paqui. Ne njon da ba'di xun ho ma Ta, hinda hongdä ngue rá Ts'unt'ugui dí paçä a, ne u ngue ma pähä ga japi da ba'di, bi 'yén'a ra Jesús. ²⁸⁻³⁰Ne nu'bu gá yähmbu ne gán xombuihu nangué 'be'a gätho guí othu, ba ehmbu gui tengahu, ne nugä ga hut'a ni mbuihu. Ne nu'a ra 'befi dí 'da ahü hingui he'i a, tengu'bu dí huthu ran thuyä dín hyanbahü ya. Ne nugä dí set ma mbui ne hin'yü ran 'yets'i ma mbui, ne ga xän'nahu ngue njabu gui 'yøthu, ne ga hut'a ni mbuihu, bi 'yén'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yuti nda'a man'da xun ho xtá 'yot'u yu fariseo

12 Ne nu'a n'da ra pa mi 'yo a ra Jesús bu ja yu huähi. Necähe dá mbähmbe yú xädigähe a, 'bu ra pa ran ts'äya. Dá ndehmehe ne dá tujé 'da yu trigo. Dá tont' ma 'yehe u yu trigo ne dá sahe. ²Nu yu fariseo bi nu 'be'a dá øthe ne bi 'yemp'a ra Jesús:

—Nu ni xädi bi 'yot'a hin xtá 'yot'e, nguetho bi 'yot'a n'da ra 'befi ra pa ran ts'äya, 'bu mi duc yu trigo.

³Ne bi da'a ra Jesús, bi 'yembi:

—Ha hin gán nuhu bu ja ni søcuähu, ngue ne a ra David bi mbesta a rán t'edi Oja 'bu mi mbähä u 'da, ne bin tumanthuhu, má hin'yü 'be'a da zi u. ⁴Janangué'a bi yurpu ja rá ngu Oja, bi zi u yu 'bøxthuhme him mi sä da zi u, pe hont'u yu mbäjä mi si u. Pe hin guí

ehmbu bi 'yot' ra ts'oqui ra David, bi 'yén'a ra Jesús. ⁵Uague hin guím bëmhbü 'be'a mam bu ja rán t'edi ra Moisés nangué yu mbäjä 'bupu ja ra nija, ngue ne'bu ra pa ran ts'äya i ot' yú 'befi. Pe hing ra ts'oqui a i ot'e, nguetho guepu ja ra nija dim pefi. ⁶Ne nugä dí xi ahü, man'da xun hets'i ma ts'edigä xinda gue ra nija, hanja guí ehmbü bi 'yot' ra ts'oqui ma xädigä, bi 'yembi. ⁷Pe nu ahü hin guí pähmbü 'be'a nam bøn'a im ma bu ja rá mhan Oja ngue i éna: “Nugä man'da dí nde din ja nin huçatehu, xinda gue gui hyohu yu zu'uç ngue gui pøscahu,” i én Oja, bi 'yén'a ra Jesús. Nu'bu xquí pähmbü 'be'a nam bøn'a, hin xcami yaфу u hin'yü yú ts'oqui, bi 'yén'a ra Jesús. ⁸Ne nugä guécä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, drá hmu, ne i ja man t'edi ga mangä 'be'a da 'yot' yu ja'i ra pa ran ts'äya, bi 'yembi.

N'da ran'yohu ra mbedi rá 'ye bi hoc'a ra Jesús

⁹Ne bi thoh puya ne bi yurpu ja ra nija. ¹⁰Ne nu yún suihu a ra Jesús mi nde xtán dïnba n'da ra ts'oqui ngue mi sä xtí yapi, ne bi t'emp'a ra Jesús:

—Ha da zä da mba ma hoqui a ra pa ran ts'äya n'da ra hyenni, uague hin'na, bi 'yén'u. Nguetho mí 'bupu n'da ran 'yohu ngue ra mbedi rá 'ye.

¹¹Ne bi da'a ra Jesús:

—Ha i 'bu a n'da ahü ngue nu'bu ni de'yohu da däpu ja ra hyähäi gue'bu ra pa ran ts'äya, ha hin guí juxhu. ¹²Ha má guet'a n'da ra ja'i ngue hin da zä da t'ørpa ran ho 'bu ra pa ran ts'äya. Ne nu'a, man'da di muui xinda gue yu de'yo, bi 'yén'a ra Jesús.

¹³Ne nubuya, bi 'yén'a ra Jesús:

—Dami juan ni 'ye, bi t'emp'a ran 'yohu.

Ne bi juan buya. Ne 'bex bi gohi xun ho tengu man'da rá 'ye xun ho. ¹⁴Ne nu yu fariseo emme bin cue buya. Bi bøm bu

ja ra nija, bi nyase u 'be'a dí zä da hyo ra Jesús.

Maya'bu bi hma 'be'a bi 'yot'a ra Jesús

¹⁵ Ne nu'bu mi ben'a ra Jesús 'be'a mi nde xtá 'yörpa u yu fariseo, bi böm bu büya, bi mba n'danni, ne emme xun ngu yu ja'i bi numan ho da denthoho. Ne gätho midín hyenni bi hoc'a ra Jesús.

¹⁶ Ne bi xi u njon da xifi to'o a bi hoqui. ¹⁷ Ne nu'a bi 'yot'a ra Jesús ngue njon bi ndepe da xifi, bin theui a mi hma maya'bu 'bu mi 'yën'a ra pøngahya Isaias:

¹⁸ Nuna guehna ma 'yehëgä dá huahni ngue emme didí huëcä ne i hurca ma mbui,

ga un ma Hogandähi

ngue da xi u i thände yú oja zehë, nangue ran juanbi ga ot'ä 'bu ran zegui ra pa.

¹⁹ Ne hin din sute a ne xín dim mbatho, ne hingan ts'edi din ya hapu din 'yo.

²⁰ Ne nu'u in ja tengu'bu ra xithi bi domp' ran dähi, da xots'i mahøn'a.

Ngutho u in ja tengu n'da ra sibi mi ts'utho da huëzche, di japi ngue da de xun ho mahøn'a, asta gue'bu bi zöni dim hmu xun ho ua ja ra ximhäi, ne din jabu da 'yot'e.

²¹ Ne gätho yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya da dömp' ran ho da 'yörpa u, i en Oja, bi 'yën'a ra Isaias maya'bu.

Gue'a bi ma nangue ra Cristo rá Thahni Oja.

Bi t'ëmbi n'youi rá ts'edi ra zithu a ra Jesús

²² Ne n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu ne mi xädä ne mi gore, bi ts'ixpu 'bu a ra Jesús, ngue di hoqui. Ne 'bexgue bin zø yú dä, ne bi nyä büya. ²³ Nu'u gätho bi nu 'be'a bi 'yot'e bi hyonya thoho u, ne bi 'yëna:

—Masque guehna mi man u yu pøngahya, ngue rám bom'beto ra David, ngue rá Thahni Oja, bi 'yën'u yu ja'i.

²⁴ Ne nu yu fariseo 'bu mi 'yöde 'be'a i man yu ja'i, bin cue u, bi 'yëna:

—Nuna ran 'yohu na i høn a thi yu zithu nguetho in 'youi rá ts'edi a yú hmu, sä en'u.

^{25–26} Ne 'bex bi ba'a ra Jesús 'be'a mim ben'u yu fariseo ne bi 'yëmp'u:

—Pe him majuani guí mamhbu, nguetho nu ra zithu hin da zä din susehu yám fäts'ihu. Nu'bu din suse din juase yú ts'edi u 'bu, tenguthoho 'bu n'da ra ts'ut'abi din heque ne din tunhdu u yám fäts'ihu, di 'bese yú ts'edi 'bu. Ne ngutho n'da ra hnini o gue n'da ra ngu 'bu din heque, pe Gä dim 'be u. ²⁷ Nu'ahu guí emhbu dín 'yo'be rá ts'edi ra zithu, janangue'a i sä dí høn a thi yu zithu, sä guí emhbu. Pe xi'bu da gue'a dí ot'ä, ha in jabu u guí xänbahu 'bu i høn a thi yu zithu u. Ne guese u i ut'ahu ngue him majuani a guí mamhbu, bi 'yën'a ra Jesús. ²⁸ Pegue rá Hogandähi Oja dá høn a thi yu zithu ne dá ut'ahu ngue ya di manda rá ts'edi Oja ua guí 'buhmbu, bi 'yëmp'u.

²⁹ Ne tenguthoho n'da ran 'yohu 'bu i 'bupu ja rá ngu, hin njongui sä da yurpu 'bu hinga m'bet'o da mba nthurpi yú 'ye, ne nuya sä da yurpu ne da hyäpi 'be'a gätho i ja bu. Dín jagä bu, him mí sä xcä mispa yu zithu 'bu hin xcä tapä u yú hmu, bi 'yën'a ra Jesús.

³⁰ Ne nu'a to'o hingui numansugui, man sui'be a. Ne nu'a to'o hingui ot' ma 'befi i di japi dim 'be u mi'da, bi 'yën'a ra Jesús.

³¹ Janangue'a dí xi ahü, hont'a go má ts'oqui ne hont'a go má ts'ore da man a n'da, i sä da mba ma punbi, pe nu'bu i man ra ts'ore nangue rá Hogandähi Oja n'da, ya hin da zä da mba ma punbi n'da 'bu. ³² Pe dí xi ahü, nu'bu 'bo'o da man ra ts'ore nanguecä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, pe i sä da mba ma punbi a. Pe nu'a da man ra ts'ore nangue rá

Hogandahi Oja, pe hin jam'bu da mba ma punbi a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'da'anguui a rá mbúi n'da a rán t'òt'e n'da

³³—Pe nu'bu xun ho ran t'òt'e ngue dá høn a thi ɛ yu zĩthu, nde'bu gui numan-hoju 'bu, nguetho gui 'yɛmfu xun ho ra za gue'bu xun ho rán dät'ä. Pe nu'bu hingui ho yún dät'ä gui 'yɛmfu hingui ho ra za 'bu. Nguetho nu yún dät'ä i zupu da ba a n'da nda'a ní za a, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁴Nu ahu, tengu'bu yú meni ahu yu pozu. Hague dán zä gui mamhbu n'da ra nde xun ho 'bu xun ts'otho ahu. Nguetho nu'a i yupu rá mbúi n'da, gue'a i pøn rá nde n'da, bi t'ɛmp'u yu fariseo. ³⁵Nu'a ran 'yohu i yuh ran ho rá mbúi, hont'a xun ho im ma, pe nu'a ran 'yohu xun ts'o, hont'a im ma, nguetho xun yuh ran ts'o rá mbúi. ³⁶Ne dí xi ahu ngue nu'a ra pa din ja ran juanbi, gátho yu ja'i da mba ma juanbi nanguie a him bin 'yomfɛni 'be'a í mba a bi man ɛ. ³⁷Ne nanguie yam hma gá mamhbu dí ts'an'nahu ran unbi 'da ahu ne dí mba ma thogue 'da ahu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús nte ma hmɛpya bi 'yu 'bu mi t'äp yu hmɛpya

³⁸Ne nubuya, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛmp'u 'da ma ngurpihe yu fariseo ne yu xänbate nija:

—Gra xänbate, dami 'yurcahe n'da ra hmɛpya ngue'bu majuaŋi Oja bi 'da'a ni ts'edi.

³⁹Bi da'a ra Jesús:

—Nu'ɛ xø 'uegue nanguie Oja ne xun ts'o yú mbúi, gue'u i äh yu hmɛpya ɛ. Pe hin da t'ut yu hmɛpya ɛ, pe hont'a n'da ra hmɛpya da t'uti, tengu bi 'yòt'a ra Jonás. ⁴⁰Ngue tengu thoho ra Jonás, hyu pa ne hyu xui bi 'yo bu mbo rá foho n'da ra dahua, ne ngutho din jacä guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hyupa ne hyu xui ga o bu 'bu ɛ xun du, bi 'yɛn'a ra

Jesús 'bu mi 'yɛmp'u. ⁴¹Ne dí xi ahu, nu'ɛ mí 'bupɛ ra dahnini Nínive 'darbu gam 'bähmbu ɛ 'bu bin ja ran juanbi 'bu ran zegui, ne da 'yut'ahu i ja ni ts'oquihu. Nguetho nu'ɛ 'bex bi päh yú mbúi 'bu mí 'yø a bi man a ra Jonás, pe nu ahu xø hin guín nde gui päh ni mbuihu nanguie'a dí mangä. Ne nugä, man'da xun hets'i ma ts'edi xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁴²Ne'a ra xisu min ts'ut'abi bu Sur, 'darbu gam 'bähmbu a 'bu bin ja ran juanbi 'bu ran zegui. Ne da 'yut'ahu ngue i ja ni ts'oquihu. Nguetho nu'a yatho bá ɛhe ngue mi nde da 'yø a 'be'a bi man a ra ts'ut'abi Salomón nanguie ran 'yomfɛni bi un Oja, pe nu'ahu hin guí nde gui 'yøhmbu a dí mangä. Pe nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'yɛmp'u yu fariseo a ra Jesús.

Nu rá mbúi n'da da yut' ra zĩthu mahøn'a 'bu hin da bɛn Oja

⁴³—Pe nu'a ran ts'o guidí hohu, din ja ahu tengu bi 'yòt'a n'da ra ja'i min 'youi n'da ra zĩthu. Ne bi bøn a ra zĩthu, bin 'yo bu ja ra 'yönhäi, mí honi hapu din säya pe him bi dñi hapu din säya. Ne bi mbeng bu ja rá mbúi ra ja'i bu bá nets'i. ⁴⁴“Man'da xun ho 'bu ga peng bu bá nets'i,” bi 'yɛnse a ra zĩthu. Ne nu'bu mi mbeng buya, bi zøm bu ja rá mbúi a ra ja'i mahøn'a, ne bi nu tengu'bu n'da ra ngu ngue mán joqui bu rá mbúi, ne njom mí 'bupɛ nguetho him bin zam bu rám hman Oja. ⁴⁵Ne xø bi mba buya bá si mí yoto yú minzĩthuhu ngue man'da ɛmme xun ts'o i øt'e, ne bi yurpu, bin säya bu rá mbúi a ra ja'i. Ne man'da ɛmme xun ts'o bi 'yòt'a ra ja'i buya. Ne gan jahu bu, bi 'yɛmp'u yu ja'i a ra Jesús.

Nda'a ɛ i din cuhu ra Jesús

⁴⁶Ne nu ra Jesús mi yahu yu ja'i 'bu mi zøm bu a rá mbe ne yún 'yohu. Bi zøm bu ja ra ngu mí 'bui. Pe him bi yurpu, bim 'bätho bu thi, mi nde xtín yai a

rá ts'unt'u. ⁴⁷ Ne nu'u 'da b'uya bi xi a ra Jesús:

—I 'b'acua thi ni mbe ne nin 'yohu, ne in nde gan y'ahu 'na, bi t'emp'a ra Jesús.

⁴⁸ Ne bi dá a ra Jesús:

—Ga xi ah'u to'o a ma mbe ne to'o u man 'yohu.

⁴⁹ Ne bi 'yut'u yú xádi b'uya:

—I 'b'ucua ya ma mbe ne ma cu, bi 'y'ena. ⁵⁰ Nguetho hont'a go to'o i øt' rá pähä ma Ta bí 'b'up'u mahëts'i, gue u man 'yohu u, ne gue'u man ju u, ne gue'u ma mbe u, bi 'y'en'a ra Jesús.

Rán t'uti ra mbomhmudä

13 Ne nub'uya bi bøn'a ra Jesús bu ja ra ngu mí 'b'ui, ne bi mba nín hup'u ja ra ndendeja. ² Ne emme bim peti bu yu ja'i, janangue'a nu ra Jesús bi nd-expu ja n'da ra mbosa ne bi hyu bu. Pe hingui 'yo a ra mbosa, bá copu ndenthe.

³ Ne bi xänba u yu ja'i, bi xi i 'da yun t'uti. Ne nu'a n'da ran t'uti bi mam bu, bi 'y'ena:

—N'da ra mbomhmudä bi mba bu huqhi. ⁴ Ne nu'bu mi mbon yu hmudä, nu'u 'da bi zo bu ja ra 'yu, ne bá gh yu doja bi za u. ⁵ Ne nu mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu 'bodo, 'bexgue bi bøts'e nguetho hingui pidi ra häi. ⁶ Pe nu'bu mambá pøx ra hyadi 'bexgue bi 'yot'u nguetho him mi ja yu 'yu xun ho. ⁷ Ne nu mi'da yu hmudä b'uya bi zo bu ja yu 'bo'uñi, ne bi bøx'u yu hmudä. Pe nu'bu min te yu 'uñi b'uya bi go'mi, ne bim 'bedi. ⁸ Pe nu'u 'da bi zo bu ja ra hogahäi, ne bin ja xun ho u. Nu 'da bi ndø'a n'da ciento, ne nu'u 'da bi ndø'i hyate, ne 'däte ma 'det'a bi ndø u 'da. ⁹ Pe nu'bu i ja ni zaguhu, dami jamansu 'be'a dí xi ah'u, bi 'yemp'u yu ja'i a ra Jesús.

I än'du yú xádi ra Jesús hanja i xih yun t'uti yu ja'i

¹⁰ Ne dá xihmbe ra Jesús b'uya, dá emfe:

—Hanja gní xänba yun t'uti yu ja'i, ne hingui pa u 'be'a nam bøn u, dá emfe.

¹¹ Ne nu ra Jesús bi darcahe b'uya, ne bi 'y'enje:

—Nu ah'u bin ja ah'u gá p'ahmbu a njom mi p'ah mam'bet'o 'bepu ní manda rá ts'edi Oja, pe nu'u mi'da, him bin japi da badi, bi 'y'engähe ra Jesús. ¹² Ne tengu tho ho a ram hma i ena: "Nu'a i ja, man'da xun ngu din t'unni, ne nu'a zi ts'utho i ja, ne'a i ja da thanba a," gan jahu bu. Nu'u i honi da badi, man'da xun ngu da badi. Pe nangue u hingui honi da badi, ne a zi ts'u mi p'adi da thanba u. ¹³ Janangue'a yun t'uti tho ho dí xi u, nguetho i øde pe ena gue'bu him bi 'yøde, ne i nu pe tengutho 'bu hin te xtá nu; him bi yut' yú mbui a dá xifi, bi 'y'en'a ra Jesús. ¹⁴ Ne majuani i man'a ra pøngahya Isaiás nangue u 'bu mi 'y'en'a:

Gui 'yøhmbu pe hin gui p'ahmbu 'be'a gá 'yøhmbu.

Ne gui nuhu pe hin gui p'ahmbu 'be'a nám bøn'a guin nuhu.

¹⁵ Nguetho nu ni mbuihu emme xun m'etho,

ne njam'bu gui 'yøhmbu, tengu'bu njot'i ni guhu,

ne njam'bu gui nuhu, tengu'bu guidí ts'ant' ni dähü,

ne hin jam'bu i sä da ben ni mbuihu ngue dim pädi nangue ran ts'o, ngue ga nyan ahü,

i en Oja, bi 'y'en'a ra pøngahya Isaiás 'bu maya'bu, bi 'y'en a ra Jesús.

¹⁶ Pe nu'ahu majapi ah'u nguetho i nu ni dähü ne i øh ni guhu, bi 'y'engähe ra Jesús. ¹⁷ Majuani dí xi ah'u emme xun ngu yú pøngahya Oja ne xun ngu yu ja'i ngue 'dat' Oja mim beni, mí nde xtá nuna gätho guí nuhu ya, pe him bi zä bi nu; ne emme mí nde xtá 'yøhna guí øhmbu ya, pe him bi zä bi 'yøde, nguetho him mí zøn ra ora xtám badi, bi 'y'engähe dyu xädigähe ra Jesús.

Be'a rán theui a ran t'uti ra mbomhmudä

¹⁸—Ne nuya ga xi ahu 'be'a nam bøn'a rán t'uti a ra mbomhmudä, bi 'yengähe ra Jesús. ¹⁹Ne nu'a to'o bi sih ram hma ngue di manda ua rá ts'edi Oja, ne him bi bađi 'be'a nam bøn'a, in ja tengu u yu hmudä bi zo bu ja ra 'yu, ne 'bex bá ɛ'a ra zı̄thu bi hyax a ra hmudä bi thupɔ ja yú mbúi u. ²⁰Ne nu'u yu hmudä bi zo bu ja yu do, tengu'bu n'da ra ja'i ɛmme di jonya 'bu ja bi 'yø a ram hma, pe maxøts'e thoho. ²¹Ne hinga gätho mbo yú mbúi, nguetho hin'yü yú 'yu xun ho, ne go zi ts'u din unbi nangue a ram hma, 'bexgue da 'uegue. ²²Ne nu'a ra hmudä dá xi ahu bi zo bu ja yu 'uini, nam bøni tengu n'da ra ja'i bi 'yø a ram hma, pe hønt'a ɛmme im bɛn ra ximhäi ne ra mbeti ngue i häti, janangue'a bi japi bim 'be a ne hin te bin ja rá 'befi Oja nangue'a ra ja'i tengu a. ²³Pe nu'a ra hmudä dá ma ngue bi zo bu ja ra hogahäi, nam bøni tengu u i ømanho a ram hma ne i pađi 'be'a yún thehu a, ne din te xun ho u ne da ndøgue tengutho yu hmudä, ngue nu'u 'da bi ndø'a n'da ciento, ne'u 'da bi ndø a hyate, ne u 'da bi ndø a 'däte ma 'det'a.

Rán t'uti ra hmudä xun ho ne a hingui ho

²⁴Ne nu ra Jesús búa bi xih mi'da yun t'uti u yu ja'i, ne bi 'yɛmbi:
—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, in ja tengutho 'bu n'da ra ja'i bi du a n'da yu hmudä xun ho bu ja rá huahi. ²⁵Pe nu'bu mín xui ne gätho bin aha, bi mba a rán suiui ne 'darbu bi duhmi a n'da yu hmudä hingui ho bu ja rá huahi, ne bi mba búa. ²⁶Ne nu'bu mí bøx búa, bi bøx'u xun ho ne u hingui ho, 'darbu bi bøts'e. ²⁷Ne nu'u yú 'yɛhe búa bi mba bi xi u yú hmu: “Nu yu hmudä gá tupu ja ra huahi, xun ho 'bu gmi tuhu, hapu bi nequi u yu hmudä hingui ho,” bi 'yɛmbi.

²⁸Ne nu u yú hmu búa bi 'yɛmbi: “Ne masque n'da man sui'be bá ɛhe bi ts'onga ma huahi,” bi 'yɛna. “Ha ga xathu u yu paxi hingui ho,” bi 'yɛn'u yú 'yɛhe búa. ²⁹Ne nu yú hmu bi 'yɛmbi: “Hin'na, hin da zä gui mbähä gui xathu u yu paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'urpu thoho ne u xun ho gui xathu. ³⁰Man'da xun ho gui hyethohu 'darpu din te, ja gue'bu bin ja ran sofo. Ne nubuya ga xi u yu mbefi ngue nu'u hingui ho di peti ne da 'yudi, ne nu u xun ho búa da mbøts' bu ja ma ngu,” bi 'yɛn u yú hmu, bi 'yɛn'a ra Jesús.
Ne guehna man'da ran t'uti bi mam 'bu mi xi u yu ja'i.

Rán t'uti rá hmudä ra mostaza

³¹Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús ne bi 'yɛna:
—Ne tengu n'da rá hmudä ra mostaza bi dupu ja rá huahi n'da ra ja'i. Ne zi ts'utho a, ɛmme man'da zi ts'u xinda gue u mi'da yu hmudä. ³²Pe nu'bu bin te ne man'da xun ndoho bu ni nequi, madague'bu ra c'ani thoho, pe i te tengu'bu n'da ra za guepu da zä da 'yøt' yú 'bafi yu doja bu ja yú 'ye. In jabu rá ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti rá íxi ra hocjuni

³³Ne man'da ran t'uti bi ma ra Jesús ne bi 'yɛna:
—Ne tengu ra íxi 'bu din jap'a ra hocjuni, ne gätho bi nden a ra juni búa. In jabu rá ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yɛna.

Maya'bu bi ts'änni da man yun t'uti a ra Jesús

³⁴Ne ngubu bi 'yøt'a ra Jesús, hønt'u yun t'uti bi 'yut'u yu ja'i 'bu mi xänbi. ³⁵Ne gue'a bi man'a ra pøngahya maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yɛna:
Ga utä yu ja'i yun t'uti,

Ga xänba a njon mi pađi asta gue'bu go mi mbuħ ra ximhäi, i ģn Oja, bi 'yeŋ'a ra Isaías 'bu mim pŋgahya.

'Be'a rán theui a rán t'uti ra hmudä xun ho ne'a hingui ho

³⁶ Ne nubuya bi xi u yu ja'i a ra Jesús ngue da mbengui. Ne nu'bu gätho mí mba u, bi mba ra Jesús bu ja ra ngu. Ne dá tendähe buya. Ne nu'bu mí hyupu ja a ra ngu, dá änhde:

—Dami xije ts'u 'be'a nam bŋn'a ran t'uti gá ma nangu ra hmudä hingui ho bi dupu rá huāhi a ran 'yohu, dá ģmfe.

³⁷ Ne bi 'yeŋgähe ra Jesús buya:

—Nu'a nam bŋni ngue yu hmudä xun ho u dí tucä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Ne nu a ra huāhi nam bŋni gue'a ra ximhäi. Ne nu'a ra hogahmudä nam bŋni gue'u di manda rá ts'edi Oja u. Ne nu'a ra hmudä hingui ho nam bŋni yu ja'i ngue rá mbeti ra zıthi. ³⁹ Ne nu a rán suiui a rá mbeti ra huāhi ngue bi dupu yu hmudä hingui ho, gue'a ra zıthi a. Ne nu'a ran sofo nam bŋni rán zegui ra pa. Ne nu'u yu mbefi da xoqui nam bŋni ngue yám 'behni Oja mahęts'i. ⁴⁰ Ne tengu thofo u yu hmudä bi bŋts'e ngue hingui ho ne bi mba ma munts'i ne bi mba nt'udi, din ja bu 'bu ran zegui ra pa. ⁴¹ Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, 'bu rán zegui ra pa ga pen'du mam 'behni di peti gätho nangu yu ja'i ra ximhäi. Ne gätho u bi 'yŋt' ran ts'o da thŋn a thi, ne u gätho midí parpa yú mija'ihu da 'yŋt' yu ts'oqui. ⁴² Ne da thŋspu ja ra sibi njam'bu i huęt'i, guepu din zoni ne din guxt' yú ts'i bu. ⁴³ Ne nubuya, nu'u to'o i ŋt' rá pähä Oja, di nec thofo tengu ra hyadi bu di manda rá ts'edi ma Tahu mahęts'i. To'o gätho ja yú zagu, di jamansu a dí m mangä ya, bi 'yeŋgähe ra Jesús.

Rán t'uti a ra mbeti man t'agui

⁴⁴ Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús, bi 'yeŋa:

—Nu n'da ran 'yohu bi dın'a n'da ra mbeti bu mbo ra häi ngue ģmme di muui a. Ne bi gärpü mahŋn'a. Ne midí johya, ne bi mba buya da mbä 'be'a gätho mi pe'ts'i guepu bi zä bi dän'a ra xequi a guepu bi dın'a di muui, ngue mi pađi man'da da dapi bu. Ne din jabu gui 'yŋthu ngue ģmme gui hyomhbü ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

Rán t'uti a ra do ģmme di muui xum hmadi

⁴⁵ Ne xŋ bi 'yeŋa:

—Nu n'da ra pŋhŋ ngue mi honi da dän yu do i thım bu mbo ra dehe xum hmadi di muui. ⁴⁶ Ne nu'bu mí dın a n'da man'da mahotho xinda gue'u gä min nu mam'bet'o, bi mbä 'be'a gätho mí pe'ts'i ne bi dän'a ģmme mahotho buya. Ne din jabu gui 'yŋthu ngue ģmme gui hyomhbü ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

Rán t'uti n'da ra xit'á án t'ei bu ja ra dađadehe

⁴⁷ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yeŋa:

—Nu'a ní 'yŋt' ran ts'ıt'abi Oja, in ja tengu n'da ra xit'á ngue i pa nt'ei bu ja ra dađadehe, ne i the hŋnt'a go ní huā i 'bupu mbo ra dehe. ⁴⁸ Ne nu'bu ya bi yu'a yú xit'á yu mbahua, da gux buya, da mba nın hupu ja ra ndenthe ne da huan'du yu huā xun ho da 'yurpu ja yú 'bŋts'e ne nu'u hingui ho buya di bunt'i. ⁴⁹⁻⁵⁰ Ne din jabu 'bu rán zegui ra pa, 'darbu dim 'bähmbu u yu ts'om'bäi u xun ho bi 'yŋt'e. Ne nu yám 'behni Oja mahęts'i da huan'du yu ts'om'bäi ne da 'yentpu ja ra sibi njam'bu i huęt'i, guepu din zom bu u ne din guxt' pu yú ts'i, bi 'yeŋgähe ra Jesús.

**Mahyoni a mi pezehe ne'a
xø bi dïm ma'da'yo**

⁵¹ Ne nu'a ra Jesús buya bi 'yëngähe yú xädigähe:

—Ha guí pähmbu a dí xi ahü ya.

—Häha, ma Hmu, ya dí pähmbe a guím ma, dá ëmbähe a.

⁵² Ne xø bi 'yëngähe buya:

—Nu'u midín xäh ram hma maya'bu, ne a ram hma ma'da'yo da hyumbi din xädi, ngue 'bepu ní manda rá ts'edi Oja, hin te di 'beh rán xädi u buya, ne da zä da xänba u mi'da. Din ja tengu'bu n'da ra ja'i i ja 'be'a i pe'ts'i ngue gä mahyoni. Ne'a bi zocpa yúm bomböta ne'a bi dïnse. Janangue'a hin te di 'be u 'bupu ja rá ngu, bi 'yëngähe ra Jesús.

**Yu mengu bu rá hnini zehé him
bi 'yëc'yei rá ts'edi ra Jesús**

⁵³ Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús buya bi bøm bu. ⁵⁴ Ne bi mba bu rá hnini zehé ngue Nazaret. Ne bin xäpu ja ra nija, ne nu yu ja'i buya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yøt'a, ne bi 'yëna:

—Hapu bí hyä rán 'yomfëni na, ngue da zä da 'yøt'a i øt'e. ⁵⁵ Ha hinga guehna rá ts'unt'u ra yaxi na, ngue i 'bucua rá mbe í María. Ne nu yün 'yohu ra Jacobo ne ra José ne ra Simón ne ra Judas. ⁵⁶ Ne u yün ju dí 'buhmbu ua. Pe hapu bí hyä a ran 'yomfëni na, bi 'yëu u yú menguhu.

⁵⁷ Ne him bi numanho a ra Jesús. Pe nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Gätho yu ja'i in jabu. Nubu ja yú hnini zehé hin da hnumanho n'da rá pøngahya Oja, xinga gue'u i 'bupu rá ngu da numanho, bi 'yëu'a ra Jesús.

⁵⁸ Janangue'a hingui ngu yun t'øt'e mixte bi 'yørpü, ngue him bi 'yëc'yei u 'bupu.

Ra Xuua Nxixya bi thecpa rá 'yuga

14 Ne min ts'ut'abi bu ra xëqui Galilea a ra Herodes. Ne nu'bu mi

sifi 'be'a gä bi 'yøt'a ra Jesús 'bu min 'yo bu, bi 'yëu'a:

²—Masque ra Xuua Nxixya a, bi dam-bëni bu 'bu u xun du, janangue'a i ja rá ts'edi xun ho i øt' yun t'øt'e mixte, bi 'yëu' buya.

³⁻⁵ Nguetho guese a ra Herodes bi hyo a ra Xuua Nxixya. Bin cue a ra Herodes 'bu mi sifi ngue hingui ho a bi 'yøt'e ngue bi zinse a rá 'bepo, nu'a ra xisu mi 'buhmi a ra Felipe 'bu mi sin'a ra Herodes. Ne nu'a ra xisu, ra Herodías a. Ne bi 'yëu'a ra Xuua: “Hingui ho gä 'yøt'e ngue gä sinba rá xisu a nin 'yohu,” bi t'ëmp'a ra Herodes. Bin cuetho ra Herodes buya bi got'a fädi a ra Xuua ne bi manda dí tu't'i con yu cadena. Ne mim bëni xta hyo a ra Xuua, pe him bi hyo nguetho mi su din cue yu ja'i, ngue nu yu ja'i mi paði rá pøngahya Oja a ra Xuua. ⁶ Pe nu'bu mi zøn ra pa bin ja rá ngopa a ra Herodes 'bu mi dät ra jeya mahøn'a, bi 'yøt'a n'da ran ts'ihme ne bin ne a rá t'ixu a ra Herodías. Ne bi numanho a ra Herodes a ran hnei bi 'yøt' buya. ⁷ Ne bi 'yëmp'a ra hmute: “Dami 'yädi 'be'a gätho guí nde gui 'yäqui. Majuani dí xi i, ga 'da i 'be'a gätho gui 'yäqui,” bi 'yëu'a ra Herodes. ⁸ Ne nu'a ra hmute buya bi 'yä a rá ya ra Xuua Nxixya ngue di o ra mbohi, nguetho gue'a xí xi a rá mbe a da 'yöp'a.

⁹ Ne bi du rá mbui a ra Herodes buya, him mi ndehma da hyo a ra Xuua, pe hin'yü 'be'a sä da 'yøt'e nguetho ya xí xifi di unni 'be'a gä da 'yäpi, ne ya xí 'yøh yu ja'i di unni 'be'a gätho da 'yäpi. ¹⁰ Ne bi manda buya ngue da mba ba thecpa rá ya ra Xuua Nxixya bu ja ra fädi, ne ba jät'a n'da ra mbohi din t'un'na ra hmute. ¹¹ Ne nu'bu min t'unni bi den a ra mbohi bi un'na rá mbe buya.

¹² Ne nu yú xädi ra Xuua buya, bá tunba a rá ngøc'yei bu ja ra fädi, bi 'yägüi. Ne bi mba buya bá xi a ra Jesús ngue ya bi du ra Xuua.

**Bi 'ujn'i cut'a mahuahi
yũn 'yohu ra Jesús**

¹³ Ne nu ra Jesús 'bu mí 'yøde bi du ra Xuua, 'bex dá mbähmbe dá huhe bu ja ra mbosa mí nde xcá sømhbe bu 'danguadi, mi ñna xcám 'busehe n'da zi ora. Pe nu'bu mi pa ı yu ja'i ngue dá mbähmbe bu a ra Jesús, ne ı bá nexpu ja yú hnini bi dengähe, bin 'yogua thoho gätho bu ja rá nyani a ra dädähe. ¹⁴ Ne nu'bu má çähmbe bu ja ra mbosa a ra Jesús, xun ngu ı yu ja'i xí zøm bu. Ne ñmme bi huç'u büya ne bi hoqui hont'a go to'o mí ı. ¹⁵ Ne nu'bu min de büya dá ñmbähe a ra Hmu:

—Ya bin de ya, ne njongui 'bücua ja ra xequi ua, dami xih yu ja'i da mba bu ja yu hnini ne da däm bu 'be'a da zi, dá ñmbähe a.

¹⁶ Ne bi 'yæn'a ra Jesús:

—Pe hingui jatho da mba, pe guese ahü dami 'ujmhbu, bi 'yengähe.

¹⁷ Ne dá thähmbe büya:

—Pe hin'yü 'be'a da zi, ne hont'i cut'a yu hme i ja ua ne yoho yu huä, dá ñmfe büya.

¹⁸ —Bá çuhu ua, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹⁹ Ne bi xih yu ja'i ngue din säya bu ja yu t'ei, ne bi hyan ı cut'a yu hme ne yoho yu huä. Bi ndøs' mahçts'i ne bi 'yöp rán japi Oja, ne bi xem büya ne bi 'dacähe dá darpähe yu ja'i. ²⁰ Gätho bin sihme ı yu ja'i ne bin niya ne bi bong mi'da yu xequi bi yu'i 'de'ma yoho yu 'bøts'e. ²¹ Ne nu'ı gätho bin sihme í jua'i cut'a mahuahi ı yũn 'yohu, ne hin njon bi mbeh yu xisu xinga gue yu t'uhni.

Bin 'yo maxøts'e ra dädähe a ra Jesús

²² Ne nubüya, bi xije ga mbähmbe ngue ga 'daxhe ra dädähe mahøn'a. Dá huhe a ra mbosa dá mbähmbe büya. Go bi gose bu a ra Jesús, bin 'yçhmbu yu ja'i. ²³ Ne nu'bu mi mba ı yu ja'i bi ndezehe bu ja ra nyuni ne bi nyani bu Oja. Bá

hazehe bu a. ²⁴ Ne nu'bu má mbähmbe ngue dá huhe ra mbosa, 'bu mi zøm made ra dehe, bi zeh ran dahi ne ñmme bin ja yu t'øthe, ne ts'edi midí cos'a ra mbosa. ²⁵ Ne nu'bu ya mbe mí ts'utho da hyats'i, ne 'yo a ra Jesús bu maxøts'e ra dehe ngue da zü'a ra mbosa. ²⁶ Ne nu'bu mambá epu ra Jesús, ne i 'yo bu maxøts'e ra dehe dá handähe büya, ba epu ne hin dí pähmbe ngue gue'a. ñmme dán suhe ne dá mbahmbe:

—Ba ñnu n'da ra ánima, dá ñmhbe.

²⁷ Ne bi darcähe a ra Jesús:

—Dami hyuthu nzambüi, o guín suhu, guecä, bi 'yengähe.

²⁸ Ne bi dat'a ra Pedro büya:

—Nu'bu gue'e ma Hmu i, dami jaqui necä dan 'yo maxøts'e ra dehe ne ga søm bu guí 'bäi, bi 'yæn'a.

²⁹ —Ba çcua, bi 'yæn'a ra Jesús, bi t'çmp'a ra Pedro büya.

Ne nu'a ra Pedro büya bi gapu ja ra mbosa ne bi dümü bin 'yo maxøts'e ra dehe ngue in nde da zøm bu bí 'bä a ra Jesús. ³⁰ Pe bi nu ngue ñmme nts'edi ran dahi ne 'bex bin su büya, ne bi dümü bi dont'a mbonthe. Ne nts'edi bi mbah püya:

—Ma Hmu, dami yangui, bi 'yena.

³¹ Ne 'bex bi bendba rá 'ye a ra Jesús büya.

—Hanja ts'utho guí çc'yei ngue i ja ma ts'edi ne 'bexgue gá su 'be'a gán nu, bi 'yçmp'a rá hmu.

³² Ne nu'bu mi hyu ra mbosa a ra Pedro ne ra Jesús büya, 'bex bin he a ran dahi. ³³ Ne nugähe mí huhmbe bu mbo ra mbosa dán danyahmuhe bu mí 'bä a ra Jesús ne dá ñmfe:

—Majuani maha, gue'e rá Ts'unt'u i Oja, dá ñmfe.

**Bi hoc'u yu hyenni bu ra
hnini Genesaret a ra Jesús**

³⁴ Ne dá thohmbe büya dá sømhbe bu 'danguadi ra dehe bu mi ja ra xequi

Genesaret. ³⁵Ne nu'u yu ja'i mi 'bupu, 'bu mi nu bi zom bu ra Jesús, 'bexgue bi mbenh ra nde hõnbu go hapu ja yu hnini ngue ya mí 'bupu ra Jesús. Ne bá ts'inbi gátho yu hyenni bu mi 'bucáhe a ra Jesús. ³⁶Ne bi 'yäh ra mate u ngue bi dárpa rá nyani rá pahni ra Jesús, ne 'bex bi yan u buya.

**Ra Jesús bi ma 'be'a di
ts'onba rá mbui n'da**

15 Ne nubuya bá e i 'da ma ngur-pihe ngue yu fariseo ne yu xänbabe nija. Bá nexpu Jerusalén u, ne bi 'yän'na ra Jesús:

²—Hanja u ni xädi hingui ten yün t'õt'e mam bombõtahu ne him 'be i xut'ye 'bu i sihme, bi 'yên'u.

³Bi da a ra Jesús ne bi 'yëmbi:

—Pe ne ahü guí festhohohu rán t'ëdi Oja 'bu guí homhbu gui 'yõt' nin t'õt'e zehëhu, bi t'ëmp'u yu fariseo. ⁴Nguetho i mam bu ja rá m hman Oja: “Gui numansu ni ta ne ni mbe.” Ne a i mam bu ngue: “Nu'a to'o san rá ta ne rá mbe i jatho da tho,” bi 'yên'a ra Jesús. ⁵Pe nu ahü, 'dan'yo thoho guí mamhbu, ngue guí emhbu xun ho 'bu di yarpa Oja a mi ja ngue xtá mbäx'a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohu. Ne hin gá xihmbu ngue him bi numansu rá ta 'bu ngubu bi 'yõt'e. ⁶Gá 'yëmhbu nte ní mba tho yün t'ëdi Oja 'bu guím bense nin t'ëdihu, bi 'yên'a ra Jesús, bi t'ëmp'u yu fariseo. ⁷Pe emme guidí yorpahu a guím bëmhbü, bi 'yëmp'a ra Jesús. Majuani bi man Oja bu ja rá søcuä ra Isaías 'be'a guí õthu ngue bi 'yëna:

⁸Nuya yu ja'i ya i esqui nangue yú nde, pe maxõts'e thoho ne hinga gátho yú mbui.

⁹Ne säti thoho 'bu i thandegui, nguetho hont'u yün t'ëdi zehë i xänba u mi'da,

i en Oja, bi 'yên'a ra Isaías 'bu maya'bu, bi 'yên'a ra Jesús.

¹⁰Ne nubuya, nu ra Jesús bi zon'du yu ja'i:

—Dami 'yõhmbu 'be'a dí xi ahü janangue'a gui pãhmbu 'be'a nam bõn'a.

¹¹Hinga gue'a i ts'i di ts'onba rá mbui n'da, pe gue'a ní bõm bu rá nde n'da, bi 'yên'a ra Jesús.

¹²Ne dá mbähmbe bu mi 'bäh ra Jesús.

—Nu'u yu fariseo bi bëman'u a gám ma, dá emfe.

¹³Ne bi dah ra Jesús, bi 'yëna:

—Hõnt'a go 'be'a ma paxi him bi 'yëzëhe ma Ta, i jatho da mba nsat'i.

¹⁴Nte guim bëmhbü nangue u nguetho tengu'bu i xädä u, ne ena da 'yut' ra 'yu yú mixädähu. Ne nu'bu n'da ra xädä i six'a rá mixädäui, thambëni tho gátho yoho da zo bu ja n'da ra hyähäi, bi 'yëngähe ra Jesús 'bu má emfe.

¹⁵Nu ra Pedro buya bi xi a ra Jesús:

—Dami xije nangue a ran t'uti gá ma mahë'bu, 'be'a nam bõn'a, bi 'yëmbi.

¹⁶Ne bi da'a ra Jesús:

—Ha ne ahü xingui ts'u guí pãhmbu 'be'a nam bõn'a dí xi ahü, bi 'yëna. ¹⁷Ha hin guí pãhmbu nu 'be'a da zi n'da, da yurpu ja rá nde ne da mba bu ja rá foho, ne hingui zam bu, bi 'yëngähe. ¹⁸Pe nu 'be'a gátho da bõn bu ja rá nde n'da i nexpu rá mbui ne gue'a di ts'on'a n'da.

¹⁹Nguetho guepu mbo rá mbui n'da ni nex'u yu ts'on'yomfëni, ran thodu, ran 'yomt'ëni madague'bu bin thät'a n'da o hin gana din thät'i, ne yum fe, ne yu fehni, ne yun ts'ante, ne gue'u gátho ní nexpu rá mbui n'da u. ²⁰Ne gátho u gue'u ní ts'om'bäi n'da ra ja'i u. Pe nu'bu bin sihme ne him bi 'yõt'a ran t'õt'e ngue din xut'ye, hinga gue'a dán ts'on'a, bi 'yëngähe ra Jesús.

**N'da ra xisu hin rá menguhu a ra Jesús
bi 'yëc'yei a rá ts'ëdi ne bi yan'a rá t'ixu**

²¹Ne nubuya dá pømhbë bu a ra Jesús dá mbähmbe bu ja rá xëqui ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón. ²²Ne dán c'athe n'da

ra xisu ra mengu Canaan, hing ra israel a. Ne ts'edi bi mbafi, bi 'yemp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, rám bom'beto i ra David, din ja nin huçcate nangué ma t'ixu in 'youi n'da ra zithu ngue emme di unbi.

²³ Nu ra Jesús bi thotho, tengubü him bi 'yø a bi xifi. Nugähe büya dá xihmbe ra Jesús:

—Dami 'yørpa ra mate a ra xisu, janangue'a da mbengui, ne i mbafi i tengahu.

²⁴ Nu ra Jesús büya bi 'yena:

—Nu Oja bá pengui ga ørpa rá 'befi ngue hont'u ma menguhu yu israel ga jansu, nguetho i 'bui tengu yu de'yo bi 'beh ra 'yu, bi 'yena.

²⁵ Pe nu ra xisu bi zøm bü 'bäh ra Jesús bin danyahmu ne bi 'yembi:

—Gra Hmu, dami zequi.

²⁶ Pe nu ra Jesús bi 'yembi:

—Hingui ho 'bü n'da ran 'yohu da hyänba rá hme yú t'ühni, go di un'du yu t'üyo, bi 'yembi.

Ngubu bi xifi nguetho hing ra israel a ra xisu. ²⁷ Bi 'yæn'a ra xisu büya:

—Majuani guim ma gra Hmu, pe ne'u yu t'üyo i si yu xeca hme 'bom bü ja ra 'bimexa ngue i he u yú hmu.

²⁸ Ra Jesús büya bi 'yemp'a ra xisu:

—Gra xisu, emme guí ç'yei xün ho a ma mate. Janangue'a din ja a gá 'yädi, bi 'yembi.

Ne 'bexgue gue'a ra ora bi yän'a rá t'ixu.

Bi hoc mi'da yu hyenni a ra Jesús

²⁹ Ne nubüya nu ra Jesús bi bøm bü. Dá mbähmbe bü ja ra ndendädehe bü Galilea ne dá texhe bü ja ra nyuni, ne bi hyupü a ra Jesús. ³⁰ Ne xün ngu yu jã'i bi zøm bü mi hudi, ne bá ts'inba yu dogua, ne yu xädä, ne yu gore, ne yu do'ye, ne xün ngu mi'da yu mbedi ne yu hyenni bá ts'inba bü mi hu'a ra Jesús. Ne nu ra Jesús büya gätho bi hoc'u. ³¹ Ne nu yu jã'i bi hyonya thoho 'bü mi nu bin yä yu

gore ne bin 'yo u mí dogua ne bi yän'u mi do'ye, ne bin zø yú dä u mi xädä. Ne nu'bü mi nu 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yæspa Oja, ngue ma Ojãhe dyu israelhe. Ne hyu pa dán degähe bü yu jã'i.

Bi 'uñ'i goho mahuahi yün 'yohu ra Jesús

³² Ne nu ra Jesús bi zongahe bi 'yengähe:

—Emme dí m bängä yu jã'i i 'bucua nguetho ya ná hyupa i 'bucua ne hin'yü 'be'a da zi yu. Ne nu'bü ga xifi da mba bü yú ngu, masque hin da hyät'i da zøm bü ja yú ngu, bi 'yæn'a ra Jesús.

³³ Ne dá emhbe büya:

—Pe hin hapü ga tímhbü ra hme ga unhdü yu jã'i, nguetho emme xün ngu i 'bucua, ne njongui 'bucua ngue ga tämfä ra hme, dá emfe.

³⁴ —Hangu guí hähü ra hme thä, bi 'yæn'a ra Jesús.

—Yoto thoho yu hme ne zi yoho yu t'ühua, dá emfe.

³⁵ Ne nu ra Jesús bi xih yu jã'i din säya bü häi. ³⁶ Ne bi hyän'u yu hme a ra Jesús ne yu huä, ne bi 'yöp rán japi Oja nangué u bi hyäni. Nubüya, nu ra Jesús bi xen yu hme ne yu huä ne bi dargähe ngue ga unhde yu jã'i bü mí hudi. ³⁷ Ne gätho u mí 'büpü bin sihme u ne bin niya, ne bi bongui yoto yu 'bøts'e 'bü mi niya. ³⁸ Ne goho mahuahi u yün 'yohu bin sihme, ne njom bi mbeh yu xisu ne yu t'ühni. ³⁹ Ne nu ra Jesús büya bi xih yu jã'i da mbeng yú ngu. Ne nu'bü mi mbeng yu jã'i büya dá mbähmbe mahøn'a a ra Jesús, dá huhe ra mbosa mahøn'a ngue ga sømhbe bü ra xequi Magdala.

Yú ngurpi yu judío bi 'yäh mi'da yu hmepya

16 Ne nu'bü ma sømhbe bü, bi zøm bü 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu saduceo, in nde da zäp rá mbui a ra Jesús, bi 'yembi:

—Yurcahe n'da ra hmepya ngue ga pãhmbe majuañi Oja bá pen'ni i, bi 'yẽn'ũ.

²—Pẽ nu'ehũ, bi 'yẽn'a ra Jesús, guí nuhũ xũn theni yũ guíi 'bũ xõn de ne guí ẽmhbu bãya ngue din hyadi 'bũ bi hyats'i. ³Ne nu'bũ guí nuhũ ts'ũtho xũn theni yũ guíi 'bũ xudi, guí ẽmhbu ãin dã'ye bãya. Ẽmme guidí yorpahũ a guím bẽmhbu. Hanja ngue guí pãhmbe 'be'a nam bõn'ũ yũ guíi guí nuhũ ne hin go guí pãhmbe 'be'a nam bõn yũ hmepya guí nuhũ ya, bi 'yẽn'a ra Jesús. ⁴Nu ahu guí 'bũmhbu ya, gue ahu gyũ ts'om'bãihũ, xcã 'uehmbu bũ rá 'yu Oja, ne sã guí ähmbu ra hmepya ya pe hin da t't'ũ'ahũ ra hmepya. Pẽ hõnt'a ra hmepya da t't'ũ'ahũ tengu bi 'yõt'a ra Jonás maya'bũ, bi 'yẽn'a ra Jesús bi 'yẽmp'ũ yũ fariseo. Ne xõ dá mbãcãhe a ra Jesús bãya.

Ra Jesús bi xih yũ xãdi di jamansu nangue rá íxi yũ fariseo

⁵Ne nubũya dá penje mahõn'a 'dan-guadi ra dãdehe a ra Jesús. Ne dá pumbẽnihe a ra hme nzãí mí sihe ngue min 'youi ra íxi. ⁶Nu ra Jesús bãya bi 'yẽngãhe:

—Damim fãhmbu nangue yũ íxi yũ fariseo ne yũ saduceo, bi 'yẽna.

⁷Ne dá ẽnsehe:

—I man na ya ngue him bá hãhũ ra hme.

⁸Ne nu ra Jesús bi bãdi 'be'a dá bẽmhbe ne bi 'yẽnje:

—Hanja guí ẽmhbu: “Hin'yũ ra hme ga sihũ.” Pẽ ts'ũtho guí ẽc'yẽihũ. ⁹Ha gã pumbẽnihũ 'bũ má 'uĩngã goho mahuãhi yũn 'yohũ ngue hõnt'i yoto yũ hme ne yoho yũ t'ũhuã, ne bi bong thoho yoto yũ 'bõts'e yũ hme. ¹⁰Ne'bũ má 'uĩn'i cut'a mahuãhi yũn 'yohũ ngue hõnt'i cut'a yũ hme mi ja, ne xũn ngu yũ 'bõts'e bi yũ 'bũ mi bongui. ¹¹Hanja hin gã pãhmbe 'bũ má xi ahũ nangue yũ íxi yũ fariseo

ne yũ saduceo, pe hin nangue ỹ yũ hme dá xi ahũ, bi 'yẽngãhe.

¹²Ja dá pãhmbe bãya 'be'a nam bõn'a bi xije ra Jesús. Dã pãhmbe ngue gue'a yũn xãdi yũ fariseo ne yũ saduceo, ne hinga gue'a njuãntho ra íxi bi ma.

Ra Pedro bi ma to'o a ra Jesús

¹³Ne nubũya dá mbãhmbe ra Jesús bũ ra xequi Cesarea, guepũ min ts'ũt'abi ra Felipe. Ne bi 'yãngahe dyũ xãdigãhe ra Jesús:

—'Be'a im bẽn'ũ yũ ja'i ngue to'ogã, ngue guecã ãin ja'igã ua ja ra ximhãi, bi 'yẽna.

¹⁴Dã thãthe bãya:

—Nu'ũ 'da yũ ja'i im bẽni gue'e gra Xuua Nxixyã, ne nu'ũ 'da im bẽni ngue gue'e gra Elías mi 'bũh maya'bũ. Ne nu'ũ 'da im bẽni gue'e grã Jeremías ngue maya'bũ xõn du, uague man'da rá põngahyã Oja, i ẽn'ũ, dá ẽmfẽ bãya.

¹⁵Nu ra Jesús bãya bi 'yãngãhe:

—Xi'ahũ, 'be'a guím bẽmhbu ngue to'ogã.

¹⁶Ra Simón Pedro bãya bi ãti:

—Gue'e rá thahni i Oja ngue ra Cristo, rá Ts'ũnt'ũ i Oja i 'bui.

¹⁷Ra Jesús bi 'yẽmbi:

—Majãpi i gra Simón, rá ts'ũnt'ũ i ra Jonás, nguetho nu'a gã ma hinga n'da ra ja'i bi bẽn'ni i, pegue Oja ma Ta bí 'bũh mahẽts'i bi bẽn'ni i. ¹⁸Pẽ ne'a dí xi i, nu'i gra Pedro, nu'a ni thuhu nam bõni gue ra do. Nguetho tengu 'bũ da gue'e gra dongu guepũ dí mbũh rán ngu Oja, nangue'e ga ãmã ga pet'ũ da 'yẽc'yẽigui. Ne hin'yũ 'be'a da zã di jua ỹ, xĩng ran ãte, bi 'yẽn'a ra Jesús. ¹⁹Ne ga 'da a n'da nin t'ẽdi ngue gui xih yũ ja'i 'bẽpũ dí yũt'a n'da bũ di manda Oja. Tengu'bũ ga 'da a n'da ran sogui ngue gui xocpũ di manda rá ts'edi Oja. Ne nu'a gui 'yẽmbi hingui ho ua ja ra ximhãi, nepũ mahẽts'i da t'ẽmbi hingui ho a. Ne ngutho a gui 'yẽmbi xũn

ho, nepu mahets'i da t'ɛmbi xun ho a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰Pe nubuya, nu ra Jesús bi hegähe hin ga mamhbe bu 'buh yu ja'i ngue gueɛ a ra Thahni Oja, ngue ra Cristo.

Ra Jesús bi ma da tho ne da dambɛni

²¹Ne nu'a ra pa a, bi du'mi bi xije jatho da mba bu Jerusalén di unba bu u ma ngurpihe, ngue yu daɕ'yei ne yu mbäjä ne yu xänbate niä. Ne bi xije da tho ne da dambɛni 'bu ná hyupa. ²²Ne nubuya bi zixpu ma'ueni a ra Pedro ne bi zai, bi 'yɛmbi:

—O guidí japi da bent'i i, damin yañi, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²³Ne bi da'a ra Jesús:

—Dami pøni gra zithu. Ní mba, nguetho guí ɛngui hin ga øt'ä a bi zän Oja. Hin'yü nin 'yomfɛni tengu im bɛn Oja, pe hont'a im bɛn yu ja'i guím bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

²⁴Ne nubuya, bi 'yɛngähe:

—Pe to'o gätho in nde da dengui i jatho hin da bɛn'a rá pähä zehe ne da hyät yun unbi madague'bu da tho. ²⁵Nguetho nu'a to'o di huɛczehɛ rá te, da mba ma unbi rá te bu ja ran daɕe, pe nu'a to'o hingui su da thaɕpa rá te nanguécä, da ðin'a ra te mazai a. ²⁶Pe nu'bu n'da ra ja'i, madague da 'yøt'e rá mbeti 'be'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, pe nte ní mbatho 'bu him bi pøh rá te. Nguetho njo'o n'da ra ja'i da zä da guzehe rá te, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁷Nguetho nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne din jagä rá ts'edi ma Ta bu mahets'i 'bu bá pengä mahøn'a, ne gätho yám 'behni ban 'yohe 'bu bá ɛcä. Ne i ja 'be'a ga undä nangue 'be'a bi 'yøt'a n'da ngu n'da yu ja'i. ²⁸Majuani dí xi ahü, hinga gä gní tuhü 'bu bi du'mi di manda ma ts'edi ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛngähe ra Jesús.

N'da ran t'uti bi 'yøt' ra Jesús

17 Ne nu'bu mi tho i 'dato pa nu ra Jesús bi zix ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua, rán 'yohu ra Jacobo, ne bi mbähä bu ja ra t'øhø. ²Ne nu'bu mí zøm bu, bim pä'a ra Jesús. Nu rá hmi bi hyät'i tengu'bu ra hyadi, ne nu rá he bi t'axqui tengu'bu ran nequi. ³Ne nu'bu ma mixädihe min 'yohü, bi nu bi zøm bu ra Elías ne ra Moisés, bin yañu ra Jesús.

⁴Ne nu ra Pedro buya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, xun ho ngue dí 'buhmbe ua, ne ga høcähe hyu yu t'ungu. Nu n'da gam 'buse, nu n'da dim 'buh ra Moisés, ne nu'a man'da dim 'buh ra Elías, bi 'yɛn'a ra Pedro.

⁵Pe nu'bu mí ya ra Pedro, bi nequi n'da ra güi di fexni, ngue bi go'bu, ne bi 'yø'a n'da ra nde bin ya bu ja ra güi: “Guehna ma Ts'unt'ugä na, ɛmme dídi huɛcä na ne dí numanho. Dami 'yøhmbe 'be'a i xi ahü.” Gue'a bi man'a ra nde bi 'yøpu.

⁶Ne nu'bu mí 'yø a ra nde u ma mixädihe 'bex bin dañyahmu bu häi ne bi nyetho nguetho bin su u. ⁷Ne nu ra Jesús buya bi mba bu mín dañyahmu u ne bi 'yɛmbi:

—Dami ndanjü, o guín suhü.

⁸Ne nu'bu mi ndøx'u buya njom bi nu, pe hont'a ra Jesús mí 'bäpu.

⁹Ne nu'bu mam bá ɛpu 'yu bu ja ra t'øhø buya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya njon gui xihmbü 'be'a gá nuhü bu, jague'bu dá thambɛnigä bu 'bu u xøn du, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi t'ɛmp'u.

¹⁰Ne nu ma mixädihe buya bi 'yänni:

—Hanja i ɛn'u yu xänbate niä ngue m'bet'o thoho ba penc'a ra Elías, ne ja ba ɛ'a rá Thahni Oja ngue ra Cristo buya, bi 'yɛn'u.

¹¹—Majuani im ma ngue m'bet'o ba ɛh ra Elías di hoqui gätho. ¹²Pe dí xi ahü, ya bi zøh ra Elías ne njon bi baði ngue

gue'a. Pegue bi mba ma unbi ne bi mba ma uepi, ne ngutho da t'orcä ya, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'y'en'a ra Jesús.

¹³ Ja bi ba u ma mixädihe buya gue tengu'bu ra Elías a ra Xuua Nxixya.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra sändäte

¹⁴ Ne nu'bu mi zom bu 'buh yu ja'i, bi zom bu n'da ran 'yohu bu mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'y'embi:

¹⁵ —Gra Hmu, dami 'yørqui ts'u ran huçate a ma ts'unt'u, jant'a thoho i sändäte ne hönbu go i so 'bu xø 'yagui. Ja'bu i so bu ja ra sibi, ne ja'bu i so bu ja ra dehe, hönbu go hapu 'yo 'bu xøn zändäte. ¹⁶ Ne bá sigä bu mi 'bu u ni xädi, pe him bi zä bi hyaçpa a ran u in 'youi, bi 'y'en'a ran 'yohu.

¹⁷ Ne bi 'y'en'a ra Jesús:

—Gyu ts'om'bäihü, hin guí eç'yeihü Oja xun ho. Hangu yu pa ga töp'a thoho ahü ngue gui 'y'eç'yeigahü, bi 'y'en'a ra Jesús. Bá si ni ts'unt'u guím ma, bi t'emp'a ran 'yohu.

¹⁸ Nu'bu mi zopu buya, nu'a ra Jesús bi zu a ra zithu min 'youi, ne bi xifi da böni. 'Bex bi yan'a ra ts'unt'u buya.

¹⁹ M'bejua buya bin yahu u ma mixädihe a ra Jesús nubü däm 'busehe.

—Hanja him bi zä dá hõngähe thi a ra zithu min 'youi a ra ts'unt'u, bi 'y'en'a.

²⁰ Bi da a ra Jesús ne bi 'y'ena:

—Him bi zä gá hyõmhbu thi ra zithu, nguetho ts'utho guí eç'yeihü. Man'da zi ts'utho ni t'eç'yeihü xinda gue n'da rá hmudä ra c'u ngue emme zicue. Ne nu'bu da zõni gui 'y'eç'yeihü tengu n'da rá hmudä ra c'u, da zä gui xihmbu n'da ra t'õhø: “Dami 'uegue gui than nu n'danni,” gui 'y'emfu, ne da 'uegue. Hin te gui hyemfu 'bu majuani gui 'y'eç'yeihü. Gätho xun he i sä gui 'yõthü, bi 'y'enje.

²¹ Pe nu'u 'da'u yu zithu tengu min 'youi a ra ts'unt'u, xun he i da hyøn a thi u, pe hõnt'bu emme hah rá mbui din yaui Oja ne da 'ye't' ran ts'ihme n'da, da zä da hyøn a thi u, bi 'y'engähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahøn'a da tho ne da dambeni

^{22–23} Ne nu'bu män 'yohe bu ra häi Galilea, bi 'y'enje mahøn'a a ra Jesús:

—Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan dägä bu 'buh yu ja'i ngue da thogä. Pe ga thambeni 'bu ná hyu pa, bi 'y'en'a ra Jesús. Ne emme bi du ma mbuigähe buya.

N'da ran t'änni to'o i jut ra mbeti nangu ra nija

²⁴ Ne nu'bu má sømhbe bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, bi t'emp'a ra Pedro:

—Xi ni xänbatehü, ha hingui jut'a ra mbeti dí haxähe nangu ra nija, bi t'embi.

²⁵ Bi da a ra Pedro buya:

—Hahä i jut'i, bi 'y'emp'u.

Ne nubuya nu'bu mi yarpu ja ra ngu xín säya a ra Jesús, 'bex bi t'an'na ra Pedro:

—'Be'a guím beni gra Simón, ha ne'u yú t'uhni yu ts'ut'abi i jut'a ra mbeti ua ja ma häihü, uague hõnt'u yu ja'i thoho, bi 'y'en'a ra Jesús.

²⁶ Bi da a ra Pedro:

—Nu'u yu ja'i thoho.

—Janangu'e hin män zähma'be ga jut'a 'bu hingui jut'u yú t'uhni yu ts'ut'abi, bi 'y'en'a ra Jesús.

²⁷ —Pe ni mba bu ja ra dadehe, gui hyu'ts'a n'da ra huä, ne gui xemba rá nde. Gui tım bu n'da ra mbeti, ngue'a xõt'a ga jut'ui a ra cota a ra nija, n'dahma hin da beman'u u i hax ra mbeti, bi 'y'en'a ra Jesús.

**Ra Jesús bi ma to'o
xtán hets'i bu dán nu Oja**

18 Ne xø dá änhde a ra Jesús: —Xiya, to'o man'da xun hets'i rán t'ëdi bu na hnu bu di manda rá ts'edi Oja, dá ãmfe.

²Nu ra Jesús baya bi zohna n'da ra t'uhni ne bi gats'i bi mbämp'u made, ³ne bi 'yenje:

—Majuani dí xi ahü, nde'bu gui päh ni mbuihu gui cohmbu tengu'bu gyü t'uhnihu, nu'bu hin'na hin gui sä gui cuthu bu di manda rá ts'edi Oja 'bu, bi 'yenje. ⁴Ne nu'a to'o da gohi tengu'bu ra t'uhni ne da 'yot'e ngue hin'yu rá ts'edi, gue'a xtán hets'i rán t'ëdi bu na hnu bu di manda rá ts'edi Oja. ⁵Ne nu'a to'o da numanho n'da ra t'uhni nanguie ma thuhugä, nam bøni bi zingä baya, bi 'yengähe ra Jesús.

Yun t'u'tate i ja ua

⁶—Pe nu'bu 'bo'o di japi da 'ue a n'da ra t'uhni ngue i ec'yeigui, xun utho ran unbi da nu. Man'da xun u xinda gue'bu da t'erpa ra dojuni rá 'yuga ne da thörpu ja ra dadehe, bi 'y'en'a ra Jesús.

⁷—Nhuçcate ahü nanguie yum 'bepate xun ngu da t'ot'ahü. Guehma gui nuhu u, pe i huçhi maha to'o di 'bep'ahü, bi 'yena.

⁸Pe nu'bu guí ãmhbu gue'a ni 'yehü o gue ni guahu di 'bep'ahü gui 'yøthu ra ts'oqui, pe xun ho 'bu gui hyeju gui 'yemhbü bu yatho. Nguetho man'da xun ho 'bu dan 'datho ni guahu o gue dan 'datho ni 'yehü 'bu gá mba bu ja ra te mazai, xinda gue'bu di yoho ni 'ye o gue di yoho ni gua ne gui mba bu ja ra sibi njam'bu da huçt'i. ⁹Ne ngutho 'bu guí ãmhbu gue'a n'da ni dähü di 'bep'ahü gui 'yøthu ra ts'oqui, pe xun ho 'bu gui hyahmbü gui 'yemhbü bu yatho. Nguetho man'da xun ho 'bu dan 'datho ni dähü 'bu gui cuthu bu ja ra te mazai xinda gue'bu di yoho ni dähü ne gui mba

bu ja ra sibi njam'bu da huçt'i, bi 'y'en'a ra Jesús.

Ran t'uti nanguie ra de'yo bim 'bedi

¹⁰—Dami jamansuhu a guí øthu. Hin gui 'yøthu tengu'bu nte di muui u zicue, nguetho dí xi ahü nu yüm 'behni Oja di jamansu u, ne zai i 'bupü ja rá hmi ma Ta bu mahçtsi u yüm 'behni. ¹¹Nguetho nugä, ngue dán jai'gä ua ja ra ximhäi, bá çcä ngue ga nyänba yú te u xøm 'bedi nanguie yu ts'oqui, bi 'y'en'a ra Jesús.

¹²⁻¹³—'Be'a guím bëmhbü bi 'yot'a n'da ran 'yohu ngue mí si n'da ciento yú de'yo. Ne bim 'be a n'da. Ha him bi hyon'a bim 'bedi. Pe bi zopü u goho 'däte ma 'de'ma guto bu mi sapaxi u, bi mba bi hyon'a bim 'bedi. Ne nu'bu mi ðini, man'da bin johya nanguie'a, xinda gue'u mi'da ngue him bim 'bedi. ¹⁴In jabu ma Tahü bí 'bupü mahçts'i, in ndepe xinga n'da dim 'bedi, madague'a hin te di muui bu na hnu, bi 'y'en'a ra Jesús.

N'da ran hocpi nanguie yu 'yec'yei

¹⁵Ne man'da ram hma bi man ra Jesús, bi 'yengähe:

—Nu'bu n'da ni cuhu bu ja ram peti, 'bu hinga gue'a da 'yot'e e, gui xi 'bu guí 'buseui, jananguie'a da baði hingui ho a bi 'yot'e e, bi 'yengähe ra Jesús. Ne nu'bu bi 'yømanho a gui xifi, ya gá taha gá hocpa rá mbui a ni cu. ¹⁶Pe nu'bu hingui urpa ra güenda a gá xifi, gui six man'da o gue mí yoho yu cu din testigo nanguie'a guí mammi. ¹⁷Pe nu'bu guexta'a him bi 'yurpathoho ra güenda a guí mammi mahøn'a, gui mam bu ja ram peti baya. Ne nu'bu him bi 'yurpa ra güenda a 'be'a gá xihmbü bu, pegue gui 'yøthu tengu'bu hin ni cuhu a baya, bi 'yengähe ra Jesús.

¹⁸—Majuani dí xi ahü, nu 'be'a guí ãmhbu hingui ho ua ja ra ximhäi, nepü mahçts'i i t'ëmbi hingui ho a. Ne ngutho

a guí ɛmfu xun ho, nepu mahɛts'i i t'ɛmbi xun ho a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁹—Ne nu'bu guí yohmi 'bu n'dat'a guím bɛmmi 'bu ja a guí ähui ma Tahu 'bupu mahɛts'i, nu'a di 'da aui a gá 'yähui.

²⁰Nguetho nu'bu dim peti nanguie ma thuhugä 'da, madague'bu yoho o gue hyu, pegue dí 'bä i nde bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹Ne bi 'yän'na ra Pedro:

—Gra Hmu, xi'bu ja 'be'a da 'yorca n'da ra ja'i, hangu yu nidi ga punbi. Ha xot'a yoto nidi, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²²Bi da a ra Jesús:

—Hinga hont'i yoto nidi, pe nde'bu thoɕpa tho gui punbahu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti a him bi punba rá mimbefiui

²³—Janangue'a dí xi ahü, nu'a nán ts'ut'abi Oja, i ot'e tengu bi 'yot'a n'da ra ts'ut'abi 'bu mi 'yurpa ra güenda hangu in dupate yám fäts'ihü. ²⁴Ne nu'bu mi nu rá søcuä, 'bexgue bi manda ba ts'i a n'da ngue min dupate yu millone thoho. ²⁵Pe nu'a ra ja'i, hin'yü 'be'a mi ja ngue xtán zä xtán gut'a min dupate. Ne nu ra ts'ut'abi büya, mi nde xtá mbä a, ne yú t'uhni, ne rá xisu mí 'bupu ja rá ngu, ne 'be'a gä mi pe'ts'i, ngue da gut'a ndupate. ²⁶Ne nu'a ran 'yohü büya bin danyahmu ne nts'edi bi 'yöp ra mate a rá hmu: “Gra hmu, tɕpi ts'ü, jante tho ga jut' i i.” ²⁷Nu rá hmu büya bi huɛc'a, ne bi punba a rán dupate ne bi thøh püya. ²⁸Pe nu'bu mi nexpu, bin c'at'ui n'da rá mimbefiui xí hmit'i ts'ü ra mbeti. Nu'a xí mba ma thøgue büya, 'bexgue bim bent'äte, bi bendba rá 'yuga a bin c'at'ui, ne bi 'yɛmbi: “Curca a ma mbeti guí tuc ya,” bi 'yɛmbi. ²⁹Ne nu'a rá mimbefiui büya bin danyahmu ne nts'edi bi 'yöp rá mate, bi 'yɛmbi: “Tɕpi ts'ü, jante tho ga jut' i i,” bi 'yɛmbi. ³⁰Pe nu'a xí mba ma punbi him bi dõmi, bi got'a fädi, ɛmbi din ofädi jague'bu da gut'a

in dupate. ³¹Ne nu yú mimbefiui büya ɛmme bi bɛndumbüi 'be'a bi 'yot'a xí mba ma punbi, ne bi mba bi xi a rá hmu 'be'a bi 'yot'a. ³²Nu yú hmu büya bi manda bá ts'i a ran 'yohü mahøn'a ne bi 'yɛmbi: “Gra ts'om'bäi, nugä dá pun'ni i 'bu gmí 'yác ra mate, madague'a xun ngu guí tuqui. ³³Nde'bu ne'e xquí huɛc'a ni mimbefiui,” bi 'yɛn'a rá hmu. ³⁴ɛmme bin cue a rá hmu, bi manda da jot'i gue'bu go bi gut'a gätho yu millone min dupatese, bi 'yɛn'a ra Jesús, 'bu mi man a ran t'uti.

³⁵Din jabu da 'yot'ahü ma Tahu 'bupu mahɛts'i 'bu hin gui punbahu ni mija'ihü ngue gätho ni mbuihu, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Man'da ram hma nanguie ran hyegui

19 Ne nu'bu mi gua'a man ra Jesús, bi bøm bu Galilea, bi hyax ra 'yu ni mba bu ra xequi Judea, 'danguadi ra dätthe Jordán. ²Ne xun ngu yu ja'i bi den-thoho ne bi hoqui xun ngu yu hyɛnni.

³Ne nubüya, bi zøm bu'da ma ngur-pihe ngue yu fariseo, bu mi 'bäh ra Jesús. Mí honi 'be'a dí yapi, ne bi 'yɛmbi:

—Ha sä da hyeh rá xisu n'da 'bu madí ts'utho 'be'a da 'yot'e, bi 'yɛn'ü.

⁴Nu ra Jesús bi dät'i:

—Ha hin gá nuhu bu ja rá m hman Oja, ngue'bu rá mbüdi thoho ra ximhäi bi zän Oja n'da ran 'yohü ne n'da rá xisu. ⁵Ne i mam bu: “Nu n'da ran 'yohü him man da den'na rá ta o rá mbe 'bu dim 'buhmi rá xisu, pe dim 'buhmi da gohi tengu'bu n'dan ja'itho,” i ɛm bu ja rá m hma Oja. ⁶Janangue'a nu'bu n'da ran 'yohü i 'buhmi rá xisu, pe hingui yonja'i bu na hnu, n'datho. Ne nu'a bi zän Oja, dim 'bui tengu'bu n'dan ja'itho, pe hin njon da bɛni din hyegui, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'ü yu fariseo.

⁷—Hanja gmí 'yɛnje, ne nu ra Moisés bi ma da t'ot'a n'da rá søcuä ran xuni 'bu da hyeh rá xisu n'da ran 'yohü, bi 'yɛn'ü yu fariseo.

⁸Xø bi 'yɛn'a ra Jesús bɔya:

—Gue'a bi 'yo't'a ra Moisés, nguetho ɛmme xəm me ni mbuihə. Pɛ nu'bu rá mbudi ra ximhäi him mín jabu. ⁹Ne dí xi ahə, nu'bu n'da ran 'yohə bi hyeh rá xisu ne him mi 'yomt'ɛni a rá xisu, pɛ nu'bu bin that'ui man'da ra xisu a ran 'yohə, ya i 'yomt'ɛni a bɔya. Ne ngutho 'bu n'da ran 'yohə din that'ui n'da ra xisu bi thegui, ne a ra 'yomt'ɛni a bɔya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁰Ne nubɔya, dá ɛmbähe ra Jesús:

—Nu'bu hingui sä da hyeh rá xisu n'da, man'da xun ho 'bu hin din that'a n'da 'bu.

¹¹Ra Jesús bi 'yɛna:

—Pɛ hinga gätho da zä din jabu, pɛ hont'u bi zän Oja din jabu. ¹²Nguetho i 'bu i 'da ngue him bim 'buh rá xisu nguetho yu mbedi gue'bu go mim 'bui. Ne nu'x mi'da yun 'yohə him bim 'buh yú xisu nguetho bi mbocpa ɛ yú hmu. Ne nu'x mi'da, yú pähä zehə him bim 'buh rá xisu nguetho gue'a í ts'änni ngue hin dim 'buh rá xisu, ngue nte di hɛni nangue rá 'befi Oja mahɛts'i da 'yot'e. Nu'a to'o da bɛn'na ram hma na, gue'a da ba a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yöp rán japi Oja nangue'u yu t'uhni

¹³Ne nubɔya bá ts'inba 'da yu t'uhni bu mi 'buh ra Jesús, ngue'a mi hndepe da dospa yú yə yu t'uhni, ne da 'yöp rán japi Oja nangue ɛ yu t'uhni. Nugähe bɔya, dá hecpähe ɛ yú ta ɛ yu t'uhni ngue hin da thopu 'bä a ra Jesús. ¹⁴Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—O guí hecpahə yu t'uhni ngue him ba thocua, pɛ dami jafu ba thocua, nguetho nu'x to'o di manda rá ts'edi Oja, tengu'bu yu t'uhni ɛ, bi 'yɛna.

¹⁵Ne bi dospa yú yə yu t'uhni bɔya ne bi 'yöp rá mfäts'i Oja. Ne nu'bu mi jua a bi 'yot'a ra Jesús, dá pöngähe bu bɔya.

N'da ra membeti bi nyäui ra Jesús

¹⁶Ne man'da ra ts'unt'u bi mba bu 'bä a ra Jesús ne bi 'yɛna:

—Hoga xänbate i, 'be'a nin ho da zä ga øt'ä ngue ga tɛngä ra te, bi 'yɛna.

¹⁷Ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ha guím bɛni 'be'a guí ma ngue guí ɛngui xun hogui, nguetho hont'a xun ho a Oja. Pɛ nu'bu guín nde guí tɛn ra te, dami ja'ts'u yun t'ɛdi.

¹⁸—Nda'a nín t'ɛdi, bi 'yɛn'a ra ts'unt'u.

¹⁹Bi də'a ra Jesús:

—O guí hacpa rá te ni mijä'ui, o guí 'yomt'ɛni, ne o guím pɛ, ne o guí man yu fɛhni, ne guí numansu ni ta ne ni mbe, ne guí huɛɛ ni mijä'ui tengu'bu da guese i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰—Gätho ɛ xtä ja'ts'i gue'bu go mán t'uhni, 'be'a man'da di 'bedi ga øt'e, bi 'yɛn'a ra ts'unt'u.

²¹Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'bu guí nde guí tɛn ra te, ní mba bá pä 'be'a gätho i ja i, ne guí darpa yu hyoya a rá muui 'be'a gätho gá pä, ne din ja'a man'da di muui bu mahɛts'i bɔya, ne nubɔya ba ɛhe guí tengui.

²²Pɛ nu ra ts'unt'u 'bu mí 'yø a bi xifi, ɛmme bi du rá mbui, nguetho ɛmme xun ngu 'be'a gä mi ja, ne bi mbeng thoho bɔya.

²³Ne nu a ra Jesús bɔya:

—Majuani dí xi ahə, bi 'yɛna, xun hɛi da yurpu di manda rá ts'edi Oja n'da ra membeti. ²⁴Dami 'yøhmbu mahøn'a. Man'da hingui hɛi da yut'a ra camello bu ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'a n'da ra membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛnje.

²⁵Ne dá hyonya thohohe 'bu má øhmbe bi ma ra Jesús. “To'o maha da zä din yäni,” dán 'yɛm zehəhe bɔya.

²⁶Bi hyercähe ra Jesús ne bi 'yɛnje:

—Hín da zä da 'yøzehə yu ja'i, pɛ nu'a Oja hingui hɛmp'a da 'yøpa ɛ yu ja'i.

²⁷ Nu ra Pedro búa bi 'yemp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, nugähe dá socähe gätho 'be'a mí pets'ähe ne dá ten'nahe, 'be'a maha ga tĩmhbe ya.

²⁸ Ra Jesús búa bi 'yenje:

—Majuani dí xi ahü, 'bu bin ja ma'da'yo mahets'i ne ma'da'yo ra ximhäi, din ja ma ts'edi mixte, ga hupü ja ma mexa ga øt' ran ts'ut'abi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne ahü guí 'de'mayoho ahü, 'darbu ga huhmbü, ga comhbü ma ts'edigä, ne'ahü ga juanbahu ma mi israelhü dyu judíohü, bi 'yengähe ra Jesús.

²⁹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a to'o bi zoh rá ngu, o gue rán 'yohü o gue rán ju, o gue rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu o gue yá t'uhni bi zogui ngue bi dengui, o gue rá huähi, da dāha man'da xün ngu xinda guet'a n'da ciento nidi, ne a ra te mazai da hyani, bi 'yengähe ra Jesús. ³⁰ Pegue nu'ü im beñi i 'bet'o dim 'bejua ü. Pe nu'ü t'ẽmbi i 'bejua, dim 'bet'o ü, bi 'yengähe ra Jesús.

N'da ran t'uti bi 'yot'a n'da ra me'befi

20 Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Nu'bu bi 'yot' ran ts'ut'abi Oja, din ja tengü bi 'yot'a n'da ran 'yohü mí ja ra dāhuähi. Midi 'yonba yü mbefi 'bu xudi thoho. ² Ne 'bex bi xifi hangü da gu'ti, ne bi mba bü ja rá huähi ü büya. ³ Nu'bu mbe guto xudi, xø i 'yo bü hnini a ra me'befi mahøn'a, ne bi nu 'da yün 'yohü mi 'yotho bü ne bi mben bü ja rá huähi. ⁴ “Ní mbähä, gam pehmü, ga jut'ahü hangü dí nde ahü gui tãhmü,” bi 'yẽmbi. Ne bi mba ü büya. ⁵ Ne nu'bu mi hyuxyadi, xø 'yo bü ja ra hnini mahøn'a ra me'befi ne bi mbenh mi'da bü rá huähi. Ne'bü mi zøn'a hyu nde, xø bi mbenh mi'da. ⁶ Ne'bü mi zøn a cut'a nde, xø 'yo bü mahøn'a ne bi nu bü mi'da yü ja'i: “Hanja ngue xcán dethohü,” bi 'yẽmbi.

⁷ “Nguetho njon bi xije ra ' befi,” bi 'yẽn'ü. Ne bi 'yemp'ü: “Ní mbähä bü ja ma 'befigä gam pehmü bü, ga jut'ahü hangü dín ndegä ga jut'ahü,” bi 'yẽmbi. ⁸ Nu'bu min de büya nu ra me'befi bi xi a rá ngurpa mbefi: “Dami zon'du yü mbefi, m'bet'o gui jut'ü m'bejua bi zøni,” bi 'yemp'a. ⁹ Ne nu'bu mi mba nju'ti ü xi zøm bü ja ra huähi 'bu cut'a nde, bin ju'ti tengü'bü gä ra pa xtĩm pefi. ¹⁰ Ne nu'bu min ju't'ü bi mbãm xudi ra 'befi, bi beñi ngue man'da xtán dāha xün ho xinda gue'ü n'da ora tho bim pefi. Pegue 'da'angu bi dāha. ¹¹ Janangue'a bin cue ü 'da ¹² ne bi 'yemp'a ra me'befi: “Hanja ngue 'da angu gá jurcahe ü m'bejua bi zøhø, ne ts'utho bim pe ü. Pe nugähe, gätho ra pa dām pehmbe, madague'a xüm pa ra hyadi,” bi 'yẽmbi. ¹³ Pe bi dāti, bi 'yemp'a n'da mí 'bäpü: “Xi'e n'yø, nte man ts'o dá øt'e e. Ha hinga gue'a dá xi i dá ju'ti i. ¹⁴ Dami hyän'a nin zäbi, ní mba. Nugä, i ja ma pähä 'da angu ga jut'ahü ü rán zegui bi zøhø. ¹⁵ Ha hin'yü man t'ẽdi ga øt'ä a dín nde ga øt'ä nangue ma mbeti, uague guí seya nguetho dá ørpa ran hocjā'i n'da,” bi 'yẽn'a ra me'befi büya, bi 'yẽn'a ra Jesús 'bü mi man a ran t'uti. ¹⁶ Ne ngübü dín ja 'bü bin ts'ut'abi Oja. Nu'ü m'bejua dim 'bet'o ü, ne nu'ü 'bet'o dim 'bejua ü. Xün ngu bi zonhd Oja, pe hinga gätho bi huahni, bi 'yengähe ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a ngue da du ne da dambëni ra Jesús

¹⁷ Ne nu'bu mi ts'utho ga sømhbe bü Jerusalén, dí 'yohe bü ja ra nguani. Ne bi gugähe bü ma'ueni ts'ü a ra Jesús, dí 'de'mayohohe, ne bi 'yenje:

¹⁸—Nuya ga mbähä bü Jerusalén. Nu'bu dá sømhü bü, da mba ma dägä bü 'büh yü hmumbäjä ne yü xänbate nija, ngue da hyogä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁹ Ne di dägä bü 'bü ü him ma mijudíohü, ne dín thengui ne da thexcä

ne di cuarcä bü ja ra za, ga tu bü, ne da t'ägui. Pe nu'bü ná hyupa ga thämbëñigä, bi 'yëngähe ra Jesús.

Rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua bi 'yäp rá mate ra Jesús nangue yú ts'unt'u

²⁰Ne nu'a rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua, ngue yú ts'unt'u ra Zebedeo u, bin danyahmu bü ja a rá gua ra Jesús, in nde 'be'a da 'yäpi. ²¹Ne nu ra Jesús bi 'yëmbi:

—'Be'a guí nde ga øt'e e, bi 'yëmbi.

—Dami 'yörca ra mate ngue nu'bü gui 'yøt' ran ts'ut'abi, 'da xtí hyut'u ma t'uhni, bi 'yën'a ra xisu.

²²Bi dā a ra Jesús:

—Pe hin guí pađi 'be'a nam bøn'a gá 'yäqui.

Ne bi 'yän'na ra Jacobo ne ra Xuua:

—Ha guí ñna ne'auí gui hyät'ui gui nuuí ran ünbi tengu gan nugä, bi 'yën'a ra Jesús.

Ne bi dā u büya:

—Haha, ga hä't'be.

²³—Majuani maha, ne'auí gui nuuí ran ünbi tengu gan nugä, pe hingui sä ga 'da'a ran t'ëdi guí ähmi. Pe gue'a ma Ta di un rán t'ëdi to'o in ndepe 'da xtí hyutho 'bü dán ts'ut'abigä, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁴Ne nugähe dí 'det'agähe büya dán cue 'bü má øhmbe a 'be'a bi man u yoho. ²⁵Ne gä bi zongahe ra Jesús dí 'de'mayohohe, ne bi 'yënje:

—Nu'u yu ts'ut'abi ua ja ra ximhäi i øt' yú 'yëhe to'o gätho di manda, ne tengu'bü maguese yú ts'edi u. ²⁶Pe nu'ahu hinga gue'a gui 'yøthu a. Pegue gan 'yëhe thohohu nangue u mi'da 'bü guí nde din ja ni ts'edihü. ²⁷⁻²⁸Ne nu'ahu 'bü guín nde gam 'bet'ohü, gui 'yøthu ngue hin'yü ni ts'edihü ne gan 'yëhe thohohü, tengu thohogä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá ëcä dam hmugä, pe bá ëcä dan 'yëhegä ne ga dä ma te gan yanba yú te yu ja'i, bi 'yënje ra Jesús.

Yoho yu xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁹Ne nu'bü xø má nexhe bü ra hnini Jericó, xun ngu yu ja'i bi dentho na ra Jesús. ³⁰Ne mí hupu yoho yu xädä bü ja ra nden'yu. Nu'bü mí 'yøde mba bü ra Jesús, bi mbafi:

—Grá Hmu, rám bom'beto i ra David, dami huğä'be, bi 'yën'u yu xädä.

³¹Ne nu yu ja'i min 'yohu ra Jesús bi hecra u yu xädä. Pe man'da bi mba u, bi 'yëm mahøn'a:

—Grá Hmu, rám bom'beto i ra David, dami huğä'be, bi 'yën'u.

³²Nu ra Jesús büya 'bü mí 'yø a man u yu xädä, bi 'yänni:

—'Be'a guín nde ga øt'auí, bi 'yëmp'u.

³³Nu'u bi dāti:

—Grá Hmu, xoga ma dä'be, bi 'yën'u.

³⁴Ëmme bi huç'a ra Jesús u, bi dārpa thoho yú dä, 'bex bi xoh yú dä ne bi den'na ra Jesús büya.

Yu ja'i bi 'yëspa a ra Jesús 'bü mí yurpu Jerusalén

21 Ne bi zøm bü ja ra ndehnini Betfagé, nubü ja ra nyuni Olivos, ne him ma yabu ra hnini Jerusalén. Nu ra Jesús büya bi mben'ndü yoho ma mixädihe, ²ne bi 'yëmbi:

—Ní mbe nü ja ra t'uhnini, guehnu gua tømmi n'da ra buru in 'youi rá başı. Bá xocui, ne bá siui ua u. ³Nu'bü da t'ën'auí 'be'a gui jahui, “Nu'a ra hmu da hyon'i ts'u ne 'bexgue ba sin'a thoho'be,” gui 'yëm thohoui, bi 'yën'a ra Jesús.

⁴Ne guehna bi man ra pøngahya maya'bü ngue din ja 'bü mi 'yëna:

⁵Gui 'yëmfu yu mengu bü Jerusalén:

“Dami nuhu ya ba ëcua ni hmuts'ut'abihü, ne hin din 'yëts'i, ba hyux'a n'da zi buru thoho

bán 'youi rá başı,” gui 'yëmfu, bi 'yën'a ra pøngahya maya'bü.

⁶Nu ma mixädihe büya bi mba ne bi 'yot'a bi xih ra Jesús. ⁷Ne bá si ra buru ne'a rá bási, ne bi gaspa yú coto ne bi hyux'a ra Jesús büya. ⁸Ne nu yu ja'i emme xun ngu u bi denni ne bi mbøh yú coto bu ja ra 'yu ne yú pahni, ne yú paxi yu za bi mbøpa bu ngue da thopu ra Jesús. Ne bi 'yēt'inde ra Jesús. ⁹Ne nu'u i 'bet'o ne'u bim 'bejua bi mbuh na thuhu büya, bi 'yēna:

—Mixte thoho rá ts'edi rá m bom'beto ra David. Ne xun ngu rán japi in 'youi, nguetho bá ehe nangué rá thuhu Oja, ra Hmu. Mixte thoho Oja mahets'i, bi 'yēn'u yu ja'i bu ní mba.

¹⁰Ne nu'bu bi yurpu Jerusalén ra Jesús, gätho mi 'burpu ja ra hnini bi hyonya thoho, ne bi 'yän'ndu mín 'yohu ra Jesús:

—To'o nín 'yohu na, bi 'yēn'u.

¹¹—Guehna ra pøngahya, ra Jesús, ra mengu Nazaret bu ra häi Galilea, bi 'yēn'u bi t'änni.

Bi hyøn a thi u mim pä bu ja ra nijä ra Jesús

¹²Ne nu'bu mi zøm bu Jerusalén a ra Jesús bi yurpu ja rá danija Oja, bi hyøn a thi gätho u mim pä bu ne'u mín täi bu. Ne bi ndønpa yú mexa u midí päh yu mbeti, ne bi buntpa yän thuts'i u mi pä yu ts'aha, ne bi 'yēmp'u:

¹³“Í thø a ma ngu ngue da mba nthandegä bu,” i en Oja, i em bu ja rá m hma. Pe nu'ahu gá 'yørpadahu tengu'bu ra hyädo guepu nín 'yan'u yu be, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁴Ne nu'bu mí 'burpu ja ra danija, xø bi zøm bu mi'da yu xädä, ne'u mi dogua. Nu ra Jesús bi hoc'u büya. ¹⁵Pe nu yu hmumbäjä ne yu xänbate nijä him bi numanho yän t'ø't'e bi 'yot'a ra Jesús bu. Ne bin cue 'bu mí 'yø a bi man'u yu t'uhni 'bu mí 'yēna: “Majapi rá m bom'beto ra David,” bi t'ēmp'a ra Jesús:

¹⁶—Ha hin guí ø'a 'be'a man yu t'uhni ngue i e'ts'i i, bi t'ēmp'a ra Jesús.

—Dí øcä a i man'u, bi 'yēn'a. Pe xi ahü ha hin guím bēmhbü a i mam bu ja rá m hma Oja ngue i ēna:

Gá japi bi bømanho a i man u yu t'uhni 'bu i e'ts'i i, bi t'ēmp'a Oja 'bu mi t'ēmbi, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁷Ne bi zotpu u yu hmumbäjä ne yu xänbate, dá mbäcähe a ra Jesús, bán oxähe bu ja ra hnini Betania.

Ra Jesús bi japi da 'yot'a n'da ra za

¹⁸Ne nu'bu mí hyax büya, xø dá pengähe a ra Jesús bu Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bu 'yu. ¹⁹Ne bi nu n'da ra za bu ja ra nden'yu, bi mba ēna da ducpa n'da rán dät'ä. Pe hønt'u yú paxi mi ja. Ne bi 'yēn'a ra Jesús:

—Nuya, njam'bu din züh nin dät'ä ya. Ne 'bexgue bi 'yot'a ra za büya.

²⁰Nu'bu män nuhe bi 'yot'a ra za, dá hyonya thohohe ne dá änhde ra Jesús:

—Hanja í 'yot'a n'dihi ra za, dá emfe.

²¹Bi dā'a ra Jesús:

—Majuani dí xi ahü, nu'bu gui 'yēc'yeigahu xun ho, ne n'dat'a guim bēmhbü a rá ts'edi Oja, hinga hønt'a dá øt'ä sä gui 'yøthu, pe sä gui 'yøthu man'da xun hej. Sä gui xihmbü nu ra t'øhø: “Dami 'uegue guin hyøzehe bu ja ra dejä,” gui 'yēmfu, ne da 'ueh puya. ²²Ne nu Oja di 'da ahü 'be'a gä guí äfu 'bu n'dat'a guím bēmhbü a rá ts'edi Oja, bi 'yēngähe ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús to'o bi un rán t'ēdi

²³Ne nu'bu má sømhbe bu Jerusalén, xø bin xänbate bu ja ra danija a ra Jesús. Ne xø bi mba bu yu hmumbäjä ne mi'da ma ngurpihe, ne bi 'yän mahøn'a:

—Hanja gní 'yot'a njabu. To'o bi 'da'a nin t'ēdi, bi 'yēn'u.

²⁴⁻²⁵Bi 'yēn'a ra Jesús büya:

—Necä ga än'nahu to'o bi un rán t'ēdi ra Xuua ngue bi 'yot' ran xixya. Hague Oja uague yu ja'i. Nu'bu gui xiju, necä

ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi büya, bi 'yën'a ra Jesús.

Ne bin 'yëmzehe u yu hmumbäjä ne yu xänbate nija:

—“Be'a gue ga xihmbu, nguetho nu'bu ga ëmfu, “Ojä bi un rán t'ëdi a ra Xuua,” ne da 'yëna: “Hanja hin gá 'yëc'yëihu thä.”²⁶ Ne nu'bu ga ëmfu, “yu ja'i thoho bi un rán t'ëdi ra Xuua,” pe da züju yu ja'i 'bu, nguetho im bën u ngue rá pøngahya Ojä a ra Xuua, bin 'yëmzehe u.

²⁷ Janangue'a bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Hin dí pähmbe, bi 'yëntho u.

Nu ra Jesús büya bi 'yëna:

—Xínga guecä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi ga øt'ä a dí øt'ä, bi t'ëmp'u.

Ran t'uti a yoho yu ts'unt'u bi sih ra 'befi

²⁸ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yëna:

—Nu n'da ran 'yohu mí 'bu i yoho yú ts'unt'u. Ne bi 'yëmp'a n'da rá ts'unt'u: “Ní mba bu huähi, bäm pefi,” bi 'yëmbi. ²⁹ Ne bi dā'a rá ts'unt'u: “Hin'na, hin ga mba,” bi 'yëntho. Pe m'bejua bin 'yomfëni ts'u ne bi mba bim pefi. ³⁰ Ne'a man'da rá ts'unt'u bi xifi da mba mahøn'a. “Häha, ga mba,” bi 'yëna. Pe him bi mba, bi 'yën'a ra Jesús. ³¹ Ne xø bi 'yän'ndu yu xänbate nija:

—Nuya, dami xiqui nangué ran t'uti dá xi ahü, nda'a ní ts'unt'u ngue njuantho bi 'yøt'a rá pähä rá ta, bi 'yën'a ra Jesús.

Nu'u bi dāti:

—Masque nu'a ra ts'unt'u him mi nde da mba 'bu ra mbüdi, gue'a njuantho bi 'yøt'a rá pähä rá ta, bi 'yën'u.

Ne nubüya bi 'yën'a ra Jesús:

—Guehma majuañi dí xi ahü, nu yu ziyate hyaçahäi ne yu xisu 'yomt'ëni, man'da da yurpu di manda rá ts'edi Ojä, pe nu ahü hin gui cuthu bu. ³² Nguetho nu'bu mi xi'ahü a ra Xuua Nxixya, bi xän'nahü a ra 'yu xün ho, ne nu ahü hin gá 'yëc'yëihu. Pe nu yu hyaçahäi ne yu xisu i 'yomt'ëni, man'da go bi 'yëc'yëi u ne

bi päh yú mbüi. Ne nu'bu gmí nuhü u, ne guexta'a hin gá nde gá päh ni mbüihu, bi t'ëmp'u yu hmumbäjä ne yu xänbate nija.

Rán t'uti yu ts'om'bäi mbefi

³³ Ne bi 'yëm mahøn'a ra Jesús:

—Yøhmbu ts'u man'da ran t'uti ga xi ahü. Mí 'bu a n'da ran 'yohu mi ja rán uandät'ä, ne bi føt'e, ne bi hyø a n'da ra ngu guepu da themp' yu guindät'ä. Ne bi mbä'ma n'da ra jado xün hëts'i, da ndex'u da nu rá häi.

Ne nubüya bi hmit yú häi u 'da yu mbefi, ne bi nde bi mba n'danni a ran 'yohu büya. ³⁴ Ne nu'bu mi ts'utho din ja yün dät'ä, bá pehn'i 'da yú 'yëhe da duspa u yün dät'ä, nguetho gue'a án yähu a, ngue di un'ni ts'u 'be'a da bøm bu.

³⁵ Pe nu'u yu mbefi bi bent'u yüm 'behni a ra hmu. Nu'a n'da bi mbemthoho. Nu'a man'da bi hyotho. Ne nu'a man'da, bi hyøta dotho a. ³⁶ Ne xø mahøn'a, bá pehn mi'da xün ngu yú 'yëhe ngue xtan duspa yün dät'ä a rá mbeti ran uandät'ä. Pe nu'u yu mbefi xø bi bent mahøn'a 'bu mi zøpu u, ne 'da'angu bi t'ørpe tengu bi t'ørpa u mbüdi bi zøpu.

³⁷ Ne nubüya bá pen'na rá ts'unt'u zehe a rá mbeti ra huähi. Bi bëni: “Masque da numansu na ma ts'unt'u.” ³⁸ Pe nu'bu mí nu ba epu rá ts'unt'u, nu yu mbefi xø bi bën'u: “Nuna, rá ts'unt'u zehe, da gohmi ra häi na 'bu bi du rá ta. Pe mbähä ga hohu, janangue ga cosehu ra häi büya.” ³⁹ Ne bi bent büya, bi zixpu ma'ueni ne bi hyo, bi 'yën'a ra Jesús.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yän'ndu mí 'bäpu:

—Xi'bu da mbase na ra hmu, 'be'a da jap'u yú mbefi 'bu, bi 'yëmp'u.

⁴¹ Bi dā u büya:

—Masque da hyo u yú mbefi, nguetho ëmme yu ts'om'bäi u, ne nu rá häi büya di hmit'u i pädi da gu't'a ra renta 'bu bi zøn ra pa da gu't'i, bi 'yën'u.

⁴² Ne xø bi 'yëm büya:

—Ha njam'bu gá nuhu bu ja rám hma Oja a ram hma i ɛna:

Nu'a ra do bi bunt'u yu gado 'bu mi hyoh ra ngu,

gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yu guangu.

Gue'a bi zán Oja a,

ne gui hyonya thohohu,

i em bu rám hma Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne gue'a i mam bu nangue a rá Thahni Oja ngue ra Cristo. ⁴³Janangue'a dí xi ahú, Oja him bi numanho a gá 'yothu ne da than'nahú a ra 'befi bu di manda rá ts'edi Oja, din t'un'du mi'da ngue da 'yot'manho a ra 'befi gmí othu. ⁴⁴Ne nu'a ra do bi mba ma bunt'i, tengu'bu n'da ra xindo i ti bu ja ra 'yu. Ne hont'a go to'o da dang bu ja ra do, din tuni, ne hont'a go to'o da ze'ma ra do, 'bexgue da 'yet'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵Nu'bu mi 'yø'a bi man a ra Jesús, bi bə u yu fariseo ne yu hmumbäjä, gue guese u bi 'yot'u bi sifi. ⁴⁶Ne mí nde 'bexgue xtám bent'a ra Jesús, pe him bi bent'i, nguetho mi su u yu ja'i, ngue mi ɛn'u, rá pøngahya Oja a ra Jesús.

N'da ran t'uti ngue ran thati

22 Ne xø bi thoqui bi xänba yu ja'i nangue yun t'uti thoho bi man a ra Jesús, ne bi 'yɛmp'u:

²—Nu'a ní manda rá ts'edi Oja, i t'ot'e tengu bi 'yot'a n'da ra ts'ut'abi. Nu'a ra ts'ut'abi bi zän'na n'da ra ngo 'bu min thata n'da rá ts'unt'u. ³Ne bi mben'du yám 'behni ngue ba sinba yú amigo, pe him bi nde bá ɛhe. ⁴Ne xø bi mbehn mi'da, bi 'yɛmbi: “Dami xihmbu ma amigo ba ɛhe, nguetho ya dá hoc ran ts'ihme. Dá manda bi tho 'da man ɔani xun zaqui ne ya gátho mahoqui, i ɛn'a ra hmu, gui 'yɛmfu.” Ne gue'a bi man u yám 'behni. ⁵Pe him bi 'yurpatho ra güenda u yú amigo, ne bi mba da huahi a n'da, nu man'da bi mba bám pätho, ⁶ne nu'u mi'da bi bent thoho yám 'behni

ne i thenthoho ne bi hyo u. ⁷Nu'bu mí 'yø a bin ja, ɛmme bin cue ra ts'ut'abi buya, bi mbenh yú dofui bá ho u yu hyote ne bi 'yump'a yú hnini. ⁸Ne bi xih mahøn'a u yám 'behni: “Nuya him bá ɛ'u ma amigo nguetho hing yún sähu ba ɛhe. ⁹Ní mbähä bu ja yu 'yu ne gbá sihu ua hont'a go má ja'i gba tımhbü bu, nguetho ya ma hoqui 'be'a da zi ua ja ran thati.” ¹⁰Nu yám 'behni buya bi mba bu ja yu 'yu ne bá pen bu ja ran thati to'o gátho bin c'athu bu, pe hinga mfađi 'bu yu ts'om'bäi o gue yu hocja'i 'da. Ne bi yupu ja rá ngu ra ts'ut'abi yu ja'i.

¹¹Ne nu ra ts'ut'abi buya bi yurpu mbo da nu u yu ja'i bi zøm bu. Ne bi nu n'da ran 'yohu ngue him mi he u yú he i the 'bu in ja n'da ran thati. ¹²Ne bi 'yɛn'a ra ts'ut'abi buya: “Xi'i grán 'yohu, hanja gá cut'ua ne hin gui he yún säui da the ua ja ran thati,” bi 'yɛmbi. Pe nu ran 'yohu him bi zä bi ɔati. ¹³Ne bi 'yɛmp'u yú 'yɛhe ra ts'ut'abi: “Dami turpahú yú gua na ran 'yohu ne yú 'ye, ne gui 'yenthü bu ja ra 'bexui. Din zom bu ne din guxpu yú ts'i u,” bi 'yɛn'a ra ts'ut'abi, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁴Nguetho xun ngu i ts'ohni pe hinga gá yún sähu ngue da yurpu, bi 'yɛna.

N'da ran t'änni nangue ra renta bi t'än'na ra Jesús

¹⁵Ne nubaya bi mba u yu fariseo. N'danni bá nyase u, bi hyoni 'be'a dí ucpa ra Jesús ngue di yapi. ¹⁶Janangue bi 'behn pu 'buh ra Jesús u mi'da yú mifariseohu, ne mi'da ma ngurpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Nu'bu mi zøm bu, bi 'yɛn'u:

—Grá xänbate, dí paħmbe gátho majuañi guím ma, bi 'yɛmp'a ra Jesús u. Ne gui u a majuañi rá 'yu Oja, ne hin gui su 'bu da hnumanho i oque hin'na, bi 'yɛn'u. ¹⁷Pe dín ndehe gui xije ts'u 'be'a guím ɛni. Ha din theui yún t'ɛdi Oja ngue dí juthe ra renta a ra ts'ut'abi Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na.

¹⁸Pe nu ra Jesús bi bađi 'be'a mim beŋ'u ngue in nde da đĩni 'be'a dí yađi. Janangue'a bi 'yeŋbi:

—Ɛmme guídí yorpahu a guím beŋhbũ. Hõntho guí nde gui sãgdahũ. ¹⁹Xi ni mbeti gńi jut ni rentahũ, ga nugã, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

Bi un'na ra mbeti buya. ²⁰Ne nu'bu mi nu a ra mbeti, bi 'yeŋ'a ra Jesús:

—To'o rá hmi na i cuat na ra mbeti, ne to'o rá thuhu mán t'o'ti ua, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

²¹—Rá hmi ra ts'ut'abi Roma ne rá thuhu a, bi 'yeŋ'u.

Nu ra Jesús buya bi 'yeŋp'u:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi gui unhdũ a. Nu'a xin rá mbeti Oja, gui unhdũ Oja a, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

²²Ne nu'bu mí 'yõ a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho u ngue mi nde xti yađi. Ne xõ bi mbatho u.

N'da ran t'ãnni gue'bu bi dambẽni u xõn du

²³Ne m'bejua buya xõ bi zõm bu 'da ma ngurpihe ngue yũ saduceo. Nu'u him mi Ɛc'yei ngue da dambẽni u xõn du, nguetho mi Ɛn'u, nu rá mbui n'da, ma zã dim 'be 'bu bi du. Ne nu'u bi 'yãn'na ra Jesús, bi 'yeŋbi:

²⁴—Xãnbate i, dím beŋthohe ran t'ẽđi bi man ra Moisés, ngue nu'bu da du n'da ran 'yohũ, 'bu 'bũh rá xisu, ne hin ním 'bu a n'da rá t'ũhni 'bu mi du, nu'a rán 'yohũ din tãtui a rá xisu a ra du, ne nu'bu dim 'bũh rá mbudi t'ũhni, da t'ẽmbi rá t'ũhni a xí du. ²⁵Pe mí 'bucua yoto yũn 'yohũ midín 'yohũzehe u. Nu'a ra mbudi n'yohũ bin tãtui n'da ra xisu, pegue bi du n'dihi a ran 'yohũ. Ne hin ním 'bũh yú t'ũhni 'bu mi du, janangue'a bi zinba rá xisu a rán 'yohũzehe. ²⁶Pe ne'a guexta'a bi du n'dihi, ne hin ní đĩntho rá t'ũhni a ra xisu 'bu mi du. Janangue'a xõ bim 'bũhmi a man'da rá mbegue. Ne bin ja gue'bu go mi dãt'i bim 'bũhmi gãtho u yú mbegue

a ra xisu. ²⁷M'bejua buya nese ra xisu bi du, bi 'yeŋ'u. ²⁸Nuya, dami xije 'be'a din ja 'bu majuaŋi da dambẽni u xõn du, ngue guí mamhbũ. Nda'a nín 'yohũ da 'yeŋbi rá xisu a ra xisu, nguetho gãtho yoto bim 'bũhmi, bi 'yeŋp'a ra Jesús 'bu mi denthoho u.

²⁹Bi đãt'a ra Jesús:

—Nu ahu guídí 'bethohũ, nguetho hin guím beŋhbũ 'be'a mam bu ja rá t'õhni Oja, ne xín guí paŋhbũ rá ts'edi Oja. ³⁰Nu'bu bi dambẽni u xõn du, ya him man ja ran tãtui, pegue dim 'bũtho tengu yãm 'behni Oja mahçts'i, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

³¹⁻³²Ne nangue'a ram hma ngue da dambẽni u xõn du. Ha hin gã nuhũ bu ja rá t'õhni Oja 'be'a bi ma nangue u ma ndu mbombõtahũ 'bu mi 'yeŋa: “Nugã drá Ojagã, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, i Ɛc'yeigui,” bi 'yeŋ Oja. Ngubũ im ma nguetho guexta'a i 'bũh yú mbui u, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

³³Ne nu'u yũ ja'i 'bu mí 'yõ a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho a bi xifi 'bu mi xãnbi.

Ra Jesús bi ma nda'a nín t'ẽđi man'da mahyoni

³⁴Ne nu mi'da ma ngurpihe ngue yũ fariseo, 'bu mi nu hin'yũ man'da sã da man'u yũ saduceo, bin 'yãnzehe 'be'a mí sã ngue dí yađ'a ra Jesús. ³⁵Nu'a n'da ra xãnbate nangue u yũ fariseo buya, bi 'yãn'na ra Jesús:

³⁶—Xãnbate i, bi 'yeŋa, nda'a rán t'ẽđi Oja hnehi thoho ga õt'ãhe.

³⁷Bi đã a ra Jesús buya:

—Nu'a ran t'ẽđi i Ɛna: “Gam beŋhbũ Oja ngue gãtho ma mbuihũ, ne gãtho ma ja'i hũ, ne gãtho man 'yomfẽni hũ.” ³⁸Guehna ran t'ẽđi i 'bet'o na, nangue u gã mi'da yũn t'ẽđi. ³⁹Ne'a Ɛna: “Dami huç ni mija'i hũ tengu bu gńi huçzehe ni ja'i hũ.” Guehna ná yoho ran t'ẽđi guexta'a mahyoni na. ⁴⁰Ne nu'bu gã

'yøthũ ya yoho yũn t'ɛdi, tengu'bu gá jashũ gátho yũn t'ɛdi ra Moisés ne yám hman yú pøngahya Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

To'o rá 'yu a ra Cristo

⁴¹ Ne guexta mi 'bäpu yu fariseo, ⁴² ne bi t'ɛmp'u büya:

—'Be'a guím bɛmhbu, to'o rá 'yu a ra Cristo, rá Thahni Oja, bi 'yɛmp'u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi da u yu fariseo büya:

—Nu rá Thahni Oja, rá m bom'beto ra David a, bi 'yɛn'u.

⁴³ Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Pe ne guese ra David bi 'yɛmbi rá hmu a ra Cristo 'bu hin ním 'bui, nguetho bi 'yɛna:

⁴⁴ Nu Oja bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Hyucua ja man 'yei ga conhui ma ts'edi gue'bu go dá tapä gátho u man suiũ ngue gui manda u büya,” bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn'a ra David, 'bu mi bɛnba rá Hogandahi Oja 'be'a bi ma.

⁴⁵ Hanja i ɛmbi rá hmu ne xin rá m bom'beto a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛmp'u.

⁴⁶ Ne hin'yũ 'be'a bi zä dí ðati, janangue'a him man'dandĩ bi zä da 'yän'ndũ yu fariseo büya.

Bi man ra Jesús 'be'a nam bøn'a øt'u yu fariseo ne yu xänbate nija

23 Ne nu ra Jesús bi xi u yu ja'i, necähe büya:

²—I ja yün t'ɛdi da xän'nahu u yün t'ɛdi ra Moisés u yu xänbate nija ne yu fariseo. ³ Dami 'yøhmbu 'bu i xän'nahu u, pe hin gui 'yøthũ tengu yün t'øt'e i sänzehe, nguetho 'dan'yo thoho gä mi'da i øt'e. ⁴ Ne xũn he'i i xi ahũ gui 'yøthũ, tengu'bu n'da ra 'beni xũn hyu i xi ahũ gui tuxhũ, pe nuse'u xingui ts'u in nde da 'yøt'a i sän zehe. ⁵ Ne hønt'a i honi da hnumanho yün t'øt'e i ørpũ 'buh yu ja'i. Janangue'a di cuat yú ðɛ yün t'ɛdi Oja

ngue xũn ndoho ne i pä't' yú 'ye, ne ɛmme di ho di hoc yün züdi yú nyampahni. ⁶ Ne ɛmme di ho rá mbüdi din sihme bu i t'øt' yũn ts'ihme; ne di ho da mipu ja ran thuts'i mahoqui bu ja ra nija. ⁷ Ne ɛmme di ho da t'ɛspa 'bu din zenguete. Ne i honi da t'ɛmbi yú xänbate u. Høntho in nde da hnumansu.

⁸ Pe nu ahũ o guí ndehũ da t'ɛn ahũ gyũ xänbatehũ, nguetho høngdä ni Xänbateju ngue drá Thahni gä, ne nu'ahũ guidín cuhũ, bi 'yɛngähe ra Jesús. ⁹ Ne hin gui 'yɛmfu ni tahũ 'da u i 'bucua ja ra häi, nguetho nu'a ni Tahũ bí 'bupũ mahɛts'i a. ¹⁰ Ne xín gui ndehũ ngue da t'ɛn ahũ gyũ hmuhũ, nguetho guecä drá Thahni Oja ngue ra Cristo, ni Hmuju. ¹¹ Nu'a to'o din 'yɛhe thoho nangue yú mija'ihũ, pe gue'a man'da xtán he'ts'i bu dá nu Oja a. ¹² Nguetho nu'a i øt'e ngue xũn he'ts'i, man'da zi cue bu dá nu Oja a, pe nu'a i øt'e ngue hingui he'ts'i, pe man'da xtán he'ts'i bu dá nu Oja a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Ne nubuya bi 'yɛmp'u yu xänbate nija ne yu fariseo:

—Huɛhi maha ahũ, gyũ xänbatehũ bu ja ra nija, ne gyũ fariseohũ, ɛmme guidí yorpahũ a guím bɛmhbu, nguetho gá xihmbu u mín nde xtán yurpu di manda rá ts'edi Oja, ngue xquí 'yuthũ ra 'yu, pe ne tengu'bu gá corpa zehẽhũ ra goxthi, nguetho 'dan'yo thoho gá xänbahũ. Nese ahũ hin da zä gui cũthũ bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁴ Huɛhi maha ahũ, gyũ xänbatehũ ne gyũ fariseohũ, ɛmme guidí yorpahũ a guí øthũ. Sä nya'a guí yahũ Oja bu ja yú ngun yu xisu xøn du yú ndø, ngue gui ɛmhbu guí äfu rá m fäts'i Oja u, pe ne guí hašpahũ 'be'a bi zopa yú ndø. Janangue'a man'da xũn utho ran unbi gui nuhũ.

¹⁵ Huɛhi maha ahũ, gyũ xänbatehũ ne gyũ fariseohũ, ɛmme guidí yorpahũ a guí øthũ. Säti thoho gán 'yohũ hønbu go hapu ne yatho gá mbähä, ngue gá

sømhbu bu 'bu u i thande yú oja zehé, ngue gá xihmbu da den'na nin xádhú. Pé nu'a to'o bi den'nahú man'da gá jafu bim 'bedi, ne 'da gdí mbähä bu ja ran unbi mazai, bi 'yemp'u.

¹⁶ Huëhi maha ahú, gyú ngurpihú, pegue tengu'bu gyú xädähú ne guí xihmbu u guí xänbahú: “Nu'bu ja 'be'a bi ma n'da ra ja'i, ne bi ndønba rá thuhu ra nija, hingui jatho di ja'ts'a,” guí emfu. “Pé nu'bu bi ndønba a rá oro i ja bu ja ra nija, i jatho di ja'ts'a bi ma,” guí emhbu. ¹⁷ Gyú 'yambuihú ne gyú xädähú. Guí emhbu man'da di muui ra oro xinda gue ra nija, pegue hin'na maha nguetho gue'a ra nija ní t'ëmbi xun ho a ra oro i ja bu, bi 'yën'a ra Jesús. ¹⁸ Ne guí emhbu: “Nu'bu ja 'be'a bi man a n'da ra ja'i, ne bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra nija, guí emhbu hingui jatho di ja'ts'i. Pé nu'bu bi ndønba rá thuhu ran t'unni i høxpú ja ran ts'äya, ya ra ts'oqui a büya 'bu him bi ja'ts'i,” guí emhbu. ¹⁹ Gyú 'yambuihú, tengu'bu gyú xädähú. Guí emhbu man'da di muui u yú 'bøts'e i ja bu xinda gue ran ts'äya. Pegue hin'na maha, gue'a ran ts'äya ní t'ëmbi xun ho u yú 'bøts'e bí ja bu. ²⁰ Nguetho nu'a bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra nija, hinga hønt'a ran ts'äya, pé gátho í ndønba rá thuhu 'be'a gátho høxpú. ²¹ Ne nu'a to'o bi ndønba rá thuhu ra nija, hinga hønt'a ra nija bi ndønba rá thuhu, pé ne a rá thuhu Oja bi ndønbi, nguetho rá ngu Oja a ra nija. ²² Ne'bu n'da bi ndønba rá thuhu mahets'i, pé hinga høn bu mahets'i bi ndøni, pé ne a rá thuhu Oja bi ndønbi, nguetho bí 'bupú Oja bu mahets'i.

²³ Huëhi maha ahú gyú xänbathéu ne gyú fariseohú, emme guidí yorpahú a guí øthú. Hin njam'bu gá pumbënihú gá hyaxhú bu ja ra nija a ná 'det'a yú 'yëthi yú tuhú bi bøxpú ja ni huqihú, tengu bi man ra Moisés, pé gá pumbënihú u yun t'ëdi man'da mahyoni, ngue i ñna: “Da gdí numanhohú ni mija'ihú,

ne din ja nin huëcatehú, ne gui 'yëc'yëihú Oja.” Guehya nde'bu man'da gan ñya gui 'yøthú, madague'bu gui thoqui gui 'yøthú u mi'da. ²⁴ Pé gá 'yøthú tengu'bu gám fähmbú ngue xinga n'da ra 'uë i sä di uashú 'bu ja a guí sihú, pé nu'a go ra fani ne man'da go hin gá nuhú 'bu gmí tuthú a, nguetho hin guí pahmbú nda'a nín t'ëdi man'da xun ndoho.

²⁵ Huëhi maha ahú gyú xänbathéu ne gyú fariseohú, emme guidí yorpahú a guím bëmhbú. Gá 'yëmhbú xun hotho ahú, pé gá 'yøthú tengu'bu n'da ra baso bi mba m'berpe bu maxøts'e, pé hinga nepú mbo. Ne tengu'bu n'da ra mbohi høn bu ní ndi a häi bi 'berpe, ne guín jahú bu nguetho emme i yuh ni mbuihú nangue ram fë ne ran ts'iyate. ²⁶ Gyú xädähú, nde'bu gui 'yøthú tengu'bu nepú mbo bin sut'i n'da ra mbohi, ne majuañi xtán ho ahú büya, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁷ Huëhi maha ahú gyú xänbathéu ne gyú fariseohú, emme guidí yorpahú a guím bëmhbú. Ne guín jahú tengu'bu ra jado bu ja ran 'yägüi ngue xun t'axi maxøts'e, ne mahotho, pé nubú mbo, yupú yú do'yodu ne gá mi'da xun xátho. ²⁸ Guín jahú bu. Nubú na nu ahú yú ja'i, ñna xun ho ahú. Emme guidí yorpahú a guím bëmhbú ne emme yuh ran ts'o ni mbuihú, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁹ Pé í huëhi maha ahú gyú xänbathéu ne gyú fariseohú. Guidí yorpahú a guí øthú. Gá hocpahú yú jadon'yägüi u yú pøngahya Oja maya'bu bi hyo nim bombøtahú, ne'u yú jadon'yägüi u guí emfu yú hocja'i gá hocpahú. ³⁰ Ne sä guí emhbu: “Nu'bu di 'bühmbú u 'bu mi hyo yú pøngahya Oja u mam bombøtahú, ne xcá uthú ngue hingui ho a bi 'yøt'e, ne xcá 'uethohú,” guidín 'yëmfú. ³¹ Janangue'a gadín juanzehéhu ya ngue yú 'yú ahú yú hyote. ³² Dami juahmbú a ra 'befi bi 'yut'ahú nim bombøtahú, bi 'yën'a ra Jesús.

³³Tengu'bu gyɔ pozuhu. Hin da zä gui 'dahmbu bu ja ra sibi njam'bu i huɛ'ti. ³⁴Nguetho, nu'bu ba pen'nahu ma pɔngahya ne ma xänbate, hin gui simanhohu u, gui hyohu u 'da, ne gui cuathu bu ja ra za u 'da, ne gui fehmbu u 'da bu ja ni nijahu. Ne ɛmme gui uɔpadahu u 'da 'bu i 'yo bu ja ni hninihu. ³⁵Ne nangue a gui 'yøthu, tengu'bu gá hyosehu u gá yun hocja'i bi tho gue'bu go rá mbadi ra ximhäi, 'bu mí tho ra Abel ngue man ra hocja'i ne asta gue'bu mi tho a ra Zacarías, rá ts'unt'u ra Berequías, gá hyohu bu ja rá goxthi ra nija. ³⁶Majuani dí xi ahɔ, tengu'bu ni ts'oqui zehehu u gá yun thote i jatho ya, ne da ts'an'nahu ran unbi nangue u, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'u yu xänbate nija ne yu fariseo.

Bi huɛɛ'u yu mengu Jerusalén ra Jesús

³⁷Ne nubuya bi xi a n'da ram hma u yu mengu bu Jerusalén, bi 'yɛmbi:

—ɛmme dí m bɛn ahɔ gyɔ menguhu Jerusalén. Nzají guí hohu yu pɔngahya, ne guidí bat'adohu u mi'da ba pen'nahu Oja. Ne xun ngu yu nidi dí m bɛngä xcá pet'ahɔ xcá jamansu ahɔ, tengu'bu n'da ra sumfɔ di pet yú t'uhni ne i comp' rá hua, pɛ nu'ahɔ, hin gá ndehu xcá ja ahɔ bu, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁸Dami nuhu ya, nu ni hninihu tengu'bu ya njongui 'bupɔ ya, ³⁹nguetho hin gui nuju mahon'a jaque'bu bi zɔn ra ora ba pengä ua ne gui 'yɛscahu. “Majapi a ba ɛhe nangue rá thuhu ma Hmuhu Oja,” gui 'yɛnju, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi ma ra Jesús da guah ra danija

24 Ne nubuya, nu ra Jesús 'bu mi bɔm bu ja ra danija, dá utähe 'be'a gä mí ja bu ja ra ngu.

—Mahotho ua, dá ɛmfe.

²Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—Guí nuhu ngue mahotho i ja ua, pɛ gätho da mba nso't'i, ne xinga n'da ra do

din tɔcua ngue hin da mba ma juadi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

M'bet'o din ja yu hmepya 'bu ran zegui

³Ne dá nexähe dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos. Ne ní mipu ra Jesús dá ändähe 'bu njom mí øde, yú xädigähe:

—Dín ndehe gui xije nda'a ní pa din ja a gám mam bu ja ra nija. 'Be'a ní hmepya din ja 'bu guá pengui mahon'a ne'bu ran zegui ra pa, dá ɛmfe buya.

⁴Ne bi 'yɛngähe ra Jesús:

—Damim fähmbu 'dahma njon da hyä ahɔ. ⁵Nguetho xun ngu yu hyäte ba ɛhe da 'yɛna: “Nugä, guecä, rá thahnigä Oja, drá Cristogä,” da 'yɛn ahɔ. Ne xun ngu da hyät'u nangue ra fehni da man u. ⁶Ne nu'bu gui 'yøhmbu ngue din ja yu sui, o gue'bu gui 'yøhmbu i ja bu ja 'da yu hnini ya, pɛ o guín suhu, nguetho jatho din ja u. Ne nu'bu bin ja u, xinga gue'bu rán zegui'bu. ⁷Nguetho da ndants'u 'da yu ts'ut'abi din suhmbu u yú mi ts'ut'abihu, ne da ndanc'u 'da yu hnini din suhmbu mi'da yu hnini. Ne xun ngu yu nidi din ja ra thuhu, ne ra daɛɛhe, ne din ja yu 'yamhäi bu ja yu xequi ua ja ra ximhäi. ⁸Pɛ nu'u, yú mbadi thoho yun unbi din ja u.

⁹Ne da mba ma dä ahɔ ne da ts'ix ahɔ ngue din un'nahu, ne da tho ahɔ 'da ahɔ. Ne gätho yu ja'i da zan ahɔ nguetho guí tengahu. ¹⁰Ne nu'u 'da mí ɛc'yeigui, m'bɛjua da 'uese. Ne gueɛ u di dä u ma 'yɛc'yei da mba ma unbi. ¹¹Ne dim 'bui xun ngu yu hyäte pɔngahya ne xun ngu yu ja'i da hyät'u. ¹²Ne nangue a ran ts'o xtá ngu, him ma din ja yún huɛcate u 'da. ¹³Pɛ nu'a da hyät'i gue'bu go ran zegui, da ɔaha dim pø a. ¹⁴Ne gätho na ndoho ra ximhäi da hma 'be'a da zä dí yurpu di manda rá ts'edi Oja n'da. Ne gätho yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya da sifi, ne nubuya, gue'a ra pa ran zegui a buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

15-16 Nu ra pøngahya Daniel maya'bu bi ma ngue din ja n'da ran ts'o di ts'oni gätho. Janangue'a nu'bu gá nuhu da mbüdi din ja bu ja ra ðanija a, dami 'dahmbu bu ra xequi Judea, ní mbähä bu ja yu ðapo. Nguetho nts'utho ran unbi din jabu. 17 'Bex gui mbähä. Nu'bu gdi töhmbu bu maxøts'e ra tøcangu, hin gui cuthu mbo ra ngu ngue gui hyaxhu 'be'a di ja bu. Dami 'dathohu. 18 Ne nu'bu gdi 'bähmbu bu ja ni huahihu, hin 'be gui mbähä bu ni ngumhu ngue gba ca ni xi'yohu. Dami 'dathohu. 19 Huçcate u yu xisu in ha'tuhni u yu pa u, ne'u i 'buh yú 'uere, nguetho xun hej thoho da 'da u. 20 'Yäfu rá mate Oja hinga gue'u yu pa xtan se din ja ahü ran 'dagui, ne xinga gue'bu ra pa ran ts'äya, nguetho i man u yun t'edi hinga yatho gan 'yohu a ra pa ran ts'äya. 21 Dami 'yäfu rá mate Oja, nguetho nu'a ran unbi din ja, hin jam'bu n'dandj xøn ja gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi. Ne nu'bu ya bin ja, hin man'dandj din ja a ran unbi tengu a. 22 Ne nu Oja da zänba thoho u yun unbi din ja nangue a di huç'u xi huahni. Nu'bu hin'na, njon da bongui.

23 Nu'u yu pa u, "Dami nuhu ua, i 'bäcua ra Cristo," da 'yøn ahü. Ne nu'u mi'da da 'yøn ahü: "Dami nuhu i 'bähnu ra Cristo." Pe o guí çc'yehü u. 24 Nguetho xun ngu yu hyäte dim 'bui, sä da 'yøn'u: "Guecä, rá thahni Oja, drá Cristogä," sä da 'yøn'u. Ne xun ngu da 'yønua ngue dim pøngahya nangue Oja, ne da 'yøt' yu hyonya nt'øt'e ne yu hmepya ngue da nde da hyät yu ja'i. Ne da hyoni 'be'a da zä dí hyät'u xi huahn Oja. 25 Nuya gätho dá xi ahü guepu da zä gui pa'hmbu 'be'a din ja. 26 Janangue nu'bu da 'yøn ahü: "Ní mbähä, bí 'bäpu ma'ueni a ra Cristo," da 'yøn'ahü, pe o guí pähä. O gue da 'yøn'ahü: "Bá cuthu ua, i 'bäcua ra Cristo," da 'yøn'ahü, pe o guí cuthu bu. 27 Nguetho nu'bu bá pengä ua mahøn'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan

jagä tengu rán nequi ra hui ngue dam 'bathogä gätho ra ximhäi. 28 Ne tengu i øt' yu pada, emme di peti bu 'ben u xun du, din jabu a ran ts'embi din ja bu 'bu u yu ts'om'bäi.

'Bu bá peng ra Jesús

29 Ne xø bi thoqui bi man ra Jesús ne bi 'yønua:

—Nu'bu bin ja a ran unbi büya, him man di nec ra hyadi ne ra zana, nu'u yu sø 'bupu mahçts'i da dägui. Gätho bí ja bu mahçts'i gä di 'beh yú ts'edi u. 30 Ne nubuya di nequi bu mahçts'i ra hmepya nanguecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne gätho yu hnini ua ja ra ximhäi din su. Ne da nugui ba çcä bu ja yu güi, dan 'yo'be ma ts'edi täte thoho, mixte thoho, bi 'yøn'a ra Jesús. 31 Ne nts'edi din ya ra thuxi. Ne ba penhdä yüm 'behni Oja di peti gätho u bi huahn Oja, gä na ndoho ra ximhäi.

32 Guim bëmhu 'be'a dí øthu ua ma häihu dyu israelhu, ngue nu'bu dí nuhu bi mbüdi dim puh yú mbui 'da yu za, ya dí pa'hmbu mi ts'utho ba epu yú pa ra pa'ye. 33 Ne ngutho 'bu guín nuhu bin ja gätho ya yun unbi dí xi ahü, gui pa'hmbu büya ngue mbe rán zegui. 34 Ne majuani dí xi ahü, di 'butho ua 'da ahü 'bu bi mbüdi din ja. 35 Nu ra ximhäi ne mahçts'i da zøni da gua u, pe nu'a mam hmangä njam'bu da gua a.

36 Pe njongui paði nda'a ní pa din ja a dí mangä ya, xinga gue'u yüm 'behni Oja mahçts'i ne xinga guengä rá Ts'un'tugä Oja dí paði, pe hønt'a Oja ma Ta i pa a ra ora din ja.

37 Ne tengu thoho bin ja 'bu mí 'buh ra Noé, ngutho din ja 'bu bá pengä mahøn'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. 38 Nu yu pa u ngue'bu mi ts'utho din ja ra ðambunt'i, nu yu ja'i mi 'buhmbu ra Noé hønt'a ran ts'ihme mim beñi ne hønt'a ran tha'ti mí honi, gue'bu go mí yurpu ja ra mbosa ra Noé. 39 Ne

him bi 'yurpa ra güenda a bi sifi ngue din ja ra 'ye, jague'bu mi mbuh ra 'ye, ne bi yuh ra dehe ua ja ra häi ne gätho bi gua u. Ne din jabu 'bu bá pengä mahøn'a, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁰Ne dim 'bu i yoho yun 'yohu bu ja a ra huähi, nu'a n'da da mba nts'its'i ne man'da da ts'opu. ⁴¹Ne'bu di cum bu ja n'da ra ngu yoho yu xisu, nu'a n'da da mba nts'its'i ne nu man'da da ts'opu.

⁴²Janangue'a dí xi ahü, o guí tonspahü ra t'äha, nguetho hin guí pähmbu 'be'a ní ora ba e a ni hmuhu. ⁴³Nu'bu n'da ran 'yohu xtám baði nda'a ní xui xtán yurpu yu be bu ja rá ngu, xtín äthä, xtán dö'mi, ne hin xtá japi xtá nyurpu ja rá ngu ngue da bepi 'be'a i ja bu. Pe hingui paði 'be'a ní pa, janangue'a i tøm'i gätho yu pa. ⁴⁴Janangue'a dí xi ahü, damin sähu nguetho ts'urpu thoho ga söcä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue ra ora njongui töcpä ga söcä, bi 'yën'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hogambefi ne ra ts'om'bäi mbefi

⁴⁵⁻⁴⁶Ne xø bi 'yëna:

—Dami 'yøthu tengu'bu gyü hogambe-fihü. Nu'a ra ngurpambefi 'bu xun ho i øt'e, ne nu'bu da mba n'danni rá hmu da zopu ja rá ngu, da 'yøt'e tengu'bu i 'buse bu rá hmu. Ne nu'bu bá penc'a rá hmu, bi nu bi jamansu rá 'befi, ne xun ngu ran japi da nu a büya. ⁴⁷Majuqni dí xi ahü, nu'a ra ngurpambefi, man'da din t'un ra ts'edi, ne 'be'a gätho i pe'ts'a rá hmu di jamansu a. ⁴⁸Pe nu'bu ra ts'om'bäi a ra ngurpambefi, ne im beñi ngue him 'be ba penc'a rá hmu, ⁴⁹ne di ünba yú 'yëhe ne i tenthoho yu mihni, ⁵⁰ts'urpu thoho ba penc'a rá hmu n'da ra pa ngue hingui pa a ra ngurpambefi. ⁵¹Ne nubüya din t'un'na n'da ran unbi xun ütho, ne n'dat'a ran unbi da nuhu u di yorpa a im beñi. Ne din zom büya ne din guxtpu yú ts'i bu ja ran unbi mazai, bi 'yën'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangue yu hmute xti hyun yun thaði

25 Ne xø bi 'yëna:
—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, din ja tengu bin ja 'bu min ja n'da ran thaði. Nu'a to'o gä bin sä, bi tho pu mbo, pe nu'u him bin sä, bi gopu thi u. Nu'bu min ja ran thaði, 'det'a yu hmute bi mba, eña xtín hyumhbu u din thaði. Ne bá the yú bombilla mi tøm'ma ran 'yohu din thaði. ²Pe nu'u cut'a yu hmute yu 'yambüi u, ne nu'u mi cut'a bin 'yomfëni u. ³Ne nu'u yu 'yambüi him bi dux man'da ra sibi ngue xta xirpa yú bombilla 'bu bin the a po bu. ⁴Pe nu'u bin 'yomfëni, bi dux yú sibi ngue da xirba rá bombilla 'bu bin the a po bu. ⁵Ne nu'a ran 'yohu him 'be bi zøm bu. Ne nu yu dö'mate bi zuh ra t'äha u. ⁶Nu'bu made ra xui bi 'yø a n'da ra nde bi 'yëna: “Ya ba eçua ran 'yohu, ndanshu, ba thäpmbu,” bi 'yëna. ⁷Gätho bi ndang büya ne bi hoc yú sibi u. ⁸Pe nu'u yu 'yambüi, bi 'yemp'u bin 'yomfëni: “Daje ts'u ni sibi hu nguetho i nde da huët ma bombillahe,” bi 'yën'u. ⁹Pe bi da u bi dux yú sibi: “Hin da zä, nguetho nu'bu ga 'da ahe go da huët' ma sibi hu 'bu. Pe xun ho 'bu gui mbähä gba tämhbu.” ¹⁰Pe nu'bu mi mba ba tän ra sibi, 'bexgue bi zøm bu a ran 'yohu din thaði. Ne nu'u yu hmute bi dux yú sibi bi yurpu mbo ngue da nu ra ngo ran thaði, ne 'bex bi mba njut'i ra goxthi büya. ¹¹Ne nu'bu mi zøm bu u xí mba bá tän ra sibi, bi nu ngue njut'i tho ra goxthi, ne bi mba u, bi 'yën'u: “Gra hmu, grä hmu, dami xoqui,” bi 'yën'u. ¹²Pe nu'a ra hmu bi dat'u: “Hin dí padi to'o ahü,” bi 'yëmbi, ne him bi xocpi, bi 'yën'a ra Jesús.

¹³Ne bi 'yënje ra Jesús büya:

—Gue'a dí xi ahü, nde'bu gan äthähu nguetho hin guí pähmbu a ra pa ba pengä ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yën'a ra Jesús 'bu mí 'yëngähe.

N'da rán t'uti yu 'yêhe bi ts'ocpa ra mbeti

¹⁴ Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, ne bi 'yëna:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, da 'yøt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu 'bu mi zon'ndu yú 'yêhe, bi 'yän'na rá mbeti xí zocpi. Nguetho nu'bu mí mba n'danni n'da ra häi, bi zon'ndu yú 'yêhe da zocpa rá mbeti.

¹⁵ Nu n'da rá 'yêhe bi zocpa cut'a mahuähi ngue di pepi; ne nu man'da, yo mahuähi bi zocpa a; ne nu man'da bi zocpa n'da mahuähi. Bi unni hangu xøt'a di pepi n'da ngu n'da. Ne bi mba büya.

¹⁶ Ne nu'a bi unni cut'a mahuähi, bi pepi ne bi däh mi cut'a mahuähi. ¹⁷ Ne'a bi unni yomahuähi, yomahuähi xø bi dapi.

¹⁸ Pe nu'a bi un'na n'da mahuähi, bi mba bá cät'a häi a rá mbeti xi un'na rá hmu.

¹⁹ Ne him 'be bá penc rá hmu. Pe nu'bu mi zøhø bi zon'ndu yú 'yêhe mahøn'a ngue da nu 'be'a xí 'yøt'u. ²⁰ M'bet'o bi zøn'a xín t'unni cut'a mahuähi, ne bi dáp'a rá hmu cut'a mahuähi ngue rá mbeti zehe rá hmu. Ne xø bi un'na xí dähä ngue mi cut'a mahuähi, ne bi 'yëmbi: “Grá hmu, i ja ua ni mbeti, nehna cut'a mahuähi dá taha,” bi 'yëmbi.

²¹ “Xun ho,” bi 'yën'a rá hmu. “Nu'i grá hogambefi,” bi t'ëm büya. “Xun ho gá 'yörpa a ts'utho dá 'da i, janangue'a ga 'da i man'da xun ngu ya. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau,” bi 'yën'a rá hmu.

²² Ne xø bi zøm bu man'da xí unni yo mahuähi, ne bi 'yëna: “Grá hmu, i ja ua ra mbeti gá 'daqui, nehna mi yomahuähi dá taha i ja ua,” bi 'yëmp'a rá hmu. ²³ Ne nu'a rá hmu büya bi 'yëmbi: “Xun ho, grá hogambefi, xun ho gá 'yøt'e, madague'bu hingui ngu dá 'da i, nuya man'da xun ngu ga 'da i. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau,” bi 'yëmbi. ²⁴ Pe nu'bu mí zøm bu a xi hyän'a n'da mahuähi, bi 'yëmp'a rá hmu: “Grá hmu, mí päcä ngue hin'yu

nin huçcate ne nzai guí honi 'bepu gdí hyänba rá mbeti yu ja'i ne gui hyänba yú huähi u 'da. ²⁵ Janangue'a dá pes' thoho a gá 'daqui, dí su gui suqui 'bu xcá 'betho, ne i ja ua ni mbeti gá 'dac ya,” bi 'yëna. ²⁶ Ne nu'a rá hmu büya bi 'yëmbi: “Gra ndødänhyei, hingui ho gá 'yøt'e ngue hin gá pep'a ra mbeti. ²⁷ Nu'bu guí pädi ngue dí numanhogä ga täcä, sä xquí hmi a ra mbeti ne xtän däh rán zäbi, ne hin xtím 'beh püya,” bi 'yën'a rá hmu. ²⁸ Ne bi 'yëmp'u mi'da yú 'yêhe mí 'bäpu: “Hyänba na ra mbeti, dami un'na bin t'unni 'det'a mahuähi. ²⁹ Nguetho nu'a bim pefi xun ho, man'da xun ngu din t'unni. Pe nu'a him bim pefi, pe da thänba a zi ts'u mí pe'tsi. ³⁰ Ne nuna ra ts'om'bäi mbefi na, bá høthü bu ja ra 'bexui guepu din zom bu ne din guxtpu yú ts'i,” bi 'yën'a ra hmu büya, bi 'yën'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Ne njabu din ja 'bu bi 'yøt'a ran ts'ut'abi Oja.

Ran t'uti nangue ran ts'embi da t'örpa yu ja'i

³¹ Ne bi 'yëm mahøn'a ra Jesús:

—Nu'bu bá pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä, dan ts'ut'abigä; dan 'yohe yám 'behni Oja ne ga hupu ja ma mexa ngue din ja ma ts'edi xun ho. ³² Ne dim peti gätho yu ja'i gä na ndoho ra ximhäi bu ga hucä. Ne gätho ga huan'du tengu øt'a n'da ra mbände'yo, ngue n'danni ga fä'bu yu de'yo ne n'danni ga fä'bu yu denzu. ³³ Ne nu yu de'yo ga fämp'u ja man 'yei ne nu yu denzu ga fämp'u ja ma gäha. ³⁴ Ne ga ëmp'u dim 'bäpu man 'yei: “Ba ëhmbu ua, bi jap'ahu Oja. Ga 'da ahü ra ts'edi án ts'änni ngue gui hyämhbü gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi,” ga ëmp'u. ³⁵ “Nguetho gá 'daju ra hme 'bu män tu-manthuhu; ne gá 'daju ra dehe 'bu män tuthe; ne gá säyagahu 'da ahü 'bu män 'yo bu n'danni ni hninihu. ³⁶ Ne gá 'daju ma

he 'bu gmí nuhü hin'yü ma hegä; ne gá nuc 'bu mán hyënni, ne gá zenguagahu 'bu mán ofädi," ga ãmp'u, bi 'yën'a ra Jesús. ³⁷ Ne da 'yënc'u: "Grá Hmu, 'be'a ní pa dá øt'ahe a guím ma. Hin dím bëmhbe ngue gán tumanthuhu n'dandj ne gamá 'ujn ahe. Ne hin dím bëmhbe ngue gán tuthe ne xcá 'da ahe ra dehe. ³⁸ Ne hin dím bëmhbe 'bu xcamá säya ahe, ne xcá 'da ahe ni he. ³⁹ Ne hin dím bëmhbe 'bu gamán hyënni o gue gamán ofädi ngue xcá nu ahe," da 'yëngui. ⁴⁰ Ne nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ëmbä u büya: "Majuani dí xi ahü, nu'a ran ho gá 'yörpahü n'da ma cuhü, madague'a nte di muui bu na hnu, pe guecä gá 'yörcä a," ga ãmp'u büya, bi 'yën'a ra Jesús.

⁴¹—Ne nubüya, nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ãmp'u 'bäpü ja ma gäha: "Dami 'uehmbü ua ja ma hmi, ní mbähä bu ja ra sibi njam'bu da huët'i, nguepü dá sänni din zø a ra zïthu ne u yä mizïthuhu. ⁴² Nguetho dán tumanthuhu ne hin gá 'ujnjü, ne dán tuthe, ne hin gá sithegahü, ⁴³ ne hin gá säyagahü 'bu mán 'yo bu n'danni, ne hin te má he gá 'dajü 'bu gmín nuhü hin'yü ma hegä; ne hin gá nugui 'bu mán hyënni, ne hin gbán nujü 'bu mán ofädi," ga ãmp'u. ⁴⁴ Ne nu'ü da 'yëngui: "Grá hmu, 'be'a ní pa dá nu ahe ngue gán tumanthuhu o gue gán tuthe o gue gán 'yo bu n'danni ra hnini. Ne 'be'a ní pa dá nuhe hin mí he ni he; o gue xquín hyënni o gue xcamín ofädi," da 'yën'u. ⁴⁵ Pe nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ãmp'u büya: "Majuani dí xi ahü, n'da ma cu madague'a nte di muui bu na hnu, 'bu hin gá 'yörpahü ran ho, necä hin gá 'yörcahü ran ho," ga ãmp'u. ⁴⁶ Ne nu u büya da nu ran unbi mazäi. Pe nu'ü bi 'yøt' ran ho din ja ra te mazäi ü, bi 'yën'a ra Jesús.

Nu yu ngurpi bi ma da bent' ra Jesús

26 Ne nu'bu mi gua a bi man ra Jesús, bi 'yëngähe:

²—Nüya man yopa thoho di 'bedi ngue din ja ra dämpeti a ran dábaxjua, ne nubüya da mba ma dägä ngue da mba ma cuatigä bu ja ra za, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yëngähe ra Jesús.

³ Pe nu'ü ma ngurpihe ngue yu hmumbäjä, ne yu xänbate nijä, ne yu dác'yei, bim peti bu mbo rá mbät'i rá ngu ra Caifás, nu'a mi hmumbäjä a ra jeya a. ⁴ Ne bi nyäse u, bi ma nda'a ní fehni da xi a ra Jesús ngue da bent'i da hyo. ⁵ Ne bi ma, 'be da gua a ra dämpeti, ja da tho a. Nguetho bi zu din junthu yu ja'i mi 'yo bu ja ram peti.

N'da ra xisu bi hocpa rá ngøc'yei ra Jesús

⁶ Ne nu'bu mi mbeng bu ra hnini Betania a ra Jesús, bi zøm bu ja rá ngu a ra Simón mí hëmb ra t'axca'ya mam'bet'o. ⁷ Ne bi hyupü mi ja a rá mexa a, ëna din sihme. Bi zøm bu n'da ra xisu mí tu n'da ra xaro xüm hmadi, án t'øt'e ra do ra alabastro. Ne mi po bu ra 'yëthi yáman'u, ne'a ëmme di muui a. Ne nu'bu mi zøm bu a ra xisu bu i hudi, bi xo'ts'a rá 'yëthi bi xispa rá yä ra Jesús. ⁸ Ne dán cuehe 'bu mán nuhe 'be'a bi t'ørpa ra Jesús, ne dá ëmhbe:

—Ndeho bi xispa ra 'yëthi, ⁹ xün ho 'bu xta 'bä, xtá mba ma darpi yu hyoya a ra mbeti, dá ëmhbe büya.

¹⁰ Ne bi ba'a ra Jesús 'be'a dá bëmhbe, ne bi 'yënje:

—Hanja gní unbahü rá mbui na ra xisu, ne xün ho 'be'a bi 'yörque. ¹¹ Nu yu hyoya nzäi gam'bühmbü ua u, ne hønt'a go má pa da zä gui fäxhü u. Pe nugä hin dan zängä ua, bi 'yëngähe ra Jesús. ¹² Nuna ra xisu bi hoga ma ngøc'yei 'bu mi xiscä ra 'yëthi, ngue da mba nt'äguigä bu ja ran 'yägüi. ¹³ Ne ma-

juḡni dí xi ahu, hõnbu go hapu da hman a rán ho ma'da'yo Oja, nehna da hman na bi 'yõrcä na ra xisu, n'dahma hõnbu go hapu da fẽn'a, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Nu ra Judas bi ma di dä ra Jesús

¹⁴ Ne nubuya, nu'a ma mixädihe ra Judas Iscariote, bi mba bi nyaḡu yu hmum-bäjä ¹⁵ ne bi 'yẽmbi:

—Hangu gui 'daju ngue ga dä ahu ra Jesús, bi 'yẽmp'u.

Ne 'bexgue bi unni 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi buya. Ne xõ bi mbeng bu 'bu a ra Jesús buya. ¹⁶ Pe ẽmme mí honi 'be'a ní ora da zä dí dä a ra Jesús.

Rán ts'ihme ra Hmu

¹⁷ Ne nu'a rá mbudi pa ra dãmpeti nangue ran dãbaxjua 'bu zaji dí sihe a ra hme hinguin 'youi ra íxi, ngue dyu judíohe, dyu israelhe, dá änhde ra Jesús yú xädigähe:

—Hapu guín nde ga hoje a rán ts'ihme ram baxjua ga sihu ya, dá ẽmfe.

¹⁸ Ne bi xi u yoho ma mixädihe a ra Jesús, ne bi 'yẽmp'u:

—Ní mbe bu ja ra hnini Jerusalén ne gui xihmi a ran 'yohu, gui 'yẽnu: “Nugä, ya mi ts'utho da zõn ma ora, ne dí nde ga si rán sihme ram baxjua bu ja ni ngu, ne u ma xädigä, i ẽn'a bá pengähe,” gui 'yẽnu.

¹⁹ Ne bi 'yõt'a bi xi u buya, ne bi hoc'a rán zibde a ram baxjua u buya. ²⁰⁻²¹ Nu'bu mín de buya, dá sõmhbe bu Jerusalén, 'darpu dán sihme bu ja ra mexa ra Jesús, ne bi 'yẽnje:

—Majuḡni dí xi ahu, i 'bu a n'da ahu ngue gui daju, bi 'yẽnje.

²² Ne ẽmme bi du ma mbuihe, ne n'da ngu n'dagähe dá ẽmfe:

—Grä hmu, ha guengä ga dä i, dá ẽmfe n'da ngu n'daje.

²³ Ne bi da a ra Jesús:

—Gue'a dí com'be ma mbohi ua dí sihmeu, gue'a di dägä a, bi 'yẽm buya.

²⁴ Guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da t'õrcä 'be'a gätho i mam bu ja rá m hma Oja ya, pe í huḡhi maha a ran 'yohu ngue nu'a di dägä. Man'da xun ho 'bu hin xtím 'bu a, bi 'yẽn'a ra Jesús.

²⁵ Ne bi da'a ra Judas buya:

—Xänbate i, ha guecä.

—Haḡa, gue'e, bi 'yẽmp'a ra Jesús.

²⁶ Ne nubuya bi hyac'a ra hme ra Jesús ne bi 'yãp rán japi Oja, bi xem buya, bi darcähe a.

—Dami sihu na, guehna nim bõni ma ngõc'yei na, bi 'yẽnje.

²⁷ Ne bi dec'a ra vaso mi po rán gui ra uva buya, bi un ra jamadi Oja mahõn'a, ne bi 'daje a ra vaso, bi 'yẽnje:

—Gätho dami sihu, ²⁸ guehna nam bõni, ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo 'yu bi 'yõt'ahu Oja na. Ne dim fäni dí punba yú ts'oqui yu ja'i. ²⁹ Ne dí xi ahu, him man'dandj ga sigä ra guindät'ä jague'bu bi zõn ra pa ga sihu ma'da'yo bu di manda rá ts'edi ma Ta, bi 'yẽngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi baḡi din cõn'a ra Pedro

³⁰ Ne dán tuhmbe a ra thuhu ne dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos buya.

³¹ Ne bi 'yẽngähe ra Jesús mahõn'a:

—Dí paḡi, nu'bu ni xui, gätho gui soga thohohu, bi 'yẽngähe ra Jesús. Ne gue'a nt'o'ti bu ja rá m hman Oja, i ẽn'a: “Ga ho ra mbände'yo ne din 'uẽxt'u yú de'yo buya,” i ẽn Oja, bi 'yẽn'a ra Jesús.

³² Pe nu'bu dá thãmbenigä, ga mbagä bu Galilea ní tĩn ahu bu, bi 'yẽngähe ngue yú xädigähe.

³³ Ne bi 'yẽn'a ra Pedro:

—Madague'bu gätho da 'uegue pe nugä, hin'nagä, bi 'yẽn'a.

³⁴ Bi da a ra Jesús:

—Majuḡni dí xi i, guet'a ra xui i jabuya ná hyundi xquí cõnc 'bu bi mbah ra õni.

³⁵ Nu ra Pedro bi daḡi mahõn'a:

—Madague'bu 'darpu ga tuui, pe njãm'bu ga cõn'i, bi 'yẽn'a.

Ne n'dat'a gätho dá mamhbe ngue hin ga 'uehmbé u ma mixädihe.

**Ra Jesús bi du rá mbúi bu
ja ra nuandät'ä Getsemaní**

³⁶ Ne nu'bu má sómhbe bu ra nyuni Olivos, dá cuthe a ra Jesús bu ja ra nuandät'ä mí embi Getsemaní.

—Dami huhmbu ua ya, ga mbagä ua njongua ts'u, da nya'be Oja ma Ta, bi 'yénje.

³⁷ Ne hyu u ma mixädihe bi zits'i, bi zix'a ra Pedro ne'u yoho yú ts'unt'u ra Zebedeo. Ne emme man'da bi du rá mbúi a ra Jesús. ³⁸ Ne bi 'yemp'u ma mixädihe min 'yohu:

—Éna da foh ma mbúi a ra dumbúi, éna ga tugä. Dami tócpahu, 'dat'a dan äthahu, bi 'yemp'u.

³⁹ Ne xø bi dam mi ts'u ra Jesús bu mi huhmbu u, ne bin danyahmu bu, bi nye'ma häi, bi nyaui Oja, bi 'yembi:

—Ma Ta i, nu'bu da zä, dami japi hin gan nugä a ra mbohi xcá sänni; pe hin dín nde ma pähä zehe pe hont'a go ni pähä zehe gui 'yot'e, bi 'yemp'a Oja.

⁴⁰ Ne bá peng bu mí hu u xí zopu buya, ne mí a u. Ne bi 'yemp'a ra Pedro:

—Ha xinga n'da zi ora xquí sethu a ra t'aha, ngue 'be xcán hyumhbu ts'u. ⁴¹ Damin äthahu ne gui nyahu Oja, gueru da zä hin hapu gui tanju 'bu bi ts'ä ahu ya, nguetho nu ní mbúi n'da i ja ra pähä nangué Oja, pe nu ní ngoc'yei n'da xun güent'i thoho.

⁴² Ne ná yondi buya bi mba bi nyaui Oja mahón'a:

—Ma Ta i, nu'bu ya hin da zä ga socä a xcá sänni, pe hont'a ni pähä zehe gui 'yot'e, bi 'yén'a ra Jesús.

⁴³ Ne xø bi mbeng bu mi 'bu u ma mixädihe. Xø mí atho 'bu xø mi zóm bu mahón'a, nguetho emme mí nde t'aha u. ⁴⁴ Ne xø bi zopu u mahón'a, ya ná hyundi buya bi mbengui di nyaui Oja, ne

guexta'a bi ma. ⁴⁵ Ne xø bi mbeng bu mí 'buh ma mixädihe mahón'a, ne bi 'yembi:

—Nuya, 'da'angutho 'bu gán ahmbu ya o hin'na, nguetho ya bi zón ra ora da mba ma dägä bu 'buh yu ts'om'bäi, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁶ Dami ndanshu, ga mbähä ba nuhu ya ba écua ngue di dägä, bi 'yemp'u.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Ne guexta'a mí yahu u ma mixädihe 'bu mi zóm bu a ra Judas, n'da ma mixädihe dí 'de'mayoho gähe. Ne bán 'yohu xun ngu yu ja'i ba hyä yú juai ne yu ts'aza. Ne gue'u yám 'behni yu hmumbäjä ne yu dác'yei, ma ngurpa judíohe.

⁴⁸ Ne nu'a di dä ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti da 'yot' 'bu bi zóm bu: “Nu'a ga sus 'bu dán zengua'be, gue'a guim benthu a,” bi 'yén'a ra Judas. ⁴⁹ Janangué'a nu'bu mí zóm bu 'bä a ra Jesús, bi 'yembi:

—Xude ya 'bu, grá xänbate, bi 'yembi.

Ne bi zuspa rá 'yogu buya. ⁵⁰ Ne bi dā'a ra Jesús buya:

—Xi'e n'yø, ha gue'a gní 'yē a.

Ne nu'u mi'da buya bi hyäm bu 'bä a ra Jesús ne bi bent'i.

⁵¹ Ne nu'a n'da ma mixädihe min 'yohu ra Jesús, bi c'os' rá juai ne bi zecpa rá gu a rá 'yēhe ra hmumbäjä. ⁵² Ne bi 'yén'a ra Jesús buya:

—Dami pe'ts'a ni juai bu ja rán t'o. Nu'u din tuhni nangué ra juai, ne'u dí du ra juai u, bi 'yemp'a. ⁵³ Ha guí éna hin xtan zä ga äp'a rá m fäts'i Oja ma Ta ne ba penhúa 'de'mayo munts'i yám 'behni da yangui, bi 'yemp'a n'da ma mixädihe. ⁵⁴ Pe nu'bu da gue'a xcá mangä a, hague dán zä ga ja'ts'ä a bi man rá t'ohni Oja, ngue 'be'a i jatho din ja, bi 'yén'a ra Jesús.

⁵⁵ Ne bi 'yemp'u yu ja'i buya:

—Be'a guí homhbu ua ngue guí hā ni juaihu ne ni zahu. Ha guí emhbu drä begä, ne nya'a thoho dá xän'nahu bu ja ra danija ne njam'bu gá bendgahu bu, bi 'yemp'u. ⁵⁶ Pe gue'a din ja a tengui bi

man'u yú pongahya Oja 'bu maya'bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne nugähe buya dyu xädigähe, 'bexgue dá 'dahmbe, dá sohmbe bu ra Hmu.

Bi juanba a ra Jesús u yú ngurpi yu judío

⁵⁷ Ne bi bent'a ra Jesús, bá si bu 'buh ra Caifás, ngue ra ngurpa mbäjä. Ne ya xím peti gätho ma xänbate nijähe ne yu dác'yei, ma ngurpihe dyu judíohe. ⁵⁸ Ne bi den'na ra Pedro buya pegue a ná 'bejua thoho, bi zóm bu ja rá ngun'yu a ra hmumbäjä bu hapu xí zón'a ra Jesús. Ne 'darbu bi hyuhmbu u yu asmayo, ngue in nde da nu a da t'orpa a ra Jesús.

⁵⁹ Ne nu'u yu hmumbäjä ne yu dác'yei ne gä mi'da ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, mi hon'a n'da ra fehni ngue da zä dí yap'a ne da hyo. ⁶⁰ Pe guehma nte bi dñibi, madague'bu xun ngu u bin juanni, bi 'yɛmbi majuani u yú fehni. Ne m'bejua buya, bi zóm bu yoho yun 'yohu din testigo, ⁶¹ ne bi 'yɛn'u:

—Nuna ran 'yohu na bi 'yɛna: “Nugä da zä ga xo't'ra danija ne man hyupa thoho da zä ga hœ mahøn'a,” bi 'yɛna, bi 'yɛn'u bin juan bu.

⁶² Ne bi ndanc'a ra hmumbäjä buya bim 'bäi, bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Hanja hin guí thäti 'be'a i man ya yun 'yohu.

⁶³ Pe nu ra Jesús bin hɛtho. Ne bi 'yɛn'a ra hmumbäjä buya:

—Nangue rá thuhu Oja mahɛts'i, dami xije 'bu majuani gue'e grá Thahni, grá Cristo, rá Ts'unt'u i Oja, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁶⁴ Bi dā a ra Jesús buya:

—Gue'a gám ma. Ne dí xi ahū, guin nuju, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä ga com'be rá ts'edi Oja tate thoho rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá çaçä mahɛts'i mahøn'a, ba çcä bu ja yu güi, bi t'ɛmp'a ra hmumbäjä.

⁶⁵ Ne nu ra hmumbäjä buya, bi dænse rá pahni. Nam bõni ɛmbi hingui ɛspa Oja ra Jesús nangue'a bi ma. Ne bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohu na, bi man ra ts'ore nangue Oja. Him man ga homhbu yu testigo. Ne gätho gahu dá øhmbu a bi ma. ⁶⁶ Be'a guí ndehu ga øthu ya, bi t'ɛmp'u yú mingurpihu.

Bi dā u:

—Nuna i ja rá ts'oqui, i jatho da du, bi 'yɛn'u.

⁶⁷ Ne nubuya, 'dahma 'dan'yo bi t'orpa ra Jesús. Bi zox u 'da, bi mbɛ'mi u mi'da, bi mbenpa rá hmi u mi'da, ⁶⁸ bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuani grá Thahni i Oja, ngue ra Cristo, dami xije to'o bi mbep'i i.

Ne ɛmme bi denthoho.

Ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

⁶⁹ Ne nu ra Pedro mi hupū thi bu ja ra ngun'yu, ne nu n'da ra xisu rá 'yɛhe ra hmumbäjä, bi mba bu hu a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—ɛna ne'e gmín 'yohu na ra Jesús ra mengu Galilea, bi 'yɛmp'a ra Pedro.

⁷⁰ Ne bi dā'a ra Pedro, bin cõni:

—Hin dí pađi, bi 'yɛn'a.

Ne gätho u mi 'bupū bi 'yø a bi man ra Pedro.

⁷¹ Ne nu'bu mi nde da bøn'a ra Pedro, bi nu man'da ra xisu buya ne bi 'yɛmp'u mí 'bupū:

—Nuna ran 'yohu na min 'youi ra Jesús, ra mengu bu Nazaret, bi 'yɛn'a ra xisu.

⁷² Ne xø bin cøn'a ra Pedro:

—Majuani dí m mangä ngue hin dí paçä a ran 'yohu guím ma, bi 'yɛmp'a ra xisu.

⁷³ M'bejua buya nu u 'da mi 'yo bu, bi mba bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yɛmbi:

—Majuani maha, ne'e gmín 'yohu a, mfađi thoho ni ndehu ne 'da'angu bu gna yahu a, bi 'yɛmp'a.

⁷⁴Ne nts'edi bi mam búa ne bin juanni, bi 'yëna:

—Oja i paði majuani hin dí paçä a ran 'yohu guí mamhbu, bi 'yën'a ra Pedro.

Ne 'bexgue bi mbah ra tamfö búa.

⁷⁵Ne nu ra Pedro búa, ja bi bën'a xí man a ra Jesús 'bu mi 'yëmbi: “Dí paði hin ní mbah ra tamfö 'bu na hyundí xquí cön-gui.” Ne bi nexpu búa ne ëmme bin zoni, xun u bi bëni nangu a bi 'yöt'e.

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh ra ts'ut'abi Pilato

27 Ne nu'bu mi hyax búa, gätho yu hmumbäjä ne yu daç'yei, ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, 'da'angu bi bëni ngue di dä ra Jesús bu 'bu a ra ts'ut'abi, ngue da hyo. ²Ne án thu'ti 'bu mi mba ma dä bu 'bu a ra Ponce Pilato, ra ts'ut'abi bu a.

Bi zut rá 'yuga ra Judas

³Ne nu'a ra Judas xí dä a ra Jesús, 'bu mi 'yöde 'be'a bi man u ma ngurpihe ngue da hyo a ra Jesús, bi mba búa bi cospa a 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi xí un'ndu yu hmumbäjä, bi bëni 'be'a bi 'yöt'e. ⁴Ne bi 'yën'a ra Judas:

—Hingui ho hma a dá ø'te. Dá fänba rá ji n'da ran 'yohu hin'yü rá ts'oqui, bi 'yëmp'u yu hmumbäjä.

Pe nu'u bi dät:

—Him ma güendagähe 'be'a gá 'yöt'e. Ya guí pa'a guím bënse bu, bi 'yën'u yu hmumbäjä.

⁵Bá en bu ra mbeti bu ja ra nijä a ra Judas búa, ne bi mba bá sut rá 'yuga bu ja ra ndehni.

⁶Ne nu'u yu hmumbäjä bi hyax'a ra mbeti ne bi 'yëna:

—Hingui sä ga pes'hü ua na ra mbeti ngue dim pecua mahøn'a, nguetho rán jut'iui ra ji na, bi 'yën'u, ne gue'a i mam bu ja man t'ëdihü.

⁷Ne bin 'yänni 'be'a di jap'a ra mbeti. Ne bi bëni da dämba n'da xequi rá häi a

ra 'yöt'ats'øe, guepu da t'äh yu 'damhnini 'bu da du bu. ⁸Ne asta guetya ní huti “rá häi ra ji” a ra xequi bu. ⁹Ne nu'a bin ja, maya'bu bi man'a ra pøngahyá Jeremías ngue din ja 'bu mí 'yëna ngue: “Da tħax i 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi, rá muui a ra ja'i. Gue'a bi man u yu mengu israel ngue di muui. ¹⁰Ne bi dänba rá häi a ra 'yöt'ats'øe, ngubu bi xicä ra Hmu,” bi 'yën'a ra Jeremías 'bu maya'bu 'bu mí ma.

Ra Pilato bi juanba a ra Jesús

¹¹Nu'bu mim 'bäpu ja rá hmi ra ts'ut'abi Pilato, bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Ha gue'e grá hmuts'ut'abi yu judío, bi t'ëmbi.

Bi da a ra Jesús:

—Gue'a guím ma.

¹²Ne nu'bu mi yap'u yu hmumbäjä ne mi'da ma ngurpihe a ra Jesús, pe hin te i tħtho a ra Jesús. ¹³Nu ra Pilato bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Ha hin guí ø'a i man'u di yap'i i, ne hin guí tħati.

¹⁴Pe nu ra Jesús guexta'a hin te bi ma. Ne ëmme bi hyonya thoho ra ts'ut'abi, him mi paði 'be'a sä da bëni.

Bi hma da mba ma cuati bu ja ra pont'i ra Jesús

¹⁵Ne nu ra ts'ut'abi nzaí midí thø a n'da ra ofädi 'bu ra pa ra dämpeti ran dābaxjua. Midí thø'a to'o bi huan'ndu yu ja'i. ¹⁶Ne mi o bu n'da ran 'yohu í Barrabás, gätho mi fapü 'be'a mí ø'ta. ¹⁷Nu ra Pilato búa bi 'yän'ndu bim peti bu:

—To'o guí ndehü ga xocpahü ya. Ha gue ra Barrabás uague ra Jesús ngue nu'a ëmbi ra Cristo, bi 'yëmp'u.

¹⁸Ngubu bi ma nguetho mi paði yu zeya u yu yapate.

¹⁹Ne nu'bu mi hupü ja ran ts'embate ra Pilato, bi mbenpa ra nde a rá xisu bi 'yëmbi: “Hin te guí 'yörpa a ra hogan'yohu, nguetho má xui dá 'u'i n'da

ra t'i nts'utho nangu'e a," bi 'yemp'a ra nde bi mbenbi.

²⁰ Pe nu yu hmumbäjä ne u yu dāc'yei, bi 'bep'u yu jā'i da 'yāpi go da mba ma thøgue a ra Barrabás, ne go da mba ntho a ra Jesús. ²¹ Ne bi 'yān mahøn'a a ra ts'ut'abi:

—Nda'a guín ndehü ga thøcä, bi 'yemp'u yu jā'i.

Ne bi dā u büya:

—Gue'a ra Barrabás gui thøgue, bi 'yēn'u.

²² Ne bi dā a ra Pilato büya:

—Xi'a ra Jesús ėmbi ra Cristo, 'be'a ga ørpä a thā.

Gätho bi 'yēn'u 'büpü:

—Dami cuatpü ja ra pont'i a.

²³ —Pe hin te mán ts'o dá tīnba na, bi 'yēn'a ra Pilato.

Pe nts'edi bi dā u:

—Dami cuatpü ja ra pont'i.

²⁴ Min nu ra Pilato büya ngue hingui sä dim päh yú mbui yu jā'i, pe man'da bin junthü u. Janangu'e a bi manda bá thunba ra dehe büya, bin xut'ye bü yú hmi yu jā'i, ne bi 'yēm büya:

—Ne nugä hin ma ts'oquigä rán dāte da nu na ran 'yohü hin te in dupate, pe go ni ts'oqui zehēhü, bi t'ēmp'u yu jā'i.

²⁵ Ne bi dā u yu jā'i büya:

—Hāha, madague'a i 'yose ma güen-dahe a rán dāte na ran 'yohü, necähe ne mam bom'betohe dim 'bü 'bü niya'bü, bi 'yēn'u.

²⁶ Nu ra Pilato büya bi xocpa a ra Barrabás, ne bi manda dí fei a ra Jesús büya. Ne bi manda da mba ma cuati bü ja ra pont'i.

²⁷ Ne nu yu dofui büya bi zix'a ra Jesús bü mí ja yú ngun'u yu dofui bü ja ra ngunts'ut'abi. Ne gätho yu dofui mí 'büpü bim peti, midi fäts'a ra Jesús. ²⁸ Ne bi mbøcpa rá he büya ne bi het'a n'da ra he xun jupoi tengu mi he yu ts'ut'abi. ²⁹ Ne nts'edi bi huspa n'da ra corona tengu mí hu'ts' yu ts'ut'abi, pegue ran thenni

thoho bi 'yørpe, janangu'e a ám 'be ra 'yu'uīni a ra corona. Ne bi un'na n'da ra tøhø rán 'yei tengu mí hā yu ts'ut'abi. Ne bin dānyahmu bü ja rá hmi ne bi 'yēmbi: “Grá hmuts'ut'abi yu judío.” Ne bi 'yens' yu biba, pegue ran thenni thoho bi 'yørpe.

³⁰ Ne bi ts'ots'i, ne bi hyänba a rá tøhø ne bi mbärpa rá ya. ³¹ Ne nu'bü mí gua'a bi 'yuspi bi mbøcpa a ra he xí het püya, bi het'u yú hese mahøn'a. Ne bi zix büya ngue di cuatpü ja ra pont'i bü ndehmini.

Bi cuatpü ja ra pont'i ra Jesús

³² Ne nu'bü mí ts'utho da bøm bü ja ra hnini, bin c'athü bü n'da ran 'yohü ra mengu bü Cirene, í Simón a. Ne bi t'ørpa ra ts'edi da duspa rá pont'i ra Jesús.

³³ Ne bi zøm bü ja ra nyuni ėmbi Gólgota büya. Nu'a ra Gólgota in nde da ma “ra t'øhø nyāxmu” a. ³⁴ Ne nubüya bi un'na n'da ra vino mauāspi ra 'yēthi xun ju. Nu'bü ya mí zä a ra Jesús, him bi nde bi zi.

³⁵ Ne nu'bü mí jua a bi cuatpü ja ra pont'i büya, nu'u yu dofui bi 'yøt'a n'da ran tåha nangu'e rá he ra Jesús. Gue'a bi man'a ra pøngahyā maya'bü ngue din ja 'bü mí 'yēna: “Da mba ma dat'i a ma he nangu'e n'da ran tåha da 'yøt'e.”

³⁶ Ne mi hupü yu dofui mí fädi. ³⁷ Ne nubü rá ya a ra pont'i bi mba nt'o't'i bü ram hma bi ma 'be'a í ts'emba a ra Jesús, bi 'yēn'a ra t'ohni: “Nuna ra Jesús na, rá hmuts'ut'abi yu judío na.”

³⁸ Ne bi mba ma cuatihü ra Jesús yoho yu bē, 'da a n'da yú pont'i. Ne bi 'bämp'u ja rán 'yei a n'da ne bi 'bämp'u ja rá gāha a man'da. ³⁹ Ne nu yu jā'i mí thopü, bi zani, ⁴⁰ ne bi 'yēmbi:

—Nu'i guí ėna gui xo't' ra dānijā ne xø man hyupa thoho gui hyøh mahøn'a, 'be'a guí øt' ya thā. Nu'bü majuañi gue'e rá Ts'unt'u i Ojā, dami capü ja ra pont'i, gan yānse, bi 'yēn'u.

⁴¹ Ne'u yu hmumbäjä bi 'yuspi ne yu xänbate nija, ne yu fariseo, ne yu daç'yei, gätho ma ngurpihe, din 'yemp'u:

⁴² —Bi yamba yú te u 'da, pe hingui sä din yanse ya. Pe nu'bu majuani da guehna ma hmuts'ut'abihü, dyu israelhü, sä xtán gase bu ja ra pont'i ne xcá ec'yehü büya. ⁴³ Bi ma, i ena i töp'ma rá m fáts'i Ojä, da zä da yan a Ojä ya 'bü, nguetho ya bi ma, guese rá ts'unt'u Ojä na, bi 'yén'u 'bü mi 'yuspi.

⁴⁴ Ne'u yu bë 'darbu bi guat'u bi zan a ra Jesús.

Bi du ra Jesús

⁴⁵ Ne nu'bu mi hyuxadi büya bim 'bexui ra häi, ne jague'bu hyunde bi nequi mahøn'a. ⁴⁶ Nu'bu mi ts'utho da zøn a hyunde, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yena:

—Elí, Elí, lama sabactani, bi 'yena ngue ra nde ra arameo.

Nu'a nam bøni: “Ma Ojä i, ma Ojä i, hanja gá hyega thoho,” bi 'yena.

⁴⁷ Nu'bu mi 'yø'a bi man ra Jesús 'da yu jä'i mi 'bäpü, bi 'yena:

—Nuna ran 'yohü na, i mba't'a ra pøn-gahya Elías, mí 'bü 'bü maya'bü.

⁴⁸ Ne nu'a n'da mí 'bäpü 'bex bi mba bá hā n'da ena ra fanjo, bi dærpü ja ra vino ne bi ndøcta n'da ra xithi, ne bi 'uaspā a ra Jesús, embi da zi. ⁴⁹ Ne bi 'yén'u mi'da mí 'bäpü:

—Dami hyehmbü. O te guidí unhdü. 'Be gan nuhü 'bü ba eh ra Elías da yāni, bi 'yén'u.

⁵⁰ Ne xø bi mbafi nts'edi mahøn'a ra Jesús, ne 'bex bi du büya. ⁵¹ Ne nu'a ra ora a büya, nu'a ra 'bø't'e mi ndam bü man'da mbo ra danija bá fæpü magats'i bi xet'i ne 'bexgue bi zø't'a häi. Ne bi 'yan ra häi büya, ne bi fø'i 'da yu do hønbu go hapü. ⁵² Næpü ja yün 'yägüi bi føh yu jado. Ne nu'bu mi dambæni ra Jesús, bi bøx u 'da yu 'yec'yeyi xi du, bi dambæni bü ja yün 'yägüi u, ⁵³ bi mba bü ra hnini

Jerusalén u ne bi nu u 'da yu jä'i u xi du. Pe hinga gätho yu pa.

⁵⁴ Ne nu'bu mi du ra Jesús, ne nu'a ra hmudofüi mí fá a ra Jesús, ne'u mi'da min 'yohü, 'bü mi nu di 'yan ra häi, ne'u gä mi'da bin ja, emme bin su u, ne bi 'yén'u:

—Majuani maha, rá Ts'unt'u Ojä na ran 'yohü.

⁵⁵ Ne mí 'bäpü njombü ts'u 'da yu xisu ngue man yüm fáts'ihü a ra Jesús 'bü män 'yohe bü ja ra 'yu, 'bü mambá nexhe bü Galilea. Mi 'bäpü u, nguetho mi nde da nu 'be'a da t'ørpa ra Jesús. Ne nu'u bi nu 'be'a gä bin ja. ⁵⁶ Ne nu'a n'da mi 'bäpü, ra María Magdalena a; ne'a man'da ra María mi 'bäpü, ngue rá mbe ra Jacobo ne ra José; ne nu man'da ra xisu mi 'bäpü, gue'a rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua, yú ts'unt'u ra Zebedeo u; ne'u mi'da yu xisu mi 'bäpü.

Bi mba nt'ägüi a ra Jesús

⁵⁷⁻⁵⁸ Ne nu'a ra José, n'da ra membeti bü ra hnini Arimatea, bi mba bü 'büh ra Pilato 'bü mi ts'utho da yuh ra hyadi. Bi 'yädi da 'yæcpā rá ngøc'yeyi ra Jesús, nguetho mi ec'yeyi a. Ne bi manda ra Pilato büya din t'unni. ⁵⁹ Nu ra José büya bi duspa rá ngøc'yeyi a ra Jesús ne bi mbärpa n'da ra 'bø't'e xun ho. ⁶⁰ Ne bi gærpü ja rán 'yägüi zehe a ra José. N'da ra hyädo xí manda xí mba nthæqui. Nu'bu mi gua'a bi gærpü, bi juaspü n'da ra xindo xun hyü bü ja rá goxthi ra hyädo, ne bi mba büya. ⁶¹ Ne mi hupü ra María Magdalena, ne man'da ra María mi hupü ja rá goxthi ra hyädo.

Yu dofui bi mbäh ran 'yägüi

⁶² Ne nu'bu mi hyax a ra pa ran ts'äya büya, xudi thoho bi mba u yu hmumbäjä ne yu fariseo, bá nu ra Pilato, ⁶³ ne sä bi 'yæmbi:

—Ma ts'ut'abi ahe, dá bæmhbe man'da bi man'a ra hyäte 'bü him maní du, bi

'yena: “Nu'bu ná hyupa ga thambëni bu 'bu u xon du,” bi 'yena. ⁶⁴ Janangue'a xun ho 'bu gui pehni to'o da mbäh ran 'yagui an hyupa, xohma ba e u yú xädi 'bu bin xui da gucpa a rá ngoc'yei, ne da 'yena bi dambëni buya. Man'da xun ts'o ra fehni tengu a, xinda gue a bi manse 'bu mi 'bui, sä bi 'yën'u yu hmumbäjä ne yu fariseo.

⁶⁵ Bi dā a ra Pilato buya, bi 'yëmbi:

—Sixhu u n'dan ne'ts'i ni dofui dá 'da'ahü. Dami cothü xun ho bu ja rá goxthi a ra hyädo, ne njon da zä da xo'ti.

⁶⁶ Ne bi mbähä u yu mbäjä ne yu fariseo, bi got'i xun ho a ra hyädo ne bi mepya, ne bá peng buya, bá copu yu dofui ngue da mbädi.

Bi dambëni ra Jesús

28 Ne nu'bu ya mi thoh ra pa ran ts'äya, xö rá mbädi ra semana, bi mba mxudi thoho u yoho yu xisu. Nu'a n'da ra María Magdalena ne'a man'da ra María. Nu'bu mí nets'i ní mba bu bí ja a ra hyädo. ² Ne nu'bu mí mba u, 'bexgue nts'edi bi 'yan ra häi mahon'a. Nguetho bi 'yot'a rá m 'behni Ojä xí zopu 'bu mí 'uec'a ra do mi juaxpu ja rá goxthi ra hyädo. ³⁻⁵ Ne nu'a rá m 'behni Ojä di fexni tengu n'da ra huei. Ne nu rá he buya, xun t'axi tengu n'da ran nequi. Ne nu'u yu dofui 'bu mín nu a rá m 'behni Ojä emme bin su, bi fet'i, ne nte sä da 'yot'e, tengu'bu xi du. Nu'a rá m 'behni Ojä, mi hupu ja a ra do xí 'ueque, ne bi 'yëmp'u yu xisu 'bu mi zom bu:

—O guín suui. Dí pađi ngue guí hommi a ra Jesús xí cuatpu ja ra pont'i u. ⁶ Pe njo'o ua, bi mba nsots'i tengu mi ma. Ba thohmi gui nuui ua mí 'beni, bi 'yën'a rá m 'behni Ojä 'bu mi 'yëmp'u yu xisu. ⁷ Nuya, ní mbe 'dahmantho, gui xihmi yú xädi: “Bi dambëni bu 'bu u xon du ya,” gui 'yënu. Ne nde'bu gätho ahü gui mbähä bu Galilea ne guepu guin c'athu bu. Ne gue'a bá eca ua ngue ga xi aui, bi 'yëmp'a rá m 'behni Ojä mahets'i.

⁸ Ne bi böm bu ja ra hyädo u yu xisu, bin su ne xim midi johya. Bin tihi, bi mba bá xi u yú xädi ra Jesús 'be'a bi sifi. ⁹ Ne bi zupu 'yu a ra Jesús u yu xisu.

—Xihats'i, bi 'yëmp'u.

Nu yu xisu buya bin danyahmu ne bi hyup'u yú gua, bi dande buya. ¹⁰ Ne bi 'yën'a ra Jesús:

—O guín suui, ni mbe ba xihmi u ma cuhu, ní mbähä bu Galilea, ja nín tihmbu bu, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra fehni bi man yu dofui

¹¹ Ne nu'bu mí mbenc'u yu xisu, ne'u yu dofui mí fäh ran 'yagui bi mba bá xi u yu hmumbäjä 'be'a gätho bin ja. ¹² Bim peti yu hmumbäjä buya, ne yu dác'yei. Bi ma 'be'a da zä da 'yot'e. Ne nubuya xun ngu ra mbeti bi un'ndu yu dofui ¹³ ne bi 'yëmp'u:

—Gui 'yëmhbu: “Bá e u yú xädi 'bu min xui 'bu mán ahmbe, bi bep'a rá ngoc'yei,” gui 'yëmhbu, bi 'yëmp'u. ¹⁴ Ne nu'bu da 'yot'a ra ts'ut'abi ngue gán ahmbe, ne da 'yena da zu ahü, nugähe dan yähe ga fax ahe, bi 'yën yu hmumbäjä 'bu mi 'yëmp'u yu dofui.

¹⁵ Ne bi hyan a ra mbeti u yu dofui buya. Bi mba da 'yot'a bi sifi. Ne nu'a ra fehni bi man u, xun ngu bi 'yëc'yei u ma mijudíohé dyu israelhe. Ne guexta'a ra fehni i man u.

Yú xädi ra Jesús bi un yún t'edi da mamp'a rá m hma

¹⁶ Ne dá mbähmbe bu ra häi Galilea buya, dí 'de'ma'da gähe, yú xädigähe ra Jesús. Ne dá sómhbe bu ja ra nyuni xí xije ra Jesús dan c'athe bu. ¹⁷ Ne nu'bu má nuhe, dá eспаhe a, pe nu'u 'da him mi e'c'yei gue gue'a. ¹⁸ Ne bi hyäm bu dí 'bähmbe a ra Jesús ne bi 'yënje:

—Gätho ra ts'edi bin 'dacä ga manda gätho ra ximhäi ne mahets'i, bi 'yënje. ¹⁹ Janangue'a ní mbähä ya hönbu go hapu 'buh yu ja'i gä na ndoho ra ximhäi,

gui xihmbu da 'yɛc'yɛigui. Ne nu'u to'o di dācā yú mbui, gui xixyābahū nangué rá thuhu ma Ta, ne nangué rá thuhu rá Ts'ant'u, ne rá thuhu rá Hogandāhi Oja.

²⁰ Ne gui xānbahū da 'yøt'e 'be'a gātho dá xi ahū. Ne guim bēmhbū dín 'yohū gātho yu pa asta gue'bu da guah ra ximhāi, bi 'yɛngāhe ra Jesús buya.

MARCOS

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos

Nu ra Xuua Nxixya bi ma mi ts'utho da zoh ra Hmu

1 Ja ua rá mbudi ran ho ma'da'yo nangu'e'a ra Jesucristo, rá Ts'unt'u Oja. ²Bin ja a mán t'o'ti 'bu maya'bu bu ja rá søcu'a Oja 'bu mí 'yena:

Nugä ga pehn'na n'da mam 'behni dim 'bet'o bu gni mba.

Nu'a da xih yu ja'i da döp'e'e, bi 'yemp'a rá Ts'unt'u.

³Ne'a ra pøngahya Isaiás bi ma nguehna rá m 'behni 'bu mi 'yena ngue: N'da ra ja'i din ya nts'edi bu ja ra dapo ngue da 'yena:

“Damin sähu ga simhbu ra hmu mi ts'utho da zocua,

Dami hoc ni mbuihu ga tømhbü xun ho,” da 'yen a mam 'behni, i en Oja, bi 'yena ra Isaiás.

⁴Ne gue'a ra Xuua bi 'yot' ran xixya bu ja ra dapo bi man Oja maya'bu. Nu ra Xuua bi xih yu ja'i din xixya to'o di päh yün 'yomfëni ne da mba ma punbi yú ts'oqui büya. ⁵Gätho yu ja'i mi 'büpu ra xequi Judea, nepu ra dahnihni Jerusalén, bi zøm bu i ot' ran xixya ra Xuua. Ne nu'u 'da bi päh yün 'yomfëni ne bi mam büya ngue hingui ho 'be'a xí 'yot'e. Ne bi mba ma xixyaba bu ja ra dæthe Jordán u büya.

⁶Nu ra Xuua mí he n'da ra mbapahni án t'ot'e ngue yú xingu yu camello ne mi ja rán gut'i ra xifani. Ne hont'u yu t'axi nán sihme ne ra t'afi t'asa dapo. ⁷Ne bi 'yena:

—Ba epu n'da man'da ja rá ts'edi xinda guecä, hin dí suçä tengu a. ⁸Nugä xtá xixya ahü nangu'e ra dehe thoho, pe nu'a di 'da'ahü rá Hogandahi Oja, bi 'yemb yu ja'i a ra Xuua.

Bi mba ma xixyabi ra Jesús

⁹Ne nu yu pa bi 'yot' ran xixya ra Xuua, bi nexpu ra hnini Nazaret ra Jesús, ngue ra xequi Galilea. Ne bi zøm bu ra Jesús bin xixya'a büya bu ja ra dæthe Jordán. Gue'a ra Xuua bi 'yot' ran xixya. ¹⁰Ne nu'bu mí böxpu ja ra dehe büya 'bex bi nu bi xoh mahëts'i ne bá çah rá Hogandahi Oja, tengu n'da ra t'azü, bi zøpu 'bäh ra Jesús. ¹¹Ne bi t'ø a n'da ra nde mahëts'i bi 'yena:

—Ma Ts'unt'u i, dadí huç'i i ne dín nu-manho i, bi 'yen a ra nde.

Nu ra Jesús bi ts'äp rá mbui bu ma'ueni

¹²Ne nubüya nu rá Hogandahi Oja 'bex bi bënbi da mba bu ma'ueni a ra Jesús.

¹³Ne nyote pa bim 'büpu ne nyote xui. Ne nu ra zithu ra Satanás bi zäp rá mbui a ra Jesús gätho yu pa bim 'büpu, ne mí 'bühmbü bu yu zate. Pe bi mbäx'u yüm 'behni Oja mahëts'i a ra Jesús 'be'a gä bi nu bu.

Nu ra Jesús bi dæ'mi bi man a rá m hma bu ja yu hnini

¹⁴Ya xí jot'a fädi ra Xuua Nxixya 'bu mi bøm bu ra Jesús bu ra xequi Judea, bi mba bu Galilea. Ne bi mam bu ran ho ma'da'yo ngue 'bepu dí manda rá ts'edi Oja n'da. ¹⁵Ne bi 'yemb yu ja'i:

—Mi ts'utho da zøn ra pa di manda ua rá ts'edi Oja, dami päh nin 'yomfënihü, damin unsehü di manda ahü Oja 'dahma din ja ahü ra te ma'da'yo. Gue'a bi man a ra Jesús 'bu mí 'yemp'u yu ja'i.

Ra Jesús bi zohni goho yu mbahuä

¹⁶N'da ra pa mi 'yo bu a ra Jesús bu ndendædehe t'ëmbi Galilea. Ne nubüya bi nu a ra Simón n'youi rán 'yohü i Andrés a, mi enxit'a bu ja ra dædehe u, ngue yú 'befi yu mbahuä u. ¹⁷Ra Jesús bi 'yemp'u:

—Ba tengau ga ja aui gui xihmi yu ja'i da 'yɛc'yeigui tengu thoho bu gni theui yu huə ngubu gui øt'ui, bi 'yɛmp'u.

¹⁸ 'Bex bi hyepu yu xit'a buya ne bi denni.

¹⁹ Ne xø bi thogui bin 'yo mi ts'u ne bi nu a ra Jacobo n'youi rán 'yohu i Xuua a, gátho u yoho yu ts'unt'u ra Zebedeo u. Mi hubu ja yu mbosa u, midi hoc yu xit'a. ²⁰ Ne xø bi xifi da den'du. 'Bex bi den'du buya bi zopu rá ta bu ja ra mbosa u buya ne yu mbefi.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu

²¹ Ne nubuya nu ra Jesús bi yuthu bu ja ra hnini Capernaum u xi tenni. Nu ra pa ran säya mí cürpu ja ra niya ne mi xänba bu yu ja'i. ²² Ne nu'u buya, ɛmme bi hyonya thoho 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, nguetho bi xänbi xun ho ne hinga ngubu mí man u ma xänbate sehe ngue dyu israelhe, dyu judiohe. 'Bex gue bi baði ja rán t'ɛdi ra Jesús. ²³ Ne mi 'bupu n'da ran 'yohu n'youi ra zithu ne nts'edi bi mbah puya, bi 'yɛna:

²⁴ —'Be'a gui nde gui 'yørcahe grá Jesús, grá mengu Nazaret. Ha gui juaje ya. Dí paði gue'e rá Thahni i Oja gue xun hotho, bi 'yɛna.

²⁵ Pe nu ra Jesús bi damhya ra zithu, bi 'yɛmbi:

—Daman he, dami pøm bu ja rá mbui na ran 'yohu, bi 'yɛmbi.

²⁶ Nu ra zithu buya nts'edi bi huə'ts'a ran 'yohu, nts'edi bi mbafi, ne bi bøm buya. ²⁷ Gätho bi hyonya thoho u 'bupu ne bin 'yɛmzehe u:

—'Be'a nam bøn'a dí nuhu ya. 'Be'a ni 'da'yonxädi na, nguetho i ja rán t'ɛdi na i süh yu zithu ne i su u, bin 'yɛmzehe u.

²⁸ Ne 'bexque 'dahmantho bi hmam bu gätho ra häi Galilea 'be'a bi 'yø'ta ra Jesús.

Bi hoc'a rá suto ra Simón a ra Jesús

²⁹ Nu'bu mi bøm bu ja ra niya a ra Jesús bi mbähä ra Simón, ne ra Andrés, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Bi zømhbü bu rá ngu ra Simón. ³⁰ Ne nu'a rá suto ra Simón 'bem bu rá oi, i hemb ra pa. Ne bi si a ra Jesús. ³¹ Ne bi nu bu i 'ben'a ra xisu buya, bi benba rá 'ye ne bi xots'i. 'Bex bi bøn a ra pa, hin hapu xun'u, ne 'bex bi zá bi hoc yün sihme buya.

Ra Jesús bi hoqui xun ngu yu hyenni

³² Ne nu'bu mí yuh ra hyadi gätho u mi u bá ts'inba a ra Jesús bu mi 'bui, ne u min 'yohu ra zithu bá ts'inbi. ³³ Bim peti bu ja ra goxthi gätho yu ja'i 'bupu ja ra hnini. ³⁴ Gätho na ngu yu hyenni bi hoqui, ne bi hyønba thi yu zithu min 'yohu u 'da. Ne nu yu zithu, ɛmme mi ndehma da ma to'o a ra Jesús, pe nu ra Jesús him bi japi din ya u.

Nu ra Jesús bi xänba yu ja'i bu ra xɛqui Galilea

³⁵ Ne nu'bu mi ts'utho da hyax buya, bi ndants'a ra Jesús bi bøm bu ja ra hnini, bi mba bu ma'ueni bin yaui Oja. ³⁶ Ne nu'bu mi hyats'i xun ho buya, bi mba ra Simón da hyoni, ne'u mi'da mi 'buhmbü bi mbähä da hyomhbü ra Jesús. ³⁷ Pe nu'bu mí ðim buya, bi 'yɛmbi:

—Mbähä bu ja ra ngu nguetho gätho yu ja'i hon'a bu mahøn'a, bi 'yɛmbi.

³⁸ —Hin'na, pe man'da xun ho 'bu ga mbähä bu ja mi'da yu hnini, nepu ga mangä bu mam hmam bu, nguetho gue'a bá ɛcä ua a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁹ 'Bex bi mbähä buya, bin 'yo gätho ra häi Galilea, bi man rá m hman Oja bu ja yu niya ne bi hyøn'a thi yu zithu mín 'yohu 'da yu ja'i bu bi thogui.

**Bi hoc'a n'da ran 'yohu
mi hemb ra t'axca'ya**

⁴⁰ Ne bi zom bu n'da ran 'yohu bu 'bäh ra Jesús, i hemb ra t'axca'ya. Bin danyahmu, bi 'yap ra mate, bi 'yena:

—Nu'bu ni pähä da zä gui hogui ts'u, bi 'yembi.

⁴¹ Bin yeh rá mbui ra Jesús, bi dä'a ra hyenni, ne bi 'yemb büya:

—I jagä ra pähä da yan'a ya, bi 'yembi.

⁴² 'Bex bim 'be'u yu 'ya mi hemb.

⁴³⁻⁴⁴ Nu ra Jesús büya, nts'edi bi hecpi ne bi 'yembi:

—Nuya, njon gui xifi 'be'a dá øt'e'e. Ni mba, bán 'yupu 'buh ra mbäjä, gui un bu n'da ra 'bøts'e i man rán t'ëdi ra Moisés da hyaxpu n'da 'bu ya bi yan ra t'axca'ya, ne da fäh büya ngue bi zä i, bi 'yembi.

Ne bi xifi da mba büya. ⁴⁵ Pe nu ran 'yohu 'bu mi bøm bu bi mbüdi emme mma. Ne bi xih yu jä'i 'be'a xí t'ørpe. Jannangue'a nu ra Jesús ya him bi zä da yurpu ja yu hnini ne 'yotho bu ma'ueni nguetho emme bi muns yu jä'i 'bu i carpu ja ra hnini. Pe guehma xun ngu yu jä'i mi zom bu hapu mi 'yo ngue høn bu go hapu ni nets'i.

Bi hoc'a n'da ra jä'i mi ts'a rá jä'i

2 Nu'bu mi tho i ts'u 'da yu pa bi yut mahøn'a bu Capernaum ra Jesús. Nu'bu mí 'yøh yu jä'i ngue 'bupu ja ra ngu, ² 'bexque xun ngu bi zom bu yu jä'i gue'bu go mi yupu mbo ra ngu nepu thi. Nu ra Jesús büya, bi xih rám hman Oja u yu jä'i. ³ Ne nubüya, bi zom bu 'da yun 'yohu i tu n'da ra hyenni ngue mí ts'a rá jä'i. Goho ma 'yohu u yun dute. ⁴ Ne hingui sä da thopu 'buh ra Jesús nguetho mi du bu yu jä'i. Janangue'a bi xøts'a n'da xequi ra 'bet'e, bi camp'u a ra hyenni con rá 'beza. ⁵ 'Bex bi bäh ra Jesús ngue mi pa u ngue i jase rá ts'edi, ne bi 'yemp'a ra hyenni büya:

—Nu'i, n'yø, ni ts'oqui ya xum pun'ni i, bi 'yembi.

⁶ Ne nu'u 'da yu xänbate nija, mi hupu. Ne nu'bu mí 'yø'a 'be'a i man ra Jesús, ⁷ bi 'yense mbo yú mbui n'da ngu n'da: “Xina, hanja ni man na tengu na. Pe hingui numansu Ojä na, njo'o n'da ra jä'i da zä di punba yú ts'oqui n'da, hinda hont'a Ojä,” bi 'yense yú mbui u. ⁸ Pe nu ra Jesús 'bexque bi bättho 'be'a mbøn u, ne bi 'yemp'u:

—Hanja ngubu guím bëmhbü mbo ni mbuihu. ⁹ Ha guím bëmhbü ngue nte ni mba tho a dá xicä na ran 'yohu ngue rá ts'oqui ya xum punbi. Ha guím bëmhbü man'da xquí pähmbü ngue i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, da gax rá fidi din 'yo. ¹⁰ Pe nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, ga ut'ahu ya i ja man t'ëdi ua ja ra häi ngue ga punba yú ts'oqui n'da ra jä'i, jannangue'a ga japi din 'yo na ran 'yohu ya, bi 'yæn a ra Jesús.

Ne nubüya, bi 'yemp'a mí ts'a rá jä'i:

¹¹ —Nu'i, dí xi i, ndants'i, çax ni fidi, ni mba ni ngu, bi 'yembi.

¹² Nubüya, 'bex bi ndants'i, bi gax rá fidi, bi bøm bu i ja ra ngu. Ne bi nu u gättho mi 'bupu. Ne bi hyonya thoho u. Jannangue a bi 'yëspa Ojä u büya ne bi 'yæn u:

—Njam'bu xtá nuhu tengu a bin ja ya, bi 'yæn u.

Nu ra Leví 'bex bi den'na ra Jesús

¹³ M'bejua büya xø bi mba mahøn'a bu ja ra ndendädehe a ra Jesús. Ne mi søm bu yu jä'i ne mi xänba bu u. ¹⁴ Nu'bu mi thopu 'bu a ra Leví, i hupu ja rá mexa gue'a ra hyaçahäi a. Nu'a ra Leví rá ts'unt'u ra Alfeo a. Nu ra Jesús büya bi 'yembi:

—Ba tengui.

'Bex bi ndants'a ra Leví büya, bi denni.

Jesús bin sihmehü yu ts'om'bäi

¹⁵ Ne bin sihmehü ra Jesús ne yú xädi bu ja rá ngu a ra Leví. 'Darpü bin sihmehü 'da yu ziyate hyacahäi ne mi'da yu ts'om'bäi. Xun ngu mi 'bupü nguetho xun ngu u ya xí 'yəc'yei a. ¹⁶ Ne nu'u 'da ma xänbatehe bu nija, yu fariseo u, ne nu'bu mi nu ra Jesús ne yú xädi sihmehü u yu ziyate hyacahäi ne yu ts'om'bäi ne bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús:

—Hanja ngubu ot' ni Hmuhu. Hingui ho ot'a ngue i sihmehü yu ziyate hyacahäi ne yu ts'om'bäi, bi 'yən u.

¹⁷ Nu'bu mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yemp'u:

—Nu'u im bense xun zaqui hingui honi to'o da mbäts'i, hinda hønt'u i paše in zä-man'u i honi to'o da mbäx u. Ne nugä bá ěcä ga fäx u i pađi ja yú ts'oqui, him bá ěcä ga fäx u im bense yu hocja'i, bi 'yən a ra Jesús.

Ran t'änni nangue u et' yún sihme

¹⁸ Nu'u yú xädi ra Xuua Nxixya ne yú xädi yu fariseo mí et' yún sihme u. Ne bi zøm bu u 'da bu mí 'buh ra Jesús ngue bi 'yänni ne bi 'yembi:

—Hanja hingui et' yún sihme u ni xädi ne i et' yún sihme u yú xädi ra Xuua ne yú xädi yu fariseo, bi 'yən u.

¹⁹ Ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ngue ran thađi 'bu mi đat'u, bi 'yembi:

—Pe nu'u i 'bupü ja ran thađi hin da du yú mbui nguetho 'bupü a ran 'yohu din thađi. Hin da 'yena ngue hin din sihme u.

²⁰ Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu ne ja da 'ye't' yún sihme buya, bi 'yən a ra Jesús. ²¹ Ne nu'a din xä u ma xädigä hin da bømhanho 'bu ne'a ra nyomhma da den ya, tengu thofo ra naxca 'bø't'e hin da zä di 'bø't'a ra 'ya'bø't'e nguetho da xe thofo mahøn'a. ²² Ne nguetho a ra vino ma'da'yo hin da zä da sirpü ja ra 'yambot'asęi nguetho nu'a ra vino ma'da'yo da đun 'bu da sirpü ne dim fän a ra

vino buya, gätho 'da dín ts'ontho buya. Nu'a ra vino ma'da'yo i pa ns'i'ti bu ja yu mbot'asęi ma'da'yo, pi 'yən'a ra Jesús 'bu mí đadi.

Bi t'embi i ot' ra 'befi u yú xädi ra Jesús a ra pa ran ts'äya

²³ Ne nu'a ra pa ran ts'äya bi mbähä yú xädi ra Jesús, bi thopü ja n'da rá huähi yu trigo. Nu yú xädi buya i toc yu trigo bu bi thogui. ²⁴ Nu yu fariseo bi nu 'be'a bi 'yøt'u yú xädi ra Jesús ne bi t'emp'a ra Jesús buya:

—Hanja ngubu i ot'u ni xädihi ya ne i ma man t'ędihü hin dam pehmbü a ra pa ran ts'äya, bi 'yən'u yu fariseo.

²⁵ Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Ha hin guí nu bu ni søcuahü ngue ne ra David bi mbesta rán t'ędi Oja 'bu n'dandj 'bu min tumanthuhu bu bin 'yo ne u min 'yohu. ²⁶ Janangue'a bi yurpü ja rá ngu Oja ne bi zihu bu yu 'bøxthhme. Pe him mi sä xtán zi u ne hønt'u yu mbäjä i sä da zi u. Ne nu ra Abiatar, ra hmum-bäjä bu a, bi 'yemp'u.

²⁷ Ne xø bi 'yena:

—Í ts'an'na ra pa ran ts'äya nguetho bi ndep yu ja'i hin e din unbi, hin í ts'änni ngue da mba nts'upi. ²⁸ Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, drá hmugä ne i ja man t'ędi gam mangä 'be'a da 'yøt' yu ja'i ra pa ran ts'äya, bi 'yən a ra Jesús.

Bi hoc'a n'da ran 'yohu him mi sä di juan rá 'ye

3 Ne nu ra Jesús buya bi yurpü ja ra nija mahøn'a. Ne mí 'bupü n'da ran 'yohu him mi sä di juan rá 'ye. ² Ne mi 'bupü 'da di ađtho ra Jesús 'bu di hocpa rá 'ye ran 'yohu. Ne nu'bu da nu di hocpi di yap püya nguetho ra pa ran ts'äya a. ³ Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ran 'yohu:

—Ndants'i, gam 'bähnu made i 'buh yu ja'i, bi 'yembi.

⁴ Ne nubüya, bi 'yän'du 'bupü ne bi 'yemp'u:

—Dami xijü ya 'be'a xun ho da t'ot' 'bu ra pa ran ts'äya. Ha da t'ot'a n'da ran ho uague da t'ot'a n'da ran ts'o. Ha xun ho 'bu da yänba rá te rá mijá'ui n'da, uague xun ho 'bu da hyäcpa rá te rá mijá'ui n'da.

Pe nu'u hin'yü 'be'a sä dí dätí. ⁵ Nu ra Jesús bi hyanman'u yü já'i büya ne bi zot rá mbüi nguetho hin'yü ran hocjá'i u. Nubüya bi 'yemp'a mi u rá 'ye:

—Dami juän ni 'ye.

Ne 'bex bi juän rá 'ye büya, bi gomanho. ⁶ Bi bön yü fariseo büya ne in cue. Bin yähu mahön'a u yün suihu ngue mi ten ra Herodes, ne mí hon u 'bepu dí hyo a ra Jesús.

Xun ngu yu já'i bim peti bu ja ra dadehe mahön'a

⁷ Nu ra Jesús bi 'uegue bi mbähä yü xädi bu ja ra dadehe ne xun ngu yü já'i mi 'bepu ra häi Galilea bi dentho. ⁸ Ne u yü mengu bu ja ra häi Judea, nepu ra hnini Jerusalén, nepu ra häi Idumea, nepu 'danguadi ra Jordán, nepu ra xequi Tiro ne Sidón, bi 'yø u 'be'a gätho bi 'yø't'a ra Jesús. Janangue a gätho bi zom bu mi 'bu a. ⁹ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u yü xädi:

—Damin sähu, gui jomhbü n'da ra t'ambosa nu ja ra dehe, bi 'yemp'u.

Ngubu bi xifi nguetho i nu man'da man'da ní zontho yü já'i ne nu'bu bin du bu yü já'i da hyuxpu ja ra mbosa ra Jesús büya. ¹⁰ Nguetho ya xí hoqui xun ngu yü hyenni, janangue a din tonthoho u yün zäman'u in nde da benba rá pahni ra Jesús ngue mi pä u, hontho ga thärpa thoho rá pahni 'bex gue da yangui, mi en'u. ¹¹ Ne nu'u min 'yohu ra zithu bin danyahmu bu 'buh ra Jesús ne mbafi, en u:

—Nu'i gue'e rá Ts'unt'u i Ojä, bi 'yën u.

¹² Pe nu ra Jesús nts'edi bi hecpa u nguetho hingui ndepe gue'u yü zithu dí ba u yü já'i gue gue'a rá Ts'unt'u Ojä a.

Ra Jesús bi huahni 'de'mayoho yü xädi

¹³ M'bejua büya bi guam bu ja ra nyuni a ra Jesús. Nubüya bi zohn'du 'da yü xädi ne nu'u bi mba bu 'buh ra Jesús u büya. ¹⁴ Ne nubüya bi huahn'du 'de'mayoho, bi zänni din 'yohu ngue da zä da mbehni da xih yü já'i rá mhan Ojä. ¹⁵ Ne bi un yü ts'edi di hoc yü hyenni ne da hyøn a thi yü zithu n'yohu 'da yü já'i. ¹⁶ Bi zänna ra Simón, ne bi zänbi dí huti ra Pedro a. ¹⁷ Ne ra Jacobo ne'a ra Xuua rán 'yohu na ra Jacobo. Gätho yoho yü ts'unt'u ra Zebedeo ya. Ne bi zänba yün sospathuhu Boanerges, i nde da ma tengu n'da ra ngäni. ¹⁸ Ne'a ra Andrés bi zänni, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo ngue rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Tadeo, ne man'da ra Simón, t'ëmbi ra cananista. ¹⁹ Ne ra Judas Iscariote gue'a di dä a ra Jesús. Ne nu'bu mí gua'a bi un yü ts'edi u, bá èh yü ngu.

Bi t'ëmbi in 'youi rá ts'edi ra zithu a ra Jesús

²⁰ Ne xø bi zom bu xun ngu yü já'i mahön'a xø him mi pongui din sihme ts'u ra Jesús ne yü xädi. ²¹ Nu'bu mí 'yø u yü meni ra Jesús 'be'a gätho i ø't'a, ëmbi in gät'i, ne bá è u bi zom bu 'buh ra Jesús i nde da zits'i.

²² Ne nu yü xänbate nijä xpí 'yë a Jerusalén, sä èn u n'youi ra zithu ra Jesús, ne èn u nangue rá ts'edi yü hmu ra zithu gue'a ní zä i høn a thi yü zithu ra Jesús, sä bi 'yën u yü xänbate nijä.

²³ Nu'bu mí bah ra Jesús 'be'a bi man u, bi zon'du büya ne bi xih yün t'uti da badi hinga gue'a man u. Bi 'yemp'u:

—Hin da zä a ra zithu din susehu yü minzithuhu, ne xti 'betho rá ts'edi. ²⁴ Tengu n'da ra ts'ut'abi bu ja ra hnini hingui sä da hyä rá ts'edi 'bu din susehu u yü já'i. ²⁵ Ne ngutho n'da ra ngu

'darpu 'buhmbu yú ts'unt'u n'da ran 'yohu da guase u 'bu hinga 'dat'a im bēni. ²⁶Ngutho u yu zithu 'bu xtín susehu yú hmu, xtan guase u 'bu hinga 'dat'a im bēn'u, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁷Ne xø bi xih man'da ran t'uti nangue 'be'a bi 'yørpa ra zithu, bi 'yēmbi:

—Njon da zä da yørpu ja rá ngu n'da ran 'yohu i ja rá ts'edi gue'bu hinga m'bet'o da thu'ti. Pe nu'bu ya bi thu'ti, hingui hēi da thāspi 'be'a gātho i pes' pūya, bi 'yēn a ra Jesús.

²⁸Pe majuani dí xi ahū hōnt'a go ma ts'oqui bi 'yøt' yu jāi da mba ma punbi 'bu da hyon ra punbi, ne hōnt'a go ma ts'ore bi ma. ²⁹Pe nu'u to'o im man ra ts'ore nangue rá Hogandāhi Ojā njam'bu da zä da mba ma punbi u, da nu ran unbi gātho yu pa mazāi, bi 'yēn a ra Jesús.

³⁰Ngubu bi xih yu xānbate nijā ra Jesús nguetho bi 'yēn'u hinga gue'a rá ts'edi rá Hogandāhi Ojā in 'youi ra Jesús, ngue mi hōn a thi yu zithu.

Ra Jesús i ėmbi rá mbe ne yún 'yohu u i øt' rá pähä Ojā

³¹Ne nubūya bá ėse rá mbe ra Jesús ne yún 'yohu. Pe mí 'bātho bu thi nguetho him bi zä bi yat'a mbo. Ne bi xi u 'bāpu mbo:

—Xihmi ts'u ra Jesús ngue dín zohndāhe ua thi, bi 'yēmp'u.

³²Ne nu'u 'darpu mí huhmbu ra Jesús bi 'yēmp'u būya:

—Bāpu thi ni mbe ne nin 'yohu, i hon a i na.

³³Nu ra Jesús būya bi ðat'u:

—Ga xi ahū te'o a ma mbe ne man 'yohu.

³⁴⁻³⁵Ne bi hyant'u 'darpu huhmbu būya, ne bi 'yēna:

—Būcua ya ma mbe, ne man 'yohu, nguetho hōnt'a go te'o da 'yørpa rá pähä Ojā, gue'a man 'yohu a, ne gue'a man ju a, ne gue a ma mbe a, bi 'yēmp 'bu mi ðādi.

Ran t'uti ra mbomhmudā

4 Ne xø bi xānba yu jāi mahōn'a bu ja ra ndendādehe a ra Jesús. Ne ėmme xun ngu yu jāi bim petihu bu. Janangue'a bi yørpu ja ra t'ambosa bi ðan i ts'u bu ja ra ndenthe. Nu yu jāi bi gopu ndenthe būya. ²Nu ra Jesús būya xun ngu yun t'uti bi xih yu jāi 'bu mí xānbi, ne bi 'yēna:

³—Yøhmbu ts'u ran t'uti ga xi ahū ya. Nu'a n'da ra uāhi bi mba bá pon yu hmudā. ⁴Ne bi zo 'da bu 'yu. Nubūya bá ėh yu doja bi jua'a nts'a yu hmudā xí zo bu. ⁵Nu'u mi'da yu hmudā bi zo bu ja yu ndaxnado ne ts'utho ra häi bu. Janangue'a 'bex bi bōxa n'dihi. ⁶Pe nu'bu mam bá pøx ra hyadi 'bex bi 'yot'u nguetho hin hapu sä da mba yú 'yu. ⁷Nu'u mi'da bi zo bu ja yu ðapo, bi bōts'e pegue bi gom' yu ðapo, ne nte bi ndø'u. ⁸Pe nu'u mi'da būya bi zo bu ja ra häi xun ho. Bi bōts'e ne bin te, ne bi ndøgue. Nu'u 'da 'ðāte ma'det'a bi ndøgue, nu'u 'da hyāte, nu'u 'da n'da ciento bi ndøgue ngue n'da 'bāi, bi 'yēn a ra Jesús.

⁹Ne xø bi 'yēmp'u yu jāi:

—Hōnt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma, bi 'yēmbi.

Hanja i xih yun t'uti yu jāi a ra Jesús

¹⁰Nu'bu mi 'būsehū 'de'ma yoho yú xādi ra Jesús ne'u mi'da yú 'yēc'yēi, bi xifi da xi u 'be'a na mbøn a ran t'uti bi ma.

¹¹Nu ra Jesús bi 'yēmp'u būya:

—Gue'ahū bi ja ahū gui pāhmbu a him mam fādi mam 'bet'o ngue 'bepu ní manda rá ts'edi Ojā. Pe nu'u yu jāi thoho gue'u da sänba yun t'uti, ¹²madague da nu pe hin da 'yørpa masu 'be'a da nu, ne madague da 'yøde pe hin da bādi 'be'a ní mba a, ne hin da bēni di päh yú mbui ngue da hyon ra punbi, bi 'yēn'a ra Jesús.

Rán theui a ran t'uti a ra mbomhmudā

¹³Ne xø bi 'yēmp'u mahōn'a:

—Nu'bu hin guí p̄hmbu 'be'a na mbøn'a ran t'uti dá mangä, ha da zä guí p̄hmbu gätho mi'da ga xi ahü 'bu. ¹⁴Nu'a na mbøn'a dá mangä, nu'a ra ūhi que'a bá man rám hman Ojā hōnbu go hapu. ¹⁵Guehya bi zo bu ja ra 'yu na mbōni bi 'yōmanho rám hman Ojā ya. Pe nu ra zīthu 'bex bi japi bi pumbēni a ram hma bi sifi. ¹⁶Ximangutya bi zo bu ja yu ndaxnado na mbōni bi 'yōh ram hma ne bin johya. ¹⁷Pegue hinga gätho rá mbui bi bēni. Janangue'a nu'bu bi nu yun ũcipi ne yun ũnbi nangue rám hman Ojā him bi hyät'i, 'bex gue bi zu ne bi 'uegue. ¹⁸Ne nuya bi zo bu ja ra dapo na mbōni bi 'yōmanho ram hma ¹⁹pe emme di ho ra ximhäi ne ra mbeti i hä't'i, ne di ho da 'yōt' yú pähä zehē. Tengu'bu bi gomba ram hma, ne hin di japi din te yú mbui. ²⁰Pe nuya bi zo bu ja ra häi xun ho, na mbōni bi 'yōmanho rám hman Ojā, bi hyāni, ne bin te yú mbui xun ho, ne bi xant'a ram hma xun ho, tengutho yu hmudä, gue bi ndō'a 'däte ma'det'a u 'da, ne hyāte u 'da, ne n'da ciento u 'da, bi 'yēmp'u yú xädi 'bu mi xifi 'be'a na mbøn'a ran t'uti bi ma.

Gätho him mam fadi da zōni da fadi

²¹Ne xō bi 'yēn'a ra Jesús:

—Nu'a mam hmangä nts'änni gätho yu jā'i da 'yōde, tengu n'da ra nyot'i nts'änni di yot'i gätho bu mbo ra ngu, hingan ts'änni da mba ma cū't'i bu ja ra 'bi-huanza o ra 'bit'ots'i. ²²Nguetho gätho 'be'a him mam fadi da zōni da fadi, ne gätho 'be'a him midí nequi da zōni da hnu. ²³Hōnt'a go to'o ja yú zagu bi 'yō a dá ma. ²⁴Ne nu'a di jamansu a i øde da badi xun ho ne Ojā di japi man'da xun ngu da zōni da badi. Pe nu'a hin ε di jamansu a i øde, pe ne'a zi ts'u mi pādi dim 'bedi, ne tengu ni t'eni gnán emhbū gue'a dí t'en'nahū, ne man'da mbongui thoho din 'da ahü. ²⁵Din ja ahü tengu ram hma i ɛna: “Nu'a xun ngu i ja man'da xun ngu

din t'unni pe nu'a ts'utho i ja man'da da thanba a.”

Rán t'uti ra hmudä i te

^{26–27}Nu ra Jesús bi 'yēmp'u mahōn'a:

—Nuya di manda ua rá ts'edi Ojā madague'bu hin di nequi, tengu thoho n'da ra hmudä 'bu bi du a n'da ran 'yohū, madague'bu hingui nu Hague ám bōts'e pegue i pādi da bōts'e, nte im bēntho. ²⁸Nguetho nu'a ra häi dí tese yu thuhu a. Nu'bu bi mbūdi bi bōts'e, yu paxi thoho, m'bejua baya da ndōh yú dāxi, ne nubaya din thā u. ²⁹Ne nu ran 'yohū baya da xoqui nguetho bi zōn ra ora da 'be'ts'i, bi 'yēn a ra Jesús. In jabu rá ts'edi Ojā ngue di manda ua ne njongui nu Hague na te.

Ran t'uti rá hmudä ra mostaza

³⁰Ne man'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús mahōn'a, ne bi 'yēmp'u:

—Bepu dá bēmhbu Hague di manda ua rá ts'edi Ojā. Ga xi ahü n'da ran t'uti nangue'a. ^{31–32}In ja tengu n'da rá hmudä ra mostaza i pa m'boni, ne emme zicue tho, emme man'da zicue xinda gue mi'da yu hmudä, pe man'da i te xun ngu yú 'yē, xinda gue gä mi'da yu paxi ne xōgue sä da 'yōt' yú 'bafi yu doja bu ja yú xaha. Njabu rá ts'edi Ojā bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yēn'a ra Jesús.

Hanja bi xih yun t'uti u yu jā'i

³³Ne xun ngu mi'da yun t'uti bi xänba yu jā'i a ra Jesús 'bu mi xänbi tengu ya i hmangua, pe hōnt'u hingui hej bu dá fadi bi xifi. ³⁴Ne nte bi xih mi'da yum hma, hōnt'u yun t'uti bi xifi. Pe nu'bu mi 'busehu yú xädi bi xih puya 'be'a na mbōn'u yun t'uti bi mam bu 'buh yu jā'i.

Bi xifi din he ran dahi ra Jesús

³⁵Nu'bu mín de baya nu ra Jesús bi 'yēmp'u yú xädi:

—Nuya ga thohmbu nu 'danguadi ra dadehe, bi 'yemp'u.

³⁶Ne nubuya bi xih yu ja'i da mbeng bu yu ngu. Nu yu xadi buya bi 'yon a ra mbosa mi huhu ra Jesus, bi mbaha buya. Ne xun ngu mi da yu ja'i bi denni ngue bi hyuse yu mbosa u. ³⁷Ne nu bu ya i 'yo bu ja ra dehe ne nts'edi ran dahi bin ja, ne bi dongs' ra dehe ra mbosa ne mi ts'utho xtan yudi. ³⁸Pe nu ra Jesus mi hunh ra huhn, ne mi apu ja ra mbosa. Nu yu xadi bi 'ya ra Jesus ne bi 'yembi:

—Xanbate i, ha nte guim beni ne nde ga tuhu, bi 'yemp'u.

³⁹Bi ndants'a ra Jesus buya ne bi 'yemp'a ran dahi ne a ra dehe:

—Daman he, bi 'yembi.

'Bex gue bin he ran dahi ne ra dehe buya him mam bi 'yani. ⁴⁰Nubuya, bi 'yemp'u yu xadi:

—Guin suhu nguetho ts'utho guf ec'yeigahu.

⁴¹Nu yu xadi buya bi zu a ra hmu, ne bi hyonya thoho a bin ja. Bin 'yemzehe n da ngu n da u:

—'Be'a di 'yet'ui na ran 'yohu, ne ya 'bex gue in he a ran dahi ne ra dehe di hecpi.

Ra Jesus bi hyonba thi yu zithu a ra mengu bu Gadara

5 Nubuya nu ra Jesus ne yu xadi bi zom bu 'danguadi ra dadehe nubu ja ra hai Gadara. ²⁻⁶Ne mi 'bupu n da ran 'yohu min 'youi yu zithu. Nu'a mi zam bu ja ran 'yagui, ne njo'o to'o mi sa da zammi nguetho ga i xecthoho yu cadena mi pa nthat'i. Xun ngu yu nidi bi thurpa yu 'ye ne yu gua nangue yu cadena, pe gatho i xecthoho. Njon mi sa di hecpi. Gatho ra pa ne ra xui mi mbapu ja ra dapo o gueru ja ran 'yagui, ne midi unba zehe nguetho mi hezehe ra ja'i nangue yu do. Nu bu mi bom bu ja ra mbosa a ra Jesus ne yu xadi, 'bex ba e a ran 'yohu bin c'athu, bi 'yepu ja ran 'yagui, bin

danyahmu bu 'bah ra Jesus, bi dande, ⁷ne nts'edi mbafi, bi 'yena:

—'Be'a gui nde gui 'yorcahe gra Jesus, ra Ts'unt'u i Oja mahets'i. Nuya di a a ra mate hin gui ungahe, ⁸bi 'yen'u yu zithu 'bu mi sifi da bom bu ra mbui ran 'yohu. ⁹Ne nubuya nu ra Jesus bi 'yan'nu yu zithu:

—'Be'a ni thuhu, bi 'yembi.

—Ma thuhu "N'dan nets'igähe" ne emme xun ngu gähe, bi 'yena. ¹⁰⁻¹²Ne nts'edi di a a ra mate gue bu ga pomhbe hin gui pengahe bu n'danni i ja yu hai, dami 'yorcahe ra mate gui pengahe nu 'buh yu ts'udi ga cuthe nu, bi 'yen'u. Nguetho hinga yatho mi 'yo u yu ts'udi xun ngu, mi sapaxi bu.

¹³Nu ra Jesus ya bi un ran t'edi da yurpu 'buh yu ts'udi. Nu bu mi yurpu ya 'bex ban tih yu ts'udi ba capu ja ra nguani u 'bex bi yurpu ja ra dehe u, ne ga bi du bu u buya. Mbe yo mahuhi i jua u.

¹⁴Nu u yan 'yohu midi jamansu yu ts'udi, 'bex bi 'da 'bu min nu 'be'a bi 'yot'u yu ts'udi. Bi mba ba mam bu ja ra hnini nepu huhi a bin ja. 'Bex bi mba yu ja'i buya da nuse u 'be'a bi man u yu mbadi yu ts'udi. ¹⁵Nu bu mi zom bu, bi nu i hupu a ran 'yohu mad' unba ra zithu, ya xi za ne i he ra zi pahni. Emme bi mbidi yu ja'i buya. ¹⁶Nu u xi nu yu ts'udi, xo bi xifi xun ho yu ja'i mahon'a 'be'a xin ja. ¹⁷Ne nubuya, nu yu mengu bu emme bi 'yap ra mate ngue 'bex gue da bon a ra Jesus bu ja yu hai u.

¹⁸Bi mba da ndex ra mbosa a ra Jesus buya. Ne nu'a ran 'yohu xi unba ra zithu emme i nde da den'na ra Jesus gue 'darpu din 'yohu. ¹⁹Pe nu ra Jesus him bi un ran t'edi ne bi hecpi.

—Ni mba bu ni ngu, ne gui xi u nim 'buihu ran ho bi 'yot'a Oja ra Hmu ngue bi huca'i, bi 'yemp'a ran 'yohu.

²⁰Nu'a min 'youi ra zithu buya, bi mba ra ngu. Bi du mi bi mam bu gatho ra

xequi Decápolis 'be'a xí 'yørpa ra Jesús. Ne gätho Ʃ bi xifi bi hyonya thoho Ʃ.

Ra Jesús bi 'yä'a rá t'ixu ra Jairo ne bi hoc'a n'da ra xisu mi hëmb ra mbeji

²¹ Ne nu'bu ya mi zøn ra Jesús bu ná 'danguadi ra dadehe, Ɛmme xun ngu yu ja'i bim peti bu ndenthe mahøn'a guepu bin säya ra mbosa. ²² Bi zø'a n'da rá ngurbi ra niја i Jairo a, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús. ²³ Ne Ɛmme bi 'yöp ra mate, bi 'yëmbi:

—Yørqui ts'u ra mate ga mbähä ba cäx ni 'ye ma t'ixu nguetho Ɛmmei, janangue'a da yañi ne hin da du, bi 'yëmbi.

²⁴ Nu ra Jesús bi mbe büya, ne xun ngu yu ja'i bi den'ndu, xøgue bin du bu ni mba Ʃ. ²⁵ Ne bi zøpu 'yu n'da ra xisu ná 'de'mayon jeya mi hëmb ra mbeji. ²⁶ Ɛmme xí nu ran unbi nangue xun ngu yu 'yøthebate xí 'yøthe. Xi juadi gätho rá mbeti mi ja, ne xingui ts'u bi dïts'i, xøgue man'da Ɛmmei. ²⁷ Pe nuya i hon a ra Jesús nguetho xí 'yø'am man yu ja'i ngue di hoqui høn't'a go 'be'a man Ʃ. Janangue nu'bu mi züdi 'bex bi yut'i nde bu ní mba Ʃ, bi därpa rá xuthapahni ra Jesús büya. ²⁸ Nguetho mí Ɛnse ra xisu, “Høntho ga thärpa rá pahni, ya da yangui,” mi Ɛna. ²⁹ Ne nu'bu mi därpa rá pahni ra Jesús 'bex bin hë a rá mbeji mí hëmb büya. 'Bex bi ba a ra xisu ngue ya bi zä xun ho. ³⁰ 'Bex bi bañ ra Jesús ngue bi hoc'a n'da ra ja'i rá ts'edi 'bu mí därpa rá pahni. Janangue bi nyë'a ra Jesús, bi hyët'u yu ja'i min 'yohu ne bi 'yëna:

—To'o bi därca ma pahni, bi 'yëna.

³¹ Nu yú xädi büya bi 'yëmbi:

—Guín nuhma Ɛmme du ua yu ja'i, “To'o bi därca ma pahni,” ne guí Ɛna.

³² Nu ra Jesús i tøm'i da manse to'o xí därpa rá pahni. ³³ Ne nu ra xisu büya, bin su ne di fet'i nguetho pa a xí t'ørpe. Ne bi mba bu 'bäh ra Jesús bin danyahmu bu

ja rá hmi ne bi xifi gätho 'be'a xí 'yøt'e. ³⁴ Nu ra Jesús büya bi 'yëmbi:

—Nu'i grá zi xisu, bi zä i nguetho gá 'yëc'yëigui. Ni mba da hyu ni mbui, him man di un'a a gmi hëmbi.

³⁵ Gätho na yaui a ra xisu 'bex bi zøpu mi'da yu ja'i bí 'yëpu ja rá ngu a ra Jairo, bi t'ëmp'a ra Jairo:

—Nu'a ni t'ixu ya bi du. Säti thoho man'da gadi pah na ra xänbate.

³⁶ Pe nu ra Jesús 'bu mí 'yø a bi man'u, bi 'yëmp'a ra Jairo büya:

—O di tu ni mbui, høntho gui 'yëc'yëi ngue majuqani i ja ma ts'edi, bi 'yëmp'a.

³⁷ Guehma bi thoh püya ne njom bi japi da denni. Høn't'a ra Pedro, ne ra Jacobo ne ra Xuua rán 'yohu ra Jacobo, bi xifi da mbähä bu rá ngu ra Jairo. ³⁸ Nu'bu mi zøm bu ja rá ngun a ra Jairo büya, bi nu ngue i zon'u yu ja'i 'buþu, ne Ɛmme di mbahni na ts'oni. ³⁹ Bi yørpu mbo ra Jesús büya, bi 'yëmp'u 'buþu:

—Hanja Ɛmme gadi hiþu na ts'oni. Nuna ra hmute hingui tu pegue i äha.

⁴⁰ Nu'bu mi 'yøh yu ja'i 'be'a bi man a, bi den thoho büya. Nu ra Jesús büya, bi 'yëmp'u yu ja'i:

—Dami pømhbü thi, bi 'yëmbi.

Høn't'a rá ta ne'a rá mbe ra hmute xí du ne yú xädi, bi yüthu ra Jesús bu 'ben a ra hmute. ⁴¹ Nu'a ra Jesús büya bi benba rá 'ye a ra hmute ne bi 'yëmbi:

—Talita cumi, bi 'yëmbi. I nde da ma: “Nu'i grá hmute dí xi i, dami ndants'i.”

⁴² Nu'a ra hmute büya 'bex bi ndants'i ne bin 'yo. 'De'mayon jeya mi pe'ts'a. Nu'u bi yüthu mbo bi hyonya thoho. ⁴³ Nu'a ra Jesús büya nts'edi bi 'yëmp'u:

—Njon gui xihmbu 'be'a dá øt'ä, bi 'yëmp'u. Ne nubüya bi 'yëmp'a ra Jairo:

—Dami 'uñ na ni t'ixu ya, bi 'yëmbi.

Ra Jesús bi zøm bu rá hninizehe

6 Bi bøm bu ra Jesús büya, bi mba bu ja rá hniini zehe Nazaret. Bi mbähä yú xädi. ² Ne nu'a ra pa ran ts'äya, bi mbähä

yú xádi bu ja ra niǰa. Nu ra Jesús buya bi xánba bu yu ja'i. Nu'bu mi 'yøh yu ja'i a bi man'a ra Jesús, bi hyonya thoho ne din 'yemzehe u:

—Be'a nin xádi im man na. 'Be'a ni ts'edi i ja na, ngue i sä i øt' yun t'øt'e mixte na. ³ Ha hinga guehna ra yaxi na, rá ts'unt'u ra María. Ne yún 'yohu ra Jacobo, ne ra José, ne ra Judas, ne ra Simón, ne u yún ju dí 'buhmbu ua, bi 'yæn u.

Ne bi ut' yú mbui zehe u. ⁴ Janangue'a nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gátho yú pøngahya Oǰa i hnumansu, pe hønbu ja rá häizehe nepu 'buh yú meni, nepu ja rá nguse hingui hnumansu bu, bi 'yæn'a.

⁵ Ne hingui ngu yun t'øt'e bi 'yørpø ngue xtá 'yut rá ts'edi. Hønt'u zi yoho yun zäman'u bi gäx rá 'ye bi japi bi yan'u.

⁶ Ne bi hyonya thoho a ra Jesús nguetho him bi 'yəc'yei u ngue i ja rá ts'edi u yú menguhu. Ne nubuya bi mba bu ja yu t'uhnihni jombu Nazaret, ne bi xánba bu u yu ja'i.

Bi mbehn'du 'de'mayoho da mamp'a rám hma

⁷ M'bejua buya bi xi u 'de'mayoho yú xádi ngue da mba bu ja yu hnini. Ne 'da i yoho bi zänni, ne bi un yú ts'edi da hyøn'a thi yu zıthi in 'yohu u 'da yu ja'i. ⁸⁻⁹ Ne bi xi u nte da hyax 'bu bi mba u. Hønt'a n'da ra tøhø da hyats'i n'da ngu n'da u. Ne hønt'u yu thıxfani da 'yut'i. Xıng yun ju'døza, xıng yun zedi da hyats'i, xıng ra mbeti, ne xın da gax u yojot's'i yú pahni.

¹⁰ Ne man'da bi 'yemp'u:

—Hønbu go hapu da mba ma säya ahü 'bu gá sømhbu bu ja yu hnini, gam 'buhmbu bu gue'bu go gá nexhu bu. ¹¹ Ne nubu hapu gui sømhbu ngue hin da zin ahü ne hin da 'yømanho a guí mamhbu, dami pømhbu bu, dami huaju ra häi ja ni xınguahu, ra hmepya ngue gui sohmbu

bu u. Ne majuañi dí xi ahü, nu'a ra hnini hin da zin ahü, man'da xun ngu ran unbi da nu a 'bu bi zøn ra pa ran juanbi, xinda gue'a ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yemp'u yú xádi.

¹² Ne bi bøm bu 'de'mayoho buya, bi mba. Hønbu go hapu bin 'yo bi xih yu ja'i di päh yún 'yomfëni nangue yu ts'oqui bi 'yøt'e. ¹³ Ne bi hyøn a thi xun ngu yu zıthu mín 'yohu 'da yu ja'i ne xun ngu yun zäman'u bi gox ra aceite ne bi japi bi zä u.

Rán ðate ra Xuua Nxixya

¹⁴ Mí ø a ra ts'ut'abi Herodes ngue mí man yu ja'i 'be'a mí øt'a ra Jesús bu mí 'yo, ne bi 'yemb buya:

—Masque gue'a ra Xuua Nxixya a bi ðambëni, janangue'a i øt yun t'øt'e ngue i uh rá ts'edi, bi 'yëna.

¹⁵ Pe nu'u 'da yu ja'i, mi ëna:

—Ra Elías a ra Jesús.

Ne nu'u 'da i ëna:

—Ra pøngahya tengu mi 'buh maya'bu.

¹⁶ Pe nu ra Herodes 'dat'a im ma, bi 'yëna:

—Gue'a ra Xuua Nxixya a ngue dá manda da ts'ecpa rá 'yuga, masque bi ðambëni, bi 'yæn a ra Herodes.

¹⁷⁻¹⁸ Nguetho guese ra Herodes bi mbenh'du bá bent ra Xuua, bi du't'i ne bi got'a fädi. Nguetho in cue ra Herodes 'bu mí t'ëmbi hingui ho a bi 'yøt'e ngue xí zin a rá 'bepo. Ne nu'bu mí zin'a ra xisu, mi 'buhmi a ra Felipe. Ne nu'a ra Felipe, rán 'yohu zehe a ra Herodes. Ne nu ra xisu i Herodías a. Ne gue'a ra Xuua Nxixya bin yaui ra Herodes, bi xifi hingui ho a bi 'yøt'e. Him bi 'yømanho ra Herodes buya, janangue bi manda dí cot'a fädi ra Xuua Nxixya.

¹⁹ Ne a ra Herodías bin cue ne ëmme honi 'bepu dí hyo a ra Xuua. Pe him 'bex bi zä bi hyo. ²⁰ Nguetho nu ra Herodes mi paði ra hocja'i a ra Xuua, ne bi xi u yu

mbängoxthi njon da japi da yærpu ngue di unba ra Xuua. Ne nu ra Herodes, ja'bu di manda bá ts'inba ra Xuua ngue i nde da 'yø i ts'u rám hman ra Xuua. Ne bi 'yømanho tho madague'bu hinga gätho i pädi 'be'a nam bøn'a i man ra Xuua.

²¹ Nu'bu mi zøn ra pa rá ngopa ra Herodes, nu ra Herodías buya bi dñi 'beru dí hyo ra Xuua buya. Bi 'yøt'a n'da ra dänsihme ra Herodes bá si yúm fäts'ihü, ne yú hmudefui ne'u yu ngurpi bu ja ra häi Galilea. ²² Nu'bu min sihme u bi yærpu rá t'ixu ra Herodías, bin nese a ra hmute. Nu ra Herodes ne u gä mi hühmbu bu emme bi numanhop rán hnei ra hmute.

—Nuya gui 'yäqui 'be'a guí nde gui 'yäqui, nugä ga 'da i, bi 'yëmbi.

²³ Ne xø bi 'yëmbi:

—'Yëc'yei Ojä majuani ga 'da i 'be'a gui 'yäqui madague a gui 'yác made gätho 'be'a dí pe'ts'ä, bi 'yëmbi.

²⁴ Nu'a ra hmute buya bi bøni ne bi 'yän'na rá mbe ngue ra Herodías, bi 'yëmbi:

—'Be'a sä ga äpi, mbe.

Nu'a rá mbe buya bi 'yëmbi:

—'Yäp'a rá ya ra Xuua Nxixya.

²⁵ Bi mbenga n'dihl ra hmute buya bi 'yëmp'a ra Herodes:

—Dí nde 'bexque guehya gui 'dac'a rá ya ra Xuua Nxixya, gui cärca ra mbohi, bi 'yëmbi.

²⁶ Nu ra Herodes buya bi du rá mbui 'bu mi 'yø a bi man a ra hmute, pe hingui sä 'be'a da mam buya nguetho hupu ja ran sihme u xí 'yøde 'be'a bim ma ngue ya xi ma majuani di unni 'be'a da t'äpi.

²⁷ Janangue a guehma bi mbenhna n'da ra dofui bá hanba rá ya ra Xuua. ²⁸ Nu'a ra dofui buya bi mba bá secpa rá ya ra Xuua nubü ja ra fädi ne bá cät'a n'da ra mbohi, bi unna ra hmute buya. Nu ra hmute buya, bi unna rá mbe a rá ya ra Xuua. Ne gue'a bin ja 'bu mi du ra Xuua Nxixya.

²⁹ Nu'bu mí 'yøh yú xädi ra Xuua ngue bi ts'ecpa rá ya, bá ε u, bi duspa rá ngøc'yei ne bi mba bi 'yäpu ja ran 'yägüi buya.

Bi un ran ts'ihme cüt'a mahuähi a ra Jesús

³⁰ Nu'bu jam bá penc u yú xädi a ra Jesús, bi xifi 'be'a gätho xi 'yørpü bin 'yo, ne bi ma 'be'a gätho bi mam bu 'büh yu ja'i 'bu mi xih rám hman Ojä u. ³¹ Nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Ga mbähä ts'u nu n'danni ngue dan säyahü ts'u nu, xøhma guí yähmbu, bi 'yëmp'u.

Nguetho xun ngu yu ja'i i søm bu, ní mba ne ní 'yëhe, ne xingui ts'u im bongui din sihme u. ³² Janangue a bi hyu ra mbosa u im beñi da zøm bu ma'ueni u guepu da zä dim 'buse u. ³³ Pe xun ngu mi'da yu ja'i bi hyant'a ra mbosa bu ni mba ne bi badi i hu bu ra Jesús. Ne bá nexpu ja yú hnini u, ne emme bin ti u ne 'yogua thoho ne m'bet'o bi zøm bu da zøn'a ra mbosa. ³⁴ Nu'bu mi gah ra mbosa ra Jesús ne yú xädi, bi nu xun ngu yu ja'i ya xí zøm bu, ne bi huç'u ngue in ja tengu yu de'yo njo'o di ja-mansu. Ne 'bex bi d'ümi bi xih yu ja'i rám hman ra Jesús mahøn'a asta gue'bu go mín de. ³⁵⁻³⁶ Nu'bu mín de buya bi t'ëmp'a ra Jesús:

—Emme bin de ya, ne hinga nan sihme yu ja'i, dami penpu ja yu t'ühnini ya da dän yu hme bu nguetho ma'ueni ua ne hin'yu 'be'a da zi, bi 'yën'u yú xädi.

³⁷ Pe nu'a ra Jesús bi 'yëna:

—Gue'ahu gui 'uimhbu yu ja'i, bi 'yëmbi.

Ne bi 'yën'u yú xädi:

—Pe ha guí enje gua tämhbe yociento ra hme ngue ga unhde yu ja'i da zi, bi 'yën'u. ³⁸ Nu ra Jesús buya bi 'yëmp'u:

—Bá nuhu bu hangu yu hme ja bu.

Nu'bu mí badi, bi 'yëmbi:

—Cut'a mhme ne yoho yu huq ja ua, bi 'yɛn ɛ.

³⁹ Ne bi xih pɔya:

—Dami xihmbu yu ja'i din sɔya nu i ja yu 'bot'e'i.

⁴⁰ Ne 'darpu bi hyu ɛ n'da ciento, ne 'darpu bi hyu ɛ mi yote ma 'det'a, ne njabu bi 'yot'e gátho ɛ mi'da. ⁴¹ Nu'bu mi gɛn'u cut'a yu hme ne ɛ yoho yu huq ra Jesús, bi ndòs mahɛts'i, bi 'yáp rán japi Oja ne bi xen'u yu hme. Ne ɛ yu huq buya. Nubuyi bi un'du yú xádi di darpa yu ja'i. ⁴² Gátho bin sihme ɛ 'bupu ne bin niya xun ho ɛ. ⁴³ Ne nu'bu mi jua'a bi pet'u bi bongui, 'de'mayo 'bòts'e bi yudi. ⁴⁴ Ne nu'ɛ bin sihme cut'a mahuahi ma 'yohu ɛ.

Ra Jesús bin 'yo maxòts'e bu ja ra dadehe

⁴⁵⁻⁴⁶ Nu ra Jesús buya bi xih yú xádi m'bet'o da mba ɛ da zòm bu ra hnini Bet-saida, ne bi yut'a n'dihi bu ja ra mbosa ɛ buya. Nu ra Jesús him 'bex gue bi mba ne nu'bu min 'yɛhmbu gátho yu ja'i, bi ndexpu ja ra nyuni bin yaui Oja bu. ⁴⁷ Nu'bu min xui, ya i 'yo bu ra mbosa bu made ra dehe. Nu ra Jesús mi 'butho bu bán ts'ogui. ⁴⁸ Ne nu'bu mí hyant'u 'be'a øt'u yú xádi, bi nu ngue xun he'i bu ni 'yon yú mbosa nguetho di costa'a ran dahi a ra mbosa. Ne nu'bu maguembu da hyax pɔya bá ɛh ra Jesús bu ní mba yú xádi, ba 'yo maxòts'e ra dehe. Ne nu'bu mi zudi ɛna da mi'ts'a ra mbosa. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nu'ɛ yú xádi 'bu mi nu bi bɛn ɛ: “N'da ra du i mba bu,” ɛn'u. Ne ɛmme bi mba ɛ nguetho bin su. Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Guecá o te guím bɛmhbu. Damin jonyahú, bi 'yɛmp'u.

⁵¹ Ne bi ndexpu ja ra mbosa buya. 'Bex bin he ran dahi, ne ɛmme bi hyonya thoho yú xádi 'bu mi nu 'yo maxòts'e ra dehe ra Jesús, ne bin he n'dihi ran dahi. ⁵² Bi hyonya thoho nguetho him bi bɛni

'be'a bi nu 'bu mi 'uín'i cut'a mahuahi yun 'yohu bu ndenthe, nguetho hingana pađi xun ho ɛ.

Ra Jesús bi hoc'u yun zăman'u bu ja ra xequi Genesaret

⁵³ Ne bi zòm bu 'danguadi ra dadehe buya, nubu ra häi Genesaret, bi zopu yú mbosa. ⁵⁴ Nu'bu mi gapu ja ra mbosa, gátho yu ja'i bi bađi gue gue'a ra Jesús. ⁵⁵ Ne nu yu ja'i buya 'bex bi mba bá si yu hyɛnni, bi zixpu da thoh ra Jesús. Mi oxpu ja yú 'beza 'da, hɔnbu go hapu ní nets'i. Ne nu'bu mi thopu ra Jesús bu ja yú häi ɛ, ⁵⁶ hɔnbu go hapu bi thogui, o gue yu t'uhnini o gue yu dahnini, o guepu ma'ueni yu hnini, ya xí 'bom bu yun zăman'u. Ne gátho bu bi thogui bi si a ra Jesús: “Mada hont'a ni pahni ga thät'i i,” bi t'ɛmbi. Ne hont'a go to'o bi darpa rá nyampahni 'bex bi ză buya.

Ra Jesús bi ma nda'a dí ts'onba rá mbui n'da ra ja'i

7 Ne bi nexpu Jerusalén 'da yu fariseo ne yu xänbate niya, bi zòm bu mi 'buh ra Jesús. ² Ne bi nu ɛ 'da yú xádi ra Jesús i sihme ne hin nin xu'ye tengu rán su'ye bi zänzehe yún t'ɛtizehe ɛ. Ne bi 'yɛmbi øt ra ts'oqui ɛ. ³ Nguetho nu'ɛ yu fariseo ne gátho mi'da ma mijudíohe ɛmme i tenda'u yún t'ɛđi yu daç'yei. Ne nu'bu hin nin xu'ye tengu man yún t'ɛđi, ya hin din sihme 'bu. ⁴ Ne ngutho 'bu xpá mbenga täi, him 'bex gue i sihme, 'be din xu'ye xun ho tengu yún t'ɛđizehe i ten'du. Ne man'da xun ngu yun sut'i i ten'du, tengu yún t'ɛđi yu daç'yei. Yún sut'i ngue yu tasa, ne yu xaro, ne yu t'ɛgui, ne yúm 'be't'e yu t'ots'i. ⁵ Janangue nu yu fariseo ne yu xänbate niya bi 'yänna ra Jesús:

—Hanja ɛ ni xádi hingui ten yún t'ɛđi yu daç'yei ne i sihme ne hin nin xu'ye, bi 'yɛmp'u.

⁶ Bi dah ra Jesús, bi 'yɛmp'u:

—Nu'ahü yoho nin 'yomfënihü, bi 'yëmp'u. Ne majuañi bi man ra Isaías nangueehü 'bü mim pöngahya, bi 'yëna: Nuya yu ja'i nangue yú nde i ëscagui, pe maxöts'e thoho, hinga gätho mbo yú mbui im bëngui.

⁷Säti thoho i ëscagui nguetho hönt'u yán t'ëdi zehë i xänba u mi'da, i ën Oja, bi 'yën a ra Isaías, bi 'yën a ra Jesús. ⁸Gue'a gá 'yöthu a nguetho gá hyëhmbü yán t'ëdi Oja ne gá tenhdü yún nt'ëdi zehë yu ja'i nangue yún sut'i yu xaro, ne yu tasa ne xun ngu mi'da guí öthu, bi 'yëmp'u.

⁹Ne man'da bi xi u, bi 'yëmp'u:

—Ne hönt'a ram fe'tsi guí öthu nangue yán t'ëdi Oja, tengü 'bü nte di muui, nguetho hönt'u nin t'ëdi zehëhü guí nde gui tenhdü. ¹⁰Gue'a gní festahü rán t'ëdi Oja bi xi a ra Moisés a guí öthu, nguetho nu a ra Moisés bi 'yëna: “Gui numansu ni tahü ne ni mbehü” Ne man'da ram hma bi ma: “Nu'a to'o da zan rá ta o gue rá mbe, jatho da tho a.” ¹¹⁻¹²Pe nu'ahü 'dan'yo thoho guí mamhbü ngue guí ëmhbü hing ra ts'oqui 'bü bi yäba Oja a mi ja ngue xtá mbäx a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohü. Ne hin gá xihmbü ngue him bi numansu yú ta 'bü ngubü bi 'yöt'e. ¹³Gue'a gní combahü rám hman Oja a, nangue ni t'ëc'yei zehëhü guí xänbahü mi'da yu ja'i. Ne xun ngu mi'da guí öthu, bi 'yëmp'u yu fariseo a ra Jesús.

¹⁴Ne nubüya bi zohni gätho yu ja'i bi 'yëmp'u:

—Dami 'yöhmü, gätho ahü, ne dami pähmbü na ga xi ahü ya. ¹⁵Hin'yü 'be'a da yürpü mbo rá mbui n'da, gue di ts'onba bü, pegue nu'a ní böm bü ja rá mbui n'da gue a dí ts'onba rá ja'i n'da a. ¹⁶Hönt'a go to'o ja yú zagu bi 'yö a dímg mangä, bi 'yëmp'u yu ja'i a ra Jesús.

¹⁷Ne bi 'uepü 'büh yu ja'i a ra Jesús, bi mbähä yú xädi bü ja ra ngu. Ne nubüya bi 'yän'dü yú xädi:

—'Be'a gue na mbön'a ran t'uti gá ma.

¹⁸Ne bi 'yëmp'u yú xädi büya:

—Ha ne ahü hin guí pähmbü a dá mangä. Ha hin guí pähmbü hin'yü 'be'a da yürpü mbo rá mbui n'da, gue hinga gue'a dí ts'onba bü a. ¹⁹Nguetho nu'a 'be'a gätho i si n'da, hin din zäm bü rá mbui n'da, pe da mba bü rá foho n'da ne da thotho a, bi 'yën a ra Jesús.

Ngubü bi man ra Jesús i ndepe da fädi ngue xun ho 'be'a gätho i ja ua ngue da zi n'da. ²⁰Ne mi ën'a ra Jesús:

—Nu'a ní böm bü rá mbui n'da ra ja'i, gue a dí ts'on'a n'da a. ²¹Nguetho nubü ja yú mbui yu ja'i ní böm bü gätho yu ts'on'yomfëni, ne'bü i 'yomt'ëni thoho n'da, ne'bü di 'yomt'ëni n'da ra xisu ne i 'büh rá xisu, ne'bü i häcpa rá te rá mijä'ui. ²²Ne'bü öt' ram fe, ne'bü öt' ran ts'iyate, ne'bü nzäi öt ran ts'o, ne'bü i häte, ne'bü ra 'yasä o gue ran ts'eya, o gue yün c'äte, o gue yün 'yëts'i, o gue'bü i öt'e tengü 'bü hin'yü rán 'yomfëni n'da. ²³Gue'u gätho ní böm bü yú mbui yu ja'i ne gue'u ní ts'onba yú mbui yu ja'i u, bi 'yëmp'u yú xädi ra Jesús.

N'da ra xisu ngue hing yu judío bi 'yëc'yei ra Jesús

²⁴Nu'bü mi jua a bin yähu yú xädi a ra Jesús, bi mbähä bü ra xëqui yu hnini Tiro ne Sidón. Ne nu'bü mi dñi hapü din säya bi nde ngue njon da bädi, pe njäm'bü bi zä bin 'yägüi. ²⁵⁻²⁶Nguetho 'bex bi zöm bü n'da ra xisu mi 'bü a n'da rá t'ixu min 'youi ra zïthu. Bi zöm bü ngue ya xí 'yöde nangue rá ts'edi ra Jesús. Nu ra xisu, hin ma mijudíohe a, ra mengü bü ra xëqui Sirofenicia. Bin danyahmu bü ja rá gua ra Jesús ne nts'edi bi 'yöp ra mate ngue da hyönba thi a ra zïthu in 'youi a rá t'ixu. ²⁷Nu'a ra Jesús bi 'yëmbi:

—Hin nin säui ga öt'a a guím ma nguetho him ma mengühu. Tenguthoho bü ja n'da ra ngu hin rán sähu rá mbüdi da t'ïn u yu t'ü'yo, yú mbüdi u go yu t'ühni, bi 'yëmbi.

²⁸ Bi dā a ra xisu b̄uya:

—Majuḡani guīm ma, gra Hmu, p̄e n̄e'ḡ yu t'ḡyo i sip yú xeni yu ts'unt'ḡ i hep̄u 'bimexa.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi 'ȳemp'a:

—Xun ho ngue ngub̄u gá b̄eni, janangue nu ra z̄iḡhu min 'youi ni t'ḡxu ya bi b̄oni. Ni mba ya.

³⁰ Nu'b̄u mi z̄om b̄u rá ngu bi nu a rá t'ḡxu 'b̄em b̄u ja rá oi, ya xí 'ue a ra z̄iḡhu b̄uya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh̄u i gogu ne i 'bare

³¹ Ne bi b̄om b̄u ra häi Tiro a ra Jesús bi thotho b̄u ra hnini Sidón, nep̄u yu hnini ra häi Decápolis, ne bi z̄om b̄u ja ra d̄adehe Galilea mah̄on'a. ³² Bá ts'inba n'da ra gogu ne i 'bare, bi t'äp ra mate ra Jesús da dospa rá yá a. ³³ Nu'a ra Jesús bi zixa ra gogu b̄u ma'ueni ts'ḡ nguep̄u njongui 'b̄uh yu j̄a'i, ne bi d̄imba rá saha b̄u ja yú zagu, ne nu rá j̄ini bi gospa rá j̄ani. ³⁴ Ne nub̄uya, bi nd̄ots' mah̄ets'i a ra Jesús ne bin ḡa'ts'i ne bi 'ȳena:

—Efata, bi 'ȳen a ra Jesús.

Nu'a i nde da ma: “Dami xoqui.”

³⁵ Ne 'bex bi xoh yú zagu, ne bi xoh rá nde ne bin yá xun ho b̄uya. ³⁶ Nu ra Jesús b̄uya nts'edi bi xifi njon da xifi 'be'a bi 'ȳorpe. P̄e nu'b̄u mi sifi hin da ma p̄e man'da bi ma. ³⁷ Ne ḡätho ḡ bi xifi ḡmme bi hyonya thoho ḡ, ne bi 'ȳen'ḡ:

—X̄ogue xun ho tho ḡätho i øt'a ra Jesús. Di jap yu gogu da 'ȳohnahyá ne di japi din yá yu gore, bi 'ȳen ḡ.

Ra Jesús bi un ran ts'ih̄me ḡ goho mahuḡhi

8 Nu'ḡ yu pa ḡ, xun ngu yu j̄a'i bim peti mah̄on'a b̄u ma'ueni mi 'b̄uh ra Jesús, ne nte mi ja b̄u 'be'a da zi, nguetho ma'ueni b̄u. Janangue a bi zohn'du yú x̄adi ra Jesús ne bi 'ȳemp'ḡ:

²—Nhuḡcate tho yu j̄a'i nguetho ná hyupa dí 'b̄uhmb̄u ua ya, ne hin'ȳu da zi.

³ Ne nu'b̄u ga penp̄u yú ngu yu j̄a'i ngue ban sihme b̄u masque da güent ra thuhu b̄u 'yu nguetho nu'ḡ 'da yabu bá nets'i, bi 'ȳen a ra Jesús.

⁴ Bi dā ḡ yú x̄adi b̄uya:

—Ma'ueni ua, hap̄u da z̄ä da th̄in a da zi ya 'bucua.

⁵ Nu ra Jesús bi 'ȳän'du:

—Hangu yu hme guí c̄uh̄u, bi 'ȳemp'ḡ.

—Yotomh̄me, bi 'ȳen ḡ.

⁶ Nu ra Jesús b̄uya bi xifi da hyup̄u häi yu j̄a'i. Ne bi hyān ḡ yotomh̄me bi 'ȳäp ra jamadi Ojā ne bi xem b̄uya, bi un'du yú x̄adi di darpa ḡ yu j̄a'i i hup̄u. ⁷ Ne yu t'uh̄uá mi c̄u ḡ, bi j̄api ne bi un'du yú x̄adi b̄uya bi darpa yu j̄a'i hup̄u. ⁸ Ḡätho bin sihme ḡ ne bin niyá xun ho. Ne nu'b̄u mi mba ma peti ḡ bi bongui, bin ja yoto 'b̄ots'e. ⁹ Ne nu'ḡ bin sihme mi jua'i goho mahuḡhi. Ne nub̄uya, bi xih yu j̄a'i da mba yú ngu. ¹⁰ Ne bi yurp̄u ja ra mbosa ra Jesús b̄uya ne yú x̄adi, bi z̄om b̄u ra häi Dalmanuta.

Yu fariseo i äp ra hm̄epya a ra Jesús

¹¹ 'Bex bi z̄om b̄u yu fariseo b̄uya bi z̄ä ra Jesús 'b̄u majuḡani Ojā bi un rá ts'edi ne bi 'ȳäp yu hm̄epya mah̄ets'i. ¹² P̄e nu ra Jesús bin ḡa'ts'i, bi du rá mb̄ui nguetho guexta'a hingui ḡc'yei gue ja rá ts'edi, ne bi 'ȳemp'ḡ:

—Hanja ngue guexta'a guí äju yu hm̄epya. Majuḡani dí xi ah̄u hin te ma hm̄epya ga ut'ah̄u ya.

¹³ Ne bi zop̄u ḡ b̄uya, bi mba bi yurp̄u ja ra mbosa mah̄on'a ḡ, bi mba b̄u 'danguadi.

Yú x̄adi ra Jesús bi xifi di jamansu nangue ȳün x̄adi yu fariseo

¹⁴ P̄e nu yú x̄adi ra Jesús bi pumb̄eni him bi hyāx ra hme. Ne h̄ont'a zi n'dam hme mi o b̄u ja ra mbosa. ¹⁵ N'da ran t'uti bi xih yú x̄adi ra Jesús ne bi 'ȳembi:

—Dami jamansuh̄u nangue rá íxi yu fariseo ne rá íxi ra Herodes, bi 'ȳemp'ḡ.

¹⁶ Pe yú xädi buya sä bin 'yemzehe n'da ngu n'da u:

—Masque i xijü nguetho him bá haḥu ra hme.

¹⁷ Pe nu ra Jesús 'bex bi baḍi ngue him mi pa u ngue gue'u yän t'ø'te yu fariseo ne'u mi ten ra Herodes bi xifi, ne bi 'yemp'u:

—Ha gue'a gnín 'yänhdü a, ngue nte bá haḥu ra hme. Hin gadin 'yomfenihü, xüm me tho ni mbühü. ¹⁸ Ja ni dähü ne hin guím bëmhbü 'be'a gá nuḥü, ja ni zaguhü ne hin guím bëmhbü a gá 'yöhbü. ¹⁹ Ne nu'bu má xengä cut'a yu hme dá japi bin xändi janague bin niya xun ho cut'a mahuḥi dá 'uṅgä, ha'mi 'bøts'e yu xequi gá pethü tha.

Ne bi 'yēn u:

—'De'mayo 'bøts'e.

²⁰ Ne nu'bu má xengä yoto yu hme dá japi bin xändi janangue a bin niya xun ho goho mahuḥi dá 'uṅgä, ha'mi 'bøts'e gá pethü yu xequi tha.

Ne bi 'yēn'u:

—Yoto 'bøts'e.

²¹ —Ha guexta'a hin guí paḥmbü a dím mangä, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä bu ra hnini Betsaida

²² Nu'bu mi zøm bu ra hnini Betsaida ra Jesús ne yú xädi, 'bex bá ts'inba n'da ra xädä, ne bi t'äp ra mate da dädi. ²³ Nu ra Jesús buya bi benba rá 'ye ra xädä ne bi zix bu ma'ueni ts'u ra hnini. Bi zorpa yú dä ne bi därpa yú xidä, ne nubuya bi 'yän 'bu in nu ts'u ran nequi. ²⁴ Ne nu'bu min hannu ra xädä bi 'yēna:

—Dín nugä yu ja'i ya, ḡna yu za, pe i 'yo, bi 'yēna.

²⁵ Ne bi därpa yú dä mahøn'a ne bi japi bi nu xun ho ran nequi buya. ²⁶ Ne nu ra Jesús buya bi mbenpü rá ngu bi 'yēmbi:

—Hin gui mba bu hnini ne njo'o to gui xifi nangue a dá øt'e'e, bi 'yēmp'a mí xädä.

Ra Pedro bi ma gue gue'a rá Thahni Oja a ra Jesús

²⁷ Ne nu'bu mi bøm bu ra hnini Betsaida a ra Jesús ne yú xädi, bi mbähä bu ja yu hnini ra xequi Cesarea Filipino. Nu'bu mi mba bu 'yu bi 'yän'ndü yú xädi ne bi 'yēmp'u:

—'Be'a i man yu ja'i nanguecä, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁸ Ne nu'u bi ḍäti:

—ḡn u 'da yu ja'i gue'e grá Xuuu Nxya. Ne nu'u mi'da i ḡn u gue'e grá Elías. Ne mi'da i ḡn u, gue'e 'da u yu pøngahya mi 'buh maya'bu, bi 'yēn u yú xädi.

²⁹ Nu ra Jesús bi 'yänzehe yú xädi mahøn'a:

—Xi ahu, 'be'a guí mamhbü nanguecä. 'Bex bi ḍä a ra Pedro, bi 'yēmbi:

—Nu'i gue'e grá Cristo, rá Thahni i Oja, bi 'yēn'a. ³⁰ Ne nu'a ra Jesús bi hecua yú xädi ngue hin da ma to'o a.

Bi man ra Jesús nangue rán ḍätezehe

³¹ Nu ra Jesús bi du'mi bi xi u yú xädi 'be'a da t'ørpe ngue gue'a bin ja'i ua ja ra ximhäi a, ne bi xi'u ngue hin da numanho ma ngurbihe yu ḍäcyei, ne yu ngurba mbäjä ne yu xänbate nijä, ne bi xi u jatho da nu xun ngu ran unbi ne da tho, ne da ḍämbēni 'bu ná hyupa. ³² Ne bi xifi xun ho 'be'a da t'ørpe, hin'yü 'be'a bi gøn'dü. Pe nu ra Pedro bi zixmanḡe ne bi hecpi, bi 'yēmbi:

—Njon gui japi da bent'i i, damin yaṅi, bi 'yēmbi. ³³ Nu ra Jesús bi hyand bu mi 'bäh mi'da yú xädi 'bu mi 'yēmp'a ra Pedro:

—Dami 'uegue nangue ma hmigä grá zjthü Satanás. Nu'i hingui sä guim bēni tengu im bēn Oja, høn't'a guím bēn a guín nu ua ja ra ximhäi, bi 'yēmbi.

³⁴ Nu'a ra Jesús buya bi zohn'dü yu ja'i ne yú xädi ne bi 'yēmp'u:

Høn't'a go to'o i nde da dengui, hin da zän zehe 'be'a da 'yøt'e ne da hyät

yɛn ɛnbi madague da tho, nɛ da bɛni tengu dím bɛngä. ³⁵Nguetho nu'ɛ to'o i su da du nanguecä, pɛ gätho yɛ pa da nu ran ɛnbi mazäi ɛ, pɛ nu'ɛ hingui su da du nanguecä nɛ nanguɛ mam hmangä, gätho yɛ pa mazäi dim 'bɛ ɛ. ³⁶Hin'yɛ 'bɛ'a xɛn ho da nu ɛ yɛ jã'i 'bɛ xti peti gätho 'bɛ'a i ja ua ja ra ximhäi, nɛ hɔnt'a ran ɛnbi mazäi da nu ɛ. ³⁷Hin'yɛ 'bɛ'a sä da 'yɔt'a n'da ra jã'i ngue da 'yɛna di pɔsɛ rá te, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁸Ne xɔ bi 'yɛna:

—Ne nu'a to'o i pɛts' rá sä nanguecä nɛ nanguɛ mam hmangä bu 'bɛ ɛ hingui ɛc'yei Ojã, necä ngue dán jã'igä ua ja ra ximhäi, xín ga ɛmbi ma t'ɛhni 'bɛ rán zegui ra pa a, 'bɛ bá pengä mahɔn'a. Ne dín jagä rá ts'edi ma Ta bu mahɛts'i nɛ gätho yúm 'bɛhni ban 'yohe 'bɛ bá ɛcä mahɔn'a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ra Jesús bim pä a n'da ora bu ja ra nyuni

9 Ne man'da bi xi ɛ, bi 'yɛmbi:
—Majuɛni dí xi ahu, 'bɛ i 'da ahu ngue hin gni tuhɛ 'bɛ bi dɛ'mi di manda ua rá ts'edi Ojã.

²Nu'bu mi tho'a n'dato pa xím man ra Jesús na, bi zixa ra Pedro nɛ'a ra Jacobo nɛ ra Xuua bu ma'ueni bu bí ja n'da ra t'ɔhɔ xɛn hɛts'i. Nu'bu mí zɔm bu, bi nu yú xädi bim pä'a ra Jesús. ³Ne rá pahni bim pädi bi fexni, nɛ ɛmme bi t'axqui xinda gue'ɛ gätho mi'da t'ɛmbi xɛn t'axi. ⁴Ne bi nɛqui bu ra Elías n'youi ra Moisés, bin yãhu ra Jesús, mi 'buh maya'bu ɛ. ⁵Nu ra Pedro buya bi xih ra Jesús:

—Ma xänbate i, xɛn ho ngue gätho dí 'buhmbɛ ua ya, bi 'yɛna. Ga hɔhmbe hyu yɛ t'ɛngu. N'da'e nɛ n'da Moisés, nɛ n'da Elías, bi 'yɛna.

⁶Ngubɛ bi ma nguetho him mi pädi 'bɛ'a bi ma nguetho ɛmme bi mbidi. ⁷Ne nubɛya, bá ɛh yɛ güi bi gomp'ɛ mi 'bã ɛ nɛ bi 'yɔ a n'da ra nde ɛ ngue bin yã bu ja yɛ güi, bi 'yɛna:

—Guehna ma Ts'ɛnt'ɛ ɛmme dadí huɛqui, dami 'yɔmanhohɛ 'bɛ'a da man na, bi 'yɛn a ra nde bin yã.

⁸Ne nu'bu min hanní ɛ yú xädi ra Jesús, njon mam bi nu, hɔnt'a ra Jesús bi nu i 'bãpu.

⁹Ne nu'bu mi gãpu ja ra t'ɔhɔ, bi 'yɛmp'ɛ yú xädi ngue njo'o to da xifi 'bɛ'a xi nu bu, jague'bu bi dambɛnise a ra Jesús gue nu'a bin jã'i ua ja ra ximhäi a. ¹⁰Janangue a bi bɛntho a ram hma bi sifi nɛ him bi ma. Ne bin 'yänzehe nɛ bin 'yɛmp'ɛ:

—Be'a ní mba a ram hma bi ma ra Jesús ngue da dambɛni.

¹¹Ne bi 'yän'na ra Jesús ɛ buya:

—'Be'a ní mba a i man yɛ xänbate niã ngue jatho duam 'bet'o ra Elías nɛ m'bejua ra Cristo, bi 'yɛmbi.

¹²Mi dã a ra Jesús, bi 'yɛmp'ɛ:

—Majuɛni im man ɛ, bam 'bet'o ra Elías di hoqui gätho 'bɛ'a ja ua. Nɛ ha guím bɛmhbu 'bɛ'a man rá m hman Ojã ngue dín ja buya, ngue da zɔh man'da dín jã'i ua ja ra ximhäi, da nu xɛn ngu ran ɛnbi nɛ da t'ɛmbi nte di muui. ¹³Pɛ dí xi ahu ngue bi zɔcua a gue bi thocpa rá 'bɛfi ra Elías, nɛ bi 'yɔrpe gätho mí ndese yɛ jã'i da 'yɔrpe, tengu nt'o'ti nanguɛ a, bi 'yɛna.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'ɛhni min 'youi ra zĩthu

¹⁴Ne nu'bu mi zɔpu 'buh mi'da yú xädi bi nu n'da munts'i yɛ jã'i ngue madi thɛts'ɛ. Ne nu'ɛ 'da yɛ xänbate niã ngue madin junthu yú xädizehe ra Jesús. ¹⁵Gätho yɛ jã'i mi 'bɛpu bi hyonya thoho 'bɛ min nu ba ɛpu ra Jesús nɛ bin 'yɛmp'ɛ: “Be'a dín ja ya.” Ne 'bɛx bin tihí bi mba bí zengua. ¹⁶Ne nu ra Jesús bi 'yän'dɛ nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—'Be'a gue gnín junthu, bi 'yɛmp'ɛ.

¹⁷'Bɛx bi dã a n'da ran 'yohɛ mín 'yohɛ yɛ jã'i:

—Xänbate i, nugä bá sigä ua n'da ma ts'unt'u ngue in 'youi ra zïthu di japi i gore. ¹⁸Ne hönbä go hapu i sits'i, ne i hua'ts'i, ne i pön yu fugui rá nde büya. Ne di cuxt' yú ts'i ne di böcabi. Ne dá xi u ni xädi büya gue da hyönba thi ra zïthu pe him bi zä, bi 'y'en'a.

¹⁹Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nu'ehü guexta a hin guí ëc'yeihü 'be'a dí xi ahü. Ha'mi pa ngue ga töp'a thoho ahü ngue gui 'yëc'yeigahü. Nu'a ni ts'unt'u ba singa ya, bi 'y'en'a ra Jesús.

²⁰Bá ts'i büya. Nu'a ra zïthu 'bu mi nu ra Jesús 'bex bi dexa häi ra ts'unt'u min 'youi. Ne nu'bu mi zo bu häi din dan büya, ne i pön yu fugui rá nde. ²¹Nu ra Jesús bi 'yän'na rá ta ra ts'unt'u:

—Man jam'bu bi mbüdi.

Bi dā a rá ta ra ts'unt'u büya:

—Bi mbü 'bu min t'uhni. ²²Ne xün ngu yu nidi di japi i apu ja ra sibi nepu po ra dehe 'bu i 'yo bu, i nde dí du a. Nu'bu da zä, dami zec'be gui huëga'be, bi 'yëmbi.

²³Nu ra Jesús bi dādi:

—Hāhā, nu'bu guí ëc'yei gue i ja ma ts'edi. Gätho din ja a da nde n'da ra ja'i 'bu i ëc'yei i ja rá ts'edi Oja, bi 'yëmbi.

²⁴Nu'a rá ta ra t'uhni 'bex bi dāti nts'edi:

—Majuāni dí ëc'yei pe dami jaqui man'da ga ëc'yei xün ho, bi 'yëna.

²⁵Ne min nu ra Jesús, man'da ni zötho yu ja'i, janangue a 'bex bi hyön a thi ra zïthu min 'youi ra ts'unt'u, bi 'yëmbi:

—Grá gore zïthu ne grá gogu, dami pöm bu ne him man gui curpu rá mbui na ra ts'unt'u, bi 'yëmbi.

²⁶Ne nu'a ra zïthu bi mbafi ne nts'edi bi huaspa rá ja'i ra t'uhni, ne bi böm büya. Nu'a ra t'uhni bi gohi tengu 'bu xi du. Ne xün ngu u ëna: “Bi du.” ²⁷Pe nu'a ra Jesús bi benba rá 'ye, ne bi xots'i, ne bim 'bäh ra t'uhni büya.

²⁸Ne bi mbähä yú xädi ra Jesús bu ja ra ngu büya. Nu'bu mi zöm bu bi 'yän bu ma'ueni ts'u:

—Hanja him bi zä dá hómhbe thi ra zïthu min 'youi ra t'uhni, bi 'y'en'u yú xädi.

²⁹Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nuna ra zïthu tengu na, hin da zä gui hyómhbu thi 'bu hinga m'bet'o gui 'ye't' nin sihmehü ne ëmme gan yāhü Oja, bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús.

Ra Jesús im ma mahön'a rán dāte

³⁰Nu'bu mi böm bu ra Jesús ne yú xädi, bi mbähä bu Galilea, ne nu ra Jesús njom bi ndepe da bādi ngue i 'yo bu. ³¹Nguetho mí xänba yú xädi ne mí ëmbi:

—Nugä nque dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bu ja yú 'ye yün 'yohü ne da thogä. Ne nu'bu dá tu, ga thāmbenigä 'bu na hyupa. ³²Pe nu yú xädi him bi bādi 'be'a nam bön'a bi ma ne mí su da 'yänni.

Nu'a i nde dim 'bet'o din 'yëhe thoho a

³³Ne bi zöm bu Capernaum büya. Ne nu'bu mi zöm bu ja yú ngu, nu ra Jesús bi 'yän 'du yú xädi:

—'Be'a gnín junthu bu 'yu.

³⁴Ne him bi dā u nguetho xin junt pu 'yu, xin 'yänni nangue'a to'o dim 'bet'o.

³⁵Nu'bu min säya ra Jesús,

—Bá thāmhbu ua, bi 'yemp'u 'de'mayoho yú xädi. Ne nubüya bi 'yemp'u:

—To'o nde di ngurbi da 'yöt'e ngue dim 'bejua thoho ne din 'yëhe nangue gätho u mi'da, bi 'y'en'a ra Jesús.

³⁶Ne nubüya bi japi dim 'bä inde n'da ra t'uhni, ne bi dospa rá xixi ne bi 'yemp'u:

³⁷—Nu'a te'o i simanho n'da ra t'uhni nangue ma thuhugä, necä i simanhogui. Ne nu'a to'o i simanhogui, hinga hōngdä i simanhogä a pe ne'a Oja bá pengä ua i simanho a, bi 'y'en a ra Jesús.

**Nu'a i ten rá ts'edi ra
Jesús rám fäts'iui a**

³⁸ Nu ra Xuua bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Xänbate i, xtán nuhe n'da ran 'yohu i ndøn'na ni thuhu 'bũ i høn a thi yũ zĩthu in 'youi 'da yũ jã'i, ne dá hecpahe, nguetho hin dín 'yohũ.

³⁹ Pe nu ra Jesús bi 'yëmp'ũ:

—Nde'bũ hin xqui hecpahũ nguetho hin di c'aman'ugã to'o øt' yũn t'øt'e mixte nangue ma ts'etigã. ⁴⁰ Ne nu'ũ to'o i 'bũi ngue him man sũihũ, gue'ũ mam fäts'iuhũ u. ⁴¹ Hønt'a go te'o di 'da ahũ ts'ũ ra dehe ngue i pađi guí tengahũ, majuani dí xi ahũ i ja 'be'a di un Ojã a nangue ran ho bi 'yøt'ahũ, bi 'yẽn a ra Jesús.

**Nu'a da 'yøt' ran ts'o xũn
ngu ran unbi da nu a**

⁴² Ne xø bi 'yẽn'a ra Jesús:

—Hønt'a te'o di 'bepi da 'yøt' ran ts'o n'da ra t'uhni i çc'yeigui, xũn utho ran ts'embi da nu a. Man'da xũn u xinda gue'bũ da thurpi rá 'yũga bũ ja ra do ngue ra jũni xũn hyũ, ne da t'en bũ mbonthe ja ra dejã. ⁴³ Nu'bũ ni 'yehũ di ja ahũ gui 'yøthũ ran ts'o, xũn ho 'bũ gui 'yøthũ tengu 'bũ gui hyejũ. Madague gan do'yehũ pegue gui òmhũ ra te mazã, xinda gue'bũ di ja yoho ni 'yehũ ne gui nuhũ ran unbi mazã guepũ ja ra sibi njãm'bũ i huët'i. ⁴⁴ Xũn utho guin nuhũ bũ 'bũ, tengu tho 'bũ i sa a ni ngøhũ yũ zu'uë, ne njãm'bũ din hẽ a dí zapi gãtho yũ pa, ne tengu 'bũ n'da ra sibi njãm'bũ da huët'i.

⁴⁵ O nu'bũ ni guahũ di ja ahũ gui 'yøthũ ran ts'o, xũn ho 'bũ gui 'yøthũ tengu 'bũ gui hyejũ. Madague gan doguahũ pegue gui òmhũ ra te mazã xinda gue'bũ di ja yoho ni guahũ ne gui nuhũ ran unbi mazã. ⁴⁶ Xũn u tho guin nuhũ bũ 'bũ, tengu tho n'da ra du ngue 'bũh yũ zu'uë sap yũ ngø ne njãm'bũ din

hẽ a ni zapi gãtho yũ pa, ne tengu 'bũ n'da ra sibi njãm'bũ da huët'i.

⁴⁷ O nu'bũ ni dãhũ di ja ahũ gui 'yøthũ ran ts'o, xũn ho 'bũ gui 'yøthũ tengu 'bũ gui hyãhmbũ. Madague gan 'dadã thohohũ, pegue gui cũthũ bũ di manda rá ts'edi Ojã, xinda gue'bũ di ja yoho ni dãhũ ne gui nuhũ ran unbi mazã. ⁴⁸ Xũn u tho guin nuhũ bũ 'bũ, tengu tho n'da ra du ngue 'bũh yũ zu'uë sap yũ ngø ne njãm'bũ din hẽ a ni zapi gãtho yũ pa, ne tengu 'bũ n'da ra sibi njãm'bũ da huët'i.

⁴⁹ Gãtho ahũ din ja ahũ yũn unbi 'dahma gui pømanhohũ, tengu tho u yũ 'bøts'e din t'un Ojã i pa ma japi ra u ngue da bømanho. ⁵⁰ Nu ra u xũn ho. Pe nu'bũ bi 'beh rá ts'edi ya hin'yũ 'be'a sä dín hoqui. Ne ngutho ahũ o guidi jafũ gui 'behmbũ ran ho i ja ahũ. Pe guim 'bũmanhohũ ni mija'ihũ.

Ra Jesús bi ma njon da hyeh rá xisu

10 Nu'bũ mam bá epũ Capernaum ra Jesús bi zøm bũ ra xequi Judea, ne bin 'yo bũ rá nyani ra häi Judea nepũ 'danguadi ra dãthe Jordán. Bi mbũh yũ jã'i bim peti mahøn'a bũ mi 'bãh ra Jesús, ne bi xänbi mahøn'a tengu nzã mi øt'e. ² Ne nu'bũ mi zøm bũ yũ fariseo, bi 'yãn 'bũ da zã da hyeh rá xisu n'da ran'yohũ, nguetho i nde da ðĩnbi 'be'a dí yap'a ra Jesús. ³ Nu'bũ mi dã a ra Jesús:

—'Be'a mam bũ ja rán t'ëdi ra Moisés nangue ran hyegui.

⁴ Bi dã'ũ yũ fariseo bũya:

—Nu ra Moisés bi ma ngue nu'bũ n'da ran 'yohũ in nde da hyeh rá xisu, da t'ørpa ra søcuã ngue ran xuni.

⁵ Nu'bũ mi dã a ra Jesús bi 'yëmp'ũ:

—Nangue'a xũm me ni mbũihũ janangue a gue a ran t'ëdi bi man ra Moisés a. ⁶ Pe nu'bũ rá mbũdi ra ximhäi, Ojã bi zãnna n'da ran 'yohũ ne rá xisu. ⁷ Janangue a nu'bũ n'da ran 'yohũ da zin a n'da ra xisu him man i 'yo rá güenda rá ta o gue rá mbe, ⁸ pegue dim 'bũhmi

rá xisu ne din ja tengu 'bú n'dan ja'itho. Nu mam 'bet'o mí yonja'i, pe nu'bú bi zini din ja tengu 'bú n'dan ja'itho. ⁹Ne nu'u di penba Oja ɛ, njon da zà di xunba ɛ, bi 'yɛn a ra Jesús.

¹⁰M'bejua bi zòm bú ja n'da ra ngu ne bi 'yán'dú yú xádi:

—'Be'a nam bòn a gám ma, bi 'yɛn ɛ.

¹¹Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Gátho tes'o da hyeh rá xisu ne da zim man'da, nu'a øt' ra 'yomt'ɛni a. ¹²Ne ngutho n'da ra xisu 'bú da hyeh rá ndø ne da zim man'da ran 'yohú ne'a øt' ra 'yomt'ɛni a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nu ra Jesús i numanho yu t'uhni

¹³Nu'u 'da yú ja'i bi zix yú t'uhni bú 'búh ra Jesús, i ndepe da dospa yú yá. Pe nu yú xádi bi hæcpa ɛ ngue hin da zix yú t'uhni bú 'búh ra Jesús. ¹⁴Nu'bú mi nu ra Jesús 'be'a bi 'yøt' yú xádi bin cue búya, ne bi 'yɛna:

—Dami jafú yú t'uhni ba thocua, 'yo gui corpahú bú, nguetho hønt'u to'o da gohi tengu n'da ra t'uhni ngue din unse di manda rá ts'edi Oja, da yørpú di manda rá ts'edi Oja ɛ. ¹⁵Majuani dí xi ahú, nu'bú hin gui cohmbú tengu n'da ra t'uhni hin da zà gui cuthú bú di manda rá ts'edi Oja 'bú, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶Ne nubúya i thex'u yú t'uhni ne bi dospa yú yá ne bi 'yáp rá m fäts'i Oja nangue ɛ.

Ra membeti ts'unt'u bi si a ra te mazai

¹⁷Nu'bú mi bøn'a ra Jesús bú mí 'bui, 'bex bá ɛ a n'dihi n'da ra ts'unt'u. Bi zørpú 'yu, bin danyahmu bú ja rá gua ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Hoga xänbate i, 'be'a ga øt'ä ngue din jagá ra te mazai, bi 'yɛn a.

¹⁸—Ha guím bəni 'be'a guím ma ngue guí ɛngui xún hogui. Nguetho hønt'a Oja xún ho. ¹⁹Ha guí pə ɛ yún t'ɛdi Oja ngue i ɛna: “O guí 'yomt'ɛni, o guí hæcpa rá te ni mijá'iuí, o guím pə, o guí man yu

fəhni, hin gan siyate, ne gui numansu ni ta ne ni mbe, ne gue'a man yún t'ɛdi a,” bi 'yɛn a ra Jesús.

²⁰Ne bi də a ra ts'unt'u búya:

—Xänbate i, gátho yún t'ɛdi dá øt'ä gue'bú go man t'uhnigä.

²¹Nu ra Jesús ɛmme bi huɛɛ 'bú min hyɛtui ne bi 'yɛmbi:

—I ja a man'da di 'bedi gui 'yøt'e. Ni mba, bá pá 'be'a gátho i ja i, ne gui darpa yú hyoya ni mbeti búya. Ne din ja a 'be'a m'be'ts'i bú mahɛts'i gue di muui. Ne nubúya ba ɛhe gui tengui, ne gui hyät' yún unbi madague gui tu, bi 'yɛmbi.

²²Pe nu ra ts'unt'u bi du rá mbui 'bú mi 'yø a bi man a ra Jesús nguetho ɛmme ra membeti a. Janangue a bi 'uetho.

²³Nu ra Jesús bi hyant'u gátho mi 'bäpú ne bi xih yú xádi búya:

—ɛmme xún hɛi n'da ra membeti da yørpú di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛna.

²⁴Ne nu yú xádi bi hyonya thoho a bi man ra Jesús. Pe nu ra Jesús xø bi 'yɛmp'u yú xádi mahøn'a:

—Ma zú t'uhni ahú, xún hɛi da yørpú di manda rá ts'edi Oja n'da 'bú i hu rá mbui nangue ra mbeti. ²⁵Man'da hingui hɛi ra camello da yørpú ja rá zagu ra 'yofani, xinda gue n'da ra membeti da yørpú di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛmp'u.

²⁶Ne xø man'da bi hyonya tho ɛ yú xádi ne bin 'yɛmzəhe ɛ:

—To'o maha da zà da dɛn a ra te mazai 'bú, bi 'yɛn ɛ.

²⁷Nu ra Jesús bin hyɛthú yú xádi ne bi 'yɛmp'ɛ:

—Hingui sä da dɛnse ra te mazai n'da ra ja'i pe nu Oja gátho da zà da 'yøt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸Nu ra Pedro búya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nugähe, gátho 'be'a mi jaje xtá sohmbe ne dá ten'nahe.

²⁹⁻³⁰—Majuani, ɛn a ra Jesús, ne dí xi ahú ya, hønt'a go to'o bi zoh rá ngu, o gue yú cu, o gue rá ta, o gue rá mbe, o gue rá

xisu, o gue yú t'uhni, o gue yú häi, ngue da dengui, pe emme man'da xun ngu din ja ngue yú ngu, o gue yún 'yohu, o gue yún ju, o gue yú mbe, o gue yú t'uhni, o gue yú häi, xinda gue u gätho mi ja mam 'bet'o, pe ne'u yun unbi da nu, ne da nu ran ho gätho yu pa mazaí 'bu rán zegui ra pa. ³¹ Ne xun ngu u mi 'bet'o dim 'bejua ne nu'u mi 'bejua dim 'bet'o u, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán däte

³² Nu'bu mi mba bu 'yu Jerusalén ra Jesús, xun ngu yu ja'i bi denni. Nu ra Jesús mi 'bet'o, min 'yohu yú xädi, ne mí 'bejua yu ja'i. Ne min su u yú xädi, midi hyonya thoho u ngue nde da mba bu Jerusalén ra Jesús. Ne nu ra Jesús bi zix bu ma'ueni ts'u yú xädi nde da xifi 'be'a da t'ørpe. ³³ Ne bi 'yæmp'u:

—Nuya ná mbähä bu Jerusalén. Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bu 'buh yu ngurpa mbäjä ne'u yu xänbate nija, ne da 'yörcä ran juanbi u ngue ga tu, ne di dägä bu 'bu u him ma mijudíohu. ³⁴ Ne da mba nthengui ne da mba m'be'migui, ne da mba nts'ots'igä, ne da thogui. Pe nu'bu ná hyupa ga thambenigä, bi 'yæmp'u yú xädi.

Äh ra mate ra Jacobo ne ra Xuua

³⁵ Nu ra Jacobo ne ra Xuua, yú ts'unt'u ra Zebedeo, man'da bi hyäm bu mí 'bäh ra Jesús ne bi 'yæmbi:

—N'da ra mate dí nde ga ä'a'be.

³⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yæmp'u:

—'Be'a guí nde ga øt'auí.

³⁷ Ne bi 'yæmp'u buya:

—Dí nde'be 'darpu ga huhmbu ngue 'da xtá hutho'be bu ja ni mexa 'bu gán ts'ut'abi, bi 'yæmbi.

³⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yæmp'u:

—Nu'auí, hin guí pañmi 'be'a nam bøn'a guí ähmi. Ha da zä ne'auí gui säui

ran unbi ga sägä. Ha da zä ne aui gui hyät'ui ra dumbui ga hät'ä.

³⁹ —Da zä, bi 'yæn u.

Ne nu ra Jesús bi 'yæmp'u:

—Majuani, nu ran unbi ga sägä gui säui a, ne nu a ra dumbui ga hät'ä ne aui gui hyät'ui a. ⁴⁰ Pe hinga gue'a man t'ëdigä gam mangä to'o dan hyuhmbe bu ja ma mexa. Pegue gue'a Ojä di un ran t'ëdi to'o xan zänni, bi 'yæn a ra Jesús.

⁴¹ Nu'bu mi 'yø u yú mixädihu 'be'a bi man ra Jacobo ne ra Xuua, bi mbüdi bin cue u. ⁴² Janangue'a nu ra Jesús bi 'yæmp'u gätho 'de'mayoho yú xädi buya:

—Nu'u i ja yú ts'edi ua ja ra häi emme xun he i ørpa u to'o di manda u, ne emme din 'yex'u. ⁴³ Pe nu'ahu hinga ngubu gui 'yøthu. Pe hont'a go to'o da nde din ja rán t'ëdi xun ho, pegue jatho din 'yëhe ngue gätho mi'da. ⁴⁴ Ne nu'bu 'bu a n'da ahü ngue i nde dim 'bet'o, pegue din 'yëhe thoho ngue gätho mi'da. ⁴⁵ Tengu thohogä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá ëcä ngue dam hmugä, pe bá ëcä ngue dan 'yëhe thohogä, ne ga dä ma te gan yanba yú te yu ja'i, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a ra xädä i Bartimeo a

⁴⁶ Ne mi thopu ja ra hnini Jericó ra Jesús ne yú xädi, n'yohu xun ngu yu ja'i. Ne mi hupu nden'yu n'da ra xädä rá thuhu ra Bartimeo, rá ts'unt'u ra Timeo. Mí äh ra mbeti a. ⁴⁷ Ne nu'bu mi 'yøde ngue gue'a ra Jesús ra mengu Nazaret ní mba bu, bi mba'ti, bi 'yæmbi:

—Hague Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huëgui, bi 'yëna.

⁴⁸ Pe nu yu ja'i bi hecpi, bi xifi din he. Pe nu'a ra xädä man'da nts'edi mbafi:

—Rám bom'beto i ra David, dín ja a nin huëcate nanguecä, bi 'yëna.

⁴⁹ Nu ra Jesús bim 'bäh puya, bi zonzna ra xädä. Nu yu ja'i mí 'bejua bi xi a ra xädä:

—Dami ndants'i, gan johya, nguetho in zonzna i ra Jesús, bi 'yæmp'u.

⁵⁰ Bi tonts'a rá coto ra xädä büya, bi ndants'i ne bi mba bu mi 'bäh ra Jesús.

⁵¹ Nu'a ra Jesús bi 'yëmp'a:

—'Be'a guí nde ga øt'a i.

Ne nu ra xädä bi 'yëmbi:

—Xänbate i, dí nde gui xoga ma dä.

⁵² Ne nu ra Jesús bi 'yëmbi:

—Ni mba, bi zä i nguetho gá 'yëc'yëigui, bi 'yëna.

Ne 'bex bin zø yú dä ne 'bex bi den bu ni mba ra Jesús.

Bi hyux ra buru a ra Jesús ne bi t'ëspi

11 Ne mi ts'utho da zøm bu Jerusalén ra Jesús ne u mín 'yohu. Bin 'yo bu hämbu ra hnini Betfagé ne ra hnini Betania, hërpü ja ra nyuni Olivos. Ne nubüya bi mbëhn'du yoho yú xädi ra Jesús.

²—Ni mbë nu njon nu bí ja ra hnini ne nu'bu gá sømmi, gui tìmmi bu n'da ra buru nthät'i ngue njo'o to xí hyux'a n'dandj, ne gua xoc püya ne gua siui ua.

³ Ne nu'bu da t'ën'au: “Hanja ngubü guí øt'ui,” bu da t'ën'au, gui 'yënu: “Nu'a ra Hmu i honi ne xø ba si'be ua mahøn'a,” gui 'yënu, bi 'yën'a ra Jesús.

⁴ Ne bi mba büya, ne bi dìm bu a ra buru, nthät'i bu ja ra goxthi nguëpü i thoh ra 'yu. Ne bi xoc'u büya.

⁵ Nu'u mi 'bupü bi 'yë'n'a:

—'Be'a guí øt'ui bu, hanja guí xocui ra buru.

⁶ Nu'u yu xädi bi dät'u ne bi xifi tengu xi xih ra Jesús.

—Dami sixui 'bu, bi t'ëmp'u yu xädi büya.

⁷ Bá ts'inba a ra buru a ra Jesús büya ne bi mbøh yú coto u bá si ra buru, ngue bi gäspi ne bi hyuxa ra Jesús büya. ⁸ Ne'u yu jät'i bi mbøh yüm 'bexøts'e pahni bi ximba bu 'yu, ne nu'u mi'da yu jät'i bi xec yu paxi ne bi mbøcpa bu ja ra 'yu.

⁹ Nu'u mi 'bet'o bu ní mba a ra Jesús, ne u mi 'bejua, gätho í mba u bi 'yë'n'a:

—Majäpi a bá penhd Ojä, bi 'yën u. ¹⁰ Din ts'ut'abi a tengu tho ma mbombøtahe ra David. Mixte rá ts'edi Ojä, bi 'yëm bu ní mba u.

¹¹ Bi yuthu bu Jerusalén ra Jesús büya. Ne bi yurpü ja ra danija, ne bi nu 'be'a gätho i t'ørpü ne bi bøm büya nguetho ya bin de. Bi mba bu ra hnini Betania ne u 'de'mayoho yú xädi bi mbähä.

**Ra Jesús him bi numanho
ra za him mi züh yú ndät'ä**

¹² Nu'bu mi hyax büya bi bøm bu Betania ra Jesús, bi mbeng bu Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bu 'yu a. ¹³ Ne mi hant'a n'da ra za ja yú paxi, bi mba da nu 'bu i zupü yú ndät'o. Pe nu'bu mi zøm bu, nte bi dìm bu, hont'u yú xi nguetho hinga gue'u yu pa i züh yú ndät'o, ne säti tho ja yú xi. ¹⁴ Nu ra Jesús büya bi 'yëmp'a ra za:

—Njam'bu to da zi mahøn'a u ni ndät'o, bi 'yëmbi.

Ne bi 'yøh yú xädi a bi man ra Jesús.

**Ra Jesús bi hyøn a thi u yu mbä
ne u yu däi bu ja ra danija**

¹⁵ Ne bi thopü Jerusalén ra Jesús ne yú xädi. Ne bi yurpü ja ra danija mahøn'a. Ne bi hyøn a thi gätho yu mbä ne yu däi mi 'bupü. Ne bi ndønba yú mexa yüm pämbeti ne yün thuts'i yu mbät'azu. ¹⁶ Ne njon di japi da thopü nija 'bu i tu yú 'beni. ¹⁷ Ne bi 'yëmp'u yu jät'i büya:

—Ha hinga nt'ot'i bu ja rá søcuä Ojä ngue bi 'yëna: “Í thø a ma ngu nguëpü da dandegui gätho yu jät'i 'bucua ja ra ximhäi,” i ñ Ojä, bi 'yën a ra Jesús. Pe nu'ahu, xcä 'yörpahü tengu 'bu rá hyädo nguëpü nin yan u yu bë, bi 'yëmp'u büya.

¹⁸ Bi 'yø u yu xänbate nija ne yu ngurpa mbäjä 'be'a xí man'a ra Jesús, ne i honi hague dán zä da hyo, nguetho bin su 'bu mi nu gätho yu jät'i madi hyonya thoho nangue a 'be'a bi xänba ra Jesús. ¹⁹ Nu'bu mín de bi bøm bu a ra Jesús bu ja ra däh-

nihni Jerusalén ne yá xádi. Bi mbähä bu ra hnini Betania mahøn'a.

Bi 'yot'a ra za

²⁰ Nu'bu mi hyax büya bi thoh mahøn'a bu 'bä a ra za ngue mi ñna xtán zip yán dät'o ra Jesús. Nu'bu mi nu'ü, ya xí 'yot'i gätho yú 'yü. ²¹ Nu ra Pedro büya bi bën a xí man ra Jesús ne bi 'yëmbi:

—Xänbate i, ne nunu ra za gá 'yëmbi him man'dandj da ts'ip yán dät'o ne ya xø 'yot' ya, bi 'yën a ra Pedro.

²² Ne nu'bu mi däh ra Jesús, bi 'yëmp'u:

—Dami 'yëc'yëihü ngue gätho da zä da 'yot' Ojä a xun hej. ²³ Janangue'a nu'bu ya gá xihmbü n'da ra t'øhø da 'uegue din hyözehé bu ja ra dejä, din ja a gá mamhbü 'bu hingui yoho guím bëmhbü, ne guí pähbü majuani gätho sä da 'yot' Ojä a xun hej. ²⁴ Janangue'a dí xi ahü ngue nu'bu ja a guí äfü Ojä, dami 'yëc'yëihü ngue di 'da ahü a guí äfü ne din ja a büya. ²⁵ Ne nu'bu guí yähü Ojä him man guim bëmhbü a bi 'yot'ahü ni mijä'ihü, gam punbahü ü ne'a Ojä di pun'nahü büya. ²⁶ Nguetho nu'bu hin gadim punbahü ni mijä'ihü xinga gue'a ni Tahü bí 'büpü mahëts'i di pun'nahü, bi 'yëmp'u yú xádi ra Jesús.

Ran t'änni nangue rán t'ëdi ra Jesús

²⁷ Bi zøm bu Jerusalén ra Jesús ne yá xádi, ne xø bi zøm bu ja ra ñanjä. Ne nu yu ngurpa mbäjä bi zøm bu mi 'bäh ra Jesús, n'yohü yu xänbate nijä ne yu ñac'yëi. ²⁸ Nu'ü bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi 'da a ran t'ëdi gui 'yot'a guí øt'e.

²⁹⁻³⁰ Ne nu ra Jesús 'bü mi ñädi bi 'yëna:

—Necä ga än'nahü to'o bi un rán t'ëdi ra Xuua Nxixya, hague Ojä uague yu jä'ithoho. Ne nu'bu gá xijü, necä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi büya. ³¹ Nu'ü bin 'yëmzehe ü büya:

—Xi'bu ga xihmbü ngue gue'a Ojä bi un rán t'ëdi, ne da 'yënjü: “Hanja hin gá 'yëc'yëihü thä,” da 'yënjü büya. ³² Ne nu'bu ga ëmhü yu jä'i thoho bi un ran t'ëdi ra Xuua, pe hingui sä ga xihmbü tengu a, bi 'yën ü, nguetho gätho yu jä'i mi ëspa ra Xuua ne bi 'yëc'yëi ngue rá pøngahya Ojä a. ³³ Ne nu'bu mi ñä ü yu xänbate nijä ne ü gätho min 'yohü,

—Hin dí pähmbé, bi 'yëntho ü.

Nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Xinga guecä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi, bi 'yën'a.

Rán t'uti yan ts'ombefi

12 Nu ra Jesús 'bex bi ñü'mi bi xi a n'da ran t'uti ne bi 'yëmp'u:

—Nu n'da ran 'yohü bi 'yot'a n'da ra nuandät'o, ne bi føt'e ne bi 'ya'ma n'da ra hyähäi guepü da 'yot'a n'da ran the'ma guindät'o, ne bi hyø a n'da ra jado xun hëts'i da ndex ü da nu rá häi.

Ne bi hmit'ü yu mbefi a rá häi ngue dim pepü, ne bi mba n'danni a ran 'yohü. ² Nu'bu bi zøn ra pa din ja ü yün dät'o, bá pehna n'da rá 'yëhe ba tu a xí mamhbü di unni. ³ Pe nu'ü yu mbefi bi bent'a ra 'yëhe, ne bi mbe'mi ne bi mbenthoho büya ne nte bi unni. ⁴ Nu rá mbeti ra nuandät'ä bá pehn man'da rá 'yëhe büya. Pe ne'a bi mba ma bat'a do a, ne bi mba ma ünba rá ya, ne bi zantho, ne xø bi mbenthoho büya. ⁵ Ne bá pehn man'da, ne xø bá tho a. Ne xun ngu mi'da bí 'behni. Nu'ü 'da bi ünba thoho ne nu mi'da bi hyo.

⁶ Mi 'bü a n'da rá ts'unt'ü a rá mbeti ra nuandät'o ne ëmme di huëc'a. “Nu yu mbefi masque da numansu ma ts'unt'ü,” bi 'yëñse, ne bá pen'na büya. ⁷ Pe nu ü yu mbefi 'bü mi nurpa a rá ts'unt'ü, bin 'yëmzehe ü: “Nuna, guehna da gohmi ra häi 'bü bi du rá ta. Mbähä ga hohü ne nubüya ma mbeti zehëhü ra nuandät'o,” bin 'yëmzehe ü. ⁸ Ne bi bent'i ne bi hyo ne bi 'yem bu ma'ueni bu ja ra nuandät'o, bi 'yën'a ra Jesús 'bü mi man a ran t'uti.

9—Nuya guim bəmhbū 'be'a da 'yøt'a rá mbeti ra nuǎndät'o, bi 'yěmp'ũ. Guehma ba ɛse ne da hyo ɯ xí hmit'a rá nuǎndät'o ne di un ra nuǎndät'o ɯ mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús. ¹⁰Ha hin gán xähmbu rá t'ohni Ojā ngue i ɛna:

Nu'a ra do bi bunt'ũ yũ gādo, gue'a man'da mahyoni tengutho bũ ná thon yũ guangu.

¹¹Gue'a bi zänd Ojā, hanja gní hyonya thohohũ, ɛm bũ rām hman Ojā, bi 'yɛn a ra Jesús.

¹²Nu yũ ngurba mbäjä ne'ũ min 'yohũ, bi nde da bent'a ra Jesús nguetho bi bādi ngue go yún t'uti ɯ nangue a bi man ra Jesús, pegue bi zutho din cue yũ jā'i, janangue him bi bent'i. Bi mbatho ɯ bũa.

Ran t'änni nangue ra renta im man ra ts'ut'abi Roma

¹³Ne bi 'benpũ 'bũh ra Jesús ɯ mi'da yũ fariseo ne ɯ 'da ma ngurpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Bi 'behni ngue da 'yän'na n'da ran t'änni ne nu'bu hinga gue a da ma, 'bex gue dí yāpi. ¹⁴Nu'bu mi zøm bũ bi 'yɛn ɯ:

—Xänbate i, dí pähmbe gätho majuāni guím ma ne njon guí su, nguetho hin guí ɔrpa masu a man yũ jā'i ne guí xänba a majuāni rām hman Ojā ɯ yũ jā'i. Dín nde gui xije, ha din theui yún t'ɛdi Ojā 'bũ dí ɔthũ ngue dí juthũ ra renta im man ra ts'ut'abi bũ Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na. Ha xun ho 'bũ ga thoqui ga juthũ uague hin'na, bi 'yɛn ɯ. ¹⁵Pɛ nu'a ra Jesús mí pādi høntho i nde da dīnbi 'be'a dí yap'a, janangue a bi 'yěmp'ũ:

—Hanja gní 'yängahũ, xi'a ni mbeti gní juthũ ra renta im man ra ts'ut'abi, gan nugä.

¹⁶Ne bi un bũa.

—To'o rá pøte ne rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ne nu'ũ bi 'yɛn ɯ:

—Rá pøte ne rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

¹⁷Mí dāh ra Jesús ne bi 'yěmp'ũ:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Ojā gui un'na Ojā a, bi 'yěmp'ũ.

Ne nu'ũ bi hyonya thoho nangue a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni nangue ɯ da dāmbɛni

¹⁸Ne bá ɛ ɯ 'da yũ saduceo bũa ngue mi ɛn ɯ njo'o to da dāmbɛni. Ne bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yɛmbi:

¹⁹—Xänbate i, nu'a n'da ran t'ɛdi bi man'a ra Moisés i ɛna, ngue nu'bu da du n'da ran 'yohũ ne njo'o rá t'ũhni 'bũ bi du, ne nu'a rán 'yohũ zehe da zinba a rá xisu a rán 'yohũ bi du. Ne nu'a rá t'ũhni dim 'bũi da t'ɛmbi rá t'ũhni a xí du. ²⁰Ne mi 'bũ i yoto yün 'yohũ i din 'yohũ zehe ɯ. Ne nu'a ra 'bet'o n'yohũ bi zin'a n'da ra xisu, ne nu'bu mi du njo'o yú t'ũhni.

²¹Janangue'a nu a rán 'yohũ a bi du bi zin a ra xisu mahøn'a. Ne'a bi du a, ne xinga gue a bim 'bũh yú t'ũhni a. Ne ná hyu ngutho. ²²Ne gätho ɯ yoto ma 'yohũ ne 'dat'a ra xisu bi zini, ne xinga n'da mím 'bũh yú t'ũhni 'bũ bi du ɯ. Ne nzegui nese ra xisu bi du. ²³Nuya dami xije nu'bu majuāni da dāmbɛni yũ jā'i, nda'a nin 'yohũ dim 'bũhmi ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'bũhmi, bi 'yɛn ɯ yũ saduceo. ²⁴Mi dāh ra Jesús ne bi 'yěmp'ũ:

—Nu'ahũ 'dan'yo thoho guí mamhbũ nguetho hin guím bəmhbũ 'be'a mam bũ ja rá t'ohni Ojā xín rá ts'edi Ojā guí pähmbũ. ²⁵Nu'bu bi dāmbɛni ɯ xun du him man ja ran sini bũ pegue dim 'butho yũ jā'i tengu yüm 'behni Ojā 'bũpũ mahɛts'i. ²⁶Ne nu'a ram hma ngue da dāmbɛni ɯ xun du, majuāni a ne guin nuhũ bũ ja rām hman Ojā ngue nu'bu min yāui Ojā ra Moisés bũ ja ra t'ũza bi 'yɛmbi: “Nugä drá Ojägä, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob ngue nim bombø-tahũ, i ɛc'yeigui,” bi 'yɛn Ojā. ²⁷Ngubũ

bi ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui u. Pe hin guím bëmhbü, nguetho 'dan'yo thoho guí mamhbü, bi 'yën a ra Jesús.

Rán t'ëdi Ojå man'da ja ts'editho

²⁸ Nu'bu min yåhü yü saduceo ra Jesús, mi 'bupü n'da ra xänbate nija bi 'yöde 'be'a bi man ra Jesús ne bi baði ngue xün ho a bi ma. Janangue'a bi 'yänni:

—Nda'a rán t'ëdi Ojå ngue man'da ja ts'editho ga øthü, bi 'yën'a.

²⁹⁻³⁰ Bi da'a ra Jesús:

—Nu'a rán t'ëdi Ojå man'da jats'editho ga øthü, gue'a ran t'ëdi ngue i ñna: “Dami 'yøhmbü gyú ja'i israelhü, nu'a Ojå ra Hmu, n'datho a. Ne guim bëmhbü a nangue gätho ni mbuihü, ne gätho ni tehü, ne gätho nin 'yomfënihü, ne gätho ni ts'edihü,” i ñn rá t'ohni Ojå. Pe guehna ran t'ëdi man'da ja ts'edi tho ga øthü, bi 'yën'a ra Jesús. ³¹ Ne 'da'angutho ui ná yoho ran t'ëdi ga øthü i ñna: “Gui huçc ni mija'ihü tengu bü gnin huçc zehëhü,” i ñn rá t'ohni Ojå. Guehya yün t'ëdi man'da ja ts'editho ga øthü xinda gue u mi'da, bi 'yën a ra Jesús.

³² Ne nu'a ra xänbate nija, bi 'yëm buya:

—Xänbate i, majuñni xün ho guím ma, ngue hønt'a n'da Ojå i 'bui ne njo'o man'da tengu a. Ne ja ts'edi tho da bën Ojå n'da ngue gätho rá mbui, ne gätho rá te, ne gätho rán 'yomfëni, ne gätho rá ts'edi, ³³ ne di huçc rá mija'iuu tengu bü nin huçczehë n'da. Man'da ja ts'editho da 'yøt'a n'da u xinda gue u gätho yü 'bøts'e ne yün t'unni dí mbøspa Ojå n'da, bi 'yën a ra xänbate nija.

³⁴ Ne nu ra Jesús 'bü mí 'yø a bi man ra xänbate nija bi baði ngue n'dat'a Ojå im bëni janangue a bi 'yëmbi:

—Nu'i ts'ütho di 'be i ngue da zä gui çurpü di manda rá ts'edi Ojå, bi 'yëmp'a.

Ne nubüya njom man'da bi zäpi da 'yän mi'da yün t'änni.

To'o gue rá Ts'unt'u a ra Cristo

³⁵⁻³⁶ Ne mí xänba yü ja'i a ra Jesús bü ja ra danija, ne bi 'yëmp'u:

—Hanja ñn u yü xänbate nija ngue nu ra Cristo rámbom'beto ra David a, ne xim mi ëmbi rá Hmu 'bü hin ním 'bui, nguetho mi ñn'a ra David:

Nu'a Ojå bi 'yëmp'a ma Hmu:

“Dat'ua ga huhmi ga conhui ma ts'edi gue'bü go dá tapä nin suiñhü ua ja ra ximhäi

ne gui manda u buya,”

bi t'ëmp'a ma Hmu, bi 'yën a ra David 'bü mí bënba rá Hogandähi Ojå nangue 'be'a da 'yøt' ra Cristo. ³⁷ Gueë ra David bi 'yëmbi rá Hmu a ra Cristo. Hague nja pe ne rámbom'beto a, bi 'yën a ra Jesús.

Pe nu yü ja'i, bi 'yømanho gätho a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a i øt'u yü xänbate nija

³⁸ Ne bi thoqui bi xänba yü ja'i a ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Gam fähmbü nangue a i xi ahü yü xänbate nija, nguetho hønt'a ran 'yëts'i i øt'u ne di ho da hye yü pahni xü mba guepü i 'yo, ne di ho da mba ma zengua bü ja yü täi, ³⁹ ne di ho da hyux bü ja yün thuts'i xün ho bü ja yü nija, ne di ho yá mbüdi din sihme bü ja yün sihme u, ⁴⁰ ne i haşpi 'be'a gätho bi ts'ocpa u yü xisu xøn du yú ndø, ne sä nya'a thoho in yåhü Ojå ngue i nde da t'ëmbi xün ho tho yá mbui. Man'da xün ngu ran ünbi da nu ya, bi 'yën'a ra Jesús.

Ran t'unni man'da di muui bü na nu Ojå

⁴¹ Ne mi hupü ra Jesús bü mí ja ra huada guepü i pa njät'i ra mbeti rán t'unni Ojå. Ne in nu bü i cät' ra mbeti u yü ja'i bü ja ra huada. Ne bi nu xün ngu yü mbeti bi thopü ngue xün ngu ra mbeti bi gärpü ja ra huada n'da ngu n'da

u. ⁴²Ne bi zòm bu n'da ra hyoya xisu xi du rá ndò, ne bi gät'i yocentavo thoho. ⁴³Ne nu'bu mi nu a bi 'yöt'a ra xisu büya ne bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü nuna zu hyoya xisu man'da xun ngu di muui a bi gäpü ja ra huada xinda gue'u gätho mi'da. ⁴⁴Nguetho gätho u mi'da bi gät'a i pongui, pe nuna ra xisu madague i hyoya na, pe bi gät'i gätho mi pe'ts'i, bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma ngue da mba nso't'i ra ñanja

13 Nu'bu mi bøm bu ja ra ñanja ra Jesús ne yú xädi, nu'a n'da bi 'yën'a:

—Xänbate i, hyandi ts'u nü ra ñija, emme xu ndoho yu do n'yohu ne emme mahotho.

²Mi ñah ra Jesús ne bi 'yemp'u:

—Guín nuhü ngue mahotho ne emme ndoho yu do, pegue da zøn ra pa da so't'i, bi 'yemp'u.

Yú hmepya ngue rán zegui

³Ne nu'bu mi zòm bu ja ra nyuni Olivos, bi hyupü ra Jesús, hët ra ñanja. Ne hont'u yú xädi mi 'bühmbü bu. Ne nubüya ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua ne ra Andrés:

⁴—Nda'a ní pa da mba nso't'i ra ñija gá xije, bi 'yën u. Nda'a ni hmepya da hnu 'bu din ja a guím ma, t'emp'a ra Jesús.

⁵Mi ña a ra Jesús ne bi 'yemp'u:

—Gam fähmbü njon da hyä ahü, ⁶nguetho xun ngu ba ghe ngue sä da 'yëna: “Nugä, guecä drá Cristogä,” da 'yën'u. Ne xun ngu u da hyät'i.

⁷Ne nu'bu gui 'yöhmbü yu sui ne'bu da hma ngue din ja yu sui, o guin suhü nguetho jatho din ja u. Pe nu'bu din ja u xinga gue'bu ran zegui 'bu. ⁸Nguetho nu yu ja'i bu 'da yu häi din suhmi yú mija'ihü. Ne nu 'da yu ts'ut'abi din suhmbü yú mits'ut'abihü, ne din ja

yu 'yänhäi, ne xun ngu yu ñidi din ja ra thuhu ne yun 'yo'ts'i. Ne guehya yú mbüdi yun unbi ya, bi 'yemp'u.

⁹Ne xø bi 'yën'a:

—Ne gam fähmbü njon di 'uec'ahü bu ja rá 'yu Ojä, nguetho da mba ma dä ahü bu ja ran juänbate, nepü ja yú ñija ma mijudíohü da 'bep'ahü, ne nangue guí eç'yëigahü da ts'on'nahü bu 'büh yu ts'ut'abi, nepü 'büh yu ñats'ut'abi ngue da ts'ep'ahü. Ne xun ho 'bu din jabu ne gue'a dí zä gui xihmbü mam hmangä u. ¹⁰Pe m'bet'o thoho da mba nsifi gätho yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi ran ho ma'da'yo dí pø u. ¹¹Ne nu'bu da zix ahü di dä ahü bu 'büh ra ts'ut'abi, pe him 'be gui hyonsehü 'be'a gui mamhbü 'bu da mba ma juän'ni ahü, nguetho nu'bu bi zøn ra ora da t'än'nahü, hont'a rá Hogandähi Ojä da zä di beñ'nahü 'be'a gui mamhbü. ¹²Ne nu n'da ran 'yohü di manda da tho rán 'yohü, ne nu'a rá ta di manda da tho rá ts'unt'u. Ne da ndants'u yú ts'unt'u din tunhdu u yú ta ne yú mbe ne di manda da tho rá ta ne rá mbe 'da yu ts'unt'u. ¹³Ne gätho yu ja'i da zan ahü nangue a guí eç'yëigahü. Ne nu'u to'o gätho da hyät yun unbi gue'bu go rán zegui, gue u dim pø u, bi 'yemp'u.

¹⁴Ne bi thoqui bi xi u:

—Ba e a n'da ra ts'edi xun ts'o ngue di ts'oni gätho. Ngubü bi man ra Daniel gue rá pøngahya Ojä. Ne nu'bu gá nuhü dim 'bäpü guepü hin rán säui dim 'bäi, dami 'dahmbü gyü menguhü bu Judea, gui mbähä bu ja yu t'øhø guin 'yämhbü bu. Nu a to'o da nu ra søcuä i ja ua, da 'yët'ambü na. ¹⁵Ne nu'bu bin ja a, to'o i 'bäpü goxthi hin da yurpü mbo rá ngu, hin da beñi ja 'be'a 'be da hyäts'i, 'bex gue da 'dagui. ¹⁶Ne nu'a to'o 'bäpü ja yú huähi hin da mbeng bu ja yú ngu ngue ba cä yú coto, 'bex gue da 'datho bu. ¹⁷Huëcate u yu xisu in hä't'uhni ne u 'büh yú 'uere yu pa u. ¹⁸Yäfu rá mate Ojä ngue hin din ja ahü ran 'dagui 'bu yu pa xun

se xøhma hin da zä gui 'dahmbu. ¹⁹Ne nu'u yu pa u, din ja xun ngu yun unbi hin jam'bu n'dandä xøn ja gue'bu go rá mbudi ra ximhäi. Ne nu'bu ya bin ja, him man'dandä din ja yun unbi tengu u. ²⁰Pe nangu u yú 'yəc'yei, Oja di japi hingui ngu yu pa din ja yun unbi, nu'bu hin'na njon xtam bongui, bi 'yən a ra Jesús.

²¹Ne bi thoqui bi ma, bi 'yəna:

—Ne nu'bu da si ahü: “Dami hyanthü, 'bucua ra Cristo ya, rá Thahni Oja,” da t'ən ahü. O gue da t'ən'ahü: “Ba nuhu 'bupu ra Cristo ya, rá Thahni Oja,” da t'ən ahü, pe o guí 'yəc'yeihü. ²²Nguetho xun ngu dim 'bu u yu hyäte Cristo ne yu hyäte pøngahya da 'yot' yu hyonya nt'ot'e nguetho i nde da hyät yu 'yəc'yei gue bi huanh Oja, 'bu da zä da hyät'u. ²³Pe nde'bu gam fäsehü nguetho ya dá xi ahü 'be'a gätho din ja m'bejua, bi 'yən a ra Jesús.

Nu'a din ja 'bu bi zøcua mahøn'a ra Jesús

²⁴Ne xø bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús:

—Ne nu'bu ya bi guah yun unbi, nu a ra hyadi di 'beh rá ts'edi ne ra zana him man ja rán nequi. ²⁵Ne nu yu sø da dägui. Ne gätho mi'da di 'beh yú ts'edi u gä bí ja bu mahęts'i, di 'yani. ²⁶Ne nubuya da hnugui ba 'ęcä ua ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ba ogä bu ja yu güi, dan 'yo'be xun ngu ma ts'edi ne dam mixte xun ho. ²⁷Ga pen'du yám 'behni Oja mahęts'i buya, di pet'u gätho xtá huahni guecua gätho na nguni ra ximhäi, bi 'yən'a ra Jesús.

²⁸Nuya da zä gui pähmbu 'be'a gue nin t'uti i ut'ahu 'da yu za. Nu'bu bi bøx yú 'dogui u yú 'ye guí pähmbu mi ts'utho din ja ra hyethe buya. ²⁹Ngutho 'bu ya bin ja gätho u dá xi ahü, gui pähmbu ngue mi ts'utho ba pengä ua mahøn'a buya, bi 'yəna. ³⁰Majuani dí xi ahü di 'butho ua 'da ahü 'bu bi mbudi din ja a dí xi ahü.

³¹Mahęts'i da guadi, necua ja ra häi, pe nu'a mam hmangä hin jam'bu da gua a.

³²Pe nu'a ra pa a, njongui pađi 'be'a ní ora din ja a dí m mangä, xinga gue u yám 'behni Oja 'bupu mahęts'i, xinga guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi dí pađi. Hønt'a Oja ma Ta i pađi, bi 'yən a ra Jesús.

³³Ne xø bi 'yəna:

—Thocpa thoho gan nuhmbu tengu'bu hin gui tonspahü ra t'aha. Ne xinga n'da zi ora gui pumbənihü Oja ne thocpa thoho gan yađu a, nguetho hin gui pähmbu nda'a ni pa ba pengä mahøn'a. ³⁴Tengu n'da ran 'yohu bi mba yatho bi zoh rá ngu, bi un yün t'ędi yú 'yęhe ngue di jamansu bu, n'da ngu n'da bi xi a da 'yot'e. Ne bi xi a ra mbängoxthi ngue hin di tonspa ra t'aha. ³⁵Ne ngutho dí xi ahü, dami tømhbü tengu 'bu gan äthahü nguetho hin gui pähmbu 'be'a ní pa ba pengä ua, o gue'bu bin de, o gue'bu made ra xui, o gue'bu bi mbah yu øni, o gue'bu bi hyats'i. ³⁶Nguetho hin gui pähmbu nda'a ni ora ba 'ęcä, xi'bu ba 'ęcä ne ga tın ahü bu gdi aħmbu. ³⁷Ne nu'a dí xi ahü, ngutho dí xicä gätho mi'da: “Dami tømhbü,” bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús.

Yú ngurbi yu judío i nde 'bex gue da bent'a ra Jesús

14 Ne man yopa da dät ra pa 'bu mi bən a xí 'yot' ma mbombøtahe bu Egipto dyu judíohe. Nu yu ngurpa mbäja buya ne yu xänbate niја bi bəni 'be'a ni fəhni da xi a ra Jesús guepu da zä da bent'i ngue da hyo. ²Ne bin 'yemzehe u:

—Hinga gue a ra pa ra dämpeti gam benthü ne xøhma din cue yu ja'i, bi 'yən u.

N'da ra xisu bi naspa ra 'yęthi rá ya ra Jesús

³Ne mi 'bupu ra Jesús bu ja rá ngu ra Simón bu ja ra hnini Betania. Gue'a ra Simón mi hęmb ra t'axca'ya 'bu mam

'bet'o. Ne nu'bu mi sihme bu ra Jesús bi zopu n'da ra xisu i tu n'da ra xito nt'ot'e ngue ra do'yaxi, mi po ra 'yethi emme yuman'u a, ne xun ngu di muui a. Bi xepa rá nde buya ne bi naspa rá ya ra Jesús. ⁴Nu'u 'da mí 'bupu, bin cue u buya ne bi 'yep u:

—Hanja bim 'betho ra 'yethi ne xum hmadi di muui. ⁵Mi sä xtá 'bä xtín t'un yu hyoya a hyu ciento rá muui a ra 'yethi, bi 'yep u.

Ne bi numan'u ra xisu u. ⁶Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Hanja guín jahu bu, o guidi pahmbu ra xisu nguetho xun ho bi 'yorcä na. ⁷Nu'ahu thocpa thoho gam 'buhmbu yu hyoya ne hont'a go ma pa da zä gui faxhu u. Pe nugä hinga thocpa thoho dam 'buhmbu. ⁸Bi 'yorca ra xisu a mi sä da 'yot'e, bi hoga ma ngoc'yeyi ngue da t'ägä bu ja ran 'yägüi. ⁹Majuani dí xi ahü gue hönbu go hapu da hman ran ho ma'da'yo gätho na ndoho ra ximhäi, nehna bi 'yorca ra xisu da hman na, 'dahma ne'a da fep a, bi 'yep'a ra Jesús.

Ra Judas im ma di dä a ra Jesús

¹⁰Nu'a ra Judas Iscariote buya, ngue'a n'da yú xädi ra Jesús, bi mba bu 'buh yu ngurpa mbäjä bi xifi di dáp'a ra Jesús. ¹¹Ne bi hyu yú mbui u yu ngurpa mbäjä ne bi xifi di un ra mbeti. Ne bi mbenc'a ra Judas buya mi honi jam'bu di dä a ra Jesús.

Bin sihmehü ra Hmu u yú xädi

¹²Nu rá mbudi ra pa ra dämpeti ngue ran dābaxjua i ts'i ra thuhme hin'yü rá ixi, ne i ho ra t'ude'yo. Ne nu yú xädi ra Jesús bi 'yembi:

—Hapu guí ndeje ga hoje ran ts'ihme ra mbaxjua ga sihu, bi 'yep u.

¹³Ne nubuya bi xi u yoho yú xädi:

—Ni mbe bu ja ra dāhnihi Jerusalén, ne nu'bu gá nuui bu n'da ran 'yohu i tu n'daxaro ra dehe gui tenui bu da zoni.

¹⁴Ne nu'bu gá sōmhbu gui 'yēnui a ra mengu bu: “Nu'a ra Hmu bá pengähe ngue ga än'nahe hapu i ja a ra cuarto ngue ga sihe ran ts'ihme ra mbaxjua,” gui 'yēnui. ¹⁵Ne nu'a buya da 'yut'auí n'da ra cuarto i ja bu magats'i xun ndoho ne ma-hoqui. Guepu ja gui hocui bu a ran sihme ga sihu, bi 'yep'a ra Jesús.

¹⁶Bi mba yú xädi buya ne bi zom bu ja ra dāhnihi Jerusalén ne bi dīm bu gätho 'be'a xi sifi. Gätho bi hocpu 'be'a da zi bu 'bu bin de, ne bi mbeng bu 'buh ra Jesús buya. ¹⁷Nu'bu min de ts'u, bi mbähä ra Jesús 'de'mayoho yú xädi buya. ¹⁸Gätho bin sihme u. Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü, dí sihmehü ua n'da gue di dägä, bi 'yemp'u.

¹⁹Nu yú xädi buya bi du yú mbui, n'da ngu n'da bi 'yāni:

—Ha guecä, bi 'yep'u.

²⁰Ne nu'a ra Jesús bi dät'u:

—Go gue'a n'da gue gue'ahu guí 'de'mayoho ahü gue dí comh ma mbohi'be. ²¹Majuani nugä ngue dán jā'igä ua ja ra ximhäi, ga tugä tengu nt'o'ti nanguecä. Pe í huēhi maha a ran 'yohu ngue di dägä. Man'da xun ho 'bu hin xtim 'bu a, bi 'yep a ra Jesús.

²²Gätho na sihme u bi hyac man'da ra hme ra Jesús, bi un ra jamadi Ojä, bi xeni ne bi darpa yú xädi buya.

—Dami sihu na. Guehna nam bōn'a ma ngoc'yeyigä na, bi 'yemp'u.

²³Ne bi dec'a ra vaso mi po a nzai mi si u. Bi un ra jamadi Ojä ne bi un'du buya, bi zi n'da ngu n'da u.

²⁴—Guehna tengu 'bu ma jigä na, i ot' ra 'da'yo nhogui, dim fāni dí yanba yú te yu jā'i 'bucua ja ra ximhäi. ²⁵Majuani dí xi ahü, hin ga si man'da ra gui uva ja gue'bu bi zōn ra pa ga si ma'da'yo bu di manda rá ts'edi Ojä, bi 'yep a ra Jesús.

Jesús bi bađi gue a ra Pedro da gōn'a

²⁶Ne bin tu a n'da rá thuhu Ojä u buya. Bi bōm bu mi sihme u ne bi mba bu ja ra

nyuni Olivos. ²⁷ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u yú xädi:

—Nu'ahü dí paçä ngue gui 'dahmbü, gui sogahü nán xui ya, tengu nt'o'ti bü ja rá mhan Oja i ɛna: “Ga ho ra mbände'yo ne din 'uext'u yú de'yo,” i ɛm bü ja rá t'ohni, bi 'yɛna. ²⁸ Pe nu'bü dá thambɛnigá dan tímhbü bü Galilea, bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús. ²⁹ Nu'a ra Pedro bi 'yɛn'a:

—Madague a gátho da 'dah ya 'da, pe nugá hin ga soc'i'i.

³⁰ Nu ra Jesús bi da'a buya:

—Haħa, dí pacä 'be'a gui 'yot'a ra xui jabüya, ná hyundj xqui cöngä 'bü bi mbah ná yondj ra öni, bi 'yɛn a.

³¹ Pe nu'a ra Pedro man'da nts'edi bi 'yɛn'a:

—Nugá hin ga cön'a i madague'bu 'darpü ga tuui, bi 'yɛmbi.

Ne 'da'angu bi ma gátho ɛ mi'da yú xädi buya.

Ra Jesús i tu rá mbui ne gue'a ra ora da nu yun unbi a

³² Ne bi yurpü ja ra nuadöni Getsemaní guepü ja ra nyuni Olivos. Nu ra Jesús buya bi 'yemp'u yú xädi:

—Hyuhmbü ua gátho ahü, 'be dán yağä'be Oja ua nan jongua ts'u, bi 'yɛn'a.

³³ Ne nubüya bi zixa ra Pedro, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Ne nu ra Jesús ɛmme bi hyundumbüi ne bin su. ³⁴ Ne bi 'yemp'u:

—ɛmme tu ma mbui, ɛna da hyog ra dumbüi. Gui cohmbü ua ne gan áthahü, bi 'yemp'u.

³⁵ Ne bi mba bü njom bü ts'u. Bin danyahmu bü ja ra häi bin yaui Oja, gue'bü da zä hin da nu ran unbi a da nu.

³⁶ Ne bi 'yɛna:

—Ma Ta i, hin te guí hɛmbi, gátho da zä gui 'yot'e. Dami 'uegä a ran unbi. Pe hin dín nde gue gue'a ma pähä zehɛ ga ot'a pe gue'a go guí nde da t'ot'e, bi 'yɛna.

³⁷ Ne bi mbeng bü xi go ɛ hyu ne bi 'yemp'a ra Pedro:

—Hague grá Simón, ha guí aħa. Ha hingui sä xquin áthä n'da ora. ³⁸ Damin áthahü ne gui 'yáfu Oja ngue gui serbahü 'be'a di bɛn'nahü ra zıthü. Nu rá mbui n'da ja ra pähä nangue ran ho, pe nu rá ngoc'yei n'da xun güent'i a, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁹ Ne bi mbeng mahön'a ra Jesús bin yaui Oja ne guexta'a bi xifi. ⁴⁰ Ne nubüya bi mbeng bü bá co ɛ hyu ne bi dım bü i aħa nguetho ɛmme mí ndet'aħa ɛ. Janangue nu'bü mi zo ɛ hingui pađi 'be'a dí da ɛ. ⁴¹ Ná hyundj bán yaui Oja, 'bü mam bá pengbü bá co ɛ hyu, ne bi 'yemp'u:

—Aħmahü ya, damin säyahü ya, bi 'yɛn'a. Nuya bi zön ra ora ngue da mba ma dägä bü 'buh yu ts'om'bäi, nugá ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴² Dami ndan-shü, ga mbähä dan c'athü a di dägä, ya häntua, bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi bent'u yún suiħu

⁴³ Gátho ná yahü yú xädi 'bex bi zöm bü ra Judas, gue'a n'da rá xädi. Ne xun ngu yu ja'i bi zix'a, mi hə yú juai ne yu ts'at'egui. Ne gue'u yúm 'behni yu ngurpa mbäjä ne yu xänbate niĵa ne yu daç'yei. ⁴⁴ Ne nu'a ra Judas ya xí xi ɛ: “Nu'a ga suspa rá 'yogu gue a ra Jesús a, 'bex guim benthü buya ne gui sixhü, ne hin gui thøhmbü,” xi 'yemp'u min 'yohü. ⁴⁵ Janangue a nu'bü mi zöpü mi 'bäh ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, bi 'yɛmbi.

Ne bi zuspa rá 'yogu. ⁴⁶ 'Bex bi bent püya. ⁴⁷ Ne 'bex bi c'o'ts' rá juai a n'da min 'yohü ra Jesús ne bi zɛcpa rá zagu rá 'yɛħe ra dambäjä. ⁴⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u bi bent'i:

—Ha guí ɛmhbü drá bɛgä ngue guá hahü ni juaiħü ne ni zahü ngue gui bentc-ahü. ⁴⁹ Gátho yu pa däm 'buhmbü, dá xän'nahü bü ja ra danija ne hin gá bentc-ahü bü. Pe ja xi jabü thoho, ngue din ja a

nt'o'ti bu ja rám hman Oja ngue mi hma din ja, bi t'emp'u yám 'behni yu mbäjä.

⁵⁰ Pe nu'u yú xädi büya gátho bi 'dagui, bi zopu a ra Jesús.

Ra ts'unt'u ngue bi 'dagui

⁵¹ Hont'a n'da ra ts'unt'u bi den'na 'bu mi ts'ix a ra Jesús, dim pä't'a ra the'bø't'e, ne mí ɛn ɛ ne'a xtám bent'a. ⁵² Pe nu'a hont'a ra the'bø't'e bi bentpa a, ne bi 'dah pɣya ne bin 'yo mánxí bu ní mba.

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh yu mbäjä

⁵³ Nu'bu mi mba ma dä bu 'buh ra dambäjä, bim peti ɛ ma ngurbihe ngue yu ngurpambäjä ne yu dác'yei ne yu xänbäte nija. ⁵⁴ Ne nu ra Pedro bin tet'i, i 'bejua thoho bu ni mba, gue'bu go mi zøm bu mbo rá mbät'ti rá ngu ra dambäjä, ne bi hyuhmbu bu ɛ yu asmayo nija, bin taspihu ɛ. ⁵⁵ Nu yu ngurba mbäjä ne gátho ɛ mi'da i øt' ran juanbate, mi honi to'o da ma xun ho 'bepu dí yap'a ra Jesús ngue da hyo, ne madague'a xun ngu ɛ bin ya pe xinga n'da ɛ bi ma njuan-tho. ⁵⁶ Xun ngu bi man yu fehni pe him bin tɛn yúm hma. ⁵⁷ Xø bi ndants'u 'da mahøn'a bi zänba man'da ra fehni ɛ, ne bi 'yɛn ɛ:

⁵⁸ —Nuna ran 'yohu bi ma ne bi 'yɛna, “Nugä ga yø't' ra nija ua, nt'øt'e yú 'ye yu ja'i, ne nu'bu ná hyupa ga hócä n'da ngue hinga nt'øt'e yú 'ye yu ja'i,” bi 'yɛnna ran 'yohu, ne nugähe dá øhmbe 'bu mí 'yɛnna, bi 'yɛm büya.

⁵⁹ Pe xinga gue'u bin tɛn ɛ yúm hman ɛ. ⁶⁰ Pe nu ra Jesús bin hɛtho. Njo'o to bi dæti. ⁶¹ Nu'a ra ngurpa mbäjä bi 'yän mahøn'a:

—Ha gue'e grá Cristo. Ha gue'e rá Ts'unt'u i Oja nuixte rá ts'edi.

⁶² Nu ra Jesús bi dæti:

—Guecä, ne guin nuju, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga com'be rá ts'edi Oja madä rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá

pengä, ba ɛcä bu ja yu güi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁶³ Pe nu'a ra dambäjä bi dænse rá pahni, ɛmbi hingui ɛspa Oja ra Jesús nangue a bi ma. Ne bi 'yɛm büya:

—Ya hin ga homhbu mi'da yu testigo, ⁶⁴ ne dá øhmbu ya ngue hingui ɛspa Oja na ran 'yohu. 'Be'a guí mamhbü ga ørpahü ya, bi 'yɛn a ra dambäjä.

Ne gátho 'da'angu bi man ɛ ngue di un ran ts'ambi ngue da hyo. ⁶⁵ Nu'u 'da büya bi zox'a ra Jesús, ne bi gorpa rá dä, ne bi mb'e'mi ne bi 'yɛmbi, “Grá pøngahya, man ya, to'o bi mbep'a'i,” bi 'yɛn ɛ. Ne nu yu asmayo bu nija ɛmme bi mbemp'a rá hmi.

Ra Pedro bi gøn a ra Jesús

⁶⁶ Nu'bu mim 'bäpu ra Pedro bu mbo ra mbät'ti, bi thopu n'da ra xisu ngue rá 'yɛhe ra dambäjä. ⁶⁷ Ne bi nu'a ra Pedro din tæspi, bi hyɛ'ti ne bi 'yɛmbi:

—ɛna ne'e gmín 'yohu ra Jesús ra mengu bu Nazaret, bi 'yɛmp'a ra Pedro.

⁶⁸ Pe nu'a ra Pedro bin cøni.

—Hin dí paði 'be'a nam bøn'a guím ma, bi 'yɛn a ra Pedro.

Ne bi 'uegue bi mba bu hänt ra goxthi. Ne bi mbah ra tamfø büya. ⁶⁹ Ná ya'a ts'u büya xø bi thopu ra 'yɛhexisu bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yɛmp'u 'bupu:

—Nuna ran 'yohu, min 'yohu ɛ mi ten'na ra Jesús.

⁷⁰ Pe nu'a ra Pedro bin cøni mahøn'a. Ná ya'a ts'u büya, gueße ɛ mí 'bupu mi 'bäh ra Pedro bi 'yɛn ɛ:

—Majuani guín 'yohu ɛ nguetho grá mengu Galilea ne 'da igu bu gnä yahu ɛ, bi t'emp'a ra Pedro.

⁷¹ Nu'a ra Pedro büya bi 'yɛmp'u:

—Nu'bu him majuani dí xi ahü, Oja dá zegbä, janangue dí xi ahü, hin dí paçä a ran 'yohu guí mamhbü, bi 'yɛn a.

⁷² Bex bi mbah ná yonði ra tamfø büya. Bex bi bøn a ra Pedro 'be'a xí xih ra Jesús ngue xí 'yɛmbi: “Dí paçä ngue ná

hyundi xqui cõngä 'bũ bi mbah ná yondi ra õni," xí 'yẽmp'a ra Jesús. Ne nu'bũ mi bẽn a xí 'yõt'e, bi du rá mbui ra Pedro ne 'bex bin zoni.

**Ra Jesús bi mba ma dã bũ bũh
ra ts'ut'abi ra Pilato**

15 Nu'bũ t'uxudi tho, nu yũ ngurba mbäjä ne yũ ñaç'yei ne yũ xãn-bate niã ne gãtho Ʃ mi'da ma ngurbihe dyú judíohe, bin yãse Ʃ. Ne nubuya bi zix a ra Jesús ngue di ñäp'a ra Pilato. Bin thãt' 'bũ mi zits'i. ²Ne nu ra Pilato bi 'yãn'na ra Jesús:

—Ha gue e grá hmuts'ut'abi yũ judío, bi 'yẽmp'a.

Bi ñã a ra Jesús:

—Gue'a guím ma, bi 'yẽna.

³Ne nu yũ ngurpa mbäjä ẽmme bi yãpi. ⁴Janangue a nu ra Pilato bi 'yãn'na ra Jesús mahõn'a, bi 'yẽmbi:

—Hanja hin ni thãtya i di yãpi'i. Ne xũn ngu 'be'a gãtho i xi'i, bi 'yẽmbi.

⁵Pẽ nu ra Jesús guexta'a him bi ñãt'a ra Pilato. Janangue'a nu ra Pilato bi hyonya thoho.

**Ra Jesús bin t'un ran
ts'embĩ ngue da ñũ**

⁶Nu'a ra pa ram peti ra mbaxjua, zãj di thõ a n'da ra ofãdi ra Pilato hõnt'a go nda'a da man yũ jã'i. ⁷Ne min ofãdi n'da ran 'yohũ i Barrabás, 'darpũ mi ofãdihũ Ʃ 'da'ingu bi 'yõthũ ngue bin hote Ʃ, bi ñũm'ma n'da ra sui. ⁸Nu'bũ mi zõh yũ jã'i xũn ngu bũ mi 'bũh ra Pilato, nu'ũ bi xih ra Pilato di thõcpa n'da ra ofãdi tengu nzãj bi 'yõt' 'bũ ra pa ram peti. ⁹Janangue a nu ra Pilato bi 'yẽmp'ũ:

—Ha gue'a ni hmuts'ut'abihũ gyú israelhũ, gyú judíohe, ga thõc'ahũ, bi 'yẽmp'ũ.

¹⁰Nguetho mi pãh ra Pilato di seya thohoba ra Jesús yũ ngurpa mbäjä 'bũ mi ñãp'a. ¹¹Pẽ nu yũ ngurpa mbäjä bi parpa

yũ jã'i gue'a ra Barrabás da 'yãh yũ jã'i.

¹²Nu ra Pilato xõ bi 'yẽmp'ũ mahõn'a:

—Xina ni hmuts'ut'abihũ, gyú israelhũ, gyú judíohe, 'be'a ga õrpã na buya, bi 'yẽn'a.

¹³Nu yũ jã'i buya nts'edi bi 'yẽn Ʃ:

—Go guí cuarpũ ja ra pont'i na ra Jesús.

¹⁴Pẽ nu ra Pilato bi 'yẽmp'ũ:

—'Be'a gue man ts'o xũ 'yõt'na, bi 'yẽmp'ũ.

Ne nu'ũ yũ jã'i man'da nts'edi bi 'yẽn Ʃ:

—Go cuarpũ ja ra pont'i na, bi 'yẽn Ʃ.

¹⁵Nu ra Pilato bi nde da 'yõrpa rá pãhã yũ jã'i, janangue guehma go bi thõcpa a ra Barrabás. Ne bi manda da mba m'bei a ra Jesús ne da mba ma cuati bũ ja ra pont'i.

¹⁶Nu yũ dofũi buya, bi zixa ra Jesús bũ mbo guepũ ja yũn säya yũ dofũi, ne bi zo Ʃ gãtho yú mindofũihũ 'bũpũ. ¹⁷Ne bi mba ma hete n'da ra pahni xũn jũpoi a ra Jesús ngue tengu he yũ ts'ut'abi, ne nts'edi bi mba ma huspi n'da ra corona á m'be yũ 'yũ'uĩni nguetho bi den thoho.

¹⁸Ne bi zengua Ʃ ne bi 'yenspa yú biba Ʃ: “Damim 'bũmanho gra hmuts'ut'abi yũ judío,” bi 'yẽmp' bũ mi denthoho. ¹⁹Ne bi despa rá yã yũ za ne bi zots'i, ne bin ñanyahmu, ẽna i thãnde pẽgue bi denthoho. ²⁰Nu'bũ mi jua'a bi denni bi tonspa a ra pahni xũn jũpoi ne bi het'a rá pahni zẽhe. Bi guc pũya ngue bi zits'i da 'dõm'pũ ja ra pont'i.

**Ra Jesús bi mba ma cuati bũ
ja ra pont'i ne bi ñũ**

²¹Ne nu'bũ mi mba bũ 'yu, bin c'athũ ra Simón, ra mengu bũ Cirene, rá ta ra Alejandro ne ra Rufo, bí 'yẽ a huãhi a. Ne nu yũ dofũi buya bi 'yõrpa ra ts'edi a ra Simón da duspa rá pont'i a ra Jesús.

²²Ne guepũ ja ra nyuni Gólgota ní ts'ixa ra Jesús. Nu'a Gólgota in nde da ma “ra Nyuni Yãxmu.” ²³Ne nu'bũ mi zõm bũ, bin t'un ra vino ngue ma uãnts'i n'da ra

'yę̄thi xun ju a ra Jesús. Pę nu'a him bi zi a. ²⁴ Ne nu'bu mi 'døm'pũ ja ra pont'i buya, nu yũ dofui bi 'yõt'a n'da ran taha u nangue yũ he ra Jesús ngue i nde da badi nda'a ní 'bõt'e da gaxa n'da ngu n'da. ²⁵ Gũto xudi 'bu mi mba n'døm'i bu ja ra pont'i a ra Jesús. ²⁶ Ne mán t'o't'i bu ja ra pont'i a í yap'a bi 'yę̄na, "Rá hmuts'ut'abi yũ judío na," ę̄m bu.

²⁷ Ne bi mba ma cuatihũ ra Jesús yoho yũ bę̄. Da a n'da yũ pont'i. Ne bi 'bãm'pũ ja rán 'yę̄i a n'da ne bi 'bãm'pũ ja rá gaha a man'da. ²⁸ Ne nuna bin ja, mi mam bu ja rá t'ohni Ojã maya'bu, bi 'yę̄na: "Da t'ę̄mbi ngue 'da'anguui u yũ dądits'oqui a." ²⁹ Ne nu yũ ja'i bi thopũ, bi ucpi ne bi denthofo, bi 'yę̄mbi:

—Ha hinga gue e gá ma ngue gui xo't' ma nijahũ ne hyupa tho gui hyõh mahõn'a. ³⁰ Sã gui capũ ja ra pont'i ya 'bu, ne gan yanse, bi 'yę̄mbi.

³¹ Ne ximangutho bi man u yũ ngurba mbãjã bin 'yę̄mp'ũ:

—Nuna, bi yamba yũ te u 'da, pę hingui sã din yanse ya. ³² Gan nuhũ ra Cristo, rá hmuts'ut'abi yũ judío 'bu ba capũ ja ra pont'i, gan nugahũ, ne ga ę̄c'yę̄ihũ buya, bi 'yę̄m 'bu mi denthofo. Ne u mi cuathu bu, bi ucpa ra Jesús.

Bi du ra Jesús

³³ Nu'bu mi zõn a huxhyadi buya bim 'bexui gãtho ra häi, ja gue'bu mi zõn a hyunde bin nequi mahõn'a. ³⁴ Ne nu'a ra ora a ę̄ xõ i huxhyadi, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yę̄na:

—Eloi, Eloi, lama sabactani, bi 'yę̄na. Nde da ma: "Ma Ojã i, ma Ojã i, hanja xcã hyę̄ga thoho."

³⁵ Nu'bu mi 'yõ u 'da 'bũpũ, bin 'yę̄mp'ũ:

—Nuna, nzo a ra Elías, bin 'yę̄mp'ũ.

³⁶ Ne bán ti a n'da mí hã n'da tengu ra funjo xí 'yot'i, bi fospu ja ra vino xun ju, ne bi ndõct'a n'da ra xithi. Pi uaspa

ra Jesús ę̄mbi da zi, ne bi 'yę̄mp'ũ min 'yohũ:

—Pę 'bę̄ ga undã na, ga nuhũ 'bu da zõh ra Elías di tongui, bi 'yę̄mp'ũ.

³⁷ Pę nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi ne 'bex bi du. ³⁸ Ne nubũ mbo ra danijã 'bex gue bin xengui nde ra 'bõt'e mi ndam bu. Bá fuh magats'i ne bi zõtahã a bin xeni. ³⁹ Ne nu'a rá hmu yũ dofui, mi hę̄t'a ra Jesús bi mba 'bu mi du, ne bi 'yę̄na:

—Majuani nuna ran 'yohũ na, rá Ts'unt'ũ Ojã na, bi 'yę̄n a ra hmudofui.

⁴⁰ Ne mi 'bũpũ 'da yũ xisu bu ma'ueni ts'ũ, mi hant'a ra Jesús. Nu'a n'da ra Salomé a, ne nu'a man'da ra María, ra mengu Magdala, ne nu'a man'da ra María, rá mbe ra Jacobo ne ra José. ⁴¹ Guehya yũ xisu mi ten ra Jesús 'bu mi 'bũpũ Galilea ne mi fãts'i. Ne u mi'da yũ xisu bi den 'bu mi mba bu Jerusalén, mi 'bãpũ.

Jesús bi mba nt'ägũ

⁴²⁻⁴³ Ne ya bin de, ne mim bę̄ni da 'yãcpa n'dihi rá ngõc'yę̄i ra Jesús nguetho mi ts'ũtho da dũma ra pa ran ts'ãya, ne nu ra pa ran ts'ãya njongui sã da t'ã a. Janangue a nu ra José ra mengu Arimatea, bi hyut'anzambui bi mba bán yãui ra Pilato, bi 'yãp a rá ngõc'yę̄i ra Jesús. Nu ra José n'da rá ngurbi yũ ja'i israel, pę gue'a n'da majuani mi ę̄c'yę̄i Ojã ne mi tøm'ma ra pa di manda ua rá ts'edi Ojã. ⁴⁴ Nu ra Pilato bi hyonya thoho 'bu mi sifi bi du ra Jesús. Ne nubuya bi mbę̄hna n'da ba si a rá hmu yũ dofui ngue da 'yãn 'bu majuani ya bi du. ⁴⁵ Ne nu'bu mi man a rá hmu yũ dofui gue bi du, nu ra Pilato bi 'yę̄mp'a ra José:

—Da zã gui tuxa rá ngõc'yę̄i ra Jesús 'bu.

⁴⁶ Nu a ra José buya, bi dãn a n'da ra 'bõt'e ne bi mba bi tongba rá ngõc'yę̄i ra Jesús, ne bi mbant'a ra 'bõt'e xi dãi ne bi cõt' pũ ja n'da ra hyãdo gue ran 'yãgui xí mba nthę̄qui bu ja n'da ra t'ũmba'yę̄.

Ne bi juaspa n'da ra x̄indo x̄un ndoho bu ja rá goxthi ran 'yägüi. ⁴⁷Ne nu'a ra María, ra mengu bu Magdala, ne man'da ra María ngue rá mbe a man'da ra José, bi nu hapu bi jät'i.

Bi dambëni ra Jesús

16 Nu'bu mi thoh ra pa ran ts'äya, nu'a ra María ra mengu bu Magdala, ne ra María rá mbe a man'da ra José, ne man'da ra xisu ngue ra Salomé, bi dân yu 'yëthi ngue yuman'u ngue da mba bu ja ran 'yägüi da gospa rá ngoc'yei ra Jesús, tengu man t'ot'ehe dyú judíohe.

²Ne nt'xudi dā ndomingo 'bu mi bōx ra hyadi bi mba bu ja ran 'yägüi u buya.

³Ne bin 'yemzehe u:

—To'o da zä di 'uec'a ra do bí juaxpu ja ra hyädo, bi 'yën u.

⁴Ne nu'bu mi zōm bu bi nu buya, ya ma 'ueque a ra do, ngue x̄un ndoho. ⁵Ne nu'bu mi yurpu ja ra hyädo buya, bi nu n'da ran 'yohu mi hupu rá hyo ngue rán 'yei ra hyädo, mi he n'da ra pahni x̄un t'axi. Ne nu'u yu xisu bin su 'bu mi nu.

⁶Pe nu'a, bi 'yemp'u:

—O guín suhu. Dí paçä guí homhbu ra Jesús ra mengu Nazaret, ngue bi 'dōm'pu ja ra pont'i, pe bi dambëni a, njo'o ua ya. Dami nuhu ua mí 'beni, bi t'emp'u yu xisu.

⁷Ne xø bi 'yëna:

—Pe nuya ni mbähä gui xihmbu ra Pedro ne'u mi'da yú xädi ne gui 'yëmfu gui t̄imhbu bu Galilea a ra Jesús tengu tho bi xi ahü," bi t'emp'u yu xisu.

⁸Ne nu'u yu xisu buya 'bex bi bōn'a n'dihi bu ja ran 'yägüi ne bá é u, emme di fet'u nguetho bin su, ne njo'o to min nde din yahu ngue bin su.

Ra Jesús bin t̄immi ra María Magdalena

⁹Nu'a ra Jesús bi dambëni 'bu xudi thoho ndomingo. M'bet'o thoho bin t̄immi ra María ra mengu bu Magdala,

ngue gue'a xí hyōnba thi yoto yu z̄ithu. ¹⁰Ne nubuya bi mba a ra María, bá xip'u yú xädi ngue bi dambëni a ra Jesús, ne mí zon'u ngue tu yú mbui, ngue bi du ra Jesús. ¹¹Ne nu'bu mi 'yōde ngue bi dambëni ne bi man a ra María ngue bi nuse, pe him bi 'yëc'yei u.

Ra Jesús bin t̄imhbu yoho yú xädi

¹²Nubuya bin t̄imhbu mi yoho yú xädi a ra Jesús bu 'yu, 'dan'yo ts'u bu án nu u.

¹³Ne nu'u, bi mba u buya, bá xi u mi'da ngue xø bi nu mahōn'a, pe nguetho him bi 'yëc'yëi a bi man u.

Ra Jesús bi xi u yú xädi da mamp'a ráam hma 'bu mí ndex mahëts'i

¹⁴Rán zegui thoho bin t̄imhbu gätho 'de'ma'da yú xädi ra Jesús. Mi hupu ja ra mexa u. Ne bi zu u nguetho him bi 'yëc'yei a xi sifi ngue bi dambëni a. ¹⁵Ne nubuya bi 'yemp'u:

—Ni mbähä gätho na nguni ra ximhäi, gui mamhbu ran ho ma'da'yo. Hōnbu go hapu i 'buh yu ja'i gui xihmbu. ¹⁶Nu'a to'o da 'yëc'yei ne din xixya, gan yanba rá te a. Pe nu'a hin da 'yëc'yei, da nu ran unbi gätho yu pa maza'i. ¹⁷Ne nu'u to'o da 'yëc'yeigui x̄un ngu yu hmepya ga japi da 'yot'u. Nangu ma ts'edigä da hyōn a thi yu z̄ithu in 'yohu 'da yu ja'i, ne din ya 'dahma 'dan'yo yu nde, ¹⁸ne nu'bu da bent'u yu pozū nte da ja u, nguetho 'bu da zi ra 'yëthi ngue ran däte, nte da ja u. Ne di japi da yan u yun zāman'u 'bu da gäspa yú 'ye, bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús.

Bi ndex mahëts'i a ra Jesús

¹⁹Ne nu'bu mi gua a bi xih yú xädi, bi ts'ix bu mahëts'i a ra Hmu, ne 'darpu ní conhui rá ts'edi Oja. ²⁰Nu'u yú xädi bi mba buya bi man ráam hman Oja hōnbu go hapu bi mba. Ne nu ra Hmu bi japi da zä da ma x̄un ho ne bi japi da 'yot'

yɛ hmeɣya 'dahma da 'yɛc'yɛi yɛ ja'i yám
hman ɛ. Ne hønt'a dí xi ahɛ ya.

LUCAS

Ran ho Ma'da'yo bi 'Yo'ta ra Lucas

'Be'a í 'yo't' rá søcuą ra Lucas

1 Dí paçä xun ngu yu ja'i bi 'yo't' yu søcuą ngue i man'a bin ja 'bu mím 'bucua ja ra ximhäi ra Cristo. ²Nu'u bi 'yo't'u, tengu thoho bi xängahu u bi nuse 'bu mi 'yöt' rá 'befi ra Cristo, ne tengu thoho bi man'u hönbu go hapu. ³Necä dra Lucasgä dí o't'na ra søcuą ngue im man'a bin ja, ne dí pen'na i, hague Teófilo, ma amigo i xun ho. Ne dá änzehe yu ja'i to'o bi nu 'be'a gä bin ja. Ne emme dá hongä 'be'a nt'o't'i gä mi'da yu søcuą, janangue'a da bõmanho 'be'a dí o't'ä. ⁴Nguetho dín nde gui pađi xun ho ngue majuąni a bi sän'na i.

Rám 'behni Oja bi ma dim 'buh ra Xuua

⁵Nu'u yu pa min ts'ut'abi ra Herodes bu ja ra xequi Judea, mi 'bäpu n'da rá mbäjä yu judío, ra Zacarías a. Madim pehmbu n'dan nets'i yu mbäjä bi dum'ma ra mbäjä Abías. Nu'a ra Elisabet, rá xisu ra Zacarías, gue'a n'da rám bom'beto ra Aarón a, ngue ra hmumbäjä maya'bu. ⁶Nu'a ra Zacarías ne ra Elisabet, gätho yonja'i, Oja bi numanho u, nguetho xun ho yú mbui, ne mi øt'e gätho yún t'ędi Oja. ⁷Nu ra Elisabet ne ra Zacarías, xun daç'yei u ne xinga n'dandí mi 'buh rá t'uhni a ra Elisabet.

⁸⁻⁹Ne nu'bu xøn xøn ra pa dim pepu ja ra danija u n'dan nets'i yu mbäjä bi dum'ma ra Abías, janangue'a madim pepu ra Zacarías. Ne za'i mi thahna n'da ra mbäjä, ngue da yurpu man'da mbo ra danija da 'yuh yu xiza yumanho. Ne gue'a ra Zacarías bi mba nthahni ngue da yurpu mbo. ¹⁰Ne xun ngu yu ja'i mi 'bäpu thi mi yađu Oja 'bu ra ora bi 'yuh

ra xiza ra Zacarías. ¹¹Ne 'bex bi zø a n'da rám 'behni Oja bu mi 'bäh ra Zacarías. Ne mi 'bäpu rá hyo rán 'yei ra mexa guepu mí uh yu xiza. ¹²Nu'bu mi nu a buya, emme bin su ne hingui pađi 'be'a da be'ni. ¹³Ne nu'a rám 'behni Oja bi 'yęmbi:

—O guín su Zacarías, nguetho bi 'yø Oja 'be'a guí äpi, nangue ni xisu ra Elisabet din hať'uhni ne dim 'bu a n'da rá ts'unt'u, ne gui xip rá thuhu dí Xuua. ¹⁴Ne gan johya ne emme da hyu ni mbui, ne xun ngu yu ja'i din johya 'bu bim 'bui. ¹⁵Nguetho Oja di un ra 'befi nuixte a. Ne nu'a, hin da zi ra vino xinga gue'a ra se'i, ne din 'youi rá Hogandahi Oja gue'bu go bim 'bui. ¹⁶Ne nu'a rá 'befi da 'yøt'e, gue'a dí japi xun ngu yu ja'i israel di päh yún 'yomfęni ne da 'yęç'yei Oja ra Hmu. ¹⁷Ne nu'a ni t'uhni bam 'bet'o a 'bu bá ęh ra Hmu mahęts'i, ne din ja rá ts'ędi tenguthoho ra pøngahya Elías, ne di japi din hocpahü yú t'uhni u yu ja'i. Ne nu'u nzai hingui øde 'be'a pa nsifi, di japi da 'yøde. Ne nangue rám hman ra Xuua di päh yún 'yomfęni yu ja'i n'dahma da zä da zimanho ra Hmu 'bu bá ęhe, bi t'ęmp'a ra Zacarías 'bu min yaui rám 'behni Oja.

¹⁸Nu ra Zacarías buya:

—Hague dán zä ga paçä a guí xiqui nguetho xtán daç'yeigä ne'a ma xisu, bi 'yęna.

¹⁹Nu rám 'behni Oja bi 'yęmp'a buya:

—Nugä dí Gabriel ne dí 'bäcä bu ja rá hmi Oja, ne Oja bá pengä gue ga xi a ran ho din ja ahü. ²⁰Pe nuya, gan gore ya, nguetho hin guí ęç'yei a dí xi i. Nuya hin da zä gan ya astague'bu go bin ja a dá xi a i, nguetho gätho din ja a dá xi a i, bi 'yęn'a rám 'behni Oja.

²¹Nu yu ja'i mi 'bäpu thi, mi tøm'a ra Zacarías, ne him mi pa'u hanja him 'bexque pøni. ²²Ne nu'bu mi bøm bu ra Zacarías hingui sä din ya, hont'a bi uąnda rá 'ye. Nu yu ja'i bi bađu puya ngue bi nu n'da ran t'uti bu mbo.

²³ Ne nu'bu mi guah yu pa dim pepu ra Zacarías bi mba rá ngu buya. ²⁴ Ne bin hať'uhni ra Elisabet, ne nubuya hin hapu í mba an cut'a zana, bim 'butho bu rá ngu. Ne bi 'yena: ²⁵ "Xun ngu rá mate bi 'yorca Oja, nuya him man da zangä yu ja'i nguetho dim 'bu'a n'da ma t'uhni ya," bi 'yense.

**Rám 'behni Oja mahęts'i bi
ma dim 'buh ra Jesús**

²⁶ Nu'bu mi tho i cut'a zana, nu'a Oja bi mbehn mahon'a a rá m 'behni ngue í Gabriel. Bi mbehn pu ra hnini Nazaret bu ra xequi Galilea. ²⁷ Nu'a, bi zom bu mi 'bu a ra María. Nu ra María xinga n'dandj bin yau i n'da ran 'yohu, pe ya mi an'na ra José, n'da rá m bom 'beto ra ts'ut'abi David a. ²⁸ Nu rá m 'behni Oja bi zengua, bi 'yembi:

—Nu'i María ya bi 'yot'a n'da rá mate Oja ne guín 'youi a. Pe man'da bi jap'a Oja xinda gue'u gátho mi'da yu xisu, bi 'yembi.

²⁹ Nu'a ra María 'bu mi nu rá m 'behni Oja, bin su ne bin 'yomfęni 'be'a ním bon'a bi sifi. ³⁰ Nu rá m 'behni Oja bi 'yemp'a buya:

—O guín su María nguetho guín 'youi rá mate Oja, ³¹ ne dim 'bu'a n'da ni Ts'unt'u ne gui xip rá thuhu ra Jesús. ³² Ne nu'a, din ja rá ts'edi ne da fadi ngue rá Ts'unt'u Oja tate thoho rá ts'edi. Ne nu'a Oja di japi din ts'ut'abi tengu rá m bombota ngue ra David. ³³ Ne di manda yu ja'i israel gátho yu pa ne hin jam'bu da guah rá ts'edi a, bi 'yęn'a rá m 'behni Oja.

³⁴ Nu ra María bi 'yęn'a:

—Hague dán zä din jabu ne hin jam'bu dán ya'be n'da ran 'yohu, bi 'yena.

³⁵ Pe nu rá m 'behni Oja bi 'yemp'a:

—Nu rá ts'edi rá Hogandahi Oja di ja i gui tin ni t'uhni, ne nu'a dim 'bui, rá Ts'unt'u Oja a. ³⁶ Ne'a ni meni ra Elisabet xun dacyei a, pe dim 'bu a n'da rá

ts'unt'u. N'dato zana ya i ha'a rá t'uhni ne mi ęn yu ja'i ngue hin jam'bu da din rá t'uhni. ³⁷ Nu Oja gátho sä da 'yot'a, hin'yu 'be'a gue hingui sä da 'yot'e, bi 'yęn'a rá m 'behni Oja.

³⁸ Nu'a ra María bi 'yęn'a:

—Nugä rá 'yęhegä Oja, nu'bu gue'a in nde Oja, da 'yorque gátho guím ma, bi 'yena.

'Bex bi mbeng mahęts'i rá m 'behni Oja buya.

Ra María bi mba bí zengua ra Elisabet

^{39–40} Nu'a ra María buya, 'bex bi mba bí zengua yú meni mí 'bup ja yu nyuni bu ra xequi Judea, gue'a ra Zacarías ne rá xisu ra Elisabet. ⁴¹ Ne nu'bu mi mba ma zengua ra Elisabet, 'bexque bi 'yan'a rá t'uhni mí o rá mbui. 'Bex bin 'youi rá Hogandahi Oja ra Elisabet buya, ⁴² ne bi 'yena:

—Oja man'da bi jap'i i María, xinda gue'u mi'da yu xisu. Ne nu'a ni ts'unt'u dim 'bui, majapi a. ⁴³ Pe xun ngu ra mate gá 'yorque ngue gá zenguagui, nguetho gue'e rá mbe a ma Hmu. ⁴⁴ Ne dí pađi gue'e rá mbe a ma Hmu nguetho nu'bu má ocä nin zengua, 'bex bin johya a ra t'uhni o ma mbui ne bi 'yani. ⁴⁵ Bi jap'a Oja nguetho gá 'yęc'yęi a bi xi i, ne majuanj da 'yot' Oja a bi xi i, bi 'yęn'a ra Elisabet, bi 'yemp'a ra María.

⁴⁶ Nu ra María buya bi 'yęspa Oja ne bi 'yena:

Ęmme dí ęspa Oja ma Hmu,

⁴⁷ ne din johya ma mbui nanguie Oja mam pörpate.

⁴⁸ Nguetho Oja bi bęngä ngue dra hyoya 'yęhegä, ne gátho yu ja'i da 'yęngui dá tįngä rá mate Oja.

⁴⁹ Xun ngu ran ho bi 'yorca Oja madą rá ts'edi, ne xun hotho a. ⁵⁰ Ne da nu rá yembui to'o gátho da numansu a.

⁵¹ Nu Oja nuixte tho yán t'ot'e, bi 'berpa yú ts'edi u din yęzehe ngue im bęni jase yú ts'edi.

⁵² Ne bi 'berba yú ts'edi yu ts'ut'abi,
ne go bi un yú ts'edi yu ja'i thoho.

⁵³ Ne bi japi da ba u to'o i honi da baði,
pe nu'u to'o him bi hyoni da baði bi japi
di 'be'u.

⁵⁴ Ne nu Oja bi mbäxcahu ya ngue dyu
ja'i israelgähu,
ngue bi 'yenjü yú t'uhngahü a,
ne him bi pumbëni a ran ho bi ma da
'yörcahu.

⁵⁵ Pe bi 'yöt'e tenguthoho bi si a ra Abra-
ham ta t'örcahu,
yám bom'betoju, gätho yu pa mazai, bi
'yën'a ra María 'bu mi 'yëspa Oja.

⁵⁶ Ne nu'a ra María hyuzna bi gopu rá
ngu ra Elisabet, m'bejua bi mbeng bu rá
nguse.

Bim 'buh ra Xuua Nxixya

⁵⁷ Ne bi zøn ra pa dim 'bu a rá ts'unt'u
ra Elisabet. ⁵⁸ Ne gätho yú meni ne yú
menguhu bin johya 'be'a bi 'yörpa Oja a
ra Elisabet, ne bi zøm bu rá ngu bi zen-
gua a. ⁵⁹ Nu'bu mi gua'an hyäto pa xím
'bu a ra t'uhni, bi mba nts'its'i da thecua
rá xifani. Ne gätho u mi 'bupu, bi ma da
hyänba rá thuhu rá ta ngue dí Zacarías.

⁶⁰ Pe nu rá mbe bi ma ngue hin da zä,
pegue jatho da hyux rá thuhu ngue dí
Xuua. ⁶¹ Ne gätho mi 'bupu bi 'yëna:

—Pe njo'o n'da ni menihü í Xuua, bi

'yëmbi.

⁶² Ne nu'u, bi uan yú 'ye, bi 'yän'na rá
ta: “Be'a rá thuhu a ni t'uhni,” bi 'yëmbi.

⁶³ Nu rá ta büya bi 'yäh ra søcuä ne bi
'yo't'a n'da ram hma ngue bi 'yëna: “Dí
Xuua a ma t'uhni.” ⁶⁴ Bex bi zä bin ya
mahøn'a ra Zacarías büya, ne bi 'yëspa
Oja a. ⁶⁵ Ne bi hyonya thoho gätho mi
'bupu. Ne gätho yu ja'i mi 'bupu ja yu
nyuni a ra xequi Judea bi 'yö a bin ja.

⁶⁶ Ne gätho bin 'yomfënisse 'be'a da 'yöt'a
ra t'uhni, nguetho Oja bi japi.

Bi 'yëspa Oja ra Zacarías 'bu mim 'buh rá t'uhni

⁶⁷ Ne bin 'youi rá Hogandähi Oja ra
Zacarías, ne bim pøngahya a, bi 'yëna:

⁶⁸ Ëmme dí ëspa Oja ra Hmu nguetho bi
bënjü
dyu ja'i israelgähu, dyu judíohü, ngue da
yanjü.

⁶⁹ Ne nanguehna ma t'uhni bim 'bui,
janangue'a dí paði him ma ya'a ba
penga mam pörpatehü i ja rá ts'edi,
rám bom'beto ra ts'ut'abi David a.

⁷⁰ Gue'a bi bënba Oja u yú pøngahya
maya'bu thoho,

⁷¹ ngue bi ma da yanjü nanguë man
suihü,

ne nanguë gätho u i numan'ujü.

⁷² Pe nu Oja bi huëc'u mam bombötahü,
ne him bi pumbëni ran ho mi ëna da
'yörcahu.

⁷³ Ne majuani da 'yöt' Oja a bi xih mam
bombötahü ra Abraham,

⁷⁴ ngue bi xifi da yanjü nanguë u man
suihü,

ne hin ga su ga thändehü a Oja büya.

⁷⁵ Janangue da gohi xün ho ma mbuihü
bu dá nu a Oja, ne ga øthü ra
hogam'bui bu ja rá hmi.

⁷⁶ Ne nuna ma t'uhni, da 'yëmb yu ja'i rá
pøngahya Oja mahëts'i,
ne da xih yu ja'i di päh yün 'yomfëni, da
dø'ma ra Hmu.

⁷⁷ Ne da xi u da mba ma punbi yú ts'oqui,
ne da mba nhyani.

⁷⁸ Gätho da 'yöt' Oja nguetho di huëgahü
ne ba pengahü ra Hmu ngue guese rán
nequi ma mbuihü.

⁷⁹ Ne gue'a di yörpa yú mbui u i 'bupu ja
ra 'bexui

ne i 'yo bu ja rá 'yu ran date,

ne da zixpu ja ran nequi, bi 'yën'a ra
Zacarías 'bu mim pøngahya.

⁸⁰ Ne nu rá t'uhni, ngue ra Xuua, bin te
mán zaqui ne bin te rá mbui nanguë Oja.
Ne nu'bu min te, bim 'bupu ja ra dapo

asta gue'bu go bi zøn ra pa bi dæmp' rá 'befi bi xi Oja, guepu 'buh yú mi'israelhæ.

Bim 'bu'a ra Jesús

2 Nu'bu míim 'buh ra Jesús, gue'u yu pa bin ja ra dapede bi 'yøt'a ra hmuts'ut'abi ngue ra Augusto César. ² Ne gue'u yu pa bin ts'ut'abi ra Cirenio bu ja ra xequi Siria, ne gue'u yu pa ja bi dæmi bi 'yøt' ra pede æ. ³ Gätho yu ja'i bi mba bu ja rá hnini zehe yúm bombøta ngue da thuspa bu yú thuhu. ⁴ Janangue nu ra José bi næxpu ja ra hnini Nazaret ngue ra xequi Galilea, ne bi mba bu ja ra hnini Belén ngue ra xequi Judea, nguetho guepu rá hnini a ráim bombøta a ra José, ngue ra David. ⁵ Ne bi mba da thuspa bu rá thuhu. Bi mbe a ra María rá xisu. Pe nu'a ra María ya min ha't'uhni a. ⁶ Ne nu'bu mi zøm bu ja ra hnini Belén, bi zøn ra pa dim 'buh rá t'uhni buya. ⁷ Ne bim 'bu a rá mbædi ts'unt'u a ra María ngue ra Jesús. Ne bi mbant yu bazu, ne bi cærpæ ja rán ts'adethæ yu fani bu ja ra ngumfani, nguetho hin'yæ bu din säya bu ja n'da ra ngu.

Yúm 'behni Oja bi xih yu mbænde'yo ngue bim 'buh ra Jesús

⁸ Nu'a ra xui a buya, mi 'bupæ hæntho ra hnini Belén 'da yu mbænde'yo, madf jamansu yú de'yo æ. ⁹ Bex bi nu n'da ráim 'behni Oja æ, ne bi yorpæ rán næqui Oja bu 'bui, ne æmme bin su'u. ¹⁰ Pe nu'a ráim 'behni Oja bi 'yæmp'u:

—O guín suhæ, nguetho bá æcä ga xi ahæ n'da ram hma gue di ja ahæ gan johyahæ gyú ja'ihæ ua ja ra ximhäi. ¹¹ Nu bu ra hnini Belén, ngue rá hnini ra David, ja bim 'bu'a nim pørpatehæ, gue'a ra Cristo ra Hmu bi ma ba pen'nahæ Oja. ¹² Ne nu'bu gá tømhbæ n'da ra 'uere xí järpu ja rá yænza yu fani m'bant'i yúm 'bahni, gue'a gdí pæhmbæ a buya, bi 'yæn'a ráim 'behni Oja 'bu mi 'yæmp'u yu mbænde'yo.

¹³ Bex bi næqui n'dan nets'i yúm 'behni Oja, bi 'yæspa Oja ngue bin tuhu, ne bi 'yæn'u:

¹⁴ Nuixte rá ts'edi Oja mahæts'i.

Oja da hyurpa yú mbæi gætho æ i 'bucua ja ra häi, høn't'a go to'o da hyæn'a rá mate, bi 'yæm 'bu min tuhu.

¹⁵ Ne bi mbeng mahæts'i yúm 'behni Oja buya. Ne nu'u yu mbænde'yo bin 'yæmp'u buya:

—Ga mbähä bu ja ra hnini Belén, ga nuhæ a bin ja ngue bi jajæ ra Hmu ga pæhmbæ.

¹⁶ Bi mba n'dihi æ buya, ne bi dím bu a ra María ne ra José ne ra 'uere. Ne nu'a ra uere mi o bu ja rá yænza ra fani. ¹⁷ Ne nu'bu mi nu'u yu mbænde'yo buya, bi mam bu a xí xih ráim 'behni Oja nangue ra t'uhni bim 'bui. ¹⁸ Ne gætho æ bi 'yø'a bi man'u yu mbænde'yo, bi hyonya thoho æ. ¹⁹ Pe nu'a ra María, bi bæm bu mbo rá mbæi 'be'a gætho bin ja. ²⁰ Ne nu yu mbænde'yo bi mbeng buya, ne bi 'yæspa Oja, ngue gætho bin ja'u 'be'a gætho bi sifi, ne xí nu.

Bi mba ma dæpi Oja a ra 'uere Jesús bu ja ra dænija

²¹ Nu'bu mi gua'an hyæto pa xím 'bui, bi thecua rá xifani ra 'uere, ne bi thuspa rá thuhu dí Jesús, ne ngue'a xí xih ráim 'behni Oja a ra María 'bu hin ní hyæ rá t'uhni.

²² Ne nu'bu mí gua'a ra pa nts'änni da dømæ ra María, tengu bi man yún t'ædi ra Moisés, ya i sä da mba bu ja ra dænija bu Jerusalén. Ne bi zixa rá t'uhni æ ngue di dæp Oja. ²³ In ja bu bi 'yøt'e nguetho ne'a i mam bu ja rán t'ædi ra Moisés, ngue: “Gætho yu mbædi ts'unt'u da mba ma dæpi Oja,” i æm bu ja yun t'ædi. ²⁴ Ne bi hyæxa n'da ra 'bøts'e bu ja ra dænija tengu bi mam bu ja rán t'ædi ra Moisés ngue i æna: “Yoho yu t'azæ uague yoho yu ts'æha ngue da hyo bu ja nija to'o im 'buh yú t'uhni.”

Nu ra Simeón i thëx ra 'uere Jesús

²⁵ Ne mi 'bupɔ Jerusalén n'da ran 'yohu i Simeón, ra hocja'i a, mi numansu Oja ne mi tɔ'ma ra pa ngue da mba nhyani u yu ja'i israel, ne min 'youi rá Hogandahi Oja a. ²⁶ Nu rá Hogandahi Oja bi bɛnba ra Simeón gue hin da du asta gue'bu go da nu'a rá Thahni Oja ba pɛhni ngue ra Cristo a. ²⁷ Ne nu'a rá Hogandahi Oja bi bɛnbi da zɔm bu a ra Simeón bu ja ra danija 'bu mi zɔm bu rá ta ne rá mbe di dá'a ra Jesús. ²⁸ Nu ra Simeón bi dexa ra 'uere ne bi 'yɛspa Oja buya, bi 'yɛna:

²⁹ Ma Hmu i, pɛ hin te dí m bɛngä 'bu ga tugä ya, nguetho dá nugä na gá xiqui ngue ga nugä, ni 'yɛhegä.

³⁰ Nuya dá nusegä mam pɔrpathe,

³¹ ngue gá sänni ngue da yänba yú te u to'o da bäh na.

³² Nuna di japi da nu ran nequi u hing yu judío,

ne gue'a dí t'ɛscahe dyu ja'i israelgähe, dyu judíohe, bi 'yɛn'a ra Simeón 'bu mi dexa ra 'uere Jesús.

Bim pɔngahya ra Simeón 'bu mi nu ra Jesús

³³ Nu ra José ne rá mbe ra Jesús bi hyonya thoho 'be'a bi man ra Simeón nangu'e'a ra 'uere. ³⁴⁻³⁵ Nu ra Simeón buya, bi 'yöp Oja da 'yenspa rán japi ra José ne ra María, ne bi 'yɛna:

—Nuna ra t'uhni 'bu din dan'yohu nts'änni xun ngu u yú mi'israelhu dim 'bedi 'bu hin da numanho. Pe nu'u to'o da numanho da yan'a. Guehna dí fädi 'be'a im bɛm bu mbo yú mbui n'da ngu n'da yu ja'i. Ne nu'i María, gui nu ra dumbui xun u tho ngue 'be'a da t'ɔrpa na ni ts'unt'u, bi 'yɛn'a ra Simeón.

Ne'a ra Ana bim pɔngahya 'bu mi nu ra Jesús

³⁶ Ne'a n'da ra dɔc'yɛi xisu ngue í Ana mi 'bupɔ ja ra danija, ne'a xin rá pɔngahya Oja a. Nu'a, rá t'ixu ra Fanuel a, rá m bombeto ra Aser ngue n'da rá ts'unt'u ra Israel. Nu ra Ana, nu'a nyoto jeya bim 'buhmi rá ndø ne 'bex bi du. ³⁷ Ne bim 'buse goho 'däte ma goho njeja, ya xun dɔc'yɛi a. Ne nu ra Ana, mi zäm bu ja ra danija a. Min yaui Oja ra pa ne ra xui, ne ja yu pa him mi sihme 'bu i thande Oja. ³⁸ Nu'bu min yähu ra Simeón ra María ne ra José, bi zɔm bu ra Ana, ne 'bex bi xi Oja jamadi 'bu mi nu'a ra 'uere, nguetho bi baði gue yú yante u. Janangu'e'a bi 'yɛmp'u to'o mi tɔmp' yú yante ngue ya bi zøh ya.

Bi mbenc'a ra José bu ra hnini Nazaret ne rá xisu

³⁹ Nu'bu mi 'yøt'u gätho mi man rán t'ɛdi Oja ngue da 'yøt'e, nu ra José ne ra María bi mbeng bu ja ra hnini Nazaret bu ja ra xequi Galilea. ⁴⁰ Ne nu'a ra t'uhni bin te mán zaqui a, ne mi ja rán 'yomfɛni xun ho. Ne ɛmme bi jap Oja a.

De'mayon jeya pɛts'a ra Jesús 'bu mi mba bu ja ra danija

⁴¹ Nu ra José ne ra María zäi n'dandi n'da jeya i pa bu ja ra hnini Jerusalén da nu ra dämpeti ngue ran dɔbaxjua. ⁴² Ne nu'bu mi mbe'ts'a 'de'mayon jeya ra Jesús, bi mbähä bu ja ra hnini Jerusalén ngue da nu ra dämpeti bu. ⁴³ Nu'bu mi gua'a ram peti, bi mbeng bu yú ngu yu ja'i. Ne nu'bu mi mba bu 'yu ra José ne ra María, him mi pa'u ngue bá copu a ra Jesús. ⁴⁴ Pe mim bɛni min 'yohu yú amigo. Ne n'dapa bin 'yo bu ja ra 'yu. Ne nu'bu mín de bin säya buya, ne njo'o bu ra Jesús. Ne nu rá mbe ne rá ta bi 'yän'du yú amigo: “Ha gbán 'yohu a ra Jesús,” ne'u yú meni bi 'yänni. ⁴⁵ Pe him bi dɛni,

janangue'a bi mbeng bu Jerusalén, bi hyom bu.

⁴⁶ Ne ná hyupa buya ja bi ðim bu ja ra ðanija. Mi 'buhmbu bu yu xänbate nija. Ne nu'a ra Jesús mi øde 'be'a mi man'u ne bi 'yän yän t'änni 'be'a bi 'yøde. ⁴⁷ Nu yu xänbate nija buya bi hyonya thoho nanguge gätho 'be'a mi pa'a ra Jesús. ⁴⁸ Ne nu'a rá mbe ne ra José, bi hyonya thoho 'bu mi nu i yañu yu xänbate. Nu'a rá mbe bi 'yembi:

—Ts'unt 'u, hanja in jabu gá 'yorca'be, nguetho nu'a ni ta necä emme dá hon'a'be ne mi tu ma mbui'be.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi ðadi:

—Pe nde'bu hin xqui hyongüi, nguetho guí pañmi ngue jatho ga øt'ä rá 'befi ma Ta.

⁵⁰ Pe nu'u, him bi baði 'be'a nam bøn'a bi man'a.

⁵¹ Pe nu'a ra Jesús 'bex bi mbähä bu ja rá ngu bu ra hnini Nazaret, ne nzäi mi øt'a i pa nsifi. Pe nu'a rá mbe mim benthö bu ja rá mbui 'be'a gätho bin ja. ⁵² Nu ra Jesús, in te rá ja'i ne in te rán 'yomfëni. Ne gätho yu ja'i mi numanho a ne'a Oja mi numanho a.

Xuua Nxixya bi ðu'mi bi man rá m hma Oja bu ma'ueni

3¹⁻² Nu'bu ná 'de'ma cut'a njeya in ts'ut'abi ra hmuts'ut'abi Tiberio, ne bin yaui Oja ra Xuua bu ja ra ðapo mi 'bui, bi xifi di ðump'a rá 'befi. Ne gue'a ra Xuua rá ts'unt'u ra Zacarías a. Ne guet'a ra jeya bin ts'ut'abi ra Poncio Pilato bu ja ra xequi Galilea, ne n'dat'a ra jeya bin ts'ut'abi a ra Felipe bu ja ra xequi Iturea ne ra xequi Traconite. Nu'a ra Felipe ngue rán 'yohu ra Poncio Pilato. Ne guet'a ra jeya a bin ts'ut'abi ra Lisantias bu ja ra xequi Abilinia. Ne 'dat'a ra jeya mi ngurpa mbäja ra Anás ne ra Caifás bu Jerusalén. ³ Ne nubuya, bi ðump' rá 'befi ra Xuua Nxixya, bin 'yo bu n'danguadi ra ðathe Jordán ne bi xih yu ja'i di päh yün

'yomfëni nanguge yú ts'oqui, n'dahma da mba ma punbi. Ne bi xifi din xixya buya.

⁴ Ne guehna ra Xuua bi man'a ra Isaías 'bu mi 'yëna:

N'da ra ja'i din ya bu ja ra ðapo ne da 'yëna:

“Dami päh nin 'yomfënihu, ga simhbu ra Hmu mi ts'utho da zøcua.

Dami hoc ni mbuihu, ga tømhbü xün ho.

⁵ Tengu yu mbothäi ne yu t'øhø din juani tengu n'da ra 'yu i pa ma hoqui, hingui ndaxni, i uenthö, din ja bu ni mbuihu.

⁶ Ne gätho yu ja'i da nu'a ram pøpate ba pënd Oja,” da 'yëna, bi 'yë'n'a ra Isaías.

⁷ Ne bi zøm bu yu ja'i bu 'buh ra Xuua ngue in nde din xixya u. Ne nu ra Xuua bi 'yëmp'u:

—Nu'ahu tengu thoho 'bu gyú pozuhu, ne guí ñsehü hin guin nuhu rá muui ni ts'oquihu 'bu gan xixyahu, ne hin gui hoc ni mbuihu. ⁸ Pe nte di muui 'bu guí ñmhbu gán yamhbü ngue ya nim bom-bøtahü ra Abraham. Pe nehya yu do i 'bongua mi sä xtá 'yëna yú t'uhni ra Abraham gue'bu gue'a xtán nde Oja a. ⁹ Ne nu'a to'o gätho him bi päh yün 'yomfëni nanguge yú ts'oqui, tengu'bu yu za ngue hingui ho yün ðät'o. Ne nu rán ts'onza Oja ya mahoqui xün ho ngue da 'yex'u yu za hingui ho yün ðät'o, ne da thøspu ja ra sibi ðin zø, bi 'yë'n a ra Xuua.

¹⁰ Nu yu ja'i buya, bi 'yë'n:

—'Be'a sä ga øt'ähe 'bu, bi 'yëmp'a ra Xuua.

¹¹ Nu ra Xuua bi ðati:

—Nu'a to'o i ja yoho yú pahni, di un'na n'da to'o hin'yü rá pahni. Ne nu'a to'o i ja 'be'a da zi, di unni ts'u a to'o hin'yü da zi, bi 'yëna.

¹² Ne'u 'da yu hyaçahäi xí zøm bu ngue in nde da mba ma xixyabi, bi 'yän'ðu:

—Xänbate i, 'be'a sä ga øt'ähe.

¹³ Nu ra Xuua bi ðati:

—Yo guí huspahü man'da ra renta, pe hõnt'a i man rán t'ëdi ra häi gui hyajü.

¹⁴ Ne'ü 'da yu dofui bi 'yänni:

—Necähe, 'be'a sä ga øt'ähe, bi 'yën'ü.

Nu ra Xuua bi dätü:

—O guí haçuahü ra mbeti yu jã'i nangue ni ts'edizehehü. Ne o gadí yafu n'da ra jã'i 'bü guí pañmbü him majuani a guí mamhbü. Ne hin guim bëmhbü ngue man'da ãmme xun ngu gui tãhmbü, pe hõnt'a nin zãbi gui tãhmbü, bi 'yën'a ra Xuua.

¹⁵ Ne xun ngu ü ngue mi tøm'a ra Cristo mim bense ü ngue ãmbi ra Cristo a ra Xuua. ¹⁶ Pe nu'a ra Xuua bi 'yëmp'ü:

—Nugä dí xixyã ahü ngue ra dehe thoho, pe ba ë'a n'da ja rá ts'edi xinda guecã, hin dí sucã tengü a. Nu'a di hoc'ahü nangue rá Hogandãhi Ojã tengü'bü xtí hoc'ahü ra sibi. ¹⁷ Ne da huahn'dü yu jã'i tengü 'bü i pa nt'ei yu trigo. Nu rá xi di 'uec ran dãhi, ne nu yu trigo da mba m'be'ts'i, pe nu yú xi da t'upü ja ra sibi nãm'bü i huët'i, in jabü da 'yøt' 'bü bi huahn yu jã'i a ra Cristo, bi 'yën a ra Xuua.

¹⁸ Ne xun ngu mi'da yüm hma bi xi ü yu jã'i nangue ran ho ma'da'yo. ¹⁹ Pe nu ra Xuua bi dãmhyã ra ts'üt'abi Herodes nguetho nu ra Herodes bi zin'a rá 'bepozehe, ngue rá xisu ra Felipe, í Herodías a ra xisu. Ne hinga hõnt'a pe xun ngu mi'da yün ts'o bi 'yøt'a, janangue bi dãmhyã. ²⁰ Pe nu ra Herodes man'da xun ngu rá ts'oqui bi 'yøt'e nguetho bi got'a fãdi a ra Xuua.

Ra Jesús bin xixyã

²¹ Nu'bü mi xixyãba yu jã'i a ra Xuua, ne'a ra Jesús bi mba bü, bin xixyã. ²² Ne nu ra Jesús 'bü mi yãui Ojã, 'bex bá xoh mahëts'i ne bá çã a rá Hogandãhi Ojã tengü n'da ra t'azü, ne bi zoxpü ja rá jã'i ra Jesús. Ne bi t'ø'a n'da ra nde mahëts'i bi 'yëna:

—Nu'i ma Ts'ünt'ü i, ãmme dadí huëç'i i, ne dí numanho i, bi 'yën Ojã.

Nu'ü yüm bombøta ra Jesús

²³ Nu ra Jesús mi pe'tsa n'däte ma'det'a njeya 'bü mi dũmp' rá 'befi ua ja ra häi. Nu yu jã'i mim bëni rá ts'ünt'ü ra José a ra Jesús. Ne nu ra José rá ts'ünt'ü ra Elí a. ²⁴ Nu ra Elí, nu'a rá ta, gue'a ra Matat a. Nu ra Matat, nu'a rá ta gue'a ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta gue'a ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta gue'a ra Jana a. Nu ra Jana, nu'a rá ta gue'a ra José a. ²⁵ Nu ra José, nu'a rá ta ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Amós a. Nu ra Amós, nu'a rá ta ra Nahum a. Nu ra Nahum, nu'a rá ta ra Esli a. Nu ra Esli, nu'a rá ta ra Nagai a. ²⁶ Nu ra Nagai, nu'a rá ta ra Maat a. Nu ra Maat, nu'a rá ta, ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Semei a. Nu ra Semei, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Judá a. ²⁷ Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Joana a. Nu ra Joana, nu'a rá ta ra Resa a. Nu ra Resa, nu'a rá ta ra Zorobabel a. Nu ra Zorobabel, nu'a rá ta ra Salatiel a. Nu'a ra Salatiel, nu'a rá ta ra Neri a. ²⁸ Nu ra Neri, nu'a rá ta ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta ra Adi a. Nu ra Adi, nu'a rá ta ra Cosam a. Nu ra Cosam, nu'a rá ta ra Elmodam a. Nu ra Elmodam, nu'a rá ta, ra Er a. ²⁹ Nu ra Er nu'a rá ta ra Josué a. Nu ra Josué, nu'a rá ta ra Eliezer a. Nu ra Eliezer, nu'a rá ta ra Jorim a. Nu ra Jorim, nu'a rá ta ra Matat a. ³⁰ Nu ra Matat, nu'a rá ta ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta ra Simeón a. Nu ra Simeón, nu'a rá ta ra Judá a. Nu ra Judá, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Jonán a. Nu ra Jonán, nu'a rá ta ra Eliaquim a. ³¹ Nu ra Eliaquim, nu'a rá ta, ra Melea a. Nu ra Melea, nu'a rá ta, ra Mainán a. Nu ra Mainán, nu'a rá ta ra Matata a. Nu ra Matata, nu'a rá ta, ra Natán a. ³² Nu ra Natán, nu'a rá ta, ra David a. Nu ra David, nu'a rá ta, ra Isaí a. Nu ra Isaí, nu'a rá ta, ra Obed

a. Nu ra Obed, nu'a rá ta, ra Booz a. Nu ra Booz, nu'a rá ta ra Salmón a. Nu ra Salmón, nu'a rá ta, ra Naasón a. ³³ Nu ra Naasón, nu'a rá ta ra Aminadab a. Nu ra Aminadab, nu'a rá ta ra Aram a. Nu ra Aram, nu'a rá ta ra Esrom a. Nu ra Esrom, nu'a rá ta ra Fares a. Nu ra Fares, nu'a rá ta ra Judá a. ³⁴ Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Jacob a. Nu ra Jacob, nu'a rá ta ra Isaac a. Nu ra Isaac, nu'a rá ta ra Abraham a. Nu ra Abraham, nu'a rá ta, ra Taré a. Nu ra Taré, nu'a rá ta ra Nacor a. ³⁵ Nu ra Nacor, nu'a rá ta ra Serug a. Nu ra Serug, nu'a rá ta ra Ragau a. Nu ra Ragau, nu'a rá ta, ra Peleg a. Nu ra Peleg, nu'a rá ta, ra Heber a. Nu ra Heber, nu'a rá ta, ra Sala a. ³⁶ Nu ra Sala, nu'a rá ta, ra Cainán a. Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Arfaxad a. Nu ra Arfaxad, nu'a rá ta, ra Sem a. Nu ra Sem, nu'a rá ta, ra Noé a. Nu ra Noé, nu'a rá ta, ra Lamec a. ³⁷ Nu ra Lamec, nu'a rá ta, ra Matusalén a. Nu ra Matusalén, nu'a rá ta, ra Enoc a. Nu ra Enoc, nu'a rá ta, ra Jared a. Nu ra Jared, nu'a rá ta, ra Mahalaleel a. Nu ra Mahalaleel, nu'a rá ta ra Cainán a. ³⁸ Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Enós a. Nu ra Enós, nu'a rá ta ra Set a. Nu ra Set, nu'a rá ta ra Adán a. Ne nu ra Adán, bi zänd Oja a.

Ra Jesús bi nu rán ts'äte ra zïthu

4 Nu ra Jesús bi nexpu ja ra dæthe Jordán ne min 'youi rá Hogandæhi Oja. Ne nu'a rá Hogandæhi Oja bi bænbi da mba bu ma'ueni bu ja ra dæpo. ² Ne nyote pa ne nyote xui bim 'bupu ja ra dæpo ra Jesús. Ne bi ts'æp rá mbui, bi zä'a ra zïthu. Ne xingui ts'u bin sihme gætho yu pa bim 'bupu, ne bin tumanthuhu buya. ³ Ne bi 'yæn'a ra zïthu:

—Nu'bu majuæni gue'e rá ts'ænt'u Oja, dami japi dim hme ra do 'bengua, bi t'æmp'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Jesús bi dæti:

—Nt'o't'i bu ja rá m hman Oja: “Hinga hont'a ra hme dí m 'buh yu jå'i pe ne'a

gætho i man Oja,” bi t'æmp'a ra zïthu. Ne him bi 'yot'a bi sifi.

⁵ Pe nubuya, nu ra zïthu bi zix a ra Jesús bu ja n'da ra t'øhø xun hets'i, ne bi 'yuti hapu gætho 'bu'u ja yá ts'edi yu ts'æt'abi ua ja ra häi, ⁶ ne bi 'yæmbi:

—Gætho guí nu ya ga 'da'a'i, nguetho ma mbetigä. Ya bin'daqui ne sä ga unni to'o gætho dí n de ga unni. ⁷ Ne nu'bu gan danyahmu bu ja ma gua ne gui than-degui, ga 'da a i gætho guín nu ya, i æn'a ra zïthu.

⁸ Nu ra Jesús bi dæti:

—“Hont'a Oja, ra Hmu, ga thænde hu ne ga ørpahu rá 'befi a,” i æ m bu ja rá m hman Oja, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁹ Nubuya, nu ra zïthu bi zix mahøn'a a ra Jesús bu ra hnini Jerusalén, ne bin tøpu magats'i thoho ra dæni ja. Ne bi 'yæmbi:

—Nu'bu majuæni gue'e rá ts'ænt'u i Oja, damin säqui, gui sonu häi, ne hin hapu gui 'uaqui, ¹⁰ nguetho nt'o't'i bu ja rá m hman Oja:

Nu'a Oja ba pen'du yúm 'behni da mbæx'i i.

¹¹ Ne da bent'i i ne hin hapu gui 'uaqui, i æ m bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yæn'a ra zïthu.

¹² Nu ra Jesús bi dæti:

—Pe ne'a i mam bu ngue: “Nu Oja ma Hmuhu njongui sä da zä'a ngue da bæ 'bu majuæni da 'yot'a im man'a,” i æ m bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹³ Nu'bu mi gua'a bi man yún ts'äte ra zïthu, bi 'uepuya, bi zo'a ra Jesús 'da yu pa.

Ra Jesús bi dæmp' rá 'befi bu ja ra xequi Galilea

¹⁴ Nu ra Jesús bi mbeng bu ja ra häi Galilea, min 'youi rá Hogandæhi Oja. Ne gætho yu jå'i mi 'bupu bi 'yot'a i øt' ra Jesús. ¹⁵ Ne bi xænba yu jå'i bu ja yu nija, ne gætho bi numanho a.

**Nu ra Jesús bi mba bu ja ra
hnini Nazaret guepu bin te**

¹⁶Nu ra Jesús buya bi mba bu ja ra hnini Nazaret, guepu bin te. Nu ra pa ran säya bi mba bu ja ra niya tengu zai mi orpu hapu mi 'yo. Ne bim 'bäi ngue da neh räm hman Oja. ¹⁷Ne bin t'un'na rá söcuä bi 'yo't'a ra pøngahya Isafas, ne bi tunts'a ra söcuä guepu i ena:

¹⁸Nu'a Oja bi 'yenscä rá Hogandähi nguetho bi huangä ne bá pengä ga xih yu hyoya ran ho ma'da'yo.

Bá pengä ngue ga hurpa yú mbui to'o i ja yu dumbui.

Ne ga xocua u to'o xí bent'a ra zithu tengu'bu i ofädi u.

Ga xocpa yün 'yomfëni yu ja'i ne da ba'a majuañi rá 'yu Oja u.

Ne ga japi him man zä ran u u di unba yú hmu.

¹⁹Ne ga xih yu ja'i ngue bi zøn ra ora da 'yörpa rá mate Oja u, i em bu ja rá söcuä ra Isafas guepu bi neh ra Jesús.

²⁰Nu ra Jesús 'bu mi gua'a bi neh ra söcuä, bi mbants'i, bi uni da 'bes' mahøn'a ra söcuä. Ne bi hyuh puya ngue da xi u 'be'a mí mam bu. Ne gätho yu ja'i mi 'bupu ja ra niya bi hyët'a ra Jesús.

²¹Nu'a bi 'yëna:

—Nu'a dá necä ya, mi mam bu ja rá söcuä ra Isafas ngue mi ma din ja, ne bin ja a ya, nguetho dí 'bucä ua, bi 'yëna.

²²Ne gätho yu ja'i bin yamanho nangué ra Jesús ne bi hyonya thoho nguetho mahotho a bi man ra Jesús bu ja ra niya. Ne en'u:

—Hanja ngubu i ot'e, en'u nguetho im bëni gue ra Jesús rá ts'unt'u ra José.

²³Nu ra Jesús buya bi 'yëmp'u:

—Masque guí nde gui xija a ram hma i ena: “Grá 'yøthebate, damin hoczehe,” masque guí nde gui xija a, nguetho guím bensehë, hin dí ot'ua ja ma hnini zehe u yun t'ot'e nuixte tengu dá ot'ä bu ja

ra hnini Capernaum, bi 'yëna. ²⁴Majuani dí xi ahü, n'da rá pøngahya Oja hingu hnumansu bu ja rá häizehe. ²⁵Njabu bi 'yot' ra pøngahya Elías 'bu maya'bu. Xun ngu yu xisu xí du yú ndø mi 'bui ngue yú mijudíohu, gue'bu him bin 'ye hyu jeya made, ne bin ja ra thuhu bu.

²⁶Pe him bi mbäx'a n'da ra xisu xí du rá ndø bu ja rá häizehe, pegue bi 'ben bu ra hnini Sarepta guepu ra häi Sidón, da mbäx a n'da ra xisu mi 'bupu, bi 'yëna. ²⁷Ne nguetho bi 'yot' ra pøngahya Eliseo, guexta'a xun ngu yú mijudíohu mi hëmb ra t'axca'ya, pe xinga n'da bi hoc'a ra pøngahya ngue yú menguzehëhë, hont'a ra hmudofui Naamán, ra mengu bu ra häi Siria, bi hoqui, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁸Ne nu'bu mi man'a ra Jesús a bi ma, nu yu ja'i mi 'bupu ja ra niya emme bin cue buya. ²⁹Ne bi ndants'u bi bent'a ra Jesús ne bi zixpu maya ra nyuni, im bëni da hyøm bu ja ra mba'ye. ³⁰Pe nu'a ra Jesús bi tho in de bu 'buh yu ja'i, ne bi zopu u, ne hin te bin jap'a.

**Bi hoc'a n'da ran 'yohu min 'youi ra
zithu a ra Jesús bu ja ra niya**

³¹Ne nu'a ra Jesús bi mbeng bu ja ra hnini Capernaum bu ja ra häi Galilea, ne i xänba yu ja'i 'bu ra pa ran säya. ³²Ne gätho yu ja'i bi hyonya thoho nangué rán xädi a, nguetho ra Jesús bi 'yuti xun ho ngue mi ja rán t'ëdi gue'bu mi xänbi.

³³Nu n'da ra pa mi 'bupu ra Jesús bu ja ra danija ne mi 'bupu n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu, ne emme nts'edi bi mbafi, ne bi 'yëna:

³⁴—Gra Jesús, ra mengu Nazaret, 'be'a guí nde gui 'yörcahe, ha gui juaje ya. Nugä dí paçä to'o i, rá Hogam 'behni Oja i.

³⁵Ne nu ra Jesús bi 'yëmbi:

—Damin hë ne gui pøm bu ja rá mbui na ran 'yohu.

Ne nu'a ra zithu nts'edi bi hyømma häi ran 'yohu bu 'bäh yu ja'i ne bi bøm bu

rá mbui ran 'yohu búa, pe hin hapu bi unba ran 'yohu. ³⁶Ne bi hyonya tho ho yu ja'i 'be'a bin ja na ran 'yohu. Ne bin 'yemzhe n'da ngu n'da: "Be'a ní ts'edi i ja na ran 'yohu ne i sä i høn'a thi yu zithu," bin 'yemzhe u.

³⁷Ne bi t'ode gätho ra xequi bu 'be'a bi 'yot'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Simón Pedro

³⁸Nu ra Jesús búa bi bøm bu ja ra nija, bi mba bu ja rá ngu ra Simón Pedro. Ne nu'a rá suto ra Simón Pedro, xun u, nts'edi ra pa mi ja. Ne bi si a ra Jesús ngue xun u a ra xisu. ³⁹Nu ra Jesús bim 'bäpu mi 'ben'a ra hyenni, ne bi ma ngue da bøn'a ra pa. 'Bex bi bøn'a ra pa, hin hapu xun u búa. 'Bex bi ndants'a ra xisu ne bi hoc ran sihme, bi 'uñ'u.

Nu ra Jesús bi hoqui xun ngu yu ja'i

⁴⁰Ne nu'bu mí yuh ra hyadi, gätho yu hyenni bi ts'ixpu 'buh ra Jesús. Ne 'bex bi yan'u yu hyenni 'bu mi mba nthädi n'da ngu n'da u, bi dä'a ra Jesús. ⁴¹Ne yu zithu min 'yohu 'da yu ja'i bi japi da bøn'u. Ne nts'edi i mba'u, i en'u:

—Nu'i, rá Ts'ant'u i Oja, bi t'emp'a ra Jesús.

Pe nu ra Jesús him bi japi din ya nguetho mi pa'u gue ra Cristo a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi man rá mba hma bu ra xequi Galilea

⁴²Ne nu'bu mi hyax búa, t'uxuditho bi mbase bu ma'ueni ra Jesús. Nu yu ja'i bi hyoni gue'bu go mi ðini, ne him min nde'u da mba ra Jesús. ⁴³Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nugä jatho ga mbagä mi'da yu hnini, ga mam bu ran ho ma'da'yo, ga xih yu ja'i 'bepu ní manda rá ts'edi Oja ua, jananjabu bá pengä Oja, bi 'yena.

⁴⁴Ne bi thopu ja mi'da yu hnini ja ra xequi Galilea búa, ne bi mam bu rá mba hma bu ja yu nija.

'Da yu mbahuä bi jap'a ra Jesús xun ngu bi de yu huä

5 Ne man'da ra pa, ra Jesús mi 'bäpu ja ndendädehe Genesaret. Ne emme mi du bu yu ja'i in nde da 'yoh rá m hman Oja, ne hingui sä bu dim 'bä'a ra Jesús. ²Ne bi nu, i høpu yoho yu mbosa hin te i ja bu mbo. Ne bi zo'u yú mbeti bu ndenthe gue'bu mi mben yú xit'a. ³Nu'a n'da, rá mbeti ra Simón Pedro, ne bi hyu'a ra Jesús. Ne bi xi'a ra Simón da gon'i ts'u ra mbosa. Ne nu yu ja'i bim 'bäpu ndenthe u. Nu ra Jesús bi xänba u yu ja'i búa. ⁴Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—Dami tham bu xun he ra dehe, ne gui 'yem bu ni xit'a. Guepu da zä gui the yu huä.

⁵Pe bi 'y'en'a ra Simón:

—Xänbate, gätho ra xui däm pehmbe ne hin te dá thehe yu huä, pe nu'bu guím ma, ga emhbe mahøn'a, bi 'yena.

⁶Ne bi 'yem búa, ne xun ngu bi de yu huä gue'bu go mi mbädi bin tun yú xit'a. ⁷Ne bi xi'u yú mimbahuahü di ze'i ts'u. Ne bi yuts'i gätho yoho yú mbosa, ne in nde da dom bu mbo ra dehe yu mbosa nangué nán hyu yu huä. ⁸Ne nu'bu mi nu ra Simón Pedro 'be'a bin ja, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yembi:

—Dami 'ue'i ts'u nanguecä nguetho nugä drä dädits'oquigä, bi 'y'en'a ra Pedro.

⁹Ngubu bi ma nguetho bi hyonya tho ho ngue xun ngu yu huä bi de. ¹⁰Ne'a ra Jacobo ne ra Xuua ngue yú ts'ant'u ra Zebedeo, bi hyonya tho ho u. Ne nu'u mi comhbu rá 'befi a ra Pedro. Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—O guín su ne nuya gui du'mi gui hyon yu ja'i to'o da 'yec'yegui, bi 'yembi.

¹¹ Ne nu'bu mí zòm bu ndenthe u yú mbosa bɔya, bi den'na ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mí hɛmb ra t'axca'ya

¹² Nu n'da ra pa mi 'bupɔ ja n'da ra hnini ra Jesús. Ne'a n'da ran 'yohu mi 'bupɔ, mi hɛmb ra t'axca'ya gátho rá ja'i. Ne nu'a ran 'yohu 'bu mi nu a ra Jesús, 'bex bim 'bemfo bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yap ra mate ran 'yohu ngue in nde da yaɔi, bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu i nu'bu guín nde, da zä gui jaqui da yangä.

¹³ Nu ra Jesús bi daɔi ne bi 'yɛmbi:

—Nugä, dín nde ngue 'bex da zä i. Nuya bi yaɔa'ya, bi 'yɛmbi.

'Bex bi zä'a ran 'yohu bɔya.

¹⁴ Ne nu ra Jesús bi hecua a ran 'yohu gue hin da mam bu 'buh yu ja'i, pe da mam bu 'buh yu mbäjä. Ne bi 'yɛmbi:

—Ní mba bu 'buh yu mbäjä, gui 'yot'a rán t'ɛdi ra Moisés ngue da 'yot'a n'da 'bu bi yaɔa'ra ra t'axca'ya, n'dahma da bah yu ja'i ngue majuani bi yaɔi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁵ Pe nu'u yu ja'i guemhma mi ma hɔnbu go hapu ja yu hnini 'be'a gátho ot'a ra Jesús, ne man'da xun ngu bi mba bu mi 'bui ngue da 'yose u 'be'a i man'a, ngue in nde din hocpa yún u i hɛmp'i 'da'u. Ne xun ngu bi hoc'a ra Jesús, madague'a hont'a go mán u mi hɛmp'u.

¹⁶ Nu'a ra Jesús bɔya mi pa bu ma'ueni guepu hingui 'buh yu ja'i, din yaɔi Oja.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mi ts'a rá ja'i

¹⁷ Nu n'da ra pa bi xänba yu ja'i ra Jesús. Ne mi 'bupɔ 'da yu fariseo ne 'da yu xänbate nija, xp'i 'yɛ'u hɔnbu go hapu i ja yu hnini bu ra xequi Galilea ne ra xequi Judea, nepu ra dahhini Jerusalén. Ne nu'a ra Jesús bi 'yut'u ngue min 'youi xun ngu rá ts'edi Oja 'bu mi hoc yun zä-man'u. ¹⁸ Ne bi zòm bu 'da yun 'yohu, bá tu n'da ran 'yohu xun u, mi ts'a rá ja'i

a, ox ra 'beza. Ne min nde xtán yurpu mbo 'buh ra Jesús. ¹⁹ Pe emme du yu ja'i bu ja ra goxthi, ne hin hapu sä dí yut'i. Janangue'a bi zix ra darghe bu maxots'e ra ngu, ne bi xospa rá 'bet'e ne bi ca'ma ran 'yohu bu made i 'bä'a ra Jesús. Ne ox ra 'beza 'bu mi camp'u. ²⁰ Bi bah ra Jesús bɔya gue i ɛc'yei xun ho u yun 'yohu gue i ja rá ts'edi a, 'bu mi nu'a bi 'yot'u. Janangue'a bi 'yemp'a ra darghe:

—Amigo, ya ma punbi ni ts'oqui, bi 'yɛmbi.

²¹ Pe nu'u yu fariseo ne yu xänbate nija bin 'yemzhe u: “Hanja na ran 'yohu ngue ɛna da 'yot'a i ot' Oja, ne ya ɛna sä di punba rá ts'oqui n'da ra ja'i. Hingui numansu Oja na,” bi 'yemp'u yu xänbate ne yu fariseo.

²² Pe nu'a ra Jesús i paɔi 'be'a im ben'u, ne bi 'yemp'u:

—Hanja in jabu guím bemhbɔ. ²³ Ha guím bemhbɔ ngue nte ní mbatho dá xicä ran 'yohu, ngue rá ts'oqui ya xun punbi. Ha guím bemhbɔ man'da xquí pahmbɔ ngue i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, din 'yo. ²⁴ Pe ga ut'ahu ngue i ja man t'ɛdi ua ja ra häi ga punba yú ts'oqui n'da ra ja'i, ngue ga japi din 'yo na ran 'yohu, guecä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne nubɔya bi 'yemp'a mí ts'a rá ja'i:

—Dami ndants'i, gui cax ni fidi ne gui mba ni ngu, bi t'ɛmbi.

²⁵ 'Bex bi ndants'a ran 'yohu bi gax rá fidi ne bi mba rá ngu, ne bi 'yɛspa Oja bu ní mba. Ne gátho yu ja'i mi 'bupɔ bi nu 'be'a bin ja. ²⁶ Ne gátho bi hyonya thoho u, ne bin su, bi 'yɛspa Oja ne bi 'yɛn'u:

—N'da ran t'ot'e nuixte dá nuhu ra pa jabu ya, bi 'yɛn'u yu ja'i.

Ra Jesús bi xih ra Leví da denni

²⁷ M'bejua bɔya, bi bøm bu ja ra ngu ra Jesús, ne bi thopu mi hu'a ra Leví, guepu mí hac rán ju'ti ra häi, nguetho ra hyac-ahäi a. Ne nu'a ra Jesús bi 'yɛna:

—Dami tengui, bi t'əmp'a ra Leví.

²⁸ Nu ra Leví búa, 'bex bi ndants'a, bi zopu gátho mi ja ne bi den'na ra Jesús.

²⁹ Ne nu'a ra Leví búa, bi 'yot'a n'da ran sihme xun ndoho bu ja rá ngu, ngue bin sihme bu ra Jesús. Ne bi zom bu ja ran sihme xun ngu yu hyaçahäi ne xun ngu mi'da yu ja'i, 'darpu bin sihmehu ra Jesús. ³⁰ Pe nu'u yu fariseo ne yu xänbate niã bi 'yena:

—Hanja gní sihmehu yu dädits'oqui ne yu ziyate hyaçahäi, bi t'əmp'u yú xädi ra Jesús.

³¹ Nu ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti 'bu mi dät'u:

—To'o i 'buh män zaqui hingui hon'a to'o da 'yøthe, pe hont'a to'o xun u i hon'a da 'yøthe. ³² Nugä ma 'befigä ngue ga xih yu dädits'oqui di päh yün 'yomfëni. Pe nu'u to'o ɛnse mahoqui yú mbui, ne hingui sä ga ze'u, bi 'yën'a ra Jesús.

Bi t'an'na ra Jesús hanja him bi 'ye't' yün sihme yú xädi

³³ Ne bi t'əmp'a ra Jesús:

—Nu yú xädi ra Xuua Nxixya nãzi ɛ't' yün sihme 'bu i yaui Oja, ne'u yú xädi yu fariseo, pe nu ni xädi hin jam'bu ɛ't' yün sihme. Hanja ngue in jabu, bi 'yëmbi.

³⁴ Nu ra Jesús bi dät'i:

—Pe nu'u i 'bupu ja ran thäti, hin da du yú mbui nguetho 'bupu a ran 'yohu din thäti. Hin da 'yëna ngue hin din sihme u. ³⁵ Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu, ne ja da 'ye't' yün sihme búa, bi 'yën'a ra Jesús.

³⁶ Ne xø bi xih man'da ran t'uti, ngue da 'yuti hingui sä yú xädizehe ra Jesús da den'na ran yonxädi, ne bi 'yëmp'u:

—Njo'o n'da ra ja'i da xen ma'da'yo rá pahni ngue da mbørba rá 'yapahni, nguetho nu'bu da mbørba a, hin da bømanho ne di ts'ontho a ma'da'yo. ³⁷ Ne njo'o to da xirpu ra 'yaxfani mbot'asei ra vino ma'da'yo, nguetho nu'bu bin hogui, da foh ra 'yaxfani búa. Ne dim fän ra

vino ne di ts'on'a ra 'yaxfani, gátho dim 'bedi. ³⁸ Nu'a ra vino ma'da'yo da sirpu ma'da'yo ra xifani, ngue hin dim 'beh ra vino, ne xün din ts'on'a ra xifani.

³⁹ Ne to'o in zäi i si ra nyomvino, pe hingui nde a ra vino ma'da'yo, nguetho man'da xu cuhi ra nyomvino, ɛn'u. Guín jahu bu ngue hin guí numanhohu man xädigä, bi 'yën'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi ma 'be'a da t'ot' ra pa ran säya

6 Nu n'da ra pa ran säya, nu ra Jesús ne yú xädi bi thopu ja n'da ran uatrigo. Nu u yú xädi bi duc'i 'da yu trigo. Bi dënt yú 'ye'u yu trigo, bi za búa. ² Ne nu'u 'da yu fariseo bi 'yëmp'u:

—Hanja in jabu guí øthu, nguetho i mam bu ja man t'ëdihu hingui sä gui 'yøthu ra 'befi a ra pa ran säya, bi 'yën'u.

³ Nu ra Jesús bi dät'i:

—Ha hin guí pahmbu 'be'a mam bu ja rá søcuq Oja ngue ne'a ra David bi mbesta man'da rán t'ëdi Oja, ne'u min 'yohu, nu'bu mi tumanthuhu. ⁴ Nu'a ra David bi yurpu ja rá ngu Oja ne bi zi yu thuhme rán t'unni Oja oxpu ja ra mexa, ne bi un'du min 'yohu. Ne hønse yu mbäjä i sä da zi u. Pe hin guím bëmhbü ra ts'oqui bi 'yot'a ra David ne yün 'yohu nguetho xun ho bi 'yot'u, bi 'yën'a.

⁵ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yëna:

—Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dra Hmugä, ne ja man t'ëdi ga mangä 'be'a da 'yot' yu ja'i ra pa ran säya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu mi mbedi rá 'ye

⁶ Ne xø man'da ra pa ran säya, nu ra Jesús bi xänba yu ja'i bu ja ra niã. Ne mi 'bupu n'da ran 'yohu ra mbedi rán 'yei. ⁷ Ne'u 'da yu xänbate niã ne 'da yu fariseo mi 'bupu, mi tømthoho, in nde da nu 'be'a da 'yot'a ra Jesús ra pa ran säya, nguetho in nde di yap'a. ⁸ Pe nu ra Jesús

i pađi 'be'a im bən'ɥ. Ne bi xi'a ran 'yohu mi ja rá mbedi'ye:

—Ba ɛcua, damim 'bäcua da nu'a yu ja'i, bi 'yɛmbi.

Ne 'bex bi mba bu ran 'yohu. ⁹ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'u buya:

—'Be'a i mam bu ja man t'ɛdihɥ, nda'a xun ho ga ɔthu. Ha i mam bu ga ɔthu ran ho uague ran ts'o ga ɔthu ra pa ran säya. Uague i man bu gan ɣanbahú rá te n'da uague i mam bu ga jafu da du n'da a ra pa ran säya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁰ Nubuya, nu ra Jesús bi hyɛt'u yu ja'i, ne bi 'yɛmp'a ran 'yohu:

—Dami juan ni 'ye.

Nu'a ran 'yohu bi juan rá 'ye, ne bin hogui xun ho. ¹¹ Pe nu yu fariseo ne yu xänbate ni ja ɛmme bin cue'ɥ ne bi hyoni 'be'a sä da 'yɔrpa ra Jesús.

Ra Jesús bi huahn'du 'de'mayoho yú xädi

¹² M'bejua buya bi mba bu ja n'da ra nyuni ra Jesús, haxa ín ɣai Oja. ¹³ Nu'bu mi hyats'i bi zohn'du yú xädi ngue i ja a da xifi mahøn'a. Ne bi huahni 'de'mayoho din 'yohu ngue yú 'bäihɥ. ¹⁴ Ne nu'ɥ bi huahni, gue'a ra Simón t'ɛmbi ra Pedro, gue'a rá thuhu bi xih ra Jesús a. Ne'a ra Andrés, rán 'yohu a ra Simón, ne ra Jacobo, ne ra Xuua, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé. ¹⁵ Ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Simón Zelotes, ¹⁶ ne ra Judas rán 'yohu ra Jacobo, ne ra Judas Iscariote, gue'a xí dä'a ra Jesús 'bu m'bejua. Ne gue'ɥ bi huan'na ra Jesús ɥ ngue yú 'bäihɥ.

Xun ngu yu ja'i bi xänba a ra Jesús

¹⁷ Nubuya, nu ra Jesús ne yú xädi bi gapu ja ra nyuni ne bin thehu xun ngu yu ja'i bu xun juani, bí nexpu yu hnini ra xequi Judea, nepu ra dahnini Jerusalén, nepu ndendadehe, gueru i ja ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón. Ne nu'ɥ, bi zom

bu ngue in nde da 'yode 'be'a man ra Jesús, ne nu'ɥ mi'da buya, in nde da mba ma hoqui ɥ. Ne nu ra Jesús bi hoc'ɥ. ¹⁸ Ne xun ngu ɥ min 'yohu ra zithu bi zom bu, ne nu'a ra Jesús bi hyøn'a thi ɥ. ¹⁹ Ne gätho ɥ min nde da därpa rá ja'i ra Jesús, nguetho gätho yu hyɛnni bi hoc'a nangue rá ts'edi.

Ra Jesús bi ma to'o din johya ne to'o da nu ra dumbui

²⁰ Ne nubuya, nu ra Jesús bi hyɛt'u yú xädi ne bi 'yɛmp'u:

—Guí hyoyahu, pe ya gá cuthu bu di manda rá ts'edi Oja janangue'a majapi ahɥ.

²¹ Ne guí tumanthuhuhu, pe Oja di ja ahɥ gui tĩmhbu a guí homhbu, janangue'a majapi ahɥ.

Ne guí sähu ra dumbui ya, pe Oja da hyut'a ni mbuihɥ, janangue'a majapi ahɥ.

²² Ne ngutho 'bu i san ahɥ yu ja'i, ne'bu i 'uegue nangue ahɥ, ne'bu di c'aman'ɥ ahɥ, ne'bu da ndom mants'o ni thuhuhu ngue guí tengahu, guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, guemhma majapi ahɥ. ²³ Gan johyahu, da hyu ni mbuihɥ 'bu din jabu da 'yɔt'ahu yu ja'i, nguetho ngutho bi t'ɔrpa ɥ yu pongahya mam'bet'o, ne i ja 'be'a din 'da ahɥ ngue am 'be'ts'i mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁴ Ne xø bi 'yɛmp'u:

—Pe í huɛhi maha ahɥ gyu membetihu ngue hont'a ni mbeti guím bɛmhbu, nguetho ya hin guin nuhu man'da ran johya njam'bu da guadi.

²⁵ Ne í huɛhi maha ahɥ, ngue guí ɛmhbu hin te gadí 'behmbu, pegue gan tumanthuhuhu.

Í huɛhi maha ahɥ, ngue ja nin johya zehɛhu, nguetho m'bejua da du ni mbuihɥ.

²⁶ Í huɛhi maha ahɥ ngue gätho i manho nangue ahɥ yu ja'i. Bin jabu yu

hyäte pøngahya bi numanho gätho yu ja'i, bi 'yæn'a ra Jesús.

Dami huęc nin suiһu, bi 'yæn'a ra Jesús

²⁷ Pe dami 'yøһmbu na ga xi aһu ya, bi 'yæn'a ra Jesús:

—Gui huęc nin suiһu ne gui 'yøpa ran ho ы to'o i numan'u aһu. ²⁸ Ne dami 'yäp Oja da mbäx'u di c'aman'u aһu, ne gui 'yäp Oja da 'yænspa rán jaпi ы di ыn'nahü. ²⁹ Ne nu'bu n'da da mbep'a ni 'yoguhü, gui 'bät ni hmihü da mbep'a man'da nguadi ni 'yoguhü. Ne nu'bu n'da da ga'n'na ni cotoһu, ne'a ni pahni gui unhdü. ³⁰ Dami unhdü 'be'a gätho da 'yä aһu, ne nu'a da thaп'nahü hingui 'yähmbu. ³¹ Nu'bu guí ndehü da 'yøt'ahü ran ho ni miја'ihü nde'bu gui 'yøpahü ran ho.

³² Pe nu'bu hønt'u di huęc'ahü gui huęju, hin te di muui a 'bu, 'da'angu gá 'yøthü ы him mahoqui yú mbui. ³³ Ne nu'bu hønt'u bi 'yøt'ahü ran ho guí øpahü ran ho, hin te di muui 'bu, nguetho in jabu øt'u him mahoqui yú mbui. ³⁴ Ne nu'bu hønt'u guí paһmbu i jut'i guí hmit ni mbetihü, hin te di muui 'bu, nguetho gue'a i øt' yu ts'om'bäi, di hmit yú mits'om'bäihü ngue im beпi da mba ma cospi rá mbeti. ³⁵ Pe dí xi aһu, dami huęc nin suiһu, ne gui 'yøpahü ran ho ы, ne gui hmithü madague'a guí pađi hin di cos'ahü. Nu'bu ngubu gui 'yøthü, gue'a nám fađi gue yú t'uhni aһu Oja. Ne i ja 'be'a di 'da aһu Oja buya. Nguetho gue'a i øt' Oja, gätho i øpa ran ho madague'a hin da 'yæn'u: “Jamadi Oja.” Ne gätho i øpa ran ho madague yu ts'om'bäi ы. ³⁶ Dami huęc ni miја'ihü tengutho bu í huęc'ahü Oja ma Tahü, bi 'yæn'a ra Jesús.

Hin gui 'yөһmbu bi 'yøt' yu ts'oqui ы mi'da yu ja'i

³⁷ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yæn'a:

—“Nuna bi 'yøt' yu ts'oqui,” hin gui 'yөһmbu, ne hin da t'æn'ahü gá 'yøthü yu ts'oqui 'bu. Ne 'yo gadí yafu ni miја'ihü ne hin da zep'ahü Oja, pe gam punbahu ne Oja di pun'nahü buya. ³⁸ Dami un'du 'be'a i hon ni miја'ihü, ne Oja man'da xun ngu di co'ts'ahü ne dim fons thoho a di 'da aһu xinda gue'a gadí un ni miја'ihü. Nguetho da 'yøt'ahü Oja tengu guí øpahü ni miја'ihü, bi 'yæn'a ra Jesús.

³⁹ Ne xø bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yæn'a:

—Hingui sä n'da ra xädä da 'yut ra 'yu rá mixädäui, ts'urpu thoho da däpu ja ra hye ы. Ne ngutho n'da ra ja'i hingui sä da 'yut ran ho rá miја'ui 'bu hingui paše ran ho. ⁴⁰ Ne ngutho n'da ra xädi, man'da hingui ngu pađi xinda gue'a rá xänbate, ne nu'bu bi juah rán xädi, 'da'ingu i paһmi a. Nu'bu ts'utho i pa'a ra xänbate ne ts'utho i pa'a rá xädi.

⁴¹ Ne hingui sä gui mamһbu nangue to'o i ja zu ts'u ran ts'o 'bu xun ts'o ni mbuiһu. ⁴² Hanja gní 'yөһmbu gui zehmbu ы mi'da yu ja'i di hoc yú mbui, ne емme go xun ts'o ni mbuizeheһu. Jatho 'be gui hoczeһe ni mbuiһu, ja da zä gui zehmbu ы mi'da, bi 'yæn'a ra Jesús.

Nangue rán дәt'o dí fa'a ra za

⁴³ Ne man'da bi man'a ra Jesús ngue bi 'yæn'a:

—Nu n'da ra hogaza hingui sä din zuh yün дәt'o ngue hingui ho. Ne ngutho a n'da ra za hingui ho, hingui sä din zuh yün дәt'o xun ho. ⁴⁴ Nu yün дәt'o i zupu, gue'a ctí paһmbu 'be'a ní za a ra za, nguetho hingui sä din zuh yün дәt'o ngue yu higo bu ja ra 'uınza. Ne xın din zuh yün дәt'o ngue yu uva bu ja yu t'ax'uїni. ⁴⁵ Ngutho n'da ra ja'i xun ho rá mbui, i øt' ran ho tengu i ja bu mbo rá mbui. Ne ngutho n'da ra ts'om'bäi i øt' ran ts'o tengu i ja bu mbo rá mbui, nguetho gätho a i ja bu mbo rá mbui n'da, gue'a ní bøn rá nde n'da a, bi 'yæn'a ra Jesús.

Rán t'uti u i øt'a man ra Jesús ne'u hingui øt'e

⁴⁶ Ne xø bi 'yæn'a ra Jesús:

—Hanja gní 'yænju ni hmuju ne hin guí øthu 'be'a dí xi ahu. ⁴⁷ Ga xi ahu rán t'uti u i øt'a dí mangä. ⁴⁸ Nu'u, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu bi hyø'a n'da rá ngu, ne xun hë bi 'yamp' ra häi ngue da mbämp'u yu jado. Ne nu'bu mam bá ëh ra mboxthe, nte bi jap'a ra ngu, nguetho mbo bim foxa ra jado. ⁴⁹ Pe nu'u i øh ma nde ne hingui øt'a dí mangä, rán t'uti u tengu n'da ran 'yohu bi hyøh rá ngu ne bi 'yëx maxøts'e yu jado, ne nu'bu mambá ë'a n'da ra mboxthe, 'bex bi yøt rán ngu buya, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yëhe n'da ra hmudofui

7 Ne nu'bu mi gua'a man'a ra Jesús, bi mba mahøn'a bu ja ra hnini Capernaum. ² Ne mi 'bupu n'da ra hmudofui, ra mengu bu Roma a. Ne xun'u n'da rá 'yëhe, nde da du. Ne nu'a ra hmudofui ëmme madi huëc'a rá 'yëhe. ³ Ne nu'bu mi 'yøde 'bupu ra Jesús bá pehni 'da yu ngurbi bu ja ra hnini ngue da zix'a ra Jesús di hocpa rá 'yëhe. ⁴ Ne nu'bu mi zøm bu 'buh ra Jesús, bi 'yöp ra mate da mba, ne bi 'yëmbi:

—Dín nde gui 'yørcahe ra mate gui mba, nguetho nu'a ra hmudofui ra hocja'i a, ⁵ ne ëmme di huëgahu ngue dyu judío. Ne nu'a bi guzëhe a í thøh ma ni-jähu, madague hing ra judío a, bi 'yëmbi.

⁶ Nu ra Jesús bi mbähä, ne nu'bu mi ts'utho da zøm bu ja rá ngu a ra hmudofui, pe nu'a ra hmudofui bá pehni 'da yú amigo mahøn'a, din c'athu a ra Jesús, da 'yëmbi:

—Hingui jatho gui søm bu ja ma ngu, nguetho nugä hin dí sucä tengu i, ⁷ xín-gui sä ga ëna ga mba gan yaui, ne hin drá judiógä. Pe dí paði ngue i ja ni ts'edizëhe,

ngue nu'bu guim ma da yaui, ne 'bex gue da yaui. ⁸ Tengu thohogä bin 'dac'i ts'u man t'ëdi, ne nu'bu i ja 'be'a dí xi u ma dofui, ne'u ma 'yëhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Ne ngutho i, sä guim mantho bu guí 'bäi ne 'bexgue da yan buya, bi 'yæn'a ra nde bá pehna ra hmudofui ngue bi man'u yú amigo. ⁹ Nu ra Jesús bi hyonya thoho 'bu mi 'yø'a bi man'u yun 'yohu ngue bá pehna ra hmudofui, ne bin yëgui bi xi'u mí tenni, ne bi 'yëna:

—Xinga n'da ma mijúiohu dá tingingue i ëc'yei i ja ma ts'edi tengu a ran 'yohu, bi 'yæn'a ra Jesús. Nuya bin ja a bi 'yäqui, bi 'yëna.

¹⁰ Ne bi mbeng bu ja ra ngu u yú amigo a ra hmudofui buya, ne bi nu'a rá 'yëhe ra hmudofui ngue ya xí zä.

Nu ra Jesús bi xox rá ts'unt'u n'da ra xisu xí du rá ndø

¹¹ Man'da ra pa buya, ra Jesús bi mbähä yú xädi bu ja ra hnini Naín. Ne xun ngu yu ja'i mi tenni. ¹² Ne nu'bu mi zøm bu ndehnini, ba epu yu 'yägui, ba tu rá ts'unt'u n'da ra xisu xí du rá ndø. Ne njo'o man'da rá ts'unt'u. Ne xun ngu yu ja'i min 'yohu yu 'yägui. ¹³ Ne nu ra Jesús 'bu mi nu a ra xisu buya, bi huëc'a ne bi 'yëmbi:

—O guí zoni, ën'a.

¹⁴ Ne nubuya, bi dä'a ra huada mi o ra du a ra Jesús ne bim 'bä'u yun dute. Nu ra Jesús bi 'yëmp'a ra du buya:

—Grá ts'unt'u, dami ndants'i, bi 'yëmbi.

¹⁵ Ne nu'a xí du 'bex bi ndants pu ja rá huada ne bin ya. Nu ra Jesús buya, bi xi'a rá mbe da zits'i. ¹⁶ Ne gätho yu ja'i mi 'bäpu bin su, ne bi 'yëspa Oja u.

—Nuya, n'da ra pøngahya nuixte dí 'buhmbu ua, ne Oja da yanju ya, yú ja'igähu Oja ya, bi 'yæn'u.

¹⁷ Ne gätho yu ja'i mi 'bupu, nepu ra xequi Judea, bi ma 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Ra Xuua Nxixya bi mbèhni 'da da 'yänni to'o a ra Cristo

¹⁸ Ne bi si'a ra Xuua Nxixya 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi man u yú xädi.

¹⁹ Janangue'a nu ra Xuua bi zon'du yoho yú xädi ngue da mben bu 'buh ra Jesús ne da 'yänni: “Ha gue'e ra Cristo mi hma ba èhe, uague ga thoqui ga tõmhbe,” gui 'yènu, bi 'yèn'a ra Xuua. ²⁰ Ne nu'bù mi ðin'a ra Jesús u yém 'behni ra Xuua, bi 'yèmbi:

—Nu'a ra Xuua Nxixya bá peng'àbe nguetho in nde da baði gue'bù gue'e ra Cristo i hma ba èhe, uague ga thoqui ga tõmhbe, bi 'yèn'u.

²¹ Ne 'bex bi hoc'u 'da yu hyènni a ra Jesús bùyà, ne bi hyøn'a thi yu zìthu ngue mín 'yohu 'da yu ja'i, ne bi xocpa yú dá yu xäda. ²² Ne nubuya, bi 'yèmp'u yú xädi ra Xuua:

—Ní mbe ya, gui xihmi ra Xuua 'be'a gá nuui ua, ne 'be'a gá 'yøhmi ya. Gui 'yènu: “Nu yu xäda i nu ran nequi ya, ne yu dogua i sä i 'yo ya, ne nu'u mi hëmb ra t'axca'ya bi yan'u ya, ne yu gogu i øh-nahya ya, ne'u xí du bi ndants'i, ne yu hyoya i ø'a ran ho ma'da'yo ya. ²³ Din johya u to'o i èc'yèi xun ho, ne hin di u't' yú mbui u,” gui 'yènu, bi 'yèn'a ra Jesús.

²⁴ Ne nu'bù mi mbenc'u yém 'behni ra Xuua bùyà, nu ra Jesús bi ma 'be'a øt' ra Xuua, ne bi 'yèmp'u yu ja'i:

—Nu'bù gá mbähä bu ma'ueni ngue gá nuhu ra Xuua, 'be'a gá bëmhbù ngue gua nuhu bu. Ha guá nuhu n'da ran 'yohu xun güent'i tengu n'da ra xithi i en ran dàhi.

²⁵ Uague gá nuhu n'da ran 'yohu mi he ra pahni xum hmadi. Pe nu'u, 'bupu ja ra ngunts'ut'abi u. ²⁶ Uague guá nuhu n'da rá pøngahya Oja. Majuani a gá nuhu, ne hinga hønt'a n'da rá pøngahya Oja, pe nu'a, xun hëts'i rá ts'edi xinda gue'u mi'da yu pøngahya. ²⁷ Gue'a ra Xuua i hmam bu ja rá søcuä Oja, gue i èna:

Nugä, ga pehn'na n'da mam 'behni dim 'bet'o bu gní mba, da xih yu ja'i da døp'e xun ho, i èm bu ja rá m hman Oja, bi 'yèn'a ra Jesús.

²⁸ Xinga n'da ra ja'i mi 'bui ngue nuixte rá 'befi tengu ra Xuua. Pe nu'a to'o dim 'bupu di manda rá ts'edi Oja, nu rá 'befi da 'yørpu madague'a ts'utho, pe man'da nuixte a xinda gue'a ra 'befi i øt' ra Xuua ya, bi 'yèn'a ra Jesús.

²⁹ Ne nu yu hyaçahäi ne mi'da yu ja'i xí xixya'ba ra Xuua Nxixya, 'bu mi 'yø a bi man ra Jesús, bi ba'u xun ho i øt' Oja. ³⁰ Pe nu yu fariseo ne yu xänbate nija, ngue him bi nde'a ran xixya bi 'yøt' ra Xuua, him bi numanho'a bi nde Oja da 'yørpa'u. ³¹ Ne xø bi 'yèn'a ra Jesús:

—'Be'a nín t'uti ga xi ahü ngue gui pahmbu 'be'a guí øthu. ³² Guí øthu tengu øt' yu t'uhni 'bu in èni ne i èmp'u yú mit'uhnihu: “Nugähe, dá pehmbe ra 'bida pe nu'ahü hin gán nehmbu,” èn'u 'da. Ne xø èn'u mi'da bùyà: “Pe nugähe, dá pehmbe yu thuhu tengu'bu xun du n'da, ne nu ahü hin gán zomhbü,” èn'u mi'da. ³³ Ne ngutho guí øthu tengu øt' yu t'uhni, ngue nu ra Xuua Nxixya bi zøcua, ne him bin sihme'u yu ja'i ne xím bi zi ra vino. Pe nu ahü gá 'yèmdahü in 'youi ra zìthu. ³⁴ Pe nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne bá ècä ne dí sihmehe yu ja'i, ne nu ahü sä guí ènjü drá hyugugä ne drá mihniägä, ne guí ènjü dín amigogähe yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi. ³⁵ Pe nu'bù majuani i ja rán 'yomfèni n'da, da baði to'o u ngue majuani bi un rán 'yomfèni Oja, bi 'yèn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bin sihme bu ja rá ngu n'da ra fariseo í Simón

³⁶ Ne n'da ran 'yohu mí ten rán xädi yu fariseo, bi xi'a ra Jesús din sihme bu ja rá ngu. Ne bi mbähä ra Jesús bùyà, din sihme bu. ³⁷ Ne nu'a n'da ra xisu ra 'yomt'èni a, ne nu'bù mi 'yøde 'bupu ra

Jesús, bi yurpu mi hu a ra Jesús, i tu n'da ra xito án t'ot'e ra do alabastro, mi po ra 'yęthi yumanho, xum hmadi di muui. ³⁸Ne nu'a ra xisu mi hupu ja rá gua ra Jesús, ne mi zoni. Janangue bi mboxpu ja rá gua ra Jesús a rá guidä, ne bi ducua rá gua yú xtä, ne ęmme züspa rá gua ra Jesús, ne bi xispa rá gua ra 'yęthi yumanho. ³⁹Ne nu'a ra mengu bu, 'bu mi nu 'be'a i ot'a ra xisu, bi bęnse: "Him majuaņi rá pęngahya Oja a ra Jesús," nguetho ęmbi hingui pađi ra 'yomt'ęni a ra xisu. ⁴⁰Nu ra Jesús buya, bi 'yęmp'a:

—Nu'i grá Simón i ja'a ga xi'i.

Nu ra Simón bi 'yęna:

—Gra xänbate, dami xic 'bu.

⁴¹Nu ra Jesús buya, bi xih ra Simón n'da ran t'uti, ne bi 'yęmbi:

—Mi 'bu a n'da ran 'yohu zai di hmih ra mbeti. Ne mi 'bu'a n'da ran 'yohu bi hmiti cut'a ciento, ne man'da buya bi hmiti yote ma'det'a thoho. ⁴²Ne nu'u gätho yoho hin'yü 'be'a dí cots'a ra mbeti xi mba ma hmiti. Janangue nu'a xi hmih ra mbeti buya, bi punba thoho u. Dami xic ya, Simón, nda'a man'da da bęn'a ra mate bi t'örpe, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁴³Nu ra Simón bi dah puya, ne bi 'yęna:

—Masque gue'a ran 'yohu min dupate xun ngu, man'da da bęn'a ra mate bi t'örpe, bi 'yęna.

—Majuaņi a guím bęni, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁴⁴Nu ra Jesús buya, bi hyęt'a ra xisu ne bi 'yęmp'a ra Simón:

—Guí nu na ra xisu 'bucua, nu'bu má cut'ua ja ni ngu xingui ts'u gá 'dac ra dehe gue xcá pe't'a ma gua, pe nu ra xisu i hucua, rá guidä í mbercä ma gua ne yú xtä í dugä ma gua. ⁴⁵Pe nu'i, hin gá süsca ma 'yogu ngue xquí zenguagui, pe nuna ra xisu him bin hę a ní züsca ma gua. ⁴⁶Ne nu'i, hin gá cosca ma ya ra aceite, pe nuna ra xisu i hucua, bi xisca ma gua ra 'yęthi yuman'u. ⁴⁷Guehna dí xi a i na,

xun ngu rá ts'oqui na ra xisu ne xun ngu rá punbi ya, janangue ęmme im bęngä na. Pe nu'u im bęnse ts'utho ra punbi i honi, man'da ts'utho im bęngä u, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁴⁸Ne nubuya, bi 'yęmp'a ra xisu:

—Ya ma punbi ni ts'oqui ya, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁴⁹Ne nu'u i sihme bu bin 'yęmzehe u:

—To'o nín 'yohu na, gue i ęna sä di punba yú ts'oqui n'da, bin 'yęmzehe u.

⁵⁰Pe nu ra Jesús bi 'yęmp'a ra xisu:

—Gá 'yęc'yeigui, janangue ya ma punbi ni ts'oqui ya. Ní mba ya ne gan jolya, bi 'yęmbi.

Yu xisu bi mbäxa ra Jesús

8 Nu'bu mi tho'i 'da yu pa, nu ra Jesús bi mbähä 'de'mayoho yú xädi bu ja yu hnini, ne bi mam bu 'berpu ní manda rá ts'edi Oja. ²Ne bi mbähä a ra Jesús 'da yu xisu xí hoc 'bu mí u, ne'u 'da xí hyonba thi yu zithu min 'yohu, ne'a ra María ra mengu bu ra hnini Magdala, gue mín 'yohu yoto yu zithu 'bu mi hoc'a ra Jesús. ³Ne'a ra Juana, rá xisu ra Chuza, n'da ran 'yohu im hmu bu ja rá ngu ra ts'ut'abi Herodes. Ne'a ra Susana, ne xun ngu mi'da yu xisu bi mbähä, mi fäx'a ra Jesús ne yú xädi nangue yú mbeti zehe.

Rán t'uti ra mbomhmudä

⁴Ne xun ngu yu ja'i bi nexpu i ja mi'da yu hnini, ne bim peti bu 'buh ra Jesús. Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yęmp'a:

⁵—Nu n'da ran 'yohu bi mba bu ja rá huąhi bá pom bu yu hmudä. Nu'u 'da yu hmudä bi zo bu ja ra 'yu, ne nu yu ja'i bi nęm buya ne yu doja bi za. ⁶Ne 'da'u yu hmudä bi zo bu ja yu ndaxnado, ne nu'bu mi bōts'e 'bex bi hmanc'a n'dihi, nguetho hin'yü ra dehe bu ja yu do. ⁷Nu'u mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu 'uņi, ne nu'bu mi bōts'e, bi gom' yu 'uņi u, ne him

bin te. ⁸Ne'u 'da yu hmudä bi zo bu ja ra hogahäi ne bin te xun ho bu, ne bin xandi, xun ngu bin ja, bi 'yem 'bu mi man ran t'uti.

Nu'u i ja yú zagu, bi 'yø'a dá ma, bi 'yemp'u yu ja'i ra Jesús.

Hanja bi xih yun t'uti yu ja'i a ra Jesús

⁹Nu'u yú xädi, bi 'yän'na ra Jesús:

—'Be'a nam bøn'a ran t'uti gá ma.

¹⁰Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nu'ahu, Oja bi ja ahü gui pambahu 'bepu ní manda rá ts'edi. Pe nu'u mi'da, dí xih yun t'uti u, nguetho in nu yú dá pe hingui paði 'be'a in nu, ne i ja yú zagu, pe hingui paði 'be'a i øde, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a nam bøn'a rán t'uti ra mbomhmudä

¹¹—Nuya, ga xi ahü 'be'a nim bøn'a ran t'uti dá mangä. Nu'u yu hmudä, ra hmepya rá m hman Oja u. ¹²Nu'u bi zo bu ja ra 'yu, ra hmepya u to'o bi 'yøh rá m hman Oja, pe nu ra zithu bi japi 'bex bi pumbeni, ne him bi zä bi 'yec'yei ngue da mba nhyani. ¹³Ne nu yu hmudä bi zo bu ja yu do, ra hmepya u to'o bi 'yøh rá m hman Oja ne bin johya 'da yu pa. Pe him bi gopu mbo yú mbui rá hman Oja ne nu'bu bi zä ra zithu u, 'bex bi 'ueh puya. ¹⁴Ne nu'u yu hmudä bi zo bu ja yu 'uini, ra hmepya u to'o bi 'yøh rá m hman Oja, pe hont'a bi beni 'be'a dí hyuse yú mbui, ne 'be'a i ja ua, ne 'be 'a bi numanhose, hinga xøt'a din te bu yoho yu hmudä, ne nte bin ja a ra hoga hmudä. ¹⁵Ne nu'u yu hmudä bi zo bu ja ra hogahäi, ra hmepya u to'o bi 'yøh rá m hman Oja, ne bi mbes'pu mbo rá mbui, ne bi xi'u mi'da yu ja'i, ne xun ngu mi'da bi 'yec'yei nangue'u, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ran nequi hinga nt'agui

¹⁶Ne man'da ran t'uti bi ma ra Jesús, bi 'yæna:

—Xinga n'da ra ja'i di søc yu bombilla ngue da go'mi, o gue da mbøxpü 'bit'ots'i, pe da 'yexpu m'batho ngue di nec bu mbo ra ngu. ¹⁷Ngutho mam hman gä. 'Be'a gätho dí xi a zehëhü, pe jatho gui xihmbu mi'da yu ja'i, janangue'a din ja ran nequi yú mbui.

¹⁸Dami jamansuhü xun ho 'bu guí øhmbu mam hman gä, nguetho nu'bu guí øhmbu xun ho, sä gui pambahu xun ho a mam hman gä. Pe nu'u to'o hingui øde xun ho, di pumbeni a zu ts'u bi 'yøde, bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o rá mbe ne yú cu

¹⁹N'da ra pa bi mba bu rá mbe ne'u yú cu ngue da nu'a ra Jesús. Pe him bi zä da nu nguetho emme du yu ja'i bu mi 'bui. ²⁰Ne bi si'a ra Jesús i 'bäpu thi rá mbe ne yú cu, in nde da nu a. ²¹Nu ra Jesús bi daði, bi 'yæna:

—Nu ma mbe ne ma cu, gue'u to'o i øh rá m hman Oja, ne øt'a i mam bu, bi 'yæn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús di japi din he ran daði ne ra dehe

²²Nu'a ra Jesús n'da ra pa bi hyu n'da ra mbosa, bi mbähä yú xädi, ne bi 'yemp'u:

—Ga mbähä bu 'danguadi ra daðehe, bi 'yæna. Ne 'bex bi mba büya.

²³Pe nu'bu i 'yo'a ra mbosa bu ja ra dehe, bin a'a ra Jesús. Ne emme nts'edi ran daði bi 'yæn'a ra dehe, gue'bu go mi mbo ra dehe bu mbo ra mbosa, nts'utho a bin ja. ²⁴Pe nu'u yú xädi, bi 'yents'a ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, nde da goguahü ra dehe, bi 'yembi.

Bi ndants'a ra Jesús, bi hæcua ran daði ne ra dehe, bin he'u büya, ne xun ho ra dehe büya. ²⁵Nu ra Jesús bi 'yemp'u yú xädi:

—Hanja, ha zu ts'utho guí ec'yeigahü.

Pe nu'u yá xádi bin su, ne bi hyonya thoho. Ne bin 'yemzehe u:

—'Be'a din 'yēt'ui na ran 'yohu, ne ya 'bexque in hē'a ran dāhi ne ra dehe di hecpi, bi 'yēn'u.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu min 'youi ra zīthu

²⁶ Ne nu'bu min hē ran dāhi, bi thopuya, bi zom bu ja ra hāi Gadara, din hyant'ui bu 'danguadi ra hāi Galilea. ²⁷ Ne nu'bu mi gā'a ra Jesús bu ja ra mbosa, bin c'at'ui n'da ran 'yohu ra mengu bu, min 'yohu yu zīthu a. Ne nu'a ran 'yohu, him mí he rá he, ne him mi 'bupū ja rá ngu, pe mi 'bupū ja yun 'yāgui. ²⁸ Ne nu'bu mi nu'a ra Jesús buya, 'bex bin danyahmu bu ja rá gua ne nts'edi bi mba'a ra zīthu:

—Nu'i Jesús, rá ts'unt'u i Ojā nuixte, 'be'a gui 'yorcāhe ya. 'Yorcāhe ts'u ra mate, o gadí ungahe, ²⁹ bi 'yēn'a ra zīthu 'bu mi xifi da bōm bu rá mbui ran 'yohu.

Nguetho na ya'a thoho bi unba ran 'yohu ne i xecta yu cadena i pa thu'ti, nangue rá ts'edi ra zīthu, ne i sixpu ma'ueni mahōn'a. ³⁰ Nu ra Jesús bi 'yānba rá thuhu a ran 'yohu.

—Dí n'dan nets'igāhe, bi 'yem 'bu mi dādi.

Nguetho min 'yohu xun ngu yu zīthu. ³¹ Ne nu'u yu zīthu bi 'yāp ra mate ra Jesús hin da 'yentpū hapū bí nets'i, nguepū ja ra mba'ye xun hētho ne nts'utho. ³² Ne mi 'bupū xun ngu yu ts'udi mi sihme bu. ³³ Ne nu yu zīthu bi bōm bu ja rá mbui ran 'yohu ne bi yurpū 'buh yu ts'udi. Ne gātho yu ts'udi 'bex bin tihi, bin gōxpū ja ra nguani, gātho bi zo bu dehe, bim 'bedi.

³⁴ Nu'u yun 'yohu mi fāh yu ts'udi, 'bex bi 'dah pūya 'bu mi nu 'be'a bi 'yōt'u yu ts'udi. Bi mba bu ja ra hnini nepū ja yu huāhi, bi ma 'be'a bin ja. ³⁵ Ne xun ngu bi mba bu, ba nuse 'be'a bin ja. Ne bi nu'a ran 'yohu min 'yohu yu zīthu, mi hupu

ja rá gua ra Jesús, mi he rá he. Ya xí yam buya. Ne gātho yu jā'i bin su 'bu mi nu 'be'a bi t'ōrpa ran 'yohu. ³⁶ Ne nu'u yu jā'i in 'yohu a ra Jesús, 'bu mi hoc'a ran 'yohu, bi xi'u m'bejua bi zōm bu 'be'a gātho bi 'yōt'a ra Jesús. ³⁷ Ne gātho mi 'bupū ja ra hāi Gadara bi 'yāp ra mate ngue hin din 'yo bu ja ra xequi a, nguetho emme min su gātho u. Janangu'e a nu ra Jesús, bi hyu ra mbosa mahōn'a ne bi mbāhā yá xádi buya. ³⁸ Nu'a ran 'yohu min 'yohu ra zīthu, emme in ndehma da den'na ra Jesús. Pe nu'a ra Jesús him bi japi da mba. Pe bi 'yēmbi:

³⁹ —Ní mba ni ngu ne gui mam bu 'be'a bi 'yōt'a'a Ojā.

Ne nu'a ran 'yohu bi mba rá ngu buya, ne bi mam bu rá hnini a ran ho bi 'yōrpa ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xoxa rá t'ixu ra Jairo, ne bi hocpū 'yu n'da ra xisu mi hēmb ra mbeji

⁴⁰ Nu'bu mi mbeng bu ra Jesús 'danguadi ra dādehe, emme bin johya yu jā'i nguetho xun ngu mi tōmp'u. ⁴¹ Ne 'bex bi zōm bu 'buh ra Jesús a ra Jairo, n'da ra ngarpi bu ja ra nijā, ne bin danyahmu bu ja rá gua, ne bi 'yāp ra mate da mba ra Jesús bu ja rá ngu. ⁴² Nguetho hōnt'a n'datho rá t'ixu mi 'bui, ngue 'de'ma yonjeya mi pē'ts'i, ne in nde da du. Ne nu'bu mi mbāhā ra Jesús, emme du bu yu jā'i bu ní mba.

⁴³ Ne nu'bu mi mba bu 'yu, hin ní zōm bu ja rá ngu ra Jairo, bi zu'a n'da ra xisu mí hēmb ra mbāji, ngue 'de'ma yonjeya mi hēmp'a ran u. ⁴⁴ Pe nu'a ra xisu buya bi dārpa rá nyāmpahni bu ja rá xuthā ra Jesús, ne 'bex bin hē'a ran u mi hēmbi.

⁴⁵ 'Bex bi 'yān'na ra Jesús:

—To'o bi dārca ma pahni, bi 'yēna.

Pe gātho u mi 'bāpū bi 'yēmbi: “Njom bi dā'i.” Ne'a ra Pedro ne mi'da yá xádi bi 'yēmp'a:

—Hanja gní 'yɛna 'bo'o bi dā'a i, ne ɛmme i du yu ja'i bu gní mba, bi 'yɛmbi.

⁴⁶Pe nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Pe dí pađi ngue n'da ra ja'i bi daqui nguetho ma ts'edigä ín ho'a, bi 'yɛna.

⁴⁷Ne nu'bu mi ba'a ra xisu hingui sä din cöni, ɛmme bin su, ne di fet'i, ne bin danyamu bu ja rá gua ra Jesús, ne bi xifi 'be'a í dādi. Ne bi 'yɛna ngue 'bex bi yam 'bu mi dādi. ⁴⁸Nu ra Jesús bi 'yemthoho:

—Grá xisu, bi zā bi yan'i nguetho gá 'yɛc'yei i ja ma ts'edi. Ní mba ya ne da hyu ni mbui, bi 'yɛmbi.

⁴⁹Ne yaui ra xisu a ra Jesús 'bu mi zöm bu 'da yú 'yɛhe ra Jairo xí nexpu ja rá ngu, ne bi 'yɛmbi:

—Nu ni t'ixu ya bi du'a, säti thoho guí pah na ra Hmu, bi t'ɛmp'a ra Jairo.

⁵⁰Pe nu'a ra Jesús mi øde 'be'a bi man'a, ne bi 'yɛmp'a ra Jairo buya:

—O guín su, pe dami 'yɛc'yei ne din nu'a ni t'ixu, bi 'yɛmbi.

⁵¹Ne nu'bu mi zöm bu ja rá ngu a ra Jairo buya, nu ra Jesús him bi japi da tho'a mbo yu ja'i bu 'ben'a ra hmute xí du. Hønt'a ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua, ne rá mbe ne rá ta ra hmute bi thopɛ.

⁵²Ne mi 'bupɛ xan ngu yu ja'i mi zoni ngue xí du'a ra hmute. Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—O guí zomhbɛ nguetho hingui tu na, i aθho na, bi 'yɛn'a.

⁵³Pe nu yu ja'i bi den'na ra Jesús nguetho mi pađi ya xí du'a ra hmute. ⁵⁴Nu'a ra Jesús bi bentpa rá 'ye ra hmute ne bi 'yɛmbi:

—Nu'í grá hmute, dami ndants'i.

⁵⁵Ne 'bex bi ndants' puya, bin ja rá te, bim 'bui mahøn'a.

Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Dami 'uimmi na ni t'ixuui ya, bi t'ɛmp'a rá ta ne rá mbe.

⁵⁶Nu rá ta ne rá mbe bi hyonya thoho ngue bi dambɛni rá t'ixu. Pe nu'a ra Jesús bi xifi njon da xifi 'be'a bin ja.

Nu ra Jesús bi mbehni 'de'mayoho yú xädi da mamp'a rá m hma

9 Nu ra Jesús bi zohn'du 'de'mayoho yú xädi ne bi un yán t'ɛdi ngue da hyøn'a thi yu zithu in 'yohu 'da yu ja'i, ne di hocua yan ɛ i hɛmb yu ja'i. ²Ne bi mbehndu yú xädi din 'yo bu ja yu hnini bu, ne da mam bu 'bepɛ ní manda rá ts'edi Oja, ne di hoc yan zäman'ɛ. ³Ne bi xi'ɛ hin te da hyaɟ'si, ne hin da hyax rá tømø xing ra mbeti xinga gue mi'da yú pahni. Da mbatho. ⁴Ne bi 'yɛmp'ɛ:

—Hønt'a to'o rá ngu bu guí cuthu, gam 'buhmbu bu gue'bu go gá thohmbu bu ja man'da ra hnini. ⁵Ne nu'bu gá cuthu bu ja 'da yu hnini ne hin da 'yomanho yu ja'i bu 'be'a guí mamhbɛ bu, ne 'bex gui pømhbɛ bu ja yu hnini ne gui huajɛ rá häi i päť ni mbonguahɛ, ra hmɛpya ngue gui zohmbu bu ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁶Nu yu xädi buya bi mba hønbu go hapɛ ja yu hnini ne bi mam bu ran ho ma'da'yo. Ne bi hoc yu hyɛnni.

Nu ra Herodes bi ma bi hyɛcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyá

⁷Ne mí ø'a ra ts'ut'abi Herodes 'be'a gätho i ø't'a ra Jesús, ne bi hyonya thoho. Nguetho nu'ɛ 'da yu ja'i bi bɛni gue'a ra Xuua Nxixyá a, gue bi ndants' mahøn'a. ⁸Nu'ɛ mi'da bi bɛni gue gue'a ra Elías a ra Jesús, uague man'da rá pøngahyá Oja ngue bi dambɛni. ⁹Pe nu'a ra Herodes bi 'yɛna:

—Nugä dá manda bi thɛcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyá, janangue'a dí pađi hinga gue'a ra Xuua a guí mamhbɛ. Pe to'o maha a, bi 'yɛn'a ra Herodes.

Janangue ɛmme min nde da nuse a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi 'uijn'ɛ cút'a mahuahi yu ja'i

¹⁰Nu yú xädi buya bá peng bu xí 'behni, ne bi xih ra Jesús 'be'a bi 'yørpu

bin 'yo. Ne nu'a ra Jesús buya bi mbäsehu yú xädi bu ja ra hnini Betsaida. ¹¹Pe nu'bu mi ba'u yu ja'i hapu ní mba a ra Jesús, bi denni. Ne nu'a ra Jesús bi zomanho u 'bu mi zädi, ne bi xi'u buya 'bepu ní manda rá ts'edi Oja, ne bi hoc'u gätho yun zäman'u.

¹²Pe nu'bu mi ts'utho da yuh ra hyadi, gätho u 'de'mayoho yú xädi ra Jesús bi xifi da 'yet' yu ja'i, da mba bu n'danni ja yu hnini, din sihme bu ne bá opu 'bu bin xui. "Nguetho hin'yü 'be'a da zi ua ma'ueni," en'u.

¹³Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'u yú xädi:

—Pe nu'a zehehu gui 'uimhbü.

Nu'u yu xädi buya bi 'yemp'a ra Jesús:

—Pe hont'u cut'a yu hme ne yoho yu t'uhua i ja ua. Pe hinda hön 'bu ga tämhbe mi'da yu hme, sä ga 'uimhbe gätho yu ja'i i 'bucua buya.

¹⁴Nguetho mbe cut'a mahuähi mi 'bupu yun 'yohu. Nu'a ra Jesús buya bi xi'u yú xädi di japi 'da n'danni da hyu'i yote ma 'det'a yu ja'i. ¹⁵Ne bi hyu pu ya gätho tengu xi xifi. ¹⁶Ne nu'a ra Jesús bi hyan'a ra hme ne yu huä, bi ndos' mahets'i, ne bi jap'u. Ne bi xeni bi un yú xädi di darpa u yu ja'i. ¹⁷Ne gätho na ngu yu ja'i bin niya ne bi bong thoho, 'de'mayo 'bots'e bi mbes'u yú xädi.

Nu ra Pedro bi ma gue'a ra Jesús ra Cristo

¹⁸N'da ra pa bin yaseui Oja ra Jesús, min 'yohu u yú xädi. Nu'bu mi gua'a bin yaui Oja, bi 'yän'du yú xädi:

—'Be'a man yu ja'i nanguecä, 'be'a im ben'u to'ogä.

¹⁹Nu yú xädi bi 'yemp'a:

—Nu'u 'da i ma gue'e grá Xuua N-xiya. Ne nu'u mi'da i ma gue'e gra Elías, ne nu'u mi'da i ma gue'e man'da ra pön-gahya mi 'buh maya'bu ngue bi dambeni, bi 'yen'u.

²⁰Ne nu'a ra Jesús bi 'yänzehe yú xädi:

—Pe xi ahü, 'be'a guim bembü to'ogä.

Ne nu'a ra Pedro bi 'yembi:

—Nu'i gra Cristo rá Thahni i Oja, bi 'yembi.

²¹Ne nu'a ra Jesús buya bi hecpa yú xädi njon da xifi to'o a.

Nu ra Jesús bi man rán däte

²²Ne bi 'yemp'u:

—Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, i jatho ga nu ran unbi xun ngu. Nu ma ngurpihu yu dāc'yei ne yu ngurpa mbäjä ne yu xänbate nija hin da 'yēc'yeigui. Ne nu'u da hyogä u, pe ná hyu pa ga thambenigä ne dam 'bui mahøn'a, bi 'yen'a ra Jesús.

²³Ne man'da bi xi'u yú xädi, bi 'yemp'u:

—To'o gätho in nde da dengui da hyeh rán t'ēdi zehē ne da hyät yun unbi n'da pa ngu n'da pa, madague da tho. Ne da beni tengu dīm bengä. ²⁴Pe nu'bu 'bu a n'da im ben rá te, ne i su da nu yun unbi, pe da nu ran unbi maza i a. Pe nu'a hinguum ben rá te madague da tho 'bu da dengä, di pōh rá te a. ²⁵Hin te di muui n'da ran 'yohu 'bu da 'yot'e rá mbeti 'be'a gä i ja ua ja ra ximhäi, 'bu hin da dīn'a ra temaza i.

²⁶Ne nu'a gätho to'o i pes' rá sä nanguecä ne nanguē mam hmangä, necä hín ga embi ma t'uhni u 'bu bá ecä ua ne gan 'yohe yú hoga m'behni Oja mahets'i, ne din jagä rá ts'edi Oja ma Ta, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ²⁷Pe majuani dí xi ahü, 'bucua 'da hin da nu ran däte asta gue'bu go di dū'mi di manda rá ts'edi Oja ua ja ra ximhäi.

Ra Jesús 'dan'yo bu í nequi bu ja ra t'ohö

²⁸Mbe ná hyäto pa buya, ra Jesús bi mbähä bu ja n'da ra nyuni ra Pedro, ra Jacobo ne ra Xuua, ngue din yaui Oja. ²⁹Ne nu'bu min yaui Oja a ra Jesús, 'dan'yo bu í nequi a rá hmi ne nu rá pahni emme xun t'axi, di fexni a. ³⁰Ne 'bex bi nequi bu ra Moisés ne ra Elías bin yaüu ra

Jesús, mi 'buh maya'bu u. ³¹ Ne bi hyärpü n'da ran nequi hapü mi 'bä u. Ne nu'u bi mamhbü 'be'a da t'ørpa 'bu bi tho bu Jerusalén a ra Jesús. ³² Pe nu'a ra Pedro ne'u min 'yohü bi züh ra t'äha u, pe nu'bu min nuhu bi nu di hyärpü n'da ran nequi bu 'bäh ra Jesús ne ra Moisés ne ra Elías. ³³ Ne nu'bu ma guerpü da mba ra Moisés ne ra Elías, nu ra Pedro bi 'yëna:

—Ma Hmu i, emme xun ho ngue dí 'buhmbü ua ya, ga hócähe hyu yu t'ungu, 'da'a n'da ni mbetihü. Nu'i, ne ra Moisés ne ra Elías, bi 'yëna.

Pe him mim bën'a mi man'a. ³⁴ Ne nu'bu mi 'yën'a ra Pedro, 'bex bá çä n'da ra güi bi go'ma ra Moisés ne ra Elías, ne emme bin su'u yú xadi ra Jesús. ³⁵ Ne bi t'ørpü n'da ra nde bu ja ra güi ngue bi 'yëna:

—Nuna ma ts'unt'u dadí huçä na, dami 'yøhmbü 'be'a i man na, bi 'yën'a ra nde.

³⁶ Ne nu'bu mi gua'a bi man'a ra nde bu ja ra güi, nu yu xädi bi nu 'bäse bu ra Jesús. Ne nu'u yu xädi, njom bi xi'u 'be'a bi nu'u.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zïthu

³⁷ Nu'bu mi hyax büya, bi gapü ja ra nyuni ra Jesús ne'u hyu yú xädi min 'yohü. Ne xun ngu yu jã'i bin c'athü ra Jesús. ³⁸ Nu n'da ran 'yohü nts'edi bi mbafi:

—Xänbate i, nurqui ts'u ma ts'unt'u nguetho hønna zu n'datho dí si. ³⁹ Ne ja'bu im bent ra zïthu ne emme di ünba a, i texa hai, ne emme mbafi, ne di fet rá jã'i, ne i soh yu fugu. Ne zã di ja bu ra zïthu. ⁴⁰ Ne dá xi'u ni xädi di hoqui, pe nu'u him bi zã bi hoqui, bi 'yën'a ran 'yohü.

⁴¹ Nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Nu'ahü guexta'a hin guí ëç'yëihü 'be'a dí xi ahü. Ham'mi pa ngue ga töp'a thohöhü ngue gui 'yëç'yëigahü.

Ne xø bi 'yëmp'a ran 'yohü büya:

—Bá si ua ni ts'unt'u.

⁴² Ne nu'bu bá si ra ts'unt'u, bi bent mahøn'a a ra zïthu, bi dëxa häi ne nts'edi bi ünbi. Pe nu'a ra Jesús bi xi'a ra zïthu da bønï, ne bi hoc'a ra ts'unt'u büya. Bi xi'a rá ta da zix büya. ⁴³ Ne gätho yu jã'i bi hyonya thoho a rá ts'edi Oja.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán däte

Ne guexta'a i yã u yu jã'i ne i ma 'be'a gätho i øt'a ra Jesús. Nu ra Jesús büya, bi 'yëmp'u yú xädi:

⁴⁴ —Dami 'yøhmbü xun ho a dí xi ahü ya, nugä ngue dán jã'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bu 'buh yu ts'om'bäi, bi 'yëmbi.

⁴⁵ Pe nu'u yú xädi him mi pãdi 'be'a nam bøn'a i man'a ra Jesús, nguetho Oja hin ní japi da bã'u, ne bi zu da 'yän'na ra Jesús 'be'a nam bøn'a bi man'a.

Ra Jesús bi 'yut yú xädi nda'a dim 'bet'o

⁴⁶ Nu'u yú xädi bin junzehe u nangu'e'a to'o dim 'bet'o. ⁴⁷ Ne nu'a ra Jesús mi pãdi 'be'a mim bën u, ne bá si n'da ra t'uhni bi mbämp'u i 'bäi, ⁴⁸ bi 'yëmp'u yú xädi:

—Hønt'a go to'o da zimanho n'da ra t'uhni tengu na ngue i ëç'yëigü, necä bi zimanhog 'bu ya bi 'yøt'a. Ne to'o bi zimanhogä nam bønï bi zimanho ma Ta. Ne nu'a to'o i øt'e ngue nte di muui, gue'a dim 'bet'o a, bi 'yën'a ra Jesús.

Nu'u hingui sjuu, ma amigohü u, bi 'yën'a ra Jesús

⁴⁹ Nu ra Xuua büya bi xi'a ra Jesús, bi 'yëmbi:

—Nugähe dá nuhe n'da ran 'yohü bi ndøn'na ni thuhu 'bu mi hyøn'a thi yu zïthu, ne dá hecuahe nguetho him man 'yogähe a ran 'yohü.

⁵⁰ Pe nu'a ra Jesús bi 'yëmbi:

—Nde'bu hin xquí hecuahu, nguetho nu'u hingui sujú ma amigohú u, bi 'yembi.

Nu ra Jesús bi damhya ra Jacobo ne ra Xuua

⁵¹ Ne ya mi ts'utho da zøn ra pa da mba mahęts'i ra Jesús. Ne bi nde bi mba bu Jerusalén, madague i pađi da mba ma unbi bu. ⁵² Nu'bu mi mba bu 'yu, bi xifi da tho'u 'da yú xádi, da hyonbi hapu din säya. Ne nu'u yú xádi buya, bi yurpu ja n'da ra hnini bu ra xęqui Samaria. ⁵³ Pe nu yu ja'i bu hinguin ndepe din säya bu'a ra Jesús, nguetho him bi numanho ngue ní mba ba nu ra dampeti bu Jerusalén. ⁵⁴ Ne nu ra Jacobo ne ra Xuua emme bin cue 'be'a bi man yu ja'i bu buya. Ne bi 'yemp'a ra Jesús:

—Ha guín nde ngue ga mandag'a'be ra sibi ba çah mahęts'i, ne din zø'u gátho 'bucua, bi 'yęn'u.

⁵⁵ Pe nu ra Jesús bi damhya u yú xádi buya, gue hingui ho a im bęn'u. ⁵⁶ Ne bi thopu man'da ra hnini buya.

Hyu yun 'yohu ęna da den'na ra Jesús

⁵⁷ Ne nu'bu mi 'yo bu 'yu ra Jesús bi 'yęn'a n'da ran 'yohu:

—Ma Hmu i, nugä ga ten'ni i hønbu go hapu guí mba, bi 'yęmbi.

⁵⁸ Nu ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nu yu haho i ja yú oi bu ja yu hyädo, ne yu doja i ja hapu din säya u, pe nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin hapu i jase ma oigä ua, bi 'yęmbi.

⁵⁹ Nu ra Jesús buya, bi 'yemp'a man'da ran 'yohu:

—Dami tengui, bi 'yęmbi.

Pe nu'a ran 'yohu bi 'yęm buya:

—Grä Hmu, 'be ga äcä ma ta 'bu bi du.

⁶⁰ Nu ra Jesús bi 'yęmbi:

—Pe gue'u hingui ja ra te ma'da'yo, da 'yä'u xøn du. Pe nu'i gui tengui, gui xih yu ja'i 'bepu ní manda rá ts'edi Oja.

⁶¹ Xø man'da ran 'yohu bi 'yęmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, dín nde ga ten'ni i, pe 'be ga mbagä bu ma ngu dan 'yę'be ma ta ne ma mbe.

⁶² Pe nu ra Jesús bi 'yęmbi:

—Gätho to'o ęna da dengui ne im bęn'a bi zogui, hing yún sähu bu di manda rá ts'edi Oja u. Nu'a i øt'u tengu øt'a n'da ran 'yohu 'bu i henhäi ne in yęh rá xäthä, hingui uęntho yú the i hequi.

Ra Jesús bi mben'du hyäte ma'det'a bu ja yu hnini

10 Nubuya nu'a ra Jesús bi huan'du hyäte ma 'det'a yú xádi ne bi mbęhni 'da'i yoho bu ja yu hnini guepu da those ra Jesús. ² Ne bi 'yęmbi:

—Tenguthoho 'bu ya xø 'yo't'a n'da ra huahi, pe zu yonja'i tho u yu xofo, xun ngu u yu ja'i da 'yęc'yei, pe go zu yoho thoho u da xifi. Dami 'yäfu Oja ra Hmu ba penh mi'da yu mbefi da xih yu ja'i da 'yęc'yei.

³ Bex gui mbähä ya, ne nugä dí pen'nahu tengu'u yu de'yo 'bu da mba bu 'buh yu zate. ⁴ Ne o guí hax ni mbetihü, xín ni buxahu, xín gui cuxhu ná yopare ni thixfanihü, gui mbäthohu ne hinga nya'a gui zenguahü yu ja'i bu 'yu.

⁵ Ne nu'bu guí cuthu bu ja n'da ra ngu ngue di säya ahü a ra mengu bu, gui zenguahü, ne gui 'yäfu Oja da 'yenspa rán japi a ra mengu bu. ⁶ Ne nu'bu in nde rán japi Oja a ra mengu bu, da gohmi a rán japi Oja 'bu, pe nu'bu hinguin nde, nte da gohmi 'bu. ⁷ Ne nu'bu gä sømhbu bu ja n'da ra hnini, gam 'buhmbu bu hapu rá mbüdi da mba ma säya ahü. Hin gui päpu gam 'buhmbu. Ne gui sihu 'be'a gätho din 'da ahü, ne hin gui pes'ni sä gui sihu nguetho gue'a guí tähmbu a ngue guí xihmbu rá m hman Oja u. Ne njo'o n'da ra mbefi ngue hin da mba njut'i. ⁸ Ne hont'a go má hnini nguepu da ts'in ahü, gui sihu 'be'a gätho di 'da ahü yu ja'i.

⁹Ne gui hoc'u yun zäman'u i 'bupü, ne gui xihmbü yu ja'i ngue mi ts'utho di manda rá ts'edi Oja ua. ¹⁰Pe hont'a go nda'a má hnini gui cuthu, ne nu'bu hin da zin ahü yu ja'i bu, gan 'yohu bu ja ra hnini, ne gui 'yemfu yu ja'i: ¹¹“Nugähe dí huac ma guahe ra fonthäi ua ja ni hninihu, ra hmepya ngue ga sogae ua. Pe gui pämbü ña xtí manda maha ua rá ts'edi Oja,” gui 'yemfu u. ¹²Ne dí xi ahü, nu'bu bi zön ra pa ran juañbi, man'da xun u tho ran unbi da nu'u, xinda gue'u mi 'bupü ja ra hnini Sodoma, bi 'yën'a ra Jesús 'bu mi 'yemp'u yú xädi.

**Da ts'anba rá muui yú ts'oqui
u him bi 'yęc'yei ra Jesús**

¹³Í huęhi gätho ahü guí 'buhmbü bu ja ra hnini Corazín, ne gätho ahü guí 'buhmbü bu ja ra hnini Betsaida, nguetho ya gá nuhu yun t'ot'e nuixte dá ot'ä ne hin gá päh nin 'yomfënihu. Nu yu ja'i mi 'bupü ja ra hnini Sidón ne'u mi 'bupü ja ra hnini Tiro, nu'bu xtá nu'u yun t'ot'e nuixte gá nuhu ya, xtí päh yün 'yomfëni u, ne xtá hye yu pahni tengu yu 'döza ne xtá 'yux yu 'bospi yú ja'i, ra hmepya ngue emme tu yú mbui nangue yú ts'oqui u. ¹⁴Ne nu'a ra pa rán juañbi Oja, nu ahü man'da da zän'nahü ran unbi xinda gue'u mi 'bupü ja ra hnini Tiro nepü ja ra hnini Sidón. ¹⁵Ne ahü guí 'buhmbü bu ja ra hnini Capernaum, gnín 'yexhu a ngue guí emhbu guí sømhbu bu mahęts'i, pe hin'na, pe guepü ja ran unbi mazají guí mbähä, bi 'yën'a ra Jesús.

¹⁶Ne bi 'yemp'u yú xädi buya:

—Nu'u i øh ni ndehu, tengu'bu ma ndesegä bi 'yø'u. Nu'u to'o hin da zin ahü tengu tho'bu him bi zingä'u, ne nu'u him bi zingä, xím bi zin'a ma Ta bá pengä, bi 'yën'a ra Jesús.

**Bá penc'u hyäte ma 'det'a
xí mben'na ra Jesús**

¹⁷Nu'bu mambá penc'u hyäte ma'det'a yú xädi a ra Jesús bu bi mbehni, emme bin johya u. Ne bi 'yemp'u:

—Grá Hmu, hinga hont'u yun zäman'u dá hoje pe ne'u yu zithu dá hømhbhe thi 'bu má ndømhbhe ni thuhu, bi 'yëmbi.

¹⁸Nu ra Jesús bi 'yemp'u buya:

—Dá nugä rá hmu yu zithu 'bu gmí tafu, bi mba häi tengu ra huei 'bu xun gaj, bi 'yëna, ne ya dá 'da ahü ra ts'edi gui tafu rá ts'edi man suihu. ¹⁹Pe madague gui nes'hu yu pozü bu gui thohmbü, ne yu mbozö, pe nte da ja ahü. ²⁰Pe hin gan johyahü ngue bi zä guí hømhbü thi yu zithu, pe nu'a gnín johyahü ngue bi zin ahü Oja ne bi hyux ni thuhuhü bu mahęts'i, bi 'yën'a ra Jesús 'bu mi 'yemp'u yú xädi.

Bin johya ra Jesús

²¹Nubüya nu rá Hogandähi Oja bi japi emme di johya ra Jesús, ne bi 'yëna:

—Dí ęt's'a i nguetho gá japi bi ba'a ni ts'edi u i hon'i, tengu yu t'uhn ngue hin te i pađi, ne hinga gue'u im bense ja yün 'yomfënisse gá japi bi ba'u. Ne gue'a gá 'yø't'e ma Oja i, ngue gue'a gá numanhose guí øt'e, bi 'yemp'a Oja.

²²Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yëna:

—Gätho i ja a ma Ta bi 'daqui. Ne hønse ma Ta i paçä xun ho ngue rá Ts'unt'ugä, ne hønsegä rá Ts'unt'ugä dí paçä xun ho a ma Ta, ne'u to'o ga japi da ba'a, bi 'yën'a ra Jesús.

²³Ne bi 'yemp'u yú xädi:

—Gan johyahü ngue guín nuhu a dí øt'ä ya. ²⁴Majuani dí xi ahü, xun ngu yú pøngahya Oja ne xun ngu yu ts'ut'abi mi 'bui, mi nde da nu'a guín nuhu ya, ne da 'yø'a guí øhmbü ya, pe him bi zä, bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús.

Rán t'uti a ran 'yohu bi huęc rá mija'iu

²⁵ Ne bi zòm bu 'buh ra Jesús n'da ra xänbate nija, im bēni da zä'a ra Jesús, ne bi 'yänni:

—Xänbate i, 'be'a sä ga øt'ä n'dahma din jagä ra te mazai, bi 'yēna.

²⁶ —Be'a mam bu ja yän t'ēdi ra Moisés, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra xänbate nija bi 'yēna:

—I mam bu: “Gam bēmbu Oja ra Hmu ngue gätho ma mbuihu ne gätho ma tehu, ne gätho ma ts'edihu, ne gätho man 'yomfēnihu, ne ga huęc ma mija'ihu tengu bu nan huęc zehēhu,” i ēn rán t'ēdi Oja, bi 'yēn'a ra xänbate nija.

²⁸ Bi da'a ra Jesús buya:

—Majuani guí ma. Nuya gui 'yøt'u ne din ja'a ra te mazai, bi 'yēmbi.

²⁹ Nu ra xänbate nija mi papu mbo rá mbui ngue hinga gue'a mí øt'e, ne bi 'yēmthoho:

—Pe to'o ma mija'i'be ga huęcä, bi 'yēn'a.

³⁰ Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ne bi 'yēmbi:

—Nu n'da ran 'yohu mi 'yo bu ja ra 'yu, bi nexpu Njerusalén ní mba bu Jericó. Ne nu'u 'da yu bē bi gorp'ayu ne bi unba'a ran 'yohu, ne gätho u yú pahni mi he bi gāspi ne'a rá mbeti. Ne bi zopu nden'yu a ran 'yohu buya, ēna da du. ³¹ Ne bi thopu n'da ra mbäja, ne bi nu'a ran 'yohu 'bem bu pe bi mbächthoho. ³² Ne'a man'da ran 'yohu, ra mbefi bu ra nija a, bi thopu, bi nu'a ran 'yohu 'bem bu, ne'a bi mbächthoho tengu bi 'yøt' ra mbäja. ³³ Pe nu'a n'da ran 'yohu, ra mengu Samaria, 'bu mi thopu buya, bi nu mi 'bem bu a ran 'yohu, ne bi huęc'a. ³⁴ Ne bi xispa ra aceite ne ra vino bu xí ts'erbi, ne bi mbantpa ra 'bøt'e. Ne bi 'yēxa rá fani buya, bi zixpu ja n'da ra ngun'oi ne bi jamansu'a. ³⁵ Ne nu'bu mi hyats'i, bi thopu ní mba, ne bi zocpi ts'u ra mbeti a ra mengu bu, ne bi

xifi di jamansu'a ran 'yohu, ne da gurpa rá gasto 'bu hin dí gua'a 'bu bá peng bu ní mba, bi 'yēn'a ra Jesús 'bu mi man ran t'uti.

³⁶ Nubuya bi 'yän'na ra xänbate nija:

—Xiya, nda'a nín 'yohu bi 'yørpa ran huęcate rá mija'iu.

Bi da'a ra xänbate nija:

³⁷ —Nu'a bi mbäts'i.

Nu ra Jesús bi 'yēmp'a buya:

—Ní mba din jabu gui 'yørpa ni mija'ihu, bi 'yēmbi.

Ra Jesús bi mba bá nu'a ra Marta ne ra María

³⁸ Ra Jesús ne'u yú xädi mi 'yo bu ja ra 'yu ní mba bu ja ra hnini Jerusalén, ne bi zòm bu ja n'da ra hnini gueru 'bu'a n'da ra xisu í Marta a. Ne nu'a ra Marta bi xi'u din säya bu ja rá ngu. ³⁹ Ne mi 'bupu n'da rá juhue í María. Nu'a mi hupu i ya ra Jesús, bi 'yø'a bi man'a. ⁴⁰ Pe nu'a ra Marta, xun ngu ra 'befi i øt'e. Ne bi 'yēmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu'i, ha hin guí urpa ra güenda 'be'a øt' ma cu, nde'bu gui xifi di zequi, bi 'yēmbi.

⁴¹ Nu ra Jesús bi da't'a:

—Ma zu Marta, ēmme guím bēn'a ni 'befi. ⁴² Pe n'datho a mahyoni xun ho, ne gue'a bi huan'na ra María, ne njon di 'uecpa'a mam hmangä i øde, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi xänba yú xädi din yahu Oja

11 N'da ra pa bi 'ue'a ra Jesús ne bin yaui Oja. Ne nu'bu mi gua'a bin yaui Oja, n'da rá xädi bi 'yēmbi:

—Ma Hmu'i, dami xängahe dan yahe Oja tengu thoho ra Xuua bi xänba yú xädi.

² Nu ra Jesús bi 'yēna:

—Ngubu gui mamhu 'bu guí yahu Oja:
Ma Ta ahe,

Da hnumansu ni thuhu

Ne dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi
ngue di manda ua.

³Ne dami 'daje ra hme dí homhbe ra pa
i ja bu ya.

⁴Dami punga ma ts'oquihe tengu thoho
bu na punbahe u i ørcahe ran ts'o.

O guí hegähe da daje ran ts'o,

pe dami yanje nangu ran ts'o, gui
'yemhbü, bi 'yën'a ra Jesús.

⁵Ne xø bi xih man'da ran t'uti u, bi
'yëna:

—Xi'bu n'da ran 'yohu xti mba bu
rá ngu n'da rá amigo, made ra xui, ne
xtá 'yëmbi: “Hmiqúi ts'u hyun thuhme,

⁶nguetho nu'a n'da ma amigo ja bi zøm
bu ja ma ngu, ne hin'yü 'be'a ga unni
da zi,” xtá 'yëmbi. ⁷Ne xi'bu xtá 'yëmp

thoho: “Yo gadí paqui, nguetho ya án
thü't'i ma ngu ne ya dá ohmbe gätho

ma t'ühni, ne hingui sä ga ndants'i ngue
ga 'da'i,” xtá 'yëntho. ⁸'Be'a hmaha xtá

'yøt'a ran 'yohu 'bu. Nu'bu hingui pes'
rá sä di thoqui da 'yäpi, ne guehma da

ndants'a rá amigo ne di un'na bi 'yädi,
bi 'yën'a ra Jesús. ⁹In ja bu 'bu guí yähu

Ojä, gui thoqui gui 'yäfu ne sä thocua
thoho gui hyamhbü. Thocua thoho gui

hyomhbü ne thocua thoho da zä gui
timhbü. Thocua thoho guin zohmbü ne

Ojä da xoc'ahü. ¹⁰Nguetho gätho to'o da
'yädi da hyäni, ne gätho to'o da hyoni,

da dñi, ne gätho to'o da zofo da xocpi,
bi 'yëna.

¹¹⁻¹³Ne nu ahü madague gyú
ts'om'bäihü, xinga n'da ahü gadí unhdu

ra pozü ni t'ühniü 'bü i ä ahü ra huä,
ne xing ra mbozü gadí unhdu 'bü i ä'ahü

ra do'øni, pe hønt'a xun ho gadí un ni
t'ühniü. Ha maguet'a Ojä ma Tahu

'bupü mahëts'i ngue him ba pen'nahü
rá Hogandähi 'bü guí äfu a, bi 'yën'a ra

Jesús.

Bi t'ëmp'a ra Jesús in 'youi ra zïthu

¹⁴Ne mi 'bupü n'da ran 'yohü hingui
sä din yä, nguetho madi goreba ra zïthu.

Ne nu ra Jesús bi hyøn'a thi ra zïthu ne
bin yä ran 'yohü büya. Nu yü ja'i ëmme

bi hyonya thoho. ¹⁵Pe nu'ü 'da bi 'yëna:

—Nuna ran 'yohü sä i høn'a thi yü
zïthu, nguetho gue'a rá hmu yü zïthu bi
un rán t'ëdi na, sä ën'ü 'da.

¹⁶Ne nu'ü mi'da bi zä ra Jesús 'bü ya
majuäni Ojä bi un rá ts'edi, ne bi 'yäp

ra hmëpya mahëts'i. ¹⁷Pe nu ra Jesús mi
pärpa yün 'yomfëni n'da ngu n'da'ü ne bi
'yëmp'ü:

—Nu'bu din heczehë yü ja'i 'bupü ja
n'da ra hnini, ne ba ëh yün süihü, hin da

zä din tunhdü yün süihü 'bü. Da mba ma
juadi u. Ne ngutho u 'bupü ja n'da ra ngu,

'bü din suse u dim 'bedi. ¹⁸Ne ngutho
rá ts'edi ra zïthu, ha da zä din suse u

ngue di 'beh yü ts'edi, ne sä guí ëmhbü,
ngue'a rá ts'edi ra zïthu a ná høn'a thi yü

zïthu u. ¹⁹'Be'a ni ts'edi guí ëmhbü i ja ni
xädiü 'bü i høn'a thi yü zïthu. Guesë'ü i

ut ahü ngue him majuäni guím mamhbü.
²⁰Nugä dí høn'a thi yü zïthu nanguë rá

ts'edi Ojä, gue'a ctí pämbü ngue ya di
manda rá ts'edi Ojä ua guí 'bühmbü, bi

'yën'a ra Jesús.

²¹Ne man'da ran t'uti bi ma, ne bi
'yëna:

—Nu'bu 'bü'a n'da i ja rá ts'edi ne i
ja 'be'a däm fädi xun ho bu ja rá ngu,

hin te da ja. ²²Pe nu'bu da zøm bu n'da
ngue man'da i ja rá ts'edi ne da däpi,

da hyänba a nám fädi ne da duspi 'be'a
gätho i ja bu ja rá ngu büya.

²³Nu'a to'o hinga 'da'ingu dí mam'be,
man sui'be a. Ne nu'a to'o hingui øt' ma

'befi, di japi dim 'be'ü mi'da.

Rán t'uti ra zïthu bá peng bü ja rá mbüi n'da ra ja'i

²⁴Ne man'da ran t'uti bi ma, bi 'yëna:

—Nu'bu bi bøm bu ja rá mbui n'da ra ja'i ra zithu, bin 'yo bu ja ra 'yon-häi, bi hyoni hapu sä dim 'bui, ne nu'bu him bi di'ni, bi bense ba peng mahøn'a hapu mi 'bui. ²⁵Ne nu'bu mi zøm bu, bi nu njongui 'bupu, ne ma hoqui xun ho. ²⁶Ne nubaya, bi mba bá hom mi yoto yu zithu man'da xun ts'o xinda guese'a bin honte, ne gätho bim 'buhmbu bu. Ne nu'a ra ja'i buya, bi gohi man'da xun ts'o xinda gue'bu mi 'bupu n'datho ra zithu, bi 'yæn'a ra Jesús 'bu mi man ran t'uti. Din ja bu u hinga gätho rá mbui i ec'yei.

Ran japi majuañi

²⁷Gätho na ya ra Jesús ne bi da'a n'da ra xisu, bi 'yæna:

—Majapi'a ra xisu bi te'e, bi 'yæmbi.

²⁸Pe nu ra Jesús buya bi 'yæmp'a:

—Pe ne'u man'da majapi gätho to'o i øh rám hman Oja ne i øt'a gätho i mam bu, bi 'yæmbi.

Yu ts'om'bäi bi 'yäh yu hmepya mahets'i

²⁹Bi munts'u yu ja'i bu 'bäh ra Jesús, ne nu ra Jesús bi xi'u man'da ram hma, ne bi 'yæmp'u:

—Nu'ahu guí 'buhmbu yu pa ja bu ya, gyú ts'om'bäihü, guí äju ra hmepya mahets'i, pe hin te ma hmepya da t'ut'ahu, pe hønt'a n'da ra hmepya da t'ut'ahu tengu bi 'yøt'a ra Jonás. ³⁰Ne gue'a ra hmepya bi 'yøt' ra Jonás, bi bäh yu ja'i bu ja ra hnini Nínive majuañi Oja bí mbeh'nna. Ngutho ahü, sä guí pañmbu majuañi bá pengä Oja 'bu gá nuhü 'be'a din jacä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yæna. ³¹Ne dí xi ahü, nu'a ra xisu min ts'ut'abi bu Sur, 'dat'a gui ndans'hü a 'bu bin ja ran juañbi 'bu ran zegui. Ne da 'yut'ahu ngue i ja ni ts'oquihü. Nguetho nu'a yatho bá ghe ngue mín nde da 'yø'a bi man'a ra ts'ut'abi Salomón nanguie rán 'yomfëni bi und Oja, pe nu ahü, hin guín nde gui

'yøhmbu a dí mangä ngue dí 'buhmbu ua. Pe nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'yæn'a ra Jesús.

³²Ne xø bi 'yæna:

—Ne'u mi 'bupu ja ra hnini Nínive 'dat'a gui ndans'hü u 'bu bin ja ran juañbi 'bu ran zegui, ne da 'yut'ahu ngue i ja ni ts'oquihü, nguetho nu'u 'bex bi päh yú mbui 'bu mí 'yø'a bi man'a ra Jonás, pe nu ahü, xø hin guín nde gui päh ni mbuihü nanguie ni ts'oquihü. Ne nugä, man'da xun hets'i mam hmangä xinda gue ra Jonás, bi 'yæn'a ra Jesús.

Nu'a dá pañmbu rán nequi Oja

³³Ne xø bi 'yæn'a ra Jesús:

—Pe njon di søc'a n'da ra sibi ngue da go'mi, uague di cüt' pu ja ra huada. Pe i tixpu ja ra mbøxasibi, ndepe di yot'i gätho to'o ba ghe. ³⁴Gue'a ni dähü di ja ahü gui hyanthu ran nequi. Nu'bu xun ho ni dähü, guí hanthu xun ho ran nequi, ne nu'bu hingui ho ni dähü, xum 'bexuitho bu guí hanthu. ³⁵Ne ngutho ni mbuihü di ja ahü gui pañmbu rán nequi Oja. Nu'bu i hon ni mbuihü rán ho Oja, i ja ahü ran nequi 'bu, nu'bu hin'na, sä guí emhbü i ja ahü ran nequi, pe hønt'a ra 'bexui i ja ahü. ³⁶Nguetho hønt'bu guín ndehü bu ni mbuihü, di 'uec'ahu ra 'bexui a Oja ne di 'da ahü rán nequi, ne nubaya gui 'yøthu tengu'bu gyú sibihü ne gui 'yuthu mi'da rá 'yu Oja, tengu ra nyot'i di yorpü ní mba n'da, bi 'yæn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xi'u yu fariseo ne yu xänbate ni ja maxøts'e thoho i ya'u

³⁷Ne nu'bu mi gua'a man ra Jesús, n'da ra fariseo bi xih ná ts'ihme a ra Jesús, ne bi mba bin sihmehü. ³⁸Ne nu ra fariseo bi nu him bin xu'ye ra Jesús, tengu i man yán t'edizehe yu fariseo, ne bi hyonya thoho. ³⁹Pe nu'a ra Jesús bi 'yæmp'a:

—Nu ahü gyú fariseohü, guí pethü xun ho ni ja'ihü, pe guexta'a xun

ts'o ni mbuihu. Hønt'a ran ts'iyate guim bəmhbū, gyú ts'om'bäi thohohū. ⁴⁰Xøgue, xum me tho ni mbuihu. Nu Oja i pađi 'be'a gadí jafu ni ja'ihu, pe ne'a ni mbuihu i pađi 'be'a im beñi, nguetho Oja gätho bi zän'du, bi 'yena. ⁴¹Pe nu'bu gui huęc ni miја'ihu ne gui fäxhu, da fađ pəya mahoqui ni mbuihu.

⁴²Í huęhi maha ahū, gyū fariseohū, nguetho guí haхhū bu ja ra niја a ná 'det'a yú 'yęthi yū tuhū bi bøxpū ja ni huąhihū, pe go hin gá 'yøthū a man'da in nde Oja ngue 'da xquín numanhohū ni miја'ihu ne xquí huęju u. Guehya nde'bu man'da gui 'yøthū, madague'bu gui thoqui gui 'yøthū u mi'da. ⁴³Huęhi maha ahū, gyú fariseohū, ęmme guí homhbū ngue da hnumansu ahū bu ja ra niја, ne gadí hohū yūn zengua 'bu guí 'yohū bu ja ra tai. ⁴⁴Í huęhi maha ahū, nu'ahū tenguthoho n'da ran 'yągui hingam fađi, ne nu'a da thopū hin da bađi o bu xū 'ya. Ngutho ahū, im beñ yū ja'i ngue xūn ho ahū, pe him majuani.

⁴⁵Ne mi 'bupū n'da ra xānbate niја, ne bi 'yena:

—Nu'i grá Jesús, gra xānbate i, ęmme gadí unga ma mbuihe a gá ma, bi 'yęmbi.

⁴⁶Bi dađ'a ra Jesús:

—Ne ahū, gyū xānbatehū, í huęhi maha ahū, nguetho ęmme xūn he'i a gá hyuspahū yūn t'ędi ra Moisés ngue guí xihmbū yū ja'i da 'yøt'e, pe nuse ahū xingui ts'ū guí øthū a guí xihmbū da 'yøt'ū. ⁴⁷Í huęhi maha ahū, guí hocpahū yú jađon'yągui u yú pøngahya Oja bi hyo'ū nim bombøtahū, ngue guí nde da 'yęn'ahū yū ja'i xūn ho ahū. ⁴⁸Pe gue'a gní 'yuhmbū ngue guín numanhohū yūn t'øt'e u nim bombøtahū, bi hyo'ū yú pøngahya Oja ne go gadí hocpahū yú jađon'yągui bi 'yo u.

⁴⁹Pe nu Oja i pađi 'be'a gätho din ja, janangue'a bi 'yena: “Ga pehndä u ma pøngahya, ne'ū mi'da da mam mam hmangä. Nu'ū 'da da tho, ne nu'ū 'da

da t'ethoho,” bi 'yęn Oja. ⁵⁰Janangue'a gue'a ctí nuhū rán ts'embi Oja nangue gätho yú pøngahya Oja ne yám 'behni bi mba ntho gue'bu go rá mbudi ra ximhäi. ⁵¹Nu rá mbudi ra Abel bi tho asta gue'bu ne'a ra Zacarías bi tho bu mbo ra dañija, tengu thoho 'bu ni ts'oquihū a gätho í tho'ū yú pøngahya Oja, ne gue'a dí un'nahū a.

⁵²Í huęhi maha ahū gyú xānbatehū, guí pađmbū 'be'a nam bøn'a rá hman Oja pe hinga gue'a guí xānbahū yū ja'i. Him majuani guí tenhdū a ne hín gadí jafu da den'du in nde da denni, bi 'yęn'a ra Jesús. ⁵³⁻⁵⁴Ne bi bøm bu ra Jesús buya. Pe nu yū xānbate niја ne yū fariseo ęmme bin cue, ne xø bi du'mi ęmme bi 'yän yūn t'änni, ngue i honi 'bepū dí yap'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja to'o i mam maxøts'e thoho

12 Ne bim peti bu 'buh ra Jesús xūn ngu yū ja'i, ne ęmme din tøn-thoho. Nu ra Jesús bi 'yęmp'ū yú xädi:

—Gam fähmbū nangue yú ixi yū fariseo ngue hin gui tenbahū yūn t'øt'e, ęna xūn ho bu na hnu u pe n'dan'yo thoho im beñ yú mbui. ²Hin gui 'yøthū tengu'ū nguetho gätho 'be'a im bēm bu mbo rá mbui n'da, da fađi. Madague'bu ęn'ū njon da bađi, pe guehma din c'ą yú ts'oqui. ³Ne gätho a i man'a n'da bu njongui øde, da hmam bu 'buh yū ja'i. Ne gätho i mam mant'ągui n'da bu ja rá ngu, da fađū 'buh yū ja'i, bi 'yęmp'ū yú xädi ra Jesús.

Gui suhū Oja, bi 'yęn'a ra Jesús

⁴Ne xø bi 'yena:

—Nu'ahū, ma amigo ahū, o guí suhū u in nde da hyo ahū. Nu'ū, sä da hyo'a ni ja'ihu pe hin'yū 'be'a man'da i sä da 'yøt'e. ⁵Ga xi ahū to'o a gui suhū. Dami suhū Oja nguetho nu'a, i sä da hyo ahū ne i ja rá ts'edi da 'yent'ahū bu ja ran unbi mazai. Majuani dí xi ahū, jatho gui suhū Oja.

⁶Ne njom man'da gui suhũ. Guim bẽmhbu yũ doja, ts'ũtho di muui, hõnt'a zũ yocentavo di muui Ʃ cõt'a ndoja, pe guexta'a i pa mfẽni Ʃ, Ojã im bẽn'ũ. ⁷Ne nu ahũ man'da di mu ahũ xinda gue yũ doja bu ní bẽn Ojã, ne asta i pađi hangu na ngu i ja ni xtãhũ. Janangue'a o guín suhũ.

To'o hingui su da ma nangue ra Jesús

⁸Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yẽna:

—Majuãni dí xi ahũ, gãtho to'o hingui su da mangua ja ra hãi gue i paqui, nugã, ngue dán ja'igã ua ja ra ximhãi, ga mam bu ja yú hmi yãm 'behni Ojã, gue dí paçã Ʃ. ⁹Pe nu'a to'o da gongã ua ja ra hãi, necã ga cõngã bu mahẽts'i a.

¹⁰Nu'a to'o di c'ãman'ugã nguecã ngue dán ja'igã ua ja ra ximhãi, sã da mba ma punbi 'bu da bẽn'a bi ma. Pe nu'ũ to'o di c'ãman'ũ rá Hogandãhi Ojã, hin'yũ rá punbi Ʃ.

¹¹Nu'bu pa ma yãpi'ahũ ne da ts'ix ahũ bu 'buh yũ ngũrpi ja ra nijã o guepũ 'buh yũ ze'mi ne yũ ts'ũt'abi, pe o ẽmme guím bẽmhbu 'be'a sã gui mamhbu 'bu da mba ma juãnni ahũ, ¹²nguetho nu'bu gãm 'bãhmbu bu ja rá hmi Ʃ, nu'a rá Hogandãhi Ojã 'bex di bẽn'nahũ gui mamhbu, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Rãn t'uti ra membeti bi bẽnse 'be'a da hyoni

¹³Ne nu'bu min ya'a ra Jesús, mi 'bã inde bu 'buh yũ ja'i n'da ran 'yohũ, ne bi 'yẽmbi:

—Xãnbate i, dami xih man 'yohũ da xegãts'ũ ra hãi bi zoh ma ta'be.

¹⁴Nu ra Jesús bi 'yẽna:

—Nu'i, grãn 'yohũ, hin dra ze'migã ngue ga øt'ã a guí ma, bi 'yẽmbi.

¹⁵Ne xø bi 'yẽmp'ũ 'bũpũ:

—Dami jamansu ni mbũihũ hin din ja ahũ ran 'yũya. Nguetho hinga gue'a i ja n'da dãm 'bu'a n'da, madague'a xũn ngu i ja.

¹⁶Ne nubũya, bi xi'a n'da ran t'uti, ne bi 'yẽmp'ũ:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohũ ra membeti. Ne nu'a rá hãi ẽmme xũn ho, ne xũn ngu 'be'a gãtho bin ja bu. ¹⁷Ne nu'ũ yú ngumpets'i, ẽmme bi yudi ne bi bongth-oho 'be'a mi ja bu ja rá huãhi. Ne nu'a ran 'yohũ bũya, bi bẽn'i 'be'a sã da 'yøt'e. ¹⁸Ne bi bẽnse: “Nuya, ga xo't' ma ngumpets'i ne ga hõh mi'da xũn ndoho, n'dahma din ja hapũ ga pe'ts'ã 'be'a gãtho i jagã. ¹⁹Ne nubũya, dam 'bũtho, hõnt'a dí hyu ma mbũi ga øt'ã,” bi 'yẽnse ran 'yohũ. ²⁰Pe nu'a Ojã bi 'yẽmp'a: “Nu'i, hin guí pađi 'be'a guím ma, nguetho nãn xui ya gui tu. Ne to'o hmaha da gohmi 'be'a gãtho guím bẽn'i gui hyonse,” bi 'yẽmbi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

²¹Ngubũ din ja gãtho yũ 'yũya, ngue'a hõnt'a i ja ua ja ra ximhãi im bẽn'i, pe hinga gue'a rá mbeti dí yãnba yú te Ʃ, bi 'yẽn a ra Jesús.

Nu Ojã di jamansu yú t'ũhni

²²Ne nubũya, bi 'yẽmp'ũ yú xãdi:

—Yo ẽmme gui hyãdumbũihũ 'be'a gui sihũ ne 'be'a gui hyehũ. ²³Ne man'da xũn ho guim bẽmhbu ni tehũ xinda gue nin sihmehũ, nguetho man'da di muui ni tehũ, ne'a ni ja'ihũ man'da di muui xinda gue ni hehũ. ²⁴Damin 'yomfẽnihũ ts'ũ 'be'a i øt' yũ ca. Nu'ũ, hingui øt' yú huãhi ne hin te i pe'ts'i 'be'a i honi, pe nu Ojã di jamansu'ũ. Pe man'da di jamansu ahũ Ojã xinda gue yũ doja, nguetho man'da di mu ahũ. ²⁵Nte sã gui tĩnsehũ, xinga gue nin sihmehũ, xinga gue ni hehũ, xinga gue ni tehũ, gue gam 'bũhmbu ua nya'a thoho. ²⁶Janangue'a hin gui hyãdumbũihũ Ʃ nte di muui.

²⁷Dami nuhũ yũ døni. Hin te má 'befi i øt'e, pe guehma i te. Ne nu'a ra ts'ũt'abi Salomón mi he rá pahni mahotho ne xũm hmadi. Pe nu yũ døni man'da mahotho xinda gue rá pahni mi he ra Salomón. ²⁸Nu'a Ojã di jamansu yũ døni ne di japi

din te, madague n'da pa thoho i dõni. Xi ahũ, ha hin guím bẽmhbu ngue man'da xũn ho di 'da ahũ Ojã. Xõgue ts'ũtho guí ẽc'yẽihu. ²⁹ Janangue o guí hãdum-bũihu 'be'a guí sihu n'da pa ngu n'da pa, ³⁰ nguetho nu'ũ hingui ẽc'yẽi Ojã, gue'a i õt'ũ. Pẽ nu'ahũ ni Tahũ 'bũpũ mahẽts'i i pađi 'be'a gãtho guí homhbũ. ³¹ M'bet'o thoho guin unsehu di manda ahũ rá ts'edi Ojã, ne nubũya di 'da ahũ Ojã 'be'a gãtho guí homhbũ, bi 'yẽn'a ra Jesús.

To'o di membeti bũ mahẽts'i

³² Xõ bi 'yẽn'a ra Jesús:

—O guín suhu, madague'a hingui ngu ahũ, nguetho i hu rá mbũi Ojã ngue ya guí 'bũhmbũ bũ di manda rá ts'edi. ³³ Dami pãhu 'be'a i ja ahũ, gui unhdũ yũ hyoya, ne din ja ahũ xũn ngu bũ mahẽts'i. Nubũ, nte dim 'bẽpũ ne njãm'bũ din thegue, hingui sã n'da ra bẽ da yũrpũ, xinga gue'ũ yũ zu'uẽ. ³⁴ Nu'bũ guecua ja ra ximhãi i ja 'be'a pe'ts'a n'da, hõnt'ua im bẽn'a n'da, ne nu'bũ guepũ mahẽts'i, guepũ im bẽn'a n'da bũ, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da thõ'mi xũn ho

³⁵ Ne xõ bi 'yẽn'a ra Jesús:

—Dami tõgbahũ ne gan sãhu tengu'bu i sõ ni sibihu. ³⁶ Tengu i õt' yũ 'yẽhe 'bũ i tõm'bũ yũ hmu da mbeng bũ xín sihme bũ ja ran thãti, n'dahma 'bex da xocpa n'dihi 'bũ bi zofo. ³⁷ Ẽmme din johya ũ bi dõ'mi, nguetho da xi'ũ da hyupũ ja rá mexa, go gues'e'a ra hmu din 'yẽhe bũya, ngue da 'ujĩn'ũ yũ 'yẽhe. ³⁸ Din johya ũ bi dõ'mi madague'a made nxui uague t'ũxuditho 'bũ bi zõh ra hmu. ³⁹ Nu n'da ran 'yohũ 'bũ xtãm bãđi 'be'a ní pa da yũrpũ ra bẽ bũ ja rá ngu, xtãn dõ'mi, hin di japi da fẽpi 'be'a pe'ts'i. Pẽ hingui pađi 'be'a ní pa da yũrpũ ra bẽ, janangue i tõ'mi gãtho yũ pa. ⁴⁰ Ngutho ahũ gui tõgbahũ nguetho hin guí pãhmbũ 'be'a ní ora ba pengã, nugã ngue dán ja'igã ua ja ra ximhãi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Rãn t'uti yũ 'yẽhe xũn ho ne'a hingui ho

⁴¹ Nu'a ra Pedro bũya, bi 'yãnni 'be'a bi man ra Jesús, bi 'yẽmbi:

—Ma Hmu i, ha hõngdãhe guí xije ran t'uti, uague gãtho ũ mi'da guí xifi.

⁴² Nu ra Jesús bi ðãti:

—Nu'a ra 'yẽhe xũn ho, nzãi i õt' rá 'befi xũn ho, ne di manda bũ ja rá ngu rá hmu, ne di darpa yũ mi'yẽhehu. Ne nu'bũ bi zõn ra ora din sihme ts'ũ yũ mi'yẽhehu, i 'ujĩn xũn ho. ⁴³ Ne nu'a ra 'yẽhe, da ðĩn'a rá hmu bũ dim peh 'bũ bi zõhõ, da nu ran johya a bũya. ⁴⁴ Nguetho majũani dí xi ahũ, nu rá hmu di un man'da ra 'befi ngue di manda bũya 'be'a gãtho i pe'ts'i. ⁴⁵ Pẽ nu'bũ n'da ra 'yẽhe im bẽnse him ba ẽ'a n'dihi rá hmu, ne di ðũ'mi di unba yũ mi'yẽhehu, madague yũ xisu o gue yũn 'yohũ, ne i sihmezehe ne i mihi, ⁴⁶ ts'ũrpũ thoho ba ẽh rá hmu ne bi ðĩn'a rá 'yẽhe bũ hin di jamansu rá 'befi, ne da zũ'a rá 'yẽhe bũya. Ne da hyõn'a thi, ne da 'yẽmbi nte rãn jauri a. Ne da mbẽnũ ba nu ran unbi bũ 'bũh mi'da guexta'a him bi 'yõt'a xí sifi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

⁴⁷ Ne man'da ran t'uti bi xi'ũ, ne bi 'yẽmp'ũ:

—Nu n'da ra 'yẽhe 'bũ mi bãđi 'be'a in nde rá hmu, ne him bi 'yõt'e, pe xũn ũ tho ram fei din jap'a. ⁴⁸ Pẽ nu'a n'da ra 'yẽhe 'bũ hingui pađi 'be'a in nde rá hmu, ne him bi 'yõt'a i numanho rá hmu, pe ts'ũtho ram fei din jap'a. Nu'a to'o bin japi da bãđi xũn ngu, jatho da 'yõt'e xũn ngu. I jatho da 'yõt'e n'da ngu n'da hangu na ngu bin japi da bãđi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Din ja yũn heque

⁴⁹ Ne xõ bi 'yẽn'a ra Jesús:

—Nugã bá ẽcã, pe hinga gãtho yũ ja'ĩ da numanhogui, janangue din sũ'ũ 'da. Pẽ guexta'a hinga nan ja xũn ho. ⁵⁰ M'bet'o ga nu xũn ngu yũn unbi, ne nu'bũ bi zõn ra pa ðĩn ja'a ðĩm ma, n'da

ran ʌnbi xʌn ʌtho ga nugä bʌya. Ne xʌn ho 'bʌ ga nu n'dihi. ⁵¹Pe o guí ʌmhbʌ din hɛ yʌ sui ngue bá ɛcä ua, pe man'da din ja yʌ sui. ⁵²Nuya din hec yʌn 'yomfɛni ʌ 'bʌpʌ ja n'da ra ngu. Tengu'bʌ hyu'ʌ 'bʌpʌ da dengui, yoho ʌ hin da dengui. ⁵³Ne din hec yʌn 'yomfɛni yʌn 'yohʌ ne din suhmbʌ yú ts'ʌnt'ʌ nanguecä. Ne yʌ xisu din suhmbʌ yú t'ixu ne din suhmbʌ yú ts'ihue, hinga 'da'angu da bɛmhbʌ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yʌ jʌ'i him bi bʌ'a rá hmeɸya ra Jesús

⁵⁴Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bʌ guí nuhʌ n'da ra güi ní bøxpʌ ní yʌh ra hyadi, guí ʌmhbʌ din 'ye, ne din 'ye bʌya. ⁵⁵Ne nu'bʌ guí nuhʌ ba ɛh ran dʌhi bʌ sur, guí ʌmhbʌ xtám pa ra pa bʌya, ne xtám pa bʌya. ⁵⁶Maxøts'e tho guím mamhbʌ, guí pʌhmbʌ 'be'a din ja ra pa, pe ne hin guí pʌhmbʌ 'be'a ní hmeɸya guí nuhʌ ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Damin hocpazehɛ nin suiɦu

⁵⁷—Hanja ngue hingui sä gan 'yomfɛni 'be'a xʌn ho gui 'yøthʌ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁵⁸Nu'bʌ 'bʌ'a n'da da zix ahʌ bʌ 'bʌh ra zɛ'mi in nde di yʌp'ahʌ, nu'bʌ gá mbe bʌ 'yu, gan hocuazehɛhʌ bʌ 'yu. Nu'bʌ hin'na, guehɛma gui sømmi bʌ 'bʌh ra zɛ'mi, ne di manda da jo ahʌ. ⁵⁹Ne hin da zä guí pømhɛ bʌ asta gue'bʌ go gá juthʌ gätho bi zänni gui juthʌ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hnehi thoho di päh rán 'yomfɛni n'da

13 Ne bi si'a ra Jesús 'be'a xí t'ørpa 'da yʌ mengu bʌ Galilea ne bi t'ɛmbi:

—Nu'a ra Pilato bi manda dí ho'ʌ 'da nu'bʌ mim bøx yú 'bøts'e bʌ ja ra dʌniɸʌ Njerusalén, bi 'yɛmbi.

²Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ʌ:

—Ha guím bɛmhbʌ man'da i ja yú ts'oqui ʌ to'o bi mba ntho xinda gue'ʌ

mi'da yú menguhʌ. ³Pe hin'na maha. Pe dí xi ahʌ, ngubʌ dín ʌn'nahʌ. Gui nuhʌ ran ts'embi mazʌi 'bʌ hin gui päh nin 'yomfɛniɦu. ⁴Ne'ʌ 'de'ma hyäto bi du bʌ Siloé 'bʌ mi yøt' ra jado, ha guí ʌmhbʌ man'da mi ja yú ts'oqui ʌ xinda gue'ʌ mi'da 'bʌpʌ Jerusalén. ⁵Hin'na maha, ne ngutho ahʌ guin nuhʌ ran ʌnbi 'bʌ hin gui päh nin 'yomfɛniɦu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra hmeɸya ra za him bin zuh yʌn dät'o

⁶Ne nubʌya, bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yɛna:

—Mi 'bʌ'a n'da ran 'yohʌ mi ja n'da rá huʌhi. Ne bi 'yɛt'a n'danza ra higo. Ne mi pa ran 'yohʌ da nu 'bʌ di zʌpʌ yʌn dät'o, pe xinga n'dandɪ bin zuh yʌn dät'o ra higo. ⁷Janangue bi zon'na rá mbefi bʌ ja rá huʌhi ne bi xifi da 'yɛxa ra za: “Nuya, ná hyu jeya ya ngue dí tø'mi din ja yʌn dät'o na ra za, pe hin te i züdi. Dami 'yɛx ya, ndetho í sʌnba yú dehe ra häi a ra za,” bi 'yɛmbi. ⁸Pe nu'a rá mbefi bi 'yɛna: “Dím 'bäpʌ man'da jeya, ga zʌnsɸa ra häi bʌ rán dui, ne ga ponbä xʌn ho yʌ häi. ⁹Xøhɛma din zuh yʌn dät'o bʌya. Pe nu'bʌ hin din züdi, ga exä 'bʌ,” bi 'yɛn'a ra mbefi bʌya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bʌ mi man'a ran t'uti.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra mbedi xisu

¹⁰N'da ra pa ran säya bʌya, min xänbate bʌ ja ra niɸa ra Jesús. ¹¹Ne mi 'bäpʌ n'da ra xisu ngue ná 'de'ma hyäto jeya madɪ ʌnba ra zɸthʌ, him madi japi di juʌn rá jʌ'i. ¹²Ne nu'bʌ mi nu'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Grá xisu, ya bi zä ni jʌ'i ya, bi 'yɛmbi.

¹³Ne bi mba nthädi ra xisu bʌya, bi dä'a ra Jesús, 'bex bi juʌn rá jʌ'i a bʌya. Ne nu'a ra xisu bi 'yɛsɸa Oɸa. ¹⁴Pe nu'a ra ngurpi bʌ ja ra niɸa ɛmɛɛ bin cue

nguetho bi nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra ja'i ra pa ran säya. Ne bi 'yemp'u mi 'bupu:

—Nts'änni 'dato pa gam pehmbu n'da semana, ne gue'u yu pa gua ðhmbu ngue din hoc'ahu ua, pe hinga gue ra pa ran säya gua ðhmbu da mba ma hoc'ihu ua, bi 'yen'a ra ngurpi bu ja ra nija.

¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yena:

—Xi ahü, ha hin guí xojü nin ðanihu ne guí sixhu bu ja ra dehe madague ra pa ran säya. ¹⁶ Ne mi 'bäcua n'da ra xisu räm bombeto ra Abraham, ná 'de'mahyato njeya madi unba ra zijthu tengu'bu án thu'ti, ne guí ðhmbu hingui ho ngue dá xocpä a nangue rá ts'edi ra zijthu, nguetho ra pa ran säya ya, bi 'yen'a ra Jesús.

¹⁷ Bin heþho u yün süihu ra Jesús büya, ne bi mbes' yú sä. Pe nu'u yu ja'i bin johya 'bu mi nu yün t'ot'e nuixte bi 'yot'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hmudä ra mostaza

¹⁸ Ne xø bi 'yen'a:

—'Be'a ní hmepya sä ga xi ahü ngue ga ut'ahu 'bepu ní manda rá ts'edi Oja ua. ¹⁹ Nu'a, tengu rá hmudä ra mostaza. Zu ts'u 'bu xu 'boni, pe nu'bu xum bøts'e, i te tengu n'da ra za, ne yu doja i ot' yú 'bafi bu ja yú 'ye, bi 'yen'a ra Jesús.

Ran t'uti rá íxi ra thuhme

²⁰ Ne xø bi 'yena:

—'Be'a man'da ra hmepya sä ga xi ahü ngue ga ut'ahu 'bepu ní manda rá ts'edi Oja ua. ²¹ Nu'a, tengu ra íxi 'bu din jap'a ra juni, ne gätho bi nden'a ra juni büya, bi 'yen'a ra Jesús.

Ran t'uti ra goxthi xun ts'it'i

²² Nu ra Jesús i 'yo ra 'yu ní mba bu Jerusalén, ne bi xänba yu ja'i bu ja yu hnini bi thogui. ²³ Ne nu'u 'da yu ja'i bi 'yänni:

—Ha hin ε ngu'u yu ja'i dim pøhø, gue da mba nhyani, ðn'u.

²⁴ Nu'a ra Jesús bi ðati:

—Nu'a ní yut'a n'da bu mahets'i, tengu n'da ra goxthi xun ts'it'i. Dami hyomhbü gui cuthu bu, nguetho dí xi ahü, da zøn ra ora xun ngu da nde da yurpu, pe ya him man zä. ²⁵ Nguetho da zøn ra ora da gut ra goxthi ra Hmu, ne dim 'bäpu thi u 'da da zo'a, da 'yembi: “Ma Hmu i, dami xogahe.” Pe nu'a ra Hmu da 'yemda'u: “Hin dí pa ahü, da 'yembi. ²⁶ Ne nu'u da 'yen'u: “Pe dán sihmeu, ne gä xängahe bu ja ma hninihe,” da 'yembi. ²⁷ Pe nu'a ra Hmu da 'yena: “Pe dí xi ahü, hin dí pa ahü, ní mbähä bu, hin da zä gui cuthu ua, gyú ts'om'bäihu,” da 'yemthoho u.

²⁸ Ne emme da bendumbü u 'bu dim 'bäpu thi bu di manda rá ts'edi Oja. Ne din zom bu di cuxt' pu yú ts'i u nangue ran unbi da nu bu. Ne da hyant'a ra Abraham 'bupu mbo, ne ra Isaac, ne ra Jacob, ne gätho mi'da yú pøngahya Oja, ²⁹ ne da hnu u xun ngu mi'da yu ja'i ngue bi nexpu gä na nguni ra ximhäi i hupu di manda rá ts'edi Oja. ³⁰ Ne dí xi ahü, to'o ðna i 'bet'o ua, dim 'bejua bu u, ne nu'u t'æmbi i 'bejua ua, dim 'bet'o bu u, bi 'yen'a ra Jesús.

Ra Jesús min nde xti huç'u 'bupu Jerusalén

³¹ Nu'bu mi man'a ra Jesús, bi zø'i 'da yu fariseo ne bi 'yen'u:

—Nde'bu gui pøn'a n'dihi ua di manda rá ts'edi ra Herodes, ne in nde da hyo'a i.

³² Bi ða'a ra Jesús:

—Nu ra Herodes ra hyäte a. Ní mbähä gui xihmbu ngue nuya ne nixudi ga thoqui ga ot' ma 'befi, ga høn'a thi yu zijthu, ne ga hoc yu hyenni bu ga thogui. Nimanani büya ga juacä ma 'befi, gui 'yemfu, bi 'yembi. ³³ Nuya, ne nixudi, ne nimani dan 'yogä, i jatho ga søm bu Jerusalén, nguetho guepu i tho bu yú pøngahya Oja, bi 'yen'a ra Jesús.

³⁴ Ne emme bi du rá mbüi ra Jesús nangue'u i 'bupu Jerusalén, ne bi 'yena:

—Nu ahü gyü menguhü Jerusalén, guí hohü yú pøngahya Oja, ne gadí bat'adohü ü bí pen'nahü Oja. Hangu yu pa dá nde ga jamansu ahü tengutho n'da ra c'u'oni i comp' yú bási 'bü xün de, pe nu ahü hin gá ndehü. ³⁵Nuya njon da mbäh ni hninihü ne hin din ja ahü rán japi Oja. Ne dí xi ahü, hin gui nuju mahøn'a jague'bü bá eçä mahøn'a. Ne nu'bü gá nuju, gui 'yenjü: “Majapi a bá ehe nangue rá thuhu ra Hmu,” gui 'yenjü, bi 'yën'a ra Jesús 'bü mi 'yëmp'ü yu mengu bü Jerusalén.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da xün nden rá ja'i

14 Nu n'da ra pa ran säya, bi mba bán sihme bü rá ngu n'da ra ngurpa fariseo a ra Jesús. Ne gätho i 'büpu ja ran sihme emme bi dö'mi da nu 'be'a da 'yöt'a ra Jesús. ²Nguetho mi 'büpu n'da ran 'yohü xü nden rá ja'i. ³Ne nu'a ra Jesús bi 'yän'dü yu fariseo ne yu xänbate nijä büya:

—Ha din theui yün t'ëdi 'bü di hoc'a n'da ra hyënni 'bü ra pa ran säya, ën'a.

⁴Pe xinga n'da'u bi dät'a. Nu ra Jesús büya, bi hoc'a ran 'yohü ne bin 'yëhmi.

⁵Ne nubüya, bi 'yëmp'ü yu fariseo ne yu xänbate nijä:

—Xi'bü n'da ahü, 'bü xtan däh nin dänihü ogue ni buruhü bü ja ra hyähäi a ra pa ran säya, ha hin guí juxhü madague ra pa ran säya, bi 'yën'a ra Jesús.

⁶Pe xinga n'da bi zä bi dadi.

Ra Jesús bi ma hin da hyoni din nuixte zehé n'da

⁷Nu ra Jesús büya, bi nu'ü 'da i hon yün thuts'i, in nde 'darpü da hyuhmbü ü i pa nt'ëspi bü ja ran sihme, ne bi 'yëna:

⁸⁻⁹—O guí homhbü ngue 'darpü gui hyuhmbü ü ja yú ts'edi, nguetho nu'bü 'darpü guí huhmbü ü, xi'bü da zøm bü n'da ngue man'da da t'ëspi, ne da xi ahü ra mengu bü, “Gui ndanjü nguetho

rán säui da hyupü na,” da 'yën'ahü. “Bá huhnü,” da 'yën'ahü, ne emme gui pes' ni sähü büya. ¹⁰Man'da xün ho gui hyuxhü bü ma'ueni ts'ü 'bü gá cuthü bü ja ran sihme, ne nu'bü bi nu ahü ra mengu bü, da xi ahü: “Amigo ahü, ba ehmbü ua, gui hyuxhü ua man'da xün ho,” da 'yën'ahü. Ne gätho 'büpu da numanho ahü büya, bi 'yën'a ra Jesús. ¹¹Nguetho gätho'ü din 'yëzehe, da zøn ra pa da go'ähäi. Pe gätho to'o hin din 'yëzehe, da zøn ra pa da t'ëspi, bi 'yën'a ra Jesús.

¹²Ne xø bi 'yën'a ra Jesús, bi 'yëmp'a ra mengu bü:

—Nu'bü gui 'yöt'a n'da ran sihme, o guí zon'dü ni amigo, xinga gue'ü ni cu, xinga gue'ü ni meni, xinga gue'ü yu membeti guin töt'am'buihü, nu'ü, m'bejua da zix'i i gan sihme, tengu gá 'yörpe. ¹³Pe nu'bü gui 'yöt'a n'da ran sihme, dami zon'dü yu hyoya, ne yu mbedi, ne yu dogua, ne yu xädä, ¹⁴ne di jap'ahü Oja büya. Nguetho nu'ü, hin da zä di co'ts'ai 'be'a gá 'yörpa ü. Pe Oja di co'ts'a 'bü bi zøn ra pa da xox'ü yú 'yëc'yei xün du, bi 'yën'a ra Jesús.

Ran t'uti ra dänsihme

¹⁵N'da ran 'yohü mi sihmehü bü, 'bü mi 'yø'a bi man ra Jesús, bi 'yëna:

—Majapi gätho to'o din sihme bü di manda rá ts'edi Oja, bi 'yën'a ran 'yohü.

¹⁶Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti nangue'ü to'o njuantho din sihme bü di manda rá ts'edi Oja, ne bi 'yëmp'ü:

—Mi 'bü'a n'da ran 'yohü bi 'yöt'a n'da ra dänsihme, ne emme xün ngu ü bi xifi din sihme bü. ¹⁷Ne nu'bü mi gua'a bi hoc ran sihme, bi mben'na rá 'yëhe da xi'ü 'bex ba ehe. ¹⁸Pe gätho ü bi ma hingui sä da mba. Nu n'da ran 'yohü bi 'yëna: “Nugä ja dá tängä n'da ma huähi, jatho ga mba ba nugä. Dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yën'a n'da. ¹⁹Ne nu'a man'da ran 'yohü xø bi 'yëna: “Nugä ja dá tängä cut'a pare yu mbundani, jatho ga

säpi ga pepi, dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yɛn'a man'da. ²⁰Ne xø man'da bɔya bi 'yɛna: “Ja dá singä n'da ma xisu ne hingui sä ga mba bu,” bi 'yɛn'a.

²¹Nu'a ra 'yɛhe bɔya, bi mbengbu ja rá ngu'a rá hmu, ne bi xifi 'be'a gátho bi man'u yun 'yohu. 'Bex bin cue'a rá hmu bɔya, ne xø bi mbenh mahøn'a ngue da mba n'dihi bu ja yú 'yu ra hnini, ne ba si'u yu hyoya, yu mbedi, ne yu xädä, ne yu dogua da ðim bu, ba ɛhe din sihme. ²²Nubɔya, nu ra 'yɛhe bi 'yɛmp'a rá hmu: “Bucua ya bá sigä ya, pe him bi yuh ni ngu.” ²³Nu rá hmu bɔya, bi 'yɛmbi: “Ní mba bu ma'ueni ts'u ra hnini, ne dami 'yørpa ts'edi ba ɛ'u hont'a go to'o gui ðim bu 'yu, da yuh ma ngu. ²⁴Pe xinga n'da ran 'yohu rá mbudi dá zohndä da zi na man sihmegä,” bi 'yɛn'a rá hmu, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Bi ma nangue'u t'ɛmbi hin yún sähu, pe man'da go da yurpu di manda rá ts'edi Oja u.

Da nu yun unbi to'o da den'na ra Cristo

²⁵Ne xun ngu yu ja'i mi ten bu 'yu ra Jesús. Nu ra Jesús bɔya, bi nyɛgui ne bi 'yɛmp'u:

²⁶—To'o gátho in nde da dengui, jatho man'da xun ngu da bɛngä xinda guepu nam bɛn'a rá ta o gue rá mbe, ogue rá xisu, ogue yú t'uhni, o gue yú cu. Jatho man'da da bɛngä xinda guepu nín huçzehe. Nu'bu hin'na, hin da zä da dengui. ²⁷Ne to'o gátho hin da hyät yun unbi, ngue i su da tho 'bu da dengui, hin da zä da dengä u.

²⁸Ne 'be gan 'yomfɛnihu ts'u 'bu gui hyäthu gui tengahu, tenguthoho n'da ran 'yohu 'bu da 'yɛna da hyøh rá ngu. ²⁹M'bet'o din 'yomfɛni 'be'a da 'yøt'e, nu'bu hin'na, ts'urpu thoho hinga xøt'a dí jua'a rá ngu. Nu yu ja'i bɔya da den-thoho, ³⁰ne da 'yɛn'u: “Nuna ran 'yohu bi dɛ'ma rá ngu, pe hinga xøt'a bi juadi,” da 'yɛn'u, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹Ne ngutho

n'da ra ts'ut'abi 'bu i 'bu'i 'det'a mahuahi yú dofui, pe m'bet'o din 'yomfɛni 'bu da zä din tunhui a man'da ra ts'ut'abi 'bu'i 'däte mahuahi yú dofui. ³²Ne nu'bu im bɛni hingui sä da ðapi, pe da mbegna n'da rá m 'behni da 'yän 'bu da zä din hocpadahu.

³³Ne ngutho ahɔ, pe jatho 'be gan 'yomfɛnihu 'bu da zä gui 'ye'ts' ni pähä zehɛhu, ne him man guim bɛmhbu 'be'a i ja ahɔ, janangue da zä gui tengahu bɔya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hingui ho ra u 'bu di 'beh rán ho

³⁴Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu ra u mahyoni a, pe nu'bu di 'beh rán ho, hin'yɛ 'be'a din hogui. ³⁵Ne nte da mbefi, xinga gue ra häi sä di hoqui, ne da mba ma bunt'i thoho. Guín jahu bu 'bu hin'yɛ nin hohu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti ra de'yo bim 'bedi

15 N'da ra pa, xun ngu yu hyaç-ahäi ne mi'da yu ts'om'bäi bim peti bu, da 'yøde 'be'a i man'a ra Jesús.

²Janangue'a nu'u yu fariseo ne yu xän-bate nijä bi c'aman'u ra Jesús, ne bi 'yɛn'u:

—Hingui ho øt'na ran 'yohu, nguetho i yahu ne i sihmehɔ yu ts'om'bäi, sä bi 'yɛn'u.

³Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, ne bi 'yɛmp'u:

⁴—Xi'bu n'da ran 'yohu i 'bu'a n'da ciento yú de'yo, ne xtim 'be'a n'da, ne hont'u goho 'däte ma'de'ma guto di 'bupu, 'be'a da 'yøt'a. Ha hin da zopu goho 'däte ma'de'ma guto, ngue da mba ba hon'a bim 'bedi gue'bu go bi ðini. ⁵Ne nu'bu bi ðini, da gäx rá xixi, din johya bɔya. ⁶Da duxpu ja rá ngu, da zon'du yú amigo, ne'u din tøt'ambuihu, ne da 'yɛmp'u: “Dan johyahu ya, nguetho dá ðingä na ma de'yo bim 'bedi,” da 'yɛmp'u. ⁷Ngutho bu mahɛts'i, ɛmme di johya u bí 'bupu 'bu bi päh rán 'yomfɛni n'da ra

dãdits'oqui ua ja ra ximhäi. Man'da di johya nangu'e'a, xinda gue'u mbëni hingui dim 'bedi, ngue ëna hin'yü yú ts'oqui, bi 'yën'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra xisu bi 'beh rá mbeti

⁸Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yëna:

—Ne ximangutho n'da ra xisu mi ja 'det'a yú mbeti ne bi 'be a n'da, pe 'be'a hmaha da 'yõt' ra xisu büya. Ha hin di söc rá sibi ne da goc rá ngu, da hyoni gue'bu go bi dñi. ⁹Ne nu'bu bi dñm büya, da zon'du yú amigo ne'u din töt'am'büihu, ne da 'yëmbi: “Dan johyahü nguetho dá tñngä ma mbeti dá 'becä,” da 'yëmbi. ¹⁰Ngutho ü yüm 'behni Ojä bí 'büpü mahëts'i, ëmme di johya 'bü bi päh rá mbüi n'da ra jä'i ua, bi 'yën'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ran 'yohü bi huëc rá ts'unt'u

¹¹Ra Jesús bi ma man'da ran t'uti 'büpü ní huëgahü Ojä ne bi 'yëna:

—Mi 'bü'a n'da ran 'yohü yoho yú ts'unt'u mi 'büi. ¹²Nu'a ná yoho rá ts'unt'u bi 'yëmp'a rá ta: “Dami 'dac ya 'be'a guím bëni gui sogä 'bü gá tu,” bi 'yëmbi. Janangu'e nu'a ran 'yohü büya, bi unni 'be'a gätho in ndepe da gohmi'u yú ts'unt'u. ¹³Mi tho'i ts'u yü pa büya, bi hyäxa bin t'un'na to'o xí 'yäh ra erencia, ne bi mba. Bi mba n'danni ra häi, yatho, ne 'bexque 'dahmantho bi jua'a bi hyäts'i, nguetho bi 'yöt'e 'be'a bi numanhose. ¹⁴Gätho bi juadi, xingui ts'u nte bi 'yegui. Ne guerpü ra häi xí zöni bin ja n'da ra dathu, ne xingui ts'u 'be'a da zi.

¹⁵Pe nubüya bi hyon ra 'befi ra ts'unt'u. Ne nu n'da ran 'yohü, ra mengu bü, bi xifi di jamansup yú ts'üdi. ¹⁶Pe njon bi 'uñ'n'a ra ts'unt'u ne in nde da zi'a mi si yü ts'üdi, nguetho ëmme tumanthuhu. ¹⁷Ne nu'bu mi thoh yü pa, bin 'yomfëni büya, bi bëni: “Nubü ja rá ngu ma ta, mbongui thoho 'be'a da zi yú 'yëhe, ne nugä dí sägä

ran ünbi ngue hin'yü ga sigä ua. ¹⁸Pe man'da xün ho 'bü ga pengä ne ga xi'a ma ta: “Nu'i ma ta'i, nugä dá öt'ä ram fë'ts'i nangu'e ne nangu'e Ojä, ¹⁹ne him man sä'be gui 'yëngui ni ts'unt'ügä ya. Gui 'yëngui ni 'yëhethohögä ya, ga ëmbi,” bi 'yënsë a ra ts'unt'u.

²⁰'Bex bi mba büya bi hyäx ra 'yu í mba bü 'büh rá ta. Pe nu'bu mi ts'utho da zön rá ngu, 'bex bi hyant'a rá ta ngue ba ëpü, ne ëmme bin johya, bi huëc'a rá ts'unt'u. Bin t'ia rá ta, bin c'at'ui bü 'yu, bi hyüfi ne bi züspa rá 'yogu. ²¹Pe nu'a ra ts'unt'u bi xi'a rá ta: “Nugä, dá öt'ä ram fë'ts'i nangu'e ne nangu'e Ojä. Ne him man sä'be gui 'yëngui ni ts'unt'ügä ya,” bi 'yëmbi.

²²Pe nu'a rá ta, bi xih yú 'yëhe: “Dami hethü ra pahni man'da xün ho, ne dami cärpahü n'da ram fo'yë rá xä, ne gui 'yürpahü yú zapato. ²³Ne ba sihü ra t'ündäni xün zaqui ne gui hyohü, gui hojü ran sihme ne dan johyahü. ²⁴Nguetho nuna ma ts'unt'u tengu'bü bi du, pe nuya, tengu'bü bim 'bui mahön'a. Bim 'bedi pe nuya dá tñn ya,” bi 'yën'a rá ta.

Ne 'bex bin ja ran sihme.

²⁵Pe nu'a ra 'bet'o ts'unt'u mi 'yo bü huähi, ne nu'bu mi mba bü ja rá ngu, i øh ra 'bida ne ran johya mi ja bü ja rá ngu rá ta. ²⁶Ne nu'a, bi zohn'na n'da rá 'yëhe bi 'yänni: “Be'a i ja bü ja rá ngu ma ta,” bi 'yëmbi.

²⁷Ne nu ra 'yëhe bi 'yëmbi: “Nu'a nin 'yohü bi zöhø, ne ni ta bi hyo ran däni xün zaqui, bi 'yöt'a n'da ran sihme xün ndoho. Nguetho bin johya ngue ya bá penc'a nin 'yohü,” bi 'yëmbi.

²⁸Pe nu'a rá mbüdi ts'unt'u bin cue ne him bi nde bi yürpü mbo ra ngu. Ne nu'a rá ta bi böni, bi 'yörpa ts'ëdi da yürpü mbo. ²⁹Pe nu rá ts'unt'u bi 'yëmp'a: “ëmme xün ngu yü jeya dá öt'ä ni 'befi ne xinga n'dandï dá festhoho a gá xiqui. Ne hin jam'bü xcä 'dac'a n'da ra t'uchibo ngue dan sihmehe ma amigö.

³⁰Pe nu'bu go mi zø'a ni ts'unt'u bi juat'a ni mbeti ne xun ts'o bi 'yøt'e, 'bex gá hyo ra t'undani xun zaqui," bi 'yembi.

³¹Pe nu'a rá ta bi 'yembi: "Pe ma zu ts'unt'u i, thocua thoho dí 'buhmi ua, ne gátho 'be'a i jagä, gátho ni mbeti. ³²Pe xun ho 'be'a dá øt'ä nguetho nu nin 'yohu tengu'bu ya xí du ne i 'bui mahøn'a, nu'a bim 'bedi pe ya dá tĩmhbu," bi 'yøn'a rá ta, bi 'yøn'a rá Jesús 'bu mi man ran t'uti.

Ra nt'uti ra ngurpa 'yēhe hinga gue'a bi 'yøt'e

16 Ne xø bi ma man'da ran t'uti a ra Jesús, ne bi 'yēna:

—Mi 'bu'a n'da ra mbeteti, ne mi si n'da rá ngurpa 'yēhe bi xifi di manda 'be'a gátho i pe'ts'i. Pe bi si'a ra mbeteti hingui ho øt' rá ngurpa 'yēhe nguetho i haczehē 'be'a i ndese. ²Janangue'a bi zon'na rá 'yēhe ne bi 'yembi: "Dá øcä hingui ho'a guí øt'e. Nuya, dami däqui hangu din theui ma 'befi nguetho ya him man gam pecua," bi 'yembi.

³Nu'a ra 'yēhe bi bēm buya 'be'a da 'yøt'e. Bi 'yēnse: "Nuya him man zä dam pecua ya, ne hingui sä dam peh na huähi, ne dí pe'ts' ma sä ga ätho ra mbeti, 'be'a hmaha ga øt'ya," bi 'yēnse. ⁴Bi bēm buya 'be'a da 'yøt'e n'dahma dim 'buh yú amigo di zē 'bu hin'yü rá 'befi.

⁵Ne nu ra ngurpa 'yēhe bi zon'du to'o i tup'a rá hmu. Ne bi 'yän'na n'da hangu in dupate. ⁶Ne bi ðati, bi 'yēna: "N'da ciento ðambot'egui ra aceite dí tupi." Ne nu'a ra 'yēhe bi 'yembi: "Dami ts'on ni søcuä ne gui 'yo't' ma'da'yo gui hyuxpü ngue hont'a yote ma'det'a yü ðambot'egui guí tupa ma hmu," bi 'yembi. ⁷Ne xø bi 'yän'na man'da ran 'yohu hangu xø in dupate a. Nu'a bi ðati: "N'da ciento t'eni ra trigo dí tupi." Ne nu'a ra 'yēhe bi 'yembi: "Dami päh ni søcuä, ne dami hyuxpü goho 'däte t'eni thoho guí tupi."

⁸Ne nu'bu mi pa'a rá hmu 'be'a bi 'yøt' rá 'yēhe, bi 'yembi: "Emme guí paði 'be'a sä gui 'yøt'e ngue din jase 'be'a gátho gui hyoni," bi 'yøn'a rá hmu. Nu yü ja'i 'buh ya, emme i paði da hyät' yú mija'ihu n'dahma da ðase. Pe nu'u i 'yo bu ja ran nequi, hingui paði da 'yøt'e tengu na, bi 'yøn'a ra Jesús.

⁹Ne dí xi ahü ngue nu ra mbeti di ts'onba rán 'yomfēni u 'da, pe da zøn ra pa ngue hin te di muui a, pe nu ni mbetihu xun ho 'bu gui fäxhu yü ja'i, ne dim 'buh ni amigohü ngue 'darpü gním 'buhmbu bu mahets'i.

¹⁰'Bu'i 'da zu ts'utho i ja da 'yøt'e, pe i paði di jamansu a, janangue'a mfädi da baði di jamansu 'bu di ja xun ngu 'be'a da 'yøt'e. Pe 'bui 'da zu ts'utho i ja da 'yøt'e, ne hingui paði di jamansu a, janangue mfädi ngue hin da baði di jamansu 'bu di ja xun ngu 'be'a da 'yøt'e. ¹¹Nu'bu hingui paði di jamansu 'be'a i ja ua ja ra ximhäi, ne xín da baði di jamansu rá 'befi Ojä. ¹²Ne nu'bu hingui paði di jamansu a hin rá mbeti zehē, njon da zä di un'na njuan-tho rá mbeti 'bu.

¹³Njo'o n'da ra ja'i sä dim 'bu'i yoho yú hmu, nguetho nu'a n'da ra hmu hin da numanho a, ne nu man'da di huç'ca. Uague da 'yørpa rá 'befi a n'da ne da zoc-pada bu rá 'befi a man'da rá hmu. Ngutho n'da ra ja'i hingui sä da 'yembi rá hmu a Ojä 'bu emme di ho ra mbeti, bi 'yøn'a ra Jesús.

¹⁴Nu yü fariseo emme di ho ra mbeti u, ne nu'bu mi 'yø'a bi man ra Jesús, bi denthoho.

¹⁵Pe nu'a ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Nu ahü gyú fariseohü, guí øthü 'be'a ní numansu ahü yü ja'i, pe nu Ojä i paði 'be'a i ja bu mbo ni mbuihu. Ne nu'u gátho im bēnse yü ja'i ngue di muui, pe hin te di muui bu na nu Ojä u, bi 'yøn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma din theui u yun t'edi a rá ts'edi Oja

¹⁶—Nu mam 'bet'o gán xähmbu yún t'edi ra Moisés, ne gán xähmbu 'be'a bi 'yot' yu pöngahya maya'bu, bi 'yemp'u. Pe nu ra Xuua Nxixya bi du'mi bi man ran ho ma'da'yo ne bi ma 'bepu ní manda rá ts'edi Oja. Ne xun ngu yu ja'i ya i ot'ra ts'edi da yurpu di manda rá ts'edi Oja.

¹⁷Pe madague'a, pe xinga n'dant'ohni dim 'be'u yun t'edi. Nu ra ximhäi ne mahçts'i da guadi, pe hin dim 'be'u yun t'edi, bi 'y'en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ran hyegui

¹⁸—Ne nu'a to'o da hyeh rá xisu ne da zim man'da, ra 'yomt'eni a. Ne nu'a to'o da zin'a ra xisu bi thegui, ne gue'a dín 'yomt'eni a buya, bi 'y'en'a ra Jesús.

Ran t'uti ra membeti ne ra hyoya í Lázaro

¹⁹Ne bi ma man'da ran t'uti ra Jesús, bi 'yena:

—Mi 'bu'a n'da ra membeti ne mahotho rá pahni xum hmadi a mi he, ne emme mi 'bumanho bu ja rá ngu, tengu thoho 'bu i ja ra ngo. ²⁰Ne i 'bu'a n'da ra hyoya, emme mi sä ran unbi, í Lázaro a. Ne gätho rá ja'i mi ja yu 'ya. Ne mi hupu ja rá goxthi ra membeti, ²¹ngue mim beñi da zi 'be'a da hyepu ja rá mexa a ra membeti. Ne nu'u yu xa'yo bi decpa yú 'ya bu i hudi.

²²Bi zön ra pa bi du'a ra hyoya. Ne nu yám 'behni Oja bi zixpu mahçts'i nguerepu 'bu'a ra Abraham. Mbejua buya bi du'a ra membeti. ²³Ne nu'bu mi du'a ra membeti buya, emme bi nu ran unbi bu bi mba.

Ne bi ndots'e, bi nu yabu bí 'bu'a ra Abraham ne ra Lázaro 'darpu bí 'buhmi. ²⁴Nu ra membeti bi mbafi, bi 'yemp'a ra Abraham: “Nu'i mam bomböta i Abraham, dami huçgui ts'u, ba penhua ra Lázaro da dut'ra dehe rá xä, da därca ma

jañi, nguetho emme di ung na ra sibi i ja ua.” ²⁵Pe nu ra Abraham bi 'yemp'a: “Nu'i, mam bom'beto i, dami beñ'i ts'u 'be'a gá 'yot'e 'bu gmi 'bupu ja ra ximhäi. Gätho xun ho 'be'a mi ja i, pe nu'a ra Lázaro hont'a ran unbi bi nu bu. Pe nuya din johya ua ra Lázaro ya, pe go hont'a ran unbi guí nu ya. ²⁶Ne man'da dí xi'i, hingui sä n'da da nexua da zörpu guí 'bui, nguetho i ja inde n'da ra mba'ye xun ndoho. Ne nu'i hingui sä gua nexpu guí 'bui guí søcua, nguetho i cot'a ra mba'ye bu,” bi 'y'en'a ra Abraham.

²⁷Nu ra membeti xö mahøn'a bi xi'a ra Abraham: “Pe nu'bu hin da zä ba penhua, pe guí pen'na ra Lázaro bu ja rá ngu ma ta da xi'u 'bupu 'be'a dí sägä. ²⁸Nguetho i 'bupu cut'a man 'yohu, ne dí ndepe ne'u da zöm bu guí 'buhmi 'bu bi du, ne him ba çcua ja ran unbi,” bi 'y'en'a. ²⁹Pe nu ra Abraham bi 'yemp'a: “Nubu 'buh nin 'yohu, i ja bu rám hman ra Moisés ne yú pöngahya Oja, i sä da 'yoxu 'be'a i man'u.” ³⁰Pe nu ra membeti bi 'y'en'a: “Pe nu'i ma ta Abraham, hinga xot'a rám hman ra Moisés ngue da 'yö'u man 'yohu, pe nu'bu da ndants'a n'da xun du ngue da xifi, da 'yö 'bu.” ³¹Pe nu ra Abraham bi 'yembi: “Nu'bu hin da 'yurpa ra güenda 'be'a i man ra Moisés ne yú pöngahya Oja, xin da 'yurpa ra güenda 'bu da ndants'a n'da xun du,” bi 'y'en'a ra Abraham, bi 'y'en'a ra Jesús 'bu mi man ran t'uti.

Xun duxqui ra ts'oqui

17 Nu'a ra Jesús bi xih yú xädi, bi 'yemp'u:

—Hin'yü n'da ra pa hin da ts'ä a ni mbuihu gue i nde di 'bep ahü guí 'yöthu ra ts'oqui. Pe ndumbuiho da nu'a to'o di japi da 'yot' yu ts'oqui rá mija'ui. ²Dí xi ahü, to'o di japi da 'yot' ran ts'o n'da hinga na te rá mbui, man'da xun ho 'bu xtín tharpa n'da ra dojuni rá 'yuga ne xtä t'entpu ja ra deja, xinda gue'bu xti

japi xta 'yot' ran ts'o a n'da hinga na te rá mbui. ³Dami jamansu 'be'a guí øthü. Nu'bu 'bu'a n'da ni mijá'ihü bi 'yot'ahü ran ts'o, dami xihmbü hingui ho'a bi 'yot'ahü. Ne nu'bu da 'yømanho a guí xihmbü, damim punbahü 'bu. ⁴Ne nu'bu yoto nidi n'dapa da 'yot'ahü ran ts'o, ne n'dandí ngu n'dandí da 'yä ahü ra punbi, dami punbahü gätho, bi 'yæn'a ra Jesús.

Gätho xun hej sä da 'yot'a n'da 'bu i øc'yei xun ho

⁵Nu'u yu xädi bi 'yøm büya:

—Grá Hmu, dami jaje ga øc'yeihe xun ho, bi 'yømp'a ra Jesús.

⁶Nu'a ra Jesús bi 'yømp'u:

—Madague'a ømme zu ts'utho gui 'yøc'yeigahü, tengu bü ni nequi rá hmudä ra c'u, sä gui xihmbü ra za 'bäcua da 'uegue dí m 'bäpü ja ra dejä ne da 'ueh püya. Hin'yü 'be'a xun hej 'bu gui 'yøc'yeigahü, bi 'yæn'a ra Jesús.

Hin ga ømfu xun ho dí øthü 'bu dí øthü'a i siju

⁷—Nu'bu n'da ran 'yohü 'buh rá 'yøhe di jamansup yú de'yo uague dim pepü rá huähi, ne nu'bu bin de bá øpu ja rá ngu büya, ha da sifi din sihme. ⁸Pe hin'na, pe da sifi di hocpa rán sihme rá hmu, ne nu'bu bi niyá, ja din sihme ra 'yøhe büya. ⁹Nu'a ra 'yøhe 'bu bi 'yot' rá 'befi bi xih rá hmu, hingui t'ømbi “jamadi gá 'yørcä ma 'befi,” hingui t'ømbi, gue yä ra 'yøhe thoho. ¹⁰Ne ngutho ahü 'bu gá 'yøthü rá 'befi Ojä, gui 'yænthohü büya: “Hin nte dá øthe gue dí hnumanhoje, nguetho hønt'a bi xije Ojä dá øthe,” gui 'yømhü, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoqui 'det'a yün 'yohü mí hømb ra t'axca'ya

¹¹Nu'a ra Jesús 'bu mi 'yo bü ja ra 'yu ní mba Jerusalén, bi tho inde bü ja yün yäni yu xequi Samaria ne Galilea. ¹²Ne nu'bu mi ts'utho da yut'a n'da ra hnini,

ba øpu 'det'a yün 'yohü i nde din c'athü ra Jesús. Gätho mi hømb ra t'axca'ya ü. Ne nu'u yün 'yohü yabü ts'ü bim 'bäi ne nts'edi bi mbafi, bi 'yæn'u:

¹³—Nu'i Jesús, grá xänbate i, dami huggahe ts'ü, bi 'yømbi.

¹⁴Nu ra Jesús 'bu mi nu'u büya, bi xi'ü da 'yut yú ja'i ü yü mbäjä. Ne nu'bu mi mba ü, nu'a ra Jesús bi japi bin hoc yú ja'i bü ní mba. ¹⁵Ne nu n'da, 'bü mi badi bi zä rá ja'i, 'bex bá peng bü 'bäh ra Jesús ne nts'edi bi 'yøspa Ojä. ¹⁶Bin danyahmu bü ja rá gua ra Jesús, bi 'yap ra jamadi nguetho bi yän'a. Ne nu'a, ra mengu Samaria a, hing rá mijudíohü ra Jesús. ¹⁷Pe nu ra Jesús bi 'yøna:

¹⁸—Ha hinga gue'u 'det'a dá hoqui. Hapü i 'bu'u mi guto. Ha hingui sä ba ø'u 'da xtí un ra jamadi Ojä. Pe hønna n'da ran'yohü hing ra judío bi bøn'a ra mate bi 'yørpä Ojä, ne im bønse ü mi'da gue üna i pä Ojä ü, bi 'yøna.

¹⁹Ne xø bi 'yømp'a ran 'yohü:

—Damim 'bäi, ní mba ya. Bin yän'a ya nguetho gá 'yøc'yei gue i ja ma ts'edi, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a di ja bü di manda rá ts'edi Ojä

²⁰Nu'u 'da yu fariseo bi 'yän'na ra Jesús:

—'Be'a ní pa di manda ua rá ts'edi Ojä, bi 'yæn'u.

Nu ra Jesús bi 'yømp'u:

—Hin da fa 'bu bi manda rá ts'edi Ojä ua. ²¹Hingui sä n'da da 'yøna: “Guecua di manda ua rá ts'edi Ojä,” xingui sä n'da da 'yøna: “Guembü di manda rá ts'edi Ojä bü,” njon da zä da 'yøna, nguetho guepü ja ní mbui n'da di manda rá ts'edi Ojä, bi 'yæn'a ra Jesús.

²²Ne nubüya, bi 'yømp'u yú xädi:

—Da zøn ra pa ømme guin ndehü ba pengä, nugä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Pe di 'betho yu pa ba pengä. ²³Pe nu'u 'da da 'yæn'ahü: “Guecua i

'bucua ya," da 'yɛn'ahɯ. Ne nu'ɯ mi'da da 'yɛn'ahɯ: "Guembu i 'bupɯ a." Pe 'yo guí ɔhmbu 'be'a da man'ɯ. ²⁴Nguetho nu'bu bá pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, di nequi tengu ra huei ngue di hyät'i gätho na nguni ra ximhäi. ²⁵Pe m'bet'o thoho ga nugä xun ngu ran unbi, nguetho yu ja'i 'bucua ya, hin da 'yɛc'yɛigui.

²⁶Nu'a ra pa ba pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, nu yu ja'i dim 'bui da 'yɔt'ɯ tengu bi 'yɔt' yu ja'i mi 'buhmbu a ra Noé. ²⁷Nu'ɯ yu pa mi 'bu'a ra Noé, gätho yu ja'i mi ɔt'e 'be'a mi numanhose, mi sihme, mi mihni, ne mi sin yú xisu, ne gue'a mi ɔt'ɯ gätho yu pa gue'bu go mi zøn ra pa bi yut ra dambosa ra Noé. Ne bin də'ye buya, bi go'mi gätho ra häi a ra dehe, bi du gätho ɯ yu ja'i mi 'bui. Din jabu da 'yɔt' yu ja'i 'bu bá pengä.

²⁸Ne tengu bi 'yɔt' yu ja'i yu pa mi 'bu'a ra Lot, ne ngutho da 'yɔt' yu ja'i dim 'bu 'bu bá pengä. Gätho yu ja'i bi 'yɔt'e 'be'a mi numanhose da 'yɔt'e, bin sihme, bim mihni, bim pä, ne bin täi, bi 'yɔt' yú huəhi, bi hyøh yú ngu. ²⁹Gue'bu go mi zøn ra pa bi bøn ra Lot bu ja ra hnini Sodoma, ne bá çah mahəts'i ra sibi ma uənspi ra azufre, bi juah ra hnini, ne gätho mi 'bupɯ bi du buya. ³⁰Ne din jabu da 'yɔt' yu ja'i 'bu bi zøn ra pa gua pengä.

³¹Ne to'o i 'bäpɯ maxøts'e ra zets'angu, hin da yurpɯ mbo rá ngu ngue da hyəts'i 'be'a ja bu, da mba tho. Ne gätho to'o dim pɛpɯ ja rá huəhi, hin ba peng bu ja rá ngu. ³²Dami bəmhbɯ ts'ɯ 'be'a bi 'yɔt'a rá xisu ra Lot 'bu mi sifi da 'da'ɯ, ne man'da bi bənsɛ rá ngu, ne gue'a í du'a buya. ³³Ne gätho to'o in nde da yənsɛ rá te, da nu ran unbi mazəi a. Pe gätho to'o hin da bəni da yənsɛ rá te, din ja ra te mazəi a.

³⁴Nu'bu bi zøn ra ora gua pengä, di apɯ yoho bu ja rá oi, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a n'da da gopɯ. ³⁵Ne nu'bu yoho yu

xisu 'darpɯ i jəni, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a man'da da gopɯ. ³⁶Ne nu'bu yoho yun 'yohɯ i 'yo bu ja yú huəhi, nu'a n'da da ts'ixa, ne nu'a man'da da gopɯ, ne hønt'a to'o da 'yɛc'yɛi, da ts'its'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁷—Grá Hmu, hapɯ din ja'a guím ma, bi 'yɛmp'ɯ yú xädi.

—Nubɯ hapɯ di peti yu pada, gui pəhmbɯ gue di 'bom bu xun du, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti ra xisu ne ra ze'mi

18 N'da ra pa, bi xi'a n'da ran t'uti yú xädi ra Jesús, ra hmɛpya jatho thocua thoho din yaui Oja ne hin din xømbui da 'yədi gue'bu go din ja 'be'a ädi. ²Ne bi 'yɛna:

—Mi 'bu a n'da ra ze'mi bu ja n'da ra hnini, him bi numansu Oja xinga gue yú mijə'ihɯ. ³Ne mi 'bupɯ n'da ra xisu xí du rá ndø. Ne thocua thoho mi søm bu ne mi äpi da mbäts'i nangué rán sɛiui i 'bui. ⁴Ne him 'be bi 'yurpa ra güenda 'be'a bi man ra xisu a ra ze'mi. Jague'bu min xømbui ne bi 'yɛnsɛ: "Nugä, hin dí numansu Oja, xinga gue'ɯ yu ja'i. ⁵Pe ɛmme di pac na ra xisu, masque ga ɔt'ä 'be'a in nde n'dahma hin di thoqui da zøcua ngue di xuhnanyagui," bi 'yɛnsɛ ra ze'mi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁶Nubuya, bi 'yɛmp'ɯ yú xädi:

—Dami bəmhbɯ 'be'a bi 'yɔt'a ra ze'mi. Madague ra ts'om'bäi. ⁷Dí xi ahɯ, man'da da 'yɔ'a Oja 'bu gui hyumbi gui 'yäfɯ rá m fäts'i ngue yú t'uhni ahɯ a. Nu'a Oja hingui tø'mi 'be din xømbuizehe a. ⁸Pe dí xi ahɯ, 'bexque da mbäx ahɯ 'bu guí äfɯ rá m fäts'i. Janangu'e gui 'yäfɯ Oja di zet'a ni mbuihɯ, ne hin da du ni mbuihɯ ngue him 'be ba pengä ua. Ne nu'bu bá pengä nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tɪn ahɯ bu guí ɛc'yɛigahɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra fariseo ne ra hyaçahäi

⁹ Ne xø bi xih man'da ran t'uti u im beñi xun hose, ne i numan'u u yú mija'ihu. Ne bi 'yena:

¹⁰ —Yoho yan 'yohu bi mba bu ja ra danija, din yaui Oja. Nu'a n'da ra fariseo, ne nu'a man'da ra hyaçahäi. ¹¹ Nu'a ra fariseo, bim 'bäi ne bin ya, bi 'yena: “Jamadi Oja, nguetho nugä xingui ts'u xun ts'o ma mbui, nugä hin drá siyategä, ne hin drá hyätégä, ne hin drá 'yomt'ëni-gä tengu'u gätho mi'da. Jamadi ngue nugä hin dí øt'ä tengu øt'na ra hyaçahäi i 'bäcua. ¹² Nugä zai dí øt' man sihme yondí n'da semana, ne dí un'a ná 'det'a a dí tãh pu ja ra nija,” sä bi 'yena ra fariseo 'bu min yaui Oja.

¹³ Pe nu'a ra hyaçahäi, n'danni ts'u mi 'bäi, ne i su da ndøts' mahets'i, bi hye'mahäi, ne emme tu rá mbui. Ne bi 'yemp'a Oja: “Ma Oja i, dín yeh ni mbui, nguetho drá daðits'ouigä,” bi 'yena ra hyaçahäi. ¹⁴ Pe dí xi ahü, nu'a ra hyaçahäi ya xí punba Oja 'bu mi mbeng bu ja rá ngu. Pe hin'na a ra fariseo, guexta'a xun ts'o rá mbui 'bu mi bøm bu. Nguetho to'o din 'yets'i, gue'a dín unba u. Pe gätho to'o hin dín 'yets'i, gue'a dí t'ësapa u, bi 'yena ra Jesús.

Ra Jesús bi jap yu t'uhni

¹⁵ N'da ra pa, nu 'da yu ja'i bá si yú t'uhni bu 'buh ra Jesús ngue da mba nthädi u yú t'uhni. Pe nu'bu mi nu'u yú xädi 'be'a øt' yu ja'i, him bi japi da ts'ix u yu t'uhni bu 'bä'a ra hmu, bi danyha thoho u. ¹⁶ Pe nu'a ra Jesús bi zon'du yu t'uhni ne bi 'yemp'u yú xädi:

—Dami jafu ba thocua ya yu t'uhni, o gadí hecuahu, nguetho gätho to'o da yurpu di manda rá ts'edi Oja, jatho 'be da gohi tengu n'da ra t'uhni. ¹⁷ Dami 'yøhmbu 'be'a dí xi ahü: Jatho gui 'yøthu tengu'bu gyú t'uhnihu 'bu gui ecyeihu.

Nu'bu hin'na, hin gui cuthu bu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yena ra Jesús.

N'da ra membeti i yaui ra Jesús

¹⁸ Ne nu'a n'da rá ngurpi yu judío, bi 'yan'na ra Jesús:

—Grá hogaxänbate, 'be'a sä ga øt'ä ngue dín jagä ra te mazai.

¹⁹ Bi dah ra Jesús:

—Ha guím beñi 'be'a guím ma ngue guí engui xun hogui, nguetho hønt'a Oja xun ho. ²⁰ Guí paði 'be'a i mam bu ja yan t'ëdi ngue i em bu: “O guí 'yomt'ëni, o guí hodu, o guím pe, o guí man ra fehni, ne gui numansu ni ta ne ni mbe,” i mam bu, bi 'yena ra Jesús.

²¹ Nu ran 'yohu bi daði:

—Gätho dí øt'ä u gue'bu go mán t'uhnigä, bi 'yena ran 'yohu.

²² Ne nu'a ra Jesús'bu mi 'yøde 'be'a bi ma, bi 'yemp'a:

—Gadí 'be'i ts'u. Ní mba, gui pä gätho 'be'a i ja i, ne gui darpa yu hyoya. Gua eñ puja, gui tengui. Ne nubuya, xun ngu dín ja i bu mahets'i, bi 'yena ra Jesús.

²³ Pe nu'a ran 'yohu 'bu mi 'yø'a bi man ra Jesús, emme bi du rá mbui, nguetho emme ra membeti a. ²⁴ Nu'a ra Jesús 'bu mi nu bi du rá mbui a ran 'yohu, bi 'yena:

—Xun hej yu membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja. ²⁵ Man'da hingui hej n'da ra camello da yurpu ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'u yu membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yena ra Jesús.

²⁶ Ne nu'u yu ja'i 'bäpu bi 'yena:

—Pe nu'bu in jabu, to'o maha da zä dim pøhø 'bu, bi t'emp'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra Jesús bi daði:

—Nu'a Oja sä da 'yøt'a hingui sä da 'yøzehe yu ja'i, bi 'yena ra Jesús.

²⁸ Nu'a ra Pedro buya, bi 'yembi:

—Nugähe, gätho a mi jaje dá sohmbe ne dá ten'nahe.

²⁹⁻³⁰ Nu ra Jesús bi 'yena:

—Guehma dí xi ahũ, gátho to'o bi zoh rá ngu, ogue rá xisu, ogue yú cu, ogue rá ta, ogue rá mbe, ogue yú t'ũhni, ngue bin unse di manda rá ts'edi Ojã Ʃ, Ojã di unni man'da xun ngu xinda gue'a mí ja. Pe ne'a ra te mazãi buya, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a rán dãte ra Jesús

³¹ Nu ra Jesús, bi zixpũ ma'ueni gátho 'de'mayoho yá xãdi, ne bi 'yẽmp'ũ:

—Dami 'yøhmbũ ya. Ga mbähã bu Jerusalén, ne din ja bu 'be'a gátho bi man yũ pøngahyã maya'bu nanguecã, ngue dán jã'igã ua ja ra ximhäi. ³² Nu yũ jã'i di dägã bu ja rá ts'edi Ʃ hing yũ judío, ne nu'ũ da dengui, ne di c'ãman'ũgui, ne da zoxqui. ³³ Ne da mbegbã, ne da hyogã. Pe ná hyu pa buya ga ndants'i mahøn'a, bi 'yẽn'a ra Jesús.

³⁴ Pe nu'ũ yá xãdi, him bi bãdi 'be'a nam bøn'a bi man ra Jesús. Nguetho njo'mitho yán 'yomfẽni Ʃ.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädã mi hãxta'a mi

³⁵ Ne mi 'yo bu hãntho bu ja ra hnini Jericó a ra Jesús, ne mi hupũ nden'yu n'da zũ xädã mi hãxta'a mí si. ³⁶ Ne nu'bu mi 'yø'a ra xädã ngue xun ngu yũ jã'i mba bu, bi 'yãnni 'be'a øt'ũ. ³⁷ Ne bi sifi mba bu ra Jesús ra mengu Nazaret. ³⁸ Ne nu'a ra xädã buya, nts'edi bi mbafi, bi 'yẽna:

—Nu'i gra Jesús, rãm bom'beto i ra David, dami huçgui ts'ũ.

³⁹ Ne nu'ũ yũ jã'i mi 'bãpũ, bi xifi din hç. Pe madague him mi ndepe din yã, pe man'da nts'edi bi mbafi, bi 'yẽna:

—Gra Jesús, rãm bom'beto i ra David, dami huçgui ts'ũ.

⁴⁰ Nu'a ra Jesús bim 'bãh pũya ne bi manda ba ts'inba a ra xädã. Ne nu'bu mim 'bãhmi ra Jesús a ra xädã, bi 'yãn'na ra Jesús buya:

⁴¹ —'Be'a guí nde ga øt'a'i, bi 'yẽmbi.

Ne nu ra xädã bi dãti:

—Dín nde ga nu ran nequi.

⁴² —Sã guin nu ya, bi zã ni dã nguetho gã 'yẽc'yei i ja ma ts'edi, bi 'yẽmp'a ra Jesús.

⁴³ Bex bi zã bi nu ran nequi rá dã buya. Ne bi den'na ra Jesús. Bi 'yẽspa Ojã bu ní mba. Ne'ũ gátho yũ jã'i mi 'bũpũ, bi 'yẽspa Ojã buya.

Ra Jesús ne ra Zaqueo

19 Nu'a ra Jesús bi yũrpũ ja ra hnini Jericó, mi 'yo bu, ẽna da thogu. ² Ne mi 'bũpũ n'da ra ngũrpa hyaçahãi, ẽmme ra membeti a, í Zaqueo a. ³ Ne nu'a ra Zaqueo, ẽmme min ndehma da nu'a ra Jesús, pe him mi sã nguetho hingui hçts'i, ne ẽmme dũ yũ jã'i bu mi 'yo'a ra Jesús. ⁴ Janangue'a, bin tihi bi ndexa n'da ra za ra sicómoro, ngue da zã da nu ra Jesús 'bu bi thopũ. ⁵ Ne nu'bu mi zøn'a ra Jesús bu 'bã'a ra za mi huxa ra Zaqueo, bi ndøts'e ne bi 'yẽmbi:

—Zaqueo, bá çã n'dihi nguetho ga søm bu ja ni ngu ra pa ya, bi 'yẽmbi.

⁶ Ne nu'a ra Zaqueo bin johya, 'dah-mantho bi gãi, bi mba rá ngu ne bi zi-manho a ra Jesús 'bu mi zøm bu rá ngu. ⁷ Pe nu'ũ yũ jã'i him bi numanho nguetho bin säya bu ra Jesús bu ja rá ngu n'da ra ziyate. ⁸ Ne nu'a ra Zaqueo bim 'bãi bi 'yẽmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nuya ga undã yũ hy-oya made 'be'a gátho i jagã. Ne nu'bu mi siyagã n'da ra jã'i ngue hin rá 'yu 'be'a mi øt'ã, goho nidi ga cospa a dá siyabi, bi 'yẽn'a ra Zaqueo.

⁹ Ne nu'a ra Jesús bi 'yẽmbi:

—Gã pãh nin 'yomfẽni ne i ja ra punbi ni ts'oqui ya, ne gátho i 'bũcua ja ni ngu, gra Zaqueo, rãm bom'beto i ra Abraham. ¹⁰ Ne gue'a ná ẽcã, ngue guecã dán jã'igã ua ja ra ximhäi, ngue gan yãnba yú te'ũ i pãdi ja yú ts'oqui, ne hin da nu ran unbi mazãi, pegue din ja ra te mazãi Ʃ, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ran t'uti yu 'yêhe him bi xand ra mbeti

¹¹ Nu ra Jesús bi xih man'da ran t'uti u yu ja'i, nguetho bi beñ'u yu ja'i ngue nu'bu da zom bu Jerusalén ra Jesús, 'bex di japi di manda bu rá ts'edi Oja. ¹² Ne bi 'yemp'u:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu, ra ts'ut'abi rá ta. Ne bi mba bu n'danni n'da ra hnini ngue bin nde bin t'un bu rá 'befi ngue din ts'ut'abi bu rá häizehe. ¹³ Pe nu'bu mi nets'i, bi zon'du 'det'a yá 'yêhe, 'da'a n'da bi un ra mbeti ngue ra oro xun ngu di muui. Ne bi 'yemp'u: “Gui hyomhbu 'be'a da zä gui 'yothu ngue di xand ma mbeti,” bi 'yembi.

¹⁴ Ne nu'u yu ja'i mi 'bupu ja rá häi, him mi numanho a ran 'yohu. Janangue bi mbehni 'da yüm 'behni ngue m'bet'o da zoni da ma ngue hin din t'un rá ts'edi a ran 'yohu. ¹⁵ Pe nu'a ran 'yohu, bin t'un ran t'edi din ts'ut'abi ne bi mbeng bu rá häi buya. Nu'bu mi zom buya, bi zon'du yú 'yêhe xí un ra mbeti, nde da badi hangu bi hyuxa rá mbeti xí un'na n'da ngu n'da u.

¹⁶ Nu ra mbudi 'yêhe bi 'yemp'a: “Nuya bin ja 'det'a a ni mbeti,” bi 'yên'a. ¹⁷ Bi 'yemp'a rá hmu buya: “Xun ho gá 'yø'te, gra 'yêhe xun ho, gá xanda zu ts'u dá 'da'i, pe ne ga 'da'a nin t'edi ngue gui manda 'det'a yu hnini,” bi 'yembi. ¹⁸ Nu ná yoho ra 'yêhe bi 'yemp'a: “Nuya bin ja cut'a a ni mbeti gá 'daqui ga xandä,” bi 'yên'a. ¹⁹ “Nu'i, ga 'da'a nin t'edi ngue gui manda cut'a yu hnini 'bu,” bi 'yemp'a rá hmu buya.

²⁰ Ne xø man'da ra 'yêhe bi 'yemp'a rá hmu buya: “I ja ua ni mbeti gá 'daqui. Dá pe'ts'ä xun ho. ²¹ Nguetho dí paçä 'be'a nim 'bäi, ngue ya hin'yü nin huçcate. Guí honi 'bepu gdí hyanba rá mbeti yu ja'i. Ne guí hanba yú huqhi, janangue dá pe'ts'ä ni mbeti ngue dí su ga 'bedi,” bi 'yên'a. ²² Nu'a rá hmu bi 'yembi: “Nu'a gá ma i udi ngue grá ts'om'bäi. ²³ Hanja hin gá

hmi'a ma mbeti n'dahma xtí hyux'i ts'u,” bi 'yembi.

²⁴ Ne bi 'yemp'u mi 'bäpu: “Dami hyanbahu rá mbeti na ran 'yohu ne gui unhdu a ra mbudi 'yêhe, nu'a to'o bi dāha xun ngu,” bi 'yembi. ²⁵ Pe nu'u mi 'bäpu, him bi nde da 'yø'te 'be'a bi man yú hmu, nguetho xun ngu i ja a ra mbudi 'yêhe. ²⁶ Pe nu'a ra hmu bi 'yemp'u: “Nu'a to'o i humbi i øt' ma 'befi, hinga hont'a rán zäbi da dāha, pe man'da xun ngu ga unni. Pe nu'a hingui nde da 'yøt' ma 'befi, hin te da dāha, ne ga hanba'a dá unni,” bi 'yēna. ²⁷ “Ne nu'u him mi ndeje dan ts'ut'abi ua, ba sihu, gui secpahu yú 'yuga ua,” bi 'yên'a ra hmu buya, bi 'yên'a ra Jesús 'bu mi man ran t'uti.

Ra Jesús bi yurpu ja ra hnini Jerusalén

²⁸ Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús, bi thopuya, ní mba bu Jerusalén. ²⁹ Ne nu'bu mi ts'utho da zom bu ja ra nyuni guepu i ja ra hnini Betfagé ne ra hnini Betania, ³⁰ bi mbehni yoho yú xädi, bi 'yembi:

—Ní mbe bu nán jombu ja ra hnini. Ne gui tømmi bu n'da ra t'uburu án that'i bu ja ra nden'yu, ne xinga n'da ra ja'i ní hyuts'i. Bá xocui ne ba siui ua. ³¹ Ne nu'bu 'bo'o da 'yän'nau: “Hanja gní xocui ra buru,” gui 'yēnu: “Nu'a ra hmu i hon'a ra buru,” gui 'yēnu, bi 'yemp'u yoho yú xädi.

³² Ne bi mba buya, ne bi dñ'a 'be'a xí xi'a ra Jesús. ³³ Ne nu'bu mi xoc ra buru, bi 'yän'na rá mbeti:

—Hanja gní xocui na ra buru, bi 'yembi.

³⁴ Bi dāh yu xädi buya:

—Nu'a ra Hmu i honi, bi 'yên'u. Ne bi ndepe da zix buya.

³⁵ Ne nu'u yu xädi bá si ra buru buya, ne bi gaspa yú coto bu ja rá xuthä ra buru ne bi hyuxa ra Jesús. ³⁶ Ne nu'bu mi mba bu 'yu ra Jesús, nu'u yu ja'i 'bex

bi mbøcua yú pahni bu ja ra 'yu ngue da thopu a ra Jesús. ³⁷ Ne nu'bu mi gapu ja ra nyuni ní mba bu Jerusalén, gátho u min 'yohu nts'edi i mbafi, bin johya ne bi 'yèspa Oja nangue yun t'òt'e nuixte bi nu. ³⁸ Bi 'yèn'u:

—Majapi ra ts'ut'abi bá ðhe nangue rá thuhu ra Hmu. Ne din ja rán johya Oja yú mbui yu ja'i. Nuixtetho rá ts'edi Oja, bi 'yèn'u.

³⁹ Ne nu 'da'u yu fariseo bi 'yèmp'a ra Jesús:

—Dami hecua ni xádi din he.

⁴⁰ Pe nu'a ra Jesús bi 'yèmp'u:

—Nu'bu ga hecpá yu ngue i èspa Oja, pe go da 'yèspa Oja ya yu do bongua, bi 'yèn'a ra Jesús.

Ra Jesús bin zoni nangue yu ja'i 'bupu ja ra hnini Jerusalén

⁴¹ Ne nu'bu mi hyän bu ra hnini Jerusalén a ra Jesús, bin zoni. ⁴² Ne bi 'yèn'a:

—Min ndegá ngue xquí pähmbu a dí yan'ahu bu ja ran unbi mazaí, pe hin gán nde gá pähmbu, pe nuya him man zä, nguetho tengu'bu njo'mi ni däh. ⁴³ Ne da zøn ra pa ba ðh nin suihu di mbät'a ni hninihu ne njon da zä da bøni ngue din yani, ne gan tunhdu u buya. ⁴⁴ Ne gátho ahü ngue guí 'bühmbu nu, da hyo ahü ne da guah ni hninihu. Ne da mba nso't'i, ne xinga n'da ra jaðo da gopu. Nguetho nu ahü xingui ts'u gá pähmbu a ra pa xtí pø ahü Oja, bi 'yèn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hyøn'a thi yu mbä bu ja ra ðanija

⁴⁵ Ne nu'a ra Jesús buya, bi mba bu ja ra ðanija ne bi hyøn'a thi gátho yu mbä mi 'bupu. ⁴⁶ Ne nu'a ra Jesús bi 'yèmp'u:

—I mam bu ja rá m hman Oja: “Í thø'a ma ngu ngue da mba nthandegä bu,” i ðn Oja. Pe nu ahü gá 'yørpadahü tengu'bu ra hyaðo guèpu nín 'yan'yü u be, bi 'yèn'a ra Jesús.

Bi t'òmanho a bi man ra Jesús

⁴⁷ Nu'a ra Jesús thocua thoho min xänbate bu ja ra ðanija. Pe nu'u yu ngurpa mbäjä, ne yu xänbate nija, ne yu ðac'yei, min nde da hyo'a ra Jesús. ⁴⁸ Pe hin'yü 'be'a da 'yøt'e ngue da hyo. Nguetho gátho yu ja'i bi 'yurpa ra güenda 'be'a bi man ra Jesús. Njon bin nde bi ut' yú mbui u 'da.

Rán t'èdi ra Jesús

20 Ne nu ra Jesús n'da ra pa bi xänba yu ja'i bu ja ra ðanija nangue ran ho ma'da'yo. Ne'u yu ngurpa mbäjä ne yu xänbate nija, ne yu ðac'yei, gátho bi zøm bu. ² Ne bi t'än'na ra Jesús:

—Hanja sä guí øt'e 'be'a guí øt'e. To'o bi 'da'a nin t'èdi, bi 'yèmbi.

³ Pe nu ra Jesús bi ðati:

—Necä, ga än'nahü, ⁴ to'o bi un rán t'èdi ra Xuua ngue bi 'yøt' ran xixya, hague Oja uague yu ja'i, bi 'yèna.

⁵ Pe nu'u bin 'yänzehe u 'be'a dí ðati. Ne bi 'yènse:

—Nu'bu ga èmfu ngue Oja bi un'na rán t'èdi a ra Xuua, ne da 'yènju buya: “Hanja hin gá 'yèc'yeihu 'bu.” ⁶ Pe nu'bu ga èmfu, yu ja'i thoho bi un rán t'èdi, dí bat'adoju yu ja'i nguetho xun ngu yu ja'i èc'yei rá pøngahya Oja ra Xuua, bin 'yènzehé u.

⁷ Janangue'a bi t'èmp'a ra Jesús:

—Hin dí pähmbe to'o bi un rán t'èdi ra Xuua, bi 'yèntho.

⁸ Necä hin ga xi ahü to'o bi 'dacá ran t'èdi ga øt'ä 'be'a dí øt'ä, bi 'yèna.

Ran t'uti yu ts'ombefi

⁹ Ne bi xih man'da ran t'uti a ra Jesús, bi 'yèna:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu bi 'yøt'a n'da ra nuandät'o, ne bi hmit'i 'da yu mbefi. Nu'a rá mbeti bi mba n'danni buya, ne nya'atho bäm 'bupu. ¹⁰ Ne nu'bu mi zøn yu pa da thuc yun dät'o, nu'a rá mbeti bá pehna n'da rá 'yèhe da duspa 'da yün

dät'o, ngue'a án yəhə a. Pe nu'ə bi zocpa a ra nuəndät'o, bi mbemba thoho ra 'yēhe ne bi 'yet'i, xín te bi unni. ¹¹ Ne ná yoho rá 'yēhe bá pehna rá mbeti ra nuəndät'o, pe ngutho bi 'yörpa ra 'yēhe, ne'a bi mbemba thoho mahön'a, bi 'yer büya ne nte bi unni. ¹² Ne ná hyu rá 'yēhe xø bi mbehni mahön'a a ran 'yohə, ngutho bi t'örpe, bi ünba yə mbefi ne bi 'yet'i, xín-gui ts'ə bi unni.

¹³ Ne nubüya, nu ra mēndät'o bi bēni 'be'a da 'yøt'e. Ne bi 'yēna: “Masque ga pehn'na ma ts'unt'ə, dadí huəqui, xøhma da numansu na,” bi 'yēse. ¹⁴ Pe nu'bu mi nurpa rá ts'unt'ə ɯ yə mbefi, bi mam büya ngue da hyo, bi 'yēn'ə: “Mbähä ga hohə rá ts'unt'ə, janangue da zä ga cosehə ra nuəndät'o,” bi 'yēn'ə. ¹⁵ Janangue'a bi zix pə ma'ueni, bi hyön'a thi ra ts'unt'ə, ne bi hyo bu, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ne xø bi 'yän'də yə jə'i mi 'bäpə:

—'Be'a guím bəmhbə da 'yøt'a rá mbeti ra nuəndät'o ya, bi 'yēna.

¹⁶ Pe dí xi ahə, ba ɛse ne da hyo'ə, ne n'dan'yo di un'na rá nuəndät'o büya, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ne nu'bu mi 'yø'ə yə jə'i 'be'a bi man ra Jesús, nu'ə bi 'yēn'ə:

—Ojə da 'yøt'e hin din ja a guím ma, bi 'yēn'ə.

¹⁷ Pe nu'a ra Jesús bi hyət'ə, ne bi 'yēmbi:

—Pe 'be'a nam bøn'a rām hman Ojə nt'o'ti maya'bu 'bu, ngue i ɛna:

Nu'a ra do bi bunt'ə yə gədo 'bu mi hyøh ra ngu,

gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yə guangu, i ɛm bu ja rām hman Ojə.

¹⁸ Ne tengu'bu da guesegä a ra do i hmam bu. Hønt'a go to'o hingui ɛc'yēigui, din ünbasehe, tengu'bu da däng bu ja ra do din tūni, ne go ga sempä a tengu'bu ra do da ze'mi ne da 'yet'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

Bin t'än'na ra Jesús 'bu din jut' ra renta ogue hin'na

¹⁹ Nu yə ngurpa mbäjä ne yə xän-bate nijə 'bu mi 'yø'a ran t'uti bi man ra Jesús nangu'e'ə yə hyote mbefi, min nde da got'a fädi ra Jesús, nguetho bi bədi tengu'bu guesə ɯ yə hyote mbefi ɯ yə mbäjä ne yə xänbate nijə. Pe him bi got'i nguetho bi zutho yə jə'i. ²⁰ Janangue bi bəm mahön'a büya ne bi mbehni 'da yün 'yohə ngue da 'yän yün t'änni a ra Jesús, n'dahma din ja 'be'a sä dí fent'a ra Jesús ngue di dä bu 'buh ra ts'ut'abi. ²¹ Ne nu'ə yün 'yohə bi xi a ra Jesús:

—Xänbate i, dí pəhmbe hønt'a ma-juəni guí ma. Ne dí pəhmbe guí xänbi xün ho hønt'a go to'o má jə'i ne hin guí huahni to'o guí xänbi, pe guí xifi xün ho nangue Ojə. ²² Dami xije ya, ha din theui man t'ədihə bi 'dajə Ojə 'bu ga juthə ra renta a ra ts'ut'abi Roma, uague hin'na, bi 'yēn'ə.

²³ Pe nu'a ra Jesús mi pədi i ts'ämhyə thoho. ²⁴ Ne bi 'yēmp'ə:

—Hanja gní 'yängui, xi ni mbeti gní juthə ra renta ra ts'ut'abi, gan nugä, bi 'yēna.

Ne bi un büya.

—To'o rá pøte ne rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ne nu'ə bi 'yēn'ə:

—Rá pøte ne rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

²⁵ Bi dəh ra Jesús büya ne bi 'yēmp'ə:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Ojə, gui un'na Ojə a, bi 'yēmp'ə.

²⁶ Janangue nu yün 'yohə him bi zä xtá hyät'a ra Jesús, pə bi hyonya thoho ɯ 'be'a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni 'bu da ndants'ə xün du

²⁷ Ne nu'ə 'da yə saduceo, bi zøm bu 'buh ra Jesús, gue'ə hingui ɛc'yēi da ndants'ə xøn du. Nu'ə bi 'yēmp'a ra Jesús:

²⁸—Nu'a ra Moisés bi 'daju n'da man t'ɛdihɛ nɛ bi 'yɛna: “Nu'bu bi du n'da ran 'yohɛ ngue mi 'buh rá xisu nɛ njo'o yú t'uhni, nu'a rán 'yohɛ da zinba a rá xisu. Ne nu'a rá mbúdi t'uhni dim 'bui, da thuspa rá thuhu a ran 'yohɛ bi du nɛ da'yɛmbi rá ta a,” bi man ra Moisés.

²⁹Pe gue'a ga án'nahe. Bim 'bu'i yoto yun 'yohɛ din 'yohɛ zehɛ. Nu'a ra mbúdi n'yohɛ bi zin'a n'da ra xisu, nɛ m'bejua buya bi du a ran 'yohɛ nɛ him bim 'buh rá t'uhni. ³⁰Ne nu'bu mi du ran 'yohɛ buya, ná yoho rán 'yohɛ bi zin'a ra xisu mahɔn'a, nɛ xɔ bi du a. ³¹Ne xɔ bi zin'a man'da rán 'yohɛ buya, 'da'ingu bi 'yɔt'u gátho yoto yun 'yohɛ, gátho bi du nɛ xínga n'da bim 'buh yú t'uhni. ³²Mbejua buya, bi duse ra xisu, bi 'yɛn'u. ³³Nuya, dami xije 'be'a din ja a ra pa da ndants'u xun du. To'o da 'yɛmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gátho yoto bim 'buhmbu ra xisu ua ja ra hái, bi 'yɛn'u yu saduceo.

³⁴Ne nu'a ra Jesús bi dɔti:

—Hɔnt'ua ja ra hái din thɔt'u yu ja'i.

³⁵Ne gátho to'o yún sáhu da mba bu mahɛts'i 'bu bi ndants'u xun du, nɛ him man ja ran thɔti bu. ³⁶Nguetho da gohi tengu tho yúm 'behni Oja u, nɛ him man da du bu. Ne ma'da'yo da gohi 'bu bi xoxa Oja u ngue yú t'uhni Oja u.

³⁷Pe ne'a ra Moisés bi ma da ndants'u xun du 'bu mi 'yo't'i 'be'a bin ja, nu'bu mi nu mí zɔ ra za 'bu maya'bu. Ne i mam bu ngue nu Oja rá Oja ra Abraham nɛ ra Isaac nɛ ra Jacob, nɛ nu'u, ná ya'a thoho xí du u 'bu mi 'yɛmp'a Oja ra Moisés. ³⁸Ngubu bi ma nguetho guexta'a i 'buh yú mbui. Nubu na nu Oja 'da'ingutho 'bu i 'bu'a n'da ogue xun du n'da. Guexta'a i jatho yú te u xun du, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁹Ne nu'u 'da yu xánbate niја, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—ɛmme xun ho a gá ma, bi 'yɛn'u.

⁴⁰Ne nu'u yu saduceo ya him mi sá da 'yán mi'da yun t'anni.

To'o rám bom'beto a ra Cristo

⁴¹Ne nubuya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Hague nán zá guí ɛmfu ra Cristo rám bom'beto ra David a. ⁴²Nguetho bi manse ra David bu ja ra sɔcuɔ bi 'yo't'a: Nu'a Oja bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Hyucua ga conhui ma ts'edi,

⁴³gue'bu go dá tapá gátho u nin sũihɛ,”
i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra David 'bu mi ma nange ra Cristo.

⁴⁴Hanja i ɛmbi rá Hmu, nɛ rám bom'beto a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hinga gue'a bu nán xánbate u yu xánbate niја

⁴⁵Nu'a ra Jesús buya, ní jat'a nyáhu yú xádi, gátho mi 'bäpu mi øde 'be'a bi man ra Jesús. Bi 'yɛmp' u buya:

⁴⁶—O guí urpahɛ masu 'be'a da man'u yu xánbate niја, nguetho i he yú mba-pahni xum hmadi ngue da t'ɛspi, nɛ ɛmme di ho da mba ma zengua ngue da 'yɛspa yu ja'i. Ne ɛmme i honi da hyupɛ ja yun thuts'i xun ho bu ja yu niја, nepɛ ja yun sihme. ⁴⁷Ne i siyabi 'be'a i pe'ts' yu xisu xun du yún ndø, nɛ i tunba yú ngu, nɛ ní jat'i nya'a thoho i yáhu Oja bu ja yu niја. Pe nu'u, man'da xun utho ran unbi da nu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'a ran t'unni man'da di muui

21 Nu'a ra Jesús mi 'bäpu ja ra daniја nɛ bi nu yu membeti i cät yú mbeti bu ja ra huada, ngue rán t'unni Oja. ²Ne bi nu n'da zu hyoya xisu bi gärpɛ yoho yu t'uc'axt'i. ³Nu ra Jesús bi 'yɛmp'u mi 'bäpu buya:

—Majuani dí xi ahɛ, nuna ra hyoya xisu man'da di muui bi uni xinda gue'hu gátho mi'da. ⁴Nguetho gátho yu membeti 'bu ya bi gät'a n'da ra mbeti ja ra huada, pe ya mbongui thoho yú mbeti, pe nu'a zu hyoya xisu, bi uni gátho mi ja, xingui ts'u bi bongui 'be'a da hyonse, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra danija

⁵Nu'a ra Jesús mi ø'a man yu ja'i: "Ma-hotho ra danija, ne mahotho yun t'unni i zupu." Pe ra Jesús bi 'yemp'u:

⁶—Nuna gätho guin nuhu ya, da zøn ra pa hin te din ja ua, xingui ts'u da bonga n'da zu xequi ngue hin da yøt'e, bi 'yøn'a ra Jesús.

Ran unbi din ja ua ja ra häi

⁷Ne nu'u 'da yu ja'i mi ø'a bi man ra Jesús, ne bi 'yänni:

—Gra xänbate i, nda'a ní pa din ja a guim ma, 'be'a ní hmepya din ja sä ga pähmbe.

⁸Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Dami jamansu 'be'a guí ec'yeihu. Nguetho da zøn ra pa ba ɛh yu hyäte da hyä ahü: "Nugä drá Cristogä," da 'yøn'ahü. Ne da 'yøn'u: "Ya bi zøn ra pa ran zegui," da 'yøn'u. Pe o guí ec'yeihu 'be'a da man'u. ⁹Ga xi ahü 'be'a gätho din ja ua ja ra häi gue'bu go ba ecä mahøn'a. O guí suhu 'be'a gui 'yøhmbu, nguetho din ja yu däsui, ne yu ja'i hinga 'da'angu da bēni. Pe hinga gue'bu ran zegui din ja u, bi 'yøn'a ra Jesús.

¹⁰Ne xø bi 'yēna:

—Ne 'da'a n'danni yu häi din ja yu sui. Ne din suse n'da ngu n'da yu ts'ut'abi.

¹¹Ne din ja yu 'yämhäi nts'utho, ne din ja ra dāthu, ne ra dāgēhe, ne din ja yu hmepya nts'utho bu mahēts'i.

¹²Pe hin nín ja a dím mangä 'bu bim fent'ahü ne da mba ma un'ni ahü. Ne da ts'ix ahü bu ja yu ni ja, di un'nahü bu. Ne da mba ma dä ahü bu 'buh yu ts'ut'abi nepu 'bu'u ja yú ts'edi. Gätho ngubu da t'øt'ahü ngue guí tengahü. ¹³Pe nu'bu da ts'ix ahü bu, da zä gui mamhbu bu ran ho ma'da'yo. ¹⁴Ne 'yo gadín 'yomfēnihü 'be'a gui mamhbu 'bu bi mba ma juan'ni ahü.

¹⁵Nguetho nugä, ga bēn'nahü 'be'a da zä gui mamhbu ra ora gam 'bähmbu

bu. Ne nu'a ga bēn'nahü, xinga n'da nin suihu da zä da dāti 'be'a gui mamhbu bu. ¹⁶Ne madague'bu, ni tahü ogue ni mbehu, ogue ni cuhu, ogue ni menihu, ogue ni amigohü, pe guemhma di dä ahü bu 'buh yu ts'ut'abi. Ne 'da'ahü da tho ahü ngue guí ec'yeigahü. ¹⁷Ne gätho da ts'an ahü nanguēcä. ¹⁸Pe o guin suhu nguetho xinga n'da ni xtāhu dim 'bepu ja ni yāhu. ¹⁹Pe nu'bu gui hyäthu yun unbi, O ja di 'da ahü ra te mazai, bi 'yøn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra dahnini Jerusalén

²⁰Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu'bu guin nuhu xí mbät ra hnini Jerusalén yu dofai, gui pähmbu mi ts'utho da guah ra hnini. ²¹Ne nu'bu bin ja bu Njerusalén, gätho u 'bupu ja ra xequi Judea xun ho 'bu da 'dagui da mba bu dāpo bu ja yu nyuni. Ne'u i 'bupu ja ra hnini, xun ho 'bu da bōni, ne gätho i 'bupu dāpo hin da 'yēna da mba bu ja ra hnini. ²²Nguetho gue'a ra pa di un rán unbi O ja u, ne gätho din ja tengu tho i mam bu ja rá hman O ja din ja. ²³Ne nu'bu bin ja a, huécate u in ha't'ahni, ne'u gätho u 'buh yú 'uere. Nguetho ndumbuitho rán ts'embi O ja din ja ua ja ra häi ne xun ngu yun unbi da nu yu ja'i. ²⁴Ne nu'u 'da'u dí mba ntho ra juai, ne nu'u mi'da da ts'ixpu n'danni yu häi ne da gohi tengu'bu i ofädi. Gue'u hing yu judfo di ts'on na ra dahnini ne di manda ua, gue'bu go da zøn ra pa da hyänba yú ts'edi O ja, bi 'yøn'a ra Jesús.

'Bu bi zøn ra pa ba ɛh ra Cristo

²⁵Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu O ja da 'yøt' yu hmepya bu ja ra hyadi, nepu ja ra zana nepu ja yu sø. Ne yu ja'i 'bucua ja ra häi emme din su'u bu da 'yøde nts'edi da 'yēn ran dāhi yu dejā. ²⁶Ne emme da güent yú mbui nanguē ra mbidi din ja. 'Ne da zu 'bu da bēni 'be'a din ja gätho ua ja ra ximhäi. Ne gätho

'be'a bí ja bu mahęts'i di 'yaŋi. ²⁷ Ne nu'bu bin ja a dí xi ahu, 'bex gua ęcä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ba ęcä bu ja yu güi, ban 'yo'be ma ts'edi xun ngu ngue dán nuixtegä. ²⁸ Ne nu'bu gán nuhu da mbüdi din ja, dami hyuthu nzambüi ne gui ndoš'hu mahęts'i, nguetho ba ęh ni pørpatehu da yaŋ ahu, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

²⁹ Ne man'da bi man ra Jesús ngue bi man'a n'da ran t'uti, bi 'yeŋa:

—Gan 'yomfęnihü ts'ü 'be'a di ja ra za ra higo ne'ü mi'da yu za. ³⁰ Nu'bu guín nuhu i pøx yú paxi yu za, guí paŋmbu 'bex ba ęh yu pa xum pa. ³¹ Ngutho 'bu bi mbü'a dí xi ahu, gui paŋmbu mi ts'ütho di manda rá ts'edi Oja ua buya.

³² Majuŋi dí xi ahu, nu yu ja'i 'bucua ya, hinga gätho xtí du 'bu bi mbüdi din ja a dí xi ahu. ³³ Nu bu mahęts'i ne ra ximhäi da guadi, pe nu'a mam hmangä hin da gua'a, bi 'yeŋa.

³⁴ Janangue dami jamansu 'be'a guí øthu, o guín nde gui 'yøthu ni pähä zehęhu, ne hinga hont'a guim bęmhbu nin sihmehü. Dami jamansu a gui 'yøthu, hin ga tın'nahü ngue gdí øthu a 'bu bá pengä. ³⁵ Nguetho njon da ba'a ra ora ba ęcä, pe gätho yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi da nu. ³⁶ Dami tøm thohohü ne thocua thoho gan yaŋu Oja, n'dahma din ja ni ts'edihü gui hyäthu yun unbi din ja. Nu'bu ngubu gui 'yøthu, hin gui pes' ni sähu 'bu gä 'bähmbu bu ja ma hmigä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yeŋ'a ra Jesús 'bu mi xih yú xädi 'be'a gätho din ja.

³⁷ Ne nu'a ra Jesús 'bu mi 'bupü Jerusalén, gätho yu pa mi xänba u yu ja'i bu ja ra danija. Pe nu'bu ra xui buya, mi pa bu ja ra nyuni Olivos. ³⁸ Ne gätho yu xudi mi pa bu yu ja'i bu ja ra danija, da 'yø'a i man ra Jesús.

Bi hma da tho ra Jesús

22 Nuya mi ts'ütho da zøn ra pa da ts'i ra hme hin'yü rá íxi. Gue'ü

yu pa ra dämpeti ran dąbaxjua. ² Nu'ü yu ngurpa mbäjä ne yu xänbate nija, mi honi 'be'a dí hyo ra Jesús. Pe mi su'ü 'be'a da 'yøt' yu ja'i 'bu da hyo'a.

³ Ne nu'a ra zıthi bi yut' rá mbüi ra Judas Iscariote, gue'a n'da rá xädi ra Jesús. ⁴ Nu'a ra Judas bi mba, bin yaŋu yu ngurpa mbäjä ne yu hmu dofui, ne bi xifi 'be'a da 'yøt' 'bu di dä'a ra Jesús. ⁵ Nu'ü bi hyu yú mbüi 'bu mi man'a ra Judas 'be'a da 'yøt'e. Ne bi xifi da gut rán zäbi ra Judas. ⁶ Ne nu ra Judas buya, bi døma ra ora 'bu njongui 'bupü yu ja'i ngue di dä'a ra Jesús.

Rán sihme ra Hmu

⁷ Ne mi søn ra pa bin ja ra dąnts'ihme i ts'i ra hme hin'yü rá íxi, ne i ho ra t'üde'yo. ⁸ Ne nu'a ra Jesús bi mben'na ra Pedro ne ra Xuua ne bi xifi di hoc ran sihme ran dąbaxjua, da zi 'bu bin de. ⁹ Nu ra Pedro ne ra Xuua buya:

—Hapü guín nde ga hoc'be, ęn'ü.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yęmp'ü:

—Nu'bu gán 'youi bu ja ra ndenhnini ne gui nuui n'da ran 'yohü i tu n'da ra xaro ra dehe, dami tendui a ran 'yohü, ne gui cut'ui bu ja ra ngu da yut'a. ¹¹ Ne gui xihmi a ra mengu bu: “Nu'a ra xänbate bá penga'be ngue gui xic'be hapü i ja ra cuarto ngue ga sägähe ra dąnsihme,” gui 'yęnui. ¹² Ne nu'a ran 'yohü da zix aui bu magąts'i hapü i ja ra cuarto xun ndoho. Guepü gui hocui rán sihme ran dąbaxjua, bi 'yęmp'ü yú xädi.

¹³ Nu ra Pedro ne ra Xuua buya bi mba bi dıni tengutho bi man'a ra Jesús. Ne bi hocpü ran sihme buya.

¹⁴ Nu'bu mi zøn ra ora buya, nu'a ra Jesús ne mi'da yú xädi bi zøm bu ne bin sihmehü. ¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yęmp'ü yú xädi:

—Ęmme dán ndegä ga sihu na ran sihme ran dąbaxjua 'bu di 'bedi ga tugä. ¹⁶ Ne dí xi ahu, him man'dandı ga sigä na ran sihme jague'bu bi zøn ra pa ngue gán

yamhbə xən ho 'bə gám 'buhmbə bu di manda rá ts'edi Oja.

¹⁷ Nu ra Jesús bəya bi dəca n'da baso ra vino ne bi un ra jamadi Oja, ne bi 'yemp'u yú xädi bəya:

—Dami comhbə na po na ra baso, gui sihə. ¹⁸ Nguetho dí xi ahə, hin ga sigä mahøn'a asta gue'bə go da zøn ra pa di manda ua rá ts'edi Oja xən ho.

¹⁹ Ne nubəya, bi həcə ra hme ne nu'bə mi gua'a bi un ra jamadi Oja bəya, bi xeni ne bi darpa u yú xädi, bi 'yena:

—Nuna ra hme na, ma ngöc'yeigä na, ga ungä nangue ahə. Ne n'dandj ngu n'dandj 'bu guí sihə, guim bənju, bi 'yən'a ra Jesús.

²⁰ Ne nu'bə mi guadi bin sihme u, nu ra Jesús bi dec'a ra baso ra vino ne bi un'du yú xädi ne bi 'yemp'u:

—Nuna, ran hoqui ma'da'yo, guehna nam bəni ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo'yu bi 'yot'ahə Oja na, bi 'yena.

²¹ Pe dí huhmbə ua n'da di dägä. ²² Ne nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da thogä, ngue gue'a bi zänd Oja, pe í huəhi maha a di dägä, bi 'yən'a ra Jesús.

²³ Nu yú xädi, 'bex bin 'yänzehe to'o di dä'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o dim 'bet'o

²⁴ Ne man'da ran junt'i bi 'yot'u yú xädi ngue to'o dim 'bet'o nanguese u. ²⁵ Pe nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nuua ja ra häi, nu yə ts'ut'abi ne'u i ja yú ts'edi, xun həi i ørpa yə ja'i 'bu di manda u, i øt'e yú 'yēhe u, ne i t'əmbi xən ho a i øt'e. ²⁶ Pe nu ahə, hin gan jahə bu. Nu'a to'o dim 'bet'o, da 'yot'e dim 'bejua thoho. Ne nu'a to'o din ngurpi, da 'yot'e din 'yēhe thoho a. ²⁷ Nu yə hmu 'bucua ja ra häi, hin dim pe'u, pe gue i t'ømi da mbep'u yú 'yēhe, pe nugä madague dím hmugä, pe dí øt'ä ngue ni 'yēhegahə, bi 'yən'a ra Jesús.

²⁸ Ne man'da bi xifi, bi 'yena:

—Pe nu'ahə, dán hyəmhə 'bə má nugä yən unbi ua ja ra ximhäi. ²⁹ Janangue ga 'da'a nin t'ədihə, tengutho bi 'dacä ma Ta. ³⁰ Ne nu'bə bi zøn ra pa ga øt' ran ts'ut'abi, 'darpə dan johyahə, ne gui comhbə ma ts'edi gui juənbahə ma mi'israelhə, dyú judfohə, bi 'yən'a ra Jesús.

Ra Jesús i pađi 'be'a da 'yot'a ra Pedro

³¹ Ne bi t'emp'a ra Pedro:

—Ma zə Pedro, nu'a ra zjthu bi 'yäh ran t'edi ngue da zä'a ni mbuihə, in nde ahə gan 'uəxthə tengu'bu i 'uəxt ran dahi yú häi ra trigo. ³² Pe nugä, ya dá əp ma Ta him má zä gui pumbəni ni t'ec'yēihə. Ne nu'bə gán 'yomfəni ts'u, gui 'yec'yēi xən ho mahøn'a, ne gui zerpa yú mbui ni mi'yec'yēihə, bi 'yēmbi.

³³ Ne nu'a ra Pedro bi daj pəya:

—Nugä, ga ten'na i madague dan ofädiui ogue ga tuui, bi 'yena.

³⁴ Bi da'a ra Jesús bəya:

—Gra Pedro, dí xi'i, nu'bə hin ní mbah ra øni, ná hyundi xquí cøngui, bi t'emp'a ra Pedro.

Ra Jesús bi ma mi ts'utho da nu ran unbi

³⁵ Xø bi 'yemp'u yú xädi bəya:

—Nu'bə ra mbudi dá pen'nahə bu gá mamhbə ran ho ma'da'yo, ne hin te gá hyəxhə. 'Be'a gá 'yøthə, ha bin ja 'be'a gätho gá hyomhbə, uague hin'na.

Ne gätho yú xädi bi 'yena:

—Hin te dá 'behmbe.

³⁶ Pe nuya n'dan'yo gui 'yøthə, gui tux ni buxahə, ne gui hyəx ni mbetihə. Ne nu'bə hin'yə ni espadahə, gui pä ni pah-nihə gui tāmhbə n'da. ³⁷ Nguetho i jatho din jagä tengu i mam bu ja rá hman Oja, i əm bu: “Yə ja'i da 'yēmbi ra ts'om'bäi a,” i əm bu ja rām hman Oja nanguecä, bi 'yən'a ra Jesús.

³⁸ Ne nu'u yú xädi bi 'yēmbi:

—Gra Hmu, i jaje yoho yu espada, bi 'yɛn'ɛ.

—Dí gua'ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús in yaui Oja bu ja ra nyuni Olivos

³⁹ Nu'a ra Jesús buya, bi bøm bu ja ra cuarto mi sihme ɛ, bi mba bu ra nyuni Olivos, bi mbähä yú xädi. ⁴⁰ Ne nu'bu mi zøm bu, nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Dami 'yäfu rá ts'edi Oja gue da zä gui hyäthɛ yán ts'äte ra zıthɛ, bi 'yɛmbi.

⁴¹ Ne nu'a ra Jesús bi 'ue'i ts'u bu mí 'bäh yú xädi, ne bin danyahmu, bin yaui Oja. ⁴² Ne bi 'yɛna:

—Ma Ta'i, nu'bu ni pähä, dami japi ngue hin ga sigä a ra mbohi gä sänni ga sigä, pɛ hin dín nde ma pähäzɛhe pɛ go ni pähä dín nde ga øt'ä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴³ Bex bi nequi bu n'da rá m 'behni Oja mahɛts'i ngue bá hanba a í zerpa rá mbui.

⁴⁴ Pɛ nu'a ra Jesús ɛmme bi du rá mbui, ne man'da nts'edi bin yaui Oja. Xøgue ra ji a rá xänthe mi täpu häi.

⁴⁵ Ne bi ndants'a ra Jesús buya, bi mba bu 'buh yú xädi. Pɛ nu'ɛ, gätho min äha nguetho bi güent yú ja'i ɛ nangue ra dumbui mim bɛni. ⁴⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Hanja gnán ähmbɛ. Dami nuhmbɛ, gan yaɛu Oja janangue'a da zä gui tähmbɛ rán ts'äte ra zıthɛ, bi 'yɛmbi.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Ne nu'bu min yaɛu yú xädi, 'bex bá ɛpu n'da nts'i yu ja'i, ne bá 'bet'o ra Judas, gue'a n'da rá xädi ra Jesús. Ne nu'a bi zøm bu 'buh ra Jesús ne bi zuspa rá 'yogu 'bu mi zengua. ⁴⁸ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Grá Judas, ha ran ts'ɛ'ts'i guí dägüi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁹ Ne nu'ɛ mi'da yú xädi 'bu mi nu 'be'a bin ja, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha ga japähe ma espadahe, ɛn'ɛ.

⁵⁰ Pɛ him bi dø'mi 'be'a da si'a n'da ɛ, 'bex bi zecua rán 'yeizagu rá 'yɛhe ra ngurpa mbäjä. ⁵¹ Pɛ nu'a ra Jesús 'bex bi hecua yú xädi:

—O guí øthɛ a, bi 'yɛmbi.

Ne 'bex bi hocua mahøn'a a rá zagu a ran 'yohɛ. ⁵² Ne nu'a ra Jesús 'bex bin yaɛu yu ja'i ngue bá ɛhe da zits'i. Min 'yohɛ yu ngurpa mbäjä ne yu ngurpa mbädi bu ja ra danija, ne mi'da yú ngurpi yu judío. Ne bi 'yɛmbi:

—Ha drá bɛgä ngue guä haɛu ni espadahɛ ne ni zahɛ ngue gui sixcaɛu, bi 'yɛna. ⁵³ Hanja hin gä bentcaɛu bu ja ra danija, ne zant'a min xänbategä bu. Pɛ nuya bi zøn ra ora din ja a bi zänd Oja ne n'da ora thoho gui tajɛu, ne'a ra dãmants'o n'da ora thoho da daqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

⁵⁴ 'Bex bi fent'a ra Jesús ne bi ts'ixpu ja rá ngu ra hmumbäjä. Ne nu'a ra Pedro bi denni a na 'bejua thoho. ⁵⁵ Ne mi zø bu n'da ra sibi bu mbo rá mbät'ti rá ngu ra hmumbäjä. Ne nu ra Pedro madin täspihɛ bu yu ja'i. ⁵⁶ Ne mi 'bäpu n'da ra hmute ngue ra 'yɛhe bu. Ne nu'bu mi nu'a ra Pedro, bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohɛ hucua, min 'yohɛ ra Jesús.

⁵⁷ Pɛ nu'a ra Pedro bin cøni, ne bi 'yɛna:

—Nu'i grá xisu, xøgue hin dí paçä to'o a guí ma, bi 'yɛna.

⁵⁸ Nu'bu mi tho n'da zü t'u ora, n'da ran 'yohɛ bi nu'a ra Pedro ne bi 'yɛmbi mahøn'a:

—Nu'i grán 'yohɛ, gue'e gmin 'yohɛ ra Jesús.

Pɛ nu'a ra Pedro bin cøni:

—Hinga guecä, bi 'yɛna.

⁵⁹ Ne nu'bu mi thoh man'da ora, xø man'da ran 'yohɛ bi 'yɛmbi:

—Nugä, dí paçä na ran 'yohu. Guehna n'da rá xädi ra Jesús. Nehna ra mengu Galilea na, bi 'yena.

⁶⁰Pe nu'a ra Pedro bi ðati:

—Nu'i grán 'yohu, hin dí paçä 'be'a guím ma, bi 'yena.

Ne 'bex bi mbah ra øni búa. ⁶¹Nu'a ra Jesús 'bex bin yegui ne bi hyant'a ra Pedro. 'Bex bi be'n'a ra Pedro xí xi'a rá Hmu, ngue bi 'yembi: “Dí paçä nu'bu hin ná mbah ra øni, hyundj xquí cøngui,” ngue xí 'yembi. ⁶²Ne nu'a ra Pedro búa, bi mba bu thi ne bin zoni, bi be'nman'u 'be'a bi 'yøt'e.

Ra Jesús bi t'uspi

⁶³Ne nu'u yun 'yohu mi fá'a ra Jesús, bin uspate tho'u. ⁶⁴Ne bi gorpa rá dá ra Jesús, ne bi mbemp' puya, ne bi 'yemp'a ra Jesús:

—Grá pøngahya, xije to'o bi mbep'a'i, bi 'yembi.

⁶⁵Ne emme xun ngu ran ts'o bi xi'a ra Jesús.

Ra Jesús bi juanba yú ngurpi yu judío

⁶⁶Ne nu'bu mi hyax puya, bim peti bu yu ðaç'yei, ne yu ngurpa mbäjä, ne yu xänbate niä. Ne nu'u bi zixpø madím peti gätho yú ngurpi yu judío, ngue di juanba ra Jesús. Ne bi 'yemp'a:

⁶⁷—Dami xije ya, ha majuani gue'e grá Cristo, rá Thahni i Ojä.

Ne nu'a ra Jesús bi ðati:

—Madague'a ga xi ahü, hin gui 'yec'yeyigahu. ⁶⁸Ne ngutho'bu ga än'nahu n'da ran t'änni, hin gui thahmbu, bi 'yæn'a ra Jesús. ⁶⁹Pe nuya, bi zøn ra ora ga com'be rá ts'edi Ojä nuixte thoho, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁷⁰Ne nu'u mi hupu bi 'yänni:

—Ha gue'e rá Ts'unt'u e Ojä 'bu.

Ne nu'a ra Jesús bi ðati:

—Gue'a guí mamhbu, bi 'yena.

⁷¹Pe nu'u búa, 'bex bi 'yæn'u:

—Hingui jatho ga homhbu mi'da yu testigo, nguetho ya bin juanzehe, ne dá øhmbu a bi ma, bi 'yæn'u.

Ra Pilato bi juanba ra Jesús

23 Janangue'a bi ndants'u, bi zix'a ra Jesús bu 'buh ra ts'ut'abi Pilato. ²Ne gätho u bi yap'a ra Jesús. Ne bi 'yemp'a ra Pilato:

—Nuna ran 'yohu i 'bäcua, emme i hät yu ja'i, ne bi xih yu ja'i ngue hin din jut yu renta im man ra ts'ut'abi Roma, ne bi manse ngue guese ra Cristo, ra hmuts'ut'abi na, bi 'yæn'u madí yap'a ra Jesús.

³Ne nu'a ra Pilato búa, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha majuani gue'e rá hmuts'ut'abi yu judío.

Ra Jesús bi ðati:

—Gue'a gá ma, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁴Nu ra Pilato búa bi 'yemb yu ngurpa mbäjä ne yu ja'i mi 'bäpø:

—Xínga n'da ra ts'oqui dá tñbä na ran 'yohu, bi 'yena.

⁵Pe emme man'da nts'edi bi man'u yu yapate:

—Nuna ran 'yohu bi ðu'ma n'da ran heque nangué 'be'a bi xänba yu ja'i. Gue'a bi 'yørpu ja ra häi Galilea, nepu ra xequi Judea, ne nuya bi zøcua ja ra hnini Jerusalén, ngue da 'yøt'ua, bi 'yæn'u.

Ra Herodes bi juanba ra Jesús

⁶Nu'bu mi 'yøde 'be'a bi man yu ja'i, nu ra Pilato bi 'yänni:

—Ha ra mengu bu Galilea na ran 'yohu 'bu.

⁷Ne nu'bu mi baði gue ra mengu bu Galilea a ra Jesús, bi manda da ts'ixpu 'buh ra Herodes. Nguetho ra Herodes ra ts'ut'abi bu ja ra häi Galilea, ne gue'a ra pa i 'bupø ja ra ðahnini Jerusalén a. ⁸Ne nu'a ra Herodes, 'bu mi nu'a ra Jesús, bin johya, nguetho mi øde 'be'a gätho mi øt' ra Jesús, ne in nde da nu n'da

ran t'òt'e nuixte. ⁹Ne nu'a ra Herodes, xun ngu bi 'yän yün t'änni, pe nu'a ra Jesús him bi 'yurpatho ra güenda, xingui ts'u bi dadi. ¹⁰Ne hinga yatho mi 'bäh yu ngurpa mbäjä, ne yu xänbate nija, ne emme ts'edi bi mbafi, di yap'a ra Jesús. ¹¹Pe nu'a ra Herodes ne yu dofui, emme bi dentho a ra Jesús, ne xingui ts'u bi numansu'a. Ne nu'u yu dofui bi het'a ra pahni tengu yu pahni yu hmuts'ut'abi, ne bi mbenh mahon'a bu 'buh ra Pilato. ¹²Ne madín suhmi a ra Herodes a ra Pilato, pe nu ra pa a, bin amigoui buya.

Nu ra Pilato bi manda dí ho ra Jesús

¹³Ne nu'a ra Pilato bi zon'du yu ngurpa mbäjä ne'u mi'da yu ngurpi yu judío. ¹⁴Ne bi 'yembi:

—Guá sihu na ran 'yohu 'bäcua, ne gá xiju ra hyäte na. Pe xun ngu yün t'änni xtá ändä ne xinga n'da ra ts'oqui dá tñbä na, bi 'yena. ¹⁵Ne xinga gue'a ra Herodes bi ma xtán dñba n'da rá ts'oqui, ne bá pentho ua mahon'a. Ne hin'yü 'be'a bi 'yot'na ran 'yohu gue dí nu ran däte. ¹⁶Nuya, ga manda da 'bei ne nubuya ga thøtho, bi 'yena.

¹⁷Nguetho nu ra Pilato nzai di thø'a n'da ra ofädi 'bu i ja ram peti ran dqbaxjua. ¹⁸Pe nu yu jai emme bi mbafi ne n'dat'a bi man u:

—Dami hyo na ran 'yohu, ne go gui thø'a ra Barrabás, bi 'yen'u.

¹⁹Ne nu'a ra Barrabás, ra hyodu a, ne mi ofädi nguetho bi parpa yu jai din suhmbu ra ts'ut'abi. ²⁰Pe nu'a ra Pilato, emme min nde di thø'a ra Jesús, ne bi zäpi din yahü yu jai mahon'a. ²¹Pe nu'u yu jai emme i mbafi. Ne bi 'yen'u:

—Cuarpu ja ra pont'i, bi 'yen'u.

²²Ne ná hyundi buya, bi 'yän'na ra Pilato:

—'Be'a ní ts'oqui bi 'yot'na ra Jesús, xinga n'da ra ts'oqui xtá tñbä ngue dí nu ran däte, pe 'be da gua'a m'bei ga xocä buya, bi 'yen'a.

²³Pe man'da nts'edi bi mbah yu jai, ne n'dat'a bi ma ngue di cuarpu ja ra pont'i ra Jesús. Ne bi dāha 'be'a min nde buya. ²⁴Nguetho nu'a ra Pilato bi manda da t'ot'a 'be'a go i nde yu jai. ²⁵Go bi thø'a ra Barrabás, ngue bi man yu jai, madague'a ín ofädi a nam parpate ne ne'a ín hodu. Pe nu'a ra Jesús, go bi dāp'u yu jai da 'yørpe tengu mim beni da 'yørpe.

Nu ra Jesús bin cuatpu ja ra pont'i

²⁶Ne nubuya, bi ts'ixa ra Jesús bu ndehnini. Ne bin c'athu n'da ran 'yohu, í Simón, ra mengu bu ra hnini Cirene, ngue ní mba bu ja ra hnini Jerusalén. Ne bi fenti ne bin japi da duspa rá pont'i ra Jesús. ²⁷Ne n'dan nets'i yu jai bi den'na ra Jesús. Ne nu'u 'da yu xisu zom bu ní mba, i tu yu mbui 'be'a da t'ørpa ra Jesús.

²⁸Pe nu'a ra Jesús bi hyet'u ne bi 'yemp'u: —Gyú zu xisuhü, ngue gyú menguhü Jerusalén, o guí zomhbu ngue ga tugä, pe man'da go gui zomhbu nangue 'be'a gui nusehü, gyü menguhü Jerusalén, ne ni t'uhnihü. ²⁹Nguetho da zøn ra pa xun u tho ran unbi guin nuhü. Ne him man gui samhbu u yu xisu him bi dñ yu t'uhni, pegue guim bëmhbü majapi u, nguetho ya njo'o yu t'uhni da nu'a ran unbi xun u tho tengu da nu ni t'uhnihü. ³⁰Ne da 'yeni 'da: “Man'da xun ho 'bu xtan yot' yu t'øhø ne yu nyuni xtan gogbahü, xinda gue'bu ga thoqui ga nuhü ran unbi xun u tho,” da 'yeni 'da. ³¹Ne gui pähmbü, nu'bu xun u tho ran unbi bi t'ørpa n'da ngue hin'yü rá ts'oqui, man'da xun u tho da t'ørpa u ja yu ts'oqui, bi 'yeni'a ra Jesús 'bu mi xih yu xisu i zoni.

³²Ne'u yoho yün 'yohu bi ts'its'i ngue 'darpü da thohü a ra Jesús. Pe gätho u yoho mi ja yu ts'oqui u. ³³Ne gätho bi zøm bu ja n'da ra nyuni t'embi ra yaxmu. Guepu bi mba ma cuati bu ra Jesús ne'u yoho yün 'yohu. N'da a n'da bi guarpu ja yu pont'i. ³⁴Ne nu'a ra Jesús bi 'yena:

—Ma Ta'i, dami punba a i ørcä ya yu ja'i, nguetho hingui paði 'be'a i øt'e, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ne nu'u yu dofui bi 'yøt'a n'da ran taha to'o da gaxa rá pahni ra Jesús. ³⁵ Ne mi hand thoho yu ja'i. Ne nu yú ngurpi, emme bi den thoho ne bi 'yæn'a:

—Nunü ran 'yohu bi pø'i 'da, i sä dim pøse ya gue'bu gue'a ra Cristo rá Thahni Oja nu, bi 'yæn'u.

³⁶ Ne'u yu dofui emme bi denthoho ne di säti di un'na ra vino xun ju, embi da zi a ra Jesús. ³⁷ Ne bi 'yembi:

—Nu'bu gue'e rá Hmuts'ut'abi yu judío, damin pøse 'bu, bi 'yæn'u yu dofui.

³⁸ Ne män t'o'ti n'da ra xithe bu ja ra pont'i bu ja rá ya ra Jesús. Ne nt'o'ti bu: "Nuna rá Hmuts'ut'abi yu judío na."

³⁹ Ne nu'a n'da ran 'yohu mi cuat rá pont'i mi 'bäpu nán ja rá hyo ra Jesús, bin sante thoho. Ne bi 'yæn'a:

—Nu'bu majuani gue'e grá Cristo, hanja hin gám pøse, necä'be xquí pøc'be, bi t'emp'a ra Jesús.

⁴⁰ Pe nu'a man'da ran 'yohu mi cuarpu büya, bi hecpa a bin sante ne bi 'yembi:

—Ha xingui ts'u guí su Oja, ne 'dat'a man unbihu, bi 'yæn'a. ⁴¹ Pe nugüi, ran däte rán säui a dá øt'ui. Pe nuna ra Jesús, xingui ts'u ran ts'o bi 'yøt'na, bi 'yembi.

⁴² Pe nubüya, bi 'yemp'a ra Jesús:

—Dami bænc 'bu bin ja ni ts'edi ngue gui manda ua, bi 'yæn'a.

⁴³ Nu ra Jesús bi 'yembi:

—Majuani dí xi'a'i, ga sømmi nám pa ya bu mahçts'i, bi 'yembi.

Bi du ra Jesús

⁴⁴ Pe nu'bu huxyadi, bim 'bexui gätho ra ximhäi, asta gue'bu hyunde. ⁴⁵ Ne nu'bu mim 'bexui, bin xengui nde ra 'bøt'e i ndam bu mbo ra danija. ⁴⁶ Ne nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi, ne bi 'yæn'a:

—Ma Ta i, dadí dá'a ma te ya, bi 'yæn'a. Ne 'bex bi du büya.

⁴⁷ Ne nu ra hmudofui mi 'bäpu, 'bu mi nu 'be'a bin ja, bi 'yæspa Oja, ne bi 'yænse: —Majuani nunü ran 'yohu hin te mi ja ra ts'oqui, bi 'yæn'a.

⁴⁸ Ne gätho na ngu yu ja'i 'bäpu ngue yu nute, 'bu mi nu 'be'a bin ja, 'bex bi mba yú ngu, bi bændumbui ne bi hyonya thoho. ⁴⁹ Pe nu'u yú amigo ra Jesús n'danni ts'u mi 'bäi. Ne'u 'da yu xisu mi ten'na ra Jesús 'bu mambá nexpu ja ra häi Galilea, gätho bi nu 'be'a bi t'ørpa ra Jesús.

Bi t'ä'a ra Jesús

⁵⁰⁻⁵¹ Ne mi 'bu'a n'da ran 'yohu, í José, ra mengu bu ra hnini Arimatea, n'da rá hnini yu judío bu ra xequi Judea. Nu'a, ra hoc'ja'i a, ne mi hnumansu. Ne mi tøm' ra pa di manda ua rá ts'edi Oja. N'da rá ngurpi yu judío a, pe hinga 'da'ingu bi bæmhbu u bi juanba ra Jesús. ⁵² Ne nu'a ra José bi mba bu bí 'buh ra Pilato ne bi 'yöp rá ngøc'yei ra Jesús ngue da 'yägui. ⁵³ Ne bi tong bu ja ra pont'i a ra Jesús. Ne bi mbantpa rá ja'i ra Jesús n'da ra hoc'bøt'e xun ho, ne bi gärpu ja n'da ra hyädo xinga n'dandí bi 'yo n'da ra du. ⁵⁴ Ne nu'bu mi 'yägui, gue'a ra pa din sä yu ja'i ngue da nu ra pa ran säya.

⁵⁵ Ne nu'u yu xisu, mi ten'na ra Jesús 'bu xí nexpu ja ra häi Galilea, bi den'na ra José ne bi nu hapu bi jät'a ra Jesús, ne mi nu hapu án ja rá ya. ⁵⁶ Ne nu yu xisu bi mba büya, di hoc ra 'yęthi i yman'u, ne ra aceite da gospa rá ja'i ra Jesús. Pe nu'bu mi mbu'a ra pa ran säya, bin säya tengu thoho bi mam bu ja yún t'edi.

Bi dambeni ra Jesús bu ja rán 'yägui

24 Ne t'uxuditho ra pa ndomingo, nu'u yu xisu bi dux ra 'yęthi bi hoqui, ne bi mba bu ja ran 'yägui ngue ra hyädo guepu mi o ra Jesús. ² Ne nu'bu mi zøm bu, bi nu, ya xí mba njønni a ra do mi juaxpu ja ra hyädo. ³ Ne 'bex bi yurpu mbo, pe him bi dım bu rá ja'i

ra Jesús. ⁴Ne nu'bu mi 'bäpü ne din 'yomfëni 'be'a bin ja, 'bex bim 'bähmbü yoho yám 'behni Oja, mi he yú pahni di fexni. ⁵Ne nu'u yu xisu, emme bin su ne bi hye't'u yun 'yohu. Ne bi 'yemp'u:

—Hanja gní hyomhbü ua n'da ran 'yohu i 'bui, guecua ja ran 'yägüi. ⁶Nu'a guí homhbü, bi ndants'a, njo'o ua a. Nde'bu guim bëmhbü a bi xi ahü 'bü gám 'bühmbü bü ja ra häi Galilea. ⁷Ngue bi ma jatho da nu ran unbi, ne da mba ma dá bü 'buh yu ts'om'bäi, ne da du bü ja ra pont'i, ne nu'bu ná hyu pa da dambëni, bi 'yën'ahü, bi 'yën'u yám 'behni Oja.

⁸Ne nu'u yu xisu bi bëm büya 'be'a xí man'a ra Jesús. ⁹Ne bi nexpu ja ran 'yägüi, bi mba bü 'bü'u 'de'ma'da yú xädi ra Jesús ne'u gätho mi'da, ne bi xi'u 'be'a bin ja bü ja ran 'yägüi. ¹⁰Ne nu'u yu xisu, ra María Magdalena a n'da, ne ra Juana a man'da, ne ra María rá mbe ra Jacobo a man'da, ne'u mi'da min 'yohu gue' u bi xi'u yú xädi a ra Jesús 'be'a bi nu bü ja ran 'yägüi. ¹¹Pe nu'u yú xädi, him bi 'yëc'yëi 'be'a bi man yu xisu, ne bi 'yëmbi bi bense 'be'a bi man'u.

¹²Pe nu'a ra Pedro, bi mba n'dihi bü ja ran 'yägüi ne bi nu bü mbo. Ne bi nu mi 'bøntho bü ra 'böt'e má mbant'i ra Jesús. Ne bi mbeng bü ja rá ngu büya, bi hyonya thoho 'be'a bin ja.

Ra Jesús bin 'yohu bü 'yu 'da yú 'yëc'yëi

¹³Ne gue'a ra pa bi mba yoho yu 'yëc'yëi bü ja ra hnini Emaús ngue hinga yatho, hyu ora tho ná 'yo. ¹⁴Ne i mam bü ní mba 'be'a bin ja bü Jerusalén. ¹⁵Ne gätho ná ya'u, bi zëpu 'yu a ra Jesús ne bin 'yohu. ¹⁶Ne nu'u bi nu a, pe him bi badi to'o a. ¹⁷Ne nu'a ra Jesús bi 'yän'du:

—'Be'a guí mammi.

Ne nu'u yoho bim 'bäpü büya, ne emme tu yú mbüi.

¹⁸Ne nu'a n'da í Cleofas bi dätì, bi 'yëna:

—Masque høn'a zehe hin guí paði 'be'a bin ja bü Jerusalén yu pa i ja büya, bi 'yëmbi.

¹⁹Nu'a ra Jesús bi 'yänni:

—'Be'a bin ja bü.

Ne bi xih püya 'be'a bin ja, bi 'yëmbi:

—Nu ra Jesús, ra mengu Nazaret, n'da rá pøngahya Oja emme mi ja rá ts'edi, bi 'yöt' yun t'öt'e nuixte ne bi hoc yun zäman'u. Ne bi 'yöt' ran ho bü na nu Oja, ne nu yu ja'i bi numansu a. ²⁰Ne nu'u yu ngurpa mbäjä ne mi'da ma ngurpihu, bi dá'a ra Jesús bü 'buh ra ts'ut'abi ngue da tho. Ne bi mba ma cuati bü ja ra pont'i büya. ²¹Ne nugähe, dá bëmhbë gue'a da yanju dyú ja'i israelgähu, ne xtín jase ma ts'edi zehëhu mahøn'a. Pe ya ná hyu pa ya bi tho. ²²⁻²³Pe nu'u 'da yu xisu ma mi 'yëc'yëihe, män t'uxuditho bi mba bü ja rán 'yägüi, guepu bí o ra Jesús, pe him bi dìm bü a, ne bá peng bü ja ra ngu bi xije 'be'a bi nu, ne bi man'u bi nu 'da yám 'behni Oja mahëts'i, bi xifi i 'bü'a ra Jesús. Ne emme dadí hyonya thöhe. ²⁴Pe nu'u 'da man 'yohe, bi mba bü ja ran 'yägüi ne ngutho bi man'u ngue hin'yü bü rá ja'i, bi 'yën'u yu 'yëc'yëi.

²⁵Pe nubüya, nu'a ra Jesús bi xi'u min 'yohu:

—Nu'auí, guí 'yambüiui ne xingui ts'u guí ghya guí 'yëc'yëiui 'be'a gätho bi man yú pøngahya Oja. ²⁶Nguetho gätho u bi ma jatho da nu ran unbi ra Cristo, gue'bu go bi gonhui rá ts'edi Oja, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁷Ne nubüya, bi xi'u 'be'a gätho bi man yu pøngahya ngue din ja, ne 'be'a nam bøn'a nt'ot'i bü. Bi du'mi bü rá mbüdi rá söcuä ra Moisés ne bi xifi gätho u mi'da yú söcuä Oja.

²⁸Ne nu'bu mi ts'utho da zøm bü ní mba, nu ra Jesús bi 'yöt'e tengü 'bü da thogüi. ²⁹Pe nu'u yoho min 'yohu bi zämmi din oxhu bü, nguetho bin de. Ne nu'a ra Jesús büya, bi gohmbü bü u.

³⁰ Ne nu'bu min sihmehu, nu ra Jesús bi hyac ra hme, ne bi un ra jamadi Oja, bi xeni, bi un'du mi 'bupu buya. ³¹ Bexgue 'dahmantho bi badi to'o a ra Jesús tengubu ja bin zø yú dá. Pe nu'a ra Jesús 'bexque bim 'betho bu, him bi nu hap í mba. ³² Ne nu'u yoho bin yase u, bi 'yén'u:

—Pe hanja hin dá pahmi 'bu mán c'athu bu ja ra 'yu. Ha him bin johya ma mbuiui 'bu mí xicui 'be'a nam bøn'a rám hma Oja, bin 'yemzehe u.

³³ Bex bi ndants'i, bi mbeng bu Jerusalén, ne bi dím bu u 'de'ma'da ngue madím petihu mi'da yu ja'i. ³⁴ Ne emme madí johya u, ne i ma ngue bi ndants'i mahøn'a ra Hmu ne bin yaui ra Pedro. ³⁵ Pe nu'u bi zøhø ngue min 'yohu ra Jesús bu 'yu, bi xi'u mi'da 'be'a bi 'yøpu 'yu. Ne bi xi'u ngue gue'a í ba'a ngue bi xen ra hme ra Jesús.

Ra Jesús bin 'yuse bu 'buh yú xädi

³⁶ Ne nu'bu gätho na ya'u yu xädi, ya xí 'bäpu ra Jesús 'bu mi nu. Ne bi zengua u, bi 'yëmbi:

—Gan johyahu.

³⁷ Ne emme bin su, bi bëni gue i nu n'da ran dahi, ngue him majuani. ³⁸ Pe nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Hanja ngue in jabu nin 'yomfenihu, ne hingui sä gui 'yëc'yeigahu. ³⁹ Dami hyetcahu, ne guin nuhu ma 'ye ne ma gua, ne gui nuhu ngue gueczehögä. Dami thäqui, janangue da zä gui pahmbu ngue i ja a ma ngoc'yei. Pe nu'a n'da ran dahi tengu guím bëmhbu, hinguin 'youi rá ngoc'yei a, bi 'yén'a ra Jesús.

⁴⁰ Ne nubuya, bi 'yut'u yú 'ye ne yú gua. ⁴¹ Pe guexta'a him 'bexque bi 'yëc'yei nguetho bi hyonya thoho, ne xin di johya

u. Nu ra Jesús buya, bi 'yäpi 'be'a da zi. ⁴² Bex bi un'na n'da xequi ra huq. ⁴³ Bi hyam buya ne bi za, ne gätho yu ja'i mi 'bupu bi nu. ⁴⁴ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nuya bin ja 'be'a gätho dá xi ahü 'bu mäm 'buhmbu. Ya dá xi ahü gue din ja a nt'o'ti bu ja yún t'ëdi ra Moisés, nepu ja yú søcuq yu pøngahya, ne'a nt'o'ti bu ja yu thuhu, yu salmo, ne ya bin ja, bi 'yén'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu ra Jesús buya, bi xocpa yún 'yomfëni ngue da zä da ba'u 'be'a nam bøn'a rám Hman Oja. ⁴⁶ Ne bi 'yemp'u:

—Nt'o'ti bu ja rám Hman Oja gue da nu ran unbi ra Cristo, ne da tho, ne ná hyu pa da dambëni. ⁴⁷ Ne nt'o'ti bu ngue dí mbupu Jerusalén da hman ran ho ma'da'yo, ne gätho ná ngüni ra ximhäi, ne da sih yu ja'i di päh yún 'yomfëni ne da mba ma punbi yú ts'oqui, ngue nangue rá thuhu ra Cristo. ⁴⁸ Nu ahü, sä guim mamhbu majuani ran ho ma'da'yo, nguetho gá nuhu 'be'a gätho bin ja. ⁴⁹ Ne gua pen 'nahü rá Hogandähi Oja bi mam ma Ta di 'da ahü. Pe jatho gui tömhbu ua Jerusalén, gue'bu go bá ëh mahëts'i rá ts'edi gan 'yohu, bi 'yén'a ra Jesús, bi 'yem'bu min ya'u yú xädi.

Bi ndex mahëts'i ra Jesús

⁵⁰ Nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús, bi zix u yú xädi bu ja ra 'yu ní mba bu Betania, ne guepu bi 'ua'ts' yú 'ye ne bi jap'u buya. ⁵¹ Pe nubuya bi zopu u yú xädi ne bi ndex mahëts'i. ⁵² Ne gätho u mi 'bäpu bi 'yëspi ne emme bin johya yú mbui u. Ne bi mbeng bu Jerusalén buya. ⁵³ Ne gätho yu pa bin de bu ja ra danija, mi numansu Oja ne bi un ra jamadi Oja bu. Ne hont'a dí xi'a ya.

Xuua

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Xuua rá xädi ra Jesús, ne xin rá 'bäiui a

Nu'a ra Cristo t'ëmbi ram Hma

1 Nu'a ra Cristo tengu'bu ram hma nguetho di jajü ga pähmbu Ojä a. Ne ya xmi 'bu 'bu hin te mí ja ra ximhäi, ne i 'buhmi Ojä a, ne nu'a Ojä a. ²Ne gue'a mí 'buhmi Ojä 'bu rá mbüdi thoho. ³Gätho bi 'yot'e 'be'a i ja. Nu'bu hin xtá 'yot'a, hin te di ja 'bu. ⁴I jase rá te, ne gue'a ní ja yú te u yu ja'i, ngue di 'yomfënip yú mbui u. ⁵Janangue'a nu'a tengu ran nequi di yorpü ja ra 'bexui. Pe nu'a ra 'bexui hin da zä di huë't'a ran nequi.

⁶Nu Ojä bi huahna n'da ran 'yohu gue'a ra Xuua Nxixya a. ⁷Nu'a ra Xuua Nxixya bi thahni da ma nangue'a ran nequi majuani, ndepe gätho da 'yëc'yëi ran nequi yu ja'i, nangue'a bi man'a ra Xuua. ⁸Pe nu'a ra Xuua Nxixya hinga gue'a ran nequi a, pe bi ma nangue'a ran nequi. ⁹Nu'a ran nequi majuani, bá ëcua ja ra ximhäi, ndepe gätho din ja ran nequi yú mbui yu ja'i.

¹⁰Nu'a ran nequi majuani bi 'yot' ra ximhäi, ne bim 'bucua, pe nu yu ja'i ua ja ra ximhäi him bi badi gue gue'a. ¹¹Í zøcua dí 'buhmbe ngue ma mengugähe a. Pe xun ngu u him bi 'yømanho a. ¹²Pe gätho to'o bi zim bu mbo yú mbui a ra Cristo, ne bi 'yëc'yëi gue yú yante a, gue'a í zä bi xand mahøn'a Ojä u ngue bi 'yot'e yú t'uhni zehe u. ¹³Pe nu'bu bi xand mahøn'a Ojä n'da, hinguin ja tengu'bu xum 'bu a n'da ra 'uere, ngue bi ndese yu ja'i ne nangue yú ja'i zehe, pe bim 'bui mahøn'a nangue Ojä.

¹⁴Ne nu'a tengu'bu ram hma bin ja'i a, ne mí 'buhmbe a. Ne dá nuhe rá nuixte nguetho rá 'dats'unt'u Ojä a, hin hapu i se a rá mate, ne gätho majuani bi ma.

¹⁵Nu'a ra Xuua Nxixya bim pøngahya nangue'a. Ne ts'edi bi ma bi 'yëna:

—Nuna guehna dá mangä 'bu má xi ahü, m'bejua ba ëhe, pe man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bu 'bu rá mbüdi thoho, ne hin'na gä, mí ëngä, bi 'yë'n'a ra Xuua Nxixya.

¹⁶Ne gätho gahu dyu 'yëc'yëihü, dá hambahü rá mate xun ndoho, ne thocua thoho di 'daju man'da rá mate. ¹⁷Nu ra Moisés bi xangahu yün t'ëdi Ojä. Pe nu ra Jesucristo bi 'daju rá mate ngue majuani dí zingdahü Ojä a. ¹⁸Njo'o n'da ra ja'i da zä da nu Ojä ngue xtám baxe, hinda hont'a rá 'dats'unt'u dim pasetui a rá Ta, ne gue'a bi jajü dá pähmbu a.

Ra Xuua Nxixya bi ma to'o a

¹⁹Nu'u ma ngurpihe dyu judíohe dyu israelhe ngue mí 'bupü ja ra dahnini Jerusalén, bi mba u 'da yu mbäjä ne'u 'da yüm fäts'ihü, bi zøm bu 'buh ra Xuua Nxixya da 'yänni to'o a. ²⁰Ne nu'a bin juani, him bin cøni, ne bi 'yëna:

—Hinga guecä dra Cristo gue xü huand Ojä, bi 'yë'n'a.

²¹Ne bi t'änni mahøn'a:

—To'o e, ha gue'e gra Elías.

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yë'n'a.

—Ha gue'e gra pøngahya bi man ra Moisés gue ba ëhe.

Ne bi dät:

—Hin'na, bi 'yëntho.

²²Ne bi t'änni mahøn'a:

—To'o e. Xije. Nu'bu gui xije ne da zä ga xihmbe u bá pengähe buya.

²³Ne bi da'a ra Xuua Nxixya buya:

—Nugä guecä bi man ra pøngahya Isaías 'bu mi ma: “Dim 'bu a n'da dim 'bäpü ma'ueni ra hnini, ne ts'edi da ma di hoc yú mbui yu ja'i gue da 'yømanho ra Hmu 'bu bi zøhø,” bi 'yë'n'a ra Isaías, bi 'yë'n'a ra Xuua Nxixya.

²⁴Ne nu'u bi zøm bu, yüm 'behni yu fariseo u. ²⁵Ne bi t'ëmp'a ra Xuua:

—Hanja gní 'yõt' ran xixyá 'bũ hinga gue'e grá Cristo, xínga gue'e grá Elías, xínga gue'e man'da ra pøngahyá bi man ra Moisés.

²⁶ Nu'a ra Xuua buya bi ðat'ũ, bi 'yëna:

—Nugä, ra dehe thoho ná xixyába yũ ja'i, pegue i 'bä inde n'da ran 'yohũ ua dí 'bähmbũ, ngue hin guí pähmbũ 'b'e'a di 'yët'ui a. ²⁷ Nuna guehna dá mangä ngue m'bejua di ðamp' rá 'befi, pe man'da nuixte xinda guecä, janangue'a hin dí sucä tengu a, bi 'yën'a ra Xuua Nxixyá.

²⁸ Ne guehya gätho yũn t'änni bi hman bũ ja ra xequi Betábara, n'danguadi ra ðathe Jordán, guepũ bi 'yõt' ran xixyá ra Xuua.

Tengu ra t'ude'yo ra Cristo

²⁹ Nu'bũ mi hyats'i, nu ra Xuua Nxixyá bi nu ba epũ ra Jesús, ne bi 'yëmp'ũ mí 'bähmbũ bũ:

—Dami hyanthũ ya, tengu'bũ ra t'ude'yo, nguetho bi zänba Ojã dim 'bøts'e zehẽ, gue di hocpa yũ ts'oqui yũ ja'i 'bucua ja ra ximhäi. ³⁰ Nunũ guehnu míim mangä nu 'bũ má ęngä: “Ba ę a n'da ran 'yohũ m'bejua, nu'a man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bũ 'bũ rá mbũdi thoho, ne hin'nagä.” ³¹ Ne nugä him mí paçä to'o a t'ęmbi ra Cristo. Pe bi siqui ga xixyá ahũ nangue ra dehe, ngue gui pähmbũ to'o a ni yantehũ, ma mi israel ahũ, bi 'yëna.

³² Ne bi ma majuañi ra Xuua Nxixyá, bi 'yëna:

—Dá nugä rá Hogandahi Ojã bá çah mahęts'i, tengu n'da ra t'azũ, ne bi gohmi ra Jesús 'bũ má ørpa ran xixyá. ³³ Ja dá paçä buya ngue gue'a. Nguetho nu Ojã ngue bi xiqui ga øt' ran xixyá nangue ra dehe, ne bi xiqui: “Nu'bũ guin nu ma Hogandahi da ga'i ne da gohmi n'da ran 'yohũ, gui paði ngue gue'a di un ma Hogandahi yũ ja'i,” bi 'yęngui. ³⁴ Ne gue'a dá nugä a buya, janangue díim

mangä: “Guehna rá Ts'unt'ũ Ojã na,” dí ęngä, bi 'yën'a ra Xuua Nxixyá.

Yũ mbũdi yũ xädi ra Jesús

³⁵ Xø man'dapa buya mí yo'be mi 'bähmbe ra Xuua Nxixyá yũ xädigä'be a. ³⁶ Nu ra Xuua Nxixyá buya bi hyandi ngue 'yo bũ ra Jesús, ne bi 'yęc'be:

—Dami nuui ya ra t'ude'yo ngue'a ráim 'bēhni Ojã, bi 'yëna.

³⁷ Nu'bũ má ø'be a bi ma, dá ten'be ra Jesús. ³⁸ Ne nu'a ra Jesús bin yę 'bũ má ten'be ne bi 'yänga'be:

—'B'e'a guí hommi, bi 'yęc'be.

Ne dá än'be a:

—Rabí, nde da ma, xänbate i, hapũ guí 'bũi.

³⁹ Ne bi xic'be ra Jesús:

—Ga mbähä gua nuui bũ dí 'bucä.

Dá mbähmbe buya ne dá nu'be hapũ mi 'bũi. Ne man'da ora dãm 'bũ'be bũ 'bũ má sømhbe bũ, nguetho mbę goho nde 'bũ má sømhbe bũ.

⁴⁰ Ne nu'a man'da gue min 'yohe 'bũ mi xic'be ra Xuua Nxixyá ga ten'be ra Jesús, ra Andrés a, rán 'yohũ ra Simón Pedro.

⁴¹ Nuna ra Andrés 'bex bi mba bá xi a rán 'yohũ.

—Ya dá ðim'be ra Mesías, bi 'yëna. Nu'a nde da ma rá Thahni Ojã a, ngue gue'a ra Cristo a.

⁴² Ne nu ra Andrés buya, bi zix'a ra Simón guepũ bí 'bä a ra Jesús. Ne nu ra Jesús 'bũ min nu, bi 'yęmbi:

—Nu'i gra Simón rá ts'unt'ũ i ra Jonás. Nuya ga xi a man'da ni thuhu ga hut'a ra Cefas, n'dat'a ra Pedro gue nde da ma, ra do.

Ra Jesús bi zon'na ra Felipe ne ra Natanael

⁴³ Xø man'dapa mahøn'a buya bi bęn a ra Jesús da mba bũ ra häi Galilea. Ne nu'bũ má mbähmbe bin ðimmi ra Felipe.

—Dami tengui, bi 'yęmp'a.

⁴⁴Nuna ra Felipe ra mengu bu Bet-saida, ne ra Andrés, ne ra Pedro. ⁴⁵Ne nu'bu mi mba ra Felipe ne bi dín'a ra Natanael, bi 'yembi:

—Ya dá tǵngähe a gue mi hmam bu ja rá søcuä ra Moisés, nepu ja yú søcuä yú pøngahya Oja mi hma, ne gue'a ra Jesús ra mengu Nazaret, rá ts'unt'u ra José, bi 'yén'a.

⁴⁶Nu ra Natanael buya bi 'yèna:

—Hague dán zä di nequi n'da ra hocja'i bu Nazaret.

Nu ra Felipe buya bi 'yemp'a:

—Ga mbe gua nuse.

⁴⁷Ne nu'bu min nu ra Jesús gue ba epu ra Natanael, bi 'yenje bu mi 'bähmbe:

—Dami nuhu nu ran 'yohu ba xhnu ya, gue rán säui njuantho da t'èmbi ra israel, nguetho hingui yoho rán 'yomfèni, bi 'yèna.

⁴⁸Bi 'yén'a ra Natanael buya:

—Hanja guí paði gue hingui yoho man 'yomfèni gä ne njam'bu gá nugui, bi 'yèna.

Nu ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nu'bu hin ní zo a ra Felipe, dí paði 'be'a gnám bëm 'bu gmi hupu ja ra za, bi 'yemp'a.

⁴⁹Nu ra Natanael buya bi 'yemp'a:

—Ma Hmu i, rá Ts'unt'u i Oja, gue'e bi zän'na Oja gam hmuts'ut'abi nanguecähe dyu israelhu, dyu judiohu.

⁵⁰Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Ha gue'a guí 'yèc'yeigä a dá xi i, gue'bu má xi i: “Dí paði 'be'a gnám bëm 'bu gmi hupu ja ra za.” Pe man'da nuixte guin nu 'bu m'bejua xinda guehna dá xi i.

⁵¹Nguetho majuani dí xi i, guin nuhu da xoh mahçts'i, ngue guin nuhu yúm 'behni Oja ba çah mahçts'i, ne da zøpu hapu gä dan 'yogä, ne da ndets'e, gue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yén a ra Jesús.

N'da ran thaði bin ja bu Caná

2 Ne nu'bu mí tho'a nyopa buya bin ja n'da ra dants'ihme 'bu mín thaða n'da ra ts'unt'u bu Caná ra häi Galilea. Ne bi

zøm bu rá mbe ra Jesús, bi mbäx'u bi hoc ran ts'ihme. ²Ne ra Jesús necähe yú xädigähe bi ts'oncahe bu ja ran ts'ihme. ³Ne nu'bu min theh ra gui'uva dá sihe, bi 'yén'a rá mbe ra Jesús:

—Bin the'a ra gui'uva, bi 'yemp'a ra Jesús.

⁴Bi dá'a ra Jesús buya:

—Ma mbe i, 'be gám beñse 'be'a ga øt'ä, nguetho hinga na søn ra ora ga øt'a n'da ran t'øt'e nuixte, bi 'yemp'a rá mbe.

⁵Ne nu'a rá mbe ra Jesús buya bi xi u yu 'yèhe 'bupu:

—Hønt'a go 'be'a da xi ahü ra Jesús, dami 'yøthu, bi 'yèna.

⁶Ne mí høpu 'dato yu xaro ngue yu do, mbe goho 'däte litro i hät'u. Nguetho i ja ran t'èdi ma mi judiohe gue i jatho din xut'ye. ⁷Ne nu'bu mí zøn ra ora bi man ra Jesús, bi xi u yu 'yèhe 'bupu:

—Dami yus'hu yu xaro nangue ra dehe.

—Ne bi yus' puya. ⁸Ne bi 'yembi mahøn'a:

—Dami 'yä i ts'u ra dehe ne gui un'na ra ngurpa 'yèhe, bi 'yèna.

Ne bi un buya. ⁹Ne nu'bu mí zä a ra ngurpa 'yèhe gue xín gui'uva a ra dehe, bi zä mancühi. Pe him bi baði hapu bi nequi, pe nu yu 'yèhe gue bi 'yä a ra dehe mi pa u. Janangue'a nu ra ngurpa 'yèhe bi ma bá ts'i a ra ts'unt'u da 'yänni nangue ra gui'uva, gue nu'a ra ts'unt'u go din thaði. ¹⁰Ne bi t'emp'a:

—Pe hanja 'be bin niya u yu ja'i, gä un'na ra gui'uva xun çuhi, ne hinga gue'a çai øt' yu ja'i a. Pe çai rá mbudi thohe di un a xun çuhi bu ja n'da ran ts'ihme, ne nu'bu bin niya yu ja'i din t'un'na hin e ho, bi 'yén'a ra ngurpa 'yèhe. Ne xinga gue'a mí pa a.

¹¹Ne guehna rá mbudi ran t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Jesús bu Caná ra häi Galilea, gue bi 'yuh rá ts'edi. Ne man'da dá èc'yeihe buya yú xädigähe a.

¹² M'bejua b̄ya dá mb̄hmbe ra Jesús b̄u ra hnini Capernaum, ne rá mbe ne yún 'yoh̄u. Pe hinga nya'a d̄ám 'b̄uhmbe b̄u.

Ra Jesús bi mbaxt'a ra ðanija

¹³ Dá mb̄hmbe ra Jesús b̄u Jerusalén 'b̄u ma guep̄u da d̄át' ra pa mah̄on'a ran ð̄abaxjua gue 'b̄u mi hyo ra t'ude'yo bu Egipto mam bomb̄otahe. ¹⁴ Ne nu'b̄u mí ȳurp̄u mbo má mb̄á'ti ra ðanija, bi nu ngue 'b̄urp̄u ȳu mb̄ándani ne ȳu mb̄áde'yo ne ȳu mb̄áts'aha mim pá b̄u. Ne mí 'b̄urp̄u u ȳum pámbeti øt' yú 'befi b̄u. ¹⁵ Ne bi 'yøt'a n'da ram fei gue ra x̄ahi gue í dex'u ȳu mb̄á. Ne ḡátho bi hȳon a thi ȳu mb̄á ne yún ðani ne yú de'yo. Ne bi 'uēnba yú mbeti ȳum pámbeti, bi nd̄onba yú mexa.

¹⁶ Ne bi t'emp'u ȳu mb̄áts'aha:

—Ní mb̄ähä, dami six ni dojah̄u. Hin-gui sä gui 'yøth̄u ra nguntäi ua rá ngu ma Ta, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁷ Ne 'bex dá b̄emhbe a mán t'o'ti ja rá t'ohni Oja: “Éna da guah ma mb̄ui nanguē ra dumb̄ui 'b̄u má nu a ni ngu, nguetho emme d̄ín ndepe xtán hotho b̄u,” bi 'yēmp a rá Ta ra Cristo, bi 'yēn rá t'ohni.

¹⁸ Nu'u ma nḡurpihe dȳu jud̄ohe bi 'yän b̄uya, ne bi 'yēmbi:

—'Be'a ní hm̄epya gui 'yurcahe ya, n'dahma da z̄ä ga p̄ahmbe 'b̄u i ja nin t'ēdi gui 'yøt'a gá 'yøt' ya, gue gá hȳon a thi ȳu mb̄á, bi 'yēn'u.

¹⁹ Nu ra Jesús bi ðat'u:

—Ga xi ah̄u ra hm̄epya gá 'yäj̄u. Nu'b̄u gui xoth̄u ra nija ua, ne hyupa thoho dá h̄oh mah̄on'a, bi 'yēmp'u.

²⁰ Bi 'yēn'u ma nḡurpihe b̄uya:

—Pe yote ma 'dato n̄jeya án guahna ra nija, ne guí éna, nhyupa thoho gdí hȳoh mah̄on'a, bi 'yēn'u.

²¹ Pe nu'a ra nija bi man a ra Jesús, bi ma nanguē rá nḡoc'yēi zeh̄e. ²² Nu'b̄u mí z̄on ra ora bi du ne bi ðamb̄eni, 'bexgue dá b̄emhbe 'be'a xí man'a, ne man'da dá

p̄ahmbe majuani a bi man rá t'ohni Oja ne ȳum hman ra Jesús.

Gätho i p̄ase ra Jesús

²³ Ne nu'b̄u m̄ám 'b̄uhmbe b̄u Jerusalén, gue'u ȳu pa ran ð̄abaxjua, x̄an ngu éna bi 'yēc'yēi ra Jesús 'b̄u mín nu ȳan t'øt'e nuixte bi 'yørp̄u. ²⁴ Pe nu'a ra Jesús hinga ḡátho bi xi u 'be'a mím b̄eni, nguetho bi baði 'be'a di ja yú mb̄ui ḡátho ȳu ja'i, bi baði hin da 'yømanho u. ²⁵ Ne hinga h̄nehi tho da sih ra Jesús 'be'a im b̄en ȳu ja'i nguetho ya i p̄a a ra Jesús 'be'a di ja yú mb̄ui.

Bin yaui ra Jesús a ra Nicodemo

3 Mí 'b̄u a n'da ran 'yoh̄u, n'da ra fariseo, gue'u min éhya da 'yøt' yún t'ēdi Oja, í Nicodemo a. Nu'a n'da rá nḡurpi ma mijud̄ohe. ² N'da ra xui bi z̄om b̄u 'b̄uh ra Jesús, ne bi 'yēmbi:

—Xänbate i, dí p̄ahmbe Oja bi zän'ni i gui xängahe, nguetho hin xtán z̄ä xquí 'yøt' ȳan t'øt'e nuixte 'b̄u hin di ze a Oja, bi 'yēna.

³ Nu ra Jesús bi ðadi, bi 'yēmp'a:

—Majuani dí xi a i, nu'a hin dim 'b̄ui ma'da'yo, hin da z̄ä da ȳurp̄u di manda Oja, bi 'yēmbi.

⁴ Nu ra Nicodemo bi 'yēmp'a:

—Hague dán z̄ä dim 'b̄ui ma'da'yo n'da gue'b̄u x̄an ð̄ac'yēi n'da. Ha da z̄ä da ȳut' mah̄on'a b̄u ja rá mb̄ui rá mbe ne dim 'b̄ui mah̄on'a.

⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Majuani dí xi a i, gue nu'a to'o him bim 'b̄ui ma'da'yo nanguē ra dehe ne rá Hogand̄ahi Oja, hin da z̄ä da ȳurp̄u di manda Oja. ⁶ Nguetho nu'b̄u din x̄and ȳu ja'i, x̄ø ȳu ja'i'tho yú t'uhni, pe nu'u di x̄and rá Hogand̄ahi Oja, gue'u i ja rá te Oja b̄u ja yú mb̄ui u. ⁷ Jananguē'a o gadi hyonya thoho a dí xi a i, jatho gam 'b̄ui ma'da'yo. ⁸ Ne tengu ran ðahi i 'yo h̄onb̄u go hap̄u in nde, ne guí øde di hi, pe hin guí p̄adi hap̄u ní 'yēhe o hap̄u ní mba.

Njabu i øt' rá Hogandahi Oja 'bu bi xand mahøn'a n'da, hingam 'batho ha bin ja 'bu mí un ra 'da'yote, pe mfaði ngue i ja a, bi 'yæn a ra Jesús.

⁹—Hín dí paði 'be'a nam bøn a guí man ya, bi 'yæn'a ra Nicodemo.

¹⁰Nu ra Jesús bi 'yæmp'a:

—Nu'i grá xänbate, zai guí xänba rá m Hman Oja u ma mi israelhu, hanja hin guí paði 'be'a dí xi a i. ¹¹Majuani dí xi i, dí m mangä a dí paça, ne dí m ma majuañi 'be'a xtá nugä, pe hin guí hamhbü mam hmanjä. ¹²Dá xi'a rá 'befi Oja i øt' ua ja ra ximhäi, pe hin gá 'yæc'yei. Pe dami 'yæc'yei a, janangue'a da zä ga xi i 'be'a rán 'yomfëni Oja, ngue 'bepu ní nequi rá 'befi i øt' ua.

¹³Ne hængdä da zä ga mangä ua a, nguetho drá mengugä bu mahëts'i ne bá æcä bu, guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne njo'o man'da ra ja'i ngue bi yut mahëts'i ne bá pengui ngue da mangua 'be'a øt' Oja. ¹⁴Ne tengu thoho bi 'yøt' ra Moisés, gue bi cuarpü magats'i n'da ra pozü nt'øt'e ra t'ægü, nu'bu mín 'yo bu ja ra uhäi, ngutho jatho din jacä din cuarcä magats'i, guecä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁵Ne nu'bu bin jacä tengu a, ne hont'a go to'o da 'yæc'yei 'be'a dá tugä bu, hin da nu ran unbi mazai, pegue din ja ra 'da'yote mazai a, bi 'yæn a ra Jesús, bi 'yæmp'a ra Nicodemo.

Oja di huæc'u 'bucua ja ra ximhäi

¹⁶Nguetho emme di huægahu Oja gue dí 'buhmbü ua ja ra ximhäi. Janangue'a bi 'daju rá 'dats'unt'u ngue ma yantehu, n'damhma hin da nu ran unbi mazai to'o gätho di dáp rá mbui a, pegue din t'un ra 'da'yote mazai. ¹⁷Nguetho in nde Oja da yanju gueju dí 'buhmbü ua ja ra ximhäi, ne hinguin nde di 'daju rá muui ma ts'oquihu, ne gue'a bí mbenhua rá Ts'unt'u ua ja ra ximhäi a.

¹⁸Ne nu'a to'o di dáp rá mbui a rá Ts'unt'u Oja, hin da nu a rá muui yú

ts'oqui. Pe nu'a to'o hin di dáp rá mbui a, pe guehma da nu a xí ts'änbi da nu nangue yú ts'oqui, nguetho hingui æc'yei a rá 'dats'unt'u Oja. ¹⁹Ne gue'a bí mben Oja ran nequi ua ja ra ximhäi, gue ní nequi 'be'a di ho yu ja'i. Nu'u to di ho ra 'bexui hingui søm bu ja ran nequi, nguetho øt' ran ts'o. Mfaði xun ho din unba u. ²⁰Nguetho gätho u i øt' ran ts'o hin di ho ran nequi, ne hingui søm bu ja ran nequi, ngue i su hin da hnuamho 'be'a øt'u. ²¹Pe nu yu ja'i i honi da 'yøt'a ran ho, i pa bu ja ran nequi, n'dahma da hnu gue gue'a Oja di ze u da 'yøt' ran ho.

Nu ra Xuua Nxixya bi ma mahøn'a nangue ra Jesús

²²M'bejua dá mbähmbe ra Jesús dyé xädihe, dá mbähmbe bu ja ra häi Judea, ne däm 'buhmbe bu 'da yu pa ne dá xixyabahe yu ja'i bu. ²³Ne'a ra Xuua Nxixya mí øt' ran xixya bu Enón 'darpü ra xequi Salim, nguetho xun ngu yu mbøthe i pøpu, ²⁴ngue'bu hin ní jot'a fädi ra Xuua Nxixya.

²⁵Bin junthu 'da u yú mijudíohu u yú xädi ra Xuua, gue bi beñi man'da di muui rán xixya i øt'a ra Jesús. ²⁶Bi zøm bu 'bä'a ra Xuua Nxixya u yú xädi buya, ne bi 'yæmbi:

—Xänbate i, nu'a ran 'yohu gmín 'youi bu 'danguadi ra dæthe Jordán, gue gá xije to'o a, pe nuya i øt' ran xixya, ne gätho yu ja'i i tenni.

²⁷Nu ra Xuua Nxixya buya bi 'yæmp'u:

—Guesë Oja bi zänni hangu nangu ra 'befi n'da ngu n'da ngue da zä da 'yøt'a n'da. ²⁸Nu'ehu guí pañmbü 'be'a gätho däm mangä gue dá xi ahü, hinga guecä drá Cristo, pe nugä bäm 'bet'ogä, gue dá xih yu ja'i din sä da den ra Cristo. ²⁹Tengu'bu n'da ra hmute din thæti, da den'na rá ndø. Ne nu'a rá amigo a ran 'yohu bin thæti, i 'bäpu i ø'a i ma, ne di johya gue i ten'na rá ndø a ra hmute. Dín jadä buya, dadín johyagä 'bu dín nu i ten

yü ja'i a ra Jesús. ³⁰Nu'a ra Jesús jatho da dāha gue nugä, pe nugä jatho ga 'becä, bi 'yēn a ra Xuua Nxixya.

Bí 'yēh mahęts'i ra Jesús

³¹Nguetho nu'a ra Jesús bá ęh mahęts'i, man'da nuixte a xinda gue ę gāthogahü. Pe nuju dām 'buhmbü nangue yü ja'i ua ja ra ximhäi, dyu menguhü ua ja ra ximhäi, ne hinga gātho da zä ga paħmbü, hont'a 'be'a da zä da ba'a n'da ua ja ra ximhäi. Pe nu'a bá ęh mahęts'i man'da xun ho ngue gātho mi'da, ³²ne im ma 'be'a bi nu bü ne 'be'a bi 'yörpü. Pe hingui ngu bi hyänba rām hman a. ³³Nu'a to'o bi hyänba rām hma, bi bađi majuani bi man Oja ngue gue'a rá Ts'unt'u a. ³⁴Nguetho bá penh Oja a, ne guese Oja i ya 'bü i ya a, nguetho nte di 'beh rá Hogandāhi Oja a. ³⁵Nu'a ra Ta ęmme in numanho rá Ts'unt'u, janangue'a bi un ran t'ędi gātho di manda rá 'befi. ³⁶Nu'a to'o i ęc'yei rá Ts'unt'u Oja ya i ja ra 'da'yote mazai, pe nu'a hingui ęc'yei rá Ts'unt'u Oja, hin da nu ra te pe guexta'a da nu rá cue Oja mi ja da nu, ne gātho yu pa mazai.

Nu ra Jesús bi 'yāp ra dehe ra xisu bü Samaria

4 Ne nubaya nu yu fariseo bi 'yø a man yu ja'i ngue man'da xun ngu i ten ra Jesús ne man'da xun ngu di xixyabi, xinda gue'a ra Xuua Nxixyaa. ²Pe nu ra Jesús him bi 'yøzehe ran xixya, pe hōngdāhe yü xädigāhe dá øthe ran xixya. ³Ne nu'bü mi ba'a ra Jesús 'be'a mi 'yø ę yu fariseo, bi bęni da 'uetho, ngue hin da bęn yu fariseo din sühmi ra Xuua. Bi bøm bü ja ra häi Judea büya, ne dá mbähmbe mahøn'a bü ra häi Galilea.

⁴Pe guemhma bá thohmbe bü ja ra häi Samaria. ⁵Ne nu'bü má thohmbe bü, dá sømhbe bü ja ra hnini Sicar, mbe hāntho ra xęqui bi un'a ra Jacob, bi un'na ra

José rá ts'unt'u. ⁶I jabü n'da ra pozo ra dehe gue bi 'yøt'a ra Jacob maya'bü. Ne guepü bin säya ts'u ra Jesús, nguetho bi yäh ra 'yu. Mbe huxhyadi 'bü má sømhbe bü. ⁷Ne bi zøm bü n'da ra xisu ra mengu Samaria, da gux ra dehe. Bi 'yēn'a ra Jesús:

—Daqui ts'u ni dehe, ga sigä ts'u, bi 'yęmp'a.

⁸Ne gātho gāhe dyu xädigāhe xtä sohmbe bü ra Jesús, ne dá cūthe bü ja ra hnini ga tämhbe 'be'a gātho ga sihe.

⁹Nu'a ra xisu bi 'yęna:

—Hanja grí zoqui ne guí äc ra dehe, nguetho nu'i grā judío, ne nugä drā mengu Samaria, bi 'yęmbi.

Ngübü bi man ra xisu nguetho nu ma mijudíohe hinguin zomanho yu mengu bü Samaria. ¹⁰Nu ra Jesús bi 'yęmbi:

—Nu'bü xquí pa a rá mate Oja in nde di 'da'i, ne'bü xquí paqui to'ogui gue dí ä'a ra dehe, xquí 'yäc ra dehe di un ra te, ne nugä xcá 'da'a 'bü, bi 'yęna.

¹¹Ne nu ra xisu bi 'yęna:

—Nu'i grán 'yohü, hin'yu nin juxthe, ne xun hę ua po na ra dehe. Hapü ja a ra dehe di un ra te guím ma. ¹²Pe nu mam bombøtahü ra Jacob bi zi ra dehe i po ua ne ę gātho yü t'ühni ne yün dani. Ne bi zogahe ra pozo ja ua. Ha man'da ja ni ts'edi ngue guí ęna man'da xun ho ra dehe gui 'daje, bi 'yēn'a ra xisu.

¹³Ne nu ra Jesús bi dät'a büya:

—Hont'a go to'o i sithe ua, gue'a nám 'bü ę yu pa ja büya, pe i tuthe mahøn'a. ¹⁴Pe hont'a go to'o da zi ra dehe dadí ungä, njam'bü din tuthe mahøn'a, pe din ja tengu n'da ra mbøthe bü mbo rá mbui njam'bü din thegue, ne gue'a nám 'büh mazai n'da a, bi 'yęna.

¹⁵Nu'a ra xisu bi 'yęmbi:

—Grán 'yohü, 'daqui ts'u ra dehe guím ma gue hin dan tuthe mahøn'a, ne hin gua ęcä mahøn'a ua ja ra pozo ga jux ra dehe büya.

¹⁶Nu'a ra Jesús bi dät'a:

—Grá xisu, ní mba bá si a ni ndø.

¹⁷ Nu'a ra xisu bi dät'a:

—Njo'o ma ndø, bi 'yenthø.

Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Majuani guím ma, njo'o ni ndø.

¹⁸ Nguetho ya hin guí 'buhmi 'da u cut'a yun 'yohu xcán thathu, pe nu'a guí 'buhmi ya hin ni ndøse a. Janangue'a majuani njo'o ni ndø, bi 'yén'a ra Jesús.

¹⁹ Bi dät'a ra xisu buya:

—Nu'i grán 'yohu, masque grá pøngahya Oja. ²⁰ Xiqui ts'u 'be'a ga øt'ähe, nguetho nu ma tahe mí thande Oja ua ja ra t'øhø, pe nu ahü gyü judío ahü guí emhbu, jatho da mba n'da bu Jerusalén da dande Oja bu, bi 'yena.

²¹ Nu ra Jesús buya bi 'yemp'a:

—Grá xisu, dami 'yəc'yei a ga xi i, e maguepu da zøn ra pa hinga hønt'ua ja ra t'øhø, xinga hønbu Jerusalén din thande ra Ta. ²² Sä guí ena guí thandehu Oja, pe hin guí thandehu tengu bi zän zehø Oja ngue din thande. Nugähe dyu judíohe dí thandehø a bi zän Oja nguetho bi zän Oja ma t'əc'yeihe, ne'a ra Yante bi zän'na Oja ra judío a. ²³ Pe bi zän Oja n'da ra xequi bu din thande, guepu ja ní mbui n'da. Ne mi ts'utho da zøn ra ora, pe ya bi zøni, ngue da dande Oja nangue yú mbui u to majuani da dande, ne hin nangue yun t'øt'e ua ja ra ximhäi. Nguetho nu'a Oja i honi to'o da dande nangue yú mbui. ²⁴ Nguetho hin di nequi Oja. Janangue'a hønt'a go to'o da dande Oja, jatho da dande nangue rá mbui ne nangue i ten'na ram hma majuani, bi 'yén'a ra Jesús.

²⁵ Nu'a ra xisu buya bi 'yembi:

—Dí paçä ba e a rá Thahni Oja ngue ra Cristo a. Ne nu'bu bá ehe da xängahu xun ho gätho.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yembi:

—Guecä drá Cristogä dín zo'a i ya, bi 'yembi.

²⁷ Nu'bu mí gua'a bi man ra Jesús, e xø dí sømhbe bu dyu xädigähe. Ne dá hyonya thohøhe gue nu ra Jesús mi yäui a

ra xisu. Pe xinga n'dagähe gue dá änhde hanja bin yäui o 'be'a bin xifi. ²⁸ Nu ra xisu buya 'bex bi zopu rá mbamhmi, ne bi mba bu hnini bi xih yu ja'i:

²⁹ —Mbähä ne gua nuhu n'da ran 'yohu bi xicä gätho 'be'a xtá øt'ä. Ha hinga gue'a ra Cristo 'bu, bi 'yemp'a.

³⁰ Bi mba yu ja'i buya da zøm bu 'bä a ra Jesús. ³¹ Pe nu'bu hin ni zøm bu yu ja'i, nugähe dá xihmbe ra Jesús:

—Xänbate i, xi'bu gan sihme ya, dá emfe.

³² Pe bi dät'a ra Jesús, ne bi 'yenje:

—Ja man'da ní niya ma mbuigä, pe hinga ná paumbu, bi 'yenje.

³³ Dán 'yänzehehe:

—Ha 'bui to'o bi 'uini, dán 'yemfe buya dyu xädigähe.

³⁴ Nu'a ra Jesús bi 'yenje:

—Tengu'bu man ts'ihmegä a ngue ga øt'ä rá pähä a bá pengä ne ga juacä rá 'befi a. Ne gue'a man'da ní niya ma mbuigä a. ³⁵ Janangue'a gue'a dí xi ahü a ya, nguetho ya ba ehnü yu ja'i. Ne ha guí emhbu di 'beh man goho zana din ja ran sofo. Pe dami hyanthu yu ba ehnü, tengu'bu n'da ra huähi ya xu 'yot'i gue da mba nsoqui, nguetho 'bexque da zä ga cuthu bu di manda Oja yu. ³⁶ Ne nu'u to i pa ma cut'i bu din zam bu hønt'bu go njam'bu. Janangue'a nu'u to da xoqui di johya, ne nu'u to bi duhu ne'u bi xoqui 'da dán johya thoho. ³⁷ Nguetho majuani rán theui rá 'befi Oja a bi 'yot'a n'da ra ja'i, "bi zopu rá huähi bi duhu, ne n'dan'yo bi xoqui," ngue i man yu ja'i. ³⁸ Ya xtá xi ahü gui xojü hapu hin gä tuhmbu, xín gä uafu, pe n'dan'yo bi 'yot' ra 'befi bu, pe guehma gui comhbu 'be'a da dät u, bi 'yengähe ra Jesús.

³⁹ Ne nu'bu mí mam bu ja ra hnini ra xisu, xun ngu yú menguhu bi 'yəc'yei gue ra Cristo a ra Jesús, nguetho bi man'a ra xisu gue xí xi a ra Jesús gätho 'be'a xí 'yøt'e. ⁴⁰ Nu'bu mí zøm bu yu mengu Samaria bu 'bäh ra Jesús, bi 'yén'u:

—Dami 'bucua ja ma hninihe, bi t'emp'a ra Jesús.

Ne dán dehe bu nyopa buya. ⁴¹Ne emme man'da xun ngu bi 'yəc'yei yu ja'i bu, nangue rám hmanse ra Jesús. ⁴²Bi t'emp'a ra xisu buya:

—Ya dí əc'yeihe ya, pe hinga hont'a gá xije ná əc'yeigähe ya, pe ne'a dá øsche bi man na ra Jesús. Ne dí pəhmbe majuəni ra Cristo na, rám pərpate yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi, bi 'yən'u yu ja'i.

Ná mbəhmbe Galilea a ra Jesús

⁴³Nu'bu mí gua'a nyopa dá pəmhbe bu ra hnini Sicar, dá hauxe ra 'yu mahən'a ní mba bu Galilea. ⁴⁴Ne bi manse ra Jesús, nubu rá häi zehē n'da ra pəngahya hin da hnumansu bu. ⁴⁵Pe nu'bu má səmhbe bu ra häi Galilea, bi numanho ma menguhe bu. Nguetho xí nu yən t'ət'e nuixte bi 'yət'a ra Jesús bu Jerusalén 'bu mín ja ra dəmpeti ran dəbaxjua, ngue ne'u xí mba bu u.

Bi yaŋ rá ts'unt'u rám fäts'iui ra ts'ut'abi

⁴⁶Ne dá mbəhmbe ra Jesús mahən'a bu ra hnini Caná ra häi Galilea, guepu xí pəh ra dehe bin gui'uva. Ne mí 'bupə n'da rám fäts'iui ra ts'ut'abi xun u rá ts'unt'u, ne i 'bem bu ja rán oi nubu ja ra hnini Capernaum. ⁴⁷Nu'bu mí 'yode gue bi zəh mahən'a bu ra häi Galilea ra Jesús ne i 'bupə ra hnini Caná, ne bá epu 'buh ra Jesús buya, bi 'yərpa ra ts'edi da zixpu Capernaum bu ná 'ben a rá ts'unt'u, da xospi nguetho nde da du a. ⁴⁸Ne bi də a ra Jesús:

—Pe ha jatho m'bet'o guin nuhu yu hmepya ne yən t'ət'e nuixte, ja gui 'yəc'yeigahu buya.

⁴⁹Pe man'da i humbi sits'i, ne bi 'yəmbi:

—Pe mbehma ts'u cuø, xəhma da du ma t'əhnigä.

⁵⁰Ne bi dət'a ra Jesús:

—Ní mba bá nu, nguetho hin da du ni t'əhni.

Ne nubuya bi 'yəc'yei a rám hman a ra Jesús, ne bi mba buya. ⁵¹Ne bá thə u 'da yá 'yēhe 'bu mím mba bu 'yu bi xifi:

—Bi zä ni ts'unt'u ya, ɛn'u.

⁵²Ne bi 'yänni:

—'Be'a ma ora bi zä.

Ne bi t'əmbi:

—N'dande mande bi bən ra pa, bi 'yən'u.

⁵³Ne 'bex bi bə'a rá ta gue gue'a ra ora mín yaui ra Jesús 'bu mí 'yəmbi da yaŋ a rá ts'unt'u. Janangu'e'a nu'a ran 'yohu bi dəp rá mbui ra Jesús buya, ne'u gətho mi'da 'bupə rá ngu.

⁵⁴Guehna bi 'yət' ra Jesús 'bu mambá penje bu Judea dá səmhbe bu Galilea. Ya ná yondj ra hmepya bi 'yərpu ja ra häi Galilea.

Bi yaŋ ran 'yohu bu Betesda

5 M'bejua buya bin ja man'da ra dəmpeti ma mijudiohe. Ne dá mbəhmbe ra Jesús bu Jerusalén. ²Nubu Jerusalén mí po bu n'da ra mbothe mbe həntho bu ja rá goxthi yu de'yo, gue ma ndehe dyu judiohe dí ɛmfe Betesda. Ne jabu cut'a yu 'døzangu midí mbä'ts'a ra dehe. ³Ne xun ngu i 'bom bu yu mbedi, 'da u yu xädä ne u yu dogua ne u bi ts'a yú ja'i. Ne gətho u i t'əm'i di 'yaŋ ra dehe. ⁴Nguetho ja'bu bí ɛh mahəts'i n'da rám 'behni Oja ne i ən ra dehe. Ne nu'bu xun nu di 'yaŋ ra dehe, ne nu'a rá mbudi da yəpu ja ra dehe din ho a rá mbedi i ja. ⁵Ne mí 'bem bu n'da ran 'yohu, ya ná 'däte ma 'de'ma hyəto njeya madí ts'a rá ja'i, him mi sä din 'yo. ⁶Ne nu'bu min nu a ra Jesús, ne bi bədi nya'a thoho mi həmbi, bi 'yəmbi:

—Ha guín nde xtán ho i, bi 'yəmp'a.

⁷Bi dət'a ra mbedi:

—Dín ndehma thə, n'yø, pe njongui 'bucua da zixcä nu ja ra dehe. N'dandj ngu n'dandj dí ɛna ga cəhnu ja ra dehe, 'bex go i 'bet'o u 'da.

⁸ Bi 'yẽmp'a ra Jesús bũya:

—Dami ndants'i jux ni fidi ne gan 'yo, bi 'yẽmbi.

⁹ Bex bin hoh rá ja'i 'bũ mí ndants'i, ne bi gax rá fidi ne bin 'yo. Ne nu'a gue'a ra pa ran ts'äya a. ¹⁰ Nu'u 'da ma mijudíohe bi 'yẽmp'a ran 'yohũ xín hoh rá ja'i:

—Nuya ra pa ran ts'äya ya, hingui sä gui çax ni fidi, bi t'ẽmp'a.

¹¹ Bi da'a ran 'yohũ:

—Pe nu'a bi hoga ma ja'i, gue'a bi xiqui nguetho bi 'yẽngui: “Dami ndants'i gui çax ni fidi ne gan 'yo,” bi 'yẽngui, bi 'yẽn'a mí ts'a rá ja'i.

¹² Ne nu'u 'da ma mijudíohe bi 'yänni:

—To'o nín 'yohũ bi xi i gui çax ni fidi ne gan 'yo, bi 'yẽn'u.

¹³ Pe nu'a him mi paði to'o xí hocpa rá ja'i, nguetho nu ra Jesús bi yut'inde bũ 'yo yũ ja'i xũn ngu.

¹⁴ M'bejua bi mba ra Jesús bũ ja ra ðanija. Ne nu'bũ mi ðin'a ran 'yohũ bũya, bi 'yẽmbi:

—Bin ho a ya, nde'bũ hin gmi 'yõt' mi'da yũ ts'oqui. Man'da ts'edi ran unbi guin nu 'bũ gui 'yõt' mi'da yũ ts'oqui, bi 'yẽmbi.

¹⁵ Bex bi mba a ran 'yohũ bũya, da xi u ma mijudíohe xí 'yänni, gue gue'a ra Jesús bi hoqui. ¹⁶ Janangue'a bi ðup'u ma ngurpihe dyũ judíohe di ucpa ra Jesús, ne im beñi da hyo. Nguetho ẽn'u: “I øt' rá 'befi a ra pa ran ts'äya.” ¹⁷ Pe nu ra Jesús bi 'yẽmp'u:

—Nzai ðim peh ma Ta, janangue'a necä jatho dam pecä, bi 'yẽmp'u.

¹⁸ Pe nanguehna bi man ra Jesús, nu'u ma ngurpihe bũya man'da bi beñi da hyo, nguetho hinga hønt'a bim pefi ra pa ran ts'äya í ucpi, pe ne'a í ma gue gue'a Oja rá Ta, nam bøni 'da i guui Oja.

I ja rá ts'edi rá Ts'unt'u Oja

¹⁹ Janangue'a nu ra Jesús bi 'yena:

—Majuani dí xi ahũ, nte sä ga øzehægä pe hønt'a 'be'a dín nu øt' ma Ta. Ne

gätho 'be'a i øt' ma Ta, gue'a dí øt'a a. ²⁰ Nguetho nu ma Ta ẽmme in numanhogui ngue rá Ts'unt'ugä a, ne i urqui 'be'a gätho i øt'e. Ne da 'yurcä mi'da yũn t'øt'e man'da nuixte xinda gue u gán nuhũ, ne gui hyonya thohohũ. ²¹ Nguetho tengu ma Ta i xox'u xũn du ne di un ra te mahøn'a, nguthogä, rá Ts'unt'ugä a, dadí un ra te mahøn'a u to'o gätho dín nde ga unni. ²² Ne nu ma Ta hingui juanbatese, pe bi 'dacä ra ts'edi go dan juanbategä rá Ts'unt'ugä a. ²³ Nguetho in nde ma Ta gätho yũ ja'i da numansugui gue rá Ts'unt'ugä a, tengutho ma Ta i hnumansu. Nu'bũ 'bũ a n'da hingui numansugui, xinga gue ma Ta i numansu a, gue gue'a bá pengä.

²⁴ Majuani dí xi ahũ, nu'a øh mam hmangä ne i ẽç'yei ma Ta bá pengä, gue'a i ja ra 'da'yote mazai a. Ne hin da nu rá muui rá ts'oqui pe tengutho 'bũ xí tham-beñi bũ 'bũ u xũn du, nguetho ya i ja ra 'da'yote mazai a. ²⁵ Majuani dí xi ahũ, ya bi zøn ra ora da 'yøh mam hmangä u xũn du nanguie yú mbui, pegue din t'un ra 'da'yote 'bũ da 'yømanho mam hmangä rá Ts'unt'u Ojagä. ²⁶ Nguetho tengu ra Ta i jase ra te rá mbui, ne bi 'dacä ra ts'edi din jase ra te ma mbuigä, ne gue'a ra 'da'yote dí un yũ ja'i. ²⁷ Ne bi 'dac ra ts'edi dan juanbategä, nguetho dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dí paði 'be'a i sä n'da. ²⁸ O gadi hyonya thohohũ a dá xi ahũ, nguetho da zøn ra ora gätho yũ ja'i xũ t'ägui da 'yøh ma nde 'bũ dá zohni. ²⁹ Ne da bøx'u bi 'yõt' ran ho, din ja ra 'da'yote mazai. Ne da bøx'u bi 'yõt' ran ts'o, da nu ran unbi mazai.

Di dä majuani nanguie ra Jesús

³⁰ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yena:

—Nugä hin te ðím mangä nanguie man 'yomfẽnise. Pe nu'a i xic ma Ta gue'a ðím mangä a. Ne'a 'be'a dí sändä, xũn ho a, nguetho him ma pähä zehẽ dí honi ga

øt'ä, pe hønt'a rá pähä ma Ta bá pengä.
³¹Nu'bu høngdä xcä däse majuani gue i ja ma ts'edi, nte di muui a mam hmangä 'bu. ³²Pe ne a ma Ta di dä majuani ngue rá Ts'unt'ugä a, ne dí paçä ngue majuani im ma 'bu im ma nanguecä.

³³Nu ahü gá penhdü 'da da 'yän'na ra Xuua Nxixyá nanguecä. Ne nu'a ra Xuua bi ma majuani a. ³⁴Ne madague'bu hin xtí dä majuani, pe guemhma ja ma ts'edigä. Pe dadí b'en'nahü a bi man ra Xuua Nxixyá ngue man'da da zä gui 'yëç'yëigahü ne gan yamhbü büya. ³⁵Ne tengu ra sibi di hyät'i ne i fät yu zu'ue, bin ja bü ra Xuua Nxixyá, gá numan-hohü 'da yu pa. ³⁶Ne nu'a ra Xuua Nxixyá bi ma nanguecä. Pe i ja 'be'a gue man'da i udi nanguecä xinda gue'a rá m hman ra Xuua, ne gue'a ra 'befi bi 'dacä ma Ta gue ga juacä. Ne gue'a ε xø i uh majuani bá pengä ma Ta. ³⁷Ne'a ma Ta gue'a bá pengä, di dä majuani nanguecä, pe nu'ahü njam'bu gá 'yømanhohü 'bu mín ya, xín gá 'yørpahü ra güenda 'bu mín 'yuse.

³⁸Mfädi hin gá hyamhbü rá m hma bü ja ni mbüihü, nguetho nu'bu xquí hyamhbü a, xquí 'yëç'yëigahü gue bá pengä a. ³⁹Nu ahü thocpa thoho guidín xähmbü yá søcuá Ojá, nguetho guí emhbü gue'a gní tïmhbü ra te mazai a. Pe nu'ü gätho yu søcuá guidín xähmbü gätho im ma nanguecä. ⁴⁰Nu ahü hin guín nde gui xijü gan yan'na ni tehü, pe hinda hønt'bu gui xijü gan yan ahü din ja ahü ra te mazai 'bu, bi 'yën a ra Jesús.

⁴¹Ne xø bi 'yëna:

—Pe madague'bu njon da numan-sugui, pe guexta'a rá Ts'unt'ugä Ojá. ⁴²Pe dí paði hanja hin guí pajü, nguetho hín guín numansuhü Ojá nangue ni mbüihü. ⁴³Bá ëcä nangue rá thuhu ma Ta, pe nu'ehü hin guín numanhoju. Pe nu'bu ba ε a n'da nangue rá thuhu zehë, man'da guín numanhohü a. ⁴⁴Njam'bu da zä gui 'yëç'yëigahü, nguetho guí homhbü da nu-

manho ahü yu ja'i, ne hin guí homhbü da numanho ahü Ojá ngue hønt'a i 'büi. ⁴⁵Ha guí emhbü guecä ga yap'ahü bü 'büh ma Ta. Pe dí xi ahü gue gue'ü yám hman ra Moisés gue'ü dí nequi i ja ni ts'oquihü ü, pe sä guím bëmhbü gue'ü dí yan'ahü ü. ⁴⁶Pe nu'bu xquí 'yëç'yëihü yüm hma bi 'yo't' ra Moisés, xquí 'yëç'yëigahü ya, nguetho bi ma nanguecä. ⁴⁷Pe hin guí ëç'yëihü 'be'a bi 'yo't' ra Moisés, janangue'a xín guí ëç'yëihü 'be'a dí mangä ya, bi 'yën'a ra Jesús 'bü min yapü ma ngurpihe dyu judíohe.

Ra Jesús bi 'ujin ü cut'a mahuähi

6 Ne nu'bu mí tho i 'da yu pa, m'bejua büya, dá mbähmbe ra Jesús bü 'danguadi ra dadehe Galilea, n'dat'a ra dadehe Tiberias. ²Ne xün ngu yu ja'i bi dengähe nguetho bi nu yün t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra Jesús nangue ü mín zäman'ü. ³Ne dá mbähmbe ra Jesús bü ja n'da ra nyuni, ne dá huhmbe bü. ⁴Ne nu'ü yu pa ü mí ts'utho da zøn ra pa ga øt'ähe ra dämpeti ran dábaxjua, dyu judíohe. ⁵Ne nu'a ra Jesús bin hannu ne bi hyandi xün ngu yu ja'i ba epü. Nu'a ra Jesús bi 'yëmp'a ra Felipe büya:

—Bepü dí zä ga tämhbü 'be'a da zi yu ba ëhnü.

⁶Gue'a bi man ra Jesús nguetho in nde da baði 'be'a dí dat'a a ra Felipe. Pe nu ra Jesús mí paše 'be'a da 'yøzehë. ⁷Ne bi dat'a ra Felipe:

—Pe hin dí gua'ü yu mahuähi tho dá tämhbü a da zi yu ba ëhnü 'bü di ja, madague'bu zü ts'utho din t'unni n'da ngu n'da, bi 'yëna.

⁸⁻⁹Ne nubüya nu'a man'da ma mixädihe ra Andrés, rán 'yohü ra Simón Pedro, bi xi a ra Jesús:

—Bücua n'da ra ts'unt'ü i hä zü ts'ü rán zedi, gue cut'a yu hme ra cebada, ne yoho yu t'uhü. Pe hin dí gua'ü yu ja'i nguetho xün ngu ü, bi 'yën'a ra Andrés.

¹⁰ Ne bi 'yengdahe ra Jesús:

—Jafu din säya yu ja'i, bi 'yena.

Nguetho mi ja bu ra 'bot'ei. Ne bi hyupu häi büya, ne mí jua i cut'a mahuähi u yun 'yohu. ¹¹ Ne nu'a ra Jesús bi hyan'a ra hme, ne bi 'yap rán japi Oja nangué ra hme ne bi 'daje yú xädigähe. Ne nugähe dá darpähe u yu ja'i büya, ne u yu huä, ne bin niya gätho yu ja'i. ¹² Ne nu'bu mín niya yu ja'i, nu ra Jesús bi xicähe:

—Pethu u gätho 'be'a bi bongui, gue nte dim 'bedi, bi 'yenje.

¹³ Ne nu'bu má pethé büya bi yu u gätho 'de'ma yoho ma 'bòts'ehe yu xequi, 'bu mín niya yu ja'i nangué cut'a yu hme.

¹⁴ Nu'bu mín nu ran t'òt'e nuixte u gue bi 'yot'a ra Jesús, bi 'yén'u büya:

—Masque majuañi guehna ra pøn-gahya mí hma da zocua ja ra ximhäi, bi 'yén u.

¹⁵ Pe nu'a ra Jesús bi bañi 'be'a mben u yu ja'i ngue nde da bent'i, im benbi din ts'ut'abi. Janangué'a bi zoh yu ja'i büya, bi mbase, ne man'da bi guam bu ja ra dapo.

Ra Jesús bin 'yo maxòts'e ra dehe

¹⁶ Nu'bu mín de büya dá mbäsehe bu ja ra dadehe. ¹⁷ Ne dá hux ma mbosahe, gue ga sòmhbé bu ja ra hnini Capernaum. Ne hin ná nuthe ra Jesús 'bu mí zaje ra 'bexui. ¹⁸ Ne nts'edi bi 'yen ran dahi a ra dehe büya. ¹⁹ Nu'bu mí dan i ts'u ra mbosa mí huxhe ne dá sòmhbé made ra dadehe, dá nuhe ba epu ra Jesús, ba 'yo maxòts'e ra dehe, ní 'yepu ja a ra mbosa mí huxhe. Ne emme dá suhe nguetho him min nuhe xun ho, him mi pahmbe ngue gue'a ra Jesús. ²⁰ Nu ra Jesús bi 'yenje:

—Guecä, o guín suhu.

²¹ Ne bi hyu ma mbuihe, ne dá xihmbe a ra Jesús da hyuxpu ja ra mbosa. Ne ena ya xmi 'bähmbe bu nden-

the ná mbähmbe büya nubu ra hnini Capernaum.

Bi thon'a ra Jesús

²² Nu'bu mí nec puya, nu'u yu ja'i 'bapü hapu xí 'uñ a ra Jesús, bi bém büya gue hont'a n'da ra mbosa mí hõpu a ran de dán sihmehe, ne hin dá mbähmbe ra Jesús 'bu má huhe ra mbosa, pe dá mbäsehe. ²³ Pegue m'bejua thoho bi zøm bu mí'da yu mbosa bí nexpu Tiberias, ne bi zøm bu jom bu dán sihmehe 'bu mí 'yap rán japi Oja ra Jesús. ²⁴ Ne nu'u yu ja'i 'bu mí hyon'a ra Jesús ne him bi dìm bu, xinga guecähe, bi hyux'u mí'da yu mbosa büya ne bi zøm bu ja ra hnini Capernaum, i hon a ra Jesús.

Ra Jesús ra hme däm 'buh mazai n'da a

²⁵ Ne nu'u yu ja'i 'bu mí dìm bu ra Jesús bu 'danguadi ra dadehe, bi 'yänni:

—Mán jam'bu gá söcua, bi 'yemp'u.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü, hin gní hyonju gue gui pahmbu a ran t'uti dá ut'ahü, pe nu'a guín niyahü 'bu gmín sihmehü gue'a gní hyonju a. ²⁷ Pe dami 'yes'hü ngue hont'a gní hyomhbü ra hme nám 'buhmbü yu pa ja büya. Pe m'bet'o thoho dami hyomhbü a ra hme nám 'buh mazai n'da a gue ga 'da ahü, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Nguetho gue'a ran t'edi bi 'dac Oja ma Ta, bi 'yena.

²⁸ Nu yu ja'i büya bi 'yän'na ra Jesús ne bi 'yembi:

—'Be'a sä ga ot'ähe gue ga timhbe a guím ma, bi 'yén'u.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi dañi:

—Nu'a in nde Oja gui 'yothu gui sinju bu ni mbuihu, guecä bá pengä Oja, bi 'yena.

³⁰ Ne bi t'emp'a ra Jesús:

—'Be'a ní hmepya gui 'yurcähe, ngue da zä ga sin ahe bu ma mbuihe. Ha da zä gui 'yot'e tengü bi 'yot'a ra Moisés.

³¹ Nguetho nu'u mam bombõtahu bi zi ra maná 'bu mí 'yo bu ja ra uhäi, tengu mán t'o'ti bu ja rá søcua Oja, i ɛna: "Nu'a ra Moisés, bi un yu ja'i ra hme bí 'yeh mahets'i," i ɛna, bi 'yɛn'u yu ja'i.

³² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Majuani dí xi ahü, hinga gue'a ra Moisés bi un'a ra hme bí 'yeh mahets'i, pe Oja bi un a. Ne hinga gue'a ra hme nám 'buh mazai n'da a ra maná mi si u. Pe nuya, nu ma Ta di un a njuantho ra hme mahets'i gue nám 'buh mazai n'da a. ³³ Ne nu'a njuantho ra hme di un Oja, bí 'yeh mahets'i a, gue dám 'buh mazai u yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

³⁴ Ne bi 'yɛn'u:

—Daje thocpa thoho a ra hme guím ma, n'yø.

³⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Guecä drá hme dám'buh mazai n'da a. Nu'a to'o da zingä bu ja yú mbui tengu'bu i sihme, ne njam'bu din tumanthuhu yú mbui ne xín din tuthe buya.

³⁶ Pe tengu dá xi ahü, hin guí ɛc'yeigahü, madague'bu gá nuhu 'be'a dá øt'ä. ³⁷ Pe nu'u to'o bi 'dacä ma Ta, gue'u di dácä yú mbui u. Ne nu'u di dác yú mbui, njon ga ɛmbi hin da zä ga sini. ³⁸ Nguetho bá ɛcä mahets'i ngue ga øt' rá pähä a bá pengä, ne him bá ɛcä ga øt' ma pähä zehe.

³⁹ Nu'a rá pähä ma Ta bá pengä, gue'a nte ga 'becä gátho bi 'dacä, pe ga xoxä u 'bu rán zegui ra pa, ne dim 'bui mazai. ⁴⁰ Nu rá pähä ma Ta, gue hønt'a go to'o da baði rá Ts'unt'ugä Oja, ne da 'yɛc'yeigui, din ja ra te mazai u. Janangue'a ga xoxä u 'bu rán zegui ra pa, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴¹ Ne bi mbudi bi ɛcpa a ra Jesús u ma mijudíohe 'bu mí 'yø a bi ma, gue bi 'yɛna: "Nugä drá hme majuani gue bá cəh mahets'i." ⁴² Ne bin 'yɛmzehe u:

—Ha hinga guehna ra Jesús, rá ts'unt'u ra José na, rá ta ne rá mbe dí paħmbu. Hanja ní 'yɛna bí 'yeh mahets'i, bi 'yɛn u.

⁴³ Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u buya:

—O gadí c'aman'uju n'da ngu n'da ahü.

⁴⁴ Xinga n'da sä da dengui 'bu hin di un ra pähä a ma Ta, gue'a bá pengä, ne ga xoxä 'bu rán zegui ra pa u, ga undä ra te mazai. ⁴⁵ Tengu mán t'o'ti bu ja yú søcua yú pøngahya Oja, bi 'yɛna: "Gátho yu ja'i da xänba Oja," bi 'yɛn'u. Janangue'a nu'u to'o gátho bi hyani xun ho a bi xänba Oja, ne gue'u di dác yú mbui u.

⁴⁶ Pe hin dí ɛna 'bo'o xun nu Oja, hinda høngdä gue bá nexä 'bu, dín nugä a. ⁴⁷ Majuani dí xi ahü, nu'a to'o ɛc'yeigui i ja ra 'da'yote mazai a. ⁴⁸ Nugä drá hme majuani gue nám 'buh mazai n'da. ⁴⁹ Nu'u mam bombõtahu bi zi ra maná bí 'yeh mahets'i 'bu min 'yo bu ja ra uhäi, pe guehna bi du u. ⁵⁰ Pe nugä drá hme majuani, bá nexä bu mahets'i, gue sä da zin'a n'da tengu'bu i sihme, ne njam'bu da du. ⁵¹ Nugä drá hme majuani, bá ɛcä mahets'i, tengu ra hme i si n'da i ja rán zaqui yu pa i ja bu ya. Pe nu'a ra hme dím mangä, din ja ran zaqui mazai to da zi. Ne gue'a ma ja'igä a gue ga uni, ngue din ja ra 'da'yote u 'bucua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵² Bin junzehe u ma mijudíohe buya, bin 'yɛmzehe u:

—Hague nja ran 'yohu sä di 'daju rá ja'i ga sahu, bin 'yɛmp'u.

⁵³ Ne nu ra Jesús bi dət'u:

—Majuani dí xi ahü, nu'bu hin gui sihu ma ngøc'yɛi ne ma ji, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'yü mbo ni mbuihu ra 'da'yote mazai. ⁵⁴ Nu'a to'o da za ma ngøc'yɛi ne da zi ma ji, i ja ra 'da'yote mazai, ne ga xox 'bu rán zegui ra pa. ⁵⁵ Nguetho nu ma ngøc'yɛi ne ma ji njuantho ran ts'ihme ngue dám 'buh mazai n'da. ⁵⁶ Nu'a to'o da za ma ngøc'yɛi ne da zi ma ji dí zəm bu ja yú mbui, ne i ja ra te nanguecä. ⁵⁷ Tengu thoho dí øt'be ma Ta, nu'a i jase rá te, ne i jagä ra te nangue'a buya. Ne bá pengä gue ga thocpa a ra te u to da zingä, tengu'bu i sagä. ⁵⁸ Nuna ra hme dí xi ahü gue bá cəh

mahęts'i, hinga ngu a bi zi mam bombø-tahę, nguetho bi du ę. Pe nu'a to'o da zi ra hme dím mangä ya, gue'a dím 'buh mazajı a, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁵⁹ Ne guehna ram hma bi man'a ra Jesús 'bu mín xänbate bu ja ra nijä bu Capernaum.

Yam hma di un ra 'da'yote mazajı

⁶⁰ Nu'bu mí gua'a bi man ra Jesús, bi 'yęn'ę mí tenni:

—Hingui ho a bi xiję nu ya, to'o da hyät'i da 'yøde, xun ngu ę bi 'yęna.

⁶¹ Nu ra Jesús bi bađi 'be'a bi ben'ę yu jajı, gue him bi numanho rá m hma, ne bi 'yęmp'ę:

—Ha guím bęmhbu hingui ho a dá xi ahę. ⁶² 'Be'a guim bęmhbu 'bu gá nuję ga texä bu mahęts'i gueru bá nexä, guecä dán jajıgä ua ja ra ximhäi. ⁶³ Pe nu'a nam bøn'ę yam hma dá xi ahę, hingan juanθο gui saję, pe gui 'yęc'yei hę ngue ga un ma te nangue ahę, ne din ja ahę ra te buya. ⁶⁴ Pe 'bu i 'da ahę hin guí ęc'yęigahę, bi 'yęn'a ra Jesús.

Nguetho xmí pađi to'o hin da 'yęc'yei, ne xmí pađi to'o di dá a. ⁶⁵ Ne bi 'yęmp'ę mahøn'a:

—Janangue'a dá xi ahę, hingui sä n'da ra jajı ba ęhe da dengui 'bu him bi jap'a ma Ta bi dác rá mbui.

⁶⁶ Nu'bu mí 'yøh mahøn'a ę mí tenni, xun ngu bi 'ue ę ne him bin 'yohę mahøn'a. ⁶⁷ Janangue'a nu ra Jesús bi 'yängahe dí 'de'mayohogähe:

—Ha ne ahę gui sogahę, bi 'yęnje.

⁶⁸ Nu ra Simón Pedro bi dať'a:

—Ma Hmu i, pe njo'o man'da da zä ga tenhde nguetho nu'i ja nim hma di un ra 'da'yote mazajı. ⁶⁹ Ne nugähe dí ęc'yei ahe ne dí pařmbe gue gue'e grá Cristo rá Ts'unt'ę i Ojajı i 'bui, bi 'yęna.

⁷⁰ Bi dať'a ra Jesús:

—Nugä xtá huan'nahę guí 'de'mayohohę, pe nu'a n'da ahę i ten ra zijthu, bi 'yęnje.

⁷¹ Pe nu'a bi man ra Jesús, gue'a ra Judas a, rá ts'unt'ę ra Simón Iscariote, nguetho gue'a di dá a. Ne gue'a n'da mín 'yohe a, mí 'de'mayohogähe.

Hingui ęc'yei yün 'yohuzehę a ra Jesús

7 M'bejua buya, bin 'yo bu mi'da yę hnini bu Galilea. Him bi nde bi mba bu ja ra xequi Judea, nguetho nu ma ngurpihe dyu judiohe, dyu israelhe, nde xtá hyo bu. ² Ne ma gueru da dät ra pa ngue zajı dim peti ma mijudiohe, 'bu xę hyøh yę t'ungu, im bęni 'be'a bi 'yøpa Ojajı ę mam bombøtahe 'bu min 'yo bu ja ra uhäi. ³ Nu yün 'yohę a ra Jesús bi 'yęmbi:

—Nde'bu gui pøngua ní mba bu ja ra xequi Judea, ba nu a bu i ten'ni i nangue'a guí øt'e. ⁴ Nguetho njo'o to da 'yah rá 'befi 'bu in nde da t'ęspi. Nu'bu majuanı guí øt' yün t'øt'e nuixte bá ut yę jajı, ne gätho ra ximhäi da ba'a i, bi t'ęmp'a ra Jesús.

⁵ Ngubu bi xih yün 'yohę nguetho him mi ęc'yei ę. ⁶ Nu a ra Jesús bi 'yęmp'ę buya:

—Hinga na søn ra ora bi ts'ängä ga mbagä bu, pe nu'ahę hønt'a go 'be'a má ora da zä gui mbähä bu. ⁷ Nu'ę 'bucua ja ra ximhäi hin di uc'ahę nguetho 'da i gu guí øthę ę, pe go di ugä ę nguetho dím mangä gue hingui ho øt'ę. ⁸ Ní mbäsehę 'bu guín ndehę, nugä hin ga mba ya nguetho hinga na søn ra ora ga mba bu, bi 'yęna.

⁹ Nu'bu mí gua'a bi man buya bim 'but pu mi'da yę pa bu ra xequi Galilea.

Bin xänbate ra Jesús bu ja ra dařpeti

¹⁰ Nu'bu mí mba bu Jerusalén ę yün 'yohę, m'bejua bi mba bu ra Jesús. Mbe bin 'yanθο nguetho bi nde him 'bexque da hnu. ¹¹ Ne nu ma ngurpihe dyu judiohe i 'burę, bi hyon'a ra Jesús bu ja ram peti. Ne bin 'yęm zehę ę:

—Harę i 'bui 'bu, bin 'yęmp'ę.

¹²Ne xun ngu yu ja'i bin yanjo'dre nangu'e ra Jesús, nu'u 'da im ma ngue xun ho a, ne nu'u 'da i ɣna: "Häte a."

¹³Pe xinga n'da bin ya ts'edi nangu'e'a ra Jesús nguetho i su ma ngurpihe 'bupü.

¹⁴Nu'bu mí tho'i ts'u yu pa, ya bi zo i nde yam peti i t'örpü, ja bi mba bu ja ra danija ra Jesús buya ne bin xänbate bu. ¹⁵Ne nu ma ngurpihe bu ja ra nija bi hyonya thoho ne bi 'yɛn'u:

—Hague nja i sä da ma xun ho rám hman Oja na ran 'yohü, ne him bi zü'a man xädihü, bin 'yem zehé u.

¹⁶Bi dā a ra Jesús:

—Nu'a man xädigä him mam hmansegä a pegue rám hman a to bá pengä.

¹⁷Nu'bu 'bu a n'da gue nde da 'yot' rá pähä Oja, da ba 'bu rán xädi Oja, o gue da ba 'bu mam hmansegä. ¹⁸Nu'bu 'bu a n'da im ma 'be'a mbense, i honi da hnu-mansuse. Pe nu'bu 'bu a n'da i honi da t'ɛspa rá hmu, im ma majuañi a ne hin-gui häte a.

¹⁹Ne xø bi 'yɛna:

—Bi 'daju yun t'ɛdi ra Moisés, pe xinga n'da ahü guí ɔthü nguetho bi ma njon din hote, ne guín nde gui hyojü, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰Ne bi dā'u yu ja'i thoho:

—Masque bi bɛn'na ra zithu a gám ma, njo'o to in nde da hyo i, bi 'yɛn'u.

²¹Nu ra Jesús bi dāt'u:

—Nugä dá ɔt'a n'da ra 'bɛfi 'bu ra pa ran ts'äya, ne gätho ahü gá hyonya thohü. ²²⁻²³Pe ne'ahü, nu'bu din tjin i yoho yun t'ɛdi bi man ra Moisés, nu'a n'da bi ma gue gui hycpahü yú ja'i yu 'uere, ne nu man'da buya ra pa ran ts'äya, guí huanhdü nda'a guí ɔthü, gue guí hecpahü yú ja'i yu 'uere. Nguetho hin guín nde gui festahü a rán t'ɛdi ra Moisés. Ne hinga hont'a ra Moisés bi ma da thecpa yú ja'i yu 'uere, pe ne'u mam bombotahü bi ma. Ne ngutho dá ɔt' 'bu má hoc'a n'da ra hyenni 'bu ra pa ran ts'äya. Hanja gní sjuñ ne gue'a n'youi bu rán t'ɛdi ra

Moisés dá ɔt'ä. ²⁴Pe damin 'yomfɛnihü xun ho 'bu guí ɣna gui juänbahü n'da ra ja'i. Jatho 'be gui pähmbü 'be'a nam bøn'a i ɔt'a n'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bin 'yän'dü 'bu gue'a ra Cristo

²⁵Ne nu'u 'da yu mengu bu Jerusalén bin 'yɛmp'u:

—Ha hinga guehna ran 'yohü im ma ma ngurpihü da hyo. ²⁶Pe hague in ja, in xänbate ua bim peti gätho yu ja'i ne nte i xih ya. Uague bi bɛn'u ma ngurpihü gue majuañi ra Cristo na ra Jesús, gue bi huand Oja dim Hmu ua. ²⁷Pe nuna ran 'yohü, dí pähmbü hapü bá nexna, pe nu'bu bá ɛ a majuañi ra Cristo, njo'o to da baði hapü dí nex'a, bin 'yem zehé u.

²⁸Nu'bu mín xänbate ra Jesús bu ja ra danija, nts'edi bi 'yɛna:

—Guím bɛmhbu guí päju ne guím bɛmhbu guí pähmbü hapü bá nexä. Pe hin bá ɛcä nanguesegä, pegue bá pengä a majuañi i ja rá ts'edi. Nu'ehü hin guí pähmbü a. ²⁹Nugä dí paçä a nguetho bá nexä bu i 'bu a, ne gue'a bá pengä a, bi 'yɛna.

³⁰Ne 'bexque nde da bent püya, pe njom bi zä bi bent'i nguetho hin ní zøn ra ora da bent'i. ³¹Ne xun ngu yu ja'i bi 'yɛc'yei gue majuañi ra Cristo a. Ne bi 'yɛn'u:

—Guehma majuañi ra Cristo na ra Jesús gue mí hma ba ɛhe, nguetho njon da zä da 'yot' yun t'ɔt'e man'da nuixte, bi 'yɛn'u.

Bi 'benh yu asmayo da bent'a ra Jesús

³²Nu'bu mí 'yøh yu fariseo ne yu dam-bäjä 'be'a bi man yu ja'i nangu'e'a ra Jesús, bi xi u 'da yu asmayo buya da bent'a ra Jesús ngue da got'i. ³³Nu'a ra Jesús 'bu mí thoqui bin xänbate, bi 'yɛna:

—Mi ts'ütho dí 'bühmbü ua nguetho ga mba bu bí 'bu a bá pengä. ³⁴Ne nu'ahü buya gui hyonju pe hin da zä gui tjinju,

ne hin da zä gui sòmhbü bü hapü dam 'bucä, bi 'yëna.

³⁵ Ne bin 'yëmzehe ma ngurpihe:

—Hapü da mba gue hin da zä ga tïmhbü. Ha da mba bü n'danni 'bü ü ma mijudïohü, ne da xänba ü, ne'ü n'dan'yo yu jã'i gue yu griego. ³⁶ 'Be'a ním bøn'a man'a: "Gui hyonjü ne hin gui tïnjä, ne hin da zä gui sòmhbü hapü ga mba," ënjü, bin 'yëmzehe ü.

Tengu n'da ra dätthe da nëxpü ní mbüi n'da

³⁷ Nu rán zëgui ra pa nanguë yüm peti mí øt'ü, gue'a ra pa ëmb yu jã'i man'da xün nduxqui a. Ne 'bäpü ra Jesús ne nts'ëdi im man'a:

—Nu'a to'o di 'be a man'da mahyoni thoho rá mbüi, tengu'bü i tuthe, ba ghe ga un'na mahyoni thoho, tengu'bü da zi ra dehe. ³⁸ Ne nu'a to'o da zi ra dehe dím mangä, din ja tengu n'da ra dätthe da nëxpü rá mbüi gue di un mahøn'a ra 'da'yote, tengu xí man rá t'ohni Ojä, bi 'yën'a ra Jesús.

³⁹ Ne gue'a bi ma nanguë rá Hogandähi Ojä da hyäni to'o gättho da 'yëc'yëi. Pe hin ní zøh rá Hogandähi Ojä 'bü mím ma nguetho hin ní ndëx mahët'si ra Jesús gue tpa pengahü a.

'Dahma 'dan'yo bi bën yu jã'i

⁴⁰ Nu'bü mí 'yøh yu jã'i 'be'a bi man ra Jesús, bi 'yën i 'da:

—Masque majuäni rá pøngahyü Ojä mí hma ba ghe.

⁴¹ Ne nu mi'da bi 'yëna:

—Nu'a, ra Cristo gue rá Thahni Ojä a.

Pe nu mi'da bi 'yëna:

—Pe ha dí 'yëpü Galilea ra Cristo.

⁴² Nguetho bi man rá t'ohni Ojä, gue ra Cristo ba ghe nanguë rá 'yu ra David, ne di nequi bü ra hnini Belén guepü mí 'büh ra David, ën'ü.

⁴³ Bëx bin hec yu jã'i nanguë'a bi man'ü, ne 'dahma 'dan'yo 'be'a mím bëni

ngue to'o a ra Jesús. ⁴⁴ Ne 'da ü nde da bent'i ngue da got'i, pe xínga n'da bi zä bi bent'i.

Him bi 'yëc'yëi yu ngurpi

⁴⁵ Nu'bü mbenc'ü yu asmayo bü 'bü ü yu dambäjä ne yu fariseo, nu'ü bi 'yänni:

—Hanja hin guá sihü a dá xi ahü, bi 'yën'ü.

⁴⁶ Ne nu yu asmayo büya bi dädä:

—Pe him mí 'bü a n'da im ma tengu man'a ra Jesús, bi 'yën'ü.

⁴⁷ Ne bi dä ü yu fariseo büya:

—Ha ne ahü bi hyä ahü. ⁴⁸ Pe xínga n'dagähe dyu fariseohe dí ëc'yëihe a, xínga gue'ü mi'da ma mingurpihe. ⁴⁹ Pe nu ü yu jã'i thoho gue hingui päh yün t'ëdi, hønt'ü i ëc'yëi a ran 'yohü ü, pe da nu ran ünbi mazäi ü, bi 'yën ü.

⁵⁰ Ne nubüya nu ra Nicodemo, gue'a xí zøm bü 'büh ra Jesús 'bü n'da ra xui, bi 'yëmp'ü yü mifariseohü:

⁵¹ —Nu'a man t'ëdihü, hingui sä ga juänbahü n'da ra jã'i 'bü hin dá øhmbü 'be'a da manse, ne'bü hin dí pähmbü majuäni 'be'a i øt'e, bi 'yëna.

⁵² Ne bi dä ü, bi 'yëmbi:

—Nu'i tengu'bü ne'i guí 'yëpü Galilea, nguetho ne'i guím ma tengu im man yu 'yambüi. Pe dami hyomhbü ja rá søcuü Ojä gue'bü di nequi bü Galilea n'da rá pøngahyü Ojä.

⁵³ Ne n'da ngu n'da bi mba yü ngu büya.

Ra xisu ra 'yomt'ëni

8 Pe nu ra Jesús bi mba bü ja ra nyuni Olivos. ² Ne nu'bü t'uxudi tho bi mbeng bü ja ra dänijä mahøn'a ne bi hyupü. Ne gättho nan ngu yu jã'i bá ghe nanguë'a ne bi xänba ü. ³ Ya xí yä bü ra Jesús 'bü mí zøm bü yu fariseo ne yu xänbate nijä, bi zispa n'da ra xisu gue bi nu 'bü mín yäui n'da ran 'yohü hing rá ndø. Ne bi mbä'minde bü 'büh yu jã'i.

⁴ Bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Xänbate, nuna ra xisu dá òmhbe bu i øt' ran 'yomt'eni. ⁵Ne nu ran t'edi bi xiju ra Moisés, tengu na bi 'yøt' ra xisu ya, ne i jatho da mba ma bat'ado gue da du. Xi'e, 'be go guí xije ja, bi 'yæn'u yu fariseo ne yu xänbate nija.

⁶Pe guehna bi man u nguetho i sätho ra Jesús, i honi 'bepu dí yapí. Ne 'bex bi mbom thoho a ra Jesús ne bi 'yo't' rá saha bu häi tengu'bu hin xtá 'yø'a bi man'u. ⁷Pe man'da bi thoqui bi 'yänni, nu ra Jesús bim 'bäh puya ne bi 'yæmp'u:

—Nu'bu 'bu a n'da ahü hin'yü ni ts'oquihu, gue'a di dümü da 'yemba ra do ra xisu a.

⁸Ne bi mbo'mi mahøn'a bu häi ne bi 'yo't' rá saha bu ja ra häi. ⁹Ne nu'bu mí 'yø'u 'be'a bi man ra Jesús, bi dümü 'dahmi 'datho bi mba, m'bet'o bi mba a man'da xín dæc'yei asta gue'bu go mín the u yu yapate, nguetho bi bæs mbo yú mbui i ja yú ts'oqui. Ne hønt'a ra Jesús bi gohmbu bu u mí xänbi, ne'a ra xisu. ¹⁰Ne nu'bu mí'm 'bä'a ra Jesús ne bi nu njo'o bu yu yapate, pe hønt'a ra xisu bi gopu, bi 'yæmbi:

—Grá xisu, hapu bi mba u bi yap'i i. Ha njo'o ua u in nde xtí 'da'a rá muui ni ts'oqui.

¹¹Ne bi dæ'a ra xisu:

—Grá Hmu, xínga n'da.

Ne nu ra Jesús bi 'yæmbi:

—Necä, xínga guecä ga 'da'a rá muui ni ts'oqui. Ní mba ya, pe hin gui 'yøt' mi'da yu ts'oqui.

Rá nyot'i yú mbui yu jå'i

¹²Nu ra Jesús bi thoqui bi xänba yu jå'i mahøn'a, bi 'yæna:

—Nugä, drá nyot'i yú mbui yu jå'i 'bæcua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui him man 'yo bu ja ra 'bexui, pe din ja ran nequi yú mbui gue ra 'da'yote mazai, bi 'yæmp'u.

¹³Janangue'a nu'bu mi dæ u 'da yu fariseo mi 'bupu, bi 'yæmbi:

—Pe nu'i guím manse 'be'a guí øzehe, janangue'a säti thoho a guím ma, sä bi 'yæn'u.

¹⁴Nu'a ra Jesús büya bi dæt'u ne bi 'yæmp'u:

—Madague'bu dí'm manse nanguesegä, pe di muui a, nguetho dí paçá hapu bá nexä ne hapu ná mbagä. Pe nu ahü hin gui pähmbu hapu bá nexä o hapu ná mbagä. ¹⁵Nu'ehu sä gadí juänbahü n'da 'bu hin gui pähmbu xün ho 'be'a øt'a n'da. Pe nugä madague'bu dí paçi 'be'a øt'a n'da, pe njon dadí juänbä ya. ¹⁶Pe nu'bu dí'm mangä 'be'a øt'a n'da, majuani dí'm ma, nguetho hin dí 'dase pe n'dat'a dí'm mam'be ma Ta gue bá pengä ua. ¹⁷Nt'o'ti bu ja yün t'edi zai guidín xähmbu, gue nu'bu yoho yün 'yohu 'da'angu da ma 'bu xün juänni, mfaði gue ya majuani a büya. ¹⁸Nugä dí xi ahü to'ogä, n'dahma gui paju, ne'a ma Ta bá pengä di jaqui da faqui, bi 'yæna.

¹⁹'Bex bi 'yæn'u:

—Hapu 'büh ni ta, bi 'yæmbi.

Ne nu ra Jesús bi dæt'u:

—Hin gui paju, xínga gue'a ma Ta gui pähmbu. Nu'bu xquí paju, ne'a ma Ta xquí pähmbu 'bu, bi 'yæna.

²⁰Ne guehna bi man ra Jesús 'bu mín xänbate bu ja ra danija gueru i pa m'be'ts'i ra mbeti. Ne njom bi bent'i gue xtan got'i nguetho hin ní zøn ra ora dim fent'i.

Him bi zä bi mbähä ra Jesús

²¹Nu ra Jesús bi thoqui bi xih mahøn'a u:

—Nugä ga mbagä, ne m'bejua gui hy-onju, ne gui tuhü 'bu hin nín hotho ni ts'oquihu. Nubu hapu ga mbagä hin da zä gui mbähä bu, bi 'yæna.

²²Ne bi 'yæn u ma ngurpihe:

—Ha din hyose nanguese nguetho bi ma: “Nubu ga mbagä, hin da zä gui mbähä bu,” bi 'yænju, bi 'yæn'u.

²³Ne nu'a ra Jesús bi 'yæmp'u:

—Nu'ahü i ja ahü rán 'yomfëni ra ximhäi nguetho gyü menguhü ua ja ra ximhäi. Pe nugä 'da'angu dím bëm'be Ojå, nguetho hin dra mengugä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Janangue'a dí xi ahü, nu'bu hin gui 'yëc'yëihü 'be'a dím manse gue to'ogä, gui tuhü ne njäm'bu din hoh ni ts'oquihü, bi 'yëna.

²⁵ Ne bi 'yän'ndü büya:

—To'o i, bi 'yën'ü.

Nu'a ra Jesús büya bi 'yëmp'ü:

—Ya xtá xi ahü to'ogä ne guexta tho-hogä. ²⁶ I ja man'da xun ngu ga xi ahü 'bepü nín ja ni ts'oquihü. Pe majuañi a dím ma nguetho majuañi a bá pengä. Ne nu'ü yum hma di bëngä a, gue'ü dím mangä ua ja ra ximhäi ü, bi 'yëna.

²⁷ Pe nu'ü ma ngürpihe 'bu mí xi ü, him bi bå ü gue'a bi ma ra Jesús gue Ojå bá penhua. ²⁸ Janangue'a xø bi 'yën'a ra Jesús:

—Nu'bü gá cuarcahü bü magats'i, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, m'bejua büya ja gui pähmbü to'ogä. Ne ja gui pähmbü büya nte dím manse, pe gätho xtá ma bi xänga ma Ta. ²⁹ Nu a ma Ta gue bá pengä ua, n'dat'a dím bëm'be, ne njäm'bu i sogä a nguetho zai gätho dí øt'ä a in numanho, bi 'yën'a ra Jesús.

³⁰ Nu'bü mí man na, xun ngu ü mi'da bi 'yëc'yëi mahøn'a.

Yü 'yëhe a ra ts'oqui

³¹ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'ü 'da ma mi-judíohe ngue ëna bi 'yëc'yëi a:

—Nu'bü gui thoqui gui tenhdü mam hmangä, majuañi ma 'yëc'yëi ahü 'bü.

³² Ne da zä gui pähmbü 'be'a nam bøn'ü yum hma majuañi, ne gue'a dí yan ahü gue da zin ahü Ojå, bi 'yëna.

³³ Ne bi då ü:

—Pe nugähe, dyüm bom'betoje ra Abraham janangue'a ya yü t'ühnigähe Ojå. Ne njäm'bu midí mandagähe man'da ra hmu. Hanja gní xije da mba nhyänigähe gue da zinje Ojå, bi 'yën'ü.

³⁴ Ne nu'a ra Jesús bi 'yëmp'ü:

—Majuañi dí xi ahü, nu'a to'o øt' ra ts'oqui, rá hmu ra ts'oqui a. ³⁵ Nehna man'da guim bëmhbü, hin gui sä gui comhbü ran ho ra Abraham, pe tengu'bü yü 'yëhe thohe ahü a. Pe hønt'ü njuañtho yü t'ühni da gomhbü ran ho mazai. ³⁶ Nugä njuañtho rá Ts'ünt'ü Ojågä. Ne nu'bü guecä ga jüc'ahü bü ja yü ts'oqui, majuañi da zin ahü ma Ta ne yü t'ühni ahü a 'bü. ³⁷ Ne madague'bü bi xant'ahü ra Abraham, tengugä, pe guín nde gui hyoju, nguetho hin hapü da zä da yut' mam hma bü ja ni mbuihü. ³⁸ Hønt'a bi 'yurcä ma Ta dím mangä. Ngutho ahü, hønt'a bi 'yut'a ni tahü guí øthu, bi 'yëmp'ü.

³⁹ Ne bi då ü ma mijudíohe mí 'bärpü:

—Ra Abraham ma tahe.

Ne nu ra Jesús xø bi 'yëmp'ü:

—Nu'bü majuañi yü t'ühni ahü ra Abraham xquí comhbü ran 'yomfëni ra Abraham 'bü. ⁴⁰ Pe nuya guín nde gui hyoju, guecä dí xi ahü a majuañi gue'a bi xänga ma Ta. Pe hinga ngubü bi 'yøt' ra Abraham tengu guín nde gui 'yørcahü. ⁴¹ Janangue'a dí xi ahü, guí øthu rá 'befi man'da ni tahü, bi 'yëna.

Ne 'bex bi 'yën'ü:

—Hin dyü 'betat'ühni gähe, pegue n'datho ma tahe 'büi, Ojå a, bi t'ëmp'a ra Jesús.

⁴² Nu'a ra Jesús bi dät'ü:

—Nu'bü da gue'a Ojå ni tahü, xquí numanhoju 'bü, nguetho bá ëcä bü bí 'bü Ojå. Ne hin bá ëcä nangue ma ts'edi zehe pe gue'a Ojå bá pengä ua. ⁴³ Hanja hingui sä gui pähmbü 'be'a dím mangä. Nguetho hin guín nde gui pähmbü a. ⁴⁴ Nguetho ra zijthu ni tahü, ne guí honi gui 'yøthu rá pähä a. Ne nu'a, rá mbüdi thohe bi d'ümi bin hote, ne guet'ü yü pa i ja bü ya i øthoho. Ne nu'a, him bin zämmi a majuañi nguetho him bi numanho a. Ne hønt yü fehni man'a nguetho rám 'bäi a. Ne in ta nangue gätho yü fehni. ⁴⁵ Pe

nugä dím ma majuani, janangue'a hin guí ɛc'y'eigahu. ⁴⁶To'o ahü da ma majuani dí ɔt' ran ts'o o gue dím man ra fehni. Pe nu'bu gátho majuani a dí xi ahü, hanja hingui sä gui 'yɛc'y'eihu. ⁴⁷Nu'a to'o bim 'bui nangué Oja, i ɔmanho rá m hman Oja a, pe nu'ahü hin guí ɔmanho rá m hman a nguetho hin gám 'buhmbu nangué Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ya xmi 'buh ra Cristo 'bu hin ním 'buh ra Abraham

⁴⁸Bex bi da'ü ma mijudíohe buya:

—Ha him majuani dím mamhbe, gue nu'i grá mengu bu Samaria, gue him majuani grá mbom'beto ra Abraham. Ne guí 'buhmi n'da ra zıthü, sä bi 'yɛn'u.

⁴⁹Nu ra Jesús bi da't'u:

—Nugä hin dí 'bu'be n'da ra zıthü pe dí numansu ma Ta. Nu'ahü hin guí numansuju. ⁵⁰Ne hin dí honi gue da hnumansugui pe i 'bu a n'da gue i honi da hnumansugui, ne di unbi to'o hingui numansugui. ⁵¹Majuani dí xi ahü, nu'a to'o da 'yɛc'y'e i a dím mangä hin da nu ran da'te a, bi 'yɛna.

⁵²Bex bi da'ü ma mijudíohe:

—Nuya dí pahmbe go gue'e guí 'buhmi a ra zıthü, nguetho bi du ra Abraham ne gátho yú pongahya Oja, pe sä guí ɛna, hin da du to'o da 'yɛc'y'e i. ⁵³Ha guí ɛna man'da guín nuixte xinda gue'a ma tahe ra Abraham ne u yu pongahya, ne maya'bu xun du u. To'o guí ɛna gue gue'e 'bu, bi 'yɛn'u.

⁵⁴Nu'a ra Jesús bi da't'u:

—Nu'bu xcá honi dan nuixte zehégä, säti thoho 'bu. Pe nangué a rá ts'edi ma Ta, gue'a nán nuixtegä, gue'a guí ɛmfu ni Ojahü. ⁵⁵Pe njam'bu gá pahmbu a. Pe nugä dí paçä a, ne nu'bu xcá mangä hin dí paçä a, xcám fehni gä 'bu, tengü ahü. Pe majuani dí paçä a ne dí ɔt'a im man a. ⁵⁶Nu a ra Abraham, zai guí ɛmfu ni tahü, pe bin johya 'bu mi ba'di da zøn ra

pa ba ɛcä ua. Ne bi t'uti gue ga ɔcä ua, ne bin johya 'bu mi nugui, bi 'yɛna.

⁵⁷Ne sä 'bex bi 'yɛmp'u ma mijudíohe:

—Hin guí pe'ts'i yote ma 'det'a njeja ne guí ɛna gá nu ra Abraham, bi 'yɛn'u.

⁵⁸Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Majuani dí xi ahü, nu'bu hin ním 'buh ra Abraham, xmi 'bucä, nguetho zai dí 'bui, bi 'yɛmp'u.

⁵⁹Bex bi gux yu do u, ɛna di bat'i, pe nu ra Jesús 'bex bi yat'i nde bu 'buh yu ja'i, bin 'yani ne bi bøm bu ja ra danija buya.

Ra xädä 'bu mim 'bui bi yani

9 Nu'bu má mbähmbe bu 'yu ra Jesús, dá nuhe n'da ran 'yohü, ra xädä gue'bu go mim 'bui. ²Ne nugähe dyu xädihe dá änhde:

—Xänbate i, to'o bi 'yot' ra ts'oqui, ha gue'a rá ta o gue rá mbe, uague rá ts'oqui zehé gue bin xädä, dí ɛmfe.

³Nu'a ra Jesús bi 'yɛngähe:

—Xinga guehna ran 'yohü ne xinga gue'a rá ta ne xinga gue'a rá mbe, pe hont'a ran t'ot'e nuixte da 'yörpa Oja gue da nu yu ja'i. ⁴Nuju i jatho ga humbi ga ɔrpahu rá 'befi Oja ya tengü'bu ma patho ya, nguetho da zøn ra pa ga tuhü, ne hin man da zä ga ɔthü ra 'befi ua ja ra ximhäi buya. ⁵Nu'bu dí 'bucua ja ra ximhäi dí xänba yu ja'i, tengü'bu dí xocpa yú dä da nu ran nequi, bi 'yɛnje.

⁶Nu'bu mí jua'a bi ma, bi zoh rá jini bu häi, ne í 'yot' ra böhäi rá jini ne gue'a í gospa rá dä ra xädä a buya. ⁷Ne bi 'yɛmp'a ra xädä:

—Ní mba bán xudä nü ja ra mbothe Siloé.

Bi mba ne bán xudä. Ne nu'bu mam bá pengui in nu ran nequi buya. ⁸Ne nu'bu din t'ot'am'buihü ne'u mi'da yu ja'i gue zai mín nu 'bu mín xädä, nu'bu mín nu u, bin 'yɛmp'u:

—Ha hinga guehnu ra xädä nü mí haçta'a 'be'a mí si.

⁹Da'u bi ma:

—Guehnu.

Ne nu'u mi'da bi 'yena:

—Ena ngunu a pe hinga guehnu.

Pe nu ra xäda bi dädi:

—Guecä, bi 'yena.

¹⁰Ne bi 'yän'du büya:

—Hague nja bi xoh ni dä.

¹¹Ne nu ra xäda bi dädi:

—Nu'a ran 'yohu rá thuhu ra Jesús bi 'yot' ra böhäi ne bi gosca ma dä. Ne bi 'yengä: “Ní mba bu ja ra mbothe Siloé ne guan xudä bu,” bi 'yengä a. Ne dá mba dán xudä, ne bi zä dá nu ran nequi ma dä büya, bi 'yena.

¹²Ne bi t'emp'a:

—Hapu i 'bu a.

Ne bi dah puya:

—Hin dí pađi, bi 'yenthö.

Bi t'orpa ran t'änni a mí xäda

¹³Ne bi zix bu 'buh yu fariseo büya.

¹⁴Nu'a ra pa bi 'yot' ra böhäi ra Jesús ne bi xocpa rá dä ra xäda, ra pa ran ts'äya a. ¹⁵Nu yu fariseo bi 'yänni mahön'a:

—Hague nja bi nu ran nequi ni dä.

Ne bi 'yemp'a:

—Bi gosca ra böhäi ma dä, ne bán xudä, ne nuya dín nu ran nequi, bi 'yena.

¹⁶Janangue'a bi 'yén'u 'da yu fariseo:

—Nu'a ran 'yohu guím ma, hingui numansu Oja nguetho hingui numansu ra pa ran ts'äya, sä bi 'yén'u.

Pe nu'u mi'da u bi 'yena:

—Pe nu'bu ra ts'om'bäi hin xtán zä da 'yot' yan t'ot'e nuixte gue i ot'a.

'Bex bin hec'u büya. ¹⁷Ne bi t'an'na ra xäda:

—'Be'a guím ma nangue'a bi xoc'a ni dä.

Ne bi 'yena:

—Nu'a, n'da rá pøngahya Oja a, bi 'yena, ne bi bøm büya.

¹⁸Pe nu'u him bi 'yec'yei gue gue'a mí xäda, jague'bu mí zonpa a rá ta ne rá mbe. ¹⁹Ne bi 'yän'du:

—Ha gue'a ni ts'unt'ui gue mí xäda a. Hague nja in nu ran nequi ya, bi 'yén'u.

²⁰Bi da'a rá mbe ne rá ta:

—Dí pa'be gue gue'a ma ts'unt'u'be gue mí xäda 'bu mim 'bui. ²¹Pe hin dí pa'be hague in ja in nu ran nequi ya, hin dí pa'be to'o bi xocpa rá dä. Nu'a xun dan'yohu ya, dami 'yänhdü, da manse to'o.

²²Ngubu bi man rá ta ne rá mbe nguetho i su ma ngurpihe dyu judfohe. Gue bi zän'na n'da ra nde, gue da hyön'a thi bu ja ra niya u to'o da ma bá penh Oja a ra Jesús, ne ma zä hin da hnumanho bu ja yú hnini. ²³Janangue'a bi 'yenthö rá ta ne rá mbe: “Xun dan'yohu ya, dami 'yänhdü,” bi 'yenthö u.

²⁴Janangue'a bi zönh mahön'a ran 'yohu mí xäda, ne bi 'yemp'a:

—Pe dami ma majuani gue gue'a Oja bi xoc'a ni dä. Pe nu'a ran 'yohu gá ma, dí pahmbe ra ts'om'bäi a, bi 'yén'u.

²⁵Ne nu'a mí xäda bi dädi:

—Hin dí paçä 'bu ra ts'om'bäi a, o gue hin'na, pe hont'a dí pađi mí xädägä, ne dín nu ran nequi ya.

²⁶Ne bi 'yembi mahön'a:

—'Be'a bi 'yot'a'i 'bu mí xoc'a ni dä.

²⁷Ne bi da'a:

—Nugä ya xtá xi ahü ne hin gá 'yec'yeihü. Ha gui 'yec'yeihü 'bu ga xi ahü mahön'a. Ha ne ahü guín nde gui tenhdü a 'bu, bi 'yena.

²⁸'Bex bin sante thoho u 'bu mí 'yemp'a:

—Nu'i rá xädi i a ra ts'om'bäi. Pe nugähe yú xädigähe a ra Moisés. ²⁹Dí pahmbe Oja bin yaui ra Moisés, pe nu'a ran 'yohu guí ešpi hin dí pahmbe hapu bi nex'a rán t'edi a, bi 'yén'u.

³⁰Bi da'a mín xäda büya:

—Nugä dadí hyonya thoho nangue'a gá mamhbü, gue hin guí pahmbü hapu bí 'yë a rán t'edi, ne ya bi xoga ma da a. ³¹Ne dí pahmbü hin da 'yømanho Oja 'bu da 'yap rá ts'edi n'da ra ts'om'bäi, pe

nu'bu 'bu a n'da i thãnde Oja ne ørpa rá páhä, i ø Oja 'bu i äp rá ts'edi. ³² Ne gãtho yu jeya xu thogui njãm'bu bim 'bu a n'da bi xocpa rá dá n'da mi xädä 'bu mí'm 'bui. ³³ Nu'a ran 'yohu dí'm ma, nu'bu hin di fáx Oja a, hin te sä da 'yøt yu nuixte 'bu, bi 'yøn'a mí xädä.

³⁴ Ne bi t'ëmp' mahøn'a:

—Nu'i grá ðãdits'oqui, janangue'a guí xädä 'bu gmím 'bui. Ha go gui xãngahe, bi 'yøn u.

Ne bi hyøn a thi gue ma zã hin da nu-manho ma mijudíohe buya.

I xädä yú mbui u 'da

³⁵ Nu'bu mí 'yø'a ra Jesús gue bi thøn'a thi ra xädä, bi ðini ne bi 'yãnni:

—Ha guí ëc'yei rá ts'unt'u Oja, bi 'yëmbi.

³⁶ Ne bi ðat'a:

—Ma Hmu, to'o a guím ma. Dami xiqui ts'u, ga ëc'yei a, bi 'yëna.

³⁷ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Guecã guín nug ya, ne dí yaui ya.

³⁸ Ne bi 'yëmbi:

—Ma Hmu i, dí ëc'yei a ya.

Ne bin ðanyahmu bu ja rá hmi buya.

³⁹ Ne nu ra Jesús bi 'yëna:

—Janangue'a dãm 'bucã ua ja ra ximhäi, gue ga japi di nequi 'be'a mbëni n'da ngu n'da. Ne nu'u i xädä da nu ran nequi, ne nu'u in nu ran nequi din xädä, bi 'yëna.

⁴⁰ Ne nu'u 'da yu fariseo bi 'yøh rãm hman a, bi 'yøn'u:

—Ha necãhe dí xädãhe, bi 'yøn'u.

⁴¹ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Nu'bu xquí pãhmbu gue guí xädãhu, xtán zã xtím pun'nahu 'bu ne njon xtá xi ahü gue ja ni ts'oquihü buya. Pe guí ënsehü guín nuhü ran nequi, janangue'a hin dim pun'na ni ts'oquihü, bi 'yøn'a ra Jesús.

Ran t'uti nangue rá mbä't'i yu de'yo

10 —Majuani dí xi ahü, bi 'yøn'a ra Jesús, nu'u hin dí yurpu ja rá goxthi a rá mbä't'i yu de'yo, ne dí dons pu ja ra mbä't'i, yu bë u. ² Pe nu'u dí yurpu ja ra goxthi, njuantho yu mbände'yo u. ³ Ne da xocpa a ra mbãngxothi ne da yut'ambo ra mbände'yo buya. Ne nu'u yú de'yo i ørpa rá nde a rá mbädi ne i øt'a i xifi. Ne i ndønba yú thuhu nguetho i pa u yú mbeti a. Ne i sixpø ja yu 'bot'ei. ⁴ Ne nu'bu mí guc pu thi gãtho u yú de'yo, di 'bet'o 'bu i sits'i, ne nu'u yú de'yo i tenni nguetho i pãrpa rá nde 'bu im mba't'i. ⁵ Hingui tenna n'dan'yo n'da ra ja'i, pe i 'dagui, nguetho hingui pãrpa rá nde a n'dan'yo, bi 'yëna.

⁶ Nu'a ran t'uti bi man'a ra Jesús, pe hingui pa u 'be'a nam bøn'a bi si u.

Ra Jesús ra hogambände'yo

⁷ Janangue'a 'bex bi 'yëmbi mahøn'a:

—Majuani dí xi ahü, nugã drá goxthigã a ra mbä't'i guepu i 'buh yu de'yo. ⁸ Pe gãtho u im bëni dim 'bet'o zehë xinda guecã, ne gue'u yu bë u. Pe nu'u yu de'yo hingui ørpa yú nde u. ⁹ Nugã drá goxthigã, nu'a to'o da yut'i nanguecã, ma zã da ts'imanho bu. Ne da bãdi gue rá ngu bu, janangue i 'yo ne da ðini 'be'a dí zerpa yú mbui, tengutho ra de'yo i tìn yu t'ei.

¹⁰ Nu'u yu bë ní 'yëhe dim pë ne ðin hodu ne di ts'onbi gãtho rá 'befi Oja. Pe nugã ná ëhe gue dí tìn ra te n'da ne ðin ja ra te i juadi xun ho. ¹¹ Nugã drá hogambände'yo ne ga 'beh ma te gue gan yan u ma de'yo. ¹² Pe nu'u 'da yu mbefi, hønt'u yún zãbi nde da ðaha, ne him majuani yu mbände'yo, gue hin yú mbeti u yu de'yo. Janangue'a nu'bu in nu ba epu n'da ra zate, i sopu yu de'yo ne i 'dagui. Ne nu ra zate buya im bent'u yu de'yo ne im maxt'i. ¹³ Nu'u yu mbefi i 'dagui nguetho hin'yu yún huçcate nangue yu de'yo, ne hønt'u yún zãbi ní hyu yú mbui.

¹⁴ Nugä drá hogambände'yo, ne dí paḥ ma de'yo ne nu'ü i paqui. ¹⁵ Tengu thoho dí ot'be ma Ta, i paqui ne dí paçä a. Ne ga ungä ma te ngue gan yaṇ ü ma de'yo. ¹⁶ I 'buh mi'da ma de'yo gue hinga gue-cua i 'bucua. Ne'ü jatho gua sigä. Ne da 'yø 'bu dá mba'ti. Janangue'a 'darpü din 'yo gätho ma de'yo. Ne gätho ga fäh püya nguetho hængdä drá mbände'yogä.

¹⁷ Emme numanho ma Ta 'be'a ga ot'ä gue ga ungä ma te nangué ma de'yo. Pe ga thambëni-gä mahøn'a. ¹⁸ Xínga n'da ra ja'i da zä da hyogui, pe nugä ga unse ma te. Ja ma ts'edi ga uni ne ja ma ts'edi ga thambëni, nguetho gue'a bi xic ma Ta, bi 'yën'a ra Jesús.

¹⁹ Nangué'a bi man ra Jesús, bin hec ma mijudíohe mahøn'a. ²⁰ Xün ngu ü bi 'yëna:

—Nuna 'buhmi ra zithu ne ran gat'i na. Hanja gní 'yøhmbü 'be'a man na, bi 'yën'ü 'da.

²¹ Pe nu'ü mi'da bi 'yëna:

—Pe hinguin jabü rá m hman a in 'youi ra zithu. Ne mfädi hin'yü rá ts'edi ra zithu da xocpa yú dá yü xädä, bi 'yën'ü mi'da.

Him bi hnumanho a ra Jesús

²² Nu yü pa xün se bin ja ran ts'ihme bü Jerusalén ngue ra dämpeti bi 'yøt' ma mijudíohe. ²³ Nu ra Jesús mí 'yo bü ja rá ngun'yü ra danija ní hu ra Salomón. ²⁴ Nu'ü 'da ma mijudíohe büya bi mbäts'a ra Jesús, ne bi 'yëmp'a:

—Hanja gní jacthohohe dan 'yänhde nangué'e, pe dami xije njuantho 'bü gue'e grá Cristo, bi 'yën'ü.

²⁵ Ne nu ra Jesús bi dät'ü:

—Ya xtá xi ahü pe hin gá 'yëc'yëigahü. Ne'a ra 'befi dí ot'ä nangué rán t 'ëdi ma Ta, i udi to'ogä. ²⁶ Pe nu ahü hin guí ëc'yëihü nguetho him ma de'yo ahü, tengu xtá xi ahü. ²⁷ Nu'ü ma de'yo i ømanho ma nde, ne dí paḥpa yú mbüi ü ne i tengui. ²⁸ Ne dí un ra 'da'yote mazajü ü ne njam'bü dim 'bedi. Ne njo'o to'o da

zä da huä'ts'ü i o ma 'yë. ²⁹ Nu a ma Ta bi 'dacä ü, man'da nuixte a, ne njo'o man'da tengu a. Ne njo'o to da zä da huä'ts'ü i o rá 'yë ma Ta. ³⁰ Nugä ne ma Ta n'datho dí com'be, bi 'yën'a ra Jesús.

³¹ 'Bex bi gax yü do mahøn'a ëna di bat'i ngue da hyo. ³² Pe nu ra Jesús bi 'yëmp'ü:

—Xün ngu yü 'befi xün ho xtá ut'ahü ngue bi xic ma Ta. Nda'a ní 'befi guín nde gdí bajü yü do, bi 'yëna.

³³ Ne bi 'yëmp'ü yü judío:

—Hin nangué yü 'befi xün ho dí ëna ga ba ahe, pe nangué hin guí ëspa Ojä gue gá 'yëna, n'datho guí cohmi Ojä, ne grá ja'i thoho, bi t'ëmp'a ra Jesús.

³⁴ Nu ra Jesús bi dät'ü:

—Ha hinga nt'ot'i bü ja yün t'ëdi gadín xähmbü, gue bi 'yën Ojä: “Nu ahü tengu'bü gyü ojahü,” i em bü ja ra t'ohni.

³⁵ Gue bi 'yëmbi tengu'bü yü ojä ü bi un rán t'ëdi Ojä. Ne hingui sä dim 'beh rá T'ohni Ojä. ³⁶ Pe hanja gní 'yënjü hin dín numansugä Ojä 'bü dí m mangä, rá Ts'unt'ü Ojägä, guecä gue bi huangä ma Ta ne bá pengä ua. ³⁷ Nu'bü hin dí ot'ä tengu ot'a ma Ta, hin guí 'yëc'yëigahü 'bü. ³⁸ Pe nu'bü dí ot'ä tengu ot'a ma Ta, dami paḥmbü ngue hønt'a Ojä sä i ot'ü yü nuixte dí ot'ä. Janangue'a da zä gui 'yëc'yëihü gue n'datho ran 'yomfëni dí com'be ma Ta, bi 'yëna.

³⁹ Janangue'a bi 'yëna da bent'i mahøn'a ü ma mijudíohe mí 'bäpü. Pe nu ra Jesús bi 'uegue.

⁴⁰ Ne bi mbeng mahøn'a bü 'danguadi ra dätthe Jordán, guepü rá mbüdi mí ot' ran xixyá ra Xuua, ne bim 'büpü 'da yü pa. ⁴¹ Ne xün ngu yü ja'i bá ëpü 'buh ra Jesús. Ne bi man ü:

—Madague'bü nte man t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Xuua Nxixyá, pegue gätho majuani a bi mam 'bü mi xijü nanguéhna ra Jesús, bi 'yën'ü.

⁴² Ne xün ngu ü bi mba bü, bi 'yëc'yëi a ra Jesús.

Bi du ra Lázaro

11 Mí 'bupɔ Betania n'da ran 'yohɔ in zāman'ɔ, í Lázaro. Ne mí 'buhmbɔ yoho yán ju, ra María ne ra Marta. ²Ne nuna ra María, guehna bi xispa ra 'yɛthi rá gua ra Jesús ɛmme yaman'u ne bi 'yonbi nangué yú xtɔ. Guehna rán ju ra Lázaro na, gue xun ɛ. ³Janangué'a nu'ɛ yán ju bi mbehna n'da ra nde bu 'buh ra Jesús ne bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu a'be, xiya 'be'a ga øthɔ ya, xun ɛ a guidí huɛqui, bi 'yɛmbi.

⁴Ne nu'bu mí 'yøh ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a ran ɛ hing ran ɔtɛ a pɛ hont'a gue da hnu rá ts'edi Ojɔ nuixte thoho, necá rá Ts'unt'ɛ Ojagá, bi 'yɛna.

⁵Nu ra Jesús ɛmme madi huɛc'a ra Marta ne rá juhue ne'a ra Lázaro. ⁶Pɛ nu'bu mí 'yøde xun ɛ ra Lázaro, him 'bex bi nde da mba, 'be bi døm' man yopa guepɔ mí 'buhmbe. ⁷M'bejua bɔya bi xije dyɔ xädigähe a:

—Ga mbähä bu Judea mahøn'a, bi 'yɛnje.

⁸Pɛ dá ɛmfe bɔya:

—Xänbate i, ha gui mba bu mahøn'a, nguetho nu ma mijudíohɔ 'bupɔ him maya'bu gue nde di bat'a do i, dá ɛmfe.

⁹Nu ra Jesús bi xije n'da ran t'uti bɔya:

—Ha hinga gue'a 'de'mayo ora n'da pa. Nu'bu ma pa i 'yo n'da ra jɔ'i, hin di fet rá gua nguetho in nu hapɔ i pa. ¹⁰Pɛ nu'bu 'yoxui n'da, di fet rá gua nguetho hinguin nu hapɔ i pa. Nu'a bi ma gue hingana søn ra ora da du.

¹¹Ne m'bejua bi 'yɛnje mahøn'a:

—Nu'a ma amigohɔ ra Lázaro i äha. Ne ga mbähä ga ents'ä a, bi 'yɛna.

¹²'Bex dá ɛmbähe a bɔya:

—Ma Hmu ahe, nu'bu i äha da yam 'bu, dá ɛmfe.

¹³Pɛ nu ra Jesús bi ma gue bi du 'bu mí ma i äha. Pɛ dá bɛmhbe gue i ätho.

¹⁴'Bexque njuanttho bi man ra Jesús:

—Ya bi du ra Lázaro. ¹⁵Pɛ nangué ahu, xun ho gue hin dá nugä 'bu mín hyɛn'na, gue man'da gui 'yɛc'yɛigahɔ 'bu guin nuhɔ 'be'a ga øt'ä ya. Nuya ga mbähä ba nuhɔ.

¹⁶Pɛ nu'a ra Tomás ne i t'ɛmbi ra Go, ma mixädihe, bi 'yɛnje:

—Mbähmahɔ 'bu, madague'a 'darpɔ ga tuhɔ.

Nu ra Jesús di un ra te ɛ xun du

¹⁷Nu'bu má sømhbɛ bu ra Jesús bɔya, ya ná goho pa xí t'ä a ra Lázaro. ¹⁸Nu bu Betania hinga ya bu Jerusalén, mbe made ora na 'yo. ¹⁹Janangué'a xun ngu ma mijudíohɛ bi mba bu rá ngu ra Marta ne ra María gue da hyurpa yú mbui ɛ, nangué'a rá jda bi du. ²⁰Nu'bu mí 'yøh ra Marta gue ba ɛpɔ ra Jesús, bi mba ne bin c'at'ui bu 'yu. Pɛ nu ra María bi gotpɔ ja rá ngu. ²¹Ne nu'a ra Marta bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nu'bu xquím 'buque ua, hin xtán du ma jda. ²²Pɛ madague'bu ya bi du ya, pɛ dí paçá di 'da'a Ojɔ hont'a go 'be'a gui 'yäpi, bi 'yɛna.

²³Nu a ra Jesús bi ɔt'a:

—Nu'a ni jda da ndants' mahøn'a, bi 'yɛna.

²⁴Nu ra Marta bi 'yɛna:

—Dí paçá da ndants'a rán zɛgui ra pa a, ne ɛ gätho xun du, bi 'yɛna.

²⁵Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nugä guecä dadí un ra te ɛ xun du. Nu'a to'o da 'yɛc'yɛigui, madague'a da du, pɛ ga japí da ndants'i ne din ja ra 'da'yote mazai. ²⁶Ne nu'a to'o 'bui nanguécä ne ɛc'yɛigui, njam'bu da du a. Ha guí ɛc'yɛi a dí xi i, bi 'yɛmbi.

²⁷Ne bi 'yɛmp'a:

—Häha ma Hmu i, dí ɛc'yɛi gue gue'e grá Cristo, rá Ts'unt'ɛ i Ojɔ, gue'e mí hma gua ɛcua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

Bin zon'a ra Jesús

²⁸ Ne nu'bu mí gua'a bin yaui ra Marta a ra Jesús, bi mbeng bu rá ngu ne bin yaodreui a rá juhue ra María, ne bi xi a:

—Bí 'bäpu ra xänbate ne in zon'na i, bi 'yëna.

²⁹ Ne nu'bu mí 'yø a 'be'a bi sifi, bi ndants'a ne bi mba n'dihi guepu 'bäh ra Jesús. ³⁰ Nu ra Jesús him 'bex bi zøm bu ja ra hnini, pe bim 'bätho bu ndehnini guepu xín yaui ra Marta. ³¹ Nu ma mijudíohe mí hupu mbo rá ngu ra María gue i hurpa rá mbui, nu'bu mí nu bi ndants'a ra María ne bi mba n'dihi, bi den'du ma mijudíohe büya, ne bi 'yën u: “Masque ní mba ban zom bu ja ran 'yägüi na.”

³² Nu'bu mí zøm bu ra María bu bí 'bäh ra Jesús, bin danyahmu bu ja rá gua, ne bi 'yëmp'a:

—Nu'bu xquím 'buque ua, hin xtán du ma ida 'bu, bi 'yëna.

³³ Nu'bu mín nu ra Jesús gue i zon'a ra María, ne u ma mijudíohe zoni gue'u bi denni, bin gas' puya ne bi hyundumbui.

³⁴ Ne nu ra Jesús bi 'yänni:

—Hapu bi t'ä a ra Lázaro.

Ne bi t'ëm büya:

—Ma Hmu ahe, ga mbähä gua nu, bi t'ëmbi.

³⁵ Ne a ra Jesús bin zom büya. ³⁶ 'Bex bin 'yëm zehë ma mijudíohe büya:

—Nunü ya mfädi ëmme madi huëc'a, bin 'yëmp'u. ³⁷ Ne nu'bu 'da bi 'yën'u:

—Nuna guehna bi xocua yú dä ra xädä. Ha hin xtán zä xtí japi hin xtán du ra Lázaro 'bu.

Nu ra Jesús bi xox'a ra Lázaro bu ja rán 'yägüi

³⁸ Nu'bu mí zøm bu ja ran 'yägüi ra Jesús, bin gä'ts' mahøn'a. Nu ran 'yägüi n'da ra hyädo a ne bi juaspa n'da ra xïndo. ³⁹ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Dami 'ueju ts'u na ra xïndo.

Pe nu ra Marta, rán ju a xí du, bi 'yëmbi:

—Ma Hmu i, masque xün xä ya nguetho má goho ma pa ya bi du, bi 'yëna.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Pe dí xi i mahøn'a, nu'bu gui 'yëc'yei gue i ja ma ts'edi, guin nu rá ts'edi Oja nuixte, bi 'yëmbi.

⁴¹ 'Bex bi mba ma 'ueque ra do büya. Ne nu ra Jesús bi ndøts'e ne bi 'yëna:

—Ma Ta i, dadí 'da a ra jamadi, nguetho gá 'yøh ma nde 'bu má äp'i nanguehna ra Lázaro. ⁴² Ne dí paði thocpa thoho guí øh ma nde. Pe nu'a dí xi a ya, ngue dí ndepe da 'yøh ya i 'bäcua ya, n'dahma da 'yëc'yei gue gue'e bá pengä ua.

⁴³ Ne nu'bu mí jua'a bin yaui Oja bin ya nts'edi:

—Lázaro, bá pøni.

⁴⁴ Ne nu'a xí du bá pøm bu ja rán 'yägüi büya, nsøt'e thoho ra 'bø'te rá 'yë ne rá gua, ne nu rá ya n'dan'yo ra 'bø'te mán søt'e. Nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Xothu, da zä din 'yo büya, bi 'yën'a ra Jesús.

I hma da fent'a ra Jesús

⁴⁵ Ne xün ngu ma mijudíohe ngue xí den'na ra María, bi 'yëc'yei ra Jesús 'bu mí nu a bi 'yøt'e. ⁴⁶ Pe nu mi'da bi mba bá xih yu fariseo 'be'a bi 'yøt' ra Jesús.

⁴⁷ Janangue'a bi man yu dambäjä ne yu fariseo ngue 'darpu dim petihu u yú mi ngurpihu, ne bin 'yëm zehë u:

—'Be'a sä ga øthu, nguetho nu'a ran 'yohu i øt'e xün ngu yün t'øt'e nuixte.

⁴⁸ Nu'bu hin ga hecpahu, gätho yu jä'i da 'yëmbi yú ngurpi. Ne nubüya nu yu romano da zuju ngue da bëni ya dá tenhdu man'da ra Hmu, ne hinga høn'tu dí tenhdu u, ne di juarca ma duxca nijahu ne di juaju büya.

⁴⁹ Ne nu'a n'da í Caifás, ra dambäjä a ra jeya a, bi 'yëna:

—Ha hin guí p̄hmbu 'be'a da zä ga øthü ya. ⁵⁰ Ha hin guí p̄hmbu man'da xun ho 'bu n'datho da du n'dahma hinga gätho na nguju ga juahmbu, bi 'yena.

⁵¹ Pe him bi bense a bi ma, pe nangu'e'a ra dambäjä a ra jeya a, janangue'a bi jap Ojä da ma 'be'a da t'örpa ra Jesús, gue da du da yanje dyu judíohe. ⁵² Pe nu ra Jesús 'bu mí du, hinga hõngdähe in nde da yanje, pe ne u gätho mi'da i 'bui hõnbu go bi zä gätho na ndoho ra ximhäi, 'darpu dam 'buhmbu a. ⁵³ Ne nangu'e'a xí man ra Caifás, 'da'angu bi bẽn u gätho ma ngurpihe büya. Ne gue'a ra pa bi ma njuantho da hyo ra Jesús.

⁵⁴ Janangue'a m'bet'o bi 'uetho ts'u bu 'buh ma ngurpihe, ne bi mba bu ja rá nyani n'da ra uhäi, ne däm 'buhmbe bu 'da yu pa bu ja ra hnini Efraín.

⁵⁵ Ne mi ts'utho da zõn ra pa ran d̄abaxjua, n'da ra dants'ihme bi zängahe Ojä maya'bu dyu judíohe. Janangue'a xun ngu yu jã'i 'da'a n'danni bi nets'i bi mba bu Jerusalén. Nguetho bi sije m'bet'o thoho ga hoc ma jã'ihe bu, nangu'e'a ra dehe. ⁵⁶ Ne nu'bu mí zõm bu ja ra danija u 'da ma mijudíohe, bi hyom bu a ra Jesús ne bin 'yän'du n'da ngu n'da u:

—'Be'a guím mamhbu, ha ba ẽh ra Jesús da nu ram peti ua uague hin'na, bin 'yemp'u.

⁵⁷ Nu yu dambäjä ne yu fariseo bi 'yẽn'u:

—Nu'bu 'bui to i pađi hapu i 'bui, jatho da ma, n'dahma da zä gam benthe, bi 'yemp'u yu jã'i.

Pa nsispi ra 'yẽthi rá gua ra Jesús

12 Di 'beh man 'dato pa din ja ra dants'ihme bu Jerusalén nangu'e'a ran d̄abaxjua, ne bi mba mahõn'a bu Betania a ra Jesús, nguẽpü rá ngu a ra Lázaro, gue'a xí jap ra Jesús bi dambẽni bu ja rán 'yãgui ngue xí du. ² Nu'bu mín de, nu ra Marta bi 'yõrpa n'da ran

ts'ihme ra Jesús. Ne'a ra Lázaro 'darpu bin sihmehü bu ja ra mexa. ³ Ne bi mba ra María bu mí huh ra Jesús, bi xispa rá gua made litro ra 'yẽthi ẽmme yuman'u ne xum hmadi, ne í 'yonba ra 'yẽthi nangu'e'a rá xtã. Ne gätho ra ngu bi yun'a ra 'yẽthi. ⁴ Ne mí 'bupü rá ts'unt'u ra Simón, ra Judas Iscariote a, n'da ma mixádihe a, ne gue'a bi dá a ra Jesús. Ne nu'bu mín nu a bi 'yõt'a ra María, bi 'yena:

⁵—Hanja him bi 'bã a ra 'yẽthi, yu mahuahi thoho xtín ja rá muui gue xtín t'un yu hyoya, sä bi 'yẽn a ra Judas.

⁶ Ngubu bi man a nguetho ra bẽ a, ne him majuanı di huẽc yu hyoya. Pe rá 'befi a gue ní mbesca ma mbetihe dyu xádihe ne'a rá mbeti ra Jesús. Ne nzai hac zehẽ ra mbeti 'bu in nde. ⁷ Bex bi 'yẽn'a ra Jesús:

—O guidı hẽcpa na ra xisu, nguetho bi 'yõrca a rán säui da 'yõrque, nguetho mi ts'utho ga tu ngue da t'ãgagui. Janangue'a mí pesta'a ra 'yẽthi na, xtı jacã ma jã'i 'bu dá tu. ⁸ Pe thocpa thoho gam 'buhmbu yu hyoya, pe nugã hinga thocpa thoho dam 'buhmbu ua, bi 'yẽn'a ra Jesús.

I hma da tho ra Lázaro

⁹ Nu'bu mi 'yõde xun ngu ma mijudíohe, gue 'bupü ja rán ngu ra María a ra Jesús, bi mba bá nu, pe hinga hõnt'a ra Jesús in nde da nu, pe ne'a ra Lázaro gue xí xox ra Jesús bu ja ran 'yãgui.

¹⁰ Janangue'a nu yu dambäjä bi bẽni ne'a ra Lázaro da hyo. ¹¹ Nguetho gue'a ra Lázaro í japi man'da xun ngu bi 'yẽc'yei a ra Jesús u ma mijudíohe.

Bi t'ẽspa ra Jesús 'bu mí yut'a Jerusalén

¹² Nu'bu mi hyax büya dá mbähmbe ra Jesús bu Jerusalén. Ne nu'u yu jã'i xun ngu xí zõm bu Jerusalén gue in nu ra d̄ampeti, bi 'yõde da mba bu ra Jesús. ¹³ Janangue'a bi gax yú xi yu jãxiza ne bi mba bá thapü 'yu. Ne nts'edi bi 'yẽn'u:

—Nuixte tho rá ts'edi Oja di jap na ma Hmuts'ut'abihü dyu israelhü, dyu judíohü, bi zocua ya nangué rá thuhu Oja, bi 'yén ü.

¹⁴ Nu'a ra Jesús i hux'a n'da ra t'uburu xí ðini, tengu mán t'o't'i bü ja rám hman Oja. ¹⁵ Gue mán t'o't'i:

Him man gan suhü ya gyü menguhü ua Sión,

nguetho ba ðh ni hmuts'ut'abihü, da hyux'a n'da ra t'uburu, mí ðn rá t'ohni maya'bü.

¹⁶ Pe nuje dyu xádihe him 'bexque dá pähmbe 'be'a nám bøn na bin ja, pe nu'bü mí mbeng mahçts'i ra Jesús dá bëmhbé büya gue guehna bi t'ørpa ra Jesús gátho mán t'o't'i maya'bü.

¹⁷ Nu'ü yü ja'i mí 'bühmbü ra Jesús 'bü mi xox'a ra Lázaro, xí ma gue xí xox'a ra Lázaro. ¹⁸ Janangué xün ngu yü ja'i bi mba bá thä a ra Jesús, nguetho bi 'yø a xin ja. ¹⁹ Janangué'a nu yü fariseo bin 'yemzehe ü:

—Nte ts'ü ní mbatho 'bü dadí hecpahu yü ja'i. Ha hin guín nuhü ya gátho ra ximhäi i tennü ra Jesús, bin 'yemp'ü.

I hon ra Jesús ü yü mengü bü Grecia

²⁰ Ne nu'ü 'da bi mba bü Jerusalén da nu ram peti bü, yü mengü bü ja ra häi Grecia ü. ²¹ Ne bin tïmhbü ra Felipe ü 'bü mäm 'bühmbe bü Jerusalén. Ne nu ra Felipe, ma mixádihe a, ra mengü bü Bet-saida ra xequi Galilea. Ne nu yü mengü bü Grecia bi 'yén'ü:

—Hague n'yø, dín nde dan yahe ts'ü ra Jesús, bi 'yén'ü.

²² Nu'a ra Felipe büya bi xi a ra Andrés, ne nu'ü büya bi xi a ra Jesús. ²³ Ne nu ra Jesús bi ðät'ü:

—Ya mi ts'ütho da zøn ra pa dan üix-tegä 'bü dá tu, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Majuani dí xi ahü, tengu n'da ra hmudä, nu'bü hin da thupü ja ra häi ngue dim 'bepü, hin din xändi. Pe nu'bü da thuhu, da zä din xändi xün ho. ²⁵ Nu'a

to'o i su din ünba 'bü da dengui, da mba ma ünbi rá te a, pe nu'a hingui su din ünba 'bü da dengui guecua ja ra ximhäi, din ja ra te mazai a. ²⁶ Nguetho nu'bü 'bü a n'da in nde din 'yêhe nanguécä, jatho da bëni tengu dím bêngä, ne ga com'be ma ts'edi bü mahçts'i büya. Nu'bü 'bü a n'da din 'yêhe nanguécä, nu'a ma Ta da numanho a.

Ra Jesús im ma da tho

²⁷ —Pe nuya ðmme tu ma mbüi, bi 'yén'a ra Jesús. 'Be'a sä ga xih ma Ta. Ha sä ga äpi di 'uegä 'be'a din jacä ya. Pe hingui sä, nguetho gue'a bá çcä ngue gan nu'a i jatho gan nugä ya, bi 'yén'a ra Jesús.

²⁸ Ne nubüya bin yaui rá Ta:

—Ma Ta a i, dami jaqui gan nugä hont'a go nda'a dí t'çs'i i, bi 'yëmbi.

'Bexque bi t'ø'a n'da ra nde bü mahçts'i, bi 'yëna:

—Pe ya dí ja'i guín nu, ne guin nu mahøn'a, bi 'yëna.

²⁹ Ne nu'ü yü ja'i mí 'bähmbü bü, bi 'yøh rá nde Oja ne bi 'yén'ü 'da:

—Bin gäni.

Ne nu'ü mí'da:

—Masque n'da rám 'behni Oja mahçts'i bi zofo, bi 'yén ü.

³⁰ Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'ü:

—Nu'a ra nde gä 'yøhmbü, nts'edi bi zocä Oja, hin nangué ga paçä bi 'yøh ma nde, pe guepü gui pähmbü ya i øh ma ndegä a. ³¹ Nuya mi ts'ütho ga øt'ä a dí faði nda'ü da mba ma ünbi, ne nda'ü hin da mba ma ünbi. Ne mi ts'ütho ga tap ra zïthu, gue in ts'ut'abi ua ja ra ximhäi a, ne da ts'änba ya da t'erbu ja ran ünbi.

³² Nu'bü dá cuat'ä bü ja ra pont'i, gue'a dá zohn'dü gátho yé mbüi yü ja'i ga xifi di ðac yü mbüi gan yan'ü, bi 'yén'a ra Jesús.

³³ Ne guehna mi man na, ngue mi ndepe xtám bah yü ja'i 'be'a nín ðate dí tho a. ³⁴ Ne nu yü ja'i büya bi ðät'a:

—Nugähe ya dá øhmbe im mam bu ja rán t'ëdi Oja, i 'bui mazäi a ra Cristo. Ne guí ñense jatho gui tu bu ja ra pont'i, gán ja'i ua ja ra ximhäi. To'o e ngue guí ñense gán ja'i ua ja ra ximhäi. Masque hinga gue'e gra Cristo 'bu.

³⁵ Nu ra Jesús 'bex bi 'yëmp'u:

—Him min ngu yu pa ga xän'nahu ya, ngue drán nequigä. Nde'bu gan 'yohu bu ja ran nequi ya, ne hin da zu ahü ra 'bexui. Nguetho nu'a to'o i 'yo bu ja ra 'bexui hingui paði hapü i 'yo. ³⁶ Dami hyamhu ran nequi ya, janya i ja ya, ne din ja ran nequi ni mbuihu büya, bi 'yëmp'u.

Ne nu'bu mí jua a bi man ra Jesús bi mba, bin 'yanse.

Hinguin nde da 'yëc'yei u ma mijudíohe

³⁷ Pe guexta'a him bi 'yëc'yei xun ngu ma mijudíohe, madague'a xun ngu yun t'tot'e nuixte bi nu bi 'yot' ra Jesús. ³⁸ Pegue bin ja tengu thoho bi man ra pongahya Isaías 'bu mí ma 'be'a din ja, bi 'yëna:

Ma Hmu i, to'o maha bi 'yëc'yei a dá mamhbe

ne to'o bi ba 'bu gmí 'yuh ni ts'edi, bi 'yëna.

³⁹ Him bi zä bi 'yëc'yei u 'da nguetho nu'bu him mín nde u, bi mba njapi tengu bi man ra Isaías 'bu mí ma mahøn'a:

⁴⁰ Nu'a Oja bi gomba yú dä u ne bi mep yú mbui u,

gue din ja tengu'bu din xädä,

ne hin din ja yün 'yomfëni yú mbui,

ne hin da zä di päh yú mbui gue xti punba Oja u, bi 'yën a ra Isaías.

⁴¹ Guehna bi man ra Isaías 'bu mí 'yut Oja din ja rá ts'edi nuixte ra Cristo, ne bi mam büya 'be'a da 'yot'a ra Cristo.

⁴² Pe xun ngu ma ngurpihe mim bense ngue ëc'yei ra Jesús. Pe him bi ma gue ëc'yei u, nguetho i su xtä hyøn a thi yu fariseo bu ja yú nija, gue má zä da zan'u.

⁴³ Nguetho man'da bi bëni 'be'a da man yú mijä'ihu, gue da 'yëmbi xun ho u, xinda gue'bu go xtä 'yëmp Oja xun ho u.

Dí mba ma juanbi n'da u yüm hman ra Jesús

⁴⁴ Pe nu ra Jesús nts'edi bi ma:

—Nu'a to'o i ëc'yeigui, i ëc'yei a bá pen-gui. ⁴⁵ Nguetho nu'u to'o i paqui, i pa a bá pengä. ⁴⁶ Nu'a bá ëcä gue ga yorba yú mbui u 'bücua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui hin din 'yo bu ja ra 'bexui a. ⁴⁷ Nu'a to'o da 'yøh mam hmangä ne hingui ëc'yei, pe hinga guecä ga juanbä a, nguetho hin ná ëcä ga øt' ran juan-bate, pe ná ëcä ua gan yan u 'bücua ja ra ximhäi. ⁴⁸ Nu'a to'o hin da 'yëc'yeigui ne hin da 'yø a dí mangä ya, nu'a mam hma dá mangä ya, gue'a dí juanba u 'bu rán zegui ra pa. ⁴⁹ Nguetho him mam hmanse a dá ma, pe nu'a ra Ta gue bá pengä bi xiqui 'be'a dá mangä ne 'bepu ná xänba yu ja'i. ⁵⁰ Ne dí paçä da din ra te mazäi u to'o da hyän ráam hma ma Ta. Ne gue'a i xicä a ne dí mangä a büya, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi xuguaba yú xädi

13 Nu'bu mí ts'utho da mbuh ra ðampeti nangu ran ðabaxjua, ne mí pañ ra Jesús ya mi ts'utho da zøn ra ora da böngua ja ra ximhäi, da mbeng bu bí 'buh rá Ta. Ne gätho yu pa mi 'bücua, midí huëc'u to gätho bi 'yëc'yei a, ne nuya man'da di huëc'u di huëqui.

² Ne nu'bu mán sihmehe ra Jesús 'bu bin de, nu'a ra zithu büya bi bënba ra Judas rá ts'unt'u ra Simón Iscariote gue di dä a ra Jesús. ³ Nu ra Jesús i paði bí nexpu 'buh rá Ta ne da mbeng bu mahøn'a, ne i paði gue rá Ta bi unni gätho 'be'a i ja gue di manda zehë. ⁴ Pe guehma bin 'yëhe nanguecähe. Nguetho bi ndants' 'bu mín sihme ne bi mbø'a n'da rá pahni, in nde nte di hëni. Ne bi dut' rá foho n'da ran thu'yë. ⁵ Ne nu'bu mí xit' ra

dehe ra ximbo, bi du'mi bi mberca ma guahe ne bi dugahe nangu'e'a ran thu'ye mim bongui bu rá foho.

⁶Ne nu'bu mí zòm bu huh ra Simón Pedro, nu ra Pedro bi 'yemp'a buya:

—Ma Hmu i, ha gui perca ma gua, bi 'yena.

⁷Nu ra Jesús bi dāti ne bi 'yembi:

—Majuani hingui sā gui pāh ya 'be'a nam bøn'a dí øt'ä, pe m'bejua da zä gui pädi, bi 'yembi.

⁸Nu ra Pedro xø bi 'yemp'a:

—Njam'bu dan uni gui perca ma gua.

Pe nu ra Jesús bi dā't'a:

—Nu'bu hin ga pe't'ä ni gua, nte man jau'i 'bu, bi 'yena.

⁹Nu ra Simón Pedro buya bi 'yemp'a:

—Ma Hmu i, hinga hønt'a ma gua 'bu, ne'a ma 'ye ne'a ma ya, bi 'yembi.

¹⁰Nu ra Jesús bi 'yemp'a:

—Pe ya ma zä bi bo ahü nangu'e ni ts'oquihu, nguetho nu'a to'o bin hi ya bi bo rá ja'i. Pe hønt'u ni guahü zäi da 'be't'e ngue pärpü yu fonthäi hapü guí 'yohü. Pe nu n'da ahü him bin hi, bi 'yena.

¹¹Ngubü bi ma nguetho bi bādi i hupü a di dā a. Janangu'e'a bi ma hinga gātho dán hihe.

¹²Nu'bu mí jua a bi xuguagahe, bi hye mahøn'a rá pahni ne bin sāya. Bi 'yēnje buya:

—Ha guí pāhmbü 'be'a nam bøn'a dá øt'ahü ya. ¹³Nu ahü guí ēnjü drá xānbategä ne guí ēnjü drá Hmugä. Xun ho guím mamhbü nguetho gue'a dí øt'ä a. ¹⁴Dá pe't'ä ni guahü, guecä ni xānbatejü ne ni Hmuju. Janangu'e'a ne ahü gam perpa ni guahü n'da ngu n'da ahü, ngue gui 'yøthü gui cohmbü häi ne 'da gdám fāxtahü. ¹⁵Nuya dá ut'ahü 'be'a gui 'yøthü nguetho dín nde ahü gui 'yøthü tengü dá øt'ahü. ¹⁶Majuani dí xi ahü, man'da nuixte n'da ra Hmu xinda gue'u yú mbefi, man'da nuixte a i pehnate xinda gue'a ram 'behni. ¹⁷Nu'bu guí pāhmbü a dím mangä ya ne thocpa

thoho gui 'yøthü a, gan johyahü nangu'e Oja 'bu.

¹⁸Pe hín dím mangä gātho ahü da zä gan johyahü nangu'e Oja, nguetho dí pä't'a ni mbüihu n'da ngu n'da ahü gue dá huan'nahü. Pe guehma dá huahni gātho ahü, n'dahma dín ja 'be'a bi man rá t'ohni Oja ngue bi 'yena: “Nu'a n'da dí sihme'be, gue'a di dägä a.” ¹⁹M'bet'o dí xi ahü 'be'a da t'ørcä, janangu'e'a da zä gui thoqui gui 'yēc'yeigahü gue drá Cristogä 'bu ya bin ja. ²⁰Majuani dí xi ahü, nu'a to'o da 'yømanho a im man a n'da mam 'behni, i simanhogä a ne i simanho a bá pengä, bi 'yēnje.

Ra Jesús i pädi di dā a ra Judas

²¹Nu'bu mí jua a bi man ra Jesús, bi du rá mbüi, ne bi xije mahøn'a:

—Majuani dí xi ahü, i 'bu a n'da ahü di dägä, bi 'yēnje.

²²Nugähe buya dyu xädigähe, dán hyethe n'da ngu n'daje ne dán 'yänhde: “To'ogahü di dā 'bu,” dán 'yemfe. ²³Ne nugä 'darpü mi hu'be ra Jesús nguetho emme midí huēgä. ²⁴Nu ra Simón Pedro buya bi uanga rá 'ye, ndeque ga änni nda'a di dā a. ²⁵Nugä buya gue 'darpü mí hu'be ra Jesús, dá änni:

—Ma Hmu i, to'o a guím ma, dá embi.

²⁶Bi 'yēngä a ra Jesús buya:

—Nu'a ga cārpa a ra hme ra tūhü gue ga unni, gue'a di dägä a, bi 'yēngä a buya.

Ne 'bex bi un'na ra hme a ra Judas Iscariote rá ts'unt'u ra Simón. ²⁷Ne nu'bu mí zi ra hme, 'bex bi yut' ra zīthü rá mbüi. Ne nu ra Jesús bi 'yembi:

—Nu'a guí nde gui 'yøt'e dami 'yøt'a n'dihi ya, bi 'yena.

²⁸Ne xinga n'dagähe mi huhmbe bu ja ra mexa gue dá pāhmbü 'be'a nám bøn a bi xifi. ²⁹Pe 'dagähe dím bēmhbē gue gue'a bi xih ra Judas da mba da dāi 'be'a ga homhbē 'bu bin ja ra dānts'ihme. Ne nu mi'da gähe dím bēmhbē gue bi xih ra Judas da mba di unni ts'u ra mbeti yu

hyoya, nguetho mí hã ra buxa i o ma mbetihe. ³⁰ Ne nu'bu ya xí zi ra hme, 'bex bi mba n'dihi. Ya bin xui bũaya.

Ra 'da'yont'ëdi

³¹ Nu'bu ya xí mba ra Judas, nu ra Jesús bi 'yengähe:

—Nuya di nequi dan uixtegä guecä dán jã'igä ua ja ra ximhäi. Ne nu'a ga øt'ä ya, gue'a man'da dí nequi gue xun hotho Ojã. ³² Ga udi nuixte xun hotho Ojã, ne nu Ojã da 'yudi gue nuixte xun hogä guecä ngue dán jã'i ua ja ra ximhäi. Ne mi ts'utho ya din ja a dí m mangä. ³³ Ma zũ t'uhni ahũ, man'da zũ ora dam 'buhmbũ ya. Ne m'bejua guim bẽnũ. Ne ga xi ahũ ya tengu dá xi Ʃ ma ngur-pihũ, hingui sã 'darbũ ga mbähã hapũ ga mbagã. ³⁴ Nuya ga xi ahũ n'da ran t'ëdi ma'da'yo, gue 'da xtín huëctahũ n'da ngu n'da ahũ. Tengu thoho bũ dá huëc'ahũ, ngubũ gan 'yørpahũ n'da ngu n'da ahũ. ³⁵ Nangue 'da gdín huëctahũ n'da ngu n'da ahũ, gãtho yũ jã'i da bãdi guí tengahũ, bi 'yẽnje.

Ra Jesús i pãdi din cõn'a ra Pedro

³⁶ Nu ra Simón Pedro bi 'yemp'a:

—Ma Hmu i, hapũ gui mba.

Nu ra Jesús bi ðãt'a:

—Hingui sã 'bex gui tengã ya hapũ ga mba. Pe m'bejua da zã gui mba bũ ga mbagã.

³⁷ Janangue'a nu ra Pedro bi 'yemp'a:

—Hanja hingui sã 'darbũ ga mbe ya, madague'a necã da thogã nangue'a ga ten'ni i, bi 'yëna.

³⁸ Nu ra Jesús bi ðãt'a:

—Ha majuañi gui tengui madague'bu da tho i, nguetho ná hyundj xquí cõng 'bũ bi mbah ra tamfõ, bi 'yëmbi.

Ra Jesús ra 'yu ní zõm bũ bí 'buh rá Ta

14—Pe o di tu ni mbũihũ. Guí ãc'yëihũ Ojã janangue'a necã dami 'yëc'yëigahũ. ² Nubũ rá ngu ma

Ta bí ja bũ xun ngu yũ ngu mahotho. Nu'bu hin te di ja bũ, xcã xi ahũ 'bũ. Pegue i ja bũ, janangue'a nu'bu dá mbagã gua hoc'ahũ hapũ dam 'buhmbũ. ³ Ne nu'bu dá mbagã ba hoc'ahũ bũ dam 'buhmbũ, ne ba pengã mahõn'a ga six ahũ bũ ngue 'darbũ dam 'buhmbũ bũaya. ⁴ Nubũ ga mbagã guí pãhmbũ ne guí pãhmbũ ra 'yu, bi 'yẽnje.

⁵ Pe nu'a ra Tomás bi 'yemp'a:

—Ma Hmu i, hin dí pãhmbẽ hapũ gui mba, xín dí pãhmbẽ a ra 'yu, bi 'yëna.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nugã drã 'yugã ne guecã ní fã a majuañi ne dadí ungã ra 'da'yote mazã. Njon da zã da zõm bũ 'buh ma Ta hinda hõnt'bu da 'yëc'yëigui. ⁷ Nu'bu majuañi xquí pajũ ne'a ma Ta xquí pãhmbũ 'bũ. Pe ja gã pãhmbũ ya nguetho ya guín nuhũ a ya, bi 'yẽnje.

⁸ Pe nu ra Felipe bi 'yemp'a:

—Ma Hmu i, pe hin dín nuhe a ni Ta, dami jaje gan nuhe ne nte ga 'behmbe, bi 'yëna.

⁹ Nu ra Jesús bi ðãt'a:

—Ha guexta'a hin guí paqui ne nya'a tho xtãm 'buhmbũ. Nu'a to'o xun nugui, ya xun nu ma Ta. Hanja gní 'yengui: “Yurcahe ni Ta.” ¹⁰ Ha hin guí ãc'yëi gue n'datho dí com'be ma Ta. Nu'ũ yãm hma dí xi ahũ him mam hmansegã Ʃ, pe yúm hman a ma Ta i 'bũcua ja ma mbũigã, ne gue'a di jacã ga øt'ã a dí øt'ã. ¹¹ Dami 'yëc'yëigahũ gue n'datho dí com'be ma Ta. Pe nu'bu xun hẽi gui pãhmbũ, dami pãhmbũ gue hõnt'a Ojã sã i øt'ũ yũ nuixte dí øt'ã. Janangue'a da zã gui 'yëc'yëihũ gue n'dat'a dí com'be ma Ta. ¹² Majuañi dí xi ahũ, nu'bu gui 'yëc'yëigahũ, nu ra 'befi dí øt'ã, ne ahũ da zã gui 'yõthũ 'bũ. Ne man'da nuixte yũ 'befi da zã gui 'yõthũ nguetho ga mba bũ bí 'buh ma Ta. ¹³ Nguetho hõnt'a go 'be'a gui 'yãhmbũ 'bũ 'da angu dí m bẽmhũ, ga øt'ã, janangue'a da t'ëspa ma Ta nangue a ga øt'ã, rá Ts'unt'ugã a. ¹⁴ Hõnt'a go

'be'a gui 'yäqui 'bu n'dat'a dím bëmhbü, ga øt'ä.

Ra Jesús bi ma ba penpa rá Hogandähi Oja

¹⁵ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yëna:

—Nu'bu majuañi hõngdä guín numan-hoju, dami pes'hü 'be'a gätho dí xi ahü.

¹⁶ Ne ga äp ma Ta ba pen'nahü man'da nim fäts'ihü da mbäx ahü tengu dá øt'ahü, ne gam 'bühmbü mazäi a büya.

¹⁷ Gue'a rá Hogandähi Oja a, ne di ja ahü gui pämbü a majuañi. Pe nu'u di ho ra ximhäi hin da zä da zini, nguetho hin'yu 'be'a dí bæ a, xingui pädi 'be'a rá 'befi a. Pe nu ahü guí pämbü a nguetho dí 'bühmbü a, ne da zøn ra pa din zäm bü mbo ni mbüihü.

¹⁸ Hin gan jahü tengu yu hyoya t'ähni 'bü dá mbagä, nguetho ba pengä dam 'bücä bü mbo ni mbüihü.

¹⁹ Mi ts'ütho ya him man da nuc'u di ho ra ximhäi. Pe nu ahü da zä guin nuju nanguie ni mbüihü, ne zäi gam 'bühmbü nguetho zäi dí 'bücä. ²⁰ Ne nu a ra pa da zøh rá Hogandähi Oja, da zä gui pämbü gue dam 'büpü mbo ni mbüihü, ne gam 'bühmbü bü ja ma mbüigä büya. Ne da zä gui pämbü dí 'büi nanguie ma Ta. ²¹ Hønt'a go to'o i øt' man t'ëdigä ne pe'ts'a mam hmangä, gue'a majuañi hõngdä i numanhogä a. Ne nu'a ma Ta necä ga huëc'be a, ne ga japi da bædi xun ho ma ts'edi, bi 'yënje.

²² Nu'a ra Judas, pe hinga gue'a ra Judas Iscariote, bi 'yän'na büya:

—Haguen ja hõngdähe gui jaje ga pämbü xun ho ni ts'edi, ne hin'na ü di ho ra ximhäi, bi 'yëna.

²³ Nu ra Jesús bi ðat'a:

—Nu'bu i 'bü a n'da ahü majuañi hõngdä i numanhogui, da mbesca mam hmangä a 'bü. Ne di huëc'a ma Ta büya, ne ba ë'be, ne dan zäm'be bü mbo rá mbüi a. ²⁴ Pe nu'a to'o hingui numanhogui, hingui pe'ts' mam hmangä a. Ne nu'a mam hmangä, him mam hmansögä

pe rám hma ma Ta gue'a bá pengä ua, bi 'yëna.

²⁵ Ne xø bi 'yëna:

—Nuya yüm hma dá xi ahü gätho yu pa däm 'bühmbü ua ja ra ximhäi. ²⁶ Pe nu'a nim fäts'ihü rá Hogandähi Oja gue ba pen'nahü ma Ta, tengu'bü da guecsegä a, nu'a di bën'nahü yüm hma xtä xi ahü, ne da xän'nahü 'be'a gätho mi'da.

²⁷ Dadín 'yëhmbü ya, dami hyämhbü ran t'unni ngue ran johya dadí da ahü ya, ne thocpa thoho din ja ahü. Hinguin ja tengu rán johya ra ximhäi. O di tu ni mbüihü ne hin din su ni mbüihü. ²⁸ Ne nu'bu majuañi guín numanhøju, din johya ni mbüihü nanguehna dí xi ahü: “Ga mba bü bí 'büh ma Ta.” Ne man'da ja rá ts'edi xinda guecä. ²⁹ Nugä xtä xi ahü 'be'a gätho din ja guepü da zä man'da gui 'yëc'yëigahü 'bü ya bin ja.

³⁰ Nuya him ma nya'a dan yähu ya, nguetho ba epü rá ngurpi ra ximhäi. Pe njam'bü bi ðäcpä a, jananguie hin'yu rá ts'edi da ðäcpä a ya. ³¹ Pe jatho ga øt'ä a ma 'befi ga øt'ä ya, n'dahma da bæ ü 'bücua ja ra ximhäi hønt'a ma Ta dín numanhogä, ne zäi dí øt'a i xiqui. Jananguie'a ga ndanshü ya ga mbähä, bi 'yënje ra Jesús.

Rá za ra uva majuañi ne'u yú 'ye

15 Nu ra Jesús bi 'yëna: —Nugä drá za majuañi, ngue i züh yún dät'o. Ne nu'a ma Ta di jamansu a. ² Ne nu'u yú 'ye hingui ja yún dät'o, nu'a ma Ta da hyequi, ne da mbøgue. Pe nu'u yu 'ye i ja yún dät'o, di hoqui gue din ja mi'da yún dät'o. ³ Nu'ahü ya mahoqui ahü nanguie mam hmangä dá xi ahü. ⁴ Dami thoju ngue thocpa thoho dam 'bühmbü. Nguetho hingui sä gui 'yøthü rá 'befi Oja 'bü hin gui thoqui gui hyämhbü ma tegä, tengu n'da rá 'ye ra za hingui sä din jase yún dät'o 'bü hin da nexpü rá te a rá za.

⁵Nugä tengu'bu drá za, nu ahü tengu'bu yú 'ye ahü ra za i züh yún dät'o. Nu'a to'o da guat'i nanguecä, da hyänga ma ts'edi ne din züdi xün ngu yún dät'o. Pe nu'a hin da guat'i nanguecä nte din ja. ⁶Nu a to'o da hyegä din ja tengu n'da ra 'yeza 'bu bi däse, da 'yot'i, da mba ma bant'i ne i pa ma peti da t'upü ja ra sibi.

⁷Nu'bu gui thoqui gui cuathü nanguecä ne'bu din zam bu ja ni mbüihü mam hmangä, dami 'yähmbü 'be'a guín nde gui 'yähmbü ne din ja büya. ⁸Ne nu'bu din ja xün ngu nin dät'ohü, gue'a dí 'yu a rá nuixte ma Tahu a, ne gue'a dí fädi majuani ma 'yëc'yei ahü a. ⁹Tengu thoho bu ni huëgä ma Ta, ngubü na huëc'ahü. Dami thoqui guin ndehü man huëcate. ¹⁰Nu'bu gui pespü ni mbüihü gätho dí xi ahü ne gui 'yöthü a, da zä thocpa thoho gui pähmbü man huëcate 'bu. Tengu bu na pe'ts'ä rám hma ma Ta, janangue'a thocpa thoho dí päh rán huëcate.

¹¹Gätho ya dí xi ahü n'dahma ga comhbü a man johyagä, ne da yupü ni mbüihü ne da bonts' thoho büya. ¹²Nu'a man t'ëdi dí xi ahü, gan huëjü n'da ngu n'da ahü, tengu bu na huëc'ahü. ¹³Nu'a ran huëcate man'da xün ho, gue di un rá te n'da nangue ü yú amigo da yäni. ¹⁴Nu ahü ma amigo ahü 'bu guí öthü 'be'a gätho dí xi ahü. ¹⁵Him ma xi ahü ma 'yëhe ahü, nguetho nu a ra 'yëhe hingui pädi 'be'a i öt' rá hmu. Pe nuya dí xi ahü ma amigo ahü, nguetho ya dá xi ahü gätho bi xicä ma Ta. ¹⁶Nu'ahü hin gá huangahü, pe go dá huan'nahü ne dá sän'nahü din züh nin dät'ohü, nangue gui 'yöthü ma 'befigä ne da hyät' mazai. Janangue'a hont'a go 'be'a gui 'yähmbü ma Ta nangue n'dat'a díim bëmhbü, din ja büya. ¹⁷Nuna man t'ëdigä dí xi ahü, gan huëjü n'da ngu n'da ahü.

Nu ra ximhäi di ucpa ra Jesús ne'ü i tenni

¹⁸Ne xö bi 'yën'a ra Jesús:

—Nu'bu di uc'ahü ü di ho ra ximhäi, dami pähmbü m'bet'o thoho bi ugä. ¹⁹Nu'bu da 'da angu guí öthü ü di ho ra ximhäi, nu'ü da numan'ahü ü 'bu. Pe hin guí öthü tengu öt'ü nguetho dá huan'nahü. Janangue'a di uc'ahü ya. ²⁰Pe guim bëmhbü a ram hma dá xi ahü: “Pe man'da rán säui da hnuman'ho n'da ra Hmu xinda gue'ü yú mbefi.” Ne nugä hingui hnuman'ho, janangue'a ha ma gue'adahü, da hnuman'ho ahü. Ne him bi t'öman'ho a dá ma, janangue'a nguetho hin da t'öman'ho a guim mamhbü. ²¹Ne din ja bu da t'öt'ahü nangue guí tengahü. Nguetho nu'ü di ho ra ximhäi hingui pä a bá pengä.

²²Nu'bu hin xcä söcä ua gue xcä zofo, hin xtám badi gue ja yú ts'oqui 'bu. Pe nuya hingui sä da gön yú ts'oqui ü ya. ²³Nu'a to i pöh rá cue nanguecä, ne a ma Ta i numan'ü. ²⁴Nu'bu hin xcä öt' yün t'öt'e njo'o sä da 'yöt'e, hin xtám badi gue ja yú ts'oqui 'bu. Pe nuya ya bi nu man t'öt'e nuixte. Pe bi cue'othohogä ü. Pe nu'ü bi ugä gue'a ma Ta bi üp'ü. ²⁵Pe gue'a män t'o't'i bu ja rán t'ëdi Ojä maya'bu, bi 'yëna: “Din ja ra cue nanguecä, pe hin'yü 'be'a dín cue ü,” mí ën ra t'ohni zai din xä ü.

²⁶Pëgue ga xicä ma Ta ba pen'nahü rá Hogandähi, ne da mbäx ahü di ja ahü gui pähmbü a majuani ne da xi ahü nanguecä. ²⁷Ne ahü da zä guim mamhbü majuani nanguecä, nguetho gätho yü pa xtám'bümhbü gue'bu go má tum' ra 'befi ne guehya, bi 'yën'a ra Jesús.

16 Ne man'da bi man ra Jesús bi 'yëna:

—Guehya dí xi ahü n'dahma hin gui hyegahü 'bu gá nuhü yün ünbi. ²Nguetho da hyön ahü thi bu ja yú nijä ma mijud'ohü, ne da zön ra pa da hyo

ahü ne da beñi gue'a ní 'yörpa rá 'befi Oja a. ³Ne din ja bü da 'yöt'ahü, nguetho him bi baçä, xinga gue'a ma Ta. ⁴Pe nuna dí xi ahü, janangue'a nu'bü bin ja, guim beñhbu büya gue gue'a xtá xi ahü. Ne nuna dí xi ahü ya, hin dá xi ahü mám'bet'o, nguetho hin ní zøn ra ora ga mba.

Nu rá 'befi rá Hogandahi Oja

⁵—Nuya ga mbagä bü bí 'bü a bá pengä. Ne xinga n'da ahü guí ängahu ya hapü ga mbagä. ⁶Nguetho i tu ni mbuihu ngue dá xi ahü ga mbagä. ⁷Pe guehma majuani dí xi ahü, man'da xun ho nangué ahü ngue ga mbagä. Nguetho nu'bü hin ga mbagä, hin da zä ba ɛh nim fäts'ihu 'bü. Pe nu'bü dá mbagä, ba pen'nahü nim fäts'ihu gue rá Hogandahi Oja. ⁸Ne nu'bü bi zøcua ja ra ximhäi rá Hogandahi Oja, di jap yu ja'i ua ja ra ximhäi da baði i ja yú ts'oqui, ne di japi da baði drá 'yugä nangué ran ho, ne di japi da baði din ja rá muui ran ts'o. ⁹Nu rá Hogandahi Oja di beñba yu ja'i gue i jatho yú ts'oqui nguetho him bi xiqui gan yañba yú te. ¹⁰Ne di beñba yu ja'i gue drá 'yugä nangué ran ho. Da faði nguetho ga thambëni ne da zingä ma Ta bü bí 'büi, ne hin da hnugä ua ja ra ximhäi. ¹¹Ne nu rá Hogandahi Oja di beñba yu ja'i ngue din ja ran unbi rá muui ran ts'o, nguetho da ts'anba rá muui a rá 'befi ra zïthu gue nu'a rá ngürpi ra ximhäi.

¹²Guexta'a i jagä xun ngu dín nde ga xi ahü, pe hin gui hyäthü gui 'yøhmbü mi'da 'bü ga xi ahü. ¹³Pe nu'bü bi zøcua rá Hogandahi Oja, da xän'nahü gätho a majuani. Ne nte da manse nanguese, pe hønt'a 'be'a da xi Oja, gue'a da xi ahü a. Ne da xän'nahü 'bepü gdí 'yøthu rá 'befi Oja, ne da xi ahü 'be'a gätho man'da din ja. ¹⁴Ne di japi da faði i ja ma ts'edi xun ho, nguetho ga un mam hma

da xän'nahü nanguécä. ¹⁵Nu'a nam bøni n'dat'a ra ts'edi i jac'be ma Ta, janangue'a dá xi ahü, ga un mam hma da xän'nahü nanguécä.

Ni dumbuihu dim pommi ran johya

¹⁶—Ne hin guin nuju man'da pa o gue manyopa, pe sä guin nuju mahøn'a mi'da yu pa, ne m'bejua ga mba bü bí 'buh ma Ta, bi 'yëna.

¹⁷Bex bin 'yän'du 'da ma mixädihe:

—'Be'a ní mba bi ma, ne ɛna: “Hin guin nuju man'da pa o gue manyopa, pe sä guin nuju mahøn'a 'da yu pa, ne m'bejua ga mba bü bí 'buh ma Ta,” bi 'yëñju.

¹⁸'Be'a ní mba gue bi xijü na, 'be'a da 'yøt'e 'da yu pa. Hingui sä ga pañmbü 'be'a man na, bin 'yëmzehe ma mixädihe.

¹⁹Nu ra Jesús mi paði 'be'a nde da 'yänni, gue 'be'a nam bøn'a xí man a, ne bi 'yëñje:

—Ha gadín 'yänzehehu 'be'a nám bøn'a däm mangä 'bü má xi ahü: “Hin guin nuju man'dapa o manyopa, pe sä guin nuju mahøn'a mi'da yu pa,” gue dá ɛngä.

²⁰Majuani dí xi ahü, da du ni mbuihu ne gan zomhbu, pe nu'u yu ja'i i ten ra ximhäi din johya ɛ. Pe m'bejua büya nu ni dumbuihu dim pommi ran johya.

²¹Tengu n'da ra xisu 'bü bi zøn ra ora dim 'buh rá t'uhni, i tu rá mbui nguetho in nu ran unbi, pe m'bejua din johya 'bü bim 'buh rá t'uhni büya, ne him mam beñ a ran unbi mín nu. ²²Ne ngutho ahü i tu ni mbuihu ya. Pe gan nu ahü mahøn'a ne da hyu ni mbuihu, ne njon da zä da hyaç'a nin johyahu büya.

²³Ne nu'bü bi zøn ra ora a dím mangä ya, nte gui 'yängahu. Pe majuani dí xi ahü, hønt'a go 'be'a gui 'yäfü ma Ta 'bü 'dat'a dím beñhbu, ne din ja büya. ²⁴Nte ganä äfü ma Ta nangué ma thuhugä, pe nuya dami 'yäfü ya ne din ja ahü, janangue'a da yuh ni mbuihu ran johya.

**Nu ra Jesucristo bi
'berpa rá ts'edi ra ximhäi**

²⁵—Nuya yäm hma dá xi ahü, yün t'uti ü, bi 'yën'a ra Jesús. Pe da zøn ra ora hin ga xi ahü mi'da yün t'uti, pe njuantho ga xi ahü xün ho nangué Oja. ²⁶Ne nu'bu bi zøn'a ra pa dí m mangä, da zä gui 'yäpzeheü ma Ta nangué ya guí pajü, ne him man ga thocpä a guí äfu ma Ta. ²⁷Nguetho gueše ma Ta di huç'ahü nangué guín numanhojü, ne gá 'yëc'yëihü gue guepü bí 'buh ma Ta bá nexä. ²⁸Nugä bá nexä bu 'buh ma Ta, ne dá söcua ja ra häi. Ne ga pöngä mahøn'a ua ja ra häi, ga mba bu bí 'buh ma Ta, bi 'yënje.

²⁹—Nuya mfaði 'be'a guí xije ya, nguetho hin guí xije n'da ran t'uti ya, dá emfe büya. ³⁰Nuya dí pähmbe nte guídí 'bedi gui pädi, nguetho m'bet'o thoho guí pädi 'be'a dí m bëmhbé 'bu ya ja a dí n de ga än'nahe. Ne gue'a ná pähmbe gue guepü bí 'bu Oja gbí 'yëque, dá emfe.

³¹Nu ra Jesús bi 'yënje mahøn'a:

—Ha majuañi guí çc'yëigahü. ³²Pe nuya bi zøn ra ora gan 'uëxthü, gui 'dahmbü, n'da an 'danni gui mbähä. Ne gätho ahü gui sogahü. Pe hin dan 'dase nguetho dí 'bë'be ma Ta. ³³Nuya yäm hma dá xi ahü, n'dahma guexta'a gan jöhyahü nanguécä, madague'bü guín nuhü ran ünbi nangué ra ximhäi. Pe o di tu ni mbühü, pe guim bëmhbü dá tapä ra ximhäi.

Bin yañi rá Ta ra Jesús

17 Nu'bu mí jua a man ra Jesús, bi ndøts'e, ne bin yañi rá Ta:

—Ma Ta a i, ya bi zöm ma oragä din ja a gá sängui. Dami jap ya emme da bömanho 'be'a ga øt'ä ya, ni ts'ünt'ugui, ne gue'a dí faði nuixte xün ho i büya. ²Nguetho ya xcá 'dac ra ts'edi ga unni 'be'a xcá sänba ü gätho i 'bücua ja ra ximhäi, janangue'a ga un ra 'da'yote

mazai ü gätho gá 'daqui. ³Ne nu'a to'o i ja ra 'da'yote mazai, majuañi dí m pähmbe ü, gue gue'e høn'a thoho i majuañi grá Oja, ne nugä drá Jesucristogä gue guá pengä dan yantegä ua.

⁴Ya ní mba bu ga juacä ra 'befi gá 'daqui, guepü da bah yä jai'ü ua ja ra ximhäi emme xün hotho i. ⁵Ma Ta i, nu'bu ya dá juacä, dami jaqui ga conhui ni nuixte bu guí 'büi, tengu tho mín jai'ü 'bu má hin'yü ra ximhäi. ⁶Nuya dá xih yä jai'ü nangué e, gue nu'ü gá huanhua ja ra ximhäi. Ni mbeti ü, ne gá 'daqui, ne bi mbë'ts'a nim hma dá xänba ü. ⁷Ne i pä ü ya gue gue'e gá 'dac ra ts'edi dá øt' ra 'befi dá øt'e, ne ü yäm hma dá mangä. ⁸Nguetho bi hyän'a ram hma gá xiqui dá xifi. Janangue'a i pädi majuañi bá nexä bu guí 'büi, ne bi 'yëc'yëi gue gue'e guá pengä dan yantegä ua.

⁹Nugä dí äp'a ya gui fäx'i ts'ü ü, ne hin dí ä a nim fäts'i nangué ü i ten ra ximhäi. Pe hönt'ü gue gá 'daqui nguetho ni mbeti ü. ¹⁰Ne nu'ü gätho ma mbeti ni mbeti ü, ne nu'ü gätho ni mbeti ma mbeti ü. Ne gue'ü i udi nuixte xün hogä ü.

¹¹Nuya him man dam 'bücua ja ra ximhäi. Ga mbagä bu guí 'büi. Pe nu'ü go di thoqui dim 'bücua ü. Janangue'a, ma Hogata i, dami jamansu ü gätho gá 'daqui nangué ni ts'edi zehe, gue da gohi tengu'bu n'danja'itho tengu gaui.

¹²Gätho yä pa däm 'bühmbé ü gá 'daqui, dá jamansu ü nangué ni ts'edi gá 'daqui. Ne xinga n'da bim 'bedi, hönt'a n'da nts'änni dim 'bedi, tengu män t'o'ti bu ja ni söcuç maya'bu ngue ngubu din ja.

¹³Ne nuya mi ts'ütho ga mba bu guí 'büi, pe nuna dí m mangä ya ngue dí 'bücua ja ra ximhäi, janangue'a da yuh yü mbüi ü i øh ya nangué man johyagä.

¹⁴Nugä dá un'na nim hma ne bi hyäm büya. Janangue'a di ücpa ra ximhäi ü, nguetho hing yü mengu ua ja ra ximhäi ü, tengugä hind rá mengugä ua ja ra ximhäi. ¹⁵Hin dí ä'a i gue gui 'uec'ü

nanguesua ja ra ximhäi ɯ, pe dí ä'a i gui jamansup yú mbúi hin da dap ra zïthu ɯ.

¹⁶Nu'ɯ hing yu mangu ua ja ra ximhäi ɯ, tengu thohogä. ¹⁷Dami xänbi xun ho a nim hma majuani, janangue'a da 'uegue xun ho nangu yun ts'o i ja ua ja ra ximhäi. ¹⁸Tengu tho bu guí 'dac ra 'befi dá jap yu ja'i ua ja ra ximhäi da ba i, nguthogä dí un ra 'befi ɯ, di jap yu ja'i ua ja ra ximhäi da ba'a i. ¹⁹Dan unse janangue'a ne'ɯ tengu'bu da du nangu yú nyombúi, ne da zä da den'na ram hma majuani.

²⁰Ne nu'bu bi mam mam hmammi ɯ i ɛc'yeigä ya, ne nu'bu bi 'yɛc'yeigä ɯ da sifi, ne'ɯ dí äp'a nim fäts'i nangu gätho ɯ buya. ²¹Janangue'a gätho da gohi tengu'bu n'danja'itho, tengu thohogau ma Ta i, n'datho dí conhui. Dami japi n'dat'a da bɛn ɯ, nguetho n'dat'a man 'yomfɛniui dá unui gätho ɯ. Janangue'a da 'yɛc'yei ɯ i ten ra ximhäi, gue gue'e guá pengä dan yantegä ua ja ra ximhäi. ²²Nu ra ts'edi gá 'daqui dá undä ɯ, gue da zä da gohi tengu'bu n'danja'itho, tengu gauí. ²³Nugä dí 'buhmbe ɯ, ne'e dí 'buhmi, janangue'a majuani da zä gätho 'dat'a gam bɛmhbu. Ne da nu ɯ i ten ra ximhäi, da baði gue gue'e guá pengä dan yantegä ua ja ra ximhäi, ne da ba ɯ i ten ra ximhäi gue ɛmme guidí huɛc'ɯ tengu bu gní huɛgagui.

²⁴Ma Ta i, dín nde 'darpu dan zamhbu ɯ gá 'daqui, gue da nu mazai a ran ho tate thoho gá 'daqui. Nguetho zai guidí huɛgä ne gue'bu go má hin'yu ra ximhäi. ²⁵Ma Hogata a i, nu ra ximhäi hingui pa'a i. Pe nugä dí pa'a i, ne'ɯ 'da gá 'daqui i paði gue gue'e guá pengä. ²⁶Nugä dá japi bi ba'a i, ne man'da man'da ga japi da baði gätho nin ho, gue da zä din ja xun ho nin huɛcate bu mbo yú mbúi ɯ, tengu tho bu nan jagä nin huɛcate. Ne dan zam bu ja yú mbúi ɯ, bi 'yemp'a rá Ta.

Bi fent'a ra Jesús

18 Nu'bu mí jua'a bin yaui rá Ta, dá mbähmbe ra Jesús buya dyu xädihe, dá 'daxhe n'da ra t'uhyɛ gue ra Cedrón, ne dá cuthe bu ja n'da ra nuandät'o. ²Nu'a ra Judas, gue'a di dá a ra Jesús, mí papu ja ra nuandät'o nguetho zai mí pähmbe bu ra Jesús. ³Nu yu fariseo ne yu dambäjä bá pehn'du 'da yu dofui ne mi'da yun 'yohu gue bán 'yohu ra Judas. Gätho i ha yu sibi ne yú juai. ⁴Nu ra Jesús i paði gätho 'be'a din ja ngue da t'orpe. Janangue'a bi mba bin c'athu, ne bi 'yan'du:

—To'o guí homhbu, bi 'yɛmbi.

⁵Ne bi da ɯ:

—Dí homhbe ra Jesús ra mangu bu Nazaret, bi 'yɛn'ɯ.

—Guecä, bi 'yɛn'a ra Jesús buya.

Ne i 'bähmbu bu ra Judas gue di dá. ⁶“Guecä,” bu mí 'yɛn'a ra Jesús, 'bex bi goh yú xutha ɯ yun hyonte ne bi 'ya ɯ buya nangu ra mbidi. ⁷Nu ra Jesús bi ma mahon'a:

—To'o guí homhbu.

Ne bi da ɯ:

—Dí homhbe ra Jesús ra mangu bu Nazaret, bi 'yɛn'ɯ.

⁸Nu ra Jesús bi dat'u buya:

—Ya dá xi ahɯ, guecä. Pe nu'bu hongdä guí honju, hinga nehya ma xädi guí sixhu, bi 'yɛna.

⁹Ne guehna bi man na ra Jesús bin theui a bi xih rá Ta 'bu mín yaui, ngue xí 'yɛmbi: “Gätho gá 'daqui xinga n'da ga 'bedi,” xí 'yɛmbi. ¹⁰Nu ra Simón Pedro buya bi gux a rá juai mí ha ne bi 'yespa rán 'yeizagu a rá 'yɛhe ra dambäjä, rá thuhu Malco a. ¹¹Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'a ra Pedro:

—Fo'ts' ni juai a nin t'ojuai. Nuna ra mbohi xun zänga ma Ta ha hin ga sigä na, bi 'yɛmbi.

Bi ts'ix bu 'buh ra hmumbäjä a ra Jesús

¹² Bex bi bent'u yu dofui ne'u yú hmu ne yu policia bi mben ma mijudíohe, ne bi du't'i. ¹³ M'bet'o bi zixpu 'buh ra Anás rá ndøhyä a ra Caifás, ne nu'a ra Caifás, ra dambäjä a ra jeya a. ¹⁴ Guehna ra Caifás ngue xí xi u yú mi ngurpihu, gue man'da xun ho 'bu n'datho da du, xinda gue'bu gátho ga juahmbu.

Nu ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

¹⁵ Nu ra Simón Pedro, necä buya, dá ten'be ra Jesús. Ne madím pa'be a ra dambäjä, janangue'a bi zä dá cut'ä bu bi mba ma cu't'i a ra Jesús bu mbo rá mbä't'i a rá ngu ra dambäjä. ¹⁶ Pe nu ra Pedro mí 'bäpu thi bu ja ra goxthi. Pe dá pøngä buya gue dá äp ra mate a ra mbängoxthi, janangue'a bi zä bi yut'ambo ra Pedro buya. ¹⁷ Nu'a ra mbängoxthi buya, gue n'da ra xisu, bi 'yemp'a ra Pedro:

—Nu'i ha hinga gue'e rá xädi'i nu ran 'yohu, bi 'yembi.

Nu ra Pedro bi dat'a:

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yena.

¹⁸ Madín tašpihu u yú 'yeha ra dambäjä ne yu policia a ra Pedro, nubu ja ra sibi xí 'yudi, nguetho xun se.

Nu ra hmumbäjä bi juanba ra Jesús

¹⁹ Nu ra dambäjä bi 'yänna ra Jesús to'o gátho i tenni, ne bi 'yänni 'be'a ním hma im ma 'bu in xänbate. ²⁰ Nu ra Jesús bi dat'a:

—Nugä zai dá mam bu ja ma nijahu nepu ja ra danija, guepu zai dim peti gátho ma mijudíohe. Njam'bu dá mangä bu njongui 'buh yu ja'i. ²¹ Ne ndetho guí ängui 'be'a dá mam 'bu mán xänbate. Nde'bu gui 'yän'du bi 'yoh mam hmangä. Nu'u i pađi 'be'a dá mangä u, bi 'yena.

²² Ne nu'a ra Jesús 'bu mí dat'a ra dambäjä, ne nu'a n'da ra ngurpa dofui bi mbemp'a rá hmi, bi 'yembi:

—Hanja ngubu gá xih ra dambäjä, bi 'yembi.

²³ Nu ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nu'bu ja 'be'a dá mangä gue hingui ho, dami ma. Pe nu'bu nte dá mangä, hanja gní pegbi, bi 'yembi.

²⁴ Nu ra Anás buya bi mbenhna ra Jesús bu 'buh ra Caifás, rá mi dambäjäui.

Nu ra Pedro bi gøm mahøn'a ra Jesús

²⁵ Ne mí 'bäpu ra Simón Pedro madín tašpi a. Ne än'du i 'bähmbu:

—Ha ne'e rá xädi'i nu.

'Bex bin cøni:

—Hinga guecä, ñna.

²⁶ Nu'a n'da rá 'yeha ra dambäjä buya, gue dim meniui a ra 'yeha xí 'yespa rá zagu ra Pedro 'bu mí 'yena da yan'a rá Hmu, bi 'yembi:

—Ñna gue'e dá nu a bu ja ra nuandät'o, bi t'emp'a ra Pedro.

²⁷ Ne bin cøm mahøn'a ra Pedro. 'Bex bi mbah ra tamfø.

Nu ra Pilato bi juanba ra Jesús

²⁸ T'uxuditho bá ts'i bu ja rá ngu ra Caifás a ra Jesús, ne bi ts'ix bu ja ra nguts'ut'abi. Pe nu ma ngurpihe dyu judíohe dyu israelhe, him bi yuzeha bu mbo nguetho ñn yán t'edi din ts'on yú ja'i 'bu da yurpu ja yú ngu u hing yu judío, ne hin da zä da zi ran ts'ihme nangue ran dabaxjua 'bu xtán yurpu mbo. ²⁹ Janangue'a nu ra ts'ut'abi Pilato, bi mba bu thi gue da zo u yu yapate, ne bi 'yän'du:

—'Be'a gní yafu a ran 'yohu, bi 'yena.

³⁰ Ne bi da u ma ngurpihe:

—Nu'bu hin gra ts'om'bäi, hin xcá dá ahü 'bu, bi 'yén'u.

³¹ Ne nu ra Pilato bi 'yemp'a:

—Dami sixhu 'bu, ne gui juanbahu nangue nin t'edi zehehu, bi 'yena.

Ne nu ma ngurpihe bi dat'a:

—Pe hin'yü man t'edizeha gue'a ga hohe n'da, bi 'yén'u.

³² Nu'a bi man'u bin theui a bi man a ra Jesús 'bu mí ma 'be'a mán ðate dí du a, gue da mba ma cuati bu ja ra pont'i.

³³ Nu ra Pilato bi mbeng mahøn'a bu ja ran ts'embate ne bi 'yänna ra Jesús:

—Nu'i ha gue'e grá hmuts'ut'abi yu judío, bi 'yëmbi.

³⁴ Nu ra Jesús bi ðat'a:

—Ha guím bense 'be'a guím ma, uague n'dan'yo bi xi i nanguécä, bi 'yëmbi.

³⁵ Nu ra Pilato bi 'yëm büya:

—Hin drá judíogä. 'Be'a gá 'yøt'e tha, ngue bi dä'a ua ni mijudíohu ne ni ðambäjahu.

³⁶ Nu ra Jesús bi ðat'a:

—Hin däm hmuts'ut'abigä ua ja ra ximhäi. Nu'bu xcám hmuts'ut'abigä ua, xtín tunhdü u ma ja'igä u bi bendgui 'bu, ne hin xtí dägä ua 'bu. Pe nu ma ts'edigä him bi nequi ua ja ra ximhäi a, bi 'yëna.

³⁷ Nu ra Pilato bi 'yëmbi mahøn'a:

—Ha majuani grá hmuts'ut'abi 'bu, bi 'yëmbi.

Nu ra Jesús bi ðat'a:

—Majuani guím ma gue drá hmuts'ut'abigä ne gue'a däm 'bucä ua ja ra ximhäi, ne gue'a ná ëcä ua gue ga u'a majuani. Nu'u to'o in nde da ba'a majuani, da 'yømanho a dím mangä u, bi 'yëna.

³⁸ Nu ra Pilato i ëna:

—'Be'a maha a majuani, njon da zä da baði nda'a a majuani, bi 'yëmthoho.

Bi ts'änba rán unbi ra Jesús

Ne nu'bu mí jua'a bi man ra Pilato, bi mba bu thi din yahu u yú yapate mahøn'a, ne bi 'yëmp'u:

—Nte mán ts'o dá tñbi. ³⁹ Pe nu'ahu zäi guí xiju ga thøc'ahu n'da ra ofädi 'bu bi dät' ra pa ran ðabaxjua. Ha guín ndehu ga thøc'ahu ni hmuts'ut'abihü, bi 'yëna.

⁴⁰ Ne bi mbädi bi mbafi nts'edi u, bi 'yënp'u:

—Hin'na, hinga gue'a, pe nu'a ra Barrabás, gue'a gui thøgahe a, bi 'yënp'u ma ngurpihe.

Nu ra Barrabás, n'da ra hyote a.

19 Nu ra Pilato bi manda dí fei a ra Jesús. ² Nu yu doftai büya bi 'yørpa n'da ra corona gue yu 'yu'uini, ne nts'edi bi huspa rá ya ra Jesús. Ne bim pärbä n'da ra 'bøt'e xun jupoi tengu dim pä't' yu hmuts'ut'abi. ³ Ne bi den büya ne bi 'yenspa yú biba, bi 'yëmbi:

—Biba, grá hmuts'ut'abi yu judío, bi 'yëmbi. Ne bi mbe'mi büya ngue yá 'ye.

⁴ Bi mba bu thi mahøn'a a ra Pilato, bin yahü ma ngurpihe:

—Nuya ga dä ahü na ran 'yohü, dami pähmbü nte dá tñba n'da ran ts'o gue xü 'yøt' na, bi 'yëna.

⁵ Bi ts'ix bu thi ra Jesús büya, ya i hu'ts' ra corona ngue nt'øt'e yu 'yu'uini, ne he ra 'bøt'e xun jupoi.

—I 'bäcua na ran 'yohü ya, bi 'yënp'a ra Pilato.

⁶ Nu'u yu ðambäjä ne ma ngurpihe 'bu mín nu a ra Jesús, nts'edi bi mbafi, ne xun ngu yu nidi bi 'yëna:

—Dá du, dá 'dømp'u ja ra pont'i.

Nu ra Pilato bi 'yëmp'u büya:

—Dami sizehehü 'bu guín nde gui cuathü bu ja ra pont'i, nguetho nugä hin te dá tñbä n'da ran ts'o xü 'yøt' na, bi 'yëmp'u.

⁷ Nu'u ma ngurpihe bi ðapüya:

—Nugähe i jaje n'da man t'ëdihe gue da du n'da im ma tengu im ma na, nguetho bi manse guese rá Ts'unt'u Ojä, bi 'yënp'u.

⁸ Nu'bu mí 'yø a ra Pilato mí ën'a ra Jesús gue rá Ts'unt'u Ojä a, man'da bi zu a. ⁹ Ne bi zix pu mbo ja ran ts'embate mahøn'a a ra Jesús, bi 'yänni:

—Hapü e majuani guí nets'i.

Pe nu ra Jesús him bi ðati.

¹⁰ Nu ra Pilato bi 'yëmp'a:

—Hanja hin gní tharcagui. Ha hin guí pađi ja ma ts'edi ga cuat'a bu ja ra pont'i, ne ja ma ts'edi ga xoc'a bu, bi 'yembi.

¹¹ Nu ra Jesús bi dađi:

—Hin xtín ja ni ts'edi ne nte sä gui 'yørque 'bu hin xtán zän Oja 'be'a gui 'yørque. Pe nu'u bi dägä ua, man'da ja yú ts'oqui u xinda gue'e, bi 'yén'a ra Jesús.

¹² Ne nubäya nu ra Pilato emme bi hyoni 'berpú dí hyetho a ra Jesús. Pe nu ma ngurpihe nts'edi bi mbafi, bi 'yén'u:

—Nu'bu gui hyet na, nin süüi a ma hmuts'ut'abihu ra César 'bu. Nguetho nu'bu 'bo'o da ma gue im hmuts'ut'abi zehé din sühmi a ra César 'bu, bi 'yén'u.

¹³ Nu'bu mí 'yøhna ra Pilato, bá si bu thi mahøn'a a ra Jesús bu ja rá ngun'yu ran juanbate magats'i, dí emfe ma ndehe Gabata. Ne bi hyux ra Pilato bu ja rá mexa ran juanbate. ¹⁴ Nu'a ra pa a, i pa ma hoqui yün ts'ihme da ts'i 'bu bi hyats'i, nangue ran dābaxjua. Ne di 'beh mits'u da zøn i huxhyadi. Ne nu ra Pilato bi 'yemp'u ma ngurpihe:

—Nuya 'bäcua na ni hmuts'ut'abihu, bi 'yemp'u.

¹⁵ Pe nts'edi bi mba u:

—Dá du, dá duhma, dá 'døm'pu ja ra pont'i, bi 'yén'u.

Ne nu ra Pilato bi 'yemp'u:

—Hanja gní 'yénju gam ma da 'døm'pu ja ra pont'i ni hmuts'ut'abihu, bi 'yembi.

Pe nu yu dāmbäjä bi dađi:

—Njongui 'bäcua man'da ma hmuts'ut'abihe, hønt'a ma hmuts'ut'abihu bu Roma ngue ra César, bi 'yén'u.

¹⁶ Nu ra Pilato büya bi 'yøt'a bi nde yu mbäjä, bi manda dí cuati bu ja ra pont'i ra Jesús. Ne bi ts'ix büya.

Bi mba n'dø'mi bu ja ra pont'i ra Jesús

¹⁷ Ne bi zix yu dofui a ra Jesús büya, ne i tuzehé rá pont'i bu ní mba, da zøm bu ja n'da ra nyuni t'əmbi Gólgota, nde da ma ra Nyuni nyaxmu. ¹⁸ Ne nu'bu

mí zøm bu, bi mba n'dø'mi ra Jesús bu ja ra pont'i. Bim 'bä inde rá pont'i, ne n'da an 'danguadi bim 'bä u mi'da yu pont'i, bi guarpu u mi yoho. ¹⁹ Nu ra Pilato, bi 'yo't'a n'da ram hma bi 'yēna: “Nuna ra Jesús ra mengu bu Nazaret, rá hmuts'ut'abi yu judío na,” bi 'yo't'i. Ne nu'a ra t'ohni bi mba n'dø'mi bu ja ra pont'i. ²⁰ Xun ngu ma mijudíohe dyu israelhe bi nu büya 'be'a nt'o't'i bu, nguetho mbe ndehniini tho bu. Ne nt'o't'i nangue ma ndesehe ra hebreo, ne yú nde yu mengu bu Grecia gue ra griego, ne yú nde yu mengu bu Roma gue ra latín. ²¹ Nu'u yu dāmbäjä büya bi 'yemp'a ra Pilato:

—Hanja gá 'yo't'i gue ma hmuts'ut'abihe. Pe dami hoqui da ma: “Bi manse: Nugä drá hmuts'ut'abi yu judío,” da 'yēna, bi 'yén'u.

²² Pe nu ra Pilato bi dađ'u:

—Ya nt'o't'i 'be'a dá o't'ä, dá guet'a, bi 'yemthoho.

²³ Nu'bu mí cuar bu ja ra pont'i ra Jesús, nu yu dofui büya bi gaspa yú he, goho munts'i bin ja yú he, n'da ngu n'da yu dofui n'da n'da munts'i bi gaç'u. Pe nu rá pahni rá m 'bexøts'e hin hapu ma zøte a. ²⁴ Janangue'a bin 'yemzehe u:

—Nde'bu ga øthu n'da ran taha to'o da bøni din theui rá pahni na.

Ne nu'a bi man'u bin theui a mán t'o't'i bu ja rá t'ohni Oja gue njabu da 'yøt'u, mi ēna: “Bi mba ma darqui ma he, n'da a n'da munts'i bi gaç'u 'da. Pe nu'a mam 'bexøts'e bi t'øt'a n'da ran taha to'o da gats'i,” mí ēn rá t'ohni. Gue'a bi 'yøt' yu dofui a.

²⁵ Nuya mí 'bäpu ja ra pont'i rá mbe ra Jesús ne a rá juhue, ne'a ra María rá bømbe a ra Cleofas, ne'a ra María ra mengu bu Magdala a. ²⁶ Ne nu'a ra Jesús 'bu mín nu a rá mbe, necä gue madí huggä, bi xi a rá mbe büya:

—Ma mbe i, dami 'yembi ni ts'unt'u nu ma xädi guí 'bähmi, bi 'yembi.

²⁷ Ne bi 'yëngä ra Jesús buya:

—Dami bëni tengu'bu ni mbe nu ma mbegä, bi 'yëngui.

Ne 'bex dá sixä bu ja ma ngu buya, ne dá jamansu a.

Bi du ra Jesús

²⁸ Ne nu'bu mí man a ra Jesús bi bah puya gue bi juah rá 'befi mí mam bu ja rá T'ohni Oja gue din ja. Ne bi 'yëm buya:

—Dí tuthé, bi 'yëna.

Ne'a bin theui a mán t'o'ti a bi ma. ²⁹ Ne mí hõpu n'da ra t'uxaro i po ra guindät'o xun ju. Nu'u mí 'bäpu buya bi gärpü ja ra guindät'o a n'da ëna ra funjo gue bi zinni, bi fospa rá ya ra xithi buya ne bi hyurpa rá nde ra Jesús da zä'ts'i.

³⁰ Nu'bu mí zä'ts'a ra Jesús:

—Ya bi guah ma 'befi, bi 'yëna.

'Bex bin ye'mahäi rá ya, ne bi unse rá te bi du buya.

Bin sunba rá 'bõts'e ra Jesús

³¹ Nu ma ngurpihé hingui ndepe da guathoho bu ja yu pont'i u yu ja'i 'bu ya xu hyats'i, nguetho gue'a ra pa a ya man'da tate nangue ra dämpeti. Janangue'a bi t'äp ra mate ra Pilato da mba n'uacpi yá juangua gue da du n'dihi u, ne da mba ma tongui buya. ³² 'Bex bi mba u yu dofui, ne bi 'uacpa yá juangua u yoho mí cuarpü ja yá pont'i guerpü mí 'bäh rá pont'i ra Jesús. ³³ Pe nu'bu mí zõm bu cuat'a ra Jesús, bi nu gue ya xí du, janangue'a him bi 'uacpa yá juangua a.

³⁴ Pe nu'a n'da ra dofui bi sunba rá 'bi'bõts'e ra Jesús a ra ts'ät'ëgui. 'Bex bi bõn ra ji ne ra dehe. ³⁵ Ne nugä gätho dá nuse 'be'a bi t'õrpa ra Jesús. Janangue'a majuqani na dí o't'ä ya. Ne guehna dí o't'ä na n'dahma da zä gui 'yëc'yëihü. ³⁶ Ne nu 'be'a gätho bin ja, bin theui a mán t'o'ti bu ja rá söcuq Oja gue din ja. Ne man t'o'ti: "Xinga n'da rá do'yo da mba n'uacpi," mi ën ra t'ohni. ³⁷ Ne man'da

bi hmam bu ja rá T'ohni Oja, bi 'yëna: "Nu'u di ucpi da nu gue gue'a bi mba ma sunbi ra ts'ät'ëgui rá 'bõts'e," mí man'a ra T'ohni.

Bi t'ä'a ra Jesús

³⁸ Ne nubuya nu ra José ra mengu bu Arimatea, nu'a n'da rá 'yëc'yëi ra Jesús, pe him mi ma gue mí ëc'yëi nguetho mí su ma ngurpihé, pe nuya bi 'yäp ran t'ëdi ra Pilato di tongba rá ngõc'yëi ra Jesús bu ja ra pont'i da 'yägüi. Ne nu'bu min t'un ran t'ëdi ra José, bi mba buya ne bi tongba rá ngõc'yëi ra Jesús. ³⁹ Ne bá ëh ra Nicodemo buya, gue gue'a xí zõm bu mí 'büh ra Jesús n'da ra xui. Ne i tu ra 'yëthi ëmme i yuman'u, mbe 'däte ma 'det'a kilo nan hyu, ma thäspi ra mirra a ra áloes.

⁴⁰ Nu'bu mi mbantpa rá ngõc'yëi ra Jesús ra hoc'bõ't'e xun ho, ne bi 'yurpa ra 'yëthi guerpü ním fix ra 'bõ't'e, tengu zäi dí õthe dyu judíohe 'bu dí ähmbe n'da ra du. ⁴¹ Ne i ja bu n'da ra mba'ye jombu ja ra pont'i xí 'dõm'ma ra Jesús, ne nubü häi oqui bu n'da ra hyädo ngue ran 'yägüi, mahoqui pe njon ní 'yo bu n'da ra du. Ne jabu n'da ra nuandät'o bu rá goxthi a ra hyädo gue ran 'yägüi. ⁴² Ne nu'a ra pa man'da tate thoho nangue ran dābaxjua ε ma guerpü da mbüdi. Janangue'a bi cüt'a n'dihi bu ja ra hyädo a rá ngõc'yëi ra Jesús, nguetho hinga yatho bu.

Bi dämpëni a ra Jesús

20 T'uxuditho domingo hin ní nec ra häi nu ra María ra mengu bu Magdala bi zõm bu ja ran 'yägüi. Bi nu gue xí mba njunni a ra xindo mi juax bu ja rá goxthi ran 'yägüi. ² Bá pengui ne bán tihi, bi zõm bu mí 'bu'be ra Simón Pedro ne bi 'yënc'be:

—Bin juc ma Hmuhu. Ne hin dí pađi hapu bi thux ya, bi 'yënc'be.

³ Dá mbë'be bu ja ran 'yägüi buya. ⁴ Émme dán ti'be, bin ts'õgui ts'ü ra Pedro, ne m'bet'o go dá söngä bu ja ra

hyädo. ⁵Dá c'a't'ä bü mbo dá nu hont'u yu 'bø't'e çax bü ngue xí 'bant'i. Pe him 'bex dá cut'ä mbo. ⁶Ne nu'bü mí zøm bü ra Simón Pedro, 'bex bi uen'tho bü mbo, ne'a bi nu çax bü yu 'bø't'e. ⁷Ne nu'a n'da ra 'bø't'e xí 'banba rá yá ra Jesús n'danni mí çats'i, ma do'mi a. ⁸Necä dá cut'ä mbo büya, madague'bü m'bet'o dá sòngä bü. ⁹Ne nu'bü má nu 'be'a di ja bü, dá çc'yeigä gue majuani bi dambeni a ra Jesús. ¹⁰Dá peng'be bü ma ngu'be büya.

Nu ra Jesús bi nequi bü mi 'bä a ra María

¹¹Pe nu'a ra María bi gotho bü ja rá goxthi ra hyädo ne i zoni ne di c'arpu mbo. ¹²Ne bi nu yoho yám 'behni Oja mahçts'i i he yu t'axcahe. I hupu n'da bü mí ja rá yá ra Jesús ne hupu man'da bü mí ja yú gua. ¹³Ne bi xi a ra María:

—Grá xisu, hanja gná zoni, bi 'yemp'a.

Ne nu ra María bi da't'u:

—Nguetho bin juc'a ma Hmu ne hin dí paði hapu bi thuts'i, bi 'yena.

¹⁴Ne nu'bü mín hanni ra María, bi nu ra Jesús i 'bäpu. Pe him mi paði gue gue'a. ¹⁵Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Grá xisu, hanja gná zoni, to'o guí honi, bi 'yembi.

Pe nu ra María mí m bēni gue gue'a ran 'yohu di jamansu ra nuandät'o. Janangue'a bi 'yembi:

—Nu'bü gue'e gá juga ma Hmu, dami 'yurqui ts'u hapu gá pegui ne ga tuxä, bi 'yembi.

¹⁶Ne nu ra Jesús bi ndønba rá thuhu:

—María, bi 'yembi.

Nu ra María 'bex bi 'bät'ti xun ho büya, bi nu ne bi 'yena:

—Raboni, nde da ma, “Xänbate i,” bi 'yembi.

¹⁷Ne nu ra Jesús bi 'yembi:

—Pe hingui sä 'bexque gui thäcä ya nguetho di 'beh mi ts'u ga mba bü bí 'buh ma Ta. Janangue'a 'be ní mbahma bá xi u ma cuui ga pengbu bí 'buh ma Tagä, ne

ahü ni Tahü a, nu'a ma Ojägä a, ne ahü ni Ojähu a, bi 'yembi.

¹⁸Nu'a ra María ra mengu bü Magdala bi mba büya, ne bi xije dyu xädihe gue bi nu ra Hmu ne bi xije 'be'a bi man'a.

Nu ra Jesús bi nequi bü mí 'bü u yú xädi

¹⁹Ne nu'bü mín de guet'a ra pa domingo, nthu'ti yú jut'i ra ngu bü dám 'buhmbe nguetho dá su ma ngurpihe, ne nu'bü má nuhe, 'bä inde bü dí 'buhmbe ra Jesús. Ne bi 'yena:

—Daman johyahü, bi 'yenje.

²⁰Ne nubüya bi 'yurcahe yú 'ye gueru xí 'dømbi, ne rán zu'bøts'e gueru xín sunba ra ts'a't'egui. Ne nu'bü má nuhe, dá pahmbe majuani ma Hmuhe a, ne emme dán johyahe büya. ²¹Ne bi ma mahøn'a ra Jesús:

—Daman johyahü. Ne tengu tho bü í 'dac ra 'befi ma Ta dá jap yu j'ai ua ja ra ximhäi da baði, nguthogä dí 'da ahü ra 'befi gui jafu yu j'ai ua ja ra ximhäi da baði, bi 'yenje.

²²Ne nu'bü mí jua a bi man na, bi huigähe ran daði n'da ngu n'dagähe büya.

—Dami hyamhbü rá Hogandähi Oja, bi 'yenje. ²³Nu'a to'o di päh yú mbui nangu yú ts'oqui, i ja nin t'edihü gui xihmbü ma punbi a. Pe nu'a hin di päh yú mbui nangu yú ts'oqui, i ja nin t'edihü gui xihmbü him ma punbi a, bi 'yenje.

Bi hyaxanjuani a ra Tomás

²⁴Pe nu ra Tomás gue'a i t'embi ra Go a, n'da ma mixädihe, njo'o bü 'bü mí nequi ra Jesús. ²⁵M'bejua büya dá xihmbe ra Tomás:

—Nugähe dá nuhe ra Hmu.

Pe nu ra Tomás bi 'yena:

—Pe nugä dí ena him majuani a guí xiju hinda hont'bü gan nuse hapu bim fospa yu clavo yú 'ye, ne ga fospa ma saha hapu bim fox yu clavo ne ga fot ma

'ye bu ja rá 'bi'bòts'e, sä ga ãc'yei 'bu, bi 'yẽnje.

²⁶ Nu'bu mí dät'an hyato pa buya dãm petihe mahøn'a. Ne'a ra Tomás. Ne nthu't'i yu jut'i tengu mam'bet'o, pe xø bi nequi bu ra Jesús mahøn'a, bim 'bä inde bu dí 'buhmbe.

—Daman johyahü, bi 'yẽnje mahøn'a.

²⁷ Nu'a ra Jesús buya bi xi a ra Tomás:

—Dami fos' ni saha ua bim foscä yu clavo ne guin nu ma 'ye, ne bá 'uät ni 'ye gui fo'ts'ua ja ma 'bòts'e. O guí ãna him majuani pe dami 'yãc'yei, bi 'yẽmbi.

²⁸ Nu ra Tomás bi 'yẽmp'a:

—Ma Hmu i, ma Ojä i, bi 'yẽna.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yẽmp'a:

—Tomás, guí ãc'yei ya nguetho ya gá nugui. Pe nu'u to da 'yãc'yeigui 'bu nte ní nu, man'da di jap Ojä ü, bi 'yẽmbi.

'Bepu án t'ot' na ra søcuä

³⁰ Pe nu'u yu hyonya nt'ot'e dá nuhe bi 'yøt' ra Jesús, hinga gätho dá o't'ä ua ja ra søcuä. ³¹ Pe hønt'u 'da dá o't'ä dí ja ahü gui 'yãc'yeihü gue majuani ra Cristo a ra Jesús rá Ts'unt'u Ojä a. Ne nu'bu gue'a gui 'yãc'yeihü din 'da ahü ra 'da'yote mazai.

Bi nequi ra Jesús bu ndenthe

21 M'bejua buya dá nuhe ra Jesús mahøn'a, bi jaje dá pähmbe man'da xun ho bu ja ra dådehe Tiberias, n'dat'a ra dådehe Galilea. Ne ga xi ahü gätho bin ja. ² Mìn 'yohe ra Simón Pedro ne ra Tomás i t'ẽmbi ra Go, ne ra Natanael ra mengu bu Caná ra xequi Galilea, ne man 'yohügä yú ts'unt'u gä'be ra Zebedeo, ne mí yoho ma mixädihe. ³ Ne nubuya bi 'yẽnje ra Simón Pedro:

—Nugä ga mba na 'bahua, bi 'yẽnje.

—Ga mbähä 'bü, dá ẽmfë.

Dá mbähmbe buya 'bex dá huhe n'da ma mbosahe. Pe gätho ra xui nte dá thehe yu huä. ⁴ Ne nu'bu mí hyax buya

mí 'bäpu ndenthe a ra Jesús. Pe nugähe him 'bexque dá pähmbe gue gue'a. ⁵ Bi 'yẽnje ra Jesús:

—Gyu ts'unt'uhü, ha nte gá thehu yu huä.

—Hin'na, dá ẽmfë.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yẽnje buya:

—Pe dami 'yent ni xit'ähü bu ja rán 'yei ra mbosa, ne 'bex gui thehu buya.

Dá øthe a bi xije ra Jesús, ne ẽmme xun ngu dá thehe yu huä, him mí sä ga juxhe ra xit'ä. ⁷ Ne nugä gue madi huggä ra Jesús, dá ẽmp'a ra Pedro:

—Guehnu ma Hmuü nu.

Nu'bu mí 'yøh ra Simón Pedro gue gue'a ra Hmu a, 'bex bi hye rá he nguetho xí mbøgue. Ne bin säcpü ja ra mbosa gue bi zøn'a n'dihi bu i 'bäh ra Jesús.

⁸ Pe nuje dá cohmbë bu ja ra mbosa, zun jante dá sømhbe bu ndenthe nguetho dí jut'ähe ra xit'ä ne yupü yu huä. Ne hinga yatho ndenthe, mbe n'da ciento metro.

⁹ Ne nu'bu mí zøm bu ndenthe ra mbosa mí huhe, dá nuhe n'da ra sibi i zø bu, ne n'da ra huä i oxpu ja yu despi, ne mí oxpu ra hme. ¹⁰ Ne nu ra Jesús bi 'yẽnje:

—Bá cü 'da ni huähü xcä thehü.

¹¹ Nu ra Simón Pedro buya, bi mba bá jut'a ra xit'ä bu ja ra häi i yuh yu huä, n'da ciento ne yote ma 'de'ma hyu yu huä xun ndoho. Pe hin hapü bi xet'a ra xit'ä.

¹² Nu ra Jesús bi xije:

—Ba ẽhmbü dan sihmehü, bi 'yẽnje.

Pe xinga n'daje xcä änhde to'o a, nguetho dá pähmbe gue gue'a ma Hmuhe. ¹³ Ne bi mba bu zø ra sibi a ra Jesús bi hyac ra hme, ne bi 'daje, ne ra huä.

¹⁴ Ne ná hyundi dá nuhe ra Jesús buya gue bin 'yuse, gue'bu go mí dambëni bu ja rán 'yägüi.

I yäui ra Jesús a ra Simón Pedro

¹⁵ Nu'bu män niyãhe, nu ra Jesús bi 'yẽmp'a ra Simón Pedro:

—Simón rá ts'unt'u i ra Jonás, ha man'da guí numanhogui xinda guehya 'da.

Nu ra Pedro bi 'yẽmp'a:

—Hãha ma Hmu i, guí pãdi gue dí numanho i.

Nu ra Jesús bi 'yẽmb buya:

—Dami 'uĩn u ma t'ude'yo, nanguẽ mam hmangã guí xãba yu jã'i i ẽc'yẽigui.

¹⁶Ná yondĩ xõ bi 'yẽmp'a:

—Simón rá ts'unt'u i ra Jonás, ha majuãni guí numanhogui.

—Hãha ma Hmu i, guí pãdi gue dí numanho i, bi 'yẽmbi.

Ne nu ra Jesús bi 'yẽmp'a:

—Dami fãh ma de'yo 'bu.

¹⁷Ne ná hyundĩ buya bi 'yẽmbi:

—Simón rá ts'unt'u i ra Jonás, ha guí numanhogui, bi 'yẽmbi.

Ne bi du rá mbui ra Pedro, nguetho ya ná hyundĩ bi 'yãn 'bu i numanho. Ne bi ðati:

—Ma Hmu i, gãtho guí pãdi, guí pãdi dí numanho i.

Ne nu ra Jesús bi 'yẽmbi mahõn'a:

—Dami 'uĩn'u ma zu de'yo dadĩ huẽcã.

¹⁸Nu'bu gmĩn ts'unt'u zãĩ gãn 'yose hõnbu go hapu guĩn nde gui mba, ne guí tuzehẽ rá ngut'i ni foho. Pe nu'bu gãn ðac'yẽi gui ãng ni 'ye ne n'dan'yo da tut'i i, ne da zix'i i hapu hin guĩn nde gui mba, bi 'yẽmbi.

¹⁹Guehna bi man ra Jesús, gue da bãh ra Pedro 'be'a nĩn ðate da nu a, ne gue'a

dĩ 'yudi xũn hotho Ojã a. Ne nu ra Jesús bi 'yẽmp'a ra Pedro mahõn'a:

—Dami tengui gui thoc'a ma 'befigã, bi 'yẽmbi.

Bi t'ãn'na ra Jesús nanguẽ a ra Xuua

²⁰Ne nu'bu mí ða'mi bi den buya bi nyẽgui, bi nugã gue nequi dí tet'i, guecã madĩ huẽgã ra Jesús, ngue 'darpu xtã hu'be bu ja ra mexa 'bu mãn sihmehe gue'bu mã änni to'o di ðã a. ²¹Ne nu'a ra Pedro 'bu mĩn nugui dí tet'i, bi 'yãn'na ra Jesús:

—Ma Hmu i, 'be'a nĩn ðate xin da nu na ra Xuua, bi 'yẽmbi.

²²Nu ra Jesús bi ðati:

—Nu'bu ma pãhã di 'bũtho ua gue'bu go dá sõcã mahõn'a, hin ni 'befi gui 'yãngui. Pe nu'a ni 'befi gui tengui gui thoc'a ma 'befi, bi t'ẽmbi.

²³Pe jananguẽ'a mi manse yu 'yẽc'yẽi gue nãm'bu ga tugã. Pe hinga ngubu bi man ra Jesús, pe bi 'yẽna: “Nu'bu ma pãhã di 'bũtho ua gue'bu go dá sõcã mahõn'a, hin ni 'befi gui 'yãngui,” xĩ 'yẽmp'a.

²⁴Guecã rá xãdigã gue bi man ra Jesús, ne guecã xin dí o't' na ra sõcuã 'be'a dá nu gue majuãni bin ja. Ne dí pãmbe majuãni na dí o't'ã ya. ²⁵Ne xũn ngu mi'da yũn t'õt'e bi 'yõt'a ra Jesús. Pe nu'bu gãtho xcã o't'ã, hinga xõt'a gãtho xtĩn ja ua ja ra ximhãi 'bu. Ne hõnt'a dí xi ahũ ya.

HECHOS

Yún t'òt'e yú 'bäihü ra Jesucristo

Bi man ra Jesús ba èh rá Hogandähi Ojä

1 Nu'i Teófilo, rá mbüdi ra søcuä dá o't'a'i mám'bet'o, dá xi'i gätho bi 'yòt' ra Jesús nu'bü mi dämp' rá 'befi. Ne dá xi'a'i gätho ngue bi ma 'bü mín xänbate.

² Ne dá xi'a'i gätho bi 'yòt'a ra Jesús asta gue'bü mi mba mahèts'i. Ne nu'bü mi 'bücuä ja ra häi, nu rá Hogandähi Ojä bi xih ra Jesús 'be'a da xih yú 'bäihü gue da 'yòt'e. Nu'u yú 'bäihü, gue'u yün 'yohü bi huanh ra Jesús ngue man yú xädi u.

³ Nu ra Jesús bi nu ran ünbi ne bi du. Ne gätho nyote pa 'bü mí ndants'i mahøn'a, bin 'yuse bü 'büh yú 'bäihü, ja'bü bi hnu, ja'bü hin'na. Ne bi 'yuti xün ngu yün t'òt'e guepü bi nde da façade gue i 'büi. Ne bi xi'u nangue rá 'befi i òt' Ojä ua ja ra ximhäi, ne 'bepü dí manda Ojä u gätho dim 'büi.

⁴ Nu'bü mím 'bühmbü yú 'bäihü mahøn'a a ra Jesús, ne bin sihmehü, bi xi'u da dämp'ü Jerusalén 'be'a bi ma majuqani rá Ta gue ba èhe. Ne èn'a ra Jesús:

—Ya xcá 'yøhmbü dá mangä mam'bet'o ngue ba penh Ojä rá Hogandähi. ⁵Nu'a ra Xuua bi 'yòt'ahü ran xixyá nangue ra dehe thoho, pe mi ts'ütho ya ga 'da ahü rá Hogandähi Ojä, bi 'yè'n'a ra Jesús.

Bi ndex mahèts'i ra Jesús

⁶ Nu'bü mim peti u, bi 'yänni:

—Ma Hmu ahe, hague guehya yü pa jabüya gui 'yòt'e din ja ma ts'edi zehehu mahøn'a, dyu israelhü.

⁷ Bi dà'a ra Jesús:

—Hingui sä gui pähmbü nda'a ní pa xün zän ma Tahü da 'yòt'a 'be'a gätho da 'yøzehe. Hin ni 'befihü gui pähmbü.

⁸ Pe nu'bü bá èh rá Hogandähi Ojä, ne gam 'bühmbü, din ja ni ts'edihü. Ne nu'bü bin ja, gui xihmbü yü jä'i ua ra dahnini Jerusalén nanguecä, ne gätho ua ra häi Judea, nepü ra häi Samaria, ne gätho na ngüni ra ximhäi.

⁹ Nu'bü mi gua'a man ra Jesús bi mba mahèts'i. Nu yú 'bäihü bi nu nu'bü mi ndex mahèts'i. Ne n'da ra güi bi go'mi ne him bi nu yú 'bäihü mahøn'a. ¹⁰ Ne mi 'bäpü, mi ndòts' mahèts'i, 'bex mi 'bähmbü yoho yüm 'behni Ojä mahèts'i, i he yü t'axca pahni. ¹¹ Ne bi 'yèmbi:

—Nu'ahü gyü menguhü Galilea, hanja gní 'bähmbü ua ya ne gni ndòs'hü mahèts'i. Nu ra Jesús bi ndex ua guí 'bähmbü, ne tengutho bü á ndets'e, ngutho 'bü bá çah mahøn'a, ne guet'a ra Jesús a.

Bi thahn'na ra Matías rám poniui ra Judas

¹² Nu yú 'bäihü ra Jesús bi nexpü ja ra nyuni Olivos büya, bi mba bü ra hnini Jerusalén, ne hinga yatho, ndehnini.

¹³ Ne nu'bü mi yurpü ja ra hnini bi ndexpü n'da ra cuarto magäts'i guepü i 'bü'u. Gue'u i 'büpü u, ra Pedro, ne ra Xuua, ne ra Jacobo, ne ra Andrés, ne ra Felipe, ne ra Tomás, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Jacobo rá ts'ünt'u ra Alfeo, ne ra Simón gue t'èmbi ra Zelote, ne ra Judas rán 'yohü ra Jacobo. ¹⁴ Gätho ya 'darpü bim peti ne zäi min yähu Ojä. Ne bi zöpü 'da yü xisu ne ra María rá mbe ra Jesús, ne'u yün 'yohü ra Jesús.

¹⁵ 'Darpü madím peti u n'da ciento ne 'däte njä'i. Ne nu'u yü pa'u bi ndants'a ra Pedro ne bi 'yèna:

¹⁶ —Ma cu ahü nangue ra Cristo, nu rá Hogandähi Ojä maya'bü bi jap'a ra David da 'yo't' ra søcuä, ne bi ma 'be'a da 'yòt' ra Judas, nguetho mí pä Ojä 'be'a da 'yòt'a. Gue'a ra Judas ngue bi dä'a ra Jesús nu'bü mi fent'i. Ne gue'a bin ja nguetho gätho 'be'a män t'o't'i bü rá'm hman Ojä

din ja. ¹⁷Dat'a ra 'befi dá øthe ra Judas nguetho ra Jesús bi huahn'na ra Judas tengu bu á huancähe. ¹⁸Ne bi thän'a n'da ra häi nangu'e'a í mbä'a ra Jesús. Nu'bu mi zohäi ra Judas, bi nyepu häi, ne bi foh rá foho, ne bi bñni gätho yú xëfo. ¹⁹Gätho yu ja'i mi 'bupu Jerusalén bi 'yøde 'be'a bin ja. Jananjabu bi mba ma huti ra häi ngue yú nde'u, Acéldama, gue nde da ma bim fäm bu ra ji. ²⁰Nguetho nt'o'ti bu ja rá søcuu ra Salmos:

Din häitho ra häi

ne njon dim 'bupu,

ne nt'o'ti ngue n'dan'yo da hyan rá 'befi mi ja xtá 'yøt'a.

²¹Janangue'a jatho ga huahndu a dam pehmbe. Jatho ga huahndu n'da rá m poniu ra Judas, gue'a n'da madí hyunje gätho yu pa mí 'buhmbe ra Hmu, ra Jesús. ²²Ne ga huahndu n'da bi nu 'bu mi xixyaba ra Jesús a ra Xuua, ne madí hyunje gätho yu pa däm 'buhmbe ra Jesús, gue'bu go mí mba mahets'i, bi nu, nguetho n'dat'a ga mamhbe ngue bi ndants' mahøn'a ra Jesús 'bu mi du, bi 'yøn'a ra Pedro.

²³Ne nubuya bi ndønba yú thuhu to'o da thahni, gue yoho yun 'yohu bi hndøni. Nu'a n'da ra José Barsabás ne í Justo, ne nu'a man'da ra Matías. ²⁴Ne nu'u yu ja'i bin yahu ra Hmu buya, ne bi 'yena:

—Ma Hmu ahe, guí parpa yú mbui gätho, dami 'yurcahe ya yoho nda'a xcá huahni. ²⁵Nu'a ga comhbe ra 'befi ngue ma 'bäigähe ra Jesucristo, ngue'a xtá 'yøt'a ra Judas. Nguetho xí 'uepu ja rá 'befi nangu'e rá ts'oqui, bi mba da nu'a rán säui da nu, bi 'yem 'bu min yahu Oja.

²⁶Nu yu 'yëc'yeyi buya bi 'yøt'e tengu'bu n'da ran taha, ngue nde da ba'u nda'a bi nde Oja. Bi bñni gue gue'a ra Matías. Ne nu yu 'yëc'yeyi buya bi huanh ra Matías, ne bi gomhbu yú 'befi u 'de'ma'da yú 'bäihu ra Cristo.

Bi zøh rá Hogandähi Oja

2Pe guexta'a di thoqui dim peti gätho yu 'yëc'yeyi, din ja'a mí tøm, gue bá penh Oja a rá Hogandähi, ne bin theui n'da ra dampeti mí sänba Oja u yu israel, t'ëmbi Pentecostés. ²Dahmantho bi zøpu di hi, tengu'bu n'da ra ndønthi gue bí 'yëh mahets'i a. Ne nu'a ní hi bu, bi yus'pu ja ra ngu guepu mi hu'u. ³Bi nequi tengu yu t'usibi ne 'da'i ts'u bi zox yú ya yu ja'i n'da ngu n'da u mi 'bupu. ⁴Ngue n'da ngu n'da mi 'bupu, gätho bin t'un rá Hogandähi Oja, ne bi hat ra ts'edi xun ho u. Ne bi mbudi 'dahma 'dan'yo bu án ya'u n'da ngu n'da'u nangu'e rá ts'edi rá Hogandähi Oja in 'yohu.

⁵Ne nu'u yu pa'u bi zøm bu Jerusalén u yu judío, da 'yøt'a ra dampeti mí xi Oja maya'bu, ngue bá nexpu gätho yu häi ua ja ra ximhäi. ⁶Ne nu'bu mi 'yø'a di hi u yu ja'i, bim peti bu, ne n'da ngu n'da u bi zo'u yu 'yëc'yeyi nangu'e yú ndese, ne him bi zä bi bñni ha bin ja. ⁷Ne bi hyonya thoho ne him bi baði 'be'a nam bñni, ne bin 'yëmb zehë u:

—Hague án zä bin ja bu, bin 'yemp'u.

Ha hinga gue'u yu mengu bu Galilea gätho i ya ua ya. ⁸Hanja sä i sijü ma ndesehu n'da ngu n'daju. ⁹Ne nuju n'da'a n'danni bá nexhu, ne 'daju, 'bu'i 'da bá nexpu Partia, nepu Media, nepu Elam, nepu Mesopotamia, nepu Judea, nepu Capadocia, nepu Ponto, nepu ra häi Asia. ¹⁰Nepu Frigia, nepu Panfilia, nepu ra häi Egipto, nepu ra häi Africa jom bu Cirene. Ne nu'u mi'da yu romanos u, madague'bu gätho yu judío u, ne nu mi'da u gue ëc'yeyi tengugahu dyu judío, ne 'buh mi'da bá nexpu Creta, nepu Arabia. ¹¹Ne dí øhmbu i mam ma ndehu nangu'e yün t'øt'e gue i øt' rá ts'edi Oja, bin 'yemp'u.

¹²Ne gätho madi hyonya thoho, ne hingui paði 'be'a da bñni. Ne n'da ngu n'da bi manse u:

—'Be'a ní mba na in ja ya.

¹³Pe nu'u mi'da bi ma:

—Iti u.

Bi zoh yu ja'i ra Pedro

¹⁴Ne nu ra Pedro buya 'darpu mí 'bähmbu u mi 'de'ma'da yá 'bäihü ra Cristo, ne nts'edi bin ya, bi 'yëna:

—N'yohü ahü dyu judíohü ne gätho ahü guí 'bühmbu ua Jerusalén, dami 'yøhmbu xün ho 'be'a ga xi ahü ya.

¹⁵Nuje hin dí itihe tengu guím bëmhbü, nguetho ja guto ya. ¹⁶Pe nuna guehna gue bin ja ya, gue'a bi man ra Joel rá pøngahya Oja, bi 'yëna:

¹⁷Din ja bu n'da ra pa ba ehe, en Oja, gue ga pen'nahü ma Hogandähi gätho nangu yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

Ne nu'u ni ts'unt'uhü ne ni t'ixuhü dim pøngahya.

Ne ni ts'unt'uhü da nu'u yün t'uti tengu yu t'i

ne ni dác'yëihü da 'u'i yu t'i.

¹⁸Nu'bu bin ja, nu'u ma 'yëhe, yün 'yohü ne yu xisu, ga penpä ma Hogandähi u,

ne dim pøngahya nanguecä.

¹⁹Ne ga uh yu hmepya bu magäts'i, nepu ja ra häi, yu hmepya ra ji, ne ra sibi ne ra 'bifi.

²⁰Ne nu'a ra hyadi ya hin din ja rán nequi,

ne ra zana xtan theni tengu ra ji.

M'bet'o nja bu din ja, m'bejua da zøn ra pa dua ehe ra Hmu mahëts'i,

ne nu'a ra pa a, nuixte thoho ne nts'utho 'be'a din ja.

²¹Ne nu'a ra pa dua ehe, din ja gue hont'a to'o xí mba't'a ra Hmu da yan Oja a.

Ngubu bi 'yo't'a ra Joel 'bu maya'bu, bi 'yën'a ra Pedro.

²²Nu ra Pedro xø bi 'yëmp'u mahøn'a:

—N'yohü ahü dyu israelhü, dami 'yøhmbu ma nde. Dí m angä nangu e ra Jesús ra mengu Nazaret. Oja bi japi ngue bi 'yøt' yün t'øt'e nuixte nangu e rá ts'edi Oja, ne yu hyonya nt'øt'e, ne yu hmepya,

guepu da zä gui pähmbu ngue Oja bi ze'a. ²³Ne maya'bu Oja mi pädi 'be'a gä 'yørpahü rá Ts'unt'u. Ne Oja mi sänni gue gä cuathu bu ja n'da ra pont'i nangu e yá 'ye yu tonto, ne gä hyohü. ²⁴Pe nu'a Oja bi xox 'bu mí du, ne bi hyäcua ran däte, nguetho hin'yu rá ts'edi ran däte xtán zä xtán zam'ma ra Jesús. ²⁵Nguetho bi man ra David gue 'be'a da nu ra Jesús, 'bu mí 'yëna:

Nugä thocua thoho dí nugä Oja bu ja ma hmi.

Ne di 'dac ra ts'edi, janangu e'a njon da zä di 'uegagui.

²⁶Janangu e'a i hu ma mbui, ne dadín johya 'bu dí m angä nangu e'a.

Ne nu'bu din sünya ma ja'i bu ja ran 'yägüi, dí tøp'ma ran ho da t'ørcagui.

²⁷Nguetho hin gui hyegä ma te da gopu guepu o'u xün du,

Ne hin gui japi da 'ya ma ngøc'yei, guecä, ni Hoga t'uhnigui.

²⁸Ne gä 'yurqui 'bepu däm 'bühmi mazai mahøn'a,

ne nu'i gui jaqui ngue din ja ran johya ma mbui nu'bu dá nut'a ni hmi,

bi 'yën ra Pedro tengu bi man ra David.

²⁹Ne xø bi 'yën'a ra Pedro:

—N'yohü ahü, da zä ga xi ahü majuani nangu e ma ngurpa mbombøtahü

ra David mi 'bui maya'bu, him bi manse nanguese 'be'a da t'ørpe, nguetho bi du,

ne guexta'a i o bu rán 'yägüi i ja ua dí 'bühmbu. ³⁰Pe nu ra David bim pøngahya 'bu mí man na, ne mí pädi majuani 'be'a bi xi'a Oja, gue n'da rám

bom'beto ra David din ts'ut'abi nangu e yu israel tengu ra David, ne guehna

ra Cristo na. ³¹Ne mi päh ra David 'be'a din ja, janangu e'a bi ma nangu e

da ndants' mahøn'a ra Cristo, ne hin da ts'opu nidu rá te, ne xín da 'ya rá

ngøc'yei a. ³²Nguehna ra Jesús, Oja bi xox 'bu mí du, ne nu'a dí pähmbe majuani gätho gahe, ne dí mamhbe nguetho

dä nuhe 'be'a bi t'ørpe. ³³Oja bi xots'i

ne bi zixpu ja rá ts'edi, ne bi un'na rá Hogandahi tengu xí man Oja, janangue'a bi 'dacähe büya. Gue'a rá Hogandahi i øt'e 'be'a gätho guín nuhu ya, ne guí øhmbu ya. ³⁴Nguetho ra David him bi ndex mahets'i, pe gue'a im manse a: Nu'a ra Hmu bi xi'a ma Hmu:

“Dami hyucua ja ma ts'edi,
³⁵asta gue'bu ga tãhui man sũui,”

bi 'yẽn'a ra David, bi 'yẽn'a ra Pedro.

³⁶Ne xø bi 'yẽna:

—Gätho ahũ ma mi israel ahũ, gui pãhmbu ya majuãni bi jap Oja dim hmu a gá cuathu bu ja ra pont'i, ne guehna ra Jesús, ne gui pãhmbu gue bi huan Oja a, bi 'yẽn'a ra Pedro.

³⁷Nu'bu mi 'yøh yu ja'i 'be'a bi man'a ra Pedro, emme bi du yú mbui, 'bu mí 'yøde gue rá Ts'unt'u Oja a xí hyo. Ne bi t'ãn'na ra Pedro ne yún 'yohu:

—Man 'yohu ahũ, 'be'a da zã ga øthe ya, ẽn'ũ.

³⁸Nu ra Pedro bi ðati:

—Gui pãh nin 'yomfẽnihũ nangue ran ts'o, ne gan xixyãhu n'da ngu n'da ahũ nangue rá thuhu ra Jesucristo. Ne din ja ra punbi ni ts'oquihu, ne di 'da ahũ rá Hogandahi Oja. ³⁹Nguetho bi man Oja di 'da ahũ ran t'unni gue'a rá Hogandahi Oja, ne ni t'uhnihu din t'unni, ne gätho ẽ hõnbu go hapu i 'bui din t'unni, gue hõnt'a go to'o da zohn'na Oja ra Hmu, bi 'yẽn'a ra Pedro.

⁴⁰Ne nu ra Pedro man'da xãn ngu bi xifi ne bi hecui, ne bi 'yẽmbi:

—Damin yãhmbu nangue'a ran unbi da nu'ũ yu ts'om'bäi i 'bucua ya, bi 'yẽn'a ra Pedro.

⁴¹Ne gätho to'o bi 'yømanho a bi man ra Pedro bi mba ma xixyãbi. Nu ra pa gue bi man ra Pedro, mbe hyu mahuãhi yu ja'i bi 'yẽc'yẽi. ⁴²Ne nu'ũ bi thocta'a bi xãnba yú 'bãihu ra Cristo ẽ, ne bi hyu yú mbui nguetho 'da'angu im bẽni. Ne thocua thoho bim peti gue din yãhu Oja,

ne da zi ra xecahme, ngue bi bẽn rãn ðate ra Hmu.

Yúm 'bui ẽ mbudi bi 'yẽc'yẽi

⁴³Gätho yu ja'i bi numansu Oja ne emme bi hyonya thoho 'be'a bin ja nangue yun t'øt'e nuixte ne yu hmeppya bi 'yøt' yú 'bãihu ra Cristo. ⁴⁴Ne gätho gue bi 'yẽc'yẽi n'dat'a in numanho n'da ngu n'da, ne nu'a 'be'a mí pe'tsi n'da ngu n'da, 'da nan gomthoho. ⁴⁵Ne nu'bu n'da mí honi 'be'a madí 'bedi, nu'a man'da büya bi mbã 'be'a mí pe'tsi, bi un'na büya. ⁴⁶Ne mpa 'bu mpa 'bu madím peti bu ja ra ðanija. Ne nu'bu xun sihme, bin sãmbi bi mba bu ja yú ngu yú mi'yẽc'yẽihu, ne bin johya yú mbui, ne 'dat'a im bẽni. ⁴⁷Ne bi 'yẽspa Oja, ne bi hnumansu ẽ nangue gätho yu ja'i. Ne nu Oja bi japi n'dapa ngu n'dapa i curpu ja rá ts'edi mi'da yu ja'i, gue bi zin'ũ.

Bi zã ra dogua

3 N'da ra pa 'bu hyunde, gue'a ra ora 'bu nzai mí yãhu Oja yu ja'i, bi mba bu ra ðanija ra Pedro ne ra Xuua. ²Mi 'bupu n'da ran 'yohu ra dogua gue'bu go mim 'bui. Ne nzai bi thuxpu ja rá goxthi ra ðanija. Nu ra goxthi t'ẽmbi mahotho. Nu ran 'yohu da 'yãp yun t'unni yu ja'i i thopu mbo. ³Nuna, nu'bu min nu ra Pedro ne'a ra Xuua ní mba bu ja ra ðanija, bi 'yãp ran t'unni. ⁴Nu ra Pedro n'youi ra Xuua, nu'bu min nu i hupu, bi 'yẽmbi:

—Hyandgã'be.

⁵Nu ra dogua bi hyant'ũ, mi tø'mi da hyãni 'be'a di un'du. ⁶Pe nu ra Pedro bi 'yẽmbi:

—Xíng ra t'axi xíng ra c'axt'i dí hãgã, pe nu'a i jagui dadí 'da'a'i. Nangue rá ts'edi ra Jesucristo mengu bu Nazaret, damí ndants'i ne gan 'yo, bi 'yẽmbi.

⁷Nu ra Pedro bi bentpa rãn 'yẽi, bi xots'i. 'Bex bin hãts'edi rá gua, ne rá hyudi xingua. ⁸Ne n'da sägui thoho bi 'yøt' 'bu mi ndants'i ne bin 'yo. Ne'a bi

yǎthũ bú ja ra dǎnija, sägui ne 'yo, ne ɛspa Oja. ⁹Gǎtho yũ ja'i bi nu ran 'yohũ ngue bin 'yo ne bi 'yɛspa Oja. ¹⁰Ne mi pađi gue nu'a mi hupũ ja ra goxthi mahotho bú ja ra dǎnija mi äh ra mbeti. Ne gǎtho bi hyonya thoho 'be'a bin ja ran 'yohũ.

Nu ra Pedro im mam bú ja ra ngun'yu t'ɛmbi Salomón

¹¹Nu'a mi dogua hingui nde da hye'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bá ɛpũ xũn ngu yũ ja'i guepũ ja ra ngun'yu mi 'bã u, t'ɛmbi Salomón, ne madí hyonya tho'u. ¹²Nu'bu mí hyant'u yũ ja'i a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—N'yohũ ahũ dyũ israelhũ, hanja gadí hyonya thohũ nanguehna ra dogua, ne hanja gní hyandga'be. Ha guí ɛmhbu gue ma ts'edisẽ'be ne man hose'be gue xtá jap'be bin 'yo na. ¹³Hin'na maha, pɛ ga xi ahũ Hague bin ja. N'dat'a Oja gue mí ɛspa mam bombõtahũ ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, bi zixpũ mahɛts'i a rá Ts'unt'u, ne bi un rá ts'edi. N'dat'a ra Jesús gue gá dǎhũ bú ja rá hmi ra Pilato ne gá cõmhbu bú. Nu ra Pilato mim ma xtá mba nthegui. ¹⁴Pɛ nu'ehũ gá cõmhbu n'da xũn ho, ne gue'a rá Thahni Oja a. Ne gá 'yähmbũ n'da ra hyodu da soc'ahũ. ¹⁵Ne gá mamhbu gue da mba ntho ra Hmu gue di un ra te. Pɛ Oja bi xoxpũ 'bu'ũ xũn du, gue'a dá nuhe ne dadín juanhde. ¹⁶Bi zã na ran 'yohũ nguetho bi 'yɛc'yɛi ra Jesús. Ne guehna ran 'yohũ guín nuhũ ya, ne guí paħmbũ to'o na.

¹⁷Pɛ nuya, n'yohũ ahũ, dí pačã ngue hin gmí paħmbũ 'be'a xcã 'yõthũ 'bu gmí hyohũ ra Jesús, ne ximangutho ni ngũr-pihũ. ¹⁸Pɛ Oja bi japi bin ja 'be'a gǎtho bi ma maya'bu, gue bi man yũ põngahya nangue ran unbi bi nu ra Cristo rá Thahni Oja. ¹⁹Janangue'a nuya, damí päh nin 'yomfɛnihũ ne gui dǎp ni mbuihũ Oja. Ne nu Oja bũya da zã da duc'a ni ts'oquihũ ne di 'da ahũ ran johya ni

mbuihũ. ²⁰Ne nu Oja ba penhua mahõn'a ra Jesús ne gue'a ra Cristo xa ts'änni di jačuahũ. ²¹Nu ra Jesús jatho da gopũ mahɛts'i jague'bu da zõn ra pa da mba ma hoqui gǎtho ua ja ra ximhäi, tengu bi man Oja maya'bu, nangue yú nde yú hoga põngahya. ²²Pɛ bi 'yɛnse a ra Moisés: "Nu'a ra Hmu ma Ojahũ, da zãnna n'da rá m 'behni ngue gue'a nin 'yohuhũ tengugã. Damí 'yõhmbũ 'be'a gǎtho da man'a. ²³Ne din ja, hõnt'a go to'o má ja'i hin da 'yõmanho a, da mba ma 'ueque nangue yú t'uhni Oja, ne da mba ma 'bepi rá te," bi 'yɛn'a ra Moisés.

²⁴Ne majuani, gǎtho bi man yú põngahya Oja gue'bu mí man ra Samuel ne gǎtho mi'da yũ põngahya m'bejua mí 'bui, gǎtho bi ma 'be'a gǎtho da 'yõt' Oja, ne gue'ũ dí nuhũ yũ pa jabũya. ²⁵Guejũ dyũm bom'betoju yú põngahya Oja, ne ndejũ Oja ga cõmhbu rán hogui bi 'yõrpa ma ngũrpa bõtahũ nu'bu mi t'ɛmp'a ra Abraham: "Nangue n'da nim bom'beto dim 'bũh niya'bu, dí mba ma japi gǎtho yũ ja 'i guecua ja ra häi," bi t'ɛmp'a. ²⁶Janangue'a nu'bu mi xoxa Oja a rá Ts'unt'u gue bi du, m'bet'o thoho bá penhua dí 'buhmbũ, ngue nde di 'uegahũ n'da ngu n'daju nangue ma ts'oquihũ, bi 'yɛn'a ra Pedro.

Pa ma juanbi ra Pedro ne ra Xuua

4 Nu'bu mi xänba yũ ja'i ra Pedro ne ra Xuua, bá ɛh yũ mbäjä ne'ũ yũ hmu bú ja rá dǎnija yũ judío, ne yũ saduceos. ²Nu'ũ ɛmme bin cue u, nguetho bi xänba yũ ja'i gue bi ndants'a ra Jesús bu 'bu'ũ xũn du. ³Nu'ũ bi bent'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bi got'a fädi, jague'bu mi hyats'i bi juanbi, nguetho xũn de 'bu mi got'i. ⁴Pɛ xũn ngu u xí 'yõh ram hma bi ma, bi 'yɛc'yɛi. Mbe í jua'i cut'a mahuahi yũn 'yohũ ngue bi 'yɛc'yɛi.

⁵Nu'bu mi hyats'i bim peti bú Jerusalén yũ ngũrpa mbäjä ne yũ dǎc'yɛi ne yũ xänbate nija. ⁶Mi 'bũpũ ra

Anás ra dambäjä a, ne ra Caifás, ne ra Xuua, ne ra Alejandro, ne gätho mi'da yú meni ra dambäjä, bim peti ngue di juanba ra Pedro ne ra Xuua. ⁷Ne bi manda da ts'ispa ra Pedro ne ra Xuua, ne bim 'bäpü ja yú hmi ne bi 'yänni:

—'Be'a má ts'edi o gue to'o rán t'ëdi ngue xcá 'yøt'ui na.

⁸Nu ra Pedro büya n'youi xun ngu rá ts'edi rá Hogandähi Ojä, bi 'yëmbi:

—Gyú ngurpihü yu jä'i ne gyü dác'yehü dyü jä'i israelhü. ⁹Ha guí ängahe nam pa ya nangue ran ho bi t'örpa na ran 'yohü, ne hague nja bi zä na ran 'yohü ngue mi ü. ¹⁰Nu'bü majuani guí ängahe, gui 'yøhmbü ya, ne gätho ma mi'israelhü, ngue nangue rá ts'edi ra Jesucristo, gue'a í zä ín 'yo na ran 'yohü ya. Gue'a ra Jesús ra mengü bü Nazaret, gue gá cuathü bü ja ra pont'i, ne nu Ojä bi xoxpü 'büü xun du. ¹¹Guehna ra Jesús hin gá nde gá pähmbü, ngue tengü'bü gyü gädohu gá samhbü n'da ra do. Pe nuya Ojä bi japi ngue tengü'bü n'da ra do man'da mahyonidä bü pa nthøe ra ngujädo. ¹²Njo'o man'da da zä di pø'a n'da hinda hønt'a ra Jesús. Nguetho him bi zän Ojä man'da ra ts'edi ua ja ra ximhäi gue da zä di pøjü, hinda hønt'a ra Jesús, bi 'yë'n'a ra Pedro.

¹³Ne madi hyonya thoho ü yu juanbäte 'bü mí badi him bi zu din yähu ra Pedro ne ra Xuua, gue mí pädi him bin xädi. Pe bi bëm büya, bin 'yohü ra Jesús ra Pedro ne ra Xuua. ¹⁴Ne nu'bü min nu ran 'yohü xí zä gue mi 'buhmbü ü, hin'yü 'be'a man'da sä da xifi. ¹⁵Ne bi mbehn bü thi ü yoho n'da zü ora, ngue nde din 'yän'dü 'be'a da zä da 'yørpe. ¹⁶Ne bin 'yän'dü:

—'Be'a sä ga øthü nangue yun 'yohü, nguetho majuani n'da ran t'øt'e nuixte bi 'yøt'ü. Ne gätho 'bücua Jerusalén i pädi, hingui sä ga cømhbü. ¹⁷Pe guehma nde'bü ga suhmbü n'dahma njon da xifi

nangue ra Jesús, gue him man'da di thoc ram hma bü 'buh yu jä'i, bi 'yë'n'ü.

¹⁸Bi zohn mahøn'a ü, bi xih püya, gue him man'dandj da ma, xin da xänba yu jä'i nangue ra Jesús. ¹⁹Bi däh ra Pedro ne ra Xuua, bi 'yëmbi:

—'Be'a go guím bensehü ngue i nde Ojä ga øt'be, ha gue'a guím mamhbü o gue'a man Ojä a ga øt'be. ²⁰Nguetho jatho ga mamhbe 'be'a xtá nuhe ne 'be'a xtá øhmbë, bi 'yë'n'ü.

²¹Nu'bü man'da mi dämhyä ü, bi hyegui nguetho him mi tñi 'be'a dí ünba ü. Nu'ü i supi din cue yu jä'i 'bü xti ünba ra Pedro ne ra Xuua, nguetho gätho yu jä'i mí xspa Ojä nangue'a xin ja. ²²Nguetho nu ran 'yohü mi ponga nyote njeya mi pe'tsi, ngue bi t'örpa ran t'øt'e nuixte, gue bi zä.

Nu yu 'yëc'yëi bi 'yäp Ojä hin din su

²³Nu'bü mi theh ra Pedro ne ra Xuua, bá xpu guepü mi 'buh yu 'yëc'yëi. Ne bi xifi gätho xí xi'ü yu mbäjä ne yu dác'yëi. ²⁴Nu'ü, nu'bü mí 'yøde, bi zo Ojä, n'dat'a im bëni, ne bi 'yë'n'ü:

—Ma Ojä ahe, gue gra Hmu, gá 'yøt' mahëts'i necua ja ra häi ne ra dejä ne gätho ü i jabü. ²⁵Ne nu ní Hogandähi bi bënba mam bombøtahe ra David, ni 'yëhe, 'bü mí 'yëna:

Hanja nín 'yo'ts'ü yu jä'i gue hingui ten'na Ojä,

ne im bë'n'ü gue him majuani.

²⁶Yü hmuts'üt'abi yu häi ya bi dü'mi bi zä bi dümp' ra sui.

Ne yu ts'üt'abi bim peti

din suhmbü ra Hmu Ojä ne ra Cristo rá Thahni Ojä,

bi 'yë'n'a ra David.

²⁷Nguetho majuani bim peti ua ja ra hnini ra Herodes, ne ra Poncio Pilato, ne yu jä'i ngue hing yu judío, ne ma mi'israelhe, ne bi züh ni hoga Ts'ünt'ü Jesús, gue'a gá huahni. ²⁸Nu'ü bi 'yøt'ü gätho 'be'a xcá sän mam'bet'o gue bin

ja. ²⁹Nuya ma Hmu ahe, damí nu'u gue nde di ñnje, ne damí 'daje ni ts'edi, ni 'yęhęgähe, ga huthe ran zambui ga mamhbe nim hma. ³⁰Ne ga uthe yu ja'i ni ts'edi gue da zä'u yun zäman'u. Ne gui 'yut yun t'ot'e nuixte ne yu hmepya nangu ne Hoga ts'ant'u ra Jesús, bi 'yem 'bu min yahu Oja u.

³¹Ne nu'bu mí jua'a bin yahu Oja, nu ra ngu gueru xim peti bin huani, ne gätho u man'da bi hya yú ts'edi nangu rá Hogandahi Oja. Ne gätho yu 'yęc'yei bi hyut'an zambui, bi mamp'a rá mhan Oja.

Bi gohmi 'be'a gätho mi ja

³²Gätho yu 'yęc'yei i 'bui tengu n'danja'i tho, 'dat'a i ot'e, 'dat'a im beni. Xinga n'da bi ma gue jase yú mbeti, ne gätho 'be'a mi ja mi cohmi. ³³Ne nu yú 'bäihü ra Cristo, nu'bu mí thoqui bi ma gue bi ndants'a ra Hmu Jesús 'bu mi du, ne bi jap Oja bin ja rá ts'edi yám hma, ne xun ngu rá mate Oja bin t'un'ndu n'da ngu n'da u. ³⁴Gätho yu 'yęc'yei nte madi 'bedi 'be'a gätho mi honi, nguetho xun ngu bi mbä yú häi o gue yú ngu mí ja, ne bi un ra mbeti yú 'bäihü ra Cristo. ³⁵Ne nu'u bi darpa u to'o di 'be a da hyoni. ³⁶Ne gue'a bi 'yot'a n'da ra 'yęc'yei, ra José na, ra mengu Chipre, rá 'yu ra Leví, pe nu'u yú 'bäihü ra Cristo bi zänba man'da rá thuhu gue dí Bernabé, nde da ma i hurpa rá mbui n'da. ³⁷Ne gue'a bi 'yot'e, bi mbä n'da rá huahi mi ja, ne bá ha ra mbeti, ne bi dä bu 'buh yú 'bäihü ra Cristo, ngu di un'du nte mi ja.

Rá ts'oqui ra Ananías ne ra Safira

5 Pe nu'a man'da ra 'yęc'yei í Ananías mi 'bupü, ne rá xisu, bi mbä yú häi. Nu'a rá xisu ra Safira a. ²Ne bi gön'i ts'u ra mbeti ne 'dat'a bi bę mmi rá xisu. Ne bá hac made ra mbeti, bi gäpü 'bu'u yú 'bäihü ra Cristo. ³Pe nu ra Pedro bi 'yemp'a:

—Nu'i grá Ananías, hanja guí cu't' ni mbui ra zıthü, ra Satanás, gue di 'bep'i'i gui xih ra fehni rá Hogandahi Oja, ngu gá hyaç'i ts'u ra mbeti guí pä ni häi. ⁴Nu'bu hin xquí pä ni häi, ha hin xquí cohmi gue ni mbeti zehę. Ne nu'i gá pä ni häi, ha hinga gue ni 'befizehe xquí 'yot'e nangu ne mbeti. Hanja ngubü guím beni. Hinga gue'u yun 'yohü gá xih ra fehni, pegue Oja gá xih ra fehni, bi 'yęn'a ra Pedro.

⁵Ne nu'bu mí 'yot'a ra Ananías 'be'a bi man'a ra Pedro, 'bex bi du. Ne gätho to'o bi 'yode nangu'e'a emme bin ja ra mbidi yú mbui u. ⁶Nu'u yun 'yohü mi 'bupü bi ndants'i, bi mbant'a ra ánima Ananías, bi duts'i, bi 'yägüi.

⁷Ne nu'bu mi tho'i ts'u nhyu ora, bi zoh ra Safira, rá xisu ra Ananías, ne him mi pađi 'be'a bi thogu. ⁸Nu ra Pedro bi 'yän'na ra xisu:

—Xiqui hangü guí päui ni häi, tengü man ni ndø, bi 'yęn'a ra Pedro.

—Haha ngubü rá muui, bi 'yęntho ra Safira.

⁹Nu ra Pedro bi 'yemp'a buya:

—Hanja 'dat'a gá bęmmi, hanja sä gá cøn rá Hogandahi Oja. Nuya 'bäcua ja ra goxthi u gue bá äc'a ni ndø, ne'e da dux'a ya, bi 'yęmbi.

¹⁰Ne 'bex bi yörpü ja rá gua ra Pedro, ne bi du. Bi yut'u yun 'yohü, bi nu, ya xí du, ne bi duts'i, ne bi 'yägüi, 'darpü thoho bi 'youi rá ndø. ¹¹Ne emme bi mbidi gätho u yu 'yęc'yei, ne'u gätho mi'da bi 'yode bi mbidi.

Xun ngu yun t'ot'e nuixte bi 'yot' yú 'bäihü ra Cristo

¹²Xun ngu yu hmepya, ne yun t'ot'e nuixte bi 'yot' yú 'bäihü ra Cristo bu 'buh yu ja'i. Ne gätho madim peti bu ja ra danija gueru t'embi rá ngun'yu ra Salomón, ne 'dat'a im ben'u. ¹³Ne nu'u mi'da u gue hingui ęc'yei, bi zu din uans'hü yu 'yęc'yei, ne bi hnumansu yu

'yɛc'yɛi. ¹⁴ Pɛ man'da man'da xun ngu bi 'yɛc'yɛi ra Hmu, yun 'yohu ne yu xisu. ¹⁵ Ne nanguɛ bi 'yot' yun t'ot'e nuixte yú 'bäihü ra Cristo, jananjabu i ts'opu ja 'yu yu hyenni guɛpü da tho'u, i oxpu ja yú t'ots'i ne yú fiidi. Ne nu'bu da thopu rá xudi ra Pedro da yani. ¹⁶ Ne xun ngu bi bøm bu ja yu hnini guɛpü hån bu Jerusalén, bi mba bu Jerusalén, bi zix'u yun zäman'u, ne'u min 'yohu yu zithu. Gätho bi zä.

Ra Pedro ne ra Xuua bi hnuman'u

¹⁷ Jananguɛ'a yu dambäjä ne gätho min 'yohu, nu'u ɛmbi yu saduceos, ɛmme bin ja yun ts'eya yú mbui u. ¹⁸ Jananguɛ'a bi bent'u yú 'bäihü ra Cristo ne bi got'a fädi. ¹⁹ Pɛ nu'a n'da ram 'behni bí 'yɛh mahɛts'i 'bu min xui, bi xocua ra jut'i yu ofädi ne bi zixpu thi. Ne bi xifi:

²⁰ —Ní mba, damam 'bähmbü bu ja ra danija, dami xihmbü yu ja'i gätho nanguɛ ram 'bui ma'da'yo, bi 'yɛna.

²¹ Nu'u, nu'bu mí 'yoh na, bi yurpu ja ra danija 'bu mi t'uxuditho, ne bi xänba yu ja'i.

Ne nu'bu mí peti yu hmumbäjä bu ja n'da ra ngu, ne'u min 'yohu, ne madin zohni yu ngurpi ne yú daɕ'yɛi yu israel, ne sä bi mbenpu fädi yu asmayo gue ba si yú 'bäihü ra Cristo. ²² Pɛ nu'bu mi zøm bu ja ra fädi yu asmayo, njom bi dïm bu u. Bi mbeng mahøn'a bu bí 'buh yu hmumbäjä, ²³ ne bi 'yɛmbi:

—Dá tïm'be ra goxthi xø man thu't'i thoho ne yu mbädi mi 'bäpu thi ja ra goxthi. Ne nu'bu ma xoc'be, njo'o to'o dá tïm'be bu mbo, bi 'yɛn'u.

²⁴ Ne nu'bu mi 'yø'a rá hmu yu mbädi bu ja ra danija, ne yu hmumbäjä, bi hyonya thoho. ɛmme bi du yú mbui: “Haru maha nín se'a øt'u,” din 'yɛmp'u. ²⁵ 'Bex bi zøn'a n'da, bi xifi:

—Nu'u yun 'yohu gá cothu fädi bí 'bäpu ja ra danija ya, ne i xänba u yu ja'i, bi t'ɛmp'u.

²⁶ Ne bi mba rá hmu yu mbädi buya, ne in 'yohu yu mbädi. Ne xø bá si yú 'bäihü ra Cristo, ne him bi unbi, nguetho mí su xtí mba ma bat'ado. ²⁷ Ne nu'bu bá ts'i bu ja ra junta, bi 'yan yun t'änni a ra hmumbäjä. Bi 'yɛmp'u:

²⁸ —Ha hin dá hec'ahu gue hin gui xänbahu yu ja'i nanguɛ ra Jesús. Pɛ hin guí øhmbü 'be'a dá mangähe. Nuya gätho yu ja'i 'bucua Jerusalén i pah ram hma guí mamhbü. Ha guí ɛnje go ma ts'oquihe bi du ra Jesús.

²⁹ Nu'a ra Pedro ne'u mi'da yün 'yohu bi dæti:

—Jatho ga øthe 'be'a i xije Oja xinda gue i xije yu ja'i. ³⁰ Nu Oja gue bi dænde ma ngurpa bõtahu, bi xox'a ra Jesús, nu'a gue'a gá hyohu 'bu gmí cuathu bu ja ra za. ³¹ Pɛ Oja bi zixpu bi gonhui rá ts'edi, ngue dim hmu ne dim pørpate. Ne da japi di pah yú mbui yu ja'i israel ne di punba yú ts'oqui. ³² Ne nugähe dí mamhbe majuani nanguéhna. Ne'a rá Hogandahi Oja im ma majuani nanguéhna. Ne nu Oja bi un rá Hogandahi to'o gätho bi 'yɛc'yɛi, gue da bæsɛ gue majuani a, bi 'yɛn'a ra Pedro.

³³ Ne nu'bu mí 'yø'u hupu, ɛ mme bi dɛ ra cuɛ, ne min nde xtá hyo u. ³⁴ Pɛ bi ndants'a n'da ran 'yohu mi hupu ja ra junta, nuna n'da ra fariseo rá thuhu ra Gamaliel. Gue'a n'da ra xänbate yün t'ɛdi yu judío. Ne gätho yu ja'i in numansu a. Nu'a bi manda da ts'ixpu thi n'da zu ora u i pa ma juanbi. ³⁵ Ne bi 'yɛna:

—N'yohu ahü, dyu israelhu, dami jamansu 'be'a guí ørpahu ya yun 'yohu. ³⁶ Nguetho hin ɛ huq maya'bu bi ndants'a n'da ran 'yohu ra Teudas, mi ɛna mi jase rá ts'edi. Ne xun ngu yu ja'i bi denni, mbe goho ciento. Ne nte dá ørpahu pɛ bi tho, ne gätho mi tenni bin 'uɛxt'i 'da'a n'danni bi mba. ³⁷ M'bejua buya, bi ndants' ra

Judas ra mengu ra häi Galilea. Nu yu pa bin ja ra pede bin tet'i 'da yu ja'i. Pe ne'a bi mba ntho, ne gätho mi tenni bin 'uext'i. ³⁸ Janangue'a dí xi ahü, dami hyehmbu ya yun 'yohu, nguetho nu'bu rá ts'edi zehé gue ra 'befi i øt'e, da mba ma juadi 'bu. ³⁹ Pe nu'bu rá 'befi Oja i øt'e, hingui sä gui hecpahu. Nu'bu gui éna gui hecpahu, gan suhmbu Oja 'bu, bi 'yén'a ra Gamaliel.

⁴⁰ Nu'ü, bi 'yømanho 'be'a bi man ra Gamaliel, ne nu'bu mí xifi da yut'a mbo mahøn'a yú 'bäihu ra Cristo, bi mba m'bei, ne bi xi'ü hin din xänbate nangué ra Jesús, ne bi hyetho buya. ⁴¹ Nu'bu mí bøm bu ja ra junta u, bin johya yú mbui, nguetho ya bi nu ran unbi nangué ra Jesús. ⁴² Ne xinga n'da ra pa mi øt'i gue him mi mamp'a ra hogam hma nangué ra Jesucristo, ne bi xänba yu ja'i nubü ja rá danija yu judío, nepu ja yu ngu.

Bi thahni yoto má 'yohu ngue dim fäxte

6 Nu'ü yu pa u man'da xun ngu bi 'yéc'yei. Nu'ü 'da buya gue i ya ra griego, bi du'mi bi zu'u i ya ra hebreo, i éna hingui pa ma peti xun ho u 'da yú menguhü, gue yu xisu xun du yú ndø, gue'bu pa ma dat'i yun ts'ihme n'da pa ngu n'da pa. ² Nu'ü 'de'mayoho yú 'bäihu ra Cristo bi ma gue dim peti yu 'yéc'yei buya, ne bi xifi:

—Hingui sä yoho ga øt'ähe, hingui sä ga thoqui ga unhde yun ts'ihme yu ja'i, nguetho jatho ga mamhbe rám Hman Oja. ³ Janangue'a ma zu cu ahü nangué ra Cristo, dami huahndü 'da gue gue'ahu yoto yu hogan'yohu gue i ha ra ts'edi xun ho nangué rá Hogandähi Oja in 'yohu, ne xun ho yün 'yomfëni, di darpa yün ts'ihme yu ja'i ngue nte i ja. ⁴ Pe nugähe ga thoje dan yähe Oja ne ga mamhbe rám Hman Oja.

⁵ Ne gätho u gue madi peti bu, bi 'yømanho u 'be'a bi man'ü yú 'bäihu ra

Cristo. Ne bi than'na ra Esteban, n'da ran 'yohu émmé éc'yei xun ho ne in 'youi xun ho rá Hogandähi Oja. Ne bi than'na ra Felipe, ne ra Prócoro, ne ra Nicanor, ne ra Timón, ne ra Parmenas, ne ra Nicolás, nu'a mí tenba yú t'éc'yei yu judío 'bu hin ní 'yéc'yei ra Cristo, nu'a bá nexpu ja ra hnini Antioquia. ⁶ Ne gätho bi ts'ixpu 'buh yú 'bäihu ra Cristo. Ne nu'ü bi gäspa yú 'ye yú ya u buya, ne bin yähu Oja ngue da mbäx'ü nangué ra 'befi bin t'un'dü.

⁷ Ne man'da man'da bi hman rám hman Oja, janangue'a man'da xun ngu yu ja'i bu Jerusalén bi 'yéc'yei. Ne'ü yu mbäjä bu ja yú nija yu judío, xun ngu bi 'yéc'yei ne bi denni.

Bi fent'a ra Esteban

⁸ Nuna ra Esteban, xun ngu rám fäts'i Oja bi unni ne rá ts'edi, ne bi 'yøt' yun t'øt'e nuixte ne yu hmepya nangué rá ts'edi Oja bu 'buh yu ja'i. ⁹ Pe nu'ü 'da yun 'yohu bi du'mi bin junthu ra Esteban, gue'u i pa bu ja n'da rá nija yu judío guepu i pa yu ja'i min 'yëhe, ne'ü 'da yu mengu bu ra häi Cirene, nepu ja ra hnini Alejandría, nepu ja ra häi Cilicia, ne 'da yu mengu bu ra häi Asia, gätho bin junthu ra Esteban. ¹⁰ Pe him bi zä bi dap'a ra Esteban, nguetho xun ngu rán 'yomfëni mi ja, ngue mi ya con rá ts'edi rá Hogandähi Oja. ¹¹ Janangue'a nt'ägui thoho bi 'bep'i 'da da man ra fehni, da 'yëna: “Dá øhmbe a bi ma, bi c'aman'ü ra Moisés gue bi 'dac man t'ëdihü, ne bi c'aman'ü Oja,” bi t'ëmp'u 'da. ¹² Bi parpa yu ja'i buya, ne yu dác'yei, ne yu xänbate nija, bi fent'a ra Esteban ne bi ts'ixpu bí ja ra junta nguepu i ja rán juänbate yu hmumbäjä. ¹³ Ne bi mba nthoni 'da da man yu fehni, ne bi 'yëna:

—Hingui øt's'a ní c'aman'ü na ra danija ne'ü yün t'ëdi ra Moisés. ¹⁴ Nguetho dá øhmbe bi man na ran 'yohu, bi 'yëna: “Nu ra Jesús ra mengu Nazaret da xo't' ra danija ne di päh yun t'øt'e gue bi xiju

ra Moisés,” bi 'yɛn na ra Esteban, sä bi 'yɛn'ɥ.

¹⁵ Gätho mi hupɥ ja ra junta bi hyand ra Esteban, ne bi nu ngue majuaŋi in 'youi xun ngu rá ts'edi Oja.

Din juan ra Esteban

7 Nu'a ra dambäjä bi 'yän'na ra Esteban:

—Ha majuaŋi 'be'a si'a ya.

² Nu ra Esteban bi dädi:

—N'yohɥ ahɥ, gyɥ ta ahɥ, dami 'yohmbɥ ya 'bɥ majuaŋi guecä dí øt'ä a i sicä. Nu'a Oja nuixte thoho bin yaui ma ngurpa bõtahu ra Abraham, nu'bɥ mí 'bupɥ Mesopotamia, ne hin ní mba bu ra häi Harán. ³ Oja bi xifi: “Dami pøngua ni häi, ne gui socua ni meni, ne gua ɛpɥ n'da ra häi ga ut'a'i,” bi 'yɛmbi. ⁴ Janangue'a bi bøm bu ra häi Mesopotamia, ne i t'ɛmbi Caldea, ne bim 'bupɥ ra häi Harán. Nu'bɥ ya bi du rá ta, bi nexpɥ Harán ne Oja bá si ua ja ra häi dí 'buhmbɥ ya. ⁵ Pe nu ra Abraham hinga gue'a ra ora bi xi Oja di un'na ra häi, xinga n'da xequi da ma gue rá häi zehɛ. Pe majuaŋi bi xifi di un ra häi gue da gomhbu yám bom'beto. Nu'bɥ mi xifi, mán jo'o yú t'uhni ra Abraham.

⁶ Nu'a Oja bi 'yɛmbi: “Nu nim bom'beto ban 'yɛhe bu n'danni ra häi, ne da mba ma unbi goho ciento njeya.” ⁷ Ne xø bi 'yɛmbi: “Nugä ga unbä ɥ yɥ ja'i 'bupɥ ja ra häi guerpɥ din 'yɛhe, ne m'bejua buya nu'ɥ ba pøm bu guerpɥ min 'yɛhe, ne ba ɛcua ja ra häi, ne guecua da dan-degui,” bi 'yɛn Oja. ⁸ Oja bi 'yøt'ui ran hoqui ra Abraham, nu rá hmepya a gue da mba nthequi rá xifani, ne'ɥ yú xi-fani yú ts'unt'ɥ. Bin jabɥ 'bɥ mim 'buh ra Isaac rá ts'unt'ɥ ra Abraham, ná hyäto pa bi mba nthequi rá xifani. Ne nu'bɥ mín dan'yohɥ ra Isaac, bim 'buh ra Jacob rá ts'unt'ɥ, ne nu'bɥ min te ra Jacob bim 'bui 'de'mayoho yú ts'unt'ɥ, nu'ɥ gue'ɥ ma ngurpa bõtahu ɥ, bi 'yɛn'a ra Esteban.

⁹ Ne xø bi 'yɛna:

—Nu'a n'da rá ts'unt'ɥ ra Jacob, ra José a. Ne nu yán 'yohɥ ra José bi seyabi, ne bi mbä. Ne nu'a to'o bi däi bi zixpu ja ra häi Egipto. Pe Oja min 'youi ra José. ¹⁰ Nu Oja bi zeh ra José nangue gätho yun unbi bi nu, ne bi un rá m fáts'i ne bi un rán 'yomfɛni xun ho. Ne nu'a ra Faraón, ra hmuts'ut'abi bu ja ra häi Egipto, bi numanho a ra José, ne bi japi di manda gätho ra häi bu nepɥ ja rá ngu.

¹¹ Ne bin ja n'da ra dathu bu gätho ra häi Egipto, nepɥ ra häi Canaán, ne nu yɥ ja'i bi nu ran unbi nguetho xø ma hin'yɥ 'be'a da zi ma bõtahu bu mí 'bupɥ. ¹² Ne nu'bɥ mi 'yøh ra Jacob gue mi pa m'be'tsi bu 'be'a da ts'i bu ja ra häi Egipto, bi mben'du 'da yú ts'unt'ɥ, gue'ɥ ma bõtahu ɥ. ¹³ Ne nu'bɥ mi mba mahøn'a yán 'yohɥ, guexta'a him mi pə'a ra José. Nu ra José bi 'yɛmp'ɥ: “Dadín 'yohuhɥ.” Ne nu'a ra José bi xi'a ra Faraón gue gue'ɥ yán 'yohɥ ɥ. ¹⁴ Nu ra José buya bi ma din zohni rá ta, ra Jacob, ne gätho ná ngu mi 'bupɥ ja rá ngu, gue í jua'i hyäte ma'de'ma cut'anja'i. ¹⁵ Janangue'a nu ra Jacob bi mba bu ja ra häi Egipto ne bi du bu. Ne'ɥ yú ts'unt'ɥ mam bombõtahu bá tu bu ɥ. ¹⁶ Pe nu'ɥ, him bá t'äpɥ, pe bi thuxpɥ Siquem nubɥ ra häi mí 'bui, ne bi t'äpɥ ja n'da ra jaɔo. Nu ra jaɔo gue'a bi dän'a ra Abraham gue bi mbä yú ts'unt'ɥ ra Hamor, ra mengu Siquem.

¹⁷ Nu'bɥ mi ts'utho da hyän yɥ pa tengu bi xi Oja ra Abraham, gue di un rá häi yúm bom'beto, ɛmme bin xand yɥ ja'i buya, gue ma mi'israelhu, nubɥ ja ra häi Egipto. ¹⁸ Ne nubuya bi ndants' man'da ra Faraón bu Egipto, nguetho gätho ní huti yɥ Faraón yɥ ts'ut'abi Egipto. Ne nuna man'da ra Faraón him mí pəh ra José. ¹⁹ Janangue'a bi ɛcpi ne bi unba ɥ mam bombõtahu. Ne bi manda da mba ma bunbi gätho yú ts'unt'ɥ a ra pa dim 'bui, gue da du, nguetho in ndepe him man'da din xand yɥ ja'i israel. ²⁰ Nu'ɥ yɥ

pa'u bim 'bu'a ra Moisés. Nu'a, n'da ra t'u'ni madi nequi din hocja'i, ne mi numanho Oja. Nhyuzna bi jamansu rá ta ne rá mbe bu ja yú nguse. ²¹Pe nu'bu mi thón'a thi ra 'uere Moisés, nu rá t'ixu ra Faraón bi d'ni. Ne bi zini ne bi tede tengu'bu e rá t'u'ni zehé. ²²Nu'a ra Moisés buya gátho mi sánbi 'be'a mí pah yu mengu Egipto. Ne gátho i pomanho 'be'a mi ma, ne xun ngu mi sá da 'yót'e.

²³Ne nu'bu mi mbe'ts'a nyote njeya, bi b'ni da mba bí zengua hapu madím peh yú menguhú gue yu ja'i israel. ²⁴Nu'a n'da u, bi nu ran unbi ngue bi unba n'da ra ja'i egipto. Nu'bu mi nu'a ra Moisés, bi yáni, bi cospa ra pengui bi hyo ngue bi du ra ja'i egipto. ²⁵Nu ra Moisés mim b'ni gue mi pa'u yu ja'i israel 'be'a da 'yót' Oja, gue ra Moisés da yan'u, di japi him man da nu ran unbi. Pe him mi pa'u yu ja'i. ²⁶Man'da pa buya bi nu mahón'a ra Moisés gue bin tuhni yoho yun 'yohu israel, ne nu ra Moisés bi zä bi hocua yú mbui, bi 'yembi: "N'yohu aui gadín cuui, 'be'a guí enui a guí ot'ui gadín suhmi," bi 'yembi. ²⁷Pe nu'a gue mi ja rá ts'oqui bin cue, ne bi ndón'na ra Moisés, bi 'yemp'a: "Ha i ja nin t'edi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'ut'abi ngue gui hogä'be. ²⁸Ha guí éna gui hyogui tengu'bu gmí hyo ra mengu Egipto mán de," bi 'yembi. ²⁹Nu ra Moisés nu'bu mi 'yode 'be'a bi man'a ran 'yohu, bi 'dagui, bi mba bu 'danguadi ra häi Madián. Ne mí 'bupü tengu bu nam 'bu'u yu 'dan'yo ja'i, ne guepu ja bim 'bupü yoho yú ts'unt'u.

³⁰Ne nu'bu mi tho'a nyote njeya ngue mi 'bupü, bi nequi n'da rá m 'behni Oja mahets'i bu ja ra t'uzä mi zö ra sibi, nubü ja ra uhäi, jombü ra t'ohö t'embi Sinaí. ³¹Nu'bu mín nu ra Moisés, madi hyonya thoho, bi mba bi hyän'i ts'u bu ja ra t'uzä éna da nu 'be'a i ja bu. Bi 'yörpa rá nde ra Hmu mahets'i buya, ³²bi 'yembi: "Nugä drá Oja gue i thände ni ngurpa mbombøtahü. Nugä dra Oja gue i thände ra Abra-

ham, ne ra Isaac, ne ra Jacob," bi 'yembi. Pe nu ra Moisés bi fet'i ne bin su, him bi hyanzambüi gue xpi hyandi. ³³Nu'a ra Hmu bi 'yembi: "Dami c'oc ni thixfani nguetho nuua guí 'bäi, xun ho ua, ngue ya dí 'bäcä ua," bi 'yén Oja. ³⁴Ne xö bi 'yén Oja: "Dá nu ma t'u'ni 'bupü ra häi Egipto ngue i pa ma unbi. Ne dá öcä yú hmbafi u. Bá écä ya gue ga japi da thegui. Ne nuya gui mba bu Egipto," bi 'yén Oja, bi t'emp'a ra Moisés, bi 'yén'a ra Esteban.

³⁵Nu ra Esteban xö bi xi'u yu juqbate mahón'a, bi 'yena:

—Guehna ra Moisés bi ts'u 'bu mí 'yena xtí hecua yoho yun 'yohu ma mi'israelhu, ne bi t'embi: "Ha i ja nin t'edi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'ut'abi." Guehna ra Moisés, Oja bi mbenpü ngue din ts'ut'abi nangue yu ja'i israel, ne bi japi bi mba nthegui. Ne nu'a 'be'a bi 'yót'a ra Moisés, bi 'yót'e nangue rá m 'behni Oja mahets'i bi nequi bu, nu'bu mi de ra t'uzä. ³⁶Nuna ra Moisés bi 'yót' yun t'öt'e nuixte ne yu hmepya nubü ja ra häi Egipto. M'bejua buya bi gucpü thi yu ja'i bu ja ra häi Egipto, nepü ja ra thenga dejä bi 'yót'a n'da ran t'öt'e nuixte, nepü ma'ueni nguepu bin 'yo yote njeya yu ja'i. ³⁷Guehna ra Moisés bi xih yu ja'i israel: "Oja da huan'nahü n'da ra pön-gahya guepu 'buh nin 'yohuhü, tengutho bu bi huancä. Nu'a jatho gui 'yøhmbü 'be'a da man'a," bi 'yena, bi 'yén'a ra Esteban.

³⁸Nu ra Moisés gue'a bin 'yohu yu ja'i bu ma'ueni. Ne nubü ja rá ya ra t'øhø Sinaí bin yaui rá m 'behni Oja mahets'i, 'bu mi gopü ja rán dui ra t'øhø mam bombøtahü. Ne bi hyänba rá m hman Oja ra Moisés gue njam'bu da guadi, ne gue'a bi thogahü a ya.

³⁹Pe nu'u mam bombøtahü him bi nde bi 'yéc'yei a ra Moisés, him bi nde bi denni xun ho, pe bi numan'utho ne bi goh yú mbui, mí m bém bu Egipto. ⁴⁰Nu'u bi 'yemp'a ra Aarón, ra hmumbäja: "Dami

'yørcahe 'da yu oja da zixcahu. Nguetho hin dí p̄ahmbe 'be'a bi ja a ra Moisés gue bá jugähe bu ja ra häi Egipto," bi 'yēn'u. ⁴¹ Nu'u bi 'yōt'a n'da ra t'undāni b̄aya, ēmbi yú oja, ne bi hyo yun dāni ne bi mbøx yú 'bøts'e. Ne madín johya a bi 'yōt'e nanguē yú 'yesē. ⁴² Pē nu Oja bi 'uegue nanguē'u, ne bi hyēgui da dānde ra hyadi, ra zāna, ne yu sō, nguetho nt'o't'i bu ja rá s̄ocua yu p̄ongahya:

Pē hanja hinga guecā gá p̄oscahu 'bū gmí hyohu yun dāni 'bū gmí 'būhmbu nyote njeya bu ma'ueni,

i ēn Oja, bi 'yēn'u yu p̄ongahya.

⁴³ Pē hinga guecā gá thāndegahu pē guá tuhu n'da ra ngu'bøt'e guepū gá thāndehū a gá s̄anba zehē rá thuhu, gá ēmfū ra Moloc.

Ne guá tuhu n'da rá hmite ra sō gá 'yēmb zehēhu ra oja Renfán, ngue gá nde gá thānde zehēhu.

Jananguē'a ga un'nahu ne ga pen'nahu man'da yatho xinda guepū ra häi Babilonia,

i ēn Oja, bi 'yēn'u yu p̄ongahya.

⁴⁴ Pē guehma mi tu n'da ra ngu'bøt'e gue mí s̄anba Oja u ma ngurpa bombøtahu 'bū mín 'yo bu ma'ueni, guepū da dānde Oja u, bi 'yōt'e tengu xí xi Oja ra Moisés, nu'bū mín yaui bu ja ra t'øhø. Bi xifi da 'yōt'e tengu ra hmēpya xí nu.

⁴⁵ M'bejua b̄aya, nu'bū mí ngurpi ra Josué, pē guexta'a ra ngu'bøt'e bá tu'u ma ngurpa bombøtahu 'bū mí zom bu ja ra häi xí xi Oja. Ne mí 'būpū mi'da yu ja'i gue hing yu israel. Nu Oja b̄aya bi hyøn'a thi yu 'dan'yo ja'i ne bim 'būpū yu israel b̄aya. Ne guexta'a mí jatho ra ngu'bøt'e nu'bū mín ts'ut'abi ra David. ⁴⁶ Nu'a Oja ēmme mí numanho ra David, gue 'dat'a Oja mí thānde ra Jacob. Nu'a ra David bi 'yāp rán t'ēdi Oja da hyømba rá ngu gue rām poniui ra ngu'bøt'e. ⁴⁷ Pē nu ra Salomón rá ts'unt'u ra David a, gue'a bi hyømba rá ngu Oja. ⁴⁸ Pē nu'a Oja nuixte thoho hingui 'būpū ja yu ngu nt'øt'e ngue

yú 'yē yun 'yohu. Ngubu bi man ra pøn-gahya 'bū mi thocpa rām hma ra Hmu mahēts'i, ne bi 'yēna:

⁴⁹ Nuua mahēts'i i ja ma ts'edi, necua ja ra ximhäi ja ma ts'edi, 'be'a ní ngu guín nde gui hyøguahu, o hapū guí ēmhbu ja ma säya.

⁵⁰ Ha hinga guesegä dá øt'ä gätho ja ua ya,

ēn Oja, bi 'yēn'a ra p̄ongahya, bi 'yēn'a ra Esteban.

⁵¹ Ne bi thoc'a ra Esteban bi xi'u yu mbäjä i ørpa ran juānbi:

—Nu'ahu xingui ts'u guí øhmbu 'bū ja'a si ahū, ne xum me ni mbuihu, xingui ts'u di cu't' ni zaguhu. Thocua thoho guí s̄aman'uhū rá Hogandāhi Oja tengutho mam bombøtahu, guín jahū bu. ⁵² Xinga n'da rá p̄ongahya Oja gue him bi hyo mam bombøtahu, n'dat'u yu p̄ongahya gue bi ma dua ēh ra Hoga Cristo, gue'a gá dāhu ne gá yaŋu ne xin gá hyohu. ⁵³ Nu'u yám 'behni Oja mahēts'i bi 'daju rán t'ēdi Oja, pē hin guí urpahū ra güenda a 'be'a bi ma, bi 'yēn'a ra Esteban 'bū mi 'yēmp'u yu ngurpi.

Bi tho ra Esteban

⁵⁴ Ne nu'bū mí 'yøh ya 'be'a bi ma ra Esteban, bi de ra cue yú mbui ne bi yēxpā yú ts'i. ⁵⁵ Pē nu ra Esteban mí hā ra ts'edi xun ho rá mbui nanguē rá Hogandāhi Oja in 'youi, ne bi ndøs' mahēts'i ne di nec thoho hapū 'bū Oja. Ne bi nu ra Jesús 'darpu 'būhmi Oja ne i ja rá ts'edi. ⁵⁶ Ne bi 'yēna:

—Pē dami ndøs'hu nu dín nugä, n'yø, nsoqui mahēts'i ne dín nugä a bin ja'i ua ja ra ximhäi, i 'būhnu ja rán 'yēi Oja, bi 'yēna.

⁵⁷ Pē nu'u b̄aya man'da bi got yú zagu, ne bi mbafi nanguē yú cue, gätho bi muxpū 'bäh ra Esteban. ⁵⁸ Ne bi gacpū ja ra hnini ne bi bat'ado bu ma'ueni. Ne nu'u gue bim bate, bi mbøh yú coto nguetho in nde nte dí hēn'u. Bi mbøpū ja

rá gua n'da ran 'yohu ní huti ra Saulo, ne bi 'yən'u:

—Gui jamansu ts'u ma cotogähe, bi t'ëmp'a. ⁵⁹Ne nu'bu gätho ní mba ma bat'ado ra Esteban, bi zo'a Oja, bi 'yëmbi:

—Nu'i ma Hmu Jesús, dami hyanga ma te ya.

⁶⁰Ne bin danyahmu, nts'edi bi mbafi, bi 'yëna:

—Ma Hmu i, o guí urpa ra güenda nanguehna ra ts'oqui bin ja ya.

Ne nu'bu mi man na, bi du büya.

Nu ra Saulo bi un ran unbi yu 'yëc'yeyi

8¹⁻³Ne nu'a ra Saulo 'da'angu bi mamhbu u bi hyo'a ra Esteban. Janangue'a nu ra pa ngue bi nu ran unbi ra Esteban, nu yu 'yëc'yeyi mi 'bupu Jerusalén bi mba ma ucpi. Ne xun ngu u bi mba bu mi'da yu hnini bu ra häi Judea, nepu ra häi Samaria, pe bi gopu u 'de'mayoho yú 'bäihü ra Cristo. Ne 'da'u yu 'yëc'yeyi bi 'yäh ra Esteban, ne emme bin zoni nangue'a. Nu ra Saulo emme madi ucpa yu 'yëc'yeyi, ne mi curpu ja yu ngu mi six yun 'yohu ne yu xisu, ne bi got'a fädi.

I hman ran ho ma'da'yo nubu ra häi Samaria

⁴Pe nu'u bi 'dagui, bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo bu n'danni ním pa.

⁵Nu'a ra Felipe bi mba bu ja n'da ra hnini ra häi Samaria, ne bi xih yu ja'i nangue ra Cristo. ⁶Gätho yu ja'i bi 'yomanho 'be'a bi man na ra Felipe 'bu mi nu yun t'öt'e nuixte bi 'yöt'a. ⁷Nguetho xun ngu yu ja'i bi hyonba thi yu zithu, ne nts'edi bi mba 'bu mí bøn'u. Ne nu'u mí 'ue'ts' yú ja'i ne'u yu dogua gätho bi zä. ⁸Janangue'a emme bin ja ran johya bu ja ra hnini.

⁹Ne mí 'bupü n'da ran 'yohu í Simón, mi öt' ran thäte, ne nu'u yu mengu Samaria madi hyonya thoho. Nu ra Simón min ndep yu ja'i da bëni jase rá ts'edi. ¹⁰Ne gätho na ngu'u, yu t'uhni ne

yu dác'yeyi, nu'bu mi 'yö'u 'be'a bi man a, bi 'yëna:

—Nuna ran 'yohu na, ja ra ts'edi tengu Oja, en yu ja'i.

¹¹Nu'u mi numansu ra Simón nguetho nya'a thoho mi häte. Ne bi hyonya thoho u 'be'a bi 'yöt'a. ¹²Pe nu yu ja'i bi 'yëc'yeyi 'be'a bi man'a ra Felipe nu'bu mí ma ra Hogamhma 'bepu ní manda rá ts'edi Oja, ngue bi ma nangue ra Jesús. Ne bi mba ma xixyabi yun 'yohu ne yu xisu. ¹³Ne'a ra Simón ëna bi 'yëc'yeyi, ne nu'bu mín nu yu hmepya ne yun t'öt'e nuixte bi 'yöt' ra Felipe, bi hyonya thoho ra Simón.

¹⁴Ne nu'bu mi 'yö'u yú 'bäihü ra Cristo 'bupu Jerusalén gue bi 'yëc'yeyi yu mengu Samaria, bi mbenpu ra Pedro ne ra Xuua u mi'da yú 'bäihü ra Cristo. ¹⁵Nu'bu mi zom bu büya, bin yahu Oja, bi 'yöp rá ts'edi ngue da hyan rá Hogandähi Oja yu 'yëc'yeyi 'bupu. ¹⁶Nguetho hin ní zöh rá Hogandähi Oja bu ja yú mbui u, pe hont'a nangue rá thuhu ra Hmu Jesús bin xixya u. ¹⁷Nu ra Pedro ne ra Xuua büya, bi gäspa yú 'ye yú ya yu 'yëc'yeyi, ne bi hyan rá Hogandähi Oja büya.

¹⁸Pe nu ra Simón, nu'bu mi nu bi hyan rá Hogandähi Oja u bi gäx yú 'ye yú 'bäihü ra Cristo, bi 'yut ra mbeti büya.

¹⁹Bi 'yëmbi:

—Dami 'dac ma ts'edi gue hont'a to'o ga cäx ma 'ye da hyan rá Hogandähi Oja tengu guí öt'ui, ma gá jut'auí, bi 'yëna.

²⁰Pe nu ra Pedro bi 'yëmbi:

—Di jua Oja ni mbeti, ne'e, nguetho guím bëni nangue ra mbeti sä gui tän'a 'be'a di un Oja. ²¹Nguetho hinga gue'e ga comhbu na ra 'befi, mfädi ya him ma-hoqui ni mbui bu ja rá hmi Oja. ²²Dami päh ni mbui nangue ran ts'o. Dami 'yöp rá punbi ra Hmu, ne da zä di pun'na'i nangue ran ts'o gá bëni. ²³Nguetho dí pädi emme ja ran ts'eya ni mbui, ne emme xun ngu ran ts'o ja ni mbui guím bëni.

24 Nu ra Simón bi dāti:

—Nu'auí guí 'yähmi ts'ü rá ts'edi ra Hmu nanguécä, ngue hin gan nugä a guí mammi, bi 'yëmp'ü.

25 Nu'bü mim 'bü'i ts'ü bü ra Xuua ne ra Pedro, ne xí mamp'a rá m hma ra Hmu mahëts'i, bi mbeng bü Jerusalén. Pë him 'bex bi zòm bü, ne m'bet'o gätho ná ngu ra häi Samaria bi man'a ran ho ma'da'yo bü bi thogui.

Nu ra Felipe ne ra mengu Etiopía

26 Nu'a n'da rá m 'behni Ojä mahëts'i bi zòm bü bí 'bü'a ra Felipe, ne bi 'yëmbi:

—Ní mba 'danguadi guepü bí thoh ra 'yu ní mba Gaza, gue ní bøm bü Jerusalén. Nuna ra 'yu ní mba bü ra huenhäi na, bi 'yëmp'a rá m 'behni Ojä.

27 Bi ndants'a ra Felipe 'bex bi mba bü. Bi nu, i 'yo bü 'yu n'da ran 'yohü xün hëts'i rá 'befi, di jamansup rá mbeti ra xuts'üt'abi Candace bü ra häi Etiopía. Janangue'a i t'ëmbi ra eunuco, ngue nde da ma, m'boqui. 28 Nu'a xpí mbeng bü Jerusalén guepü bá thānde Ojä. 29 Nu rá Hogandāhi Ojä bi 'yëmp'a ra Felipe:

—Guí mba guí sü'a ran 'yohü i hux ra carro.

30 Nu ra Felipe bin tih püya ne bi züdi. Nu'bü mí zòm bü, bi 'yöde gue mi neh ra söcuā ran 'yohü, gue rá söcuā ra Isafas rá pøngahyā Ojä. Ra Felipe bi 'yän büya:

—Ha guí pädi 'be'a nam bøn'a ra söcuā gadín xäh ya.

31 Bi dā'a ran 'yohü:

—Hague dán zä ga päcä nu'bü njon da xängui.

Ne bi xih ra Felipe da ndets'e din hyummi bü.

32 Ne nu'a ra söcuā madin xäh ran 'yohü mim ma gue:

I ts'ix'a n'da ran 'yohü tengu n'da ra de'yo i ts'its'i ngue da hyo.

Ne tengu n'da ra t'üde'yo nu'bü i äxpä rá xingü, hin di c'üshe, ne ngutho a ran 'yohü hin din ya.

33 Ne nu'bü mín nu ran ünbi, njom bi yäni, njom bi mbäts'i.

Ne njon da zä da ma hangu da denni, nguetho bi thācuā rá te ua ja ra ximhäi. Gue'a bi man ra söcuā bi nu ran 'yohü.

34 Nu ran 'yohü büya bi 'yän'na ra Felipe:

—Dami xiqui ts'ü to'o nín 'yohü na da nu ran ünbi, uague gueše na ra pøngahyā bi nu, uague n'dan'yo, bi 'yëmbi.

35 Nu'a ra Felipe büya, bi dū'mi bi ma 'be'a nam bøn'a ra söcuā nubü madín xäh na ran 'yohü, ne bi xifi nangué ra Jesús bi t'örpa na im man ra söcuā, ne bi thoqui bi xifi xün ho. 36 Ne nu'bü mí zòm bü po ra dehe, nu'a ran 'yohü bi 'yëmp'a ra Felipe:

—Ha hin da zä dan xixyägä 'bü, ne po ua ra dehe ya, bi 'yën'a.

37 Bi dā'a ra Felipe:

—Da zä, nu'bü guí ëc'yei a dí xi'i nangué ra Jesús, gue gätho ni mbüi.

Bi dā'a ran 'yohü:

—Dí ëc'yei gue gue'a ra Jesucristo rá Ts'ünt'ü Ojä a.

38 Ne bi säyabi rá carro büya. Ne bi gapü ja ra carro ne bi mba bü mi po ra dehe. Nu ra Felipe büya bi 'yörpa ran xixyā a ran'yohü. 39 Ne nu'bü mi böxpü mí po ra dehe, 'dahmantho bi 'berpü ra Felipe gue bi zix rá Hogandāhi Ojä. Ne nu ra mengu Etiopía him man'dandü bi nu'a. Ne nu'bü mí thogui, bin johya rá mbüi. 40 Pë nu ra Felipe ní nequi mahøn'a bü ra hnini Azoto. Ne nu'bü mambá thopü ja yu hnini, bi mam bü ran ho ma'da'yo asta gue'bü mi zòm bü ja ra hnini Cesarea.

Nu'a ra Saulo bi päh rán 'yomfëni

9 Pe nu'a ra Saulo mim man yün ücu-ate, ne ran dāte nangué yu 'yëc'yei, gätho ná 'yöt'a bi 'yöt' ra Felipe. Ne bi mba bü bí 'büh ra hmumbäjä. 2 Ne bi 'yöp ra söcuā ngue ran t'ëdi da mba bü ja yü nijä yu judío nubü ra hnini Damasco. Ne nu'bü 'bo'o da dīm bü gue i ten ra Cristo,

ogue ran 'yohu ogue ra xisu, da bent'i ne da zixpu Jerusalén nthu'ti din ofädi bu. ³Ne nu'bu mí mba bu 'yu, mí ts'utho da zòm bu Damasco, 'bex bí 'yeh mahets'i n'da ra nyot'i emme bi hyärpü i 'bä'a ra Saulo. ⁴Bi dang bu häi ra Saulo büya, ne bi 'yø'a n'da ra nde bi 'yëna:

—Saulo, Saulo, hanja gni ungui.

⁵Bi dā'a ra Saulo:

—To'o i, gra Hmu.

Nu ra Hmu bi dāt'a:

—Nugä dra Jesús, guecä gadí ungui, ne xun hei guí øt'e tengu n'da ra mbundani i pa ma suni ra t'o ndepe dim pefi xun ho, ne i nete thoho.

⁶Nu'a ra Saulo emme bin su ne bi fet'i, bi 'yëna:

—Ma Hmu, 'be'a guín nde ga øt'ä.

Nu ra Hmu bi 'yëmbi:

—Dami ndants'i gui mba bu ja ra hnini, nubü, da si'i 'be'a gui 'yøt'e, bi t'ëmbi.

⁷Ne nu'ü gätho mín 'yohu him mi sä din ya nguetho bin su. Nu'ü mí øh ra nde pe him min nu to'o min ya. ⁸Nu'bu mi ndants'a ra Saulo bi zøt' rá dá pe him mi nu, mi xädä thoho. Nu'ü mín 'yohu bi bentpa rá 'ye bi zixpu Damasco. ⁹Ne hyupa bäm 'bupü, ne mi xädä, ne him mi sihme, xing ra dehe mi si.

¹⁰Ne mi 'bupü Damasco n'da ra 'yëc'yei rá thuhu ra Ananías. Nu ra Hmu mahets'i bin 'yuse bu ne bi zofu tengu'bu bin 'uj.

—Ananías, bi 'yëmbi.

Nu ra Ananías bi dādi:

—Dí 'bucä ua gra Hmu.

¹¹Nu ra Hmu bi 'yëmp'a:

—Dami ndants'i gui mba bu ja ra 'yu t'ëmbi xun juani, ne gui hyom bu n'da ran 'yohu ra Saulo, ra mengu Tarso, i 'bupü ja rá ngu ra Judas. Nuya in zocä ya. ¹²Ne'a ra Saulo in nu tengu'bu ra t'i' ngue guí mba bu ne guí cäx ni 'ye, ne da nu ran nequi mahøn'a, bi 'yën Ojä.

¹³Bi dāt'a ra Ananías:

—Ma Hmu i, xun ngu yu jā'i bi xiqui 'be'a øt'na ra Saulo, xun ngu yun ts'o xü 'yørpa yu 'yëc'yei 'bupü Jerusalén. ¹⁴Ne nuna bá äp rán t'ëdi yu hmumbäjä da bent'i ne da got'a fädi gätho to'o da ndøn'na ni thuhu, bi 'yëna.

¹⁵Pe nu'a ra Hmu bi xi'a ra Ananías:

—Ní mbahma nguetho dá huahndä da ma nanguecä bu 'bu'ü hing yu judío, ne yu hmuts'üt'abi, ne yu jā'i israel ngue yu judío. ¹⁶Ne ga xifi xun ngu yun ünbi da nu nanguecä, go bi 'yën Ojä.

¹⁷Bi mba ra Ananías büya, ne nu'bu mi yurpü ja ra ngu, bi gäx rá 'ye rá ya ra Saulo ne bi 'yëmbi:

—Ma cu'i Saulo, nu ra Hmu Jesús, nu'a gue gá nu bu 'yu 'bu guá ðhe, bá pëncä ua ya gue di ja i da xoh ni dä. Ne di ja i gui hyä ra ts'edi xun ho nangué rá Hogandähi Ojä gan 'youi, bi 'yëna.

¹⁸Ne 'bex bi hyø'ü mi comba yú dá tengu ra xihua. Ne 'bex bi hyand ran nequi yú dá ra Saulo, 'bex bi ndants' püya ne bin xixyā. ¹⁹Ne nubüya, bin sihme ne bi zac mahøn'a rá jā'i. Ne bäm 'bu'i ts'ü bu bí 'bu'i 'da yu 'yëc'yei bu ra hnini Damasco.

Nu'a ra Saulo bi mam bu rám Hman Ojä bu Damasco

²⁰Ne nu ra Saulo büya 'bex bi dū'mi bá mam bu rám Hman Ojä bu ja yú nija yu judío. Ne bi xifi gue nu ra Jesús rá Ts'unt'ü Ojä a. ²¹Gätho mi øde bi hyonya thoho ne bi 'yëna:

—Ha hinga guehna ran 'yohu na mi cot'a fädi gätho mi ndønba rá thuhu ra Jesús bu Jerusalén. Ne ha him bá ðcua ngubu da 'yøt'e, ne da zits'i nthu'ti bu 'buh yu hmumbäjä, bin 'yëmp'ü.

²²Pe nu ra Saulo man'da bi hyä ra ts'edi bi ma xun ho. Ne nu yu judío 'bupü Damasco nte mi sä da ma, nguetho bi xifi, nu 'be'a gätho män ts'änni da'yøt'a rá Thahni Ojä gue ra Cristo, pe gue'a bi 'yøt'a ra Jesús, guepü bi 'yuti n'dat'a.

Nu'a ra Saulo bi 'dagui, ɣna xtám bent yu judío

²³ Ne nu ra Saulo 'bu mí mím 'bupɔ nya'a ts'u yu pa, n'dat'a mí man'u yu judío hing yu 'yɛc'yɛi, ngue da hyo. ²⁴ Pe nu ra Saulo mí øde 'be'a mbɛn'u yu judío. Nu'u mí fäh yú goxthi bu ja ra ndehnini, guɛpɔ ma mbät'i ra jaɔo. Ma pa ne ra xui mí fäh yu goxthi ngue nde da hyo. ²⁵ Pe nu yu 'yɛc'yɛi bi zix ra Saulo gue ra xui, í ca'ma n'da ra 'bøts'e bu thi bu ja ra jaɔo ngue ma føt'e ra hnini. Gue'a í 'da'a.

Ra Saulo 'bupɔ ja ra hnini Jerusalén

²⁶ Nu'bu mí zøm bu Jerusalén ra Saulo, mim bɛni gue xtín 'yohu yu 'yɛc'yɛi. Pe nu'u mín su'u ne him mi ɛc'yɛi gue ra 'yɛc'yɛi ra Saulo. ²⁷ Pe nu ra Bernabé bi zix'a ra Saulo guɛpɔ 'buh yú 'bäihɔ ra Cristo. Ne bi xifi ngue bi nu ra Hmu bu 'yu, ne bin yaui ra Hmu. Ne bi xifi bi hyut' ran zambuï bu Damasco nu'bu mí mím ma nangué ra Jesús. ²⁸ Nu yu 'yɛc'yɛi bi zim bɔya, ne bin 'yohu bu Jerusalén. ²⁹ Ne nu ra Saulo bi hyut' ran zambuï bi mamp'a rá m Hman Oja nangué ra Jesús. Pe nu'u 'da yú mijudíohu gue i ya ra nde ra griego, madin junthu ra Saulo, ne'u nde da hyo'u. ³⁰ Nu'bu mí 'yøh yu 'yɛc'yɛi gue nde da tho ra Saulo, bi zixpɔ Cesarea ne bi mbɛnpɔ Tarso.

³¹ Nuya bin hɛ yán unbi yu 'yɛc'yɛi gätho ra häi Judea, ne ra häi Galilea ne ra häi Samaria. Ne bin te yú mbui nangué Oja. Bi numansu ra Hmu ne bi nu rá m fäts'i rá Hogandähi Oja. Ne man'da xun ngu bi 'yɛc'yɛi.

Bi zä'a ra Eneas

³² Nu'a ra Pedro mí 'yo mi nu u yu 'yɛc'yɛi 'bupɔ ja yu hnini, ne bi zøm bu ja ra hnini Lida gue da nu yu 'yɛc'yɛi 'bupɔ. ³³ Ne bi ðim bu n'da ran 'yohu ní hu Eneas, nhyäto njeya xí 'yoi gue xun u, xín t'ɛts' rá ja'i. ³⁴ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'a:

—Eneas, da zä'i nangué ra Jesús, dami ndants'i pants' ni fidi, bi 'yɛmbi.

'Bex bi ndants'a ra Eneas bɔya. ³⁵ Ne gätho ngue 'bupɔ Lida nɛpɔ Sarón bi 'yɛc'yɛi ra Hmu 'bu mín nu'a bin ja, ne bi hyese yú t'ɛc'yɛi.

Nu'a ra Dorcas bi ðambɛni 'bu mi du

³⁶ Ne nu'u yu pa u, mí 'bupɔ ja ra hnini Jope n'da ra xisu gue ra 'yɛc'yɛi, í Tabita, ne í Dorcas ngue rá nde yu griego. Nuna ra xisu ɛmme xun ngu ran huɛcate mí ørpa yú mijä'ihɔ. ³⁷ Pe nuya bin zäman'u, ne bi du. Nu'bu mi 'berpa rá ja'i, bi jäxpɔ bí ja n'da ra t'ots'i magäts'i. ³⁸ Nu ra hnini Lida mí hän bu Jope. Nu'bu mí 'yøh yu 'yɛc'yɛi, gue 'bupɔ Lida ra Pedro, bi mbɛhn'du yoho yün 'yohu gue ba ørpa ra ts'edi ba ɛhe. ³⁹ Nu ra Pedro bɔya 'bex bán 'yohu u. Nu'bu mí zøhø, 'bex bi ts'ixpɔ magäts'i ja a ra cuarto guɛpɔ mí 'bä'u yu hyoya xisu mí zoni. Ne bi 'yut yú he xí t'ørpabi, gue bi 'yørpa ra Dorcas 'bu mi 'bui. ⁴⁰ Pe nu ra Pedro bi xifi:

—Dami pømhbɔ ts'u n'da zu ora gätho ahɔ.

Ne bin ðanyahmu ne bin yaui Oja. Ne bi hyant'a gue bi du, bi 'yɛmbi:

—Tabita dami ndants'i, bi 'yɛmbi.

'Bex bi zøt' rá dä, ne nu'bu mín nu ra Pedro, bi hyudi. ⁴¹ Nu ra Pedro bɔya bi bentpa rá 'ye ne bi xots'i, bim 'bäi. 'Bex bi zohn'du yu 'yɛc'yɛi ne yu hyoya xisu bɔya:

—Dami nuhu na xí du, ne bi ðambɛni ya, bi 'yɛmp'u.

⁴² Nu'bu mí 'yø'u gätho ra hnini Jope, xun ngu bi 'yɛc'yɛi ra Hmu. ⁴³ Ne nu ra Pedro xun ngu ts'u yu pa bá copɔ Jope, bäm 'bupɔ rá ngu ra Simón. Nu ra Simón ra hoca xindäni a.

Ra Pedro ne ra hmudofui Cornelio

10 Mí 'bupɔ n'da ran 'yohu í Cornelio, nubɔ ra hnini Cesarea. Gue nuna ran 'yohu im hmu nangué'u n'da

munts'i yu dofui gue'a ní t'ẽmbi Italiano u. ²Nuna ra Cornelio madague'bu hing ra judío a, pe nu'a ne gátho 'bupũ rá ngu mi thãde Ojã ne mí numansu a. Nzai mi un yun t'unni yu hyoya ne nzai min yãhũ Ojã. ³N'da ra pa mbe hyunde, tengu'bu bi 'uĩ 'bu mí nu n'da rãm 'behni Ojã mahẽts'i, bi yurpũ ja ra cuarto mí 'bãi, bi zofo:

—Cornelio, bi 'yẽmbi.

⁴Ne nu'bu mí hyandi, bin su ne bi dadi:

—'Be'a ma Hmu.

Nu ram 'behni bi 'yẽmbi:

—Nu'a Ojã im bẽn'i, ne i ø'bu guĩ yãui, ne in nu Ojã 'bu gdĩ un yun t'unni yu hyoya. ⁵Nuya, gui pehn'dũ 'da yun 'yohũ bu Jope da dĩm bu n'da gue ra Simón, ne guet'a ra Pedro a, ne gua penhua. ⁶Nu'a ra Pedro i 'bũhmbũ n'da ran 'yohũ í Simón gue ra hoca xindani a, ne i 'bupũ ndendejã. Nu'a da xi'a'i 'be'a gui 'yøt'e, bi 'yẽn'a rãm 'behni Ojã.

⁷Nu'bu mí gua'a im ma, 'bex bi mbeng mahẽts'i ram 'behni. Nu ra Cornelio buya bi zohni yoho yú 'yẽhe ne n'da ra dofui ngue i numansu Ojã, ngue rá 'yẽhe a. ⁸Ne nu'bu mi xifi gátho 'be'a bi xih rãm 'behni Ojã mahẽts'i, bi mbenpũ Jope u buya.

⁹Man'da pa buya mbe huxyadi nu'bu bá epũ 'yu yãm 'behni ra Cornelio, hãntho Jope, nu ra Pedro bi ndexpũ thi bu ja ra ze'ts'angu bu mí 'bui, guerpũ dín yãui Ojã. ¹⁰Nu'a ra Pedro emme bin tumanthuhu, ne gátho ní mba mahoqui ran ts'ihme, nu ra Pedro buya bi nu n'da ran t'uti, tengu'bu bi 'uĩ. ¹¹Ne bi nu nsoqui mahẽts'i, ne bá çai tengu n'da ra the'bøt'e xun ndoho gue mfent'i yú ts'at'i. ¹²Ne ba 'yo bu ja ra 'bøt'e hont'a go 'be'a má zu'ue i ja goho yú gua, ne yu zate, ne yu pozũ, ne yu doja. ¹³Nu ra Pedro bi 'yø'a n'da ra nde, bi t'ẽmbi:

—Dami ndants'i gui hyo gue gui sa.

¹⁴Bi dã'a ra Pedro:

—Hin'na ma Hmu, nguetho njãm'bu xtã sagã xun ts'o, gue'a i man nin t'ẽdi hingui ho 'bu ga sa.

¹⁵Ne bi 'yẽmbi mahøn'a:

—'Yo guĩ ẽna hingui ho 'be'a dá sãndã da ts'a, ngue gátho dí hocã u, bi 'yẽmp'a ra nde.

¹⁶Nã hyundĩ bi sifi, bi ndex mahøn'a mahẽts'i ra 'bøt'e. ¹⁷Nu ra Pedro, nu'bu gátho madĩ hyonya thoho ne im bẽni 'be'a ní mba'a xí nu tengu ra t'ĩ, 'bex bi zøh yãm 'behni ra Cornelio. Ne mí 'bãpũ thi ja ra goxthi rá ngu ra Simón, ne xí 'yãnni hapũ ja'a ra ngu. ¹⁸Nu'bu mí zøm bu, bi 'yãnni:

—Ha 'bucua ra Simón Pedro.

¹⁹Ne gátho nín 'yomfẽnĩ ra Pedro 'be'a ní mba a xí nu, nu'a rá Hogandãhi Ojã bi 'yẽmbi:

—'Bupũ hyu yun 'yohũ i hon'i. ²⁰Dami ndants'i, gui çai ne gui mbãhã u yun 'yohũ, gui tenni ne hin gan su, nguetho nugã bá penhdã u, bi 'yẽmbi.

²¹Nu ra Pedro buya bi gapũ mi 'bãh yun 'yohũ gue bá penh ra Cornelio, ne bi xifi:

—Nugã guecã guĩ hongui. 'Be'a gnĩ hyonjũ.

²²Bi dã'ũ:

—Nu ra Cornelio ra ngurpa dofui bá pencãhe. Nu ra Cornelio n'da ra hocjã'i gue i numansu Ojã. Ne gátho yu judío i ndømanho nangu'e'a. Ne n'da ram 'behni mahẽts'i bi xi'a da zonh'na'i, gue gui mba bu rá ngu, ne da t'ømanho 'be'a gátho gui xifi, bi 'yẽn'ũ.

²³Nu ra Pedro bi xifi da yurpũ mbo ra ngu, bin oxpũ buya. Nu'bu mi hyats'i bi mbãhã ra Pedro. Ne'ũ 'da yu 'yẽç'yeyi mí 'bupũ Jope bi mbãhã.

²⁴Man'da pa buya bi zøm bu ra hnini Cesarea. Nu ra Cornelio xí zohni gátho 'bupũ ja rá ngu ne yú amigo, ngue dim peti bu ja rá ngu. Gátho i tøm'bu. ²⁵Nu'bu mí zøm bu ja ra goxthi ra Pedro, bá pøn ra Cornelio, bi dadi ne bin

danyahmu bi dānde. ²⁶Pe nu ra Pedro bi gu'ts'i ne bi 'yēmbi:

—Dami ndants'i nguetho nugā dran 'yohu thohogā tengutho i, bi 'yēna.

²⁷Ne i yaui gātho án yat'a mbo rá ngu. Ne bi nu xun ngu xim peti bu. ²⁸Nu ra Pedro bi 'yēmp'u baya:

—Guí pāhmbu hin 'yu man t'ēdihe dyu judíohe gue dan uāns'hū o gue ga cuthe bu ja ni ngumhbū, nguetho hin gyu judío ahū. Pe Ojā xū 'yurcagui gue xinga n'da yū jā'i ga ēmhbe hin da zā dan yamanhohe, ogue ga ēmfē hingui ho. ²⁹Janangue'a nu'bū gmí zoncagui, bá ěcā ne nte mán t'ānni dá ānni. Nuya dín nde ga pađi hanja gá zoncagui, bi 'yēn'a.

³⁰Nu ra Cornelio bi 'yēm baya:

—Ná goho pa tengu ra ora jabūya, dá e't' man ts'ihme 'bū mán yağ'abe Ojā, 'bex bi zō'a n'da ran 'yohu ua dí 'būi, mí he ra pahni di fexni. ³¹Ne bi 'yēngui: “Cornelio, Ojā bi 'yōde 'be'a gám ma ne bi nu yun t'unni gá un yū hyoya, ne im bēn'a'i. ³²Nuya guin zohna ra Simón Pedro 'bupū Jope bu ja rá ngu ra Simón ra hoca xindāni a, ne i ja rá ngu bu ndendejā. Ne nu'bū da zōcua gan yaui,” ěn'a ram 'behni mahęts'i 'bū min zoqui.

³³Jananjabū dá zonh'na 'i ne xun ho guá ěhe. Nuya gāthogāhe dí 'būhmbe ua ngue da nuje Ojā, ga øhmbe 'be'a gātho da xije Ojā, gue gui xije, ěn'a ra Cornelio.

Bi sih ran ho ma'da'yo a ra Cornelio

³⁴Nu ra Pedro bi 'yēmp'u:

—Nugā dí pačā ya hingui huahna Ojā to'o da numanho gue'bū ra judío o hing ra judío. ³⁵Nu Ojā da zini hōnt'a go nda'a ní nde i ya, ngue to'o gātho da numansu'a, ne to'o i øt' ran ho. ³⁶Guí pāhmbū ram hma bá pencāhe Ojā dyu israelgāhe, dyu judiogāhe, bi ma nangue ra Jesucristo, gue nu'a di hocpa ní mbūi n'da, guehna rá Hmu u gātho hōnt'a go 'be'a ní nde i ya. ³⁷Ne guí pāhmbū ram hma nangue ra Jesucristo bi hmam bu

gātho ra hāi Judea, bí mbupū Galilea, gue'bū ya xí juah rá 'befi ra Xuua Nxixya gue bi ma di xixyāba yū jā'i. ³⁸Ne guí pāhmbū Ojā bi un rá ts'edi rá Hogandāhi Ojā ra Jesús, ra mengu bu Nazaret. Nu ra Jesús hōnbū go hapū bin 'yo mí øt' ran ho, ne gātho u mín 'yohu ra zīthu bi hyōnba thi ra zīthu. Gātho bi 'yōt'u nguetho min 'youi Ojā. ³⁹Ne nugāhe ma 'bāigāhe a ra Jesús, dí mamhbe majuāni, nguetho dá nuhe 'be'a gātho bi 'yōt' ra Jesús nubū ma hāihe dyu judíohe, nepū ma ngurpa hninihe Jerusalén. Ne m'bejua bi tho, bi guarpū ja ra pont'i. ⁴⁰Pe Ojā bi xox'a ná hyupa, ne bi japi dá nugāhe xun ho. ⁴¹Pe njom m'ida bi nu, hōngdāhe gue xí huancāhe Ojā. Janangue dí mamhbe majuāni, gue ya majuāni dán sihmegāhe ra Jesús 'bū mi ndants' 'bū mi du. ⁴²Ne nu'a bi mbencāhe gue ga xihmbe yū jā'i ne ga mamhbe, gue gue'a bi huahn'na Ojā da 'yōrpa ran juānbi yū jā'i 'būi ne'u xun du. ⁴³Ne guehna mím man'u gātho yú pōngahya Ojā, gue gātho to'o da 'yęc'yēi nangue ra Jesús, da hyān ra punbi nangue yú ts'oqui, bi 'yēn'a ra Pedro.

Nu'u hing yū judío bin t'un rá Hocandāhi Ojā

⁴⁴Ne i ya ra Pedro, 'bex bá ěh rá Hogandāhi Ojā, gātho bi gohmbū yū jā'i i øh rām hma ra Pedro. ⁴⁵Ne nu'u yū judío min 'yohu ra Pedro madí hyonya thoho 'bū mí bađi bin t'un rá Hogandāhi Ojā u hing yū judío. ⁴⁶Nguetho bi 'yōde bin ya 'da yū nde hing yú ndese u, gue bi 'yęspa Ojā 'bū mí ya. ⁴⁷Ne bi 'yēn'a ra Pedro, bi 'yānni:

—Ha sā da mba ma hecpi ya 'būcua gue hin din xixya, ne ya xū hyān rá Hogandāhi Ojā tengugahū, bi 'yēna.

⁴⁸Ne bi ma di xixyābi nangue rá thuhu ra Jesucristo. M'bejua baya bi 'yāp ra mate ra Pedro da gohmbū bu m'ida yū pa.

**Nu ra Pedro i xih yu 'yəc'yei
bũ Jerusalén hague án zã
bi 'yəc'yei u hing yu judío**

11 Ne nu'u mi'da yú 'bãihũ ra Cristo ne yu 'yəc'yei bũ ra hãi Judea mí øde gue yu ja'i hing yu judío bi hyan rãm hman Ojã. ²Pe nu'bũ mí mbeng bũ Judea ra Pedro, ne bi zøm bũ Jerusalén, nu'u 'da yu judío yu 'yəc'yei bũ, bi zu'a ra Pedro. ³Nu'u bi xi'a ra Pedro, bi 'yembĩ:

—Hanja gá mba bũ yú ngu yu ja'i ngue hing yu judío, ne gán sihmehũ u.

⁴Nu ra Pedro buya bi xifi 'be'a gãtho xín ja, gue'bũ mí dũ'mi bi xi Ojã gue da zøm bũ rá ngu ra Cornelio. Bi 'yena:

⁵—Mí 'bucã bũ ra hnini Jope, ne mí yagã'be Ojã. Dã nugã tengu'bũ dá 'uj, bá cãh mahęts'i tengu n'da ra the'bø't'e. Ne bá cãi mfent'i goho yú ts'at'i, ne bi zøpũ dí 'bui. ⁶Nu'bũ má handi dá nu hønt'a go 'be'a má zu'uę 'bucua ja ra hãi. Dã nu'u ja goho yú gua, yu zu'uę ne yu zate ne mi'da. Ne dá nu yu pozũ ne yu doja. ⁷Ne dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Pedro, dami ndants'i gui hyo gue gui sa,” bi 'yengui. ⁸“Hin'na ma Hmu,” dá ęmbi, “nguetho njãm'bũ dá sagã a man nin t'ędi ngue hin ga sahe.” ⁹Pe nu ra nde mahęts'i bi xiqui mahøn'a: “Pe 'yo guí ęna hingui ho 'be'a dí sãndã da ts'a, ngue gãtho dá hocã yu,” bi 'yengã a ra nde. ¹⁰Nhyundĩ bi 'yø't'e njabũ, bi mba ra 'bø't'e bũ mahęts'i buya. ¹¹Ne 'bexque gue'a ra pa bi zøpũ hyu yun 'yohũ bũ ja ra goxthi guepũ dãm 'bucã, gue yun 'behni bá nexpũ Cesarea, ne bi hyongui. ¹²Ne nu'a rá Hogandãhi Ojã bi xiqui ga tenni, ne nte mán t'ãnni ga änni. Ne 'bãcua ya 'dato yu 'yəc'yei ngue dá mbãhmbe. Ne dá cuthe bũ ja rá ngu n'da ran 'yohũ í Cornelio. ¹³Ne nu'a bi xije gue bi nu n'da rãm 'behni Ojã mahęts'i mí 'bãpũ ja rá ngu, gue bi xifi da mbenpũ ja ra hnini Jope 'da yun 'yohũ, da 'yãnni nanguecã. ¹⁴Ne bi xifi gue ga xifi hague dán zã dim pøhø, ne'u 'bũpũ rá

ngu. ¹⁵Ne nu'bũ mí jua'a bi xic ra Cornelio, dá dũ'mi dá zocã buya. Ne nu'bũ má dũ'mi dá mangã, nu rá Hogandãhi Ojã bá ęhe ne bi gohmbũ u mí 'bũpũ buya, tengutho bi 'yørcahũ rá mbadi thoho. ¹⁶Ne nubũya dá bęngã rãm hma ra Hmu Jesús nu'bũ mim ma: “Nu ra Xuua bi xixyã ahũ ra dehe, pe nugã ga 'da ahũ rá Hogandãhi Ojã,” bi 'yengãhe ra Jesús, bi 'yęn'a ra Pedro.

¹⁷Ne xø bi 'yena:

—Nu'bũ n'dat'a ran t'unni bi un Ojã u, tengutho bi 'dajũ 'bu ya xtã ęc'yeihũ ra Hmu Jesucristo, ha da zã ga serpä a in nde da 'yøt' Ojã, bi 'yęn'a ra Pedro.

¹⁸Nu'bũ mí 'yø'u yu 'yəc'yei 'bũpũ Jerusalén 'be'a bi man ra Pedro, him mam bi zui pe bi 'yęspa Ojã, ne bi 'yęn'u:

—A, njabũ øt Ojã 'bũ, gue ne'u yu ja'i hing yu judío di japi di päh yún 'yomfęni nangue yú ts'oqui, ngue ne'u din ja ra temazã u, bi 'yęn'u.

Nu yu 'yəc'yei dim peti bũ Antioquía

¹⁹Nu'u 'da yu 'yəc'yei ngue bi nu ran unbi bũ Jerusalén 'bũ mí mba ntho ra Esteban, bin 'uęxt'u. Nu'u 'da bi mba bũ n'danni yu hãi Fenicia nepũ Chipre nepũ ja ra hnini Antioquía. Bi man rán ho ma'da'yo ra Cristo bũ bim 'bui, pe hønt'u yú mijudío'ũ bi xifi. ²⁰Pe nu'bũ mí zøm bũ Antioquía 'da yu mengu bũ Chipre nepũ Cirene, bi zo'u hing yu judío, gue ne'u bi xifi nangue ra Hmu Jesús. ²¹Nu'u mí ja ra ts'edi xun ho nangue Ojã u, janangue'a xun ngu yu ja'i hing yu judío bi 'yəc'yei, bi hyese yú t'ęc'yei, ne bi den'na ra Hmu.

²²Ne bi 'yø'u yu 'yəc'yei 'bũpũ Jerusalén gue bi 'yəc'yei u 'da hing yu judío bũ Antioquía. Janangue'a bi mbenpũ a ra Bernabé. ²³Ne nu'bũ mí zøm bũ, bi nu ngue i nu rá mate Ojã yu ja'i i 'bũpũ. Bin johya rá mbui ra Bernabé buya, ne bi zofo, bi xifi hin da hyegui, pe din 'yomanho bũ ja rá 'yu

Oja, ne da 'yørpa rá 'befi Oja ngue gátho yú mbúi. ²⁴Nuna ra Bernabé n'da ra hocjã'i na, ne mí hã rá ts'edi xun ho rá mbúi nangué rá Hogandãhi Oja in 'youi, ne mí ãc'yei xun ho. Janangué'a xun ngu mi'da yu jã'i bi 'yãc'yei ra Hmu.

²⁵Nubuya, bá pøm bu ra Bernabé, bi mba bu Tarso bi hyom bu ra Saulo. Ne nu'bu mi ðini, bi zixpu Antioquia. ²⁶Ne n'dajeya bãm 'buhmi bu, ne mi pa bu ja ram peti ne bi xãmbi xun ngu yu jã'i. Guepu ra mbudi bi t'ẽmbi yu cristiano u yu 'yãc'yei, gue mí nde da ma, i ten ra Cristo u.

²⁷Nu'u yu pa u, bá nexpu Jerusalén 'da yu pøngahya, bi mba bu Antioquia. ²⁸Nu'a n'da í Agabo, bi ndants'i bim 'bãpu madím peti yu 'yãc'yei, ne bi ma con rá ts'edi rá Hogandãhi Oja. Bi ma gue din ja ra thuhu gátho ra ximhãi. Ne nuna bin ja 'bu mim hmuts'ut'abi bu Roma a ra Claudio. ²⁹Ne nu'bu mín ja ra thuhu, nu'u yu 'yãc'yei bu Antioquia bi zãnni hangu na ngu ts'u ra mbeti da bãdi n'da ngu n'da, gue da 'benpa u yú mi 'yãc'yeihu 'bupu ra häi Judea, ngue da mbãxi ts'u. ³⁰Ne ngubu bi 'yøt'e, bi mbenpa ra mbeti u yú ngurpi yu 'yãc'yei bu Judea, bi hyax'a ra Bernabé ne ra Saulo.

Bi tho ra Jacobo ne bi mba mfent'i ra Pedro

12 Nu'u yu pa u, nu ra ts'ut'abi Herodes bi manda da mba mfent'i yu 'yãc'yei, bi ðu'mi di unba u. ²Ne bi manda ngue bi tho ra Jacobo rán 'yohu ra Xuua, ra juai í tho a. ³Nu'bu mi bãh ra Herodes gue i numanho yu judío hing yu 'yãc'yei gue bi hyo ra Jacobo, bi bent'a ra Pedro, ne bin theui n'da ra ðãmpeti mí sãnba Oja u yu israel, t'ẽmbi ðãbaxjua. ⁴Janangué'a him 'bex bi tho ra Pedro, pe bi jot'a fãdi. Ne bi manda 'de'ma 'dato yú dofui ra Herodes di jamansu ra goxthi, 'da'i goho n'da cut'i. Mím bẽn'a ra

Herodes xtán zixpu 'buh yu jã'i, mí ãna xtá hyo bu 'bu mí gua'a ram peti ran ðãbaxjua. ⁵Nu ra Pedro guexta'a mí pa m'bãdi xun ho bu ja ra fãdi, pe nu yú mi 'yãc'yeihu bim peti, ne ãmme bin yãhu Oja nangué ra Pedro.

Oja bi guc'a ra Pedro nu'bu mí ofãdi

⁶Nu ra xui a gue mi ãn'a ra Herodes xtán gue 'bu mí hyats'i, nu ra Pedro mi cãt'inde yoho yu dofui, ne nu'a, nthu'ti yoho yu cadena, ne bin aha. Ne xø mí 'bãpu mi'da yu dofui bu ja rá goxthi ra fãdi. ⁷N'dahmantho bi zøpu 'buh ra Pedro n'da rãm 'behni ra Hmu mahãts'i. Ne bi necpu mbo ra fãdi. Nu ram 'behni bi 'yanba rá hyo ra Pedro, bi 'yã'a, ne bi 'yẽmbi:

—Ndants'a n'dihi, bi 'yẽmbi.

Nu yu cadena bi xose gue'a mán thu'ti rá 'ye. ⁸Ne nu ram 'behni bi 'yẽmp'a mahøn'a:

—Dami tũ't' ni ngu't'i ne gui 'yu't' ni thixfani.

Nu ra Pedro bi 'yøt'e tengu bi si'a. Ne xø bi 'yẽmbi:

—Hye ni ðãpahni ne gui tengui.

⁹Nu ra Pedro bi den'na ram 'behni, bi bøm bũa. Pe him mí pa 'bu majuani gue'a rãm 'behni Oja bi zits'i, uague tengu'bu bi 'uĩtho. ¹⁰Ne nu'bu mi thopu bí 'bãh rá mbudi yu mbãdi, ne bi thopu ná yoho 'bãh yu mbãdi, bi zøm bu bí ja ra jut'it'egui bu ja ra 'yu ní mba bu hnini. Bi xose ra jut'i ne bi bøm bũa. Ne nu'bu min 'yo bu 'yu, bi 'ue'a rãm 'behni Oja, bi ts'o'a ra Pedro bũa. ¹¹Nu'a ra Pedro, nu'bu mi bãdi 'be'a gátho bin ja, ngue majuani ne hing ra t'i, bi 'yẽnse:

—Dí pãsegã ya gue ra Hmu mahãts'i bá pẽhna n'da rãm 'behni, ne bá jugã bu ja rá ts'edi ra ts'ut'abi Herodes, ne bi yãngã nangué 'be'a nde xtá 'yørcã ma mi-judíohe, bi 'yẽnse ra Pedro.

¹²Ne nu'bu mín 'yomfeni ts'u, bi mba bu ja rá ngu ra María, rá mbe ra Xuua

Marcos, ne xun ngu madím peti bu, i yáhu Oja nangué ra Pedro. ¹³Ne nu'bu madí jät ra jut'i bu thi ja ra mbä't'i, bi mba bu n'da ra hmute, ra 'yêhe, í Rode, gue da bađi to'o i 'bäpü. ¹⁴Ne nu'bu mí 'yörpa rá nde ra Pedro, bi bađi to'o, ne emme madí johya. Pe him 'bex bi xocuabi nguetho in nde m'bet'o bi xi'a n'dihi yu ja'i 'bäpü, gue 'bäpü ra Pedro bu ja ra goxthi. ¹⁵Nu yu ja'i bi 'yëmbi:

—Guí häte.

Pe nu'a ra hmute guexta'a mi ma gue gue'a ra Pedro. Ne nu'u bi ma:

—Gue'a rán dađi a.

¹⁶Pe nu ra Pedro bi thoc thoho di jät ra jut'i, ne nu'bu mi xocpi ne bi nu gue gue'a ra Pedro, bi hyonya thoho u. ¹⁷Pe nu'a ra Pedro bi uanba rá 'ye, ndepe din hë. Ne bi xifi ha án zä bi güpü ja ra fädi ra Hmu. Ne bi 'yëmp'u yu ja'i:

—Dami xihmbü a man'da ra Jacobo, gue ra Santiago a, ne'u mi'da yu 'yëc'yei 'be'a bin ja, bi 'yëna.

Ne bi bön'a ra Pedro bi mba n'danni.

¹⁸Nu'bu mi hyats'i, emme bin ja ran cui, gue'da xnin 'yänthoho yu dofui, nguetho him bi bađi 'be'a bin ja ra Pedro. ¹⁹Ne nu ra Herodes bi manda dí honi pe him bá thini. Ne nubüya bi 'yän'du yu mbängoxthi hague bin ja, ne bi manda ngue da tho'u büya. M'bejua bi bön'a ra Herodes ra häi Judea, bi mba bu ja ra hnini Cesarea, ne bäm 'bäpü.

Bi du a ra Herodes

²⁰Ne nu ra Herodes emme mí nu-man'u yu ja'i 'bäpü ra hnini Tiro nepü Sidón. Pe nu yu ja'i bim peti, pe m'bet'o bin amigohü ra Blasto, rá m fäts'iui ra ts'ut'abi Herodes. Ne bi sih ra Blasto din hocpahü a ra Herodes, nguetho jatho dí nexpü 'be'a da zi yu ja'i bu bí ja rá häi ra Herodes. ²¹Janangué'a bi zän man'da ra pa büya, nu yu ja'i bim peti. Nu ra Herodes bi hye rá pahni emme xun ho,

ne bi hyupü ja rá mexa, ne bin höt'ahya.

²²Ne emme bi mbahni yu ja'i ne bi 'yë'n'u: —Hing rá nde n'da ran 'yohü bu na yu nu, pegue rá nde n'da ra oja, sä ën'u.

²³'Dahmantho n'da rá m 'behni Oja mahëts'i bi japi 'bex bin zäman'u ra Herodes, nguetho him bi ma ngue hinga gue'a Oja a, him bi 'yëspa Oja. 'Bex bi nequi yu zu'uë mbo rá foho, bi du büya.

²⁴Pe nu rá m Hman Oja bi thoqui bi hma, gätho bu n'danni bi 'yøh rá m Hman Oja yu ja'i.

²⁵Nu ra Bernabé ne ra Saulo, nu'bu mi guah yú 'befi, gue bi sifi da hyax ra mbeti bu Jerusalén, bá peng büya, bán 'yohü ra Xuua Marcos, bi zörpü Antioquía mahön'a.

Nu ra Bernabé ne ra Saulo bi dümp' yu 'befi ngue bi mamp rá m hman Oja bu n'danni yu häi

13 Nubü ra hnini Antioquía mi 'bäpü yu 'yëc'yei ngue nzai dim peti. 'Da'u yu pöngahya, ne 'da'u yu xänbate. Mí 'bäpü ra Bernabé, ne Simón t'ëmbi Negro, ne ra Lucio ra mengu bu Cirene. Ne mí 'bäpü ra Manaén, nu'a 'darpü bi mba ma tedeui ra Herodes rá ts'ut'abi ra häi Galilea, ne mí 'bäpü ra Saulo. ²N'da ra pa nu'bu mí 'yot' ram peti u, ne mí ë't' yün ts'ihme, ne nu'a rá Hogandähi Oja bi 'yëmp'u:

—Dami 'uejü ya yoho yun 'yohü, ra Bernabé ne ra Saulo, nguetho xtá huanhdä u da 'yot' ra 'befi dá xifi, bi 'yëmbi.

³Nu'bu mí 'ye't' yün ts'ihme mahön'a, bi 'yöp rá m fäts'i Oja 'bu mí dospa rá yu ra Bernabé ne ra Saulo.

Bin 'yëhmbü büya:

—Oja da zix ahü, bi 'yëmbi.

Nu'u bi 'behni bi mam bu rá m Hman Oja bu Chipre

⁴Nubüya nu rá Hogandähi Oja bi zix'a ra Bernabé ne ra Saulo, bi mba bu ra hnini Seleucia. Nu'bu mí nexpü, bi hyu ra

barco, bi mba bu ra häi Chipre, ra t'uhäi i ja bu made ra deĵa. ⁵Ne nu'bu mi zom bu ra hnini Salamina, bi mam bu räm Hman Oĵa bu ja yú niĵa yu judío. Ne ra Xuua Marcos mín 'yohu ne bim fäxpü. ⁶Nu'bu mi thopu gätho ra häi Chipre, bi zom bu ja yú hyodi ra hnini Pafos. Ne bin tımhbu n'da ra judío gue ra baĵi, ęna rá pön-gahya Oĵa pegue ra hyäte a, nu rá thuhu í Barjesús. ⁷Nu'a mín 'youi bu ja rá 'befi ra Sergio Paulo, rá ts'ut'abi ra häi bu. Nu'a ra Sergio Paulo n'da ran 'yohu ęmme mí ja rán 'yomfęni xun ho. Nu'a bi zohna ra Bernabé ne ra Saulo nguetho nde da 'yoh räm Hman Oĵa. ⁸Pe nu ra baĵi Barjesús, n'dat'a ra Elimas, bi 'yu't'a ra ts'ut'abi, nguetho hingui ndepe da 'yeç'yei a i sifi, ne bin junthu a ra Bernabé ne ra Saulo. ⁹Nu ra Saulo, n'dat'a ra Pablo a, n'youi xun ngu ra ts'edi nanguie rá Hogandahi Oĵa a, ęmme bi hyet'a ran 'yohu ngue ra baĵi. ¹⁰Ne bi 'yęmp'a:

—Nu'i gra ndohyäte ęmme guín 'youi gätho 'be'a xun ts'o. Nu'i gra ts'unt'u i ra damants'o. Nu'i gadí ucua 'u gätho xun ho. Ha nĵam'bu gui 'ye'ts'a gní xih yu ĵa'i hingui ho 'bu da den Oĵa. ¹¹Nuya da 'yot'a'i ran unbi ra Hmu mahęts'i. Gan xädä gue hin da zä gui nu ran nequi 'da yu pa, bi 'yęmp'a ra Pablo.

'Bex bin xädä, bi ĵa 'bexui rá dä, ne bi hyoni to'o da ĵurpa rá 'ye'a buya. ¹²Nu'bu mí nu'a ra ts'ut'abi 'be'a bin ja, bi hyonya thoho, 'bex bi 'yeç'yei buya, nguetho ya bi baĵi majuaņi a rán xädi ra Hmu mahęts'i ngue mím man'a ra Pablo.

Ra Pablo ne ra Bernabé nubu ra hnini Antioquia, gue ra häi Pisidia

¹³Nu ra Pablo ne'u mín 'yohu bi hyu ra barco, bi nexpu Pafos ne bi zom bu Perge bu ja ra häi Panfilia. Pe nu ra Xuua Marcos bá ę'a, bá sotho u mín 'yohu, ne bá peng mahon'a bu Jerusalén. ¹⁴Nu ra Pablo ne'a ra Bernabé mín 'youi, bi nexpu Perge bi mba bu man'da ra hnini Antio-

quia bu ra häi Pisidia. Ne nu'bu mi zon ra pa ran säya, bi yurpu ja rá niĵa yu judío ne bi hyupu u. ¹⁵Nu'bu mi gua'a man'u 'burpu, ngue rá söcuu yún t'ędi yu judío ne rá söcuu yu pongahya, nu'u di jamansu bu ja ra niĵa bi xi'a ra Pablo ne ra Bernabé:

—N'yohu aui, nu'bu ja aui ts'u n'da ran zofo, dami xije ts'u.

¹⁶Bi ndants'ua ra Pablo buya, bim 'bäi, bi uan rá 'ye ngue ndepe da 'yoh yu ĵa'i, ne bi 'yęmbi:

—N'yohu ahu ma mi'israelhu, ne gätho ahu guín numansuhu Oĵa, dami 'yohmbu ya. ¹⁷Nu'a Oĵa gue dí tenhdü dyu israelhu, bi huan'du mam bombotahu ne bi japi bin xandı xun ngu nu'bu mí 'burpu ra häi Egipto, ne mí 'burpu tengu yu n'dan'yo ĵa'i. Ne nu Oĵa buya bá ĵuc'u nanguie rá ts'edi bu mi 'bui. ¹⁸Ne madague'a him madí döp Oĵa yú mbui u 'bu min 'yo mbe nyote njeya bu ma'ueni u, pe guehma bin ja rá yembui Oĵa. ¹⁹Ne bi un'na ra häi Canaan u ma mi'israelhu gue di manda zehe, 'bu mí jua'a bi hyo'u yoto yu nde xmi 'burpu. Ne bin zam bu ma mi'israelhu buya. ²⁰Nu Oĵa buya bi japi bim 'buh yú ze'mi, ne goho ciento ne yote ma'det'a njeya madí manda ma mi'israelhu, asta gue'bu go mím 'buh ra pongahya Samuel. ²¹M'bejua bi ndese yu ĵa'i n'da ra hmuts'ut'abi di manda u. Ne bi jap Oĵa a ra Saúl dim hmuts'ut'abi buya. Nu ra Saúl, rá ta a ra Cis, gue räm bombota ra Benjamín mí 'buh maya'bu. Ne nu'a ra Saúl bim hmuts'ut'abi yote njeya. ²²Nu'bu mi 'uec Oĵa ra Saúl buya, bi japi bim hmuts'ut'abi ra David. Ne mi man Oĵa, bi 'yęna: “Nuna ra David, rá ts'unt'u a ra Isaí, ęmme dín numanho, nguetho da 'yorca a ma pähä ne 'be'a gätho dín nde,” bi 'yęn Oĵa, bi 'yęn'a ra Pablo 'bu mín zo'u yú mijudío hu bu ra hnini Antioquia, ra häi Pisidia.

²³Ne bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'yęna:

—Ne gue'a ra David rám bom'betu na ra Jesús gue bá pencahu Oja, ma pør-patehu dyu israelhu, dyu judíohu, tengu mí man Oja maya'bu. ²⁴Ya ma guepu di dũmp'rá 'befi ra Jesús, nu ra Xuua mí xih ma mi'israelhu gue din xixya to'o gátho bi páh yú mbui nangue yú ts'oqui. ²⁵Nu'bu mí ts'ũtho da du a ra Xuua, nu'a mí mam buya: “Nu'a gá bẽmhbu gue guecã pe hinga guecã. Pe m'bejua ba ẽhe, ne hin dí sucã tengu a, nguetho ẽmme xun hẽts'i rá ts'edi a,” mí ẽn'a ra Xuua, bi 'yẽn'a ra Pablo.

²⁶Ne bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'yẽn'a:

—Man 'yohu ahũ, yũm bom'betuju ra Abraham, ne mi'da ahũ gue ne'ahũ guí numansuhũ Oja, gueju bá pencahu na rám hma Oja, ne i ma hague dán zã di pøjũ. ²⁷Pe nu ma mẽnguhũ mí 'bũpu Jerusalén, ne yú ngũrpi u, him mi pađi gue gue'a ra Jesús mí o't' yũ pongahya, madague'bu i hmam bu ja ma nijahu gátho yú pa ran säya. Janangue'a bi 'yørpa ra Jesús tengu mán t'o'ti 'bu mí yapi gue da hyo. ²⁸Nu ra Jesús nte min dupate, pe bi si'a ra Pilato gue di manda da tho. ²⁹Ne nu'bu mí 'yørpe 'be'a gátho mán t'o'ti bu ja rám hman Oja, ne m'bejua buya bi mba ma ca'mi bu ja ra pont'i, ne bi t'ãgui. ³⁰Pe nu Oja m'bejua ts'u bi xoxpu 'bu'u xun du. ³¹Ne nu yun 'yohu mín 'yohu mam'bet'o a ra Jesús 'bu mí nexpu ra häi Galilea, ne bi mba bu ra dañnini Jerusalén, ne guet'u i xih yu ja'i u ya.

³²Necã'be dí xi ahũ ya nangue ra Jesús, ran ho ma'da'yo gue'a mí xi Oja u ma bõtahu 'bu mí ma gue 'be'a majuani din ja. ³³Ne gue'a bin ja a ya. Gue bi jaçuahu 'bu mí xox'a ra Jesús, gue gueju dyum bom'betuju u bi xi Oja majuani. Tengu mán t'o'ti bu ja rám Hman Oja, ná yoho ra Salmo, i ẽna: “Nuya nam pa ya, dí ẽts'i'i, da nu'u yu ja'i ya gue majuani

ma Ts'unt'u i,” mí ẽn Oja 'bu mí 'yẽn'a, bi 'yẽn'a ra Pablo.

³⁴Ne xø bi 'yẽn'a ra Pablo:

—Ne bi xox Oja a ra Jesús 'bu mí du, ne hin da du mahøn'a. Ne gue'a bi man Oja, 'bu mí 'yẽn'a: “Dat'a ra hoganjapi ga 'da'i tengu dá xih majuani ra David,” bi 'yẽn Oja, bi 'yẽn'a ra Pablo.

³⁵Ne xø bi 'yẽn'a:

—Ne gue'a bi mam bu man'da ra Salmo gue bi 'yo't'a ra David, bi xi Oja: “Hin gui jap'a ni Hoga Ts'unt'u da 'ya a rá ngøc'yei,” bi 'yẽmbi. ³⁶Pe nu ra David nu'bu mí jua'a rá 'befi ngue bi 'yørpa rá páhä Oja gátho mí 'bucua ja ra häi, bi du. Ne 'darpũ yún 'yãgui yú bõta bi t'ãgui, ne bi 'ya bu rá ngøc'yei a buya.

³⁷Pe nu'a rá ngøc'yei ra Jesús, bi xox Oja a, him bi 'ya a. ³⁸Ma cu ahũ, dín nde ahũ gui pañmbu, nangue ra Jesús i jaju ra punbi nangue ma ts'oquihu, ne gue'a dí xi ahũ a ya. ³⁹Hønt'a go to'o gahũ ga dãp ma mbuihu a ra Jesús, din jaju ra punbi gátho ma ts'oquihu. Ne madague'a dí øthu yún t'edi ra Moisés bi xi Oja, pe hinga gue'u dí punga ma ts'oquihu u. ⁴⁰Dami 'yẽc'yeihu ra Cristo ya, janangue'a hin gui nuhu 'be'a bi man yu pongahya bu ja rám Hman Oja, nu'bu mí ma:

⁴¹Damin 'yomfẽnihu ts'u a gnãn then-nate thohu,

nguetho dí øt'ã n'da ra 'befi nuixte yu pa jabuya guí 'buhmbu.

Pe nu'bu hin gui 'yẽc'yeihu 'bu 'bo'o i xi ahũ, gui hyonya thohohu 'bu bi mba ma un'ni ahũ, ne gui tuhũ buya.

Gue'a mí man yu pongahya 'bu mí 'yẽn Oja, bi 'yẽn'a ra Pablo.

⁴²Ne nu'bu mí bøm bu ja ra nija ra Pablo ne'a mín 'youi, ne nu'u 'da gue madim peti bu bi 'yãp ra mate gue da xih mahøn'a 'bu ni yoto u, tengu xí xih ya. ⁴³Ne nu'bu mí gua'a ram peti bu ja ra nija, xun ngu yú mijudíohu ne'u i ẽc'yei tengu yu judío, bi den'na ra Pablo ne ra

Bernabé. Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi xifi ngue di thoqui da 'yəc'yei ra Jesús, gue dí 'dajü rá mate Oja a.

⁴⁴ Janangue'a nu'bu mí zøn'a hyäto pa büya, ngue ra pa ran säya, mbe gätho na ngu yu ja'i 'büpu ja ra hnini bim peti bu, ngue da 'yøh räm Hman Oja mahøn'a. ⁴⁵ Pe nu'bu mi nu'u yu judío ngue ní mba bu ja yú nija gätho yu ja'i, ne bin seya u büya. Ne bin junthu ra Pablo ne mí ɛn'u him majuañi a bi ma, ne bi c'aman'u a. ⁴⁶ Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi hyut'ran zambui ne nts'edi bi ma:

—Bi zän Oja m'bet'o thoho bi siju räm Hman Oja dyu judíoñu, ne hin gá hyámhbü. Janangue'a hin nin sähu gui hyámhbü ra temazaï. Pe ga mbähmbe ga xihmbe yu ja'i hing yu judío ya. ⁴⁷ Nguetho ra Hmu mahɛts'i bi mbencähe ne mi ma:

Ya dá penh'nahü gui xihmbü yu ja'i hing yu judío, din ja ran nequi yú mbüi. Ne gätho ra ximhäi gui mamhbü Hague dán zä ga yänba yú te yu ja'i, ne gue'a bi xije ra Hmu a, bi 'yɛn'a ra Pablo.

⁴⁸ Ne nu'bu mí 'yøh yu ja'i ngue hing yu judío 'be'a bi man ra Pablo, bin johya yú mbüi, ne bi 'yɛna:

—Xun ho räm Hman Oja, bi 'yɛn'u.

Ne bi 'yəc'yei to'o gätho män thahni gue din t'un'na ra temazaï. ⁴⁹ Ne nu räm Hman Oja, ya gätho bu ja ra häi Pisidia bi hma. ⁵⁰ Pe nu'u 'da yu judío bi parpa u 'da yu xisu, gue'u 'da mí søm bu ja yú nija ne mí pa nt'ɛspi bu ja ra hnini, ne'u mí'da yun 'yohü gue yu ngurpi bu ja ra hnini. Ne nu'u bi ucpa ra Pablo ne ra Bernabé büya, ne bi xifi da bøm bu ja yú häi. ⁵¹ Janangue'a nu ra Pablo ne ra Bernabé bi huac yú gua yu fonthäi, ngue n'da ra hmepya nde da ma, da nu rán theui a bi 'yøt'u. Ne bi mba bu ja ra hnini Iconio büya. ⁵² Pe nu yu 'yəc'yei bu Pisidia ɛmme bin johya, ne bi hyä ra ts'edi xun ho nangue rá Hogandähi Oja.

Ra Pablo ne ra Bernabé nubü ra hnini Iconio

14 Nubü Iconio, bi yurpu ra Pablo ne ra Bernabé bu ja yú nija yu judío, ne bi mam bu a räm Hman Oja. Ne bi ma xun ho, janangue'a xun ngu yú mijudíoñu bi 'yəc'yei, ne'u yu ja'i gue hing yu judío. ² Pe nu'u 'da yu judío ngue him bi 'yəc'yei ɛmme madin 'yuthü u hing yu judío, bim parbi da zü'u yu 'yəc'yei. ³ Pe nu ra Pablo ne ra Bernabé nya'a bim 'büpu, nguetho xun ngu bi 'yəc'yei bu, ne bi hyut' ran zambui bi ma nangue ra Hmu mahɛts'i. Nu ra Hmu bi un yú ts'edi u ngue da 'yøt' yu hmepya ne yun t'øt'e nuixte, gueru da bah yu ja'i, Oja in 'yohü ra Pablo ne ra Bernabé. ⁴ Pe nu yu ja'i bu ja ra hnini bin heque. 'Da'u bi den yu judío hing yu 'yəc'yei, ne 'da'u bi den ra Pablo ne ra Bernabé. ⁵ Janangue'a, nu yu ngurpi bu ja ra hnini bi un ran t'ɛdi u hing yu 'yəc'yei, yu judío u'da, hing yu judío u 'da, gue da zü'u, ne di bat'ado u. ⁶ Pe nu ra Pablo ne ra Bernabé, 'bu mí baði 'be'a nde da 'yørpe, bi 'dagui, bi mba bu ja ra hnini Listra, nepu ra hnini Derbe nubü ra häi Licaonia. Ne bin 'yo gätho ra xequi bu. ⁷ Nepu bá mam bu rán ho ma'da'yo ra Cristo bu u.

Bi mba ma bat'ado ra Pablo bu Listra

⁸ Nubü ja ra hnini Listra mí 'büpu n'da ran 'yohü, ra dogua, ngue ya xín jabü 'bu mim 'büi. Ne mí hurpu nguetho hin jam'bu bin 'yo. ⁹ Nu ran 'yohü i øde 'be'a bi man ra Pablo. Nu'bu mí hyɛt a ra Pablo, mí paði 'be'a mí m bɛn'a zü dogua, ngue ya i ɛc'yei gue dí hocpa rá gua ya. ¹⁰ Janangue'a nu ra Pablo nts'edi bi ma:

—Ndants'i gam 'bäi.

Nu ran 'yohü büya 'bex bi zägui bin 'yo. ¹¹ Ne nu'u yu ja'i, nu'bu mín nu 'be'a bi 'yøt'a ra Pablo, nts'edi bi mbafi, ne bin ya yú nde 'u licaonia, bi 'yɛna:

—Nuya yu oja ya, pe bi nequi tengu'bu yun 'yohu, bi zocua ja ra hai di 'buhmbu, bi 'yen'u.

¹²Nu ra Bernabé bi 'yembi tengu rá thuhu yú oja zehé ra Júpiter, ximangutho a ra Pablo bi 'yembi tengu rá thuhu yú oja zehé ra Mercurio. Nguetho man'da mi ya'a ra Pablo, ne i embi rá pongahya ra Júpiter a ra Mercurio.

¹³Nu'a ra mbäjä büya, ngue mí pep'a yú oja Júpiter, mí ja bu n'da ra ngu bu ndehini, gueru mí thande ra Júpiter yu ja'i. Nu'a ra mbäjä ne'u 'da yu ja'i bá si yun dani gueru 'buh ra Pablo ne ra Bernabé, embi ra Mercurio ne ra Júpiter, gue da hyo yun dani da mbospe. Ne bá ca yu doni, gátho da mbospe. ¹⁴Pe nu'bu mí bah ra Bernabé ne ra Pablo 'be'a i nde da 'yot'u yu ja'i, bi yurpu 'buh yu ja'i, bi dun yú pahni, ndepe da bah yu ja'i hingui numanho 'be'a nde da 'yot'u, ne bi 'yembi:

¹⁵—N'yohu ahü hanja ngubu gní 'yothu. Nguetho dyün 'yohu thoho'be, pe bá é'be ua gue dín nde ga xi a'be gui 'yes'hu 'be'a guí othu, nguetho sáti thoho 'be'a guím bembu. Nde'bu gui 'yes'hu gní thandehu u guí emfu yu oja ua ja ra hai, ne gui thandehu majuaní Oja. Nguetho gue'a bi 'yot' mahets'i necua ja ra hai ne ra deja ne gátho i ja ua. ¹⁶Nu'u yu pa bi thogui, Oja bi hyetho yu ja'i da 'yozehé yú pähä zehé. ¹⁷Pe nu Oja büya zai i urcahu rá hogan 'yomfëni i orcahu, gue bí penh ra 'ye ne di japi din ja ma huqihu, ne di 'daju 'be'a dí sihu ne di 'daju ran johya ma mbuihu, bi 'yen'a ra Pablo.

¹⁸Madague'bu ngubu mí man ra Pablo, pe xun hej bu í hecpa yu ja'i gue hin da mbospe.

¹⁹Pe bi zom bu 'da yu judío bá nexpu ra hnini Antioquia bu ja ra hai Pisidia, nepu Iconio, ne nu'u bi parba yu ja'i da zuh ra Pablo ne ra Bernabé. Nu yu ja'i büya bi bat'ado ra Pablo ne bi gurpu hai, bi hyon'a thi bu ja ra hnini, ne embi gue

ya bi du. ²⁰Pe nu'bu mí zoh yu 'yec'yei bu 'ben'a ra Pablo, bi ndants' puya, ne bi mba mahon'a bu ja ra hnini. Nu'bu mí hyax büya bi mbe ra Bernabé bu ja ra hnini Derbe.

²¹Nubu ja ra hnini Derbe bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne xun ngu bi 'yec'yei. Ne nubuya, nu ra Pablo ne ra Bernabé bá nexpu, bi thoh mahon'a bu ja yu hnini Listra ne Iconio nepu Antioquia bu ra hai Pisidia. ²²Gueru bi thoqui bi hat ra ts'edi yú mbui yu 'yec'yei, ne bi xifi di thocta a dí 'yec'yei, nguetho gátho to'o da yurpu di manda rá ts'edi Oja, jatho da nu xun ngu yun unbi. ²³Ne nubuya nu ra Pablo ne ra Bernabé bi 'ye't' yün ts'ihme 'bu mí huan'du din ngurpi n'da ngu n'da bu ja yun peti. Ne bi 'yap Oja ngue da mbax'u yu ngurpi. Ne bi dap'a Oja u gátho na ngu u yu 'yec'yei gue di jamansu, nguetho bi 'yec'yei Oja u.

Bá peng bu ra Pablo ne ra Bernabé bu Antioquia ra hai Siria

²⁴Ne nubuya ra Pablo ne ra Bernabé bi thopu ra hai Pisidia ne bi zom bu ra hnini Perge nubü ra hai Panfilia. ²⁵Ne gueru bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. M'bejua büya bi mba bu ra hnini Atalia. ²⁶Gueru bi hyu ra barco bi mba bu Antioquia bu ra hai Siria, gueru ra mbudi xí un Oja yú 'befi u, ne xí t'ap rá m fäts'i Oja u. Ne nuya bi juah ya. ²⁷Nu'bu mi zom bu, bi ma dim peti yu 'yec'yei, ne bi xifi gátho bi 'yot'e ngue bi ze'a Oja, ne bi xifi ne'u hing yu judío bi jap Oja bi 'yec'yei. ²⁸Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé, nya'a bim 'buhmbu yu 'yec'yei bu büya.

Bim peti yu ngurpi bu Jerusalén

15 Nu'u yu pa u bi zom bu Antioquia 'da yun 'yohu bi nexpu ra hai Judea. Ne sä bi xi'u yu 'yec'yei hing yu judío ngue hingui sä dim pø'a n'da 'bu hinga nthequi yú xifani, tengu bi xänba ra Moisés u yu judío. ²Nu ra Pablo ne ra

Bernabé nts'edi bin junthū ũ, janangue'a bi t'ẽmbi da mba bu Jerusalén, ne'ũ mi'da yũ 'yẽc'yei, din yãhũ bu yú 'bãihũ ra Cristo ne'ũ mi'da yũ ngurpi bu, nangue 'be'a bi man'ũ yũn 'yohũ.

³ Janangue'a nu'ũ yũ 'yẽc'yei bu Antioquia bin 'yẽhmbũ buya, bi mbenpũ ja ra 'yu ũ. Ne nu'bu mi hyãx ra 'yu ní mba Jerusalén, bi thopũ ja ra hãi Fenicia nepũ ra hãi Samaria. Ne nubũ bi thogui, bi xih yũ 'yẽc'yei ngue bi hye'ũ yú t'ẽc'yei zehẽ ũ hing yũ judío, ne bi den ra Cristo. Ne nu'bu mí 'yø'ũ yũ cu nangue ra Cristo 'be'a bi man ra Pablo, bin johya buya.

⁴ Nu ra Pablo ne ra Bernabé ne'ũ mín 'yohũ buya, bi zøm bu Jerusalén. Ne nu yú 'bãihũ ra Cristo ne'ũ mi'da yũ ngurpi mi 'burpũ, ne gãtho mi'da yũ 'yẽc'yei, bin johya 'bu mín nu'ũ, ne bim petihũ. Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé bi ma gãtho 'be'a bi 'yøt'e, ngue bi zẽ'a Ojã 'bu mí xi'ũ hing yũ judío. ⁵ Pẽ 'da'ũ yũ judío, yũ fariseo ũ ngue mí ẽc'yei, bim 'bãi ne bi 'yẽna:

—Jatho da mba nthequi yú xifani yũ 'yẽc'yei gue hing yũ judío, ne da sifi da 'yøt' yũn t'ẽdi ra Moisés, bi 'yẽn'ũ.

⁶ Nu'ũ yú 'bãihũ ra Cristo buya, ne'ũ mi'da yũ ngurpi, bim peti ngue bin 'yãn'dũ 'be'a man'da xũn ho da 'yøt'e. ⁷ Ne nu'bu nya'a thoho madín 'yomfẽni ũ, bim 'bã'a ra Pedro, ne bi 'yẽna:

—N'yohũ ahũ, guí pãhmbũ gue maya'bu ts'ũ bi xicã Ojã n'dandj gue ga xi'ũ 'da yũ jã'i hing yũ judío ran ho ma'da'yo. Ne nangue dá mangã, bi zã bi 'yøde ne bi 'yẽc'yei. ⁸ Nu Ojã gue i pãpa yú mbui yũ jã'i, bi jaju ga pãhmbũ i sin'ũ hing yũ judío, nguetho bi un rá Hogandãhi Ojã ũ, tengu bi 'daju dyũ judío. ⁹ Nu Ojã him bi 'yøt'a n'da ran heque nangueju dyũ judío ne'ũ hing yũ judío, pe ne'ũ bi japi bi bo yú mbui ngue bi 'yẽc'yei. ¹⁰ Nuya hanja guí ẽmhũ hin da zin Ojã ũ gue him bi 'yøt' yũn t'ẽdi ra Moisés, pe ya bi zin Ojã ũ. Nguetho guí ẽmhũ i jatho da 'yøt'ũ

yũn t'ẽdi, tengu'bu gui hyøspahũ n'da ra 'beni, gue hin dá hãthũ, xinga gue'ũ mam bombøtahũ xtã hyãt'i, bi 'yẽn'a ra Pedro.

¹¹ Ne xø bi 'yẽna:

—Pẽ nuju dí ẽc'yeihũ ngue da mba ma pøhøgãhũ nangue rá mate ra Hmu Jesús, nguetho'ũ hing yũ judío, bi 'yẽn'a ra Pedro.

¹² Ne nubuya bi yã ra Bernabé ne ra Pablo, ne bi xi'ũ 'be'a gãtho bi 'yøt'e nangue rá ts'edi Ojã, yũ hmepya ne yũn t'øt'e nuixte ngue bi 'yørpũ 'buh yũ jã'i hing yũ judío. Ne gãtho ná yã'ũ njom bin yã. ¹³ Nu'bu mí gua'a bi ma ra Pablo ne ra Bernabé, nu ra Jacobo Santiago bi 'yẽmp'ũ madim peti bu:

—N'yohũ ahũ gui 'yøhmbũ ya 'be'a dí mangã. ¹⁴ Nu ra Simón Pedro ya bi xijũ ha ín ja Ojã ra mbudi bi huahn'ni 'da yũ jã'i hing yũ judío ngue da 'yẽc'yei. ¹⁵ Ne nguetho bi man yũ pøngahyã 'bu maya'bu, 'bu mi 'yo't'i 'be'a bi man Ojã.

¹⁶ Bi 'yẽna:

M'bejua gua pengã mahøn'a, ne ga japi din thãdegui mahøn'a tengu mi thãdegui nu'bu mí 'buh ra David.

Tenguetho 'bu di hoc mahøn'a n'da ra nijã gue xũn yøt'e.

¹⁷ Ne gãtho mi'da yũ jã'i da hyongui, guecã dra Hmu mahẽts'i.

Gãtho to'o yũ jã'i hing yũ judío ngue ma mbeti ũ, da hyongui.

¹⁸ Njabũ bi man Ojã maya'bu ne bi japi bi fãhya gue'bu go maya'bu.

¹⁹ Janangue'a dí xi ahũ ya, ẽn'a ra Jacobo, nde'bu hin te ga xihmbũ da 'yøt'a xũn hẽi ũ hing yũ judío, gue nu'ũ xi hyese yú t'ẽc'yei ne i ten'na Ojã. ²⁰ Pẽ ga othũ n'da ra søcuã, ne ga xihmbũ ũ da hyegui gãtho yũn t'øt'e yũ hmite, ne hin da 'yøt' yũn 'yomt'ẽni, ne hin da za ra ngø gue him bi bøn rá ji 'bu mí tho, ne hin da zi ra ji. ²¹ Janangue'a hin di ẽnba yú mbui to i ten yũn t'ẽdi ra Moisés, nguetho xũn

ngu yu jeya xí thogui i hmam bu ja yú nija yu judío yún t'èdi ra Moisés, gátho yu hnini i hma 'bu ra pa ran ts'äya, bi 'yèn'a ra Jacobo.

²²Gátho yu 'yèç'yèi ne yú 'bäihü ra Cristo ne mi'da yu ngurpi bi numanho 'be'a bi man'a ra Jacobo. Ne mi èn'u gue da thanh'ni 'da da 'behni da mbähä ra Pablo ne ra Bernabé bu Antioquía. Ne bi thanh'na ra Judas t'èmbi Barsabás ne ra Silas, ne gue'u 'da yú ngurpi yu 'yèç'yèi u. ²³Ne nu ra søcuq ngue bi gats'i bi ma:

“Nugähe, ma 'bäigähe a ra Jesucristo, ne mi'da gähe gue dyú ngurpigähe, ne gátho ni cuje nangué ra Cristo, dí pen'nahü ra søcuq, ma cu ahü, ne dadí zengua ahe. Dadín cuhü nangué ra Cristo gyu ja'ihü ngue hin gyu judíoü guí 'buhmbu bu Antioquía, nepu gátho ra häi Siria nepu ra häi Cilicia. ²⁴Nugähe dá øhmbe ngue 'da yun 'yohü bi nexua bi mba bu, ne bi pat'ahü ne bi xi ahü ngue jatho da mba nthequi ni xifanihü ne gui 'yøthü rán t'èdi ra Moisés. Pe nu'u hin dá penhdähe u. ²⁵Nugähe dám petihe ne dá sänhde 'da yun 'yohü da mbähä ra Pablo ne ra Bernabé. ²⁶Nu ra Pablo ne ra Bernabé emme dí numanhohe, nguetho hingui su din 'yo bu hapu èna da tho, ngue da ma nangué ma Hmuhü ra Jesucristo. ²⁷Ne dá penhde ra Judas ne ra Silas da xi'asehü 'be'a dá othe. ²⁸Nguetho rá Hogandähi Oja bi xije, ne dá numanhohe, ngue hin ga 'da ahü mi'da yun t'èdi xun hëi gui 'yøthü nangué yún t'èdi ra Moisés. Hønt' ya zu ts'u yun t'èdi dá ot'ahe. ²⁹Nuya dí xi ahe ya, ngue hin gui sihü 'be'a bi 'bøspa yu hmitte, xinga gue ra ji gui sihü, xinga gue gui sahü ra ngø gue him bi bøn ra ji 'bu mi tho. Ne hin gui 'yøthü yun 'yomt'èni. Nu'bu gui hyehmbu gátho 'be'a dí xi ahe, xun ho 'bu. Oja da mbäx ahü. Ne hønt'a dí xi ahe ya,” bi 'yèn'a ra søcuq bi 'yo't'a ra Jacobo San-

tiago 'bu mi ja ram peti bu Jerusalén, bi gax ra Pablo.

³⁰Ne nubüya, bi mbähä ra Pablo, ra Bernabé, ne ra Judas, ne ra Silas bu ja ra hnini Antioquía. Nu'bu mí zøm bu, bi ma dí peti yu 'yèç'yèi ne bi dá ra søcuq büya. ³¹Ne nu'bu mí nu'u 'be'a mí mam bu ja ra søcuq, bin johya yú mbüi nangué ran zofo bi sifi, ngue bi hyurpa yú mbüi. ³²Nu ra Judas ne ra Silas, ne'u, yu pøn-gahya u. Ne nangué rán zofo u bi hyurpa yú mbüi yu 'yèç'yèi. Ne bi mbäts'i da 'yèç'yèi xun ho. ³³Nu ra Judas ne ra Silas bim 'bupü Antioquía 'da yu pa. M'bejua bin 'yète yu 'yèç'yèi, bi mbehni da mbeng bu 'bu'u ngue bá penh'du. ³⁴Ne m'bejua him bi nde bi mbeng bu ra Silas, ne bá copü Antioquía. ³⁵Ne ra Pablo ne ra Bernabé bi gopü Antioquía. Nu'u ne'u gátho mi'da yu xänbate bin xänbate bu, ne bi mamp'a rám Hman ra Cristo.

Ná yondj bi mba n'danni ra Pablo, bi man rám Hman Oja

³⁶Nu'bu mí tho'i 'da yu pa, ra Pablo bi 'yèmp'a ra Bernabé:

—Ga mbe bu ja n'da ngu n'da yu hnini xtán 'youi xtám mammi rám Hman Oja. Ga nuui ma cuhü nangué ra Cristo 'be'a di ja'u.

³⁷Nu ra Bernabé bi nde da zix'a ra Xuua Marcos. ³⁸Pe nu ra Pablo him mi nde da zix'a, nguetho nu'a bi 'dapü Panfilia, ne him bi thoc rá 'befi bu. ³⁹Ne hinga 'da'angu bi bømme ne bin heque. Nu ra Bernabé bi zix'a ra Marcos bi hyu ra barco í mba bu ra t'uhäi Chipre. ⁴⁰Nu ra Pablo bi huanh'na ra Silas ngue da mbe. Ne nu yu 'yèç'yèi bu Antioquía bin yähu Oja, bi 'yöp rá mate Oja nangué'u. Bi mba büya. ⁴¹Ne nu'u bi thopü ra häi Siria nepu Cilicia, ne nya'a ts'u bim 'bupü hapu bi thogui, gue bi hat ra ts'edi xun ho yu 'yèç'yèi bu.

Nu ra Timoteo bin 'yohu ra Pablo ne ra Silas

16 Nu ra Pablo ne ra Silas bi mba bu ra hnini Derbe nepu Lистра. Ne bin timhbu bu n'da ra 'yec'yei, ra Timoteo na. Nu ra mbe ra judío, ne ra 'yec'yei a, pe nu rá ta, ra mengu bu Grecia a. ²Nu yu 'yec'yei bu Lистра nepu Iconio bi manho nangue ra Timoteo. ³Ne nu ra Pablo bi nde din 'youi a, janangue'a bi hycpa rá xifani, gue hin di u't' yú mbui yu judío. Nguetho gátho yu judío 'bupu i pađi ngue rá ta ra mengu bu Grecia a. ⁴Ne gátho yu hnini bu bi thogui bi xih yu 'yec'yei da 'yot'e 'be'a bi man ra Jacobo ne yú 'báihu ra Cristo ne yú ngurpi yu 'yec'yei bu Jerusalén, ngue 'be'a xun ho da 'yot'u hing yu judío. ⁵Ne gátho yu 'yec'yei bi thochtatho bin te yú mbui nangue 'be'a bi 'yec'yei. Ne mpa 'bu mpa 'bu man'da i hux'a ná ngu yu 'yec'yei.

Nu ra Pablo bi 'uj tengu'bu n'da ra mengu Macedonia

⁶Nu'u bi thocpu ra hai Frigia nepu ra hai Galacia buya, nguetho him bi jap'a rá Hogandahi Oja xtá man ram hma bu ra hai Asia. ⁷Nu'bu mi zom bu ra hai Misia ena xtá mba bu ra hai Bitinia, pe nu rá Hogandahi Oja xinga guepu bi japi da mba bu. ⁸Bi thorpú ja ra hai Misia buya, bi mba bu ra hnini Troas bu ndendeja. ⁹Ne nubuya nu ra Pablo bi nu n'da ran t'uti 'bu min xui, tengu'bu ra t'i, ena gue'bu n'da ran 'yohu ra mengu Macedonia mí 'bapu ja rá hmi, ne bi 'yembi: "Ba ecua ja ra hai Macedonia ne gui zeje ts'u," bi 'yena. ¹⁰Ne nugá dra Lucas, dí o't'á ra socuq i ja ua, dín nde ga mbähmbe bu ra Pablo. Ne nangue'a bi t'ut'a ra Pablo, janangue'a 'bex dán sähe ga mbähmbe bu ja ra hai Macedonia, nguetho dá haxhe njuani ngue'a Oja bi zoncähe bu, in ndeje ga mamhbe bu ran ho ma'da'yo dí yanju a.

Bi zom bu Filipos ra Pablo ne ra Silas

¹¹Nu'bu má pömhbe bu Troas dá huhe n'da ra barco ne njuantho dá uenthe bu ja ra t'uhäi Samotracia gue i jabu made ra deja. Nu'bu mi hyats'i dá thohmbe bu Neápolis. ¹²Dá nexhe bu Neápolis buya ne dá sömhbe bu ra dahhini Filipos, rán guat'i ra hai Roma. Nu ra hnini Filipos man'da ja rá ts'edi xinda gue mi'da yu hnini bu ra hai Macedonia. Ne däm 'buhmbe bu 'da yu pa. ¹³Ne nu'bu ra pa ran säya dá pömhbe bu ja ra hnini, dá mbähmbe bu ja ra ndendathe guepu zant'a min yahu Oja yu ja'i. Ne dá huhmbe bu, dá xihmbe rá m Hman Oja u yu xisu ngue madim peti bu. ¹⁴Ne nu n'da ra xisu í Lidia ra mengu bu Tiatira, bi 'yode 'be'a dá mamhbe. Nu'a ra Lidia ra mbä'böt'e na, i pä ra 'böt'e xun jupoi ngue xun ho. Nu'a i ec'yei ne mi numansu Oja, janangue'a bi xocua rá mbui da 'yode xun ho 'be'a bi man'a ra Pablo. ¹⁵Nu ra Lidia bin xixya buya ne gátho 'bupu rá ngu. M'bejua bi xicähe:

—Nu'bu guí ena majuani dí ec'yei ra Hmu mahets'i, ba ehmbu ua ja ma ngu gam 'buhmbu ua 'da yu pa, bi 'yenje.

Ne bi 'yorcahe ts'edi janangue'a dá mbähmbe.

¹⁶N'da ra pa nu'bu má mbähmbe bu zai bi yahu Oja yu ja'i, dán c'athe n'da ra hmute ra 'yeh. Nu'a man ra 'yode nangue ra zithu min 'youi, ne mí taha xun ngu ra mbeti di un'du yú hmu. ¹⁷Nu'a ra hmute mi ten'na ra Pablo necähe. Bi mbafi bi 'yena:

—Nuya yun 'yohu, yú mbefi Oja nuixte thoho, i xangahu Hague dán zä dam pöhmbe, bi 'yena.

¹⁸Ne xun ngu yu pa ngubu mi ot' ra hmute. Madí xömbui ra Pablo ne bi xi'a ra zithu min 'youi ra hmute:

—Nangue rá thuhu ra Jesucristo dami pöm bu rá mbui na ra hmute, bi 'yembi. 'Bexque bi bön ra zithu buya.

¹⁹ Nu'bu mí pəh yú hmu ra hmute gue him man zä da dəp rán zäbi, bi bent'a ra Pablo ne ra Silas, ne bi zixpu ja ra täi guepu 'buh yu zé'mi. ²⁰ Ne nu'bu mi dä bu 'buh yu zé'mi, bi 'yən'u:

—Nuya yun 'yohu 'bucua, yu judío ya. Ne in nde di ts'on yu ja'i 'bucua ja ma hninih. ²¹ Ne i man yun t'ot'e gue hingui sä ga othu, nguetho nuju dyu romanoh. Ne hin'yu man t'ədi ga othu a i xiju, sä bi 'yən'u yu yapate.

²² Ne bi munts' yu ja'i ngue nde da zu'u. Nu yu zé'mi buya, bi manda da 'böcua yú pahni, da mba m'bei ra Pablo ne ra Silas. ²³ Ne nu'bu mi juadi ngue emme xí 'bei, bi mba njot'i bu ja ra fädi. Ne bi sih ra mbängoxthi da mbädi xun ho. ²⁴ Nu'bu min t'un ran t'ədi ra mbädi bi zixpu man'da mbo. Ne bi zemba yú gua bu ja ra fädiza.

²⁵ Nu'bu mi zöm made ra xui buya, nu ra Pablo ne ra Silas min yəhu Oja ne bin tuh yú thuhu Oja. Ne gätho mi'da yu ofädi mi øde. ²⁶ Ne 'dahmantho 'bu mi mbüdi bin ja n'da ra 'yänhäi, gue'bu go mi guhni yú guangu ra fädi. Gätho yu jut'i bin xozehe ne gätho yu t'egui man that'i yu ofädi bin xozehe. ²⁷ Ne nu'bu mi nuh rá mbängoxthi ra fädi, bi nu gätho nsoqui yu goxthi, bi gux rá juai buya gue nde xtín hyose, nguetho mim beñi ngue embi gätho xí 'da'u yu ofädi. ²⁸ Pe nu ra Pablo nts'edi bi mba't'i, bi 'yëmbi:

—O gadín unba zehé nguetho gätho dí 'bucähe ua.

²⁹ Ne nu'a ra mbängoxthi buya bi 'yá'a n'da ra sibi, bi yurpu mbo, ne emme di fet'i nguetho min su. Ne bi yörpu ja rá gua ra Pablo ne ra Silas. ³⁰ Ne bi gucpu thi u, ne bi 'yänni:

—N'yohu aui 'be'a sä ga ot'ä nguepu da zä dam pöcä, bi 'yëna.

³¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi 'yëmbi:

—Dami dəp ni mbui ra Hmu, ra Jesucristo, di pun'na ni ts'oqui, ne da zi-

manho i, ne'u gätho 'bupu ni ngu, 'bu di dəp yú mbui a, bi 'yëmbi.

³² Nubuya bi xih rán ho ma'da'yo ra Cristo ne gätho 'bupu rá ngu. ³³ Ne nu'a ra mbängoxthi ne gätho 'bupu ja rá ngu bin xixya a ra xui a. ³⁴ Nu'a ra mbängoxthi buya bi zix'a ra Pablo ne ra Silas bu ja rá ngu, ne bi 'uini. Ne'a, ne gätho 'bupu ja rá ngu emme bin johya nguetho bi 'yëc'yei Oja.

³⁵ Nu'bu mí hyats'i, nu'u yu zé'mi bi mbenh'du yu asmayo da xih ra mbängoxthi da böm bu ja ra fädi ra Pablo ne ra Silas. ³⁶ Ne nu'a ra mbängoxthi bi xi'a ra Pablo buya:

—Nu yu zé'mi bá penh ra nde ga xoc'au. Nuya sä gui pømme ne nte gui jai, bi 'yëmbi.

³⁷ Pe nu ra Pablo bi 'yëmbi:

—Nugä'be dí ca'be ran t'ədi bi böm bu Roma, pe guehma bi 'benzagä'be bu 'buh yu ja'i, ne him 'be bi juängä'be pe bi goctä'be. Nuya ha ən'u gui jugä'be ngue njon da nu. Hin'na, hingui sä. Bá xifi ba əse da xogä'be, bi 'yëna.

³⁸ Nu yu asmayo buya bi mba bi xih yu zé'mi 'be'a bi ma ra Pablo. Nu yu zé'mi nu'bu mi 'yode ngue i ca yun t'ədi bu Roma a ra Pablo ne ra Silas buya, emme bin su. ³⁹ Ne nu'bu bá əh yu zé'mi buya, bi xocuabi ne bi 'yap ra punbi, ne bi xi'u:

—Yorcahe ra mate gui pømme ua ja ra hnini, bi 'yëmbi.

⁴⁰ Pe nu ra Pablo ne ra Silas 'bu mí böm bu ja ra fädi, bi mba bu ja rá ngu ra Lidia. Ne nu'bu mi nu yu cu nangue ra Cristo, bi hat ra ts'edi yú mbui u, ne bi mba buya.

Ran 'yo'ts'i bu Tesalónica

17 Nu'a ra Pablo ne ra Silas bi thopu ja ra hnini Anfipolis nepu Apolonia ne bi zöm bu ja ra hnini Tesalónica. Guepu Tesalónica bí ja bu n'da rá niya yu judío. ² Ne nhyu semana bim 'bupu, ne nu'bu xun dat yu pa ran säya, bi mam bu rám Hman Oja a ra Pablo. ³ Ne jante

thoho bi xifi xun ho nangu ram hma mán t'o'ti maya'bu, gue gue'a ra Cristo jatho da nu ran unbi ne da du, ne m'bejua da ndants' mahon'a bu 'bu'u xun du.

—Ne gue'a bi nu ra Jesús a mán t'o'ti tengu dí xi ahú, janangue'a ga pahmbu gue gue'a ra Cristo rá Thahni Oja a, bi 'yem' bu mi xänbi.

⁴Ne nu'u 'da yu judío bi dáp yú mbui ra Cristo, ne bi den'na ra Pablo ne ra Silas. Ne emme xun ngu yu mengu bu Grecia ngue mi numansu Oja bi 'yec'yei. Ne xun ngu yu xisu yu mengu bu grecia gue mí hnumansu, bi 'yec'yei. ⁵Pe 'da yu judío ngue him mí ec'yei bin seya, ne bi zonzh'nu yu ts'om'bäi bi xifi di parba yu ja'i, asta gue'bu gätho ra hnini bi parbi. Ne nu'u bi mba bu rá ngu ra Jasón, bi 'uexpa bu rá ngu, i hon'a ra Pablo ne ra Silas, ena da guqui gue di dä bu 'buh yu ja'i. ⁶Ne nu'bu him mi dñn ra Pablo ne ra Silas, bi zix'a ra Jasón, nts'edi bi gats'i, ne mi'da yu 'yec'yei, bi zixpu 'buh yu ze'mi bu ja ra hnini. Bi mbafi ne bi 'yena:

—Guehna n'dat'a mbemhbu u yun 'yohu gue ya bi ts'oni gätho ra ximhäi, ne bi zocua ya. ⁷Ne nuna ra Jasón bi säyaba bu rá ngu. Ne nu'u hingui numansu rán t'edi ma ts'ut'abihü bu Roma, nguetho en'u i 'buh man'da ra ts'ut'abi guehna ra Jesús, bi 'yem'u yu ts'om'bäi.

⁸Nu yu ja'i ne yu ze'mi bin cue 'bu mí 'yode 'be'a bi man'u. ⁹Ne nubuya nu ra Jasón ne'u mi'da bi thacua ra mbeti gue da bom bu ja ra hnini ra Pablo ne ra Silas, ne bi mba ma thogue buya.

Bi zom bu Berea ra Pablo ne ra Silas

¹⁰Bexque guet'a ra xui a bin 'yemhbu yu 'yec'yei a ra Pablo ne ra Silas. Bi mba bu ja ra hnini Berea. Ne nu'bu mí zom bu, bi mba bu ja rá nija yu judío. ¹¹Nu yu judío gue 'bupü, man'da xun ho yú mbui xinda gue'u 'bupü Tesalónica. Nguetho 'bexque bi xoc yú mbui, mí ja ra pähä ngue da hyan a bi man ra Pablo.

Ne gätho yu pa bi neh yú söcuá Oja maya'bu, ngue nde bu da badi 'bu din theui u i man'a ra Pablo. ¹²Ne xun ngu u bi 'yec'yei. Ne yu xisu, yu mengu bu grecia, ngue mi hnumansu, xun ngu bi 'yec'yei, ximangut yun 'yohu bi 'yec'yei. ¹³Ne nu yu judío bu Tesalónica nu'bu mi badi gue i man ran ho ma'da'yo bu Berea a ra Pablo, bi mba bu buya ngue di parba yu ja'i. ¹⁴Pe nu yu 'yec'yei 'bex bi zix'a ra Pablo bu ndendeja. Pe nu ra Silas ne ra Timoteo bi gopü Berea. ¹⁵Nu'u min 'yohu ra Pablo bi zixpu ja ra hnini Atenas buya. Ne bi mbeng bu, ne bi xi'a ra Silas ne ra Timoteo gue ra Pablo ndepe da mba bu n'dihi bu 'bui.

Bi zoh yu mengu Atenas a ra Pablo

¹⁶Ne nu'bu min dõ'mate ra Pablo bu Atenas, emme bi du rá mbui 'bu mín nu gätho ra hnini xí muns' yu nyogui. ¹⁷Janangue'a nu ra Pablo bin yahu yu judío bu ja ra nija, ne'u mi'da ngue mi thande Oja. Ne gätho yu pa mi yahu yu ja'i ngue gätho mi tim bu ja ra tai. ¹⁸Ne'u 'da yun 'yohu gue i tenba yú t'ec'yei zehe yu Epicúreos, ne mi'da i tenba yú t'ec'yei zehe yu Estoicos, bin yahu ra Pablo. Nu'u 'da bi ma:

—'Be'a ní mba i man na ra ndemhya n'yohu.

Ne'u mi'da bi ma, bi 'yena:

—Masque im ma ngue 'buh mi'da yu oja, bi 'yem'u.

Ngubu bi ma nguetho bi man ra Pablo nangu ra Jesús, ne bi ma ngue bi ndants' 'bu mi du. ¹⁹Nu'u bi zix'a ra Pablo bu ja ra nyuni t'embi Areópago bu ja ra hnini guepu zai i hman yun zofo. Ne bi xi'a ra Pablo:

—'Be'a ním hma guín nde gui xije, dín nde ga pahmbe. ²⁰Nguetho guí xije 'dan'yo yem hma ngue hin dí pahmbe, ne dín nde ga pahmbe 'be'a nám bõn'a, bi 'yem'u.

²¹ Nguetho yu mengu bu Atenas ne'u mi'da yu 'damhnini mí 'bupú, hont'a numanho da 'yot'a, gue da 'yode 'be'a gue ma' da'yo, ne da ma.

²² Ne nu ra Pablo bi 'bä'inde bu ja ra junta guepu Areópagó. Ne bi xi'u:

—N'yohu ahü gyu menguhu ua Atenas, dá nugä emme guí thandehü yu oja.

²³ Nu'bü män 'yogä bu ja ni hninihü dá nugä 'be'a guí thandehü. Ne dá nugä n'da ra mexado guepu guí thandehü man'da ra Oja, ne man t'o'ti bu: “Ra Oja ngue njongui pađi to'o a.” Nuya ga xi ahü ya nangue ra Oja guí thandehü pe hin guí paħmbu to'o.

²⁴ Nu'a Oja ngue bi 'yot' ra ximhäi ne gätho 'be'a i ja ua, nu'a gue'a ra Hmu mahets'i necua ja ra häi. Nu'a hingui 'bupú ja yu ngu i hoh yu ja'i. ²⁵ Ne nte di 'bedi, hingui jatho da hyani 'be'a da 'yörpa yu ja'i nguetho gue'a di un ra te ne di un ran zaqui gätho to'o i 'büi. Ne gätho mi'da mahyoni di uni.

²⁶ Ne 'dat'a ra ji bi 'yot' Oja gätho yu ja'i ngue gätho yu nde, ndepe dim 'büi gätho na nguni ra ximhäi, ne bi zänba yu pa dim 'bucua ja ra häi, ne bi zänbi hapu dim 'büi. ²⁷ Njabu bi 'yot' Oja, ndepe gätho yu ja'i da hyon'a Oja nguepu da đini. Pe majuani hinga yatho i 'bu Oja 'bu ga homhbü ga paħmbü a. ²⁸ Nguetho nu Oja bi jaju däm 'buhmbü, ne bi jaju dí 'yohu, ne dadí 'yamhbü. Tengu bi man'i 'da ni 'yosocuahü nu'bu i ena: “Nuju yú ja'igähu Oja nguetho bi zänni däm 'buhmbü ua,” bi 'yęn'u. ²⁹ Nu'bu gue'a Oja di 'daju ma tehu, hanja gní 'yęmfu Oja a ra hmite ra c'axti o gue ra t'axi o gue ra do nt'ot'e ngue yú 'ye yun 'yohu, nangue yün 'yomfenise. ³⁰ Pe nu Oja him bi 'yurpa ra güenda 'be'a mim bense u yu ja'i 'bu him mi ba Oja mam'bet'o. Pe nuya Oja bi ma ngue gätho yu ja'i di päh yün 'yomfeni. ³¹ Nguetho xun zän Oja n'da ra pa din ja ran t'änni nangue ra ximhäi. Da 'yot'ran t'änni xun ho n'da ran 'yohu

ngue bi huanh Oja. Nuna ran 'yohu, Oja bi xox 'bu mi du, janangue'a da bah yu ja'i hingui he'i da 'yot' ran juanbi, bi 'yęn'a ra Pablo.

³² Ne nu'bu mí 'yot'u yu ja'i 'be'a mí man'a ra Pablo, gue bi ndans' 'bu mi du, 'da'u bin thennate ne 'da'u mí ena:

—Ga øhmbü mahon'a nanguehna bi ndants'i.

³³ Nu ra Pablo bi 'uepu büya. ³⁴ Pe nu'u 'da bi den'na ra Pablo ne bi 'yęc'yei. Nuna n'da, ra Dionisio na, gue n'da ra ze'mi bu guepu madím peti yu ja'i bu Areópagó. Ne n'da ra xisu, ra Dámaris, ne'u mi'da bi den'na ra Pablo.

Bi zøm bu Corinto ra Pablo

18 M'bejua büya nu ra Pablo bi bøm bu Atenas, bi mba bu ra hnini Corinto. ² Ne bin tımmi bu n'da ra judío í Aquila, ra mengu ponto. Ja ní søhø bí 'yępu Roma bu ra häi Italia ra Aquila ne rá xisu Priscila, nguetho nu ra hmuts'ut'abi Claudio bá høn'a thi gätho yu judío bu ra dahhini Roma. Nu ra Pablo bi mba bá nu'a ra Aquila ne ra Priscila büya. ³ Ne bin zam bu yú ngu, nguetho 'dat'a ra 'befi i øt'e, i øt' yu ngu'bøt'e. ⁴ Ne gätho yú pa yun säya mí pa bu rá nija yu judío a ra Pablo, ne bi mam bu räm Hman Oja ne bi hyoni 'bepu dí 'yęc'yei yu judío ne'u hing yu judío.

⁵ Nu'bu bá epu ra häi Macedonia ra Silas ne ra Timoteo, bi nu ra Pablo gue gätho yu pa emme mi mam räm Hman Oja. Mí xänba yu judío ngue gue'a ra Jesús majuani ra Cristo mí tø'bu yu judío ngue din yante a. ⁶ Pe nu yu judío bi dumi bi ucpa a, ne bi man yu ts'ore nangue ra Pablo. Ne nu ra Pablo büya bi huac rá pahni, n'da ra hmepya gue hingui numanho 'be'a i øt'u. Bi 'yęmbi:

—Ya ni ts'oqui zehehu ngue hin gá hyan ra te mazai, tengu'bu gán hyosehu. Nuya hingui pa ma güendagä, nguetho

ya dá xi ahü. Pe nuya ga mbagä ga xih yu ja'i hing yu judío, bi 'yên'a ra Pablo.

⁷Ne má zä bi bøm bu ja rá niја yu judío a ra Pablo, bi mba bu ja rá ngu ra Justo. Nu'a, n'da ran 'yohu ngue i thände Oја, ne nu rá ngu, 'darpü jauri rá niја yu judío, ne guepü din xänbate bu mahøn'a. ⁸Nu ra Crispo, n'da ra ngurpi bu ja rá niја yu judío, bi 'yęc'yei ne gätho 'bүpү rá ngu. Ne xün ngu yu mengu corinto mi öh ran ho ma'da'yo, ne bi 'yęc'yei, ne bi ma ma xixyabi. ⁹Nu ra Hmu mahęts'i bi zo'a ra Pablo buya, nu'bu min xui, tengu'bu bi 'uj n'da ra t'i. Ne bi xifi:

—O guín su, pe dami thoqui gan ya, hin gan hętho, ¹⁰nguetho dadí hyün'a'i, ne njon da zä di ün'na'i, ne xün ngu i 'bүcua ja ra hnini da 'yęc'yeigui, bi 'yên Oја.

¹¹Nubuya nu ra Pablo bi gopu ja ra hnini Corinto n'da jeya made, ne bi xänba räm Hman Oја u yu ja'i.

¹²Pe nu'bu mín ts'üt'abi ra Galión nubu ra häi Acaya, nu 'da'u yu judío bim peti ngue nde da zu'a ra Pablo. Ne bi zix'a ra Pablo bu 'buh ra ts'üt'abi. ¹³Bi 'yęmbi:

—Nuna ran 'yohu na bi xänba yu ja'i ngue da dände Oја, pe n'dan'yo im ma, hinga gue'a tengu man t'ędihü, ęn'ü.

¹⁴Ne nu ra Pablo in nde din ya, pe nu ra ts'üt'abi ra Galión 'bex bi 'yęmp'ü yu judío:

—Nu'bu xcuá sihü na ran 'yohu nangue n'da ran ts'o xtá 'yöt na, xcá öcä a guim mamhbü. ¹⁵Pe guín cuehü nangue rá t'ęc'yei na, ngue nde da xi ahü to'o gui thändehü, ne nangue nin t'ędi zehehü. Hin dí nde dan juanbate nangue nin t'ędi zehehü, janangue'a dami hocpa zehehü, bi 'yên'a ra Galión.

¹⁶Bi 'yet'i, bi hyøn'a thi buya. ¹⁷Nubuya gätho yu mengu bu ja ra hnini gue hing yu judío bi bent'a ra Sóstenes, ra ngurpi bu ja rá niја yu judío, ne bi 'benza bu ja rá hmi ra

ts'üt'abi. Pe nu ra ts'üt'abi ra Galión him bi 'yörpamasu.

Bi mbeng bu ra häi Siria a ra Pablo

¹⁸Nu ra Pablo buya bi thoqui bim 'bүpү nya'a ts'u yu pa mahøn'a bu Corinto. M'bejua bí 'yęc'ü yu 'yęc'yei, bin 'yohu ra Aquila ne ra Priscila, ne bi hyu ra barco bi mba ra häi Siria. Ne nu'bu mí jua'a ra hmepya gue bi te rá xtá, bi 'yax rá ya buya, gue'a bi 'yörpü Cencrea. N'da ra hmepya nangue ram hma xí man ra Pablo gue bi xi Oја di ja'tsi. ¹⁹Nu'bu mi zøm bu ra hnini Éfeso ra Pablo, bi zopu ra Priscila ne ra Aquila ne bi mba bu rá niја yu judío. Ne bi xih yu judío bu rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁰Nu yu judío mi ndepe xtán gopu 'da yu pa, pe nu ra Pablo him bi nde. ²¹Bin 'yęte ne bi 'yęmbi:

—Jatho ga mba bu Jerusalén ga nu bu ra dämpeti da 'yöt' ma mijudíohü. Pe nu'bu rá pähä Oја gua pengä mahøn'a, bi 'yęna.

Bi nexpü, bi hyu n'da ra barco buya.

Ná hyundi bi mba n'danni ra Pablo

²²Nubu Cesarea bi gapu ra Pablo bu ja ra barco, ne bi mba bu Jerusalén, bi zengua yu 'yęc'yei bu ja ra niја, ne 'bex bi mba bu Antioquia. ²³Nu'bu mim 'bүpү 'da yu pa, bi mba bu ja n'da ngu n'da yu hnini bu ja ra häi Galacia nepu Frigia, bi hat ra ts'edi yú mbui yu 'yęc'yei 'bүpү.

Ra Apolos bi mamp räm Hman Oја bu Éfeso

²⁴Nu'u yu pa u bi zøm bu Éfeso n'da ra judío, rá thuhu Apolos, ra mengu bu ra hnini Alejandría. Nu'a bi bađi xün ho räm Hman Oја maya'bu. ²⁵Ne bi sänbi zu ts'u nangue ra Hmu, ra Jesucristo. Ne ęmme bin johya ne nts'edi bi ma xün ho 'bu min xänbate, bi ma majuani nangue ra Jesús. Pe hont'a räm hma ra Xuua Nxixyá mí pađi, ne rán xixyá. ²⁶Ne nu ra

Apolos bi hyut'an zambui him bi zu bi mam bu ja rá niḡa yu judío. Pe nu'bu mí 'yoh ra Priscila ne ra Aquila 'be'a man'a, n'danni bi zits'i ne bi xänbi man'da xun ho ngue rá 'yu Oḡa. ²⁷Ne nu'bu mí nde da mba ra Apolos ra häi Acaya, guepu Corinto, nu yu cu nangué ra Cristo bi xifi ngue xun ho da mba. Bi 'yörpa n'da ra söcuḡa da ḡats'i, bi xih yu 'yeç'yei bu ngue da zini. Ne nu'bu mí zöm bu, bi ḡat ra ts'edi yú mbui yu 'yeç'yei bu, ne bi mbäts'i ḡätho bi 'yeç'yei rá mate ra Cristo. ²⁸Nguetho nu'bu min yaḡu yu judío gue hing yu 'yeç'yei, bi ḡaḡa, ngue ya mí ya con rá ts'edi Oḡa. Bi 'yuti nangué rá m Hman Oḡa maya'bu, gue gue'a ra Jesús ra Cristo mí hmam bu, gue mí t'bu.

Bi zöm bu Éfeso ra Pablo

19 Nu'bu mí 'bupu Corinto ra Apolos, ne nu ra Pablo buya i 'yo ḡätho yu hnini maxöts'e, ne bi zöm bu ra hnini Éfeso. Ne bin ṡimhbü bu 'da yu 'yeç'yei. ²Nu ra Pablo bi 'yän buya:

—Ha bin 'da ahu rá Hogandāhi Oḡa nu'bu ḡmí 'yeç'yeihu, bi 'yeḡa.

Nu'u bi ḡäti:

—Hin'na, nḡam'bu dá øhmbe gue i 'buh rá Hogandāhi Oḡa, bi 'yeḡn'u.

³Nubuya bi 'yän'na ra Pablo:

—'Be'a ním hma ḡá hyāmhbu 'bu ḡmín xixyāhu, bi 'yeḡmp'u.

Ne bi 'yeḡn'u buya:

—Tengu thoho bi man ra Xuua Nxixyā, bi 'yeḡn'u.

⁴Ne nu ra Pablo bi 'yeḡmbi:

—Guim beḡmhbu 'be'a bi man ra Xuua, nguetho nu'a ra Xuua bi xixyā yu ḡä'i to'o bi päḡ yän 'yomfēni nangué yú ts'oqui, ne bi xih yu ḡä'i da 'yeç'yei n'da ba ḡhe m'bejua, gue ra Jesús ra Cristo na, bi 'yeḡna.

⁵Ne nu'bu mí 'yoh rá m Hman ra Pablo, nu'u bi mba ma xixyābi nangué rá thuhu ra Hmu Jesús. ⁶Ne nu'bu mí dospa yú ya

yu ḡä'i ra Pablo, bi hyān rá Hogandāhi Oḡa u. Ne n'dan'yo yu nde bin ya'u buya, ne bim pōḡahya bi man rá m Hman Oḡa. ⁷Ne nu'u yu ḡä'i gue bi 'yeç'yei, í jua'i 'de'mayoho u.

⁸Nu ra Pablo bim 'bupu nhyuzna bu Éfeso buya. Bi hyut'an zambui bin ya bu ja rá niḡa yu judío, bi xih yu ḡä'i hague dán zä di manda Oḡa bu ja yú mbui, ne bi hyoni 'beḡpú dí 'yeç'yei yu ḡä'i. ⁹Pe nu'u 'da bi u't' yú mbui, hingui nde da 'yeç'yei, ne bi man ra ts'ore nangué rá 'yu Oḡa, guepu madím peti yu ḡä'i. Janangué'a bi 'ue'a ra Pablo buya ne bi mbähä yu 'yeç'yei bu ja n'da ra nguxädi, nu'a ra Tiranno ra xänbate bu. Nu'bu xum pōn yú xädi, i cut'a ra Pablo buya ne ḡätho yu pa mín xänbate bu. ¹⁰Nyo jeya njabu bi 'yöt'a ra Pablo. Ne ḡätho yu ḡä'i 'bupu ja ra häi Asia, yu judío ne'u hing yu judío mí øh ran ho ma'da'yo nangué ra Hmu, ra Jesús. ¹¹Ne xun ngu yun t'öt'e nuḡxte bi 'yöt'a ra Pablo, ngue bi 'yöt' Oḡa. ¹²Nguetho bi dā'u yu bayu o gue yu 'böt'e a ra Pablo, gue'u bi mbenpa u yun zāman'u buya, ne ḡätho bi zä, ne bi bōn'u yu zṡthu min 'yohu.

¹³Nubuya 'da yu judío ngue zäi yu mbonni, ḡna paḡi da hyōn'a thi yu zṡthu, ne sä i ndōnpa rá thuhu ra Jesús. Bi dū'mi bi xih yu zṡthu:

—Dami pōni nangué rá thuhu ra Jesús, gue'a ra Jesús i man ra Pablo, sä ḡn'u.

¹⁴Ne nuya guehya yoto, yú ts'unt'u n'da ra judío, ra Esceva, ra hmumbäḡa a. Ne nu'u yú ts'unt'u ḡna da hyōn'a thi n'da ra zṡthu. ¹⁵Pe nu ra zṡthu bi ḡädi:

—Nu ra Jesús dí paçä ngue ja rá ts'edi, ne ra Pablo dí paçä ngue ja rá ts'edi, pe nu'ehu, to'o ehü, bi 'yeḡn'a ra zṡthu.

¹⁶Ne nuna ran 'yohu min 'youi ra zṡthu, bi zäspa maxöts'e guepu mi 'bā'u yoto má 'yohu, bi ḡaḡa bin tunhdü ne bi unbi, ḡätho di dänba yú pahni. Ne bi bōm bu thi yun 'yohu, ya xí unbi ḡätho, nte he yú he. ¹⁷Ne nu'a bin ja, ḡätho bi

t'øpɸ ja ra hnini Éfeso. Gätho yɸ judío ne'u hing yɸ judío bi 'yøde ne gätho mí ja ra mbidi. Ne gätho bi 'yɛspa ra Jesús, ra Hmu buya.

¹⁸ Ne xɸn ngu ɸ gue mí ɛc'yɛi, bi zøm bu, bi nde da gomanho yú mbui, ne bi dá ra güenda a xí 'yøt'e. ¹⁹ Ne'u 'da mí m bædi bá cɸ yú søcuɸ, ngue yɸ libro yún xädi yɸ bædi, ne bi hyøspɸ ja ra sibi, gätho da nu'u mí 'bɸpɸ. Ne nu'bu mí mbede hangu gätho di muui, mbe mí jua'a yote ma 'det'a mahuɸi yɸ mbeti gue ra t'axi. ²⁰ Ne man'da xɸn ngu bi 'yɛc'yɛi rám hman Ojɸ yɸ jɸ'i bu Éfeso, man'da bi fädi ja rá ts'edi Ojɸ.

²¹ M'bejua buya bi bɛn'a ra Pablo da mba bu Jerusalén, pɛ m'bet'o da zøm bu ra häi Macedonia, nɛpɸ ra häi Acaya. Ne bi 'yɛna:

—Dam 'bucä ts'u bu Jerusalén, m'bejua ga mbagä bu ja ra dahnini Roma, bi 'yɛna.

²² Ne bi mbenpɸ Macedonia ɸ yoho yúm fäts'ihɸ, ra Timoteo ne ra Erasto, pɛ guese ra Pablo bim 'bɸpɸ mi'da yɸ pa bu Éfeso gue ra häi Asia.

Ran 'yo'ts'mahyɸ bu Éfeso

²³ Nu yɸ pa ɸ, xɸn ngu bi ndesui nangué rá 'yɸ Ojɸ bu Éfeso, ²⁴ Nguetho nu'a n'da ran 'yohɸ í Demetrio, rá 'befi da 'yøt' yɸ zu t'ungu ngue ra t'axi, ngue yú pøte ra danijɸ guepɸ i pa nthände ra ojɸ Diana. Nu'a, ne'u madím pɛhmbɸ, xɸn ngu bi dɸha nangué ra 'befi i øt'u. ²⁵ Nu ra Demetrio buya bi zonh'du 'da'angu ra 'befi mí øthɸ, ne bi xifi:

—N'yohɸ ahɸ guí pɸhmbɸ nangué ma 'befihɸ xɸn ngu ra mbeti dí tɸhmbɸ. ²⁶ Dí nuhɸ ne dí øhmbɸ hinga hønt'ua ra hnini Éfeso pɛ gätho ra häi Asia, 'be'a øt' na ra Pablo, i xih yɸ jɸ'i gue nu'u yɸ ojɸ nt'øt'e yú 'yɛ yɸn 'yohɸ ɛmbi ngue hing yɸ ojɸ ɸ. Ne xɸn ngu yɸ jɸ'i bi päh yún 'yomfɛni ne bi 'yɛc'yɛi a bi man ra Pablo. ²⁷ Nuya dán thehɸ n'da ra 'yanthj, ngue nu ma pøte

dí øthɸ njon da däi. Ne dim 'beh rá ts'edi rá ngu ra ojɸ Diana, ngue i nuixte. Ne da t'ɛmbi nte di muui. Pɛ nu'a ra Diana gue'a ojɸ a, ne gätho yɸ jɸ'i 'bucua ja ra häi Asia ne gätho ra ximhäi i thände a, sä bi 'yɛn'a ra Demetrio.

²⁸ Ne nu'bu mí 'yø'u, ɛmmɛ bi de ra cue. Ne nts'edi i mbafi:

—Xɸn ngu rá ts'edi ra Diana gue ma ojɸhɸ dyɸ menguhɸ ua Éfeso.

²⁹ Ne gätho bi yuntonto gue 'bɸpɸ ja ra hnini. Ne gätho bin tih 'darpɸ ní muxpɸ ja n'da ra ngu xɸn ndoho, ne bá bent' ra Gayo ne ra Aristarco, bi zixpɸ, ne nu ra Gayo ne ra Aristarco, yɸ mengu bu Macedonia min 'yohɸ ra Pablo bu 'yɸ. ³⁰ Ne'a ra Pablo nde xtá mba bu 'buh yɸ jɸ'i, pɛ nu yɸ 'yɛc'yɛi bi japi hin da mba. ³¹ Ne 'da'u gue mi ja yú ts'edi bu ja ra häi Asia madin amigohɸ ra Pablo, bi mbenpa ra nde gue hin da mba bu bí mux yɸ jɸ'i.

³² Ne 'dahma 'dan'yo bi man'u n'da ngu n'da nguetho gätho bi yuntonto. Ne xɸn ngu ɸ hingui pɸdi hanja bim peti bu.

³³ Nu ra Alejandro mi 'bä'inde bu 'buh yɸ jɸ'i, bi mba njuqui bu ja yú hmi yɸ jɸ'i buya, nguetho ndep'u yú mijudío hɸ din yɸ. Nu'a ra Alejandro buya bi uɸnba rá 'yɛ ndepe din hɛ yɸ jɸ'i, nguetho nde da xifi nte mán ts'o mí øt' yɸ judío. ³⁴ Pɛ nu'bu mí nu yɸ jɸ'i ngue ra judío ra Alejandro, mbe ma nyo ora bi mbafi, ne 'da'ingu bi ma:

—Xɸn ngu rá ts'edi ra Diana ma ojɸhɸ dyɸ menguhɸ ua Éfeso.

³⁵ Nu ra secretario bu ja ra hnini buya, bi japi ngue bin hɛ yɸ jɸ'i, bi xifi:

—Dyɸn 'yohuhɸ, dyɸ me'efesohɸ, hingui 'bucua n'da ran yohɸ gue hingui pɸdi dí jamansuhɸ ra ojɸ Diana, guejɸ dyɸ me'efesohɸ, ne gätho dí ɛspahɸ ra do bi däh mahɛts'i, gue rá pøte ra Diana. ³⁶ Ne nuna njo'o da zä da gøni. Janangué'a daman 'yomfɛnihɸ ts'u ne hin gui 'yøthɸ a hin da bømanho. ³⁷ Nu yɸn 'yohɸ ngue guá sihɸ ua, him bim pɛ bu ja rá ni jɸ

ra oja Diana. Ne him bi man ra ts'ore nangu'e'a ma ojahu ra Diana, bi 'yena.

³⁸ Ne xø bi 'y'en'a ra secretario:

—Nuna ra Demetrio ne'u mi'da gue dim pehmbu, nu'bu i ja 'be'a i nde di yapa n'da, nde'bu gue din yai bu ja ra dangu n'dahma n'da ngu n'da da zä din yase. ³⁹ Ne nu'bu ja man'da guí nde gui 'yøthu, dami xihmbu ra ze'mi da 'yøt'a n'da ra junta, guepu da mba ma hoqui. ⁴⁰ Nguetho di su da hnercahu hai 'bu da t'angahu nangu'e ra mbahni dá øthu ra pa jabuya, nguetho hin'yu 'be'a sä ga mamhbu nangu'e'a dá øthu ya, bi 'yena.

⁴¹ Ne nu'bu mi gua'a im ma, bi 'yet' yu jai.

Nu ra Pablo bi mba bu ra hai Macedonia nepu ra hai Grecia

20 Ne nu'bu min he nin 'yo'ts'mahya bu ra hnini Éfeso, nu ra Pablo bi zonzh'du yu 'yec'yei. Ne nu'bu mi un ran zofo, bin 'yete buya, bi mba bu Macedonia. ² Ne gätho bi zengua yu'yec'yei gätho ra hai Macedonia, bi hat ra ts'edi yu mbui nangu'e ram hman Oja bi xi'u. Ne m'bejua bi zom bu ja ra hai Grecia mahon'a. ³ Hyuzna bim 'bupu, ena xta hyu ra barco, gue xta mba bu ra hai Siria, pe nu'u 'da yu judio ena xtan daqui. Ne nu'bu mi badi 'be'a nde xta t'ørpe, bin 'yomfeni ne ba peng bu ja ra hai Macedonia. ⁴ Ne min 'yohu ra Pablo ra Sópater ra mengu berea a, ne'a ra Aristarco ne ra Segundo, yu mengu tesalónica u, ne nu ra Gayo ra mengu derbe a, ne nu'a ra Timoteo ne ra Tíquico ne ra Trófimo, yu mengu asia u. ⁵ Nu'u bim 'bet'o bi mba ni töguahe bu ra hnini Troas, ne nugä dra Lucascä, di o't' ra søcuä jaua, din hyunbahe u. ⁶ Nu'bu mi guah yum peti nangu'e ran dabaxjua, dá huhe ra barco dá nexhe bu ra hnini Filipos, ncut'a pa dán 'yohe dá sømhbe bu Troas guepu i töguahe u mi'da. Ne nyoto pa dam 'buhmbe bu.

Nu ra Pablo i 'bupu Troas

⁷ Nu'a ra pa domingo dam petihe yu 'yec'yei bu ja ra hnini Troas, dá sihe ra xecahme, gue dá bëmhbé rán date ra Hmu. Ne nu'a ra Pablo bi man ram Hman Oja. Ne nya'athoho bin ya gue'bu go mi zom made ra xui, nguetho da mba 'bu bi hyats'i. ⁸ Ne emme xun ngu ra sibi mi zø bu ja ra cuarto magats'i guepu bim peti yu jai. ⁹ Ne huxpu ja n'da ra ventana n'da ra ts'unt'u í Eutico, ne emme bi ndet'aha, nguetho ra Pablo nya'a bin ya. Nu ra ts'unt'u bi dop ra t'aha, bi dägüi, ná hyu tøque ra ngu bu bi dägüi. Ya xi du 'bu mi thats'i. ¹⁰ Ne bi gah ra Pablo, ni nyexpu 'ben'a ra ts'unt'u ne bi hyafi, ne bi xi'u buya:

—O di tu ni mbuihu, ya bi dambeni na.

¹¹ Nu ra Pablo bi ndex mahon'a bu ja ra cuarto buya, ne dán sihmehe. Ne nya'a thoho bin ya ra Pablo mahon'a, gue'bu go mi bøx ra hyadi, ja bi mba buya. ¹² Ne nu'bu mi ts'ix'a ra ts'unt'u gue bi dägüi, ne i te 'bu mi zom bu rá ngu, gätho bin johya u.

Bi mba bu Mileto ra Pablo

¹³ Nugähe dá hugähe ra barco ne dá mbähmbe bu ra hnini Asón nguetho nubu dan c'athe ra Pablo, ngubu bi xije mam'bet'o, gue xi 'y'en ra Pablo din 'yogua thoho. ¹⁴ Ne nu'bu man timhbe bu Asón a ra Pablo, dá sixhe dá huhe ra barco ne dá sømhbe bu ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Ne dá nexhe bu, ne man'da pa dá sømhbe bu ni he't'a ra t'uhai Quio gue i jabu made ra deja. Ne man'da pa buya dá sømhbe bu ra t'uhai Samos gue i jabu made ra deja. Ne dán säyahe ts'u bu ra hnini Trogilio, ne man'da pa buya dá sømhbe bu ra hnini Mileto. ¹⁶ Nguetho nu ra Pablo bi nde bi thoctho bu ra hnini Éfeso, hingui nde din säya bu ra hai Asia. Nguetho di xoni da zøn'a n'dihi bu

Jerusalén, ya dí 'bupü 'bü ra pa ra ðam-peti t'ëmbi Pentecostés.

Nu ra Pablo bi zonzh'dü yá ngurpi yu 'yëc'yei bü Éfeso

¹⁷ Ne nu'bü má sòmhbë bü Mileto, ra Pablo bi ma dín zonzh'dü yu ðac'yei, ngue yá ngurpi yu 'yëc'yei ðim peti bü ra hnini Éfeso. ¹⁸ Ne nu'bü mi zòpü ü, bi 'yëmp'a ra Pablo:

—Nu'ehü guí pähmbü 'be'a gätho mam 'büi dá øt'ä ua ra häi Asia, asta gue'bü go rá mbudi dá søcä ua. ¹⁹ Gätho yu pa däm 'bücä ua dá ørpa rá 'befi ra Hmu mahëts'i, ne hin dadín 'yëts'i. Ne xun ngu ma guidä dá fäni gue'bü má häh ma mbui dá äp Ojä nanguë ahü. Ne xun ngu ran ünbi dá nu ngue bi 'yörçä yu judío. ²⁰ Pe nugä hin te dá cøn'nahü pe dá xi ahü gätho 'be'a da mbäx ahü. Ne dá xän'nahü bü ðim peti yu jät'i, ne dá xän'nahü bü ja ni ngumhbü. ²¹ Ne dá xifi xun ho yu judío ne'ü hing yu judío, ngue di päh yün 'yomfëni nanguë Ojä, gue da 'yëc'yei ma Hmuhü ra Jesucristo. ²² Pe nuya, rá Hogandähi Ojä i ørca ra ts'edi ga mbagä bü Jerusalén, ne hin dí pädi 'be'a gua thocä bü. ²³ Pe hont'a dí päçä gue dan ofädi bü Jerusalén, ne ga nugä xun ngu yan ünbi, nguetho guese rá Hogandähi Ojä bi xiqui hönbü go hapü dá thocä bü ja yu hnini. ²⁴ Pe hinga guet'a dím bën'a, hin te di muui ma teseğä nanguëc zehëgui. Hont'a ran johya dí nde ga nu 'bü dá juah ra 'befi bi 'dacä ma Hmuhü ra Jesús, gue'a ga mangä ran ho ma'da'yo nanguë rá mate Ojä.

²⁵ Ne gätho ahü dá xi ahü ráam Hman Ojä gue 'bepü ní mandagahü Ojä, ne dí päçä xínga n'da ahü gui nurcahü ma hmi mahøn'a. ²⁶ Nuya nam pa ya dí xi ahü, hingui pa ma güendagä 'bü gui 'behmbü rán ho Ojä ya. ²⁷ Nguetho hin te dá cøn'nahü, gätho dá xi ahü 'be'a nde Ojä gui pähmbü. ²⁸ Nuya gui jamansu 'be'a gui 'yøthü, ne da zä bü gui jamansufu yú

mbui ni mi 'yëc'yeihü büya. Ne gue'a ra 'befi bi 'da ahü rá Hogandähi Ojä, gue gui jamansufu yú 'yëc'yei ra Hmu, gätho ná ngu'ü i 'buhmbü ra Cristo, nguetho rá jise ra Cristo í gurpa yú ts'oqui 'bü mí du. ²⁹ Pe nu'bü dá mbagä, dí päçä m'bejua ba ë'i 'da tengu yu zate, nde da za'ü yu de'yo, ðin jabü da 'yøt'ahü gue di ün'na ni mbuihü gyü 'yëc'yeihü. ³⁰ Ne 'da'ü gue guese ahü da ndants'i, ne hinga njuañtho da man ráam Hman Ojä, gue da ndep'a dí ten'dü mi'da. ³¹ Jananguë'a gui jamansu ni mbuihü ngue hin da hyä ahü ü. Ne guim bëmhbü gue nhyu jeya, ma pa ne ra xui, dá xän'nahü n'da ngu n'da ahü, ne ëmme dán zoni nanguë ahü.

³² Nuya dadí dä ahü Ojä. Ne ga soc'ahü ráam Hman Ojä, nu'a i ma nanguë rá mate Ojä, gue'a ram hma di zet'a ni mbuihü, ne gue'a dín ja ahü gätho i ja Ojä, tengu tho ü gätho mi'da i pa nthahni. ³³ Nugä hin dá nde a ni mbetihü, xínga gue ni pahniü. ³⁴ Pe guí pähmbü däm pepzehe ne dá undä 'be'a gätho mí hon'ü dán 'yogähe. ³⁵ Dá øt'ä gue dá honse man ts'ihme, dá ut'ahü gue dam pëhmbü ne ga fäxhü ü hin 'yu 'be'a da hyoni. Ne gam bëmhbü 'be'a bi ma ma Hmuhü ra Jesús 'bü mí 'yëna: “Man'da di johya ní mbui n'da 'bü di uni, xinda gue'bü ðin t'unna n'da,” ngubü bi man ra Hmu, bi 'yë'n'a ra Pablo.

³⁶ Ne nu'bü mi gua'a ráam hma ra Pablo, bin ðanyahmu gätho mí 'bupü, ne bin yähü Ojä. ³⁷ Ne nu'ü gätho bin zoni, ne bi hyü'a ra Pablo ne bi züspa rá 'yogu. ³⁸ Nu'ü ëmme bi du yú mbui, nguetho ra Pablo bi xi'ü him man'dandj da nu mahøn'a. Ne nu'ü bi zix'a ra Pablo bü ja ra barco büya.

Bi mba bü Jerusalén ra Pablo

21 Ne nu'bü mán hyehmbe yu 'yëc' yei, dá huhe ra barco, ne njuañtho 'bex dá sòmhbë bü ja ra t'ühäi Cos gui i ja bü made ra dejë. Ne man'da

pa bũa dá thohmbe bũa ja ra hnini Pátara. ²Nubũa, dá òmhbe n'da ra barco ní mba bũa ra hái Fenicia, dá huhe bũa dá mbähmbe. ³Ne nu'bũa má thohmbe nthandi thoho ra t'uhái Chipre i ja bu made ra deǵa, ngaha dá mbähmbe dá sòmhe bũa ra hái Siria nubũa ra hnini Tiro, guepũa da zoh rá 'beni ra barco. Ne dá çähmbe bũa, dá mbähmbe bũa ja ra hnini. ⁴Nu'bũa má òmhbe bũa yu 'yəc'yei bũa, dám 'buhmbe nyoto pa. Ne nu rá Hogandahi Oǵa bi bũa yu 'yəc'yei 'be'a da thoh ra Pablo 'bũa da mba bũa Jerusalén. Janangue'a bi xifi hin da mba. ⁵Ne nu'bũa mí gua'a nyoto pa, dá pòmhe bũa. Ne gátho yu 'yəc'yei, yun 'yohu ne yu xisu ne yu t'uhni, dá mbähmbe asta gue dá pòmhe bũa ja ra hnini. Dán danyahmuhe bũa ja ra ndendeǵa bũa, ne dán yahe Oǵa. ⁶Nubũa dán 'yèhmbe ne nugáhe dá huhe ra barco, pe nu'u bi mbeng bũa ja yú ngu.

⁷Bá nexhe bũa Tiro, dá mbähmbe ne dá çähmbe 'bũa má sòmhe bũa Tolemaida. Nu'bũa má zenguahe yu cu, dán tehe bu n'da pa. ⁸Nu'bũa mi hyats'i, gátho gahe ngue dín 'yohe ra Pablo dá thohmbe bu ra dahnini Cesarea. Ne dán säyahe bu ja rá ngu ra Felipe. Nu'a ra Felipe zai mi mam bũa rán ho ma'da'yo Oǵa. Nu'a, n'da gue'u yoto má 'yohu nthahni mín 'yohu ra Esteban. ⁹Ne nu ra Felipe mi 'bũi goho yú t'ixu him bin thati, ne nu'u, yu pøngahya u, bi man rá m Hman Oǵa. ¹⁰Ne nu'bũa má m 'buhmbe bũa 'da yu pa bi zò'a n'da rá pøngahya Oǵa í Agabo, bá nexpũa ra hái Judea. ¹¹Nu'bũa mi zøm bũa dí 'buhmbe a, bi gáspa a rá ngut'i ra Pablo ne bi duzehe yú gua ne yú 'ye ra Agabo, ne bi ma:

—Nu rá Hogandahi Oǵa bi bũa ngue ngubu da 'yørpa yu judío a rá mbeti na ra ngut'i bũa Jerusalén, ne din dá bũa 'buh yu ja'i ngue hing yu judío.

¹²Nu'bũa má øhmbe 'be'a bi man ra Agabo, gátho gahe ne yu mengu bũa, dá

ørpahe ra ts'edi hin xtá mba ra Pablo bũa Jerusalén. ¹³Nu ra Pablo bi 'yem bũa:

—'Be'a guí øthu guí zomhbũa. O gadí ungha ma mbũi. Nugá dadín sägá hont'a go 'be'a da t'ørcaqui, o gue da thurqui o gue da thog bũa Jerusalén nangue ra Jesús, ma Hmu.

¹⁴Ne him bi zä dá sãmhe, dá hethe bũa ne dá ømhbe:

—Nu'a rá pähä Oǵa da t'øt'e.

¹⁵Ne m'bejua bũa dán sähe ne dá mbähmbe ra Pablo bũa Jerusalén. ¹⁶Ne 'da'u yu 'yəc'yei bũa Cesarea dá mbähmbe. Ne nu'bũa má sòmhe bũa Jerusalén, nu'u bi zixcähe bũa rá ngu ra Mnasón, ra mengu chipre. Ne maya'bũa thoho mí èc'yei ra Mnasón. Guepũa rá ngu dán säyahe.

Bi zengua ra Jacobo ra Pablo bũa Jerusalén

¹⁷Nu'bũa má sòmhe bũa Jerusalén, nu yu cu nangue ra Cristo bũa, bi hyu yú mbũi 'bũa mi nuje, ne bi zimanhoje.

¹⁸Man'da pa bũa dá mbähmbe ra Pablo dá huhe ra Jacobo Santiago, ne'u gátho mí 'bupũa, yú mingurpihu, yu dəc'yei.

¹⁹Nu ra Pablo bi zengua u ne 'bex bi dũ'mi 'dahmi'datho bi ma 'be'a gátho bi 'yøt' Oǵa nangue rá 'befi ra Pablo, nubũa 'buh yu ja'i ngue hing yu judío. ²⁰Ne nu'bũa mi 'yø'u 'be'a bi man ra Pablo gue bi 'yømanko 'bũa mí sih rá m Hman Oǵa, ømme bin johya ne bi 'yèspa Oǵa. Pe nu'u, bi 'yembi:

—Pe guí paði, ma zu cu'i Pablo gue yu mahuahi thoho yu judío i èc'yei ya, ne gátho i èna jatho da 'yøt' yún t'èdi ra Moisés. ²¹Ne nu'u bi sifi 'be'a gátho gá 'yøt'e. Ne sä èn'u gá xänbi gue gátho da hyeh yún t'èdi ra Moisés u yu judío gue 'bupũa 'buh yu ja'i hing yu judío, ne gá xifi ngue hin da mba nthequi yú xifani, ne hin da 'yøt' yún t'øt'e yu judío, èn'u. ²²Nuya 'be'a sä ga øthu ya, guehma dim peti u ma mi 'yəc'yehi yu judío, gue

da gohmahya'a'i, nguetho da 'yøde ya gá sòhø, bi 'yømbi. ²³Nuya nde'bu gui 'yøt'e 'be'a ga xi ahe. Nuya 'bøcua goho yøn 'yohu ngue bi ma da 'yøt'a n'da ran hogui nange Oja, ne jatho da 'yøt'e. Nuya gui 'yøt'e 'be'a da 'yøt'u. ²⁴Nu'i gue'e gui six buya yøn 'yohu, ne gui 'yøt'e tengu jatho da 'yøt'u, ngue mí ma n'da ran hogui nange Oja. Ne gätho gui jurpa yú gasto u, gui tämb ya de'yo ngue da mbøts'e. Ne nubuya sä gui 'yax ni yaxu tengu i øt' yu ja'i nu'bu xun guah yu pa yøn hogui. Ne gätho yu ja'i sä da baði ngue him majuani'be'a bi man'u 'da nange'e. Ne da bah puya ne'e guí ten'na rán t'edi ra Moisés. ²⁵Pe nange yu ja'i hing yu judío ngue bi 'yøc'yøi, ya dá penpaha n'da ra søcua, ne dá xihmbe hin da zi 'be'a bi 'bøspa yu hmite, xín da za'a ra ngø ngue him bi bøn rá ji, xín da zi ra ji. Ne hin da 'yøt' yøn 'yomt'eni, bi 'yøn'a ra Jacobo Santiago.

Bi mba mfent'i ra Pablo bu ðanija Jerusalén

²⁶Nu ra Pablo bi zix'u yøn 'yohu buya, ne bi 'yøt'e tengu bi 'yøt'u. Ne bi mbähä bu mbo yú ðanija yu judío, ngue da ma nda'a ní pa da guah yú pa ran hogui. Ne bi ma nda'a ní pa di un yu 'bøts'e.

²⁷Hin ε ní zøn'a yoto pa mi juah ran hogui, nu yu judío gue hing yu 'yøc'yøi, yu mengu ra häi Asia, bi nu bu mbo ra ðanija ra Pablo. Nu'u bi parba yu ja'i ne bi bent' ra Pablo. ²⁸Bi mbafi:

—N'yohu ahu dyu israelhu, dami zeje gam benthu na ran 'yohu 'bäcua, i xänba yu ja'i hønbu go hapu i pa ngue hingui hoju, ne ena nte di muui yän t'edi ra Moisés ne nte di muui ma ðanijahu. Ne hinga høn'ta bi 'yøt'e, pe man'da, bá si ua mbo ra ðanija yu ja'i ngue hing yu judío. Janangue'a bi ts'on'a ra hoganija ngue majapi, sä en'u.

²⁹Nguetho mi nu min 'youi ra Pablo bu ja ra hnini n'da ra mengu éfeso í Tróximo.

Ne mi manse ngue ømbi bi zixpu mbo ra ðanija.

³⁰Ne nubuya gätho ra hnini bin ja n'da ran 'yo'tsi, ne gätho ní muxpu 'bäh ra Pablo, bi bent'i, bi gucpu thi ra ðanija. Ne 'bex bi gut' yú ni ja. ³¹Ne nu'bu mí zäpi ena xtá hyo ra Pablo, nu ra hmudofui mí øde ngue gätho ra hnini Jerusalén bin 'yo'tsi. ³²Nu'a 'bex bi zix'u yu dofui ne gätho yu hmudofui, ne bi mba n'dihi bu 'buh yu ja'i. Ne nu'bu mi nu yu ja'i gue mba bu yu dofui ne yu hmudofui, 'bex bin he ním 'benza ra Pablo. ³³Ne nu'a ra hmudofui buya bi bent' ra Pablo ena da got'i, ne bi manda ngue da mba nthat'i yoho yu cadena. M'bejua bi t'an'du, ne bi t'emp'u:

—To'o na, 'be'a bi 'yøt'na.

³⁴Pe nu yu ja'i ømme madí mbahni ne gätho 'dahma 'dan'yo bi ma. Janangue'a nu ra hmudofui him mi sä da baði hanja bin 'yo'tsi. Bi manda ngue da zixpu ja ra ngundofui a buya. ³⁵Ne nu'bu mí zøm bu ja rá 'dede ra ngu, bi dux'u yu dofui a ra Pablo, nguetho nu yu ja'i man'da nde da bent'i mahøn'a. ³⁶Nguetho xun ngu yu ja'i bi denni bi mbafi:

—Dami hyohu, en'u.

Nu ra Pablo bin juan zehe bu ja yú hmi yu ja'i

³⁷Ne nu'bu mangueru da zixpu mbo ja rá ngu ra Pablo bi 'yän'na ra hmudofui:

—Dami 'yørcui ts'u ra mate dan yaui ts'u, bi 'yøna.

Nu ra dofui bi ðaði:

—Ha guí pa'a rá nde yu griego.

—Haha, bi yøn'a ra Pablo.

³⁸—Oh, ha hinga gue'e gra mengu Egipto, ngue gá dup'a n'da ran 'yo'tsi ne gá sixpu ma'ueni goho mahuahi yøn 'yohu ngue yu hyodu, bi 'yømbi.

³⁹Nu ra Pablo bi ðaði:

—Hin'na, hinga guecä. Nugä dra judíogä ne dra mengu Tarso, n'da ra ðani-nini ngue ja rá ts'edi bu ja ra häi Cilicia.

Nuya dí ä'a n'da ra mate ngue ga xicä ts'u yu ja'i.

⁴⁰Nu ra hmudofui bi un ran t'edi. Nubuya, nu ra Pablo bí 'bäpu ja ra 'dede, ne bi ua'ts' rá 'ye ndepe din he yu ja'i. Ne nu'bu min he, bi zofu nangué yú ndese u, gue yú nde ra hebreo, bi 'yena:

22 —N'yohu ahü, gyu ta ahü, gui 'yøhmbu 'be'a ga xi ahü ya, bi 'yena ra Pablo 'bu mi dumi bin ya.

²Ne nu'bu mi 'yø'u ngue bi ts'ofu nangué yú ndese ra hebreo, man'da bin he. Nu ra Pablo bi 'yem buya:

³—Nugä dra judiögä, dám 'bucä bu Tarso, nubu ra häi Cilicia, ne bi mba ma tedegä ua Jerusalén. Ne dán xäcä rán xädi ra Gamaliel, ne dán xäcä xun ho yün t'edi u ma ngurpa bøtahü. Ne emme mi ghyagä nangué rá 'befi Oja ngue gätho ma mbui, tengutho ahü ya. ⁴Ne madí undä ran unbi to'o gätho mi ec'yei ra Jesús, ne 'da'u dá ho ne'u mi'da, yun 'yohu ne'u yu xisu dá sixpu fädi. ⁵Nu ra hmumbäjä ne yu dæc'yei da zä din juanni 'be'a xtä ø't'ä, nguetho dá çanba yú søcuä bi 'dacä, gue mí ena xcä un yu ngurpi bu ja yé nijä ma mijudíohu bu Damasco. Ne dá haç ra 'yu dá mba bu Damasco. Nu ra søcuä dá jucä ngue'a ran t'edi ga cot'a fädi yu 'yec'yei, ne dí ena xcuä si ua Jerusalén, ngue xtä nu ua ran unbi.

Nu ra Pablo bi ma ha bin jabu í 'yec'yei

⁶Ne nu'bu män 'yogä bu 'yu hänbu Damasco, tengu'bu mbe huxyadi, bá çä n'da ra nyot'i mahets'i, ngue nts'edi bi hyäpü dí 'bäi. ⁷Nugä dá täng bu häi, ne dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Saulo, Saulo, hanja gní ungagui,” bi 'yengui. ⁸Ne dá thaçi: “To'o i ma Hmu.” Ne nu'a bi xiqui: “Nugä dra Jesús, dra mengu nazaret, guecä gadí ungagui.” ⁹Ne nu'u 'da min 'yogähe bi nu'a ra nyot'i, pe him bi 'yø'a ra nde ngue bi zocä. ¹⁰Ne dá änni: “Ma Hmu 'be'a sä ga ø't'ä.” Ne nu ra

Hmu bi 'yengui: “Dami ndants'i ní mba bu Damasco, nubü, da si'a bu 'be'a gätho dá sän'ni'i gui 'yøt'e.” ¹¹Ne nugä 'bex dán xädä nangué'a ra nyot'i, ne nu'u mín 'yogähe bi gurca ma 'ye, ne dá sømhbe bu ja ra hnini Damasco.

¹²Ne mi 'bøpu n'da ra hocja'i í Ananías, ngue mi tenni xun ho yün t'edi ra Moisés. Ne gätho yu judío mi 'bøpu mi numanho a. ¹³Nu ra Ananías bi zøpu dám 'bucä, ne bi xiqui: “Ma cu'i Saulo, dami hyand ran nequi ni dá ya.” Ne 'bex bi zø ma dä, ne bi zä dá nu a ran 'yohu buya. ¹⁴Ne bi xiqui: “Nu'a Oja mi thande ma ngurpa bøtahü bi huahn'na'i ngue gui paçi 'be'a rá pähä a. Ne bi ja'a'i gá nu rá Hoga Ts'unt'u, ne bi ja'a'i ngue gá 'yørpa rá nde a. ¹⁵Nuya gui mam bu 'buh yu ja'i 'be'a gá nu ne 'be'a gá 'yøde. ¹⁶Ne hin'yü 'be'a man'da gui tømi, dami ndants'i gan xixya, gui 'yec'yei majuani a ra Hmu ngue di 'uec'a'u ni ts'oqui nangué rá thuhu a ra Hmu,” bi 'yengä ra Ananías, bi 'yena ra Pablo.

Bi man ra Pablo hanja bi mba bu 'bu'u hing yu judío

¹⁷Ne ø bi 'yena:

—Ne nu'bu jambä pengä ua Jerusalén, dán ya'be Oja bu mbo ra danija, ne nu Oja bi jacä dá nu tengu n'da ra t'i. ¹⁸Ne dá nugä ra Hmu, bi 'yengui: “Dahmantho dami pøngua Jerusalén, nguetho hin da t'ørpamasu 'be'a gui ma nanguecä.” ¹⁹Ne dá xi'a: “Ma Hmu, nu'u ma menguhe ua gätho i paçi 'be'a gätho dá ø't'ä, dá mba bu gätho ma nijähe, ne dá unba u gätho bi 'yec'yei i, ne dá cot'a fädi u. ²⁰Ne nu'bu mi mba ntho ra Esteban mi 'bäcä bu, ne 'da'angu dá bømhbe u bin hote, ne dá jamansup yú pahni u.” ²¹Pe nu ra Hmu bi xiqui: “Ní mba, nguetho ga penh'na bu yabu gueru 'buh yu ja'i ngue hing yu judío,” ngubü bi xiqui, bi 'yena ra Pablo.

**Nu ra Pablo bi mba ma dä
bũ 'bũh yũ hmudofũi**

²² Nu'ũ bi 'yømanho 'be'a bi man'a ra Pablo, asta gue'bũ mí ma da mba bũ 'bũh yũ ja'i hing yũ judío. Nubũya bin cue'ũ yũ judío i 'bäpũ gue hing yũ 'yẽc'yẽi, bi mbafi ne bi 'yẽna:

—Dá tho na ran 'yohũ, man'da xũn ho 'bũ hin di thoqui dim 'bũi, bi 'yẽn'ũ.

²³ Man'da bi mbafi bi huat' yũ pahni ne bi 'yents' yũ fonthäi. ²⁴ Nu ra hmudofũi bi manda da ts'ixpũ mbo ra Pablo, ne bi manda da mba m'bei, ngue ndep'a dín juan'na ra Pablo hanja ná mba'ũ yũ ja'i.

²⁵ Ne nu'bũ i pa nthat'i ra Pablo ngue ra xifani, bi 'yän'na ra dofũi ngue mi 'bäpũ:

—Ha i ja nin t'ẽ dihũ gui fe'a n'da ra romano nu'bũ hin ní t'ørpa ran juanbi, bi 'yẽn'a ra Pablo.

²⁶ Ne nu'bũ mi 'yø'a ra dofũi a bi man ra Pablo, bi mba bá xi'a rá hmu ne bi 'yẽmbi:

—Dami jamansu 'be'a guí ørpa na ran 'yohũ, n'da ra romano na.

²⁷ Ne bá ẽ'a ra hmudofũi bũya, bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha majuani gue'e gra romano.

Nu ra Pablo bi dadi:

—Haha, bi 'yẽna.

²⁸ Nu ra hmudofũi bi 'yẽmp'a:

—Xũn ngu ra mbeti dá jut'ä ngue dán romanogä.

Nu ra Pablo bi xi'a:

—Pe nugä mbüdi thoho ma ta bin t'un ran t'ẽdi gue din romano, janangue'a man'da dra romanogä.

²⁹ Ne nu'a ra hmudofũi bin su nguetho ya xí du't'i ne nu'a ra Pablo ra romano na. Janangue'a nu'ũ nte bi 'yørpa ra Pablo, ẽna xtä mbei.

**Nu ra Pablo mi 'bäpũ ja rá junta
ũ yũ hmumbäjä yũ judío**

³⁰ Ne nu'bũ mi hyats'i, nu ra hmudofũi nde da badi hanja í yap'ũ yũ judío, bi

xocta'a ra Pablo mán thu't'i, ne bi manda dim peti yũ hmumbäjä ne yũ ngurpi yũ judío. Ne bi zix'a ra Pablo bũ dim peti.

23 Nu ra Pablo ẽmme madín hyẽthu bũ, ne bi xifi:

—N'yohũ ahũ, nugä zai dí øt'ä'a i xicpa ma mbui Oja, asta gue ra pa jabũya, bi 'yẽm 'bũ mí du'mi din ya.

² Pe nu ra Ananías, ra dambäjä, bi xi'ũ gue 'darpũ mi 'bähmbũ ra Pablo, da mberpa rá nde. ³ Nu ra Pablo bi xi'a ra Ananías bũya:

—Ojä da mbep'a'i nguetho yoho ni mbui. Sä guí ẽmhũ hin dá øt' yũn t'ẽdi, pe go gue'ahũ hin guí øthu yũn t'ẽdi, ngue gadí manda da 'berca ma nde.

⁴ Ne nu'ũ 'darpũ mi 'bähmi bi 'yẽmbi:

—Hanja gní that'a ra dambäjä ngue bi huahn'na Oja.

⁵ Ra Pablo bi dadi:

—Cu ahũ, hin dí paçä ngue ra dambäjä a, nu'bũ xcá paçä hin xcá thatä 'bũ, nguetho nt'o't'i gue hin ga c'aman'ũ ma ngurpihũ, bi 'yẽmbi.

⁶ Ne nu'a ra Pablo 'bũ mí nu'ũ 'da gue hupũ ja ra junta, bi badi hinga 'da'ingu yũ t'ẽc'yẽi ũ, nguetho 'da'ũ bi den'dũ i man yũ saduceo ne nu mi'da bi den'dũ i man yũ fariseo. Janangue'a nu ra Pablo bi 'yẽmp'ũ 'bupũ ja ra junta:

—N'yohũ ahũ, nugä dra fariseogä, ne xin rá ts'unt'ugä n'da ra fariseo. Nugä dí 'bäcua ne guí ørcahũ ran juanbi nguetho dí ẽc'yẽi gue i ndants' mahøn'a ũ i tu, bi 'yẽn'a ra Pablo.

⁷ Ne nangu'e'a xí man na ra Pablo bin junthu yũ fariseo ũ yũ saduceo, ne gätho bin hecpũ ja ra junta. ⁸ Nguetho i man'ũ yũ saduceo gue hingui ndants' mahøn'a ũ i tu, ne i ma ngue njo'o yũm 'behni Ojä mahẽts'i, ne i ma ngue njo'o yũn dahi. Pe nu yũ fariseo gätho i ẽc'yẽi. ⁹ Bin ja n'da ra mbahni, ne nubũya bin ndants'i 'da'ũ yũ xänbate ũ yũ fariseo, bi 'yẽn'ũ:

—Nuna ran 'yohũ 'bäcua, nte mán ts'o bi 'yøt'e. Xi'bũ majuani n'da ran dahi

o gue n'da rám 'behni Oja mahęts'i bin yaui, nde'bu hin ga sühmbu Oja, bi 'yęna.

¹⁰Pe nu'u 'bupu ja ra junta, ęmme bin su'u, asta gue'bu mí zu ra hmudofui da sen'inde ra Pablo. Bi xih yú dofui buya gue ba jupru 'buh yu ja'i, ne da zix mahon'a bu ja ra ngundofui.

¹¹Ne nu'bu min xui, ra Hmu mahęts'i bim 'bähmi ra Pablo ne bi 'yęmbi:

—O di tu ni mbui Pablo, nguetho ngutho gui ma bu ja ra dahnini Roma nanguęcä, tengutho gá mangua Jerusalén.

Mi ęna xtá tho ra Pablo

¹²Nu'bu mi hyats'i, 'da'u yu judío 'da'ingu bi ben'u da hyo ra Pablo, ne bi ma jatho di ja'ts'a bi man'u. Ne bi 'yęn'u ngue hin din sihme, xing ra dehe da zi, asta gue'bu go bi hyo. ¹³Ne mi pongui yote má 'yohu u 'da'angu bi ma ngue da hyo ra Pablo. ¹⁴Nu'u bi mba bu 'buh yu hmumbaja ne yu dacyei, ne bi xifi:

—Nugähe dá mamhbe majuanı 'be'a ga øthe, ne hin dan sihmehe asta gue'bu go dá hohe ra Pablo. ¹⁵Janangue'a nu ahı ne'u mi'da guın 'yohu bu ja ra junta, nu'bu nixudi gui xihmbu ra hmudofui ba si'a ra Pablo, gui 'yęmbi gue gui 'yän-hdu mi'da yun t'änni. Janangue'a nugähe buya, dan sähe gua täcuahe bu ja ra 'yu, ga hohe, bi 'yęn'u.

¹⁶Pe nu rá 'be'ue ra Pablo bi 'yode 'be'a nde da 'yörpa yun 'yohu. Bi mba bu ja ra ngundofui ne bi xi'a ra Pablo. ¹⁷Nu ra Pablo bi zoh'n'a n'da ra dofui buya, bi 'yęmbi:

—Dami six na ra ts'unt'u bu bí 'buh ra hmudofui, nguetho i ja 'be'a da xifi.

¹⁸Nu ra dofui bi zixpu 'bu'a rá hmu, ne bi xifi:

—Nu'a ra Pablo ngue i ofädi, bi zoncagui ne bi 'yác ra mate gua siua na ra ts'unt'u, nguetho ja 'be'a da xi'i.

¹⁹Nu ra hmudofui bi bentpa rá 'ye ra ts'unt'u, n'danni bá änni:

—'Be'a guın nde gui xiqui.

²⁰Nu'a ra ts'unt'u bi xi'a ra hmudofui buya:

—Nu'u 'da yu judío bin yaše'u, bi ma da 'yä'a ra mate 'bu nixudi, ngue gui sixpu mahon'a bu ja ra junta ra Pablo, nguetho da 'yęn'i, da 'yän mi'da yun t'änni. ²¹Pe 'yo guı øt'e 'be'a da xi'i, nguetho i pongui yote má 'yohu yu judío ngue xun jot' ra 'yu, i täcua bu ra Pablo. Nu'u, 'da'angu xam ma ngue xın din sithe xın din sihme asta gue'bu go bi hyo ra Pablo. Ne i töp'a thoho 'be'a go gui ma, bi t'ęmp'a ra hmudofui.

²²Nu ra hmudofui bi hecua ra ts'unt'u ngue njon da xifi, ngue ya xi xi'a ra hmudofui. Ne nubuya bi xifi da mba.

Nu ra Pablo bi mba m'behni bu 'buh ra Félix

²³Nubuya nu ra hmudofui bi zohn'du yoho yu ngurpa dofui, bi xifi din sä yociento ndofui da mba bu ra hnini Cesarea 'bu guto nxui. Ne da mbähä mi hyäte ma 'det'a yu dofui ngue din tögue, ne da mbähä mi yociento yu dofui ngue i cu yun ts'at'ęgui. ²⁴Ne bi manda da thöspa yu fani ngue da hyux a ra Pablo. Ne bi xifi di jamansu xun ho bu 'yu, asta gue'bu go bi dá bu 'buh ra ts'ut'abi Félix. ²⁵Ne bi 'yo't'a n'da ra söcuę ra hmudofui, bi mbenpa ra ts'ut'abi Félix.

²⁶Ne bi 'yęn'a ra söcuę:

“Nugä dra Claudio Lisias, dadı zen-gua'i, gra Félix, gra hoga ts'ut'abi. ²⁷Nuna ran 'yohu na, nu'bu mi bent' yu judío, nde xtá hyo. Pe dá yamhbe nangue xun ngu yu dofui, nguetho dá øcä ngue ra romano na. ²⁸Nugä him mí pađi hanja bi mba ma yađi, dá sixpu ja rá junta yu judío. ²⁹Pe nubuya dá øde ngue hont'u yán t'ęđi zehę yu judío ngue í mba ma yađi, ne hin'yu 'be'a dí tho, o gue dın ofädi. ³⁰Ne nu'bu mi sicä 'be'a nde da 'yot' yu judío, ngue nde da hyo, 'bex dá penh'na bu guı 'bui. Ne dá xi'u yu nyä-

pate gue da xi'i 'be'a ní mbespa ra hnu-man'u. Ne hont'a dá xi'a ya," bi 'y'en'a rá søcuã ra hmudofui.

³¹ Nu yu dofui buya bi 'yøt'e tengu bi xi'u yú hmu. Nu'u bi zix'a ra Pablo 'bu min xui, asta gue'bu mí zøm bu Antipatris. ³² Nu'bu mí hyax buya, bá peng bu yu dofui gue him madín tøgue. Pe nu'u gátho madín tøgue bi thoqui bi zix'a ra Pablo u. ³³ Nu'bu mí zøm bu ra hnini Cesarea, bin dáp ra søcuã ra ts'ut'abi, ne bi mba ma dá bu ra Pablo. ³⁴ Ne nu'bu mí nu'a ra ts'ut'abi a ra søcuã, bi 'yän'na ra Pablo:

—Hapü ni häi.

Ne nu ra Pablo bi xifi gue ra mengu bu ra häi Cilicia. ³⁵ Nu ra ts'ut'abi buya bi xi'a ra Pablo:

—Nugä ga øcä 'be'a gui mam 'bu bi zø'u di yap'i'i.

Ne bi manda da mba m'bädi bu ja rá nguts'ut'abi ndudan Herodes.

Nu ra Pablo bin juan zehe bu 'buh ra Félix

24 Ne nu'bu mí jua'a cut'a pa, bi mba bu ra Ananías, ra hmumbäjä, ne 'da yu ðaç'yei, ne ra Tértulo ran hocpate. Ne bi xi'a ra ts'ut'abi 'be'a í mba ma yapí ra Pablo. ² Nu'bu mí ts'onh ra Pablo, bi ðu'mi bin yapate a ra Tértulo. Nu'a bi xi'a ra Félix:

—Nugähe dí pähmbe ngue nangu'e i ja ran johya ua ra häi dí 'buhmbe. ³ Ne gäthogähe man'da dí 'buhmbe xun ho nangu'e 'be'a guí øt'e. Ne gätho yu pa dí xi'ahe ra jamadi nangu'e. ⁴ Nuya hingui ngu 'be'a ga xi'a'i, pe gui 'yørca ra mate gui 'yøde 'be'a dí xi ahe. ⁵ Nuna ran 'yohu, emme ra ts'om'bäi na, ne emme di parba yu judío hønbu go hapü 'bui ngue gätho ra ximhäi. Ne nuna, rá ngurpi 'da'u yu ja'i t'ëmbi yu nazareno. ⁶ Nu'a mí nde xtí ts'on ra ðanijã bu Jerusalén, pe nugähe dá benthe, ne dí emhbe xcá juanbahe tengu im mam bu ja man t'ëdihe.

⁷ Pe nu ra hmudofui, ra Lisias a, con rá ts'edi bá jucpü mi 'buhmbe. ⁸ Ne bi xije dan yafe ua. Nuya, nu'bu gui 'yän zehe a, gui paði gue majuãni 'be'a gätho ní mba ma yapí, bi 'yemp'a ra ts'ut'abi a ra Tértulo.

⁹ Ne nu'u yu judío min 'yohu, 'da'angu bi man'u. ¹⁰ Ne nu ra ts'ut'abi bi un ran t'ëdi ra Pablo gue din ya buya. Nu ra Pablo bi ma, bi 'yëna:

—Nugä i hu ma mbui ngue sä dan juandä ua, nguetho guí paði 'be'a nám 'buhmbe dyu judíohe, gue xun ngu yu jeya guín ts'ut'abi ua. ¹¹ Nu'bu guí nde gui paði, sä gui paði, ja mán 'de'mayo ma pa ya gue dá mba bu Jerusalén, dá thande Ojä bu. ¹² Ne nu'u ma mi-judíohe him bi nu 'bu 'bo'o xcán junthe, xím bi nu 'bu 'bo'o xcá parbi, xínga guepü ja ma ðanijähe, xínga guepü ja ma t'unijähe, xínga guepü gätho ra hnini. ¹³ Nuya hingui sä din juanni xun ho nguetho him majuãni 'be'a ní yapä ya. ¹⁴ Pe nuya dadín juandä gue dí tendä ra 'yu ma'da'yo, ne gue'a embi him majuãni u. Pe guet'a ra 'yu mí ten'du ma ngurpa bøtahe, gue mí numansu Ojä nguetho dí øc'yei 'be'a gätho mán t'o't'i bu ja rá søcuã yün t'ëdi ra Moisés ne yú søcuã yu pøn-gahya. ¹⁵ Ne nugä dí tø'mi 'be'a nín ho da 'yøt' Ojä, tengu i tømp' ya i 'bäcua. Nugähe dí øc'yeihe ngue gätho xun du da ndants'i, ne'u bi 'yøt' ran ho, ne'u bi 'yøt' ran ts'o. ¹⁶ Janangu'e'a gätho dí øt'ä 'be'a di bængä Ojä n'dahma hin hapü da thinga ma ts'oqui, xínga guepü 'bu Ojä xínga guepü 'buh yu ja'i, bi 'yëna.

¹⁷ Ne xø bi 'yëna:

—Ne nu'bu mí thogui xun ngu yu jeya, bá pengä bu Jerusalén ngue ga un yun t'unni ma menguhe, ne ga un yun t'unni bu ja ma ðanijähe. ¹⁸ Ne ngubu dá øt'ä bu ðanijã, dá thande Ojä. 'Da'u yu judío, yu mengu bu ra häi Asia dán timhbe bu buya. Ne njom mí 'bupü xun ngu yu ja'i, xíng ra sui mi ja bu. ¹⁹ Nu'u gue dán

tĩngähe bu, nde'bu gue'u xtambá 'yęcua u, xtá mangua 'bu ja 'be'a dá ot'ä bu. ²⁰O gue guehya yun 'yohu 'bäcua da ma 'bu ja 'be'a bi nurcä 'bu má mbagä bu ja ra junta. ²¹Hont'a nts'edi dá mangä bu, ne dá ęmbä u: "Nu ahu guí ęrcä ran ts'embi nam pa ya nguetho dí ęc'yei ngue i ndants'u i tu," dá ęngä, bi 'yęn'a ra Pablo.

²²Ne nu'bu mi 'yõ'a ra Félix 'be'a bi man ra Pablo, 'bex bi ma da guah ra junta, nguetho xun ngu ts'u mi pa'a ra Félix nanguie rá 'yu Oja. Ne bi xi'u:

—Nu'bu dambá ęcua ra hmudofui, ra Lisias, sä ga paçä 'be'a gätho bin ja.

²³Ne nu'a ra Félix bi manda da thoqui da mba m'bädi ra Pablo. Ne bi manda ngue da t'örpa ran ho nanguie'a, ne nu'u yú amigo sä da mba bu ne di unni 'be'a gätho da hyoni.

²⁴Nu'bu mí tho'i ts'u 'da yu pa, nu ra Félix bá peng bu ja ra hnini Cesarea, bán 'youi rá xisu í Drusila, nu'a ra judío a. Ne bi zon'na ra Pablo, ndepe da ma Hague dán zä n'da da 'yęc'yei ra Jesucristo. ²⁵Ne nu'bu mi man ra Pablo nanguie ram 'bui njuantho, ne bi ma ngue di jamansu 'be'a da 'yõt'a n'da, ne bi ma din ja ran t'änni 'bu ran zegui nanguie yu ts'oqui, nu ra Félix bin su buya, ne bi xifi:

—Hont'a gá xic ya, 'be ním 'bähma bu ja ra fädi mahøn'a, ne nu'bu da bongui ga zon'na'i mahøn'a, bi t'ęmp'a ra Pablo.

²⁶Nu ra Félix mí ęna xtán gu't'i ts'u, n'dahma xtí thõ'a ra Pablo. Jananguie'a njant'a thoho min zohni ne min yaui. ²⁷Ne nu'bu mi gua'a nyojeya bi mba ma poni a ra Félix, ne bi hyu'a ra Porcio Festo. Nu ra Félix 'bu mí bõm buya, bi zopu ra Pablo bu ja ra fädi, nguetho mí su da numan'u yu judío 'bu xtí hocpi.

Nu ra Pablo din juan bu 'buh ra Festo

25 Nu ra Festo bi mba bu ra häi guepu din ts'ut'abi, ne hyupa bim 'bupu ra hnini Cesarea, bi mba bu ra

hnini Jerusalén buya. ²Nubu Jerusalén, yu hmumbäjä ne yú ngurpi yu judío bi xi'a ra Festo, bi nyapi nanguie ra Pablo. ³Ne bi 'yörpa ts'edi bi 'yap ra mate ngue da zohna ra Pablo ngue da zõm bu Jerusalén, nguetho im bęn'u da gorpa bu 'yu, gue nde da hyo. ⁴Pe nu ra Festo bi xifi ngue ofädi bu Cesarea ra Pablo, ne "mi ts'utho ga mbagä ya," bi 'yęmbi.

⁵Ne bi xifi:

—Nde'bu ga mbähä 'da ahu gue ja ni ts'edihü, ne nu'bu ja män ts'o bi 'yõt'a, sä gui yaçu.

⁶Nu ra Festo, masque mbe man 'det'a pa bim 'bupu Jerusalén, bi mba bu Cesarea buya. Nu'bu mí hyax buya, bi mba bu ja rán juanbate, ne bi manda ba ts'i ra Pablo. ⁷Ne nu'bu mi zõm bu ra Pablo, nu yu judío ngue bá nexpu Jerusalén bi mbä'ts'i. Ne ęmme xun ngu 'be'a xun ts'o í yapi. Pe hingui sä da bõm majuani 'be'a bi man'u. ⁸Nu ra Pablo bi ma nanguiese buya:

—Nte dá ot'ä ngue hingui ho nanguie man t'ędihe dyu judíohe, xinga gue'a ra danija, xinga gue'a rán t'ędi ra hmuts'ut'abi bu Roma, bi 'yęn'a ra Pablo.

⁹Nu ra Festo nde da 'yõt'a dí numanho u yu judío, jananguie'a bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha guí nde gui mba bu Jerusalén, guepu ba ot'a ran juanbi bu, nanguie 'be'a í yap'a yu judío.

¹⁰Nu ra Pablo bi dadi:

—Hin'na, guecua rán säui da t'örca ran juanbi ua, nguetho bi 'da'a ran t'ędi ra hmuts'ut'abi 'bupu Roma gue gui 'yörca ran juanbi ua. Ne nte män ts'o xtá örpa yu judío, gue gui sixcä bu. Nu'i guí pađi xun ho ngue te dá ot'ä. ¹¹Pe nu'bu xtá ot'ä n'da ran ts'o gue i man nin t'ędi gui hyogui, jatho ga tu 'bu, hin ga 'dagui nanguie man dađe. Pe nu'bu him majuani 'be'a ní yaçpá u, njo'o n'da i ja rán t'ędi di dägä bu ja yú 'ye u. Nugä dí ä'a ran

t'ëdi gui thocä bu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma, bi 'yën'a ra Pablo.

¹²Nu'bu min yahu yüm fäts'ihu a ra Festo, bi xi'a ra Pablo:

—Nu'bu guí ña ga dä ahe bu Roma, da zä 'bu, bi 'yëmbi.

Nu ra Festo i yaui ra ts'ut'abi Agripa

¹³Nu'bu mi tho'i 'da yu pa, n'da rá ts'ut'abi yu judío, ra Agripa na, ne'a rán ju, Berenice, bi zòm bu Cesarea di zengua a ra ts'ut'abi Festo. ¹⁴Ne nu'bu mi 'bupü 'da yu pa, nu ra Festo bi xi'a ra Agripa nangué ra Pablo, bi 'yëmbi:

—O bu n'da ran 'yohu, i ofädi, ngue bi zocua ra Félix, í Pablo a. ¹⁵Ne nu'bu má mbagä bu Jerusalén, nu yu hmumbäjä ne yu ñac'yei ngue yu judío bi xicä nangué ra Pablo. Nu'u mi äp ran unbi nangué'a. ¹⁶Ne nugä dá xi'u: “Pe nugähe dyu romanogähe hingui sä ga hohe n'da 'bu hinda nadí juänbähe u, ne dim 'bäpü ja yú hmi to'o di yapi, din yase.” Ngubu dá xifi. ¹⁷Ne nu'bu mi zocua yün yäpate, nu'bu mi hyats'i, 'bex dá mba bu ja man juänbate ne dá manda da ts'ixpu a ra Pablo. ¹⁸Nu'bu mí 'bähmbe bu u yün yäpate, pe xinga n'dare bi ma gue yu ts'oqui tengu mím bängä ngue xtá ma. ¹⁹Pe hont'a n'da ram hma madín junthu nangué 'be'a mi ëc'yei zehe u yu judío. Ne nangué n'da ran 'yohu í Jesús nín junt'u, ngue bi du, pe nu ra Pablo nts'edi bi ma ngue i 'bui, bi 'yëna.

²⁰Nu ra Festo bi thoqui bi ma:

—Ne nugä hin dí paçä ga øt'ä ran juänbi nangué 'be'a ëc'yei yu judío. Janangué'a dá än'na ra Pablo 'bu nde da mba bu Jerusalén, da mba ma juänbi bu. ²¹Pe nu ra Pablo bi 'yác ran t'ëdi, nde ga dä bu 'buh ra hmuts'ut'abi Augusto bu Roma. Dá manda büya da 'bädi asta gue'bu bi zä ga pehdä bu 'buh ra hmuts'ut'abi, ñ'a ra Festo.

²²Nu ra ts'ut'abi Agripa büya, bi xi'a ra Festo:

—Nugä dín nde ga øde 'be'a da man'a ran 'yohu.

Bi ña'a ra Festo büya:

—Nixudi da zä gui 'yøde.

²³Man'da pa büya bi mba bu ja rá ngu ran juänbate ra Agripa ne ra Berenice. Ne bi mba bu mbo gätho ja yú ts'edi, min 'yohu yu hmudofui ne yu ngurpi bu ja ra hniini Cesarea. Ne bi ts'ini xun ho nguetho i ja yúts'edi. Ne nu'a ra Festo bi manda da ts'ixpu ra Pablo. ²⁴Ne nubüya bi 'yën'a ra Festo:

—Nu'i gra ts'ut'abi Agripa, ne ahu gyun 'yohuhu gätho guí 'buhmbu ua ya, guí nuhu na ran 'yohu. Ne gätho yu judío 'bupü Jerusalén ne'u 'bücua Cesarea madín yapi nanguéhna. Nu'u njam'bu mi e't'a mi xiqui ngue mi ädi da mba ntho. ²⁵Pe nu'bu má paçä ngue nte bi 'yøt'a rán säui dí tho, dá engä ga penpu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma, nguetho mí manse da mba ma dä bu. ²⁶Pe hin'yü 'be'a sä ga øt'ä a xu 'yøt'e ngue ga penpa ma hmu. Janangué'a dá zonhdä na ran 'yohu, gui 'yøhmbu ts'u 'be'a da man ya, ma ts'ut'abi Agripa i. Ne nu'bu gá 'yøhmbu, masque da zä gui xijü büya 'be'a da zä ga øt'ä nangué ran yapi. ²⁷Nguetho dí ña hingui ho ga penpu n'da ra ofädi, ne nte má søcuä da jats'i ngue da mam bu hanja i ofädi, bi 'yën'a ra Festo büya.

Nu ra Pablo bin juän zehe bu 'buh ra ts'ut'abi Agripa

26 Nu'a ra Agripa bi xi'a ra Pablo: —Da zä gui manse nangué'a zehe, bi 'yëmbi.

Nu ra Pablo bi uän rá 'ye ne bi ma nanguese. Bi 'yëna:

²—I jagä ran johya, nguetho sä dam 'bäcä ua ja ni hmi, gra ts'ut'abi Agripa, ne sä gam mangä nangué 'be'a í yäçpä ma mijudíohe. ³Nguetho guí paði xun ho 'be'a gätho yün t'øt'e yu judío, ne guí paði 'dahma 'dan'yo ma t'ëc'yeihe dyu

judíohe. Janangue'a dí 'ä'a ra mate, gui 'yø'i ts'u xun ho 'be'a gam mangä.

Rám 'bui ra Pablo 'bu hin ní 'yëc'yeyi

⁴ Nu'u gätho ma mijudíohe i pađi 'be'a ním 'bui dá øt'ä bu 'buh ma menguhe, 'bu män t'uhniğä ne'bu mám 'bucä bu Jerusalén, asta guehya. ⁵ Nu'u hin'yü ra pähä da ma, pe maya'bu mi pađi ngue nya'a thoho dá tenni xun ho tengu man yu fariseo. Nu yu fariseo man'da ęhya da 'yøt' man t'ęđihe dyu judíohe xinda gue'u mi'da. ⁶ Nuya dí 'bäcua ja ran juąbatae, nangue'a 'be'a dí ęc'yeyi. Nugä dí ęc'yeyi 'be'a bi xi'a Oja ma ngurpa bombotahe, ngue da xox'u xun du. ⁷ Nugähe yım bom'beto u 'de'mayoho yú ts'unt'u ma ngurpa bombotahe ra Jacob, dí ęhyahe ma pa ne ra xui nangue rá 'befi Oja. Ne nugähe dí tømhbē 'be'a bi man Oja, gue da xox'u xun du. Nugä dí ęc'yeyi gue ma-juanı bi dū'mi bi 'yøt'a, ne gue'a ní yaçpä ya ma mijudíohe, ma ts'ut'abi Agripa i. ⁸ Hanja gni bęmhbu ngue hingui sä Oja da xox'u xun du, bi 'yęn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo madı unba yu 'yëc'yeyi

⁹ Ne xø bi 'yęm mahøn'a:

—Guec zehęgä, nya'a thoho dá bęngä ngue mi ęngä xun ho 'bu ga suçä ra Jesús, ra mengu Nazaret. ¹⁰ Nubü Jerusalén xun ngu yu 'yëc'yeyi dá cot'a fädi, nguetho bi 'dacä ran t'ęđi yu hmumbäja. Ne nu'bu mi t'ęna da mba ntho, 'da'angu dá bęmhbe. ¹¹ Ne xun ngu yu niđi dá unba u yu 'yëc'yeyi bu ja ma nijahe dyu judíohe. Ne dá säpi dá serpa yú t'ęc'yeyi. Ne nugä ęmme min cüegä nangue'u, nepu ja yu hnini yatho dá mbagä, dá un ran unbi u, bi 'yęna.

Bi mam mahøn'a ha bin jabu bi 'yëc'yeyi

¹² Ne xø bi 'yęm mahøn'a:

—Ne dá caxä ra søcuą, ngue rán t'ęđi yu hmumbäja, ngue ga unba yu 'yëc'yeyi. Dá ha ra 'yu ná mba bu ra hnini Dam-

asco. ¹³ Nu'i ma ts'ut'abi Agripa i, nu'bu mbe huxyadi dá nu bu 'yu n'da ra nyot'i bí 'yęh mahęts'i, ne man'da madı hyät'i xında gue ra hyadi. Ne nu'a bi hyärpu dí 'bähmbe. ¹⁴ Ne nu'bu gätho má tanje bu häi, dá øcä n'da ra nde ngue ma ndese í ts'oqui, ra hebreo, i ęna: “Saulo, Saulo, hanja gni ungui. Xun ęęi gui øt'e, tengu n'da ra mbundani i pa ma suni ra t'o hndepe dim pefi xun ho, ne i nete thoho,” bi 'yęngui. ¹⁵ Ne nugä dá änni: “To'o i, ma Hmu.” Nu ra Hmu bi pađi: “Nugä dra Jesús, guecä gadı ungui. ¹⁶ Nuya dami ndants'i, gui 'bäi. Nuya dán 'yusegä ua n'dahma gui ma ne gan juąnni nangue gätho 'be'a gá nu ya, ne gätho 'be'a ga ut'a m'bejua.” ¹⁷ Ne bi 'yęngui: “Nuya ga pehn'na'i bu 'buh yu ja'i hing yu judío, ne ga jamansu i nangue 'be'a da nde da 'yøt'a'i yu judío, ne yu ja'i ngue hing yu judío. ¹⁸ Ne nangue nim hma, ga japi da xoc yú mbui yu ja'i ne him man din 'yo bu ja ra 'bexui, pe din ja ran nequi yú mbui. Ne ga japi da 'uepu ja rá ts'edi ra zıthu, ne din 'yo bu ja rá ts'edi Oja ma Ta. Ne din ja ra punbi yú ts'oqui. Ne da nu ra te mazai u, ne gätho ran japi ga unni, tengu mi'da dá 'uecä,” bi 'yęngä ra Jesús, bi 'yęn'a ra Pablo.

Ra Pablo him bi mbesta a bi man ra Hmu 'bu mín 'yuse

¹⁹ Ne nu ra Pablo bi thoqui bi xi'a ra ts'ut'abi Agripa:

—Nugä hin dá fęsthoho 'be'a bi xicä ra nde gue bá ęh mahęts'i. ²⁰ Rá mbüdi dá xi'u 'bupu Damasco, gue di päh yún 'yomfęni ne din 'yo bu rá 'yu Oja. Ne dá xifi da 'yøt' ra 'befi xun ho nguerepu da pađi xü päh yún 'yomfęni. Ngutho dá mangä bu Jerusalén, nepu gätho ra häi Judea, ne dá xicä yu ja'i ngue hing yu judío. ²¹ Pe nangue'a 'be'a dá mangä, nu'u 'da yu judío bi bentcä bu ja ra pađi, mi nde xta hyogui. ²² Pe asta gue yu pa jabüya i fäxcä Oja. Ne dí xi'u ja yú ts'edi, ne dí xi'u

hin'yü yú ts'edi. Ne hont'a dí xänbi 'be'a bi man ra Moisés ne 'be'a bi man yu pön-gahya, ngue bin ja. ²³ Nu'u, bi ma ngue jatho da nu ran unbi ra Cristo, ne gue'a ra mbudi da mba nsots'i bu 'bu'u xun du. Da mba nsots'i guepu da zä di un ran nequi yú mbui u yu judío, ne'u hing yu judío, bi 'yən'a ra Pablo.

Ra Pablo ndepe da 'yəc'yei ra ts'ut'abi Agripa

²⁴ Ne nu'bu ngubu mi man ra Pablo, nu ra Festo nts'edi bi mbafi:

—Nu'i gra Pablo, guín gat'i, emme xun ngu guí paḥ ra söcuḥ janangue'a guín gat'i.

²⁵ Bi da'a ra Pablo buya:

—Hin dí jat'a, gra hoga ts'ut'abi gra Festo. Pe gätho dí mangä majuḥni a. ²⁶ Nu ra Agripa in ts'ut'abi bu 'buh yu judío, i 'bucua, i paḍi nangue 'be'a gätho dí mangä. Janangue'a hin dí su ga mangua ja rá hmi. Ne dí haḥa njuḥni ngue i paḍi, nguetho him bi t'agui 'be'a bin ja, bi 'yən'a ra Pablo.

²⁷ Ne xö bi xih ra ts'ut'abi Agripa:

—Ma ts'ut'abi Agripa i, ha guí əc'yei 'be'a bi man yú pöngahya Oja. Nugä dí paḍä gue guí əc'yei, bi 'yembi.

²⁸ Nu ra Agripa buya bi dat'a ra Pablo:

—Nu'i, guí nde 'bex ga päcä man 'yomfəni, ngue ga əc'yei ra Cristo.

²⁹ Nu ra Pablo bi 'yemp'a:

—Bexgue guehya, ogue niya'bu ts'u, Oja i paḍi 'be'a dín ndegä. Dín nde gue guí 'yəc'yei, ne ahu gätho guí 'buhmbu ua guí øhmbu 'be'a dí mangä ya. Ne dín nde guí cohmbu tengugä, pe hont'u yu cadena hin'na u, bi 'yembi.

³⁰ Ne nu'bu ngubu mi man ra Pablo, nu ra Festo ne ra Agripa bim 'bäi, ne'a ra Berenice ne'u mi'da mi hupu. ³¹ Ne nu'bu mi mba bu thi, n'da ngu n'da bin yaḥe u:

—Nu'a ran 'yohu ra Pablo, nte bi 'yöt'a ngue da du, xinga gue'a din ofädi, bin 'yemzhe u.

³² Nu ra Agripa bi 'yemp'a ra Festo:

—Nu'bu hin xtá ma din dá bu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma, sä da mba nso'ts'i 'bu, bi 'yembi.

Bi 'benpu Roma a ra Pablo

27 Nu'bu ya xí hma ngue ga huhe ra barco, ne ga mbäcähe bu Roma, ra häi Italia, nu ra Pablo ne mi'da yu ofädi bi mba ma däpi a ra ngurpadofui, rá thuhu ra Julio, rá ngurpadofui ra hmuts'ut'abi Augusto bu Roma. ² Dä huhe ra barco ngue bi nexpu ra hnini Adramitio, ne ɛn'u da thopu ja yu hnini bu ja ndendeja bu ra häi Asia. Dä nexhe bu buya, ne dá mbähmbe ra Aristarco, ra mengu ra hnini Tesalónica bu ra häi Macedonia. ³ Nu man'da pa dá sömhbe bu ra hnini Sidón, dán säyahe bu. Nu ra Julio min yamanhoui ra Pablo, ne bi un ran t'edi da mba bu 'buh yú amigo. Ne nu yú amigo bi un ran säya. ⁴ Ne nu'bu má nexhe bu, dá thohmbe bu nthet'i ra t'uhäi Chipre i ja bu made ra deja. Dä thothe bu n'danguadi nguetho emme ts'edi ran dahi bu njombu. ⁵ M'bejua dá thohmbe bu ja ra häi Cilicia ne ra häi Panfilia ja bu ndendeja. Dä sömhbe bu ra hnini Mira bu ra häi Licia.

⁶ Guepu bi diḥ bu n'da ra barco a ra hmudofui ngue bá nexpu Alejandría, ní mba bu ra häi Italia. Ne nu'a ra hmudofui bi jaje dá huhe ra barco. ⁷ Ne xun ngu yu pa zu njante thoho dán 'yohe bu ja ra deja, ne xun hej dá thohmbe bu gätho rá nyani ra t'uhäi Gnido. Nu ran dahi him bi jaje njuantho dá uenthe, janangue'a yabu dá cäthe njombu ja ra t'uhäi Creta, guepu nthet'i ra t'uhäi Salmón. ⁸ Ne xun hej dá thohmbe bu gätho rá nyani ra t'uhäi Creta, ne dá sömhbe bu ja yün säya yu barco, t'embi Buenos Puertos. Ne hinga yabu ja ra hnini Lasea.

⁹ Ne xun ngu yu pa ya dá 'behmbe nangue ran dahi, ne nts'utho bu dín 'yo ra barco bu ja ra dehe, nguetho yu pa ya

i ja yün dāhi. ¹⁰ Nu'a ra Pablo bi xi'ü min 'yohü:

—N'yohü ahü dí xi ahü, nu'bü ga thohmbü, ga nuhü n'da ra 'yanthi nguetho xün hēi thoho bü dí mba ma 'yoni ra barco. Ne hinga hont'a ra barco ne ra 'beni ga 'behmbü, pe ts'ürpü thoho necāhü ga tuhü, bi 'yēmp'ü.

¹¹ Pe nu ra hmudofüi man'da mi ēc'yei 'be'a bi ma rá mbeti ra barco ne ra hmu ngue madí 'yoni, xinda gue'a 'be'a mi man ra Pablo. ¹² Nübü Buenos Puertos hingui ho ngue da gopü ra barco yü pa xü se. Janangue'a nu'ü mbē gātho ü mi ēna xcá sōmhbe bü ra hnini Fenice, guepü xcám 'buhmbe yü pa xü se. Nübü Fenice, ra hnini bü ra t'ühäi Creta, man'da ja yün säya xün ho bü yü barco, nguetho hin e ts'edi thopü ran dāhi.

Ran dāhi bi 'yen ra deĵa

¹³ Ne n'da ra pa bi pom bü bí 'yēh ran dāhi, ne hinga nts'edi i 'yo. Ne ēn'ü xün ho 'bü da thogui. Janangue'a bi gux'a ra t'egui mi o bü mbo ra dehe, ngue rán ts'ammi ra barco. Dá thohmbe büya, zü njante thoho á tho'a ndendeĵa ra barco bü ra t'ühäi Creta. ¹⁴ Ne 'bex bá ē'a n'da ran dāhi ēmme nts'edi, bá nexpü Creta. ¹⁵ Ne nu'bü mí mbüdi bi ndøn ra barco ran dāhi, him mí sä da mba ma 'yoni büya, dán unthe büya, ne dá tēndahe ran dāhi bü í mba. ¹⁶ Ne dá cāthe bü hērpü ja ra t'ühäi Claudia i ja bü made ra deĵa, nguetho bi täc'i ts'ü ran dāhi ra häi. Ne xün hēi bü dá juxhe bü mbo a n'da zü t'ubarco ngue mí jut'a ra barco. ¹⁷ Ne nu'bü mi cürpü mbo ra t'ubarco, bi mba m'bänba yü xāhi a ra barco ngue hin da xōts' yü xithe. Ne nu'ü büya mí supi da 'yen ran dāhi ra barco bü ja ra 'bomu, ne da dontpü guepü t'ēmbi Sirte. Janangue'a bi gācua yün thācan dāhi ra barco. Ne bi duxtho ran dāhi ra barco bü ja ra dehe. ¹⁸ Man'da pa büya bi dū'mi bi hyörpü ja ra dehe yü 'beni mi hōpü

mbo ra barco, ndepe hin di hyü ra barco, nguetho ēmme nts'edi mi ēnje ran dāhi. ¹⁹ Ne ná hyu pa büya dá sosegāhe, dá hōmhbe thi 'be'a gātho mí honi 'bü di 'yon ra barco. ²⁰ Ne xün ngu yü pa ēmme mi ja yü güi, ne nya'a him bin c'ā ra hyadi, xinga gue yü sō 'bü xün xui. Ne dá nuhe n'da ran dāhendāhi ēmme nts'utho. Ne dí su ga tuhe.

²¹ Ne nya'a thoho njom bin sihme. Nu ra Pablo bim 'bäi bi 'yēna:

—N'yohü ahü nde'bü xquí 'yōde 'be'a dá mangä. Nde'bü xcambán säyahü bü Creta, ne hin xcá nuhü ran ünbi ya, ne hin xquí 'beh ni 'benihü. ²² Pe nuya, o di tu ni mbuihü, nguetho xinga n'da ahü gam 'behmbü, pe hont'a ra barco dim 'bedi. ²³ Nguetho dām 'bä'be n'da rām 'behni Oĵa mahēts'i má xui, gue nugä rá mbetigä Oĵa ne dí thānde a. ²⁴ Ne nu'a ram 'behni bi xiqui: “O guín su Pablo, nguetho jatho da mba ma däi bü 'büh ra hmuts'üt'abi bü Roma. Ne nu'a Oĵa hin di japi da du ü guí 'bühmbü ua ja ra barco, tengu gá 'yāpi,” ēn'a rām 'behni Oĵa mahēts'i. ²⁵ Nuya, n'yohü ahü, dan johyahü, nguetho dí ēc'yei gue majuāni da 'yōt' Oĵa tengu bi xic rām 'behni. ²⁶ Pe nu ran dāhi da 'yenjü bü ja n'da ra t'ühäi i ja bü made ra dehe, bi 'yēn'a ra Pablo.

²⁷ Ne nu'bü ya xí gua'i 'de'ma goho ma pa dí 'yohe, nubüya bi 'yēngāhe ran dāhi bü ja rá xēqui ra deĵa t'ēmbi Adria, 'bü min xui. Ne nu'ü yü mbefi gue di 'yon ra barco, mí'm beñi hinga yabü ja n'da ra häi. ²⁸ Ne bi 'yeni hangu nan hē ra dehe, 'dāte ma 'de'ma'dato metro nan hē. Ne bi dān'i ts'ü ra barco, bi 'yeni mahøn'a, ne nuya hont'i 'dāte ma yoto metro nan hē ra dehe. Janangue'a bi bađi him ma yatho bü ndenthe. ²⁹ Nu'ü mi supi da zōm bü ndenthe ra barco, gue din thehü yü do. Janangue'a bi 'yent'i goho yü t'egui ngue yün ts'ammi ra barco, bi 'yentpü ja rá xuthä ra barco, ndepe hin din 'yo. Ne ēmme mi xōnni din nequi.

³⁰ Nu yu mbefi di 'yon ra barco mim beni xta 'dagui, bi ca'ma man'da ra t'ubarco bu ja ra dehe. Pe bin hate, nguetho ena gue'u yu t'egui xta 'yent' mi'da bu ja ra ya ra barco, gue yun ts'ammi. ³¹ Pe nu ra Pablo bi 'yemp'a ra hmudofui, ne'u yu dofui:

—I nde da 'dah yu di 'yon ra barco, pe nu'bu da 'dah yu, hin da za gui ponju 'bu.

³² Nu yu dofui buya bi hyecua yun that'i ra t'ubarco, ne bi dux ra dehe, janangue'a njom bi 'dagui.

³³ Ne nu'bu t'unequi tho nu'a ra Pablo bi xifi nde'bu din sihme. Bi 'yena:

—Nuya, na 'de'magoho ma pa ya ngue mi tutho ni mbuihu, ne hin gan sihmehu.

³⁴ Nuya di ot'ahu ra ts'edi gui sihu ts'u ra hme. Nu'a di zac ni ja'ihu a, ne gueru da za xinga n'da gam 'behmbu ne njon din unbi, xingui ts'u.

³⁵ Ne nu'bu mi jua'a bi man'a ra Pablo bi hyaca n'da ra thuhme, bi un ra jamadi Oja bu ja yu hmi gatho mi 'buru, ne bi xeni bi du'mi bi zi. ³⁶ Nu'a bi man ra Pablo bi hyurpa yu mbui u, bin sihme ts'u buya. ³⁷ Ne nugähe i juaje yociento ne hyate ma 'de'ma 'dato nja'i mi 'buhmbe bu ja ra barco. ³⁸ Ne nu'bu mi juadi bin sihme u, nu'a ra trigo mi hupu ja ra barco bi hyom bu ja ra dehe, ndepa di cah nan hyu ra barco.

Bi xen ra barco ra dehe

³⁹ Ne nu'bu mi hyats'i, him mi pa'di 'be'a ra thuhu ra hai bi hyandi. Nu'bu mi nu mi ja bu n'da ra 'yethe gue him mi ja yu do, gueru mim beni mi sa xti cu't' ra barco. ⁴⁰ Bi hyecua yun that'i yun ts'ammi buya, bi zopu dehe. Ne bi xocua yun thu'ti yun thacadehe ngue yum 'ba't'i ra barco. Ne bi 'yepa mahon'a n'da ran thacandahi. Nu ran dahi buya bi 'yon ra barco, ne bi du'mi bi hyam bu ja ra ndendeja. ⁴¹ Pe nu'bu ma somhbe hapu hingui he ra dehe, dan timhbe bu yoho yu 'yethe, n'da n'danni ni yehu. Nu'a

ra ya ra barco bi yurpu ja ra 'bomu ne bin du bu, ne him mi sa da thogui. Pe nu ra xutha buya bi mbudi bi xen ra dehe, nguetho nts'edi din the bu yu dehe. ⁴² Nu yu dofui buya, ena da hyo yu ofadi, ngue mi supi din xaha, da 'dagui. ⁴³ Pe nu ra hmudofui him mi ndepe gue ne ra Pablo da tho, him bi japi da 'yot'e 'be'a mim beni yu dofui buya. Bi manda ngue to'o pah nan xaha, ra mbudi da zo bu ja ra dehe ne din xaha, da zom bu ja ra hai. ⁴⁴ Ne'u mi'da ngue him mi pah nan xaha, bi 'yoxpu ja yu xithe o gue yu xeca barco. Ne gatho bi zomanho bu ja ra hai.

Bi zom bu ra hai Malta a ra Pablo

28 Ne nu'bu ma somhbe bu ja ra hai, bi sije ngue ra thuhu ra t'uhai Malta, i ja bu made ra dehe. ² Nu yu mengu bu emme bi 'yorcahe ran ho, nguetho bi 'yurcahe n'da ra sibi gueru dan tasphe. Bin 'ye bu ne xu seje. ³ Nu ra Pablo bi pet yu 'yont'o, bi 'yupu ja ra sibi, 'bex bi bon'a n'da ran date pozu bu ja ra t'o, nu'bu mi za ra sibi. Ne nuna ra pozu bi zap ra 'ye ra Pablo, ne bin zurpu. ⁴ Nu'bu mi nu yu mengu bu ngue i zurpu ja ra 'ye ra Pablo ra pozu, bi 'yenu:

—Masque ra hyodu na ran 'yohu, masque him bi du bu ja ra dehe, pe nuya m'beja da gut'a 'be'a xi 'yot'e.

⁵ Pe nu ra Pablo bi huac ra 'ye, ne bi dah ra pozu, nin so bu ja ra sibi, ne nte man unbi bi nu ra Pablo. ⁶ Ne nu'u 'bapu, mi to'mi nde da nu 'bu da nden bu bi zapi, o gue da 'yagui ne 'bex da du. Ne nu'bu na nya'a mi to'mi, hin te bi ja, bi pa'a mim beni'u. Ne en'u: "Masque n'da ra oja na."

⁷ Nu'a ra ts'ut'abi ra t'uhai Malta, i Publio a, mi jase n'da xequi ra hai jombu dan tasphe. Ne bi xije ga mbahmbe bu ra ngu. Ne hyu pa dam 'buhmbe bu, ne emme xun ho bi 'yorcahe. ⁸ Nu ra ta a ra ts'ut'abi Publio ya xmi u 'bu ma somhbe bu, mi ja ra pa ne ra mboni. Nu ra Pablo

bi mba bu da nu, bin yaui Oja ne bi gax rá 'ye, ne 'bex bi zä büya. ⁹Ne nu'bu min ja 'be'a bi 'yöt'a ra Pablo, gätho mi 'buru ja ra häi ngue mín zäman'u bi zöm bu, ne gätho bi hoqui, bi zä büya. ¹⁰Ne xun ngu yan t'unni bi 'daje, ne nu'bu má mbäcähe, xø bi 'daje gätho 'be'a ga homhbe bu ja ra barco.

Bi zöm bu Roma ra Pablo

¹¹Nhyuzna däm 'buhmbe bu ja ra t'uhäi Malta, dá huhe n'da ra barco büya. Nu ra barco mi hø bu gätho yu pa xu se, ngue bá nexpu Alejandría. Nu rá thuhu ra barco t'ëmbi yu gon'yohu Cástor ne Pólux. ¹²Ne dá huhe ra barco, dá nexhe bu ra t'uhäi Malta büya, ne dá sømhbbe bu n'da ra hnini Siracusa, ngue 'dan'yo ra häi, ne hyupa dán dehe bu. ¹³Dá nexhe bu, ne dá cäthe bu ja ndendeja asta gue'bu go má sømhbbe bu ra hnini Regio. Ne man'da pa büya bin 'yo xun ho ran dahi, ne ná yopa dá sømhbbe bu ra hnini Puteoli, gue ra häi Italia, ne dá çacähe büya. ¹⁴Nubu, dá tømhbbe 'da'u yu cu nanguie ra Cristo. Nu'u bi xije dan säyahe bu nyoto pa. M'bejua büya dá haxhe ra 'yu í pa bu ra dahnini Roma. ¹⁵Ne nu'u yu cu nanguie ra Cristo mi 'buru Roma, mi øde ba xhmbe bu 'yu. Bá xh puya, bi daje bu ja ra hnini Foro de Apio, ne bi daje mi'da bu ra hnini Tres Tabernas. Ne nu ra Pablo 'bu mí nu, bi xi Oja jamadi, ne nu Oja bi hyurpa rá mbui büya. ¹⁶Ne nu'bu má sømhbbe bu ja ra dahnini Roma, nu ra hmudofui bi dá bu yu ofädi bu 'buh rá hmu yu mbädi. Pe nu'a ra Pablo bin t'un ran t'ëdi dim 'buse bu ja n'da ra ngu, ne hont'a n'da ra dofui da mbädi.

Bi man räm Hman Oja ra Pablo bu Roma

¹⁷Ne nu'bu mi tho'an hyupa, nu ra Pablo bi zon'du yá ngurpi yu judío ngue

mí 'buru. Ne nu'bu mim peti bu 'bu'a ra Pablo, bi 'yëmbi:

—Man 'yohu ahü, nte man ts'o dá ørpä u ma mijudíohu, xín dá festa yún thande bi thocta u ma ngurpa bombøtahü, pe guehma bi mba ma dägä bu 'buh yu romano bu Jerusalén. ¹⁸Ne nu'bu mi 'yørcä ran juanbi, nu'u mi nde xtá hyega thoho, nguetho nte dá øt'a ngue da thogui. ¹⁹Pe nu ma mijudíohu him mi nde xtá hyega thoho, jananguie'a dá ah ran t'ëdi di dägä ua Roma. Pe hin'yü 'be'a dím bëni dá yapä u ma mijudíohu. ²⁰Jananguie'a dá zohn'nahu dan nuhu ne dan yahu. Nujü dyu israelhu, dí tømhbü din ja 'be'a bi man Oja gue din ja. Pe dí çc'yei ngue ya bi d'ümi bin ja 'be'a bi man Oja, jananjabu nthu'tigä ra t'ëgui ja ua, bi 'yën'a ra Pablo.

²¹Nu'u bi xi'a ra Pablo:

—Nugähe nte má søcuq bi 'bengähe ní 'yëpu Judea nanguie'e. Xínga n'da man 'yohuhu bí nexpu, bi man ran ts'o nanguie'e, njo'o to'o bi yap'a'i. ²²Pe dín nde gui xije ts'u 'be'a guím bëni, nguetho hønbu bi zä i hma hingui ho 'be'a gui çc'yeihü, bi 'yën'u.

²³Ne nu'u bim peti man'da ra pa nanguie'a xí ma, ne xun ngu u bi zöm bu mi 'bu'a ra Pablo. Nu ra Pablo büya gätho ra pa bi xifi nanguie rá 'befi i øt' Oja ua ja ra ximhäi, ne 'beru ní manda Oja u yu ja'i. Bi hyoni 'beru dí 'yëc'yei ra Jesús, ne bi 'yuti hapu nt'o'ti nanguie ra Jesús bu ja rá søcuq ra Moisés, ne yú søcuq yu pøngahya. ²⁴Nu'u 'da bi 'yëc'yei 'bu mí man ra Pablo, pe 'da'u him bi 'yëc'yei. ²⁵Ne nu'bu him mí sä'u ngue 'da'angu da bëni, bi mbädi bi mba. Pe nu ra Pablo man'da ram hma bi xi'u:

—Nuna rá Hogandahi Oja majuañi bi ma nu'bu mim pøngahya ra Isaías, ne bi xi'u ma ngurpa bombøtahü. ²⁶Ne bi t'ëmp'u: Ní mba bu 'buh ni mijudíohu, ne gui 'yëmbi:

“Nu ahü zai guí øhmbü nangué ni zaguhü, pë hin guí pähmbü 'be'a guí øhmbü.

Ne guín nuhü nangué ni dähü, pë hin guí pähmbü 'be'a guín nuhü,”

ngübü bi 'yëmb yü jã'i.

²⁷ Nguetho nu yü jã'i xäm me yü mbüi, ne xingui ts'ü cü't' yü zagu 'be'a øde.

Ne tengü'bü di ts'ant' yü dä,

nguetho su da nu,

nguetho hingui nde di päh yü mbüi

guerpü da zä xcá hocpa yü mbüi,

æn'a rá Hogandãhi Ojã 'bü mím pøn-gahyã ra Isaías, bi 'yëñ'a ra Pablo.

²⁸ Ne bi thoqui bi 'yëmbi:

—Dami pähmbü ngue nuya da si'ü hing yü judío 'berü da zä dí zin Ojã ü, ne gãtho yü pa dí mba bü. Ne nu'ü, man'da da 'yø'ü, bi t'ëmp'ü yü judío.

²⁹ Ne nu'bü mí gua'a bi ma ra Pablo, nu yü judío bi mba, ne bin junzehe ü 'bü mí mba'ü, nangué 'be'a bi man'a ra Pablo.

³⁰ Ne nu'a ra Pablo bim 'büpü nyo jeya bü ja ra ngu xí mihi. Ne gãtho to'o bi mba bü, bi numanho. ³¹ Ne nu ra Pablo bi ma 'berü dí manda Ojã ü, ne bi xänbi nangué ma Hmuhü ra Jesucristo. Ne nu'a ra Pablo him mi supi to'o da 'yøde, ne njo'o to bi hëcpi.

ROMANOS

*Ra søcuq bi 'yorba ra Pablo u yu
'yəc'yei bu ja ra nɔrpa dɑhnini Roma*

Ran zengua

1 Nugä drä Pablogä, drä 'yɛhɛgä ra Jesucristo. Ne bi xic Oja ma 'bäigä'be ra Cristo, ne bi huangui gam mangä rán ho ma'da'yo Oja. ²Ne guet'a ram hma mi man Oja bu ja rá hoga t'ohni bi 'yo't'u yú pɔngahya maya'bu. ³Ne n'dat'a ram hma im ma nanguie ra Jesucristo rá Ts'unt'u Oja a, ne nanguie'a bim 'bucua ja ra ximhäi, rá m bom'beto ra David a. ⁴Pe nu'bu mi dambɛni bu 'bu u xun du, ja bi 'yu Oja xun ho gue rá Ts'unt'u Oja a buya nte hɛmbi nanguie rá Hogandahi in 'youi. Gue'a ma Hmuhu a. ⁵Ne rá mate zehe bi xiqui ma 'bäigä'be ra Cristo, ga japi da'yɛc' yei yu ja'i gätho yu hnini, ne gue'a dí hnumanho ra Cristo a buya. ⁶Jananguie'a in ndec Oja ga mba ga fäx'a ni t'ɛc'yɛihɛ, nguetho bi zon'nahu Oja bi ja'ahu yú mbeti ahɛ ra Jesucristo. ⁷Guehna dí ot'ahu na ya gätho ahɛ guí 'buhmbu bu ja ra dahnini Roma, ngue bi huɛc'ahu Oja ne bi zon'nahu, ne bi 'uec'a ni mbuihu in nde ahɛ hont'a guim bɛmhbu a. Dí äp Oja ma Tahu ne ra Jesucristo ma Hmuhu da hyut'a ni mbuihu nanguie rá mate zehe.

ɛmme in nde da zɔm bu Roma a ra Pablo

⁸M'bet'o thoho dí xi ahɛ ɛmme dadí johyagä, nguetho dí ø'a man yu ja'i hɔnbu go hapu dí 'yo ngue guí ɛc'yɛihɛ xun ho. Jananguie'a dí xi Oja jamadi nanguie gätho ahɛ. Ne di thocpa ra jamadi ma Ojahɛ ra Jesucristo. ⁹Ne i pɑ Oja hin dí e'ts'a ná ya'be nanguie ahɛ. Ne dí hah ma mbui dí ørpa rá 'befi 'bu dí m man a ran ho ma'da'yo nanguie rá Ts'unt'u.

¹⁰Ne dí äp rá mate Oja ngue hin da ya'a ga mbagä bu guí 'buhmbu. Ne hin dí paði 'be'a da zä dá sɔm bu, pe go pa Oja, ne xomhma thoho da nde Oja ga mba bu. ¹¹Nguetho ɛmme dí n de gan nu ahɛ, ga fäx ahɛ din ja ahɛ man'da xun ngu rá ts'edi Oja, ne man'da gam 'bähmbu xun ho buya. ¹²Necä da zä gui fäxcahu, jananguie'a da zä 'da xtám fäxtahu nanguie ma t'ɛc'yɛihɛ dí comhbɛ. ¹³Ma zi cu ahɛ dí n de gui paɔmbu ngue xun ngu yu nidí mí ɛna xcá mba bu, pe hinga na sä. Pe guehna dí n de ga mbagä bu ne da hnurca ma 'befi bu guí 'buhmbu, tengu bu mi'da yu hnini xtá mba. ¹⁴Nguetho i 'yo ma güenda ga xänba yu ja'i, ne u 'buɔu ja yu hnini ne u yum 'bundapo ja'i, ne'u paɔ ra søcuq ne u hingui paði, gätho ga xänbi. ¹⁵Jananguie'a ne ahɛ ɛmme jag ra pähä ga xän'nahu rán ho ma'da'yo ra Cristo, gätho ahɛ guí 'buhmbu bu ja ra dahnini Roma.

Nu ran ho ma'da'yo ní yan u to'o gätho da hyan a

¹⁶Ne hin dí pes' ma sä gam mangä ran ho ma'da'yo, nguetho gue'a ram hma rá ts'edi Oja a dí yan u to'o gätho da hyan a. Ne mbudi bi sije dyu israelgähe, ne xø bi si u mi'da buya. ¹⁷Nguetho nu ran ho ma'da'yo i xijɛ 'be'a ní hogahu, gue ga hanthohu rá mate, ne hin'yɛ 'be'a man'da dí zinju Oja a. Tengu mán t'o'ti: "To'o bi 'yɛc'yei rá mate Oja, bi hocpa yú ts'oqui, bin t'un ra 'da'yote buya."

Gätho yu ja'i in dupate yu ts'oqui

¹⁸Nguetho nu'bu hin da yan Oja yu ja'i i jatho di unbi, nanguie'a 'dan'yo thoho i thande, ne i ø't'e 'be'a gä má ts'oqui. Ne nu'a majuani nde di bɛnba Oja u, pe di hecpada u, nguetho man'da in numanhose yú ts'oqui. ¹⁹Pe i paɔhma 'be'a sä da faði nanguie Oja, nguetho gueɛe Oja di bɛnbi. ²⁰Ne madague'bu hin di nequi

Ojã, pe da zã da bãh yu jã'i gue maguese Ojã ne i ja rá ts'edi mazã a, nguetho in nu 'be'a gãtho bi 'yõt'ua ja ra häi. Ne gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi mi sä xtã fádi xun ho. Ne mi sä xtãm bãh yu jã'i xtã numansu Ojã. Janangue'a njon da zã da xi Ojã nte in dupate. ²¹ Ne mi sãhma xtãm bã Ojã, pe him mi nde xtã numansu a ne him bi xifi jamadi 'be'a gãtho bin t'un'du. Pe bi du'mi bi bẽn a n'da ran 'yomfẽni nte ní mba tho. Janangue'a bi 'beh ra hogan'yomfẽni. Ne njãm'bu bi zã da bẽni 'be'a xun ho da 'yør puya. ²² Sä ẽna pãse u, ne guepu í 'bepu ra hogan 'yomfẽni buya. ²³ Nu Ojã tãte xun ho a, gue i 'bui mazã. Pe nu'u bi 'yøzehe yu jã'i bi bõni tengu yú pøte yu jã'i dim 'bedi, ne yu doja ne yu zate ne yu pozũ, man'da bi 'yẽmbi ojã u. ²⁴ Janangue'a bi hye Ojã u. Ne man'da bi 'yøzehe 'be'a gãtho bi numanhose buya gue ran 'yomt'ẽni. Ne bi ts'onse yú jã'i n'da ngu n'da u. ²⁵ Bi hye a majuãni Ojã ne go bi 'yẽc'yei u him majuãni Ojã. Bi dãnde gãtho bi 'yõt' Ojã ua ja ra ximhäi xinda gue'a Ojã gue bi 'yõt'u. Pe hønt'a Ojã mixte xun ho a gãtho yu pa mazã. Janangue'a hønt'a ga ẽspahũ a. ²⁶ Ne gue'a í hye Ojã u. Ne nubuya bi zã bi 'yõt' ran ts'o, gue'bu go mí 'yõt' man'da xun ts'o, ne yu xisu bi pä a bi zãnba Ojã xtã 'yõt'e, gue bi 'yasãba yú mixisuhũ tengu'bu ran 'yohũ zehe. ²⁷ Ne yun 'yohũ bi hyeh yún t'ẽdi mi sãn Ojã xtãn thãt'u yu xisu ngue xtí manda, nguetho ẽmme in nde di 'yasãba yú min'yohũhũ, nu'a him mi sä xtã 'yõt'e. Pe bi hyonse ran unbi gue yú jã'i zehe u 'bu mí 'uegue. ²⁸ Ne nu'bu him mi numanho a ran 'yomfẽni majuãni nangue Ojã, ngutho bi hye Ojã u, ne man'da bi bẽn u yú ts'on 'yomfẽni ne bi 'yõt' yun ts'o him mi sä xtã 'yõt'e. ²⁹ Ne ẽmme di yus' yú mbui gãtho yu ts'oqui, ran 'yomt'ẽni, ra ts'om'bãi, ran ts'iyate, ra nexmate, ran ts'eya, ran thote, ran sui, ran thãte, ran ucate, ran c'ãte. ³⁰ Ne yu zãnfẽni u, ne i san Ojã, ne hingui su

n'da ra jã'i, ne din 'yẽx'u, ne ma maguese u, thocpa thohe i honse mi'da yu ts'oqui hingui pãdi da 'yõt'e, ne i festa'a 'be'a man yú ta ne yú mbe. ³¹ Ne hingui nde din 'yomfẽni u, ne hin di jã'ts'a man u, ne hin'yũ yún huẽcate, ne hin'yũ yú yembui. ³² I pãhma di unba Ojã u gãtho yu pa mazã, gue'a yún sãhũ a nguetho i øt' ya i hmangua. Pe man'da guexta'a i øt'e ne man'da di johya 'bu xun ngu u 'da'angu øthu u.

Di unba Ojã u to'o di ho yu ts'oqui

2 Janangue'a hingui sä ga ẽmhbu him man sãhũ a ran unbi hønt'a go to'o gahũ. Nguetho nu'bu dí numan'ũhũ u 'da nangue yú ts'oqui, ne dí ẽmhbu go yún sãhũ da nu ran unbi u, pe gue'a nãn juãnba zehehũ a 'bu gue n'dat'a dí øthu. ² Pe dí pãhmbu gue yún sãhũ 'bu di unba Ojã u øt' yu ts'oqui. ³ Pe sä dí ẽmhbu ngue go ga ponju rán juãnbi Ojã, ngue go dí ẽmfu hingui ho øt'u 'da, ne ya 'da'angu dí øthu u. ⁴ Ha hin dí pãhmbu hanja him 'bexque di unghũ Ojã nangue ma ts'oquihũ. Pe gue'a ní jajũ ga pãh ma mbuihũ xun ho a. Pe nuju dí festahũ rá yembui i ørcahũ. ⁵ Pe nu'bu xum me ní mbui n'da, ne xingui ts'u coh rá mbui nangue yú ts'oqui, pe ẽmme di pet yun unbi da t'ørpa 'bu bi zøn ra pa, ngue rá muui a bi 'yõt'e, ne da zemp Ojã a. ⁶ Ne n'da ngu n'da din t'un'na rán theui 'be'a bi 'yõt'e. ⁷ Nu Ojã di unt'a ra temazã 'bu 'bo'o zã øt'a ran ho, nguetho honi dim 'bũhmi Ojã, ne i honi da 'yõt'a i numanho Ojã, ne i honi da t'ørpa ran ho njãm'bu din thegue. ⁸ Pe nu'bu dadin sũhmbu Ojã, ne hin dí numanhohũ a ra 'yu majuãni pe hønt' yu ts'oqui go dí numanhohũ, pe gue'a dí 'dajũ ra cue Ojã a 'bu, ngue ẽmme nts'utho. ⁹ Nts'edi yun unbi ne 'be'a gãtho má dumbui da nu'u n'da ngu n'da to'o gãtho nzã øt' yu ts'oqui, neje dyu israelhe, ne ahũ hin gyu israelhũ. ¹⁰⁻¹¹ Pe hønt'a go to'o da hy-

oni da 'yøt' ran ho, di japi 'darpə dim 'buhmi Oja ne da numanho Oja a, ne da hyurpa rá mbui thocpa thoho, necähe dyu israelgähe, ne ahü hing yu israelhu. Nguetho gätho 'da'anguju bu na nuju Oja. ¹²Ne nu'u hing yu israel him bi sih yün t'edi Oja. Ne madague'bu him bi sifi, pe guehma da nu yün unbi to'o di thocta yu ts'oqui. Ne nguetho u yu israel ngue bi sih yün t'edi Oja, ne gue'u yün t'edi Oja dí juanba u to'o di thocta yu ts'oqui. ¹³Nguetho nu'bu da bətho yün t'edi Oja n'da, hin da numanho Oja a 'bu, hinda hont'bu da 'yøt'a hman bu. ¹⁴Nu'u hing yu israel, him bin t'un yün t'edi Oja ngue ran hocja'i xtá 'yøt'e. Pe guehma i pəse mbo yú mbui nda'a xun ho, nguetho ja'bu i øt'a rán theui u yün t'edi Oja ngue ran hocja'i. ¹⁵Ne madague'bu him bi sih yün t'edi Oja u 'da, pe tengu 'bu mán t'o'ti bu ja yú mbui u yün t'edi Oja, ne guese yú mbui i xifi ngue hingui ho a bi 'yøt'e, o ja'bu xun ho. ¹⁶Ne gue'a dí juanba Oja u gätho yu ja'i, nangue ra Jesucristo 'bu bi zøn ra pa. Ne di juanba u nangue u i əse mbo yú mbui u. Ne gue'a i mam bu ja ran ho ma'da'yo ngue dí m angä.

Sä ín 'yex'u 'da yu israel u yün t'edi Oja

¹⁷Pe nu ahü ma mi'israel ahü, guidín 'yexhu nguetho gyu mengu israelhu, ne, "hønsegahu i numanhoju Oja, nguetho bi 'daju u yün t'edi," sä guí əmhbu. ¹⁸Ne gá pəhmbu rá pähä Oja, nguetho gán xähmbu yün t'edi, ne gá pəhmbu nda'a xun ho da zä da 'yøt'a n'da. ¹⁹Ne guím bənsəhu guí uthu ra 'yu u yu xädä, guím bəmhbu yú nyot'i ahü u i 'yo bu ja ra 'bexui. ²⁰Ne sä guí əmhbu ja nin t'edi guí xänbahü yu 'yəmbui, nguetho guí pəhmbu u yün t'edi Oja ngue majuəni, ngue di un ran 'yomfəni n'da. ²¹Pe nu'bu gue'a guí øthu ma mi'israel ahü guí xänbahü mi'da, hanja hin gán xäsəhu tə. Guí xihmbu mi'da ngue hin dim pə, pe hanja go guím pəsehu tə. ²²Guí xihmbu

mi'da ngue hin din 'yomt'əni, pə hanja go guí 'yomt'əni zəhehu. Guí xihmbu mi'da hin da 'yəspa u yu hyäte oja, pə ha hin guím bəmhbu ngue go guí cuzəhehu bu i thənde yú ojaə u, ne guí pəfu 'be'a guí numanhohu bu. ²³Gná yəthu a ngue'a guí əmhbu guí pəhmbu yün t'edi Oja. Pe man'da gadí jafu hin da numansu Oja u mi'da, nguetho guí festahu u yün t'edi bi ma. ²⁴Janangue'a bin ja tengu mán t'o'ti, ngue di c'aman'u Oja u hing yu israel 'bu i nu a ran t's'o guí øthu, gyu israelhu. ²⁵Pe nu'bu xcä øthu yün t'edi Oja bi man ra Moisés, xun ho ngue am hmepya ma ja'ihu, ngue dyu israelhu. Pe nu'bu hin dí tenhdü u, säti thoho am hmepyağahu 'bu, ne nte ja bu a uh ma hmepyahü. ²⁶Ne nu'u hing yu israel ngue him bi mba ma hmepyabi yú ja'i, nu'bu øt' yün thehu u yün t'edi Oja, nu'u i numanho Oja u, tengu'bu xtá hmepya bu na nu Oja u. ²⁷Ne nu'u hing yu israel ngue nte ma hmepya i ja, pə nu'bu i øt' yün t'edi Oja, gue'u dí jaju din c'a ma ts'oquihu u, dyu israelhu. Nguetho sä dá mepya ma ja'ihu, tengu man'a ran t'edi, ne hin dá øthu a rán säui ma hmepyahü. ²⁸Ne madague'bu n'dat'a mam bombøtahu ra Abraham, pə hinga gue'a ní 'yøt'e rá t'uhni Oja n'da a. Ne xín nangue'a am hmepya maxøts'e rá ja'i n'da. ²⁹Pe hinda hont'bu hmepya ma mbuihu nangue rá Hogandəhi Oja, nu'a njuəntho ra hmepya i nu Oja a. Ne nu'bu njabu ma mbuihu, hin gam bəmhbu ngue da numanhoju ma mijə'ihu, pə hont'a Oja gam bəmhbu da numanhoju.

3 Nu'bu 'bo'o da 'yəngui: "Pə hanja bi huand Oja u yu israel tə, ne 'be'a nam bøn'a ra hmepya bi si u," gue'bu 'bo'o da 'yəngui. ²Pe xun ngu 'be'a í huand Oja u. M'bet'o thoho gam bəmhbu bin t'un rām hman Oja maya'bu u ndu mam bombøtahu. Ne gue'a ga xi u to'o da 'yängui. ³Pe xun ngu u him bi nde. Pə ha gam bəmhbu bi zəpə a mí əna xtá 'yørpa

Ojã yu ja'i 'bu. ⁴ Hin'na maha, pe guehma guese Ojã di ja'ts'a rá mma, madague'bu gátho xtín hętho yu ja'i nangue rá 'befi. Ne tengu bi man rá t'ohni Ojã, gátho di ja'ts'a bi ma, ne hin hapu ga tímhbü ngue him bi 'yot' Ojã a mí ma, 'bu ga ánhdu. ⁵ Pe sã ęn u 'da hingui øh rá m hman Ojã: "Hingui ho 'bu di un-gahü Ojã nangue ma ts'oquihü, nguetho man'da di necmanho rán ho Ojã 'bu gátho xun ts'otho ga øthu," ęn'u yu ja'i. ⁶ Pe hingui sáhma ngubu ga mamhbü, ne xun ho 'bu di un-gahü Ojã nangue ma ts'oquihü, nguetho jatho da 'yot' ran ts'ut'abi nangue gátho ra ximhäi. ⁷ Ne sã ęn u 'da: "Man'da dí ęspahü Ojã nangue ma fehnihö dí mamhbü. Pe hanja di un-gahü 'bu, tengu'bu dyu 'yot'a ts'oquihü, ne man'da dí uhmbü ngue njam'bu dim fehni Ojã," sã ęn u 'da. ⁸ "Ne mbähä ga øthu ran ts'o, n'dahma di nequi a ran ho," i ęnjü dí ęmhbü u 'da 'bu dí ęna hin ní yanju Ojã u yún t'ędi, gue'u to i sanju. Pegue da ts'emba u nangue yúm hman u.

Gátho dín dupatehü yu ts'oqui

⁹ Pe ha gam bęmhbü man'da xun hoju dyu israelhö. Pe hin'na, tengu thoho dá xi ahü 'bu rá mbüdi, nguetho 'da'angu dyu 'yot'a ts'oquihü, ne'u yu israel ne'u hin yu israel. ¹⁰ Ne mán t'o'ti: Njo'o n'da xun ho, xinga n'da. ¹¹ Njo'o n'da i ja rán 'yomfęni, ne njo'o i hon Ojã ngue nde da denni. ¹² Gátho gahü dá 'uethohü, ne 'da án ts'ontho 'be'a dá øthu. Xínga n'daju dí øthu ran hocja'i. ¹³ ęmme xun ts'o ma ndehü, tengu'bu n'da ra hyähäi bu ja ran 'yägüi ngue hingan jo'mi, xun xã, in jabü ma ndehü. Nguetho ęmme dí mamhbü yu fehni, ne ran ęte i pøm ma ndehü, tengu'bu dyu pozuhü.

¹⁴ Nu ma ndehü ęmme yupü ran ts'ante ngue xun ju. ¹⁵ Nu ma guahü, ęmme i ęhya na 'dihingue dan hotehü. ¹⁶ Pe í huęhi thoho u 'bupü hapü dí 'yohü, ngue xun ts'o 'be'a dí ørpahü u. ¹⁷ Ne hin dadí hocpahü yú mbüi ma mijã'ihü, xínga gue'a ma mbüi zehehü. ¹⁸ Ne xíngüi ts'u dím bęmhbü ngue ga numansuhü Ojã. Ne gue'a bi man rá t'ohni Ojã 'bu maya'bu a. ¹⁹ Ne nu'a mí hmam bu ja ram hma maya'bu ngue bi xije Ojã dyu israelgähe, ga pahmbü gátho i ja ma ts'oquihü bu na nuju Ojã. Janangue'a gátho ra ximhäi din hętho 'bu bi 'yörpa ran juanbi Ojã. ²⁰ Ne nu'u yún t'ędi Ojã, xínga n'da ra ja'i dí 'yęmbi xun ho u ngue bi xijü ran hocja'i xcã øthu. Pe nu'u yun t'ędi, ja ga tímhbü bu 'be'a dá øthu.

Da yanju Ojã 'bu ga hámhbü rán hoqui

²¹ Janangue'a nuya bi t'urcahü man'da ran hoqui ngue dí 'yęnjü xun hoju Ojã, ne hin nangue u yún t'ędi ngue bi xijü xcã øthu ran ho, madague'bu midí nequi ts'u bu ja ram hma maya'bu a ran hoqui dí xi ahü ya. ²² Gue ga hanthohü a rán hoqui Ojã nangue ra Jesucristo di hoga ma ts'oquihü hont'a go to'o gahü. ²³ Nguetho njo'o gahü dá jas'hü gátho ran ho nguepü xtá numanhoju Ojã, pe gátho dá øthu yu ts'oqui bu án nuju. ²⁴ Janangue'a bi zänni di hogazehehü Ojã ngue rán t'unni thoho, nguetho bi gurca ma ts'oquihü ra Cristo Jesús. ²⁵ Nguetho bi zän Ojã a ra Cristo ngue bim 'bøts'e zehe, bi gurca ma ts'oquihü nangue rá ji. Ne gue'a ní yan u to'o da hyan'a bi 'yörpe. Ne ngutho nangue u mí 'buh maya'bu, nu'bu mi du ra Cristo, ja bi nequi a í punba yú ts'oqui u to'o mí nde rá punbi Ojã. Ne ja bi 'yu Ojã büya 'be'a í thøtho u. ²⁶ Ne ja bi 'yu Ojã a rán jut'i ma

ts'oquihu, janangue'a da zä di hogahü ya, ne da zimanhoju ngue gueju dá êc'yeihü rá mate ra Jesús. ²⁷Pe xiya, hapü bi go'a man 'yêts'ihu. Bi mba ma 'berquigahü. Pe Hague nja. Nguetho hin dá jas'hü yün t'êdi Oja, pe bin 'dactahü rá mate 'bü má êc'yeihü a. ²⁸Ne dí pahmbü ngue bi hogahü Oja 'bü má hantthohü rám hma nangue rán hoqui. Ne hin da 'yän-gahü 'bü xcá jas'hü, o hin'na. ²⁹Pe sä dí êmhbü dyü israelhü hõngdahü i numan-hoju Oja. Pe i jatho ga pahmbü ngue ne'ü hin yü israel in nde da numanho Oja. ³⁰Nguetho n'datho a Oja, ne gätho to'o da hyän rá mate gätho 'da ni hoc-pada Oja ü ne da zimanho, ne ü yü israel, ne ü hing yü israel. ³¹Pe ha dí ên ahü nte di muui yün t'êdi Oja ngue dí ên ahü ga hantthohü rá mate. Pe hin'na, pe man'da dí jas'hü yün t'êdi Oja ya, nangue ra Cristo rá mate Oja i fäxchü.

Ran t'uti nangue ra Abraham

4 Xi a mam bombõtahü ra Abraham ngue dyü israelhü, 'be'a í hocpa yü ts'oqui Oja a thä, ne 'be'a í 'yëmbi xün ho a. ²Pe hinga gue'ü 'be'a gätho bi 'yõt'e í t'ëmbi xün ho a, nguetho nu'bü da gue ü, ya mí ja 'be'a xtün 'yêzêhe 'bü. Pe hin te ín 'yêx'a ra Abraham bü án nu Oja a. ³Pe tengu man rá t'ohni Oja, nu ra Abraham bi 'yêc'yêi tho a ram hma 'bü mí xifi 'be'a da 'yörpa Oja. Ne gue'a í 'yëmbi xün ho a buya. ⁴Nu'bü xtá xiju Oja ngue gue'a rá 'befi ga øthü dí 'yênju xun hoju a, pe hing ra mate thoho a dí 'yênju xun hoju 'bü, pe tengu'bü man zäbithohü a 'bü. ⁵Pe nu Oja hingui xiju n'da ra 'befi dí 'yênju xun hoju, nguetho hinguin zaqui ma mbühü nangue ma ts'oquihu. Janangue'a i xiju ga hantthohü a rá mate di hoga ma ts'oquihu, ne gue'a dí 'yênju xün hoju a buya. ⁶Ne'a ra David ngubü bi 'yörpü ja rá t'ohni Oja maya'bü ngue:

Ëmme di johya n'da ra ja'i ngue da 'yëmp Oja xün ho, ne hin da 'yörpa ra güenda 'bü xün ho xtá 'yõt'e o hin'na. ⁷Nguetho bi mba ma punbi yü ts'oqui, ne him man din c'a, bi 'yëna.

⁸Ne êna:
Di johya ü to'o bi mba ma hoqui yü ts'oqui ne nte da thünba 'bü bi mba ma juäbi,

bi 'yên'a ra David. ⁹Pe ha guím bëmhbü ngue hõnt'ü am hmepya yü ja'i da nu na ran johya i hmangua. Ha hin guím bëmhbü ngue ne ü hin gam hmepya, da zin Oja, ngue'bü 'da'angu im bëmhbü a ra Abraham 'bü mi hyäntho a ra mate bi man Oja, ne gue'a í t'ëmbi xün ho a buya. ¹⁰Pe ga än'nahü, ha m'bejua bi t'ëmbi xün ho a ra Abraham, 'bü mi hmepya rá ja'i. Uague m'bet'o thoho bi t'ëmbi xün ho. Pe hinga m'bejua maha, pe 'bexque bi t'ëmbi xün ho 'bü hin ní hyc rá ja'i. ¹¹Ne m'bejua bi sifi da hyc rá ja'i, ngue ra hmepya ya xí 'yëmp Oja xün ho a. Pe bi 'yëmbi xün ho 'bü mi hyäntho a ram hma 'bü hin ní hyc rá ja'i. Janangue'a i ëmbi rá ta ra Abraham ü to'o gätho i êc'yêi tho a bi man Oja. Ne'ü hing yü israel, ngue him bi mba nthequi yü ja'i, ne'ü da t'ëmbi xün ho ü. ¹²Neju dyü israelhü gue dá hec ma ja'ihü, da'igu bü na 'yênju xün hoju Oja a ra Abraham, 'bü 'da'angu dí m bëmhbü ra Abraham 'bü hin ní hyc rá ja'i.

Ga hãmhbü rám hma Oja nangue ran japi i xiju

¹³Ne nu Oja bi mam majuäni a da 'yörpa ra Abraham, ngue bi 'yëmbi: “Ga 'da'a ran japi ne'ü nim bom'beto gätho ná ndoho ra ximhäi, ne ga 'da ahü ra 'da'yo häi,” bi 'yëmp Oja a ra Abraham. Pe hin nangue n'da ra 'befi nín t'un na ran japi na, pe nangue bi t'ëmbi xün ho 'bü mí hyäntho na ram hma bi sifi. ¹⁴Pe nu'bü dí m bëmhbü gue gue'ü yün t'êdi dí jap Oja n'da, pe dí m bëmhbü nte ní

mba tho a man'da ran hogui 'bũ, ngue ga hanthohũ a rãm hma, ne hin da zã di jãcpahũ Ojã 'bũ. ¹⁵ Nguetho nu'bũ dí ẽna gue gue'ũ yũn t'ẽdi Ojã ga homhbũ, o gue'ũ dí pãsehũ xcã øthũ, pe dí festahũ Ʃ, ne hõnt'a ran Ʃnbi ga nuhũ 'bũ. Pe nu'bũ hin xtĩn ja yũn t'ẽdi, o gue'bũ hin xcã pãsehũ mbo ma mbuihũ, hin xtĩ nequi yũ ts'oqui 'bũ. ¹⁶ Pe hingui ma nangue yũn t'ẽdi dí jãcpahũ o gue'ũ dí pãsehũ, nguetho hin xcã nuhũ ran ho 'bũ. Pe i ma ga hanthohũ rãm hma nangue rá mate, ne nubuya da zã majuãni gãtho gahũ ga nuhũ ran ho bi sih ra Abraham da nu yãm bom'beto. Ne madague'bũ njuãntho dyũm bom'betoju ra Abraham o hin'na, pe 'da'angu dímb bẽmhũ ra Abraham. Janangue'a ma tahũ ra Abraham bũ nam bẽn Ojã. ¹⁷ Ne gue'a nam bõn'a mí xi Ojã ra Abraham 'bũ mí 'yẽmbi: “Nu'i grã Abraham, ga øt'e'e ngue grã ta xũn ngu nim bom'beto gãtho nan ndoho ra ximhã.” Ne nu'a ra Abraham bi hyãn'a ram hma bi sifi, nguetho bi bãdi jase rá ts'edi Ojã, gue da zã di un ra ts'edi Ʃ xũn ðãc'yei ne Ʃ xũn du. Ne tengu'bũ ya bin ja 'bũ mí ma Ojã, nguetho majuãni da 'yõt'e. Ne gue'a bi bẽn'a ra Abraham. ¹⁸ Ne nu ra Abraham him mi sã xtĩn ta nangue Ʃ yãm bom'beto dim 'bũi. Pe bi hyãn a ram hma 'bũ mi sifi: “Xũn ngu nim bom'beto dim 'bũi gãtho nan ndoho ra ximhã.” Ne bi ðõ'mi ðin ja, janangue'a bin ja bũya. ¹⁹ Ne madague'bũ xĩ thoh yũ pa i 'bũi ngue xtĩm 'bũh yũ t'ũhni, nguetho ya xĩ ndø, xĩ mbe'ts'a n'da ciento njeya, ne 'da'angu xĩn ðãc'yeiui a rá xisu ra Sara, him mí sã xtĩm 'bũh yũ t'ũhni, pe him bi 'beh rá ts'edi rá t'ẽc'yei, bi bãdi majuãni dim 'bũh rá t'ũhni. ²⁰ Ne xingui ts'ũ bi bẽni ngue hin da 'yõt' Ojã a bi ma, nguetho bi bãdi hingui hẽmp'a da 'yõt' Ojã. Janangue'a bi hyãn rá ts'edi Ojã a bũya, ne gue'a í 'yẽspa Ojã a. ²¹ Ne n'dat'a mim bẽni ngue jase rá ts'edi Ojã di jã'ts'a bi ma. ²² Ne nu'a bi hyãntho a ram hma

'bũ mí sifi 'be'a da 'yõrpa Ojã, ne gue'a í hocpa Ojã a, ne bi 'yẽmbi xũn ho, i ẽm bũ ja rãm hman Ojã. ²³ Pe hinga hõnt'a ra Abraham bi t'ẽmbi xũn ho 'bũ mi hyãntho a ram hma bi man Ojã. ²⁴ Pe neju, bi hogahũ Ojã ne bi 'yẽnju xũn hoju 'bũ má hanthohũ a ram hma bi xijũ Ojã, ngue bi xox'a ma Hmuhũ ra Jesús 'bũ mi du. ²⁵ Nu'a bi un rá te bi gurca ma ts'oquihũ, ne bi t'ãgui. Ne bi xox Ojã a, janangue'a dí pãhmbũ majuãni bi ðãha bi xogahũ.

Dí yãmanhohũ Ojã nguetho bi pũngahũ rá Ts'ũnt'ũ

5 Bi hogahũ Ojã 'bũ má hãmhũ rán hoqui bi ma. Midĩn sũhmbũ Ojã, pe nuya dí yãmanhohũ, ngue bi hogahũ ma Hmuhũ ra Jesucristo. ² Ne bi zixcahũ ra Jesucristo bũ i ja rá mate Ojã, nguetho dá hãmhũ rán hoqui, ne dí 'bũhmbũ bũ. Ne dadĩn johyahũ gue dí tõmhũ a ran ho tãte thoho da 'yõrcahũ. ³ Ne hinga hõnt'a ran ho dí tõmhũ nãn johyahũ ya, pe ne Ʃ yũn Ʃnbi ðĩn nuhũ ya, guexta'a dadĩn johyahũ. Nguetho nu'ũ yũn Ʃnbi ní jajũ ga hãthũ xũn ho Ʃ. ⁴ Ne nu'bũ dí hãthũ xũn ho, gue'a ðĩn te ma mbuihũ a. Ne nu'bũ bin te ma mbuihũ, gue'a ná tõmhũ a ran ho di 'dajũ Ojã bũya. ⁵ Ne dí pãhmbũ hin da hyãju Ojã nangue ran ho dí tõmhũ, nguetho di huẽgahũ. Ne nu'a rá Hogandãhi bi 'dajũ, di jajũ dí sãhũ rán huẽcate Ojã ẽmme xũn ngu. ⁶ Ne him mí sã xcãn yãnse ma teschũ, nguetho bi giũndga ma mbuihũ nangue ma ts'oquihũ. Pe bi du ra Cristo 'bũ mi zõn ra pa bi man Ojã, ngue bi yãnju dyũ ts'om'bãihũ. ⁷ Pe hinga ngubũ rán huẽcate n'da ra jã'i, hõnt'bũ ra hocjã'i rá amigo, da nde di 'beh rá te ngue xtãn yãn a, pe nu'bũ ra ts'om'bãi, hin da nde di 'beh rá te 'bũ. ⁸ Pe nu Ojã i urcahũ tãte thoho xũn ho rán huẽcate, nguetho hin dyũ hocjã'ihũ, pe bi du ra Cristo bi yãnju 'bũ man dyũ ts'om'bãihũ. ⁹ Nuya bi hoga ma ts'oquihũ nangue rá ji ra Jesu-

cristo, ne bi zimanhoju Oja. Janangue'a dí pãhmbu majuañi da yañju ra Jesucristo nangue rá cue Oja 'bu rán zegui. ¹⁰Ne nu'bu midín suhmbu Oja, pe bi hogahu rá Ts'unt'u zehe 'bu mi du. Ne i 'buh ya, janangue'a bi zã di thoqui di 'daju ra hogambui ya, ne da xoxcahu 'bu rán zegui. ¹¹Pe ne a i ørcahu ya dadín johyahu nangue dadín amigohu Oja ya. Nguetho bi 'uegahu 'be'a midín suhmbu Oja a ma Hmuhu ra Jesucristo.

Ra Adán bim pommi ra Jesucristo

¹²Pe n'datho maha ran 'yohu bi ðump' ra ts'oqui ua ja ra ximhãi, gue nu ra Adán. Ne bi ðump' ran ðate nangue rá ts'oqui a buya. Ne gue'a gãtho ran ðate bi thoc'u yu ja'i a buya. Nguetho tengu'bu 'dat'a dá øthu ra ts'oqui ra Adán. ¹³⁻¹⁴Ne nguetho bin ja u bi xand ra Adán, guehma bi du nangue yú ts'oqui, madague'bu him bi si'a n'da ran t'edi tengu bi sih ra Adán. Gue gãtho yu ja'i mi 'bu 'bu him mi hman yán t'edi Oja, gue hin nám 'buh ra Moisés, pe bi du, nguetho yú hmu a ra Adán. Pe bi zøh man'da ra hmu ngue rá m poniu ra Adán, nu'a ra Jesucristo a, gue mí hma ba øhe. ¹⁵Pe n'dan'yo thoho bi 'yøt' ra Adán ne ra Jesucristo. Nu'a ra Adán, bi un ran ðate gãtho yu ja'i, nangue rá ts'oqui a. Pe nu ra Jesucristo ømme man'da xun ngu rá ts'edi, nguetho rá mate zehe bi punga ma ts'oquihu hont'a go to'o da hyan a. Ne gue'a rán t'unni Oja bi 'daju. ¹⁶N'dat'a rá ts'oqui ra Adán, ín unba yu ja'i. Pe nu ra Cristo bi gut'i xun ngu yu ts'oqui nangue rá mate zehe, janangue'a da zã da xocpa yu ja'i. ¹⁷Ne nangue ra ts'oqui bi 'yøt'a n'da ra ja'i ngue ra Adán, gue'a án ja rá ts'edi ran ðate a nangue gãtho yu ja'i a buya. Pe nu to'o gãtho da hyan rá mate Oja, da mba ma hoqui yú mbui, 'darpu dim hmuhu a ra Jesucristo, ne ðin ja bu dim 'buhmbu gãtho yu pa mazai. ¹⁸Nu'u bi xant'a ra Adán gãtho bi ts'anba ran

unbi nangue rá ts'oqui ra Adán. Pe nu ran ho bi 'yøt'a ra Jesucristo, da zã da xocpa yu ja'i, ne di un ra temazai. ¹⁹Nu'a ra Adán bi mbesta'a rá m hman Oja, gue'a ín ts'om'bãi gãtho u bi xandi. Pe nu ra Jesucristo 'bu mi 'yøt'a bi man Oja, gue'a ín hocja'i u to'o gãtho bi xant'a. ²⁰Nu Oja bi un yán t'edi, da fadi ømme xun ngu yu ts'oqui i ja. Nguetho nu'bu dí pãhmbu ngue ømme xun ngu yu ts'oqui i jajü, ga pãhmbu buya, ømme man'da xun ndoho rán huçate Oja ngue di pungahu. ²¹Tengu thoho a ra ts'oqui bim hmu, ne mí nde xti 'daju ran ðate. Ne nguetho a rá mate Oja, bim hmu ne gue'a bi pungahu, ne bi 'yønju xun hoju, ne di 'daju ra te mazai nangue ma Hmuhu ra Jesucristo.

Bi 'berca man 'yomfënishu a rán ðate ra Cristo

6 'Be'a maha gam bëmhbü buya, ha ga thoqui ga øthu yu ts'oqui 'bu, n'dahma man'da xtán ndoho rán huçate Oja di pungahu. ²Pe hingui sähma ngubu gam bëmhbü, ngue xø ga thoqui ga øthu yu ts'oqui. Pegue dín jahu tengu n'da ra du hingui ø 'bu sifi da 'yøt' yu ts'oqui. Hague dán zã ga thoqui ga øthu yu ts'oqui 'bu. ³Ha hin dím bëmhbü 'be'a nám bøn'a ran xixya dí øthu. Nám bøni bi 'berca ma ts'on 'yomfënihu 'bu mí du ra Cristo. ⁴Ne nu'a ran xixya nam bøni bi t'ä a ma ts'on 'yomfënihu 'bu mí t'ä a ra Cristo. Ne bi 'daju ran 'yomfëni ma'da'yo 'bu mi xoxa rá Ta nangue rá ts'edi mixte. Janangue'a bi zã 'darbu dí 'buhmbü bu ja ra 'da'yote ne dí øthu yán thehu a. ⁵Nu'bu mí du ra Cristo, ne'a ma ts'on 'yomfënihu bi du buya. Janangue'a nu'bu mi xox Oja a ra Cristo, dãm 'buhmbü ma'da'yo ne ma'da'yo dím bëmhbü ya. ⁶Ne dí pãhmbü tengu'bu mi mba ma cuati ma ts'on 'yomfënihu bu ja ra pont'i 'bu mi du bu ra Cristo. Janangue'a bi thacpa rá ts'edi man 'yomfënishu, ngue hin di mandagahu yu ts'oqui. ⁷Nguetho

tengu'bu n'da ra du, ya him ma 'yot' ra ts'oqui, pe ya bi mba ma thogue bu ja rá ts'edi ra ts'oqui. ⁸Bi du ma ts'on 'yomfënihu nangue bi du ra Cristo, janangue'a dí pãhmbu 'darbu dí 'buhmbu ra Cristo ya. ⁹Ne dí pãhmbu ngue bi ndants' mahøn'a ra Cristo 'bu mi du, ne him man'dandí da du mahøn'a, him man ja rá ts'edi ran ðate mahøn'a nangue ra Cristo. ¹⁰Nguetho má zãt'a n'dandí bi du ra Cristo nangue ma ts'oquihu, ne nuya nám 'bui di japi da fãh rá ts'edi Ojã ya. ¹¹Janangue'a i jatho ga pãhmbu tengu'bu dá tuhu nguetho bi thagahu rá ts'edi ra ts'oqui nangueju, ne hin dín nde ga øhmbu yu ts'oqui ya. Ne nuya nám 'buhmbu dí jafu da fãh rá ts'edi Ojã, nangue ra Cristo Jesús dí 'buhmbu. ¹²Janangue'a hingui sä dan hyehmbu ngue di mandagahu ra ts'oqui mahøn'a, ngue di 'becpahu ga øthu 'be'a im mam man 'yomfënishu. ¹³Ne hingui sä ga un ma ja'ihu da 'yot' yúm pefi ra zãthu, ngue ga øthu yu ts'oqui. Pegue dan unsehu bu 'bu Ojã ngue bi 'daju ra 'da'yote 'bu mí du man 'yomfënishu. Ne ga un ma ja'ihu da 'yot' yúm pefi Ojã, ngue ga øthu ran ho. ¹⁴Ne hin man sähu di mandagahu ra ts'oqui ya, nguetho dín 'yohu a rá mate Ojã ngue di zerca ma mbuihu. Ne hin di mandagahu yún t'ëdi Ojã, nu'u hingui sä di zerca ma mbuihu u.

Hin ga ëc'yëihu yu ts'oqui, pe ga ëc'yëihu Ojã

¹⁵Pe nu'bu rá mate thoho Ojã dín 'yohu ya, ne hin di mandagahu yún t'ëdi Ojã, ha da zã ga øthu yu ts'oqui 'bu. Pe hingui sä ngubu gam bëmhbü. ¹⁶Ha hin dí pãhmbu nu'bu dadí ðãp ma mbuihu a n'da ra hmu ngue ga ørpahu rá 'befi, ma hmuhu a 'bu, ne dí tenhdü a büya. Nu'bu gue'a ra ts'oqui ma hmuhu, hønt'a ran unbi mazã di 'daju a. Pe nu'bu da gue'a Ojã ma hmuhu, dí øthu a i xijü, ne di 'daju ra hogambu, ne dam 'buman-

hohu a Ojã gãtho yu pa büya. ¹⁷Pe jamadi Ojã nangue ahü. Ne madague'bu gã pep ni hmuhu ra ts'oqui mám'bet'o, pe nuya i ja ni pähä gui thoctahu 'be'a bi 'yut'ahu 'bu gmín dãhu bu ja rán xãdi Ojã. ¹⁸Ne bi mba njuc'i ahü nangue rá ts'edi ra ts'oqui, janangue'a guín 'yëhehu rá ts'edi ran ho ya. ¹⁹Dí xi ahü yun t'uti, n'dahma hingui hëi bu dí pãhmbü. Ngue tengu bu dán dãhu bu ja yu ts'oqui, gue dá øthu gãtho yun ts'o dím bëmhbü. Pe ngutho ya, mbãhã dan dãhu bu ja ran ho, gue dam 'buhmbü ga øthu gãtho rá hoga'befi Ojã. ²⁰Pe nu mám'bet'o xingui ts'u mí ndehu ran ho 'bu mín 'yëhehu yu ts'oqui. ²¹Pe nte mán ho bi bøn'a ma 'befi dá øthu. Ne nuya dí pes' ma sähu 'bu dím bëmhbü 'be'a dá øthu mam'bet'o, ne gue'u mí sixcahu bu ja ran unbi mazã u. ²²Ne nuya bi mba njëguigahu nangue rá ts'edi ra ts'oqui, ne dín 'yëhehu bu 'bu Ojã ya. Janangue'a man'da da hnurca ma hoga 'befihu bu. Ne i ts'ixcahu bu dan zãmhbü bu, gãtho yu pa mazã. ²³Nu'a rán zãbi da ðã u to'o øt' yu ts'oqui, ran unbi mazã a. Pe nu'u to'o i 'buhmbü ra Cristo Jesús ma Hmuhu, di unda Ojã ra te mazã u, ne hingui jut'u.

Tengu'bu dán thãthu ra Cristo

7 Ma zi cu ahü, ga xi ahü n'da ran t'uti ya. Guim bëmhbü hague in ja u yun t'ëdi, di manda n'da 'bu i 'bui, pe nu'bu bi du, ya ma hin'na. ²Tengu'bu n'da ran 'yohu i 'buh rá xisu. Ne nu rá xisu i jatho din zãmmi a rá ndø gãtho yu pa i 'bui. Pe nu'bu bi du rá ndø, him man zã di manda a rá xisu. ³Pe nu'bu hinga na tu rá ndø, ne nu'bu dim 'buhmi man'da ran 'yohu ra xisu, da t'ëmbi ra 'yomt'ëni 'bu. Pe nu'bu bi du rá ndø, bi mba ma thogue bu mi 'buhmi rá ndø. Nuya da zã dim 'buhmi a man'da ran 'yohu, ne hin da t'ëmbi ra 'yomt'ëni büya. ⁴N'da ran t'uti nangueju, ngue bi mba ma thoguegahu nangue ma hmuhu mí 'buhmbü, ngue

yún t'èdi Oja, nguetho tengu'bu dá tuhu 'bu mi du ra Cristo. Ne gue'a ma hmuhu dán thathu 'bu mí xox Oja a ya. Ne 'darbu dí 'buhmbu a ya, pe gue'a ní zä ga øthu xun ho rá 'befi Oja ya. ⁵Pe nu'bu mi 'buthohu a man 'yomfënisehu emme xøt yu ts'oqui midí hohu. Janangue'a nu'bu mi xiju u yún t'èdi Oja ngue hin ga øthu u dí numanhosehu, man'da dá øthu u buya. Ne nu'u bin ja ma 'befihu, ran ðate ne ran unbi a buya. ⁶Pe nuya ma thøguegahu nangue u yún t'èdi Oja nguetho bi du man 'yomfënisehu mi pa ma hecpi. Janangue'a dí ørpahu rá 'befi Oja ya, nangue ma'dayo ra ts'edi, ne gue'a rá Hogandahi Oja a. Ne hin dí tenthohohu u maya'bu nt'o'ti nangue yún t'èdi Oja.

Nán c'ä ma ts'oquihu u yún t'èdi Oja

⁷Be'a gam bëmhbü buya, ha ga emfu hingui ho u yún t'èdi Oja. Hin'na maha, xun ho yún t'èdi Oja, nguetho gue'a dá paçä ngue i ja ma ts'oquigä. Nugä hin jam'bu xcä paçä gue dí øt' ra ts'oqui ngue ran ts'eya. Pe nu'bu má bængä a ran t'èdi ngue i ña: "O gadí seyaba ni mija'iuí," ja dá paçä i ja ma ts'oqui. ⁸Pe nu'bu má bængä 'be'a man na rán t'èdi Oja, man'da dá øt'ä ran ts'eya mí o ma mbuigä buya. Pe nu'bu hin xcä cu't' ma mbui a ran t'èdi, hin xti nequi xun ho yu ts'oqui o ma mbuigä 'bu. ⁹Janangue'a nu'bu him ma ná bængä nangue rán t'èdi Oja, him mi paçä ngue drá ts'om'bäigä. Xø mi 'butho, dá bense ngue xun hogä. Pe nu'bu má bængä nangue'a ran ho xcä øt'ä, dá festä a. Ne ja dá paçä buya ngue ran ðate mazai a man zäbi. ¹⁰Janangue'a nu yú hogant'èdi Oja, ngue xti 'dac ra te 'bu xcä ja'ts'ä u, pe nangue hin dá ja'ts'ä u, mí ja xti 'dac ran ðate. ¹¹Ne mí engä xcám 'bumanho nangue yún t'èdi Oja. Pe bi mu'tu yun t'èdi a ma ts'oqui, janangue'a mí ja xti ungä u yún t'èdi Oja buya. ¹²Pe xun hohma u yún t'èdi Oja, ne n'da ngu n'da ran t'èdi gätho xun hotho u, ne i

ma nangue rá pähä Oja u, ne hin hapu di 'bedi. ¹³Pe ha gue'a rá hogant'èdi Oja í zixcä bu ja ran ðate 'bu. Hin'na. Pe nu'u yun t'èdi nán c'ä ma ts'oqui i o ma mbuigä, ngue n'dan'yo thoho dí øt'ä. Ne mí ja xti 'dac ran unbi nangue a. Da zä ga paħmbü buya ngue majuani xun ts'o u ma ts'oquihu, nguetho di jap'a rá hogant'èdi Oja da 'yørcahu ran unbi.

I ørcahu ran sui a man 'yomfënisehu

¹⁴Dí paħmbü bi man yún t'èdi Oja a rá Hogandahi. Pe n'dan'yo thoho dímbu. Nugä dán däse bu ja ra ts'oqui, ne dá øt' ma hmu a. ¹⁵Pe xingui ts'u dí paçä 'be'a dí øt'ä, nguetho hin dí øt'ä a majuani dín nde. Pe nu'a xingui ts'u dí numanho, go dí øt'ä a. ¹⁶Ne dín juan zehegä 'bu hin dí øt'ä yún t'èdi Oja, pe nu'a nán juan zehegä gue'a ná paçä xun ho yún t'èdi Oja a buya. ¹⁷Pe hinga guecä dí øt'ä 'bu dí øt'a xun ts'o, pegue ma nyon 'yomfëniä i 'bupu mbo ma mbuigä gue'a di 'becpi ga øt'ä a. ¹⁸Ne dí paçä ngue nu ma nyon 'yomfëniä, hin te manho i ja. Dín ndehma thocpa thoho ga øt'ran ho, pe ja'bu hingui sä. ¹⁹Dín nde ga øt'ä ran ho, pe hin dí øt'ä a, ne hin dín nde ga øt' ran ts'o, pe go dí øt'ä a. ²⁰Nubuya, dí paði ngue hinga guecä dá øt'ä a him ma pähä 'bu dí øt'e, pegue gue'u yu ts'oqui o ma mbuigä. ²¹Ne njabu dí øt'ä, ngue nu'bu dín nde ga øt'ä ran ho, pe man'da hingui hej ga øt'ä yu ts'oqui. ²²Ne nu'a e ma mbuigä, gue emme dadí hohma a rán t'èdi Oja. ²³Pe dín nugä man'da ran t'èdi gue rán t'èdi ra ts'oqui i o ma ja'igä, ngue din sähmi a rá hogant'èdi Oja ngue dí numanhogä. Nguetho ne'a xø in nde da xiqui ga ørpa rá pähä. ²⁴Pe í huëhi mahagä nangue ma nyon 'yomfënisegä, i ørca ran sui, in nde da zixcä bu ja ran ðate, ngue gätho yu dumbui gätho yu pa mazai. To'o maha da zä da yanui. ²⁵Pe jamadi Oja, da yanui nangue ma Hmuhu ra Jesucristo.

Ne nuya dí ørpa rán t'èdi Oja nangué ma 'da'yon 'yomfëñigä, madague'bu numanho ra ts'oqui a ma nyon 'yomfëñigä.

Hønt'a rá Hogandähi Oja nám 'buhmbu ya

8 Janangue'a, nuya, hin te da gugbahu a rá muui a ma ts'oquihu, nguetho dí 'buhmbu ra Cristo Jesús, ne hin dím bëmhbu man 'yomfëñisehu ya, pe dím bëmhbu rá Hogandähi Oja. ²Dí comhbu ra 'da'yote ra Cristo Jesús nangué rá ts'edi rá Hogandähi Oja. Ne gue'a í thøgahu bu ja rá ts'edi ra ts'oqui, ngue mí gna xti 'daju ran unbi mazai. ³Nu yún t'èdi Oja hin dá häti dá øthu, janangue'a him bi zä bi 'daju ra hogambu u guepu xta numanhoju Oja. Pegue bi 'dactahu ra hogambu Oja 'bu mam bá penhua rá Ts'unt'u zche, ngue bin ja'i a, tengu'bu n'da ma mi ts'om'bäihu, bin dase, bi nu ran unbi nangué ma ts'oquihu. Ne gue'a í yanju nangué ra ts'oqui midí mandagahu. ⁴Ne gue'a í zä bi 'daju ra hogambu tenguthoho 'bu dá jas'hu yún t'èdi bu án nuju Oja. Janangue'a hin dím bëmhbu man 'yomfëñisehu ya, pe nuya hønt'a rá Hogandähi Oja dím bëmhbu ya. ⁵Pe nu'a to'o 'bui nangué rán 'yomfëñise, im bëni da 'yøt'e 'be'a i numanhose, pe nu'a to'o i 'bui nangué rá Hogandähi Oja, im bën a rán 'yomfëni Oja di un'na rá Hogandähi. ⁶Ne nu'a to'o i ten'na rán 'yomfëñise, ra dumbui a ngue gätho yu pa ne ran unbi mazai. Pe nu'a to i ten rá Hogandähi Oja, ra te a ne ran johya gätho yu pa mazai. ⁷Nguetho nu man 'yomfëñisehu rán suiui Oja a, ne hin jam'bu da hyät'i da 'yøt'u yún t'èdi Oja, ne hingui nde da 'yøt'u. ⁸Janangue'a nu'u to'o i ten thoho yún 'yomfëñise, hingui häti da 'yøt'a i numanho Oja u. ⁹Pe nuju hin dím bëmhbu a man 'yomfëñisehu ya, nguetho 'bupu mbo ma mbuihu a rá Hogandähi Oja. Pe nu'bu 'bu a n'da hingui 'buhmi rá Hogandähi ra Cristo, hin te rán jaiu

ra Cristo a 'bu. ¹⁰Ne madague'bu o thoran u ne ran däte ma ja'ihu nangué ma ts'oquihu, pe nangué ra Cristo i 'bupu mbo ma mbuihu, dí 'bumanhohu ngue ya bi hogahu Oja. ¹¹Ne nu'bu 'bupu mbo ma mbuihu rá Hogandähi Oja, gue n'dat'a rá Hogandähi bi xox'a ra Cristo Jesús 'bu mi du, janangue'a ne'a ma ja'ihu di un ra 'da'yote 'bu bi xoxcahu. ¹²Janangue'a ma zi cu ahü, hin'yü ran t'èdi ga tenhdü a man 'yomfëñisehu ngue rá pähä ma ngøc'yëihu. ¹³Nguetho nu'bu dí øthu rá pähä man 'yomfëñisehu, ga tuhu 'bu. Pe nu'bu thocpa thoho dan samzëhehu nangué rá Hogandähi Oja, tengu'bu ga hosehu man 'yomfëñisehu, ne dam 'buhmbu 'bu. ¹⁴Nguetho nu'u din uni di manda rá Hogandähi Oja, hønt'u yú t'uhni Oja u. ¹⁵Ne nu rá Hogandähi Oja dá hamhbu hin di jaju dan suhu mahøn'a. Ne hinga ngu 'bu min 'yëhehu bu ja yu ts'oqui min suhu bu. Pe bi zinju yú t'uhnigahu a, nangué rá Hogandähi. Janangue'a, "ma zi Ta ahe," dí emfu Oja ya. ¹⁶Ne nu rá Hogandähi Oja di bënga ma mbuihu, gue majuani yú t'uhnigahu Oja. ¹⁷Ne nangué yú t'uhnigahu Oja, ga comhbu rá herencia Oja bin t'un ra Cristo. Nguetho nu'bu ga comhbu rán unbi ra Cristo, ne ga comhbu rá herencia bu bí ja rá ts'edi buya.

Ne'a ma ngøc'yëihu di pärcahu Oja

¹⁸Pe gam bëmhbu emme zi ts'utho ran unbi dín nuhu ya, pe nu'u yün ho gan nuhu m'bejua emme mixte thoho. ¹⁹Ne gätho 'be'a bi 'yøt' Oja emme i tøm'i 'be'a da t'ørpa u 'bu bi zøn ra pa din t'un yün ho mixte thoho u yú t'uhni Oja. ²⁰Nguetho nu 'be'a gätho bi 'yøt' Oja, gätho him bi gohi xun ho, pe hin yú ts'oquizehe u, pe nangué rá ts'oqui ra Adán. Pe bi zänd Oja gue hin da gohi xun ho ra ximhäi, nguetho ndep'u yu ja'i da hyon'a ran ho da 'yørpa 'bu m'bejua. ²¹Nguetho nu yu ximhäi

bi 'yöt' Oja, gätho da mba ma hoqui nangu'e'a ran ts'oni bin ja, ngue him man ja yu 'yänthi ne yün ünbi, ne 'be'a gä i ja. Ne gätho u 'dat'a da mba ma ho-quigahu yú t'ühnigahu Oja, 'bu bi pärcä ma ja'ihü. ²²Nguetho dí pähmbü gätho 'be'a bi 'yöt' Oja, tengu'bü gätho 'da na mbahni thoho gue'bü go maya'bü ne asta guehya, tengu'bü xün u, ne tu yú mbui, tengu'bü in nde dim 'buh rá 'uere n'da ra xisu. ²³Nesegahu tengu thoho 'bu 'da na mbahni thohohü gätho 'be'a i ja, madague'bü bi dü'mi bi ts'inju ya, gue dí 'buhmbü rá Hogandähi Oja, gue'a rá mbudi a ran ho da 'yörcahu Oja. Pe dí sähu ran u nangu'e ma mbuihu gätho yu pa dín dö'matehu ua, gue'bü go ne'a ma ngöc'yéihü da yängahu. ²⁴Ne gue'a dá pähmbü 'bü mí zinjü, ngue him 'bex da mba mahoqui gätho ma ngöc'yéihü. Janangu'e'a dí tömhbü ya. Pe nu'bü 'bexque xcá nuhu a dí tömhbü, ya hin di tömhbü a ya 'bü, ne hingui jatho ga tömhbü a ya bin ja. ²⁵Pe nuya dí tömhbü a hinga nan ja, ne dí häthü yün ünbi, gue'bü go bi päju xün ho Oja. ²⁶Ne gätho yu pa dín dö'mthohohü, di zejü rá Hogandähi Oja, nguetho xün güent'igahu, gue hin dí pähmbü dan yähu Oja xün ho, ja'bü dí çastahu bü nam bën Oja. Pe gueße rá Hogandähi i yäui a Oja bü ja ma mbuihu 'bü dí yähu a. ²⁷Ne nu Oja di açca ma mbuihu 'bü dí yähu a. Ne i pädi 'be'a dí äfu, nguetho din theui rá pähä zehé a bi bängahu rá Hogandähi Oja.

Pe dí tafu xün ho yün ünbi nangu'e ra Cristo

²⁸Ne dí pähmbü di jap Oja dí 'yörcahu ran ho a 'be'a gä dí thohmbü ua, ngue nuju emme dí numanhohü a Oja. Nguetho ya bi zänni 'bepü dá cohmbü m'bejua. ²⁹Ngue nu'ü to'o bi huanh Oja mam'bet'o, guet'ü bi zänni da gohi tengu rá Ts'ünt'ü zehé. Janangu'e'a dim 'bet'o rá

Ts'ünt'ü zehé ngue xün ngu yú cu dim 'bejua. ³⁰Ne nu'ü bi zänd Oja mám'bet'o, ne guet'ü in zonzh Oja u ya ngue da yürpu bí 'büi. Ne nu'ü in zonzh Oja, gue'ü i embi xün ho u ya, ngue bi hocpa yú ts'oqui. Ne guet'ü da gohi tengu rá Ts'ünt'ü zehé. ³¹'Be'a gam bëmhbü büya, nguetho gueße Oja i numanhöju. To'o maha da zä da 'yörcahu ran ts'o. ³²Nu Oja xinga gue rá Ts'ünt'ü zehé bi huëqui, pe bi dáp ran däte nanguēju. Janangu'e'a gätho di 'dajü 'be'a i ja, nte da göngahu. ³³Pe nuju to'o maha a da xi Oja ngue hingui ho dí øthu, ngue yú thahnigahu Oja. Nguetho gueße Oja thocpa thoho di hoga ma ts'oquihu. ³⁴To'o gue da zä da xi Oja ngue dan ünba hu nangu'e ma ts'oquihu, nguetho gueße ra Cristo bi du, bi nu ran ünbi nanguēju, ne xø bi xox Oja büya, ne bí 'büpu guerpü i conhui rá ts'edi Oja. Ne thocpa thoho i äp rá mate Oja nanguēju. ³⁵'Be'a maha da zä di 'uegahu, gue hin gan nuhu a rán huçcate ra Cristo. Ha gue'ü yün ünbi, uague yu dumbüi, uague yün ücpi, uague ra thuhu, uague ra 'yähe, ua gue'bü nts'utho hapü dí 'yohü, uague da thojü nangu'e ra juai. Ha gam bëmhbü ngue hin di huëgahu ra Cristo 'bü dín nuhu u. ³⁶Pe hin'na, nguetho ya nt'o'ti:

Thocpa thoho t'ëna da thojü nangu'e Oja dí çc'yéihü,
ne im bëni tengu'bü dyu de'yohü gue nts'änni da tho.

³⁷Pe nu gätho yün ünbi, dí tafu xün ho, nangu'e ra Cristo di huëgahu. ³⁸Ne dí pähmbü majuani hin'yü n'da ra ts'edi da zä di 'uegahu gue hin ga nuhu a rán huçcate ra Cristo. Xinga guehya gue dí 'buhmbü, ne xinga gue'bü dá tuhu. Ne xinga gue'a n'da rá m'behni Oja mahëts'i, ne xinga gue'a n'da rá m'behni ra zithu, xinga gue man'da ra ts'edi. Ne xinga gue'a 'be'a gätho i ja ya, o din ja nixudi o nimani, da zä di 'uegahu. ³⁹Ne xinga gue'ü 'büpu mahëts'i, ne xinga

gue'u 'bucua ja ra häi, ne hin'yü 'be'a gätho i ja ngue da zä di 'uegahü gue hin ga nuhü rán huęcate Ojä i ørcahü ra Cristo Jesús ma Hmuhü, nguetho gätho bi 'yøzehe Ojä ü.

Bi huand Ojä yü israel maya'bu

9 Nu ra Cristo dí 'bu'be, i pađi majuani dí xi ahü ya, ngue emme dadí huęcmahagä ma mijudíohe yü israel. Pe ne'a rá Hogandähi Ojä i xicpa ma mbüi ngue majuani dí m mangä. ²Ne thocpa thoho dín nu ran unbi ngue ma mbüi ne emme tu ma mbüi nangue ma mijudíohe. ³'Be'a sä ga øt'ä ngue xtím pø'u ma mi'israelhe. Ha ga xi Ojä di 'berca ma te ngue njam'bu ga nu ra Cristo. Ngue gue'a ga øt'ä 'bu gue'a dí pø ü. ⁴Nguetho nuje dyü israelhe bi thahn ma ngurpa bøtahe ngue bi nde dyü t'ühni Ojaje, ne bi nu rá Thai Ojä ma bøtahe ne bi bah püya ngue Ojä mí 'bühmbü. Ne gue'u bi 'yøthü ran hoqui a Ojä ü, ne gue'u bin t'un yán t'ëdi Ojä nangue 'bepü däm 'bu-manhohe. Ne bi sih yün t'øt'e dí dände Ojä. Ne bi sih majuani nangue 'be'a gä da 'yørpe. ⁵Ne nu'u ma mi'israelhe i 'büh ya, yú t'ühni ndu ma ngurpa bombøtahe ngue bin yaui Ojä maya'bu. Ne guet'u yü israel bü ám 'bu'a ra Cristo 'bu min ja'i ua ja ra ximhäi. Pegue Ojä a, rá Hmu ngue gätho 'be'a i ja, janangue'a gätho yü pa mazai ga numansuhü a. Ne hont'a gam bëmhbü a ya. ⁶Pe xün ngu hingui øc'yei ü ma mijudíohe yü israel. Pe hin gam bëmhbü ngue bi zepü a bi man Ojä, ngue hin di ja'ts'a ran hoqui bi ma. Pegue gam bëmhbü ngue'a hinga gätho majuani yü israel ü yú t'ühni ra Israel bü nam bæn Ojä, gue'bu mí ma di jap yü israel. ⁷Ne hinga gätho yú t'ühni ra Abraham bü nam bæn Ojä ü bim 'bui, pe hont'a bi xi a Ojä ngue dim 'bui. Tengu bi man Ojä: "Pe hont'u di xant'a ra Isaac, ngue ni ts'unt'u, ga embi ni t'ühni," bi 'yemp Ojä a. ⁸Nu'a in nde da 'yurcahu

ngue njo'o n'da rá t'ühni Ojä bim 'bui nangue rá ta o gue rá mbe. Pe hont'u bim 'bui nangue'a bi man Ojä, da 'yembi yú t'ühni. ⁹Ne guehna bi xi a Ojä a ra Abraham: "Ni jeya, tengu ya, ga ut'au ma ts'edi ne din ja a dí xi i, gue dim 'bu a n'da rá ts'unt'u ra Sara," bi 'yemp Ojä a. ¹⁰Ne ngutho nangue yú ts'unt'u ra Isaac, Ojä bi ma nda'a da numanho. Bin ja ngue bim 'bu i yoho yú ts'unt'u ra Rebeca, nangue a ra Isaac a rá ta ü. ¹¹Pe nu'bu hin ním 'bu ü yoho, hin ní 'yøt' ran ho, ne xín ni 'yøt' ran ts'o, pe Ojä mí sänni 'be'a din jap'u. Janangue'a bi zä bi japi nda'a bi nde di japi, nangue bi ndese, ne hin nangue yán t'øt'e bi 'yøt'u. ¹²Ne nu'bu hin ním 'büh yú t'ühni, bi xi Ojä a ra Rebeca: "Nu'a m'bet'o dim 'bui, din 'yøhe nangue'a m'bejua dim 'bui." ¹³Ne tengu nt'o't'i, man'da ram hma i ena: "Dá numanho a ra Jacob ngue ra Israel, pe nu ra Esaú hin dá numanho," bi 'yæn Ojä. ¹⁴Xiya, ha gam bëmhbü hingui ho 'be'a bi 'yøt' Ojä, ngue bi huahna n'da, ne hin'na a man'da. Pe hingui sä ga emhbü hingui ho øt' Ojä. ¹⁵Pe tengu bi xi Ojä a ra Moisés: "Ga un ra mate to'o dín nde ga unni, ne ga huęqui to'o dín nde ga huęqui," bi 'yæn Ojä. ¹⁶Dí pažmbü ya, nangue in ndese Ojä di un rá mate ne hin nangue bi ndese n'da, o gue bi 'yøt' yün t'øt'e ngue bi bæn dí dah rán japi Ojä. ¹⁷Ne tengu bi man ra 'ohni, bi sih ra ts'ut'abi bü Egipto, ngue ra Faraón: "Dá sän'ni i ngue gan ts'ut'abi, ne ga mep'a ni mbüi ngue hin gui 'yøt'a ga xi i. N'dahma da zä ga ut'a ma ts'edi 'bu ga penh yü 'yanthi bü ja ni häi. Ne da farca ma ts'edigä gätho na ngüni ra ximhäi büya," bi 'yæn Ojä. ¹⁸Janangue'a ga pažmbü ya, Ojä di un rá mate to'o in ndese di unni, ne guese Ojä di mep rá mbüi n'da to'o in nde di mep rá mbüi, tengu thoho bi 'yørpa a ra Faraón. ¹⁹Pe ha 'bo'o da 'yängä büya: "Nu'bu in jabü i øt' Ojä, hague dán zä da 'yena i ja rá ts'oqui n'da 'bu, ne njon

da zä da zerpa a in nde Oja gue xtám beñi 'be'a xun ho xtá 'yot'e." ²⁰Pe hingui sä ngubü gui mamhbü, gyü ja'ihü, to'o ahü ngue guí xihmbü hingui ho ot' Oja. Xi'bu n'da ra ts'oe ngue ra jahäi, ha da zä da 'yänni to'o bi 'yot'e: "Hanja ngubü gá 'yörque," ha da zä da 'yëna. ²¹Ha hin'yü rá ts'edi a to i ot' ra ts'oe, ha hingui sä da zän zehë 'be'a da 'yörpa n'da ra böhäi 'bu, ngue da zän'na n'da mahotho, ne'a man'da him mahotho, ne n'dat'a ra böhäi ní 'yot'e. ²²Nguetho in ndese Oja da 'yuh rá cue nanguë u to yün sähu di unbi. Ne madague'bu i häti set rá mbui nanguë u to di unbi. Pe nu'bu hingui beñi 'bepü nan dö'ma Oja, gue'a man'da dí nequi xun ho rá cue Oja ne rá ts'edi 'bu bi unba u büya. ²³Jananguë'a da faði tate xun ho rá mbui Oja 'bu bi un rá mate u mi'da yu ja'i, madague'bu ne'u yün sähu xti unbi, tengu thohogahü. Ne nuya m'bet'o thoho di hogahü Oja, ngue da zä ga comhbü rán ho. ²⁴Ngue gueju bi zongahü Oja, nanguë ma 'yühü 'dahma 'dan'yo, ne u yu judío, ne u hin yu judío, pe hont'u bi numanhose bá si. ²⁵Ne gue'a bi mam bu ja rá søcuä ra Oseas, bi 'yëna:

Nu'u him mi ëmbä ma t'ühni, gue'u ga ëmbi ma t'ühni u ya.

Ne nu'u him madí huëcä, pe nuya ga huëcä u ya, bi 'yën Oja.

²⁶Ne mi ën ra t'ohni:

Nubü hapü bi t'ën ahü: "Him ma t'ühni ahü,"

guepu da t'ën ahü büya ngue yú t'ühni ahü Oja i 'bui.

²⁷Pe nanguë yu israel bi man ra Isaías: "Madague'bu ëmme xtá ngu u yüm bom'beto ra Israel, tengu yu 'bomu bu ja ra dejä, pe hont'u zi yoho dim pøhø," bi 'yëna. ²⁸Nguetho Oja di juänba ra ximhäi, ne di jua'a n'dihi rán ts'ëmbi bi ma. ²⁹Ne tengutho mi ma mam'bet'o ra Isaías, bi 'yëna:

Nu'bu hin xtá 'yë Oja 'da yu hmudä nanguëju, dyu israelhü, gätho xti juaju 'bu, tengu ra hnini Sodoma, ne ra hnini Gomorra, ngue bi jua Oja, bi 'yëna.

Xun ngu yu israel him bi nde bi hyän rá mate Oja

³⁰Pe xiya, hague bin ja nanguë yu ja'i hin yu judío. Bi t'ëmbi xun ho nguetho bi hyäntho rá mate Oja ngue bi hocpa yá ts'oqui, madague'bu him mím beñi xtá 'yot' ran hocja'i i mam bu ja yün t'ëdi Oja.

³¹Pe nu yu israel gue mí honi xtá 'yot' ran hocja'i i mam bu ja yün t'ëdi Oja, pe him bi zöni ngue xtá t'ëmbi xun ho u. ³²Pe hanja him bi t'ëmbi xun ho u yu israel. Nguetho him bi nde bi hyäntho rá mate Oja nguepu xtá t'ëmbi xun ho u. Pe bi beñi xtá hnumanho 'bu mi 'yözehë yün t'ëdi Oja u. Ne nu ra Cristo büya tengu'bu n'da ra do 'bem bu ja ra 'yu, guepu di fet rá gua n'da, ne bi dang bu yu israel 'bu mi 'yëna xtán dah ra 'dihi. ³³Ne gue'a män t'o'ti bu rám hman Oja, i ëna:

Dami bëmhbü, dí høpu n'da ra do bu Sión, nguepu da dang bu n'da, ne dim 'bedi.

Pe nu'a to'o da 'yëc'yëi a, hin da mbes' yú sä, pe guehma da hnumanho.

10Ma zi cu ahü, ëmme dí hah ma mbui dí äp rá mate Oja di pø u ma mi'israelhe. ²Ne dí paði ngue majuañi ëmme ëhya u nanguë Oja, pegue hingui paði ndana majuañi rá 'yu Oja u. ³Nguetho hingui nde da baði 'bepü dí 'yëmp'a Oja ngue xtán ho. Im beñi din hoc zehë nanguë yün hose, nguetho im beñi dí numanho Oja 'be'a ot'u. Jananguë'a hingui nde din uni xti hoc Oja u, nanguë ran hoqui bi zänd Oja. ⁴Pe gätho to'o bi 'yëc'yëi ngue gue'a ra Cristo bi hoqui, bi 'yë'ts'a ní hyoni ngue xtín hoqui nanguë yün t'ëdi.

To'o gátho da 'yáp rám fäts'i ra Hmu, da yän u

⁵Nu ra Moisés bi 'yo'ti 'be'a da 'yöt'a n'da nangue yün t'ëdi nguëpü xtán zöni xtá numanho Ojã n'da. Ngue bi 'yëna: "Nu'u yu ja'i 'bu di ja'ts'u yün t'ëdi, gue'u dí japi dim 'bú'u," bi 'yëna. ⁶Pe nu'a ran hoqui ga hámhbü rá mate Ojã, o guí ëmhbü xün hejü bü dá tïmhbü a, gue ba sönsehü bü mahëts'i ba sisehü ua ra Cristo. ⁷Ne o guí ëmhbü ga mbähä bü 'bu u xün du ngue ba sisehü bü a ra Cristo. ⁸Pe 'be'a i man'a ran hoqui 'bu. Pe hingui hejü bü dá tïmhbü a. Ne ëna: "Gui hyänthohü rá mate Ojã, ne da zä da 'yo ni mbüihü büya, ne da zä da 'yo ni ndehü büya." Ne gue'a ram hma díím mamhbe a. ⁹Ngue nu'bu ga ëmhbü ma Hmuhü ra Jesús, ne ga ëc'yeihü mbo ma mbüihü ngue bi xox Ojã a 'bü mi du, da yänjü Ojã 'bü. ¹⁰Nguetho gue'a ní 'yënjü xün hojü Ojã a ga ëc'yeihü mbo ma mbüihü, ne gue'a ní pøjü Ojã a gam mamhbu nangue ma ndehü. ¹¹Ne mí ën rá t'ohni Ojã: "To'o gátho da 'yëc'yei a bá penh Ojã, hin da thäda u," bi 'yëna. ¹²Ne hin gam bëmhbü ngue n'dan'yo yú hmu i 'bu u yu judío ne u hing yu judío. Pe n'dat'a yú hmu ngue gátho yu ja'i i 'büi, ne 'da dí unthoho xün ngu to'o gátho da 'yáp rám fäts'i. ¹³Nguetho nu'u to'o gátho da 'yáp rám fäts'i ra Hmu, di pø u, mí ën ra t'ohni maya'bu. ¹⁴Pe hague dán zä da 'yáp rám fäts'i ra Hmu 'bü him bi bã a rá mate bü ja rá mbüi. Ne hague dán zä da hyän rá mate 'bü him bi 'yöde. Ne hague dán zä da 'yöde 'bü njon da xifi nangue ra Cristo. ¹⁵Ne hague dán zä da mba n'da da xifi 'bü hingam 'behni. Janangue'a i ën rám hman Ojã: "Mahotho i ø't'a n'da 'bü i man ran ho ma'da'yo di 'dajü ran johya, hapü i 'yo," bi 'yëna. ¹⁶Pe hinga gátho i ømanho u i sih ran ho ma'da'yo. Tengu bi man ra Isaías, bi 'yëna: "Ma Hmu i, nda'a u bi 'yömanho a dá mamhbe ya." ¹⁷Pe

nu'bu 'büi to'o da sih ram hma nangue ra Cristo, da zä da hyän rá mate Ojã 'bü. ¹⁸Pe dí än 'bü hin xtamá 'yø u yu judío. Pe hagen ja ngue him bi 'yëc'yei ra Cristo. Bi 'yöhma, nguetho hönbü go hapü bi mba rám hman Ojã, bin 'yo gátho ná nguni ra ximhäi. ¹⁹Ne xø dí än'nahü, ha him mí pã u yu israel ngue man'da da t'ëmbi yú t'ühni Ojã u hing yu israel. Bi bähma, nguetho nubü ja rá söcuã ra Moisés mí ën Ojã:

Ga ja ahü gan seyahü 'bü ga simanho 'da yu ja'i him mí ëmbä ma t'ühni. Ne ga ja ahü gan cuehü 'bü ga simanho 'da yu 'yambüi ja'i, bi 'yëmp Ojã u yu israel.

²⁰Ne bi xifi xün ho bü ja rá söcuã ra Isaías, bi 'yën Ojã: "Bi dïngä u 'da him mí hongui, ne dá japi da bãc'u him mi ängui," bi 'yëna. ²¹Pe nangue yu israel bi 'yën Ojã, "Gátho ra pa dá 'uarpa ma 'yë, dá zon'ndü, pe bi mbesca thoho ma 'yë, ne bi ügä thoho u," bi 'yën Ojã.

'Da u yu israel bim pøh ya

11 Pe ga än'nahü mahøn'a, ha gátho bi hye u yú t'ühni Ojã, gue nu u yám bom'beto ra Israel. Pe hin'na. Nguetho gueczehëgä drá m'eisrael, ngue mam bombøtagä ra Abraham, ne ra Benjamin. ²Pe Ojã hingui he u njuäntho yú t'ühni ngue'u bi huan 'bü mam'bet'o. Ha hin guím bëmhbü 'be'a bi man rá t'ohni Ojã, gue bi sih ra Elías 'bü mí yap'u yú mí israelhü. Ne bi 'yëna: ³"Ma Hmu i, bi hyo ni pøngahyã u yu israel, ne bi xot'a bü ja ni mexa mí pa m'bøts'e ni 'bøts'e, ne høngdä dá pongä, nequi nde da hyogui," sä bi 'yën a ra Elías. ⁴Pe ha hin guím bëmhbü 'be'a í dã Ojã büya ngue bi t'ëmb ra Elías. "Pe hin'na, hin guí 'dase," bi 'yëmbi. "Pe dá jamansup yú mbüi u yoto mahuãhi yün 'yohü israel, gue'u him bin danyahmu bü 'bäh ra pøte ra Baal," ngue mi t'ëmbi ojä. ⁵Ne ngutho ya, 'bü i 'da yu israel him bi 'uegue

nangue Ojã, ngue gue'u to bi huand Ojã nangue rá mate thoho. ⁶ Ne gam bẽmhbu nu'bu rá matethoho Ojã bi huan'ndũ, ga pãhmbũ buya hin nangue yũn t'õt'e i õt'a n'da ní huan'na n'da. Nguetho nu'bu xtã hnumanho nangue yũn t'õt'e bi sifi, hin xtĩn ja rá mate tho Ojã 'bũ, ne nte nam bõn'a rá mate Ojã 'bũ. ⁷ Xiya, 'be'a gam bẽmhbu nangue yũ israel, ne hinguin ngu u bi ðĩni 'be'a mí honi, gue da t'ẽmbi xũn ho. Pe hõnt'u nthahni bi ðĩni, ne bim põhõ. Pe nu'u mi'da bi mep yú mbui u. ⁸ Ne gue'a mán t'o't'i: “Ojã bi pumbẽnip yú mbui, tengu'bu bin aha. Ne bi japi him bi zã bi nu ne him bi zã bi 'yõhnahyã. Ne guexta u yũ pa i jabũ ya,” bi 'yẽn rá t'õhni Ojã. ⁹ Ne nguetho bi man ra David:

Da mbõspa Ojã, pe hin da bẽni 'be'a nam bõn u yũ 'bõts'e da 'yõt'u, ne gue'a dán unba u.

¹⁰ Ne ðĩn xãdã, hin da nu ran nequi. Ne nu yú xũtha dim mboqui ma zã, nangue yú t'soqui xũn ngu i tuts'i, bi 'yẽn a ra David.

Ne'u 'da hing yũ israel bim põh ya

¹¹ Pe dí ãn'nahũ mahõn'a, nu'bu mí 'ue'u yũ israel, ha bi bẽn Ojã him man'dandĩ da 'yẽnsa rãn japi u 'bũ. Pe hin'na. Pe nangue'a bi zan rá mate Ojã u yũ israel, ne gue'a í zã bim põ u hing yũ israel buya. Pe gue'a bi 'yõt' Ojã, n'dahma ðĩn seya yũ israel 'bũ bi nu u bi hyãn rá mate Ojã, ne da hyon Ojã mahõn'a. ¹² Nu Ojã bi zã bi jap'u 'da yũ ja'i hing yũ israel gãtho ná ndoho ra ximhãi, nangue bi 'ue'u yũ israel. Ne bi ðĩn rá mate Ojã u hin yũ israel 'bũ mi thãcpa rãn japi Ojã u yũ israel. Janangue'a man'da xũn ngu ran japi da nu u hing yũ israel 'bũ bá peng bũ 'bũ Ojã u yũ israel mahõn'a. ¹³ Guehna dí xi ahũ na ya, ngue hin gyũ israel ahũ, nguetho ðrãm 'behnigã nangue ahũ. Ne ðĩn nde ga ja ahũ gui põmanhohũ nangue ra Cristo, ¹⁴ n'dahma ðĩn 'yomfẽni u ma mijudíohe yũ israel

'bũ bi nu a ran ho gá ðĩmhbu, janangue'a man'da xtã ngu dim põ u buya. ¹⁵ Ne nu'bu mí hye Ojã u yũ judío, bi zã bi hocpa u hing yũ judío 'bucua gãtho ua ja ra ximhãi. Pe ẽmme man'da xũn ho ðĩn ja ua gãtho ra ximhãi 'bũ bi ts'im mahõn'a xũn ngu u yũ judío. Ne ðĩn ja tengu'bu ya bi ndants'u yũ du. ¹⁶ Nu mam bombõtahe mí yãhũ Ojã maya'bu, yú mbeti Ojã u, tengu'bu yú 'bõts'e Ojã u. Ne tengu'bu mí 'bõspa Ojã ra mbudi thuhme 'bũ õt ra thuhme, janangue gãtho a ra jũni rá mbeti Ojã buya. Ne nu'bu mí huand Ojã a ra Abraham, ne gue'a í than'ndũ yú 'yũ a buya, tengu'bu n'da ra za xũn zaqui rãn ðui, ne'u yú 'ye xũn zaqui u. ¹⁷ Pe bi ts'ẽcpa 'da u yú 'yese a ra hogaza. Ne nu ahũ hing yũ israel ahũ ne tengu'bu bá ts'ẽc'ahũ bũ gmí tõhmbũ tengu n'da ra za hingui ho. Ne bi t'ẽs'ahũ bũ bi ts'ẽcpa u 'da yú 'ye ra hogaza. Ne gá comhbũ rãn zaqui a ra za, gue bá nexpũ rãn ðui, ngue nu ra Abraham bi huand Ojã maya'bu. ¹⁸ Pe hingui sã gdã yãthũ a ngue bi t'ẽs'ahũ bũ bi ts'ẽc u 'da yú 'ye ra za. Dami bẽmhbu ngue hinga gue ahũ guidĩ unhdũ rãn zaqui a rãn ðui ra za, pe gue'a rãn ðui ra za i õt'ahũ rãn ho Ojã bũ guí tõhmbũ. ¹⁹ “Pe man'da xũn hoje, nguetho bi ts'ẽc'u 'da yũ 'ye, ne go bi t'ẽscãhe ua,” masque guí ẽmhbu. ²⁰ Majuãni bi ts'ẽc'u 'da yũ israel nguetho him bi nde rá mate Ojã. Bi bẽni xũn hose. Ne guí tõhmbũ bũ 'da ahũ ngue hing yũ israel ahũ, nguetho guí pãhmbũ hõnt'a rá mate Ojã nãn ho ahũ. Pe o guím bẽmhbu gãn tõsehũ bũ, pe gan jaman-suhũ. ²¹ Damí bẽmhbu him bi yãn Ojã u 'da yú 'yese ra za. Ha má gue'adahũ da yãn ahũ 'bũ guím bẽmhbu xũn hose ahũ. ²² Pe nu'bu 'bo'o hinguin nde rá mate Ojã, pe da nuse a rãn sãui a to'o da 'uepũ ja rá mate. Pe nu ahũ gui nuhũ rá mate Ojã 'bũ gui thoqui guim bẽmhbu a. Pe nu'bu hin'na, ne ahũ da ts'ẽc'ahũ mahõn'a bũ ja ra za 'bũ. ²³ Ne nu'u yú 'yese a ra

hogaza, ngue yu israel, nu'bu da 'yɛc'yei rá mate Oja, da t'ɛs' mahon'a bu ja yú zase. Nguetho ja rá ts'edi Oja da 'yɛs' mahon'a bu bi zequi. ²⁴Nu'bu mam bá ts'ec'ahu bu gmi tømhbua ja n'da ra za hingui ho, ne bi t'ɛs'ahu bu ja man'da ra za ngue hin ni zasehu, pe man'da hingui hei da ndõpõ mahon'a u yú 'yese nguetho rá zase.

Da zõni n'dat'a dim põhõ xun ngu yu israel

²⁵Ma zi cu ahũ, dín nde ahũ gui pãhmbu a ja bi t'uhya, n'dahma hin gan 'yɛzɛhehu hing yu judío ahũ. Dín nde gui pãhmbu, 'da yu patho bi meh yú mbui u 'da u yu israel, ja gue'bu bi zõn ra pa xtí cũthũ xun ngu ahũ hõnt'a go to'o hing yu judío ahũ. ²⁶Ne m'bejua buya, xun ngu dim põ u yu israel. Ne gue'a bi man rá t'ohni Oja, bi 'yɛna:

Di nequi n'da yú yante ngue yú mi'israelhu bu Siõn, da yan'a ra Jacob nanguue yú ts'oqui. Ngue ra Israel a ra Jacob.

²⁷Ne ja gue'bu ga ja'ts'a dá xifi, ga punba yú ts'oqui, bi 'yɛm bu ja rá t'ohni Oja maya'bu.

²⁸Nu'ũ yu israel i ɔt'e ngue yún sũihu Oja ya, ngue'a hingui ɛc'yei ra hogamhma. Pe gue'a í zã bi zin ahũ Oja a. Pe guehma di huɛc Oja u yu israel, nguetho bi than 'bu maya'bu u yú ngũrpa bombõta.

²⁹Nguetho njãm'bu da goh rá mbui Oja nanguue u to xí zõhni, pe majuañi di un'na bi ma, tengu'bu ya xí um 'bu mí ma 'be'a di unni. ³⁰Ne nu ahũ hin gyũ israel ahũ gmí ɔthũ ram fe'ts'i nanguue Oja mam'bet'o. Ne m'bejua ne u yu israel bi mbesthoho Oja. Jananguue'a bi zã gá tømhbũ rá mate Oja. ³¹Ne gue'a in ja ya, ngue i festa a rá mate Oja u yu israel, ne guí tømhbũ rá mate Oja ya. Pe gue'a dí dñn rá mate Oja mahon'a u yu israel.

³²Oja bi ma, njo'o n'da ra ja'i bi 'yɛc'yei a nguetho ja yú ts'oqui. Ne bi 'yõt' Oja buya

gue njon da hyät'i din hoc zɛhe, nguetho in nde gãtho di un rá mate di hoqui to'o gãtho in nde dim põhõ. ³³Ɛmme xun ngu rá mate Oja, ne Ɛmme xun ndoho rán 'yomfɛni. Ne hin'yũ ngue hingui pa Oja. Njo'o n'da ra ja'i da baði 'be'a nam bõn'a i ɔt' Oja, ne njongui sã da baði 'be'a gãtho i sãnd Oja da 'yõt'e. ³⁴Njo'o n'da ra ja'i da baði da 'yõt'e tengu rán t'ɔt'e Oja, ne njon da 'yut Oja 'be'a da 'yõt'e. ³⁵Ne njo'o n'da ra ja'i da hyoni 'be'a di un Oja ne ngue'a dí 'yɛmbi dín dupate Oja a. ³⁶Nguetho gãtho bí 'yɛpũ 'bu Oja, ne gãtho di 'yonse Oja u, ne gãtho bi 'yõt'u gue di pepzɛhe u. Jananguue'a nde'bu ga ɛspahu Oja gãtho yu pa mazai. Ne hõnt'a gam bɛmhbu a ya.

Dam 'bũhmbũ ngue hõnt'a Oja gam bɛmhbu

12 Ma zi cu ahũ, ts'edi dí xi'ahũ, nu'bu dí pãhmbũ rá mate Oja, pe nde'bu gãtho ma ja'ihu dan umhbũ bu 'bu Oja gue ga ɔrpahu rá 'befi. Ne gue'a majuañi ná thãndehu Oja a, ne gue'a ra 'bõts'e in numanho Oja a. ²Ne hin gam bɛmhbu ga homhbũ 'be'a gãtho xun ho nanguue yu pa i jabũ ya, tengu i ɔt'u 'bucua ja ra ximhãi. Pegue thocpa thoho ga pãh man 'yomfɛnihũ gam bɛmhbu ma'da'yo. Jananguue'a thocpa thoho ga homhbũ ga pãhmbũ nda'a rá pãhã Oja, ngue nda'a xun ho ga ɔthũ, ne nda'a numanho Oja buya. ³Bi 'dacã rá ts'edi Oja ga ɔrpa rá 'befi nanguue rá mate. Jananguue'a dí xi ahũ, ngue ne ahũ gãtho n'da ngu n'da ahũ bin tat'ahũ rá mate Oja nanguue rá 'befi. Jananguue'a hin gan 'yɛxhu, pegue gui pãsheu nda'a ní 'befi bi zãn'nahũ n'da ngu n'da ahũ, nanguue rá m fáts'i Oja. ⁴Tengu ní ja'i n'da, ngue an ts'ãnni xun ngu yú xequi. Ne hinga gãtho 'dat'a ra 'befi ɔt'e, pe 'dahma 'dan'yo yú 'befi u yu xequi. Ngutho dí ɔthũ. ⁵Ne madague'bu xun nguju, pe tengu'bu n'danja'itho ma ja'i dí comhbũ ra Cristo.

Ne tengu ní ja'i n'da, 'da nam fáxta n'da ngu n'da yu xequi, ngutho dí øthu ngue dí comhbü rá 'befi ra Cristo. ⁶Bi 'daju ra ts'edi Oja gue ga øthu rá 'befi 'dahma 'dan'yo, nangué rá mate zehé. Pè nde'bu ga øthu xun ho. O nu'bu n'da dim pøn-gahya da hyoni 'bepü dí ma xun ho a di bēnba Oja, nangué rá m fáts'i. ⁷O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi dim fáxte 'be'a di 'be a n'da, pe di ja'ts'i xun ho, ngue da mbäx yú cu. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi din xänbate, din xänbate 'be'a nam bøn'a rá m hman Oja. ⁸O nu'bu n'da ra zote, pegue da xifi nda'a xun ho da 'yøt'u yú cu. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi di un rá mbeti, pe hin da bēni da hnumanhose. O nu'bu yu ngurpi ngue di manda rá 'befi Oja, di ja'ts'i xun ho nangué ra ts'edi bin t'unni. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi da mbäx u yu hyoya ne yun zāman'u, mpähä thoho da mbäts'i.

Gam bēmhbu nda'a xun ho dá tenhdü Oja

⁹Ne hingui yoho gam bēmhbu 'bu ga huejü n'da, pe majuani ga øthu ran huecate. Ne xingui ts'u gam bēmhbu ga øthu a hingui ho, pe dan øhyahu ga øthu a 'be'a gätho xun ho, ne nzai ga øthu a. ¹⁰Dan huejü n'da ngu n'daju nguetho dadin cuhu. Ne n'da ngu n'da man'da da bēni da 'yēspa rá mija'iu, xinda gue'bu da t'ēspa zehé. ¹¹Ne hin ga cuthu ran danhyei ma mbuihu, pe dan øhya ga ørpahu rá 'befi ma Hmuhu. ¹²Dan johyahu nangué'a ran ho dí tømhbü, ne hin dan xømbuihu nangué yun unbi. Ne thocpa thoho yu ora thoho dan yahu Oja. ¹³Ga fáxhu yu 'yēc'yei 'bu ja 'be'a di 'bedi. Ne mpähä thoho ga säyabahu yu ja'i bu ja ma ngumhbü. ¹⁴Pè ga äfu ran japi nangué u to di ughahu, ne hin ga äfu ra 'yanthi. ¹⁵Ne 'dat'a dan johyahu to'o di johya, o nu'bu 'bo'o tu rá mbui, 'da dán du ma mbuihu büya. ¹⁶Ne gätho 'dat'a gam bēmhbu. Ne hin

da bēn'a n'da man'da xun ho xinda gue rá mija'iu, pe din amigohu u yu ja'i hin'yu yú ts'edi. Ne hin gam bēmhbu ngue jase man 'yomfēnihu. ¹⁷Nu'bu 'bo'o ørcahu ran ts'o, hin ga cospahu ran ts'o. Pè gam bēmhbu nda'a xun ho ga ørpahu, ngue 'be'a gätho i hnumanho. Ne nubüya da nu gätho yu ja'i ngue xun ho ma mbuihu. ¹⁸Ne dam 'būmanhohu u gätho yu ja'i 'bu da zä. ¹⁹Ma zi cu ahü, hin ga cos'hu ra pengui 'bu ja'a da t'ørcahu. Pè 'be ga tømhbü ts'u di unba Oja 'bu gue'a in nde di unba u. Nguetho nt'o'ti: "Ma 'befi zehégä ngue ga unba n'da ne ga un rán theui a bi 'yøt'e," bi 'yēn Oja. ²⁰Janangué'a nu'bu tumanthuhu man suihu, ga 'ujmhbu. Ne nu'bu tuthe, ga sithebahü. Nguetho nu'bu njabu dí ørpa man suihu, xun u da bēni ngue'a midí ughahu, ne xøhma thoho da goh yú mbui büya. ²¹Hin ga cos'hu ran ts'o pe ga ørpahu ran ho, gue'a dá tafu a ran ts'o a büya.

Ga øthu yün t'ēdi yu ts'ut'abi

13 Gätho gahu ga øc'yeihu ra ts'ut'abi ua ma häihu. Nguetho njo'o n'da ra ts'ut'abi ua ja ra häi ngue bi zän zehé yün t'ēdi. Pè Oja bi zänni ngue din ja yú ts'edi. ²Janangué'a nu to din suhmi ra ts'ut'abi, din suhmi a to bi zänba rá ts'edi a, ne i honse rán use. ³Nguetho nu'u yu ts'ut'abi ua ma häihu, hin ga suhu 'bu dí øthu ran ho, hinda hønt'bu ga øthu ran ts'o ga suhu 'bu. Pè nu'bu din nde hin ga suhu ra ts'ut'abi, pe ga øthu ran ho, ne da numanhoju büya. ⁴Nguetho nu'u yu ts'ut'abi, Oja bi zänni da mbäxcahu. Pè nu'bu dí øthu ra ts'oqui, ga suhu 'bu, nguetho i ja rán t'ēdi di unba n'da. Ne Oja bi un yün t'ēdi di unba u to'o øt' ra ts'oqui. ⁵Janangué'a i jatho ga øc'yeihu yün t'ēdi u yu ts'ut'abi, n'dahma hin di ughahu. Ne gue'a di bēngahu Oja 'bu in zoc ma mbuihu. ⁶Ne janangué'a ga juthu 'be'a

gätho i äju yu ts'ut'abi, n'dahma di thoqui da 'yot' yú 'befi ngue bi zänba Oja, ne i tah yün zäbi u. ⁷Mpähä thofo ga juthu xun ho to'o Gä i ja yün t'ëdi da 'yädi 'be'a Gä da 'jäju. Ga jut'a ma häihü, ne ga juthu yu puesto, ne mi'da yu cota i äh ra ts'ut'abi. Ne ga numansuhu yün t'ëdi u to'o gätho i ja yün t'ëdi.

Ga ørpaü ran ho ma mijä'ihu

⁸Ne ga juthu 'be'a gätho dín dupatehü, ne hin te gam bëmhüü ngue dín dupatehü büya. Pe gam bëmhüü ngue dan hüju n'da ngu n'daju. Nguetho nu to gätho ja yün huçcate bi jä'tsi gätho yün t'ëdi Oja u. ⁹Nguetho gue'a bi man'u yün t'ëdi Oja bi 'yena: "O guí 'yom'tëniü, ne o guí haçpahu rá te ni mijä'ihu, ne o guím pëhu, ne o guidí seyabahu 'be'a pe'ts' ni mijä'ihu." Ne nu 'be'a gätho mi'da yün t'ëdi i man yün t'ëdi, nu'u gätho n'dat'a i ma: "Gui huçc ni mijä'ihu tengu bü gní huçzehe ni jä'ihu." ¹⁰Nu'a øt' ran huçcate, hingui ørpa ran ts'o rá mijä'iu i a. Janangue'a di jä'ts'u yün t'ëdi Oja a ran huçcate i øt'a n'da. ¹¹Ne man'da ga humbi ga øthu na, nguetho dí paümbü ya bin de, ya bi thoh yu pa. Damin 'yom'tëniü xun ho ya ngue danä hämhüü yu pa gan nuhu ra Hmu, xinda gue'a dá øthu 'bü ja má d'u mi dá èc'yeihü. ¹²Ya bi thoh ra xui, ya maguepü da hyats'i. Mbähä ga bunthu yün t'øt'e ra 'bexui, ga he man thäquihü, ngue dan samzehehu janangue'a da dah ran nequi. ¹³Mbähä ga øthu a rán säui ran nequi, hin dan itihü, ne hin dam muns'hü bü ja yün johya zehe yu jä'i. Ne xín dan 'yom'tëniü, xínga gue'a ma pähä zehehu ga øthu, xín ga øthu yu sui, xín ga øthu yün ts'eya. ¹⁴Pe jatho gam bëmhüü ga hämhüü rá ts'edi a ma Hmuü ra Jesu-cristo, ngue ga øthu tengu bi 'yot'e, ne him ma gam bëmhüü ga øthu rá pähä ma ngøc'yëihü.

'Dahma 'dan'yo bü na èc'yeihü

14 Nu'bu 'bü a n'da ra 'yèc'yei gue hin è paüdi xun ho, pe ga siman-hohü bü ja mam petihü u. Ne hin dan junthu nanguè 'be'a im bëni ngue xun ho da 'yot'e. ²Nguetho 'dahma 'dan'yo im bënse 'bepü ní 'yèc'yei Oja. Nu'u 'da im bëni xun ho da zi gätho 'be'a i ts'i. Pe nu mi'da im bëni hingui ho 'bü da za u 'da yu ngø. ³Ne nu ra 'yèc'yei gue i si ne i sa gätho 'be'a i ja, pe hin da zan'a n'da to'o mbëni hingui ts'i. Ne ximangutho a n'da to'o hingui si, pe hin da 'yëmbi hingui ho øt'a i si gätho 'be'a i ts'i. Nguetho Oja 'da nan zintho. ⁴Nu'i, to'o e, gue guí èmbi hingui ho øt' ni mi'yëhehu. Nu rá hmuse n'da da mam 'bü xun ho 'be'a øt'a n'da rá 'yëhe, o hin'na. Pe guetha da bømanho n'da ngu n'da ra 'yèc'yei, nguetho i ja rá ts'edi ra Hmu di japi da bømanho. ⁵Ne i 'bü i 'da yu 'yèc'yei im bëni din säya 'da yu pa. Ne nu mi'da büya im bëni xun ho 'bü hin din säya 'da yu pa. Pegue n'da ngu n'da da bënse 'be'a xun ho da 'yøzehe. ⁶Nguetho nu to din säya 'da yu pa, din säya nanguè da bën Oja. Ne ngutho 'bü hinga Gä i si yün ts'ihme u 'da, njabu øt'e nguetho im bën Oja, ne i xifi jamadi Oja nanguè u 'da i si. Ximangutho a to gätho i si, njabu i øt'e nguetho im bëni Oja bi un'na, ne di un ra jamadi Oja. ⁷Njo'o gahu gue gam bëmhüü dyü hmusehu. Pe yú mbetigahu a ma Hmuü. Ne ngutho 'bü dí 'bühmbü ne ngutho 'bü dá tuhu. ⁸Nguetho dán däsehu bü 'bü Oja gätho yu pa dí 'bühmbü. Ne ngutho 'bü dá tuhu, dan dähü bü 'büh ma Hmuü ne guexta'a yú mbetigahu a. ⁹Ne gue'a í du ne í ndants'a ra Cristo mahøn'a, ngue dim hmu nanguè u xun du ne'u i 'büi. ¹⁰Pe 'da ahü hanja gní numan'u a ni cuhü ngue guí xihmbü hingui ho 'be'a i si. Ne nu mi'da ahü guí paümbü xun ho 'be'a gätho i ts'i, pe hanja gní numan'u 'da ni cuhü guí èmfu nte di muui 'bü hingui

nde da zi 'da yæn ts'ihme. Nguetho gátho gahú dam 'bähmbú bú ja rá hmi ra ze'mi ngue'a ra Cristo. ¹¹ Nguetho nt'ot'i 'be'a bi man Ojá gue'bu mí 'yëna:

Guehma majuañi din ja a dí m ma, ngue gátho yú ja'i din danyahmu bú dí 'bui,

ne gátho din juan bú ja ma hmi ngue guecä drá Ojá, bi 'yëñ Ojá.

¹² Janangue'a dí pähmbú, gátho gahú ga dáfu ra güenda Ojá nangue man t'øt'e zehëhú.

Hin ga jafu da dang bú ja ra ts'oqui n'da ma cuhu

¹³ Him ma numan'uhú n'da ngu n'daju.

Pe hont'a gam bëmhbu hin ga jafu n'da ma cuhu di fet rá gua bú ja yú ts'oqui.

¹⁴ Dí paçä nangue ran 'yomfëni bi 'dac ma Hmuhú ra Jesús, gue hin'yú 'be'a da ts'i ngue hingui ho. Pe nu'bu mbëñse n'da hingui ho da ts'i, ra ts'oqui a 'bu da zi 'bu. ¹⁵ Pe nu'bu 'da ni cuhu hingui numan'ho nin ts'ihme zehëhú, nde'bu hin gui thoqui gui sihu, nguetho hin guí ør-pahú ran huçcate 'bu guidí thoqui gui sihu. Pe o guí øthu nangue ran ts'ihme dí 'ue u 'da ni cuhu bi pøh ra Cristo 'bu mi du.

¹⁶ Pe gui 'yes'hú a ní jafu da ts'an'a guí pähmbú xun ho. ¹⁷ Ne hin gam bëmhbu nangue ran ts'ihme ná øthu rá 'befi Ojá. Pe nu rá 'befi Ojá, ga øthu ran hocja'i, ne 'dat'a gam bëmhbu, ne dan johyahu nangue rá Hogandahi Ojá dí 'buhmbú.

Gue'a nam bøni gue rá 'befi Ojá a. ¹⁸ Ne nu'bu njabu i øt'a n'da, majuañi i ørpa rá 'befi ra Cristo a 'bu. Ne Ojá da numan'ho a, ne'u yú mija'ihu da numan'ho a. ¹⁹ Mbähä dan ëhyahu dan hocpa ma mbuihu n'da ngu n'daju, ne 'da däm fäx-tahú din te ma mbuihu n'da ngu n'daju.

²⁰ Ne hin ga ts'onbahú rá 'befi Ojá nangue man ts'ihmëhú. Mfädi gue gátho xun ho da ts'i. Pe hingui ho 'bu dadí unbahú rá mbui n'da ma cuhu nangue 'be'a dí sihu.

²¹ Man'da xun ho 'bu ga es'hú a na un-

bahú yú mbui 'da ma cuhu nangue ra ngø dí sahu, o ra vino o 'be'a gä ní dehe dí sihu. ²² Nu'bu bi bëñ'nahú Ojá ne guí pähmbú gue xun ho 'be'a guí sihu, xun ho a 'bu. Ne'a Ojá in numan'ho. Pe hin dá yathú a. Ne di johya n'da 'bu xise rá mbui xun ho 'be'a gátho i øt'e, ne hin te mbëm bëya. ²³ Pe nu'bu n'da im bëni hingui ho da ts'i 'be'a gátho i ja, pe nu'bu bi zi bëya, ya ra ts'oqui a bi 'yøt' 'bu. Nguetho 'bexque bi bëni bi mbësta'a rá pähä Ojá 'bu mi zi. Ne'u 'be'a gátho dí øthu, nu'bu hin dí pähmbú majuañi rá pähä Ojá a, ra ts'oqui 'bu dí øthu a 'bu.

Ga homhbu 'bepu dí zac yú mbui ma cuhu

15 Pe nuju 'bu dí pähmbú xun ho 'be'a da zä da 'yøt'a n'da, pe nde'bu man'da gam bëmhbu ga fäxhu u hin e paði xun ho, xinda gue'bu ga øthu 'be'a gátho dí m bënëñse xun ho. ² Pe n'da ngu n'daju ga øthu 'be'a i numan'ho ma mi 'yëç'yëihu gue 'be'a dí n te yú mbui u.

³ Tengu ra Cristo, him bi 'yøt'e 'be'a di hose pe bi 'yøt'e 'be'a bi numan'ho Ojá. Janangue'a bi 'yëmp'a rá Ta: "Go dá tuxä yun ts'ante bi si i," bi 'yëñ a ra Cristo. ⁴ Ne 'be'a gátho bi t'ot' maya'bu bú ja rá m hman Ojá, bi t'ot'i ngue da xän-gahú, ne di zerca ma mbuihu, di jaju ga tømhbú rá m fäts'i Ojá, hin dan xøm-buihu. ⁵ Ojá di jaju dan zãmhbú bú, ne di zerca ma mbuihu. Ne dí äp rá mate di ja ahú 'da'angu guim bëmhbu n'da ngu n'da ahú, nguetho 'darbu guí 'buhmbú ra Cristo Jesús. ⁶ Ne janangue'a da zä n'dat'a guim bëmhbu 'bu guí thandehú Ojá, ngue nu rá Ojá ne rá Ta ma Hmuhú ra Jesucristo.

⁷ Janangue'a n'da ngu n'da ahú gan numan'ho, ne u yú judío ne u hing yú judío, tengu thofo ra Cristo 'da nan zi-

Gä da sih ra hogamhman u hing yú judío

⁷ Janangue'a n'da ngu n'da ahú gan numan'ho, ne u yú judío ne u hing yú judío, tengu thofo ra Cristo 'da nan zi-

manhogdahü n'da ngu n'dajü. Ne gue'a ná ɛspahü Ojå a. ⁸Nguetho bí 'yɛh ra Cristo ngue din 'yɛhe nanguie yu judío. Ne bi jå'ts'a mi man Ojå maya'bu ngue bi sih yúm bombøta yu judío ba ɛh ma yantehü. Jananguie'a bi faði majuani bi man Ojå. ⁹Pe ne u hing yu judío ne u yu judío bi jap ra Cristo 'darbu bi 'yɛspa Ojå u nanguie rá mate. Tengu mán t'o'ti 'be'a bi xih rá Ta ra Cristo:

Ga xi u hing yu judío nanguie ni mate, ne ga xifi ɛmme xun ho i, bi 'yɛmb rá Ta a ra Cristo.

¹⁰Ne man'da bi man ra t'ohni:

Gan johyahü ya gyü jå'i gue hin gyü judío ahü, gan 'yohü u bi huand Ojå ngue yu judío.

¹¹Ne man'da bi mam bu:

Dami 'yɛspahü ra Hmu Ojå gyü jå'ihu ngue 'dahma 'dan'yo bu gná yahu gätho ná ngüni ra ximhäi, gätho gui numansuhü Ojå.

¹²Ne bi 'yɛn a ra pøngahyå Isaiás:

Dim 'bu a n'da rámbom'beto ra Isai gue ne'u hing yu judío da 'yɛmbi rá Hmu, ngue da dø'bu rámb fäts'i a, bi 'yɛna.

¹³Nu'a Ojå di jajü dí tømhbü ran ho bi xijü. Jananguie'a dí äp Ojå da hyut'a ni mbuihu nanguie guí ɛc'yiehu a. Ne xíngui ts'u nte guim bømhbü, pe thocpa thoho gui tømhbü da mbäx ahü rá Hogandåhi Ojå nanguie rá ts'edi.

I man ra Pablo hanja bi 'yo't' na ran zofo

¹⁴Ma zi cu ahü, dí paçä gue xun ngu ni hogambuihu, ne i ja nin 'yomfënihu xun ho, ne guí pañmbü 'da gdín xänba thohohü n'da ngu n'da ahü. ¹⁵Pe guehma dá hut'anzambüi dá ot'ahü na, ngue dadí bën'nahü 'be'a gá pañmbü. Nguetho gue'a ran t'ɛdi bi 'dacä Ojå nanguie rá mate. ¹⁶Nguetho rá mbefigå ra Cristo Jesús bu 'bu u hing yu judío, dímb mangå ran ho ma'da'yo. Ne tengu'bu drå mbåjå dadí hocpa rá 'bøts'e Ojå, nu'a nám bøni

dadí hoc'a ni mbuihu ngue hing yu judío ahü n'dahma da numanho ahü Ojå. Ne mahoqui ahü nanguie rá Hogandåhi Ojå guín 'yohü. ¹⁷Jananguie'a ɛmme i hu ma mbuigå nanguie 'be'a gätho bi 'yørpa u hing yu judío a ra Jesucristo, bi jaqui bi bømanho rá 'befi Ojå dá øt'ä bu i 'bu u. ¹⁸Pe hingui sä gam mangå 'be'a bi 'yøt'a ra Cristo nanguie u mi'da yú mbefi. Pe hønt'a da zå gam mangå 'be'a bi 'yørpu däm pecä. Ne bi jap u hing yu judío da den'na ra Cristo nanguie ram hma dá xifi ne nanguie yun t'øt'e bi 'yuti. ¹⁹Nguetho bi 'yøt' yu hmepya, ne yun t'øt'e mixte nanguie rá ts'edi rá Hogandåhi Ojå. Ne dá jå'ts'ä ma 'befi dá mangå ran ho ma'da'yo nanguie ma yantehü ra Cristo. Dá dũ'mi dá mangå bu Jerusalén, ne dá mangå gätho yu xequi nán zant'i ra häi gue'bu go má søm bu Ilírico, gätho dá mangå bu ram hma. ²⁰Ne guehna dá nde ga øt'e, gue dá mba dá mamp'a ram hma guepu him mi farpa rá thuhu ra Cristo. Ngue hin dá nde dá mba bu ja yú 'befi u mi'da bi mben'na ra Cristo. ²¹Pe dá øt'ä tengu bi mam bu ja rá t'ohni, ngue i ɛna:

Nu'u 'da gue njam'bu mi sifi pe nuya da bañ ya.

Ne nu'u 'da njam'bu mi øde da zøni da baði nanguie rá 'yu Ojå.

Im bëni da mba bu Roma a ra Pablo

²²Ne jananguie'a him 'bexque bi zå dá mba bu guí 'bühmbü. Nguetho guexta'a mi ja ma 'befi ua bí ja ra xequi ua nán jongua. ²³Pe nuya ya nte mi ja ua ma 'befi ya. Ne xun ngu yu nidi mín nde xcå mba bu guí 'bühmbü bu Roma. ²⁴Ne mí ts'utho ya ga mbabü ga zengua ahü ne dam 'bühmbü bu 'da yu pa. Ne nu'bu dá thopu España, da zå dan hyumhbü ts'u bu ja ra 'yu ní mba bu. ²⁵Pe 'be ga mba bu Jerusalén, ne ga dä bu a ra mbeti dí mbäx u yu 'yɛc'yei bí 'bupü. ²⁶Nguetho bi bën u yu cu bí 'bupü Macedonia nepü Acaya ngue da mbäx'i ts'u yu hyoya 'yɛc'yei

bí 'bupu Jerusalén, ngue ga hax 'bu dá mba bu. ²⁷Ne gue'a bi zänni da 'yot'u hing yu judío, nguetho in nde di co'ts'a ra mate bi t'ørpe. Nguetho bi gomhbu rán japi Oja u hing yu judío u yu judío gue yú mi 'yəc'yehu 'bupu Jerusalén. Janangue'a nde da mbenbi ts'u ra mbeti u. ²⁸Ne nu'bu ya dá dá a 'be'a bi 'behni, ja ga mba bu Roma ga nu ahü bu, ne ga thocä bu España buya. ²⁹Ne nu'bu dá songä bu guí 'buhmbu, dí paçä da 'yenscahu rán japi xun ngu a ra Cristo nangeu dí paħmbu rám hma. ³⁰Ma zi cu ahü 'yorcahu ts'u ra mate emme gui 'yafu rám fäts'i Oja nanguecä, nangue 'dat'a ma Hmuhu ra Jesucristo ne nangue rá Hogandahi Oja bi jaju dan huəju. ³¹Dami xihmbu Oja da yangui nangue u hing yu 'yəc'yehi bu ra häi Judea, guet'a ra xequi bu Jerusalén. Ne dami 'yafu rá mate Oja nangue u yu cu bí 'bupu Jerusalén, ngue da hyamanho a ra mbeti ga hax bu ga unni, ngue bi mben'ndu hing yu judío bu Macedonia nepu Acaya, ngue'u yú cu. ³²Ne nu'bu da nde Oja dan johyagä 'bu dá mbagä bu, dan säya ts'u bu guí 'buhmbu. ³³Ne nu Oja nzai i hurpa rá mbui n'da, pe ne ahü da hyut'a ni mbuihu. Ne hont'a gam bəmhbü a ya.

Nu ra Pablo i penba ran zengua yú amigo

16 Nuna man juhu ra Febe, mi ts'utho da mba bu guí 'buhmbu ya ne di zengua ahü na. Nuna, rá 'befi im fäxte ram peti bu Cencrea. ²Ne dami simanhohu na, nangue rá thuhu ma Hmuhu, ngue nuju dyu 'yəc'yehi gue'a man sähu ga øthu. Ne dami fäxhu 'be'a gätho ní 'befi da 'yot'a ra Febe, nguetho guese bi mbäx u xun ngu mi'da, necä bi mbäxqui. ³Dami zenguagui ts'u bu ra Priscila, ne ra Aquila rá ndø, ma mim-befihe nangue rá 'befi ra Cristo Jesús. ⁴Ne nugä 'bu mi t'əna xtá thogä, ne u mi

t'əna xtá tho u 'bu mí yangä 'bu n'dandj. Gue'a ná undä ra jamadi Oja nangue u. Pe hinga høngdä pe ne u gätho yám peti yu 'yəc'yehi ngue hing yu judío, 'da xna undähe ra jamadi Oja nangue u. ⁵Ne dami zenguagui ts'u u gätho dim peti bu rá nguse ra Aquila. Ne'a ma amigogä ra Epeneto dami zenguagui ts'u bu a. Nu'a ra mbudi 'yəc'yehi bu ja ra häi Acaya a. ⁶Ne'a ra María, dami zenguagui ts'u bu. Nu'a emme xun ngu ra 'befi bi 'yot'e nangue ahü. ⁷Ne a ra Andronico ne ra Junias ma mijudíohe, ne 'darbu dá sähe ran unbi. Nu'u gätho yú 'bäihu ra Cristo i numanho u, ne m'bet'o bi 'yəc'yehi ra Cristo u xinda guecä. ⁸Ne a ra Amplias dami zenguagui ts'u bu. Dadí huəcä a nangue rá thuhu ra Hmu. ⁹Ne dami zenguagui ts'u bu ra Urbano, ma mim-befi'be nangue ra Cristo, ne ra Estaquis ngue dadí huəqui. ¹⁰Ne a ra Apeles dami zenguagui ts'u bu. Nu'a emme bi ts'ä rá t'əc'yehi, ne bi bəmanho. Ne u 'bupu ja rá ngu ra Aristóbulo dami zenguagui ts'u bu. ¹¹Ne a ra Herodión ma mijudío'be, ne u 'bupu ja rá ngu ra Narciso, gue nu yu 'yəc'yehi 'bupu, dami zenguagui ts'u bu. ¹²Ne a ra Trifena ne ra Trifosa dim pefi nangue ra Hmu, gätho dami zenguagui ts'u bu. Ne a ra Pérsida mahuəqui a, ne a xun ngu ra 'befi bi 'yot'e nangue ra Hmu. ¹³Ne dami zenguagui ts'u a ra Rufo, an thahni da 'yørpa rá 'befi ra Hmu, ne a rá mbe tengu'bu ma mbegä a. ¹⁴Ne a ra Asíncrito, ne ra Flegonte, ne ra Hermas, ne ra Patrobas, ne ra Hermes, ne u yun 'yohu bí 'buhmbu u, dami zenguagui ts'u bu. ¹⁵Ne a ra Filólogo, ne ra Julia, ne ra Nereo ne a rán ju a, ne'a ra Olimpás, ne'u gätho mi'da yu 'yəc'yehi bí 'bupu. ¹⁶Ne damín zenguahu n'da ngu n'da ahü nangue ran huəcate. Ne gätho yám peti yu 'yəc'yehi ja ua i pen'nahü ran zengua.

**N'da ran zofo rán zegui
bi man ra Pablo**

¹⁷Pe dí xi ahü ma zi cu ahü, damim fäsehü nangué u to'o in nde di hec'ahü gue di 'uec'ahü nangué a ra hogamhma gán xänbahü. Pe hin gui 'yərbahü ra güenda u. ¹⁸Ne nu'u yu 'yu't'ate, hingui ørpa rá 'befi ma Hmuhü ra Jesucristo u. Ne i häte thoho nangué emme xün ho 'be'a mma ne i sixmanho ahü. Pe i härpa yú mbüi u 'da hingui paði dim fäse. Ne gue'u yú 'befi zehé i øt'u. ¹⁹Pe nu'u mi'da gätho i paði hin guí festahü rám hman Oja. Janangué'a i hu ma mbüigä. Pe dadí hec'a thohohü ngue'a dín nde ahü gui paðmbü gätho 'be'a xün ho, pe nu'a hingui ho hin dín nde ahü gui paðmbü a. ²⁰Ne nu Oja ngue'a nzai di hoc ra sui, nu'a di ja ahü 'dahmantho gui 'yethü bü häi ra zithu nangué u to in nde di hec'ahü. Janangué'a gui comhbü rá mate ma Hmuhü ra Jesucristo. Ne hønt'a gam bëmhbü a ya. ²¹Nuna ra Timoteo i pen'nahü ran zengua, ma mimbefi'be na. Nehna ra Licio nehna ra Jasón, nehna ra Sosípater, ma mijudíohe ya, gätho i pen'nahü ran zengua. ²²Nugä dí Ter-ciogä rá 'yosøcuagä ra Pablo, dí o't'ä ra

søcuä ja ua, dadí zengua ahü nangué ma Hmuhü. ²³Nehna ra Gayo, i pen'nahü ran zengua, nuna di säyagui ua rá ngu drá Pablogä, ne u gätho yu 'yëc'yëi di säyabi ua rá ngu. Nehna ra Erasto i ja rá 'befi i haç ra mbeti ua ja ra hnini, nehna man 'yohuhü ra Cuarto, gätho i pen'nahü ran zengua. ²⁴Dami comhbü rá mate ma Hmuhü ra Jesucristo gue gätho ahü.

**Hønt'a Oja ga øspahü
gätho yu pa mazai**

²⁵Zai ga øspahü Oja, nu'a i ja rá ts'edi di zet'a ni t'ëc'yëihü 'bü guím bëmhbü ran ho ma'da'yo ngue 'be'a bi 'yøt' ra Jesucristo, tengu dím mangä. Nguetho nuya i si ahü ram hma ngue maya'bü thoho him mí faði. ²⁶Pe nuya i pa mh-man ya, ne i sifi gätho yu ja'i hønbü go hapu i 'büi gätho ra ximhäi. Ne nu'a ram hma i hman ya, guet'u yúm hman u yú pøngahya Oja maya'bü. Ne i hman ya nangué rán t'ëdi Oja gue i 'büi mazai, in ndepe gätho yu ja'i da 'yëc'yëi ra hogamhma. ²⁷Emme xün ho rá 'yu Oja bi 'daju, janangué'a ga øspahü Oja gätho yu pa mazai nangué ga øspahü ra Jesucristo. Ne hønt'a dí xi ahü ya.

1 CORINTIOS

Ná n'da ra søcuq bi 'yorba ra Pablo u yu 'yəc'yeyi bu ja ra dahnini Corinto

Ran zengua

1 Ma zi cu ahü guí 'bühmbü bü ra dahnini Corinto, dí ot'ahü ra søcuq i jaa. Dí zengua ahü gátho gyü 'yəc'yeyihü Oja. Ne nugä drá Pablogä, bi huangä Oja, ne rá pähä zehé bi xiqui gam mangä räm hman ra Jesucristo hönbü go hapü. Ne'a man 'yohuhü ra Sóstenes dí 'bü'be ua, di zengua ahü. ²Nu'a ra Cristo Jesús bi 'uec'a ni mbühü bü ja ra ts'oqui. Ne bi zon'nahü gui 'yörpahü rá 'befi Oja. Ne tengu'bü 'darpü guí 'bühmbü u mi'da to'o gátho i thände ma Hmuhü ra Jesucristo, ngue n'dat'a ra Hmu dí comhbü u. ³Ne dí äpä Oja ma Tahü ne ma Hmuhü ra Jesucristo ngue di 'da ahü yün japi, ne'a rán johya gui hyámhbü a.

Bi dñn yün japi Oja nguetho i 'bühmbü ra Cristo

⁴Bi 'da ahü yün japi Oja nguetho 'darpü guí 'bühmbü ra Cristo Jesús. Gue'a ná undä ra jamadi Oja a ya. ⁵Ne nte di 'bepü ja nim pëtiñü, nguetho 'darpü guí 'bühmbü ra Cristo. Pe gä i ja ahü ran 'yomfëni da zä gui pämbü xun ho a ya, ne da zä guim mamhbü xun ho rá 'befi Oja ya. ⁶Ne gue'a räm hman ra Cristo gä hyámhbü, gue'a gní bëmmanhohü a ya. ⁷Janangue'a i juadi xun ho rá ts'edi bi 'da ahü Oja nangue rá 'befi guí øthü gátho gní tömhbü dí 'yëh mahön'a ma Hmuhü ra Jesucristo. ⁸Ne di ja ahü Oja gan zámhbü bü gue'bü go rán zëgui yu pa, janangue'a nte ma ts'oqui da dñn'nahü 'bü bá peng ma Hmuhü ra Jesucristo. ⁹Nguetho dí pämbü nzai di ja'ts'a im man Oja, ne guese Oja bi zonc-

ahü dam 'bühmbü rá Ts'unt'u ma Hmuhü ra Jesucristo.

Bin süh yu 'yəc'yeyi

¹⁰Dí äcä ra mate n'dat'a guim bëmhbü, nguetho guí tenhdü a ma Hmuhü ra Jesucristo. Ne 'yo guidñ hejü, pe jatho n'datho guim bëmhbü ne n'dat'a gui 'yøthü. ¹¹Gue'a dí xi ahü a, ma zi cu ahü, nguetho bi xicä 'da yu cu ngue yá menguhü ra Cloé, bi xiqui 'b'e'a guí øthü. ¹²Nguetho guí ëmhbü 'da ahü guí tengahü, ne ëñ'i 'da ten ra Apolo, ne ëm mi'da ten ra Pedro, ne ëm mi'da ngue ten'na ra Cristo. ¹³Pe ha guim bëmhbü gä xemhbü ra Cristo. O xigä ha dá tugä bü ja ra pont'i nangue ahü. Uague guim bëmhbü ngue gán xixyähü nangue ma thuhugä. ¹⁴Pe jamadi Oja ngue njo'o to dá xixyá ahü, hönt'a ra Crispo ne ra Gayo. ¹⁵N'damhma njon da zä da ma bin xixyá nangue ma thuhugä. ¹⁶Ne hönt'u gátho 'büpü rá ngu ra Estéfano dá xixyabi. Pe hin dím bëngä 'bü 'bo'o xcamá xixyabi mi'da, uague hönt'u. ¹⁷Nguetho hinga gue'a ra 'befi bi xicä ra Cristo ga øt' ran xixyá, pe bi xiqui gam mangä ran ho ma'da'yo. Pe nu'bü dím mangä a, pe hin dí yá tengü bü na yá yam bamhya, nguetho hönt'a dí honi da bah yu ja'i ma ts'oquihü í du ra Cristo bü ja ra pont'i. Janangue'a din ja ra ts'edi ram hma di hocpa yú ts'oqui u.

Gue'a ra Cristo ní 'daju ran 'yomfëni Oja

¹⁸Pe nu'a ram hma ngue ra Cristo bi du bü ja ra pont'i, ëmbi nte ní mbatho u ní mba bü ja ran unbi mazai. Pe nuju ná mbähä bü ja ra temazai, dí pämbü gue'a ram hma ní jinju Oja ngue bi du ra Cristo bü ja ra pont'i, bi hoga ma ts'oquihü. ¹⁹Ne i ëm bü rá t'ohni Oja: Ga uti ngue nte ní mbatho u im ma jase yün 'yomfëni,

ne ga hācpa yú ts'edi zehe yú ja'i, ga em bu ma'ueni, bi 'yēn Oja.

²⁰Nguetho bi zān Oja hin te ní mbat u to'o ɛna jase yún 'yomfēni, ne'u ɛmme bin xāse yúm hmanse yú ja'i, ne'u ɛna pađi da dah yam hma. Nguetho hingui sá da yan a n'da u nanguē yúm hman u. ²¹Ne bi bense Oja, bi zān buya ngue hin dí ba Oja n'da u yún 'yomfēnise. Pe bi zānni da yan u to da hyān'a rām hma nanguē ra Cristo bi du, madague'bu t'ɛmbi nte ní mbatho.

²²Nguetho nu ma mijudfohe im beñi gue'u yan t'ot'e mixte da nu 'bu gue'a n'da ram hma ngue majuañi. Ne nu'u 'da ni menguhū ngue hing yu judío ahū nzaí i honse n'da ram hma ngue i ɛmb zehe majuañi. ²³Pe nu'a ram hma dí m mamhbū ngue bi du bu ja ra pont'i ra Cristo, njonguin numanhose a. Ne'u yu judío i san tho 'bu i sifi, ne'u hing yu judío i ɛmbi nte ní mbatho 'bu i sifi. ²⁴Pe nuju ngue bi zoncahu Oja, madague'bu dyu judío hu oque hin dyu judío hu, pe n'dat'a dí pahmbū i ja rá ts'edi Oja di hoga ma ts'oquihu nanguē'a ra Cristo bi du. Jananguē'a bi nequi ɛmme xun ndoho rán 'yomfēni Oja. ²⁵Ne nuna ra 'yu bi zān Oja, pe man'da di muui na, madague'bu t'ɛmbi hin te ní mbatho, xinda gue'u yú 'yuse bi zān zehe yu ja'i. Ngue gue'a í t'ɛmbi hin'yū rá ts'edi Oja a, ngue bi du ra Cristo, pe man'da xun ngu bu ní nequi a, xinda gue'u gātho yún t'ot'e zehe yu ja'i. ²⁶Ma zi cu ahū ngue bi zoncahu Oja, gam bēmhbū hague dín jahū bu na nuju ra ximhāi, ngue xun nguju dyú 'yambūihu, ne xun nguju hin'yū ma ts'edi hu, ne xun nguju ngue bin hyoya ma tahu. ²⁷Pe bi huan Oja u i t'ɛmbi yu 'yambūi, n'damhma da mbe'ts' yú sá u i jase yún 'yomfēni. Pe gue'a í huan Oja u hin'yū yú ts'edi bu na nu ra ximhāi, jananguē'a da mbe'ts' yú sá u i jase yú ts'edi. ²⁸Ne bi huan Oja u nte di muui bu na nu ra ximhāi, ne'u to'o i pa nts'ani, pe man'da in numanho Oja u, ne gue'a dí

'berpa yú ts'edi u to'o ɛna i ja se yún t'edi. ²⁹Jananguē'a njon di jap Oja din 'yēzehe. ³⁰Ne bi jaju Oja 'darpū dām 'buhmbū ra Cristo Jesús, ne gue'a ní 'daju ran 'yomfēni Oja a, ne nanguē'a ra Cristo ní zimanhoju Oja, ne gue'a í 'yørcahu Oja ngue yú t'uhni gahu a, ne gue'a ní yanju bu ja ran ts'o. ³¹Nguetho i mam bu ja rá t'ohni Oja, hin'yū 'be'a man'da ran ho da zā da man'a n'da, hinda hont'a ran ho bi 'yørpa Oja.

Hont'a ram hma 'be'a í du ra Cristo i ja rá ts'edi

2 Ma zi cu ahū, nu'bu má mbagā bu guí 'buhmbū, ngue dá xi ahū rām hman Oja majuañi, pe hin dá huan thohogā yam hma guepu da numanhogā ra ximhāi, ne hin te dá ma nanguē man 'yomfēnise. ²Ne nu'bu má beñi ga mba bu guí 'buhmbū, pe dá beñi hont'a ga xi ahū 'be'a ín unba ra Jesucristo 'bu mí du bu ja ra pont'i. ³Ne nu'bu mám 'buhmbū bu, dá ot'ā hin'yū ma ts'edi, nguetho dá su Oja hin da numanho 'bu xcá uaspa mam hmanse, ne dá fet'i. ⁴Ne nu'bu mán yahu bu ngue dá xi ahū ram hma, hinga gue'a mam hmanse ngue mahotho bi pāt a ni mbūihu, pe hont'a rá ts'edi rá Hogandāhi Oja bi zā bi hoc a ni mbūihu. ⁵Jananguē'a hinga gue'u yún 'yomfēni 'da yan 'yohu bi ja ahū gá 'yēc'yēihu Oja, pe hont'a rá ts'edi zehe Oja bi ja ahū gá 'yēc'yēihu.

Rá Hogandāhi di japi dí fa Oja

⁶Pe nu'a ram hma dí m mamhbū nanguē ra Cristo, go i pa u xun ho yú t'ēc'yēi, ngue ran 'yomfēni majuañi a. Ne hinga gue'a rán 'yomfēni ra ximhāi bi ba u xun ho yú t'ēc'yēi, xinga gue'u yúm hmanse u yú ngurpi ra ximhāi, ne nu'u mi ts'utho di 'beh yú ts'edi. ⁷Pe nu ran 'yomfēni dí m mamhbū him mám fađi, pegue urcahu Oja ya, nanguē ra Cristo mi sānni da yanju 'bu him mani 'yot'

ra ximhäi, ne da zixcahu bu mahets'i ní comhbü rán ho büya. ⁸Pe xinga n'da u i ɛna jase yú ts'edi ua ja ra ximhäi ngue i ɓarɓa rán 'yomfëni Oja. Nu'bu xtám ɓa'u 'da, hin xti cuarpü ja ra pont'i a ra Hmu mixte. ⁹Pe tengü män t'o'ti bu ja rá t'ohni Oja:

Hin da zä da ɓase n'da a ran ho bi zän Oja da 'yörpa u to'o hont'a Oja im ɓëni, ne njam'bu da zä da 'yöse n'da, ne njam'bu da zä da nuse n'da, bi 'yën rá t'ohni Oja.

¹⁰Pe nuju dí ɓahmbü a, nguetho bi xiju rá Hogandähi Oja. Ne nu rá Hogandähi Oja di ɓts'i xun ho bu ja rán 'yomfëni Oja, ne gue'a i xiju a büya. ¹¹Tengü yu ja'i hin jon da zä da ɓarɓa rá mbui rá mijai'ui, pe hinda hont'a rá mbui zehe n'da i ɓadi. Ne in jabu Oja, njon da ɓarpi 'be'a mbëni, pe hinda hont'a rá Hogandähi zehe i ɓadi. Ne di ɓengahu a. ¹²Nguetho bi 'daju rá Hogandähi Oja, ne hinga gue'a rán 'yomfëni ra ximhäi, ngue in nde di ɓengahu rán 'yomfëni Oja, ne gätho yú hogant'unni bi 'daju nangue rá mate xun ndoho. ¹³Pe nu'bu díim mamhbü rán 'yomfëni Oja, pe hin dí uaspahu yum hma nangue man 'yomfëni sehu, pe hont'u yum hma bi xängahu rá Hogandähi Oja, ne da zä dí xihmbü xun ho u to'o bin t'un rá Hogandähi Oja. ¹⁴Pe nu'a hingui 'buhmi rá Hogandähi Oja, hingui sä da hyäni 'be'a gätho i xängahu rá Hogandähi Oja, ne ɛmbi ráim hman a n'da ra 'yambui. Ne njam'bu sä da ɓadi, hinda hont'bu dim 'buhmi rá Hogandähi Oja. ¹⁵Pe nu'a ra ja'i ngue 'buhmi rá Hogandähi Oja da zä da ɓadi 'be'a nam ɓon'a 'be'a gä i ja, ngue nda'a da numanho ne nda'a hin da numanho. Pe nu'a hing ra 'yëc'yëi hin da zä da ɓarɓa yün 'yomfëni u yu 'yëc'yëi. ¹⁶Njon da 'yënsë da ɓarɓa rán 'yomfëni Oja ra Hmu, njo'o da xifi xun ho 'be'a da 'yöt' Oja. Pe nuju dí comhbü a rán 'yomfëni a ra Cristo.

I comhbü Oja rá 'befi u yú mbefi

3 Ma zi cu ahü, nu'bu mám 'buhmbü bu him bi zä dá xi ahü u xun ɛɛi tengü i si u in 'youi xun ho rá Hogandähi Oja. Pe dá xi ahü tengü'bu gmí 'yothohu ua ja ra ximhäi, uague tengü'bu ja gním 'buhmbü nangue ra Cristo. ²Pe dá xi ahü a hingui ɛɛi tengü'bu ra xi'ba thoho dá 'da ahü, nguetho tengü'bu hin ní zä guí sihu xun ho ra hme. Ne nguetho ya, guexta'a hont'a ra xi'ba da zä gdín sihmehü. ³Nguetho hin guín zac ni mbuihu. Ne guín nde gam mixte zehëhu, jananjabu gadín sühmbü. Pe ha hin guí ɓthü tengü'bu gyü ja'i thohohu ua ja ra ximhäi. ⁴Nguetho guím mamhbü to'o guí tenhdü, ne 'da'ahu guí ɛmhbu guí tengahu, ne mi'da ɛna ten ra Apolo. Pe gue'a gní 'yöthü tengü'bu gyú ja'i thohohü. ⁵'Be'a dadí mu'be a ra Apolo. Ha hin guí ɓahmbü ngue yú mbefi thoho gä'be Oja, ngue dá fäxa'be gá 'yëc'yëihu ra Hmu, nangue ra 'befi bin 'dac'be n'da ngu n'da gä'be. ⁶Nugä dá tuh ra hmudä bu, ne nu'a ra Apolo bi uapi, pe nu'a Oja bi japi bin te ne bi ɓox u yu hmudä. ⁷Janangue'a hin'yü rá ts'edi a bi duh ra hmudä, xinga gue'a bi uapi, pe hont'a Oja i ja rá ts'edi ngue bi japi bin te yu hmudä a. ⁸Ne nugä dí comhma'befi'be a ra Apolo, ne nugä dá tuhu, ne nu'a ra Apolo bi uapi. Ne di 'dac'be Oja 'be'a in nde di 'dac'be nangue ra 'befi dá ɓt'be n'da ngu n'da gä'be. ⁹Nesë Oja dí comhbe rá 'befi. Ne nu'ahu tengü'bu yú huähi ahü Oja ngue bi thuhu.

Ne nu'ahu tengü'bu n'da ra ngu ngue i hõ a Oja. ¹⁰Ne nugä tengü'bu n'da drä ngurɓagado nangue rá mate zehe Oja, ngue dá fä'mi xun ho yú guangujado a ra ngu. Ne nu man'da pe di thoqui dim pepü ja a ra ngu. Pe n'da ngu n'da ra mbefi 'bu dim pepü ja a ra ngu, pe i jatho dim pefi xun ho. ¹¹Ne njon da zä di ɓarɓa rá guangujado ra ngu, ne hont'a ra Jesu-

cristo ngue rá guangu n'da rá ngu Oja. ¹²Pe nu'u to'o di thoc'a ra ngu, sä da huahni xun ho 'be'a da japi. Xun ho 'bu xotho yu do dí fõt'a ra ngu, ne nu rá 'bet'e, xotho yu t'egui u. Pe 'bo'o im bëni dí fõt' yu za, o gue yu 'yox'yo, ne 'bo'o im bëni dí mbet' yu paxi. ¹³Ne nu yú 'befi n'da ngu n'da yu 'yëc'yëi da hnu hangu nangu di muui 'bu bi zøn ra pa din ja ran juanbi. Nguetho da zøn ra pa da ts'ä nangu ra sibi, ne da fah puya gue'bu xun ho bi 'yõt'rá 'befi n'da ngu n'da yu 'yëc'yëi. ¹⁴Ne nu'bu n'da ra mbefi bi hyät' ra sibi a rá ngu bi hyøe, da dah rán zäbi büya. ¹⁵Pe nu'bu bin zø a ra ngu bi hyøe, ne nte da dah rán zäbi büya nangu rá 'befi bi 'yøt'e. Ne maguepu hin xtám bongui, tengu u 'da bi 'da 'bu min zø yú ngu. ¹⁶Pe ha hin guí pahmbu ngue gue ahü yú ngu ahü Oja, ne nu rá Hogandahi Oja i 'bupu mbo ni mbuihu. ¹⁷Ne nu'a to'o da 'yëna di ts'onba rá ngu Oja, emme xun ngu yan unbi da 'yörpa Oja. Nguetho nu rá ngu Oja xun nduxqui a, ne guese ahü rá ngu ahü Oja. ¹⁸Ne hin da zä gui thoqui gan hyäzehuhu ngue guim bëmhbu jase nin 'yomfënihu. Pe jatho gam pumbënihu a guím bensehu, janangue'a da zä gui timhbu a njuantho ran 'yomfëni xun ho. ¹⁹Pe nu rán 'yomfëni ra ximhäi nte di muui bu na nu Oja. Ne gue'a män t'ot'i bu rám hman a, ngue nu'a nín 'yomfënisse n'da 'bu i ëna dim mixte, pe di jap Oja dim 'bese bu n'da büya. ²⁰Ne man'da bi man ram hma, ngue nu'a to'o ëna jase yún 'yomfëni, pe go i pa a ra Hmu ngue nte di muui u yún 'yomfëni. ²¹Janangue'a hin guim bëmhbu man'da di muui n'da ra ja'i. Pe Oja bi 'da ahü gätho ni ngurpihu ngue da mbäx ahü. Ne gätho u i jaua ja ra ximhäi ne'u 'be'a Gä i 'bui, ne bi zän Oja di ze ahü u. ²²Necä ngue drá Pablogä dí fäx ahü, ne ra Apolo, ne ra Pedro. Pe ne'a 'be'a gätho dín nuhu ua ja ra ximhäi i fäxcahu ga pahmbu Oja, ne ra te i fäxcahu, ne ran date, ne ra pa

i jabu ya, ne ra pa ba ëhe. Ne janangue'a gätho ni mbetihu u. ²³Nguetho yú mbeti ahü ra Cristo ne nu ra Cristo rá mbeti Oja a.

Yú 'befi i øt' yú 'bäihu ra Cristo

4 Pe nugä ne ra Apolo, ne jatho guim bëmhbu ngue yú 'yëhe Gä'be ra Cristo, bin 'dac'be ra 'befi ngue ga xi a'be rám hman Oja him mám fädi. ²Pe damím bëmhbu, n'da ra 'yëhe thoho 'bu bin t'un ra 'befi, i jats'edi tho di ja'ts'a sifi. ³Pe hin dí ırpä a ra güenda a guím bëmhbu, ximangutho u mi'da yu ja'i ëngui hin dí ja'ts'i. Ne xinga guecä i sä ga paxe 'bu dí ja'ts'i uague hin'na. ⁴Pe nu ma mbuigä dím bëni hin dá soh ma 'befi. Pe madague'bu ngubu dím bense, pe jatho ga tøm'i gue'bu go da nuse Oja 'be'a dá øt'ä. ⁵Pe hin go m'bet'o gui 'yëmfu hingui ho bi 'yøt'a n'da. Pe 'be gui tømhbü ba ëh ra Hmu, ne gätho di nequi büya 'be'a mim bëmhbu mbo ma mbuihu n'da ngu n'dajü. Ne di un Oja büya 'be'a rán säui a bi 'yøt'a n'da ngu n'da ra 'yëc'yëi. ⁶Nu ram hma dí xi ahü, ma zi cu ahü, nanguecä'be ra Apolo, pe n'da ran zofu ngue hin da donts'i 'be'a gui 'yøthu. Ne him man guim bëmhbu i ja rá ts'edi n'da ra xänbate, ne xín guim bëmhbu n'datho xun ho xinda gue'u mi'da. Janangue'a hin gui thoqui gan 'yëxhu. ⁷Pe to'o bi ja ahü ngue xun ho ahü xinda gue'u mi'da. Gätho 'be'a i ja ahü bi 'da ahü Oja. Ne nu'bu guí pahmbu bin 'da'adahü 'be'a Gä i ja ahü, pe hanja gnán 'yëzehuhu, tengu'bu Gä tìnsehu a ran ho i ja ahü. ⁸Pe guí øthu tengu'bu Gäm hmusehu, ngue hin te guidí 'behmbu, ne tengu'bu ya bin 'da a ni ts'edihu ngue guidí mandahu gätho mi'da. Pe nuya tengu'bu ya Gä so-gahe. Pe hyøcta hmaha 'bu xquí søni ngue xtín ja ni ts'edihu, nguetho necähe n'dat'a xtín 'dac ma ts'edihu 'bu. ⁹Pe nugähe ngue ma 'bäihe ra Cristo, dím bëmhbe Oja bi 'yörcähe ngue i hnuhäi-

gahe xinda gue gätho mi'da. Ne tengu'bu dyú ofádihe i pe'ts'i da thoje. Ne i pa ma unguigahe 'bu i thengahe ra ximhäi. Ne'u yúm 'behni Oja mahets'i di hyonya thoho nanguie 'be'a dí sähe. ¹⁰ Ne nuje t'énje dyú 'yambüihe, nguetho dí tenhde ra Cristo. Pe nu'ahü emme guí homhbü da t'én ahu i ja nin 'yomfënihu nguetho guí éna guí tenhdü ra Cristo. Pe nugähe hin'yü ma ts'edihe bü na hnuje, pe nu bü na hnu ahü tengu'bu emme i ja ni ts'edihü. Ne emme i pa nt'ets'i ahü, pe nugähe i pa nts'ani gähe. ¹¹ Ne gätho yu pa xu thogui, ne gätho yu pa i jabü ya, emme dí sähe ra thuhu, ne ra tuthe, ne dyú 'yáhehe, ne pa m'be'migahe, ne hin hapü pöni i ja ma ngumhbe. ¹² Ne emme dí yähmbe ngue dadím pesehe nanguie ma 'yehe. Ne emme i ts'anje, pe man'da dí äfe rán japi Oja nanguie u i sante. Ne emme pa ma ungui gahe, pe mpähä thoho dí häthe 'be'a i t'örcahe. ¹³ Ne di c'aman'uje, pe man'da dín zomanhohe. Ne ngutho yu pa jabü ya, i t'örcahe tengu'bu dyú ngo-häihe ra ximhäi ngue hin'yü 'be'a dadí muje. ¹⁴ Pe hin dín nde ahü gui pe'ts' ni sähu nanguie na dí xi ahü. Pe dadí 'da ahü n'da ran zofo, nguetho tengu'bu ma t'ühni ahü emme dadí huç'ahü. ¹⁵ Pe madague'bu xquín nuhu 'det'a mahuähi ni ngurpihu i xän'nahü nanguie ra Cristo, pe hont'a n'datho ni tahü i 'büi, ngue guecä, nguetho rá mbüdi thoho dá xi ahü nanguie ra Cristo, jananjabü gá 'yçc'yëihü büya. ¹⁶ Janangue'a dí ä'ahü ra mate ngue gui 'yøthü tengu dí øt'ä. ¹⁷ Ne gue'a dá pëhdä bü ra Timoteo, ngue di ze ahü. Ne nu'a tengu'bu majuäni ma ts'unt'u ngue emme dadí huçqui, ne di ja'ts'i xün ho, nguetho çc'yëi xün ho a ra Hmu. Ne di bën'nahü ngue 'be'a dí øt'ä ngue dí tenni xün ho ra Cristo Jesús. Ne ngutho dí m mangä bü hapü gätho i ja yúm peti yu 'yçc'yëi. ¹⁸ Nu bü guí 'bühmbü, i 'büpü 'da im bëni jase yú ts'edi, im bëni ngue hin ga mba bü. ¹⁹ Pe mi ts'utho ga mba

bü gan nu'ahü 'bü da nde Oja. Ne ga pädi to'o gätho i éna i jase yú ts'edi. Ne hinga hont'u yúm hma ga øts'e, pe gan nu 'bü majuäni i ja yú ts'edi nanguie Oja. ²⁰ Nguetho nu'bü majuäni di manda Oja bü ja rá mbüi n'da, hinga hontho da bädi dín ya xün ho, pe dín ja ra ts'edi njuantho. ²¹ Ha guín ndehü ga femhyä ahü 'bü dá mbagä bü, uague guín nde ga huç'ahü 'bü dá søngä bü.

Da thön'a thi n'da ra 'yçc'yëi bi 'yøt'e tengu'bu ran 'yomt'ëni

5 Ne dí øcä bin thätui rá hømbe n'da ra cu. Pe n'da ran thäti gá 'yøthü emme xün ts'otho, tengu'bu ran 'yomt'ëni. Ne njo'o to'o numanho tengu a, xinga gue'u yu ja'i hingui çc'yëi Oja. ² Ne sä emme guídín 'yçxü guí emhbü nte guídí 'behmbü. Pe xingui ts'u tu ni mbüihü nanguie 'be'a bi 'yøt'a. Hanja ngue hin guí hømhbü thi a. ³ Pe madague'bü njo'ogä bü guí 'bühmbü, pe tengu'bu 'darpü dí 'bühmbü, ngue dá sändä a ran ünbi da nu a bi 'yøt' ra ts'oqui, tengu tho 'bü ya dí 'bücä bü. ⁴ Pe i jatho gätho gam petihü nanguie rá thuhu ma Hmuhu ra Jesucristo. Ne tengu thoho 'bü necä dí 'bücä bü, janangue'a dá 'da ahü ran t'ëdi i ja ua. Pe gan 'yohü rán t'ëdi ma Hmuhu ra Jesús. ⁵ Ne nu'a ran 'yohü, dami hyømhbü thi da bent'a ra zithu, di ünba rá ngøc'yëi, n'damhma da 'yöp rá punbi Oja nanguie rá ts'oqui. Ne da zä da yan Oja nanguie rá mbüi 'bü bi zøn ra pa bá peng ra Hmu büya. ⁶ Pe hingui sä gan 'yçxü. Ha hin guí pämbü n'da ram hma, ngue ts'utho ra íxi pe i sinni gätho ra jüni. ⁷ Dami hyømhbü thi a ra nyo'ixi ngue ran ts'o guí 'bühmbü di ts'on'na nim petihü. Janangue'a xtán ho ahü, tengu ra thuhme an t'øt'e nanguie ra jüni ma'da'yo ngue nte ma íxi da mbe, i ts'i 'bü ndäbaxjua. Ne i jatho dan hoju, gue'a bi nde a ra Cristo 'bü mim 'bøts'e zehë bi hoga ma ts'oquihu. Ne gue'a ra hmepeya

mi u u yu ja'i 'bu ndabaxjua mi pøxa n'da ra t'ude'yo. ⁸ Janangue'a thocpa thoho hont'a xun ho ga øthu, ne hont'a ra 'yu majuani ga tenhdu. Ne gue'a ra thuhme a ngue hin'yu ra íxi. Pe hin ga øthu tengu ra nyo'ixi, ngue 'be'a gätho dín numanhose nangue man 'yomfënishu, ne 'be'a gätho mi'da xun ts'o. ⁹ Pe nu ra søcuã dá pen'nahu mam'bet'o, ne hin gá pãhmbu 'be'a dín nde xcã xi ahu, ngue dá xi ahu hin gan 'yohu n'da ra 'yomt'ëni. ¹⁰ Pe hin dí en ahu him man zohmbu u hinga na pãdi, madague'bu yu 'yomt'ëni, ne yu ziyate, ne yu bẽ, ne'u thãnde yu hyãte oja. Nguetho nu'bu gui sothohu u, ne gui 'uehmbu ua ja ra ximhãi 'bu. Pe hinga gue'a dá xi ahu a. ¹¹ Pe nu'a mi nde xcã xi ahu, ngue hin gui 'yemfu ni cuhu u 'da, ne xín gui comhbu rá 'befi Oja n'da 'bu embi ra cu 'bu guexta'a ran 'yomt'ëni øt'e o gue'bu bin thãtui a him mi sä xtín thãtui, o ran ts'iyate, o i thãnde yu hyãte oja, o ne'u yu ucuate, o gue ra iti, o gue ra bẽ. Pe o guín 'yohu u tengu u, xinga 'darpu gan sihmehu u. ¹²⁻¹³ Nguetho ni 'befihu gui juãnbahu ni mi'yec'yehu 'bupu ja nim petihu. Janangue'a gui hyømhbhu thi a bi 'yot' ra ts'oqui bu guí 'buhmbu. Pe nu'u hinga ná ec'yeyi, hingui sä ga juãnbahu u, hont'a Oja di juãnba u.

Sã din hocpa zehë yu 'yec'yeyi

6 Hanja gnín yap zehëhu bu 'buh ra ze'mi, nu'a hing ra 'yec'yeyi. Hanja hinga gue'u ni mi'yec'yehu guí xihmbu di hoc'ahu. ² Ha hin guí pãhmbu ngue ga juãnbahu ra ximhãi 'bu rán zegui yu pa, nguetho yú t'uhni gahu Oja. Hague má guet'u yun sui dí øthu hin ga hoju, nguetho man'da hingui hej dan hocpahu. ³ Ne asta gue'u yúm 'behni Oja mahets'i ga juãnbahu. Ha má guet'u yun junt'i dí øzehëhu yu pa i jahu ya ngue hin da zã ga hoju. ⁴ Janangue'a nu'bu ja n'da ran junt'i, pe hin ga xihmbu n'da ra ze'mi, nguetho hin dí comh ma 'befihu

a. ⁵ Gue'a dí xi ahu a, janangue'a jatho gui pe'ts' ni sähu 'be'a guí øthu. Ha njo'o n'da ahu i ja ts'u ran 'yomfëni ngue'a di hoc'ahu nangue ran sui guí øthu. ⁶ Ha i jatho da zix rá cu bu 'buh ra ze'mi n'da ra 'yec'yeyi, ne hing ra 'yec'yeyi a ra ze'mi. ⁷ Ne nu'a gní 'yøthu yun junt'i, ne gue'a gním 'behmbu a. Hanja hin gní hyãthu a ran ts'o i t'øt ahu, ne hin guídí jafu da fẽ ahu 'be'a guí peshu. ⁸ Hin guí häthu, nguetho guese ahu guí ørpahu ran ts'o ni cuhu, ne guí pẽfu 'be'a i pe'tsi. ⁹ Pe ha hin guí pãhmbu ngue hin da zã da yurpu di manda Oja n'da ra ts'om'bãi. Ne o sä guim bëmhbü da zin Oja u yu 'yomt'ëni, o gue'u i thãnde yu hyãte oja, o gue'u in nutonto yú xisu yú mim 'yohuhu, o gue'u di 'yasãba yú mim 'yohuhu tengu'bu ra xisu. ¹⁰ Ne hin da yurpu di manda Oja u yu bẽ, o yu ziyate, o yu iti, o yu ucuate, o yu nexmate. ¹¹ In jahu gá 'yøthu 'da ahu, pe bi mba m'bet'e ni ts'oquihu, ne guese Oja bi 'yot'e yú t'uhni ahu. Ne bi hoc'ahu nangue a guí ec'yeyihu ra Hmu Jesús, ne nangue a guí 'buhmbu rá Hogandãhi ma Ojãhu.

Rá mbeti Oja ma ja'ihu

¹² Majuani a ram hma ngue i ja man t'ëdihu ga øthu 'be'a gätho dín ndehü. Pe m'batho a da bømanko ga øthu. Majuani ngue i ja man t'ëdihu ga øthu 'be'a gätho dín ndehü. Pe hin gan nde ga øthu a da dãcpa ma mbuihu. ¹³ Ne majuani a ram hma nangue ran ts'ihme, ngue nu'bu in ndehme ma fohohu, dan sihmehü. Pe hin'yu 'be'a man'da nts'ãnni nangue ma fohohu, ne da zøn ra pa ngue da man Oja him man dan sihmehü. Pe nu'bu in nde ran 'yomt'ëni ma ja'ihu, hingui sä ga øthu a, nguetho nu ma ja'ihu bi zãn Oja dim 'bupu ra Hmu. ¹⁴ Ne da xox Oja ma ja'ihu nangue rá ts'edi, tengu thoho a ra Cristo bi xox 'bu mi du. ¹⁵ Ha hin guí pãhmbu ngue nu ma ja'ihu, gue'a rá ja'i ra Cristo a. Ha da zã

ga hajü n'da xequi rá ja'i ra Cristo, ngue ga øt' ran 'yomt'ëni, tengu'bu n'danja'i tho ga øt'be n'da ra xisu ra 'yomt'ëni. Pe hingui sä ga øthu tengu a. ¹⁶Pe gue'a i øt' ra 'yomt'ëni bu na nu Oja, tengu bi mam bu ja rá t'ohni, ngue nu'u mi yonja'i, pegue bi 'yøt'e tengu'bu n'danja'i tho bi gohi. ¹⁷Pe nu'a ra ja'i 'bu in 'youi ra Cristo, tengu'bu n'danja'i tho da 'yøt'ui. ¹⁸Janangue'a da zä gui 'dahmbu büya nangu'e'a ran 'yomt'ëni. Nguetho nu mi'da yu ts'oqui di ts'onba bu maxøts'e rá ngu Oja, pe nu ran 'yomt'ëni di ts'onba bu mbo rá ngu Oja. ¹⁹Ha hin guí paḥmbu ngue nu ni ja'ihu rá nguse rá Hogandahi Oja a, nguetho 'buḥu mbo ma ja'ihu a, gue'a bi 'daju Oja a. Ne nu ni ja'ihu hin ni mbeti zehehu a. ²⁰Nguetho Oja bi 'yøt'e rá mbeti ahü, ne tengu'bu xum hmadi bi gut'i. Janangue'a ga ørpahü rá 'befi Oja nangu'e ma ja'ihu ne nangu'e ma mbuihu.

Ran zofu nangu'e ran thaḥi

7 Pe nuya ga xi ahü a guí ängahü. Ne ya dí xi ahü ngue xun ho 'bu da zet'a n'da ran 'yohü, hin da hyon rá xisu. ²Pe emme xun ngu ran 'yomt'ëni i ja. Janangue'a man'da xun ho 'bu dim 'buh rá xisu n'da ran 'yohü, ne dim 'buh rá ndø n'da ra xisu. ³Nu ran 'yohü i jatho dim 'buhmi xun ho rá xisu. Ne ngutho ra xisu, i jatho dim 'buhmi xun ho rá ndø. ⁴Nguetho nu n'da ra xisu hin di manda zehé a rá ja'i zehé, pegue di manda a rá ndø. Ne ngutho n'da ran 'yohü hin di manda zehé a rá ja'izehé, pegue di manda a rá xisu, nguetho n'dat'a ram 'bui øt'e. ⁵Pe hin da 'ue'a n'da nangu'e rá xisu, ne xin da 'ueh ra xisu nangu'e rá ndø. Pe hinda hont'bu gá beḥmbu gan yaḥu Oja 'da yu pa da zä gui sethü. Pe i jatho 'da'angu guim beḥmbu ni xisuhü. Ne m'bejua büya da zä gan yaḥu ni xisuhü mahøn'a. Nguetho nu'bu nya'a ts'u yu pa hin gui yaḥu ni xisuhü, xømhma thoho da hyä ahü ra zithu 'bu hingui sä gui

sethü. ⁶Nu'a dí xi ahü, tengu'bu n'da ran t'ëdi. Pe hin dadí hec'ahü 'bu guín nde gan thaḥu o xin guín nde gam 'busehü. ⁷Pe dí ensegä ngue xun ho 'bu gätho dim 'buse tengugä. Pe hingui sä, nguetho n'da ngu n'da bin 'daju ra ts'edi nangu'e Oja, ngue 'dahma 'dan'yo ga øthu n'da ngu n'daju. ⁸Pe dí xi ahü, nu'u to'o hinga na din thaḥi, ne'u xun du yü xisu, ne'u xun du yü ndø, man'da xun ho 'bu ya hin gan simbhü, tengu thohogä. ⁹Pe nu'bu hingui sä da zethoho n'da, man'da xun ho da hyon rámpépiui, ngutho n'da ra xisu, ne ngutho n'da ran 'yohü. Nguetho emme di xømbui ngue njongui 'buhmi. ¹⁰Ne dí xi u to'o i 'buhmi yü ndø, hingui sä da zogui. ¹¹Ne nu'bu bi zoh rá ndø n'da ra xisu, i jatho dim 'buse, o gue dim 'buhmi mahøn'a a rá ndø. Ne ximangutho n'da ran 'yohü, hingui sä din xummi a rá xisu. Ne nuna ran t'ëdi i jaua dí xi ahü, him mam hmansegä, pegue rámpéhma ma Hmuhü ra Jesucristo 'bu mi'bucua ja ra ximhäi. ¹²Ne nu man'da ram hma dí xi ahü him bi man'a ma Hmuhü 'bu mi 'bucua. Ne nu'a ram hma dí xi ahü, nu'bu n'da ra cu, ngue hing ra 'yëc'yei a rá xisu, pe nu ra xisu 'bu in nde ma zä dim 'buḥu, pe man'da xun ho 'bu di thoqui dim 'buhmi. ¹³Ne ngutho n'da ra xisu 'bu ra 'yëc'yei, ne hing ra 'yëc'yei a rá ndø, pe nu rá ndø 'bu ma zä in nde dim 'buhmi a rá xisu, pe man'da xun ho 'bu di thoqui dim 'buhmi. ¹⁴Ne nu Oja di jamansu n'da ran 'yohü ngue hing ra 'yëc'yei, ngue'bu ra 'yëc'yei a rá xisu. Ne ngutho n'da ra xisu ngue hing ra 'yëc'yei, pe Oja di jamansu ngue'bu ra 'yëc'yei a rá ndø. Nu'bu hin xtan jabu, ya hin xti jap Oja ni t'uhnihu 'bu. Pegue ya majapi nangu'e Oja u. ¹⁵Pe nu'a ran 'yohü hing ra 'yëc'yei, o gue n'da ra xisu, ne nu'bu in nde da zo a ra 'yëc'yei mi 'buhmi, man'da xun ho 'bu di thøtho da mba. Ne hingui sä da 'yørpa ra ts'edi dim 'buhmi 'bu ya hingui nde. Nguetho Oja bi zängahu

dam 'būmanhohū ngue nte man sui din ja. ¹⁶ Ne nu'bu guí 'būhmbū ɛ hing yū 'yɛc'yɛi, xōmhma thoho da yān yú mbūi 'bu gui fāxhū da dīn ra 'yu, ne'ahū gyú xisuhū, ne'ahū gyūn 'yohuhū. ¹⁷ Pe jatho gui 'yōthū a dí bōmanho a rá ts'edi bi 'da ahū Ojā, n'da ngu n'da ahū, ngue nda'a bi zān Ojā gdám 'būhmbū, tengu gmí ōthū 'bu hin ní zon'nahū Ojā. Ne ngutho dí xicā mi'da ngue hōnbū go hapū i ja yām peti yū 'yɛc'yɛi. ¹⁸ Ne nu'ɛ to'o nthequi yú xifani 'bu mi 'yɛc'yɛi Ojā, pe i jatho guexta'á rá hmɛpya yú jā'i nguetho yū judío. Ne nu'bu n'da ngue him mán thequi rá xifani, pe hin da bēni ngue m'bejua tho da hyequi. ¹⁹ Nguetho nte ni mba tho 'bu am hmɛpya uague hin'na. Pe man'da i jats'editho ga ōthū a i xijū Ojā. ²⁰ Pe n'da ngu n'da da 'yōt'e nda'a da zā dām 'būi, tengu mi ōt 'bu hin ní 'yɛc'yɛi. ²¹ Nu'bu gmín 'yɛhɛhū bu 'būh yū jā'i 'bu gmí dāp ni mbūihū Ojā, pe hingui jatho gui pāh ni 'befihū. Pe nu'bu da xi a ni hmuhū ngue gui pōmhū, pe man'da xūn ho 'bu gui pōmhū bŷya. ²² Ne nu'bu n'da ra 'yɛhɛ, 'bu mi dāp rá mbūi ra Cristo, bi mba ma thōgue bu na nu Ojā. Ne ximangutho n'da ra jā'i ngue him bin 'yɛhɛ, pe bin 'yɛhɛ nangue ra Cristo. ²³ Ngue nu Ojā bi 'yōt'e yú t'uhni gahū, ne tengu'bu xām hmadi bi gut'i. Janangue'a 'yo guí tenthohohū 'be'a di 'bɛp ahū gui 'yōthū yū jā'i 'bu i xi ahū gui 'yōthū yū ts'oqui. ²⁴ Ne n'da ngu n'da ahū, ma zi cu ahū, gui thoqui gui 'yōthohohū ni 'befihū, tengu gmí ōthū 'bu hin gní 'yɛc'yɛihū Ojā. Pe man'da gui thoqui gui 'yōthū xūn ho guepū da numanho Ojā. ²⁵ Ne nu man'da ram hma guí āngahū nangue'ɛ njo'o yú xisu o yú ndø, pe hin'yū n'da ram hma bi manse a ma Hmuhū ra Jesucristo 'bu mim 'bucua ja ra hāi. Pe ga xi ahū a dím bɛngā. Ne xūn ho 'bu gui 'yōthū a dím mangā, nangue a rá mate ma Hmuhū bi 'dac ran 'yomfɛni. ²⁶ Ne nu mam hmangā dí xi ahū ya, nangue njo'o yú xisu o njo'o

yú ndø, xūn ho 'bu din jatho tengu in ja ya. Nguetho nu'ɛ yū pa jabū ya, xūn hɛitho 'bu gan nuhū yūn ɛnbi 'bu dán simhbū. ²⁷ Ne nu'bu n'da i 'būh rá xisu, hin da bēni ngue da hyegui, ne nu'bu n'da njo'o rá xisu, hin da bēni da hyoni. ²⁸ Pe nu'bu guín ndehū gan simhbū, hin guim bɛmhū ngue ra ts'oqui a. Ne ngutho 'bu n'da ra hmute da bēni din thāti, pe hin da 'yɛmbi ra ts'oqui a. Pegue nu'bu gan simhbū, man'da xūn hɛi ram 'būi gui 'yōthū, xinda gue'bu njon xtīm 'bu ahū. Ne dín nde gan yān ahū nangue ɛ xūn hɛi. ²⁹ Ma zi cu ahū, nu'a nam bōn a dí xi ahū, him min ngu yū pa dam 'būhmbū ua ja ra ximhāi. Janangue'a i jatho ga humbahū ga juahmbū n'dihi rá 'befi Ojā yū pa ní mba bu. Ne nu'ɛ to'o i 'būh yú xisu bŷya, ne xingui ts'ɛ da bēni da 'yɛ'ts'a rá 'befi Ojā nangue a rá xisu. ³⁰ Ne hingui sá nya'a ga ɛshū rá 'befi Ojā 'bu ya dín nuhū ra dumbūi, nguetho dí xōnhū ga juahmbū n'dihi rá 'befi Ojā. Ne xingui sá nya'a dan johyahū nangue ma amigohū, xínga gue'ɛ dí tāmhbū nya'a gan numanhohū. ³¹ Ne ngutho ɛ to'o gātho i ōt' yú 'befi zehe ua ja ra ximhāi, pe man'da zi ts'utho da bēni. Nguetho mi ts'utho da guadi 'be'a gātho dín nuhū ya. ³² Janangue'a dín nde ahū ngue man'da ts'utho guim bɛmhū 'be'a di hɛn ahū ua ja ra ximhāi. Ne nu'bu n'da ran 'yohū ngue njo'o rá xisu, pe man'da ɛmme da bɛn a rá 'befi Ojā, nguetho 'buse, ne i honi 'be'a da numanho Ojā. ³³ Pe nu'bu ya i 'būh rá xisu, ne hinga hōnt'a rá 'befi Ojā da hyom bŷya, ne'a rá xisu da numanho ne da hyonbi 'be'a gātho da hyoni. ³⁴ Ne nu'a n'da ra xisu ngue njo'o rá ndø, pe man'da da zā hōnt'a rá 'befi Ojā da bēni da 'yōt'e. Pe ne'a rá jā'i ne'a rá mbūi hōnt'a rá 'befi Ojā ōt'e. Pe nu'a ra xisu 'bu ya i 'būh rá ndø, ne da 'yōt'e dí numanho a rá ndø. ³⁵ Ne nuna dí xi ahū dín nde ga fāx ahū, ne hin dín nde ga ɛn'nahū. Ne dín nde ahū

gui 'yøthü a xün ho, ngue hin di heji ni mbuihu 'bü gui 'yøthü rá 'befi Oja. ³⁶Pe nu'bü n'da ran 'yohü ngue i 'bü a n'da rá t'ixu, ne ya bi zøn ra ora din thäti. Ne im beñi hingui ho 'bü da zammi, ne emme in nde rá t'ixu din thäti, xün ho 'bü di tharpa a rá t'ixu, ne hin da 'yëmbi ra ts'oqui a. ³⁷Pe nu'bü n'da ran 'yohü hin te im beñ rá mbui ngue din thät'a rá t'ixu, ne nu'bü ja rán t'ëdi rá ta da zä da xifi, pegue man'da xün ho 'bü dim 'butpu. Ne n'dat'a im beñi ngue gue'a xün ho da 'yøt'a. Ne da bañi xün ho a bi 'yør büya. ³⁸Janangue'a nu'u to'o di tharpa yú t'ixu, xün ho i øt'e, pe ne'u to hingui nde di tharpa yú t'ixu, pe man'da xün ho i øt'u. ³⁹Pe nu'bü n'da ra xisu bi hyon rá ndø, pe i jatho dim 'bühmi gätho yu pa i 'bü a rá ndø. Ne nu'bü ya bi du a rá ndø, 'bü in nde din thät mahøn'a, xün ho ngue din thäti, pegue n'da rá mi'yec'yeyiui din thätui mahøn'a. ⁴⁰Pe dí ensegä ngue man'da din johya 'bü hin din thäti mahøn'a. Ne dí m beñi ngutho di beñgä rá Hogandähi Oja.

Da yün t'änni nangue yu 'bøts'e

8 Ne nuya dí n de ga xi ahü a gá 'yängahü, 'bü da zä gui sahu a ra ngø xí 'bøspa u yu hyäte oja, uague hin'na. Ne majuani guím mamhbü ngue gätho gahü dí pähmbü xün ho a. Pe nu'a gní pähmbü, gue'a gnín 'yëxtahü a. Pe man'da gue'a ran huçcate nan te rá 'befi Oja a. ²Pe nu'bü guí ensehü guí pähmbü ran 'yomfëni, pe gueru na fäpu büya ngue hinga ná pähmbü xün ho, nguetho guidín 'yëxhu. ³Pe nu'bü majuani dí n numanhohü Oja, ne dí comhbü rán 'yomfëni Oja 'bü. ⁴Nuya, nu'u 'be'a gätho bí 'bøspa u yu hmite, pe dí pähmbü hing yu oja u embi n'youi. Ne dí pähmbü n'datho Oja 'büi, ne hønt'a i ja rá ts'edi a. ⁵⁻⁶Ne madague'bü t'ëmbi 'büh yu oja ua ja ra häi nepu mahets'i, ne t'ëmbi xün ngu yu oja ne yu hmu, pe nuju, hønt'a n'datho

a Oja dí 'bühmbü, ngue ra Ta, ne bi zänni 'be'a gätho i ja, neju bi zängahü ga ørpahü rá 'befi. Ne hønt'a n'datho a ra Hmu dí 'bühmbü, ngue gue'a ra Jesucristo a, ne gue'a í 'yøt' Oja 'be'a gätho i ja, ne gue'a bi 'daju ra te xün ho ma mbuihu a. ⁷Pe hinga gätho yu cu guí 'bühmbü i pädi xün ho nangue u yu hyäte oja, ne zäi mi thände u, janangue'a ena guexta'a im bëm 'bü ya bi za a ra ngø xí 'bøts'e. Ne i ense ngue'a ra ts'oqui a 'bü ya bi za, nguetho hingui zaqui yú t'ëc'yëi. ⁸Pe hinga gue yün ts'ilhme dí sihu nan numanhoju Oja. Xín gam bëmhbü ngue'a nan numanhoju a 'bü dí sihu o hin dí sihu. ⁹Pe i jatho gui jamansufu yú mbui ni cuhu. Ne mamí jafu da dang bü ja ra ts'oqui, nguetho hinga na pädi 'be'a guí øthu 'bü guí øthu a guí pähmbü xün ho. ¹⁰Pe xi'bü da nu ahü 'da ni cuhu gue'a guí sihmebü bü ja yú nijä yu hmite. Ne guí pähmbü xün ho 'be'a guí sihu. Pe nu'u ni cuhu im bense gue'a ra ts'oqui a 'bü da ts'i. Ne xi'bü sä da 'yëna da hyut'an zam-bui da zi u xí 'bøx büya. ¹¹Jananjabu nu nin 'yomfënihu gue'a nam 'beh ni cuhu a, nguetho hinga na pädi xün ho. Pe nu'u ni cuhu, gue'a í du ra Cristo a ngue da yänba yú te. ¹²Janangue'a nu'bü ngubu guí øthu, pe guí ørpahü ra ts'oqui ra Cristo 'bü, nguetho guí ørpahü ra ts'oqui ni cuhu ngue hingui zaqui yú t'ëc'yëi, ne guidí ts'onbahu yú mbui. ¹³Ne nugä drá Pablogä, nu'bü gue'a ra ngø dí sagä nin ünba rá mbui n'da ma cu, pe man'da xün ho 'bü him man ga sagä ra ngø 'bü, janangue'a hin ga japi da mbeng bü ja yu ts'oqui n'da ma cu.

Da beñi nda'a xün ho da 'yøt' yú 'bäihü ra Cristo

9 Ne nugä man'da ja man t'ëdi xcá øt'ä 'be'a gätho dí n numanho ga øt'ä, nguetho majuani ma 'bäigä'be a ra Cristo, ngue dá nusegä a ra Hmu. Ne mfädi majuani bin 'dac man t'ëdi

nguetho dá ja ahú gá 'yəc'yeyihú Ojā nangué rām fáts'i ra Hmu. ²Ne masque i 'buh mi'da ɛngui him ma 'bāigā'be ra Cristo, pe nu'ahú guí pāhmbú, ne mfādigui nangué ahú. ³Ne gue'a ga xicā ɛ to'o da 'yāngui nangué man t'ɛdi. ⁴Ne i ja man t'ɛdi xcá tǎh man zābi o xtín 'dac man ts'ihme. ⁵Ne i ja man t'ɛdi xcán tǎt'be n'da ra xisu, ngue ma mi'yəc'yeyi'be, ne xcá síts'i hōnbú go hapú dí 'yo, tengu i ɔt'u yán 'yohú ra Cristo, ne ra Pedro, ne mi'da yú 'bāihú ra Cristo. ⁶Pe ha guím bēmhbú hin'yú man t'ɛdi'be a ra Bernabé ngue xcá ɛ'ts' ma 'befi zehɛ'be ngue'a ná tǎh man ts'ihme'be. ⁷Nguetho njo'o n'da ra dofui i juzehe yú gasto zehe. Ne n'da ra jǎi 'bú i ɔt' ran uāndāt'á i jant'ɛdi da zi. Ne yú jǎi 'bú di 'yɛh yú de'yo, i jant'ɛdi da zip yú xi'ba ɛ yú de'yo 'bú in nde. ⁸Pe hinga hōnt'u yú jǎi im ma tengu na dí xi ahú, pe ne'a Ojā im ma tengu na, ne gue'a mán t'o'ti bú ja rán t'ɛdi Ojā a. ⁹Nguetho nu'a rán t'ɛdi Ojā bi 'yo't'a ra Moisés: “Pe nu'bu n'da ra mbūndāni i pū, hingui sǎ da thurpa rá nde, n'damhma da zǎ da za ɛ yú xi'yōmpōhø i jabú,” bi 'yɛna. Pe ha gam bēmhbú hōnt'u yūn dāni in nu Ojā. ¹⁰Ha hin dí pāhmbú ngue nejú da t'ørcahú a i hmangua, nguetho n'da ran t'uti a, man t'o'ti nanguejú. Ne tengu'bu dadím pehmbú bú ja ra hǎi, ngutho ɛ yú dujú ne'ɛ yú mbejú, ne xún ho 'bú da bɛni da dǎh yán zābi nangué yú 'befi ɔt'e. ¹¹Ne nugā'be tengu'bu ya dá tu'be ra hmudá bú guí 'buhmbú nangué ra te. Pe xiya ha guím bēmhbú hingui ho 'bú xcá xoc'be ngue ga si'be. Nu'a nam bōn'a dí xi ahú, tengu'bu ya xquí jurca'be. ¹²Pe nu'ɛ mi'da yú xānbate i hāni 'be'a guídí unhdú, ne man'da i ja man t'ɛdi'be xcá hām'be 'bú xcá nde'be. Pe hinga gue'a dí hongā'be ngue'a ga tǎ'be. Xún ngu ɛ gǎtho dadín 'yep'ta'be, nguetho dí su'ahú hin xquí hyāmhbú a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹³Pe guí pāhmbú 'be'a i ɔt'u

to'o dim pepú ja yú nijá ma mijudíohe, hōnt'a i tīm bú ja ra nijá i si, ne gue'a nam pep ɛ yūn t'unni din t'un'na Ojā bú. ¹⁴Ne nguthogāhe ya, ngue'a dí māmhbé rán ho ma'da'yo ra Cristo, bi zán ra Hmu ngue gue'a dām pepāhe a rām hma. ¹⁵Pe hin dí ɔt'u yūn t'ɛdi gǎ bin 'daqui. Ne hinga gue'a nam bōn'a dá ɔt'ahú a, ngue gui 'dájú man zābigā. Pe man'da xún ho 'bú ga tugā, xínda gue'bu 'bo'o da 'uĩngui, ne ndetho dí 'uega man johya. ¹⁶Pe nu'bu hōnt'a ga ɔt'á ngue ga mangá rām hman ra Cristo, pe hin dí guah man johyagá a 'bú, nguetho gue'a ín 'dac ma 'befi a. Nguetho jats'edi tho gam mangá a ram hma. ¹⁷Pe nu'bu mpāhǎ thoho dí ɔt'á rá 'befi ma Hmu, ne i ja 'be'a dí tǎhǎ. Pe nu'bu dǎts'edi tho ga ɔt'e ts'utho, pe guemhma 'yo ma güenda ga juadi. ¹⁸Pe 'be'a nin jurca 'bú mpāhǎ thoho dí mán rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pe man'da dí tǎh ran johya 'bú nte dí tǎcǎ ra hme. Janangué'a man'da xún ho 'bú nte ga tǎhǎ, madague'bu i ja man t'ɛdi ngue xcá tǎhǎ nangué'a ma 'befi. ¹⁹Ne madague'bu hingan ts'ānni ngue dan 'yɛhɛgǎ, ne njo'o n'da ra jǎi ngue'a ma hmu, pe dí cohi tengu'bu drá 'yɛhɛgǎ ɛ gǎtho yú jǎi, nguepú da zǎ ga zedi da dǎn ra 'yú xún ho ɛ mi'da xún ngu. ²⁰Janangué'a nu'bu dí 'buhmbe ma mijudíohe, ngue i ɔt' yūn t'ɛdi bi xi Ojā yú judío, necǎ dí ɔt'á ɛ, madague'bu hin di mandagá ɛ. Janangué'a da zǎ ga zerpa yú mbui da 'yəc'yeyi ra Cristo. ²¹Pe nu'bu dí 'buhmbe ɛ hingui pǎh yūn t'ɛdi bi xi Ojā yú judío, necǎ hin dí ɔt'á ɛ. Janangué'a da zǎ bú ga zedi da 'yəc'yeyi ra Cristo. Pe hingui nde da ma ngue dí sotho ɛ yún t'ɛdi Ojā, nguetho dí tendá a im man ra Cristo. ²²Ne nu'bu dí 'buhmbe ɛ xún güent'i thoho yú t'ɛc'yeyi, pe necǎ dí ɔt'á tengu'bu xún güent'i thohogui, janangué'a i sǎ bú dí zedi da 'yəc'yeyi ra Cristo. Ne gue'a dí ɔt'á, ngue 'da'iguje n'da ngu n'da yú jǎi, ne dí honi xún ho

'bepu dí 'yęc'yęi yu ja'i. ²³Guehna gätho dí øt'a na, janangue'a da zä ga comhbu rán japi ra Cristo hønt'a go to'o ní ja'i da hyan'a ran ho ma'da'yo. ²⁴Pe guín nuhu yun t'uti nangue'u i tihi, madague'bu i tihi, pe n'datho a i tãh ran t'unni. Pe dami tihmbu ya nguepu da zä gui tãhmbu. ²⁵Ne tengu thoho yun 'yęni ua ja ra ximhäi, ęmme din jamansuse, ne hingui nde da 'yøt'a di hęni. Pe hønt'a dim 'bedi i tã u. Pe nu'bu in jabu ga øthu, ga tãhmbu a da hyät'i mazai. ²⁶Ne nugä tengu'bu dí øt' ra 'dihi, dí hax ra 'yu i uęntho bu hapu i ja ran tãhã. Ne tengu'bu 'bo'o dadın tun'be, pe hinga ha sätho dí pucpi, pe dí pađi hapu dí täpi xun ho. ²⁷Pe dí sam zehę ma ngøc'yęi, dın ndepe da 'yøt'a dí xifi, n'damhma hin go ga 'becä a 'be'a dí xi'u mi'da ngue da dãhã.

Ma hecpi yu 'yęc'yęi nangue yu hmite

10 Ne gue'a dın nde ahü gui pãhmbu a, ma zi cu ahü, ngue 'be'a bi 'yøt' mam bombøtahe maya'bu, gätho mi cot ra güi bu ní mba u, ne bi zits'i. Ne gätho bi 'daxpu 'danguadi ra thengdeja. ²Ne gätho bin yam bu ja ran unbi 'bu mi den ra Moisés, tengu'bu ya yú yante a. Ne janangue'a i t'ęmbi tengu'bu bin xixyã nangue'a ra deja bu bi thogui ne ra güi. ³Ne gätho 'da'an zitho ra maná ngue ra hme bi un Oja hapu ní mba. ⁴Ne gätho bi zi ra dehe bi bøm bu ja ra do, tengu'bu bi zip rán zaqui a ra Cristo, ne tengu'bu ya bin 'yohu ra Cristo bu ní mba u. ⁵Ne madague'bu bi t'ørpe gätho u, pe ęmme xun ngu u him bi numanho Oja a bi 'yøt'e. Ne hønbu go hapu bin c'uaxt' yú do'yo bu ja yu dapo bi thogui. ⁶Ne gue'a urcahu a, janangue'a hin gan ndehu ga øthu yu ts'oqui, tengu mi øt'u 'bu mi 'yo bu ja ra dapo. ⁷Janangue'a o guí thandehu yu hyäte oja, tengu mi øt'i 'da u, tengu mán t'o't'i, ngue bin sihme u ne bim mihni, bi ndants'i bin ne 'bu mi dande ra pøte xí 'yøzehe. ⁸Janangue'a

hin ga øthu ran 'yomt'ęni tengu mi øt'i 'da, ne n'dapa thoho án du 'däte ma hyu mahuahi njai. ⁹Pe hingui sä ga sähu ra Hmu nangue ma ts'oquihu, tengu mi øt'i 'da, ne xun ngu bi du, bi za yu c'ęya. ¹⁰Janangue'a hin ga säman'uhu nangue Oja, tengu bi 'yøt'u 'da, ne gue'a bí mbenh Oja n'da ram 'behni mahęts'i ngue'a bi hyo u. ¹¹Ne gue'a bin ja a tengu'bu ya n'da ran t'uti ngue i suju dan jahu bu. Ne gue'a xmán t'o't'i 'be'a dãm 'buhmbu yu pa i jabu ya ngue rán zegui. ¹²Janangue'a nu'bu dım bęmhbu tengu bi 'yøt'u, pe hingui sä ga ęmhbu, nangue ra ts'edi bi 'daju Oja hin'yü 'be'a ga suhu. Pe i jatho ęmme dam fäsehu, ngue hin ga tãnju bu ja yu ts'oqui. ¹³Pe nu'bu i ts'ac ma mbuihu ga øthu yu ts'oqui, tengu'bu i ts'ap yú mbui gätho mi'da yu ja'i. Pe dí pãhmbu di zerca ma mbuihu Oja ga tãfu ran ts'äte. Pe nu'bu ęna da siju mi'da xun hęi ngue hin da zä ga tãfu, hin di jaju Oja gan nuhu u. Ne i urcahu 'bepu dá tãfu u dın nuhu. ¹⁴Ne nuya, ma zi cu ahü, ne xingui ts'u guim bęmhbu gui thandehu yu hyäte oja. ¹⁵Ne guehna dá xi'ahu na ya, nguetho i ja nin 'yomfęnihü, ne sä gui pãsheu 'be'a nam bøn'a dá xi ahü. ¹⁶Ne zai dí äfu Oja rán japi 'bu dí sihu ran ts'ihme bi zän'na ra Cristo bu ja ram peti. Ne nu'bu dí sihu rán gui ra uva, ha hin dım bęmhbu ngue dí comhbu rá ji ra Cristo ngue bi hogahu. Ne'bu dí xemhbu ra hme ne dí sihu a, ha hin dım bęmhbu ngue dí comhbu rá ja'i ra Cristo ngue bi unba 'bu mi hogahu. ¹⁷Madague'bu ęmme xun nguju ngue dá sihu u, pe n'dat'a ra hme, ne gue'a ní 'yørcahu n'datho ma ja'i dí comhbu a ra Cristo. ¹⁸Ne tengu bi 'yøt' ma mi'israelhe, gä bi zi yun t'unni mí pa nt'unni Oja, ne gue'a í gomhma rá te Oja a. ¹⁹Janangue'a hin nin sähu gui comhbu a i si u pa m'bøspe yu hmite, madague'bu hingui nduxqui u yu ngø i pa m'bøspe u, ne hin'yü yú ts'edi u

yü hmite. ²⁰ Pegue dí xi ahü, nu'ü 'da ngue hingui pä Ojä, i pøspa yü hmite, pegue yü zïthu i hani. Janangue'a hin dín nde'ahü gui com'ma gui sihü ü yú 'bøts'e, n'damhma hin gui comhbü rá 'befi yü zïthu. ²¹ Hingui sä ga thecpahü rá tasa ra Cristo 'bü dí thecpahü rá tasa yü zïthu. Ne hingui sä ga comhbü rá ngøc'yëi ra Cristo 'bü dí comhbü yú 'bøts'e yü zïthu. ²² Uague guím bëmhbü go gui muthü a Ojä. Ha man'da i ja ni ts'ediü xinda gue Ojä.

I sä 'be'a da 'yøt' yü 'yëc'yëi, pe da bën ran huëcate

²³ Majuani a ram hma ngue da zä ga øthü 'be'a go dín numanhohü. Pe nu'bü ga øthü 'be'a gä i ja, hinga gä xün ho bü dán gohi. Majuani da zä da 'yøt'e hønt'a go numanho n'da ra jä'i, pe hinga gätho nan te rá 'befi Ojä ü. ²⁴ Pe i jatho ga huanhdü nda'a man'da xün ho, ngue da zä ga fäxhü ü mi'da, ne hin nangue man hosehü. ²⁵ Pe dami sihü 'be'a gätho i 'bä bü ja ra täi, ne hingui jatho gui 'yänhdü 'be'a di ja a ra ngø 'bü m'bøts'e o hin'na. ²⁶ Nguetho gätho rá mbeti Ojä ü gätho i ja ua ja ra häi, ne ra ngø, ne'a ra ximhäi büya. ²⁷ Ne nu'bü 'bo'o da zix'ahü na ts'ihme bü ja yú ngu ü hing yü 'yëc'yëi, ne nu'bü guín nde gui mbähä, dami sahü 'be'a gätho di 'da'ahü, ne hin te gui 'yänhdü, ne o guím bëmhbü ngue di hëc'ahü Ojä ngue gui sihü. ²⁸ Pe nu'bü n'da ngue da xi'ahü: "Nuna ra ngø bi mba m'bøspe yü hmite," da t'ën'ahü, pe o guí sihü büya, janangue'a hin gui ünbaü rá mbüi a to bi xi'ahü, nguetho im bëni hingui nde Ojä gui sihü a. ²⁹ Nguetho i jatho gui jamansup rá mbüi ni mijä'iuu, madague'bü guí pädi ngue xün ho a ra ngø. Pe masque 'bü'i 'da ahü guín nde gui 'yängahü: "Hanja ngue ga et' man ts'ihme'bü 'bo'o hingui numanho a, pe tengu'bü hin'yü ma ts'ediü 'bü. ³⁰ Ne nu'bü dadí unhde ra jamadi Ojä nangue

man ts'ihme dí sihe, hanja ngue sä di c'aman'uje ü 'da," gue'bü 'bo'o da 'yängui. ³¹ Pe dí xi'ahü, dami jamansuhü a guí øthü, uague ran ts'ihme guí sihü, o 'be'a gätho guí øthü, pe hønt'a dí t'ëspa Ojä gui 'yøthü. ³² Ne ëmme ga jamansuhü 'be'a dí øthü ngue njon ga jafü da dangui, xinga n'da ra judío, xinga gue'ü hing yü judío, ne xinga gue'ü ma mi'yëc'yëihü. ³³ Nguthogä ya, ëmme dí honi ngue ga øt'ä 'be'a gätho da numanho mi'da yü jä'i xün ngu, ne hin dí honi 'be'a dín numanhosëgä. Pegue dí honi nangue mi'da, nguepu da zä da dïn ra tema'da'yo ü gä mi'da xün ngu.

11 Pe dí xi'ahü gui tenhdü a dí øt'ä, nguetho dí øt'ä a i øt'a ra Cristo dí tendä.

'Be'a da 'yøt' yü xisu bü ja ram peti

² Pe xün ho guí øthü ngue'a guím bënthohü 'be'a gätho dá xi'ahü, ngue bi bëngä Ojä ga xi ahü. ³ Pe dín nde ahü gui pähmbü, ngue nu ra Cristo, go rá hmu n'da ngu n'da ran 'yohü, ne nu yü xisu, tengu'bü yú hmu ü yú ndø. Ne dín jahü bü nangue Ojä. Ne in jabü a ra Cristo, rá Hmu a Ojä a. ⁴ Pe nu'bü n'da ran 'yohü i yäui Ojä bü i ja ram peti, o gue im man ram hma, pe hingui sä da hyu'ts' rá fui, tengu'bü hin'yü rá ts'edi. ⁵ Pe nu'bü n'da ra xisu i yäui Ojä bü ja ram peti, o gue im man ram hma, i jatho da gomp' rá yä, ngue hin da mispa a rá ndø, ne hin da 'yøt'e tengu'bü nt'äxi rá yä. ⁶ Pe nu'bü n'da ra xisu hingui nde da gomp' rá yä, man'da xün ho 'bü da 'yax rá yä 'bü. Pe nu'bü guím bëmhbü ra 'yäsä 'bü nt'äxi n'da ra xisu, o gue'bü tengu'bü hin'yü yú xtä, pe man'da xün ho 'bü xtän gomp' rá yä. ⁷ Pe nu n'da ran 'yohü hingui sä da hyu'ts' rá fui bü ja ram peti, nguetho i udi i ja rá ts'edi xün ho, tengu 'bü gueë Ojä i 'büpu. Pe nu n'da ra xisu i udi man'da ja rá ts'edi n'da ran 'yohü. ⁸ Nguetho mbudi bi 'yøt' Ojä a ran

'yohu, ne m'bejua buya bi thacpa n'da rá do'yo'bòts'e a ran 'yohu, ne gue'a í t'òt' ra xisu a buya. ⁹Nu ran 'yohu hin í t'òt'e ngue da mbäx'a ra xisu, pe í t'òt'a ra xisu ngue da mbäx'a ran 'yohu. ¹⁰Ne ε gue'a dím mangä a, ngue nu yu xisu i jatho da gomp' yú ya, janangue'a da 'yudi ja yú ts'edi yú ndø. Ne gue'a dín numanho yúm 'behni Oja mahets'i a buya. ¹¹Pe nu bu ja rá 'befi ra Cristo, hin da bõmanho 'bu hont'u yun 'yohu dim pepu, xín da bõmanho 'bu hont'u yu xisu, pegue gätho 'da däm fäxtahu u. ¹²Nguetho majuañi nu'a ra xisu nt'òt'e nangué rá do'yo'bòts'e a ran 'yohu, pe guexta'a majuañi ím 'bu a n'da ran 'yohu nangué rá mbe. Ne gätho bi zän Oja din jabu. ¹³Pe dami bensehu 'be'a man'da xun ho gui 'yøthu, nangué n'da ra xisu 'bu in yañi Oja, 'bu hingan jo'mi rá ya. Ha gui emhbu xun ho i øt'e uague hin'na. ¹⁴Ne dí pahmbu 'yasä 'bu xtä mba rá ya n'da ran 'yohu. ¹⁵Ne ngutho n'da ra xisu, gue'a ní necmanho a rá xtä 'bu xu mba. Ne gue'a í ts'änba n'da ra xisu a, ngue'a xtä mba yú xtä, tengu'bu ya rán jo'maya a. ¹⁶Pe nu'bu 'bo'o in nde dán junt'a 'be'a dí xi ahü, pe hingui sä dán junthu a. Ne i jatho ga xifi ngue ngutho i t'ørpu ja mi'da yúm peti yu 'yəc'yëi.

Da hnumansu ran ts'ihme bi zän ra Hmu

¹⁷Pe nu'a man'da ga xi ahü ya, hingui sä ga en'ahü xun ho gui øthu. Nguetho hingui sä di zet'a ni mbuihu a gui øthu bu ja nim petihu, pe man'da di ts'on'nahu. ¹⁸Nguetho i siqui 'be'a gui øthu 'bu guídím petihu, guídín junthu n'da ngu n'da ahü. Ne dí ec'yëi ngue majuañi a i siqui. ¹⁹Masque guím bëmhbü jatho gan heju. Pe gupü bi fadi nda'a majuañi yu 'yəc'yëi. ²⁰Nguetho nu bu ja nim petihu gui sihmehü, pe him majuañi gue'a ran t'òt'e bi xic ma Hmuhü gui øthu. ²¹Pe nu'bu ra ora gui sihmehü, emme guídín uemhbü nin ts'ihmehü n'da ngu n'da

ahü. Nu'u 'da xinga n'damhme gá unhdü, ne nu'ahü buya gue'bu go emme gán niyahü. ²²Ha hin'yü ni ngumhbü ngue gan sihmehü bu. Nguetho guídí ts'onbahü rá 'befi Oja, ne guídí 'yasäbahu u ni cuhü nte gá unhdü. 'Be'a gui ena ga xi ahü. Ha gui ena ga en'ahü xun ho a gui øthu. Pe hin'na.

Nangué 'be'a nam bøn a ran ts'ihme bi zän ra Hmu

²³Janangue'a dín nde ga xi ahü mahøn'ya 'be'a nam bøn a ran ts'ihme bi zän ra Hmu. Ne tengu thoho bi xängä ra Hmu, ne ngutho dí xi ahü. Ngué n'dat'a ra xui bi mba ma dä ra Hmu Jesús, ne bi hyac ra hme, ²⁴bi 'yöp ra jamadi Oja ne bi xem buya. Ne bi 'yëna: "Dami sihu na, nuna ma ngøc'yëigä na, ngue din unbi nangué ahü. Ne gui thoqui gui 'yøthu na, n'damhma guim bønju." ²⁵Nu'bu mi jua a bi zi a ra hme, bi dec a ra tasa buya, ngue mi po ra gui'uva, ne bi 'yëna: "Nuna nam bõni ngue ya di hoc'ahü xun ho ra 'da'yo'yu da 'yøt'ahü Oja nangué ma jigä. Ne n'dandí ngu n'dandí gui sihu, guim bønju dá tugä nangué ahü," bi 'yën'a ra Jesús. ²⁶Janangue'a n'dandí ngu n'dandí ga sihu ra hme ne ra gui'uva, dí uhmbü rán däte ra Hmu gue'bu go bá pengua mahøn'a.

'Bepü dá fën ran ts'ihme bi zän ra Hmu

²⁷Pe nu'a to'o hin din 'yomfëni, ne sä i si a ra hme ne ra gui'uva, ya i ja rá ts'oqui, nguetho hingui numansup rán däte a ra Hmu bi du. ²⁸Janangue'a i jatho m'bet'o da bäsë n'da 'be'a i ja mbo rá mbui, ne nubüya da zä da zi ra hme ne'a ra gui'uva. ²⁹Nguetho nu'bu i si a ra hme ne i si rán gui ra uva, ne hinguum bëni 'be'a ín unba ra Hmu 'bu mi du, ne hont'a ran unbi da nu a. ³⁰Ne gue a gui øthu a, janangue'a xun ngu xun u ahü ne xun güent'i ahü, ne ya xcá tuhü 'da ahü. ³¹Pe nu'bu m'bet'o dadí juanbazehe

ma mbuihu, hin da zegbahu ra Hmu 'bu. ³²Pe nu'bu hin dadí juanbazehe ma mbuihu, guemhma da 'yorchahu ram fei 'bu. Pe man'da xun ho 'bu da mbegbahu ra Hmu ya, n'damhma hinga 'darpu gan nuhu ran unbi ra ximhai. ³³Janangue'a ma zi cu ahü, nu'bu guidim petihu, ngue gui sihu ra hme ne ra gui'uva, nde'bu hin gan uensehu, pe gui tomhu din 'da ahü n'da ngu n'da ahü. ³⁴Ne nu'bu 'bo'o i tumanthuhu, hin da beni din sihme bu ja ram peti, pe jatho 'be din sihme bu ja rá ngu, n'damhma hin da mbep ahü Oja nangue'a nim peti guí øthu. Ne nu'a 'be'a gátho man'da guí øthu, ga hoc'ahu 'bu dá mba bu.

'Dahma 'dan'yo yú ts'edi bi un rá Hogandahi Oja

12 Ne nuya ma zi cu ahü, dín nde ahü gui pahmbu 'be'a nam bon a ra ts'edi di 'daju rá Hogandahi Oja nangue ga ørpahu rá 'befi 'dahma 'dan'yo. ²Guí pahmbu 'be'a gá 'yøthu 'bu him maní 'yəc'yëihu, ne gá hyä 'dahu yu hyäte oja, ne hingui ya u. ³Janangue'a dín nde ahü gui pahmbu a majuani ya. Nu'bu guí øhmbu 'bo'o i ya nangue rá Hogandahi Oja, da 'yëmbi rá Hmu a ra Jesús 'bu i ya. Pe nu'bu i san'a ra Jesús 'bu i ya, him majuani in 'youi rá Hogandahi Oja a. ⁴Ne 'dahma 'dan'yo yu 'befi da zä da hyan'a n'da ngu n'da yu 'yəc'yëi, pe n'dat'a rá ts'edi rá Hogandahi Oja ngue di unni. ⁵Ne 'dahma 'dan'yo 'bepu ní 'yørpa rá 'befi Oja n'da ngu n'da, pe n'dat'a ra Hmu dí ørpahu rá 'befi. ⁶Ne gátho bi ts'anbi 'be'a da mbefi n'da ngu n'da yu 'yəc'yëi, pe n'dat'a Oja di benbi 'be'a da 'yøt'e. ⁷Ne nu Oja bi 'daju ra ts'edi, janangue'a gátho dí uhmbu ngue dín 'yohu rá Hogandahi Oja. Ne gue'a bi 'yorchahu Oja a, n'damhma da zä 'da dám fäxtahu. ⁸Nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi da man'a rá hogan'yomfëni Oja ngue him mám fädi, pe nangue rá Hogandahi Oja

di benbi da ma. Ne nu mi'da bin t'un ra ts'edi da ma xun ho 'be'a nam bon'a rá m hman Oja. Ne n'dat'a rá Hogandahi Oja bi unni gátho yú 'befi 'dahma 'dan'yo. ⁹Ne nu mi'da bin t'un ra ts'edi da badi din t'un'na i äp'a Oja. Ne nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi da xox yu hyënni, ne n'dat'a rá Hogandahi Oja di unni. ¹⁰Ne nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi ngue da 'yøt' yun t'øt'e mixte ngue hingui sä da 'yøt'a n'da ra ja'i. Ne nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi da ma 'be'a din ja. Ne nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi da badi nda'a ním hma bi benba rá Hogandahi Oja, ne nda'a bi benba ra zjthu. Ne nu'bu 'da buya bin t'un ra ts'edi din ya man'da ra nde ngue hingam fädi 'be'a nam boni. Ne nu'bu 'da buya da ma 'be'a nam bon'a bi man a. ¹¹Pe gátho ya i øzehe rá Hogandahi Oja, ne di darpi n'da ngu n'da 'be'a da desese Oja da 'yøt'e.

Gátho n'danja'i tho dí combu

¹²Ne tengu n'da ra ja'i emme xun ngu ní hut rá ja'i, pe n'danja'i tho i cohi. Ne in jabu ra Cristo nangueju. ¹³Ne dá gue'bu dyu judíohe u dyu griegohe, o dá gue'bu dyú 'yëhehu o hin'na, pe n'dat'a rá Hogandahi Oja dá hamhbu bu ja ma mbuihu, tengu'bu 'darbu í nex ra dehe dá sihu. Ne gue'a í 'yorchahu ngue n'danja'i tho dín jahü. ¹⁴Pe nu rá ja'i n'da, hinga n'datho ní huti, pe emme xun ngu i ja yú thuhu, ngue i juadi xun ho n'da ra ja'i. ¹⁵Pe nu'bu n'da ra gua da 'yense ngue hinga gue'a ra 'ye: "Janangue'a hin te dí pecä 'bu," ëna. Pe hingui sä ngubu da beni, nguetho rá gua ra ja'i a. ¹⁶Ne nu'bu n'da ra zagu da beni: "Hin te dí pecä," nguetho im beni hinga gue'a ra dá a. Pe hingui sä ngubu da beni, nguetho rá zagu ra ja'i a. Ne hingui sä da beni ngue hing rá ngø ra ja'i a. ¹⁷Nguetho nu'bu gátho xtín ja'i a rá dá n'da, 'be'a dí 'yøhnahya 'bu. Xi'bu gä xtín zagu rá ja'i n'da, ne hin'yü rá xiyu, 'be'a xtán zä xtám baha tengu rá xiyu. ¹⁸Pe nu Oja bi zänni

'be'a gátho i ja rá ja'i n'da, ne n'da ngu n'da bi un rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e 'be'a gátho in ndepe da 'yøt'e. ¹⁹Pe nu'bu n'daxequi tho, ha dán zä din ja tengu ra ja'i. ²⁰Pe in jabu n'da ra ja'i, emme xun ngu yu xequi i ja, guepu nan ho a n'da ra ja'i. ²¹Pe nu rá dä n'da hingui sä da 'yemp a rá 'ye, ngue nte ní mbäts'i, xinga gue'a rá ya hingui sä da 'yemp u yú gua nte ní mbäts'i. ²²Pe hingui sä ngubu da ma, nguetho n'da ngu n'da yu xequi gátho i ja yú 'befi. Pe nu yú xequi ma ja'ihu ngue dí emfu nte i pefi, pe man'da emme di muui u. ²³Ne nu 'da yu xequi dí emfu di 'bedi, pe man'da ga hoju n'damhma xtán ho. Ne nu yu xequi dí emfu hingui sä da hnu, pe man'da dí jamansuhu n'damhma hin da ts'ani. ²⁴Pe nu 'be'a di necmanho nanguie ma ja'ihu, ya hin'yu 'be'a man'da ga jafu. Pe Oja bi hoqui gátho ma ja'ihu, ne bi japi ngue man'da bi muui a dí emfu hingui ho. Jananguie'a hin da t'emp a n'da xequi nte di muui. ²⁵Jananguie'a hin da zä din hec yu 'yec'yei, tengu'bu yú xequi ma ja'ihu, pe 'da xtín jamansu n'da ngu n'da. ²⁶Jananguie'a nu'bu n'daxequi ma ja'ihu xun u, ya 'da nan u tho gátho ma ja'ihu buya. O nu'bu n'da ra xequi ngue hin hapu i sä, ya di johya gátho ma ja'ihu buya. ²⁷Pe guim bemhbu nanguie nim petihu, ne gue'a rá ja'i ra Cristo a, ne n'da ngu n'da ahü tengu'bu n'da a n'daxequi ahü rá ja'i ra Cristo. ²⁸Ne ngubu bi zän Oja nanguie ram peti dí øthu, ngue 'be'a ní 'befi dí øthu n'da ngu n'daju. Ne nu'u yú 'bäihu ra Cristo man'da bi ts'anbi da hnumansu u. Ne nu yú pongahya Oja, ne'u bi ts'anbi da hnumansu u, pe hinga 'da'igu. Ne ná hyu buya yu xänbate nanguie ráam hman Oja, ne bi ts'anbi ne'u da hnumansu u, pe hinga 'da'iguhu u mi'da. Ne'u mi'da i øt' yun t'øt'e mixte, ne'u mi'da i øthe yu hyenni, pe ne'u mi'da to'o i fäx yú mi'yec'yehi nanguie ran huçcate ørpe, ne'u mi'da yu ngurbi di manda ram peti,

ne'u to'o 'dahma 'dan'yo bu na ya ngue yu nde hingam fadi, gátho bi ts'anba yú 'befi n'da ngu n'da. ²⁹Pe ha gátho ahü ni 'bäihu ra Cristo 'bu, uague yú pøngahya ahü Oja 'bu, uague guí emhbu gátho gan xänbatehu, uague gátho guí 'yøthu yun t'øt'e mixte 'bu. ³⁰Ha gátho i ja ni ts'edihu ngue guí xoxhu yu hyenni, uague gä 'dahma 'dan'yo yu nde guí yahu, ha gátho guí paði guim mamhbu 'be'a nam bøn'u yu nde xun hej. Ne majuañi dí xi ahü ngue hin'na. ³¹Pe dami hyomhbu Oja ngue di 'da ahü ra ts'edi nda'a man'da dí fäx ni mijajihu. Pe nuya ga ut'ahü man'da ra 'befi 'be'a ctí fäx ni mijajihu pe xinda gue mi'da.

Nanguie'a ran huçcate

13 Pe nu'bu gä xcán yahu yú nde yu ja'i, o tengu bu na ya u yúm 'behni Oja mahets'i, pe nu'bu hin'yu man huçcatehu, hin te ní mba tho 'be'a dí øthu 'bu, tengu thoho n'da ra dambu o gue'u yu xit'egui zantho ne ndetho emme xun hej. ²Ne madague'bu i ja ma ts'edihu gam mamhbu ram hma ngue díam pøngahyahu nanguie Oja, pe nu'bu hin dadí hueju to dí xihmbu ram hma, nte ní mba tho. O nu'bu xcá pahmbu 'be'a gátho an t'agui nanguie Oja, o gue'bu xcá pahmbu 'be'a gátho man'da xun hej, o nu'bu ga pahmbu da t'ørcahu a dí äfu Oja, ne'u yu t'øhø da zä da 'uegue, pe nu'bu hin'yu man huçcatehu, hin te dadí muhu 'bu. ³O nu'bu xcá unhdü yu hyoya 'be'a gátho dí peshu, pe nu'bu hin dá bemhbu a ran huçcate, ya nte dá tåhmbu bu na nu Oja 'bu. Ne ma xinda gue'bu gátho ma ja'ihu xcá umhbu ngue xtín zø, pe nu'bu him bin ja man huçcatehu, ya nte dá tåhmbu buya nanguie rán japi Oja. ⁴Pe nu'a ran huçcate nam bøni, ra yembui, ne hin din xømbui, ne hin din seya, ne xín ná yat'a ngue ja rá ts'edi, xingui honi da t'espera zeh. ⁵Ne nu ran huçcate nam bøni, pespa rá sä rá mijajui, ne hingui

honi nangué rán hose pé i honba ran ho rá mija'iuí. Ne hingui sáman'u, ne hingui ørpa ra güenda ran ts'o bi t'ørpe 'bu majuani ja rán huçcate. ⁶Ne nu'u di huçc yú mija'ihü, hin di johya 'bu 'bo'o in nu i øt' ra ts'oqui, pé ãmme di johya 'bu 'bo'o in nu i ten'na ra 'yu majuani. ⁷Ne nu'a i ja rán huçcate, hingui sumanhei di huçc'a n'da, madague'bu i ørpa ran ts'o. Ne hinjam'bu ec'yëi 'bu t'ëmbi øt' ran ts'o a to di huçqui. Pé nu'bu i paði bi 'yøt' ran ts'o, i tømí din 'yomfëni. Ne hinjam'bu e'ts'a ní 'yøt' ran huçcate. ⁸Pé nu'u 'da gä dí øthu ya, da zøni da zë'u. Nguetho da zøn ra pa ngue njom mam pøngahya nangué Oja, ne njom mam ma nangué mi'da yu nde 'dahma 'dan'yo ngue hingam faði. Ne nu'u to'o i ja yú ts'edi da ma 'be'a gätho xun hei da faði nangué Oja, pé him ma man'u, 'bu ya gätho ga pañmbu xun ho. ⁹Pé nuya nu to'o bin t'unni da man'a xun hei, pé hinga gätho i paði xun ho nangué Oja. Ne'u to bin t'unni dim pøngahya, pé hinga gä im ma. ¹⁰Ne nu'a dí øthu ya ngue dí 'buhmbu yu pøngahya, pé ya him ma homhbu 'bu dá pañmbu xun ho, nguetho hinga gätho im man'u. ¹¹Ne tengu'bu män t'uhnihü, dá yahu tengu bu na ya yu t'uhni, ne ngubu dám bëmhbu, tengu bu nam bën yu t'uhni. Ne nu'bu män dan'yohuhü büya, ya dá bëmhbu ngue ga sohmbu 'be'a gätho mí øthu 'bu män t'uhnihü. ¹²Ne gue'a dí øthu yu pa i jabu a ya, ne hingui sä gan nuhu 'be'a di ja Oja. Tengu thoho 'bu dí hëthu n'da ran hyëdä hingui di nequi xun ho rá hmi n'da ra ja'i. Pegue da zøni ngue da zä ga pañmbu xun ho 'bu dá nusehu Oja. Nuya hingui sä ga pañmbu xun ho ha in ja, pegue da zøni ga pañmbu xun ho, tengu thoho Oja i pajü ya. ¹³Pé hyu i jaju ngue hinjam'bu ga juahmbu. Nu'a n'da, ngue'a ga pañmbu majuani da 'yøt'a ran ho bi man Oja, ne nu'a ná yoho ngue'a ga tømhbü a i mam büya, ná hyu büya, ngue a ran huçcate. Ne man'da xun ngu

di muui ran huçcate xinda gue'u mi'da i hmangua.

Nangué'u 'dahma 'dan'yo bu na ya

14 Pé man'da ga humbi ga øthu ran huçcate. Ne a man'da di bëngahu rá Hogandähi Oja, dam pøngahyaü ga mamhbu ráam hman Oja. Ne m'bejua ts'u da zä ga øthu mi'da yu 'befi di bëngahu rá Hogandähi Oja büya. ²Pé nu'u to'o i ya n'da ra nde hingam faði, hønt'a Oja da zä din yaui, ne hinga gue'u yu ja'i i yahu. Nguetho njongui øde 'be'a im ma. Ne masque rá Hogandähi Oja di bënbi, pé nt'agui thoho. ³Pé nu'u to'o dim pøngahya nangué ra nde ngue'a mfädi, i xih yú mija'ihü, ne da zä di japi din te yú mbüi, ne di zerpa yú mbüi, ne ãmme di un ran johya yú mbüi. ⁴Pé nu'u to'o i ya n'da ra nde ngue hingam faði, masque di zese rá mbüi, pé nu'u to dim pøngahya, gä di zë'u yú mi'yëc'yëihü. ⁵Ne dín ndehmagä gätho ahü gan yahu 'dahma 'dan'yo yu nde. Pé ãmme man'da dín nde ahü gätho gui mamhbu ráam hma Oja nangué ra nde ngue mfädi. Nguetho man'da xun ho a, xinda gue'bu gan yahu mi'da yu nde gue n'dan'yo hinda hønt'bu da zä gui mamhbu 'be'a nam bøn'a gä mamhbu, ne gätho din te yú mbüi yu 'yëc'yëi büya. ⁶Jannangué'a ma zi cu'ahu, xi'bu hønt'u yu nde hingam faði gam mangä 'bu dá mbagä bu, 'be'a ním fäts'i ga øt'ahu 'bu. Pé man'da xun ho 'bu ga xän'nahu ráam hman Oja nangué ma ndesehu, ne ga 'da ahü n'da ran 'yomfëni hin gui pañmbu, ne ga xän'nahu 'be'a bi 'yurcä Oja. ⁷Ne gam bëmhbu 'be'a i øt' yum 'bixt'i ne yu 'bida. Nu'u hingui ja yú te pé i ya. Pé nu'bu hingui pømanho a im ma, ya hingam faði 'be'a ní 'bei a büya, nguetho 'da nan gëtho. ⁸Ne ngutho n'da ra thuxi bu ja ra sæi, da ma xun ho a ra 'bei ngue dín tunh yu dofui. Pé nu'bu hin da mba m'bixt'i xun ho, njon da baði 'be'a nam bøni,

ne njon din sä da mba ra tuhni. ⁹Ne ngutho ahü 'bü hin guí yáhu n'da ra nde nt'ode xun ho, Hague dán zä da fädi 'be'a guím mamhbü. ¹⁰Ne masque emme xun ngu yu nde i ja ua ja ra ximhäi, ne gätho xun ho 'bü 'bo'o i pädi 'be'a nam böni. ¹¹Pe nugä, nu'bü hin dí pä a ra nde ní ts'oqui, ya xcá øt'be tengu'bu n'da an 'danni ma hnini'be, ne hingui sä dam pä'be. ¹²Nu'a guí ndehu emme din ja ni ts'edihü nangue rá Hogandähi Ojä, pe dami 'yäfü 'be'a ní ts'edi da zä dín te yú mbüi gätho yu 'yëc'yei guí 'buhmbü. ¹³Nu'bü n'da ra jä'i din ya man'da ra nde hingam fädi, pe da 'yöp rá ts'edi Ojä da zä da ma 'be'a nam böni. ¹⁴Nu'bü dí yä'be Ojä nangue man'da ra nde n'dan'yo, go i yä rá Hogandähi Ojä i o ma mbüi, pe hin dí thocpa ran 'yomfëni ü mi'da 'büpu, ngue 'be'a nam bö'n'a dí ma. ¹⁵'Be'a xun ho ga øt'e. Pe nde'bü dan yä'be Ojä nangue rá Hogandähi, pe i jatho ga japi da bä ü mi'da 'büpu ngue 'be'a nam böni. Ne ngutho 'bü dan tuh yu thuhu, ga ëspa Ojä nangue rá Hogandähi, pe guexta'a i jatho ga bëni 'be'a nam böni, ne ga japi da bë'n'ü mi'da büya. ¹⁶Nguetho nu'bü guí ëspahü Ojä nangue n'da ra nde hingam fädi, ne madague'bü di bë'n'nahü rá Hogandähi Ojä, pe nu'ü 'da hin da zä guí comhbü a ram hma 'be'a gní 'yëspahü Ojä, nguetho hingui pädi 'be'a nam bö'n'a guí mamhbü. ¹⁷Ne madague'bü majuäni guídí unhdü ra jamadi Ojä gue'bü n'dan'yo ra nde guí yáhu, pe hin guídí zerpahü yú mbüi ni mijä'ihü, ngue ne'ü dí un ra jamadi Ojä. ¹⁸Jamadi Ojä nguetho man'da i sä dan yägä yu nde hingam fädi xinda gue ahü. ¹⁹Pe nu bü ja yüm peti, madague'bü hönt'i cüt'a thoho yüm hma ga ma gue'ü nt'ode xun ho, pe man'da xun ho, xinda gue'bü ga ëna ga mam bü 'det'a mahuähi yüm hma gue'ü hingam fädi 'be'a nam böni. Nguetho dín nde ga xänba yu cu. ²⁰Ma zi cu ahü, o guí øthu tengu'bu

gyü t'ühni ahü, pe damín 'yomfënihü xun ho 'be'a man'da xun ho guí 'yøthu bü ja nim petihü. Nguetho gyü dajä'ihü, madague'bü i t'ën'ahü gyü 'uerehü ngue'a hin guí nde guí 'yøthu yu ts'oqui. ²¹Bi 'yëm bü ja rá t'ohni Ojä: "Madague'bü dá japi bá ëh yu 'damhnini ngue 'dan'yo bü na yä, ngue da zo ü 'bücua, pe ngutho him bi 'yürpa ra güenda a däm mangä ü," bi 'yën Ojä. ²²Janangue'a ga pähbü n'da ra hmepya 'bü 'bo'o din yä man'da ra nde n'dan'yo, i uh rá ts'edi Ojä, hndepe da 'yëc'yei ü hingui nde da 'yëc'yei. Ne hinga gue'ü yu 'yëc'yei i pa nt'ørpe yu hmepya. Pe nu ra ts'edi ngue da man rám hman Ojä nangue yú ndese ü, xun ho ngue'a da xänbi gätho yu 'yëc'yei, ne hin nangue'ü emme xüm me yú mbüi, hingui nde da 'yëc'yei. ²³Pe xi'bü bim peti gätho yu 'yëc'yei ne gätho 'dahma 'dan'yo yu nde i yä, ne da zøm bü 'da ngue hing yu 'yëc'yei, o gue'ü hinga na pädi xun ho. Ha hin guím bëmhbü ngue da 'yën'ahü guí jäthu. ²⁴Pe nu'bü gätho guí mamhbü rám hma Ojä ngue ra nde mfädi, ne da yürpu 'da hing yu 'yëc'yei o gue'ü hinga na pädi xun ho. Ne da bäsë büya ngue ja yú ts'oqui, ne da bädi 'be'a i ja yú mbüi zehe 'bü bi 'yø'a guí mamhbü. ²⁵Ne nu'a nt'ägui bü mbo yú mbüi da japi di nequi xun ho. Ne din danyahmu ne da 'yöp rá punbi Ojä büya. Ne da 'yëna: "Majuäni maha guí 'buhmbü Ojä," da 'yëm büya.

Da t'øt'e xun ho a ram peti

²⁶Nuya, ma zi cu ahü, dín nde ga xi ahü 'be'a man'da xun ho guí 'yøthu 'bü guídím petihü. Pe nde'bü 'be guim bëmhbü 'be'a dín te yú mbüi gätho yu 'yëc'yei, ne da zä gan tuhmbü n'da ra thuhu guín nde gan tuhmbü büya, o gue n'da ram hma guín nde gan xänbatehü, o gue n'da ram hma bi bë'n'nahü Ojä ngue guí mamhbü, o n'da ram hma guí nde guí mamhbü n'da ra nde hingam fädi 'be'a nam böni, pe gue'bü di 'büi to'o da man

a 'be'a nam bõni ngue hingam fadi. ²⁷ Pe nu'bu guí yãhũ man'da ra nde n'dan'yo, hõnt'ũ yonjã'i din ya, ne nu'bu xũn ngu, hyunjã'i. Ne hinga n'dat'a ra ora din ya gãtho. Nubũya i jatho dim 'bũ'a n'da da ma 'be'a nam bõn a bi hma. ²⁸ Pe nu'bu njongui 'bũpũ n'da i pađi da ma 'be'a nam bõn'a bi hma, man'da xũn ho 'bũ nte da mam bũ ja nim petihũ. Da zã din ya, pe n'danni din yaşeu i Ojã. ²⁹ Ximangutho u i man rãm hman Ojã nangue ra nde mfadi, din ya yoho o hyu. Ne nu'ũ to'o bin t'un ra ts'edi da bađi 'be'a nam bõn'a ram hma, da mam 'bũ hingui ho, ua gue'bũ xũn ho. ³⁰ Ne nu'bu i hupũ n'da bi bẽnba Ojã da ma 'be'a im bẽni da ma, pe 'be di jua a i ya bũ, ne gui jafũ din ya a man'da bũya. ³¹ Janangue'a da xõt'a gan yaħũ 'dahmi 'datho, ne gãtho ahũ to'o gãtho di bẽnba Ojã din ya. Nubũya tengu 'bũ gãn niyaħabũ yũ cu nangue yũ mbũi ne gãtho da hyã yũ ts'edi yũ mbũi bũya. ³² Nu'ũ to i man rãm hman Ojã i jatho da zamzehe rá mbũi zehe, madague'bũ Ojã bi bẽnbi din ya, pe jatho da dõ'mi ts'ũ, 'be din ya a man'da. ³³ Nguetho nde Ojã da ts'anni 'be'a gãtho din ja bũ, ne hinga 'da ni tãş thofo 'be'a gãtho i øt' Ojã. Ne in jabũ i t'õt'e hõnbũ go hapũ i ja yãm peti ma mi'yẽc'yẽihũ. ³⁴ Ne nu yũ xisu hingui sã din ya bũ ja yũ dam-peti, nguetho hin'yũ yãn t'ẽdi din ya u, ne i jatho da 'yõ'a 'be'a da sifi, ne hin dim 'bet'o, tengu i mam bũ ja rá t'ohni Ojã. ³⁵ Ne nu'bu in nde da 'yãnni 'be'a nam bõn a hmam bũ, i jatho da 'yãn'na rá ndõ bũ ja rá nguse, nguetho hin di necmanho 'bũ i ya n'da ra xisu bũ ja ram peti. ³⁶ Ha guím bẽmhũ gã damzehehũ rá 'befi Ojã, ngue guí ẽmhũ da zã gui sãnzehehũ 'be'a gui 'yõthũ. Uague guím bẽmhũ hõn'adahũ gã hyãmhbũ a ram hma. ³⁷ Pe nu'bu majuaņi bi 'da ahũ rá ts'edi Ojã gui mamhbũ rãm hma, o gue'bũ majuaņi bin 'da ahũ nin 'yomfẽnihũ nangue rá Hogandãhi Ojã, nu'bu, jatho gui 'yõthũ

a dá ot'ahũ 'bũ, nguetho rá manda ra Hmu a. ³⁸ Ne nu'bu 'bo'o hingui nde da 'yõ'a dá ot'ahũ, pe hingui sã gui 'yũr-pahũ ra güenda a. ³⁹ Janangue'a ma zi cu ahũ, man'da ẽmme gui hyumbi gui mamhbũ rãm hman Ojã nangue ra nde mfadi. Pe hin gui hecpahũ to'o in nde din ya man'da ra nde. ⁴⁰ Pe gan 'yomfẽnihũ xũn ho, ne 'darpũ dí mba gui 'yõthũ, ne hinga 'da dí tãş thofo 'be'a gãtho gui 'yõthũ.

Bi ndants' mahõn'a ra Cristo

15 Nuya ma zi cu'ahũ, dín nde ga xi ahũ mahõn'a ran ho ma'da'yo, tengu dá xi ahũ mam 'bet'o. Ne gue'a ram hma gã hyãmhbũ, ne gue'a gním 'bãhmbũ xũn ho a. ² Ne guet'a ram hman a gní yãn ni tehũ a 'bũ guidí thoqui gui ten thohohũ a dá xi ahũ. Pe nu'bu hin'na, sãti tho guí ẽmhũ guí øthũ 'bũ. ³ Ne dá ja ahũ gã paħmbũ a ram hma bin 'dacã ngue man'da jats'edi tho ga paħmbũ. Ngue dá xãn'nahũ bi du ra Cristo, bi hoga ma t'soquihũ, tengu thofo mán t'o'ti bũ ja rá t'ohni Ojã. ⁴ Bi t'ãgui, ne bi xox Ojã 'bũ ná hyupa, tengu thofo mí mam bũ ja rá t'ohni Ojã. ⁵ Ne nu'bu mi dambẽni ra Cristo, m'bet'o bin 'yuse bũ 'bũh ra Pedro, ne m'bejua bũya bi nu mi'da yũ xãdi. ⁶ Ne m'bejua bũya xõ 'bexque bi nequi bũ 'darpũ mídím peti cõt'a ciento yũ cu. Ne ẽmme xũn ngu i 'bũtho u ya, madague'bũ xũn du u 'da. ⁷ Ne m'bejua bi nu ra Jacobo, ne m'bejua mahõn'a bi nu gãtho u yũ 'bãihũ. ⁸ Pe rán zegui thofo necã bi zã dá nugã ra Cristo bũ 'yu. Ne ẽmme xũn heĩ bũ dá ẽc'yẽigã a ram 'bũi ma'da'yo, tengu'bũ n'da ra 'uere hingui sã dim 'bũi, ne ẽmme din ãnbi. ⁹ Ne him man zã'be ngue xtã t'ẽngã ma 'bãi'be ra Cristo, ne man'da ts'ũtho dadí mu'be xinda gue'ũ mi'da yũ 'bãihũ, nguetho ẽmme dá ãnbã u yũ 'yẽc'yẽi Ojã. ¹⁰ Pe nu Ojã rá mate zehe bi jaqui tengu dín jagã ya. Ne hinga sãti

thoho rá mate Oja bi 'yørque, nguetho ɛmme dá humbi xinda gue gátho mi'da yú 'báihũ ra Cristo. Pe hinga guecã dá øt' ra 'befi, ne gue'a rá mate zehẽ Oja bi zequi dá øt'e. ¹¹Madague'bu guecã o gue'u mi'da bi xãn'nahũ, pe n'dat'a ram hma dí mamhbe ngue bi du ra Cristo nanguẽ ma ts'oquihũ, ne bi xox Oja 'bu mi du. Ne gue'a ram hma gá 'yẽc'yẽihũ a.

Da xox Oja ɛ xun du

¹²Pe xi a ram hma dí mamhbũ, ngue bi dambẽni ra Cristo 'bu mí du, pe hanja gní 'yẽmhbũ 'da ahũ bũa, ngue hingui sã da dambẽni ɛ xun du. ¹³Nu'bu hin da dambẽni ɛ xun du, pe xinga gue'a ra Cristo xtãn dambẽni 'bu, ne guexta'a ya xun du a ya 'bu. ¹⁴Ne nu'bu hin xtãn dambẽni a ra Cristo, hin'yũ rá ts'edi a ram hma dí mamhbũ 'bu, ne ndetho guí 'yohũ bu 'bu. ¹⁵Ne nu'bu ngubũ guím bẽmhbũ ngue hingui sã da dambẽni ɛ xun du, guí nubethãni gahe 'bu ngue dí mamhbe bi xox Oja a ra Cristo 'bu mi du. ¹⁶Nu'bu hingui sã da dambẽni n'da ra du, pe xinga gue a ra Cristo xtãn zã xtãn dambẽni 'bu. ¹⁷Ne nu'bu guexta'a ra du a ra Cristo, sãti thoho guí ẽc'yẽihũ a 'bu, ne guexta'a him mahoqui ni ts'oquihũ 'bu. ¹⁸Ne nu'bu ngubũ guím bẽmhbũ, pe ne'ũ yũ 'yẽc'yẽi xun du bu ja rá 'yẽ ra Cristo, ne má zã dim 'bepũ 'bu Oja 'bu, gue'bu ya má zã bim 'be a ra Cristo 'bu mí du. ¹⁹Pe nu'bu hõntya dí nuhũ ran ho nanguẽ ra Cristo, ha hin guím bẽmhbũ ga nuhũ man'da ran ho 'bu dá tuhũ 'bu. Pe huẽhigahũ 'bu nte ga nuhũ, xinda gue'u gã mi'da yũ ja'i ngue nte mbẽni da nu. ²⁰Pe majuañi maha bi dambẽni ra Cristo 'bu mí du. Ne tengu'bu rá mbudi n'da ra thã bi sopũ ja n'da ra huãhi, ne gue'a nam bõni ngue da xox Oja ɛ to'o gátho i 'bũhmi ra Cristo. ²¹Tengu thoho 'bu mí dũmp' ran dãte ua ja ra ximhãi n'da ran 'yohũ, ngue ra Adãn, ne ngutho a man'da ran 'yohũ ngue ra Cristo, bi

du'mi ngue da ndants' mahõn'a yũ du. ²²Ne tengu tho ɛ gátho bi xand ra Adãn, gátho i tu, pe nu gátho di xand ra Cristo, gátho da mba nsots'i. ²³Pe hinga gátho n'dat'a ra ora da mba nsots'i, nguetho rá mbudi a ra Cristo, ne nu'bu bá ẽh ra Cristo, gátho ɛ xũ huahni da mba nsots'i m'bejua. ²⁴Ne nubũa, ba ẽh rá pa ran zegui. Nguetho nu'a ra Cristo xí dapi 'be'a gátho má ts'edi, ngue yãn suihũ Oja, ne gátho to'o i haşẽ yãn t'edi, ne to'o di manda zehẽ, ngue'ũ yũ ja'i ne'ũ yũ zĩthu. Ne nu'bu ya bi dãha, di un'na Oja rá Ta rá ts'edi mahõn'a. ²⁵Nguetho nu ra Cristo, im Hmuts'ut'abi ya, ne gue'bu go bi dãha di 'berpa yú ts'edi ɛ gátho yãn suihũ. ²⁶Ne nu'a ran dãte ran zegui thoho da dapi, ne má zã dim 'be a bũa. ²⁷Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Oja, di japi da dãh ra Cristo 'be'a gátho má ts'edi i ja. Pe njon da bẽni ne'a Oja rá Ta da dapi, nguetho gueşẽ bi un rá ts'edi ra Cristo a. ²⁸Ne nu'bu gátho bi dã a ra Cristo ɛ 'be'a gã ní ts'edi i ja, ne nu'a ra Cristo bũa, ngue rá Ts'unt'ũ Oja, ne din dãşẽ bu 'bu Oja rá Ta. Nguetho m'bet'o xí un rá ts'edi. Nubũa da hõnşẽ Oja din ja rá ts'edi bũa. ²⁹Ne man'da guí øthũ guídín xixyãhũ nanguẽ'ũ xun du. Pe hanja gní 'yẽmhbũ him mam 'bu ɛ xun du bũa. ³⁰Ne hanja hin dí su man dãtehe, gátho ɛ yũ pa dí 'bũhmbẽ ua thã, gue'bu xcã paşmbe hin ga ndanshe mahõn'a. ³¹Ne majuañi thocpa thoho dadím pom'be ran dãte. Ne gue'a dí xi ahũ a ngue'a dín nde ahũ gui paşmbũ 'be'a dí øt'ã. Nguetho ɛmme dí numanho ahũ, ma zi cu ahũ, ngue n'dat'a ma Hmuhũ ra Jesucristo dí ẽc'yẽihũ. ³²Ne dá hãt'i xun ngu yun unbi, ne xi ɛ yũ zate dán tunhdã'be ua Éfeso, ngubũ i ẽmb yũ ja'i. Pe 'be'a ní mba a dá øt'ã 'bu hin da dambẽni ɛ xun du. Pe nu'bu hin ga ndanshũ mahõn'a, mbãhã dan sihmehũ ya ne dam minhdu, nguetho má zã ga tuhũ nixudi mani. ³³O guídín hyehmbũ da thã ahũ gui tenhdũ

yám hman ɯ 'da yu hyäte, janangue'a hin gui 'behmbu yu hogan t'ot'e. ³⁴Pe damin 'yomfënihü xun ho gui pähmbu nda'a ram hma gue majuañi, ne gui 'yeshu yu ts'oqui buya. Nguetho guí 'buhmbu 'da hinga ná pähmbu xun ho Oja. Ne guehna dí xi ahü na, janangue'a gui pes' ni sähu.

Hague din ja 'bu bi dambëni ɯ xun du

³⁵Uague guím bëmhbu 'da ahü gui 'yängahü: “Be'a di ja 'bu bi dambëni ɯ xun du, ne 'be'a ní ngöc'yei din ja mahön'a.” ³⁶Pe n'da rán t'änni yu 'yambui a. Ha hin guí nuhu 'be'a di ja n'da ra hmudä 'bu pa nthuhu ngue i 'ya rá xi ne ja da böx'a rá mbui buya. ³⁷Ne hont'a go má hmudä guí tuhmbu, hinga guexta'a rá ndä 'bu bi böts'e. Nguetho gue'a rá ndä gá tuhmbu, ne ra paxi bu dán go 'bu bi böts'e. ³⁸Ne hont'a go nda'a má hmudä da thuhu, gätho yú xise 'bu bin ja, tengu bi zänba Oja a. ³⁹Ne hinga 'da'angu ma ngöc'yeihu yu fani o gue yu doja o yu huä. ⁴⁰Ne in jabu 'be'a gätho i ja bu mahëts'i ne 'be'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, nu'ɯ bí ja bu mahëts'i, n'dan'yo thoho nán ho xinda gue'ɯ ja ua ja ra häi. ⁴¹Nu'a rán nequi ra hyadi ne ra zana ne yu sò gätho 'dahma 'dan'yo. Ne hinga 'da'angu ɯ yu sò, 'dahma 'dan'yo bu ni nequi. ⁴²Ne ngutho nangu'e'bu bi dambëni yu du, ne nu'bu bi t'ä a ra ngöc'yei, da 'ya nguetho nts'änbi da 'ya a. Pe nu'bu bi dambëni buya ne hin njam'bu da du mahön'a. ⁴³Nu'a bi t'ägui hingui ho, pe nu'a da böts'e emme xun ho a. Nu'bu mi t'ägui hin'yü rá ts'edi, pe nu'bu mí böts'e, man'da emme bin ja rá ts'edi. ⁴⁴Nu'a ra ngö 'bu mi t'ägui, nts'änni hont'ua ja ra ximhäi dim 'bui. Pe nu'bu bi böts'e, nts'änni dim 'bupu mahëts'i buya. Ne guí pähmbu i ja ma ja'ihü nangu'e ra ximhäi, pe man'da i jatho gui pähmbu ngue ne'a din ja ma ja'ihü nangu'e rá Hogandähi Oja. ⁴⁵Ne gue'a in ja a tengu män t'o't'i bu ja rá t'ohni Oja, gue ná n'da ra Adán

bi ts'änni bin ja'i ua ja ra ximhäi. Pe nu'a ná yoho gue'a di un ra temazai ngue njam'bu da guadi, gue'a ra Cristo a. ⁴⁶Ne m'bet'o däm 'buhmbu nangu'e ma ngöc'yeihu ngue hont'ua ja ra ximhäi dim 'bui. Ne m'bejua buya dam 'buhmbu nangu'e ra ngöc'yei ngue nts'änni dim 'bupu mahëts'i. ⁴⁷Ne nu rá mbudi ran 'yohu nt'ot'e nangu'e ra häi. Nu a ná yoho gue'a bí 'yëh mahëts'i, ma Hmuhu ra Cristo a. ⁴⁸Ne ngutho ma ngöc'yeihu ua ja ra häi, tengu tho a ran 'yohu ngue bi t'ot'e nangu'e ra häi. Pe nu ma ngöc'yeihu m'bejua din ja tengu thoho rá ngöc'yei a ma Hmuhu ra Cristo, nu'a ran 'yohu bí 'yëh mahëts'i a. ⁴⁹Ne tengu thoho bu dá nequihü nangu'e ra Adán nt'ot'e ra häi, ne ngutho bu dá nequihü mahön'a nangu'e'a ra mengu bu mahëts'i. ⁵⁰Ne dín nde ga xi ahü mahön'a, ma zi cu ahü, ngue nu'a man ngöhu ne ma jihü i jaju ya, hingui sä da gonhui rá ts'edi Oja mahëts'i a. Nguetho nu'a hingui hä't'i, hingui sä 'darpü da 'bes'ui a da hyät'i hön'bu go njam'bu. ⁵¹Pe dín nde ahü gui pähmbu a him mam fadi, ngue hinga gätho ga tuhu ngue dyé 'yëc'yeihu, pe gätho da mba ma pärquigahu ma ngöc'yeihu. ⁵²Ne xögue n'dan c'uërpädätho da 'yörcahu 'bu bin yä ra thuxi 'bu rán zëgui ra pa. Ne nu'bu bin yä ra thuxi, 'bex da ndants'i gätho ɯ yu 'yëc'yei xun du, ne din ja yú ngö him man zä din ts'oni. Ne'ɯ xí du, ne'ɯ hin ní du, gätho da mba ma pädi. ⁵³Ne nu ma ngöc'yeihu dí hehu ya hin da hyät'i, janangue'a da mba mahoqui ngue da hyät'i mazai buya. Ne i ja rán däte a ma ngöc'yeihu ya, pegue din jaju a njam'bu da du. ⁵⁴Ne nu'bu bin ja ma ngöc'yeihu ngue njam'bu da du, ya bi ja't'sa bi man rá t'ohni Oja buya, bi 'yëna: “Pe nu'bu däm 'buhmbu mahön'a, gue'a dí guah ran däte a, nguetho ya bi thapi.” ⁵⁵“Hague grán däte, hapu i ja ni ts'edi ya ngue gui hyoje. 'Be'a gá ja ya thä, ne ya guí ëna xquí taje.” ⁵⁶Ne nu yän t'ëdi Oja ne gue'ɯ

nám fãdi ja ma ts'oquihũ. Ne nu'a ma ts'oquihũ bũya, gue'a ní zã di uringahũ ran ðate a. ⁵⁷Pe jamadi gahũ Ojã, nguetho bi jajũ dá tafũ ran ðate nangue'a ma Hmuhũ ra Jesucristo. ⁵⁸Janangue'a, ma zi cu ahũ, damín zamhbu bũ xũn ho ne hin hapũ gui 'uehmbũ bũ. Ne gui hyumbi man'da man'da gam pehmbũ nangue rá 'befi ra Hmu, nguetho guí pãhmbũ hinga sãti thoho a, xinda gue'bũ hin ga ndan-shũ mahõn'a.

Nthãqui yũ mbeti da 'bãx yũ cu

16 Ne nuya dín nde ga xi ahu 'be'a gui 'yõthũ nangue ra mbeti guídĩ pethũ, ngue nu'a rãm fãts'i ma mi'yẽc'yẽihũ. Damí 'yõthũ tengu thoho dá xicã Ʃ 'bũpũ ja yũm peti bũ Galacia. ²Ngue gãtho 'bũ domingo, n'da ngu n'da ahu gui hyajũ ts'ũ a hangũ xquí tãhmbũ nhyãto 'bũ nhyãto, gui peshũ. Ne nu'bũ dá songã bũ, ya di jabũ, ne hinga ja gui pethũ bũya. ³Ne nu'bũ dá songã bũ, ga pehdã bũ Jerusalén Ʃ yũn 'yohũ ngue gã huanhdũ. Ne ga un ra søcuã da gãts'i nangue ran zengua, ne da hyãx'a xquí pethũ bũya. ⁴Ne 'be dán 'yomfẽnĩ 'bũ da zã 'nequi ga mba, ya 'darpũ dá mbãhmbe bũya.

Bi ma da bõn na 'yo ra Pablo

⁵Ne nu'bũ dá mba na 'yo, i jatho 'be ba songã bũ Macedonia, ne ja ga thocã bũ Corinto bũya. ⁶Ne xõmhma thoho dam 'bũhmbũ bũ 'da yũ pa, uague dam 'bũhmbũ bũ gãtho dãm bõn yũ pa xũ se. Ne nubũya xõmhma thoho da zã gui zejũ ts'ũ 'bũ di nequi to'o da 'yurca ra 'yu hapũ gãtho dan 'yo m'bejua. ⁷Pe hin dín ndegã ngue xõ ga thotho bũ guí 'bũhmbũ, pe dín nde dam 'bũpũ 'da yũ pa, 'bũ gue'a da nde ma Hmuhũ a. ⁸'Be dam 'bũcã ua ja ra hnini Éfeso man yozna, ja ga mba bũ. ⁹Nguetho ẽmme hndegue ga man rãm hman Ojã ua, madague'bũ xũn ngu man sui'be 'bũcua. Pe ẽmme i te rá 'befi Ojã

ua, jannangue'a him 'bexque sã ga mba n'dihi. ¹⁰Ne nu'bũ da zõm bũ a ra Timoteo, dami simanhohũ, janangue'a nte da bẽnĩ. Nguetho dim pefi nangue rá 'befi ma Hmuhũ a, tengu thohogã. ¹¹Pe jatho gãtho ahũ gui numansuhũ a ra Timoteo. Ne nu'bũ bá ẽcua, dami fãxhũ ngue da zõmanho ua. Nguetho dí tõn'ua a, ne ẽmme dín nde ga nu mahõn'a, ne'ũ gãtho mi'da. ¹²Ne ẽmme dá xicã ma cuhũ ra Apolo xtã mbãhã 'da yũ cu 'bũcua, ngue da nu ahũ. Pe him bi nde bi mba ya. Pe xõmhma thoho m'bejua da mba bũ 'bũ bi zã da mba.

Yún zegui ran zengua

¹³Ne jant'a thoho gui 'yõthũ tengu'bũ gan ãthãhũ, ngue gan zamhbu bũ ja ni t'ẽc'yẽihũ. Dami hyuthũ ran zambũ, din ja ni ts'edihũ xũn ho. ¹⁴Ne 'be'a gãtho guí õthũ, pe dami 'yõthũ nangue ran huẽcate. ¹⁵Ne nuya ma zi cu ahũ, guí pãhmbũ ngue gãtho ja a yún jahũ ra Estéfano, mbũdí yũ 'yẽc'yẽi bũ ra hãĩ Acaya, ne ẽmme hõnt'a im bẽnĩ ngue da mbãx yá mi'yẽc'yẽihũ Ʃ. ¹⁶Janangue'a dín nde ahũ ẽmme gui numansuhũ a ra Estéfano, ngue'a gui 'yõthũ a da man a. Pe ne'ũ mi'da i 'bũpũ, ngue 'da'angu i õthũ a ra Estéfano, ngue'a hin din sui, ne humbi da 'yõ't' ra 'befi xũn ho, ne'ũ gui numansuhũ Ʃ. ¹⁷Ne ẽmme dadĩ johyagã, ngue nu'a mí hẽmbã 'be'a guí õthũ, pe ya dí pãcã ya, nguetho bi zõcua a ra Estéfano, ne ra Fortunato, ne'a ra Acaico. ¹⁸Janangue ẽmme bi xah ma mbũ. Ne ahũ bi xah ni mbũihũ ya, nangue'a ram hma gã 'yãngahũ gue'a hin gmí pãhmbũ. Ne dami numanhohũ Ʃ yũ ja'i tengu Ʃ. ¹⁹Nu yũ cu i 'bũcua ra hãĩ Asia, gãtho i pen'nahũ ran zengua. Nu ra Aquila ne ra Priscila rá xisu, ne gãtho Ʃ dim peti bũ ja rá ngu, ne gãtho i pen'nahũ ran zengua nangue rá thuhu ma Hmuhũ. ²⁰Dami hyãnbahũ yún zengua gãtho yũ cu i 'bũcua. Damin zengua zehẽhũ n'da ngu

n'da ahɯ ngue 'da gdín huɣctahɯ. ²¹Pe
nugä dra Pablogä ga ozehegä n'da ran
zengua dí pen'nahɯ nangu ma 'yesegä.
²²Nu'bɯ i 'bɯ a n'da ngue him majuɣani
i numanho a ma Hmuhɯ ra Jesucristo,
ne hin te rán jaii Oja a 'bɯ, ne da zänba

ran ɯnbi a. Ne mi ts'ɯtho ba ɣh ma
Hmuhɯ da 'yɔt' ran juɣnbi a. ²³Ne nuya
da mbäx ahɯ rá mate ma Hmuhɯ ra Je-
sucristo. ²⁴Ne ɣmme dadí huɣc'ahɯ gätho
ahɯ nangu 'darpɯ dí 'bɯhmbɯ ra Cristo
Jesús. Ne hønt'a dí xi ahɯ ya.

2 CORINTIOS

*Ná yoho ra søcuq bi 'yorba ra Pablo u
yu 'yəc'yei bu ja ra dahnini Corinto*

Ran zengua

1 Nugä drá Pablogä, ne nangué rá páhä Ojä ma 'bäigä'be a ra Jesucristo. Dín 'yogä'be ma cuhü ra Timoteo. Ne dí pen'nahü bu ra søcuq gyü 'yəc'yeihü ngue dim peti bu ja rán ngu Ojä bu ja ra hnini Corinto, ne gätho yu 'yəc'yei i 'bupu ja ra xequi Acaya. ²Ne nu'a Ojä ma Tahu ne ra Jesucristo ma Hmuhü di 'da ahü rá mate a, ne da hyut'a ni mbuihü.

Yün unbi ra Pablo

³Jamadi Ojä rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo, nguetho i ja rá yembui nanguēju. Ne gueše Ojä thocua thoho i hurca ma mbuihü. ⁴Nu'a Ojä i hurca ma mbuihü nangué gätho yün unbi dín nuhü. Janangué'a da zä ga hurpahü yú mbui 'da to'o in nu ran unbi, tengu tho bu í hyurcahü ma mbuihü Ojä. ⁵Nu'bu dí comhbü yün unbi ra Cristo, nu'a di zerca ma mbuihü, go din theui ran unbi dín nuhü. ⁶Ne nangué ran unbi dín nugä'be, gue'a dín te ni t'əc'yeihü, ne di zet'a ni mbuihü a. Ne nu'bu di zerca ma mbui'be Ojä, ne ahü di zet'a ni mbuihü. Nguetho nu'bu guím bëmhbü a ran unbi dín nu'be, sä gui hyäthü ne hin gan xömbuihü ran unbi guín nuhü, tengu thohogä'be. ⁷Hin ts'u dadí 'yon ma mbui'be nangué ni t'əc'yeihü. Ne dí pa'be ngue guí comhbü man unbi'be. Ngutho Ojä da hyurca ma mbuihü. ⁸Nugä'be dín nde ahü, ma cu ahü, gui pähmbü ngue dán nu'be ran unbi bu ja ra häi Asia. Ne hin'yü ma ts'edi'be ngue xcä häzehe'be, nguetho emme ts'edi ran unbi dá nu'be, ne mi ts'utho xcä tu'be bu. ⁹Majuani e maguepu xcä tu'be, pe gätho

u bin ja n'damhma sä ga pa'be ngue hin'yü ma ts'edi zehé'be, pe ga tøm'be 'be'a da 'yöt' Ojä, ngue man'da xün ndoho rá ts'edi ngue da xox'u xün du. ¹⁰Nu'a Ojä bi yangä'be bu ja ran date ngue emme nts'utho, ne dí pa'be ngue Ojä da yangä'be mahøn'a. Ne dí əc'yei'be ne dí tøm'be ngue thocua thoho da yangä'be Ojä. ¹¹Ne nu ahü sä gui zec'be ts'u 'bu guín yähu Ojä nanguécä'be, ne m'bejua büya da zä gätho ahü n'dat'a ga xihmbü jamadi Ojä nangué 'be'a bi 'yorca'be.

Ra Pablo bi ma hanja him bi mba n'dihi bu ja ra hnini Corinto

¹²I hu ma mbui'be nguetho di benga ma mbui'be ngue xün ho 'be'a dí øt'be ua ja ra ximhäi, ne xün ho 'be'a dí øt'be nangué ahü. Ne hin nangué man 'yomfënisse'be, pe Ojä i fäxca'be ngue dí øt'be ran ho. ¹³Dín nde ahü gui pähmbü xün ho 'be'a dí øt'be, tengu dí ot'ahü ya. ¹⁴Ne madague'bu hin guí pähmbü gätho ya dí xi'ahü, pe nu'bu bi zøn ra pa ba ɛh ra Hmu Jesús, gan johyahü nangué a ram hma dí ot'ahü. Ne ngutho ga'be da hyu ma mbui'be nangué ahü. ¹⁵Majuani min ndegä xcä mba bu, ne nu'bu xcä mba bu, mi sä nyondí xcä hut'a ni mbuihü. ¹⁶Mim bəngä ngue xcä thocä bu guí 'buhmbü, gan nu ahü ts'u nu'bu má mbagä bu ja ra häi Macedonia, ne dím bəngä ga thopu mahøn'a 'bu dá pəngä ua ja ra häi Macedonia. Ne nu'bu dá mba bu, dím bəngä ngue gui fäxcä bu ja ra 'yu Judea. ¹⁷Pe hingui yoho man 'yomfëniğä, tengu guí ɛnju dí øt'ä 'bu him má thocä bu. Hin dí øt'ä tengu øt'i 'da u yün 'yohü ngue yoho im bəni. ¹⁸Ne majuani dá bəngä xcä mba bu 'bu má xi ahü. Ne i pa Ojä majuani dí xi ahü. ¹⁹Nugä ne ra Timoteo ne ra Silvano ya dá xi ahe nangué ra Cristo Jesús, rá Ts'unt'u Ojä. Ne nu'a ra Cristo hin di pä a im bəni, pe hønt'a majuani im man a. ²⁰Ne gue'a ra Cristo ní ja'tsi 'be'a gätho i sän Ojä da

'yøt'e, ne nangue bi hogahü ra Cristo dí pahmbü di 'daju rá mate Ojä 'bü dí äfü, ne gue'a ná şpahu Ojä a. ²¹ Guet'a Ojä bi 'daju ra ts'edi ngue thocua thoho ga tenhdü ra Cristo, ne n'da ngu n'daju bi 'daju ra 'befi. ²² Ne guet'a Ojä bi 'yøt'e yú mbeti gahü a, ne bi 'daju rá Hogandähi mbo ma mbüihü, guerpü na façade majuañi di 'daju 'be'a gätho man'da. ²³ Majuañi a dí xi ahü ngue hanja hin dá thocä bü guí 'bühmbü. Nu'bü xcá songä bü a ra pa dá xi ahü, xcá dämhyä ahü ts'ü 'bü, nguetho hinga nadí hoju 'be'a guí øthu. Ne ndetho emme xcá ün'na ni mbüihü 'be'a xcá xi ahü. Ne dí pañi majuañi a dí xi ahü ya, ne dí xi Ojä di 'dac ran ünbi 'bü him majuañi a dí m ma. ²⁴ Pe dín nde ahü da hyu ni mbüihü, ne hin da du ni mbüihü 'be'a ga xi ahü. Ne gue'a dín nde ga øt'ahü 'bü dá mbagä bü. Pe hin'yü man'da sä ga xi ahü gui 'yęc'yehü, nguetho i jua'a guí ęc'yehü ngue guí pahmbü majuañi ra Cristo.

2 Janangue'a dá ensegä, nu'bü dá mba bü mahøn'a, hin ga 'da ahü ra dumbü mahøn'a. ² Nguetho nu'bü guím bëndumbüihü, hingui sä gui 'daju ran johya 'bü. Ne hønse ahü sä gui 'daju ran johya, pe hingui sä 'bü i tu ni mbüihü. ³ Janangue'a dá ot'ahü ra søcuä nguetho dín nde ngue gan 'yomfënihü ts'ü, ne sä gui hoju 'be'a gnám 'bühmbü. Ne nu'bü dá mbagä bü, ya xquí hoju a 'be'a man'da gnám 'bühmbü, ne sä gui 'daju ran johya büya ne hin din ja'ahü ra dumbü. Nguetho dí ensegä ngue n'dat'a dí m bëmhbü, nu'bü dín johyagä ne ahü ja nin johyahu. ⁴ Ne emme mi tu ma mbüi nu'bü má ot'ahü ra søcuä, ne emme dán zoni, nguetho hin dín nde gui ü't' ni mbüihü nangue 'be'a dá ot'ahü, pe dín nde gui pahmbü ngue emme dadí huęc ahü.

Da mba ma punbi to'o bi 'yøt' ran ts'o

⁵ Hinga hønsegä pe gätho ahü i ja ahü ra dumbü nangue 'be'a bi 'yøt' ran 'yohu

ngue bi zin rá hømbe. ⁶ Pe dí ęna xøt'a ya ran ünbi gá unhdü a ran 'yohü. ⁷ Ne nuya nde'bü gui punbahü rá ts'oqui, ne gui hyurpahü rá mbüi. Nguetho nu'bü hin gui hyurpahü rá mbüi, man'da din ja ra dumbüi ngue njäm'bü sä din hogui. ⁸ Nuya dí ä ahü ra mate ngue gui 'yuthü xün ho nin huęcatehü a ran 'yohü. ⁹ Nugä dá ot'ahü nguetho dín nde ga pa 'bü guí øthu tengu dí xi ahü, uague hin'na. ¹⁰ Nu'bü guí punbahü n'da ni mijä'ihü, necä ga punba a. Ne nu'bü guí punbahü 'be'a bi 'yøt'a n'da, ne dí punbä a nangue rán t'ędi ra Cristo. ¹¹ Nguetho hin dín ndegä da daju ra zithu nangue 'be'a dí øthu. Dí pahmbü 'be'a nde da 'yøt'a ra zithu nguetho in nde da hyäju.

Him bin säya a ní bëm bü Corinto ra Pablo

¹² Nu'bü má songä bü ja ra hnini Troas, Ojä ya xí xocua yú mbüi yü ja'i bü. Ne hingui hej dá mangä bü rán ho ma'da'yo ra Cristo nguetho yü ja'i min nde da 'yøde. ¹³ Pe hin dán johyagä, nguetho hin dá tįngä bü ma cuhü ra Tito. Ngue xtä xiqui 'be'a guí øthu bü. Jananjabü dá socä yü ja'i bü Troas ne dá mbagä bü ja ra häi Macedonia, ja dá tįngä bü a ra Tito.

Nangue ra Cristo sä ga tafü ra zithu

¹⁴ Pe jamadi Ojä, nangue dín 'yohü ra Cristo di jaju ga tafü ra zithu 'be'a gätho dí øthu. Ne hønbü go hapü dí m mam'be ran ho ma'da'yo, Ojä di japi da tho a, tengu tho 'bü n'da ra 'yęthi i tux ran dähi i yümanho. ¹⁵ Ne nangue dín 'yohü ra Cristo, Ojä in numanhoju, tengu ra 'yęthi i yümanho bü nam bën Ojä. Nugä'be dí m mam'be ra Cristo Jesús bü 'büi gätho yü ja'i, gue'ü i ja yú temazaï, ne ü di 'beh ra temazaï. ¹⁶ Nu a ram hma dí m mam'be, da zänba ran ünbi a 'bü hingui nde da hyän a n'da, pe nu ü to'o i ęc'yei 'be'a dí m mam'be, di un ra te a. Pe to'o maha da hyät'i da'yøt' na. ¹⁷ Hønt'ü tengu gä'be

ngue n'dat'a Oja dí m bəm̄hbe, ne dyəm 'behniġā'be Oja, ne dyú 'yęhe gā'be ra Cristo, ne nu a Oja in nuc'be. Ne nugā'be hin dí ɔt'be tengu ɔt'u 'da xun ngu ngue in nde da daŋe nangue rá 'befi Oja i ɔt'e.

Rán hoqui Oja ma'da'yo

3 Ha guí ęmhbu dí ozehe ma certifi-cado'be 'bu dí xi ahü 'be'a dí ɔt'be. Ha jatho din ja ma certificado'be ngue da xi ahü xun ho dí ɔt'be tengu i ca yu hyäte xānbate guí 'buhmbü bu. O ha guí ęmhbu jatho guí 'yörca'be n'da tengu guí ɔrpa u 'da. ²Pe go guese ahü ma certificado ahü nguetho nu'bu 'bo'o ngue bi ba'a gním 'buhmbü, da bađi 'be'a ma hoga'befi dá ɔt'ä bu 'bu má mām 'buhmbü bu. ³Ne nu u yu ja'i ngue hingui ęc'yei da nu ahü, tengu 'bu bi nu n'da ra sɔcuą nangue rá m hman Oja. Pe hinga gue ra sɔcuą nt'o'ti ra tinta o gue nt'o'ti bu ja ra do ngue da nu u, pe gue'a bi 'yo't'a ra Cristo bu ni mbuihu nangue rá Hogandahi Oja 'bu má xān'nahü. ⁴Da zä ngubu ga xi ahü ngue xun ho ra 'befi dí ɔt'a'be, nguetho i fäxca'be Oja nangue dín 'yohü ra Cristo. ⁵Ne hin nangue man hose'be da zä ga ɔt'be ran ho, pe hönse Oja di 'dac'be ra ts'edi ga ɔt'be 'be'a dí ɔt'be. ⁶Nu Oja bi 'dac'be 'be'a ga hom'be ngue i juadi xun ho, ngue da zä ga xi'be yu ja'i rán hoqui Oja ma'da'yo. Nu ran hoqui hinga 'da'anguui i mammi yun t'ędi nt'o'ti maya'bu. Nguetho nu'a ran ho ma'da'yo i xiju di 'daju ra temazaġi a rá Hogandahi Oja. Pe nu yun t'ędi i xiju tengu 'bu ma yaŋatehu, ngue'a hin dí häti ga ɔzehęhü a ran ho im mam bu. ⁷Pe nu'bu rá mbüdi bin t'un yun t'ędi, pe min 'youi a rá nuixte Oja, nguetho ęmme madi yoxni rá hmi ra Moisés 'bu madín t'un yu do nt'o'ti yun t'ędi, janangue'a hingui sä u yu ja'i da hyęrpa rá hmi. M'bejua buya bim 'be a rá nuixte mi ja bu rá hmi. Pe madague'a in 'youi ra nuixte u yun t'ędi 'bu ja min t'uni, pe din ya-

pate ne ran unbi. ⁸Nu yun t'ędi min 'youi rá nuixte Oja ne bi man a ran daŋe. Pe ęmme xun ngu man'da rá nuixte Oja in 'youi rá 'befi rá Hogandahi Oja. ⁹N'youi rá nuixte Oja yun t'ędi ngue din yaŋate, pe ęmme man'da xun ngu rá nuixte Oja din 'youi ran ho ma'da'yo ngue im man Oja di hogahü. ¹⁰Nuya bim 'beh rá ts'edi u yun t'ędi, nguetho ęmme man'da i ja rá ts'edi ran ho ma'da'yo. ¹¹Nu yun t'ędi min 'youi ra nuixte, pe nts'änni 'da yu patho da hyäti, ne bi thogui. Pe nuya ęmme xun ngu ra nuixte in 'youi a ran ho ma'da'yo, ne njam'bu da guadi. ¹²Dí paġmhbu ngue njam'bu dim 'beh rá ts'edi a ran hoqui ma'da'yo ngue bi 'yɔt' Oja. Janangue'a sä ga huthü nzāmbüi gam mamhbü ran ho ma'da'yo. ¹³Ne nu'bu dí m mamhbü ran ho ma'da'yo, hin dí ɔthu tengu mi ɔt' ra Moisés maya'bu, ngue bi gop rá hmi ra 'bɔt'e, ndepe hin da nu yu ja'i israel gue'bu xtím 'be a rá nuixte. ¹⁴Pe nu yu ja'i him mi pa u ngue dim 'be u yú nuixte yun t'ędi ne guexta'a yu pa ya, nu'bu in nu ra sɔcuą guepü nt'o'ti yun t'ędi rán hoqui Oja maya'bu, hingui sä da bađi. Nguetho tengu 'bu i ja n'da ra 'bɔt'e bu ja rá hmi da gop rá dä. Ne hont'a ra Cristo sä di 'uecpa a. ¹⁵Guexta'a yú mbüi u 'da i 'buhya, nu'bu in nde da den yun t'ędi ra Moisés ne nu'bu im ma, hingui sä da bađi 'be'a nam bøn u, nguetho njot'i tho yú mbüi. ¹⁶Pe nu'bu di päh rán 'yomfęni n'da nangue a ra Cristo ne di dāp rá mbüi a, din ja ran nequi rá mbüi 'bu. ¹⁷Nu'a ra Cristo, 'da angui rá Hogandahi. Ne nu'bu i 'bupü mbo ma mbuihu, ne gue'a í thogahü bu ja ra 'bexui ne ran unbi. ¹⁸Ne hingan jo'mi ma mbuihu tengu 'bu dí hanthü xun ho a rá nuixte ra Cristo. Ne tengu n'da ra hyędä di nequi bu to'o da hyandi, ne ngutho gahü man'da man'da di nequi gahü rá nuixte ra Cristo dí hanthü, ne gue'a ní 'yörcahu a ngue ga cohmbü tengu a.

4 Nu rá mate zehé Ojã ngue bi 'dac'be ra 'befi, janangue'a hingui cuent ma mbúi'be nangué ra 'befi dí øt'be. ²Zai hin di thoc man 'yomfënisse'be nangué rá 'befi Ojã, ne hin dí häte'be 'bú díím mam'be ráím hman Ojã tengü i øt'u 'da. Pë díím mam'be ngue majuani a ráím hman Ojã, ne gátho yu ja'i sä da baði ngue dí 'yo'be xun ho bú ja rá hmi Ojã. ³Hønt'u ngue ní mba bú ja ran unbi hingui paði 'be'a nam bøn a díím mam'be ngue ran ho ma'da'yo. ⁴Nguetho nu ra zïthu t'ëmbi oja ua ja ra ximhäi i ja ya di xädäba yá mbúi u i tenni, hin di japi ngue da nu nuixte a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ngue xtí yorpü 'bui. Pë nu'a ra Cristo gue'a ní fa Ojã a, ne 'da anguui rá ts'edi. ⁵Pë nugä'be hin díím mam'be a dí hnu-manhoc'be, pë díím mam'be ngue gue'a ra Cristo Jesús ra Hmu a. Ne dí øt'be ni 'yëhe ga'be, nguetho ëmme dín numanho'be ra Jesús. ⁶Nu Ojã rá mbüdi bi manda din ja ran nequi bú mi ja ra 'bexui, guet'a Ojã bi yorbü ja ma mbüihü. Ne nangué ran nequi i jaju bú ma mbüihü, sä ga pañmbu rá nuixte Ojã. Nguetho ra Jesucristo bi jaju dá pañmbu rá nuixte Ojã.

Nám 'bühmbü a ngue dí pañmbü a majuani

⁷Ojã bi 'daju rá ts'edi mbo ma mbüihü, tengü n'da ra jahäi bi järpü a xun ngu di muui. Tengü 'bú dyü ts'øehü dín xen'a n'dihi. Pë guepü na faði him ma ts'edi zehëhü a ná ørpahü rá 'befi Ojã, pë guese rá ts'edi a bi 'daju. ⁸Nguetho thocua thoho dín nu'be yun unbi, pë hingui tu ma mbúi'be nangué rá ts'edi Ojã dín 'yohe. Ne ja'bü hin dí pa'be 'be'a dán go a dí øt'be, pë hin díím mam'be ngue ga heh ma 'befi'be. ⁹I 'büh man süi'be pë hin dí 'yose'be nguetho 'büh mam fäts'ihe ra Cristo, ja'bü in nu ran u ma ja'i'be, pë hin dí tu'be. ¹⁰Hønbü go hapü ga mbë'be, dín nu'be ran unbi, ne sä xcá tu'be nangué rá 'befi ra Jesús dí øt'be, tengü tho 'bü mi du

ra Jesús. Pë nangué dí hä't'be yun unbi di nequi dí 'bühmbe ra Jesús, ne di jaman-suc'be. ¹¹Ne thocua thoho ëna da thog'be nangué dí øt'be rá 'befi ra Jesús, pë gue'a ní nequi rá ts'edi ra Jesús dín 'yo'be a, ngue i fäxca'be, ne hin'yü ma ts'edi zehë'be. ¹²Janangue'a thocua thoho i thusca man dätehu, pë gue'a man'da gním 'bühmbü Ojã xun ho a. ¹³Nu'a n'da ran 'yohü bi ma maya'bü bú ja rá 'ohni Ojã: "Nugä dí ëc'yëigä, janangue'a díím mangä na," bi 'yëna. Ngütho dí øt'ä'be ya, dí ëc'yëi'be, janangue'a díím mam'be a dí ëc'yëi'be. ¹⁴Ne hin dí sü'be, nguetho dí pa'be madá thog'be, pë guet'a Ojã ngue bi xox'a ma Hmuhü ra Jesús 'bü mi du, da xoxcä'be tengü bú í xox'a ra Jesús. Ne ahü dan 'yohü 'bü dá sømhbü bú 'bü a Ojã. ¹⁵Pë nu'u 'be'a gátho dín nu'be nangué ahü, n'damhma man'da xtán ngu ahü guin nuhü rá mate Ojã, ne man'da xtán ngu ahü gui 'yëmfü Ojã, jamadi ni mate. Ne gue'a man'da dí t'ësapa Ojã a büya. ¹⁶Janangue'a hingui cuent ma mbúi'be nangué a ma 'befi'be, madague'bü man'da man'da in theh rá ts'edi ma ja'i'be. Pë Ojã di un ra ts'edi ma mbúi'be gátho yu pa. ¹⁷Nu'u yun unbi dín nuhü ua ja ra häi hingan ya'a u, pë gue'a man'da dá tïmhbü ran ho bú mahëts'i. ëmme man'da xun ngu ra nuixte gan nuhü bú, xinda gue ran unbi dá nuhü ua ja ra häi. ¹⁸Hin díím bëmhbü gátho yun unbi dín nuhü ua ja ra ximhäi, nguetho da tho u. Pë man'da díím bëmhbü 'be'a gátho hin dín nuhü ya, nguetho nu'a din jagähü bú mahëts'i hin da tho a.

5 Ne dí pañmbü ngue ma ja'ihü tengü n'da ra ngu ua ja ra ximhäi, hinga ya'a da hyät'i. Ne nu'bü da yøt' ma ngu ua din ja bú a man'da ma ngumhbü bú mahëts'i ngue bi hyø Ojã. Ne njam'bü da gua a, nguetho him bi hyøh yu ja'i. ²Ne nuju dadín xømbüihü nangué ma ngøc'yëihü i jaju ya, ne dín dømdahü

di pãrca ma ja'ihũ, da gohi ma'da'yo, ngue rãn säui bu mahçts'i a. ³Nu Oja di japi ngue din ja ma ngøc'yçihũ bu. ⁴Pe nuya ngue dí 'buhmbũ ua, ne in nu ran unbi ma ngøc'yçihũ ne dín xømbuihũ. Pe hin nanguie a dín nde ga tuhũ n'dihi, pe man'da dín ndehũ a ma ja'ihũ ma'da'yo, ngue dím pãrcahu ma ngøc'yçihũ i ja ya. ⁵Nu Oja bi zãnni ngue di pãrca ma ja'ihũ, ne bi 'dajũ rá Hogandãhi ngue ra hmepya majuãni din ja. ⁶Ne dín dø'mate thohũ yũ pa dí 'buhmbũ ua. Nguetho dí pãhmbũ nu yũ pa dí 'buhmbũ ma ja'ihũ i jaju ya, hin dí 'buhmbũ ma Hmuhũ ra Jesús bu ja rá ngu bu mahçts'i. ⁷Dí pãhmbũ majuãni din ja ma ngumhũ bu, nguetho dí çc'yçigãhũ Oja, madague'bu hin dín nuhũ. ⁸Ne dín dø'mate thohũ ua, pe dí çmhũ ngue man'da xũn ho ga sohmbũ ua ma ngøc'yçihũ, ne ga mbãhã bu bí 'bu a ma Hmuhũ mahçts'i. ⁹Pe man'da hnehi thoho dín nde ga øthũ 'be'a in nde ma Hmuhũ, madague'a dí 'buhmbũ ua ja ra häi, uague dí 'buhmbũ bu guerpũ bí 'bui. ¹⁰Nguetho da zøn ra pa ngue gãtho dyũ 'yçc'yçihũ jatho dam 'bãhmbũ bu ja rá hmi ra Cristo, n'da ngu n'dajũ. 'Dahmi 'datho ga hãmhbũ 'be'a yũn thehũ dá øthũ ua ja ra häi. Ga tãhmbũ 'bu xũn ho, ga 'behmbũ 'bu hin ø ho.

**Bi hogahũ 'be'a nãn sũhmbũ Oja
'bu mí du ra Cristo**

¹¹Ne dí su ga øt'ã a hin da numanho Oja, jananguie'a dí humbi dí xifi 'be'a dí 'yçc'yçei Oja u yũ ja'i. Nugã'be Oja i paç'be xũn ho 'be'a majuãni dí øt'be, ne nu ahũ dín nde ngue gui paç'be xũn ho. ¹²Hin dín nde a'be guim bẽmhũ ngue dím ma nanguie man hose'be. Pe dín nde ngue guin numanhoc'be, guerpũ da zã gui hecuahũ yũ ja'i ngue i ten'ndũ yũn 'yohũ din 'yçzehe, pe nu'ũ yũ mbui u him majuãni u. ¹³Pe dí øt'be 'be'a gãtho da numanho Oja, nguetho dín numanho'be

Oja, madague'a im man yũ ja'i dí ton-togã'be. Pe nu'a 'be'a dí øt'ã'be da bø-manho nanguie ahũ. ¹⁴Nanguie rãn huçcate ra Cristo ná øt'be 'be'a gãtho dí øt'be, nguetho dí pãhmbũ ngue bi du bi nu ran unbi nanguie gãtho yũ ja'i. Ne gue'a ní zã dim pomhũ ran unbi u, tengu 'bu xtãn duse ngue xtãn guzehe yũ ts'oqui. ¹⁵Ne bi du ne bi ndants' mahøn'a ngue nde di un ra 'da'yote u gãtho yũ ja'i. Jananguie'a da 'ye'ts'a ní 'yøt' yũ pãhã zehe u to da hyãn ra 'da'yote, ne da 'yøt'e 'be'a in numanho a. ¹⁶Jananguie'a nuya dá pãh man 'yomfçnihũ, ne nuya hin ná numanhohũ ma mijã'ihũ 'be'a di ja, tengu mi øthũ nu'bu him mi çc'yçihũ. Pe gam bẽmhũ tengu bu nam bẽn Oja u. Ne nu'bu him mi çc'yçigã, dím bẽni ngue nu ra Cristo n'da ran 'yohũ thoho tengugã, pe nuya hinguin ja bu dím bẽngã ya. ¹⁷Nguetho gãtho to'o in 'yohũ ra Cristo tengu 'bu ma'da'yo u, nu yũn yon 'yomfçni zehe bi 'be'ũ, pe nuya gãtho bi gohi ma'da'yo. ¹⁸Pe gãtho bi 'yøzehe Oja dãm 'buhmbũ ma'da'yo. Nguetho bi hogahũ 'be'a madãn sũhmbũ Oja 'bu mi du ra Cristo. Ne nuya bi 'dajũ ra 'befi ngue ga xihmbũ yũ ja'i 'be'a dí zin a Oja u, ne da mba ma punbi yũ ts'oqui u gãtho i çc'yçei. ¹⁹Nguetho nu'a Oja min 'youi ra Cristo nu'bu mi 'yøt'e 'be'a dí hocpa yũ mbui yũ ja'i ja ra ximhäi. Nuya hin da gucpa a rá muui u yũ ts'oqui gãtho to'o da 'yçc'yçei a. Ne bi 'dajũ ra 'befi ngue ga xihmbũ yũ ja'i 'bẽpũ dín yãmãnhohũ Oja u. ²⁰Nujũ ma 'bãigãhũ ra Cristo, çmme dí hãh ma mbui dí xihmbũ yũ ja'i tengu tho 'bu xtã xise Oja u, ngue da 'yãpi di hocpa yũ mbui, ne din 'yohũ xũn ho Oja. ²¹Nu'a ra Cristo hin'yũ rá ts'oqui, pe bi nu ran unbi nanguie ma ts'oquihũ tengu 'bu yũ ts'oqui zehe. Jananguie'a da 'yẽmbi rãn ho a rãn hose ra Cristo to'o gãtho da 'yçc'yçei 'be'a í du a.

6 Nese a Oja dí comhbe rá 'befi, ne jananguie'a gãtho ma mbui'be dí xi

ahũ ngue gui jamansuhũ rá mate Ojã.
²Nguetho Ojã bi mam bu ja rá t'ohni:
 "Dá œcã ni ndehũ a ra pa gá zoju, ne
 dá øt'ahũ ra mate. Ne dá ze ahũ ra pa
 dá yan ahũ," ẽn'a Ojã. Nuya yũ pa ja
 buya Ojã sã da 'yøt'ahũ ran ho, nuya nám
 pa ya Ojã i sã di pø'ahũ. ³Ne dí honi
 xũn ho 'be'a gãtho ga øt'be, ngue hin di
 u't' yú mbui 'da 'be'a dí øt'be, n'damhma
 njon di c'aman'ũ rá 'befi Ojã dí øt'be. ⁴Ne
 nangue 'be'a dí øt'be dín nde ga ut yũ ja'i
 ngue majuañi yám 'behniga'be ra Cristo
 ua ja ra häi. Ne gãtho dí øt'be xũn ho
 ne hin dín xømbui'be, madague'bu xũn
 ngu ran unbi dín nu'be. Ne xũn hẽi 'be'a
 nám 'bu'be, ne ja'bu hin dí pa'be 'be'a ga
 øt'be. ⁵Ne xũn ngu yũ nidi i 'benzaga'be,
 ne dí ofãdi'be, ne dín nu'be 'da yũn 'yo'ts'i
 'bu in cue yũ ja'i. Ne 'da yũ pa ẽmme dí
 yã'be nangue ra 'befi xũn hẽi dí øt'be.
 Ne dí äthã'be 'da u yũ xui, hin dí a'be,
 pe dí tømda'be 'be'a din ja. Ne 'da yũ pa
 hin'yũ ga si'be. ⁶Pe n'datho ma mbui'be
 tengu rán säui a majuañi, ne dá øt'be
 ran ho nguetho dín 'yo'be rá Hogandãhi
 Ojã. Ne hin dadí xømbui'be nangue ma
 'befi'be, pe dí utã'be yũ ja'i ma yembui'be
 ne man huçcate'be. ⁷Ne dím mam'be a
 ram hma majuañi, nguetho di zec'be Ojã
 ga øt'be rá 'befi. Ne nangue ma hocja'i
 dí øt'ã'be, hingui sã di yaçpa'be yũ ja'i.
⁸Ja'bu i hnumansuc'be, ja'bu hin'na, nu'ũ
 'da di c'aman'ũc'be, nu'ũ mi'da im ma
 xũn ho dí øt'be, nu'ũ 'da im ma dí feh-
 nigã'be. Pe madague'a xũn ngu 'be'a man
 u yũ ja'i, dím mam'be 'be'a ngue majuañi.
⁹Bu i 'da ngue im ma ngue hingui paði
 'be'a dí øt'be, pe 'bu i 'da i paç'be xũn
 ho. Ne n'dapa ngu n'dapa i husca man
 ðate'be, pe guexta'a dí 'bu'be. Ne xũn
 ngu yũn unbi dín nu'be, pe hin dí tu'be.
¹⁰Ne nu'bu dín nu'be ra dumbui, 'bex
 di 'dac'be ran johya ra Hmu mahẽts'i.
 Nugã'be dí hyoya'be, pe xũn ngu u dí
 jap'be da ðin a ran ho, nguetho dí xicã'be
 'be'a di un'na Ojã. Ne hin'yũ 'be'a da zã

gam mam'be ngue ma mbeti zehẽ'be, pe
 hin'yũ 'be'a dadí 'be'be, nguetho Ojã di
 'dac'be gãtho dí hom'be. ¹¹Nu ahũ ma
 amigo ahũ guí 'buhmbũ bu ja ra hnini
 Corinto, ya dá xi ahũ gãtho 'be'a dím
 bẽni, nguetho dadí huçc'ahũ ngue gãtho
 ma mbui. ¹²Nugã'be majuañi dadí huçc'
 ahũ, pe nu ahũ hin ẽ ja nin huçcate
 nanguecã'be. ¹³Pe dí xi ahũ tengu tho
 'bu ma t'uhni ahũ, dami xoc ni mbuihu
 ne din ja ahũ ran huçcate nanguecã'be,
 tengu tho dí øt'be nangue ahũ.

Ojã i 'bupu mbo ma mbuihu

¹⁴O guín 'yohũ u 'da ngue hingui ẽc'yei
 Ojã, nguetho nte yũn jahũ n'da u øt' ran
 ts'o 'bu øt' ran ho n'da. Ne nte rán jaurã
 'bexui a ran nequi. ¹⁵Ne hin te rán jaurã
 ra Cristo a ra Satanãs ngue ra zĩthũ, ne
 hinga 'dat'a im bẽmmi n'da ra 'yẽc'yeyi a
 hingui ẽc'yeyi. ¹⁶Ne hin te rán jaurã rá ngu
 Ojã u yũ hmite, nguetho ni mbuihu rá
 ngu Ojã ngue i 'bui mazã. Ne gue'a bi
 man Ojã maya'bu: "Nugã dam 'bupu mbo
 yú mbui, ne dan 'yohũ, ne nugã ga øt'e yú
 Ojãgã u, ne nu'ũ ga øt'e ngue ma t'uhnigã
 u," bi 'yẽn Ojã. ¹⁷Janangue'a bi 'yẽn Ojã:
 "Damí 'uehmbũ bu, o guí tenhũ ngue'ũ
 hingui ẽc'yeyi, ne 'yo guí sãhũ 'be'a xũn
 ts'o. Ne ga øt'e ngue ni Ojãju, ne ga sin
 ahũ buya. ¹⁸Ne ga øt'e ni Tajũ ne nu ahũ
 ga øt'e ma ts'unt'ũ ahũ ne ma t'ixu ahũ."
 Gue'a bi man Ojã ngue nuĩxte rá ts'edi.

Bim pãh yú mbui yu 'yẽc'yeyi

7 Ma amigo ahũ dadí huçc' ahũ, ya xũn
 ngu yũn ho bi man Ojã da 'yørcahũ,
 pe jatho ga 'uehmbũ bu i ja 'be'a gãtho
 xũn ts'o. Ne ga 'uehmbũ 'be'a in nde di
 ts'on ma ja'ihũ, ne ma mbuihu. Jatho
 ga homhmbũ man'da man'da 'be'a dí gua'a
 dán hoju, ngue gan numansuhũ Ojã. ²Ne
 nu ahũ guí 'buhmbũ bu ja ra hnini Cor-
 into, dami bẽnc'be nanguecã'be, nguetho
 xinga n'da ahũ bi nu ran unbi 'be'a
 dá øt'ahũ, ne hin te dá øt'ã'be ngue di

ts'on'na ni mbuihu, ne xinga n'da ahü dá há ahü ngue m'bejua ga ɛn'ahü gui jurcahu. ³Nuya hin dín nde ngue ga damhya ahü, nguetho ya dí xi ahü ngue ɛmme dadí huɛc ahü, ne thocua thoho dím bɛn ahü, asta gue'bu ga tugä. ⁴Nugä dí ɛc'yei ngue guí ɔthu ran ho, ne gue'a ní hyu ma mbui a. Ne nu ahü gadí 'daju ran johya, madague xun ngu yun unbi dín nugä'be, pe ɛmme hu ma mbui ran johya. ⁵Nu'bu má songä'be bu ja ra häi Macedonia, ɛmme xun hej 'be'a dá ɔt'be, nguetho hɔnbu go hapu dá tho'be bi zuc'be yu ja'i, ne xun hej 'be'a nám 'bu'be ne mi ja ra mbidi ma mbui'be. ⁶Pe nu Oja nza'i i hurpa yú mbui u to'o i tu yú mbui, ne bi hyurca ma mbui'be 'bu mi zom bu ra Tito. ⁷Bi hyurca ma mbui'be nangue gá hyurpa rá mbui ra Tito 'bu gmí 'buhmbu bu. Nu ra Tito bi xicä'be ngue ɛmme bi du ni mbuihu nangue 'be'a gá 'yøthu ngue hingui ho. Ne bi xicä'be ɛmme gmín ndehu guin nuju. Ne nu'bu mi c'aman'ugä 'da, nu ahü bu gá yanjü. Ne nangue guím bɛnju, man'da i hu ma mbui. ⁸Bi du ma mbuigä 'da yu pa nangue rá mbudi søcuä dá pen'nahu bu, pe hin'na ya. Bi du ma mbui nangue ra dumbui dá 'da ahü. ⁹Nuya dadí johyagä, hin nangue bi du ni mbuihu, pe nangue gá päh nin 'yomfɛnihü 'bu mi du ni mbuihu. Ne nu Oja bi japi ngue bi bɔmanho 'be'a dá xi ahü. Ne nte man unbi bi gohi 'be'a dá ɔt'a'be. ¹⁰Nguetho nu'u i hon Oja 'bu i tu yú mbui, di japi di päh yú mbui nangue yú ts'oqui, ngue da yañi, ne da 'ue'a ra dumbui buya. Pe nu'bu i tu yú mbui ngue hingui pañi 'be'a da 'yøt'e ne im bɛn ra ximhäi, hin di päh rá mbui 'bu, pe man'da di un ran ɔte buya. ¹¹Nu ni dumbuihu bi 'da ahü ran 'yomfɛni xun ho nangue gá hyomhbu Oja, ne ɛmme gá hyumbi gá hoju 'be'a bin ja. Ne ɛmme gá numan'uhü a ngue bi 'yøt' ra ts'oqui, ne ɛmme gá suhu 'be'a bin ja. Ne gá un ran unbi to'o bi 'yøt' ran ts'o, ne ɛmme gán

ɛhyahu gui 'yøthu ran ho. ɛmme gmín ndehu xcä mbagä bu xcä ze ahü. Ne ya gá 'yuhmbu bin ho a ra ts'oqui gmín 'yohu. ¹²Jananjabu gue'a dá ɔt'ahu ra søcuä a, ngue hinga hɔnt'a ngue di hoc rá mbui a ran 'yohu ngue bi 'yøt' ran ts'o, xinga gue'a bi t'ørpa ran ts'o, pe nangue ma søcuä dá ɔt'ahü, Oja bi zä bi 'yut'ahu ngue majuañi guí tengahu. ¹³Janangue'a ɛmme hu ma mbui'be. Ne man'da dadí johya'be nu'bu mi xic'be ra Tito ngue gá hyurpa rá mbui a nangue 'be'a gá 'yøthu. ¹⁴Ne dá xih ra Tito, gue da t'omanho a rá m hma bu guí 'buhmbu. Ne gue'a gá 'yørpahü, gá 'yomanho a ram hma bi xi ahü. Janangue'a hin dí pe'ts' ma sägä nangue 'be'a dá xifi, pe ɛmme i hu ma mbui. ¹⁵Nguetho nu'bu mí mba bu ra Tito, ɛmme gá numansuhü, ne ɛmme gán ɛhyahu gá 'yøthu 'be'a gätho bi xi ahü. Janangue'a man'da bin ja rán huɛcate ra Tito nangue ahü bu. ¹⁶Ne ɛmme hu ma mbui nguetho sä ga ɛc'yei ngue majuañi guí ɔthu ran ho.

Yún t'unni yu 'yɛc'yei

8 Ma zu cu'ahü, dín nde ahü gui pähmbu 'be'a gätho bi 'yøt' rá mate Oja bu mbo yú mbui yu 'yɛc'yei dim peti bu ja ra häi Macedonia. ²Nu yu 'yɛc'yei bu bi nu ran unbi nguetho yu hyoya thoho u. Pe guemhma ɛmme i ja ran johya yú mbui, ne man'da man'da di unda yun t'unni yú mi'yɛc'yeihü. ³Nugä dí hañanjuani ngue bi unni xun ngu, madague'a hin'yü 'be'a da gopu ja rá nguse, ne rá pähazehe bi uni. ⁴Ne bi 'yác ra mate ngue ne'u da gom'ma ram fäts'i din t'un'ndu yu hyoya 'yɛc'yei bu ja ra häi Judea. ⁵Ne man'da xun ho bi 'yøt'e xinda gue'a dá bɛngä, nguetho m'bet'o thoho bi hyon rá pähä Oja ngue di bɛnbi 'be'a da 'yøt'e, ne nubuya bi xiqui ngue da mbäxqui ga fäx u yu cu. ⁶Nu ra Tito rá mbudi bi xi ahü nangue yun t'unni gui umhbu. Ne dá xi'be ra Tito di jua'a

di peti gätho nin t'unnihü gá mamhbü gui umhbü, nangué nin huçcatehü, ngue ra mate thoho. ⁷ Nu ahü emme xün ngu yün ho guí øthü, ne i ja ni t'ęc'yeihü xün ho, ne sä guím mamfü rá mhan Oja xün ho, ne emme guí pähmbü xün ho, ne emme guí ғыha gui 'yøthü rá 'befi Oja, ne ja ahü nin huçcatehü nanguecä'be. Pe nuya xün ho 'bü gui umhbü xün ho nin t'unnihü, n'damhma hin te gui 'behmbü nangue rá 'befi Oja guí øthü. ⁸ Nugä drá Pablogä hin dín nde ga manda ahü 'be'a guí øthü. Nuna 'be'a bi 'yøt' yu cu bü ja ra häi Macedonia, n'da ra hmepya a. Nu'bu ngubü gui 'yøthü, da zä ga paçä ngue majuañi i ja ahü nin huçcatehü nangue yu 'yęc'yei. ⁹ Nguetho guí pähmbü rá mate ma Hmuhü ra Jesucristo. Nu'a tengü 'bü ra membeti a, pe bin hyoya nangueju ngue bi nde din jaju xün ngu. ¹⁰ Nuya i ja a ga xi ahü 'be'a dím bęngä. Xün ho 'bü gui juahmbü 'be'a gá dümhbü má jeya, nguetho emme gán ғыyahü má jeya gá un nin t'unnihü. ¹¹ Nuya dami pethü nin t'unnihü, ne daman ғыyahü ya, tengü 'bü rá mbüdi gá bęmhbü, ne gui umhbü 'be'a gätho sä gui umhbü. ¹² Nu'bu ja a nde di un a n'da, Oja da numanho, 'bü gue'a rán theui 'be'a pe'ts'a n'da a di uni. ¹³ Pe hin dí ғna go dín danyeyi u 'da o dim membeti u 'da nangue a gá unhdü, ne nu ahü büya hin'yü 'be'a gui hyomhbü. ¹⁴ Pe nu'a dí xi ahü, pe nuya xün ngu i ja ahü, xün ho 'bü gui unhdü ts'ü u 'da hin'yü 'be'a da hyoni. Ne nu'bu da zøn ra pa ngue hin'yü 'be'a gui hyomhbü, nu'u di ze ahü u. Janangue'a gätho thocua thoho din ja 'be'a da hyoni. ¹⁵ Ne gue'a mán t'o'ti bü ja rá mhan Oja: "To'o di peti xün ngu, pe hin da bong thoho a da hyonse, pe ne'u di peti zu ts'ütho, hin te di 'bedi."

Ra Tito ne'u in 'yohü

¹⁶ Dí emfe jamadi Oja ngue bi 'dac mam fäts'i'be ra Tito, ngue ne'a emme im bęn ahü ne emme ғыha nangue ahü.

¹⁷ Ngue nu ra Tito min nde da 'yøt'e 'be'a dá xifi, ne'a mi ja rá pähä zehe da mba bü. ¹⁸ Ne da mbe ra Tito na man'da ra cu ngue dí penhdä bü, nu'a im man rá mhan Oja xün ho, ne gätho yu 'yęc'yei ngubü im ma nangue'a. ¹⁹ Ma mi'yęc'yeihü bi huanhna ran 'yohü na, ngue dan 'yohe 'bü dá hauxe ra mbeti bü Judea. Ne gue'a ná uh man huçcatehe ngue dín nde ga fäx ma cuhü, ne dí nuixte ra Hmu mahęts'i a. ²⁰ Nugä'be dadí jamansu 'be'a dí øt'be nangue yün t'unni xün ngu, nguetho hin dín nde din ja 'be'a dí c'aman'uc'be. Ne gue'a í than'ndü mi'da yu cu ngue ga mbähmbe 'bü dá hauxe a ra mbeti. ²¹ Nguetho dín nde ga øt'be gätho xün ho bü na nu Oja nepu na nu ma mijä'i'be. ²² Ne ga pen'nahü bü man'da ra cu mahøn'a ngue da mbähä ra Tito. Ne nuna dí pähmbe ngue ra 'yęc'yei xün ho na. Nehna emme ғыha da 'yøt'e xün ho rá 'befi Oja. Emme nde da mba bü da nu ahü, nguetho ya dá xihna nangue ni hogant'øt'ehü. ²³ Ne nuna ra Tito, man 'yo'be nangue ma 'befi dadí ze ahü. Ne nu'u mi'da in 'yohü ra Tito, yám 'behni u yu 'yęc'yei dim peti ua. Ne da mbäx ahü nangue rá 'befi Oja, gue'a dín nequi xün ho rá nuixte ra Cristo bü guí 'bühmbü. ²⁴ Nuya dami 'yørca'be ra mate gui simanhohü yün 'yohü, n'damhma gätho mi'da yu 'yęc'yei da bađi ngue majuañi i ja nin huçcatehü, tengü tho dím mangä ngue nzai i ja ahü ran huçcate.

Di pet yün t'unni nangue yá mi'yęc'yeihü

9 Nugä hingui jatho ga xi ahü nangue gui zehmbü ni mi'yęc'yeihü, nangue yün t'unni gui unhdü. ² Nguetho dí pađi ngue emme i ja ahü ra pähä gui zehmbü u. Ne ya dá xih yu ja'i ngue i 'bücua ja ra häi Macedonia 'be'a guí øthü bü ja ra häi Acaya. Dá xihya ngue gán ғыyahü gá pet nin t'unnihü má jeya. Ne yu cu ua

nde da den'nahü 'be'a guí øthü. ³Nuya dí pen'nahü ya yü cu da mbäx ahü gui pethü nin t'unnihä jannangue'a di ja bü 'bü dá songähe bü, ne din nequi ngue guín øyahü gui fäxhü yü hyoya, tengu dá xih yü cu ua ngue guí øthü. ⁴Ne nu'bü ga mbähmbe bü ü 'da yü mengu ua ja ra häi Macedonia, ne hin xquín øyahü gui pet nin t'unnihä, ga pe'ts' ma sähu 'bü. Nguetho emme dí øc'yei guí øthü 'be'a guím mamhbü. ⁵Janangue'a dá xihya yü cu dim 'bet'o da mba bü, di ze ahü, n'damhma da zä gui pethü gätho nin t'unnihä, di jua a gá mamhbü. Ne nu'bü dá mbähmbe bü, ya xti guadi xquí pet'ü gätho nin t'unnihä. Ne nu man 'yohe da baði ngue gá umhbü nangue ni pähä zehéhü, ne hin nangue dá xi ahü. ⁶Dami bëmhbü ya, to'o i tu zü yoho yü hmudä, zü yoho da xoc'ü, pe to'o da duhu xün ngu, da xoqui xün ngu ü. Janangue'a mpähä thoho gui unhdü yü hyoya yün t'unni, ne nu Ojä xün ngu ran japi di 'da ahü büya. ⁷N'da ngu n'da di uni tengu im bën rá mbüi zehe di uni. O gadí umhbü 'bü hin guín ndese ni mbüihü, pe xinga gue'ü mi'da da xi ahü gui umhbü. Nguetho Ojä di huøc'ü to'o i ja ran johya di uni. ⁸Nu Ojä sä di 'da ahü xün ngu, janangue'a dí gua a gui hyonsehä, pe ne'a thocua thoho gui unhdü to'o hin'yü 'be'a da hyoni. ⁹Nt'o'ti bü ja rám hman Ojä to'o ngue di unni xün ho ü yü hyoya, nu'a rá hogant'øt'e da gohi mazai. ¹⁰Nguetho nu'a Ojä ngue nzaí di un yü hmudä to'o i tupü ja ra huähi, ne di japi din xändi ngue din ja 'be'a da zi, guet'a Ojä di 'da'ahü ra hmudä dán xänd ni hogant'øt'eü, tengu bü nan xänd yü hmudä bü ja ra huähi. ¹¹Nu Ojä di 'daju xün ngu, n'damhma da zä xø ga thojü xün ngu büya. Ne nu'bü dá undähe nin t'unnihä, ne to'o da hyani da 'yøspa Ojä ne di un ra jamadi Ojä. ¹²Yoho yün ho da böni nangue nin t'unnihä, nu yü 'yøc'yei din ja 'be'a da hy-

oni, ne gätho ü di un ra jamadi Ojä büya. ¹³Ne gätho to'o da hyän nin t'unnihä da 'yøspa Ojä, nguetho nu nin t'unnihä ra hmeppya a ngue majuañi guí øc'yeihü rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne emme di johya ngue guí pähmü ni cuhü ü, ne'ü gätho mi'da yü cu. ¹⁴Ne to'o da hyän nin t'unnihä, da 'yäp Ojä da mbäx ahü, ne di huøc' ahü büya, nguetho i ja ahü xün ngu rá mate Ojä bü mbo ni mbüihü. ¹⁵Pe jamadi Ojä nangue ran t'unni emme xün ho bi 'daju, ngue rá Ts'ant'ü, ne hingui sä gam bëmhbü hangu na ngu di muui a. Janangue'a nu'bü dí m bëmhbü 'be'a bin 'daju, hin ga hyøju 'be'a dí peshü 'bü.

I ja rán t'èdi ra Pablo 'be'a da xih yü 'yøc'yei

10 Nugä drá Pablogä, emme dí n de ahü gui 'yøhmü a ga xi ahü, pe janate tho ga xi ahü, tengu thoho 'bü da xi'azehéhü ra Cristo. Nguetho guí 'bühmbü bü 'da ü sä øna mbe dí n su 'bü dí 'bühmbü bü, ngue'a janate tho dí m mangä, pe nu'bü dí pen'nahü ma søcuä, emme nts'edi dí m mam büya, sä øn ü 'da. ²Nu'bü dá mbagä bü, hin dí n de ga ut'ahü hangu rá ts'edi man zambüi, pe sä ga damhyağä ts'ü to'o im ma ngue dí m bønsegä'be 'be'a dí øt'be. ³Majuañi dyü ja'i thohoga'be ua ja ra ximhäi, pe hin dí tøm'be ua a ra ts'edi ná taçu ra ximhäi. ⁴Nuju hinga gue'a ma ts'edizehe nán sühmü, pe rá ts'edise Ojä a ná taçu rá ts'edi ran ts'o. ⁵Nangue rá ts'edi Ojä dí hecuahü yün 'yøts'i yü ja'i nangue 'be'a päse, ne'ü hinguin nde da ba Ojä. Ne nu rá ts'edi Ojä da zä di päpa yün 'yomfëni yü ja'i ngue 'da'anguui da bëmhbü ra Cristo. ⁶Ne nu'bü ya dá pä'be ngue majuañi guí øthü 'be'a in nde Ojä, nugä ga hut'anzambüi ngue ga 'uec'ü 'da guí 'bühmbü bü, ngue hingui nde da 'yøt'a in nde Ojä. ⁷Dami bëmhbü ya 'be'a i t'øt'ahü. 'Bü i 'da ahü ngue im bëni ngue majuañi in 'yohü ra Cristo, xün ho 'bü,

pe jatho da bađi ngue necä'be dín 'yo'be ra Cristo. ⁸ Hin dí pe'ts' ma sä xun ngu yu nidi ga xi ahü, ngue bi 'dac man t'edi'be Oja. Nu Oja bi 'dac'be ra ts'edi ga ze ahü man'da gui paḥmbü Oja, pe hin nangu ga ts'ongä'be ra 'befi bü. ⁹ Nugä hin dín nde gui suhü nangu 'be'a dí ot'ahü. ¹⁰ Nguetho 'büpu 'da di c'aman'ugä, ne en'u: "Emme ja rá ts'edi rá söcuä ra Pablo, pe nu'bü i 'bücuä hin'yu rá ts'edi, ne hingui sä din ya xun ho," en u 'da. ¹¹ Pe jatho guim beḥmbü 'da ahü ngue tengü bü nan ja rá ts'edi u ma söcuägä, ne ngutho 'bü dá xi a zehéhu. ¹² Nugä'be hinga 'da'igu dím beḥmbe yu ja'i i 'büpu, ngue i ja ran 'yets'i nangu 'be'a ena paše u. Pe nu'u to'o im beḥi man'da i paše xinda gue'u mi'da, pe hingui pa a majuḥi. Nguetho sä i nuḥpa yá miḥa'ihu nangu 'be'a im beḥse. ¹³ Pe nugä'be hin dím mam'be man'da ja man t'edi'be xinda gue'a bi zänga'be Oja, pe hont'a dí ot'be 'be'a i xic'be Oja. Ne bi xic'be Oja dam pe'be bü guí 'büḥmbü. ¹⁴ Ne njon da zä da 'yena man'da bi tho'a dá ot'be, xinda gue'a bi xic'be Oja 'bü mbüdi thoho dá söm'be bü guí 'büḥmbü dá xi ahü rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁵ Ne hin dín nde ga em'be ngue ma 'befi'be 'be'a bi 'yot'u mi'da bü guí 'büḥmbü, hont'a ma 'befi'be ga ja ahü guim bentü ni t'ec'yeihu xun ho, ne gue'a dí zä ga ot'be man'da ra 'befi bü, 'bü da xic'be Oja. ¹⁶ Ne sä ga mbe'be bü mi'da yu hnini büya ngue man'da yatho guepu njom bi xih yu ja'i rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne njon da zä da ma ngue n'dan'yo dá thoepa rá 'befi bü. ¹⁷ Hingui ho 'bü din 'yēzehe n'da, pe man'da da hyadumbü da 'yēspa ra Hmu mahets'i. ¹⁸ Nguetho hin te di muui 'bü din 'yēzehe n'da, pe nu'bü i ot'e 'be'a da numanho Oja, gue'a di muui.

Ra Pablo bi ma nangu yu hyäte

11 O gadín xömbüihü 'be'a dí xi ahü ya, madague'a dí yatontogä ts'u.

² Pe nugä emme dí ḥaḥ ma mbüi nangu ahü, nguetho i ja bü mbo ma mbüi rán huēcate Oja. Ne emme dín nde ahü hönse ra Cristo guin numanhohü, tengü n'da ra hmute ngue hin di ts'on rá mbüi, hont'a in numanho a to'o dim 'büḥmi. ³ Pe dín su ngue di ts'on nin 'yomfēnihü nangu ra fehni im man ra zithu, tengü thoho bi 'yörpa ra zithu ra Eva rá mbüdi thoho, ne ts'ürpu thoho di ja ahü ngue hinga gätho ni mbüihü guin numanhohü ra Cristo. ⁴ Pe emme guí öḥmbü 'be'a gätho i xi ahü 'da yu ja'i ngue i söm bü guí 'büḥmbü, madague'a i xi ahü n'dan'yo ra Jesús ngue'a hin din theui a dá xi ahü, ne n'dan'yo n'da ran 'yomfēni in nde di 'da ahü, ne i xi ahü n'dan'yo thoho nangu ran ho ma'da'yo, xinda gue'a dá xi ahü. ⁵ Pe nugä hingui coh ma ts'edigä xinda gue u 'da guí tenhdü, ngue im manse ngue man'da yá 'büihü ra Jesucristo. ⁶ Pe dí pačä a majuḥi ran 'yomfēni nangu Oja, ne gue'a dá ut'ahü xun ngu yu nidi, madague'a hingui sä dan höt'ahya tengü'u yun 'yohü. ⁷ Uague guí emḥbü hingui ho dá ot'ä nguetho nte dá ḥac'ahü 'bü má mangä rán ho ma'da'yo ra Cristo bü. Pe dá ot' ra 'befi dá honse man ts'ihme, nguetho min nde ga ze ahü. ⁸ Ne nu'bü má xän'nahü bü, nu'u yu 'yēc'yei i 'büpu mi'da yum peti, gue'u bi 'dacä 'be'a dá hongä bü, janangu'e'a bi zä dá xi ahü ran ho ma'da'yo ne nte dá ä ahü. ⁹ Ne nu'bü mám 'büḥmbü bü, him mi ja 'be'a dá hongä, ne hin te dá ä ahü. Pe nu'bü mí zöm bü ma cuhü yu mengü macedonia, bi 'dacä 'be'a madi 'becä. Ne ngubü ga ot'ahü mahön'a bü, hin te ga ä ahü. ¹⁰ Ne dím ma majuḥi bü ja rá hmi ra Cristo, ngue hin te ga ḥacua yu cu 'büpu ja ni häihü Acaya, nangu rá 'befi Oja dí ot'ä bü, ne njon da zä da xiqui ga äḥ ra mbeti. ¹¹ Ha gue'a dí ot'ä gní 'yemḥbü hin dadí huēc'ahü, pe Oja i pađi ngue dadí huēc'ahü. ¹² Ne ga thoqui tengü dá ot'ä, n'damhma di

nequi ngue hinga 'da'igu dí øthe yu hyäte madague'bu ná yat'a ɛna i øt'e xun ho rá 'befi Oja. ¹³ Nu u im manse u ɛna yú 'bäihü ra Cristo, pe him majuani im man u, yu hyäte thoho, ne hin yú 'bäihü ra Cristo u. ¹⁴ Pe nde'bu hin gui hyonya thohohü 'be'a i øt'u, nguetho nese a ra zithu da zä da hyä ahü, da zä da 'yøt'e tengu 'bu n'da ra hogam'behni mahɛts'i bá pen'na Oja. ¹⁵ Janangue'a 'da'igu øthu u yú 'yɛhe ra zithu, ne im bɛn yu ja'i yu hogam'behni u. Pe da zɔn ra pa da nu ran unbi din thehu 'be'a bi 'yøt'e.

Ran unbi bi nu ra Pablo nguetho rá 'bäiui ra Cristo a

¹⁶ Pe ɛmme dí nde ahü gui 'yøhmbu 'be'a dí xi ahü, madague'bu guím bɛmhbu ngue dí tontogä ts'u 'bu dí manse 'be'a dí øt'ä. ¹⁷ Nu'bu dímanse 'be'a dí øt'ä, ɛna gue'bu hinga gue'a bi xicä Oja ngue gam ma, pe ɛna gue'bu dí tontogä ts'u 'bu dímanse mangä tengu na. ¹⁸ Pe nu yun 'yohu bu i xi ahü nangue yün hose, nuya necä ga xi ahü ts'u nangue man hose. ¹⁹ Nu ahü ɛmme xun ho nin 'yomfɛnihü, pe ɛmme guí ɛhyahu guí øhmbu 'be'a i xi ahü yu tonto. ²⁰ Ne ɛmme gadí hohü gan 'yɛhehu to'o in nde di manda ahü, madague'bu i hä ahü o gue i ä ahü 'be'a gätho i ja ahü. Ne guín numansuhü u ɛmme din 'yɛzehe, madague da mbep'a ni hmihü, pe guexta'a guí tenhdü u. ²¹ Nugä'be hingui sä ga øt'be tengu u, pe gue'a gním mamhbu hin'yü ma ts'edigä'be. Nu'u yun 'yohu guí 'buhmbu bu im man yün hose. Necä ga hut'anzambu gam mangä ts'u nangue man hose, tengu n'da ra tonto. ²² Ná yat'u ngue yu hebreo u, pe necä drá hebreögä. Ne ná yat'u gue yu israel u, pe necä drá israelgä. Ne ná yat'u gue yüm bom'beto ra Abraham u, pe necä drám bom'betogä ra Abraham. ²³ Ne ná yat'u ngue yú 'yɛhe ra Cristo u, pe nugä man'da drá 'yɛhegä a ra Cristo

xinda gue'u. Nuya dímanse mangä tengu n'da ra tonto. Nugä man'da xun ngu ra 'befi dí øt'ä xinda gue'u 'da yun 'yohu, ne man'da xun ngu yu nidí dán ofädigä, ne xun ngu yu nidí dá nu ran unbi nangue yüm fei, ne xun ngu yu nidí mi ɛna xtá thogä. ²⁴ Ne cut'a nidí bi 'yørcä 'däte ma 'de'maguto yüm fei u ma menguhe yu judío. ²⁵ Ne nhyundi bi 'benzagä, ne n'dandí yu ja'i bi bat'adogä. Ne nhyundi án xen'a ra barco mi hugä büya, bi zo bu ja ra dehe, ne 'däte ma goho ora dá o bu ja ra dehe büya. ²⁶ Pe xun ngu yu nidí dán 'yögä ne xun ngu yu nidí má guepu xcä tugä bu ja yu dæthe, nepu 'buh yu bɛ. Ne bi gorcä ra 'yu ma menguhe yu judío, ne'u hing yu judío. Ne mi ɛna xtá thogä bu ja yu hnini nepu ja yu dæpo. Ne dá hu yu barco bu ɛmme en ra dehe ran dæhi ɛmme nts'utho. Ne mi ɛna xtá hyögä u yu hyäte 'yɛc'yei. ²⁷ Ne ja'bu ɛmme dá yäcä nangue ma 'befi, ne bin unba ma ja'i, ne ja'bu nya'a thoho hin dán açä. Ne ja'bu nya'a thoho hin dán sihmegä, xinga gue ra dehe dá sigä. Ne ja'bu xun se nguetho hinga xøt'a ma pahnegä. ²⁸ ɛmme xun he'i 'be'a dí øt'ä, ne'u yu 'yɛc'yei gätho hønbu go hapu dim peti ɛmme dí hädumbüi ga jamansugä u. ²⁹ Ne'a dí øt'ä 'da'angu dí sägähe u 'be'a gätho i sä u, nu'bu 'bu a n'da ra 'yɛc'yei xun güent'i, dí com'be rán güent'i a. Ne nu'bu n'da ra 'yɛc'yei i øt' ran ts'o, nugä ɛmme dí cuegä nangue a to bi 'bepi da 'yøt'e. ³⁰ Pe nu'bu i ja a dínde dá yädä, pe hønt'a dán güent'igä dá yädä. ³¹ Nu Oja rá Ta ma Hmuhu ra Jesucristo majapi mazai a, i paði ngue hing ra fehni dímanse mangä. ³² Tengü dá øt'ä n'dandí nu'bu mám 'bucä bu ja ra hnini Damasco, nu'bu min ts'ut'abi ra Aretas, ne nu'a ra ts'ut'abi bi xi u yu dofui da gorca ra 'yu bu ja ra goxthi rá mbä't'i ra hnini, mim bɛni ngue da bendgä bu. ³³ Pe nugä dá pøngä bu ja n'da ra ventana ne dá hugä bu ja n'da

ra da'bòts'e, ne nu'u ma amigo bi ca'ma ra 'bòts'e ngue ra xahi bu thi rá mbà't'i ra hnini. Ne him bi bendgä u yu cot'yu. Mahotho dá øt'ä 'bu má pøngä bu ja ra hnini Damasco.

Oja bi 'yurpu mahets'i ra Pablo

12 Nu'bu dí m mansegä 'be'a dí øt'ä, hin te di muui. Pe guemhma ga xi ahü 'be'a bi 'yurcä ra Hmu mahets'i 'bu n'dandj. ²Bi bongä 'de'magoho njeya Oja bi zixcä bu mahets'i. Hin dí paçä 'bu ne'a ma ngøc'yei o hin'na, pe Oja paði 'bepu ín ja. ³Hønt'a dí paçä ngue dá mba mahets'i, hin dí paçä 'bu n'youi ma ngøc'yei o hin'na, hønt'a Oja paði 'be'a dá øt'ä. ⁴Ne nu'bu mí ts'ixcä bu guerpu mahotho, dá øcä 'be'a bi hmam bu, ne njongui man yu ja'i tengu a. Ne him bin 'dac ran t'edi gam ma 'be'a dá øpu. ⁵Ne nuna bi t'ørcä i sä xcä yaðä a 'bu gue'a xcä be'ni gam ma, pe hønt'a man hosegä gam mangä ngue dí paçä hin'yü ma ts'edi zehegä. ⁶Nugä i jagä 'be'a xcan 'yexä 'bu xcä ndegä ne hin dadín hyät'ä tengu 'bu ra tonto, nguetho da zä xcä ma majuani 'be'a bi t'urcä. Pe hin dín nde ngue gue'a dí t'escä a, pe dín nde ngue gue'a in nuse yu ja'i a dí øt'ä dí numansugä u, ne'a 'be'a øse ngue dí m mangä. ⁷Nugä dá nugä emme mahotho bu. Pe nu ra zjthu bi 'dacä n'da ran unbi dí sägä. Ne Oja bi un ran t'edi da 'yørcä, ndeque hin dan 'yeczehegä nangu 'be'a bi 'yurcä Oja. ⁸Ne hyundj dá äpä Oja ngue di 'uec'i ts'u ran u i jagä. ⁹Pe nu'a Oja bi xiqui hin di 'uec'a ran u, pe di 'dacä rá mate ne rá ts'edi sä ga hä'tä ran unbi. "Nu'bu hin'yü ni ts'edizehe, man'da di nequi ma ts'edigä," i engä Oja. Janangu'e'a nu'bu hin'yü ma ts'edi zehegä, man'da emme dadín johyagä, nguetho dí paçä ngue'a man'da dí nequi rá ts'edi ra Cristo. ¹⁰Nuya hingui tu ma mbui 'be'a dí øt'ä, madague'a xun ngu yun unbi dín nugä, ngue di c'aman'ug yu ja'i, uague i pa ma uguigä.

Ne hingui tu ma mbui nangu 'be'a i ørcä yu ja'i 'bu dí øt'ä rá 'befi ra Cristo. Nguetho nu'bu hin'yü ma ts'edi, pe man'da di 'dac rá ts'edi ra Cristo.

I hah rá mbui ra Pablo nangu yu 'yec'yei bu Corinto

¹¹Nu'a 'be'a guím be'ngahu, jatho ga xi'asehu 'be'a dí øt'ä, tengu 'bu drá ton-togä. Man'da xun ho 'bu xquím mansehu man hogä xinda gue'bu gam mansegä. Nu yun 'yohu guí tenhdü, hin'yü 'be'a i ja u ngue hin'yugä, madague'a nte i jagä a di muui. ¹²Nu'bu mám 'bucä bu, dá ut'ahu ngue majuani ma 'bäigä'be ra Jesucristo, hin dán xømbui 'bu má ut'ahu yun t'øt'e nuixte ne yu hyonya nt'øt'e gue gä nusehu 'bu mám 'buhmbu bu. ¹³Hanja guím mamhbu ngue hin dá øt'ahu bu tengu dá øt'ä bu 'buh mi'da yu 'yec'yei. Pe 'da'angu dá øt'ahu, pe hønt'a n'da, ngue hin dá ä ahü 'be'a dá hongä. Ha gue'a gni 'yenjü hingui ho a dá øt'ä. Pe dami pun-gahu 'bu. ¹⁴Nuya ná hyundj ga mbagä bu. Ne hin te ga ä'ahu 'be'a dí hongä mahøn'a, nguetho hin dín ndegä a ni mbetihu, pe dín ndegä gan jahü tengu 'bu ma t'uhni ahü. Ne hinga gue'u yu t'uhni i pe'ts'i 'be'a i hon rá ta o rá mbe. Pe nu yu ta ne yu mbe i pe'ts'i 'be'a da hyon yú t'uhni. ¹⁵Pe da hyu ma mbui 'bu da zä ga 'bedi 'be'a gätho dí pe'ts'i guerpu da zä ga hon'na ran ho ni mbuihu, ne guerpu go him mi sä dam pefi ga ze'ahu. Pe masque hin gadí huçgahu tengu bu na huçc'ahu. ¹⁶Ne guím mamhbu majuani ngue hin te dá haçä ni mbetihu, pe guím be'mhbu 'da ahü ngue dá taçä ni mbetihu ngue guí emhbu dá hä ahü. ¹⁷Ha guím be'mhbu dá hä ahü ngue dá pen'nahü yun 'behni bu. ¹⁸Nugä dá ndep ra Tito da mba bu, in 'youi man'da ma cuhu. Guí pa'mbu hin te bi da'ha ngue damá 'yä ahü. Nguetho 'da'ingu dí m be'ngä'be ra Tito ngue dadí huçc'a'be, ne 'da'ingu bu na øt' ma 'befi'be. ¹⁹Ma cu'ahu, dadí huçc'ahu,

dín 'yohu ra Cristo. Ne Oja pađi majuani a dí m mam'be ya, ngue dí hom'be 'be'a dín te ni mbuihu. Janangue'a dí honi ga tapá u yam hma him majuani, ngue im man'u yu hyäte di ugui. Ne hinga gue'a guim bembu 'da ahü, ngue guí emhbu dí hom'be guin numanhoju. ²⁰Pe dí su ngue hin gan numanhogä 'be'a guí othu bu 'bu dá mbagä bu. Pe ne da du ni mbuihu 'be'a ga xi ahü buya. Dí su ngue ga tin ahü gadín suhmbu n'da ngu n'da ahü, ne gadín seyabahü, ne gadín cufu n'da ngu n'da ahü, ne gadín tafu n'da ngu n'da ahü, ne gadín c'aman'uhü, ne gadín 'yopatho 'be'a gadín xihmbu, ne gadín 'yzehehu, ne dí su ga tin ahü hinga gue'a guí othu bu ja nim petihu. ²¹Ne nu'bu dá mbagä bu, dí su ngue ma Ojahü di jaqui ga pe'ts' ma sä nangu 'be'a guí othu bu. Ne din jagä ra dumbui nangu to'o bi 'yot' ran ts'o mam'bet'o, ne guexta'a hin ni päh yé mbui, him bi 'yap rá punbi Oja nangu ran ts'o bi 'yot'e, gue'u bi 'yot' ran 'yom't'eni, ne'u bi zinba yú xisu mi'da yun 'yohu.

Rán zofu ra Pablo, ne yun zengua

13 Na hyundi ya ga mbagä bu gan nu ahü. Ne nu'bu dá mbagä bu, ga juanbä u i 'bähmbu u yoho o gue hyu yu testigo. ²Nu'bu mám 'bucä bu mam'bet'o dá damhya u to'o zai i ot' yun ts'o. Nuya ga xi'u mahon'a ne gätho mi'da ahü, nu'bu dá mbagä bu mahon'a, to'o gätho i ot' ran ts'o hin ga huçthoho u. ³Ne nu'ahu da zä gui pahmbu xun ho ngue majuani rá ts'edi ra Cristo 'bu ja a dí m mangä buya, ne him ma ts'edi zehögä. Ne nu'a ra Cristo hingui 'beh rá ts'edi ne guí pahmbu nguetho dim pepu mbo ni mbuihu rá ts'edi. ⁴Nu ra Cristo him mi ja rá ts'edi 'bu mi du bu ja ra pont'i, pe nuya i 'bui nangu rá ts'edi Oja.

Necä'be hin'yü ma ts'edi zeh'e'be tengu tho a ra Cristo 'bu mi du, pe nuya dín 'yohe ra Cristo nangu rá ts'edi Oja, n'damhma da zä ga hoc'ahu bu. ⁵Nuya n'da ngu n'da ahü dami bembu xun ho mbo ni mbuizehehu, janangue'a gui pahmbu majuani guí ec'yeyihu o hin'na. Nu'bu hin gan hyäzehehu, sä gui pahmbu majuani i 'bupu mbo ni mbuihu ra Cristo. ⁶Necä'be dín nde ahü gui pahmbu ngue majuani dí ec'yeyi'be ra Cristo. ⁷Dí ap'be rá ts'edi Oja ngue gui 'yothu ran ho, ne hin nangu da bomanho ma 'befi bu, nguetho man'da dín nde ahü gam 'bumanhohu ra Cristo, xinda gue'bu guin numansuc'be. ⁸Nugä'be hin dín ndehma ngue ga hem'be to'o i ot'a majuani pe hont'a dín nde ga ot'be 'be'a di ze u. ⁹Da hyu ma mbui'be 'bu di zac ni mbuihu nangu Oja, madague'a guim bembu ngue hin'yü ma ts'edi'be. Pe hont'a dí ap'be Oja ngue din te ni mbuihu nangu Oja. ¹⁰Dí ot'ahu ngue gui hoc ni mbuihu, nguetho hin dín nde nts'edi ga damhya ahü 'bu dá mbagä bu. Nu Oja bi 'dacä ran t'edi ngue ga tet'a ni mbuihu, pe him bi 'dac ran t'edi ga ut'a ni mbuihu. ¹¹Nuya hont'a dí xi'ahu ya, ma za cu'ahu, Oja gui cohmbu bu guí 'buhmbu. Pe man'da din te xun ho ni mbuihu. Ne dami bembu 'be'a gätho dá xi'ahu, nde'bu n'dat'a guim bembu n'da ngu n'da ahü, ne gam 'bumanhohu, ne hin gan suhmbu bu. Ne Oja da zä man'da di huç ahü ne da hyu ni mbuihu. ¹²N'da ngu n'da dami zomanhothu nangu ran huçate, nguetho n'dat'a ra Hmu dí tenhü. ¹³Ne gätho yu 'yec'yeyi 'bucua i pen'nahu ran zengua. ¹⁴Nu rá mate ma Hmuhu ra Jesucristo, ne rán huçate Oja, ne rá m fäts'i rá Hogandahi Oja dí comhbu gätho ahü. Ne hont'a dí xi ahü ya.

GÁLATAS

*Ra søcuq bi 'yorba ra Pablo u yu
'yəc'yei bu ja ra häi Galacia*

Ran zengua

1 Nugä dra Pablogä, guecä him bi huangä yun 'yohu, pe guese a ra Jesucristo, ne'a rá Ta, ngue bi xox'a rá Ts'unt'u 'bu mi du. ²Nugä ne gätho ya ma cuhu nanguie Oja ngue i 'bucua dí pen'nahü ran zengua. Guehna ra søcuq dí ot'ahü, nanguie gätho yu 'yəc'yei i 'bupu ra häi Galacia. ³Dí äp Oja ra Ta ne ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da ahü rán japi ne da hyut'a ni mbuihu. ⁴Nu'a ra Jesús bin dase bi gurca ma ts'oquihu. Ne nanguie'bu mí du a, bi zä da yanju nanguie ran ts'o i jaua ja ra ximhäi. Ne guehna rá pähä ma Tahü Oja bi 'yorc-ahü. ⁵Jananguie'a dí espahu Oja ne i ja rá nuixte gätho yu pa mazai.

Hin'yü man'da ram hma ngue dí m pø a n'da

⁶Nugä xøgue dadí hyonya thoho hanja 'bexque gä hyehmbu Oja ngue bi zon'nahü xquí pahmbu rá mate ra Cristo, ne gä hyaxhu n'dan'yo ra 'yu t'ëmbi ní zin ahü Oja. ⁷Pe hin'yü man'da ra 'yu ní zinju Oja, hinda hønt'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pe i 'bu'i 'da'u in nde da hyä ahü, ngue nde di pä't'ahü ra 'yu nanguie ra Cristo. ⁸Pe ya xtá xi ahü ra 'yu ngue majuani dí yanju Oja a. Nu'bu 'bo'o da xi ahü ne 'dahma 'dan'otho da xi ahü, da nu rán ts'embi Oja a, madague'bu guecä o n'da rá m 'behni mahets'i. ⁹Ga xi ahü mahøn'a tengu ya xtá xi ahü, nu'bu 'bo'o xi ahü n'dan'yo n'da ra 'yu xinda gue'a gä hyamhbu, Oja da zänba ran unbi a. ¹⁰Nuna ram hma dí xi ahü nts'edi ts'u. Mfadi hin dí honi guin numanhoju, pegue dí hongä Oja da numanhogui. Pe

nu'bu xcá honi 'be'a dí numanhog yu ja'i, hingui sä xcán 'yehgä nanguie ra Cristo 'bu.

Hønt'a Oja bi bënba ram hma im man ra Pablo

¹¹Ma zu cu ahü, dín nde ahü gui pahmbu hing rá m hman yu ja'i a rán ho ma'da'yo ra Cristo dá xi ahü. ¹²Nu ran ho ma'da'yo dí m mangä, xinga n'da ran 'yohu bi xiqui, ne hín dá øcä bu ja man xädi a, pe guese a ra Jesucristo bi jaqui dí paqi. ¹³Nu ahü ya gä 'yøhmbu 'be'a mí øt'ä nu'bu mi tendä yú t'əc'yei u ma mi-judíohe, emme madí undä ran unbi u yú 'yəc'yei ra Cristo, ne mim bængä xcá juadi gätho u. ¹⁴Ne mi øt'ä xun ho yú t'əc'yei ma menguhe yu judío, emme mi ghya ga ja'ts'ä u, ne xinda gue'u mi'da 'da ingu yu jeya mi pes'he. Nguetho emme min nde xcá thocä yün t'øt'e u ndu mam bombø-tahe maya'bu. ¹⁵Pe nu'bu hin nám 'bucä, Oja xí huangui, ne m'bejua bi zongui nanguie rá mate. Nguetho bi ndese Oja a. ¹⁶Jananguie'a bi jaqui dá pa'a rá Ts'unt'u ngue gue'a ra Cristo, guepu bi zä gam man rá m hma bu 'buh yu ja'i hing yu judío. Ne nu'bu mi zoncä Oja, xinga n'da ra ja'i bi xangui. ¹⁷Ne him 'bex dá mbagä bu ja ra hnini Jerusalén ngue xcán ya'be u mi'da yú 'bäihu ra Cristo ngue m'bet'o xinda guecä. Pe m'bet'o dá mbagä bu ja ra häi Arabia bu njongui 'bui, guepu dán yaše'be Oja. M'bejua buya duá pengä bu ra hnini Damasco. ¹⁸Pe xí tho'an hyu jeya 'bu má mbagä bu ja ra dahnini Jerusalén, ja dá paçä ra Pedro buya, ne 'de'macut'a thoho däm 'bu'be bu ra Pedro. ¹⁹Pe hin dá nugä mi'da yú 'bäihu ra Cristo, pe hønt'a ra Jacobo rán 'yohu ma Hmuhu dá nugä bu. ²⁰Pe majuani na dí ot'ahü, nguetho i pa Oja hin dí mangä ra fehni. ²¹M'bejua buya dá mbagä bu ja ra häi Siria ne ra häi Cilicia. ²²Ne nu'u yu 'yəc'yei dim peti bu ja yüm peti bu ra häi Judea, him mi paqui nguetho njam'bu

min nugui. ²³ Pɛgue mi øde ngue guecä drá Pablo mi ɛna xcá juah yu 'yɛc'yei, pe nuya dí m angä rá m hman Oja. ²⁴ Janangue'a bi un ra jamadi Oja ngue 'be'a bin ja nanguecä.

Mi'da yú 'bäihü ra Cristo bi zimanho a ra Pablo

2 Nu'bu mi tho'a 'de'magoho njeya dá mbagä mahøn'a bu ja ra dahnini Jerusalén. Dá mbɛ'be ra Bernabé ne dá six'be ra Tito. ² Nugä dá mbähmbe bu nguetho bi bɛngä Oja. Ne dán yahe 'da'u yú ngurpi yu 'yɛc'yei. Ne hont'u dá xi'be 'be'a ním hma dí xi'u hing yu judío, ngue gue'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nguetho dí su di u't' yú mbui 'be'a dí øt'ä, ngue hinga ne'u yú t'ɛc'yei yu judío dí mangä hapu dí 'yo. Ne nu'bu hin xtá numanho, xti ts'onga ma 'befi bu 'bu. ³ Pɛ nte bi xic'be, xím bi ma ngue jatho da thecuä rá xifani ra Tito tengu yú t'ɛc'yei yu judío. Ne nuna ra Tito hin ra judío na, pe ra griego na. ⁴ Pɛ mi 'bäpu u 'da yu hyäte ngue yun 'yøxte, ngue hontho in øxtho, ngue nde da baði gue'bu dí øt'ä yú t'ɛc'yei yu judío o hin'na. Nu'u in nde di he-gahü 'be'a gätho bi 'daju ra Cristo, ngue bi jaju ga hehmbu yún t'øt'e yu judío. ⁵ Pɛ xingui ts'u dán hyehmbe ngue da hyäje u yu hyäte, pe dá zacuahe a ram hma majuani. Nguetho dín ndehe, hont'a majuani rán ho ma'da'yo ra Cristo gui 'yɛt'ambuihü a. ⁶ Ne nu'u njuantho yu ngurpi bu, madague'bu t'ɛmbi man'da ja yún t'ɛdi xinda guecä, pe 'da'angudähe, nguetho 'da'angu yun 'yohuthoho bu na nu Oja. Ne him bi xiqui n'dan'yo n'da ram hma ga xänba yu ja'i. ⁷ Pɛ nu'u yu ngurpi bi hyäxa njuani ngue gue'a Oja bi 'dacä ra 'befi ga xi'u hing yu judío a rán ho ma'da'yo ra Cristo, tengu thoho ra 'befi bi un Oja ra Pedro nangue da xih ma mijudíohe. ⁸ Nguetho n'dat'a Oja bi 'dac'be ra ts'edi ra Pedro, ne bi xifi da xi'u yu judío, pe nugä, bi xiqui ga

xi'u hing yu judío. ⁹ Janangue'a nu'bu mi hyäxa njuani ngue 'da'angu nan hɛts'i a ra 'befi bin 'daje u yu ngurpi a ra Jacobo, ne ra Pedro, ne ra Xuua, bi bendga ma 'yɛ'be ra Bernabé. Nu'a nám bøn'a n'dat'a dí ɛc'yeihe, ne n'dat'a dí m mamhbe ga mbɛ'be bu 'bu'u hing yu judío, dam pe'be bu, pe nu'u, di thoqui da xih yu judío. ¹⁰ Hont'a bi xic'be jatho ga fäx'be yu hyoya, pe ngubü dí ɛhya ga øt'a.

Nu'a ra Pablo bi dämhyä ra Pedro bu Antioquía

¹¹ Pɛ nu'bu mi mba bu ja ra hnini Antioquía a ra Pedro, nugä dá xip rá hmi, nguetho hingui ho bi 'yøt'e. ¹² Nguetho nu'bu mi zøm bu 'da u ma mijudíohe bi mben'na ra Jacobo, ne 'bex bi 'ye'ts'a na sihmehü u hing yu judío, sä bi zu da 'yɛmp'u yú mijudíohe hingui ho bi 'yøt'e. ¹³ Ne nu'u mi'da yu judío ngue mi ɛc'yei bu, bi den'na ra Pedro. Ne'a ra Bernabé bi den'ndu ngue madí yorba yún t'øt'e. ¹⁴ Pɛ nu'bu má nugä ngue him bin theui ran ho ma'da'yo a bi 'yøt'u, dá xi'a ra Pedro, ne gätho mi 'bäpu: "Nu'i gra Pedro gra judío, pe hin gmi øt' yún t'øt'e yu judío. Pɛ hanja gní 'yøt' mahøn'a yún t'øt'e yu judío, ne n'danni guín sihme. Pɛ tengu'bu guí uthu u hing yu judío ngue da 'yøt' yún t'øt'e yu judío," dá ɛmbi.

Dyu judíohe, ní yanje a ra Cristo

¹⁵ Nugähe ngue däm 'bühmbe dyu judíohe, nzai dá øthe yún t'ɛdi Oja bi sije. Ne hin däm 'bühmbe tengu'u hing yu judío, ngue hingui pah yún t'ɛdi Oja u. ¹⁶ Pɛ guehma dí pahmbe hin dí hogahe u yun t'ɛdi gue Oja bi un mam bombøtahe maya'bu, pe hont'bu ga hāmbe rá mate ra Jesucristo, di hoga ma ts'oquihe, dyu judiögähe. Janangue'a necähe ngue dá pahmbe yún t'ɛdi Oja, pe dá hāmbe rá mate ra Jesucristo ngue di hogahe. Ne hin dí ɛmhbe di hogahe 'bu dí øzɛhehe u yun t'ɛdi. Nguetho mán t'o'ti:

“Xínga n'da da t'ẽmbi xun ho nanguẽ yún t'ẽdi Ojã.”¹⁷ Ne nugãhe dyu judíohe, pe nanguẽ ra Cristo dí homhbe di hogahe ya. Ne gue'a ná es'he a díim bẽmhbe di hogahe u yún t'ẽdi Ojã. Pe hin díim bẽmhbe ngue dyu 'yõt'ats'oquihe 'bu dí es'he u, nguetho gãtho xun hotho rá 'yu ra Cristo.¹⁸ Pe nu'bu gam mangã ngue jatho ga øt'ã mahøn'a yún t'ẽdi Ojã bi un ma mijudíohe, ngue gue'u dí hogã u, pe ga cohi dra 'yõt'ats'oqui 'bu, nguetho hin dí hãt'i ga øt'ã yun t'ẽdi tengu in nde Ojã.¹⁹ Jananguẽ'a dá øt's'ã ná bẽngã ní zingã Ojã u yún t'ẽdi, ne dá ten'na ra Jesucristo nguepu da zã di 'dac ra 'da'yote, ne da zã bu ga ørpa rá 'befi Ojã buya.²⁰ Nuya dãm 'bucã tengutho 'bu 'darpu xcã tu'be ra Cristo bu ja ra pont'i, ngue bi 'berca man 'yomfẽnise. Ne gue'a ra Cristo i 'bucua mbo ma mbui ya, di bẽngã a díim ma ne 'be'a gãtho man'da dí øt'ã. Pe gue'a nám 'bucã a ngue thocua tho dí hangã rá ts'edi a rá Ts'unt'u Ojã, ngue bi huẽgã a ne bi un rá te nanguẽcã.²¹ Ne nugã hin te díim mangã ngue sãti thoho bi du'a ra Cristo. Pe nu'bu xtí hogahũ u yún t'ẽdi Ojã, sãti thoho bi du'a ra Cristo 'bu.

Hinga gue'u yun t'ẽdi ín 'daju rá Hogandãhi Ojã u

3 Nu'ahũ ma zu cu ahũ, ngue guí 'bũhmbũ bu ra hãi Galacia, hanja gnãn 'yãmbuihu, to'o bi hyã ahũ ngue hin gui 'yøthu a majuañi. Nguetho rá mbudi gá 'yøhmbũ xun ho 'be'a nam bøn'a í du'a ra Jesucristo.² Pe damim bẽmhbu ya nda'a ín 'daju rá Hogandãhi Ojã a, ha gue'u yún t'ẽdi Ojã bi man ra Moisés, uague gue'bu má øc'yẽihũ bi du ra Cristo nanguẽ ma ts'oquiũ.³ Ne ya gá dũhmbũ gãn 'yohũ rá Hogandãhi Ojã nanguẽ gá 'yẽc'yẽihũ ra Cristo. Ha guí ẽna gui hyẽhmbũ a, ne guí ẽna gan hoczẽhẽhu ya. Hanja gãn tontohũ.⁴ Ne nanguẽ gãtho yun unbi gá nuhũ, ha hin te ts'u nin 'yomfẽnĩ bi 'da ahũ yun

unbi. Nde'bu gui pãhmbũ ts'u 'be'a nam bøn'u yun unbi.⁵ Pe gá 'yẽc'yẽihũ 'be'a bi 'yøt'ahũ ra Cristo, ne gue'a ín 'da ahũ rá Hogandãhi Ojã a, ne gue'a ní ja ahũ gui 'yøthu yun t'øt'e nuixte, ne hinga gue'a gní 'yøthu yún t'ẽdi yu judío.⁶ Nu ra Abraham bi 'yẽc'yẽi a bi xi Ojã da 'yørpe, ne hin'yũ man'da 'be'a í ts'imanhõ a.⁷ Nde'bu gui pãhmbũ ya ngue gãtho yu 'yẽc'yẽi i comhbũ rán japi Ojã bin t'un'na ra Abraham, tengu'bu njuãntho gãtho yú t'ũhni ra Abraham. Nguetho i øc'yẽi 'be'a bi man Ojã tengu ra Abraham.⁸ Nu Ojã mãm'bet'o mi paði ngue da numanhõ u gãtho to'o da 'yẽc'yẽi 'be'a bi ma, dague'bu dyũm bom'betohũ ra Abraham o hin'na. Jananguẽ'a Ojã bi xi'a ra Abraham: “Gãtho yu nde 'dahma 'dan'yo gui comhbũ ran japi u da 'yẽc'yẽigui tengu i,” bi t'ẽmp'a ra Abraham.⁹ Jananguẽ'a gãtho to'o da hyãntho ram hma nanguẽ ran ho da 'yørcahũ Ojã, n'dat'a ran japi ga comhbũ ra Abraham, nguetho n'dat'a rá t'ẽc'yẽi dí øthu.¹⁰ Nu'u gãtho ngue i ẽna, jatho da 'yøt' yun t'ẽdi bi un Ojã yu judío, gãtho da nu rán ts'ẽmbi Ojã u. Nguetho i mam bu ja rám Hman Ojã: “Nu'bu gui festhohohũ a n'da ran t'ẽdi, sãti thoho 'be'a mi'da gui 'yøthu 'bu, ne guexta'a gui nuhũ rán ts'ẽmbi Ojã.”¹¹ Mfãdi ya ngue xínga n'da ra jã'i sã da zin'a Ojã nanguẽ'a ní 'yøt' yún t'ẽdi yu judío. Pe tengu i mam bu ja rám Hman Ojã: “Gãtho to'o da hyãntho ram hma nanguẽ ran ho da t'ørpe, nu Ojã di hocpa yú ts'oqui, ne di un ra temazã.”¹² Pe nu yún t'ẽdi Ojã, guí ẽmhbu gui uãspahũ rá mate Ojã u. Pe bi 'yẽntho u: “Nu'bu 'bui to'o da hyãt'i da 'yøt'e gãtho yún t'øt'e yun t'ẽdi, dí zin Ojã u yún t'ẽdi 'bu,” bi 'yẽn'u.¹³ Nu'a ra Cristo bi yãnjũ nanguẽ ran ts'ẽmbi mi ja xcã nuhũ ngue hin dá jãshũ yun t'ẽdi. Nguetho bi nu rán ts'ẽmbi nanguẽju 'bu mín zãpu ja ra pont'i. Ne gue'a nam bøn'a mãn t'o'ti bu ja rám Hman Ojã: “Da nu rán

ts'embí Ojå a to'o din zupü ja ra za," mi ɛna. ¹⁴Nangue 'be'a bi 'yõt'a ra Cristo Jesús, sä ga ɥamhbü rá Hogandåhi Ojå, nangue'a dá ɛc'yehü. Ne n'dat'a ran jåpi bi un Ojå ra Abraham ngue da comhbü yu jå'i hing yu judío, ne gåtho mi'da ngue da 'yɛc'yei.

Hingui sä yün t'ɛdi di ts'onba ran hoqui bi 'yõt' ra Jesucristo

¹⁵Ma zü cu ahü, ga xi ahü n'da ra hmepya ya. Tengu'bu yoho yün 'yohü i hon yu testigo da 'yõt'a n'da ran hoqui, ne i huspa yú firma ne rá sello ra ze'mi. Njo'o man'da ran 'yohü sä di pädi. ¹⁶Nu ran hogui bi 'yõt'ui Ojå a ra Abraham ne rá m bom'beto. Pe nu rá m hman Ojå him bi ma ngue gåtho yüm bom'beto, pe bi ma hont'a n'datho, ngue gue'a ra Cristo. ¹⁷Nugå ga xi ahü ya 'be'a nam bøn'a dím mangå. M'bet'o thoho xí 'yõt'ui ran hogui Ojå a ra Abraham, ne tengu'bu ya bi firmabi ngue njåm'bu dim pädi. Ne m'bejua büya bi un yün t'ɛdi ma mi-judíohe, 'bu ya xí thoqui goho ciento ne 'dåte ma 'det'an jeya. Pe hin'yü yú ts'edi ü yün t'ɛdi ngue di ts'onba a ran hogui bi 'yõt'ui Ojå ra Abraham. ¹⁸Ne nu'bu da gue'ü yün t'ɛdi xtí zinjü Ojå, pe hin xtå man'a Ojå a ran hogui í hogazehü Ojå 'bü. Pe nu'a ran hogui bi mammi Ojå a ra Abraham, di untho nangue rá mate zehé. ¹⁹Pe hanja í zån'na Ojå ü yün t'ɛdi, gue'bü ya hinga gue'ü ørahu ran ho ü. Pe m'bejua bi man Ojå yün t'ɛdi, guepu da fådi gåtho i ja yú ts'oqui yu jå'i. Pe nu'ü yüm 'behni Ojå mahɛts'i bi xi'a ra Moisés ngue di un yün t'ɛdi yu jå'i ne hinga gueše Ojå. Ne bi zån Ojå din t'e'ts' 'bü bi zøh rá m bom'beto ra Abraham ngue bi ma ba ɛhe, ngue gue'a ra Cristo. ²⁰Pe nu Ojå bin yåseui ra Abraham 'bü mí 'yõt'ui ran hogui, njom mi 'båinde n'da ra pøngahya, ne him mi 'båhmi n'da rá m 'behni mahɛts'i. Ne hont'a Ojå bi 'yõt'ui ran hogui ra Abraham.

'Be'a nam bøn ü yün t'ɛdi

²¹Pe nu'a Ojå hingui yoho yüm hma bi xijü. Nu'bu xcå häthü xcå jåshü yün t'øt'e ü yün t'ɛdi, gue'ü xtí 'dajü ra temazåi 'bü. ²²Pe nu rá m Hman Ojå i ma ngue gåtho yu jå'i i ja yú ts'oqui. Ne gåtho to'o da 'yɛc'yei 'be'a bi 'yõt'a ra Jesucristo, da hyåni 'be'a bi man Ojå ngue di unni. ²³Nu'bü hin ní zøcua häi ra Cristo, mí øthe yün t'ɛdi Ojå madí mandagahe xün ho, tengu'bu dyü ofådihe. Jague'bü mi zøh ra Cristo, dá ɥamhbe rá mate bi xogahe. ²⁴Ne nu yün t'ɛdi midí mandagahe 'bü hin ná påhmbe ra Cristo. Ne tengu n'da ra t'ühni i pa ma ünbi 'bü hingui ho øt'e, pe gue'ü dá ɥamhbe rá mate ra Cristo di hogahe. ²⁵Nuya dá dåh ma mbüihü ra Cristo, ne him man dí homhbü 'be'a man'da di mandagahü. ²⁶Nguetho gåtho bi 'yørc-ahü yú t'ühnigahü Ojå 'bü má ɥamhbü rá mate ra Cristo. ²⁷Ne gåtho dán xixyåhü nangue dí tenhdü ra Cristo ne 'da'angu dím bømhbü a. ²⁸Ne dí 'bühmbü ra Cristo, janangue'a hinga 'dahma 'dan'yo bü na nujü Ojå, dyü judíohe, o gue dyü griegohü, o gue dyü 'yɛɛhü o gue hin dyü 'yɛɛhü, o gue yün 'yohü, o gue yu xisu. Pe gåtho gahü tengu'bü dí 'bühmbü n'danjå'itho bü na nu Ojå. ²⁹Ne nu'bü dí 'bühmbü ra Cristo, tengu'bü ne ahü gåtho bi xåndgahü ra Abraham, ne sä ga comhbü ran hogui bi 'yõt'ui Ojå a, ne sä ga ɥamhbü rán jåpi Ojå bi ma di unni.

4 Nuya dín nde ga xi ahü n'da ra hmepya 'be'a mi ørahe yün t'ɛdi Ojå 'bü him mi tømhbé ran 'yomfëni. Tengu'bü n'da ra t'üt'ühni da du rá ta, ne i 'büi tengu'bü n'da ra 'yɛɛ bü ja rá ngu, madague'bü xün ngu 'be'a bi zocpa a rá ta. ²Jatho da mba ma manda asta gue'bü go bin te ra t'ühni. ³Ne gue'a mi øthe a 'bü hin ná påhmbe, midí mandagahe ü yün t'ɛdi Ojå, gue bi xije 'bepü dán 'yohe ua ja ra ximhäi. ⁴Pe nu'bü mi

zõn ra pa ngue bá penh Ojã rá Ts'unt'u, ne bim 'bui nanguie n'da ra xisu ngue ma mijudíohe. Ne nu'a rá Ts'unt'u Ojã bi 'yõt' yún t'êdi Ojã. ⁵ Jananguie'a bi zã bi hyagahũ gãtho yũ ts'oqui dín dupatehu nanguie hin dá øthũ yũn t'êdi xũn ho, ne bi zã bu bi zinjũ Ojã ngue dyũ t'uhni gahũ buyũ. ⁶ Ne nuju yú t'uhni gahũ Ojã, ne bá pengahũ a rá Hogandãhi bu ja ma mbũihũ. Ne nanguie dí 'buhmbũ rá Hogandãhi Ojã, sã gam mamhbũ ngue ma Tahũ Ojã. ⁷ Nuya guí 'buhmbũ ngue yú t'uhni ahũ Ojã, ne hin guí 'buhmbũ tengu gyũ 'yêhẽhũ. Ne nanguie'a 'be'a bi 'yõt'a ra Cristo, Ojã di 'da ahũ 'be'a gãtho i ja, nguetho yú t'uhni ahũ.

I hãdumbũ ra Pablo nanguie yũ 'yêc'yei

⁸ Pe nu'bu hin gní pãhmbũ Ojã majuãni, ngue gue'ahũ hing yũ judío ahũ, gmín 'yêhẽhũ yũ ojã ngue him majuãni. ⁹ Pe nu ahũ ya gã pãhmbũ Ojã, ne'a Ojã i pã ahũ. Ha guím bẽmhbu gui hyomhbũ man'da ra 'yu mahõn'a, ngue gan 'yêhehu yún t'êdi Ojã guím bẽsehũ dí zin'ahũ Ojã u. Pe nu yũn t'êdi hin'yũ yú ts'edi u, tengutho a ra 'yu gã hyehmbũ mam'bet'o, 'bu gmí thãndehũ yũ ojã him majuãni. Pe nte manho da 'yõt'ahũ mahõn'a u. ¹⁰ Pe nuya guí emhbũ i ja yú ts'edi u 'da yũ pa, o gue'u 'da yũ zãna, o gue 'da yũ jeya. ¹¹ Nugã dra Pablogã, emme dí su nanguie ra 'befi xtã øt'ã bu guí 'buhmbũ, ne 'be'a dá xi ahũ, ãna gue'bu nte ní mbatho. ¹² Nu ahũ ma zu cu ahũ, dín nde ahũ gam 'buhmbũ tengugã, nguetho dá e'ts' yũn t'êdi mi øt'ã, ne dí 'bucã tengu ahũ ngue njãm'bu gã 'yøthũ yũn t'êdi mam'bet'o. Ne nu'bu máãm 'buhmbũ bu, gãn numanhoju, nte mán ts'o gã 'yørc-ahũ. Masque nehya gui 'yømanhohũ na. ¹³ Pe guí pãhmbũ ngue mi ugã, ne gue'a dá mbagã bu. Ne nu'bu máãm 'buhmbũ bu, dá xi ahũ ran ho ma'da'yo buyã. ¹⁴ Emme xũn hẽi ran u mi jagã, pe

njo'o ahũ gã sanju ngue xũn ugui. Pe gãtho ahũ gã sinju xũn ho, tengu'bu dram 'behni mahẽts'igã, o tengu'bu da guecã dra Jesucristogã. ¹⁵ Emme mi hu ni mbũihũ 'bu má xi ahũ ram hma. Ne nu'bu 'bo'o xtãn zã, xtã hyãh rá dá ne xtí 'daqui. ¹⁶ Pe nuya, ha guí sujũ ya nanguie dí xi ahũ majuãni. ¹⁷ Nu yũ jã'i ngue i hã ahũ, hõntho in nde di 'uec'ahũ nanguiecã, nguetho in nde ahũ go gui numansuhũ u ne gui tenhdũ u. ¹⁸ Xũn ho ngue gui tenhdũ u 'da, pe gui huanhdũ to'o majuãni im ma xũn ho, madague'a hinga 'darbu dí 'buhmbũ. ¹⁹ Ma zu t'uhni ahũ nanguie ra Cristo, nts'edi gã ungahũ, tengu'bu n'da ra xisu ngue hinga nam 'buh rá t'uhni, ngue xø ga ja ahũ gam 'buhmbũ ma'da'yo mahõn'a. Ne guexta'a ga thoqui ga nu ran unbi, jague'bu gã pãhmbũ xũn ho a ra Cristo. ²⁰ Xi'bu di 'bucã bu, n'dahma sã dan yãsehũ, nguetho nuua dí 'bucã hinguie sã ga pãdi 'be'a guím bẽmhbu.

Rã hmepya ra Agar ne ra Sara

²¹ Nu ahũ ngue guín nde gui 'yøthũ yún t'êdi ma mijudíohe, ga xi ahũ ya 'be'a nam bõn u yũn t'êdi. ²² Nt'o'ti ngue mi 'bu'i yoho yú ts'unt'u ra Abraham. N'da rá ts'unt'u ra 'yêhẽ xisu, ne n'da rá ts'unt'u a rá xisu zehẽ ngue hinga gue'a rá 'yêhẽ. ²³ Nu rá ts'unt'u ra 'yêhẽ xisu bim 'bui tengutho 'bu im man yũ jã'i dim 'buh yú t'uhni, pe nu rá ts'unt'u a rá xisu zehẽ bim 'bui nanguie rá ts'edi Ojã nguetho ya xí man'a Ojã ngue dim 'bui. ²⁴ N'da ra hmepya ngue yoho yũ 'yu i hãx yũ jã'i. Nu ra 'yêhẽ xisu ní huti ra Agar, rán t'uti u yún t'êdi Ojã bin t'un'na Moisés bu ja ra t'øhø Sinaí. Ne nu'u to i ten'ndũ, tengu'bu yũ 'yêhẽ u. ²⁵ Nu ra Agar i uh ra hmepya nanguie ra t'øhø Sinaí nubũ ja ra hãi Arabia, ne ngutho ra dãhnini Jerusalén ngue'a i ja bu a ya. Ne nu yũ jã'i i 'burũ, i uh ra hmepya tengu'bu yú 'yêhẽ u yún t'øt'e yũn t'êdi u. ²⁶ Pe nu ra xisu ngue hing ra 'yêhẽ i uh ra hmepya nguerepũ

mahęts'i, ra hnini Jerusalén ma'da'yo. Ne njongui pa ma manda bu nangue yun t'ędi. Ne nuju dyú menguhu bu. ²⁷ Nt'o't'i bu ja rám hman Oja:

Gan johya gra xisu ngue hing ra 'yęhe, madague'bu hinga nam 'buh ni t'uhni.

Nts'edi gan ya nangue nin johya, gue'e hin gana nu ran unbi.

Nguetho dim 'buh mi'da ni t'uhni ngue yú t'uhni Oja, ęmme xtán ngu, xinda gue'a ra 'yęhe xisu ngue i tın yú t'uhni nangue bi manse tengu yu ja'i.

²⁸ Ma zú cu ahú, nuya dí ęthú tengu ra Isaac rá ts'unt'u ra Abraham, ngue Oja bi ma dim 'bui. Nguetho yú t'uhnigahu Oja tengu bi ma. ²⁹ Pe nu man'da ra ts'unt'u ngue bim 'bui nangue bi manse tengu man yu ja'i, bi zú'a ra ts'unt'u ngue bim 'bui nangue rá ts'edi a rá Hogandąhi Oja, tengutho in ja ya. ³⁰ Im mam bu ja rám hman Oja; "Dami 'yethu ra 'yęhe xisu ne'a rá t'uhni, nguetho hin da gonhui 'be'a i ja rá ts'unt'u ra xisu ngue hing ra 'yęhe." ³¹ Gui pąhmbu ya, ma zú cu ahú, ngue hin dyu t'uhni gahu ra 'yęhe xisu. Pe tengu'bu dyu t'uhnigahu ra xisu ngue hing ra 'yęhe.

Hin dan 'yęhehu yun t'ędi mahon'a

5 Nu'a ra Cristo bi yanju bu min 'yęhehu mam'bet'o, ngue ya him man dan 'yęhehu bu. Pe damin ząmhbu bu hapu bi mbap'ahu ra Cristo, ne 'yo gadın umhbu gan 'yęhehu mahon'a. ² Dami 'yohmbu ya 'be'a dí xi ahú, nugá dra Pablogá. Nu'bu gui 'yęna gui 'yothu 'da yun t'ędi ngue gui hyc ni xifanihu, nu'a ra Cristo hin da zá da 'yot'ahu n'da ran ho a 'bu. ³ Dın nde ga xi ahú mahon'a. Nu'bu gui dumi gui 'yothu yún t'ędi ma mi-judíohe, jatho gátho gui 'yothu, nguetho hinga xot'a n'datho gui 'yothu. ⁴ Nu'bu 'bu i 'da ahú ęna ngue ja yú ts'edi u yun t'ędi di hoc'a ni mbuihu ngue da zimanho ahú Oja, pe ya gá hyehmbu ra

Cristo 'bu, ne gá 'uehmbu bu ja rán huęcate Oja buya. ⁵ Pe nu rá Hogandąhi Oja dá hąmhbu 'bu má pąhmbu majuani ra Cristo, gue'a dí 'yęnju xun hoju Oja a, ne gue'a ná tómhbu da zınju xun ho. ⁶ Ne nu'bu dí 'buhmbu ra Cristo, madague'bu da mba nthequi ma xifanihu o hin'na, hin te di muui. Pe man'da hnehi thoho ga simhbu xun ho ma mbuihu a ra Cristo, ne gue'a dí jajú ga ęthú ran huęcate a. ⁷ Pe nu'bu rá mbudi thoho, ęmme gmí 'yohu xun ho bu ja rá 'yu Oja. To'o bi ząmp'ahu ngue hin guí ęthú ra 'befi majuani. ⁸ Him bi ząmp'ahu Oja, nguetho guese Oja bi zon'nahu gan 'yohu bu ja rá 'yu. ⁹ Nu'bu guí 'buhmbu n'da in nde di ts'on'na nin 'yomfenihu, 'da xni ts'on'natho ni mbuihu 'bu, tengutho 'bu rá íxi ra thuhme i sinni gátho ra juni. ¹⁰ Nugá dí haxa njuani ngue ma Hmuhú Oja di ja ahú 'da'angu gam bęmhbu. Ne to'o i 'bupú ngue in nde di ts'on'na nin 'yomfenihu, da nu rán ts'embi Oja a, hont'a go to'o. ¹¹ Nu'bu guexta'a dí xicá yu ja'i, jatho gui 'yothu yún t'ędi ma mi-judíohe, hin din nugá ran ucpi 'bu. Pe guexta'a i pa ma ęguigá nguetho dım mangá, jatho gui 'yęc'yeihu a ra Cristo, ngue bi du bu ja ra pont'i nangue ma ts'oquihu. ¹² Nu'a to'o in nde da hyc'a ni xifanihu, man'da xun ho 'bu da 'uetho u. ¹³ Nguetho nu ahú, ma zú cu ahú, Oja bi ja ahú bi thoc'ahu yun t'ędi, ne bi zon'nahu in nde ahú gan 'yęhehu n'da ngu n'da ahú nangue ran huęcate. Ne hínguın nde ahú gui 'yothu ni páhá zehéhu. ¹⁴ Pe tengu'bu dá jas'hu gátho yún t'ędi Oja 'bu dan huęju n'da ngu n'daju tengu bu nan huęcsehu. ¹⁵ Pe gan jamansuhú, xohma ts'urpu thoho gam 'besehu 'bu gan suhmbu n'da ngu n'da ahú, ne gan táthu.

Gam bęmhbu rá Hogandąhi Oja

¹⁶ Pe guehna dí xi ahú na ya. Dami 'yothu a di bęn'nahu rá Hogandąhi

Oja, ne gue'a gní 'yes'hü gní 'yörpa rá páhãzehe ni ja'ihü büya. ¹⁷Nguetho nín 'yomfënisse n'da, hinga gue'a im man rá Hogandãhi Oja a, ne nu rá Hogandãhi Oja hinga 'da'anguui ní páhãzehe n'da, ne din suhmi u. Ne nu rá Hogandãhi Oja hin di jaju ga øthü 'be'a in nde ma ts'on 'yomfënihü. ¹⁸Ne nu'bü gue'a rá Hogandãhi Oja dí tenhdü, di zerca ma mbüihü, janangue'a hin da zã da siju dá festahü yün t'ëdi Oja. ¹⁹Gãtho mfãdi 'be'a nín t'øt'e n'da 'bü øzehe 'be'a in nde ní ja'i n'da. Ngue i øt' ran 'yomt'ëni, ne ran ts'om'bãii, ne ra ts'on'yomfëni, ²⁰ne i thãnde yu za o gue yu hmite, ne i øt' yün jãxtõni, ne i øt' yün sui, ne i øt' ran ts'ëya, ne in cue, ne i øt'a i numanhose, ne i øt' yün heque, ne i nde n'danni din 'yo, ²¹ne i siyate, ne i hote, ne mihni, ne di muns' pü ja yu ngo ngue da 'yøt' yu ts'oqui, ne n'dan'yo thoho i øt'e. Ne dí xi ahü mahøn'a tengü dá xi ahü, ngue nu'u to'o øt' ya, hin nan säui da yurpü di manda rá ts'edi Oja. ²²Pe nu'a rá Hogandãhi Oja di jaju ga øthü ran huçcate, ne ran johya, ne ní hyu ma mbüihü a, ne hin dan xømbüihü, ne ga øthü ra yembüi, ne ran hocja'i, ne ga jas'hü dí mamhbü, ²³ne hin ga säman'uhü, ne ga samzehe ma mbüihü. Ne nu'bü ga øthü ya, hin'yü n'da ran t'ëdi da zã dí züju 'bü. ²⁴Ne nu'a to'o in 'youi a ra Cristo, tengü'bü xí guarpü ja ra pont'i a rá ts'on'yomfëni zehe, ngue him man di manda a rá páhä zehe ne gãtho 'be'a mí nde rá ja'i. ²⁵Pe nu'bü dí 'buhmbü rá Hogandãhi Oja, jatho ga jafü di mandagahü 'be'a gãtho dí øthü 'bü. ²⁶Pe nde'bü hin dan 'yëzehehü, janangue'a hin ga bënbahü u mi'da ngue da nde da 'yøt'e tengü'u 'da bin 'yëts'i.

Dam fãxhü n'da ngu n'daju

6 Ma zü cu ahü, nu'bü 'bü'a n'da ahü bi dang bü ja ran ts'o, pe nu'ahü gue guexta'a guím bëmhbü rá Hogandãhi Oja, janate tho guin zohmbü a, gui

zehmbü da mbeng bü ja rá 'yu Oja, guim bëmhbü ne'ahü hin'yü ni ts'edihü, ts'urpü thoho ne ahü gui tanju 'bü da ts'ã ahü. ²Ne nu'bü guí comhbü ni dum-büihü, guí øthü rán t'ëdi ra Cristo 'bü. ³Pe nu'bü 'bü'a n'da ahü din 'yëzehe, ne hin'yü 'be'a paði, din hyãzehe 'bü. ⁴Ne hinga gue'a nan johyahü ngue gam bëmhbü xün ho ma 'befihü xinda gue mi'da. Pe ga ørpamasu ma 'befihü ngue ga øthü xün ho, ne gue'a dán johyahü a büya. ⁵Pe n'da ngu n'da ahü jatho gui 'yøzehehü 'be'a go ní 'befi di 'da ahü Oja, ngue ni 'befizehehü. ⁶Nu ahü ngue i sãn'nahü ran ho ma'da'yo, nde'bü gui fãxhü ni xãnbatehü gãtho 'be'a i honi, janangue'a 'da xtãm fãxtahü. ⁷O guím bëmhbü gui nuhü ran ho 'bü guí øthü ran ts'o, nguetho guidín hyãzehehü 'bü guím bëmhbü a, ne hingui sä ga häthü Oja. Tengu'bü ga tuhmbü yu hmudã. Nu'bü dá tuhmbü a xün ho, xün ho a din ja büya, pe nu'bü ga tuhmbü a hingui ho, hingui ho din ja büya. ⁸Nu'bü 'büi to'o i øt'e ngue i numanhose rá ja'izehe, xmá mba di 'beh ra temazã 'bü. Pe to'o 'büi nangue rá páhä rá Hogandãhi Oja, nu'a din t'un ra temazã. ⁹Nde'bü hin dan xømbüihü ngue ga øthü ran ho, nguetho da zøn ra pa da hnurca ma 'befihü 'bü hin da güent' ma mbüihü. ¹⁰Janangue'a jant'a thoho ga ørpahü ran ho gãtho ma mijã'ihü a ra ora ngue da zã ga ørpahü. Ne man'da gam bëmhbü ga ørpahü ran ho u ma cuhü nangue ra Cristo.

Man'da ran zofo, ne ran zengua ran zegui

¹¹Guín nuhü ya yu t'ohni xün ndoho dá øt'ãzehe. ¹²Nu'u to'o in nde di 'bep'ahü ngue gui hyec ni xifanihü, pe hønt'a in nde dí numanho yu ja'i. I su xtã nu ran unbi 'bü xtã ma, hønt'a ra Cristo í hogahü 'bü mí du bü ja ra pont'i nangue ma ts'oquihü. ¹³Nu'u to'o im ma ngue da thec'a ni xifanihü, pe nde hønt'a dí yãt'a

gui tenhdɛ, gue'bu da zä di 'bep'ahɛ gui hyec ni xifanihɛ. Ne hingui øt'e gätho yɛn t'ɛdi. ¹⁴ Pɛ nugä hin dín nde dá yɛt'a dí øzehe. Pɛ hønt'a nán johyagä a í du bu ja ra pont'i ma Hmuhɛ ra Jesucristo. Ne nugä tengu'bu 'darbu dá tu'be ra Cristo, tengu'bu dá tugä ua ja ra ximhäi, ngue hin dí øt'ä yán t'øt'e a. Ne nu yán t'øt'e ra ximhäi, hin te rán jai a 'be'a dí øt'ä. ¹⁵ Pɛ nu'ɛ in 'yohɛ ra Cristo, hin te di muui 'bɛ nthequi o hin'na, pɛ man'da

di muui ngue i ja ra tema'da'yo. ¹⁶ Ne dí äp Oja da hyurpa yú mbui, ne di un rán johya ɛ gätho to'o i 'yo ra 'yu dí xi ahɛ, nguetho gue'ɛ majuani yú t'uhni Oja ɛ. ¹⁷ Nu yɛ pa dí mba bu ya, o ɛmme gadí ɛngahɛ ma mbui, nguetho i ja yɛ mbedi ma ja'i hapɛ bi ts'egui, nangué dán 'yɛhégä ra Hmu Jesús. ¹⁸ Ma zɛ cu ahɛ, dami cohmbɛ rá mate ma Hmuhɛ ra Jesucristo. Ne hønt'a dí xi ahɛ a ya.

EFESIOS

*Nu ra søcuq bi 'yorba ra Pablo u yu
'yəc'yei bu ra dahnini Éfeso*

Ran zengua

1 Nugä drä Pablogä, nangue rá pähä Nu'ahü gvyú 'yəc'yeyihü bü ja ra hnini Éfeso, dí ot'ahü na ra søcuq. Ne gätho gyü mbeti ahü Ojä nangue guí 'yəc'yeyihü ra Cristo Jesús. ²Dí äp Ojä ma Tahü di 'da ahü rán japi, ne rán johya da hyut'a ni mbuihü, ne ma Hmuhü ra Jesucristo.

Ojä di jaçuahü nangue dín 'yohü ra Cristo

³Dí 'yəc'yeyihü Ojä, nu'a rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo. Ne nangue a dín 'yohü ra Cristo, nu'a Ojä bi jaçuahü nangue gätho yün japi i ja bü mahets'i. ⁴Nu Ojä bi huangahü nangue ra Cristo nu'bü ma hin'yü ra ximhäi, nguetho in ndeju hin din ja ma ts'oquihü, ne xtán hotho ma mbuihü bü na nu Ojä. ⁵Ne nangue rá pähä Ojä ya xü huangahü, ne nangue ra Jesucristo bi jaju ngue dyú t'ühnigahü Ojä. Ne gue'a bi 'yöt'e nguetho bi huëgahü. ⁶Janangue'a zai dí 'yəc'yeyihü Ojä, nguetho 'yəc'yeyihü xün ngu rán huëcate bi 'yörcahü 'darbü dí 'buhmbü a rá Ts'unt'u di huëqui. Ne gue'a rán japi bi 'daju 'bü má däh ma mbuihü a rá Ts'unt'u. ⁷Ngue 'yəc'yeyihü bi huëgahü Ojä, ne gue'a í du a rá Ts'unt'u bi pöju, bi nde bi punga ma ts'oquihü. ⁸Ne 'yəc'yeyihü xün ngu rán huëcate Ojä, ngue bi jaju dá pähmbü a rá 'yu, ne bi 'daju rán 'yomfëni xün ho. ⁹Pe bi jaju Ojä dá pähmbü 'be'a män t'agui, ngue 'be'a mím bense da 'yöt'e ngue da 'yöt'a ra Cristo. ¹⁰Nguetho da zön ra pa di jua'a 'be'a mim bën Ojä da 'yöt'e, ngue di jap ra Cristo di manda gätho ja ua ja ra häi nepü mahets'i. ¹¹Nu'a Ojä i 'yöt'e 'be'a

gätho mim bëni da 'yöt'e, ne bi huangahü maya'bü ngue dan 'yohü ra Cristo. Ne nangue'a dín 'yohü ra Cristo, sä ga hámhbu yün japi di 'daju a. ¹²Gue'a bi zän Ojä nangueju, janangue'a da t'ëspa Ojä 'bü bi hnu a ran ho da 'yörcahü. Ne guecähe yú mbudigähe dá 'yəc'yeyihü ra Cristo, ne yú mbudigähe bi 'yörcahü a. ¹³Ne ahü, nu'bü gmí 'yöhmü rán ho ma'da'yo ra Cristo di pöju, gue ram hma majuañi a, gá 'yəc'yeyihü a. Ne nu'bü gmí 'yəc'yeyihü, ne ahü gá huámhbu rá Hogandähi Ojä, ra hmepya ngue yú mbeti ahü Ojä, tengü xí ma. ¹⁴Nu rá Hogandähi i udi ngue majuañi ga hámhbu rán t'unni di 'daju Ojä 'bü bi zön ra pa da zixcahü bü mahets'i, gätho gahü ngue yú mbetigahü a. Gue'a ná 'yəc'yeyihü nuijxte thoho a.

Nu ra Pablo i äp Ojä di un ran 'yomfëni xün ho yu 'yəc'yei

¹⁵Ne nu'bü má 'yöt'e ngue guí 'yəc'yeyihü a ra Hmu Jesús, ne i ja ahü ran huëcate nangue ni mi'yəc'yeyihü, dán yä'be Ojä, ¹⁶ne zai dí xi Ojä i hu ma mbui ngue di huëc'ahü, ne zai dí äpä rám fäts'i nangue ahü. ¹⁷Ne nu'a ra Ta nuijxte thoho, gue'a rá Ojä ma Hmuhü ra Jesucristo, dí äp'ahü ran 'yomfëni man'da gui pähmbü xün ho a. ¹⁸Ne dí äp'a Ojä ngue man'da da xoc'a nín 'yomfënihü, ngue gui pähmbü a ran ho nuijxte guí t'öhmü, ngue gue'a í zön'nahü gui comhbü a. Ne gui pähmbü ngue 'yomfëni nuijxte thoho di muui 'be'a di 'da ahü Ojä gätho u to'o yú mbeti a. ¹⁹Ne dí äp Ojä gui pähmbü 'yomfëni xün ndoho rá ts'edi rá Hogandähi hin hapü nín zegui, ngue dim pepü mbo ma mbuihü, gätho gahü dí 'yəc'yeyihü. ²⁰Ne n'dat'a rá ts'edi ngue 'yomfëni se a dim pepü mbo ma mbuihü, gue'a bá xox'a ra Cristo bü 'bü u xün du, ne bi japi ngue da hyupü ja rán 'yeci Ojä bü mahets'i. ²¹Ne nu'a ra Cristo bin t'un man'da ra ts'edi xinda gue'u to'o gätho ja yú ts'edi bü mahets'i

necua ja ra häi, o gue yu ts'ut'abi, o gue yu ngurbi, o gue'u mi'da di manda. Ne hingui sä n'da da ndonba n'da ra thuhu da t'ëmbi i ja man'da rá ts'edi gue i 'buhya o gue yu pa dí 'yëpu. ²²Ne gätho 'be'a i ja Ojå bi jap'a ra Cristo ngue gätho di manda. Ne bi jap'a ra Cristo ngue di manda gätho yu 'yëc'yei, nguetho tengu 'bu ma yåhu a di mandagahu. ²³Ne nu yu 'yëc'yei i 'bui tengu 'bu rá ja'i ra Cristo. Ne dí comhbü 'be'a gätho i ja ra Cristo. Ne nu rá ts'edi í yu'a 'be'a gä øzehe ua ja ra häi, nepu mahëts'i.

Dám pøhmbü nangue rán huçcate Ojå

2 Ne mam'bet'o tengutho 'bu xtå tuhu nangue ma ts'oquihu, nguetho him mi ørpahu masu a ran ho mi siju. Pe nuya nu Ojå bi 'daju ra temazai nangue ra Cristo. ²Ne nu'ahu nu'bu hin gmí 'yëc'yeihu, gmí tenhdü yün t'øt'e ra ximhäi, ne madí manda ahü rá hmu yu zithu, tengutho yu pa ja bu ya, gätho to'o hingui ørpa masu Ojå, ne hingui øt'e 'be'a nde Ojå. ³Ne gätho gähe 'da'angu tho mi øthu 'bu mam'bet'o, ne mi tenhdü 'be'a min nde ma ja'i zehëhu. Ne dá øt' ma pähä zehëhu. Ne nu'bu xcå thoqui xcå tenhdü, emme xcå nuhu rá cue Ojå 'bu, tengu tho u mi'da. ⁴Pe nu'a Ojå emme xun ngu rá yembü i ja, ne emme i ja rán huçcate nangueju. ⁵Janangue'a bi 'daju ra 'da'yote, tengu 'bu 'darbu bi xoxgahu ra Cristo, madague'bu tengu 'bu ya xí du ma tehu nangue ma ts'oquihu. Pe nangue rá mate thoho Ojå xtám pøhmbü. ⁶Ne nu'a Ojå n'dat'a bi xoxgahu ra Cristo Jesús, ne bi jaju 'darbu dá huhmbü a ra Cristo bu mahëts'i bu nam bën Ojå. ⁷Guehna bi 'yøt'e, ngue gätho yu pa mazai da 'yuh rán huçcate, ne da fadi hin hapu se a rá mate bi 'yørcahu 'bu mí yanju ra Cristo Jesús. ⁸Bi pøju Ojå 'bu má hamhbü rá mate thoho Ojå, ne hin nangue yu hogant'øt'e dá øthu. Pe nangue a rán t'unni zehë Ojå xtám

pøhmbü. ⁹Ne hin nangue ra 'befi xun ho xtå øthu, janangue'a njon da zå din 'yëts'i. ¹⁰Nguetho bi 'yørcä zehëhu Ojå ngue däm 'buhmbü ma'da'yo nangue ra Cristo Jesús, guepu da zå ga øthu xun ho rá 'befi bi zän Ojå maya'bu.

Nu ra Cristo bi jaju dán yamanhohu dyu judíohe ne'ahu

¹¹Ne nu ahü ngue hin gyú judío'ahu, o gadín 'yëxhu nangue rá mate Ojå, pe damim bëmhbü ngue yatho gnán hyaju Ojå mam'bet'o. Ne nte má hmepya gmí øthu tengu mí øt'ähe ngue dá hec ma xifanihe dyú judíohe. Ne gue'a ná hut'a thohohe gyü 'yanthequihu. ¹²Ne nu'u yu pa u, hin te nin jahü ra Cristo, xín te nin jahü u yu judío. Ne hin gní pahmbü ran hogui ngue mi man Ojå da 'yøt'e. Pe gám 'buhmbü ua ja ra ximhäi ne nte gmí tømhbü 'be'a da 'yøt' Ojå, nguetho hin gní pahmbü Ojå. ¹³Ne gmí 'yo man hëthu nangue a Ojå, pe nuya bá jun'nahü, ne sä guin 'yohü ra Cristo ngue bi du nangueju. ¹⁴Pe nu'a ra Cristo bi jaju dán yamanhohu, dyu judíohe ne ahü ngue hin gyú judíohe. Ne bi jaju ngue 'da'angu bu na nuju Ojå yu judío ne'u hing yu judío. Nu'a ra Cristo bi hogahu 'be'a madín hyaju. ¹⁵Nguetho bi du ra Cristo, ne gue'a í jua u yün t'ëdi yu judío bi xi Ojå, ngue yün t'uti mi øt'u. Ne bi japi ngue 'da'angu ga comhbü ra temazai yu judío ne'u hing yu judío, nangue ma'da'yo dí 'buhmbü ra Cristo ya, ne hinga 'dahma 'dan'yo bu dán nuju Ojå. Janangue'a hin dadín sühmbü ya. ¹⁶Ne nu'bu mi du bu ja ra pont'i ra Cristo, bi japi da numanho Ojå u hont'a go to'o ma ja'i da 'yëc'yei a, madague'a yu judío, uague hing yu judío. Ne him man sühmbü u. ¹⁷Nu'a ra Cristo bi zøcua ja ra häi ne bi xiju ran ho ma'da'yo, ngue'a dá eshü ran sui mi øthu a Ojå, guecähe dyu judíohe ngue mi hänthe rá 'yu Ojå, ne ahü ngue hing yu judío'ahu

ngue gmin 'yomanhëtho nangué rá 'yu Ojã. ¹⁸Ne gue'a ra Cristo bi zã dán yamanhohu Ojã rá Ta, nguetho n'dat'a rá Hogandãhi bi 'dajũ, madague'bu dyu judío hu o gue hin dyu judío hu. ¹⁹Pe nuya hin guí 'buhmbu tengu 'bu gyú 'damhninihu ya, pe 'da'angugdahũ ngue dyu 'yëc'yëihu. Nguetho nuya gãtho gahu dyu menguhũ bu bí 'bu Ojã, ne gãtho gahu yú t'uhni gahu Ojã. ²⁰Ne nuju dyu 'yëc'yëihu, tengu 'bu n'da ra ngu bi thøe nguepu dim 'bu Ojã. Ne bi du'mi bi hyøh yu pøngahya maya'bu, ne'u yú 'bãihu ra Cristo nu'bu mi ma nangué ra Cristo. Ne bi du'mi tengu 'bu i pa m'bã'mi yú guangujãdo n'da ra ngu, ne guese a ra Jesucristo a ra do mahyoni bim pepu. Ne guenju tengu 'bu dyu fõt't'ehũ buya. ²¹Ne nu'a ra Cristo tengu 'bu ra cemento nín zõt'u yu do bu pa nthøts'e a ra ngu, ngue da gomanho, asta gue'bu go bi guadi xun ho, guepu ja rá ngu Ojã, tengu ndese Ojã. ²²Ne nangué dín 'yohu ra Cristo, neju tengu 'bu dyu dohu ngue dim pepu ja a rá ngu Ojã, guepu i 'buh rá Hogandãhi.

Nu ra Pablo rá 'befi i xih ran ho ma'da'yo u hing yu judío

3 Janangué'a dí äpä rá ts'edi Ojã nangué ahũ, drã Pablogã. Pe dí ofãdigã nangué dí xi ahũ ran ho ma'da'yo, gue ahũ ngue hing yu judío'ahũ. ²Masque ya gã 'yøhmbu ngue Ojã bi 'dacã ra 'befi ngue dí xi ahũ rãm hma, nangué rá mate thoho. ³Nugã ya dá ot'ahũ ts'u 'be'a bi 'yurcãzehe Ojã, ngue njom mi paði, ngue ne u hing yu judío da zin Ojã nangué ra Cristo. ⁴Ne nu'bu gã nuhu ra søcuã, sä gui pahmbu a bi xicã Ojã ngue njom mi paði nangué ra Cristo. ⁵Ne xun ngu yu jeya bi thogui ngue him mi xi Ojã yu jã'i 'be'a mim bẽni da 'yøt'e. Pe nuya bi 'uega ma mbuihe gueje ma 'bãigãhe ra Cristo ne u yú pøngahya, ne bi jaje rá Hogandãhi ga pahmbe 'be'a him mam faði, ngue i

faði ya. ⁶Pe nuna him mam faði, guehna ngue ran ho ma'da'yo sä gui pahmbu ya 'be'a i ja ua ya, ngue ne'u yu jã'i hing yu judío sä dim 'buhmbu Ojã tengutho yu judío. Ne n'dat'a gui combu yu judío ran hogui bi 'yøt' Ojã nangué ra Cristo Jesús. Ne n'danja'itho gui combu nangué rá jã'i ra Cristo, nguetho ya gã 'yëc'yëihu rán ho ma'da'yo ra Cristo. ⁷Pe nangué rá mate zehe ne rá ts'edi Ojã sä gam mangã rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague'a him man 'yenigã'be. ⁸Nugã hin te ts'u dadí mu'be, ne him man 'yeni'be ngue ga xih yu jã'i ngue hing yu judío rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pe guehna bi 'dacã Ojã ra mate ngue gam mangã a, ne ga xih yu jã'i njon da hyät'i da mbede hangu nan ngu yun ho in nde di 'dajũ ra Cristo. ⁹Ne bi 'dac rá 'befi ga japi gãtho yu jã'i da baði 'be'a him mam faði, ngue 'be'a mím bẽn Ojã da 'yøt'e 'bu rá mbuði thoho, ngue ne'u hing yu judío da zin Ojã 'bu da hyãn rá mate ra Cristo. Ne gue'a mi sänni da 'yøt' Ojã, n'dat'a Ojã bi 'yøt'e 'be'a gãtho ja ua ja ra ximhäi, nepu mahëts'i. ¹⁰Gue'a mím bẽn Ojã da 'yørpa yu 'yëc'yëi, guepu da faði xun ho gãtho rá hogan'yomfëni, da ba u i 'bupũ mahëts'i ngue i ja yú ts'edi. ¹¹Ne gue'a i øt' Ojã ya, tengu mim bẽm 'bu ra mbuði thoho da 'yøt'e, nangué ma Hmuhu ra Jesucristo, ne da 'yøt'e gãtho yu pa mazã. ¹²Ne nangué dí ëc'yëihu ra Cristo, hin dí su ga sømhbu bu nangué ma mbuihu ngue dan yãhu Ojã. Ne dí pahmbu da 'yøde. ¹³Janangué'a dí ä'ahũ ra mate hin da du ni mbuihu 'bu dín nugã ran unbi, nangué'a dá xi ahũ ran ho ma'da'yo. Xingui ts'u guim bẽmhbu ngue'a dín nugã ran unbi, pe 'da dán johya thohohu ngue bin 'dac ra ts'edi ga hãt' yun unbi.

Rãn huçate ra Cristo

¹⁴Nu'bu dím bẽngã ngue ne ahũ gyu menguhũ bu bí 'bu Ojã, dín ðanyahmu dí

äp'ahü ra jamadi Ojä rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo. ¹⁵Ne rá Ta ü gätho yu 'yëc'yëi, ne'ü bi zöm bü mahëts'i, ne'ü 'bütua ja ra ximhäi. ¹⁶Ne dí äp Ojä ma Tahu nuixte thoho di muui rá ts'edi, ngue di zac ni mbuihu nangue rá ts'edi rá Hogandähi Ojä. ¹⁷Ne dí äp Ojä ngue din zam bü mbo ni mbuihu a ra Cristo, nguetho guí ëc'yëihü a. Ne dí äp Ojä ngue man'da din te nin huëcatehu, ne nangue nin huëcatehu dí zac ni mbuihu. ¹⁸Janangue'a ne ahü ne gätho mi'da yu 'yëc'yëi da zä gui pähmbü hangu nan uant'i, ne hangu na mba, ne hangu nan hë, ne hangu nan hëts'i a rán huëcate ra Cristo. ¹⁹Ne madague'bü hingui sä gätho ga pähmbü rán huëcate ra Cristo nguetho ëmme xun ngu, pe dí äp Ojä ngue man'da man'da gui pähmbü a, janangue'a da zä gätho da yuh ni mbuihu a rá ts'edi zehë Ojä. ²⁰Pe xun ho ga ëspahü Ojä gätho yu pa mazäi, nguetho i ja rá ts'edi da 'yöt'e xun ngu man'da, xinda gue'a 'be'a dí ähmbü o 'be'a dí m bëmhbü. Ngue n'dat'a ra ts'edi dim pepü mbo ma mbuihu. ²¹Ne gätho gahü dyu 'yëc'yëihü, xun ho dan johyahu ga ëspahü Ojä, nangue'a ra Cristo Jesús dí pähmbü, hön'bü go njam'bü mazäi. Ne hönt'a gam bëmhbü a ya.

Nu rá Hogandähi Ojä di jaju n'dat'a gam bëmhbü

4 Nugä drá Pablogä dí ofädigä nangue dí øt'a rá 'befi ra Hmu. Ne dí ä'ahü ra mate ngue gam 'bümanhohü tengü nin sähu ngue ya bi zon'nahü Ojä. ²Ne hin gan 'yëxhu, pe gui 'yøthü ngue hin'yü ni ts'edi zehëhu, ne hin gan xømbüi n'da ngu n'da ahü 'be'a i t'øt'ahü, ne hin gan xuhnanyahu n'da ngu n'da ahü, pe gan huëju. ³Ne ëmme gan jamansuhü ngue hinga 'dahma 'dan'yo guim bëmhbü. Pe dami thoqui gui tenhdü rá Hogandähi Ojä di ja ahü n'dat'a guim bëmhbü. ⁴Nguetho tengü 'bü gätho n'danja'idähu bü na nuju Ojä dyu 'yëc'yëihü, ne n'dat'a

rá Hogandähi Ojä dí comhbü. Ne n'dat'a dí tømhbü 'be'a da 'yørcahü Ojä, ngue gätho bi zongahü. ⁵Hönt'a n'da ma Hmuhü i 'büi ngue di mandagahü. Ne n'dat'a ma t'ëc'yëihü nangue ma Ojahü i 'büi, ne n'dat'a man xixyahu dí øthü, ngue dí uhmbü yü mbetigahü Ojä. ⁶Ne n'dat'a Ojä gue'a ma Tahu dí comhbü, ngue gätho gahü, ne gätho di mandagahü, ne gätho di 'yonju, ne gätho gahü i 'büpü mbo ma mbuihu a. ⁷Nu'a ra Cristo, nangue ra mate thoho, 'dahma'dan'yo yu ts'edi bi 'daju n'da ngu n'daju ngue sä ga øthü ra 'befi ngue ndeju ga øthü. ⁸Ne gue'a män t'o'ti bü ja rám hman Ojä maya'bü: "Pe gue'a ra Cristo bi un yü ts'edi ü yu jä'i 'bü mí mbeng bü mahëts'i, 'bü mi dambëni. Ne bi 'berba rá ts'edi gätho nan ngu ran ts'o mim bent'ü yu jä'i." ⁹Ne nu'bü mi mbeng bü mahëts'i, mfädi ngue guëpü bá nexpu, ne bi zøcua ja ra häi, ne bi mba nt'ägui. ¹⁰Guet'a bá çai, ne guet'a bi ndex mahëts'i, ngue da yu'ts' rá ts'edi bü mahëts'i, ne hönbü go hapü, necua ja ra häi bi yu'ts' rá ts'edi. ¹¹Ne 'dahma 'dan'yo yu ts'edi bin 'daju n'da ngu n'daju ngue dyu 'yëc'yëihü. Bin 'dac ma ts'edihe 'dagähe ngue ma 'bäigähe ra Cristo, ne 'da ahü di ja'ahü gam pøngahyahu, ne mi'da ahü di ja ahü gadí 'yomhbü a ran ho ma'da'yo, ne 'da ahü di ja ahü gam mbädihü, ne mi'da ahü di ja ahü ngue gan xänbatehu nangue rám hman Ojä. ¹²Ngubü bi 'yøt'a ra Cristo, bi un yü ts'edi yu 'yëc'yëi, nguepü da zä da 'yøt'e xun ho ra 'befi bi zänbi n'da ngu n'da, nangue rá 'befi Ojä. Janangue'a da zä 'da däm fäxtahü. Ne gue'a dín te rá 'befi Ojä a, tengü 'bü bi zac rá jä'i ra Cristo. ¹³Ne da zøni ngue gätho 'dat'a gam bëmhbü nangue ma t'ëc'yëihü, ne gätho n'dat'a ga pähmbü xun ho rá Ts'ünt'ü Ojä. Ne gue'a dín te xun ho ma mbuihu ne dam 'bümanhohü tengü ra Cristo. ¹⁴Ne nu'bü gue'a dí homhbü, hin da thäju tengü 'bü dyu t'uhnihü, 'bü 'bo'o

'dahma 'dan'yo da xijũ ngue da 'yɛna da hyäju. Nguetho nu'ũ yũ hyäte ɛna gue'bu ɛmme paði, pɛ hɔnt'a in ndeju ga tenhdũ yũ fehni. ¹⁵⁻¹⁶ Pɛ ga paði ga tenhdũ a majuani nangu ran huɛcate. Ne gue'a nán te xun ho ma mbuihũ, ne di jaju tengu 'bu n'danja'i tho ga cohmbũ. Tengu 'bu rá ja'igahũ ra Cristo, ne nu'a ra Cristo, tengu 'bu rá ya a. Ne gue'a nín zɔt'ũ yũ 'yɛc'yɛi. Nguetho di manda gahũ ne di zerca ma mbuihũ, di jaju n'dat'a gam bɛmhũ, ne gátho ga comhma'ɔt'ehũ xun ho ra 'befi bi 'daju n'da ngu n'daju, ngue 'da dám fáxtahũ, nangu ran huɛcate. Ne gue'a nán te xun ho rá 'befi Oja, tengu 'bu bin te xun ho rá ja'i ra Cristo.

Dám 'buhmbũ ma'da'yo nangu ra Cristo

¹⁷ Nugä dra Pablogä dím pɔngahyagä nangu ra Hmu 'bu dí xi ahũ na jaua, ngue nu'ahũ him mam 'buhmbũ ya tengu ɛ yũ ja'i hinga na pa Oja. Ne him mam 'buhmbũ tengu yũ ja'i ngue di manda yũ ts'on'yomfɛni zehẽ. ¹⁸ Ne nu'ũ i 'yo tengu n'da ra xädä nangu yán 'yomfɛni, ne hingui paði 'be'a nam bɔn'a i ɔt'e nguetho hingui 'yo bu ja rán nequi Oja. Ne hinguin nde da ba Oja nguetho ɛmme xam me yũ mbui ɛ. ¹⁹ Ne hingui pɛ'ts' yũ sä 'bu ɔt yũ ts'oqui, nguetho ya xam bent ran ts'o, ne ɛmme di ho da 'yɔt'e hɔnt'a go 'be'a man ts'o, nguetho hin'yũ mbo yũ mbui 'be'a di zedi ngue da zammi. ²⁰ Pɛ nu'ehũ hinga ngubũ bi xän'nahũ ɛ bi xi'ahũ nangu ra Cristo. ²¹ Ya gá 'yøhmbũ nangu ra Cristo, ne nu'bu majuani gá 'yøhmbũ 'be'a bi xi ahũ, guí pahmbũ ya ngue gue'a majuani a. ²² Janangue'a dami hyehmbũ gátho 'be'a gnám 'buhmbũ, ngue ni nyon'yomfɛnisehũ i hä ahũ, ngue 'be'a guí ndese gui 'yøthũ. ²³ Ne ma'da'yo ni mbuihũ ne nin 'yomfɛnihũ, ngue gátho ma'da'yo guim bɛmhũ ya. ²⁴ Ne dami hyehũ ngue gátho ma'da'yo tengu bi

zän'nahũ Oja nangu rá pähä zehẽ. Nuya dami 'yuhmbũ ram 'bui njuantho gui 'yøthũ, ngue nte man ts'o gui 'yøthũ ya. ²⁵ Dami 'yeshũ a ra fehni ngue madín xihmbũ n'da ngu n'da ahũ, ne guim mamhbũ a majuani. Nguetho tengu 'bu n'danja'itho dí cohmbũ ra Cristo. ²⁶ Ne nu'bu guín cuehũ nangu ran ts'o i t'ɔt'e, pɛ damím fähmbũ, mamán da ahũ ran ts'o. Ne hinga n'dapa gan cuehũ. ²⁷ Pɛ xingui ts'ũ ga cuthũ ra zithũ bu ja ma mbuihũ. ²⁸ Nu'bu guím pɛhũ 'da ahũ, pɛ gui 'yeshũ a gnám pɛhũ. Ne gam pehmbũ xun ho, ne gue'a gdí tĩmhũ a guí homhbũ, ne da zä gui fáx'ũ mi'da ngue hin'yũ 'be'a da hyoni. ²⁹ Ne 'yo guím mamhbũ yũ ts'ore, pɛ guim mamhbũ ran ho dí ze'ũ ne dí hyu yũ mbui ɛ to'o gui xihmbũ. ³⁰ Ne 'yo gadí unhdũ ra dumbui a rá Hogandahi Oja nangu n'da ra ts'oqui. Nguetho nu'a i 'bupũ mbo ma mbuihũ, ne gue'a da 'yudi ngue yũ mbeti-gahũ Oja 'bu rán zegui ra pa, tengu 'bu jaju ra sello. ³¹ Dami 'yeshũ a gní bɛ-man'uhũ, ne hin gan cuehũ 'bu ja 'be'a da si ahũ o ja 'be'a da t'ɔt'ahũ. Ne 'yo gadí c'aman'uhũ n'da ngu n'da ahũ, ne o guím bɛmhũ ran ts'o nangu ni mija'ihũ. ³² Pɛ gan 'yørpahũ ran ho n'da ngu n'da ahũ, ne 'da xtán ja ni yembuihũ, ne gam punbahũ n'da ngu n'da ahũ, tengu tho í pun'nahũ Oja nangu ra Cristo.

Da 'yøt'e xun ho ɛ yũ t'uhni Oja

5 Ga øthũ 'be'a øt'a Oja, nguetho yũ t'uhni gahũ a ngue di huɛgahũ. ² Ngue ga ørpahũ ran huɛcate ma mija'ihũ, tengutho ra Cristo bi huɛgahũ 'bu mín däsẽ bu ja ra pont'i nanguju. Ne nu ra Cristo bi un rá te, n'da ran t'unni ngue bi numanho Oja. ³ Ne yũ t'uhni gahũ Oja, janangue'a xingui ts'ũ gam bɛmhũ ran ts'o, hin ga øthũ ran 'yomt'ɛni, xing ran ts'iyate, ne xinga n'da ran ts'o ga øthũ. ⁴ Ne hin gam mamhbũ ra ts'ore o gue ran 'yant'ũ, ne hin dan

ya mangat'ihũ, nguetho hin rán theui rá 'yęc'yei Oja Ʃ. Pe ga xihmbũ Oja jamadi nangue rán ho bi 'daju. ⁵Pe dí pãhmbũ hingui sã n'da da yurpũ di manda ra Cristo ne Oja, nu'bu i Ʃthoho ran 'yomt'eni, o gue im ben ra ts'on'yomfeni, o gue i Ʃt' ran ts'iyate. Nguetho nu ra ziyate tengutho 'bu i thãnde 'be'a i ja. ⁶Ne njon ga jafũ da hyãju gue'bu 'bo'o da xiju ngue xun ho 'bu ga Ʃthu ran ts'o. Nguetho to'o da 'yƩt' ya yun ts'o, emme xun ngu da nu rá cue Oja, nangue a him bi 'yƩrpa masu Oja. ⁷Pe hin dan 'yohũ to'o i Ʃt' ran ts'o, nguetho hin'yũ 'be'a man jahũ Ʃ. ⁸Pe nu'ahu mam'bet'o gmĩ 'yohũ bu ja ra 'bexui. Pe nangue guĩ 'bũhmbũ ra Cristo ya guĩ 'bũhmbũ bu ja rán nequi a. Nuya damam 'bũhmbũ tengu rán sãui bu ja ran nequi. ⁹Ne nu'a rán nequi Oja, gue'a dán jahũ ra hogambũ a, ne gue'a dãm mamhbũ majuaĩ a, ne gue'a dá Ʃthu ran ho a. ¹⁰Ne dami hyumbi gan xãhmbũ gui 'yƩthu 'be'a dí hyu rá mbui Oja. ¹¹Pe xĩngui ts'ũ ga Ʃthu tengu Ʃt'ũ i 'yo bu ja ra 'bexui. Pe ga uhmbũ ngue nte ní mbatho 'be'a Ʃt'ũ. ¹²Pe ga pƩts' ma sãhu hin gam mamhbũ 'be'a Ʃt'ũ i Ʃt' mán t'aguitho ran ts'o. ¹³Pe nu'a rán nequi Oja di yot'ũ to'o i 'yo bu ja ra 'bexui, ndepe da bađi ngue i ja yũ ts'oqui. Ne hingui sã da 'yan mant'agui thoho n'da 'be'a Ʃt'e, nguetho nu'a rán nequi Oja di yot'ũ gãtho ran ts'o. ¹⁴Janangue'a nt'o't'i: "Daman nuhmbũ ngue guĩ aħmbũ, tengu 'bu gyũ duhu, nguetho nu'a ra Cristo di 'da ahũ ran nequi," bi 'yena. ¹⁵Janangue'a dami jamansu 'be'a guĩ Ʃthu, ne hin gam 'bũhmbũ tengu Ʃ yũ ja'i ngue hingui pađi 'be'a Ʃt'e. ¹⁶Pe madague'a xun heĩ yũ pa i ja bu ya, dami hyumbi gam pƩhmbũ xun ho. ¹⁷'Yo guĩ co'yãmbuihũ, pe dami hyumbi gui hyoni gui pãhmbũ rá pãhã ra Hmu. ¹⁸Pe hin dán johyahũ a ra seĩ, nguetho di ts'ongahũ a. Pe man'da dán johyahũ rá Hogandãhi Oja. ¹⁹Ne 'da

dãn johyabahũ n'da ngu n'daju ngue dan xihmbũ 'be'a i Ʃrcahũ ra Hmu, ngue dan tuhmbũ yũ thuhu Oja gãtho ma mbuihũ dá Ʃspahũ Oja a. ²⁰Ne thocua thoho ga xihmbũ jamadi Oja ra Ta, nangue 'be'a gãtho jaju, nangue rá thuhu ma Hmuhu ra Jesucristo.

Dim 'bũmanho yũ 'yęc'yei bu ja yãn nguse

²¹Ne hin dan junthu, pe 'da xtãn 'yęhe thohohũ, nguetho gãtho gahũ dãn numansuhũ ra Cristo. ²²Ne nu ahũ gyũ xisuhũ, dami 'yƩthu 'be'a im man ni ndøhũ, tengutho bu gni 'yƩthu a im mam ma Hmuhũ mahęts'i. ²³Nguetho nu'ũ yun 'yohũ i 'bet'o bu ja rá ngu, tengu a ra Cristo i 'bet'o bu 'bũh yũ 'yęc'yei, ngue tengu 'bu guese a rá ja'i a, ne rám pƩr-pate gãtho Ʃ. ²⁴Nu'ũ yũ xisu da 'yƩt'e 'be'a gãtho im man yũ ndø, tengu tho yũ 'yęc'yei da 'yƩt'e 'be'a gãtho im man ra Cristo. ²⁵Ne nu ahũ ma min'yohũ ahũ, dami huęc ni xisuhũ, tengu tho a ra Cristo bi huęc yũ 'yęc'yei, ne bi un rá te nangueju. ²⁶Ne nu a ra Cristo ngubũ bi 'yƩt'e, nu'bu mi japi da bo xun ho gãtho yũ 'yęc'yei nangue rám hman Oja. Nguetho ram hma tengu 'bu ra dehe i pe'te gãtho ran ts'o. Ne nu'a ran xixya, n'da ra hmepya ngue ra Cristo bi hoga ma mbuihũ. ²⁷N'damhma da zin Ʃ yũ 'yęc'yei, ngue ya gãtho mahoqui, ne nte man ts'o din 'yohũ. Ne hin'yũ 'be'a da thĩnbi, pegue gãtho i jua a ran ho. ²⁸Ne gãtho yun 'yohũ, nde'bu di huęc yũ xisu, tengu bu ní huęc rá ja'izehe. Nguetho nu'ũ to'o di huęc rá xisu, din huęc zehe a. ²⁹Ne xinga n'da ra ja'i i san rá ja'izehe, pe din jamansu, ne i 'uĩni xun ho rá ja'i, tengutho i Ʃt'a ra Cristo nangue yũ 'yęc'yei. ³⁰Nguetho nuju dyũ 'yęc'yehũ, tengu 'bu rá ngƩc'yei ne rá do'yo gahũ a rá ja'i ra Cristo. ³¹Tengu mán t'o't'i: "Nu'bu n'da ran 'yohũ i sin rá xisu, i soh rá ta ne rá mbe, n'damhma da zã di

manda rá xisu, tengu 'bu ε rá ja'izehe," bi 'yen'a ra t'ohni. ³²Ne xun hej da badi 'be'a nam bon na, pe dí engä drá Pablogä, ngue i udi nangué ra Cristo ne nangué yu 'yəc'yei. ³³Pe ne im ma, gätho ahu ngue gyun 'yohuhu, dami huəc ni xisuhu tengu bu gni huəc zehehu. Ne nu'ahu gyu xisuhu damin numansu ni ndöhu.

6 Nu'ahu gyu t'uhnihu gyu 'yəc'yeihu dami 'yöthu 'be'a man ni tahu ni mbehu, nguetho gue'a yün thehu a ngue gui 'yöthu. ²Dami numansu ni tahu ne ni mbehu. Ne gue'a rá mbudi a rán t'edi Oja ngue ní jap Oja n'da a, ngue bi ma maya'bu. ³Ne guehna ran japi bi ma da nu n'da 'bu da 'yöt'e, ngue din ja ran johya ne xun ngu yu pa dim 'bucua ja ra häi. ⁴Ne nu ahu gyú tahu, nu'bu guí suh ni t'uhnihu, nde'bu hin gui jafu din cuetho. Pe dami teman-hohu guepu dí 'yəc'yei ra Hmu u. ⁵Ne nu ahu gyu mbefihu ne gyu 'yëhehu, dami 'yöthu xun ho 'be'a im man ni hmuhu ua ja ra häi, ne guin numansuhu u, ne gui suhu. Ne mpähä thoho gui 'yöthu ni 'befihu, tengutho bu gni 'yörpahu rá 'befi ni Hmuhu ra Cristo. ⁶Dami 'yöthu xun ho ni 'befihu, hinga hön'bu in nu ahu ni hmuhu, pe dami 'yöthu tengutho bu gnín 'yëhehu ra Cristo. Ne gätho ni mbuihu, ne gue'a rá pähä Oja a buya. ⁷Dami 'yöt' ni 'befihu nangué ran johya, tengu bu gni 'yöthu rá 'befi ni Hmuhu mahets'i, ne hinga hont'a dín numanho ahu yu ja'i. ⁸Ne damim bëmhbu ya, Oja di cos'ahu ran ho nangué ran ho xcá 'yöthu, madague'a gyu 'yëhehu o gue gyu hmuhu. ⁹Ne nu ahu gyu hmuhu, pe gui 'yörpahu a xun ho u ni mbefihu, o gue ni 'yëhehu, tengu tho bu gni ndepe da 'yöt'ahu ran ho. Ne hin gui xihmbu yun unbi, nguetho guí pähmbu ngue n'dat'a ni Hmuhu mahets'i. Ne nu a ra Hmu mahets'i hin di hyespu na nuju.

Di zerca ma mbuihu rá ts'edi Oja tengu rá he ra dofui

¹⁰Ne nuya ma zu cu ahu, ga zacua ma mbuihu nangué rá ts'edi Oja i jaju. ¹¹Ngue tengu n'da ra dofui i he rá he ngue ra t'egui ní täcua yün sa u yün suihu. Ne nguetho rá ts'edi Oja 'bu dí homhbu ngue hin da zä da hyäju ra zjthu. ¹²Nguetho hinga gue'u yu ja'i man suihu, pe gue'u yú hmu yu tsoqui, ngue ra zjthu rá hmu ra 'dexui i ja gätho ra ximhäi. Ne u gätho yüm fäts'ihu ra zjthu in 'youi ran dahi, ne gätho 'be'a má ts'edi bá nexpu 'buh rá hmu ran ts'o, gätho man suihu u. ¹³Janangué'a tengu 'bu ga hehu yu t'egui ya, nangué gätho rá ts'edi Oja, ngue ga häthü ga tafu yün sa ra zjthu i säc ma mbuihu. Ne nu'bu dá tãhmbu ran sui, ya dá juahmbu xun ho, ne dá nuhu xingui ts'u dá 'behmbu. ¹⁴Ne nu yu t'egui dí xi ahu, ne gue'u nán sähu u. Ngue nu'a ram hma dí tenhdu, ngue tengu 'bu ran gut'i ngue ra t'egui gam päthu. Ne nu'a ná hãhmbu ran hogui bi 'yörc-ahu ra Cristo, tengu 'bu ra coto ngue ra t'egui a, ngue hingui sä da daju ra zjthu. ¹⁵Ne nu'a ná yãmanhohu Oja nangué'a ran ho ma'da'yo dá hãhmbu, ne gue'a ná huthu ran zambui tengu 'bu dí net' ma zapatohu ngue yu t'egui, ne dan tihmbu ga suhmbu ra zjthu. ¹⁶Ne man'da, nu'a ná pähmbu majuani Oja, ngue tengu 'bu n'da ra xit'egui ní däqui gätho yün sa ra zjthu, tengu 'bu t'engbahu n'da ra sibi. ¹⁷Ne nu'a ná pähmbu majuani dãm pøhmbu, tengu 'bu dá pant' ma yahu ra fui ngue ra t'egui, ngue hin gam bëmhbu a in nde di bëngahu ra zjthu. Ne nu'a rám hman Oja, tengu 'bu ra espada di 'daju rá Hogandahi Oja, gue'a dãm muthu ra zjthu a. ¹⁸Pe thocua thoho dan yahu Oja, ga äfu rá ts'edi, xingui ts'u ga eshu nan yahu Oja, tengu di bëngahu rá Hogandahi Oja. Ne dan çhyahu hin dan xømbuihu,

ngue ga äfũ Oja da mbäx'u gätho ma mi'yęc'yehũ. ¹⁹Ne nugä drá Pablogä, dami 'yäfü Oja nanguecä, n'damhma di 'dacä ran 'yomfëni ne ga hut'anzambui gam mamp'a räm hma, ne ga xi u hing yu judío 'be'a nde Oja ngue da bäh ya. ²⁰Gue'a nán ofädigä a, ngue dí xicä yu ja'i 'be'a bi xicä Oja. Dami 'yäfü rá ts'edi Oja ngue hin ga su ga thoqui gam mangä räm hma.

Ran zengua ran zegui

²¹Nuya dí penhdä bu na ma cuhu ra Tíquico, ngue emme mahuęqui. Ne nuna

emme øt'e xũn ho rá 'befi Oja. Nu'a da xi ahũ 'be'a gätho dadí jagä, ne nangue gätho 'be'a dí øt'ä. ²²Nuna ra Tíquico da gaş na ra søcuą dí øt'ä, ne da xi ahũ nanguecähe, ne da hyut'a ni mbuihũ. ²³Pe Oja ma Tahũ ne ma Hmuhũ ra Jesucristo da hyut'a ni mbuihũ, ne di ja ahũ gui huę c ni mi'yęc'yehũ, nguetho gá hyąmhbu rán ho mbo ni mbuihũ. ²⁴Pe Oja di 'da ahũ rán japi gätho ahũ to'o gätho hin gui 'ye'ts'a gnín numanhohũ a ma Hmuhũ ra Jesucristo. Ne hønt'a dá xi ahũ ya.

FILIPENSES

*Ra søcuq bi 'yorba ra Pablo u yu
'yəc'yəi bu ja ra dāhnini Filipos*

Ran zengua

1 Nugä drá Pablogä dí yo'be ra Tim-oteo drá 'yēhē'be ra Jesucristo. Dí o't'ä'be na ra søcuq gätho ahü ma zä cu ahü, ne u yu ngurbi ne u yäm fäts'ihü yu ngurbi, ne gätho u i 'bupü ra dāhnini Filipos ngue i ten'na ra Cristo. ²Pe dí ndep Ojä ma Tahu ne ma Hmuhu ra Jesucristo da 'yents'ahü rán japi ne da hyut'a ni mbuihü.

Nu ra Pablo i äp ra jamadi Ojä nangue yu 'yəc'yəi

³Jamadi, dí ɛmp'a ma Ojä, n'dandj ngu n'dandj dím bɛn ahü, nguetho gue ahü mam fäts'i ahü bi 'dacä Ojä. ⁴Ne zäi ɛmme i jagä ran johya 'bu dí äpä ra jamadi Ojä nangue ahü. ⁵Ne dadín johyagä nguetho n'dat'a rá 'befi ran ho ma'da'yo dí comhbü, gue'a gní zeju a, ne gue'a gá 'yøthü 'bu rá mbudi gá 'yəc'yēhhü, ne asta gue yu pa i jabuya. ⁶Nugä dí pađi ngue Ojä di thocta a ra hoga'befi ngue bi dæ'mi bi 'yørbü ni mbuihü, janangue a di juadi xun ho 'bu bi zøn ra pa ba ɛh mahøn'a ra Jesucristo. ⁷Ne gue'a ná äpä ra jamadi Ojä a, ngue ɛmme dím bɛn ahü. Ne tengu'bu 'da'angu dí sähü ran unbi dí sägä ne gue'a ná comhbü rán japi Ojä a, dá gue'bu dí ofädigä, o gue'bu dí 'bäpü ja ran juanbate, ngue dadín yän a rán ho ma'da'yo ra Cristo dím ma ngue majuani a. ⁸Ne høn't'a Ojä i pađi hangu nan gu bu ná huɛc'ahü, ne tengu bu ɛmme ni huɛgahü ra Jesucristo. ⁹Hanangue'a dí äp Ojä ngue man'da xun gu din ja ahü ran huɛcate n'da ngu n'da ahü, ne din ja ahü ran 'yomfəni xun ho, ne guim

bəmhbü xun ho nangue a 'be'a gätho guí øthü. ¹⁰N'damhma gui huanhdü 'be'a man'da xun ho gui 'yøthü, ne n'dat'a guim bəmhbü, ne hin hapü di nequi ni ts'oquihü 'bu bi zøn ra pa ngue ba ɛh ra Cristo. ¹¹Ne høn't'a ra Jesucristo sä di 'da ahü ra hogambüi, ngue xun gu yu hoga'befi din ja ahü, ne gue'a dí t'ɛspa Ojä a.

Høn't'a ra Cristo nám 'bu a ra Pablo

¹²Ma zä cu ahü, dín nde ahü ngue gui paħmbü, gue'a nán te ran ho ma'da'yo a nám 'bäcä ua. ¹³Ngue gätho yu dofui ua ja ran guts'ut'abi, ne'u gätho mi'da yu jə'i i pađi ngue rá 'befi ra Cristo a ná 'bäcä ua. ¹⁴Ne dá gue'bu dí ofädigä, pe gue'a ní hyut'an zambüi ma cuhü ngue'u xun gu i 'bucua, ne hinguin su 'bu im man rám hman Ojä. ¹⁵I 'bucua 'da u ngue im mamp'a rám hman Ojä, i seya nangue rám hman Ojä dí øt'ä. Pe i 'büh mi'da ngue im man rám hman Ojä ngue nde da 'yøt' ran ho. ¹⁶Ne nu'u ngue u i ja ran ts'eya, im ma nangue ra Cristo, nguetho in nde 'be'a da dase u. Pe hinga gätho rá mbüi im ma, pe høntho nde u ngue di yop a ma dumbüigä ua ja ra fädi. ¹⁷Pe nu'u mi'da di hugä, ne nde da mbäxgui, ne gue'a ní man rám hman ra Cristo u, nguetho i pađi 'be'a ná 'bäcä ua, ngue dín yänba a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁸Pe madague a høn't'a go to'o im mamp'a rám hman Ojä, dá gue'bu n'dat'a im bəni o hin'na 'bu im ma nangue a ra Cristo, ne guexta a ɛmme dadín johya. Ne thocuq thoho dan johyagä. ¹⁹Nguetho dí pađi ngue ga pømanhogä ua ja ra fädi, nguetho zäi guí äfu rá ts'edi Ojä nanguecä, ne zäi i fäxcä rá Hogandəhi ra Jesucristo. ²⁰Nugä hin dín ndegä ngue m'bejua ga pe'ts' ma sä nangue 'be'a dí øt'ä, pe ɛmme dín nde ga hut'an zambüi gam mangä xun ho rám hman Ojä 'bu bi ts'egbä. Janangue a gätho yu jə'i da bəh rán uixte ra Cristo

nangue a dí øt'ä, madague'bu dí 'bucä o gue'bu da thogä. ²¹Nguetho hønt'a dí 'bui nangue ra Cristo, dín ndegä ngue din uixte ra Cristo nangue 'be'a gätho dí øt'ä, ne man'da tho 'bu dá tugä. ²²Pe nu'bu guexa a dadí thoqui dí 'bucua ja ra häi, sä ga tãh mi'da yu ja'i ngue da 'yëc'yei a ra Hmu mahëts'i. Pe hin dí pãse nda a ga huanhni, hague dam 'bui, uague ga tu. ²³Pe nugä ãmme xun hej ga pađi nda a ngue man'da xun ho. Pe nu'bu da hønsëgä, man'da dín nde 'bu ga tu ngue ga mba ním 'bu'be ra Cristo, nguetho man'da xun ho nanguecä. ²⁴Pe man'da xun ho nangue ahü ngue guexa a dí 'bucä ua ja ra ximhäi. ²⁵Janangue a dí hañanjuanı guexa a dam 'bucä ua ngue ga fãx ahü ngue dín te ni t'ëc'yeihü. Ne man'da din ja ahü ran johya 'bu man'da gá 'yëc'yeihü ra Cristo. ²⁶Ne nu'bu dí 'bucä ua ja ra häi, ne guín nuju mahøn'a, ãmme da hyu ni mbuihü nangue ra Cristo, ne gui 'yëspahü ra Cristo buya. ²⁷Pe damam 'buhmbü 'be'a rán sähü rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne madague a 'darbu dí 'buhmbü o yabu dí 'bucä, pe ga øcä ran ho gui 'yøthü buya, nangue 'da' angu guim bëmhbü, ne gui fãhmbü ma t'ëc'yeihü nangue rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁸Ne hin gui suhü to'o da zu ahü nangue ran ho ma'da'yo. Ne nangue hin gá suhü, da bađi ngue di 'beh yá te u, ne da bađi ngue i ja ahü ra temazı ngue bi 'da ahü Oja. ²⁹Nguetho hinga hønt'a ran ho bi 'da ahü Oja ngue gui 'yëc'yeihü ra Cristo, pe ne'a man'da ran ho, ngue gui sähü yun unbi nangue ra Cristo. ³⁰Ne 'da'angu dí øthü ya, dadín unbahü ngue dín yãhmbü a ran ho ma'da'yo, tengu thoho gá nuhü dá øt'ä mám'bet'o, ne guí øhmbü ngue guexa'a dí øt'ä ya.

**Nu rán uixte ra Cristo,
hin'yu ran 'yëts'i**

2 Nu'bu gue'a ra Cristo di ze ahü, ne guí pañmbü rán huëcate a, ne

nu'bu guín 'yohü rá Hogandahi Oja, ne guí pañmbü gui 'yøthü ra yembui ne ra mate, dan johyagä 'bu. ²Pe dami yusca ma mbui ran johya nangue 'be'a guí øthü ya, ngue n'dat'a guim bëmhbü, ne 'da xctín huëctahü, ne 'da'angu nin 'yomfënihü guim bëmhbü, hinga 'dahma 'dan'yo guim bëmhbü. ³Ne hin ga øthü ran 'yüya, ne hin dan 'yëxhü, ne hin gam bëmhbü ngue dan uixtehü, pe man'da da bense n'da hingui hose xinda gue'u gä mi'da. ⁴Ne hinga hønt'a ga honsehü gam bëmhbü, pe ne'a i hon u mi'da ga fãxhü. ⁵Pe n'da ngu'n'da dam bëmhbü tengu tho bu í bënju ra Cristo. ⁶Nu ra Cristo 'da'angudui Oja a, pe him bin 'yëzehe ngue Oja a, nguetho bi bënju. ⁷Ngue bá sogui gätho rá ts'edi mahëtsí, ne bin 'yëhe 'bu mín ja'i ua ja ra ximhäi, ne bi mbãx yu ja'i. ⁸Ne nu'bu mín ja'i xingui ts'u bin 'yëts'i, pe bi 'yøt'e gätho 'be'a min nde Oja, ne bi du bu ja ra pont'i tengu n'da ra ts'om'bäi. ⁹Ne nangue a bi 'yøt' ra Cristo, Oja bi 'yëspa a, ne bi un ra ts'edi man'da xun gu, ne gue'a ra thuhu bi unni ãmme man'da di muui. ¹⁰Janangue a nu'a ra Jesús gue'a rán säui din thãnde a, gätho 'bupü mahëts'i necua ja ra häi ne'u gätho xun du, yu ja'i ne yám 'behni Oja ne yu zıthü, gätho da 'yëspa ra Jesucristo ra Hmu. ¹¹Ne gätho nán gu da bađi ne da ma ngue gue'a ra Jesucristo a ra Hmu nangue gätho 'be'a i ja, n'damhma gätho da 'yëspa Oja ra Ta.

**Nu yu 'yëc'yei guese u yun
yot'i ua ja ra 'bexui**

¹²Janangue a ma zu cu ahü ngue dadí huëc'ahü, zı gá 'yøthü 'be'a dá xi ahü nu'bu 'darbu mám 'buhmbü, pe madague'a yaua dí 'bucä ya, man'da hnehi thoho gui 'yøthü a nin sähü ngue i 'buh ma pørpatehü, ne hin gan 'yëxhü, pe guín numansuhü Oja. ¹³Nguetho gue'a Oja dim pepü mbo ma mbuihü ne gue'a di 'dajü rá pähä ne rá ts'edi ngue ga

orbahu rá pähä Oja. ¹⁴Ne o gadí yañi thohu, xín gan junthu, pe dami 'yøthu gätho in nde Oja. ¹⁵N'damhma njon da dingahu n'da ran ts'o ngue da ma i ja ma ts'oquihu. Pe dam 'buhmbu tengu man sähu ngue yá hogat'uhni gahu Oja, gueru 'bu u yu ja'i ngue i øt' ram fe'ts'i. Janangue a ga øthu büya tengu n'da ran yot'i bu ja ra 'bexui, ngue ga xihmbu rám hman Oja di un ra te. ¹⁶Ne nu'bu gui xihmbu rám hman ra temazai, nugä dan jhyagä 'bu bi zøn ra pa ngue ba ðh ra Cristo, ngue hin'yü 'be'a dá pe'ts' ma sä nangue ra 'befi xtá øt'ä bu guí 'buhmbu. ¹⁷Nguetho dadí hoc'a ni t'çc'yeihu, tengu'bu dadí hocä n'da ra 'bøts'e, xun ho 'bu dá undä Oja. Ne nugä 'bu hin dí gua u yun ungi dá sä 'bu gmí 'yçc'yeihu, pe man'da xun ho 'bu ga un ma te ne ga fäm ma ji, ngue dí gua a ra 'bøts'e ga undä Oja nangue gätho ahü. Guexta a dadín johyagä, ne da zä gui hyamhbu man johyagä. ¹⁸Janangue a ga comhbu man johyagä 'bu bi zøn ra pa da t'çna da thogä.

Ra Timoteo ne ra Epafrodito

¹⁹Ne nu'bu rá pähä Oja 'bex ga pen'nahu bu ra Timoteo da nu ahü. Ne nu'bu dá paði 'be'a gadí jahü bu dan johyagä büya. ²⁰Nguetho njohgui 'bücua man'da ngue im bëni tengu dí m bëm'be ra Timoteo nangue ahü. ²¹Nguetho gätho mi'da i 'bücua im bënse nangue yá 'befi zehe, ne him majuañi rá 'befi ra Cristo Jesús im bëm büya. ²²Pe ya guí pañmbu ngue emme di muui nangue 'be'a i øt' na ra Timoteo, ngue dí com'be rá 'befi Oja, tengu n'da ra ts'unt'u i conhui rá 'befi rá ta. ²³Pe dí tø'mi hasta gue'bu ga paçä 'be'a din jacä ua. Ne m'bejua ga penhdä bu na ra Timoteo. ²⁴Pe xømhma da nde ra Hmu mahçts'i ngue da zä ga mba bu n'dihi, gan nu ahü. ²⁵Pe dí m bëni ngue m'bet'o ga pen'nahu bu mahøn'a na ra Epafrodito, ma cuhu, ne dí com'be

rá 'befi ra Cristo dín yañba'be a rán ho ma'da'yo. Guehna guá pencä'be ua nangue da mbäxca'be. ²⁶Pe nuya emme nde da mba bu gam 'buhmbu mahøn'a, ne emme tu rá mbui ngue ya rá 'yøhmbu ngue mí u a. ²⁷Ne majuañi emme mi u ne mi ts'utho xtán du. Pe nangue rá mate Oja ngue him bi du. Ne nu'bu xtán du, man'da emme xun gu ra dumbui xcä nugä 'bu. ²⁸Pe janangue a dí humbi ga penhdä n'dihi na, n'damhma gan johyahu 'bu guin nuhu mahøn'a, necä da hyu ma mbuigä ua. ²⁹Ne nu'bu bi zøm bu dami simhbu xun ho, ne gui 'yäfu ra jamadi Oja ngue bi xox a. Ne gätho yu ja'i guin numansuhu ngue øt'e tengu i øt' na ra Epafrodito. ³⁰Ne nuna mi ts'utho xtán du nangue rá 'befi Oja, nguetho bi 'yen rá te nangue bi zequi, ngue bi 'yøt' ra 'befi tengu tho'bu gue ahü xzuí zeju.

**Nu ra Cristo 'bu dí çc'yeihu,
gue'a ní bo ma mbuihu a**

3 Nuya ma zu cu ahü, dí xi ahü, daman johyahu nangue ra Hmu mahçts'i. Nugä hin dadín xømmbui ngue ga xi ahü mahøn'a, gan johyahu, nguetho nin hos'ehü ngue dí xi ahü. ²Daman jamansuhü nangue u yu ts'on'yomfëni ja'i, nguetho nu'u tengu tho'bu yu satexa'yo, ne i xi ahü jatho da hmepya ni ja'ihu ngue da mba nthequi ahü. ³Pe nuju majuañi am hmepya gahu bu na nuju Oja, nguetho dí thandehü Oja nangue rá Hogandahi, ne dadín johyahu nangue a ra Cristo Jesús, ne dí pañmbu hinga gue'a man hosegahu ní 'yçñju yú t'unigahu Oja. ⁴Pe nu'bu 'bo'o sä çna yú t'uhni Oja nangue xun hose, pe man'da sä xcä çngä 'bu, nguetho man'da mi pømanho man t'øt'egä. ⁵Nguetho däm 'bui nangue yu judío, ne ná hyatopa xtám 'bücä 'bu mi thegä ma xifani, ne gätho dá comhbe a bi xije Oja dyú hebreohe dyú judíohe, nguetho nu'a ma ta ra hebreo a gue a bi xand mam bombøta ra Benjamín mi

'buh maya'bu. Ne dá tendä 'be'a im man yu fariseo, ngue emme dá humbi dá øt'ä u yün t'ëdi yu judío. ⁶Ne nugä emme dá yangä a ma t'ëc'yëihe dyú judíohe, janangue a madí unba yú 'yëc'yëi ra Cristo. Ne mi øt'ä u gätho yün ho im man u yün t'ëdi yu judío, janangue'a njo'o to'o mi sä da man'a n'da rán t'ëdi Ojå ngue dá festhoho. ⁷Ne mím bënëgä ní zingä Ojå a man hose. Pe nuya dí paði ndetho di 'berpa nín 'yomfëni n'da a. Ne dá øts'ä a ná bënëgä xun ho segä janangue bi zä dá tñgä ran ho nangue ra Cristo. ⁸Ne madague'a hangu nan gu xtá øzehegä, pe ndetho man'da dí 'bedi, nguetho man'da di muui ngue dí paçä ra Cristo Jesús ma Hmu. Janangue a gätho man hose dá 'bedi, ya him mín numanho, n'damhma bi zä dán 'yo'be ra Cristo. ⁹Ne nuya sä dam 'bu'be ra Cristo, ne nte-manho i jagä 'be'a dí øzehegä nangue yün t'ëdi, pe nangue a dí ëc'yëi 'be'a bi 'yørca ra Cristo, ne gue'a í bo ma mbui a ne in numanhogä Ojå. Nguetho Ojå in numanho u i hantho rá mate ra Cristo. ¹⁰Ne nuya hønt'a man'da emme dín nde ga paði xun ho a ra Crsito. Ngue ga com'be xun ho a rá ts'edi bin t'um 'bu mi dámbëni, nguepu da zä dam 'bui xun ho 'bu dí 'bütua ja ra ximhäi, ne da zä dan unbä tengu yün unbi bi nu a, ne da zä ga com'be rán ðate, ngue nde da ma di 'berqui xun ho a man yombui zehë. ¹¹Ne nubuya xømhma thoho da zä ga com'be xun ho a rá ts'edi ra Cristo bin t'um 'bu mí dámbëni, ngue dam 'bui xun ho a ra 'da'yote.

**Gan uenthoñu ga
tañmbu ra 'dihí buya**

¹²Pe nugä hingui sä gam mangä ngue gätho dí com'be rá ts'edi ra Cristo, nguetho hin daná søni ngue gätho xtán hotho ga øt'e. Pe guexta a dadí thoqui dí honi ngue ga paði gätho 'be'a bi bënëgä ra Cristo Jesús 'bu mi bendgä. ¹³Pe

ma zu cu ahü dí xi ahü ya, ngue hinga gätho dí øt'ä xun ho, pe hin dín nde gam bënëgä mahøn'a 'be'a xtá øt'ä mam'bet'o. Pe guexta a emme dadí thoqui dí nde man'da ga øt'ä ran ho, ngue ga tañå xun ho. ¹⁴Ne dín nde gan uentho xun ho, ngue ga tañå ga han a í zoncahu Ojå bu mahëts'i ga hãmhbü, nangue dí ëc'yëihü ra Cristo. ¹⁵Ne gätho ahü ngue xun te nin 'yomfënihü nangue ni t'ëc'yëihü, nde'bu 'da'angu guim bëmhbü tengu dím bënëgä. Ne nu'bu bu a n'da ahü n'dan'yo guím bëmhbü, nu a Ojå di ja ahü ngue gui pañmbü 'be'a nde Ojå. ¹⁶Pe nde'bu ga thohmbü tengu zaði dí øthu, nangue rá 'befi Ojå. ¹⁷Ma zu cu ahü, dami tenhdü a 'be'a dí øt'ä, ne'u mi'da 'bu i øt'a tengu dí øt'ä, dami tenhdü u. ¹⁸Nugä drá Pablogä, ga xi ahü mahøn'a, emme xun gu yu niði ya xtá xi ahü, nguetho emme tu ma mbui nangue 'be'a i øt'u 'da xun gu, i ëna i 'yo bu rá 'yu Ojå, pegue din suhmbü ra Cristo ngue hingui ëc'yëi 'be'a í du bu ja ra pont'i. ¹⁹Ne da zøn ra pa ngue da guadi ne di 'beh yú te, nguetho hønt'a 'be'a i si ne 'be'a ndese rá ja'i i haðumbui. Pe emme din 'yëx u nangue 'be'a i øt'u ne hin'yü yú 'yaşä. Ne hønt'a im bëni nangue a 'be'a jaua ja ra ximhäi. ²⁰Pe nuju dyú 'yëc'yëihü, dyú menguhü bu mahëts'i, ne dadí thoqui dí tømдахü ngue ba ëh mahëts'i a mam pør-patehü, ngue gue'a ma Hmuhü ra Jesu-cristo. ²¹Ne nu'a ra Cristo di pärcä ma ngøc'yëihü tengu rá ja'izehe ngue nuixte thoho, rá rs'edi i ja. Ne n'dat'a rá ts'edi ngue di manda 'be'a gätho i jaua.

**Thoscua thoho dan
johyahü nangue ra Hmu**

4 Ma zu cu ahü emme dadí huëc'ahü ne emme dím bën ahü, nguetho xcä 'daja ran johya, ne nangue gá 'yëc'yëihü, gue'a ní nequi xun ho ma 'befigä a. Ne nuya ma zu cu ahü, o gadí uanspa nin 'yomfënihü nangue ni t'ëc'yëihü. ²Ne nu

auí man ju auí nangué ra Cristo ra Evodia ne ra Síntique, dami 'yõrcáu ra mate ngue 'yo gadín sũhmi, nguetho gadín cuuí nangué ra Hmu mahęts'i. ³Ne nu i ma hogamfąts'i ngue gá fąxca ra 'befi, dami fąx u yũ xisu ngue dim 'bũmanho, nguetho ęmme dąm pecąhe u nu'bu má mamhbe bu rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne a ra Clemente ne'ũ mi'da bi mbąxqui, ngue gątho bi thusca ma thuhuhũ bu ja ra xõcuą bu mahęts'i nangué bin 'dajũ ra temaząi. ⁴Pe thocua thoho dan johyahu nangué ra Hmu, ne dí xi ahũ mahõn'a, dan johyahu. ⁵Ne ga fąxhu ma miją'ihu, n'damhma gątho yũ ją'i da nu ngue dadí jamansuhũ 'be'a nąm 'bũhmbũ. Ne gam bęmhbu ngue mi ts'ũtho ba ęh ra Hmu mahęts'i. ⁶Ne hin ga hądumbũihu nangué 'be'a gątho dí homhbu, pe gątho ga xihmbũ Oją 'be'a dí homhbu, ne ga xihmbũ ra jamadi ngue ząi õrcahu a xũn ho. ⁷Ne nu Oją da hyurca ma mbũihu bũya nangué ran johya hingui są xtąm bąse n'da, pe gue'a ran johya ní jamansuc ma mbũihu ne man 'yomfęnihũ, nangué dín 'yohũ ra Cristo Jesús.

Gam bęmhbu 'be'a gątho xũn ho

⁸Nuya ma zũ cu ahũ, mi'da jaua ngue dín nde ga xi ahũ. Ngue gam bęmhbu gątho 'be'a a majuąni, ne gątho 'be'a yún thehũ ngue dí hnumansujũ, ne gam bęmhbu hin di yoho bu dá õthũ 'be'a dí õthũ, ne hin te man ts'o gam bęmhbu. Ne gam bęmhbu ga õrpahũ 'be'a dí hyu yú mbui u ma jija'ihu, ne gam bęmhbu ga õthũ 'be'a mfađi ngue xũn ho. Ne gam bęmhbu gątho 'be'a ęmme xũn ho, ne gam bęmhbu ngue 'be'a gątho da t'ęspi xũn ho. ⁹Ne gui 'yõthũ 'be'a gątho dá xąn'nahũ, ne gui tenhdũ gątho 'be'a xtą ut ahũ. Ne nu'bu ngubũ gui 'yõthũ, da zą gan 'yohũ xũn ho Oją ngue ząi i hurpa ní mbui n'da.

Bi 'benpi ts'ũ ram fąts'i a ra Pablo

¹⁰Ne nu Oją bi 'dacą ran johya nangué a gá bęnjũ mahõn'a, ngue gadí zejũ ts'ũ. Ne dí pačą ngue hin gá pumbęnijũ, pe hõnt'a nja, him mi są bu gui zejũ mam'bet'o. ¹¹Pe hin dí ęna ngue xcąn unbą 'bu hin xquí fąxcahũ, nguetho ya xtąn ząi ngue i jagą ran johya madague'bu i ja a ga honi o hin'yũ. ¹²Nugą dí pačą 'be'a nąm 'bũmanho n'da ra hyoya, ne dí pačą 'be'a nąm 'bũmanho n'da ngue i ja xũn gu. Ne dadín johyagą madague a dín niyagą o gue dí tumanthuhugą. Ne hõnt'a go 'be'a dín nu, uague xũn gu i jagą o hin'yũ, pe i hu ma mbuigą. ¹³Ne hõnt'a go má ts'edi i ndec Oją, ya gątho są ga õt'e, nguetho i fąxca ra Cristo. ¹⁴Pe guexta a xũn ho gá 'yõthũ ngue gá zejũ ts'ũ, ngue i pan hnuman'ugą. ¹⁵Ne nu ahũ guí 'bũhmbũ bu Filipos, guí pařhmbũ ngue hõnse ahũ gá zejũ ts'ũ nu'bu má põngą bu ra hąi Macedonia, ngue rá mbuđi dá mangą ran ho ma'da'yo bu, ne gá pęcahũ ra mbeti. ¹⁶Ne nu'bu guexta a mí 'bucą bu ra hnini Tesalónica, yondį hyundį gá pęcahũ ra mbeti, gue'bu má hongą. ¹⁷Ne hinga hõntho dín nde ga hąni, pe dín nde ngue di jap ahũ Oją nangué a xcą 'dajũ, nangué gá zejũ. ¹⁸Nugą ya dá hąni 'be'a guą pęcąhũ 'bu mi zõcua ra Epafrodito, ne i pongui ts'ũ 'be'a dí honi. Ne nangué 'be'a guą pęcąhũ, nu Oją i numanho, tengu'bu n'da ran t'unni ęmme di muui. ¹⁹Ne nu'a ma Ojąhũ di 'da ahũ xũn ho 'be'a gątho guí homhbu nangué dí 'bũhmbũ ra Cristo Jesús. Nguetho nte di 'be'a, ne ęmme xũn ho a di 'dajũ. ²⁰Pe dí ęspahũ ma Tahũ Oją ne gątho yũ pa maząi. Ne hõnt'a dím bęngą a.

Rán zegui ran zengua

²¹Ne dí pen'nahũ ran zengua gątho yũ 'yęc'yei ngue i 'bũpũ, nangué rá thuhu ra Jesucristo. Ne gątho ya yũ cu dí 'bũhmbu

ua i pen'nahꞰ ran zengua. ²²Ne'Ʞ mi'da yꞰ 'yɛc'yɛi ngue i 'bꞰcua ja ra hnini, gätho i pen'nahꞰ ran zengua. Ne nu'Ʞ yꞰ 'yɛc'yɛi ngue dim pecua ja ran guts'ut'abi

man'da in nde di zengua ahꞰ. ²³Ne nu ma HmuhꞰ ra Jesucristo dí äpä di 'da'ahꞰ rán japi gätho ahꞰ. Ne hont'a dí xi ahꞰ a, ne hont'a gam bɛmhbu a ya.

COLOSENSES

*Ra sɔcuq bi 'yorba ra Pablo u yu
'yɛc'yɛi bu ja ra dahnini Colosas*

Ran zengua

1 Nugä drá Pablogä, ma 'bäigä'be ra Cristo Jesús, nangue rá pähä Ojä. ²Ne dí yo'be ma cuhü ra Timoteo, dadí zengua ahü gätho yu 'yɛc'yɛi ngue guí 'buhmbu bu ja ra hnini Colosas, dadín cuhü nangue n'dat'a dím bɛmhbu ra Cristo. Ne dín ndehe ngue gätho ahü guin nuhü rán japi Ojä ma Tahü, ne da hyut'a ni mbuihü.

Jamadi dí ɛmfe Ojä

³Nu'bu dí yahe Ojä ngue rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo, thocua thoho dí ɛmfe jamadi nangue ahü. ⁴Nguetho ya xtá øhmbe nangue ni t'ɛc'yɛihü nangue ra Cristo Jesús, ne dá øhmbe ngue ja ahü ran huɛcate nangue ni mi 'yɛc'yɛihü. ⁵Nguetho guí tømhbü 'be'a gätho yun ho guin nuhü bu mahɛts'i, ne guí tømhbü gue'bu go rá mbüdi gmí 'yɛc'yɛihü a ram hma majuani. ⁶Nu ran ho ma'da'yo ngue xcá 'yøhmbü, nuya din xandi, ne hønbu go hapü i pa, di pärpa yú mbui yu jã'i, tengu tho bin ja bu guí 'buhmbu 'bu gmí 'yɛc'yɛihü njuantho rá mate Ojä. ⁷Gmí 'yøhmbü ran ho ma'da'yo gue'a bi xi ahü man 'yo'be ra Epafras. Nugähe ɛmme dadí hueje na, nguetho nuna ran 'yohü n'da rá 'yɛhɛ ra Cristo, ne di ze ahü nangue rá 'befi Ojä. ⁸Ne nuna ra Epafras bi xije ngue gadí huɛgahe nangue rá Hogandahi Ojä di bɛn'nahü. ⁹Ne nu'bu ra pa dá øhmbe ngue xun ho ni t'ɛc'yɛihü ne nin huɛcatehü, thocua thoho dí äfe rá ts'edi Ojä nangue ahü, ngue gui pãhmbu rá pähä Ojä ne gui pãhmbu rán 'yomfɛni a rá Hogandahi Ojä. ¹⁰Ne dí äfe rá ts'edi Ojä ngue gam 'buhmbu tengu rán säui

u yú t'uhni Ojä, ne thocua thoho zai gui 'yøthü a in numanho ra Hmu. Ne dí äfe Ojä ngue gui 'yøthü yu hogant'øt'e, ne din te ni mbuihü ngue man'da gui pãhmbu Ojä. ¹¹Ne gätho nan gu rá ts'edi Ojä dí äpähe nangue gätho yun unbi guín nuhü, ngue hin gan xømmbuihü. Ne nangue rá ts'edi Ojä di ja ahü ngue hin di un'na ni mbuihü, ne din ja ahü ran johya. ¹²Janangue a da zä gui 'yɛmfü jamadi ma Tahü Ojä, nguetho bi hogahü da zä ga comhbü 'be'a gätho di un yu 'yɛc'yɛi guepu bí ja rán nequi. ¹³Ne bi yanju Ojä bu ja rá ts'edi ra 'bexui, ne bi zixgahü bu di manda rá Ts'unt'u di huɛqui. ¹⁴Ne nu'a rá Ts'unt'u bi gurca ma ts'oquihü, ne gue'a í zä bi pungahü Ojä a.

Rá 'befi bi 'yøzehe ra Cristo

¹⁵Ne nu Ojä hingui sä da nu n'da, pe nu ra Cristo ngue 'da'angudui Ojä, ne bin jã'i ua ja ra häi tengu tho 'bu dá nuhü Ojä. Nu ra Cristo mi 'bu 'bu rá mbüdi thoho, 'bu nte mi ja ua. ¹⁶Ne nangue rá ts'edi Ojä ra Cristo bi 'yøt'e 'be'a gätho i ja ne to'o gätho i 'bui, guecua ja ra häi, nepu mahɛts'i, nu'u di nequi ne'u hin di nequi, gätho u i ja yú ts'edi, ne'u ɛmbi i jase yú ts'edi, pe nu ra Cristo bi 'yøt'e gätho u ngue di manda u. ¹⁷Ne nu'a ra Cristo mi 'bui nu'bu ma hin'yü ua ra ximhäi. Ne nangue rá ts'edi di jamansu xun ho gätho 'be'a bi 'yøt'e, ne gue'a ní bømanho a. ¹⁸Nu gätho yu 'yɛc'yɛi i 'bui n'dam'bui tho i øt'e tengu'bu n'danjà'i tho, nu ra Cristo tengu'bu rá ya a. Ne di un ra temazai yu 'yɛc'yɛi. Ne nu'a, rá mbüdi ngue bi dambɛni a. Janangue a hin'yü man'da ra ts'edi nuixte tengu rá ts'edi a. ¹⁹Nguetho bi zän Ojä hont'a rá Ts'unt'u bi unni gätho rá ts'edi. ²⁰Ne nu'bu mí mbän rá ji ra Cristo bu ja ra pont'i, bi 'berpa yú ts'edi u gätho madín suhmbü Ojä i 'bucua ja ra häi nepu mahɛts'i. Ne gue'a dí hocpi gätho 'be'a i ja, ne gue'a dí hocpa u to'o gätho

in nde. ²¹Ne nu'a ra Cristo bi hogahũ, nguetho yatho dá 'uehmbũ bú rá 'yu Ojã, ne mí øthũ yũn ts'o, ne gue'a dán sũhmbũ Ojã a. Pẽ nuya Ojã sã da numanhojũ. ²²Nu Ojã bi hogahũ gãtho ma ts'oquihũ, nguetho rá jã'i ra Jesús bi nu ran ʼnbi ne ran ðate nanguejũ. Janangue'a xtãn hotho gahũ 'bũ bi ðãjũ bú 'bũ Ojã, ne hin da ðinga ma ts'oquihũ. ²³Pẽ nu'bũ guĩn nde ngue ðin ja ahũ bú, pẽ jatho thocua thoho gui 'yẽc'yẽihũ, ne hin gui 'yon nin 'yomfẽnihũ. Ne gui thoqui gui tõmhbũ ran ho ma'da'yo gã 'yøhmbũ, nu'a bi sih yũ jã'i gãtho ra ximhãi. Ne n'dat'a ram hma dí øt'ã ngue ðim pøngahyãgã, guecã ðrá Pablogã.

Rá 'befi ra Pablo

²⁴Ne nugã di johya ma mbũ 'bũ ðin nu ran ʼnbi nangue ahũ. Ne xũn zãn Ojã ga comhbũ rán ʼnbi ra Cristo, nguetho yũ mbeti gahũ a. Nu'a bi nu ran ʼnbi nangue gãtho yũ 'yẽc'yẽi, necã ðin nu ran ʼnbi tengu bi zãn Ojã ngue gan nugã. ²⁵⁻²⁶Ne bi huancã Ojã gãtho yũ 'yẽc'yẽi ga pẽpi, ngue ga xih ran ho ma'da'yo. Ne nu'a ran ho ma'da'yo ní gua a rãm hman Ojã a, ngue im ma gãtho him mam fãdi mam'bet'o. Nguetho gue'bũ rá mbũdi thoho njom mí pãdi. Ne nu'bũ mãm 'bũhmbũ bũya, ne ja dá pãhmbũ bũya. ²⁷Ne nuna ram hma him mam fãdi, ngue ðim 'bũpũ ra Cristo bú mbo ma mbũihũ, ngue gãtho dyũ 'yẽc'yẽihũ i 'bũh ra ximhãi, ne'ũ hing yũ judfo. Ne nangue ðim 'bũpũ mbo ma mbũihũ ra Cristo, sã ga tõmhbũ a rán ho nuixte bí ja bú mahẽts'i. Ne guehna ran t'øt'e nuixte in ndejũ Ojã ga pãhmbũ ya. ²⁸Janangue a nu ran ho ma'da'yo ðim mamhbe ne dí xãnbahe xũn ho, ne gãtho yũ jã'i dí xihmbe ran ho, nangue bi 'dacã ran 'yomfẽni Ojã. Nguetho dí ndepe gãtho da mba ma hocpi yũ mbũ ʼ, nu'bũ i pãdi 'be'a bi 'yørba ra Cristo. Ne da zã ðim 'bũi xũn ho ra Cristo bú mbo yũ mbũ

bũya. ²⁹Janangue a gãtho ma mbũi dí øt'ã ma 'befi, nangue ra ts'edi ngue bi 'dac ra Cristo dí øt'ã.

2 Nugã ðrá Pablogã ðin nde ahũ gui pãhmbũ ngue dí hãdumbũi dí ãpã rá ts'edi Ojã nangue ahũ gyũ 'yẽc'yẽihũ. Ne'ũ ngue 'bũpũ ra hnini Laodicea ne gãtho ʼ mi'da ngue njãm'bũ mí nugui. ²Ðin nde ahũ ngue da hyu ni mbũihũ, ne n'dat'a guim bẽmhbũ nangue i ja ahũ nin huẽcatehũ n'da ngu n'da ahũ. Ne hin te di 'bedi ngue gui pãhmbũ nangue ra Cristo, nguetho 'be'a gãtho him mam fãdi sã gui tõmhbũ nangue ra Cristo. ³Pẽ nangue ra Cristo sã gui tõmhbũ 'be'a him mam fãdi nangue rán 'yomfẽni ra Cristo. Ne hønt'a ra Cristo sã da 'yut ahũ rán 'yomfẽni Ojã. ⁴Nuna guehna dí xi ahũ na, nguetho 'bũi 'da nde da hyã ahũ, ẽmme mahotho im man ʼ, pẽ him majũani. ⁵Nugã hinga 'darbũ dí 'bũhmbũ ya, pẽ i so ma mbũi nangue ahũ. Ne ẽmme i hu ma mbũi 'bũ dí øde ngue hingui cuent' ni mbũihũ, ne hingui tap a ni mbũihũ ʼ yũ hyãte, nangue ni t'ẽc'yẽihũ nangue ra Cristo. ⁶Nde'bũ thocua thoho gan 'yohũ ra Cristo Jesús ra Hmu, nguetho ya gã sin a ra Cristo ngue ðim Hmu bú ja ni mbũihũ, ne bi du nangue ahũ. ⁷Nu ra Cristo tengu'bũ ra ðã'yũ a, ne n'dat'a guĩ comhbũ rá te ni mbũihũ, ne gue'a nãn te ni mbũihũ a. Ne dami zacua ni t'ẽc'yẽihũ, tengu bi sãn'nahũ. Ne zãj gui 'yẽmfũ jamadi Ojã gãtho bi 'da ahũ.

Dí comhbũ ra 'da'yote ra Cristo

⁸Damin jamansuhũ ngue hin ðin ts'øn ni t'ẽc'yẽihũ nangue 'be'a im man i 'da yũn 'yohũ, ngue nde da hyã ahũ. Pẽ im bẽnsẽ a i xi ahũ, ne him majũani a i xi ahũ. Gue'ũ yãm hmanse yũn 'yohũ im ma mi'da yũ hmu hin di nequi di manda ua ja ra ximhãi, ne hin rán t'ẽdi ra Cristo ʼ. ⁹Pẽ nangue a ra Cristo da zã ga pãhmbũ xũn ho Ojã. Nguetho Ojã bin jã'i nangue rán gøc'yẽi ra Cristo, ne nte

di 'bedi gátho i ja a Oja nangué rá ja'i ra Cristo. ¹⁰Janangué a nu'bu dín 'yohu ra Cristo, i jaju 'be'a gátho dí homhbu. Ne nu'a ra Hmuts'ut'abi a, ne hont'a di manda gátho 'be'a i ja. ¹¹Ne nu'bu má ɛc'yɛihu ra Cristo, bi thegahu gátho ma ts'oquihu gátho gahu, ne ahú ngue hing yu judío ahú. Ne gue'a njuantho ran thequi in nu Oja a bi 'yot ahú ra Cristo. ¹²Nguetho nu'bu mán xixyahu, tengu'bu 'darbu bi t'ágahu a ra Cristo, ngue dá sohmbu bu ma nyon 'yomfɛnihu. Ne tengu'bu 'darbu dá thambɛnihu ra Cristo bu ja ra 'da'yote, nguetho dí ɛc'yɛihu rá ts'edi Oja bi xox'a ra Cristo 'bu mi du, nangué rá ts'edi xun ndoho. ¹³Ne nu'bu hin ní hoc ni mbuihu, gátho ahú ngue hing yu judío ahú, tengu'bu gyú duhu nangué ni ts'oquihu, ne hin gmi comhbu ran hoqui bi man Oja maya'bu. Pe nu Oja bi ja ahú ne'ahú dá comhbu ra tema'da'yo ra Cristo, ne bi pungahu gátho ma ts'oquihu. ¹⁴Ne nuju hin dá jashu yún t'ɛdi Oja, o gue'a ran hocja'i dí pashu hin dá jashu a, ne gue'a gá dín dupatehu a. Pe bi gurga man dupatehu a ra Jesús 'bu mi du bu ja ra pont'i. Ne gue'a ní hogahu Oja a. ¹⁵Ne nangué a 'be'a bi 'yot' ra Cristo 'bu mi du bu ja ra pont'i, bi 'berpa yú ts'edi u i ɛna i ja yú ts'edi ngue hin di nequi. Ne bi japi ngue bi mbe'ts' yú sá 'bu mi hnu ngue bi da a ra Cristo.

Ga homhbu ga othu ngue dyu menguhu bu mahɛts'i.

¹⁶Janangué a njon da zä da xiju ga sufu 'be'a dí sihu, ne njon da zä da xiju jatho ga sufu n'da ran go, gue'u yu t'ungopa, o gue'u yu pa ran ts'äya. ¹⁷Ne nuya yun t'ɛdi ɛmbi xun duxqui, bi man Oja maya'bu ngue bi xi u yu judío, pe 'da yu patho u. Ne din t'es' 'bu bá ɛh ra Cristo u, nguetho yu hmepya thoho nangué a ra Cristo. Pe nuya bi zoh ra Cristo, ne gue'a majuani i ja rá ts'edi a.

¹⁸Ne masque i si ahú gui 'behmbu rán japi Oja 'bu hin gui thandehu yám 'behni Oja mahɛts'i. Pe o guí suhu. Gue'a im man u 'da, nguetho ɛmbi ran 'yɛts'i 'bu dí thandehu ra Cristo, nguetho i ja rá ts'edi. Pe go i ɛn u hing ran 'yɛts'i 'bu ga thandehu u i coh yú ts'edi, ngue yám 'behni Oja mahɛts'i. Pe im manse, ne him bi 'yut Oja, nguetho ɛmme xun ts'o yún 'yomfɛni u. ¹⁹Pe nu'u hin'yú 'be'a yún jahu ra Cristo. Pe nuju dyu 'yɛc'yɛihu dí 'buhmbu ra Cristo tengu'bu n'danja'i tho dí comhbu. Nu ra Cristo tengu'bu ra ya, ne di bɛngahu yun 'yomfɛni xun ho, ne gue'a nán te ma mbuihu a, tengu bi zän Oja.

'Darbu dá tuhu ra Cristo ne 'darbu dí 'buhmbu a

²⁰Ha hin gá tuhu ra Cristo, ne guí ɛna gá hyehmbu yún t'ot'e ra ximhäi. Pe hanja guexta a gni 'yothu tengu'bu rá mbeti ahú ra ximhäi, ngue guí odahu yún t'ɛdi u to'o ɛmbi di manda ua ja ra ximhäi. ²¹Ngue sä i ɛn ahú: "Yo guí thähmbu ya, ne o guí sahu ya, ne o guí haxhu ya." Pe nde'bu hin gan hyehmbu ngue di 'bep ahú u yún t'ɛdi u. ²²Pe gátho ya ɛnju ga sufu, pe an ts'anni gátho ga homhbu ne din thegue. ²³Ne ɛna gue'bu gue'a ran 'yomfɛni xun ho a im man ya yun 'yohu, nguetho im man a n'da ran thande ngue hin dín 'yɛx a n'da, ne im ma da zethoho 'be'a in nde n'da. Pe mɛadi hinga gue'a, nguetho hinga gue'a ní zerpa ní mbui n'da 'bu im bɛni da 'yot' ran ts'o.

3 Pe gam bɛmhbu ngue 'darbu dá thambɛnihu ra Cristo, tengu'bu ya dá sohmbu ra ximhäi. Janangué a ga homhbu ga othu ngue dyu menguhu bu mahɛts'i, ngue ya dí 'buhmbu ra Cristo, ne nu'a i 'bupu ja rán 'yɛi Oja, i conhui rá ts'edi a. ²Gam bɛmhbu tengu bu nam bɛn u 'bupu mahɛts'i, ne hin gam bɛmhbu tengu bu nam bɛn u 'bucua ja ra ximhäi.

³Gam bɛmhbu ngue 'darbu dá tuhu ra Cristo, ne nuya 'darbu bi 'besca ma tehu ra Cristo bu bí ja rá ts'edi Oja, bu nam bɛn a. ⁴Nu ra Cristo dá simhbu mbo ma mbuihu, ne gue'a ma tehu i jaju a ya. Ne nu'bu bi hnu a rá ts'edi nuixte ra Cristo, neju da hnu ngue dí comhbu rá nuixte a.

Hont'a ma'da'yo gam bɛmhbu ya

⁵Janangue a nuya gátho yún ts'o ra ximhäi i ja bu mbo ma mbuihu ga hehmbu, tengu'bu dán hyosehu. Hin dan 'yom'tɛnihu, xin ga ɔthu yu 'yasä, ne ga eshu u yu ts'on'yomfɛni. Xín dan siy-atehu, nguetho tengu'bu dí thandehu u yu oja ngue him majuani. ⁶Pegue guehya da nu rán ts'embi Oja nts'utho, ngue gátho u hin di jamansu 'be'a im man Oja. ⁷Nu'ehu ngubu gmí ɔthu 'bu gmí 'yohu bu ja ra 'bexui. ⁸Pe nuya dami hyehmbu 'be'a gmím bɛnbahu ni mijá'ihu ya, gátho ra cue, ne dami hyehmbu a gní 'yɛ'tambuihu ran ts'o. Ne o gadí c'aman'u ni mijá'ihu nangue ra ts'ore, ne gui 'yeshu nangue ra ts'ore i pɔn ni ndehu. ⁹Ne o gadín xihmbu yu fehni n'da ngu n'da ahɛ, nguetho ya gá páhmbu nin 'yomfɛnihu ne gátho 'be'a gmí ɔthu. ¹⁰Ne nuya i ja ahɛ ma'da'yo nin 'yomfɛnihu. Pe nu Oja man'da man'da di 'da ahɛ ran 'yomfɛni, da gohi tengu thoho rán 'yomfɛni ra Cristo, ngue bi 'daju ra 'da'yote. ¹¹Nu ra Cristo 'da'angu bu na nu yu já'i, madague hont'a go 'be'a má já'i, yu griego, o gue yu judío o gue hing yu judío, o gue yum 'bundapo já'i, o gue yu 'yɛhɛ, o gue hing yu 'yɛhɛ. Nu ra Cristo in 'yohu hont'a to'o nde da 'yɛc'yɛi, ne nangue ra Cristo ga tɛmhbu gátho dí homhbu. ¹²Ne nangue rán huɛcate Oja ya bi huanc-ahɛ ngue ga ɛc'yɛihu. Janangue a nde'bu ga ɔthu ran hocjá'i, ne hin dan 'yɛxhu, ne ga ɔrbahu ran ho ma mijá'ihu, ne din ja ma yembuihu, ne hin dan xɔmbuihu 'be'a da t'ɔrcahu. ¹³Ne dam punbahu n'da ngu n'daju nu'bu da 'yɔrc-

ahɛ ran ts'o n'da, tengutho bu í pun-gahɛ ra Cristo. ¹⁴Pe man'da ɛmme hnehi thoho ga ɔthu ran huɛcate, hin te dadí 'behmbu 'bu. ¹⁵Ne ga jafu ra Cristo di manda gahu, n'damhma dim 'bumanho ma mbuihu. Nguetho ya bá zonc-ahɛ Oja ngue dam 'buhmbu tengu'bu n'danjá'itho. Ne thocua thoho ga xihmbu ra jamadi 'be'a bi 'yɔrcahu Oja. ¹⁶Ne gam bɛmhbu rá m hman ra Cristo, ne nangue rá m hma din jaju ran 'yomfɛni xɛn ho. Ne gue'a dán xánbahu a n'da ngu n'daju. Ne ga ɛmfu jamadi Oja nu'bu dí tuhmbu yu thuhu, o gue dím mamhbu rá m hman Oja. ¹⁷Ne 'be'a gátho dí ɔthu, ne 'be'a gátho dím mamhbu, pe ga ɔthu a dí t'ɛspa ra Hmu Jesús. Ne ga ɛmfu jamadi Oja ma Tahu, nangue a ra Jesús.

Dam 'bumanho bu ja ma ngumhbu

¹⁸Ne nu ahɛ gyɛ xisuhu, dami 'yɔhmbu 'be'a im man ni ndøhu, nguetho gue'a rán säui n'da ra 'yɛc'yɛi. ¹⁹Ne nu ahɛ gyɛn 'yohuhu, dami huɛc ni xisuhu, ne hin gui sɛhmbu u. ²⁰Ne nu ahɛ gyɛ t'uhnihɛ, dami 'yøthu 'be'a gátho man ni tahu ne ni mbehɛ, nguetho gue'a in numanho Oja a. ²¹Ne nu ahɛ gyɛ tahu, ne gyɛ mbehɛ, hinga thocua tho gui sɛh ni t'uhnihɛ, janangue a mpähä thoho da 'yøt'a guín numanhohu. ²²Ne nu ahɛ gyɛ 'yɛhɛhu ne gyɛ mbefihu, dami 'yøthu 'be'a gátho nde ni hmuhu, yu já'i. Pe hinga hont'u guim bɛmhbu da numanho ahɛ u, pe gue'a Oja guín ndehu da numanho ahɛ. Janangue a gui 'yøthu xɛn ho ni 'befihu ngue dí numanho ahɛ Oja. ²³Ne nu'bu 'be'a gátho ní 'befi guí ɔthu, gui 'yøthu xɛn ho, nguetho hinga hont'a ra já'i ni hmuhu, pe nese a Oja. ²⁴Nguetho ya guí páhmbu a ra herencia di 'daju ra Cristo, ngue i juadi xɛn ho, ne gue'a majuani ni Hmuhu a. ²⁵Pe nu'bu to'o i ɔt' ran ts'o, Oja di cospa a bi 'yøt'e, madague a hont'a go to'o ní já'i.

4 Ne nu ahũ gyũ hmuhũ, dami 'yør-pahũ ran ho ni 'yẽhẽhũ o gue ni mbefihũ, nguetho guí pãhmbũ i 'bũpũ mahẽts'i ni Hmuhũ.

Man'da ran zofu

²Ne gãtho gahũ hin dan xõmbũihu nangue dan yãhũ Ojã, ne thocua thoho ga xihmbũ jamadi Ojã 'be'a gãtho di 'dajũ. ³Ne nu ahũ damin yãhũ Ojã nanguecãhe, ngue di jaje ga thoje gam mamhbe rãm hma, ne ga xih yũ jã'i 'be'a bi 'yurcahũ, ram hma ngue him mam fãdi, ngue dim 'bũpũ mbo ma mbũihu ra Cristo. Ne nugã dí ofãdigã nguetho dím mangã na ram hma. ⁴Dami 'yãfũ rá ts'edi Ojã ngue da bõmanho 'be'a dím mangã, ngue 'be'a bi 'yurcahũ, nguetho jatho gam mangã xũn ho a. ⁵Ne dami jamansu ni mbũihu, janangue a nu yũ jã'i hing yũ 'yẽc'yẽi da nu ngue majuãni guín 'yohũ ra Cristo. Ne dãman ẽhyahũ gui xihmbũ nangue ra Cristo. ⁶Dami zomanhohũ yũ jã'i, ne hin gui 'yũthũ Ʃ, pe dãmĩ hyurpahũ yũ mbũi. Pe ga pãhmbũ 'be'a dá thãhmbũ n'da ngu n'da, nangue a ran ho di bẽngahũ Ojã ngue ga xihmbũ.

Ran zengua ran zegui

⁷Nuna ma zũ cuhũ ra Tíquico, ẽmme dadĩ huẽcã na, ne bi mbãxqui xũn ho ngue dá øt'be rá 'befi Ojã. Nu'bũ bi zõm bũ, da xi ahũ gãtho 'be'a dadĩ jagã. ⁸Janangue a dí pehndã bũ ya, ngue gui pãhmbũ 'be'a dí jagãhe ua. Ne nu'a da hyut a ni mbũihu nangue ra Cristo. ⁹Ne da mbẽ ra Tíquico ma cuhũ ra Onésimo, nuna i ẽc'yẽi xũn ho na, nehna dadĩ huẽcã na. Nuna n'da ra mengu bũ guí 'bũhmbũ, ne da xi ahũ 'be'a gãtho bin ja

ua. ¹⁰Nehna ma mi ofãdi'be ra Aristarco, i pen'nahũ ran zengua, ne ra Marcos rá meni ra Bernabé i pen'nahũ ran zengua. Ne ya dá xi ahũ nangue ra Marcos, ne nu'bũ da zõm bũ, dami simhbũ xũn ho. ¹¹Nehna ra Jesús í Justo i pen'nahũ ran zengua. Pe hõndi hyutho ya ma mi-judíohe ngue yũ 'yẽc'yẽi dadím pehmbe ua nangue rá 'befi Ojã, ne guehya hyu ẽmme i hurca ma mbũi. ¹²Ne nuna i pen'nahũ ran zengua na ra Epafras, n'da ra mengu bũ guí 'bũhmbũ, ne rá 'yẽhẽ ra Cristo na. Ne zãi i ãp rá ts'edi Ojã nangue ahũ, ngue hin gui pãh nin 'yomfẽnihũ nangue ra Cristo, pe njuãntho gui 'yõthũ rá pãhã Ojã. ¹³Ne majuãni dím mangã nangue ra Epafras, ngue ẽmme xũ hyãdumbũ in yãui Ojã nangue ahũ, pe hinga hõn'a thohũ, pe ne'ũ yũ 'yẽc'yẽi i 'bũpũ ja ra hnini Laodicea, ne'ũ 'bũpũ ja ra hnini Hierápolis. ¹⁴Nu'a ra Lucas, ra mé dico, ẽmme dadĩ huẽjũ a, ne'a i pen'nahũ ran zengua. ¹⁵Necã dra Pablogã dí penpa ran zengua yũ 'yẽc'yẽi ngue i 'bũpũ ja ra hnini Laodicea, ne'a man juhũ nangue ra Cristo ra Ninfas, ne gãtho Ʃ yũ 'yẽc'yẽi ngue dim peti bũ rán gu. ¹⁶Ne nu ahũ, nu'bũ gá jua a gá mamhbũ na ra søcuã dí pen'nahũ ya, dami thocpahũ Ʃ yũ 'yẽc'yẽi bí 'bũpũ ja ra hnini Laodicea. Ne'a man'da ra søcuã dá pehndã bũ Laodicea, dami nuhũ bũ. ¹⁷Ne nu'i gra Arquipo, pe i jua a dí xi a'i. Dami 'yõt'e xũn ho ra 'befi ngue bi 'da a'i ra Hmu, ne hingui ts'ũtho gui 'yõt'e. ¹⁸Nugã dra Pablogã, dá o'tã ua na man zengua nangue ma 'yese. Pe damim bẽmhmbũ ngue dí ofãdigã. Ojã di jamansu ahũ ne da mbãx ahũ. Ne hõnt'a dí xi'ahũ ya.

1 TESALONICENSES

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yu 'yɛc'yɛi bu ja ra dɔhnini Tesalónica

Ran zengua

1 Nugä dra Pablogä ne ra Silvano ne ra Timoteo dí ot'ähe na ra sɔcuɔ, ne dí penh'nahe ran zengua gätho ɯ yu 'yɛc'yɛi gue dí m peti bu ja ra hnini Tesalónica, gätho yu ja'i ngue in 'yohu Ojɔ ma Tahu ne ra Jesucristo ma Hmuhu. Ne nu ahu ne dín ndehe din ja ahu rán ja'pi Ojɔ, ne da hyut'a ni mbuihu Ojɔ ma Tahu ne ma Hmuhu ra Jesucristo.

Bi t'ut'ɯ 'bɛpu dí 'yɛc'yɛi ɯ 'bɛpu mi'da yu häi

²Ne zai dí xihmbe jamadi Ojɔ nangue ahu. Ne zai dí m bɛn ahu 'bu dí yahe Ojɔ. ³Ne dí m bɛn ahu 'bu dí yahe Ojɔ ma Tahu, nangue ni t'ɛc'yɛihu gn'lyothu rá 'befi Ojɔ ne nangue nin huɛcatehu ɛmme guí humbi gam pehmbu, ne nangue a guí tɔmdahu ngue ba ɛh mahøn'a ra Jesucristo, ne gue'a gní hyät'i gní sethu 'be'a gätho guín nuhu. ⁴Ma zu cu ahu dí pähmbe ngue ɛmme di huɛc'ahu Ojɔ, ne bi huan'nahu ngue gyu mbeti ahu a. ⁵Ne nu'bu rá mbudi dá mangähe bu a rán ho ma'da'yo ra Cristo, gá pähmbu him mam hmansegä, pe nangue rá ts'edi a rá Hogandähi Ojɔ guí hyámhbu a ram hma bi bɛn'nahu gue majuañi a. Ne guí pähmbu mam 'buihe nu'bu mám 'bucähe bu, nguetho dá ut'ahu 'be'a dám 'bu a n'da. ⁶Ne nu ahu gá tenhdü a ram 'bui dá ut'ahē ngue tengu bi 'yot' ra Hmu mahɛts'i. Ne madague'a xun ngu ran unbi gá nuhu, pe guehma gá hyámhbu a ram hma ne gán johyahu nangue rá Hogandähi Ojɔ. ⁷Pe nangue mpähä thoho gá hyámhbu ram hma ne gám 'bumanhohu, gätho gá 'yuthu 'bepu

dí 'yɛc'yɛi ɯ 'bɛpu ra häi Macedonia nepu ra häi Acaya. ⁸Ne nangue ahu gá jafu bi fa a rán ho ma'da'yo ra Cristo, janangue'a hinga hønbu ra häi Macedonia ne ra häi Acaya, pe hønbu go hapu i fa'di gue ɛmme i ja ni t'ɛc'yɛihu nangue Ojɔ. Ne him mahyoni ga xihmbe a ram hman ya. ⁹Ne nu'ɯ gätho yu ja'i i ma ngue ɛmme gá simanhoje 'bu má mbähmbe bu ni hninihu. Ne i ma nangue gá sohmbu ni nyoguihu, ne nuya guí thandehu Ojɔ i 'bui ngue majuañi a. ¹⁰Ne i ma gue guí tɔhmbu ba ɛh mahøn'a mahɛts'i ra Jesús, rá Ts'unt'ɯ Ojɔ. Gue'a bá xox'a Ojɔ bu 'bu ɯ xun du, ne gue'a ra Jesús da yanju nangue rán ts'embu Ojɔ xun ɯ tho ngue ba ɛhe.

Rá 'befi ra Pablo bu Tesalónica

2 Ne nu ahu ma zu cu ahu guí pähmbu ngue hinga säti thoho dá mbähmbe bu guí 'buhmbu. ²Ne guí pähmbu hangu nangu ran unbi bi mba ma unguigahe nu'bu mám 'buhmbe bu ja ra hnini Filipos. Pe madague'a dá nuhe ran unbi, nu Ojɔ bi 'daje ran zambu dá xi ahu rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague xun ngu min nde da zuje. ³Nguetho hin dá xi ahu n'da ram hma him majuañi, ne hin dá xi ahu nangue 'be'a ga tasehe, ne hin dí m bɛni ngue høntho xcá hä ahu. ⁴Pe nugähe nzai dí mamhbe tengu in nde Ojɔ, nguetho Ojɔ bi huangähe ga mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne i pa Ojɔ ngue hin te dá cömhbe, ne hin dá homhbe 'be'a da numanho yu ja'i. Pe Ojɔ di asca ma mbuihe. ⁵Ne hin dí huanhde yum hma mahotho guepu da numanhoje yu ja'i. Ne hin dí homhbe ngue ga tähmbe ra mbeti. Nu'a Ojɔ i pa'di 'be'a dí mamhbe. ⁶Ne hin dá homhbe 'be'a dí numansuje yu ja'i, xinga gue ahu o gue'ɯ mi'da, madague'a mi sä xcá ot'ahē ts'edi nguetho ma 'bägähe ra Cristo. ⁷Pe ɛmme dá tump'a ma mbuihe tengu'bu n'da ra mbe di jamansu yú t'uhni, nangue

man huɛcatehe dá øt'ahũ. ⁸Dín nde ga comhbũ a rãm hman Ojã madague'a jatho ga em ma tehe, nguetho ɛmme dadí huɛc'ahũ. ⁹Ma zũ cu ahũ, ha hin guím bẽmhũ 'be'a dá øthe 'bũ mãm pehmbe bũ ma pa ne ra xui ngue dá honsehe 'be'a dá homhbe, nguetho him mi nde ga pa ahe. Pe ra mate thoho dá xi ahũ rãm Hman Ojã. ¹⁰Pe ha hin guí pãschũ, ne a Ojã i pađi 'be'a mam 'bũihe nu'bu mãm 'bũhmbe bũ guí 'bũhmbe gyũ 'yɛc'yẽihũ, ngue hont'a Ojã dín ndehe da t'ɛspi, ne hin'yũ 'be'a dí mba ma yaɕpihe, nguetho gãtho xũn ho 'be'a dá øthe. ¹¹Ne guí pãhmbũ ngue n'da ngu n'da ahũ dá øthe tengu'bu ma t'ũhni ahe tengutho n'da ra ta dí huɛc yú t'ũhni ne di un ran zofo. Ne xtã hať'ahũ ra ts'edi ni mbũihũ. ¹²Ne dá xi'ahũ ja ts'editho gui 'yøthũ ram 'bũi tengu i numanho Ojã. Nguetho Ojã bi zonh'nahũ gui comhbũ a rá ts'edi nuĩxte bũ di manda. ¹³Ne nzãí dadí unhde ra jamadi Ojã nangue ahũ, nguetho nu'bu má xi ahũ rãm Hman Ojã, gá hyãmhbũ a majuãni rãm Hman Ojã, ne hin gá 'yɛmhũ gue hontho rãm hman ra ja'i. Ne gue'a ram hma dim pepũ mbo ni mbũihũ ya, gãtho ahũ ngue guí ɛc'yẽihũ. ¹⁴Nu ahũ ma zũ cu ahũ, gá nuhũ ran unbi gue bi 'yøt'a ni menguhũ, tengutho bi nu yũ 'yɛc'yẽi bũ ra hãi Judea nu'bu mi nu ran unbi ngue bi 'yørpa yú mi-judíohũ ɛ. ¹⁵Nu yũ judío bi hyo a ra Hmu Jesús, tengutho bi 'yørpa yú pøn-gahya Ojã mam'bet'o, necãhe bi hyønje thi, ne Ojã dín sũhmbũ ɛ, ne njo'o to i numanho ɛ. ¹⁶Ne nu'bu má xihmbe yũ ja'i ngue hing yũ judío ra 'yu dí pø Ojã ɛ, pe bi hegãhe ɛ yũ judío. Janangue'a bin te yú ts'oqui ɛ, ne nuya bi ts'ãnni da nu rán ts'embĩ Ojã nts'utho ɛ.

**Nu'a ra Pablo nde da mba
mahøn'a bũ Tesalónica**

¹⁷Ma zũ cu ahũ, nu'bu má njo'ogãhe bũ 'da yũ pa, hin dadí pumbẽni ahũ,

pe dím bẽn ahũ ne ɛmme dín ndehe ga mbãhmbe bũ, gua nu ahe. ¹⁸Nugãhe mim bẽni ga mbãhmbe bũ, ne nugã dra Pablogã mi säpi ga mbagã bũ xũn ngu yũ nidi, pe 'bex bi zãngua ra zĩthu. ¹⁹Pe gue'a zehẽhũ man johya ahe. Nguetho nu'bu bá ɛh mahøn'a ma Hmuhũ ra Jesucristo, di nequi xũn ho ma 'befihe, ngue ya gá 'yɛc'yẽihũ. ²⁰Majuãni guesẽ ahũ man johya ahũ, nguetho tengu'bu man t'unni ahũ ga dá ahũ bũ.

3¹⁻²Pe nugã him mí hãt'i ga tømĩ mi'da yũ pa ngue da 'bãx ahũ. Janangue'a dá pen'nahũ na ma zũ cuhũ ra Timoteo ba fãx ahũ ne di ze ahũ nangue ni t'ɛc'yẽihũ, ne dá co'be ua ja ra hnini Atenas. Ne nu ra Timoteo n'da rá 'yɛhe Ojã ngue dadím pehmbe ngue dí mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo. ³Nuna ra Timoteo di ze ahũ ngue hin gui 'uehmbũ bũ ja rá 'yu Ojã nangue ran unbi guín nuhũ. Nguetho ya guí pãhmbũ gue rá pãhã Ojã ga nuhũ ran unbi nangue'a ga tenhdũ ra Cristo. ⁴Guí pãhmbũ 'be'a dá xi ahũ nu'bu mãm 'bũhmbe, ngue jatho guin nuhũ ran unbi tengu guín nuhũ ya. ⁵Ne nu'bu him mi sä man'da nya'a ga tømĩ, dá pehdã n'dihi bũ ra Timoteo, nguetho dín nde ga pađi 'be'a guí øthũ nangue ni t'ɛc'yẽihũ. Nguetho nugã dí su da dã ahũ ra zĩthu, ne säti thoho ra 'befi dá øt'ahe bũ 'bũ. ⁶Pe nuna ra Timoteo ya bí 'bãrpũ guepũ guí 'bũhmbe ne dá hãmhbe ra nde nangue ni t'ɛc'yẽihũ ne nangue nin huɛcatehũ. Ne bi xije ngue nzãí ɛmme guím bẽnje ne guín nde guin nuje, tengutho bũ na ndegãhe gan nu ahe. ⁷Janangue'a ma zũ cu ahũ, madague'a dín nuhe ran unbi ua, pe nu'bu má øhmbe ngue'a gadí zacuatho ni t'ɛc'yẽihũ, 'bex bi hyu ma mbũihe. ⁸Ne nugãhe sä ga hãthe ɛ yũn unbi dín nuhe ua, nguetho dí pãhmbe gue ya gadí thot'a ni t'ɛc'yẽihũ nangue'a ra Hmu. ⁹Thocua thoho dí xihmbe jamadi Ojã nangue'a ran johya gadí 'daje. ¹⁰Ne

nu ra pa ne ra xui dí yáhe Ojã nangué ahũ, ne dí áp'ahe rá ts'edi Ojã ngue gan nu ahũ mahõn'a. Nguetho dín nde ga xãn'nahũ 'be'a gadí 'behmbũ nangué ni t'ęc'yéihũ. ¹¹Ne dí ácãhe Ojã ma Tahu ne'a ma Hmuhũ ra Jesucristo gue di jaje ga mbãhmbe bũ gua nu ahũ. ¹²Ne ma Hmuhũ di ja ahũ ngue 'da gdãn huęctahũ n'da ngu n'da ahũ, ne gui huęjũ gãtho mi'da, tengugãhe ngue dadí huęc'ahũ. ¹³Gue nu'a ran huęcate i ja ahũ dí zac'a ni mbũihũ ne di ja ahũ n'dat'a Ojã guim bęmhũ, ne gãtho ma hoqui bũ dán nu Ojã ma Tahu nu'bũ bá ęh mahõn'a ma Hmuhũ ra Jesús din 'yohũ gãtho xũm pohõ.

Dam 'bũhmũ a dí numanhojũ Ojã

4 Nuya ma zũ cu ahũ, dí xi ahũ nangué rá thuhu ma Hmuhũ ra Jesús gue gui thojũ gui 'yõthũ 'be'a dá xãn'nahũ. Ne gam 'bũhmũ a dí numanho ahũ Ojã, ne man'da gui thojũ xũn ho. ²Ne guim bęmhũ ya 'be'a gãtho dá xãn'nahũ nangué rá thuhu ma Hmuhũ ra Jesús gue gui 'yõthũ. ³Ne gue'a nde Ojã gue gui dãfũ gãtho ni mbũihũ, ne hin gui 'yõthũ ran 'yomt'ęni. ⁴Ne n'da ngu n'da ahũ nde'bũ gui pãhmũ guin numansu ni xisu zehẽhũ, janangue'a hin gui 'yõthũ ran 'yomt'ęni mi'da yũ xisu. ⁵Ne hin gui 'yõpahũ ran ts'o tengu i õt'ũ yũ jã'i ngue hingui pã Ojã. ⁶Nde'bũ xínga n'da ahũ gui 'yõthũ gui unba ni min'yohũhũ ngue gui nutontofũ rá xisu. Nguetho Ojã di cos'ahũ ran unbi 'bũ gue'a gui 'yõthũ, tengu dá xi ahũ. ⁷Nguetho Ojã bi zongahũ ga õthũ ran ho ne him bi zongahũ ga õthũ ran ts'o. ⁸Nu'a to'o festhoho ũ yũn zofo im mangua, pe hin rãm hmanse n'da ran 'yohũ i festhoho pe rán t'ędi Ojã, ngue bi 'dajũ rá Hogandãhi. ⁹Nu Ojã ya bi xãn'nahũ ngue gan huęjũ n'da ngu n'da ahũ, janangue'a hin'yũ man'da ga xi ahũ. ¹⁰Ne ya gá 'yuthũ nin huęcatehũ gãtho yũ cu i 'bũpũ ra häi Macedonia.

Pe dí xi ahũ ma zũ cu ahũ ne man'da gui 'yuthũ nin huęcatehũ. ¹¹Ne nu ahũ o gadím pate thohohũ pe gui 'yõzehe ni 'befi zehẽhũ ne gui hyãdumbũ gui hyomhbũ 'be'a gdãm 'bũhmũ, tengu xtá xi ahũ. ¹²Nu'bũ ngubũ gui 'yõthũ, da numanho ahũ ũ hingui ęc'yéi, nguetho hin guí äthũ 'be'a guí homhbũ.

Ba ęh mahõn'a ma Hmuhũ ra Jesucristo

¹³Nuya ma zũ cu ahũ dín nde ahũ gui pãhmũ 'be'a din ja ũ yũ 'yęc'yéi xũn du, janangue'a hin da du ni mbũihũ tengu ũ yũ jã'i nte mán ho i tõ'mi, ngue hingui pã Ojã. ¹⁴Ne tengu bũ na ęc'yéihũ ngue bi du ra Jesús ne bi dãmbeñi a, ne ngutho bũ dá ęc'yéihũ da dãmbeñi ũ yũ 'yęc'yéi xũn du, ne di jap Ojã gãtho din 'yohũ ra Jesús nu'bũ bá ęh mahõn'a. ¹⁵Guehna rãm hman ra Hmu dí xi ahũ ya, nujũ dyũ 'yęc'yéihũ gue dí 'buthohũ 'bũ bá ęh mahõn'a ra Hmu, hin dam 'bet'ohũ ga texhũ mahęts'i, pe nu'ũ yũ 'yęc'yéi xũn du dim 'bet'o ũ. ¹⁶Nguetho guesẽ ra Hmu ba çãh mahõn'a mahęts'i, ne ęmme ts'edi da ma nangué rá ts'edi nu'bũ bi zõn ra pa da man Ojã. Ne rá ngũrpa m'behni mahęts'i ęmme nts'edi da ma. Ne gãtho na ngũni ra ximhäi da t'õ a rá thũxi Ojã. Ne gãtho ũ to'o xí 'yęc'yéi, ngue xũn du, da dãmbeñi, ne gue'ũ rá mbũdi da ndexpũ mahęts'i. ¹⁷Ne dim 'bejua ũ yũ 'yęc'yéi ngue i 'butho, 'dat'a da zixcahũ, ne dan c'athũ ra Hmu bũ i ja yũ güi ne dam 'bũhmũ ra Hmu gãtho yũ pa mazãi. ¹⁸Ne guehna dá xi ahũ gnín hyurpa ni mbũihũ n'da ngu n'da ahũ.

5 Ma zũ cu ahũ, hingui jatho ga xi ahũ jãm'bũ da zõn ũ yũ pa din ja ũ an ts'änni din ja. ²Nguetho nu ahũ guí pãhmũ xũn ho ngue njongui pãdi, o gue ra pa o gue ra xui ba ęh ra Hmu. Tengu'bũ hingui pã a n'da jãm'bũ ba ę'a n'da ra bę. ³Ne nu'bũ da man ũ hing yũ 'yęc'yéi gue gãtho i 'bũmanho ne nte

mán ts'o din ja, 'bex ba ɣh ran ts'embí da 'yøt' Oja ngue hin dim pommi ɤ. Nguetho tengu n'da ra xisu gue bi zøn ra ora dim 'buh rá t'uhni, ne hin hapu sä da mbatho. ⁴Pe nu ahɤ ma zɤ cu ahɤ, hin di pi ahɤ ngue tengu'bu ba ɣ a n'da ra bɛ, ne hingan ts'ärbu da zøhø, ne di pi ɤ i hupu ja ra 'bexui. Pe guí tømhbɤ ra pa ba ɣh ra Hmu. ⁵Nguetho gätho gahu dí 'buhmbɤ bu ja ra 'bexui tengu'bu ra xui. ⁶Nde'bu hin dam 'buhmbɤ tengu'bu dí ɣhmbɤ, tengu ɤ mi'da, pe dí nuhmbɤ ne dan 'yomfɛniɤ xun ho. ⁷Nu ra xui i ɣh yɤ ja'i ne ra xui di ho di mihni. ⁸Pe nuju gue dí 'buhmbɤ ja rán nequi Oja, nde'bu nzai din jajɤ ran 'yomfɛni xun ho. Ne nuju jatho ga hehɤ rá ts'edi Oja nanguie ma t'ɛc'yɛihɤ, ne ran huɛcate, ne ga tømдаху rán ho ma'da'yo ra Cristo gue gue'a dí pøju, jananguie'a hin da daju ra zithu. ⁹Nguetho Oja him bi zängahu ga nuhɤ rán ts'embí a. Pe bi zängahu ga hámhbɤ a ran ho ma'da'yo ngue di pøju ma Hmuhɤ ra Jesucristo. ¹⁰Nguetho nu ra Jesucristo bi du nanguiejɤ, ngue in nde 'darbu dam 'buhmbɤ a, madague'bu xtá tuhɤ o gue dí tehɤ nu'bu bá ɣh mahøn'a. ¹¹Jananguie'a damin hyurpa ni mbuihɤ ne gam fäxhu n'da ngu n'da ahɤ tengutho guí øthɤ ya.

Nu ra Pablo di un ran zofo yɤ 'yɛc'yɛi

¹²Nuya ma zɤ cu ahɤ, damin numan-suhɤ ɤ gätho bi huan Oja ngue yun ngurpi bu, ngue xän'nahɤ ne di 'da ahɤ ran zofo nanguie Oja. ¹³Dami numan-hohɤ ɤ ne ɛmme guí hueju nanguie ra 'befi i øt'e nanguie ahɤ. Ne dami 'yes'hu

a gnín junthu bu guí 'buhmbɤ. ¹⁴Nuya ma zɤ cu ahɤ dí xi ahɤ, dami xihmbɤ ɤ i danhyɛi ngue hingui ho 'be'a i øt'e. Ne dami zehmbɤ to'o i tu yú mbui, ne dami zehmbɤ ɤ ngue hinguin zaqui yú t'ɛc'yɛi. Ne o gadín xømbuihɤ nanguie gätho ɤ, pe dami fäxhu ɤ. ¹⁵Ne gan jamansuhɤ hin guí cospahɤ ran ts'o 'bu i øt'ahɤ ran ts'o ɤ 'da, pe gan 'yørpahɤ ran ho n'da ngu n'da ahɤ, ne gätho i 'bucua ja ra ximhäi. ¹⁶Ne daman johyahɤ gätho yɤ pa. ¹⁷Ne 'yo guí es'hu gan yahu Oja. ¹⁸Ne Oja guí xihmbɤ jamadi 'be'a gätho bi 'yøt'ahɤ. Nguetho gue'a in nde Oja a guí 'yøthu, gue ahɤ guín 'yohu ra Cristo Jesús. ¹⁹Ne 'yo guí serpahɤ rá ts'edi rá Hogandahi Oja dim pepu mbo ni mbuihɤ. ²⁰Ne 'yo guí øman'uhɤ 'bu 'bo'o da ma, ngue dim pøngahya Oja. ²¹Dami bɛmhɤ gue 'be'a gätho xun ho o hin'na. Nu'bu xun ho, dami pes'hu. ²²Dami 'uehmbɤ gätho 'be'a mán ts'o. ²³Nu Oja gue bi hoc'ahɤ, ne di ja ahɤ gätho ni mbuihɤ guim bɛmhɤ a. Ne di ja ahɤ ni mbuihɤ ne ni tehɤ nte mán ts'o din 'yohu nu'bu bá ɣh mahøn'a ma Hmuhɤ ra Jesucristo. ²⁴Nu Oja gue'a bi zon'nahɤ, ngubɤ da 'yøt'ahɤ. Nguetho di ja'ts'a im ma ne da 'yøt'e gätho na.

Ran zengua ran zegui ne rán japi Oja

²⁵Ma zɤ cu ahɤ dami 'yäfu rá ts'edi Oja nanguieähe. ²⁶Dami zenguağahɤ ts'ɤ ɤ yɤ cu nanguie ran huɛcate. ²⁷Nuya dí xi ahɤ nanguie rán t'ɛdi ma Hmuhɤ, dami mamhbɤ ma søcuğä bu 'bui gätho yɤ cu. ²⁸Ne gue'a ma Hmuhɤ ra Jesucristo di jap'ahɤ. Hønt'a dí xi ahɤ ya.

2 TESALONICENSES

Ná yoho ra sœcuq bi 'yorba ra Pablo u yu 'yęc'yeyi bu ja ra dahnini Tesalónica

Ran zengua

1 Nugä dra Pablo, ne ra Silvano ne ra Timoteo dí o't'ahu na ra sœcuq gätho ahü gyu cuhü nangué ra Cristo guí 'buhmbü bu ra hnini Tesalónica, gue ahü guí 'buhmbü Ojä ma Tahü ne ma Hmuhu ra Jesucristo. ²Nu'a Ojä ma Tahü, ne ma Hmuhu ra Jesucristo dí ndepe di 'da ahü rán japi ne da hyut'a ni mbuihu.

Di unba u yu ts'om'bäi 'bu bá peng ra Cristo

³Ma zü cu ahü jatho ga xihmbe Ojä jamadi nangué ahü. Ne xün ho ngue ngubü dí m bëmhbé, nguetho thocua thoho man'da te ni t'ęc'yeyihu, ne man'da man'da gnín huęctahü n'da ngu n'da ahü. ⁴Janangue'a man'da jagähe ran johya nu'bu dí xihmbe mi'da yu 'yęc'yeyi 'be'a guí othu. Nguetho hin gadín xombuihu nangué ni t'ęc'yeyihu, madague'a hangu nangu yün unbi guín nuhü ne'u 'be'a gätho i t'öt'ahu ya nangué guí tenhdü ra Cristo. ⁵Nangué a guí häthü yün unbi, guí uhmbü gue jatho di unba Ojä u to di un'nahü, pe nu ahü gám pomhbü a. Ne nu'u yün unbi guín nuhü ya, gue'a ní hoc'a ni mbuihu Ojä tengu rán säui bu di manda Ojä. ⁶Ne xün ho da 'yot' Ojä 'bu bi un ran unbi u to di un'nahü. ⁷Ne nu Ojä di japi din säya nin unbi guí nuhü ya, ne ngutho da 'yörcahe 'bu bá ęh mahön'a mahęts'i ma Hmuhu ra Jesús, din 'yohü yüm 'behni gue i ja yú ts'edi, ne ban 'yohü ra sibi nts'utho. ⁸Ne nu'bu bá ęhe, di un ran ts'embi gätho to'o hingui pą Ojä, ne gätho to'o him bi 'yörpamasu rán ho ma'da'yo ma Hmuhu ra Jesucristo. ⁹Ne nu'u to'o da nu ran ts'embi xmá mba da

nu ran unbi ngue njam'bu da guadi, ne ma 'ueque tho bu 'buh ra Hmu mahęts'i, nepu hapu ja rá ts'edi nuixte. ¹⁰Pe nu'u yu 'yęc'yeyi, gue'u dí hnu a rá nuixte a ra Hmu 'bu bi zön ra pa ba ęhe. Ne gätho yu 'yęc'yeyi da 'yęspa a, ne ahü gan 'yohü u, nguetho gá 'yęc'yeyihu ran ho ma'da'yo dá xi ahü. ¹¹Janangue a nzai dí yähe Ojä nangué ahü. Ne dí äfe di 'da'a ni mbuihu ngue yün thehu ram 'bui bi zän'nahü. Ne nu'a Ojä di 'da ahü rá ts'edi gui 'yöthu ran ho guím bęni gui 'yöthu. Ne nangué ni t'ęc'yeyihu, Ojä di ze ahü gui 'yöthu rá 'befi. ¹²Ne nangué'a 'be'a gui 'yöthu büya, nu'a ma Hmuhu ra Jesucristo da t'ęspi. Ne nu'a xin da 'yęs'ahu, nangué rá mate zehé a Ojä ne ma Hmuhu ra Jesucristo.

Ran 'yohü ngue ra ngurpa 'yot'ats'oqui

2 Nuya ma zü cu ahü, dí xi ahü ya 'be'a din ja nu'bu bá ęh mahön'a ma Hmuhu ra Jesucristo, ngue di perc-ahü 'darbü dam 'buhmbü. ²'Yo gadí päh nin 'yomfęnihü 'bu 'bo'o da xi ahü, ya bi zön ra pa ba ęh ra Hmu. 'Yo gadí 'yon ni mbuihu 'bu 'bo'o da xi ahü bi bęnba Ojä ngue ya ba ęh ra hmu ya. Ne 'yo guí ęc'yeyihu 'bu 'bo'o da hyä ahü ngue da 'yęn ahü dá o't'ähe ra sœcuq dá mamhbé ya bi zöh ra Hmu mahęts'i. ³Ne 'yo guí ęc'yeyihu 'be'a gätho i man yu jai. Nguetho him ba ęh ra Hmu asta gue'bu go gätho yu jai i 'bucua ja ra häi ngue hingui ęc'yeyi din suhmbü Ojä. Ne him ba ęh ra Cristo asta gue'bu din 'yo a n'da ran 'yohü ngue ra ngurpa 'yot'ats'oqui, ngue m'bejua da t'ęrpü ja ran unbi mazai. ⁴Ne nu'a ra ngurpa 'yot'ats'oqui da zui gätho yu 'yęc'yeyi gue i thände Ojä, ne da zü u mi'da i thände hont'a go 'be'a i thände, nguetho in nde a dí mba nthände zehé. Ne da yurpu ja n'da ra nijä ne da hyupü, tengu'bu gue'a Ojä a. ⁵Ha hin guím bëmhbü guehna dá xi ahü nu'bu mám 'buhmbü bu. ⁶Pe nuya guí pähmbü

'be'a i şammi ngue ba ğhe, nguetho hinga na sön ra pa da man Oja gue ba ğhe. ⁷Pe nuya ğmme xun ngu dim pepu yá mbui yu ja'i a rá ts'edi ra zıthı, ngue hin di nequi. Pe i pa nts'ambi thoho rá ts'edi asta gue'bu go bi zön ra pa ngue Oja di 'uec'a to'o i şammi. ⁸Ne gátho da nu ran 'yohu ngue ra ngurpa 'yöt'ats'oqui. Pe nu'bu bá ğh mahön'a ra Hmu Jesús nuıxtetho rá ts'edi, da hyo a ran 'yohu, ngue da huic thoho. ⁹Ne nu'bu bá ğh ran 'yohu ngue xun ngu rá ts'edi ra zıthı in 'youi, ne da 'yöt'e xun ngu yu hmepya, ne yun t'öt'e nuıxte ngue dí hyät' yu ja'i. ¹⁰Ne gátho 'be'a mán tháte da 'yöt'e, ngue da hyät' yu ja'i i 'yo rá 'yu ram 'bedi, gue'u him mín nde da 'yęc'yei a majuanı guepu mí sä xtım pøhø. ¹¹Ne nu'u gátho him bi nde da 'yęc'yei a majuanı Oja, di japi da 'yęc'yei yu fehni ne da den'na ran 'yohu ngue ra ngurpa 'yöt'ats'oqui. ¹²Janangue'a gátho u him bi 'yęc'yei a majuanı pe man'da di ho ran ts'o, 'darbu da nu rán ts'embi Oja u.

Nthahni dim pøhø

¹³Pe nzai ga xihmbe jamadi Oja nangue ahı 'be'a gátho bi 'yöt'ahı ma zı cu ahı, ngue di huęc'ahı ra Hmu. Nguetho Oja bi huahn'nahı rá mbadi thoho ngue di pø ahı. Ne nangue gá 'yęc'yehı a majuanı, nu'a rá 'befi rá Hogandıhi Oja í bo ni mbuihı. ¹⁴Ne bi huahn'nahı Oja ngue gá 'yęc'yehı 'bu má xi ahe rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne bi zän'nahı Oja gui comhbı rá nuıxte ma Hmuhı ra Jesucristo. ¹⁵Nuya ma zı cu ahı dami thoctahı ni t'ęc'yehı, ne 'yo gadı uans'hı 'be'a guım bëmhbı, ne 'yo gadı pumbenihı 'be'a dá xän'nahı nu'bu 'darbu mám 'buhmbı, ne'a 'be'a dá xi ahı nu'bu má o't'ahe u yu søcuı. ¹⁶Nuya gue ma Hmuhı ra Jesucristo, gueş a, ne Oja ma Tahı, da hyut'a ni mbuihı mazai nangue rán hose Oja. Nu'a Oja di huęc'ahı, ne nangue rá mate bi jaju ga

tøhmbı 'be'a di 'daju. ¹⁷Ne nu'a Oja da hyu ni mbuihı, ne di zet'a ni mbuihı ngue gui mamhbı ne gui 'yøthı 'be'a gátho xun ho.

Gui 'yáfu Oja nanguecáhe, ğn'a ra Pablo

3 Hønt'a dí xi ahı ya ma zı cu ahı, dami 'yáfu rá ts'edi Oja nanguecáhe n'dahma din ja rá ts'edi rá m hman ra Hmu, ne da bømanho hønbu go hapı ga 'yomhbe. Ne gátho to'o da 'yøde da hyanı nangue ran johya, tengutho bin ja bu guı 'buhmbı. ²Ne gui 'yáfu rá ts'edi Oja ngue da yanje bu 'buh yu ts'om'bái ja'i, nguetho hinga gátho in nde da hyan rá m hman Oja. ³Nguetho nu'a ra Hmu njam'bu da hyegahı pe nzai da mbaju, ne i ja rá ts'edi ngue hin di japi di un'nahı ra damants'o. ⁴Ne nu'a ra Hmu di jaje dí pähmbe ngue gadı thoctahı guı øthı 'be'a gátho dí xi ahe. ⁵Ne nu'a ra Hmu di ja ahı man'da man'da gui pähmbı rán huęcate Oja, ne di ja ahı gui hyäthı 'be'a gátho guı thohmbı tengutho bi 'yöt'a ra Cristo.

Jatho gui 'yöt' ni 'befi zehehu

⁶Ma zı cu ahı dí xi ahı nangue rá thuhu ma Hmuhı ra Jesucristo, dami 'uehmbı ts'u bu 'bu u ni cuhı i danhyei, ngue hingui nde dim pefi, gue'u hingui ten'na 'be'a dá xän'nahe. ⁷Ne nu'ahı guı pähmbı 'be'a gdám 'buhmbı, tengu dá ut'ahe 'bu mám 'bucáhe bu, ngue hin dám 'bundanhyei thohogáhe. ⁸Ne xıngui ts'u gá 'daje 'be'a dá homhbe. Pe dám pehmbe ra pa ne ra xui n'dahma bin ja 'be'a dá homhbe, ne xıngui ts'u dá pa ahe. ⁹Madague mí sä xcá ähmbe ngue xqui gui 'yøthı. ¹⁰Ne nu'bu mám 'buhmbı bu, dá xi ahı, ngue'bu 'bu a n'da hingui nde dim pefi, hin din sihme 'bu, pe da zı ra thuhu 'bu. ¹¹Nguetho dí øhmbe gue 'bu i 'da ahı hingui nde dim pefi, pe di

høðanhyęi thoho ne ndetho din thjnt pũ hin yá 'befi. ¹²Nuya nanguę rá ts'edi ma Hmuhũ ra Jesucristo, dí xi Ʃ to'o hingui nde dim pęfi, ngue da hyanya zehe rá 'befi da 'yøt'e, ne da hyonse 'be'a dãm 'bui. ¹³Pe nu'ahũ ma zũ cu ahũ, o gadín xømbuihũ gui 'yøthũ ran ho. ¹⁴Nu'bu 'bu a n'da ahũ hingui nde da 'yøt'a 'be'a dí xi ahũ, dami hyethũ 'bu, jananguę'a da mbe'ts' yá sä. ¹⁵Pe o gadín sũhmbũ, pę gui unhdũ ran zofo tengu'bu ni cuhũ.

Ran zęgui ran zofo

¹⁶Ne guese ra Hmu, hønt'a sä da hyut'a ni mbuihũ, hønt'a go 'be'a guí thohmbũ gätho yũ pa. Ne nu'a ra Hmu gam 'bũhmbũ gätho ahũ. ¹⁷Nugä dra Pablo dí o't'ä na ran zengua i ja ua ya nanguę ma 'yęsegä. Tengui'bu ma firmagä na, ngue gätho ya ma søcuą. ¹⁸Nuya nu'a ma Hmuhũ ra Jesucristo di jap'ahũ, gätho ahũ. Ne hønt'a dí xi ahũ a ya.

1 TIMOTEO

*Ná n'da ra søcuą bi 'yorba
ra Timoteo a ra Pablo*

Ran zengua

1 Nugä dra Pablogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo nangué rán t'ëdi Ojå ma yantehü, ne ra Jesucristo, guesë'a ran ho dí tømhbü a. ²Dí penh'na n'da ra søcuą gra Timoteo, tengu'bu majuañi ma ts'unt'u i, ngue ya dá xän'na ma t'ëc'yehü. Ne dí äp Ojå ma Tahu di 'da'a rá mate ne rán huçcate, ne da hyut'a ni mbüi a ra Cristo Jesús ma Hmuhü.

Da mba ma hecpi u n'dan'yo in xänbate

³Ne tengu dá xi'a 'bü má mba bü Macedonia, ne nguetho dí xi'a ya, dami copü Éfeso, ne gui hecpa u 'da bí 'bupü, ngue hinga n'dan'yo da ma 'bü in xänbate. ⁴Ne dami xifi hin din xäh mi'da yu cuento gue 'be'a sä embi bi 'yõt'u ndu ma bombõtahü maya'bü ne'bü emme ma 'be'a yú thuhu u, ngue man'da di xant'u yüm hma. Nguetho nu'u yüm hma tengu u, säti thoho ran 'yomfëni di un'na n'da, pe hin di 'yomfëni'ba n'da da 'yëc'yëi Ojå. ⁵Pe nu'a ma 'befihü dyu xänbatehü, ga xänba yu ja'i dan hueju. Ne gue'a ran huçcate di nequi bü ma mbuihu 'bü m'be't'e a, ne'bü zai dí øthu a di bengahü Ojå, ne'bü hønt'a Ojå dí m bëmhbü a. ⁶Pe nu'u 'da hinga guehya yüm hma dí n huçca n'da i honi, pe bi 'uepü ja rá 'yu Ojå, janangué i ten yüm hma säti thoho. ⁷Nu'u, emme i honi nde din xänbate nangué yün t'ëdi Ojå bi man ra Moisés, pe hingui paði 'be'a im ma. Sä i mants'editho, pe ne hingui paði 'be'a nam bøn'u yüm hmanse i ma 'bü i man yün t'ëdi. ⁸Dí pañmbü gue xün ho u yün t'ëdi bi xi Ojå ra Moisés. Pe bi ts'än

yün t'ëdi Ojå gue dí mba ma hecpi u yu daðits'oqui. ⁹Ne gue'u yün t'ëdi dí mba ma hecpi u to'o jase yün t'ëdi zehe, ne'u i festa yün t'ëdi Ojå, ne'u to hingui numansu Ojå, ne di ho da 'yõt' yu ts'oqui. Ne'u to hingui eşpa Ojå, ne i ten ra ximhäi, ne i ho yú ta ne yú mbe, ne yu hyodu. Gue'u da sih yün t'ëdi Ojå u, ne hinga gue'u hønt' Ojå mbëni. ¹⁰Ne bi ts'än yün t'ëdi Ojå dí mba ma hecpi u øt' ran 'yomt'ëni, ne'u din 'ya'säbi yú min'yohuhü tengu'bu n'da ra xisu, ne'u i pë yú mija'ihü, ne'u i man yu fehni, ne i xih ra fehni yu ze'mi. Ne gätho u n'dan'yo i øt'e xında gue ra hoganxädi, ne gue'u da sih yün t'ëdi Ojå u, nguetho i xijü hin ga øthu yu ts'oqui. ¹¹Pe nu'a rán ho ma'da'yo ra Cristo dí pärcä ma mbuihu Ojå a, nu'a mixte xün hotho a. Ne gue'a ran ho ma'da'yo bi xicä Ojå gam mangä.

I xi Ojå jamadi ra Pablo, nangué rá mate xün ngu

¹²Jamadi dí xih ma Hmuhü ra Jesucristo, nguetho bi huangui dram 'beh-nigä, ne i paði ga ja't'si, nguetho di 'dac rá m fäts'i ga øt'a i xiqui. ¹³Pe nugä emme dra nexmategä mam'bet'o, ne mí sangä a ra Cristo gue'bü go má ünba u 'da yú 'yëc'yëi. Ne xingui ts'u mí paçä 'be'a nam bøn'a mí øt'ä, nguetho him mí ëc'yëigä ra Cristo. Pe Ojå bi 'dac rá mate bi pungui. ¹⁴Pe emme xün ngu rá mate ma Hmuhü ra Cristo Jesús, bi jaqui dá döpä ma mbüi a, ne bi jaqui emme dá numanhogä a Ojå ne dá huç ma mija'i'be. ¹⁵I ja ua n'da ram hma da zä ga pañmbü majuañi, ngue bi zöcuą ja ra ximhäi a ra Jesucristo di pø'u yu ts'om'bäi tengugä man'da xün ts'o dá øt'ä. ¹⁶Pe emme xün ngu rá mate bi 'yörcä Ojå, nguetho nde gätho da 'yut mi'da yu ja'i emme ja rá yembüi a ra Jesucristo. Ne tengu thohogä, nguetho da 'yörpa u to'o di döp yú mbüi a, ne'u din ja ra te mazai. ¹⁷Janangué'a ga eşpa ma Ojåhü gätho yu pa mazai. Nu'a, ra

Hmuts'ut'abi mazai a, ne njongui sä da nu, ne njam'bu da guadi. Ne n'datho Oja, njo'o man'da, ne gätho i pädi. Ne hont'a gam bëmhbü a ya. ¹⁸Ne nuya gra Timoteo, tengu'bu ma ts'ant'u i, i ja ua a dí xi'a ya. Nu'i gra doftai nangue Oja, dami 'yot' ra hogatuhni, tengu thoho bi xi'a u yú pøngahya Oja. Janangue'a dami hyadumbui gui 'yëc'yei rá hogamhma Oja, ne gui 'yot'a 'be'a i xi'a 'bu in zop'a ni mbui. ¹⁹Ne hin gui 'yot'e tengu mi øt'u 'da 'bu mí zop yú mbui Oja, pe bi mbesta'a 'be'a bi sifi, bi ts'onse yú mbui buya. ²⁰Tengu mí øt'a ra Himeneo ne ra Alejandro. Pe dá juanba u, ne dá xifi bi mba ma dá bu 'buh ra zithu, di unbi, da badi hin da zan Oja.

Da mba nt'äpi rá m fäts'i Oja nangue gätho yu ja'i

2 Ne i ja ua n'da ram hma ga xi'i, gra Timoteo, ngue mahyoni gui 'yörpu ja ram peti. Ngue nu'bu guí yahu Oja, gui xihmbü nangue gätho yu ja'i, gui 'yäfu rá mate nangue'u, ne gui xihmbu jamadi Oja nangue'a 'be'a bi 'yörpa n'da ngu n'da u yu ja'i. ²Ne'u yu ts'ut'abi ne gätho to'o ja yú ts'edi, dami 'yäfu rá m fäts'i Oja nangue'u, ngue hin din ja yu sui ne xing ra dumbui, ne hin te gam bëmhbü, ne da zä bu ga øthu xun ho 'be'a bi man Oja buya. ³Ne xun ho 'bu ga øthu a, nguetho gue'a numanho Oja mam pörpatehü a. ⁴Nguetho in nde Oja da yäni gätho yu ja'i nangue rá ts'edi ra zithu ne di 'yomfëni bi nangue'a majuani. ⁵Ne n'datho Oja i 'bui. Ne n'datho a i 'bä'inde ne din hocpate bu bí 'bu Oja, nu'a ra Jesucristo ngue bin ja'i a. ⁶Nguetho bin däse ngue gätho bi gurca ma ts'oquihü. Ne guehna ram hma bi xiju Oja 'bu mi zøn ra pa bi ma. ⁷Ne guehna ram hma í thangä gam mangä na, ne guehna bí 'bencä na, ne majuani hin dí fehnigä, ngue ma 'befigä ga xänba u hing yu judío, ga japi di döp yú mbui

Oja, da yäni, ne da 'yëc'yei a majuani. ⁸Ne man'da dí xi'i, hønba go hapu dim peti yu 'yëc'yei, xtän hotho yú 'ye u yün 'yohu di 'ua'ts' 'bu din yahu Oja, ngue nte má cue da bëni, ne xing ran ucate. ⁹Ne dí xi'i 'be'a gui xih yu xisu, ngue hin din hoc zehë nangue ran 'yëts'i, uague di hoc yú ya, uague ra oro o yu thebe o 'be'a xum hmadi da japi. Pe din hoc zehë nangue yú he rán säui n'da ra hogambui ne ra hogan'yomfëni. ¹⁰Ne da badi da 'yot' ra hogambui, ne gue'a ran hoqui rán säui n'da ra xisu i numansu Oja. ¹¹Ne nubü ja nim petihü, da ndese yu xisu da sänbi, ne hin go din xänbate, ne gätho da 'yode. ¹²Ne dí xi'i hin dim 'bet'o yu xisu ngue da xänba yün 'yohu, pe din hëtho. ¹³Nguetho m'bet'o bi 'yot' Oja a ra Adán, ne m'bejua a ra Eva, janangue'a hingui sä dim 'bet'o n'da ra xisu. ¹⁴Nguetho nu ra xisu bi numanho 'bu mí xih ra zithu da 'yot' ra ts'oqui, pe nu ra Adán him mín nde xtá 'yot'e. ¹⁵Janangue'a din unba 'bu xum 'buh yú t'uhni u yu xisu, pe da mbäx Oja u 'bu thocpa thoho i ëc'yei, ne'bu din ja yün huëcate, ne'bu din 'yomfëni xun ho, n'dat'a Oja da bëni.

Nda'u yün 'yohu din ngurpi

3 Majuani a ram hma, nu'bu in nde din ngurpi n'da, in nde n'da ra 'befi xun ho. ²Pe jatho din hocja'i n'da ra ngurpi, ne nte da thünba n'da rá ts'oqui. Ne hont'a n'da rá xisu da zi, ne da badi da zamzehe rá mbui ne din 'yomfëni xun ho, ne di jamansu 'be'a i øt'e, ne di ho di un ran ts'äya bu ja rá ngu, ne da badi din xänbate nangue rá mhan Oja. ³Ne njam'bu dim mihni, xín din ndesui, ne hin da 'yøman'u a i sifi, ne xín din hecpate pe din hocpate, ne hin da nde xun ngu ra mbeti. ⁴Ne da badi dim 'bet'o bu ja rá nguse, ne nu yú t'uhni da 'yot'e 'be'a i xifi, nguetho numansu yú ta. ⁵Nguetho nu'bu hingui pädi dim 'bet'o bu ja rá nguse n'da ran 'yohu, hin da badi di jamansu yu 'yëc'yei

'bũ. ⁶Ne hin din ngurpi n'da ra 'da'yo 'yɛc'yɛi, ts'urpu thoho din 'yɛts'i tengutho ra zĩthu, ne da dex'a Ojã a. ⁷Ne nu yũ ngurpi da 'yot'e ngue da hnumansu, nepu 'bũ Ʃ hing yũ 'yɛc'yɛi da 'yot'e 'be'a dí hnumansu, janangue'a njon di c'aman'ũ, ne hin da dap ra zĩthu bũya.

Ndana ní ja'i dim fãxte

⁸Ximangut'ũ yũm fãts'ihũ yũ ngurpi, ngutho guexta'a jatho din hocja'i, ne 'da'angu da ma, ne hin dim mihni, xĩn din siyate nangue ra mbeti. ⁹Ne da bađi xũn ho 'be'a gãtho rãn theui a ram hma ne din zam bũ, ne zaji ot'a xi Ojã 'bũ in zop yũ mbui. ¹⁰Ne nde'bũ 'be da hnu 'bũ tenni xũn ho, ne nubũya nu'bũ hin te da thĩnbi, da zã da 'yot' ra 'befi dim fãxte bũya. ¹¹Ximangutho 'bũ dim fãxte n'da ra xisu, i jatho da hnumansu, pe hin din c'ate, ne xĩn dim mihni, pe din 'yomfɛni xũn ho, ne di ja'ts'i 'be'a gã ot'e. ¹²Ne nu n'da ran 'yohũ 'bũ im fãxte, n'datho rá xisu da zi, ne da bađi dim 'bet'o bũ ja rá ngu, ne da 'yot'ũ yũ 'tuhni 'be'a da xifi. ¹³Nguetho nu'bũ i ot'e xũn ho rá 'befi n'da ram fãts'i, da hnumanho bũya, ne man'da da hyut' ran zambui nangue rá 'befi ra Cristo.

Mixte xũn ho a ram hma dí ɛc'yɛihũ

¹⁴Guehna dí ot'a na ya, gra Timoteo, madague'bũ dí m bɛni ga mba bũ n'dihi. ¹⁵Pe xi'bũ him 'bex da zã ga mba bũ, pe ya dá xi'i 'be'a xũn ho gui 'yot'e nangue a rá ngu Ojã. Ngue nu yũ 'yɛc'yɛi xa hyomba rá ngu Ojã nangue yũ mbui, ngue 'dat'a Ojã i 'bui. Ne tengu'bũ rá nguju Ojã guepu na fađi xũn ho rá m hma Ojã, ne dín yamhbũ a. ¹⁶Ne gue'a ran ho ma'da'yo dí tenhdũ mixte xũn ho a, ngue bin 'yuse ra Cristo ua ja ra hãi 'bũ mín ja'i a, pe bin 'youi rá Hogandahi Ojã guepu i fađi hin'yũ rá ts'oqui a, ne bi nu Ʃ yũm 'behni Ojã mahɛts'i.

Ne bi hmangua dí 'bũhbũ hõnbũ go hapũ 'bũh yũ ja'i gue 'dahma'dan'yo bũ na ya.

Ne bi t'ɛc'yɛi ua ja ra ximhãi, bi ts'ix mahɛts'i bũ bí ja rá ts'edi Ojã mixte bũya.

Mi pa Ojã da 'ue'ũ 'da

4 Nu rá Hogandahi Ojã m'bet'o di bɛngã ngue da 'uepu ja rá 'yu Ojã Ʃ 'da. Ngue da 'yõmanho Ʃ yũ nde Ʃ yũ hyãte xãnbate bin xãdi nangue yũm hman yũ zĩthu. ²Nu yũ hyãte hingui sã bũ da zop yũ mbui Ojã, nguetho bi ts'on yũ mbui nangue yũ fehni zaji im ma. ³Ngue sã di hecpa yũ ja'i, i xifi hin din thãti, xĩn da zi 'da yũn ts'ihme, sã ɛn'ũ. Pe bi zãngahũ Ojã ga hamhbũ hõnt'a go 'be'a mán ts'ihme 'bũ dí xihmbũ jamadi Ojã, gue nuju dyũ 'yɛc'yɛihũ, ne dí pahmbũ nda'a majuani. ⁴Nguetho gãtho xũn ho 'be'a bi 'yot' Ojã, ne hin'yũ 'be'a ga emhbũ, pe ga hamhbũ ne ga emfu jamadi Ojã bũya. ⁵Nguetho majapi ngue'a dí afũ rãn japi Ojã, ne nu rá m hman Ojã i ɛmbi xũn ho a.

Rá hogambefi ra Jesucristo a ra Timoteo

⁶Nu'i gra Timoteo, xũn ho 'bũ guim bɛnba yũ cu na ram hma i ja ua, janangue'a gam pefi xũn ho nangue ra Jesucristo. Nguetho bi ha'a ra ts'edi ni mbui a ra hogamhma dí ɛc'yɛihũ, ngue ra hoganxãdi guí tenni. ⁷Ne o gui urpa ra güenda yũm hmanse yũ ja'i sãti thoho ne xũn ts'o. Pe dami hyãdumbui nangue rá 'befi Ojã. ⁸Ne tengu 'bũ zaji dadin cunh ma ja'ihũ, ne da hyã ra ts'edi, ne ngutho ga othũ nangue ma mbuihũ, da hyã ra ts'edi 'bũ zaji ga humbahũ nangue rá 'befi Ojã. Ne ɛmme xũn ngu di muui 'bũ ga humbahũ, nguetho i orcahũ ran ho yũ pa i jabũ ya, ne gãtho yũ pa mazaji. ⁹Ne majuani na ram hman na, janangue'a nde'bũ gãtho ga othũ xũn ho.

¹⁰ Janangue'a dí háthũ yũn unbi ne dí humbi dadím pehbũ, guepũ go da zã ga xihmbũ xũn ho rãm hma Ojã yũ jã'i. Ne da zã ga dãp yú mbui Ojã buya, ne dim pøhø. Nguetho n'dat' Ojã dí tømhbũ i 'bui, nu'a in nde da yãn'u gãtho yũ jã'i i 'bui, ne da yãn'u to'o da 'yẽc'yeyi a.

¹¹ Nuya yũn xãdi i ja ua, thocpa thoho gui hyãdumbui ẽmme gui bẽnbi ne gui xãnbi gãtho yũ cu bí 'bũpũ. ¹² O to guídí japi da 'yũts'i' ngue gra ts'unt'u thoho. Pe gui 'yut'u yũ cu nangue yũn t'øt'e bi xijũ Ojã gue gui 'yøzehe xũn ho, gui jamansu 'be'a gui ma, o 'be'a gui 'yørpũ. Janangue'a gui 'yuti din huẽqui n'da ngu n'da, ne di jã'ts'i, ne da zamzehe yú mbui.

¹³ Pe gãtho 'bũ hin ná songã bũ, pe gui jamansu ni 'befi 'bũ guí man rãm hman Ojã, ne'bũ gadí un ran zofo yũ jã'i, ne'bũ guí xãnbi 'be'a nam bøn'a n'daxequi gui xifi. ¹⁴ Damim pefi xũn ho nangue a rá ts'edi Ojã bi 'da'i, tengu bi xi'a u 'da yú pøngahyã Ojã. Ngue bi bẽn'na ni mbui Ojã 'bũ mí 'yãp rá mfãts'i nangue'e, ne bi gãx yú 'ye bũ ja ni yã. ¹⁵ Thocpa thoho gui 'yøt'a dí xi'i, ne hønt'a gui hyãdumbui gui 'yøt'a, ne nubũya da nu i gãtho yũ jã'i ngue bin te xũn ho ni mbui nangue rá 'befi Ojã guí øt'e. ¹⁶ Ne thocpa thoho gui hyãdumbui gam fãse nangue ni mbui, ne gui jamansu 'be'a gãtho gui xi u 'bũpũ nangue rãm hman Ojã. Ne nu'bũ ngubũ gui 'yøt'e, ne di jãp'a Ojã, ne'u gã mi'da yũ jã'i guí xãnbi.

Ga fãx ma cuhu

5 O guí sũ'a n'da ra daç'yeyi, pe dami zofo xũn ho, tengutho 'bũ ni ta. Ne nu'u yũ ts'unt'u gui 'yøt'e tengutho 'bũ nin 'yohũhũ. ² Ne nu yũ zi bømbe gui 'yøt'e tengutho 'bũ ni mbe, ne nu yũ hmute, gui 'yøt'e tengutho 'bũ nin ju, ne hin guim bẽn'a n'da ra 'yasã nangue'u. ³ Ne nubũ ja yũm peti gui jamansuhũ n'da ra bømbe 'bũ xũn du rá ndø, ngue'bũ njo'o to'o di jamansu. ⁴ Pe nu'bũ n'da ra

bømbe xũn du rá ndø, ne 'bũh yú t'ũhni, o gue yú 'beto, da bãdi rán t'ẽdi Ojã a di jamansu yú mbe, tengutho bi 'yørpa 'bũ mín t'ũhni. Ne gue'a in nde Ojã. ⁵ Ne nu'bũ n'da ra zi bømbe i nyãui Ojã gã ra pa ne ra xui, ne hønt'a Ojã im bẽni, ne nu'bũ njo'o to'o di jamansu, pe gui fãxhũ a buya. ⁶ Pe nu mi'da yũ xisu, xũn du yú ndø, ngue hinguim bẽn Ojã, ne i honi da 'yøzehe yú pãhã zehe. Madague'bũ i 'bui, pe tengu'bũ xũn du bũ nam bẽn Ojã. Hinga gue'u da mba ma jamansu bũ ja ram peti u. ⁷ Ne nuya yũm hma i ja ua, gui xãnba u yũ cu, janangue'a njon da 'yẽna hinguí ho øt'u. ⁸ Ne nu'bũ n'da hin di unni 'be'a di 'be a rá ta o gue rá mbe, o gãtho mi'da yú meni, man'da xũn ts'o rá mbui 'bũ, xinda gue'bũ hin xtã 'yẽc'yeyi, ne bi gøn'a ra Cristo. ⁹ Nuya ga xi'i nda'u ní hyoya bømbe gui hyuspa yú thuhu dim pepũ ja ram peti. Hønt'u pe'ts'a hyãte njeya ne ẽmme bim 'bũmanhoui yú ndø. ¹⁰ Ne i hnumanho nangue yũ hoga'befi i øt'e, ne bi jamansu xũn ho yú t'ũhni, ne zã di sãyaba yũ jã'i bũ ja yú ngu, ne him bin 'yẽzehe pe bin 'yẽhe nangue yú mi'yẽc'yeyihũ, ne bi hyurpa yú mbui to'o mi tu yú mbui, ne bin ẽhya bi 'yøt' mi'da yũ hogant'øt'e. Ne guehya yũ hyoya bømbe gui hyuspa yú thuhu ya. ¹¹⁻¹² Pe nu mi'da yũ xisu xũn du yú ndø, nu'bũ hinguí ngu yũ jeya pe'ts'i, hin gui hyuspa yú thuhu gue gui 'yẽmfũ dim pepũ. Nguetho ts'ũrpũ thoho da bẽni din thãti, ne nu'bũ din thãti mahøn'a hin da 'yøt'a ra 'befi mí ma xtã 'yøt'e. Ne ra ts'oqui a nguetho him bi jã'ts'a bi ma. ¹³ Ne nu'u, ts'ũrpũ thoho din ãnyeyi yú mbui 'bũ njo'o yú ndø, ne da hyã'da thoho yũ ngu, ne høn nan c'ãte di ja, im man'a hinguí ho, ne sã din thĩnt'i i øt'e ne hin rá 'befi bũ. ¹⁴ Janangue'a man'da xũn ho 'bũ din thãti mahøn'a, dim 'bũh yú t'ũhni, ne dim pepũ ja yú nguse. Ne nu'bũ din jabũ da 'yøt'e, hin di c'ãman'ũju man suihũ 'bũ. ¹⁵ Nguetho i

'bu i 'da yu xisu xun du yú ndø, ne ya xu mbengui ne i ten ra zithu. ¹⁶Ne dí xi'i mahøn'a, nu'bu 'bu a n'da ra cu ngue bi du rá ndø a rá mbe, jatho da mbepi, o gue rá nana bi du rá ndø, o gue rá meni, i jatho di jamansu, ne hinga gue'a ra mbeti pa ma peti bu ja ra nijá dí mba ma jamansu u. Janangue'a dí gua'a ra mbeti bu ja ra nijá ngue hont'u njo'o to'o di jamansu da mba m'bepe bu. ¹⁷Nu yu ngurpi bu ja ram peti, nu'u to di ja'tsi xun ho yú 'befi, da t'ëspa u, ne da mba m'bäts'i 'be'a di 'bedi. Ne nu'u to i humbi din xänbate nangué rá m hman Oja, man'da jats'edithe da t'ëspi. ¹⁸Nguetho nt'o'ti: "Nu yu uafanindani 'bu i uahi hingan thu'ti yú nde, pe da zä da za yu paxi i ja bu." Ne man'da ram hma i ja: "Nu'a to dim pefi ja rán t'ëdi din ju'ti," i ëna. ¹⁹Ne hin gui 'yurpa ra güenda 'bu da mba ma yapi n'da ra ngurpi t'ëmbi bi 'yot' ra ts'oqui, hinda hont'bu di yoho hyu u di yapi gui 'yoh puya. ²⁰Ne nu'bu majuani bi 'yot' ra ts'oqui, da mba ma hecpi bu dim peti u mi'da, n'dahma gätho din su. ²¹Ne madague'bu gadin amigoui o hin'na, pe 'da'angu gui 'yorpe. Ne gue'a i jats'edi dí xi'i gui 'yot'a, nguetho in nu a Oja, Oja da baði 'bu guí ja'tsi, ne'a ra Hmu, ra Jesucristo, in nu i, ne yú hogam 'behni Oja mahets'i in nu i. ²²Him 'bex gui un ra 'befi n'da ran 'yohu, 'be gui pahmbu 'be'a rá mbui. Nguetho nu'bu n'da gá un ra 'befi, ne da 'yot' ra ts'oqui, guí conhui rá ts'oqui a buya. Janangue'a gan 'yomfëni xun ho, ne nte gan dupate buya. ²³Nuya dí xi'i gra Timoteo, nangué ni mbui xun u, ne jant'a punts' thoho, dami si zits'utho ra vino, ne hinga hont'a ra dehe gui si. ²⁴Guim bëmhbun dana u yun 'yohu da sih ra 'befi bu ja ram peti, 'bu i 'da ngue mfädi i ja yú ts'oqui, ne 'buh mi'da ngue hinga mfädi i ja yú ts'oqui jague'bu da zøn ra pa da thınba yú ts'oqui. ²⁵Ne ngutho nangué ran hocja'i i ø'ta n'da, mfädi nangué

yu ja'i. Ne nu'bu him 'bexque mfädi, pe m'bejua da fädi, nguetho hingui sä da 'yagui.

6 Nu'u yu 'yëhe bí 'buru, da numansu u yú hmu to i ørpa yú 'befi. Ne nu'bu din jabu da 'yot'e, njon di c'aman'u nangué Oja ne njon di c'aman'u rán xädi Oja. ²Ne nu'bu yu 'yëc'yëi u yú hmu yu 'yëhe, pe guexta'a da numansu u yú hmu ne hin da zani ngue'bu mbëni din cuhu u. Pe man'da da bëni da mbepi xun ho, nguetho rá mi'yëc'yëiui da mbepi, ne di huëc'a rá hmu. Dami xänba na ram hma, ne thocpa thoho gui bënba u.

Xun ngu dí tãhmbu nangué rá 'befi Oja nguetho i hurca ma mbuihu

³Pe i 'bu'i 'da yu xänbate n'dan'yo ram hma in xänbate, ne hin din theui a rá m hma ma Hmuhu ra Jesucristo ngue majuani di zerca ma mbuihu, ne hin din theui a ram hma ga dáp ma mbuihu Oja. ⁴Pe nu'u, bi u't' yú mbui nangué ran 'yets'i, ne nte i paði. Ne ëmme honi di dunba yum hma guëpu i fupu ran ts'eya, ran heque, ran ts'ante, ran t'u't'ate, 'be'a gätho im bën rá mbui. ⁵Ne nu'u thocpa tho din sui n'da ngu n'da u, gue'u bin ts'on yün 'yomfëni, ne hingui sä da baði ndana a majuani. Ne im bëni xun ngu ra mbeti da dāha nangué rá 'befi Oja. Pe o guí øhmbu a i man u. ⁶Pe majuani xun ngu dí tãhmbu nangué rá 'befi Oja, i hurca ma mbuihu, ne dí 'bumanhohu nangué Oja. ⁷Nguetho nte bá hāhu 'bu mám 'buhmbu ua ja ra ximhäi, ne nte da zä ga haxhu 'bu bi zøn ra pa ga tuhu. ⁸Pe hin da du ma mbuihu 'bu zí ts'utho dí pes'hu yun ts'ihme ne yu he. ⁹Pe nu'u to'o in nde dim mbepi, hingan ts'ärpü thoho da thät'i da 'yot'a ra ts'oqui. Ne tengu'bu da mba nthu'ti rá mbui, ne man'da man'da nín xandi 'be'a gätho da bën rá mbui. Pe ndetho din unbazehe, ne din tonto rá mbui 'be'a gätho honi, ne gue'u yün t'ot'e ní zo bu ja ram

'bedi. ¹⁰Nguetho nu'bu 'bu a n'da ɛmme in nde ra mbeti, gue'a ní mbúdi gátho yu ts'oqui bu rá mbúi a. Ne nu'a ní ho ra mbeti u 'da, bi 'uepu rá 'yu Oja, ne di unba zehé rá mbúi nangué ra dumbúi.

I ɔt' ra hogatuhni nangué Oja a ra Timoteo

¹¹Pe nu'i gra Timoteo, rá mbefi'i Oja, dami 'uegue nangué yun ts'o i mangua. Pe gui hyumbi gui ten'na ran ho, ne hont'a Oja guim beni da mbax'i'i, ne gui huɛɛ ni mija'ihu, ne hin gan xombúi, ne din ja ni yembúi. ¹²Xun ngu yu ja'i bi 'yø 'bu gmím ma xun ho ni t'ɛc'yei. Ne ngutho ya gui hyut'anzambúi gui taħa, tengubú n'da ra dofui i hát yun unbi ngue da dah ran sui. Janangue'a da zä guim bent'i xun ho a ra te ma'da'yo, gue'a í zon'na a. ¹³Ne guim beni Oja in nu i, nu'a di un yú te 'be'a gátho i 'búi. Janangue'a gui hyut'anzambúi ne hin gui su nin däte. Ne in nu'a ra Jesucristo ngue bi ma xun ho a majuani 'bu mí mba ma dapi ra Poncio Pilato. ¹⁴Janangue'a dí xi'i, jats'editho gui ja'ts'i gátho ra 'befi bin 'da'i, nte gui ts'oni, ne njon da man ran ts'o nangué'a búa. Ne gue'a gui 'yøt'a ya, gue'bu go bi zøn ra pa di nequi ma Hmuhú ra Jesucristo. ¹⁵Nguetho nu'bu bi zøn ra pa nts'änni, Oja ba penhua ra Cristo mahøn'a. Ne nu Oja mixte xun hotho, ne ɛmme di johya, ne i 'dase ngue

di manda. Ne nu'a Oja ra ts'ut'abi xinda gue gátho mi'da yu ts'ut'abi 'búi, ne nu'a ja rá ts'edi xinda gue gátho mi'da ja yú ts'edi. ¹⁶Ne hont'a Oja njam'bu da du. Ne ɛmme di nec thoho hapu bí 'búi, njon da zä da hyäm bu, ne njongui sä da nu Oja. Nu'a ɛmme i t'ɛspi ne da 'yuh rá ts'edi mazai. Ne hont'a gam bəmhbú a ya. ¹⁷Dami xi'u yu membeti 'yɛc'yei, ngue'u to i ja yú mbeti ua ja ra ximhäi, dami xifi hin din 'yɛts'i, ne xín da beni di muui yá mbeti, nu'u ts'urpu thoho dim 'bedi. Pe dami xifi hont'a Oja da beni, ngue di muui xun ho, ne da baði bí nexpu 'bu Oja gátho xun ho dí pes'hú, ndeju dan johyahu. ¹⁸Pe dami xifi da 'yøt' ran ho, ne man'da tengubú gue'a ná membeti u búa. Ngue hin din 'yuya pe da gomhbú yu ja'i 'be'a pe'ts'i. ¹⁹Ne nu'bu din jabú ga øthú, ga pes'hú 'be'a majuani di muui, ne ga nuhú xun ngu rán japi Oja 'bu bi zøn ra pa, ne majuani dam 'búmanhohú gátho yu pa mazai.

N'da ran zofu ran zegui

²⁰Nu'i gra Timoteo, dami jamansu xun ho ra 'befi nangué rá m hma Oja bi 'da'i. Ne dami 'uegue nangué'u yam hma ɛmbi ní dñ ran 'yomfəni n'da, pe hingui ho u. Sāti thoho, ne n'dan'yotho ra 'yu i ut'a n'da. Ne nu'u to'o bi denni, bi 'beh rá 'yu Oja. ²¹Ne nuya Oja di 'da ahú rá mate. Ne hont'a dí xi'a ya.

2 TIMOTEO

*Ná yoho ra søcuq bi 'yorba
ra Timoteo a ra Pablo*

Ran zengua

1 Nugä dra Pablogä, Oja bi zänni ma 'bäi'be a ra Jesucristo, ga xih yu ja'i a bi mam majuani Oja, ngue di un ra temazai u to di döp yá mbui ra Cristo Jesús. ²Dí pen'na ra søcuq gra Timoteo, dadí huçc'a'i tengubü ma ts'unt'u i. Ne dí äp Oja ma Tahu di 'da'a rá mate ne rán huçcate ne da hyut'a ni mbui, ne ra Cristo Jesús ma Hmuhü.

Ra Timoteo da ma ran ho ma'da'yo nangué ra Jesucristo

³Dí ëmbä jamadi Oja 'bü dím bën'i, ra xui ne ra pa thocpa thoho, nguetho dí pađi guí çc'yei xun ho tengugä, ngue dá øt'a ra 'befi bi 'dacä Oja, ne ngutho mi øt'u mam bombøtahe 'bü maya'bü. ⁴Dím bën'i gán zom 'bü mán xummi, ne bi däh ni guidä. Ne ëmme dín nde ga nu i mahøn'a, ne din jagä ran johya xun ho 'bü ga nu i. ⁵Dím bën'i ngue hingui yoho ni mbui. Pe guí çc'yei xun ho, tengubü na 'yçc'yei ni ndømbe ra Loida ne'a ni mbe ra Eunice. ⁶Janangué'a dín nde'e thocpa tho guim bëni bi 'da'a rá ts'edi Oja 'bü má cäx ma 'ye bü ni ya, ne dí xi'i gan çhya gui 'yøt' rá 'befi Oja bi 'da'i. ⁷Nguetho nu'a rá Hogandähi Oja bi 'daju hin di jaju dan suhü, pe di jaju ga huthü ran zambui, ne dan huejü n'da ngu n'daju, ne ga sam zehé ma mbuihü. ⁸Janangué'a o guí pes' ni sä gui mamp'a rá m hman ma Hmuhü, ne o guí su ngue dí ofädigä nangué Oja. Pe ne'i dami hyät'i gui set yun unbi tengu thohogä, nangué rá m hman Oja guí øt'e. Ne Oja da mbäx'i. ⁹Ne bi yanju Oja ne bi mberca ma mbuihü, ne nubüya bi xiju ga ørpahü rá 'befi. Pe hin í yanju a rá 'befi

Oja dí øthu, pe bi yanju 'bü má hamhbü rá mate. Ne gue'a bi zän zehé Oja 'bü him maní 'yøt' ra ximhäi, ngue da yanju ra Jesucristo. ¹⁰Nuya bi nequi a mán ts'änni, ngue bi nequi ma yantehü ra Jesucristo, nu'a bi dajü rá ts'edi ran däte, ne bi jaju dán 'yohu rá 'yu ra te mazai. Ne gue'a i xiju rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹¹Ne gue'a ram hma dá mangä, ne bá 'bengä, ne gue'a ram hma dá xänba u yu ja'i hing yu judfo. ¹²Janangué'a dí sägä ran unbi ya. Pe hin dí pes' ma sä, nguetho dí paçä a to'o dí çc'yeigä, dí pađi i ja rá ts'edi da mbesca ma tegä ngue dá däpi, ga ø-manho 'bü rán zegui. ¹³Ne nangué ran ho ma'da'yo dá xän'ni'i, dami thoqui gui 'yçc'yei ra Cristo Jesús ne dami 'yøt' ran huçcate bi 'da'i. ¹⁴Ne dami jamansu ran ho ma'da'yo i 'yo ni güenda, nangué rá Hogandähi Oja i 'büpu mbo ma mbuihü. ¹⁵Guí pađi gätho bi 'ue'u yu cu ngue yu mengu bü Asia, bi 'uegue nanguécä, ne ra Figelo ne ra Hermógenes. ¹⁶Pe nu'u gätho 'büpu rá ngu ra Onesíforo, Oja dí jap'u. Nguetho nu ra Onesíforo xun ngu yu niđi bi mbäxcagui, ne him bi mbes' rá sä nangué yu cadena i thurcä. ¹⁷Ne nu'bü mi zøcua Roma a, ëmme bi hyongui ne bi dinguí. ¹⁸Nu ra Jesucristo di japi xun ho 'bü rán zegui ra pa, nguetho nu'bü mäm 'büpu Éfeso, ne ëmme xun ngu 'be'a gätho bi 'yørpü ngue bi mbäx rá 'befi Oja bü a. Ne man'da guí pađi xinda guecä.

Ra hoga dofui nangué ra Jesucristo

2 Pe nu'i tengubü ma ts'unt'u i, gra Timoteo, dami hyä ra ts'edi nangué rá mate bi 'da'a ra Jesucristo. ²Nu ram hma gá 'yøde dá mangä, ne xun ngu'u i man'a majuani. Ne n'dat'a ram hma gui thocpa ra 'befi mi'da yu hocja'i, gui huan'ndü to'o da zä da xänba u mi'da. ³Dami hyät yun unbi tengugä, nguetho gra hogadofui nangué ra Jesucristo. ⁴Nu ra dofui hingui sä xtán hëti rá mbui,

ngue xun ngu mi'da 'be'a gätho da 'yøt'e tengu mi'da yu jã'i thoho, janangue'a da zã da 'yøt'a i numanho rá hmu ngue bi cã't' ran dofui. ⁵Nu'a to'o nde da ðah ran t'ëni, pe hin da ða 'bu hin da 'yørpa yún t'ëdi a ran t'ëni. ⁶Nu'a to dim pepu ja ra häi da zi a rá mbudi din ja, janangue'a da hyumbi da 'yøt' rá 'befi, ngue da baði rá mbudi i taše rá 'befi nange rá mbui zehe. ⁷Dami paði 'be'a dí xi'i, Oja di 'yomfëni'i ngue 'be'a gätho gui 'yøt'e. ⁸Thocpa thoho guim bëni i 'bu'a ra Jesu-cristo ya, bi ðambëni 'bu mi du, ne nu'a n'da ráam bom'бето ra David. Ne gue'a ram hma dí mangä a. ⁹Janangue'a dí sä ran unbi ya, ne dí ofädi, tengu'bu drá ts'om'bäigä. Pe nu ráam hman Oja hingui ofädi a. ¹⁰Ne dí hät'i dí thocä a ra 'befi, madague'bu pa ma unguigä, dín ndepe ne'u dim pø u to'o gätho nthahni. Ne ga comhbu rá ts'edi mixte a ra Cristo, gätho yu pa mazai. ¹¹Majuani a ram hma, ngue Nu'bu díam bëmhbu tengutho 'bu 'darbu xcamá tuhü ra Cristo, da zã 'darbu dam 'buhmbu 'bu.

¹²Ne nu'bu dí häthü yun unbi, pe 'darbu ga comhbu bu ja rá ts'edi 'bu. Pe nu'bu dí cømhbü a ra Cristo, ne'a da gønju a.

¹³Nu'bu hin dí ëc'yeyihü gue majuani a, pe guexta'a majuani a, ne gätho da 'yøt'a bi ma da 'yøt'e.

Oja da numanho ra hogambefi

¹⁴Dami bënba u bí 'bupu nangeuhya yum hman ya, nguetho in nu Oja u. Gui xifi hin din junt'i nange yám hma. Nguetho säti tho 'bu din junt'i, ndetho di ut'u to'o i øde. ¹⁵Ne gan ëhya gan xädi nguetho gra hogambefi nange a ram hma majuani. Damin 'yomfëni gui hyoni 'be'a nam bøni n'da ngu n'da ram hma, ne gui paði 'be'a pe u n'da ngu n'da yum hma, ne gui pepi xun ho. Janangue'a da

numanho Oja a guí øt'e, ne hin gui pes' ni sä. ¹⁶Ne gui 'uegue nange yum hma säti thoho, nguetho nu'u hingui ho u, ne di japi ëmme din ts'om'bäi n'da. ¹⁷Ne nu'u yám hma, tengu'bu ra saši din ndoqui, ne da 'ya rá jã'i n'da. Ngue tengu yám hma i man'a ra Himeneo ne ra Fileto. ¹⁸Nu'u bi 'uegue nange ram hma majuani, ne sä ën'u ya bin ja ngue ya xun ðambëni u yu 'yëc'yeyi i 'bui. Janangue'a bi päpa yú t'ëc'yeyi u 'da. ¹⁹Pe nu rá 'befi Oja i ørpa yu 'yëc'yeyi, hin da zã dim 'bedi, nguetho di jamansu u yú t'uhni Oja. Ne nu'u yú t'uhni Oja, ngue i man rá thuhu ra Cristo, i jatho da 'uepu ja ra ts'oqui. ²⁰Ne nuju dyu 'yëc'yeyihü, dí øthu tengu'bu dyum pefihü bu ja rá ngu Oja. Ne tengu'bu xun ngu yum pefi bí ja bu. Nu'u 'da yu oro, ne yu t'axi, pegue ra za u 'da, ne ra jahäi u mi'da. Nu'u 'da ëmme pa nthoni, nu'u 'da hin e mahyoni. ²¹Nu'bu n'da ra jã'i da 'uesë bu ja ra ts'oqui, da gohi xun ho, tengu n'da ram pefi i pa nthoni, da mba ma jamansu, ne da zã di pepi xun ho rá hmu bu ja rá ngu. ²²Janangue'a dami 'uegue nange yu ts'oqui di ho yu ts'unt'u, pe gan ëhya gui 'yøt' ran ho in nde Oja. Ne gui hya ra ts'edi nange guim bën Oja, ne din ja nin huëcate, ne n'dat'a guim bëmhbu u gä mi'da i ëc'yeyi Oja, nange'u m'be't'e yú mbui. ²³Ne gui 'uetho nange ran junt'i im man'u to'o hin din 'yomfëni, nguetho ja gueru da mbupu n'da ra sui. ²⁴Pe nu yú 'yëhe ra Hmu hingui sä din sui, pe din ja yú yembui nange n'da ngu n'da u, ne din ëhya din xänbate, ne da hyät'i xun ho 'be'a da t'ørpe. ²⁵Ne nu'bu 'bu'a n'da n'dan'yo im bëni, jante thoho gui 'yuti, xøhma tho Oja di japi di päh rá mbui, da zøni da ba a majuani. ²⁶Ne da ðin ran 'yomfëni xun ho buya, nguetho da yäni nange rá 'dihü ra zithu xí bent'i, mín nde a ra zithu xtá 'yørpa rá pähä.

I jatho dam fähmbu nangue'u yu ts'om'bäi

3 Nu'i Timoteo, dami pađi 'be'a din ja. Ba epu yu pa xun hej, nguetho dim 'buh yu ts'om'bäi. ²Nguetho din huęc zehę, ne hont'a ra mbeti da nde. Ne ná yať'a, ne din 'yezehe, ne din sante, da mbesta'a 'be'a i xih rá ta ne rá mbe, ne hinguim beň ra mate bi t'orpe, ne hinguim numansu Oja. ³Ne hin din ja yún huęcate, ne njam'bu din hoh yú mbui, ne hont'a go 'be'a da xih yú mijá'ihu, ne ọzehe yú pähä zehę, ne njo'o to i su, ne i san'u i ọt' ran ho. ⁴Ne yu zandathetho, ne hingam 'be din 'yomfęni 'be'a da 'yot'e. Ne mbęni ma guese, ne di ho rán johya ra ximhäi xinda gue rá pähä Oja. ⁵I ja yún t'ot'e tengu yú t'ęc'yei, pe hingui nde da hyan rá ts'edi Oja u. Pe gui 'uegue nangue'u. ⁶Ne i pa bu ja yu ngu, i häť' yu xisu, i xifi 'da'angu da 'yothu ngue'u yu xisu hinguin zaqui yú mbui, ngue'a xun ngu yú ts'oqui i tu. Ne man'da ní ts'ixpu ja ra ts'oqui. ⁷Ne da 'yomanho 'be'a gá nım hma da sifi ne thocpa tho din xädi pe njam'bu da ba a majuani. ⁸Tengu mi ọt'u ra Janes ne ra Jambres, ngue'a mim bađi u, ne midın suhmbu ra Moisés, ngue rá pongahya Oja. Ne ngutho i ọt' yun 'yohu ya, din suhmbu a ram hma majuani. Ne bi ts'on yun 'yomfęni, ne bim 'bedi nangue'a ra 'yu majuani. ⁹Pe hingui ngu yu pa da hyät'i, nguetho gätho da t'uti nte ní mbat'u yám hma, tengu bin jap'u yu bađi ngue ra Janes ne ra Jambres.

Rán zęgui ran zofo

¹⁰Pe nu'i Timoteo, gá tenni 'be'a dá xän'nal'i. Ne guí pađi 'be'a dám 'bucä, ne guí pađi hanja dá ọt'ä a. Guí pađi 'be'a dí ęc'yeigä, ne gán nu njam'bu dán xom-buigä. Ne guí pađi ja man huęcate. ¹¹Ne guí pađi ęmme bi mba ma ugui, ne gán nu 'be'a mán unbi dá häť'ä. Ne guí pađi

'be'a gätho dá thocä bu Antioquia, nepu Iconio, nepu Listra, ngue nu yun ucpi dá nugä. Pe Oja bi yangui nangue gätho u. ¹²Ne majuani dí xi'i, to'o gätho da nde n'dat'a ra Cristo da denni, da mba ma ucpi u. ¹³Nu yu ts'om'bäi ne yu hyäte, man'da man'da xun ts'o 'be'a da 'yot'e. Ne 'da xtın hyäthoho. ¹⁴Pe nu'i, dami thoqui 'be'a gán xädi, guí pađi gue majuani a, gue guí pađi to'o bi xän'nal'i. ¹⁵Ne gue'bu go gmın t'uhni, gá paň rá t'ohni Oja, i ja rá ts'edi bi beň'ni'i gá dáp ni mbui ra Jesucristo, ne gán yaňi. ¹⁶Gätho rá t'ohni Oja bi beňba Oja nangue rá mbui to'o bi 'yot'i. Ne mahyoni di jaju ga paňmbu 'be'a rán 'yomfęni Oja, ne da xiju 'bu hinga gue'a dí othu, ne gue'a dí pärcä ma mbuihu a, ne da xängahu ran ho ga othu. ¹⁷Janangue'a nte di 'be a rá mbefi Oja, da zä bu da 'yot'e 'be'a gätho xun ho.

4 Janangue'a dí xi'i gra Timoteo, Oja in nuju, ne ra Jesucristo, nu'a i jatho ba pengua da 'yot' ran ts'ut'abi, di juanba u 'bui ne'u xun du. In nuju, janangue'a ęmme dí xi'i: ²Dami mamp'a rám hma, ęmme gan ęhya guim ma, hönbu go hapu ne hont'a go ní ora, pe guehma gui xifi n'da ngu n'da yu ja'i. Dami hecpa yu dađits'oqui, japi da 'ye'ts' yú ts'oqui, ne gui zerpa yú mbui buya. Ne jante thoho gui xänbi ne hin gan xombui. ³Gui hyumbi nguetho ba epu yu pa njon da nde da 'yot'a ram hma di hocpa yú mbui, pegue da zonh'nu mi'da yu xänbate, da man u 'da yum hma man'da di hose. ⁴Da goh yú mbui nangue'a majuani, ne da den'nu yum hma him majuani. ⁵Pe nu'i thocpa thoho gan 'yomfęni xun ho. Dami hyät' yun unbi, dami jať'si xun ho a ni 'befi, nangue rán ho ma'dayo ra Jesucristo. ⁶Ne nugä, mi ts'utho da zon ra pa da guah ran t'unni nangue ma te dadı un Oja, da zon ra ora ga pongä ua, ngue ga tu. ⁷Bi gua a ran taħa dá ọt'ä ya nangue'a ran taħa xun ho, ne bi gua a ra 'dih

dá øt'ä. Dá jamansu ma 'befi nangué ma t'éc'yéi dá øt'e. ⁸Ne nuya bí jabu a ran ho di 'dacä ra hoga Inspector, ngue rán theui a ran ho dá øt'ä. Ne di 'dacä 'bu bi zøn ra pa. Ne hinga høngdä, ne gätho u mi'da gue i xønni ba çh ra Hmu, ne'u gätho din t'un ran ho u.

Bi mba ma bænbi ra Timoteo

⁹Ne nu'i, Timoteo, dami 'yøt' ra ts'edi gua çcua n'dihi. ¹⁰Nguetho nu ra Crescente bi mba bu Galacia, ne ra Tito bi mbase bu ra hnini Tesalónica, ngue bi ho ra ximhäi in nu ya. ¹¹Hønt'a ra Lucas dí 'bu'be ua. Bá si a ra Marcos 'bu guá çhe, nguetho ga hongua a. ¹²Ne dá penh pu ja ra hnini Éfeso a ra Tíquico. ¹³Pe nu'bu guá çhe, gua çanguí ts'u ma coto dá sopu Troas bu bí 'buh ra Carpo, ne'u ma libro gua çanguí ts'u, pe man'da jats'edi gua çanga yu søcuä hinga nt'o't'i. ¹⁴Nu ra Alejandro ra 'yøt'acobre, xun ts'o 'be'a bi 'yørque. Oja di cospi nangué yún t'øt'e. ¹⁵Damim fädi hin da 'yøt'e'e tengu bi 'yørcä, nguetho emme bi gorca

ma nde 'bu män ya. ¹⁶Nu'bu rá mbudi bi mba ma juanguí njom bi mbäxcagui, pe gätho bi hyega thoho. Oja di punba u. ¹⁷Pe Oja dám 'bä'be ne bi zerca ma mbui, janangué'a dá ja'ts'i dá man'a rá m hman bu bí 'bu'u hing yu judío. Ne Oja bi mbäxqui bi yanguí nangué yú nde yu zate. ¹⁸Ne Oja da yanguí nangué gätho 'be'a xun ts'o, ne 'bex da zixca bu mahçts'i bu di manda. Ga çpahü Oja gätho yu pa mazai. Ne hønt'a gam bëmhbü a ya.

Yun zengua rán zegui

¹⁹Dami zenguagui ts'u ra Prisca, ne'a rá ndø, nu'a ra Aquila, ne'u 'bupu rá ngu ra Onesíforo. ²⁰Nu ra Erasto bí copu Corinto. Nu'a ra Tróximo dá sopu Mileto ngue xun u. ²¹Dami 'yøt' ra ts'edi gua ç 'bu hin ní yut' yu pa xun se. I penh'na ran zengua gätho yu cu i 'bucua, nu ra Eubulo ne ra Pudente, ne ra Lino, ne ra Claudia, ne gätho mi'da yu cu 'bucua, gätho i penh'na ran zengua. ²²Nu ma Hmuhü ra Jesucristo da mbäx'a ni mbui, ne di 'da ahü rá mate Oja. Ne hønt'a dá xi'a ya.

TITO

Ra søcuq bi 'yo't'a ra Pablo bi mbenpa a ra Tito

Ran zengua

1 Nugä drá Pablogä, dí pen'na ra søcuq i ja ua grá Tito. Nugä rá 'yçhegä Oja, ne ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Ga zedi da 'yçc'yei u bi huan Oja, ne da ba a ram hma majuani, janangue'a da 'yot' ran hocja'i nangue Oja. ²Guehna dí ot'ä nguetho dín ndep u ga comhbu ra temazai ngue bi ma majuani Oja 'bu rá mbudi ra ximhai. Ne nu Oja hingui sä da man ra fehni a. ³Ne nuya bi zön ra pa ngue bi ts'anni da hman ran ho ma'da'yo, ne bi 'dac man t'edi gam mangä, ngue guese Oja ma yantehu. ⁴Ne nu'i Tito, tengubu majuani ma ts'unt'u i, ngue dá ja i gá 'yçc'yei. Ne dí ap Oja ma Tahu di 'da'a rán japi ne rán huçcate, ne da hyut'a ni mbui, ne ra Jesucristo ma Yantehu.

I pa nsifi ra Tito 'be'a da 'yörpu Creta

⁵Janangue'a dá soc'a bu ja ra häi Creta, ngue gui juadi hapu di 'be'a ra 'befi. Ngue gui huan'ndu yu ngurbi n'da ngu n'da yu hnini bu gui 'bui, ngue nu yu ngurbi nangue yu 'yçc'yei, tengu dá xi'a mam'bet'o. ⁶Gui huan'ndu to'o nte ma ts'oqui i thĩbi, nu'a n'datho rá xisu i si, ne nu yú t'uhni bi dáp yú mbui Oja, ne hingui ot'a n'da ran tonto, xinga gue ram fe'tsi i ot'u yú t'uhni, janangue'a njon di yapi. ⁷Nguetho nu yu ngurbi i 'yo yú güenda a rá 'befi Oja. Janangue'a da thahni to'o hingui ot' ran ts'o, nu'a hin din 'yçzehe, ne hin din cue, ne xín dim mihni, xín din ndesui, xín din siy-ate ngue ra mbeti. ⁸Ne da thahni to'o di säyaba yú mija'ihu bu ja rá ngu, ne di ho 'be'a gätho xun ho. Ne din 'yomfeni ts'u, ne 'da ni huçthoho gätho, ne da

numansu Oja nangue n'da ra hogambui, ne i samzehe rá mbui hin din tonto. ⁹Ne din zam bu ja ram hma majuani, nangue ram hma dadín xähmbu, janangue'a da zä da xänba u bí 'bupu, da mbäts'i. Ne nu mi'da bí 'bupu, ngue'u di ucpa rá mhan Oja, di bēnbi hapu di 'be'u, janangue'a da 'yçc'yei. ¹⁰Nguetho nu'u to'o im ma da 'yothoho yun t'ot'e mi xi Oja yu judio maya'bu, i jatho da mba ma hecpi u. Nguetho nte ní mbat'u yúm hma u, ne i häte u, ne i ot' yú pähä zehe. ¹¹Ne hōnbu go hapu i curpu ja yu ngu, i ut'u gätho i 'bupu, nangue yúm hmanse yu hyäte, ngue hingui sä da hma. Ne hōnt'a ra mbeti in nde. ¹²Ne i ot'e tengu mi man'a n'da yú mengu zehēhu bu ra häi Creta, ngue n'da ra basocua, bi ma: "Zai yu ndōbethani u ma menguhe ua, ne tengu yu zate ngue xun ts'o ot'u, ne hōnt'a da zi i honi, ne emme i danhyei," bi 'yena. ¹³Ne majuani bi man'a n'da yú menguhu. Janangue'a gui hecpa u, n'damhma da bōmanho yú t'çc'yei u i 'bupu. ¹⁴Ne gui xifi hin da 'yçc'yeibi yúm hman se u yu judio, ne xín da numansup yú t'çc'yei se yu ja'i, gue'u hinguin nde da 'yot'a majuani. ¹⁵Nu'u to'o xun ho yú mbui, hōnt'a xun ho im bēni, pe nu'u to'o hin bi dáp yú mbui Oja ne xun ts'o yú mbui, nu'u, hin'yü 'be'a numanho u. Nguetho bin ts'on yün 'yomfēni, ne him bi zä bi 'yō'a bi xi Oja 'bu mi zop yú mbui. ¹⁶Ne nu'u yu ja'i tengu u, çna ngue i çc'yei Oja, pe n'dan'yo thoho yün t'ot'e, guepu ní faði hingui çc'yei u. Ne xun ts'o yú mbui nangue'a festhoho 'be'a sifi, hingui sä da 'yot' ran ho.

Ra Tito dín xänbate nangue ra hoganxädi

2 Pe nu'i gra Tito, dami xänbi 'be'a nín t'ot'e rán theui a ra hoganxädi. ²Nu yu zí ndø, dami xifi hin din iti, ne da 'yot'e ngue da hnumansu, ne da bēni xun ho 'be'a da 'yot'e, ne da 'yçc'yei xun

ho, ne da 'yõt' ran huçcate, ne hin din xõmbui. ³Ne'u yu zí bõmbe, dami xifi da numansu Ojã hapu din 'yo, ne njon di c'aman'u, ne xin dim mihni, ne da 'yuh ra hoga'yu. ⁴Ne nu yu zí bõmbe da xãnba yu hmute di huçc yú ndø ne yú t'uhni. ⁵Ne da xãnba n'da ran 'yomfëni xun ho, hin din 'yomt'ëni, ne di jamansu bu ja yú nguse, din ja ra yembui, ne da 'yõt'a da xih yú ndø, n'damhma njon da zã da man ran ts'o nangue rám hman Ojã. ⁶Ne nu'u yu ts'unt'u, gui xifi din 'yomfënisse ts'u. ⁷Ne nu'i Tito, dami 'yut'u mi'da 'be'a gãtho gui øt'e, ngue dim 'bu-manho. Ne n'dat'a guim bëni ngue gui xãnbi 'be'a majuãni, ne gui 'yõt'e ngue da hnumanho'i 'bu guín xãnbate. ⁸Ne emme xtán ho 'be'a gãtho guim ma, n'damhma nte da thjn'na nim hma. Ne da mbe'ts' yú sã to'o nde da zujju, ne hin hapu dí mbu'a 'be'a da ma. ⁹Ne'u yu 'yêhe i 'bupu, dami xifi da 'yõt'e gãtho i xih yú hmu, ne hin da ðati, ne mpähã thoho da 'yõt'a i sifi. ¹⁰Ne hin da bëpi 'be'a pe'ts' yú hmu, pe da 'yõt'a gãtho in numanho yú hmu. Ne nu'bu gãtho din jabu da 'yõt'e, gue'a dí necmanho ram hma nangue ma yãntehũ Ojã. ¹¹Nguetho bi nequi rá mate Ojã ngue in nde di pø'u gãtho 'bucua ja ra ximhäi. ¹²Ne nu rá mate Ojã di bẽngahũ ga hehmbũ ran ts'om'bãi, ne ga hehmbũ ma pähã zehẽhũ. Ne di bẽngahũ ga sãmzehe ma mbuihũ ne ga øthu ran hocjã'i, ne gan numansuhũ Ojã gãtho yu pa dí 'buhmbũ ua ja ra ximhäi. ¹³Ne di bẽngahũ ga tõmhbu ja gue'bu bi nequi a ran johya dí tõmhbu, ngue di nequi a ma Ojãhũ ra Jesucristo tãte tho rá ts'edi, ne ma yãntehũ a. ¹⁴Ne bin dãse a ngue di 'bercahũ gãtho man ts'om'bãihũ, ne da mberca ma mbuihũ, da 'yõt'e ngue yú t'uhni zehẽgahũ Ojã, ne di êhyagahũ nangue ran ho ya. ¹⁵Ne guehna i ja ua gui xãnba buya. Dami xãnbi, gui 'yomfënip yu cu, ne gui hecpi, nguetho

bin 'da'a ran t'ëdi xun ho gui 'yõt'e. Ne o guidí japi da mbesta'a nim hma.

I sih ra Tito nda'a nín zozo da xãnba yu 'yẽc'yei

3 Ne nu'i gra Tito, dami bẽnba u yu cu ngue da numansu ra ts'ut'abi, ne'u yúm fãts'ihũ ra ts'ut'abi gãtho da numansu. Ne hin da 'yõrpa ram fe'ts'i, pẽgue mpähã thoho da 'yõt'e 'be'a gãtho xun ho. ²Ne gui xifi njon ga c'aman'uhũ, ne hin dan junthũ, pe ma pähã zehẽhũ da thãcpahũ. Ne din jaju ra yembui nangue gãtho yu jã'i. ³Guim bẽmhbu ngue neju dán tontohũ mãm'bet'o, ne mi jase man t'ëdihũ, neju dán hyãzehẽhũ, ne gãtho dán 'yẽhẽhũ rá ts'oqui ra ximhäi. Ne dá 'beh ma pahũ nangue man ts'om'bãihũ dá øthu, ne dá seyabahũ ma mijã'ihũ. Mí ts'anju ne xim mí santehũ. ⁴Pe bi zõn ra pa bi nequi rá mate Ojã ma yãntehũ, ngue bi 'yõrpa ran huçcate u yu jã'i. ⁵Ne bi yãnjũ Ojã. Pe hin nangue yun t'õt'e xun ho dá øthu, pe bi yãnjũ nangue rán huçcatese 'bu má õmanhohũ a. Bi 'daju ra 'da'yote 'bu mi mberca ma mbuihũ, ne dí 'buhmbũ ma'da'yo nangue rá Hogandãhi. ⁶Ne bi 'daju xun ho rá Hogandãhi n'youi xun gu rán japi ne rá ts'edi nguetho ra Jesucristo ma yãntehũ a. ⁷Ngue bi hogahũ nangue rá mate, janangue'a 'darbu dam 'buhmbũ nangue ra temazãi, ne gue'a dí tõmhbu a ya. ⁸Ne gãtho majuãni na im mangua. Gui hyãh ni mbui gui xãnbi xun ho yu 'yẽc'yei 'bupũ, janangue'a da bëni emme da hyumbi da 'yõt'a ran ho. Nguetho xun ho a, ne da mbãx yú mijã'ihũ buya. ⁹Pe o guidín junthũ nangue'u yum hma nte ní mbatho, ne hinguin junthũ nangue 'be'u yú thuhu u yum bombõta maya'bu. O guidín suhmbũ nangue yun t'ëdi midí un Ojã yu judío, nguetho sãti thoho 'bu dán suhmbũ u. ¹⁰Nu'bu 'bu a n'da n'dan'yo yum hma im ma ní ðup'ahũ yun junt'i, dami hecpi. N'dandj o yondj gui hecpi.

Pe nu'bu hin da 'yøde, gui hyethohu a. ¹¹Nguetho nu'a xi'ahu yam hma ní dáp'ahu yan junt'i, xí bøm bu ja rá 'yu Ojå a, ne øt' yu ts'oqui, ne da nuse bu 'be'a xí 'yør büya.

Man'da i xih yú amigo ra Pablo

¹²Dí ξna ga penhna ra Temio o gue ra Tíquico. Nu'bu bi zøm bu, 'yørqui ts'u ra mate gua ξ'a n'dihi, dan c'at'ui bu ra hnini Nicópolis. Nguetho dín nde dam 'buhmbu bu 'bu bin ja yu pa xun se.

¹³Dami fäts'i xun ho a ra Zenas, nu'a im pøngahya nangue yan t'edi. Ne'a ra Apolos, dami zedi da dín'a mahyoni ngue da hyax 'bu bi mbe bu n'danni. ¹⁴Nguetho nu yu cu da badi ngue dim pefi xun ho nangue yú 'befi zehe, n'damhma da zä da mbäx u mi'da di 'be'a mahyoni. ¹⁵Dami zengua gahe ts'u u bí 'bupu, ngue'u ma mi 'yęc'yehu, ngue 'da xtán huęctahu. Ne dí äp Ojå da 'yents'ahu rán japi gätho ahü. Ne hønt'a dí xi ahü ya, ne hønt'a gam bømhbü a ya.

FILEMÓN

Ra søcuq bi 'yo't'a ra Pablo bi mbenpa a ra Filemón

Ra Pablo bi 'yorba ra søcuq ra Filemón

1 Nguä drá Pablogä dí ofädigä nangué ra Cristo Jesús. Dí ot'ä'be ra søcuq ra Timoteo, ne ga pen'na'be ma amigo'a'be grá Filemón, man 'yohu i nangué rá 'befi Ojå. ²Ne dadí zengua'be yu 'yëç'yëi ngue zai dim peti bu ni ngu, ne ma cuhu ra Apia. Ne dadí zengua ra Arquipo man 'yohuhu dín yamhbe rá 'befi Ojå. ³Nu Ojå ma Tahu ne ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da'ahu rá mate ne da hyut'a ni mbuihu.

Rán huçcate ne rá t'ëç'yëi ra Filemón

⁴Ne nu'i ma zu cu mahuëqui i, nu'i grá Filemón, dadí undä ra jamadi nangué'e nu'bu dí ya'be Ojå. ⁵Nguetho dá øde 'be'a guí ørpu guí 'buhmbu, emme i ja nin huçcate nangué yú t'uhni Ojå bu. Ne dí øde ngue i ja ni t'ëç'yëi xun ho nangué ra Jesús ra Hmu. ⁶Ne dí äcä rá ts'edi Ojå ngue xun ngu yu ja'i da 'yëç'yëi ra Jesús nangué nim hma, ne da hyani 'be'a gätho ran ho di 'daju ra Cristo Jesús. ⁷Gueczehögä emme dadí johya, ne i hu ma mbui nangué nin huçcate, ma zu cu i grá Filemón. Nguetho xun ngu gá hyurpa yá mbui yú t'uhni Ojå.

Bi t'äp ra mate ra Filemón nangué rá 'yëç'yëi ra Onésimo

⁸Nuya madagüe a i ja man t'ëdigä nangué ra Cristo ngue xcá manda i, ⁹pe man'da xun ho ga ä'a n'da ra mate tho gui 'yøt'e nangué ran huçcate tho, ngue gui simanho mahøn'a na ni 'yëç'yëi ra Onésimo. Nugä drá Pablogä, ya xtán dæç'yëigä, ne dí ofädigä nangué rá 'befi ra Cristo Jesús. ¹⁰Dí ä'a ra mate nangué

ra Onésimo, nu'a tengu'bu ma t'uhni nangué ra Cristo, nguetho bi 'yëç'yëi ra Cristo nangué dá xicä ua ja ra fädi. ¹¹Nu'u 'da yu pa xu thogui, hin te madí muui ni 'yëç'yëi ra Onésimo. Pe nuya xun ho da 'yørcäu. ¹²Nuya ga pen'nahu ra Onésimo bu guí 'bui. Ne nu'bu bi mba a, da du ma mbui, nguetho emme dím bën a. ¹³Ne dín ndepe xtán gocua ra Onésimo, sä xtí zëqui ts'u, nguetho dí ofädigä, ngue dím mangä ran ho ma'da'yo, ngue tengu'bu da gue'a zehë xquí zëqui. ¹⁴Pe hin dín nde gam ma ngue da gocua 'bu nte guím ma, nguetho nu'a ran huçcate jatho da bense n'da, hin da t'ørba ts'edi n'da a. ¹⁵Pe nu'a bi 'yøt'na bi 'dapu guí 'bui 'da yu pa, pe bi bømanho, nguetho bi hocpa rá mbui Ojå ya. Ne nuya gadín cuui mazai na ya. ¹⁶Hin gui sini nangué ni 'yëç'yëi tho pe gui sini nangué ni zu cu nangué ra Cristo, nguetho nuna ma zu cuhu mahuëqui. Nuya man'da di nuui ya, nguetho hinga hont'a ni 'yëç'yëi, pe ni zu cu nangué ra Cristo ma Hmuhu ya. ¹⁷Nu'bu majuani dadín amigoui xun ho, dami sin na ra Onésimo, tengu tho 'bu xquí sin zehögä 'bu xcá mbasegä bu. ¹⁸Nu'bu ja 'be'a bi 'yøt'e'e, uague i ja 'be'a i tu'a'i, pe 'yo ma güenda ga juzehegä. ¹⁹Nugä ga firmagä, drá Pablogä, janangué da fädi majuani ga ju't'ä a rá güenda na. Janangué'a hingui hëi gui sin ya ne gadín cuui. Pe nde'bu guin 'yomfëni ts'u, nguetho guengä dá ja'a'i gá tñ a ra temazai 'bu gmí 'yëç'yëi ram hma dá xi'i. ²⁰Nuya ma zu cu, 'yørcäu ts'u ra mate 'be'a dí ä'a'i, nangué guín 'yoi ra Hmu. Nu'bu gui 'yut nin huçcate nangué ra Onésimo, da hyu ma mbui 'bu. ²¹Nugä dá o't'ä a ra søcuq i ja ua ya, nguetho dí ëç'yëi ngue gui 'yøt'e 'be'a dí xi'a'i. Ne dím bëni hinga hont'a dí xi'a'i pe man'da ran ho guim bense 'be'a gui 'yøt'e. ²²Dami hoqui ts'u hapu sä dan säyagä bu, ne dami 'yäfu Ojå nanguecä,

ne Oja da 'yøt'e da xogagui, da zä ga mbagä bü, gan nu'ahü büya.

Yün zengua ra Pablo, ne bi ma da nu ran japi a ra Filemón

²³Nuya dí ofädi'be ra Epafra, ne'a di zengua i. Ne nu'a i ofädi nangu bi

mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo Jesús. ²⁴Nu ra Marcos ne ra Aristarco ne ra Demas ne ra Lucas, nuya ma mimbefihe nangu rá 'befi Oja di zengua i. ²⁵Ne nu'a ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da'ahü rán japi a, gätho ahü. Ne hønt'a dí xi a ya.

HEBREOS

*Ra søcuq bi 'benba yu 'yęc'yeyi, yu
israel, ngue na yq ra hebreo u*

Bin 'yuse Oja nangue'a rá Ts'unt'u

1 Nu'bu maya'bu thoho 'dahmi ts'u bu í 'yu'a rán 'yomfëni Oja, ne 'dahma 'dan'yo bu á xi'u yú pøngahya. Ne gue'u bi xi a mam bombøtahü u, gue dyu israhelü. ²Pe nuya rán zegui yu pa ya, bi jaju ga pãhmbu xun ho Oja ya nangue rá Ts'unt'u bi zøcua dí 'buhmbu. Ne guesë a rá Ts'unt'u í 'yøt' Oja gãtho yu ximhäi, ne bi zänni dim Hmu 'be'a gãtho i ja. ³Ne ní 'yëpü bí 'bu Oja rá Ts'unt'u tengu'bu rá thai ra hyadi, gue'a di jaju ga pãhmbu a rán ho Oja. Ne tengu 'bu ra sello, 'da angu da bøni. Ne di 'yonse 'be'a gãtho i ja a rá Ts'unt'u Oja, nangue rá m hma i ja rá ts'edi. Ne nu'bu mí juase bi hoga ma ts'oquihü ua, bi mbeng bu mahëts'i 'darpü ní mandau i a tãte thoho i ja rá ts'edi.

Man'da i ja rá ts'edi rá Ts'unt'u Oja xinda gue'u yúm 'behni mahëts'i

⁴Nu rá Ts'unt'u Oja 'bu ya xí hogahü, bin t'un rá ts'edi xun ho xinda gue'u yúm 'behni mahëts'i. Nguetho ya rá Ts'unt'u zehë Oja a, i conhui rá ts'edi rá Ta xinda gue'u yúm 'behni. ⁵Nguetho: Nu'i ma 'dats'unt'u i, dí 'da a ni ts'edi ya, pe njãm'bu bi t'ëmp'u yúm 'behni Oja, pe hinda hønt'a rá Ts'unt'u zehë. Ne: Nugä dra Ta nangue ma Ts'unt'u, ne xinga n'da rá m 'behni Oja bi 'yëmbi. ⁶Pe nu Oja 'bu mambá si ua ja ra ximhäi a rá Ts'unt'u, ne bi 'yëna: Nu ahü gyum 'behnihü mahëts'i, gãtho gui thãndehü na ma Ts'unt'u,

bi 'yëñ Oja. Nguetho nu'a rá Ts'unt'u go da t'ës pa a bu na nu Oja. ⁷Pe nu yúm 'behni mahëts'i, i øt' Oja yú 'yëhe thoho u, tengu mán t'o't'i:

Ëmme i tih yúm 'behni 'bu i ørpa rá 'befi tengu 'bu yun ðahi, ne di juadi 'be'a gãtho hingui numanho Oja tengu 'bu yu sibi, nangue rá ts'edi zehë Oja.

⁸Pegue bi 'yëmp'a rá Ts'unt'u Oja:

Nu'i gra Oja, thocpa thoho gam manda zehë mazai, njãm'bu dim 'beh ni ts'edi, ne guidí manda xun ho.

⁹Ne bi 'yëmbi:

Nu'i gra Oja, ëmme guí numanho a ran ho, ne 'be xingui ts'u guí nde gui nu a ran ts'o.

Janangue'a ni Ojagui man'da dá 'da'a ran johya

xinda gue'u gãtho mi'da ni cu gue ma 'yęc'yeyi,

bi 'yëmbi. ¹⁰Ne bi 'yëmp'a rá Ts'unt'u a Oja:

Nu'i gra Hmu, rá mbudi gá 'yøt' ra ximhäi,

ne gá 'yøzehë 'be'a gä bí ja mahëts'i,

bi 'yëñ Oja.

¹¹Ne nu'a ra ximhäi dim pädi, ne mahëts'i, pe nu'i gam 'bui mazai.

Gãtho yu din ts'oni tengu'bu yu 'yahe.

¹²Ne tengu'bu di päh ní he n'da,

din jabu 'bu gá päh ra ximhäi.

Pe nu'i njãm'bu gam pädi gãtho yu pa, ne njãm'bu da gua'a ni te.

¹³Ne, dami manda ua ja ma ts'edi ui,

ja gue'bu ga ja i gui tap'u gãtho man suiü,

bi 'yëmp'a rá Ts'unt'u a Oja. Pe njãm'bu bi xi u yúm 'behni Oja tengu a. ¹⁴Gãtho yúm 'behni bí penhua, tengu'bu yun ðahi

gue hin dí nuhü, i øt' yú 'yëhe Oja nangueju to'o gãtho nts'änni da hyan a

ra te njãm'bu da guadi.

Jatho ga ʊrpahu ra güenda a ní ʏañju Oja

2 Pe nu'a rá Ts'unt'u Oja bi 'yurc-
ahu rá 'yu Oja, xinda gue ʌ 'be'a
mí hma maya'bu. Janangue'a man'da
ɛmme jats'editho ga jamansuhə a 'be'a dí
øhmbə ya, n'dahma hin ga 'behmbə a, ne
xín dam 'behmbə buya. ²Nu'bu mí man'u
yám 'behni Oja ʌ yún t'ɛdi Oja maya'bu,
pe guehma bi nu ran ʌnbi a rán sáui a to
bi mbesta a bi ma. Pe nu'a rá m hma Oja
bi man'a rá Ts'unt'u, man'da ja rá ts'edi
a. ³Janangue 'be xíngui ts'ə ga ponju
'bu hin dí ʊrpahu ra güenda a rá m hma
mixte thoho. Ne gue'a ram hma ní ʏañju
Oja a. Ne rá mbədi bi manse ra Hmu 'bu
mim 'bucua ja ra ximhäi. Ne m'bejua bi
xiju ʌ yú xädi gue bi 'yø a bi man ra Hmu.
⁴Ne'a Oja bi 'yudi majuəni a ram hma 'bu
mí 'yøt' yu hməpya ne xun ngu yun t'øt'e
mixte. Ne'bu mí 'daju ra ts'edi nangue rá
Hogandəhi, tengu mí ndese Oja bi darc-
ahə. Ne gue'a í 'yudi majuəni a ram hma.

Nu ra Jesús njuəntho bin ja tengu thohogahə

⁵Pe nuna rá ts'edi Oja gue dí mangä,
hinga nan ja xun ho. Pe hinga gue'u yúm
'behni mahəts'i di jap Oja di manda bu
ja ra 'da'yo ximhäi 'bu bin ja rá ts'edi
Oja xun ho bu. ⁶Pegue bi zän Oja to'o di
manda bu, tengu bi si'a Oja 'bu mí t'änni
'be'a di 'yət'ui yu jə'i:
'Be'a gue ɛ dí pəhmbə gue ɛmme guím
bənje,
ne dyu jə'i thohohe. Ne man'da guidí
jamansuje.
⁷Pe ja 'da yu pa gá jaje him mí ja ma
ts'edihe, xinda gue'u nim 'behni bu
mahəts'i.
Pegue gá sänni gui 'yəscahe, ne gui 'dac
ma ts'edihe.
Ne gá sänni ga mandahe 'be'a gätho i 'bui
ne 'be'a gätho i ja gue gá 'yøt'e.

⁸Ne gätho gá sän'ndu mi'da 'be'a gá gá
'yøt'e gue da 'yəc'yegahe,
bi 'yem bu mán t'o'ti. Janangue'a hin'yə
'be'a bi zänni gue hin ga mandahə,
nguetho bi 'yəna: "Gätho da t'ɛc'yei ʌ
yu jə'i." Pe hindaná nuhə gue gätho da
'yəc'yegahə. ⁹Pe hinda hønt'a ra Jesús,
bin ja tengu mán t'o'ti, bi t'ɛspa 'bu mí
du, bin t'un rá ts'edi. Pegue xín ja 'da yu
pa bin japi him mí ja rá ts'edi xinda gue'u
yám 'behni Oja mahəts'i. Janangue'a bi
zä bi du nangue n'da ngu n'daju, nangue
rán huçcate Oja. Ne nu'a ran däte bi
nu, gue'a í t'ɛspa a. ¹⁰Nu Oja bi zän'ndu
gätho da hyonse. Ne bi nde bá si xun ngu
yú t'uhni bu ja rá ts'edi. Janangue'a xun
ho a bi 'yøt' Oja gue bin ʌnba ʌ yú Hmu,
guedu bi zä bi ʏañju xun ho. ¹¹Ne nu'a
ra hocpate ne'u to'o mahoqui, ne n'dat'a
yu Ta. Janangue'a hingui pəts' rá sä a
ra hocpate da 'yembi yú cu ʌ bi hoqui.
¹²Tengu mán t'o'ti, bi 'yəna:
Ga xi ʌ ma cu gätho nangue'e,
ne ga ɛs'i'i nubə ja rá m peti ma cu,
bi 'yən'a ra Cristo. ¹³Ne man'da bi man
ra Cristo:
Dí tø'mi da mbäxcə Oja.
Ne xø bi 'yəna:
Dí 'bähmbə ua ya yú t'uhni Oja bi 'daqui,
bi 'yən'a ra Cristo. ¹⁴Nuju yú t'uhnigahə
a, dyu jə'i thohohə, ngue i ja ma ngøhə
ne ja ma jihə. Ne a ra Jesús bin jə'i
ne bin ja rá ngøc'yei tengu thoho gahə.
Janangue'a bi zä bi du ngue í 'berpa
rá ts'edi a rá hmu ran däte, ngue ra
zithu. ¹⁵Ne guedə da zä di 'uecpa yú
mbidi ʌ to'o i su ran däte gätho yu
pa i 'bui. ¹⁶Ne mfədi hinga gue'u yúm
'behni Oja mahəts'i bi 'yørpa ra güenda
da yəni, pegue guenju dyu 'yəc'yehə
yám bom'betoju ra Abraham, nde Oja da
ʏañju. ¹⁷Janangue'a nu ra Jesús njuə-
ntho bin ja tengu thoho gahə, bi bəni 'be'a
gätho dí m bəmhə, bi zä 'be'a gätho dí
sähə. Nu'bu hin xtín jabə, hin xtán zä xtí
hugahə, hin xtán zä xtí juah rá 'befi Oja

gue bi hoga ma ts'oquihũ. Gue'a í t'ẽmbi bim hmumbãjã a. ¹⁸Ne nuya da zã da mbãxcahũ to'o i ts'ã nanguẽ yũn unbi, nguetho nese a bi ts'ã nanguẽ yũn unbi, ne bi hyãt'i.

Nu ra Jesús man'da sä da t'ẽspi xinda gue'a ra Moisés

3 Nuya, ma hoga cu ahũ, gue bi huan'nahũ 'darpũ dam 'bũhmbũ bũ mahẽts'i a Ojã. Dami 'yõhmbũ ya nanguẽ ra Jesús, nu'a ra põngahyã ne ra hoc-pate nanguẽ rá 'yu Ojã dí tenhdũ. ²Nu ra Jesús bi juah rá 'befi bi un'na Ojã, tengutho ra Moisés bi juah rá 'befi gue bi jamansu u n'dam'bui yú t'ũhni Ojã. ³Pe nu ra Jesús man'da sä da t'ẽspi xinda gue'a ra Moisés, tengu thoho ra ta bũ ja n'da ra ngu man'da da t'ẽspi xinda gue'u yú t'ũhni. ⁴Pe madague'bũ i ørpa rá 'befi Ojã u yũ jã'i, tengu bi 'yõt' ra Moisés, pe nu'a Ojã i øzehe gãtho rá 'befi. ⁵Nguetho rá 'yẽhe Ojã a ra Moisés, ne bi jã'ts' rá befi bi jamansu gãtho yú t'ũhni Ojã maya'bũ. Ne nu rá 'befi ra Moisés bi 'yu i ts'u a rá 'befi ra Cristo da 'yõt' bũ bi zõhø. ⁶Pe nu ra Cristo rá Ts'ant'u Ojã a, ne bi jã'ts'i bim hmu nanguẽ'u n'dam'bui yú t'ũhni Ojã. Ne guectahũ ya n'dam'bui yú t'ũhni gahũ Ojã, 'bũ dadí thoctahũ dí pãhmbũ majuañi a, ne'bũ dadí thoju a nãn johyahũ a ran ho dí tõmhbũ.

Da zin yú t'ũhni Ojã da hyurpa yú mbui

⁷Janangue'a i ẽn'a rá Hogandãhi Ojã bũ ja rá t'õhni:
Nuya ra pa i jabũ ya in zo ahũ Ojã. Pe ẽmme xũn ho 'bũ gui 'yõhmbũ a i xi ahũ.
⁸Yo gadí ut' ni mbuihũ tengu bi 'yõt'u mí ten ra Moisés, bi numan'ũtho Ojã 'bũ mín 'yo bũ ja ra uãi.
Ne bi zã Ojã u yũ jã'i nanguẽ 'be'a bi numanhosẽ.

⁹Nu nim bombõtahũ bi 'yõrca ran ts'ãte ne bi numan'ũthogui 'bũ nyote njeya mín 'yo bũ ja ra 'yu, madague'bũ bi nu xũn ngu yũn t'õt'e gue dá ut ma ts'edi, bi 'yẽn Ojã.

¹⁰Janangue'a dán cuegã nanguẽ'u yũ jã'i, nguetho thocpa thoho i 'uegue nanguẽ yú mbui, hin jam'bũ bi bã a ra 'yu dá xifi, bi 'yẽn Ojã.

¹¹Janangue'a ẽmme dán cuegã nanguẽ'u. Majuañi dá ma, hin ga singã bũ ja ra hãi u nguẽ da hyu yú mbui, bi 'yẽn Ojã.

¹²Ma zi cu ahũ, pe dam fãhmbũ. Xi'bũ n'da ahũ gui 'uehmbũ 'bũ din ja ahũ ra ts'ombui, gue gui 'yẽna hin gui nde gui 'yẽc'yẽihũ Ojã, i 'bui. ¹³Pe n'da ngu n'da ahũ damim fãxhũ bũ ja ra hoga'yu, n'da pa ngu n'da pa, janya i sä ga øhmbũ a im ma Ojã, yũ pa ya. Ne nu'bũ din jabũ gui 'yõthũ, xinga n'da ahũ da hyã ahũ yũ ts'oqui, gue di 'bãt'a ni mbuihũ. ¹⁴Nguetho dí comhbũ a rán ho ra Cristo 'bũ dí thoju a ní hyu ma mbuihũ a, gue'bũ go rán zegui tengu 'bũ rá mbudi dá tĩmhbũ. ¹⁵Janangue'a i xiju a rá t'õhni Ojã ya:

ẽmme xũn ho 'bũ gui 'yõhmbũ a rá nde Ojã gue in zo ahũ ya.

'Yo gadí ut' ni mbuihũ tengu bi 'yõt'u 'da bi numan'u tho Ojã, bi 'yẽna.

¹⁶To'o u bi 'yõh rãm hma Ojã ne bi numan'u tho. Ha hinga gue u yũ jã'i bi yãn Ojã nanguẽ'a ra hãi Egipto mín 'yohũ ra Moisés. ¹⁷Ne to'o bi un ra cue Ojã gãtho nyote njeya. Ha hinga guet'u bi yãn Ojã bũ ja ra hãi Egipto, bi 'yõt' yũ ts'oqui, janangue bi du bũ ja ra uãi. ¹⁸Ne to'o u majuañi bi t'ẽmbi hin da hyurpa yú mbui Ojã. Ha hinga guet'u him bi 'yẽc'yẽi Ojã. ¹⁹Gam bẽmhbũ ya hanja him bi zã bi zin Ojã u, nguetho him bi 'yẽc'yẽi Ojã u.

4 Nuya i jatho ga suhũ, janya i ja yũ pa i xiju Ojã da zinju bũ ja rá ngu nguẽ

da hyurca ma mbuihu. Xøhma ts'arbu thocho hin da zøni ga cuthu bu. ²Nguetho neju bi siju a ram hma gue dí cù't'a n'da, tengu bi sih yu ja'i mí 'buh maya'bu, gue'u bin 'yohu ra Moisés. Pe nu'u, him bi zä í ts'im bu a ram hma bi sifi, nguetho him bi nde bi ba u gue majuañi a. ³Pe nuju gue dí pañmbu majuañi a ram hma, guenju gue ga cuthu bu da hyurca ma mbuihu Oja. Ne guepu him bi zä bi yut'u 'da, bi 'yeñ Oja:

Janangue'a dán cuegä nangué u, ne majuañi dá ma, njam'bu ga singä u gue da hyu yú mbui, bi 'yeñ Oja.

Pe bi d'umi bi xih yu ja'i gue da zim bu 'bu mí jua a bi 'yot' ra ximhäi Oja, ne bin säya bu, bi hyu rá mbui zehé. ⁴Tengu bi ma rá t'ohni gue nubü bi ma, gue:

Ná yoto ma pa bin säya Oja 'bu mí jua a bi 'yot' ra ximhäi.

⁵Pe gue bi xi'u buya nangué'u 'da mín 'yohu ra Moisés:

“Njam'bu ga singä u gue da hyu yú mbui,” bi 'yeñ Oja.

⁶Pe guehma 'bui to'o din säya bu da hyu yú mbui. Pe hinga gue'u 'da bi sifi maya'bu, nguetho him bi 'yeç'yei a ram hma. ⁷Pe gue bi 'yu Oja n'da ra pa mahøn'a, gue ra pa i jabu ya, tengu bi ma ra David nangué u xun ngu yu jeya xí thogui 'bu mí 'buh ra Moisés. Ne gue'a ram hma xí hmangua, gue ña:

Nuya ra pa i jabu ya in zo ahu Oja. Pe emme xun ho 'bu gui 'yøhmbu a i xi ahu.

'Yo gadí ut' ni mbuihu tengu bi 'yot'u 'da bi numan'utho Oja, bi 'yeñ'a ra David.

⁸Nu'a ra Moisés bim pommi a ra Josué bi thoqui bi zix u yu ja'i. Bi säyabi bu ja a ra häi Canaan bi un Oja, bin johya bu. Pe nu'bu da gue'a ran johya bi man a Oja, hin xtá ma mahøn'a Oja nangué man'da ra pa 'bu. ⁹Janangue'a guexta'a i ja n'da ra xequi í juadi xun ho,

guepu da hyurca ma mbuihu Oja, gue yú t'uhnigahu a. ¹⁰Nu'u to'o da yut'i gue da hyurpa yú mbui a Oja, din säya nangué gätho yú 'befi u tengu tho Oja bin säya nangué gätho rá 'befi bi hyu rá mbui 'bu mí jua a bi 'yot' ra ximhäi. ¹¹Janangue'a nde'bu emme ga ndehu ga cuthu bu. Hin ga øthu tengu u him bi 'yeç'yei ram hma 'bu mí xi Oja. ¹²Pe nu'a rá m hman Oja dim pefi tengu'bu ra theni yoho yú het'i, pe man'da i ja rá ts'edi a xinda gue ra theni, ngue i sä da zørupu mbo ní mbui n'da, i urcahu 'be'a gätho dí m bëmhbü mbo ma mbuihu, 'be'a majuañi dí n de ga øthu, ngue nda'a bi bængahu Oja, ne nda'a dá bensehu. ¹³Xinga n'da u bi 'yot'a Oja gue i sä da 'yaçpi 'be'a mbëni, gätho i pañi, ne di nequi bu ja rá dá a to i haçcahu ra güenda.

Nu ra Jesús ma hmumbäjähu xun ndoho rá ts'edi

¹⁴Nu ra Jesús rá Ts'unt'u Oja, i t'ëmbi ma hmumbäjähu nguetho ma hocpatehu a. Ne bi zøm bu mbo mahçts'i. Ne i faxcahu a gue i ja rá ts'edi mixte. Janangue'a ga thoqui ga tenhdu a rá m hma. ¹⁵Nu ra Jesús ma hmumbäjähu i pañi hinga gätho dí häthu u dí sähu, nguetho bi zä 'be'a gätho dí sähu. Pe hin jam'bu bi 'yot'a n'da ra ts'oqui. ¹⁶Janangue'a hin ga suhu dan yañu Oja bu bí ja rá ts'edi, nguetho di huçgahu ne di pungahu, ne da mbäxcahu a ra ora dí homhbu a.

5 Bi than'du 'da yu ja'i israel 'bu maya'bu ngue dim hmumbäjä. Ne da 'yap'a Oja nangué gätho mi'da. Ne midí thocpa Oja u yú 'bøts'e nangué u yu zu'uç bi tho, gue ní mba ma punbi yú ts'oqui yu ja'i. ²Ne nangué yu ja'i thocho u yu hmumbäjä, hinga gätho bi 'yot'e xun ho, ngutho u mi'da yú miñ'ihü. Janangue'a bi zä janate tho bi hoc'u yu 'yambü ne yu 'yot'ats'oqui. ³Ne jatho rá mbüdi midí un Oja n'da ra 'bøts'e ra mbäjä nangué yú ts'oqui zehé, tengu bi 'yot'e nangué

yú ts'oqui yú ja'i. ⁴Njongui sä da 'yøt'e gue dim hmumbäjäse, ne hønt'a Ojä sä da huahna n'da ra hmumbäjä, tengu 'bu mí huahna ra Aarón. ⁵Ne ngutho bin ja nangué ra Cristo, him bi manse gue dim hmumbäjäse, pe Ojä bi un ran t'ëdi gue dim hmumbäjä, tengu bi ma rá t'ohni Ojä 'bu mí 'yëna:

Nu'i ma 'dats'unt'u i,
dadí 'da'a ni ts'edi ya.

⁶Ne bi 'yëmbi mahøn'a:

Nu'i gam mbäjä gätho yu pa ya,
tengu ra hmëpya bi 'yøt' ra Melquisedec,
bi 'yën Ojä bu ja rá t'ohni. ⁷Nu ra Cristo 'bu mim 'bucua ja ra häi, zäi nan yaui Ojä, bi 'yöp rá mfäts'i da dáp'u. Nts'edi bi mbafi ne bin zoni. Pe bi baði ja rá ts'edi Ojä da yam bu ja ran däte. Ne bi 'yø Ojä 'bu mí nde din unse bu ja rá pähä Ojä. ⁸Nu'a ra Cristo, madague'bu rá Ts'unt'u Ojä a, pegue bin ja'i a, janangué'a bi xänba yun unbi 'be'a dí 'yörpa rá pähä Ojä a. ⁹Bin jabu bi 'yøt'e, janangué'a bi zøni bi ja'ts'i gätho rá pähä Ojä. Ne bi zä bi un'na ra te mazai gue to'o gätho da 'yëc'yei a. ¹⁰Nguetho bi huan Ojä a gue dim hmumbäjä nangué dyu 'yëc'yeihü, tengu ra hmëpya bi 'yøt' ra Melquisedec.

Nts'utho 'bu ga penju

¹¹I ja xun ngu 'be'a dín nde ga xi ahü nangué a bim hmumbäjä a ra Cristo. Pe xun hej ga xi ahü nguetho hin guí honi gui pähmbü. ¹²Ne xun ngu yu pa xu thogui gue mí ja ngue xquín xänbatehü, pe guexta'a i jatho da si ahü u yum hma hingui hej nangué Ojä. Nguetho gá cohi gán 'yambühü. I jatho gui sihü ra xi'ba tengu'bu gyü 'uerehü, ne hin guí häthü gui sihü njuantho ran ts'ihme. ¹³Ne nu'a gnán ts'ihmehü ra xi'ba, in ja tengu yu 'uere, ne hinda ná pähmbü 'be'a ra te gue däm 'bühmbü njuantho. ¹⁴Pe nu ran ts'ihme xun ho nt'øt'e nangué yu dajä'i. Ne xun te yú mbui nangué zäi din

'yomfëni, janangué'a pädi nda'a xun ho ne nda'a hingui ho.

6 Janangué'a nde'bu ga thoqui ga homhbu gue dan dajä'ihu. Nde'bu hinga hønt'a ga mamhbu a rá mbüdi bi sängahü nangué ra Cristo. Nde'bu hinga hønt'a ga mamhbu gue ga päh ma mbühü gue mí ëna xtá hyoju, ne hinga hønt'a ga mamhbu ga dáp ma mbühü Ojä. ²Nde'bu hinga hønt'a ga mamhbu ram hma dan xixyähü, ne nangué ran jäxa'ye, ne nangué da dambëni u xun du, ne nangué dín ja ran juänbi 'bu rán zegui, nde'bu hinga hønt'u ga mamhbu ya, nguetho dí pähmbü nda'a u. ³Mbähä ga thoju 'bu da zä da xoc'a ni mbühü Ojä, nguetho i ja mi'da. ⁴⁻⁶Nguetho nu'bu hin ga thohmbü, xøhma thoho da bëni da mbenc i 'da. Ne nubüya him man'dandí da nde ba pengui mahøn'a. Nguetho nu'bu mí numanho n'dandí rán nequi Ojä, ne bi zämanho a bi un Ojä, ne bin 'yohü rá Hogandähi Ojä, ne bi zämanho a rá hogamhma Ojä, ne bi ba i ts'u rá ts'edi a ra 'da'yo ximhäi dín ja. Pe nu'bu da mbengui, ya him man'dandí da zä di hoc yú mbui mahøn'a. Nguetho im bëni tengu'bu da zä di cuat mahøn'a bu ja ra pont'i a rá Ts'unt'u Ojä, ne di japi dín thenda a ra Cristo. ⁷Nguetho tengu'bu n'da ra häi a ra ja'i, n'dandí ngu n'dandí dín 'ye, i pøt'e, ne i pøts'e 'be'a pa nthuhu bu. Ne nu'a ra häi nu'bu di japi dín ja 'be'a tupü a ra mbefi, da hyän rán japi Ojä a. ⁸Pe nu'bu hin di japi da bøx'a 'be'a bi thupü, ne hønt'u yu 'uini i ja bu, nte di muui 'bu. Ne hin da hnumanho a ra häi 'bu. Ne nzegui da mba nt'udi nangué ra sibi.

Bi zangba ma mbühü a ra Jesús, dí tømhbü a ran ho ya

⁹Pe madague'bu njabu dá mamhbe, ma zi cu ahü, pegue dí häxhe njuäni gan jahü tengu ra hogahäi, bin japi bin ja xun ngu 'be'a bi thupü, nguetho bi hoc'a

ni mbuihu Oja. Ne xun ndoho ran japi ba ghe, guin nuhu. ¹⁰Nguetho xun ho ot' Oja ngue hin di pumbeni a ra 'befi ga 'yothu, ne ran huçate ga 'yuthu u 'da ni cuhu, nangué rá thuhu Oja, ne nangué a guí odahu ya. ¹¹Emme dí ndehe gui thoju gan ghyahu, n'da ngu n'da ahú, gue'bu go rán zegui ra pa. Janangue'a da zoni guí hyámhbu 'be'a gátho guí tómhbu. ¹²Hin dí ndehe da yándañhyei thoho ahú, pe dami 'yothu 'be'a mí ot'u 'da 'bu mí bádi majuani a rá m hma Oja, ne bi hyät'i bi zet yú mbui, janangue'a bi hyan a ra herencia bi ma majuani Oja. ¹³Nu Oja 'bu mí xih majuani a ra Abraham, bi ma majuani nangué rá thuhu zehé. Nguetho njo'o man'da xun ndoho rá ts'edi hinda hõnse a. ¹⁴Ne bi 'yèn Oja: "Majuani xun ngu ran ho ga 'da i, ne ga 'da i xun ngu nim bom'бето," bi t'emp'a ra Abraham. ¹⁵Nu ra Abraham buya bi hyät'i bi dõmi, janangue'a bi hyani 'be'a bi xi a Oja. ¹⁶Nu'bu 'da yu ja'i im ma majuani 'be'a da 'yot'e, i ndõnba rá thuhu Oja, ne ya him ma hyom mi'da yum hma dí hoc'a, nguetho i fadi majuani a bi ma. ¹⁷Ne'a Oja 'bu mí nde da 'yurcahu ngue majuani a rá m hma, bi man rá thuhu zehé 'bu mí xiju ra herencia. Ngue gueju nts'anni ga hamhbu a. Janangue'a ga pahmbu njam'bu di pä a bi xiju. ¹⁸Janangue'a yoho bu dá pahmbu, rá m hmanse ne rá thuhu zehé, ga pahmbu hin dim fehni Oja, pe majuani da zinju bu. Ngue gueju bá dahmbu bu mí ja xcá tuhu, dá benthu bu hapu da zinju ya. ¹⁹Janangue'a bi zinju bu a ra Jesús, bi zangba ma mbuihu bu mbo rá ngu Oja, njam'bu da hyegahu. ²⁰Nguetho m'bet'o bi yurpu a ra Jesús. Ne bi xi a Oja ngue bi hogahu ngue da numanhoju bu. Gue'a nam bõni ma hmumbajahu, ngue i 'bui mazai, tengu ra hmepya bi 'yot' ra Melquisedec.

Bim mbäjä ra Jesús tengu ra hmepya bi 'yot'a ra Melquisedec

7 Nu ra Melquisedec bim hmuts'ut'abi bu ja ra hnini Salem, ne bim mbäjä nangué Oja mixtetho rá ts'edi. Ne nu ra Abraham 'bu mam bá tap'u 'da yu ts'ut'abi, bin c'at'ui ra Melquisedec, bi t'ap rán japi Oja nangué a ra Abraham. ²Ne nu'a ra Abraham buya bi un'na ra Melquisedec a ná 'det'a gue xpí hyanba yún suihu, gue rán t'unni Oja a ná 'det'a. Ne nu rá thuhu ra Melquisedec nde da ma "ra hoga hmuts'ut'abi." Ne nde da ma gue "ra hmuts'ut'abi di hocpa ra sui," ne gue'a nam bõn'a rá thuhu rá hnini Salem. ³Ne hinga mfadi to'o rá ta ra Melquisedec, o to'o rá mbe. Ne hinga mfadi nda'a rá 'yu, ne hinga nt'ot'i gue'bu mí mím 'bui o gue'bu mí du. Janangue'a tengu'bu rá ts'edi rá Ts'unt'u Oja bu ín 'yu a ra Melquisedec, gue dim mbäjä gátho yu pa hõn'bu go njam'bu. ⁴Janangue'a sä ga pahmbu ya gue xun ngu rá ts'edi ra Melquisedec 'bu min ja, nguetho guese ma ngurpa bõtahu ra Abraham bi un'na ná 'det'a bá tap'u yún suihu. ⁵Nu rán t'edi Oja bi xi u yú t'uhni ra Leví gue yú mbäjä yu israel, gue da hyaçpa a ná 'det'a u yú meni, madague'bu yúm bom'бето ra Abraham u, pe nese u. ⁶Pe nu ra Melquisedec, madague'bu hingui conhui rá 'yu ra Leví gue ra Abraham, pe bi un'na ná 'det'a gue'a bá tap' ra Abraham. Ne nu ra Abraham, madague'bu xun ngu rá ts'edi bu nam bèn Oja, nguetho bi xifi majuani da 'yõrpa a Oja. Pe man'da ja rá ts'edi ra Melquisedec nguetho bi t'ap a ran japi a ra Abraham. ⁷Ne mfadi nu'a di jap'a n'da man'da ja rá ts'edi xinda gue'a pa ma japi. ⁸Pe nu'u yú mbäjä ra israel zai midin t'un'na ná 'det'a, pe yu ja'i u, ne i tu u. Pe nu man'da ra mbäjä gue ra Melquisedec, i mam bu ja ra t'ohni tengu 'bu i 'butho. ⁹Ne da zä gam bëmhbü ya, gue gátho rá 'yu ra Leví, gue yú mbäjä ra

israel, gue i äp'a ná 'det'a u yú meni, gam bẽmhbu gue ne'u tengu'bu bin jut'u 'bu mí un'na ná 'det'a xequi a ra Melquisedec a ra Abraham. ¹⁰Nguetho da zã gam bẽmhbu nanguie ra Abraham, tengu'bu ya xmín 'yohu yúm bom'beto 'bu mín c'at'ui ra Melquisedec, madague'bu hin nám 'bui. ¹¹Bim mbäjä ra Aarón gue rá 'yu ra Leví, ne rá ngurpa bõta a ra Abraham a. Ne gue'u bim mbäjä u nanguie'u yu israel, tengu bi man yún t'ẽdi Ojä. Pe nu'bu da guehya yú 'befi gue ní yan Ojä u yu ja'i, him mi jatho xti nequi man'da ra mbäjä gue n'dan'yo 'bu, tengu ra hmepya bi 'yu a ra Melquisedec, ne hin nanguie a ra Aarón. ¹²Pe nu'bu mí mba ma pädi yu mbäjä, ne 'be'a mí ø't'e, ne u yun t'ẽdi mí tenni, mí jats'editho da mba ma pädi u. ¹³⁻¹⁴Bi 'yẽn ra t'ohni gue nu a man'da ra mbäjä gue ra Cristo a, bim 'bui nanguie man'da rá ts'unt'u ra Israel, ngue hing rá 'yu yu mbäjä. Nguetho mfädi xun ho gue ma Hmuhu bim 'bui nanguie rá 'yu ra Judá. Ne nte bi ma yún t'ẽdi ra Moisés, gue dim mbäjä a rá 'yu ra Judá. ¹⁵Pe man'da gui pahmbu 'be'a dá mangä 'bu guim bẽmhbu nanguie a ra Melquisedec, gue i udi tengu a man'da ra mbäjä, nu'a ra Cristo a. ¹⁶Ne hin nanguie ra 'yu bi man u yun t'ẽdi da zã dim mbäjä a ra Cristo. Ne xín nanguie u yun t'ẽdi mí ma 'be'a da t'øt'ua bi den'na, nguetho him mán ts'änni zai dín ja u. Pegue bi zã bim mbäjä nanguie a rá ts'edi a rá tese njam'bu da zã da guadi. ¹⁷Gue'a bi man Ojä: Nu'i gra mbäjä mazai, tengu ra hmepya bi 'yøt'a ra Melquisedec, bi 'yẽn Ojä. ¹⁸Gue'a án t'e't's'a ra 'yu gue bi ts'än maya'bu, nguetho mbe nte midí muui a. ¹⁹Nguetho njom bi zã bi hocpa yú ts'oqui u yun t'ẽdi bin t'un ra Moisés. Pe bi nequi man'da xun ho, gue i sixcahu bu bí 'bu Ojä. ²⁰Ne man'da xun ho ra 'yu nanguie ra 'da'yo mbäjä, nguetho bi

manse rá thuhu Ojä 'bu mí un rán t'ẽdi a rá Ts'unt'u. ²¹Pe nu mi'da yu mbäjä 'bu mín t'un yú 'befi, him bi hndõnba rá thuhu Ojä. Ne nanguiehna ra hmumbäjä, bi manse rá thuhuse Ojä. Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Ojä, bi 'yẽmp'a rá Ts'unt'u zehe:

Nugä dra Ojä, dí manse ma thuhugä, ne hin ga pä a dí ma.

Nu'i gam mbäjä gätho yu pa mazai, tengutho ra hmepya bi 'yøt'a ra Melquisedec,

bi 'yẽn Ojä. ²²Nu ra Jesús, da zã di ja't's'a n'da ran hoqui man'da xun ho xinda gue'a mí ja mam'bet'o, nguetho dim hmumbäjä mazai a. ²³Nu'u 'da yu mbäjä bi zõni xun ngu mí 'bui, nguetho i tu, ne him bi zã bi thoqui hõn'bu go njam'bu. ²⁴Pe nu ra Jesús hingui tu, jananguie'a njo'o man'da sä da hyanba rá 'befi. ²⁵Jananguie'a da zã di hoqui xun ho u to'o da zõm bu 'bu Ojä ya, nanguie a ra Cristo. Nguetho i 'bui mazai, da zã thocpa thoho da 'yãp'a Ojä nanguie u to da zõm bu. ²⁶Njuantho e gue'a ra Jesús a ma hmumbäjä dí homhbu. Nguetho xun hotho a, nte in dupatese him bi 'yøt' yu ts'oqui, ne him bi hyanba yúm 'bäi u yu ts'om'bäi, ne man'da i pa nt'ẽspi gue i ja rá ts'edi bu mahẽts'i. ²⁷Nu yu ja'i 'bu mim hmumbäjä di thoqui da mbõspa Ojä gätho yu pa, mbudi bi mbõspe nanguie yú ts'oqui zehe, ne m'bejua yú ts'oqui yu ja'i. Pe nu ra Jesús him bi 'yøt'e tengu u, ne n'dandj thoho bi mbõspa Ojä 'bu mi un rá tese, nguetho di muui mazai a. ²⁸Nu rán t'ẽdi Ojä bi man ra Moisés bi t'ẽmbi dim hmumbäjä u yu ja'i thoho, pe him bi hyät'i bi ja't's'u yún t'ẽdi Ojä. Pe nu'bu mí manse rá thuhu Ojä, bi ma gue dim hmumbäjä rá Ts'unt'u zehe. Ne nu'a gätho bi ja't's'u yun t'ẽdi ne bi juadi, nte di 'beh ya. Ne gue'a rám poniui a rán t'ẽdi Ojä bin t'un ra Moisés a ra Jesús.

**Nu ra Jesús bin hocpate
nangue ra 'da'yon hogui**

8 Bí 'bupə mahəts'i a ma hmumbäjähu gue ma hocpatehu, 'darpə ní mandau i a təte thoho rá ts'edi. Ne guehna man'da jats'edi na dí xi ahə. ²Ne dim mbäjä bu majuəni i pa nthənde Ojä bu mahəts'i, tengu'bu ra nijä bi 'yət' Ojä, ne him bi hyəh yə jä'i. ³Gätho yú hmumbäjä ɯ yə israel, bi ts'änni di un yə 'bəts'e nangue ɯ yə zu'uə bi tho, ne mi'da. Janangue'a ne a ra Jesucristo ja 'be'a bi uni, nguetho ne a ra hmumbäjä a. ⁴Pe hinga guecua ja ra ximhäi bim mbäjä a. Ne nu'bu xtín zəngua ja ra häi, njəm'bu xtán zä xtím mbäjä. Nguetho hing rá 'yə ra Leví a, ne hing yə zu'uə bi mbəx'a, tengu bi man rán t'ədi Ojä bi man ra Moisés. ⁵Ne nu'a ra nijä bu midím pe ɯ yə mbäjä ua ja ra ximhäi, n'da ra hmepya thoho gue 'be'a ərpə mahəts'i. Nguetho bi sih ra Moisés 'bu mí dúp'a ra nijä: "Dami jamansu 'be'a gui jap' ɯ i ja bu, ne 'be'a gätho gui 'yərpə, tengu thoho dá ut'a 'bu gmí 'bupə ja ra t'əhə," bi 'yəmp Ojä. ⁶Pe nu ra Cristo bin t'un'na n'da ra 'befi ɛmme man'da xən ho xinda gue'ɯ mi'da yə mbäjä. Nguetho din hocpate nangue ran hogui man'da xən ho 'be'a gätho i ma da 'yərcəhə. ⁷Nu'bu xtán zä xtí hocpa n'da a rá mbədi ran hogui, him mí jatho xtán ja a ná yoho ran hogui. ⁸Pe nu Ojä him bi zä bi numanho yə jä'i nangue a ran hogui mí ja, pe guexta'a ndupate bu na nu Ojä ɯ. Janangue'a bi 'yəna:

Da zən'a n'da ra pa

ga ət'ä n'da ra 'da'yon hoqui mahən'a nangue yə me israel ne yə me judá.

⁹Ne hin din ja tengu ran hoqui dá xi ɯ yám bombəta

'bu mambá jəcpə ra häi Egipto, ne dá jamansu.

Dá xifi xtí jäts'i, pe him bi hyät'i da 'yəzehe man hoqui dá xifi, gue man t'ədi dá xi a ra Moisés.

Janangue'a him bi zä dá numanho ɯ, bi 'yən'a ra Hmu.

¹⁰Pe nu ran hoqui ga ərpa yə israel 'bu m'bejua mi'da yə pa, din ja tengu gam mangä ya.

Ga un man 'yomfəni bu ja yún 'yomfəni ɯ,

ne ga japi mpähä thoho da dengui.

Janangue'a da numanhogui, ne ga ət'ä gue yú Ojägä ɯ, ne din ja gue ma t'əhni zəhe ɯ buya.

¹¹Ne hinga hnehi thoho 'bo'o da xänba ɯ,

ne njon da sänbi gue da baqui,

nguetho gätho da bac zəhe ɯ,

yə ngərpi o gue yə jä'i thoho.

¹²Ne ga punbi nangue ran ts'o,

ne him man gam bəngä ɯ yú ts'oqui,

bi 'yən Ojä. ¹³In jabə a ra 'da'yon hoqui,

ne gue'a í t'əmbi ra nyonhoqui a mí ja,

gue ya bi juah rá 'befi a, ne ní mba bu

dim 'bedi 'bu mí man na.

**Necua ja ra häi mí ja
rá ngu Ojä, nepə mahəts'i**

9 Nu'a rá mbədi ran hoqui, mí ja yún t'ədi nangue yən t'ət'e mí t'ərpə ja ra nijä ua ja ra ximhäi. ²Ne nu'a ra nijä bi t'ət'e, bin ja n'da ra cuarto rá mbədi, t'əmbi xən dəxqui, guerpə mí ja rán 'dəgue yə lámpara, ne ra mexa gue i cux yə 'bəxthuhme. ³Ne mí ja man'da ná yoho ra cuarto gue nubə mbo, mán joti n'da ra 'bət'e, guerpə mí t'əmbi man'da xən dəxqui. ⁴Ne nubə, mí ja bu ra mexa ra oro guerpə mí zə ra xəca xiza yəmanho. Ne a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gätho yú hyo. Ne nubə mbo ra huada mí həpə n'da ra xaro gue ra oro, mí o bu zi ts'ə ra hme i t'əmbi ra maná. Ne a rá təhə ra Aarón gue bi 'dogui, ne ɯ yə xindo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'ɯ yún t'ədi Ojä maya'bu. ⁵Ne nu rán

jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'ẽmbi ran ts'äya ram punbate. Ne mí t'õpũ yoho yú p'õte u yú mbädi Ojã mahẽts'i, mí com'pũ mate ra xithe bũ mí pa nsits'i ra ji dím punba yú ts'oqui yũ ja'i. Pe hinga xõt'a ga xi ahu 'be'a nam bõn'u gãtho yũ hmepya mí ja bũ mbo ra niã. ⁶ Bin jabũ bi t'õt'e. Nu yũ mbãjã thoho, thocpa thoho mí cõrpũ a rá mbüdi ra cuarto, gue mí õt' yú 'befi nanguie ran dãnde bũ ja ra niã. ⁷ Pe nubũ ná yoho ra cuarto man'da xũn dũxqui, hõnt'a ra hmumbãjã mí thopũ, hõnt'a n'dapa thoho i tho a n'da jeya. Ne nu'bũ mí yõrpũ, i thõxpũ rá ji yũ zu'ue gue mí xixpũ, nanguie rá ts'oqui zehẽ 'bũ rá mbüdi, ne nanguie yú ts'oqui yũ ja'i 'bũ ná yondj. ⁸ Nu'a rá Hogandãhi Ojã di jajũ ga pãhmbũ, ngue hin ní soc'a ra 'yu ní mba bũ bí 'bũ Ojã 'bũ gãtho mí t'õthoho ran dãnde bũ ja a ra niã ua ja ra ximhäi. Ne gue'a n'da ra hmepya bi 'yu a ra 'bõt'e mí corpũ man'da xũn dũxqui, mí corpa bũ u yũ ja'i. ⁹ Gãtho u yũn t'õt'e mí t'õrpũ ja a ra niã, n'da ra hmepya thoho nanguie a njuãntho i jajũ ya. Nguetho yũn t'unni ne yũ 'bõts'e bi un'na Ojã, him bi zã bi hocpa bũ mbo rá mbüi u mi õt'e. Jananguie mí pa njorpi bũ u. ¹⁰ Nguetho hõnt'a mí man yũn t'ẽdi nanguie yũn ts'ihme midí hoqui, ne midín xũt'i. Pe nu'ũ gue'ũ 'da yũn t'ẽdi gue i ja thi. Ne gue'a bi zãn Ojã da 'yõt'ũ, ja gue'bũ mam bá ẽh ra Cristo, ja bi nequi a majuãni ra 'yu ja rá ts'edi a buya. ¹¹ Gue ya bá ẽh ra Cristo, ne gue'a ma hmumbãjãhũ a, nanguie ra 'da'yo nhoqui i ja ya. Ne nu'a ra niã guepũ dim pẽhna ra mbãjã ya, man'da xũn ho, ne guepũ majuãni bũ. Ne him bi 'yõt' yũ ja'i, nguetho hing ra ngugua ja ra ximhäi a. ¹² Pegue mahẽts'i bũ bi yũt' na ra Cristo ya, tengu ra hmepya bi 'yuh yũ hmumbãjã 'bũ mí yõrpũ man'da xũn dũxqui. Ne ya hin di un yú ji yũ t'ũde'yo o gue yũ t'ũndãni, pe bi un rá jise. Ne n'dandj thoho bi yõrpũ, ne bi yãnjũ xũn ho a. ¹³ Nu rán t'ẽdi Ojã

bi t'ẽmbi xũn ts'o ní ngõc'yẽi n'da 'bũ xí dã a n'da ra du. Ne bi ma jatho da mba ma c'uaspa rá ji ra toro ne ra de'yo, ne rá 'bõspi a ra t'ũsundãni gue bi t'upũ ja ra sibi. Ne gue'a dí hocpa ní ngõc'yẽi n'da a. Ja bi zã bi dãnde Ojã u buya. ¹⁴ Pe gam bẽmhũ man'da ẽmme i ja rá ts'edi a rá ji ra Cristo, bi mberca ma ts'on'õymfẽnihũ midí 'uegãhũ nanguie Ojã, n'dahma da zã ga õrpãhũ rá 'befi Ojã gue i 'bũi. Nguetho hin'yũ rá ts'oqui ra Cristo, ne bin unse bũ 'bũ Ojã, ra 'bõts'e gue mazã di muui bũ nam bẽn Ojã. ¹⁵ Nu ra Jesucristo bin hocpate nanguie ra 'da'yon hoqui 'bũ mí du. Jananguie'a gãtho bi mba mahoqui ma ts'oquihũ, gue guejũ mí tenhdũ rá mbüdi ra yonhoqui. Hinga hõngdahũ, pe ne u mí 'bũ 'bũ hin nãn ja a ra 'da'yon hoqui. Ne nubũya gãtho bi zã dá comhbũ ran jãpi mazã gue bi xi Ojã u bi zõhni. ¹⁶ Nu'bũ i man'a n'da to'o da zocpa u 'be'a pe'ts'i, pe 'be da fãdi 'bũ majuãni bi du, ja da t'õt'a xi ma buya. ¹⁷ Hingui sä da t'õt'a xi ma 'bũ i 'bũtho, hinda hõn'bũ bi du. ¹⁸ In jabũ bin ja 'bũ rá mbüdi a ran hoqui bi man Ojã, gue bin ho 'bũ mí mba m'bãnbĩ rá ji n'da ra zu'ue, ja bi fãdi majuãni bi nu ran dãte buya. ¹⁹ Jananguie'a nu'a ra Moisés 'bũ mí xih rán t'ẽdi Ojã gãtho yũ me israel, ne bi c'uaspa ra ji buya. Bi mit' ra thenga xide'yo ne n'da ra t'ũyeza gue n'youi yú paxi, ne bi garbũ ja ra dehe n'youi rá ji ra t'ũndãni ne rá ji yũ chibo, bi c'uaspa bũ ja rá sõcũã i man rán t'ẽdi Ojã, ne gãtho yũ ja'i bi mba ma c'uaspi a ra ji buya. ²⁰ Nubũya bi 'yẽna: "Nuna ra ji, guehna dí hoc'a ran hoqui na, gue bi man Ojã nanguiejũ. Nuya da zã di punga ma ts'oquihũ," bi 'yẽn a ra Moisés. ²¹ Ne nubũya bi c'ua'ts' ra ji bũ ja rá niã Ojã, ne 'be'a gãtho mí ja bũ mbo mí pa nthoni bũ ja rán thãnde Ojã, gãtho bi mboxpũ yũ ji. ²² Ne i mam bũ ja rán t'ẽdi Ojã, gue gue'a ra ji í hoc'ũ 'be'a gãtho mí t'õt'e. Pe nu'bũ hin dim fãn ra

ji, hin'yu ra punbi nangué ra ts'oqui, i ɛm bu mán t'o't'i.

Í 'uec yu ts'oqui a ím 'bòts'e ra Cristo

²³ Nu'a ra nijá, n'da ra hmépya thoho mí ja ua ja ra hái, bi mba ma hoqui nangué u yú ji yu zu'uɛ mí hma. Janangue'a bin ja ra 'bòts'e man'da xun ho gue dí hogahu, tengu'bu dyú nijahu majuani bu mahets'i. ²⁴ Ne hinga gueru ja ra nijá bi 'yòt' yu já'i i 'buh ra Cristo ya, nguetho yu hmépya tho u nangué a majuani rá ngu Ojá. Pe e gueru mahets'i bi yut'i, i áp Ojá ya nanguéju. ²⁵ Nu yú hmumbája yu israel, jeya 'bu njeya mí curpu ja ra cuarto man'da xun duxqui, midí un ra ji, pe hin rá jise. Pe nu ra Cristo hinga thocpa thoho di un ra 'bòts'e. ²⁶ Xi'bu xtín ja tengu yu hmumbája, jeya 'bu njeya midí un ra ji. Mí jatho xun ngu yu nidi xtán du ra Cristo 'bu, gue'bu go rá mbudi ra ximhai. Pe him bin jabu bi 'yòt'a. Pe nuya n'dandí thoho bi zocua ra Cristo gue bin unse bim 'bòts'e zehé, gue í 'uecpa yú ts'oqui yu já'i. Ne guehya yu pa gue di já'ts'a mí hma mám 'bet'o. ²⁷ Tengu yu já'i, nts'anni n'dandí thoho da du, ne m'bejua da nu ran juanbi. ²⁸ Ne nguetho ra Cristo, n'dandí thoho bin uni bim 'bòts'e, ngue bi 'uecpa yú ts'oqui u xun ngu yu já'i. Ne m'bejua ba pengua da zin u i t'ò'mi, pe hin dí 'yɛhe dí 'uec yu ts'oqui mahon'a.

10 Nu'a ran t'ɛdi bin t'un ra Moisés nangué yu 'bòts'e bi 'yòt' yu mbája, n'da ra hmépya thoho nangué'a ran ho bá ɛhya. Ne hinga gue'a majuani ran ho a. Ne njam'bu bi zä bi mba ma hocpi yú ts'oqui u mí øt' yu 'bòts'e, madague'bu njeya 'bu njeya midí uni. ² Nu'bu da gue'u yu 'bòts'e xtán zä xtín hoc'u, pe n'dandítho xtí uni, ne xtá 'ye'ts'a ní un yu 'bòts'e 'bu. Ne ya xtám badi n'dandí thoho bi bo yú ts'oqui buya. ³ Pe nangué yu 'bòts'e bi uni gátho yu jeya, bi japi da beni gue in dupate tho

yú ts'oqui. ⁴ Nguetho hinjam'bu da zä di punba yú ts'oqui n'da u yú ji yu ndani ne yu de'yo. ⁵ Janangue'a bi 'yɛn ra Cristo 'bu mí zocua ja ra hái, bi 'yɛmp'a Ojá rá Ta:

Hinga njuantho gue'u yu zu'uɛ guí nde. Janangue gá jaqui dán ja'igä ngue dam 'bòts'egä, bi 'yɛn'a ra Cristo.

⁶ Ne hin gnán johya n'da ran t'unni ngue yu zu'uɛ bi t'upɔ ja ra sibi, xínga gue'u yu 'bòts'e nangué yu ts'oqui.

⁷ Janangue dá ɛngä: “Bá ɛcä ya ga øt'ä ni pähä ma Ojá i, dam 'bòts'e zehégä, tengu mán t'o't'i bu ja nim hma,”

bi 'yɛn'a ra Cristo. ⁸ Nu'a rá mbudi bi mangua, hin nán johya Ojá u yu 'bòts'e gue yu zu'uɛ bi t'udi nangué yú ts'oqui n'da, madague'bu gue'a bi man'a n'da rán t'ɛdi a. ⁹ Pe xø bi 'yɛm mahon'a buya: “Bá ɛcä ya gue ga øt'ä ni pähä, ma Ojá i, gue dam 'bòts'e zehégä.” Gue nde da ma, dí 'ueh ya yu 'bòts'e mí ja, ne din ja nu man'da ra 'bòts'e. ¹⁰ Nu ra Jesucristo bi 'yòt' rá pähä Ojá, gue bi unse rá já'i n'dandí thoho bi juadi. Janangue'a bi hogahu Ojá ya. ¹¹ Nu yú mbája yu israel mí øt'u yú 'befi gátho yu pa, ne thocpa thoho midí un yu 'bòts'e, madague'bu hinjam'bu mí sä di hocpa yú ts'oqui n'da u. ¹² Pe nu ra Jesucristo n'dandí thoho bin uni bim 'bòts'e nangué ma ts'oquihú, pe him man'dandí din uni. Ne bí 'bupɔ 'darbu ní mandaui Ojá ya. ¹³ Ne gueru bí 'bupɔ ya, gue'bu go bi dap'u yún suihu. ¹⁴ Nguetho nangué n'dandí thoho bin unse, janangue'a bi juadi bi hoc'u to'o bi 'yòt'e yú mbeti. ¹⁵ Guesé a rá Hogandahi Ojá di jaju ga pahmbu a mangua, 'bu mí ma:

¹⁶ Nu ran hoqui ga ørpa yu já'i 'bu m'bejua, din ja tengu na, ga bɛnba bu ja yú mbui ma pähä zehé, da ndese gue da dengui.

Nguetho ga un man 'yomfɛni bu ja yún 'yomfɛni u.

¹⁷ Ne xø bi 'yɛm mahon'a:

Him man'dandj gam bęngä yú ts'oqui, ne xinga gue'u yum fe'ts'i mí øt'u, bi 'yęn rá Hogandahi Oja. ¹⁸ Nangue Oja bi punga ma ts'oquihu, hingui sä ga unhdü mi'da yün t'unni dí punga ma ts'oquihu.

Da zä ga sømhbü bü 'bü Oja

¹⁹ Ma zi cu ahü, gam bęmhbü nangue a ra nyonhoqui mi ja, njo'o n'da ra ja'i thoho mí sä da yęrpü man'da xun duxqui, ne gue'a í t'u'a ra 'bø't'e mí ndam bü. Pe nuya bi zä dí cuthü bü ja a rá ngu Oja mahęts'i, man'da xun duxqui. Ne dí cuthü nangue a rá ji ra Jesucristo, bi hogahü. Ne hin dín suhü ya. ²⁰ Ne dí cuthü nangue a ra 'yu ma'da'yo gue i 'büi. Nguetho bi 'uegahü ra 'bø't'e mí ndam bü ja ra goxthi, 'bü mí unse rá ja'i ra Cristo ya. ²¹ Nu'a ra Jesús, gue'a ma hmumbajahü, nangueju gue yút'uhnigahü Oja. ²² Janangue'a mbähä ga sømhbü bü 'bü Oja ya, n'dat'a gam bęmhbü majuani i ndeju. Nguetho bi mberca ma mbuihu nangue rá ji ra Cristo, hin gam bęmhbü gue dín dupatehü yu ts'oqui ya. Ne tengu 'bü am 'be't'egahü a ra dehe xun güe. ²³ Ne ga thoqui ga mamhbü a ran ho dí tømhbü, hin ga suhü. Nguetho majuani di ja'ts'a rám hma bi xiju Oja gue di pøju. ²⁴ Mbähä dan xänbahü ga øthu ran huęcate, ne 'da dán ęhyadahü ga øthu a. ²⁵ Ne hin ga øthu tengu øt'i 'da him mi søm bü ja mam petihü. Pegue mbähä ga thoqui dam petihü, ne dan xänbahü n'da ngu n'daju. Ne man'da ga humbi ga øthu ya, nguetho ya mí ts'utho ba ęh ra Hmu. ²⁶ Pe nu'bü dí ndese ga thoctahü yu ts'oqui 'bü ya má pařmbü a majuani, tengu'bü hin dá jamansuhü a ra 'bøts'e xtím pungahü. Pe ya hin'yü 'be'a man'da sä ga umhbü büya, gue dí mba ma pun-gui ma ts'oquihu. ²⁷ Pe hønt'a ra mbidi gan nuhü 'bü, gue ran unbi dí co'ts'a Oja, nangue ra sibi nts'utho 'bü bi de, gue di jua u yün suihü Oja. ²⁸ Gam bęmhbü

tengu ran t'ędi bin t'un ra Moisés, gue'bü 'bü a n'da i øt' ram fe'ts'i, ne di nequi yoho o gue hyu yu testigo gue bi nu, bi tho a ra ja'i büya, ne hin da mba ma huęqui. ²⁹ Pe ha hin dím bęmhbü gue man'da nts'utho ran ts'embi ga nuhü 'bü dím bęni ga nemhbü bü häi a rá Ts'unt'u Oja, ne dí ęmhbü nte di muui a rá ji xtí hoga ma mbuihu, ne'bü dí numan'u tho a rá Hogandahi Oja gue mí ęna xtí huęgahü. ³⁰ Pe dí pařmbü a ra Hmu gue bi ma: "Nugä ma 'befi ga ju't'i, ga un'na rá muui bi 'yøt'e." Ne bi 'yęn ra t'ohni: "Da zemba yú t'uhnü Oja 'bü di thoqui da 'yøt' ra ts'oqui." ³¹ ęmme nts'utho 'bü da dınba yú ts'oqui n'da a Oja bü ja ran juanıbi, gue'a i 'büi. ³² Pe dami bęmhbü 'be'a gá 'yøthü u yu pa xu thogui, gue'bü ja gmí tımhbü ran nequi. Xun ho gá 'yøthü, jante tho gá hyäthü yün unbi xun ndoho. ³³ Ne 'da ahü bi mba nthenni ahü, ne bi mba ma un'ni ahü bü ja yú hmi yu ja'i. Ne mi'da ahü gue hin gá suhü da mba ma un'ni ahü 'bü 'darbü gmí 'yohü u bi mba ma unbi. ³⁴ Ne hin gán suhü gue gá zenguahü u ni cuhü 'bäpü ja ra fädi, ne gán johya thohohü 'bü mí thän'nahü 'be'a gmí pes'hü. Ne gá pařmbü ja ahü bü mahęts'i a man'da xun ho, gue da hyät'i mazai. ³⁵ O guí es'hü a gní hyuthü nzambüi, janangue'a dın 'da ahü n'da ran t'unni xun ndoho. ³⁶ Pe i jatho ga sethü ts'u, n'dahma da zä ga øthu rá pähä Oja, janangue ga hamhbü a bi ma majuani di 'daju. ³⁷ Nguetho i mam bü ja rá t'ohni Oja:

Mi ts'utho ba ę'a i ja gue ba ęhe,
ya hin da ya'a ba ęhe, ne di 'da ahü a guí tømhbü.

³⁸ Ne nu'u to da 'yęc'yeyi majuanıgä, gue'u ga hocpa yú ts'oqui, ga ęmbi xun ho büya, ne ga un'ndü ra temazai u.

Pe nu'u bi mbengui hin ga numanho u, bi 'yęn Oja. ³⁹ Pe nuju hinga gueju dá penju guepu xcá nuhü ran unbi

mazai. Pe dí ɛc'yeyihũ gue majuaŋi a Oja, janangue'a din jaju ra temazai.

Ne gue'a ná ɛc'yeyihũ majuaŋi a Oja

11 'Be'a nam bõn'a na ɛc'yeyihũ majuaŋi a Oja. Nám bõni, gue dí ɛc'yeyihũ majuaŋi ga ɥãmhũ a ran ho bi xijũ Oja. Ne nam bõni ga ɛc'yeyihũ majuaŋi 'be'a gãtho i ma Oja, madague'bu hin dí nuhũ a. ²Nu ma bombõtãhũ bi hnumanho nguetho bi 'yɛc'yeyi majuaŋi a Oja. ³Dí ɛc'yeyihũ majuaŋi bi 'yõt' Oja yũ ximhãi, madague'bu hin dá nuhu 'bu mí 'yõt'ũ. Nu'bu mí 'yɛna din ja, ya bin ja buya, gue bi 'yõt'e nangue u 'be'a him midí nequi. ⁴Nu'a ra Abel bi un Oja n'da ra 'bõts'e xũn ho xinda gue a bi un a ra Caín, nguetho bi 'yɛc'yeyi majuaŋi a bi xi Oja. Nu'bu mí thãnba a rán t'unni ra Abel, bi fãdi bi numanho Oja a. Ne madague'bu bi du ra Abel, pe tengu 'bu 'bũtho, gue urcahũ 'be'a mí øt'a, gue bi 'yɛc'yeyi majuaŋi a Oja. ⁵Nguetho ra Enoc, bi 'yɛc'yeyi mbo rá mbui a majuaŋi. Janangue'a bi ts'ixpũ ja rá ngu Oja ne him bi du. Ne him bi thĩngua ja ra hãi a, nguetho bi zix'a Oja. Ne i ɛn ra t'ohni: "Nu'bu hin ní ts'its'i, bi hnumanho a." ⁶Pe nu'bu i 'bu a n'da i nde da zõm bu 'bu Oja, pegue da 'yɛc'yeyi majuaŋi i 'bu a, ne da 'yɛc'yeyi majuaŋi din t'un ran ho a to i hon Oja. Nguetho hingui sã da numanho Oja n'da 'bu hingui ɛc'yeyi a majuaŋi. ⁷Bi 'yɛc'yeyi a ra Noé gue majuaŋi a mí xi Oja din ja a ra dãmbunt'i, madague'bu hin ní nu. Ne bi 'yõt'a ra dãbarco bi xifi, guepũ da yãn'ũ i 'bupũ rá ngu. Ne bi 'yɛmbi xũn ho Oja a nguetho mí ɛc'yeyi mbo rá mbui a Oja. Ne gue'a í nequi hing yũ 'yɛc'yeyi gãtho ra ximhãi, jãn í ts'emba u. ⁸Bi 'yɛc'yeyi majuaŋi Oja a ra Abraham. Janangue'a bi bõm 'bu mí zon'na Oja, gue da mba bu ja a ra hãi bi xi Oja gue di unni. Bi nexpũ ja rá hãi zehe, ne him mí paði hapũ man ní mba. ⁹Ne nu'bu mí zõm bu, pe bin 'yotho bu.

Nguetho bi 'yɛc'yeyi majuaŋi gue ja nín zãm bu rá ngu Oja mahɛts'i. Janangue'a bi hyõtho yũ ngum'bõt'e bu. Ne nguetho bi 'yõt'a ra Isaac rá ts'unt'ũ, ne a ra Jacob rá 'beto, gue ne'ũ da gomhũ ra herencia bi sih majuaŋi ra Abraham. ¹⁰Nguetho nu ra Abraham mí tõmi da zõni nín zãm bu ja n'da ra dãhnini gue mahɛts'i, din ja hõn'bu go njãm'bu, gue bi bẽn Oja ne bi 'yõzehe. ¹¹Ne bi 'yɛc'yeyi majuaŋi a ra Sara, ne gue'a í hyãn rá ts'edi Oja a gue dim 'buh rá ts'unt'ũ. Ne him mí sã xtím 'buh rá t'ũhni, gue ya xũm bõmbe. Pe bim 'bu'a rá ts'unt'ũ, nguetho bi baði majuaŋi da 'yõt'a bi man Oja. ¹²Ne nguetho ra Abraham, madague'bu ya xí thoh yũ pa gue mí sã xtím 'buh yũ t'ũhni, pegue bi zõni bim 'buh yãm bom'beto ɛmme xũn ngu, tengu yũ sõ mahɛts'i, o tengu yũ 'bomu bu ja ra ndendeja, gue njongui hãt'i da mbede. ¹³Ne gãtho u bi du 'bu him mani hyãn a ran ho bi xi Oja. Pe tengu'bu mí handi yatho bu bí ja a ran ho bi sifi, nguetho mí ɛc'yeyi mbo yũ mbui gue majuaŋi din t'unni. Janangue'a bin johya 'bu mí bẽnĩ gue da nu a. Jananjabu bi manse tengu'bu bi thotho ua ja ra ximhãi u. ¹⁴Ne nu u im ma tengu na, i udi gue i 'yotho ne i hon man'da ra hãi guepũ din zai. ¹⁵Ne nu'bu xtãm bẽntho a ra hãi bu xpí bõn u, mí sã xtã mbeng mahõn'a u 'bu. ¹⁶Pe mí nde n'da ra hãi man'da xũn ho, gue nde da ma, ra hãi mahɛts'i. Janangue'a bin johya Oja gue da 'yɛmbi yũ Oja u, ne bi hocpa yũ hnini u. ¹⁷⁻¹⁸Ne nu'bu mí ts'ãp rá mbui ra Abraham, gue bi sifi bá si a rá ts'unt'ũ ra Isaac, da mbõspa Oja. Ne mí nde xtã 'yõt'e, nguetho bi 'yɛc'yeyi majuaŋi a Oja, madague'bu bi xifi dim 'buh yãm bom'beto 'bu bi xãnd ra Isaac. ¹⁹Gue'a bi bẽn'a ra Abraham gue i ja rá ts'edi Oja da xox u xũn du. Janangue'a tengutho 'bu bi dãmbẽnĩ bu 'bu u xũn du a ra Isaac 'bu mam bá si mahõn'a a rá ta. Ne n'da ra hmepya bi 'yõt' na.

²⁰Ne nangue a bi 'yęc'yei majuąani ra Isaac gue da gomhbü rán ho Ojå u yú t'uhni, janangue bi sih majuąani ra Jacob ne ra Esaú gue da mba majapi. Ne bi sifi 'be'a bi zånba Ojå n'da ngu n'da u. ²¹Ne ngutho a ra Jacob, bi 'yęc'yei majuąani a ran japi bi man Ojå. Ne ní mba bu da du, pe bi thocpa a ran japi u yú 'beto, gue'u yú ts'unt'u ra José. Ne bi dånde Ojå 'bu mí dospa rá yå rá tøhø a ra Jacob. ²²Ne a ra José bi 'yęc'yei majuąani a bi man Ojå. Janangue'a nu'bu mí ts'utho da du, bi xi u yú menguhü gue yu israel, gue da zøni da mbeng bu yú häi zehē. Ne bi xifi da thux'a ra ánima 'bu bi bøm bu u, gue'a ra José xí du. ²³Ne rá ta ne rá mbe ra Moisés 'bu mim 'buh ra Moisés, bi 'yå'a rá ts'unt'u an hyuzna. Ne him bi numansu a rán t'ędi ra ts'ut'abi gue mí ma xtí tho u yú ts'unt'u yu israel. Nguetho midí nequi din hocjå'i, ne mí ęc'yei majuąani di jamansu Ojå. ²⁴Ne a ra Moisés guexta'a mí ęc'yei majuąani a Ojå. Janangue'a nu'bu mín đan'yohü, him mam bi nde da t'ęmbi rá ts'unt'u a rá t'ixu ra ts'ut'abi bu Egipto, gue xtán zå xtín jase rá ts'edi. Ne gue'a rá t'ixu a ra ts'ut'abi bi đim bu mán t'ągui ne bi tede. ²⁵Pe man'da bi nde 'darbu bin unbahü u yú t'uhni Ojå a ra Moisés nu'u yú menguhü, xinda gue'bu xtán den rán johya ra ximhäi gue ní mba bu da guadi. ²⁶Ne nu'bu mín 'yomfęni ra Moisés, man'da di muui 'bu n'dat'a yun ts'ante da nuui ra Cristo, xinda gue'bu xtí manda 'be'a gätho mí ja bu ra häi Egipto, nguetho man'da mí numanho 'be'a di un Ojå m'bejua. ²⁷Ne nangue bi 'yęc'yei majuąani ra Moisés, janangue'a bi bøm bu ra häi Egipto, ne him bi zu a nán cue a ra ts'ut'abi. Pe bi hyut'an zambui, nguetho bi bądi in 'youi Ojå, madague'bu him mí nu. ²⁸Pe bi 'yęc'yei majuąani a bi xi Ojå a ra Moisés, janangue'a bi 'yøt'a bi xifi, ngue bi manda dí cots'i ra ji bu ja yú 'yøjut'i yu israel. Janangue'a him bi thop yú mbüdi ts'unt'u u yu israel 'bu mam bá ęh

rám 'behni Ojå. Gue'a t'ęmbi ndąbaxjua bi dumi bi 'yøt'u. ²⁹Bu mí 'yęc'yei mbo yú mbui i ja rá ts'edi a Ojå u yu israel, janangue'a bi jap'a Ojå bi xocpa n'da ra 'yu bu ja ra deja, gue bi tho u. Pe nu'bu mí 'yęna ne u xtá 'dax'u yu me egipto, gue'u mí cute, bi comp' ra dehe bi du u baya. ³⁰Nu yu israel bi sifi di thęts'a ra dąhnini Jericó gätho nyoto pa, nguetho ma mbät'i ra jado a ra hnini. Ne nu'a í 'yęc'yei majuąani a Ojå, ne gue'a í yøt' ra jado a 'bu mí gua'a nyoto pa di thęts'i. Ne bi zå bi đap ra hnini u yu israel baya. ³¹Pe mí 'bupu n'da ra xisu gue ra Rahab. Ne madague'bu man ra 'yomt'ęni mam'bet'o, pe hinga ne a bi tho a 'bu mí tho yú menguhü gue him mí ęc'yei Ojå. Ne nu'a í zimmanho u yám 'behni yu israel, ne gue a í fądi mí ęc'yei mbo rá mbui a Ojå. ³²Ne xun ngu mi'da xtán zå xcá xi ahü, pe hinga xøt'a yu ora ga xi ahü, nangue ra Gedeón ne ra Barac, ne nangue ra Sansón ne ra Jefté, ne nangue ra David ne ra Samuel, ne gätho mi'da yu pøngahya. ³³Ne mí ęc'yei majuąani Ojå u, ne gue'a í hyan rá ts'edi Ojå u, gue bi đap yu jå'i mí 'bupu n'danni mi'da yu häi 'bu mín sühmbü. Ne bin ts'ut'abi xun ho. Ne mí ęc'yei majuąani a bi sifi, janangue'a gätho bi zå bi 'yør baya. Ne nu'u mi'da mí ęc'yei majuąani a Ojå, janangue'a him bi za yu dązate. ³⁴Ne him bin zø u mi'da bí thøtpü ja ra orno 'bu ęmme midí thoni nám pa, nguetho bi 'yęc'yei a majuąani u. Ne him bi zå bi tho mi'da 'bu mí t'ęmbi xtá tho nangue ra juai. Ne nu'bu mí güent yú jå'i u mi'da, bi jap'a Ojå bi zaqui. Ne madague'bu him mí ja yú ts'edi u mi'da, pegue tengu'bu ya mí ja yú ts'edi 'bu mí 'yęc'yei majuąani Ojå, ne gue'a í 'da u yu dofui yún suiü. ³⁵Ne mí 'bu i 'da yu xisu 'da'a n'danni, gue xí du yú t'uhni. Pe bi dąmbęni u yú t'uhni 'bu mí 'yęc'yei majuąani u yú mbe. Ne nu'u mi'da bi ndese bi tho nangue'a bi 'benza, ne him bi nde bi goh yú mbui guepü xtá mba

ma thøgue, nguetho bi 'yęc'yei majuaņi da bømanho bu ja ran ðate u, da mba bu ja ra te man'da xun ho. ³⁶Ne nu'a í 'yęc'yei majuaņi u mi'da, ne gue'a í hyät' yan ucpi gue bi t'uspi, ne bi hyät' 'bu mím 'benza, ne'bu bi thu't'i 'da nangue yu cadena ne bi jot'a fädi. ³⁷Ne bi tho u 'da gue bi mba ma bat'ado. Ne nu'u mi'da bi thengui nde nangue ra thegui. Ne mi'da í tho ra juai 'bu mí sifi da mba ma thøgue. Ne mí 'yotho u mi'da, ne í huęhi thoho u, mí he yu xide'yo, nguetho pa ma ucpi. Ne mí sä ran u gue mí pa ma unbi. Ne gätho u bi hyät'i, nguetho bi 'yęc'yei majuaņi a Oja. ³⁸Ne him mí fädi gue man'da xun ho u, pe man'da di muui u xinda gue'u gätho ra ximhäi. Pe ha sä mí 'yotho bu ja yu uhäi 'bu mí 'dagui, nepu ja yu t'øhø. Ne mí 'bupu ja yu hyädo nepu ja yu hyähäi. ³⁹Pe gätho bi hnumanho u nangue bi 'yęc'yei majuaņi Oja. Janangue'a i pa mfęni thoho u. Pe him 'bex bi hyan a bi xi a Oja di unni. ⁴⁰Nguetho xí zän Oja 'be'a man'da xun ho da 'yøt'e nangueju, gue 'darbu ní hamhbu ran ho u mí 'buh maya'bu.

Thocpa thoho ga tenhdu a ma ngurpihu ra Jesús

12 Janangue'a nuju i 'bui xun ngu yu ja'i gue xu 'yurcahu a majuaņi Oja tengu ja dá xi ahü. Janangue'a ga 'ueju ts'u gätho di pajü, ne yu ts'oqui gue tengu'bu an thu't'i ma guahu, n'dahma ga häthu dan tihmbu nangue'a ran taha bin 'daju guepu go him min sä. ²Ne thocpa thoho ga hanthu a ma ngurpihu ra Jesús, janangue'a da zä n'dat'a ga øthu buya. Ne di jaju ga øthu tengu bi 'yøzehe, gue bi 'yęc'yei majuaņi a Oja, ne gue'a í hyät' ran unbi bu ja ra pont'i a. Ne nu'a ran ðate bi nu, yan ðate u yu ts'om'bäi, emme ma ucpi a. Pe him bi zu da nu a tengu a, nguetho mí pađi din ja ran johya m'bejua nangueju. Ne nuya bí 'bupu mahęts'i 'darbu ní mandau

Oja. Ne guepu i sixcahu bu. ³Ne gam bęmhbu tengu bi 'yøt' ra Jesús, bi hyät 'bu mí ts'ui, ne'bu bin unba bu 'buh yu ts'om'bäi. Janangue'a hin dan xømbuihu, ne hin gam bęmhbu gue ga penju. ⁴Pe nu ahü hinga ná es'hu yu ts'oqui guepu gđi tuhu. Pe dami 'yes'hu u, madague'bu gđi tuhu 'da ahü. ⁵Ha gá pumbęnihu a ran zofo gue i xiju Oja, gue yú t'uhni gahü a, tengu mam bu ja ra t'ohni bu i ęna: Ma ts'unt'u i, dami bęni 'be'a dí mbep'a a ni Hmu, gue'bu bi xi i hapu gá 'bedi. Ne xín gui säman'u 'bu bi zu i.

⁶Nu'a ra Hmu i xänba u di huęqui, ne i fe u gätho u i ęmbi yú t'uhni. ⁷Dami hyäthu u yam fei, nguetho gue'u i xän'nahü u. Nu Oja i ęna yú t'uhni ahü. Ne jo'o n'da ra t'uhni gue hin da xänba rá ta nangue yam fei. ⁸Pe nu'bu hin da mbep'ahü Oja, tengu u gätho yú t'uhni i fei, nu'bu, masque hin yú t'uhni ahü 'bu. Guín jahü tengu ra t'uhni gue hinga mfädi to'o rá ta. ⁹Ne man'da, nu'bu mím t'uhnihu, gue'bu mí mbegba ma tahu däm 'buhmbu ua ja ra häi, dá numan-suhü u. Hanja man'da hin dín umhbu da mbegbahü Oja, rá Ta ma mbuihu, janangue ga timhbu ra te ma mbuihu. ¹⁰Nu ma tahu ua ja ra ximhäi bi mbegbahü 'bu n'dandj, gue mím bęni xun ho. Pe nu Oja 'bu i fegbahü, zaj xun ho i ørc-ahü, gue di jaju xtán hothogahü tengu a. ¹¹Majuāni hin dí ęmhbu xun ho a ram fei 'bu ra ora dí sähu a, nguetho xun u. Pe nu'bu bin hoh ma mbuihu nangue ram fei, ne dí 'bumanhohu buya, ne i hu ma mbuihu.

Nts'utho 'bu ga hehmbu rá nde Oja

¹²⁻¹³ Janangue'a dan ęyahü mahøn'a gue ga thoju a rá 'befi Oja, ne hin ga 'uehmbu. Pe ga haqxu ra 'yu xun juāni. Nubuya nu ni guahu guí hęmfu, mí ęna xtá 'uagui, pegue da yaņi, da hya ra ts'edi mahøn'a. ¹⁴Ne gui hyomhbu hin gui dęmhbu n'da ra sui. Ne gui hyomhbu

ra hogambui. Nguetho nu'a hin'yu ra hogambui hin da zä da nu a ra Hmu. ¹⁵Ne 'da gdám fáxta nin 'yomfënihu n'da ngu n'da ahü, janangue'a hin dim 'bu i 'da ahü hin da nde rá mate Oja. Ne xinga n'da ahü din ja tengu n'da rá 'yu ra ts'oqui, gue hin di nequi 'bu rá mbüdi, pe nu'bu bi böts'e din xändi, di ts'on u mi'da büya. ¹⁶Ne dam fähmbü njon dan 'yomt'ënihu. Ne xín ga samhbu a rá mate Oja, tengu bi 'yot' ra Esaú, gue í pä a ra tühü a rán japi mí ñna xti un'na Oja, gue rá mbüdi ts'unt'u ra Isaac. ¹⁷Ne guí pähmbü 'be'a bi 'yot' ra Esaú, gue m'bejua bi nde a ran japi mí ñna xti un'na rá ta. Pe him mam bi zä bi un'na. Ne ts'edi bin zoni, pe him bi ñni 'be'a xta 'yot' mahön'a gue xta hyän'a. ¹⁸Gam bëmhbu 'be'a bi 'yot' yu israel, bi zöm bu ja n'da ra t'öhö ua ja ra ximhäi, gueru bi de ra sibi nts'utho, ne bi 'bexui yu güi tengu 'bu ra xui, ne bin ja ra ndönthi 'bu mi sih yän t'ëdi Oja u. Pegue n'da ra hmepya a tengutho bu rá ngu Oja gue ëmme xun duxqui. ¹⁹Ne bi 'yöh ra thuxi, ne rá nde Oja bi 'yö u. Ne nu'bu mí 'yö a rá nde u yu israel, ëmme bi 'yäh ra mate gue hin da 'yöh mahön'a, nguetho ëmme bin su. ²⁰Him mí hä'ti da 'yö a ra nde bi xifi, bi 'yëna: "Xinga n'da ra ja'i ne xing yu zu'uë da zä da däcua, nu'bu da däcua, 'bexque da tho, ne da mba ma 'ye'mado o gue da mba ma sunza." ²¹Ëmme nts'utho 'be'a bin ja bu. Nese ra Moisés bi 'yëna: "Dí fet'i gue dín su." ²²Pe nuju ya njuantho rá hnini Oja bu mahëts'i dí cuthu, i papu ma mbuihu, gue Oja zai 'bui. Ne i t'ëmbi ra t'öhö Siön a rá hnini Oja, ne i t'ëmbi Jerusalén bu mahëts'i. Ne dá sømhbu bu 'buh yám 'behni Oja mahëts'i gue yu mahuähi thoho, gueru di munts'i i thände Oja ëmme di johya. ²³Ne dá cuthu bu an thuts'i ma thuhuhu bu mahëts'i, gueru dám petihu gätho to'o bi hyän ra herencia bi un Oja. Ne dá cuthu bu bí 'bu Oja ra Ze'mi di juämbi

gätho. Nepu 'buh yá mbui u i tu, gue nu'u bi t'ëmbi xun ho 'bu mí hoc'a Oja. ²⁴Ne dá cuthu bu 'buh ra Jesús ma hocpatehu bu bí 'bu a i örcahu ran hoqui ma'da'yo. Ne dí cuthu nangue rá ji ra Jesús 'bu mí tho, í pungahu Oja a. Janangue'a man'da xun ho i xiju rá ji 'bu mí tho, xinda gue'a rá ji ra Abel 'bu mí tho, nu'a i ma di ünba a to bi hyo a. ²⁵Janangue'a i jatho dam fähmbü hin ga hehmbü a rá nde a in zoju ya. Gam bëmhbu him bi zä bi zo a ran ünbi u bi mbesta a rá nde Oja, 'bu mí ts'ocua ja ra ximhäi. Janangue'a 'be xingui ts'u da zä ga sohmbu ran ünbi 'bu ga festahu a Oja, nguetho mahëts'i bu in zoju ya. ²⁶Nu'bu mí man yun t'ëdi Oja bu ja ra t'öhö, bi japi bi 'yan ra häi. Pe nuya i ën Oja: "Man'dandj ga japi di 'yáni, pe hinga hön ra häi, pe ne mahëts'i," bi 'yën Oja. ²⁷Ne nu'a 'be'a gätho hingui du, da mba ma bünt'i. Ne din zam bu u hingui sä da mba ma 'ueque, gue nu'u 'be'a gätho bi zän Oja gue din zam bu. ²⁸Ne bin 'daju bu di manda Oja gue hingui sä da mba ma 'ueque. Janangue'a ga xihmbu jamadi Oja, ne ga thändehu ngue ga numansuhu ne ga suhu. Ne gue'a numanho a büya. ²⁹Nguetho nu ma Ojahü di juadi 'be'a hingui numanho tengu ra sibi.

Ga öthu a dí numanhoju Oja

13 O guí ëts'a gnán hueju n'da ngu n'da ahü tengu'bu guidín cuhu. ²Ne guim bëmhbu guí säyabahü ja ni ngumbü to'o da zöm bu. Ne nu'u 'da njabu mí ö'te, bi zin u 'da yám 'behni Oja bá nexpu mahëts'i ne him mí pa'di. ³Ne dami bëmhbu u yu ofädi, ngue tengu'bu n'da gnan ofädithohu. Ne guim bëmhbu u bi mba ma ünbi, nguetho ne ahü i ja ni ja'ihu gue sä da mba ma ün'ni ahü. ⁴Ne gätho ahü guin numansuhu a ran thäti gá 'yöthu ni xisuhu, ne a bi 'yot'u mi'da. Ne gam 'bumanho nangue nin thätihu, njon di ts'on a. Nguetho di ünba Oja u to'o da 'yot' ran 'yomt'ëni, ne u hinga na

din thąti, ne ı xun thąti nu'bu i ıt' ran 'yomt'ęni. ⁵Ne 'yo guı numanhohu xun ngu ra mbeti. Pe gan johyahı nangu hangu ts'u i ja ahı. Nguetho: "Njam'bu ga hec'ahu, thocpa thoho ga jamansu ahı," bi 'yęn Oja. ⁶Janangue'a sä dan johyahı 'bu dı ęmhbu:

I faxcahu ra Hmu,
ne hin ga suhu 'be'a da zä da 'yörcahu yu
ja'i.

⁷Dami bęmhbu 'be'a bi 'yıt'u yu ngurpi gue bi xi ahı rım hman Oja. Ne guim bęmhbu 'be'a bi bōni nangu ra te man nım 'bu ı. Ne gui thojı a bi 'yut'ahu, nangu bi 'yęc'yei majuani a Oja ı. ⁸Nu ra Jesucristo hingui dim pädi, gue'bu go maya'bu, nehya ne gätho yu pa hōn'bu go njam'bu. ⁹Janangue'a hin gan hyehmbu da ts'ix ahı bu ma'ueni, gueru i hman yım hma 'dahma 'dan'yo ne hingam fadi. Pe nu'a nı bęmhbu rı mate Oja gue'a nı zac ma mbuihu a, xinda gue'u yun t'ędi gue 'be'a i ts'i. Nguetho njo'o to'o xı zac yı mbui 'bu supı 'bu ja a i si. ¹⁰Pegue i jajı n'da ran ts'ihme, tengu ra hmepya gue ra 'bōts'e mı ıt' yu mbäja bu ja ra nijı maya'bu, him mı ja ran t'ędi da zi. ¹¹Pe nu rı hmumbäja yu israel 'bu mı mbōspa Oja nangu yu ts'oqui, bi dexpu mbo a rı ji ı yu zu'ue, gueru ja ra cuarto man'da xun dıxqui. Pe nu yı ngō ı yu zu'ue mı zō bu ndehnini. ¹²Ne gue'a bi 'yıt' ra Jesús, bin unbi bi du bu ndehnini bu 'buh yu israel. Ne gue'a rı jise í hoc yu ja'i. ¹³Pe ga mbähä ga tenhdu bu ndehnini bu 'buh ra Jesús, tengu'bu n'da na 'bengadahı bu ma'ueni. ¹⁴Nguetho nuua ja ra ximhäi hin'yu ua n'da ma hninihu gue din zı xun ho. Pe dı homhbu ra dıhnini gue njam'bu da gua a, gueru nın zamhbu bu. ¹⁵Ne nde'bu thocpa thoho ga thądehu Oja nangu

ma ndehu, ne ga xihmbu ra jamadi. Ne di thoc'a mam hmamhbu a ra Jesucristo, tengu'bu di un Oja ma 'bōts'ehı. ¹⁶Ne hin dam pumbęnihu a na ıt'hu ran ho, ne hin dam pumbęnihu ga comhbu 'be'a jajı, nguetho ne'u tengu'bu yu 'bōts'e i numanho Oja ı. ¹⁷Ne gui 'yōthu a xi a ni ngurpihu, ne gui paımbu ja yın t'ędi da xi ahı 'be'a gui 'yōthu. Nguetho i fıt'a ni mbuihu ı, ne i jatho di dıp Oja ra güenda nangu ahı. Gui 'yōthu a dın johya ni ngurpihu, ne hin da du yı mbui. Nguetho nu'bu hin gui 'yōthu a, xın da bōmanho ahı 'bu. ¹⁸'Yäfu rım fäts'i Oja nanguecähe, nguetho n'dat'a dım bęmhbe ga tenhde a, ne dı nde ga ıt'he xun ho gätho. ¹⁹Dı ä ahı ra mate, gue ęmme gui 'yäfu Oja di jajı ga mbagä bu n'dihi.

I äp rın japi Oja ı yı cu

²⁰Nu Oja ra hocpate a, bi xoxpu 'bu ı xun du a ma Hmuhu ra Jesucristo, nu'a di jamansuc ma mbuihu. Ne nu'a rı ji í hoc'a ran hoqui njam'bu da guadi. ²¹Ne dı äp rı mate Oja da 'yıt'ahu hin hapu gui 'behmbu, n'dahma da zä gui 'yōthu rı pähä a. Ne dı äp rı mate da 'yörcahu 'be'a gätho i nde a rı ts'edi ra Jesucristo. Ga numansuhu Oja gätho yu pa mazı. Ne hōnt'a gam bęmhbu a. ²²Ma zi cu ahı, dı ä ahı ra mate hin gan xōmbuihu gui 'yōhmbu na ran zofo, nguetho nuna ram hma dá ot'ahu hingui ngu 'be'a ma. ²³Ja n'da ram hma dı nde ga xi ahı, nu'a man 'yohuhu ra Timoteo ya bi so'ts'i. Nu'bu da zōcua n'dihi, ga six 'bu dá mba bu. ²⁴Zenguagahu ts'u bu gätho ni ngurpihu, ne gätho ı yu cu gue ma mi'yęc'yeihu. Nehya bá nexpu Italia i pen'nahı ran zengua. ²⁵Ne dı äp rın japi Oja nangu gätho ahı. Ne hōnt'a dı xi ahı ya.

SANTIAGO

Ra søcuq bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago

Ran zengua

1 Nugä drä Jacobogä, rá 'yëhëgä Ojä ne ma Hmuhü ra Jesucristo. Ne hönbu go hapü gá mbähä n'da ngu n'da ahü, dí zengua ahü ma meni ahü, ngue n'dat'u mam bombötahü ü 'de'mayoho yú ts'unt'u ra Israel.

Di 'dajü ran 'yomfëni Ojä

²Ma zi cu ahü, nde'bu dan johyahü 'bu dí sähü yün ünbi, hönt'a go man ünbi dín nuhü. ³Nguetho dí pähmbü nu'bu da ts'äc ma t'ëc'yëihü, gue'a ní jaju ga häthü xün ho a. ⁴Pe i jatho ga häthü xün ho ne hin gan suhü, ne gue'a dín te ma mbüihü a, ne di hajü xün ho ra ts'edi, ne nte ga 'behmbü büya. ⁵Pe nu'bu hin dí pähmbü nda'a xün ho ga øthü, ga äfü Ojä ran 'yomfëni ne di 'dajü a. Nguetho di unni xün ho to'o da 'yäpi, ne hin di japi da mbe'ts' rá sä n'da. ⁶Pe jatho n'dat'a gam bëmhbü 'bu ja 'be'a dí äfü, ne hinga 'dahma'dan'yo gam bëmhbü. Hin ga øthü tengu ra t'øthe bü ja ra daðadehe, hönbu go hapü ní 'yen ran ðahi. ⁷Nu ra ja'i i øt'e tengu a, sä im bëni di un'na i äp a Ojä, pe nte di unni. ⁸Nguetho 'dahma'dan'yo im bëense, ne hingui sä n'dat'a da 'yøt'e. ⁹Pe ëmme di johya n'da zi hyoya 'yëc'yëi, nguetho i pädi ëmme xün ngu di muui bu nan nu Ojä. ¹⁰Ne'a ra membeti 'yëc'yëi, ëmme di johya 'bu mi bædi hinga gue'a rá mbeti ní numanho Ojä a, ngue nu rá mbeti tengu yú døni ü yü paxi i høe. ¹¹Ngue nu'bu xpám böx ra hyadi ëmme xüm pa, di hmang yü paxi ne i høh yú døni büya, ne him man di necmanho. Din jabü n'da ra membeti 'bu hönt'a ra mbeti in numanho, madague'bu di thoqui dim pëfi, pe di 'bedi 'be'a gätho i pe'ts'i.

Ga häthü 'bu bi ts'äju

¹²Nu'bu ga häthü yün ünbi, dan johyahü büya. Nguetho nu'bu mi ts'äju ne dá häthü, ya din 'dajü ra temazäi, tengu bi man Ojä di 'dajü 'bu hönt'a gam bëmhbü a.

Dím bënsehü yü ts'oqui

¹³Nu'bu 'bu'a n'da da bëni da 'yøt'a n'da ra ts'oqui, pe hin da 'yëna Ojä bi bënbi. Nguetho xün ho Ojä ne hingui xifi da 'yøt' ra ts'oqui n'da ra ja'i, ne xín da zä da si Ojä da 'yøt' ra ts'oqui. ¹⁴Pe n'da ngu n'da yü ja'i 'bu im bëni da 'yøt' yü ts'oqui, pe bin 'yørpazehë nangue rán 'yomfëni se. ¹⁵Ne nu'a 'be'a bi numanho se, ne nu'bu mi bëni da 'yøt'e, ne gue'a dí mbüxca yü ts'oqui rá mbüi a. Ne nu'bu mi 'yøt'u yü ts'oqui mi bëni, ne man'da bi thoqui bi 'yøt' büya, ne gue'a dí nu ran ünbi mazäi a büya. ¹⁶Ma zi cu ahü, hin dan hyäzehëhü 'bu dí øthü yü ts'oqui, gue'a hin gam bëmhbü Ojä di 'becpahü. ¹⁷Nguetho xün hotho 'be'a gätho di 'dajü Ojä, ne hönt'u gätho xün ho bí nexpü bí 'bu Ojä, ngue bi zän yü nyot'i ua ja ra häi. Nu'u ja'bü di 'beh yün nequi 'bu xü 'bät'u, pe nu Ojä njäm'bü di 'beh ran ho. ¹⁸Rá pähä zehë Ojä bi xändgahü 'bu má hämhbü rá m hma majuani, ne yú t'ühni gahü a büya. Janangue'a man'da xün hoju xinda gue'u mi'da gätho bi 'yøt'e.

Dan xähmbü ram hma ne ga øthü yün thehü

¹⁹Gue'a dí pähmbü a, ma zi cu ahü. Janangue'a dan ëhya dan xähmbü a rá m hma, xinda gue'bu go dan yäsehü, ogue ga ëmhbü go dí päsehü ngue dan junthü. ²⁰Nguetho nu'bu dadín junthü, hingui sä ga øthü 'be'a nde Ojä. ²¹Pe ga eshü a ná øthü yü ts'oqui, ne ran ts'o zäi dá bëmhbü. Ne hin dan 'yëzehëhü. Janangue'a da zä ga cüt' ma mbüihü a ram hma, tengu'bu n'da ra hmudä

da thupɛ, ne din te bu. Ne gue'a dí pɔcpa ma mbuihu a buya. ²²Pe hinga hɔntho dan xáthohu ram hma. Nguetho dán hyázehehu 'bu dí m bɛmhbu hin'yu man'da ga ɔthu. Pe i jatho thocpa thoho ga ɔthu yún thehu a ram hma dadín xáhmbu. ²³Nguetho nu'bu dí ɛmhbu dadín xáhmbu ram hma, ne hin dí ɔthu yún thehu, dadí pumbɛni thohu a dán xáhmbu 'bu. Tengu'bu dí hɛthu ran hyɛdá ma hmihɛ, ne hin dí zámhbu bu. ²⁴Dá nuhma a ma hmihɛ, pe 'bex dá pumbɛnihɛ 'bu má 'uehmbu. ²⁵Pe nu'bu dan zámhbu a ra 'da'yomhma, gue'a di zeju ga ɔthu yún thehu a. Ne nu'bu zai dí ɔthu a, ne hin dí pumbɛnihɛ a, di jɔcpahu Oja buya nangue 'be'a gátho dí ɔthu. ²⁶Nu'bu sä ɛna ɔrpa rá 'befi Oja n'da, ne hin di jamansu 'be'a ma, din hyázehɛ 'bu, ne nte ní mbat'a ní 'yɔrpa rá 'befi Oja 'bu. ²⁷Pe nuna majuaɛni rá 'befi Oja ma Tahu da numanho 'bu ga fáxhu yu hyoya t'uhni, ne yu xisu xun du yú ndø, ngue in nu ran unbi. Ne nde'bu dam fásehɛ hin di ts'onga man 'yomfɛnihɛ rán t'ɔt'e ra ximhái.

Hin ga huandahu to'o gan numanhohu

2 Ma zi cu ahɛ, nu'bu dí ɛc'yɛihɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo ngue mixte xun ho a, nde'bu ga ɔthu tengu i ɔt'a, ngue hin ga huandahu to'o dín numansuhɛ. ²Xi'bu da zøm bu ja mam petihɛ n'da ran 'yohu i fo rá 'ye ram fo'ye ɛmme xum hmadi, ne mahotho rá he. Ne da zøm bu n'da zi hyoya hingui ho rá he. ³Ne man'da gan numanhohu a mahotho rá he, xinda gue'a n'da zi hyoya. Ne ga ɛmfu a mahotho rá he: “Nu'i n'yø, damin säya ts'u ua ja ran thuts'i,” ga ɛmfu. Ne nu'a zi hyoya buya: “Nu'e, damím 'bäh nu ogue damí hyuh nu häi ja rá hyo ran thuts'i,” ga ɛmfu a buya. ⁴Ha hin dí m bɛmhbu ngue yoho man t'ɔt'ehɛ 'bu dí samhbu a nan hyoya u 'da, ne nu'a na membeti

u 'da, gue'a na ɛspahu u. Ne guexta'a ra ts'oqui dí ɔthu 'bu dí huandahu a dín numanhohu. ⁵Ma zi cu ahɛ, damí 'yøhmbu na ga xi ahɛ. Ha him bi huan Oja u xun ngu i hyoya bu na nu ra ximhái, ngue da dín a man'da di muui, ngue da gomhbu yún japi u di un yú t'uhni Oja. Ne gue'a bi ma majuaɛni di un'ndu to'o gátho da bɛn a. ⁶Pe nuya gá 'yasábahu yu hyoya. Ha hin dí pámhbu ngue gue'u yu membeti di un'gahɛ, ne i sixcahu bu ja yu ngunts'ut'abi. ⁷Ha hinga gue'u yu membeti dí øhmbu im man ra ts'ore nangue rá hoga thuhu ma Hmuhɛ ra Cristo. ⁸Pe: “Ga huɛc ma mija'ihɛ tengutho bu na huɛczechɛ ma ja'ihɛ.” Guehna xun ho ga ɔthu na, nguetho rán t'ɛdi ra Cristo mixte thoho a, tengu man t'o'ti bu rá m hman Oja. ⁹Pe nu'bu hinga gátho yu ja'i dadí hueju, ra ts'oqui a dí ɔthu 'bu, ne dín dupatehu a ran t'ɛdi ngue im ma gátho 'da i gu bu dán hueju. ¹⁰Pe dín ndehɛ made tho ga ɔthu gátho rán t'ɛdi Oja. Pe madahont'a n'datho rán t'ɛdi Oja hin dá ɔthu, ya dín dupatethu gátho rán t'ɛdi Oja 'bu. ¹¹Ngubu dí ɔrpa hu yún t'ɛdi Oja ngue bi 'yɛna: “O guí ɔthu ran 'yomt'ɛni,” ne: “O guí hɔcpahu rá te ni mija'ihɛ,” bi 'yɛna. Madague'bu hin dí ɔthu ran 'yomt'ɛni, pe dí hɔcpahu rá te ma mija'ihɛ, guemhma dín dupatethu gátho rán t'ɛdi Oja 'bu. Nguetho n'dat'a Oja bi ma gátho yún t'ɛdi. ¹²Pe nu'a rán t'ɛdi ra Cristo, gue'a di zeju ga ɔthu yún thehu. Ne gue'a rán t'ɛdi dí 'yá ngahɛ Oja a 'bu dá ɔthu o hin'na. Janangue'a ga jamansuhɛ a dí m mamhbu ne'a dí ɔthu. ¹³Ne nu'bu him bi 'yøt' ran huɛcate n'da, ne hingui ngu 'be'a dí huɛc Oja a 'bu bi juanbi. Pe nu'bu bi 'yøt' ran huɛcate n'da, da bømanko 'bu bi juanba Oja a.

Hingui ho 'bu nte n'youi yun t'ɔt'e rá t'ɛc'yɛi n'da

¹⁴Ma zi cu ahɛ, 'be'a gue ní mba a i ɔt' i 'da sä ɛna ja yú t'ɛc'yɛi, pe hingui ɔt'u

yún thehu. Hin da yarı Oja n'da 'bu sä ęna ja rá t'ęc'yęi. ¹⁵⁻¹⁶ Xi'bu 'bu'a n'da ma cuhu ra 'yáhe ne sä ra thuhu. Ne ga ęmfu: "Ní mba, bá he ni he, ne bán sihme, da hyu ni mbui," ga ęmfu. Pe nte dá unhdú 'be'a honi. 'Be'a gue ní mba a dá ęrpahu 'bu. ¹⁷ In jabu n'da 'bu hingui ęt' yarı t'ęt'e rán säui rá t'ęc'yęi, nu rá t'ęc'yęi nte di muui, tengubú n'da ra du ngue hingui di 'yáni. ¹⁸ Pe nu'bu gui 'yęnjü: "Nu'í ja ni hogant'ęt'e, pe nugáhe dí ęc'yęi mbo ma mbuihe." Ne ga xi'ahu býa, damí 'yurca ni t'ęc'yęi ngue nte n'youi nin t'ęt'ehú, gan nugá. Nugá da zá ga ut ahu yarı t'ęt'e dí ęt'á, janangue'a di nequi ma t'ęc'yęigá ngue majuani a. ¹⁹ Guí pąhmbú i 'bu Oja, pe hin dí gua a zi ts'u. Nguetho ne'u yu zıthú i pądı i 'bu Oja, pe ęmme di fet'i, nguetho yún suiú Oja u. ²⁰ Gyú 'yambuiú, ha hin guí pąhmbú ngue xingui ts'u nte di muui ni t'ęc'yęiú 'bu hin te guí ęthú. ²¹ Nde'bu gam bęmhbu ts'u nangue mam bombótahú ra Abraham. Ja bi nequi a xmi pą Oja xun ho 'bu mi 'yót'a bi xifi, ngue bi gąxpú ja ra do a Isaac rá ts'unt'u, ngue ęna xtá hyo xtí un'na Oja. ²² Nangue bi 'yęc'yęi mbo rá mbui, bin ja ra ts'edi býa ngue da 'yót'u yún thehu. Janangue'a rám pe ra t'ęc'yęi u yarı t'ęt'e. ²³ Ne gue'a mi mam bú ja rám hman Oja, bi 'yęna: "Nu ra Abraham bi 'yęc'yęi a bi man Oja, janangue'a bi 'yęmp Oja xun ho," ne bi 'yęmbi rá amigo xun ho Oja býa. ²⁴ Dí pąhmbú ya, i ęmp Oja xun ho n'da ra ją'i 'bu ęt' rán säui rá t'ęc'yęi, ne hinga sä da 'yęna ęc'yęi Oja. ²⁵ Ximangutho a Rahab, ngue ra xisu ząi min 'yomt'ęni mam 'bet'o. Pe bi 'yęmp Oja xun ho 'bu midí nequi rá t'ęc'yęi, 'bu mi 'yót'a ran ho bi 'yót'e, ngue bi jamansu u yu 'yęc'yęi 'bu mi mba bá ąspa rá hnini. Ne bá uti n'dan'yo ra 'yu bá hąx 'bu mam bá pengui, janangue'a him bi mba mfent'i u. ²⁶ Ja ga pąhmbú býa ngue hingui ho rá t'ęc'yęi n'da 'bu hingui ęt'u yún thehu,

tengu n'da ra ją'i xun du ngue hin'yú bú rá mbui.

Ga samzehe ma janihu

3 Ma zi cu ahu, nde'bu hinga gátho dan xánbatehu bú ja ram peti. Nguetho dí pąhmbú Oja da nu 'be'a dí ęthú, ne nuje, man'da da 'yángahe Oja, xinda gue'bu hin xcán xánbatehe. ² Ne gátho gahú xun ngu yu nidi ja'bu dí ęthú yu ts'oqui. Pe nu'bu 'bu'a n'da xinga n'da ra ts'oqui im ma, ya xun te xun ho rá mbui a, ne i pądı di jamansu xun ho gátho i ęt'a 'bu. ³ Tengu'bu dí cąrbahú yún ts'are yu fani, da 'yót'a dí xihmbú býa, ne hinga hont'a rá nde di 'bá't'i, pe 'da dí 'báthoho. Ngutho 'bu i samzehe rá jani n'da, ne hinga hont'a rám hma da bądı da ząmmi, pe da da bądı di jamansu xun ho gátho i ęt'e. ⁴ Ne tengu ra dąbarco, madague'a xú ndoho, ne ts'edi ran dąhi i joni, pe ęmme zicue a ní mba ma 'yoni, pe hontú go da ndepe dí mba a di 'yoni. ⁵ Ngutho ma janihu, zicue, pe ęmme xun ngu da bóni nangue 'be'a da ma. O tengu'bu n'da ra despi zicue, pe ęmme xun ngu 'be'a da 'yudi, ne da zá da 'yu a n'da ra xanthó xú ndoho. ⁶ Nguetho ma janihu tengu'bu n'da ra sibi. Ne man'da xun ts'o ęt' ma janihu xinda gue'a ma 'yęhú ogue ma guahú. Ne gue'a ní ts'oni gátho dí ęthú a, ne di xąnd ran ts'o gátho ra ximhái, ngue di bęnba a ra zıthú. ⁷ Pe nu yu ją'i man'da da zá di maxubi hont'a go má zate ne yu doja ne yu pozú ne yu huą. ⁸ Pe nu rá jani n'da, njo'o to da zá di hąt ra 'yu. Ne i hote, tengu n'da ra pozú, ęmme in cue, ran dąte a rá nde. ⁹ Nangue ma janihu sä dí ęmhbu dí ęspahú Oja ma Tahu, pe ne dí áfu ra 'yąnthi ma mijá'ihu. Pe nu'u, bi zán'na Oja u, bi ndepe dim 'bui tengu tho Oja u. ¹⁰ N'dat'a ma ndehú ná yáhu 'bu dí ęspahú Oja ne'bu dí áfu ra 'yąnthi ma mijá'ihu. Pe ma zi cu ahu, hingui sä ga ęthú tengu a. ¹¹ Ha i sä 'darbu da böhmi ra dehe xun ho a ra dehe xun xą. ¹² O

'be'a di ja yu za'ixi, ma zi cu ahü, ha ne'u yu peni i zupü. O xi n'da ra zabort'i, ha zupü yu ixi. Xíngui sä 'darbü da bõhmi ra dehe xun ho a hingui ho.

Bí nexpu bí 'bu Oja ran 'yomfëni xun ho

¹³Nu'bu dí pãhmbü ran 'yomfëni, pe ga uhmbü 'bü, nangué ran hocja'i ga øthü, ne hin dan 'yëzehehü, guepü da fãdi majuani i ja man 'yomfënihü. ¹⁴Pe nu'bu xun ju dí m bënba ma mijã'ihü nangué ran ts'eya, ne dadí mispahü, ne sä dí ãmhbü ja man 'yomfënihü, pe ra fehni a dí m mamhbü 'bü. ¹⁵Pe nuna ra ts'on'yomfëni na him bí nexpu bí 'bu Oja, pe bi nequida ua ja ra ximhäi, ne dá bense ma mbuihü, ne ra zïthu bi bëngahü tengu na. ¹⁶Nguetho nu'bu dí øthü ran ts'eya, ne dí n de dam mixtehü, nu'bu, dí øthü gãtho yu ts'oqui 'bü, ne yu sui. ¹⁷Pe nu ran 'yomfëni di 'daju Oja, n'dat'a gam bëmhbü, ne ga hocpahü rá mbui ma mijã'ihü, ne gan numanhohü ü, ne din ja man huëcatehü, ne ga fãxhü ü, ne hin da goh ma mbuihü 'bü ja a dí xihmbü ü, ne hin ga häthü ü. ¹⁸Pe nu'bu jante thoho ga hocpahü rá mbui ma mijã'ihü, dí øthü tengu'bü dí pomhbü ra hmudã dí bõx ran ho 'bü.

Hin ga øthü rá pãhä ra ximhäi

4 Ha hin guí pãhmbü hapü di nequi ü yun sui guí øthü, ne yun heque. Ha hinga gue'ü di ho ni mbui zehëhü a gnín sühmbü. ²Nu'a hin ní zã gui ãmhbü a guín ndehü, gue'a gnín hote thohohü a. Ne gue'a ran ts'eya a gnín sühmbü 'ne gnín tunhdü, nguetho hingui sä gui tãhmbü a guín ndehü nangué ni pãhä zehëhü. Pe hin guí ãmhbü ngue hin guí äfü Oja. ³Pe madague'bü guí äfü Oja a guín ndesehü, pe hin di 'da'ahü, nguetho hingui ho guím bëmhbü, guín nde gui xãnd ni pãhä zehëhü. ⁴Sã guí ãmhbü hõnt'a Oja guím bëmhbü, ne ya guí ten

thohohü ra ximhäi. Ha hin guí pãhmbü gadín sühmbü Oja 'bü guín numanhohü ra ximhäi. ⁵Uague guí ãmhbü säti thoho bi man rá t'ohni Oja ngue bi 'yëna: "Pe ãmme dí n ndepe da bëngui, janangue'a dá un ma Hogandãhi di huëc'ü, ne di jamansup yá mbui," bi 'yë n Oja. ⁶Pe di zet'a ni mbuihü Oja, n'damhma da zã hõnt'a guim bëmhbü a. Janangue'a ãn Oja, di un rá mate n'da 'bü hin din 'yëzehe, pe da zü a n'da 'bü din 'yëzehe, i ãn rá t'ohni Oja. ⁷Damin unsehü ya ngue di manda ahü Oja, ne dami sühmbü ra zïthu, da 'dagui nangué'ahü. ⁸Zã damim bëmhbü ngue 'darbü guí 'bühmbü Oja, ne zã da hyut'a ni mbuihü büya. Dami 'yeshü yu ts'oqui guí øthü, ne hingui yoho da bën ni mbuihü. ⁹Pe i jatho da du ma mbuihü nguetho dyü ts'om'bãi hü. Ne dan zomhbü, hingui sä dan thethohü. Nu ma thedehü dim pommi ra ts'oni, ne nu man johyahü dim pommi ra dumbü. ¹⁰Ne ga øthü ngue hin'yü ma ts'edi zehëhü bü ja rá hmi Oja. Ga äfü ra punbi, janangue'a di pungahü ne di jaju dan johyahü büya.

Hin dan c'ãman'ühü

¹¹Ma zi cu ahü, o gadín c'ãman'ühü, nguetho nu'bu gadín c'ãman'ühü, masque guím bëmhbü hingui ho rán t'ëdi Oja i ãna dan huëjü. Ne nu'bu hin dí øthü rán t'ëdi Oja, ãna gue'bü jase man t'ëdihü 'bü. ¹²Pe hõnt'a n'da sä di 'daju yun t'ëdi, nguetho Oja a, ne hõnt'a sä da yan'a n'da ne i sä di jua'a n'da. Pe ha dí m bëmhbü dyü ojahü ngue sä ga ãmhbü ja yá ts'oqui ü 'da.

Hin dí hand bü ní 'yëh man zaquihü

¹³Mbãhä dan 'yomfënihü ts'ü ya, nguetho dí ãnthohü: "Nuya ogue nixudi ga mbãhä n'danni, dam 'bühmbü n'da jeya bü, ne dam pehmbü, ga tãhmbü," dadín 'yëmfü. ¹⁴Pe hingui sä gam mamhbü tengu a, nguetho ya hin

dí p̄hmbu 'be'a ga øthu, ne hin dí hand bu ní 'yeh man zaquihu. Tengu tho n'da ra güi, guín nu, jabu, ne xø gán nu, hin'yu bu. Njarbu n'da ra ja'i. ¹⁵Pe nde'bu ga emhbu: "Nu'bu da nde Oja, dam 'buhmbu ts'u, ne din ja 'be'a da zä ga øthu buya." Guehna gam mamhbu na ya. ¹⁶Pe dán 'yexehhu 'bu hin dá äfu Oja 'be'a da zä ga øthu. Pe ra ts'oqui a. ¹⁷Nu'bu dí p̄hmbu a ran ho, ne hin dí øthu a, ra ts'oqui a 'bu.

N'da ran zofu i sih yu membeti

5 Damin 'yomfenihu ts'u gyu membetihu, gan zombhu ne ga mbahmbu nguetho nts'utho ra 'yanthi guin nuhu. ²Nu'a 'be'a gä guí peshu tengu'bu xu 'ya bu nam ben Oja, ne ni hehu tengu'bu xun za yu zu'ue. ³Nu ni mbetihu xun ts'om bu na nu Oja a, nguetho nin ts'iyatehu a gní t̄mhbu u, ne hin gä p̄hmbu nda'a xun ho xquí jafu. Ne gue'a dí jua ahü a tengu'bu ra sibi. Ne tengu'bu guidí munshu a ran unbi guin nuhu 'bu ran zegui. ⁴Gä hyät ni mbefihu hin gä juarpahu yün zäbi 'bu min xopu ni huqihü. Ne nu'a ran zäbi gä cønba ni mbefihu, ne gue'a dí yap ahü a. Ne nu'a rá ts'oni ni mbefihu bi 'yø Oja tate thoho rá ts'edi, ne da hyä ra güenda nangu'e. ⁵Nu'ahu gám 'buhmbu nangu'e nin johya zehhu nguecua ja ra ximhäi gyú ziyatehu. Ne bi zac ni mbuihu tengu n'da ra ts'udi. Pe gue'a dín ja'ahu tengu'bu ran thots'udi 'bu rán zegui ra pa. ⁶Ne nu'ahu guí cothu fädi u nte in dupate, ne xø guí hohu buya, ne hin di mu.

Ga häthu 'be'a i t'ørcahu

⁷Janangue'a ma zi cu'ahu, nu'bu i t'ørcahu a, pe hin dan xombuihu, ne ga t̄mhbu gue'bu go bá eh ma Hmuhu ra Cristo. Tengu'bu dí tuhmbu yu hmudä ua ja ra häi, dí t̄mhbu hont'bu go njam'bu ba eh ra 'ye, di hoqui 'be'a gä xtá tuhmbu buya. Ne din ja a mi numanhohu din

ja buya. ⁸Janangue'a ga sethu hin dan xombuihu, nguetho ya him maya'a ba eh ra Hmu. ⁹Ma zi cu'ahu, hin ga emhbu rá ts'oqui na n'da ma cuhu 'bu dín nuhu yun unbi, ne xømhma di unghu Oja. Pe guim emhbu mi ts'utho da zø'a ra ze'mi ya. ¹⁰Ma zi cu'ahu, gam emhbu gue bi hyät yun unbi u yú pongahya Oja, ne ngutho ga häthu u. ¹¹Nguetho dí p̄hmbu majapi u i hät yun unbi. Xtá øhmbu ngue bi hyät yun unbi a ra Job, ne xun ngu ran ho bi t'ørpa m'bejua. Nguetho nu'a Oja xun ngu rán huçate ne xun ngu rá mate. ¹²Hnehi thoho hin ga uaspahu rá thuhu Oja a mam hmansehü, xín ga ndønbahe rá thuhu 'be'a man'da jua ja ra häi ngue ga emhbu di zerca mam hmansehü. "Ha guí ex'yei a dí xi'i uague hin'na," ga emthohohu. Janangue'a hin di unghu Oja.

Dan yahu Oja

¹³Nu'bu dín nuhu ran unbi, dan yahu Oja 'bu. O nu'bu dadín johyahu, dan tuhmbu n'da ra thuhu ngue dí espahu Oja. ¹⁴Nu'bu xun ujü, ga xihmbu yu ngurbi bu ja ram peti ba eh da 'yap rá mfäts'i ra Hmu, ne da jajü ra aceite nangu'e rá thuhu ra Hmu. ¹⁵Ne Oja di 'uec'a ran u dí hemfu, nguetho dá ex'yeihu ngue majuani da yanju 'bu má äfu a. Ne nu'bu ma ts'oquihu a dán hyenhdu, pe di pughu. ¹⁶Ne dan xih ma ts'oquihu n'da ngu n'daju, janangue'a da zä dan 'yäfu rá mate Oja n'da ngu n'daju, ne nu'bu xun u n'da da yap buya. Nguetho xun ngu rá ts'edi da 'yot' Oja 'bu da 'yap a majuani n'dat'a Oja im beni, ne gue'bu di benba Oja a i ädi. ¹⁷Tengu a ra Elías, nu'a n'da ra ja'i thoho tengu gahu, ne bi hyah rá mbui bi 'yap Oja ngue hin din 'ye. Ne him bin 'ye ua ja ra ximhäi gätho nhyunjeya ne n'dato zana. ¹⁸Ne xø bin yau Oja mahøn'a ngue bi 'yap ra 'ye. Ne bá penh'na Oja ra 'ye, ne bi bøx yu hmudä ua ja ra häi buya. ¹⁹⁻²⁰Ma zi

cu'ahɯ, nu'bu n'da ra 'yɛc'yɛi da 'uepu ja
 ra 'yu xɯn juɯni, ne nu'bu da zä ba sihu
 mahøn'a, ga pɯhmbɯ ngue dá yɯnbahu

rá te a xí 'uegue. Ne madague'bu xɯn ngu
 yá ts'oqui, pe bi mba ma punbi.

1 PEDRO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

1 Nugä drá Pedrogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Dí penh'nahü ra sɔcuɔ gyü 'yɛc'yɛihü ra Cristo, n'da'a n'danni gä mbähä ja ra häi Ponto nepü Galacia nepü Capadocia nepü Asia nepü Bitinia. ²Nu ma Tahü Ojä maya'bu thoho bi huancahü, ne bi zänni da 'yørcahü yá t'uhni gahü. Ne bi 'uega ma mbuihü a rá Hogandähi Ojä, ne bi mbän rá ji nangueju a ra Jesucristo, guepü nan zä ga øthü a i xijü. Dí äp'a Ojä ngue man'da gui hyámhbü rá mate, ne man'da da hyu ni mbuihü büya.

Ga tafu ran ðate

³Jamadi Ojä, ngue nu rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo, ne rá Ojä a. Nguetho xün ngu rán huçcate bi jaju däm 'bühmbü ma'da'yo. Nuya dí pähmbu gan nuhü ran ho mazä, nguetho bi ðambëni ra Jesucristo. ⁴Ne nuya dí tømhbü ü yü erencia di 'daju Ojä ngue m'be'ts'i bü mahɛts'i, ne njäm'bü dim 'bedi, ne njäm'bü din ts'oni. ⁵Ne nuya i fäjü Ojä nangue rá ts'edi, nguetho dí ɛc'yɛihü a. Ne ya i sänni da yänju xün ho 'bü bi zøn ra pa ran zɛgui. ⁶Ne nu'bü dí m bëmhbü ya, ne guehya ní 'daju ran johya, madague'bü da du ma mbuihü bü na sähü hont'a go man ünbi 'da yü pa ya, 'bü da 'yɛn Ojä. ⁷Tengu ra oro i ts'ä ngue ra sibi ngue din hogui. Ne ngutho ma t'ɛc'yɛihü i ts'ä, ne man'da di muui a xinda gue'a ra oro ngue dim 'bedi. Janangue'a di necmanho ma t'ɛc'yɛihü 'bü bá peng ra Jesucristo, ne da numanhoju, ne di 'daju ran ho, ne 'darbü dam 'bühmbü büya. ⁸Ne nuya madague'bü hinga nán nuhü ra Cristo, pɛ ɛmme

guín numanhohü a. Ne madague'bü hin guín nuhü a ya, pɛ guí pähmbü majuani a. Janangue'a ɛmme dadí johyahü, tengu tho'bü ya dí 'bühmbü ra Cristo bü mahɛts'i. Ne hin di jua ü mam hmansehü gam mamhbü a ran johya. ⁹Nguetho ya dí d'ümi dí hämhbü a dí tømhbü, ngue da yänju Ojä. ¹⁰Guehna bi 'yo't'ü yü pøngahya maya'bu ngue da yänju rá mate Ojä. Ne bi hyädumbüi min nde xtám badi xün ho 'be'a nam bøn a ram hma bi 'yo't'ü. ¹¹Min nde xtám badi jam'bü din ja a, ne nda'a ní pa din ja a bi man rá Hogandähi ra Cristo mi o yá mbüi. Nguetho bi bënëni da 'yo't'i 'be'a da 'yot' ra Cristo 'bü bi zøhø, ngue da nu ran ünbi ngue da tho, ne da t'ɛspa 'bü m'bejua. ¹²Pɛ bi xi Ojä ü yü pøngahya ngue hin da bəse, xinga gue'ü yü jai'ü mi 'bühmbü, pegue gue'a go i siju a ya nangue ran ho ma'da'yo. Ne nu'ü to bi xiju na, bi ma nangue rá Hogandähi bá penpa Ojä. Ne'ü yüm 'behni Ojä mahɛts'i ɛmme in nde da badi 'be'a nam bøn a i siju ya.

I xijü Ojä ngue xtán hoju

¹³Pɛ nuya dan sähü ga øthü a rán thehü a dí tenhdü, ngue ga samzehe ma mbuihü 'be'a gätho dí m bëmhbü. Ne hont'a rá mate Ojä ga tømhbü di 'daju 'bü bá ɛh ra Cristo. ¹⁴Ne ga øthü 'be'a i xijü Ojä, tengu yü t'uhni i øt'a i xih yá ta. Ne hin ga øthü tengu mi øthü mam'bet'o ngue ma pähä zehéhü 'bü nte mi pähmbü. ¹⁵Pɛ gä xtán hotho ga øthü, nguetho xün hotho Ojä ngue bi zoncahü bi 'yøt'e yá t'uhni gahü a. ¹⁶Tengu nt'o't'i: "Xtán hotho ahü nguetho xün hotho gä," bi 'yɛn Ojä. ¹⁷Pɛ nu'bü dí yähü Ojä, dí ɛmfü ma Tahü. Pɛ gam bëmhbü njuantho da gurcahü 'be'a dá øthü n'da ngu n'daju. Janangue'a dam fähmbü ngue gan numansuhü Ojä gätho yü pa dí 'bühmbü ua ja ra ximhäi. ¹⁸Nguetho dí pähmbü bi yänju Ojä nangue yün t'øt'e bi xänga ma tahu säti thoho. Pɛ hing ra mbeti í yänju

a, nu'a dim 'be'a. ¹⁹Pe bi yañju ra Cristo 'bu mi du ngue bi mbän rá ji, ne hont'a da zä di pø a n'da a. Nguetho xun hotho ra Cristo, tengu n'da ra de'yo mi man Oja maya'bu ngue da 'bøts'e, pe gue'a hing ra mbedi ne xun hotho. ²⁰Nu ra Cristo bi ts'änni din yante 'bu hin ní 'yøt' ra ximhäi a Oja. Ne ran zegui ya ja bi nequi ua ja ra ximhäi nanguēju. ²¹Ne nangué ra Cristo bi zøcua, gue'a dá ɛc'yéihü Oja ya, ngue bi xox a ra Cristo 'bu mi du, ne bi 'yɛspi. Janangue'a dí pañmbü majuani di 'daju rán ho Oja dí tømhbü ya. ²²Nuya nangué rá Hogandahi Oja dá tenhdü ram hma majuani, ne gue'a dán hoju a. Ne gue'a dán zä ya majuani ga huç ma cuhu. Janangue'a mpähä thoho dan huçju n'da ngu n'daju nangué gätho ma mbuihu. ²³Nguetho dám 'buhmbü ma'da'yo nangué rá m hman Oja da hyät'i mazai a, ne njam'bu di 'beh rá ts'edi a. Pe nu ma tehu bi 'dac ma tahu ne ma mbehu, hinga gue'a da hyät'i mazai a. ²⁴Ne nt'o'ti:

Tengu yu paxi thoho yu ja'i,
ne gätho xun ho 'be'a pe'ts'i tengu yú ðoni
u yu paxi.
Pe nu yu paxi di hmangui, ne yú ðoni i
høe.

²⁵Pe nu'a rá m hman a ra Hmu njam'bu
dim 'beh rá ts'edi.

Gue'a ran ho ma'da'yo i siju a.

Nu'a ra Cristo tengu n'da ra do

2Jatho ga eshu gätho ran ucate ne ra fehni ne'bu yoho ma mbuihu, ne ga eshu ran ts'eya ne ran c'ate. ²Ne tengu yu 'uere ngue ma'da'yo bim 'bui, ngue emme i hon ra xi'ba da zi, ne ngutho ga øthu, thocpa thoho ga homhbü rá hogamhma Oja, ngue dín te xun ho ma mbuihu a. ³Nguetho ya dá tømhbü a rá mate Oja nangué rá m hma, ne dá pañmbü ngue xun ho a. ⁴Ne man'da gam bømhbü ga cuathu ra Cristo xun ho, nu'a bi 'daju ra te. Madague'bu i pa ma ucpi, tengu'bu

n'da ra gaðo di bunt'a n'da ra do, pe Oja bi huahni man'da di muui bu da thøh rá ngu. ⁵Tengu'bu n'da ra do man'da di muui a ra Cristo bu ja ra ngu, ne nuju i pa ma cuati gahu büya, tengu'bu dyu dohu, da 'yøju rá ngu Oja ngue hin di nequi. Ne yú mbäja gahu Oja, nguetho dí unhdü Oja yan t'unni gätho ma mbuihu. Ne di thocpa a rá Ta man t'unnihu a ra Cristo, janangue'a da numanho Oja u. ⁶Ne nt'o'ti maya'bu bu ja rá m hman Oja nangué 'be'a da t'ørpa ra Cristo. Bi 'yøn Oja:

Tengu'bu drá ngurpagado dá huahna
n'da ra do man'da di muui, ne dá
høpu ja ma dongu bu Sión, nubü
hapu ja ma ts'edi, bi 'yøn Oja.

Ne nu'a to'o da guat'a, hin da mbe'ts' rá
sä 'bu bi nu ran juñbi,

bi 'yøn Oja. ⁷Neju xun ngu dadí
muhu nguetho dí cuathu a ra Cristo.
Pe madague'bu hin da guat'u 'da, pe
guexta'a din ja tengu bi man Oja, ngue
bi 'yëna:

Madague'bu him bi numanho u 'da yu
gaðo a ra do,
pe da gopu ja ma dongu, ngue man'da di
muui 'bu da thøh ma ngu,
bi 'yøn Oja. ⁸Ne man'da mi hma:

Nu'a ra Cristo tengu'bu n'da ra do ngue
di ferpü rá gua n'da, ne dim 'berü,
bi 'yøn ra t'ohni. Ne bi ts'anbi dim 'berü,
nguetho hinguin nde da 'yɛc'yɛi ram hma
nangué ra Cristo.

Yú t'uhni gahu Oja

⁹Pe nuju, Oja bi huacahu bi 'yørc-
ahu tengu'bu n'da'bui gahu, ma'ueque
ma mbuihu. Ne gätho gahu dyu mbäja
gahu bi 'dac ma ts'ediü Oja, ne yú mbeti
gahu a. Nguetho in nde ga uhmbü ngue
mixte xun ho Oja, ngue bá jugahu bu
ja ra 'bexui mi 'buhmbü, ne bi zixcahu
bu ja rán nequi mahotho ya. ¹⁰Nu'bu
mám'bet'o mi 'buhmbü tengu'bu dyu hy-
oya t'uhnihu, ne nuya dí 'buhmbü yú

t'uhni gahũ Ojã. Pẽ nu mãm'bet'o him mi pãhmbũ rá mate Ojã, pẽ nuya dá hãmhũ rá mate Ojã ya.

Ga humbi ga øthũ ngue yú mbefi gahũ Ojã

¹¹Ma zi cu ahũ, ẽmme dadí huẽc'ahũ. Janangue'a nts'edi dí xi'ahũ ga øthũ tengu'bu hin dyũ menguhũ ua ja ra ximhã, hin ga øthũ rá pãhã ma nyon 'yomfẽnihũ ngue i ørcahũ ran sui ma mbũihũ. ¹²Ne thocpa thoho dam fãhmbũ dan 'yomanhohũ, nguetho in nuju u hingui pã Ojã. Ne madague'bu i ẽnju dyũ ts'om'bãihũ, pẽ xømhma thoho da zøn ra pa da 'yẽspa Ojã 'bu bi nu ran hocjã'i dí ørpahũ. Nguetho da zã da xocpa yú mbũi Ojã u. ¹³Ne ga øthũ a im man a ra ts'ut'abi ngue i 'bet'o ua ja ma hãihũ, janangue'a da hnumanho ma Hmuhũ ra Cristo bũya. ¹⁴Ne'ũ mi'da to'o gãtho bi un yãn t'ẽdi ra ts'ut'abi, gãtho ga ẽc'yẽihũ u. Nguetho i ja yú ts'edi di unba u to'o øt' yũ ts'oqui, ne da numanho u to'o øt' ran ho. ¹⁵Nguetho ne'a Ojã rá pãhã a 'bu dí øthũ a, ne gue'a dí 'yẽts'u yũn c'ãte im man u yũ 'yãmbũ bũya. ¹⁶Nuya hingui ørcahũ ra ts'edi ga tenhdũ yãn t'ẽdi Ojã, nguetho in ndeju mpãhã thoho ga tenhdũ. Pẽ hin gam bẽmhũ gue'a ní jajũ ga øthũ yũ ts'oqui a, pẽ man'da ga øthũ ngue yú mbefi gahũ Ojã. ¹⁷Ne gan numanhohũ gãtho yũ jã'i, ne ga huẽc ma mi'yẽc'yẽi hũ, ne gan numansuhũ Ojã, ne ga ẽspahũ ra ts'ut'abi i 'bet'o ua ma hãihũ.

Ga øthũ tengu bi 'yøt ra Cristo bin unbi nangueju

¹⁸Gyũ 'yẽhẽhũ ne gyũ mbefihũ dami 'yẽc'yẽi ni hmuhũ 'bu gadí zehmbũ u. Ne'ũ yũ hocjã'i ne'ũ yũ ts'om'bãi 'bu di un'nahũ, gãtho guin numansuhũ u. ¹⁹Nguetho man'da da numanho ahũ Ojã 'bu gui hyãthũ yũn unbi 'bu nte man ts'o gã 'yøthũ, pẽ bi un'nahũ nangue guí tenhdũ Ojã. ²⁰Pẽ nu'bu gan nuhũ ran unbi

nangue ma ts'oquihũ, ne ga hãthũ, pẽ hin gam bẽmhũ ga tãhmbũ n'da ran ho nangue'a. Høntho dá jut ma ts'oquihũ. Pẽ nu'bu ga hãthũ ran unbi nangue ran ho dí øthũ, da numanhoju Ojã. ²¹Ojã bi zãnni ga hãthũ yũn unbi tengu ra Cristo, bi nde bin unbi nangueju, ne bi 'yurc-ahũ 'be'a ga øthũ. ²²Nguetho nu ra Cristo njãm'bu bi 'yøt' yũ ts'oqui, ne njãm'bu bi man yũ fehni. ²³Ne nu'bu mi ts'ani, njãm'bu bi dãdi. Nu'bu mi mba ma ẽpĩ, him bi ma dí co'ts'i. Him bi zu da zan yũ jã'i, nguetho bi bãdi Ojã da numanho a. ²⁴Nu rá jã'i zehẽ ra Cristo bi nu ran unbi nangue ma ts'oquihũ 'bu mi 'dømp'u ja ra za. Ne gue'a í thøgahũ ma ts'on 'yomfẽnihũ a, nguepũ da zã ga øthũ ran ho ya. Nu yũn unbi bi zã 'bu mi tho, gue'a í yãnju a. ²⁵Nuju dá 'behmbũ ra 'yu, tengu yũ dẽ'yo. Pẽ nuya bá penjũ bu 'bũh ma mbãndẽ'yohũ, nu'a i fãrca ma mbũihũ.

Ran zofo bi sih yũ xisu ne yú ndø

3 Nu'ahũ gyũ xisuhũ, gui 'yẽspa ni ndøsehũ n'da ngu n'da ahũ. Ne nu'bu 'da ni ndøhũ hinguin nde da 'yẽc'yẽi rãm hman Ojã, pẽ nu'bu bi nu guí 'bũmanhohũ, xømhma thoho da zøni da 'yẽc'yẽi u, ne hinga hnehi thoho ja a gui xihmbũ 'bu hinguin nde da 'yøde. ²Nguetho da nu ahũ gadĩm fãhmbũ ngue guĩn numansuhũ Ojã, ne hin gui 'yomt'ẽnihũ. ³Ne nu'bu guĩm bẽni gan hoczehẽhũ, pẽ nangue ni mbũihũ. Ne hin guim bẽmhũ nangue 'be'a gã i ja'ahũ thi ngue dí necmanho ahũ, ogue ni yãhũ, ogue ni hehũ gui hoju, ogue yũ thebe, ogue yũ ts'angu. ⁴Pẽ gan hoczehẽhũ ngue ni mbũihũ, ngue di necmanhohũ bu dá nu Ojã, ngue hin di nequi, ne nu'a njãm'bu dim 'be a. Ngue'a hin gan 'yẽzehẽhũ, pẽ gan johyahũ nangue Ojã. Ne ẽmme xũn ngu di muui bu nam bẽn Ojã a. ⁵Ne njabũ mi øt' yũ xisu mi 'bũh maya'bu, ngue gue'ũ yũ 'yẽc'yẽi mi numansu Ojã, nu'ũ

mi hoczehe yú mbui ngue mi numansu yú ndø. ⁶Tengu ra Sara bi 'yəc'yęi a rá ndø ngue ra Abraham, ne bi 'yęmbi rá hmu. Nuya tengu'bu yú t'ixu ahü ra Sara 'bu guí øthu 'be'a mi øt'e, ngue thocpa thoho gui 'yøthu ran ho ne nte gui suhü. ⁷Ne ngutho dí xi'ahü, man 'yohü ahü, dam 'búmanhohü ma xisuhü nangue ran 'yomfęni bi 'daju Oja. Ga pařmbü hin'yü yú ts'edi yú ja'i ü yü xisu, janangue'a ga faxhü ü. Ne gan numansuhü ü, nguetho n'dat'a rá mate Oja i conhui rá xisu n'da ran 'yohü, ngue n'dat'a ra te ma'da'yo. Ne nu'bu hin dam 'búmanho ma xisuhü, hin da 'yømanho ma ndehü Oja 'bu.

Ga øthu a di bęnga ma mbuihü Oja

⁸Ne gátho gahü n'dat'a gam bęmhbu n'da ngu n'daju, ne gam bęmhbu tengu'bu 'da dá sähü 'be'a i sä a n'da. Ne dan huęjü n'da ngu n'daju, ne din ja ma yembuihü, ne hin dan 'yęzehehü n'da ngu n'daju. ⁹Ne hin ga cospahü ran ts'o 'bu 'bui to da 'yøcahü ran ts'o, xín ga cospahü ran ts'ante 'bu 'bo'o da zanjü. Pe ga äfu ran japi tengu thoho i øcahü Oja, bi zoncahü di 'daju rán japi. ¹⁰Nguetho nt'o'ti:

Hønt'a go to'o in nde dim 'búmanho, ne da nu yü pa xün ho,
pe i jatho da ząm rá jani nangue ran ts'o,
ne xín da man yü fehni.

¹¹Ne da hye a ran ts'o, da 'yøt' ran ho.
Ne hin da nde dim 'büh yün suihü, pe emme da hyoni 'bepü dí hocpa rá mbui rá mija'iu.

¹²Nguetho nu ra Hmu in numanho ü to i øt' ran ho,

ne i ømanho 'bu ja a äpi,
pegue da zü ü øt' ran ts'o,
bi 'yęn rá t'ohni. ¹³Pe to'o maha di un-gahü 'bu dan ęhya ga øthu ran ho. ¹⁴Pe madague'bu ga sähü ran ü 'bu dí øthu ran ho, pe gue'a man'da ná řimhbü rán ho Oja a. Janangue'a hin ga suhü 'bu in nde di piju ü 'da, xín da du ma mbuihü.

¹⁵Pe høntho gan numansuhü ra Cristo mbo ma mbuihü, ngue ma Hmuhü a. Ne thocpa thoho dan sähü ga xihmbü 'be'a dí ęc'yęihü 'bu 'bo'o da 'yängahü. Pe jante thoho ga xihmbü ne gan numansuhü ü. ¹⁶Ne thocpa thoho ga øthu a di bęnga ma mbuihü Oja. Janangue'a da mbe'ts' yú sä to'o di c'aman'ü ran ho dí øthu 'bu dí tenhdü ra Cristo. ¹⁷Nguetho man'da xün ho 'bu gue'a ran ho ná sähü ran ünbi, 'bu da nde Oja, xında gue'bu ga sähü ran ünbi nangue ma ts'oqui zehehü. ¹⁸Ne'a ra Cristo bin ünbi, ne njam'bu bi 'yøt' yü ts'oqui. Pe n'dandj thoho bi du nangue ma ts'oquihü, guejü dyü ts'om'bäihü, nguetho bi nde da zix-cahü bu bí 'bu Oja. Ne majuani bi tho rá ngøc'yęi, pe nu rá mbui guexta'a mi 'bui.

¹⁹Ne nu rá mbui ra Cristo 'bu mi du, bi mba bi zop yú mbui ü xün du ngue ofädi.

²⁰Ngue yú mbui yü ja'i nangue ü ngue him bi 'yęc'yęi Oja 'bu maya'bu thoho. Pe Oja mi tø'mi xtá 'yęc'yęi gátho ní 'yøt' ra barco ra Noé. Guepü bi zä bin yąn ü zi hyąto nja'i thoho, bi bong 'bu min ja ran ts'embi, nangue ra dehe ra dąmbünt'i.

²¹Ne nu ran xixyą nam bøni, nejü dám pomhbü ran ts'embi nangue bi dąmbęni ra Jesucristo. Ne nu ran xixyą hinguin nde da ma ngue i pa m'be't'e ma ja'ihü ngue ra häi, pe nam bøni dí äfu Oja di hoga ma mbuihü. ²²Ne nuya, nu ra Jesu-cristo bi mba mahęts'i, darbü di mandai bu ja rá ts'edi Oja. Ne nu'ü gátho yü ts'edi i 'bui i su a ra Cristo, nguetho hønt'a i ja rá ts'edi xinda gue'ü yüm 'behni Oja mahęts'i ne yü zįthu.

Dan darbahü rá mate Oja

4 M'bet'o thoho dan sähü din ünba ma ngøc'yęihü tengu ra Cristo, ne gue'a ní täc yü ts'oqui a. Nguetho nu'a to bin ünba rá ngøc'yęi, him man da nde yü ts'oqui a. ²Ne gátho mi'da yü pa dí 'bühmbü ua ja ra ximhäi, hin dám 'bühmbü nangue ma pähä zehehü, pe

dam 'bühmbu ga øthu rá pähä Oja. ³Dá xøt'a dá øthu rán t'øt'e ra ximhäi, midí hohu ran 'yomt'eni, ne mi øt' ma pähä zehehu, ne mi minhdu, ne madín sixhu bu ja yu calle ne mi mbahmbu bu, ne dam munshu bu dam minhdu, ne mi thandehu yu pøte, pegue Oja him bi zänni ga thandehu u. ⁴Ne nu'u 'bucua ja ra ximhäi hingui sä da badi hanja hin dí øthu ran tonto tengu i øt'u, janangue'a i sanju u ya. ⁵Pe Oja di unba u to i sanju, nguetho di juamba Oja u 'bui ne'u xun du. ⁶Ne nu yu ja'i xun du ya, bi sih ran ho ma'da'yo 'bu mi 'bui, ngue'a í zä bi un Oja ra te yú mbui u, madague'bu ya xun du yú ngøc'yëi. Ne gue'a rán säui nangue yú ts'oqui, nangue gätho yu ja'i i tu. ⁷Nuya bi zøn ra pa ran zegui. Janangue'a dan 'yomfënihu xun ho, ne ga samzehe ma mbuihu, ngue da zä thocpa thoho dan yahu Oja buya. ⁸Ne m'bet'o thoho ga øthu ngue emme dan hueju n'da ngu n'daju. Nguetho nu'a to'o ja rán huçate, di punba rá ts'oqui rá mijaj'ui, madague'bu xun ngu yú ts'oqui. ⁹Dan säyabahu n'da ngu n'daju bu ja ma ngumhbu nangue ma pähä zehehu. ¹⁰Ne 'da dam faxtahu n'da ngu n'daju nangue rá 'befi Oja 'dahma 'dan'yo bin 'daju, gue dan darbahu a rá mate Oja 'dahma 'dan'yo ngue dá hamhbu. ¹¹Ne nu to bin t'un ra 'befi da mamp'a rám hman Oja, da ma tengu'bu da guese Oja da ma. Nu to bin t'un ra 'befi da mbäx'u mi'da, da mbäts'i nangue ra ts'edi xun ho bi un'na Oja. Ngue'a da nde dí 'yëspa Oja a 'be'a gätho øt'e, nangue dí tenhdu ra Jesucristo, nu'a mixte thoho, ne i ja rá ts'edi gätho yu pa mazaj.

Gan nuhu ran unbi nangue dí tenhdu ra Cristo

¹²Ma zi cu'ahu, hin ga hyonya thohohu 'bu i ts'aju yun unbi nts'edi, ne hin ga emhbu, Hague in ja a ya. ¹³Pe dan johya thohohu, nguetho dí comhbu

yün unbi ra Cristo. Ne nu'bu bi nequi xun ho rá ts'edi, man'da xun ngu ran johya gan nuhu buya. ¹⁴Nu'bu pa ma uguigahu nangue dí tenhdu ra Cristo, pe majapi gahu, nguetho mixte thoho rá ts'edi rá Hogandahi Oja dín nuhu buya. Ne madague'bu di ucpa ra Cristo u 'da, pe nuju dí eşpahu a. ¹⁵Pe nu'bu gan hotehu ne gam pëhu, ogue n'da ran ts'o ga øthu, ogue sä dan thinthu 'be'a øt' ma mijaj'ihu, ga pe'ts' ma sähu 'bu, ne gan nuhu ran unbi nangue a ra ts'oqui dá øthu. ¹⁶Pe nu'bu dín nuhu ran unbi nangue dí tenhdu ra Cristo, hin ga pe'ts' ma sähu 'bu. Pe ga emfu jamadi Oja, ngue dí pahmbu ngue dí tenhdu ra Cristo. ¹⁷Nguetho bi zøn ra pa ya di dumi øt' rán ts'embi Oja. Pe rá mbadi thoho gahu i øcahu ran ts'embi, ngue yú t'uhni gahu a. Pe ts'utho dín nuhu. Pe nu'u hingui eşc'yëi rám hman Oja, xun ngu 'be'a gä da nu u 'bu bi zøn ra pa da 'yøt'e xun ho rán ts'embi Oja. ¹⁸Ne emme xun ngu yun unbi gan nuhu bu dí pøju Oja, ngue dyu 'yëc'yëihu, nguetho ja'bu n'dandí hin dí øhmbu a i xiju. Ne 'buh mi'da 'be xingui ts'u nde da 'yøde, ne i san Oja. Ne nu'u hin da zä dim ø u. ¹⁹Janangue'a nu'bu dí sähu yun unbi bi zangahu Oja, pe ga däh ma mbuihu Oja di jamansuju. Ne njam'bu da hyegahu, nguetho gue'a bi 'daju ra te. Ne ga thoqui ga øthu ran ho.

Di jamansu yú de'yo Oja u yu ngurbi

5 Nuya n'da ram hma dí xi'ahu, yú ngurbi ahü yu 'yëc'yëi. Necä drá ngurbigä, dá nuse ra Cristo 'bu mi du, necä ga comhbu ran japi din 'daju m'bejua. ²Ma mi ngurbi ahü dyu mbände'yohu, dí xi'ahu ya, jatho ga jamansuhu yú de'yo Oja, nguetho 'yo ma güendahu ga jamansuhu u. Ne hin gam bëmhu i t'øcahu ts'edi, pegue gam bëmhu ma pähä zehehu ga øthu. Ne hin nangue a din jurgahu ngue dyu ngurbihu, pe nangue a dín numanho sehu

a. ³Ne hin ga sũthohũ yũ t'ũhni Ojã hapũ dí 'bũhmbũ n'da ngu n'dajũ, pe janate tho ga uthũ ra 'yu nangue man t'õt'e zehẽhũ. ⁴Ne nu'bu bi nequi ma Hmuhũ dyũ mbãndeyohũ, di 'dajũ ran jãpi ngue ga tãhmbũ, ngue hin jãmbũ din thegue. ⁵Ngutho ahũ man 'yohũ ahũ, dami 'yẽc'yẽihũ 'be'a im man yũ ðãc'yẽi ngue ni ngũrbihũ. Ne gãtho ahũ gan umhbũ da si ahũ n'da ngu n'da ahũ. Ne njãmbũ gan 'yẽzẽhẽhũ, nguetho:

Da zã Ojã a din 'yẽts'i,
pe di un rá mate a to'o hin din 'yẽts'i.

⁶Janangue'a ga øthũ ngue hin'yũ ma ts'edi zehẽhũ bu ja rá hmi Ojã, gam bẽmhũ hõnt'a ja rá ts'edi xĩnda gueju. Janangue'a da 'yẽsca zehẽhũ Ojã 'bu bi zõn ra pa. ⁷Ne ga xihmbũ Ojã gãtho ma dumbũihũ, nguetho di jamansujũ a. ⁸Damín äthãhũ xũn ho, ngue damím fãhmbũ, nguetho nu man sũihũ ra zĩthu i 'yo ua, tengu n'da ra zate i 'yo, in cue, i honi to'o da za. ⁹Pe dami sũhmbũ a ra zĩthu nangue rá ts'edi Ojã guí ẽc'yẽihũ. Ne gam bẽmhũ ngue n'dat'ũ yũn unbi dín nuhũ ma mi'yẽc'yẽihũ ngue gãtho ra

ximhãi. ¹⁰Pe nu Ojã ẽmme xũn ngu rá mate, bi zoncahũ ga comhbũ rá ts'edi mixte gãtho yũ pa mazãi, nangue dí 'bũhmbũ ra Cristo. Pe m'bet'o thoho dan unbahũ ts'ũ, ngue di hoga ma mbũihũ Ojã, ne di hãt ra ts'edi ma mbũihũ, ne di jajũ dan zãmhũ xũn ho bu. ¹¹Nu Ojã nte hẽmbi, gãtho da zã da 'yõt'e, gãtho yũ pa mazãi. Ne gue'a gam bẽmhũ a ya.

Rãn zẽgui ran zengua

¹²Dí penh'nahũ ra søcuã i ja ua, ngue da gãx a ra Silas, nuna n'da ma cuhũ ngue da zã ga ẽc'yẽihũ a man a. Nuna ra søcuã ja ua, hingui ngu 'be'a ma, n'da ran zofo thoho, ne dí xi'ahũ majũãni rá mate Ojã a guí tenhdũ. Janangue'a damín zãmhũ bu. ¹³I penh'nahũ ran zengua ni cuhũ i 'bũcua Babilonia, nthahni nangue Ojã, tengu ahũ. Nehna ra Xuua Marcos di zengua ahũ, tengu'bu ma ts'unt'ũ na. ¹⁴Ne zãi gan zohmbũ n'da ngu n'da ahũ nangue ran huẽcate. Ne dín nde da hyũ ni mbũihũ nangue guí tenhdũ ra Cristo. Ne gue'a gam bẽmhũ a ya. Hõnt'a dí xi'ahũ ya.

2 PEDRO

Ná yoho ra søcuq bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

1 Nugä dra Simón Pedrogä, rá 'yëhgä ra Jesucristo, ne ma 'bäigä'be a. Dí penh'nahü ra søcuq ja ua, ngue gätho n'dat'a dí çc'yëihü a bi zängahü Ojä. Ne 'da nan zimanhogdahü Ojä, nguetho 'da í hoga thohohü ra Jesucristo, nu'a ma Ojähü a ne mam pørpatehü a. ²Dí äp Ojä man'da gui pähmbü a, ne ma Hmuhü ra Jesús. Ne man'da gui hyämhbü rá mate, ne man'da da hyu ni mbühü buya.

Nu Ojä i ørcahü dan jahü tengü a

³Nu rá ts'edi Ojä bi 'daju 'be'a gätho ga homhbü ngue dam 'bühmbü ra 'da'yom'bui, janangue'a bi zä bü dá tenhdü Ojä. Nguetho dá pähmbü a bi zonc-ahü 'darbü dam 'bühmbü bü bí ja rá ts'edi mixte. ⁴Ne nangue rá ts'edi i ørc-ahü ran ho mixte thoho ngue mím ma, nguetho i ørcahü dan jahü tengü a, ngue in yänjü bü ja rá ts'o'yu ra ximhäi i øt' ran ts'iyate. ⁵Ne nu'bü dí pähmbü in yänjü Ojä nangue ra ts'o'yu, emme ga hädumbühü ga øthü 'be'a mangua 'bü. Ya dí çc'yëihü rá mate bi hogahü. Pe hinga hont'a, nuya ga øthü yu hogant'øt'e. Ne hinga hont'a ga øthü yu hogan t'øt'e, pe man'da ga homhbü dan xähmbü ga pähmbü rá 'yu Ojä. ⁶Ne hinga hont'a dan xähmbü rá 'yu Ojä, pe man'da ga samzehe ma mbühü. Ne hinga hont'a ga samzehe ma mbühü, ne man'da ga sethü. Ne hinga hont'a ga sethü, ne man'da hont'a Ojä gam bëmhbü. ⁷Ne hinga hont'a ga øthü ngue gam bëmhbü Ojä, ne man'da ga fäx ma mi 'yëc'yëihü. Ne hinga hont'a ga fäx ma mi 'yëc'yëihü, ne man'da ga huejü gätho yu jä'i. ⁸Ne nu'bü emme ga humbi ga øthü u im man-

gua, dyu hoga mbefi gahü a ma Hmuhü 'bü, ne da zä ga fäx ma mi jä'ihü buya, nguetho dí päh ma Hmuhü ra Jesucristo. ⁹Pe nu'bü hin ga øthü u im mangua, hin dí cuthü xun ho ran nequi ma mbühü 'bü. Nguetho dí pumbëni thohü ngue m'be't'e ma mbühü nangue yu ts'oqui mi øthü. ¹⁰Pe ma zi cu'ahü, emme ga hädumbühü ga uhmbü ngue yü thahni gahü Ojä, ngue bi zonc-ahü a. Ne nu'bü din jabü ga øthü, hin hapü ga tanjü 'bü. ¹¹Ne din johya Ojä 'bü dá cuthü bü di manda rá ts'edi mazäi a ma Yäntehü ma Hmuhü ra Jesucristo buya. ¹²Janangue'a thocpa thoho dín nde ga bën'nahü na mangua, madague'bü guí pähmahü a, ne guí zänthü bü ja ram hma majuäni ngue bi si ahü. ¹³Pe man'da xun ho 'bü ga thoqui ga 'yomfëni ahü, ngue gätho yu pa dí 'bücä ua gätho ma ngøc'yëi, ga ja ahü guim bëmhhü a dá xi'ahü. ¹⁴Nguetho mits'ütho da zøn ra pa ngue ga soh ma ngøc'yëi, ngubü bi xicä ma Hmuhü ra Jesucristo. ¹⁵Janangue emme dí humbi dí xi'ahü, n'damhma thocpa thoho guim bëmhbü a 'bü dá mbagä.

Dá nuhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsehe

¹⁶Nugä xtä xi'ahü nangue rá ts'edi ma Hmuhü ra Jesucristo, din ja 'bü bá çcua mahøn'a a. Hinga ngu mi'da yu jä'i im bënse 'da yu cuento ngue ní hyät'a n'da. Pe nu'a dá nuhe, gue'a dím mamhbe a. Ne gue'a xtä xi'ahü a, nguetho dá nusehe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsehe. ¹⁷Gue'bü má øhmbe n'dandj rá nde Ojä bí 'yëh mahëts'i mixte thoho, ne gue'a í 'yëspa a rá Ts'ünt'ü 'bü mi 'yëna: "Guehna ma Ts'ünt'ügä na, ngue emme dadí huecä na, ne ní hyu ma mbui na," bi 'yën Ojä. Ne bi japi emme bi necthoho. ¹⁸Ne majuäni dá øhmbe rá nde Ojä bí 'yëh mahëts'i, nguetho 'darbü mi 'bühmbe ra Jesucristo bü ja ra t'øhö guepü bin yä. ¹⁹Janangue'a man'da da

zä ga pãhmbu majuani a mi hmam bu ja yú søcuã yu pøngahya maya'bu, ngue mi ma nanguie ra Cristo ba ãhe, ne din ja rá ts'edi mixte. Ne nu ram hma man t'o't'i, xun ho 'bu thocpa thoho ga honi ga pãhmbu, tengu'bu ra nyot'i di yot'ua ja ra 'bexui, gue'bu go bi zøn ra pa ngue da mbudi gan nuhu yu hmeþya ngue udi ya ba epu ra Hmu, ga pãhmbu xun ho 'be'a man t'o't'i buya. ²⁰ Ne m'bet'o thoho ga pãhmbu ngue xinga n'da ra ja'i sä da baþe n'da rá t'ohni Oja 'bu hin nanguie a rá Hogandãhi di zedi. ²¹ Nguetho nu'u yú pøngahya Oja ma'ueque yú mbui, him bi bense a ram hma bi 'yo't'u, pe guese a rá Hogandãhi Oja bi bgnbi 'be'a bi 'yo't' 'bu mi 'yo't' rám hman Oja u.

Dim 'buh yu hyäte xänbate

2 Ne mi 'buhmbu 'da yu hyäte pøngahya yu ja'i israel maya'bu, ngutho ahü, gam 'buhmbu 'da yu hyäte xänbate. Ne yu zandate tho, nguetho di cu't' yüm hmanse 'bu im man rám hman Oja. Ne nanguie u yüm hma dím 'be'a n'da u. Ne hingui ørpa rá pähä a ra Hmu ngue bi gurba yú ts'oqui. Janangue a ja xun dambëni, ya xím 'bedi. ² Ne xun ngu da den'na dí 'yot' yú pähäzehe u yu hyäte xänbate. Janangue da mba nthenni thoho a ra 'yu majuani. ³ Ne emme da nde da hyä ahü nanguie yüm hma mahotho, nguetho da nde gui juthu u. Pe ya maya'bu thoho bi ts'änni da nu yun unbi u, tengu øt'u, ne guehma da nu nguetho hingui pa ma pumbëni 'be'a da nu. ⁴ Nguetho xinga gue'u yüm 'behni Oja mahets'i bi yam 'bu mi 'yot' ra ts'oqui. Ne'u bi hyøtpu ja ra 'bexui, bi dat'i con yu cadena, guepu bi got'u, da dømp'u ran juanbi. ⁵ Ne xím bi yan yu ja'i 'bu maya'bu a Oja, hinda hønt'a ra Noé, ngue bi 'yec'yëi Oja, ne bi xih yu ja'i xtã 'yot' ran ho. Ne hønt'u yotonja'i min 'yohu ra Noé bi yan Oja 'bu mam bá penh ra 'ye, bin ja ra dambunt'i gätho ra ximhäi nanguie u yu ts'om'bäi

mi 'bui. ⁶ Ximangutho a ra hnini Sodoma ne Gomorra, bi nu ran ts'embi ne bi gohi bim 'bospi u. Janangue'a nu Oja i urcahu 'be'a din jap u yu ja'i hinguin nde da den Oja. ⁷ Pe bi yan a ra Lot ra hocja'i a. Ne nu'a emme madin xømbui nanguie u yün t'øt'e u mi sänzehe 'be'a mi øt'e. ⁸ Ne emme madi unba rá mbui a ra hocja'i, nguetho n'dapa ngu n'dapa min nu yün t'øt'e xun ts'o ne mi øh yú ts'ore 'bu 'darbu mi 'buhmbu bu ra hnini Sodoma. ⁹ Janangue'a dí pãhmbu ja rá ts'edi Oja i färpa yú mbui u to'o mbøn Oja, hin da 'yøt'e tengu øt' yu ts'om'bäi 'bu 'darbu i 'buhmbu. Ne i ja rá ts'edi Oja da gorbu ja ran unbi u yu ts'om'bäi, ne ya in nu ya gätho yu pa tømpe'u ran juanbi u. ¹⁰ Ne nu'u 'da i ørpa yú pähä yú ngøc'yëi, man'da da nu ran unbi u. Pe di ts'on yú mbui ngue i øzehe yú pähä zehe, ne i san ma Hmuhu ra Cristo. Nu'u yu zambui u, ne yun 'yets'i u, i thenda u to'o ja yün t'ëdi, ne hingui su. ¹¹ Pe nu yüm 'behni Oja mahets'i man'da i ja yú ts'edi ne yün t'ëdi xinda gue'u yun 'yohu i sante, pe i su di cospa ran ts'ante u go i sante, nguepu ja rá hmi Oja. ¹² Tengue yu zu'uë i 'bucua ja ra ximhäi, i ts'änba u ngue da fent'i ne ma zä dim 'bedi, ne ngutho u yu hyäte xänbate. Ne i sani 'be'a hingui paði. Ne nu'bu bi du, hønt'a ran unbi mazai da nu. ¹³ I øt' ran ts'o, pe hønt'a ran unbi da daþa. Ne im bëni ngue ran johya 'bu di thoc'a ní 'yot' yú pähä zehe gä ra pa. Ne nu'u tengue yun ts'oni ne yu mbedi bu guidim petihu, nguetho di johya i øt' yú pähäzehe 'bu guí sihmehü u. ¹⁴ Ne hønt'a ran 'yomt'ëni im bëm 'bu i hand yu xisu, ne njam'bu sä da 'ye'ts' yú ts'oqui. I hä't'u 'da hinga na ec'yëi xun ho, nguetho nu'u thocpa thoho yu ziyate. Pe Oja di unba u. ¹⁵ Nguetho bi zoh ra 'yu xun juani, bi mbase bu ma'ueni. Ne i ten ra 'yu mi ten ra pøngahya Balaam, rá ts'unt'u a ra Beor, nu'a emme madi ho din ju't'i nanguie yu ts'oqui mi øt'e. ¹⁶ Pe

bi hecpa Oja 'bu n'dandi, ngue bi japi bin ya rá fani hingui sä din ya. Pe bin ya rá fani ngue bi hecpa a ra pøngahya, ngue hin da 'yøt'a ra ts'oqui mi ðna xtá 'yøt'e. ¹⁷Pe nuya yu hyäte ya, tengu n'da ra hyädo ðna i po bu ra dehe, pe nte po bu. Ne tengu yu giüi i tuxta ran dañi, sä ðna din 'ye. Ne nts'anni ra 'bexui man'da xam pothi da nu u, tengu u, gätho yu pa mazai. ¹⁸Nguetho emme xu ngu 'be'a ma, pe hin'yü 'be'a nam bøni. Ne i hät yu jai mi ðna xtá 'uepja ra ts'o'yu. Ne xø i xifi dá 'yøthu yu ts'oqui, ne emme da 'yørpa yü pähä yü ngøc'yçi, ne im beñi nte din japi. ¹⁹Ne i xifi, mathøgue tho ho ahü, njon da zamp ahü 'bu gui tengahe, sä ðna. Pe i fehni u, nguetho guese u i sam ra zithu u. Nguetho nu'bu bi dap ra ts'oqui n'da ra jai, ya rá 'yexø ra zithu a büya, ne hingui sä da mba mathøgue nanguie yü ts'oqui. ²⁰Nguetho nu'bu n'da ra jai bin yani nanguie rá ts'o'yu ra ximhäi, nanguie bin xäh rá m hma ma Hmuhü mam pøtehu ra Jesucristo, pe nu'bu da mbengui mahøn'a, hingui sä da bøm bu ja yu ts'oqui mahøn'a a. Ne nubüya man'da xun ts'o da 'yøt'e xinda gue'a mi øt' 'bu him mi pañ ra Cristo. ²¹Jananguie'a nu'u to bi mbenc 'bu ya mi dumi da ba'ra hoga'yu, man'da xun ho 'bu hin xtí dumi, nguetho bi hyetho rá hogant'ðdi Oja 'bu mi sanbi. ²²Ne bi 'yøt'e tengu man t'o'ti: "Tengu'bu n'da ra fo'yo bi zi mahøn'a yü ts'odi xí zani. Ne tengu'bu n'da ra ts'udi bi 'yo mahøn'a ra bøhäi 'bu xin hi."

Ra Cristo bi ma majuani ba ðh mahøn'a

3 Ná yoho na ra søcuä dí ot'ahu ya, ma zi cu'ahu. Ne nu gätho yoho yu søcuä n'dat'a dí m beñi man'da ga beñ'na ni hogan 'yomfènihu. ²N'damhma guim beñhbu u yum hma mi ma mam'bet'o u yü pøngahya Oja. Ne guim beñhbu mam hmamhbe dá xi'ahè, ma 'bai gähe ma

Hmuhü ra Jesucristo, ne ma pørpatehu a. ³M'bet'o tho ho ga pañmbu 'be'a din ja 'bu rán zegui yu pa. Di nequi 'da yu 'yus-pate da denthoho ra 'yu majuani, gue'u zai øt' yü pähä zehe. ⁴Ne da 'yena: "Hapü gán yahu ngue bi xi'ahu ra Jesucristo ba ðh mahøn'a, ne hin jam'bu i sä ba xø. Ne gue'bu go mi 'bu u ndu ma ngurba bø-tahu maya'bu tho ho, guexta'a i ja, gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi," da 'yena. ⁵Pe nu'u 'da i ðna, i ðna nguetho di pumbèni tho 'be'a bin ja maya'bu, ne hinguin nde da bañi, ngue bi juah ra ximhäi Oja nanguie ra dambunt'i. Nguetho xí 'yøt' Oja mahøts'i ne ra ximhäi nanguie rá m hma. Ne bi japi bi bøx pu ja ra dehe a ra häi, ne gue'a ra dehe ín 'yøt' ra häi. ⁶Pe guet'a ra dehe bi juah ra ximhäi mi ja, ngue bi mbunt'i. ⁷Ne nuya mahøts'i ne ra ximhäi ngue i ja ya, Oja i sanni di juadi mahøn'a. Pe i tøm'i da zøn ra pa ngue bi ma ba penh ra sibi ua ja ra häi, gue'a ran unbi da 'yøt'a Oja a nanguie yu ts'om'bäi. ⁸Ma zi cu'ahu, hin ga pumbèni tho hu ngue nu'a dí emfü n'da mahuahi njeya, da zä da 'yøn Oja n'dapa tho bu nam beñ a, ne nu'a dí emfü n'dapa tho ho, da zä da 'yøn Oja n'da mahuahi njeya bu nam beñ a. ⁹Ne hingui danhyçi Oja tengu im man i 'da, guemhma da 'yøt'e 'be'a bi ma da 'yøt'e. Pe i tøgbahu Oja da zøni ga coh ma mbuihu, nguetho in nde xinga n'da dam 'behmbu. ¹⁰Pe nu'bu bá ðh ra Hmu, tengu'bu ba ð'a n'da ra be 'bu bin xui, hinga mfädi 'be'a ma ora da zøhø. Ne di juadi gätho u di nequi mahøts'i, emme din thoni ndøspi, ne gätho 'be'a i ja da mbunt'i ngue nám pa. Ne gätho ra häi, ne gätho 'be'a bi 'yøt' yu jai ua ja ra häi, gätho din zø u. ¹¹Jananguie'a nte man ts'o da beñ ma mbuihu, ne thocpa tho ho gan numansuhü Oja, nguetho dí pañmbu da mbunt' ra ximhäi ra sibi. ¹²Ne nuya dí n dømдахü da zøn ra pa bi man Oja, ngue da 'yuh mahøts'i, ne dim 'bedi gätho jabu. Ne din hyegui 'be'a

gätho i ja nangué ra sibi. Né dí xõnhdu din ja n'dihi a. ¹³Nguetho dí tõmdahú ma'da'yo mahëts'i né ra ximhäi, tengu bi ma majuani Oja, ngue din zãm bú ran ho. ¹⁴Janangue'a, ma zi cu'ahú, nu'bu dí tõmhú ngue din ja, ga humbi gan nde da numanhoju ra Cristo 'bú bá ghë da 'yõt' ran ts'ut'abi. Né nte man ts'oni, né nte man dupate da dïngahú 'bú bá gh puya. ¹⁵Né gam bëmhú ngue i set rá mbúi Oja, i tõ'mi ðim pø'u 'bucua ja ra ximhäi. Tengu thoho bi 'yot'ahú ma zi cuhú ra Pablo nangué rán 'yomfëni bi un Oja. ¹⁶Né mbe gätho yú søcuá bi 'yot'i im ma tengu dí ot'ahú ya. Pé xun

hëi da fädi 'be'a nam bøn'i 'da yúm hma bi 'yot'a ra Pablo. Né 'búi 'da him bin xädi né him bin zãm bú ja ram hma. Janangue'a nu'bu sä im man'a rá t'ohni ra Pablo, ogue mi'da yú t'ohni Oja, pé hinga gue'a bú na hma. Né gue'a ím 'be'i 'da a. ¹⁷Pé nu'ahú guí pãmhú ngue ngubú da 'yõt'i 'da yú jã'i. Janangue'a gam fãmhú hin da zix'ahú bú rá 'yu Oja gmí zãmhbú, guepü i yá ü yú jã'i i honse yúm hmanse. ¹⁸Pé man'da damí pãmhú rá mate ma Hmuhú ra Jesucristo, né ma pøpatehú a. Né nu'a ga eşpahú a ya, né gätho yú pa mazã. Né gue'a gam bëmhú a ya. Hønt'a dí xi'ahú ya.

1 XUUA

*Ná n'da ra søcuq bi 'yo't'a rá
'bäiui ra Jesucristo ra Xuua*

Ram Hma ngue di 'daju ra 'da'yote

1 Nu'a mí 'bu 'bu rá mbüdi thoho, gue'a dá hęthe ma dáhe, ne dá øhmbe a bi ma, ne dá nuhe xun ho, ne dá thähmbe ma 'yęhe. Ne gue'a ra Jesucristo a, rám Hma Oja ngue bi ma di 'daju ra 'da'yote. ²Nguetho nu'a di 'daju ra 'da'yote bin 'yuse gue bin ja'i, ne dá nuhe, janangue'a dí mamhbe majuañi a bin ja, ne dí xi ahü ya gue zai xmi 'bui ne zai dim 'bui. Mam bí 'bühmi rá Ta nguetho n'dat' Oja a, ne bin 'yuse ua dí 'bühmbü. ³Ne nu'a dá nuhe ne dá øhmbe a bi ma, gue'a dí xi ahe a ya, n'dahma ne'ahü gui pähmü a, ne gätho dan yamanhohü a ra Ta ne rá Ts'unt'u ra Jesucristo. ⁴Guehna dí ot'ahü na ya, n'damhma ne'ahü din ja ahü ran johya xun ho.

Nu Oja ran Nequi a

⁵Nu'a Oja ran Nequi a, nde da ma xun hotho a, ne hin'yü ra 'bexui nangu'e'a. Ne gue'a ram hma bi xije ra Jesucristo, ne gue'a dí xi'ahü a ya. ⁶Sä dí ęmhü dí yamanhohü ra Jesús, pe nu'bu guexta'a dí 'yohü bü ja ra 'bexui, dí fehniü 'bü, nguetho hín dí øthü a rán säui a majuañi. ⁷Pe nu'bu majuañi dí 'yohü bü ja ran nequi gueru 'bü Oja, hin'yü 'be'a ga ahmbü bü, ne dí yamanhohü a 'bü, ne nu rá ji ra Jesús rá Ts'unt'u Oja, thocpa thoho i thugahü gätho ma ts'oquihü a. ⁸Pe nu'bu sä dí ęmhü hin'yü gahü ra ts'oqui, dadín hyäzehü 'bü, nguetho hin dá cü't' ma mbuihü a majuañi. ⁹Pe nu'bu ga mamhü ma ts'oquihü, gue hingui ho dá øthü, da zä di pungahü Oja nangu'e ra Cristo bi gut'i, ne da mbercahü gätho ran ts'o, engue mím ma. ¹⁰Pe nu'bu

sä dí ęmhü hin te dá øthü yu ts'oqui, dí nubethanihü Oja 'bü, nguetho bi 'yęn Oja gätho bi 'yöt' yu ts'oqui. Pe xingui ts'u dí cü't' ma mbuihü rám hman a 'bü.

Ma hocpatehü a ra Jesucristo

2 Ma zi t'uhni ahü gue dyu 'yęc'yehü, dí ot'ahü ra søcuq i ja ua, dadí hec'ahü hin gui 'yøthü yu ts'oqui. Pe nu'bu ga øthü n'da ra ts'oqui, gue him majuañi dí numanhohü, pe dí 'bähmbü ma Hocpatehü din hocpauü bü 'büh ra Ta, ra Jesucristo, ra Hocja'i a. ²Nguetho gueše a ran t'unni a di hoga ma ts'oquihü. Ne hinga høgdañü in nde di hogahü, pe gätho yu ts'oqui ja ua ja ra ximhäi in nde di hoqui nangu'e bi du ra Cristo. ³Nu'bu majuañi dí øthü ü yün t'ędi Oja, da zä ga pähmü gue dí yamanhohü a büya. ⁴Pe sä ęn i 'da: "Dí pačä Oja," ęn ü, pe fehni ü ne hingui ørpa yün t'ędi, ne hin di cü't' rá mbui a majuañi. ⁵Pe nu'bu i øt'a man Oja n'da, hinga ndetho bi huęc Oja n'da 'bü, pe bi bømanho a bi 'yørpe. Ga xi ahü ya 'berpu dán zä ga pähmü 'bü majuañi dí 'bühmbü a ra Cristo. ⁶Nguetho nu'bu ęn'a n'da gue i 'bühmi ra Cristo, "jatho ga øt'ä tengu bi 'yöt' ra Cristo," da 'yęñe 'bü. ⁷Ma zi cu ahü, nu ran t'ędi dí ot'ahü gue dan huęja, him ma'da'yo a, pegue guet'a ram hma mbüdi bi siju maya'bü, 'bü ra mbüdi thoho dá pähmü ra Cristo. ⁸Pegue tengu 'bü ma'da'yo a, nguetho janaguehya dí øthü ya tengu bi 'yöt' ra Cristo. Nguetho bi dü'mi di 'uegahü ra 'bexui ma mbuihü ra nyot'i majuañi. ⁹Nu'bu sä ęn'a n'da i 'büpu ja ran nequi, ne i san rá cu, pe guexta bü ja ra 'bexui i 'bü 'bü. ¹⁰Ne nu'a to'o di huęc rá cu, bin zäm bü ja ran nequi a, ne nu'a hin hapü da đanc'a. ¹¹Pe nu'a to'o san rá cu, i 'büpu ja ra 'bexui a, ne i zäm bü. Hingui sä da bađi nda'a xun ho, nguetho bi 'berpa ran 'yomfęni a ra 'bexui. ¹²Dí ot'ahü ma zi t'uhni ahü, nguetho dí pađi xü pun'na ni ts'oquihü, bi hoc'ahü ra

Cristo. ¹³Ne nuya 'da ahü dyü ðaç'yëihü, dí ot'ahü nguetho dí pädi guí pähmbü a mí 'bui gue'bü rá mbüdi thoho. Ne 'da ahü gyü ts'ünt'ühü, dí ot'ahü nguetho dí pädi gá tafü ra zïthu. Ne xø dí ot'ahü ya gätho ahü ma zi t'ühni ahü, nguetho gätho gahü dá pähmbü ra Ta. ¹⁴Ne xø dí ot'ahü, dyü ðaç'yëihü, nguetho dí pädi gá pähmbü a mí 'bui gue'bü rá mbüdi thoho. Ne xø dí ot'ahü gyü ts'ünt'ühü, nguetho dí pädi i ja ni ts'ëdihü gá tafü ra zïthu, nangue rá m hman Ojä thocpa thoho guím bëmhbü. ¹⁵O guidí hohü rá pähä ra ximhäi, gue hin gui 'yøt' ni pähä zehëhü. Nguetho nu'bü dadí ho ma pähä zehëhü, hin dadi hohü Ojä 'bü. ¹⁶Nguetho nu'ü yü pähä ra ximhäi, gätho him bi zän Ojä ü, 'be'a gä di ho ní ngøc'yëi n'da, ne ní dä n'da di ho 'be'a gätho in nu nde da mbezehe, ne'bü im bëni jase rán 'yomfëni n'da. Pe nu'ü bi nequidä ua ja ra ximhäi ü tengü ü. ¹⁷Pe nu ra ximhäi ní mba bü da guadi, ne'ü yün 'yomfëni ra ximhäi da gua'ü. Pe nu'ü ørpa rá pähä Ojä, dim 'bü-manho gätho yü pa mazäi.

Ba èh rán süiui ra Cristo

¹⁸Ma zi t'ühni ahü, rán zegui ya. Ne xtä øhmbü ngue di nequi n'da rán süiui ra Cristo. Ne nuya bi mbüdi bi nequi xün ngu yü mfäts'ihü a rán süiui ra Cristo. Janangue'a dí pähmbü mbe rán zegui ya. ¹⁹Ne gue'ü 'da xüm böngua dí 'bühmbü. Pe him majuäni ma mi'yëc'yëihü ü, nguetho nu'bü majuäni ma cuhü ü, hin xtä 'ue ü 'bü. Pe bi bö'n'ü janangue'a bi 'yuse gue him majuäni ma cuhü ü gätho ü bi böni. ²⁰Pe nu ahü bi 'dajü rá Hogandähi Ojä a ra Cristo. Janangue'a gätho gahü dí pähmbü nda'a majuäni. ²¹Dí ot'ahü na, pe hin dí èn'i hin guí pähmbü a majuäni. Pe guí pähmbü a, ne guí pähmbü hinguin 'youi ra fehni a majuäni. ²²Nu'a gue èna hing ra Cristo a ra Jesús, è gue'a ra ngørpa fehni a, ne rán süiui Ojä a, nguetho i èna hing rá Ts'ünt'ü

Ojä a ra Jesucristo, ne xingui èc'yëiba a rá Ta büya. ²³Nguetho nu'a to'o hingui èc'yëi ra Cristo rá Ts'ünt'ü Ojä xinga gue'a Ojä rá Ta i pädi. Pe nu'a to'o èc'yëi rá Ts'ünt'ü ne'a rá Ta i päpa a büya. ²⁴Ne nu'a 'be'a gätho dá øhmbü ra mbüdi dá pähmbü ra Cristo, ga thoqui gam bëmhbü a. Nguetho nu'bü dí thoqui dí m bëmhbü a, zäi dí 'bühmbü a ra Ts'ünt'ü ne'a rá Ta büya. ²⁵Ne bi xijü majuäni di 'dajü ra 'da'yote gue i ja ya ne njäm'bü da guadi. ²⁶Guehna dí ot'ahü na, nguetho 'bü i 'da in nde da hyä ahü. ²⁷Pe nu ahü, nu'a rá Hogandähi bi 'dajü ra Jesucristo bin zäm bü ma mbühü a, ne guese a i xängahü gätho 'be'a man Ojä. Janangue'a him mahyoni to'o da xängahü yün thehü. Ne nu'a i xängahü rá Hogandähi Ojä majuäni a, hing ra fehni a. Ne di bëngahü dan zämhbü bü 'büh ra Cristo. ²⁸Ne nuya ma zi t'ühni ahü, damin zämhbü bü 'büh ra Cristo, n'damhma dan johyahü 'bü dá nuhü ne hin ga pes' ma sähü. ²⁹Nu'bü dí pähmbü gue xün ho Ojä, ngutho ga pähmbü gue bim 'bui ma'da'yo nangue Ojä ü to'o gätho i øt' ran ho.

Yü t'ühnigahü Ojä

3 Dyü 'yëc'yëihü, gam bëmhbü gue èmme xün ngu rán huëcate ra Ta, ngue bi 'yøt'e ngue yü t'ühnigahü a. Janangue'a hingui päjü ü i ten ra ximhäi, nguetho njäm'bü mi pä Ojä. ²Ma zi t'ühni ahü, nuya yü t'ühnigahü Ojä. Ne hinga na urcahü hague dán jahü m'bejua. Pe nu'bü bi nequi 'be'a da 'yøcahü, dí pähmbü dan jahü tengü ra Cristo, nguetho da zä ga pähmbü hague majuäni in ja a ra Cristo. ³Ne n'da ngu n'dajü 'bü dí tömhbü dan jahü tengü ra Cristo, janangue'a dadín hoc zehe ma mbühü, dín ndehü da gohi xün ho tengü ra Cristo. ⁴Nu'a to'o øt' ra ts'oqui i festhoho rán t'ëdi Ojä, nguetho nu'a ra ts'oqui nam böni ram fe'ts'i nangue yün t'ëdi. ⁵Pe dí pähmbü bi zøcua ra

Cristo gue di 'berca ma ts'oquihu. Ne nu'a ra Cristo hin'yu rá ts'oqui a. ⁶Nu'bu zai 'buhmi ra Cristo n'da, hingui nde da 'yot' yu ts'oqui a. Pe nu'bu bin zam bu ja yu ts'oqui n'da, njam'bu bi cu't' rá mbui Hague in ja a ra Cristo, ne njam'bu bi ndepe di hocpa rá mbui. ⁷Ma zi t'uhni ahü, njon gui jafu da hyä ahü, nguetho hont'u gue zai ot' ran ho bi mba mahouqi u ne xun ho u tengu ra Cristo. ⁸Pe nu'a zai ot' ran ts'o, rá 'yehé ra zithu a. Nguetho nu ra zithu zai ot' ra ts'oqui gue'bu go rá mbudi zoho. Ne gue'a í zocua ja ra ximhäi rá Ts'unt'u Oja, gue di ts'onba rá 'befi ra zithu. ⁹Nu'u to'o bim 'bui mahon'a nangué Oja, hingan zai ot yu ts'oqui u, nguetho í hyaxta Oja yú ta gue ra hogambui. Hingui sä din zam bu ja yu ts'oqui nguetho bim 'bui mahon'a nangué Oja. ¹⁰Da zä ga pahmbu nda'u yú t'uhni Oja ne nda'u yú t'uhni ra zithu. Nguetho nu'u to'o bin zam bu ja ra ts'oqui, ne hin di huéc yú cu, hing yú t'uhni Oja u.

Dan hueju n'da ngu n'daju

¹¹Nguetho guehna ran t'edi bi sija 'bu rá mbudi dá pahmbu ra Cristo, ngue dan hueju n'da ngu n'daju. ¹²Ne hin ga othu a bi 'yot'a ra Caín gue í hyaxta a rám 'bäi ra zithu ne bi hyo rán 'yohu. Hanja ngue bi hyo a. Nguetho hingui ho rá mbui a, janangue'a bi hyo rán 'yohu ngue xun ho rá mbui a. ¹³Janangue'a, ma zi cu ahü, hin ga hyonya thohohu ngue'bu di ugahu yu ja'i i ten ra ximhäi. ¹⁴Pe nuju dí pahmbu dá sohmbu rá ts'edi ran däte, ne dá somhbu bu ja rá ts'edi ra te. Guehna dí pahmbu nguetho dadí huéc ma mi'yec'yehü. Nu'a to'o hin'yu rán huécate, bin zam bu ja rá ts'edi ran däte a. ¹⁵Nu'a to'o di up rá cu, ra hyodu a. Ne dí pahmbu njo'o n'da ra hyodu i ja ra 'da'yote mazai. ¹⁶Pe nu ra Cristo bi 'yurcahu 'be'a njuantho ran huécate, ngue bi dase rá te nanguéju. Ne jatho

ngutho ga othu, hin ga su ga dä ma tehu guepu da zä ga fax ma cuhu. ¹⁷Pe nu'a to'o i ja 'be'a i pe'tsi, ne i paði hin'yu 'be'a da hyon a rá cu, ne nu'bu hingui orpa ran huécate, hinguiim beni da numanho Oja a 'bu. ¹⁸Ma zi t'uhni ahü, hinga hontho gam manthohu ran huécate, pe guemhma ga othu a.

Dadín johyahu 'bu dí yahü Oja

¹⁹Ne nu'bu majuani dí othu ran huécate, janangue dí pahmbu yú t'uhnigahu a Majuani, ne gue'a nan johyahu bu ja rá hmi a. ²⁰Pe nu'bu ga juanba zehé ma mbuihu, pe da hyurca ma mbuihu Oja, madague'bu i paði 'be'a gätho dá othu, nguetho man'da ja rán huécate xinda gueju. ²¹Janangue'a ma zi cu ahü, nu'bu hin te dí timhbu ja ma mbuihu a xun ts'o, dadín johyahu ngue dí pahmbu dí yamanhohu Oja, ²²ne di 'daju 'be'a gätho dí äfu 'bu dí yahü, nguetho dí orpahu yún t'edi, ne dí orpahu gätho i numanho. ²³Ne i ja ua yún t'edi Oja, gue ga ec'yehü rá Ts'unt'u, ra Jesucristo, ne dan hueju n'da ngu n'daju, tengu bi xiju. ²⁴Ne nu'a to'o i orpa yún t'edi, i 'buhmi Oja ne bim 'bupu Oja bu rá mbui a buya. Ne dí pahmbu dí 'buhmbu Oja, nguetho gue'a di bengahu rá Hogandahi bi 'daju.

Nda'a rám Hman Oja, ne nda'a rám hman a rán suiui Oja

4 Ma zi cu ahü, hingui sä ga ec'yehü 'be'a gätho ním hma embi rám hman Oja. Pe i jatho ga pahmbu 'bu majuani ngue gue'a rám hman Oja, uague hin'na. Nguetho xun ngu yu hyäte pongahya i 'youa ja ra ximhäi. ²Ne nu'a jatho ga pahmbu nda'a ním hma bi benba rá Hogandahi Oja, nu'bu im ma ngue rá Thahni Oja ngue bin ja'i ne gue'a ra Jesucristo a, gue'a ram hma bi benba rá Hogandahi Oja a buya. ³Pe to'o gätho ngue ena hin bin ja'i a rá Thahni Oja gue ra Jesucristo, pe nu'a ra hyäte a

'bu, nguetho bi thocpa rám hman a rán suiui ra Cristo. Xtá øhmbu ngue din 'yo ua rám hma, ne ya i 'yo ua rám hman a ya. ⁴Ma zi t'uhni ahu, yú t'uhnigahu Oja. Ya dá tafu u yu hyäte pøngahya, nguetho nu'a dí 'buhmbu, man'da ja rá ts'edi a xinda gue'a rán suiui Oja, ngue i 'bucua ja ra ximhäi. ⁵Nu yu hyäte pøngahya, yú mbefi ra ximhäi u, ne guecua ja ra ximhäi bi nequida yúm hman u, janangue'a i ømanho ra ximhäi 'be'a im man u. ⁶Pe nuju yú t'uhnigahu Oja. Janangue'a hont'a to'o i pa a Oja i ømanho ma hmamhbu u. Pe nu'u ngue hin yú t'uhni Oja, hingui ømanho ma hmamhbu u. Guepu na pahmbu buya nda'a i ten'na majuani, ne nda'a i ten'na him majuani.

Ran huçcate a Oja

⁷Ma zi cu ahu, nde'bu dan hueju n'da ngu n'daju. Nguetho nu ran huçcate bí 'yepu 'bu Oja. Ne nu'a di huçc rá mijá'uii, gue'a bim 'bui ma'da'yo nangue Oja, ne dim pahmi Oja a. ⁸Pe nu'a hin'yú rán huçcate, hingui pa a Oja a, nguetho nu'a Oja ran huçcate a. ⁹Oja bi 'yurcahu ran huçcate 'bu mambá penhua ja ra ximhäi rá 'dats'unt'u bi yanju, n'dahma din jaju ra 'da'yote. ¹⁰Oja bi 'yurcahu ran huçcate ngue majuani, nguetho bá penhua rá Ts'unt'u ngue bin dase bi gurca ma ts'oquihu. Ne mada hangu gam bømhbü Oja, pe njam'bu da zä gam bømhbü, tengu bu nam bønju. ¹¹Ma zi cu ahu, nu'bu emme xun ngu rán huçcate bi 'yørgahu Oja, nde'bu neju dan hueju n'da ngu n'daju. ¹²Hingui sä gan nuhu Oja nangue ma dahu. Pe mfaði bin zam bu ja ma mbuihu 'bu dadín hueju. Ne bi bømmanho rán huçcate i ørcahu buya. ¹³Dí pahmbu ngue dí 'buhmbu Oja, ne nu Oja bin zam bu ja ma mbuihu. Guehna dí pahmbu, nguetho bi 'daju rá Hogandahi, ¹⁴neje dí bøn'nahu nguetho dá nusehe rá Ts'unt'u Oja, ne dí mamhbe majuani bá

penh Oja ua ja ra ximhäi gue da yanba yú te yu já'i. ¹⁵Nu'a to'o im ma ngue rá Ts'unt'u Oja a ra Jesús, nu'a Oja bin zam bu ja rá mbui, ne nu'a ra já'i xim mi 'buhmi Oja a. ¹⁶Dín nuhu rán huçcate Oja, nguetho dí øc'yeibahu a. Nu Oja ran huçcate a. Nu'a to'o zaï øc'yei rán huçcate Oja, ne'bu zaï di huçc rá mijá'uii, nu'a i 'buhmi Oja a, ne Oja bin zam bu ja rá mbui a. ¹⁷Ne nangue dí 'buhmbu Oja dí pahmbu xun ho rán huçcate. Janangue'a dan johyahu 'bu bi zøn ra pa din ja ran juanbi. Nguetho dí 'buhmbu tengutho ma Hmuhu ra Cristo i 'buhmi Oja, madague'bu guexta dí 'buhmbu ua ja ra ximhäi. ¹⁸Nu'a to'o i su ran juanbi, i su nguetho hinga na paði xun ho ran huçcate i ørpa Oja. Pe nu rán huçcate Oja di 'uec'a ra mbidi a. Pe nu'bu dín suhu, dí ømhbu di unghahu Oja 'bu. ¹⁹Dí øthu ran huçcate, nguetho m'bet'o bi huegahu Oja. ²⁰“Dí numanho Oja,” sä dí ømhbu, pe dadí øp ma cuhu. Dí fehnihu 'bu. Nguetho nu'bu hin dadí huçc ma cuhu gue zant'a dín nuhu, hague dán zä ga numanhohu Oja gue njam'bu dín nuhu. ²¹Ne jaua rán t'edi Oja, bi xiju: “Nu'a to'o da numanho Oja, pe i jatho ngue ne'a rá cu da numanho, ne di huequi.”

Dí tafu ra ximhäi nangue ma t'øc'yeihu

5 Nu'u to'o gätho i øc'yei gue bin já'i Oja ne n'dat'a ra Jesucristo a, yú t'uhni Oja u. Ne gätho to'o i numanho Oja ne'u yú t'uhni Oja di huçc'u nguetho n'dat'a Oja yú Ta. ²Ne nu'bu majuani dín numanhohu Oja, ne'bu dí øthu yún t'edi, dí pahmbu buya ngue majuani dadí huçc ma cuhu. ³Ne nu'bu majuani dín numanhohu Oja, ga øthu yún t'edi, ne nu'u yún t'edi hingui hej. ⁴Nguetho nu'u to'o bim 'bui ma'da'yo nangue Oja bin t'un ra ts'edi rá mbui gue da dap ra ximhäi. Ne dí tafu rá ts'edi ra ximhäi nangue dí øc'yeihu ra Cristo. ⁵To'o ngue i tap rá

ts'edi ra ximhäi. Nu'a gue i ɛc'yeyi ngue rá Ts'unt'u Oja a ra Jesús.

**Rá Hogandähi Oja di bəngahu
rá Ts'unt'u Oja a ra Jesús**

⁶Nu ra Jesucristo bi zocua ja ra häi. Bin xixya ra dehe a. Ne n'dat'a gue bi mbän rá ji 'bu mi du a. Ne hinga hont'a ngue bin xixya ra dehe, pe ne bi mbän rá ji, ngue bi du. Nu'a ra Jesucristo, rá Thahni Oja a. Gue'a im ma majuani rá Hogandähi Oja nguetho hingui sä dim fehni a. ⁷Hyu u bí 'buh mahəts'i im ma majuani gue rá Ts'unt'u Oja a ra Jesucristo. Nu'a n'da, ra Ta, nu'a n'da ram Hma, nu'a n'da rá Hogandähi Oja, ne n'dat'a im man'u. ⁸Ne hyu u i urcahu majuani ua ja ra ximhäi gue rá Ts'unt'u Oja a ra Jesucristo. Nu'a n'da, rá Hogandähi Oja, nu'a n'da rán xixya ra Jesucristo, nu'a n'da, rán däte ra Jesucristo. Ne gätho u hyu n'dat'a i urcahu. ⁹Dí ɛc'yeyihu yúm hman yu jə'i 'bu majuani, pe man'da ja ts'edi tho ga ɛc'yeyihu rám hman Oja. Ne bi man Oja gue rá Ts'unt'u a ra Jesús. ¹⁰Nu'a to'o ɛc'yeyi rá Ts'unt'u Oja, i pase mbo rá mbui gue majuani a. Pe nu'a to'o hingui ɛc'yeyi, i nubethani Oja a 'bu, nguetho hingui ɛc'yeyi a bi man Oja nangue rá Ts'unt'u. ¹¹Ne i jaua a ram hma ngue bi ma, gue Oja bi 'dajə ra 'da'yote mazai 'bu má ɛc'yeyihu rá Ts'unt'u. ¹²Nu'a 'buhmi rá Ts'unt'u Oja, i ja ra te ma'da'yo a, pe nu'a hingui 'buhmi rá Ts'unt'u Oja, hingui ja ra te ma'da'yo a.

Dí pəhmbu dí peshu ra 'da'yote mazai

¹³Janangue'a dí ot'ahu gyu 'yɛc'yeyihu a rá Ts'unt'u Oja, n'dahma gui pəhmbu i jajə ra 'da'yote. ¹⁴Ne dadín johyahu gue dan yəhu Oja, dí pəhmbu i numan-hoju. Ne nu'bu din theui rá pähä Oja a dí ähmbu, dí pəhmbu i omanho 'bu dí yəhu a. ¹⁵Ne nu'bu dí pəhmbu ngue omanho, ga pəhmbu gue da 'yot'a dí ähmbu 'bu. ¹⁶Nu'bu dín nuhu n'da ma cuhu i ot' ra ts'oqui, ngue him má zä bi hyax ra ts'o'yu, ga äfu rá mate Oja nangue a. Nu Oja buya di japi ba pengui to'o bi 'yot' ra ts'oqui. Pe nu'bu 'bo'o má zä bi hyax ra ts'o'yu, pe hin dí ɛn ahu ga äfu rá mate Oja nangue a. ¹⁷Gätho u hing yún thehu i ot'a n'da, ra ts'oqui a. Pe ja'bu ot' ra ts'oqui n'da him má zä bi hyax ra ts'o'yu, janangue'a ga äfu Oja buya. ¹⁸Dí pəhmbu to'o gätho bim 'bui ma'da'yo nangue Oja, hin din zam bu ja yu ts'oqui a. Nguetho i fäh rá Ts'unt'u Oja a, ne hingui sä di 'uec'a ra zithu bu 'bu Oja a. ¹⁹Ne dí pəhmbu ngue yé t'uhnigahu Oja. Ne dí pəhmbu i o rá ts'edi ra zithu u gätho mi'da i 'bucua ja ra ximhäi. ²⁰Nujə dí pəhmbu bi zocua ja ra ximhäi rá Ts'unt'u Oja, ne nu'a bi jajə dá pəhmbu a majuani. Ne dí 'buhmbu a majuani nguetho dí 'buhmbu ra Jesucristo. Ne gue'a majuani Oja a, ne gue'a di 'dajə ra 'da'yote ma mbuihu a gue njəm'bu da guadi. ²¹Ma zi t'uhni ahu, hin ga ɛc'yeyihu yu hyäte oja. Ne hont'a dí xi ahu ya.

2 XUUA

*Ná yoho ra søcuq bi 'yo't'a rá
'bäiui ra Jesucristo ra Xuua*

Ran zengua

1 Nugä dra ðaç'yei ngürpigä, dí penh'na ra søcuq jaua, grá xisu, nthahni nangue Oja, ne guí 'bühmbu bu ni t'uhni. Dadí huçc'ahu ngue'a n'dat'a dí tenhdü ram Hma majuani. Ne hinga hõngdä dadí huçc'ahu pe ne'u gätho mi'da ngue i pa a Majuani. ²Dadí huçc'ahu, nangue'a ram Hma majuani bin zam bu ja ma mbuihu ne njam'bu dim 'berpu a. ³Ma zi cu ahü, 'da'angu dí m bẽmhbu a ram hma majuani, ne dadín huçju. Janangue'a dí äp Oja ma Tahü ne'a rá Ts'unt'u ra Jesucristo da gopu ni mbuihu a rá mate, ne rán huçcate, ne thocpa thoho da hyut'a ni mbuihu.

Ga cohmbu bu ja rán xädi ra Cristo

⁴Nugä ẽmme dán johyagä 'bu má øcä ngue i ten'na ram Hman u 'da u ni t'uhni, tengu i xiju ra Ta. ⁵Ne nuya, grá xisu, nthahni nangue Oja, n'da ran t'ẽdi dín nde ga bẽn'ni i. Ne him ma'da'yo na ran t'ẽdi gue ga xi i, pe tengu thoho bi siju rá mbüdi dá paqmbu ra Cristo, ngue dan

huçju n'da ngu n'daju. ⁶Nu'a ran huçcate nam bõni, gätho ga øthu yün t'ẽdi Oja. Ne gue'a rán t'ẽdi bi siju rá mbüdi gue thocpa thoho dan huçju. ⁷Guehna dí xi ahü na, nguetho xun ngu yu hyäte i 'youa ja ra ximhäi, ngue i ẽna him bin ja'i a ra Jesucristo. Pe nu'u häte u, ne i ten rán süiui Oja u. ⁸Pe jatho gam fähmbu njon da hyä ahü, janangue'a hin dim 'be a xtá pehmbu. Pe dami thojü xun ho ni 'befihu, janangue'a gätho gui taqmbu 'be'a in nde Oja di 'da ahü m'bejua. ⁹Pe nu'a to'o in nde da mispa rán xädi ra Cristo, nu'a hinguin 'youi Oja 'bu. Pe nu'a to'o copu ja rán xädi ra Cristo, nu'a din 'youi ra Ta ne rá Ts'unt'u a buya. ¹⁰Nu'bu da zõm bu n'da ẽna im man rá m Hman Oja, pe nu'bu hin din theui rá m hman ra Cristo, hin ga säyabahü bu ma ngumhbü, xín ga äfu rá m fäts'i Oja nangue a. ¹¹Nguetho nu'a to i äp rá m fäts'i Oja nangue a, tengu thoho 'bu i fäx'u yün t'øt'e gue hingui ho.

Dím bẽni ga mba bu

¹²Emme xun ngu 'be'a dín nde ga xi ahü, pe masque hønt'a dá huxä ra søcuq jaua. Nguetho xõmhma da zä ga mbagä bu, gan nu ahü bu, ne dan yaqhu bu, janangue a hin te ga 'behmbu ran johya. ¹³I penh'na ran zengua u yú t'uhni a ni juhue, ne'a nthahni nangue Oja a. Ne hønt'a dí xi ahü ya.

3 XUUA

*Ná hyu ra søcuq bi 'yo't'a rá
'bäiui ra Jesucristo ra Xuua*

Ran zengua

1 Nugä dra ðaç'yei ngurpigä, dí penh'na ra søcuq ma zi cu i Gayo, mahuequi i. Dadí huçc'i i nangue ram Hma majuani dí çc'yeiui. ²Dí äp Ojå di ja i gui pømmanho, ne di zac ni ja'i, tengu nán zaqui ni mbui. ³Ëmme dán johyagä nangu'e, nguetho bi xicä 'da yu cu bá peng bu guí 'bui, ngue guí ten'na ram Hma majuani, ne nu'u gätho guí øt'e din theui a ram Hma. ⁴Hin'yu man'da dán johyagä 'bu dí øde i ten'na ram hma majuani u dá xämbi.

Xun ngu rá mate ra Gayo

⁵Ma zi cu i, xun ngu ni mate ngue'a gadí jamansu ni cuhü, madague'bu hin guí pã u. ⁶Nu'u 'da yu cu gue bá peng bu guí 'bui bi ma nangu'e. Nu'bu mám petihe bi xije ngue i ja nin huçcate. 'Yørqui ts'u ra mate gui fäx'u 'bu bi zøm bu mahøn'a, nguetho yún sähu da 'bäx'u yám 'behni Ojå. ⁷Nguetho nu'u 'da bi 'behni da mba n'danni da ma nangu'e ra Jesucristo, ne hin te da 'yäp'u hingui çc'yei. ⁸Janangue'a jatho ga jamansuhü u. Ne nu'bu dí fäxhu u, dí comhbü ra 'befi nangu'e rá m Hman Ojå büya.

Nu ra Diótfrefes in heçpate

⁹Dá penh'na n'da ra søcuq bu ja nim petihü. Pe nu ra Diótfrefes hingui in de da 'yøde 'be'a dí mamhbe, nguetho in de dim 'bet'o nanguese. ¹⁰Janangue'a, nu'bu dá mbagä bu, ga xi ahü 'bu dám petihü, 'be'a i øt'a ra Diótfrefes, ngue di c'aman'uje. Ne hinga høn't'a, ne hingui sin'u yäm 'behni ya ní nets'i, ne di heçpa u to'o çna da zin u, ne i høn a thi büya.

Im mamanho nangu'e ra Demetrio

¹¹Ma zi cu'i, dí xi i, hin ga tenhdü u yún t'øt'e yu ts'om'bäi, pe ga humbi ga tenhdü yún t'øt'e yu hocja'i. Nu'u to'o zai øt' ran ho, bim 'bui ma'da'yo nangu'e Ojå. Pe nu'u to'o zai øt' ran ts'o hingui pã Ojå u. ¹²Pe nu ra Demetrio gätho im mamanho yu cu nangu'e'a. Ne nu yún t'øt'e gätho din theui a ram Hma majuani. Necä n'dat'a dí m mangä ngue xun ho a ra Demetrio. Ne guí pãdi ngue majuani dí m mangä.

Rán zengui ran zengua

¹³Ëmme xun gu 'be'a dín nde ga xi'i, pe høn't'a dá huxä ra søcuq jaua. ¹⁴Nguetho xømhma mi ts'utho ga mbagä bu ba nu i, ne dan yaui bu. ¹⁵Ojå da hyut'a ni mbui. I penh'na ran zengua ni amigo 'bücu'a ne dami zenguagahe ts'u n'da ngu n'da u guí 'bühmbü bu. Ne høn't'a dí xi ahü ya.

JUDAS

*Ra søcuq bi 'yo't'a rá 'bäiui
ra Jesucristo ra Judas*

Ran zengua

1 Nugä drá Judascä, drá 'yëhegä ra Jesucristo, ne man 'yohügä a ra Jacobo Santiago. Dí o't'ahü ra søcuq hönbü go hapü i 'buh yu 'yëc'yei, gätho ahü ngue Ojä bi huahn'nahü ne ëmme di huëc'ahü, ne ra Jesucristo di jamansu ahü. ²Ne Ojä dí ndepe di 'da ahü rá mate xun ngu, ne da hyut'a ni mbuihü. Ne thocpa tho man'da gui hyämbü rán huëcate Ojä.

Yu hyäte xänbate

³Nu'ahü ma zü cu ahü dadí huëc'ahü, mí ndegä ga o't'ahü nanguë 'be'a í pøjü Ojä gätho gahü. Pe dí m bëngä ngue n'dan'yo jatho ga xi ahü. Jatho gui hyuthü nzambüi guin yämbü a rá m hma ma t'ëc'yëihü ngue bi 'dajü Ojä, dyu 'yëc'yëihü, n'damhma njon da zä di pä't'ahü 'be'a guí ëc'yëihü. ⁴Dí xi ahü na, nguetho i 'bü i 'da ü yu hyäte xänbate, gue'ü 'darbü gadím petihü, ne him bi xi ahü ngue xun ts'o im bëni da 'yöt'e. Ëmme xun ts'otho ne hinguin 'yohü Ojä ü. Nguetho sä i ën ü: "Sä gui 'yöthü 'be'a go guím bësehü, ne hin di ün'nahü Ojä nguetho i ja rá mate," sä i ën ü yu hyäte. Him majuqani i man ü, ne nu'ü hingui ëc'yei ma Hmuhü ra Jesucristo gue'a di mandagahü. Ne nt'o'ti bü ja rá m Hman Ojä 'be'a ran ünbi da nu ü i ma tengu na. Ne Ojä da 'yöt'e tengu bi ma. ⁵Nuya dín nde ga bën'nahü 'be'a gá pämbü mám'bet'o, ngue 'be'a bi 'yöt' Ojä maya'bü. Nu Ojä bi yän ü yu jä'i israël gue bi gucpü ja ra häi Egipto, pe to'o gätho him bi 'yöt'e 'be'a nde Ojä, gätho Ojä bi japi bi du bü ma'ueni ü. ⁶Ne nu 'da ü yüm 'behni mahëts'i mí ja yú

ts'edi. Pe m'bejua bi 'beh yú ts'edi 'bü mí ts'on yün 'yomfëni. Janangue'a bá pøm bü mahëts'i guepü mí 'büi. Nuya Ojä hin di japi da bøm bü ja ra 'bexui guepü 'buhya. Nguetho nu'ü tengu nthu'ti yu cadena bü, ne da gopü asta gue'bü go da zøn ra pa din ja rán ts'embi Ojä nts'utho. ⁷Ne'ü yu jä'i mí 'büpü ja ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra ne yu hnini mbe 'darbü mí jahü, bi 'yöt' ran ts'o. Bi 'yöt' yün 'yomt'ëni, ne yün 'yohü bi 'yörpa ran ts'o yú min 'yohuhü, tengu 'bü ra xisu i 'bühmi, ne yu xisu mí øt'e tengu a. Pe nu Ojä bi juadi nanguë ra sibi mahëts'i. Ne nu'a 'be'a bi t'örpü, Ojä bi 'yuh ra hmëpya 'be'a da 'yörpa yu dädits'oqui. ⁸Pe madague'bü i ja yu hmëpya 'be'a da 'yöt' Ojä, pe nu yu hyäte xänbate guëxta'a i øt'e tengu mí øt' yu jä'i bü ja ra hnini Sodoma. I ma gueë Ojä i uti 'be'a da 'yöt'e xun ho gue'bü i 'üj, ne i örpa ran ts'o rá jä'izehe. Ne i festhoho yün t'ëdi ra Hmu mahëts'i, ne di c'aman'ü tho yüm 'behni mahëts'i. ⁹Pe nu ra Miguel rá hmu yüm 'behni mahëts'i, hingui øt'e tengu i øt'ü yu hyäte xänbate. Nguetho nu'bü mín junt'ui ra zïthu nanguë rá jä'i ra Moisés xun du, nu'a ra Miguel mí pädi ngue hingui ho 'bü dí yap'a ra zïthu ram hma xun ts'o. Janangue'a bi t'ëm thoho a ra zïthu: "Ojä di hec'a'i." ¹⁰Pe nu'ü yu hyäte i man ran ts'o nanguë yüm 'behni mahëts'i, ne nanguë 'be'a gue majuqani. Pe nu'ü hingui pädi 'be'a gue majuqani. Hønt'a i pädi tengu yu xä'yo ne yu buru, ne i øt'e tengu ü. Pe Ojä di un yün ünbi ne di jua ü nanguë ran ts'o i øt'ü. ¹¹Huëcate ü i øt' yú pähä zëhe tengutho bi 'yöt'a ra Caín. Ne nu'ü i nde da xänba yu jä'i 'be'a gue him majuqani, tengu bi 'yöt'a ra Balaam, n'damhma da däh ra mbeti. Nu'ü i festhoho yün t'ëdi a i ja rá ts'edi di mandagahü, tengu bi 'yöt'a ra Coré. Ne'ü da mba ma juadi, tengutho ra Coré. ¹²Ne nu'bü guí øt' nin ts'ihmëhü, gue'a ra hmëpya gadín huejü n'da ngu n'da ahü,

ne i sòm bu yu hyäte xänbate, nu'u tengu 'bu i pä't'a xun ts'o bu ja ni pahnihu. Ne nu'u xingui ts'u i pe'ts' yú sä da zi nangue yün johya zehe, ne xinguim bëni 'be'a nam bøn'a ran ts'ihme. Pe nu'u yu hyäte hin te i ja a di muui, tengutho yu güi hinguin 'youi ra 'ye, ne ran dahi i tuts'i. Ne nu'u tengu tho n'da ra za njam'bu züh yün dät'o. Tengutho n'da ra za xu 'yot'i bi yöt'e. ¹³Ne nu'u yu hyäte xänbate 'bu i ya, i mbafi tengu 'bu emme mahyoni tho u yüm hma. Tengu ra dehe bu ja ra dadeja ngue emme di hi 'bu i en ran dahi, pe hont'a 'be'a xun ts'o min 'youi ra dehe bi zopu ndendeja. Ne nu'u hingui sä da 'yut ra 'yu n'da nguetho tengu yu sø bi dägui, hin din ja ran yot'i mahøn'a, da gohi ra 'bexui mazai. ¹⁴Nu'a ra Enoc bim pongahya maya'bu 'be'a nín juanbi da nu a n'da ngue i øt'e tengu i øt'u. Nu'a ra Enoc, ná cut'a a rám bom'beto ra Adán, bi ma: “Dami 'yøhmbu ya 'be'a da 'yøt' ra Hmu mahets'i. Ba ghe din 'yohu yu miyone thoho u yüm 'behni mahets'i, ¹⁵ngue di juanba u gätho u i øt' ran ts'o. Ne di unbi nangue 'be'a hingui ho bi 'yøt'u, ne bi man ran ts'o nangue Oja gätho u ngue him bi 'yəc'yei Oja.” ¹⁶Ne nu'u yu hyäte xänbate i sani nangue dí øt' mam 'buihu tengu i nde Oja. Ne i ma embi ngue'a n'da ra ja'i rá ts'oqui a 'be'a nám 'bu u. Nu'u i øt' ran ts'o tengu i ndese rá mbui u, ne din 'yəc'ye. Ne i xih rán ho u mi'da yu ja'i ngue i honi 'be'a i ndese.

Nu ra Judas bi zam yu 'yəc'yei ne bi xifi 'be'a da 'yøt'e

¹⁷Pe nu'ahu ma zu cu ahü, dadí huəc'ahu, o guí pumbënihu 'be'a bi man u

yú 'bäihü ma Hmuhü ra Jesucristo. ¹⁸Ya bi xi ahü ngue dim 'bu i 'da, gue'bu rán zegui, ngue da den'nahü ne da 'yøt' ran ts'o i ja bu mbo yú mbui u ne gue'a bi si ahü. ¹⁹Ne nu'u yu hyäte di damp u yu 'yəc'yei din junt'i. Pe i sänzehe 'be'a i øt'e, ne hinguin 'yohu rá Hogandahi Oja u. ²⁰Pe nu'ahu ma zu cu'ahu, o guí øthu tengu i øt' yu hyäte, pe dami tenni xun ho ni t'əc'yeihü him ma thaspi, ne gue'a dán te ni mbuihu a büya. Ne dami japi di manda ahü rá Hogandahi Oja 'bu guí yahü Oja. ²¹Dami 'yøthu ram 'bui xun ho ngue din theui rán huəcate Oja, ne dami tømhbü a ra pa ba ghe ra Jesucristo ma Hmuhü, din ja rá yembui nangueju ne di 'daju ra temazai. ²²Dami japi da 'yəc'yei to'o di 'yon yú mbui nangue Oja. ²³Dami yam bu ja ran ts'o, tengu tho 'bu gá yam bu ja n'da ra sibi. Ne din ja ni yembui nangue u 'da, pe damin jamansuse ngue hin gui 'yøthu yun ts'o tengu i øt'u. Dami samhbü 'be'a i øt'u gue bi ts'on yú mbui u.

I espa Oja ra Judas

²⁴Nu'a Oja i ja rá ts'edi di jajü hin ga øthu yun ts'o, ne di daju bu ja rá hmi mahoqui tho ma mbuihu. Ne emme din jajü ran johya bu. ²⁵Hont'a n'datho Oja i 'bui, ne hont'a i paði xun ho. Ne di pøju nangue 'be'a bi 'yøt'a ra Jesucristo ma Hmuhü. Ne nu'a Oja i ja rá nuixte thoho, nu'a ra Hmuts'ut'abi, ne di manda 'be'a gätho i ja a rá ts'edi, ne gätho mí ja, ne i ja ya, ne din ja mazai. Ne hont'a dí xi'ahu ya.

APOCALIPSIS

Rán t'uti ra Jesucristo bi nu ra Xuua

Rám hman ra Jesucristo bi sih ra Xuua

1 Nu'a Oja bi 'yut yú 'yëhé i 'bucua ja ra häi. Janangue'a nu ra Jesucristo bá pèhna n'da rám 'behni mahëts'i bi 'yurcä dra Xuuagä, rá 'yëhéä, 'be'a din ja. ²Ne nugä dra Xuuagä dí o't'ä ya 'be'a gätho dín nugä, ne'a rám hman Oja ne'a rám hman ra Jesucristo i xiqui. Gätho dí o't'ä ngue da fädi 'be'a majuañi din ja. ³Din johya gätho to'o da man'a 'be'a nt'o't'i ua ja ra söcuä. Ne din johya to'o gätho da 'yöde 'be'a din ja. Ne din johya 'bu da 'yot'e 'be'a gätho i mangua ja ra söcuä, nguetho him maya'a din ja 'be'a gätho nt'o't'i ua.

I t'orpa ra söcuä yu 'yëc'yëi bu ja yoto yu hnini

⁴Nugä dra Xuuagä dí ot'ahu ra söcuä gätho yu 'yëc'yëi dim peti bu ja yoto yu hnini bu ja ra häi Asia. Oja di jap ahu ne da hyut'a ni mbuihu, guet'a Oja i 'bui ne mi 'bui, ne guet'a dim 'bui mazai. Ne rá Hogandähi Oja i juadi xun ho rá ts'edi, gue i 'bupü hapü di manda rá ts'edi Oja, i pen'nahu rán japi. ⁵Ne bí pen'nahu rán japi a ra Jesucristo, ne da hyut'a ni mbuihu. Nu'a ra Jesucristo zai i mam majuañi, ne rá mbüdi bi dambëni 'bu mi du, ne dim hmuts'üt'abi ne di manda gätho yu ts'üt'abi gue i 'bucua ja ra häi. Nu'a di huëgahu ne bi yanju nangu ma ts'oquihu, bi mberca ma mbuihu nangu ran ts'o, nangu rá ji bi mbäm 'bu mi du bu ja ra pont'i. ⁶Nu ra Jesucristo bi 'daju ra ts'edi dan ts'üt'abihu ne dam mbäjahü ga örpahu rá 'befi bu i ja rá ts'edi Oja rá Ta. Ne nu'a ra Jesucristo din ja rá nuixte ne rá ts'edi hön'bu go njam'bu mazai. Ne

hönt'a gam bëmhbu a ya. ⁷Nuna ra Jesucristo guet'a ba ëhé ban 'yohu yu güi, ne gätho yu jai da nu. Ne gätho to'o bi ücpi da nu, ne gätho yu jai i 'bucua ja ra ximhäi ëmme din ja ra dumbui 'bu bi nu a. Majuañi njabu din ja 'bu bá ëhé. Ne hönt'a gam bëmhbu a ya. ⁸Nu ra Cristo bi 'yëna: "Nugä ra mbüdi däm 'bucä, ne njam'bu him mi 'bucä," ën'a ra Hmu mahëts'i nuixte rá ts'edi, nu'a i 'bui ne mi 'bui, ne i 'bui mazai.

Ra Xuua bi nu madä rá ts'edi ra Cristo

⁹Nugä dra Xuuagä, ni cuju nangu ra Cristo, dí ot'ahu ra söcuä ya. Nuju dí comhbu yun unbi guín nuhu nangu dí ëc'yëihu ra Hmu mahëts'i. Nu'a Oja di manda bu ja ma mbuihu, ne ra Jesucristo bi 'daju ra ts'edi ngue hin dadí xömbuihu 'be'a dí nuhu. Ne nugä dra Xuuagä dí ofädigä bu ja ra häi Patmos, n'da ra t'uhäi i ja bu ja ra dehe nguetho dím mangä rám hman Oja ne dí mangä nangu ra Jesucristo. ¹⁰Nu'a ra pa domingo dán ya'be Oja, ne 'bex bi bëngä a rá ts'edi rá Hogandähi Oja. Ne dá öcä n'da ra nde bu ja ma xuthä tengu'bu n'da ra thuxi, ëmme nts'edi thoho. ¹¹Ne nu ra nde bi 'yëna: "Nugä dra mbüdigä ne hinjam'bu ngue him mi 'bucä, ne zai dí 'bucä." Ne nu'a ra nde bi xicä, bi 'yëna: "Gui 'yo't' ya 'be'a gätho gui nu, ne gui penpü 'buh yu 'yëc'yëi, gue'u dim peti bu ja yoto yu hnini bu ja ra häi Asia, guëpü ja ra hnini Efeso, nepü ja ra hnini Esmirna, nepü ja ra hnini Pérgamo, nepü ja ra hnini Tiatura, nepü ja ra hnini Sardis, nepü ja ra hnini Filadelfia, nepü ja ra hnini Laodicea." ¹²Ne nugä dra Xuuagä 'bex dá nyëgui ngue dín nde ga nugä to'o bin ya. Ne dá nugä yoto yu lámpara ngue ra oro yú gua. ¹³Ne dá nugä i 'bä inde bu ja yu lámpara ra Cristo, ngue'a bin jai ua ja ra ximhäi, mi he ra pahni xum mba, i sörpü ja yú gua, ne man thu't'i rá tija n'da ran gut'i ngue

ra oro. ¹⁴Nu'u yú xtą tengu ra t'axca xide'yo, oque tengu ra t'axcase. Ne nu yú dá ɛmme bi hyät'i tengu'bu n'da ra sibi i sɔ. ¹⁵Ne nu'u yú gua, ɛmme di fexni tengu ra xit'ɛgui ra bronce di hoc ra sibi ne i pa nthammi xun ho. Ne nu'a rá nde tengu yu dąthe xun ngu ne nts'edi di hı. ¹⁶Ne mi o rán 'yei yoto yu sɔ, ne bi bɔxpı ja rá nde tengu n'da ra espada i yoho yú het'i ngue din juanbate. Ne nu'a rá hmi ɛmme bi fexni tengu rá ts'edi ra hyadi 'bu bi huxyadi. ¹⁷Ne nu'bu má nugä, dá tąngä bu ja rá gua tengu'bu ya xtá tugä. Pe nuna bi dosca rán 'yei ne bi xiqui: “Yo guın su, nguetho nugä dra mbudigä ne dran zeguigä, ne hinjam'bu him mi 'bucä. ¹⁸Nugä zai dí 'bui, guecä dá tugä pe nuya guı nu dí 'bucä ya, ne dam 'bucä mazai hɔn'bu go njam'bu. Ne i ja ma ts'edi gue dadı manda hapı i pa u xun du. I jagä ran sogui ngue ga xocpa u 'da, ne ga jurpa u mi'da.” ¹⁹Ne bi xiqui, bi 'yɛna: “Dami 'yo't' ya 'be'a gätho guı nu ya, ngue gätho i ja ya, ne'u gätho din ja m'bejua. ²⁰Ga xi a ya 'be'a ní hmepya i ja bu man 'yei, ngue yoto yu sɔ ne'u yoto yu lámpara ngue yu oro yú gua. Gue yoto yu sɔ, rá hmepya u yoto yum 'behni mahɛts'i, gue di ze'u dim peti bu yoto yu hnini, ngue 'da'a n'danni yu hnini i 'bui. Ne nu'u yoto yu lámpara rá hmepya u yoto yúm peti yu 'yɛc'yei hapı zai dim peti.”

Ram hma da hmam bu ja ra hnini Éfeso

2 Nu'a ra nde bi xicä ngue ga o't'a n'da ra sɔcuą, ga undä a ram 'behni ngue i fäx u yu 'yɛc'yei bu ja ra hnini Éfeso. Ne nu'a ra sɔcuą da hmam bu 'buh yu 'yɛc'yei. Nu yúm hmanse a gue i 'yo inde bu ja yoto yu lámpara, ne i o rán 'yei yoto yu sɔ. ²Ne nu'a ra nde bi xi'u yu 'yɛc'yei bu, bi 'yɛna: “Dı pącä 'be'a gätho gä 'yɔthu bu, ne dí pącä hangu nangu ra 'befi gä 'yɔthu. Ne dí pącä gue hin gán xɔmbui nangu ni 'befihu. Ne dí pącä

ngue xingui ts'u gadı jafı da 'yɔt' ran ts'om'bäi n'da. Ne gä 'yänhdı 'da yum hman u to'o ɛna yú 'bäihu ra Cristo, ne gä pąhmbı yu hyäte thofo u. ³Ne dí pącä gue hin gán xɔmbuihu ran unbi gä nuhu, ne ra 'befi gä 'yɔthu nangu gä 'yɛc'yeigahu, ne xingui ts'u gä 'ye'ts' ni t'ɛc'yeihu. ⁴Pe i ja ahı ts'u gue hin dí numanhogä, ngue gä 'yes'hu ts'u a guı bɛnjı ya ne hın gadın hueju. Ne hin guın jahı bu 'bu ra mbudi thofo gä 'yɛc'yeigahu. ⁵Dami bɛmhbu ya hangu na ngu bi ga'a ni t'ɛc'yeihu 'bu gmı 'yes'hu a gnı bɛnjı ne gä 'ye'ts' nin huɛcatehu. Dami päh nin 'yomfɛnihı ya. Dami thoju a gmı ɔthu rá mbudi thofo. Pe nu'bu guexta'a guı ɔthu, ga 'uecä n'da ra lámpara 'bu, ne him man ga ja ahı tengu'bu ra lámpara bu guı 'buhmbı, 'bu hin gui hoc nin 'yomfɛnihı. ⁶Pe i ja ahı 'be'a xun ho ts'u, nguetho n'dat'a dım bɛmhbu gue hin dın numan-hohı a i ɔt'u yu nicolaıtas. ⁷Nu'bu i ja ni zaguhu, gui 'yɔhmbı 'be'a da xi ahı a rá Hogandąhi Oja gätho gyı 'yɛc'yeihu. Ne nu'u to'o hin da thapi nangu ran ts'o, ga undä ran t'ɛdi da za yun dät'o bu ja ra za t'ɛmbi rá za ra temazai, gue i 'bäpı 'bu Oja,” bi 'yɛn'a ra nde bi zoqui.

Ram hma da hmam bu ra hnini Esmirna

⁸Ne xɔ bi 'yɛngui: “Nuya gui 'yorpa ra sɔcuą ram 'behni gue i fäx yu 'yɛc'yei bu ja ra hnini Esmirna. Ne gui xifi gue mam hmangä, guecä mi 'bucä 'bu ra mbudi thofo ne dam 'bucä mazai, nugä dá tugä ne dá ndants' mahɔn'a ne dí 'buhya, gui 'yɛna. Ne nu'a ra sɔcuą da hmam bu 'buh yu 'yɛc'yei bu ra hnini Esmirna.” ⁹Ne ɛn'a ra nde: “Dı pącä 'be'a gätho nın unbi guı sähu nangucä. Ne dí pącä gue gyı hyoyahu bu ja ra häi, pe xun ngu i ja ahı nangu Oja. Nugä dí pącä gue di c'aman'u ahı 'da yu judıo gue ɛnse majuąni yu judıo u, gue nde da ma yú t'uhni Oja u. Pe him majuąni yú

t'uhni Oja ɯ, pegue rám peti ra zı̄thu a i ɔ̄t'ɯ. ¹⁰ Ne 'yo guí suhɯ ran ɯnbi gue mi ts'ut̄ho din ja ahɯ. Gui 'yøhmbɯ ya 'be'a din ja ahɯ, ngue gui nuhɯ rán ts'áte ra zı̄thu nu'bu da jo ahɯ 'da ahɯ. Ne 'det'apa guin nuhɯ yun ɯnbi. Ne nu'bu hin gui 'ye'ts' ni t'ɛç'yeyihɯ madague'a gui tuhɯ, gá t̄ahmbɯ xun ho a ra te 'bu. ¹¹ Nu'bu i ja ni zaguhɯ, gui 'yøhmbɯ ya 'be'a i xi ahɯ rá Hogand̄ahi Oja gyɯ 'yeç'yeyihɯ. Ne nu'ɯ to'o hin da thapi nangué ran ts'o, hin da mba bu ja ran ɯnbi mazaı̄, ne hin di ɯnba a ná yoho ran d̄ate," bi 'yeɲ'a ra nde bi xiqui.

Ram hma da hmam bu ra hnini Pérgamo

¹² Ne bi xic mahøn'a ra nde, bi 'yeɲa: "Nuya gui 'yorpa ra søcuɯ ram 'behni ngue i fãx ɯ yɯ 'yeç'yeyi bu ja ra hnini Pérgamo, gue da mam bu 'buh yɯ 'yeç'yeyi. Ne gui 'yo'ti 'be'a dí mangä gue i jagä ra espada yoho yú het'i. ¹³ Nugä dí paçä 'be'a guí øthɯ hapɯ guí 'buhmbɯ, guerpɯ di manda ra zı̄thu. Ne dí paçä gue hin gá hyehmbɯ ni t'ɛç'yeyihɯ, xín-gui ts'ɯ gá cønɯ nu'bu mi mba ntho bu a ma hoga'yèhɛ ra Antipas, guerpɯ 'buh ra zı̄thu. ¹⁴ Pe i ja ahɯ ts'ɯ a gue hin dí numanhogä, nguetho i 'bu i 'da ahɯ i ten rán xädi ra Balaam, nu'a ran 'yohɯ gue bi xänba ra Balac 'be'a da 'yøt'e gue da hyät'ɯ yɯ israel. Nu ra Balac bi xih yɯ jaı̄ da den yún gopa yɯ hmite, ngue da zi 'be'a bi mbøspa ɯ, ne da 'yøt' ran 'yom'tɛni. ¹⁵ Ne i 'bu i 'da ahɯ gue hingui nde da 'ye'ts' yún xädi yɯ nicolaítas, ne hin dí numanho 'be'a øt'ɯ. ¹⁶ Janangue'a dami päh nin 'yomfɛnihɯ. Ne nu'bu hin'na, ga mbagä bu n'dihi ne ga sɯ'ɯ nangué mam hmangä, tengu ra espada gue i pøm bu ma ndegä," bi 'yeɲ'a ra nde gue bí 'yèh mahɛts'i. ¹⁷ Ne bi tho-qui bi xiqui, bi 'yeɲa: "Ne to'o i ja yú zagu, da 'yøde 'be'a xi'a rá Hogand̄ahi Oja yɯ 'yeç'yeyi. Ne to'o hin da thapi nangué

ran ts'o, ga undä ra maná mahɛts'i gue nt'agui. Ne ga undä n'da a n'da ra do xun t'axi guerpɯ nt'o'ti ma'da'yo rá thuhu zehɛ. Ne xinga gue'ɯ mi'da yɯ jaı̄ da bađi 'be'a nt'o'ti bu, hønt'a to'o da hyani," ɛn'a ra nde bí 'yèh mahɛts'i.

Ram hma da hmam bu ra hnini Tiatira

¹⁸ Ne bi xic mahøn'a, bi 'yeɲa: "Nuya gui 'yorpa ra søcuɯ ram 'behni gue i fãx ɯ yɯ 'yeç'yeyi bu ja ra hnini Tiatira, gue da hmam bu 'buh yɯ 'yeç'yeyi. Gui 'yorpi 'be'a dí mangä rá Ts'unt'ugä Oja, gue i sø ma dä tengu ra sibi i the, ne nu'ɯ ma gua di fexni tengu n'da ra bronce ra xit'egui gue i pa nthammi xun ho. ¹⁹ Dí paçä 'be'a gätho guí øthɯ ne dí paçä gue i ja nin huçcatehɯ ne majuani guím bɛnjɯ, ne ja a ni t'ɛç'yeyihɯ xun ho. Ne dí paçä gue guí øthɯ xun ho rá 'befi Oja, ne hin gán xømbuihɯ. Ne man'da xun ho guí øthɯ ya xinda gue'bu ra mbadi tho gá 'yeç'yeyihɯ. ²⁰ Pe i ja ahɯ ts'ɯ a hin dí numanhogä, nguetho gadı̄ jafɯ in xänbate bu n'da ra xisu, ra Jezabel, gue'a i ɛnse rá pøngahya Oja. Pe nu'a i xänba yɯ 'yeç'yeyi bu da den yún ts'ihme yɯ hmite, ne i xänba ran 'yom'tɛni. ²¹ Nugä dá tøm'i a ra xisu ngue xtı̄ päh rán 'yomfɛni, pe hingui nde, i nde di thocta a ra ts'on'yomfɛni. ²² Janangue'a ga un ran ɯnbi nts'edi, gue din hyen'na ra xisu, ne'ɯ gätho to'o i tenni da nu ran ɯnbi nts'edi gue ga undä. Ne din jabɯ ga øt'ä nu'bu hin di päh yún 'yomfɛni ɯ ne hin da hyeh ran ts'o i øthɯ a ra xisu. ²³ Ne nugä ga ho gätho yú t'uhni a ra xisu, guerpɯ da ba ɯ gätho yɯ 'yeç'yeyi gue dí paçä yún 'yomfɛni yɯ jaı̄, ne dí paçä 'be'a gätho in nde yú mbui ɯ. Ne ga cos'ahɯ 'be'a gá 'yøthɯ n'da ngu n'da ahɯ. ²⁴ Pe mi'da ahɯ bu ja ra hnini Tiatira gue hin gá tenhdɯ rán xädi ra xisu, ne hin guí pähmbɯ rán xädi ra zı̄thu tengu i man ɯ 'da gue ɛna pađi xun ho rán xädi ra zı̄thu. Ne nugä hin ga 'da ahɯ man'da xun heı̄ gui 'yøthɯ. ²⁵ Pe hønt'a ga xi ahɯ, guim

benthũ xũn ho ni t'ęc'yeyihũ asta gue'bu go bá ęcä mahøn'a. ²⁶ Ne nu'ũ to'o hin da thapi nanguie ran ts'o, ne'bu di thoqui da 'yõt'e 'be'a gätho dí ndegä asta gue'bu go rán zęgui ra pa, ga undä ran t'ędi di manda 'da yũ xęqui ra häi, ngue ga combe ra ts'edi bi 'dacä ma Ta. ²⁷ Ne'ũ di manda gätho Ʃ yũ jã'i ngue 'dahma 'dan'yo bu na ya. Ne da 'yut ram fet'ęgui Ʃ man sũie, tengu'bu da xen ra jahäi a ra bareta ngue din tęxt'i. Ne gue'a ra ts'edi bi 'dacä ma Ta. ²⁸ Nugä tengu'bu dra Dąsø. Ne to'o da 'yõt'e 'be'a xũn ho, dam 'buhmbe 'bu guá pengä. ²⁹ Ne nu'bu i ja ni zaguhũ, gui 'yøhmbũ 'be'a i xih rá Hogandąhi Ojã yũ 'yęc'yeyi," ęn'a rá Ts'unt'ũ Ojã.

Ram hma da hmam bu ra hnini Sardis

3 Ne xø bi 'yęng mahøn'a: "Nuya gui 'yorpa ra søcuą ram 'behni i fãx Ʃ yũ 'yęc'yeyi 'bũpũ ja ra hnini Sardis. Ne gui xih mam hmangä, ngue dí 'bũ'be rá Hogandąhi Ojã i juadi xũn ho yũ ts'edi. Ne i o ma 'ye Ʃ yoto yũ sø. Ne nuna mam hma da hmam bu 'bũh yũ 'yęc'yeyi. Nugä dí pęcä 'be'a gätho guí øthũ bu. Nu ahũ guí mamhbũ maxøts'e thoho, ne sä guí ęmhbu guí 'bũhmbũ nanguie Ojã, pe dí pęcä, nu ahũ, tengu'bu ya xũn du ni tehũ. ² Pe daman nuhmbũ ya, ne dami zacuahũ a zũ ts'ũ ni t'ęc'yeyihũ bi bongui, n'damhma him majuąni da du ni tehũ ngue gan Ʃnbahũ mazä. Nguetho dí pęcä gue hin guí øthũ in nde Ojã gui 'yøthũ. ³ Dami bęmhbu ya 'be'a bi sãn'nahũ. Nuya dami päh nin 'yomfęnihũ, ne dami tenhdũ 'be'a gá pąhmbũ rá mbũdi. Pe nu'bu hin gui päh nin 'yomfęnihũ, ga mbagä bu tengu n'da ra bę, ne hin gui pąhmbũ 'be'a má ora ga søngä bu, ne ga Ʃn'nahũ. ⁴ Pe i 'bũ'i 'da ahũ gue him bi ts'on yũ mbũi. Ne nu'ũ dan 'yohe Ʃ, ne da hye Ʃ yũ pahni xũn t'axi nguetho yũn sähũ dan 'yohe," bi 'yęn'a ra nde bí 'yęh mahęts'i. ⁵ Ne bi thoqui bi xic ra

nde, bi 'yęna: "Ne nu'ũ to'o hin da thapi nanguie ran ts'o, da hye yũ pahni xũn t'axi. Ne hin ga ts'onba yũ thuhu i huxpũ ja ra søcuą i ma to'o i ja ra temazã. Ne gam mangä gue ma mbetigä Ʃ, guepũ ja rá hmi ma Ta, guepũ i 'bäh yũm 'behni mahęts'i. ⁶ Ne nu'bu i ja ni zaguhũ, dami 'yøhmbũ 'be'a i xih rá Hogandąhi Ojã Ʃ yũ 'yęc'yeyi," ęn'a ra nde.

Ram hma da hmam bu ra hnini Filadelfia

⁷ Ne bi xiqui mahøn'a: "Nuya gui 'yo't' man'da ra søcuą, gui un'na ram 'behni i fãx'ũ yũ 'yęc'yeyi 'bũpũ ja ra hnini Filadelfia, gue da hmam bu 'bũh yũ 'yęc'yeyi. Ne gui xih mam hmangä gue xũn hothogä, hin'yũ ma ts'oqui, ne høn't'a majuąni dí m mangä. Ne dí hã ran sogui ngue ra hmępya i jagä ra ts'edi tengu ra hmępya bi 'yu'a ra David. Ne nu'bu ga xocpa n'da bu ja ma ts'edi, njo'o n'da da zä da gurpi, ne nu'bu ga jurpa n'da, njon da zä da xocpi. ⁸ Nugä dí pęcä 'be'a gätho guí øthũ bu, ne dá xoc'ahũ rá 'yu Ojã man'da da zä gui 'yørcahũ ma 'befi, ne hingui sä n'da ra jã'i da got ra 'yu. Ne dí pęcä ngue hinguin zaqui ni t'ęc'yeyihũ, pe i ja ahũ ts'ũ. Thocua thoho gá ten man xädigä, xingui ts'ũ gá hyegahũ. ⁹ Pe nuya dami 'yøhmbũ ts'ũ ya 'be'a din ja yũ jã'i bu gue i ten ra zĩthũ, nu'ũ im ma gue yũ hogajudío Ʃ, pe him majuąni yũ hogajudío, ngue hingui ten Ojã Ʃ. Nugä ga japi din dąnyahmu bu ja ni guahũ to'o i ten'na ra zĩthũ, n'dahma da bũ Ʃ ęmme ngue dádí huęc'ahũ gyũ 'yęc'yeyihũ. ¹⁰ Ne nanguie a dá xi ahũ, ne hin gán xøm-bũihũ 'bu mi mba ma Ʃn'ni ahũ, tengugä, jananguie'a ga jamansu ahũ nu'bu bi zøn ra pa din ja ran Ʃnbi nts'utho ua ja ra ximhäi, ngue da ts'ä gätho yũ jã'i i 'bũcua ja ra ximhäi. ¹¹ Nuya him maya'a ga mbagä bu. Nde'bu gan jaman-suhũ gue hin gui jafũ n'da di ts'on'na ni t'ęc'yeyihũ, ngue hin da zä gui hyąmhbu

'be'a gá tãhmbũ. ¹²Ne nu'ũ to'o hin da thãpi nanguẽ ran ts'o, ga japi da hyãn a ra 'befi nuixte thoho, ngue tengu n'da ra guangu bu ja rá ngu ma Ojãhũ mahẽts'i, ne njãm'bu da bõm bu. Ne ga o'tã rá thuhu ma Ojã bu ja rá ja'i, ne ga orpu rá thuhu rá hnini ma Ojã, Jerusalén ma'da'yo, guet'a ra hnini ba capũ bí 'bu Ojã mahẽts'i. Ne'a ma thuhu ma'da'yo ga o'tã bu ja rá ja'i u. ¹³Ne to'o i ja yú zagu, dami 'yõhmbũ 'be'a i xih rá Hogandãhi Ojã u yũ 'yẽc'yei," bi 'yẽna.

**Ram hma da hmam
bu ra hnini Laodicea**

¹⁴Ne bi xiqui mahõn'a, bi 'yẽna: "Nuya gui 'yorpa ra søcuã ram 'behni i fãx'ũ yũ 'yẽc'yei 'bupũ ja ra hnini Laodicea, da hmam bu a. Ne gui xih mam hmangã guecã zãí dím mam majuañi. Nugã dá õt'ã 'be'a gãtho i ja ua ya gue bi zãnd Ojã. ¹⁵Nugã dí paçã 'be'a gãtho gá 'yõthũ bu, xõgue guí 'yo indethũ, yoho nin 'yomfẽnihũ, ne 'da xni hothũ. Man'da xcã numanho ahũ 'bu n'dat'a ni t'ẽc'yeihu xquí 'yõthũ, xtãn ho ogue hin di ho. ¹⁶Pe nugã dí san'nahũ a gá 'yõthũ, ne ga sox ahũ. ¹⁷Guetho nu ahũ sä guí ẽmhbu gyũ membetihũ 'be'a gãtho guí homhbũ, ne guí ẽmhbu hin'yũ 'be'a man'da guí homhbũ. Pe nugã dí paçã gue hin'yũ 'be'a i ja ahũ di muui. Pe huẽcate ahũ, xõgue ndumbũ thoho ahũ, tengu'bu gyũ 'yãhehũ ne guí xãdãhũ," ẽn'a ra nde bí 'yẽh mahẽts'i. ¹⁸Ne xõ bi 'yẽna: "Nugã gan zo ahũ ts'ũ, gua ẽhmbũ ga 'da ahũ ra temazãí, tengu'bu gui tãmhbu ra oro mahoqui ngue ra sibi, janangue'a majuañi gam membetihũ. Ne ga 'da ahũ ran ho ni mbũihũ, tengu'bu gui tãn yũ pahni xũn t'axi gui hyehũ, janangue'a hin gui pe'ts' ni sãhũ ngue hin'yũ 'be'a gdí comp' ni ja'i hũ. Ne ga xoc'a ni dãhũ, tengu'bu gui tãmhbu ra 'yẽthĩ gui cospa ni dãhũ, janangue'a da zã gui nuhũ xũn ho. ¹⁹Nugã ga ãmhya ahũ ts'ũ, ne ga

'da ahũ ts'ũ ran ẽnbi gãtho to'o dadĩ huẽcã, n'damhma di hoc'a ni mbũihũ. Janangue'a daman ẽhyahũ gui pãh nin 'yomfẽnihũ. ²⁰Nuya gui 'yõhmbũ ts'ũ, nguetho dí 'bãcã bu ja ra goxthi, dín zo ahũ. Ne to'o da 'yõh ma ndegã ne da xogui, ga curpũ, dam 'bu'be bu ne dam pa'be. ²¹Ne to'o hin da thãpi nanguẽ ran ts'o, ga japi ga huxhe bu mahẽts'i, guepũ i ja ma ts'edi, tengutho 'bu mã tapã ran ts'o ne dí hux'be ma Ta bu mahẽts'i. ²²Ne to'o i ja yú zagu, da 'yõ'a i xi a rá Hogandãhi Ojã u yũ 'yẽc'yei," bi 'yẽn'a ra nde bi xiqui.

Ran thãnde bu mahẽts'i

4 Ne nu'bu mi jua a bi mam buya, dá ndõts'e, ne dá nugã nsoqui n'da ra jut'i mahẽts'i. Ne nu'a ra nde dá õcã tengu thoho n'da ra thũxi i ya nts'edi, bi 'yẽn-gui: "Ba ẽcuã ne ga ut'a'i 'be'a jatho din ja m'bejua." ²Bex bi 'dacã ra ts'edi rá Hogandãhi Ojã gue bi zã dá nugã bu. Ne dá nugã bu mahẽts'i n'da ran thuts'i mahoqui xũn ho, tengutho bu hux yũ hmuts'ut'abi. Ne mí huxpũ n'da. ³Ne nu'a to'o mi hupũ, di fexni tengu yũ fexna sødo ra jasje ogue ra cornalina. Ne bi go'ma ra 'bejũni di fexni tengu ra fexna sødo ra esmeralda. ⁴Ne bi mbãs' pũ ja ran thuts'i mi 'dãte ma goho yũn thuts'i, guepũ mi hupũ 'dãte ma goho yũ ãaç'yei. Gãtho mi he yũ pahni xũn t'axi ne mi hu'ts' yú corona ra oro. ⁵Ne guepũ ja ran thuts'i mi hõ inde, bi bõm bu ra huei nts'edi, ne ran gãni ẽmme di thoni, ne yũ nde. Ne nubũ mi hu a n'da, mi ja bu yoto yũ sibi gue mi xeh yũ t'usibi, rá hmepya rá Hogandãhi Ojã u, gue í juadi xũn ho yú ts'edi. ⁶Ne nubũ mi hu a n'da, mi ja bu n'da ẽna ra deja, ne ẽna ra xito. Ne dá nugã goho yũn t'uti gue madim 'bã't'a ran thuts'i, gue i 'bui. Ne gãtho goho yũn t'uti mi ja yú dã bu yú hmi ne yú xuthã, ne gãtho yú ja'i. ⁷Nu'a n'da ran t'uti bi nequi tengu n'da ra zate ra león, ná yoho buya

bi nequi tengu n'da ra toro, ne ná hyu b̄ya bi nequi tengu rá hmi ran 'yoh̄, ne ná goho bi nequi tengu n'da ra d̄apents' u madí t̄unts' yú zahua, tengu'bu 'yo. ⁸Ne ḡátho goho ȳn t'uti i 'b̄ui, ja n'da ngu n'da 'dato yú hua. Ne ḡátho yú hua i ja x̄n ngu yú dá max̄ots'e nep̄u mbo. Ne ma pa ne ra xui bi d̄ande Oj̄a, x̄ngui ts' u bin h̄e'a nán tuhu, ne bi 'ȳem 'b̄u min tuhu:

X̄n ho, x̄n ho, x̄n hotho Oj̄a
 nūixte rá ts'edi,
 gue'a mi 'b̄ui ne i 'b̄uhya, ne guet'a i 'b̄ui
 maz̄ai.

⁹Ne ḡátho goho ȳn t'uti bi d̄ande a gue mi hu inde b̄u, bi 'ȳespa a Oj̄a ne bi xifi jamadi Oj̄a gue i 'b̄uhya ne dim 'b̄ui maz̄ai h̄on'bu go nj̄am'bu. ¹⁰Ne nu'bu mi d̄ande Oj̄a ȳn t'uti, ḡátho 'd̄ate ma goho ȳu d̄ac'ȳei bin d̄anyahmu b̄u ja rá hmi a i hu inde b̄u, ne bi un'nd̄u yú corona ra oro gue mi hu'ts'i. ¹¹Ne bi 'ȳena:

Nu'i ma Hmu ahe, ma Oj̄a ahe,
 h̄on'a thoho nin s̄aui din ja ni nūixte ne
 ni ts'edi, ne h̄on'a thoho nin s̄aui da
 numansu a u ḡátho i 'b̄ui.

Nguetho ḡátho gá 'ȳot'e 'be'a i ja ya,
 nangu ne p̄ähä zehe, ne gue'a ni p̄ähä án
 ja' u 'be'a i ja ya.

**Ra T'ude'yo rán s̄aui di
 t̄unts'a ra s̄ocua**

5 Ne nugã dra Xuuagã dá nugã a mi huxp̄u ja ran thuts'i mi ç̄a b̄u rán 'ȳei n'da ra s̄ocua m'bants'i ne nt'o'ti max̄ots'e nep̄u mbo. Ne mi ja yoto yún cuahmi b̄u ja ra s̄ocua. ²Ne dá nugã n'da ram 'behni mah̄ets'i x̄n zaqui, ne nts'edi bi ma: "Ha 'b̄u a n'da rán s̄aui da x̄oc' u yún cuahmi i ja ua ja ra s̄ocua, ngue di t̄unts'i," bi 'ȳena. ³Ne x̄inga n'da mi 'b̄up̄u mah̄ets'i, x̄inga n'da mi 'b̄up̄u ja ra häi, ne x̄inga n'da mi 'b̄up̄u i 'b̄u u x̄n du rán s̄aui da x̄oc yún cuahmi ra s̄ocua ngue da b̄adi 'be'a nt'o'ti b̄u. ⁴Ne nugã dra Xuuagã emme dán zongã

nguetho njongui 'b̄ui rán s̄aui di t̄unts'a ra s̄ocua ngue da nu 'be'a nt'o'ti b̄u. ⁵Ne nu n'da ra d̄ac'ȳei bi 'ȳengui: "O guí zoni," bi 'ȳengui, "nguetho 'b̄u'a n'da t̄'embi ra León nangué rá 'ȳu ra Judá, ne rá 'ȳu ra ts'ut'abi ra David, nu'a him bi th̄api nangué ran ts'o, ne da zã da x̄oc' u yún cuahmi ra s̄ocua." ⁶Ne 'bex dá nugã n'da i 'bã inde b̄u 'b̄uh ȳn t'uti, ne' u 'd̄ate magoho ȳu d̄ac'ȳei. Ne nu'a bi nequi tengu n'da ra T'ude'yo bi mba ntho. Nu'a ra T'ude'yo mi ja yoto yú d̄ani ne mi ja yoto yú dá, gue'a ra hm̄epya rá Hogand̄ahi Oj̄a gue í juadi x̄n ho yú ts'edi, bá 'behni ḡátho ná nḡuni ra ximhäi. ⁷Ne bi mba b̄u ne bi ç̄anba ra s̄ocua gue mi ja b̄u rán 'ȳei n'da gue mi hup̄u ja ran thuts'i. ⁸Ne nu'bu mi ç̄anba ra s̄ocua, nu' u 'd̄ate magoho ȳu d̄ac'ȳei bin d̄anyahmu b̄u ja rá gua ra T'ude'yo. Ne n'da ngu n'da mi h̄a yú arpa'bida, ne ḡátho mi ja yú ximbo ra oro mayuh rán dega ra za i ȳumanho, ra hm̄epya gue ní mba nt'̄espi Oj̄a, gue i ç̄espa Oj̄a u yú t'uhni. ⁹Ne ḡátho bin tu a n'da ra thuhu ma'da'yo, ç̄n' u:

H̄on'a zehe i nin s̄aui gui x̄ocua yún
 cuahmi ra s̄ocua,
 nguetho ya bi tho i, ne nangué ni ji guí
 jut' u ȳu ja'i, ngue gá 'ȳorpa yú mbeti
 Oj̄a u
 ḡátho u 'da gue 'dahma 'dan'yo b̄u na ya,
 ne ḡátho u 'da gue 'dahma 'dan'yo
 yú 'ȳu, ne ḡátho u 'da gue 'dahma
 'dan'yo yú häi mi 'b̄ui.

¹⁰Ne gá un ni ts'edi din ts'ut'abi, ne dim mbãja b̄u di manda rá ts'edi Oj̄a, ne di manda b̄u ja ra häi, bi 'ȳem 'b̄u min tuhu.

¹¹Ne nugã dra Xuuagã, 'bex dá nugã ne dá ocã yú nde ȳum 'behni mah̄ets'i emme x̄n ngu ȳu munts'i, ngue ȳu mil-lone thoho madím 'bã't'a mi hup̄u ja ran thuts'i, ne ȳn t'uti ne ȳu d̄ac'ȳei. ¹²Ne ḡátho ȳum 'behni mah̄ets'i nts'edi bin tuhu, ne bi 'ȳem 'b̄u min tuhu:

Nangue bi du ra Jesús ra T'ude'yo, rán saüi din t'un rá ts'edi, ne 'be'a gátho di muui, ne ran 'yomfëni nuixte, ne ra ts'edi nuixte, ne da hyanba yúm hman u i numansu.

Ne da t'ëspi ne ëmme da hnumanho. ¹³Ne 'bex dá øcä bi mba nt'ëspi a huxpü ja ran thuts'i, ne ra Jesús ra T'ude'yo. Gätho i 'bui bi man'u tengu n'dare thoho: Majapi thoho ne i hnumansu ngue nuixte thoho. Ne din ja rá ts'edi xun ho, ne gátho i 'bui da 'yëspi høn'bu go njam'bu mazai. Njabu bi ma gátho i 'bupü mahëts'i, nepü ja ra häi, ne'u xun du, ne'u 'bupü ja yu deja, ngue n'dat'a bi man'u.

¹⁴Ne gátho goho yun t'uti i 'bäpü mahëts'i bi 'yëna: "Necähe n'dat'a dím bëmhbë a," bi 'yën'u. Ne gátho 'däte magoho yu dacyei mi 'bupü bin danyahmu i thande a hu'inde bu mahëts'i, ne ra T'ude'yo.

Yoto yun cuahmi

6 Ne nugä dra Xuuagä dá nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xoc'a rá mbüdi rán cuahmi ra söcuä ne bi dü'mi di tants'a ra söcuä. Ne n'da ran t'uti bi xicä, ne nt'ode rá nde tengu ran gäni: "Ba ëcua gua nuua," bi 'yëngui. ²Ne dá hëtä bu, ne dá nu n'da ra t'axca ndøfani. Ne nu'a mi huxpü mi hä n'da ran sa, ne bi mba ma unni n'da ra corona. Ne bi mba bu zai da dah yun sui din ja. ³Ne nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xoc'a ná yoho rán cuahmi ra söcuä. Ne dá øcä a bi mam man'da ran t'uti, bi xicä: "Ba ëhe, gua nu," bi 'yëngui. ⁴Ne dá nugä, bi bøm bu n'da ra thenga ndøfani. Ne mi huxpü n'da, ne bi mba ma unni ra espada xum mba. Ne bin t'un'na ran t'ëdi gue di japi din sü'u yu jai' gátho 'bupü ja ra ximhäi, ngue din hyo n'da ngu n'da u. ⁵Ne nu'a ra Jesús ra T'ude'yo bi xocua ná hyu ran cuahmi, ne xø dá øcä rá nde man'da ran t'uti bi

xicä: "Ba ëhe, gua nu," bi 'yëngui. 'Bex dá nugä bi bøm bu n'da ra 'bondøfani, ne mi huxpü n'da mi hä ra t'ent'i. ⁶Ne dá øcä n'da ra nde bi bøm bu mi 'bäh yun t'uti, bi 'yëna: "Hønt'a n'da kilo ra trigo da dän'a n'dapa, ne hønt'i hyu kilo ra cebada da dän'a n'dapa. Pe dami jamansuhü ra aceite ne ra vino, o gadí japi dim 'bedi." ⁷Ne nu'bu mi xoc'a ná goho ran cuahmi a ra T'ude'yo, dá øcä rá nde man'da ran t'uti, bi 'yëngui: "Ba ëhe gua nu," bi 'yëna. ⁸Ne 'bex dá nugä bi bøm bu n'da ra ndøfani xun c'axt'i ts'u. Ne mi huxpü a n'da t'ëmbi ran däte, ne mí ten'na ran däte n'da gue xí bøm bu 'bu u xun du. Nu'u bin t'un ra ts'edi di manda u ná goho bu 'büh yu jai' gátho ra ximhäi. Ne nu'u bin ja ra ts'edi gue da hyo yu jai' nangue ra espada, ne nangue din tumanthuhu, ne nangue ra gëhë, ne yu zate da hyo yu jai'. ⁹Ne nu'bu mi xoc'a ná cut'a rán cuahmi ra söcuä a ra T'ude'yo, dá nugä bu n'da ra mexa guepü i pa m'bøspe Oja, gue bim 'bøts'e zehe u yu 'yëc'yëi. Ne dá nugä bi hyupü 'bimexa yú te u gátho i tho a rám hman Oja, ne bi ma nangue ra Cristo. ¹⁰Ne gátho u mi hupü 'bimexa nts'edi bi 'yëna: "Ma Hmu tãtethoho ni ts'edi, ne xun ho i, ne majuani guím ma. Ham'mi pa gui tøm'i ngue gui 'yörpa ran juanbi u, ne gui cospa u yu jai' 'bupü ja ra ximhäi 'be'a bi 'yörcahe," bi 'yën'u. ¹¹Pe nu'u bin t'un yú pahni xun t'axi, ne bi sifi da dø'mi ts'u 'da yu pa, ja gue'bu bi gua'u dí du a rám hman Oja u yú mi'yëhëhë, ngue tengu u. ¹²Ne nugä dra Xuuagä dá nugä ra T'ude'yo bi xoc'a ná 'dato rán cuahmi a ra söcuä. Ne 'bex bin ja n'da ra 'yamhäi nts'utho. Ne nu'a ra hyadi gátho 'bex bi boqui tengu n'da ra 'bo'bø't'e, ne nu'a ra zana 'bex bi thengui tengu ra ji. ¹³Ne gátho yu sø bi dápü häi, tengu n'da ra za i høh yün dät'o 'bu i huän ran dahi. ¹⁴Ne nubü xun c'ammi ra ximhäi, bi mba m'bants'i tengu'bu ra söcuä, bim 'bedi. Ne gátho yu t'uhäi mi ja bu ja ra dehe, pe

ne'u gätho yu t'øhø, bi mba ma pädi bu mi ja. ¹⁵Ne gätho yu ts'ut'abi bu ja ra häi, ne gätho yú ngurpi yu ja'i, ne gätho yu hmudofui, ne gätho yu membeti, ne gätho i jase yú ts'edi, ne gätho yu 'yëhe, ne gätho hing yu 'yëhe, bi mba bu dapo, mi honi hapu din 'yani gueru ja yu hyan-häi, o gueru ja yu hyado. ¹⁶Ne gätho mi nde u da zemba yú ya yu do 'bu bi xo't' yu t'øhø ne da go'mi, ngue i su da nu a rá cue a i huxpu ja ran thuts'i mahets'i, ne'a ra T'ude'yo. ¹⁷Nguetho bi zøn ra pa ran unbi nts'utho, ne njon da zä da hyät ran unbi.

Rá 'bede u yu israel bu mahets'i

7 Ne nubuya dá nugä goho yum 'behni mahets'i, ne 'da a n'danni mi 'bäpu rá nyani ra ximhäi i sam'ma ran dahi i 'yo ua gue xingui ts'u din 'yo bu ja ra häi, o gueru ja ra dadeja, ne xinga gue di 'yan yu za. Ne'u yu dadeja hin di 'yani, di nequi tengu n'da ra xito xun juani thoho. ²Ne dá nugä n'da ram 'behni mahets'i bí 'yepu ní bex ra hyadi, ne nu'a bá hya a rá sello Oja ngue i 'bui, ne nts'edi bi mba't'u goho yúm 'behni Oja gue i 'bäpu yú nyani ra ximhäi. Gue'u mi 'bäpu bin t'un ra ts'edi di unba ra häi ne ra dadeja. ³Ne nu'a ram 'behni mi ha ra sello, bi xi u mi'da gue da dø'mi ts'u, him 'bex di unba ra häi o gue ra dadeja o gue yu za, ja gue'bu di selloba bu ja yú dë yu 'yëc'yei a rá sello Oja. ⁴Ne dá øcä hangu bi 'beh yu ja'i di jap ra sello yú dë, n'da ciento ne yote ma goho mahuahi, bi thasta u yúm bom'beto yú ts'unt'u ra Israel. ⁵Bi thasta u 'de'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Judá. Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Rubén. Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Gad. ⁶Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Aser. Ne bi thasta u 'demayo mahuahi yúm bom'beto ra Nef-talí. Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Manasés. ⁷Ne bi thasta

u 'de'mayo mahuahi u yúm bom'beto ra Simeón. Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Leví. Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi u yúm bom'beto ra Isacar. ⁸Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi u yúm bom'beto ra Zabulón. Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi u yúm bom'beto ra José. Ne bi thasta u 'de'mayo mahuahi u yúm bom'beto ra Benjamín.

Yu ja'i mi he yu pahni xun t'axi

⁹Ne nugä dra Xuuagä, dá handi ne dá nugä xun ngu yu ja'i ne njon da zä da mbede hangu na ngu dá nugä. Dá nu u i 'bäpu gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo bu na ya, ne gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo yú 'yu, ne gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo yú häi mi 'bui. Ne gätho u mi 'bäpu mí hët'a mí huxpu ja ran thuts'i bu mahets'i, ne mi hët'a ra Jesús ra T'ude'yo. Gätho mi 'bäpu mi he yú pahni xun t'axi, ne mi cä yu xijam'boza. ¹⁰Ne gätho nts'edi bi 'yëna:

Ëmme dín numanho ahe, ma Oja ahe, tãtetho ni ts'edi, ne'e gra Jesús gra T'ude'yo, dí ës'ahe ngue gá pøje, bi 'yën u.

¹¹Ne gätho yum 'behni mahets'i bi mbä't's'a mi hupu made bu mahets'i, ne gätho 'däte ma goho yu dác'yei ne'u gätho goho yun t'uti bi mbäs' thoho gätho mi 'bäpu, bin danyahmu, bi nye'mahäi, bi dande Oja i hu inde bu.

¹²Gätho bi 'yëna:
Necähe 'dat'a dím bëmhbë, dí ës'ahe, ma Oja ahe, nuixte xun ho i.

Ne gätho guí paði. Zäi dí xi ahe jamadi nangue ran ho guí ørahe. Dín numansu ahe, ne nte guí hëmbi, pe i ja ni ts'edi xun ho, ne gam 'bui høn'bu go njam'bu mazai.

Ne høn'a tho dím bën ahe ya, bi 'yën'u.

¹³Ne nu n'da ra dác'yei bi 'yängä dra Xuuagä: "Ha guí paði hapu bá nex yu."

¹⁴Ne dá ãmp'a ra dác'yei: "Nu'i guí paði."
Ne nu'a ra dác'yei bi 'yëngui: "Nu'u gue'u

bi 'yəc'yei Oja 'bu mi ja ran unbi ndumbai tho bu ja ra ximhai. Ne nu'a rá ji ra Jesús gue a í bo yú pahni u, bi japi xtan t'axi. ¹⁵ Janangue'a i 'bähnu ja rá hmi Oja yu. Ne in 'yêhe ma pa ne ra xui ua ja rá nijá Oja. Ne gue'a i huxpu ja ran thuts'i di jamansu yu. ¹⁶ Ne him man'dandî din tumanthuhu yu, ne him man'dandî din tuthe. Ne him man'dandî da nu ran unbi nam pa ra hyadi, xinga gue u mi'da xum pa di unbi. ¹⁷ Nguetho nu ra Jesús ra T'ude'yo gue i 'bu inde bu mahets'i da 'yøt'e tengu 'bu ra mbände'yo, ne da zixpu hapu i ja ra dehe gue di un ra te yú mbui. Ne nu'a Oja him man'dandî di japi din zoni."

Ná yoto ran cuahmi ne ra t'uts'i ra oro

8 Ne nu'bu mi xocua na yoto yún cuahmi ra sœcuá, made ora njom bin yá bu mahets'i ne nte bi 'yáni. ² Nu'bu mí gua'a buya dá nugä yoto yum 'behni mahets'i zai i 'bäpu ja rá hmi Oja, ne bin t'un yu thuxi n'da ngu n'da. ³ Ne dá nugä n'dan'yo ram 'behni mahets'i, bi mba bim 'bäpu ja rá mexa yun t'unni, ne mi the n'da ra t'uts'i ra oro ne bi mba nt'unni xun ngu rá ndega ra za din zø bu, i yuman'u, ne nu'a rá 'bifi da mba ma uaspi yám hma yu 'yəc'yei 'bu i xspa Oja. Ne gätho i zø bu ja rá mexa ra oro gue i høpu ja rá hmi a Oja i hu inde bu. ⁴ Ne nu'a ra 'bifi i nexpu ja rá t'uts'i a ram 'behni, mauqts'i yúm hman yu 'yəc'yei 'bu i xspa Oja, ne bi zøm bu bí 'bu Oja. ⁵ Ne nu'a ram 'behni bi yus' yu despi bu ja ra t'uts'i ra oro gue mi zø bu ja ra mexa, ne bi 'yem bu ja ra ximhai. Ne 'bex dá œcá nts'edi yun gäni din thoni. Ne dá nu nts'edi yu huei bi c'uëti bu ja ra ximhai, ne bin ja n'da ra 'yámhai bu.

Yu thuxi

⁶ Nuya bim 'bäpu yoto yum 'behni mahets'i i tø'mi da huixt' yú thuxi. ⁷ Ne rá mbüdi ram 'behni bi huixt' rá thuxi, 'bex bi t'en bu häi yun do, ne ra sibi, mauaspi

ra ji. Ne ná hyu xequi ra häi bin zø, bi gopu mi yoxequi ra häi. Nepu na hyu xequi bin zø yu za ne yu t'ei xun c'ammí. Pe bi gohi yo xequi ngue him bin zø. ⁸ Ne na yoho yum 'behni bi huixt' rá thuxi, ne dá nu tengu n'da ra t'øhø xun ndoho, i sø ne emme ndøspi, ne bi mba nt'ent'i bu ja ra dædejá. ⁹ Ne na hyu xequi ra dædejá bi japi din ji. Ne gätho bi du u mi 'bäpu mbo ra dehe. Ne gätho yu dambosa gue mi 'yo bu bin ts'oni. Pe bi go u yoxequi ra dædejá ngue him bin ts'oni. ¹⁰ Ne ná hyu yum 'behni bi huixt' rá thuxi. Ne 'bex bi däh mahets'i n'da ra sø xun ndoho ngue i zø ne emme xeh yu t'usibi. Ne bi däpu ja ná hyu yu dæthe ne ná hyu yu mbøthe bu ja ra ximhai. ¹¹ Nu rá thuhu ra sø ngue bi dägüi ra Ajenjo na. Ne guepu bi däh ra sø gätho ra dehe emme bi ju'ts'i. Ne xun ngu yu jã'i bi du ngue bi zi a ra dehe xun ju. ¹² Ne nu ná goho ram 'behni bi huixt' rá thuxi. Ne 'bex bi boqui ná hyu xequi ra hyadi, ne'a ná hyu xequi ra zana bi boqui. Ne a ná hyu nets'i yu sø bi boqui. Ne mbe ngoho ora ra pa ne ra xui him bin ja ran nequi. ¹³ Ne drá Xuuagä dá nu n'da ram 'behni mahets'i mi 'yo inde bu mahets'i, ne emme nts'edi mbafi, bi 'yëna: "Huëcate, huëcate, huëcate yu jã'i 'bäpu ja ra ximhai, nangue 'be'a din ja 'bu bi huixt' yú thuxi yu mi hyu yum 'behni mahets'i gue i 'bähnu," bi 'yëna.

9 Ne ná cut'a yum 'behni bi huixt' rá thuxi ne dá nu n'da ra sø tengu n'da ram 'behni mahets'i ngue hingui ho, bi däpu mahets'i bi zøpu ja ra ximhai. Ne bin t'un'na n'da ran sogui da xoc ra hyähäi ngue emme xun hë ne nts'utho, guepu i 'bu a ra zïthu. ² Ne nu'bu mí xoc'a, bi bøm bu ra 'bifi xum pothi tengu 'bu fun ra sibi xun ndoho. Ne 'bex bi go'ma ra hyadi a ra 'bifi ne bin uants'ui ran dahi gätho ra ximhai. ³ Ne xun ngu yu he'yaxi bi bøm bu ja ra 'bifi ngue bin 'yo gätho ra ximhai. Ne bin t'un yú ts'edi da 'yøt'e tengu ran unbi di un yu mbozu.

⁴Ne bi sifi ngue hin di ts'on yu t'ei o gue yu za o gue mi'da i ja ua ja ra ximhäi, hont'u yu ja'i di unbi gätho to'o him mi ja rá sello Oja bu ja yú dę. ⁵Ne him bi japi da hyo yu ja'i, hont'a cut'a zana di unba yu ja'i, tengu i ot' yu mbozu 'bu i sa n'da. ⁶Ne nu'u yu pa gue i 'yo ua yu he'ya'xi in nde yu ja'i da du pe hingui sä da du, hont'a ran unbi thoho da nu. ⁷Ne nu yu he'ya'xi di nequi tengu yu fani ęna da mba ra sui, pe nu yú hmi tengu yú hmi yu ja'i, ne i hu'ts' yu corona yu oro. ⁸Ne nu u mi ja yú xtą tengu n'da ra xisu, ne mi ja yú ts'i tengu yú ts'i ra dazate. ⁹Ne nu u mi ja bu yú tiya tengu rá xi ra dahuą, pe xum me tengu ra t'ęgui. Ne di hi yú zahua tengu'bu yu carro i jut yu fani i tihi, ęmme di thoni tengu'bu i pa bu ja ran sui. ¹⁰Ne nu yú 'yozu tengu yu mbozu, ne cut'a zana bin t'un ran t'ędi di unba yu ja'i, nanguue yú 'bite i ja yú 'yozu. ¹¹Ne nu'a rá hmu u yu he'ya'xi 'bapu ja ra hyahäi ngue ęmme xun he, ne nu'a rá thuhu ra Abadón ngue rá nde ra hebreo, ne nu'u yu griego ęmbi ra Apolión. Pe nu rá thuhu nde da ma, gue nde di ts'oni 'be'a gätho i ja. ¹²Nuya rá mbadi ran unbi bi thogui, pe ba ęh mi yoho yun unbi. ¹³Ne ná 'dato yum 'behni bi huixt' rá thuxi. 'Bex dá ocä n'da ra nde bi bøm bu ja yú dani gue'u mi ja bu goho yú ts'at'i ra mexa ngue ra oro i hõpu ja rá hmi Oja. ¹⁴Ne nu a ra nde bi 'yęmp'a ná 'dato yum 'behni mahęts'i gue i ja bu rá thuxi: "Dami xoc'u goho yum 'behni mahęts'i ngue nthu't'i bu ja ra dąthe Eufates," bi t'ęmbi. ¹⁵Ne bi mba nsoqui, nguetho bi dõmi da zõn ra ora, ne ra pa, ne ra zana, ne ra jeya da soc'u. Ne da mba u da hyo a ná hyu nja'i bu 'buh yu ja'i gätho ra ximhäi. ¹⁶Ne yociento millone yu dofui i hux yu ndõfani bi den'ndu. Nugä dra Xuuagä dá ocä hangu na ngu bi mba. ¹⁷Ne in ja bu 'bu má nugä yu ndõfani, ne nu'u yu dofui madin tõgue bi dac yú tiya ra t'ęgui ma cuhu xun theni,

xun c'ammi ne xun c'axt'i. Ne nu'u yú ya yu ndõfani tengu yú ya yu dazate. Ne bi bøm bu ja yú nde yu ndõfani ra sibi ne ra 'bifi ne ra despi. ¹⁸Ne na hyu ram 'bede yu ja'i mi 'bucua ja ra ximhäi bi du nanguue rán unbi ra sibi, ra 'bifi ne ra despi gue bi bøm bu yú nde yu ndõfani. ¹⁹Nu yu ndõfani mi ja yú ts'edi nanguue 'be'a bi bøm bu ja yú nde, ne mi ja ra ts'edi yú 'yozu, nguetho yú 'yozu i ja yú ya tengu yu pozü di unba yu ja'i. ²⁰Ne gätho mi'da yu ja'i gue him bi du, him bi päh yún 'yomfęni, pe guexta'a bi dande yu zıthu ne'u yu hmite bi 'yõzehe, yún t'õt'e ra oro ne ra t'axi ne ra fexna t'ęgui, ne ra do, ne yu za, yu hmite u gue hingui nute ne hingui õhnahya, ne hingui sä din 'yo. ²¹Ne xingui ts'u bi hyeh yun t'õt'e xun ts'o. Guexta'a bin hyodu ne bim badi ne bin 'yomt'ęni, ne bim pę.

Ra t'usocua i ca n'da ram 'behni Oja

10 Ne nugä dra Xuuagä dá nugä man'da ram 'behni Oja bá caę mahęts'i, mi ja rá ts'edi. Ne bán 'youi n'da ra güi, ne mi comba ra 'bejuni rá ya. Ne nu'a rá hmi bi yoxni tengu ra hyadi, ne nu'u yú gua madi nequi tengu'bu n'da ra sibi. ²Ne mi ca n'da ra t'usocua ma tants'i. Ne nu'a rán 'yeigua mí nemp'u ja ra dądeja, ne nu'a rá gahągua mi nemp'u ja ra häi. ³Ne nu'a ram 'behni nts'edi bi mbafi, tengu'bu i mba a ra dazate. ⁴Ne nu'bu mi mbafi, 'bex dá ocä yoto yun gani. Ne mí ęngä xcá o't'ä ra socua 'be'a dá nugä, pe 'bex dá ocä n'da ra nde mahęts'i bi 'yęngui: "Yo guí o't'ya 'be'a bi ma yun gani, nguetho hingui sä gui ma 'be'a bi man'u." ⁵Ne dá nugä ram 'behni Oja mahęts'i gue i 'bapu ja ra deja nepu ja ra häi, bi 'ua'ts' rán 'yei bu mahęts'i. ⁶Ne bi ndõnba rá thuhu Oja i 'bui ne dim 'bui mazai, gue bi 'yõt' mahęts'i ne ra ximhäi ne ra deja ne gätho 'be'a i jabu. Bi ndõnba rá thuhu, gue majuani hin da dõmi mi'da yu pa 'be'a din ja. ⁷Ne ęna,

nu'bu bi huixt' rá thæxi a ná yoto rá m 'behni Ojå gue mi 'bühnu, 'bex din ja bûya 'be'a bi xi Ojå yú pøngahya maya'bu gue din ja, gue him mám faði. ⁸ Ne nu'a ra nde mahëts'i bi 'yëngä mahøn'a: "Nu'i, ní mba bu, bá çan'a ra søcuå gue i çå'a rá m 'behni Ojå mahëts'i i 'bähnu ja ra de ja ne ra häi." ⁹ Janangue'a dá mbagä bu mi 'bå'a ram 'behni mahëts'i, ne dá xifi gue di 'dac'a ra søcuå. Ne nu'a ram 'behni bi 'yëngui: "Çani, ne gui sa. Ne nu'bu gá sa, tengu'bu ra t'afit'asa bu dán zä ni nde, pe nu'bu bi mba bu ni foho emme xtán ju bûya." ¹⁰ Ne dá çangä ra søcuå bûya, ne dá sagä a. Ne bin ja tengu bi xicä ram 'behni, xü çuhi 'bu má sagä, emme xün u, pe guerpü ma foho, emme xün ju. ¹¹ Ne bi xiqui: "Jatho gui mamp'a rá m hma Ojå mahøn'a, hønbu go hapü 'büh yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya ne 'da n'danni yú häi, nepü 'büh yu ts'ut'abi." Ne gue'a bi sicä a dra Xuuagä.

Yoho yu pøngahya

11 Ne nugä dra Xuuagä, bin 'dacä n'da ra t'eni gue ra za, ne bi t'ëngui: "Ní mba bu ja ra ðani ja ne gui 'yeni hangu na ndoho ra ngu. Nepü ja ra mexa i pøx yün t'unni yu ja'i." Ne bi siqui ga pede hangu na ngu yu ja'i i thande Ojå bu. ² Pe bi sicä: "O guí eni hangu na ndoho ra häi ma mbät'i bu thi ja ra ðani ja, nguetho bin t'un'du yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya, gue'u hingui pa Ojå. Ne yote ma yozna ðin 'yo bu ne di ün'na rá hogahnini Ojå." ³ Ne bi 'yëngui: "Ga penhdä bu yoho ma pøngahya, ne da hye yu he tengu'bu i tu yú mbui. Ne n'da mahuahi yo ciento ne hyate pa da man'a mam hmangä bu u," ãn Ojå. ⁴ Ne nu'u yoho yú pøngahya Ojå, gue'u mí u'u yoho yu za ngue yu olivo, ne'u yoho bu tøh yu lámpara gue i 'bäpü ja rá hmi ra Hmu mahëts'i, gue'a di manda gätho ra ximhäi. ⁵ Ne to'o im bëni di ünba u yoho yün 'yohu gue yú pøngahya Ojå, da bøn

ra sibi bu yú nde ngue'a í zø'u. Ne gue'a dí du'u gätho yün suihu u yoho yú pøngahya Ojå. ⁶ Ne nu'u yoho yu pøngahya, din ja yú ts'edi ngue di japi hin din 'ye gätho yu pa gue dim pøngahya bu. Ne din ja rá ts'edi gue gätho yu dehe di japi ngue din ji. Ne din ja yú ts'edi høn't'a go 'be'a man ünbi di ünba ra ximhäi, høn't'a go ní pa i nde. ⁷ Ne nu'bu mi gua'a rá 'befi Ojå u, 'bex bi bøm bu ja ra hyähäi emme xün hë tengu n'da ran ðatezate, rá m 'behni ra zïthu emme nts'utho. Ne bi mba bu, bi zu'u yoho yú pøngahya Ojå, ne bi ðaha bi hyo u. ⁸ Ne nu'u yú ngøc'yei u yoho bi du, mi 'bem bu ja ra calle made ra ðahnini, gue n'dat'a ra hnini guerpü bi du ra Hmu mahëts'i bu ja ra pont'i. Ne nu'a ran ts'o bin ja bu ja ra ðahnini 'da'angu nan ts'oui bin ja bu ja ra hnini Sodoma, nepü ja ra häi Egipto. ⁹ Ne nhyupa made bi mba yu ja'i gätho 'dahma 'dan'yo bu na ya gue bi nexpu gätho yu häi, bi hyët'u 'bom bu xí du. Ne him bi japi bi mba nt'ägüi. ¹⁰ Ne gätho yu ja'i i 'bucua ja ra ximhäi bin johya 'bu mi du u, ne nangue ran johya, bi un yün t'unni n'da ngu n'da, ne bi hyu yú mbui ngue hin di paha mahøn'a u yú pøngahya Ojå, nguetho bi nu ran ünbi nangue 'be'a bi 'yørpa u. ¹¹ Pe nu'bu mi tho a nhyupa made mi 'bom bu, pe Ojå bi un ra xehya mahøn'a, ne 'bex bi ndants'u, ne gätho to'o bi nu, emme bin su u. ¹² 'Bex bá ë'a n'da ra nde mahëts'i nts'edi bin ya, bi 'yëmp'u: "Ba ëcua ya," bi 'yëna. Ne bi ndex mahëts'i u, in 'yohu n'da ra güi. Ne gätho yün suihu mi 'bäpü bi nu 'be'a bin ja. ¹³ Ne nu'bu mi mba u yú pøngahya Ojå, 'bex bi 'yan ra häi bu ja ra ðahnini, emme nts'utho. Ne ná 'det'a ra xequi ra hnini bin ts'oni, yoto mahuahi yu ja'i bi du nangue nts'edi ra 'yanhäi. Ne nu'u yu ja'i gue him bi du, emme bin su, ne bi 'yës pa Ojå mahëts'i bûya. ¹⁴ Nuya ná yoho yün ünbi bi thogui, ne 'bex ba ë'a ná hyu ran ünbi.

Ná yoto ra thuxi

¹⁵ Ne nu'bu mi huixt' rá thuxi a ná yoto ram 'behni mahęts'i gue mi 'bäpü, 'bexque nt'ode bu mahęts'i xun ngu yu nde nts'edi bin ya, bi 'yęna:

Nuya gätho ra ximhäi bi dą Oja ma Hmuhü,

ne'a ra Cristo bi huahni,
ne hont'u di manda bu hön'bu go njam'bu mazai, bi 'yęn'u yu nde i ya mahęts'i.

¹⁶ Ne nu'ü 'däte magoho yu dąc'yei ngue mi hupü ja yün thuts'i di mbät'a Oja bu mi hudi, bin danyahmu ne bi dąnde Oja.

¹⁷ Ne bi 'yęm 'bu mi dąnde:
Nu'i ma Oja ahe nte guí hęmbi,
Nu'i zai guí 'bui, ne zai gmi 'bui,
nuya gá dūmi gá 'berpa yú ts'edi gätho mi'da,
ne da zä gui manda xun ho 'be'a gätho i ja.

Dí xi ahe jamadi, ngue ya gá 'yuh ni ts'edi tate thoho.

¹⁸ Nu'ü yu jai i 'bupü hönbu go hapü i ja yu häi ęmme bin cue ngue ya bi zön ra ora da nu ran unbi.

Nuya bi zön ra ora da nu nin juanbi, ne gätho ü xun du.

Bi zön ra ora gue gui un'du ya 'be'a bi dą'ü ni 'yęhe ne ni pongahya.

Ne bi zön ra ora gue gui un'du yun t'unni gätho bi 'yęc'yei,

hont'a go to'o i ja yú ts'edi, ne'ü hin'yü yú ts'edi.

Ne bi zön ra ora, gue gui jua'ü gätho to'o di unba yú mijai'hu, bi 'yęn'u.

¹⁹ Ne nu'bu mi gua'a bi man'u yu dąc'yęi, dra Xuuagä dá nugä nsoqui ra dąnija mahęts'i. Ne dá nugä ra huada i höpü mbo, guepü m'be'ts'i ran hoqui bi 'yöt'ui Oja ü yú 'yęc'yei. Ne bin ja nts'edi ra huei, ne bin thoni, ne yun gäni, ne bin ja n'da ra 'yamhäi, ne bi hyöh yun do.

Ra xisu ne ra jarga

12 Ne dá hant'a n'da ran t'uti xun ndoho bu magąts'i, ngue n'da ra xisu mi he ra hyadi ngue rá pahni, ne mi töpü ja ra zana. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona gue min 'youi 'de'mayoho yu sө.

² Ne nu'a ra xisu mi hat'uhni a, ne ęmme mi mbafi ngue xun ü, ngue nde dim 'buh rá t'uhni. ³ Ne bi nequi bu man'da ran t'uti tengu n'da ra jarga xun ndoho ne xun theni, ęmme nts'utho. Ne nu'a ra jarga mi ja yoto yú ya, ne n'da ngu n'da yú ya mi hu'ts' yu corona. Ne mi ja 'det'a yú dani. ⁴ Ne nu'bu mi uan'na rá 'yozu, bi hyöm bu häi ná hyu nets'i yu sө mi ja bu mahęts'i. Ne nu ra jarga 'darbu mi 'bähmi ra xisu, i nde da zap'a rá t'uhni 'bu bim 'bui. ⁵ Ne bim 'bu'a n'da ra ts'unt'ü, rá t'uhni ra xisu büya. Ne guehna ra ts'unt'ü din ts'ut'abi gätho yu häi, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Pe nu'bu mim 'bui, bi jamansu Oja, ne 'bex bi zixpü mahęts'i bí ja rá ts'edi. ⁶ Pe nu ra xisu bi 'dagui, bi mba bu ma'ueni guepü bi hocua Oja dim 'bui n'da mahuahi ne yociento ne hyate pa. Ne din ja bu 'be'a gätho da hyoni. ⁷ Ne nu bu mahęts'i bin ja n'da ra dąsui, nu'a rá ngurba m'behni Oja mahęts'i ngue ra Miguel ne gätho ü mi'da yüm 'behni Oja mahęts'i, bin sühmbü a ra jarga ne'ü gätho yú 'yęhe a ra jarga. ⁸ Pe nu'a ra jarga him bi dąha, ne Oja him bi japi dim 'bupü mahęts'i büya. ⁹ Ne bi thön'a thi bu mahęts'i a ra jarga, guet'a ra c'ęya, ra zıthü a, rá thuhu ra Satanás, gue i häte gätho ua ja ra ximhäi gue'bu rá mbüdi thoho. ¹⁰ Ne nubüya nugä dra Xuuagä dá öcä n'da ra nde mahęts'i nts'edi bin ya bi 'yęna: "Ya bi zön ra pa da yan'ü yu 'yęc'yei, ne da nu a rá ts'edi Oja, di manda rá ts'edi Oja ü, ne a ra Cristo. Nguetho ya bi thön'a thi bu mahęts'i ra zıthü ngue nzai madi yap'ü ma cuhu bu ja rá hmi Oja ma pa ne ra xui. ¹¹ Pe gue'a rá ji ra Jesús, tengu'bu

ra De'yo, ní dáp'a ra zĩthu Ƴ yu 'yɛc'yɛi, ne'bu i ma ngue ɛc'yɛi ra Jesús, ne'bu hinguí su da du. ¹² Janangue'a dan johyahu gátho dí 'buhmbu mahɛts'i. Pɛ ndumbui thoho ahũ gue guí 'buhmbu bu ja ra hãi, nepu ja ra deɟa, nguetho bi zom bu ja ra ximhãi ra zĩthu, ne ɛmme in cue. I pađi him maya'a yu pa din ja rá ts'edi bu," bi 'yɛn'a ra nde dá ɔcã bin ya bu mahɛts'i. ¹³ Ne nu'bu mi nu ra ɟarga zĩthu ngue bá t'ent'ua hãi, bi gu'a ra xisu gue bim 'buh rá ts'ant'u. ¹⁴ Pɛ nu'a ra xisu bi mba nt'unni yoho yu zahua tengu n'da ra pents'u xun ndoho, ne bi zãgui bi mba ma'ueni guepu him bi zã bi bent'a ra ɟarga. Ne bi mba ma jamansu bu hyu jeya made. ¹⁵ Nu ra ɟarga buya bi bøn ra dehe rá nde, tengu'bu n'da ra daɥhe xun ndoho, ɛna xtán dux'a ra xisu ra dehe. ¹⁶ Pɛ Oɟa bi xoc'a n'da ra hyãhãi guepu bi yu'a ra dehe bi bøm bu rá nde ra ɟarga. ¹⁷ Pɛ nu ra ɟarga buya ɛmme bi de ra cue nangue'a ra xisu, ne bi mba bi zu'u gátho mi'da ngue rá 'yu'a ra xisu, gátho Ƴ gue bi 'yot'a bi man Oɟa ne bi den'du 'be'a bi man'a ra Jesús.

Ran t'uti bi bõxpũ ja ra deɟa, ne ran t'uti bi bõxpũ ja ra hãi

13 Ne bi mba bim 'bãpu ja ndenthe a ra ɟarga zĩthu. Ne nugã dra Xu-uagã dá nu man'da tengu n'da ra zate, bi bõxpũ ja ra daɟeɟa. Ne nuna ra zate mi ja yoto yú ya, ne 'det'a yú daɟi, guepu mi ja 'det'a yu corona. Ne mán t'o'ti bu yú ya yú thuhu zehe a ra zate ɛmbi gueſe Oɟa, ne bi ma mants'o nangue Oɟa. ² Ne nuna ra zate dá nu, gue bi bõxpũ ja ra deɟa, tengu n'da ram hmasni, pe nu yú gua tengu yú gua yu oso, ne nu Ƴ yú nde, tengu yú nde yu león. Ne nu'a ra ɟarga bi un zehe rá ts'edi ná yoho ra zate gue xí bõxpũ ja ra deɟa. Ne bi un ran t'ɛdi di manda bu hapu i ja rá ts'edi ra ɟarga zĩthu, ɛmme xun ngu ra ts'edi mi ja a. ³ Nu'a n'da rá ya mi ja bu n'da ra seni

ngue mí ɛmbi dí du a, pe bi zã. Ne gátho yu ɟa'i mi 'bucua ja ra ximhãi, bi denni, ne bi hyonya thoho nangue rá ts'edi mi ja. ⁴ Ne nu Ƴ yu ɟa'i bi daɟde ra ɟarga, nguetho ya xi un rá ts'edi ra zate xi bõxpũ ja ra deɟa. Ne bi daɟde ra zate, ne bi 'yɛna: "Njo'o man'da tengu na, ne njo'o to'o da zã dí din suhmi na." ⁵ Ne bin t'un rán t'ɛdi ra zate xí bõxpũ ja ra deɟa, da man ra ts'ore xun ts'o nangue Oɟa. Ne bin t'un ran t'ɛdi din ja rá ts'edi yote ma yozna. ⁶ Ne nu'bu mí nya, ɛmme xun ts'o bi ma nangue Oɟa. Bi ndøm mánts'o rá thuhu Oɟa, nepu bí 'bui, ne gátho Ƴ i 'bupu mahɛts'i. ⁷ Ne bin t'un ran t'ɛdi ngue din suhmbu yú t'uhni Oɟa ngue di japi di 'be'u. Ne bin t'un ra ts'edi ngue di manda gátho ná ngu yu ɟa'i 'bucua ja ra ximhãi, gátho yu hãi, ne gátho 'dahma 'dan'yo bu na ya yu ɟa'i, gátho yu hnini. ⁸ Ne gátho yu ɟa'i bi daɟde a. Pɛ him bi daɟde Ƴ xmán t'o'ti yú thuhu bu ja rá sõcuã ra Jesús gue bi 'yo't'a ra T'ude'yo gue'a bi tho. Ne ya mán t'o'ti bu Ƴ yú thuhu Ƴ 'bu má hin'yũ ra ximhãi, im ma to'o i ja ra temazai. ⁹ Nu'u to'o i ja yú zagu, dami 'yõhmbu xun ho ya. ¹⁰ Nu'a to'o di un ran unbi yu ɟa'i gue da got' ra fádi, nese a da nu ran unbi ngue da mba njot'i. Ne to'o din hote ngue di sente, nese a da nu ran daɥe ngue da ts'eni. Janangue'a to'o gátho Ƴ yú t'uhni Oɟa, jatho hõnt'a da bɛni gue yú yaɳte Oɟa, ne hin din xõmbui. ¹¹ Ne nubuya dá nu man'da ran t'uti gue bi bõxpũ ja ra hãi, ne mi ja yoho yú t'udani tengu n'da ra t'ude'yo. Pɛ nu'bu mín ya ɛmme nts'utho tengutho ra ɟarga zĩthu. ¹² Ne nu'a ran t'uti xí bõxpũ ja ra hãi bin ja rá ts'edi tengu ra zate ngue xí bõxpũ ja ra daɟeɟa ngue mi ja n'da ra seni a n'da rá ya gue xí zã. Ne bi japi gátho i 'bucua ja ra hãi da daɟde ra mbudi ra zate. ¹³ Ne nu'a ran t'uti gue bi bõxpũ ja ra hãi, bi 'yot' yun t'uti nts'utho, bi japi bá caɥ mahɛts'i ra sibi ngue da nu yu ɟa'i. ¹⁴ Ne bi hyät' yu ɟa'i gátho 'bucua ja ra

ximhäi 'bu mi 'yot' yu hyonya nt'ot'e. Ne hön'bu i 'bäpu ja rá hmi ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, bi zä bi 'yot'u. Ne bi xih yu ja'i da 'yot'a n'da ra nyoguido tengu ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, gue mí ja ra seni bu ja n'da rá ya, ngue xí zä. ¹⁵ Ne nu'a ran t'uti gue bi bõxpü ja ra häi, bin t'un ran t'edi di japi dim 'bu a ra nyoguido nt'ot'e tengu ra zate bi bõxpü ja ra deǵa. Ne di japi din ya. Ne bi japi da mba ntho gätho to'o him bi dānde a. ¹⁶ Ne bi manda ngue gätho yu ja'i din ja rá hmepya ra nyoguido bu ja rá dē nepu ja rán 'yei, madague'a hont'a go má ja'i, gätho i ja yú ts'edi ne'u hin'yu yú ts'edi, gätho yu membeti ne gätho yu hyoya, gätho yu 'yēhe ne gätho ngue hing yu 'yēhe, gätho yu ja'i jatho din ja ra hmepya. ¹⁷ Ne hingui sä n'da ra ja'i dim pä o gue din tai 'bu hin di nequi rá hmepya ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, nu bu ja rá ja'i. Gätho jatho din ja ra hmepya ngue nam bõni rá thuhu, o rá número, rá hmepya rá thuhu ra zate. ¹⁸ Jatho gan 'yomfēnihū xun ho ngue gui pāhmbū 'be'a nam bõn'a rá número ra zate, nguetho nu rá número, 'dato ciento ne hyāte ma 'dato, rá número n'da ra ja'i.

Bin tuhu u bim pōhō

14 Ne nubuya dá nugä ra Jesús ra T'ude'yo i 'bäpu ja ra nyuni t'ēmbi Sión. Ne mi 'bāhmbū ra Jesús n'da ciento ne yote ma goho mahuāhi yu ja'i ngue gätho i ja bu ja yú dē rá thuhu ra Jesús ne rá thuhu rá Ta. ² Ne dá øcä n'da ra nde bu mahęts'i nt'ode tengu yu dehe xun ngu ēmme di hī ne tengu ran gāni nts'edi di thoni. Ne dá øcä tengu'bu yu arpa'bida xun ngu i pei. ³ Ne nu'u n'da ciento ne yote ma goho mahuāhi bi yañ Oǵa bu ja ra ximhäi, ne bin tupu n'da ra thuhu ma'da'yo bu ja rá hmi Oǵa gue'a i huxpu ja rán thuts'i, ne guepu 'bāh yun t'uti i 'bui, ne yu dācyei. Ne njo'o mi'da bi zä bi bā a ra thuhu. ⁴ Ne nu'u, gätho xun hotho u, gue hont'a Oǵa mbēni. Ne i

ten'na ra De'yo hönbu go hapu da mba. Ne nu'u gue bi yañ bu ja ra ximhäi bu 'buh mi'da yu ja'i, yun t'unni man'da xun ho bin t'un Oǵa ne ra De'yo. ⁵ Ne xinga n'da ra fehni bi thīnba u, xogue xingui ts'u yú ts'oqui bu na nu Oǵa.

Nu'a bi man'u hyu yám behni Oǵa mahęts'i

⁶ Ne nubuya dá nugä man'da ram 'behni mahęts'i mi 'yo inde bu mahęts'i, ne i cā ra søcuā nt'o'ti bu ran ho ma'da'yo hin njam'bu da guadi ne da mba gätho nanguni ra ximhäi. Da mba bu gätho yu häi ne nu yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya da 'yode hont'a go to'o ní ja'i. ⁷ Ne nu'a ram 'behni mahęts'i nts'edi bi 'yēna: "Dami numansuhū Oǵa ne gui 'yēspahū rá ts'edi nuixte a, nguetho ya bi zōn ra ora da 'yot' rán juānbi Oǵa. Dami thān-dehū a ya, gue'a gue bi 'yot' mahęts'i ne bi 'yot' ra ximhäi. Ne bi 'yot' yu deǵa ne bi 'yot' yu mbøthe," bi 'yēna. ⁸ Ne nu'a man'da ram 'behni mahęts'i mahøn'a bi den'na rá mbudi m'behni, ne bi 'yēna: "Ya bin theh rá ts'edi ra dāhnini Babilonia ngue ēmme mi ja rá ts'edi. Nguetho nu'u yu ja'i mi 'bupu bi xāndi gätho ra ximhäi a ran 'yomt'ēni mí øzehe. Ne gätho u bi 'yot' ran ts'o tengu n'da ra iti gue com'ma rá sēi gätho mi'da," bi 'yēna. ⁹⁻¹⁰ Ne nu'a ná hyu ram 'behni mahęts'i bi den'na ná yoho, ne nts'edi bi 'yēna: "To'o gue da dānde ra zate gue bi bõxpü ja ra deǵa, ne ra nyoguido, ngue i ja rá hmepya bu ja rá dē o guepu ja rá 'yē, da nu hangu nangu rá ts'edi rá cue Oǵa. Nu Oǵa xingui ts'u da 'ye'ts'a ran unbi di un'ndū nangue rá cue. Ne da nu a ra Jesús ra De'yo ne yú hogam 'behni mahęts'i 'bu bin t'un'na, ngue ra sibi n'youi ra despi. ¹¹ Nu'a ra 'bifi i pøm bu njam'bu din hē a hont'bu go njam'bu mazai. Ne nu'u i 'bupu njam'bu din hē a ran unbi i nu u ma pa ne ra xui. Gue'u gätho bi dānde ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, ne ra nyoguido,

gätho u i ja bu ja rá ja'i rá hmepya ne rá thuhu ra zate. ¹²Pe nu ahu gyu 'yec'yeyihu pe nde'bu man'da gui hyadumbuihu gui thoc ni t'ec'yeyihu ne gui hyäthu yun unbi. Nguetho yá t'uhni Oja u gätho di thoqui i ot' yán t'edi ne di thoqui i ec'yeyi ra Jesús," bi 'yén'a ná hyu rám 'behni Oja mahets'i. ¹³Ne nubuya bi 'yengä man'da ra nde dá ocä mahets'i: "Dami 'yo't' ya 'be'a ga xi a i. Din johya thoho gätho u xun du 'bu ya mí ec'yeyi a ra Hmu Cristo mahets'i. Majapi thoho, en'a rá Hogandahi Oja, nguetho din säya a rá 'befi mi ot'e. Ne nu'a ran ho mi ot'ua ja ra ximhäi u, ne nubu mahets'i da nu rá muui bu."

Rán sofo ra ximhäi

¹⁴Ne dá nu n'da ra güi xun t'axi thoho ne mi hu inde bu ja ra güi a n'da tengu n'da ra ja'i. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona ra oro. Ne mi ha ra mbore theni emme het'i. ¹⁵Ne bá pøm bu rá danija Oja mahets'i man'da rám 'behni Oja, ne nts'edi bi xi a mi hupü ja ra güi: "Dami 'yörpa yu ja'i bu häi tengu'bu da hyc yu uva xun yaxpu ja ra nuandät'o. Nguetho ya bi zøn ra ora gue gui pe'ts'u bin ja bu ni huähi," bi 'yén'a rám 'behni Oja. ¹⁶Ne 'bex bi 'yot'a mi hupü ja ra güi tengu xi sifi. ¹⁷Ne man'da ram 'behni bá pøm bu ja rá ngu Oja mahets'i ne'a mi ha n'da ra mbore theni emme i het'i. ¹⁸Ne xø bá pøm bu man'da rám 'behni Oja buya gueru ja rá mexa yán t'unni Oja, ne nu'a di manda da de ra sibi bu. Ne nts'edi bi xi a ram 'behni gue mi ha ra mbore theni: "Dami 'yot' ya tengu i ot' yu ja'i 'bu i hec yu uva hingui ho nguetho bi zøn ra ora gue da nu ran unbi u nangue rán juanbi Oja," bi 'yena. ¹⁹⁻²⁰Ne njabu bi 'yot' rám 'behni Oja, tengutho 'bu di pet yu uva ne da 'yen bu ja ran the'mi da bøn rán gui buya. Ne tengutho ra ja'i i ne't'u yu uva da bøn yán gui, ne ngutho da 'yörpa u to da zembi, da nu rá cue Oja emme nts'utho. Janangu'e'a ran t'uti ngue bi mbän rá ji.

Ne bi 'yörpu ja ra ndehnini, ne emme xun ngu ra ji bi mbäni, hyuciento kilómetro nan junni, ne nan he tengu 'bu da hycpu ja yú nde yu fani a ra ji bi 'yugui.

Yoto yám 'behni di manda yoto yun unbi

15 Ne nugä dra Xuuagä dá nu man'da ran t'uti bu mahets'i, ne emme dá hyonya thoho. Mi 'bähmbu bu yoto yám 'behni Oja mahets'i, gue u di manda yoto yun unbi din ja ua ja ra ximhäi, ne nu'bu bi thoh yun unbi, ya bi thoh rá cue Oja buya. ²Ne dá nu n'da ra xito di nequi tengu ra deja, rá cuhu xun theni tengu ra sibi. Ne gätho mi 'bäpu ja ra xito, gue'u gue him bi dände ra zate xí böxpu ja ra dehe, bi zedi, hím bi dände ra nyoguido ngue ra pøte a, ne xím bin jap'a rá número o rá thuhu a. Ne n'da ngu n'da mi ha yu 'bida, ngue yu arpa xí un'na Oja u. ³Ne gätho mi 'bäpu bin tuh rá thuhu ra Moisés rá 'yehé Oja, ne bin tuh rá thuhu ra Jesús ra De'yo. Bi 'yén'u: Nu'i ma Oja ahe, ma Hmu ahe, nuixte thoho ni ts'edi, emme xun ho i, ne ma hyonya thoho nin t'ot'e. Majuani nin t'ot'e xun hotho u. Nu'i grá hoga ts'ut'abi mazai. ⁴Xinga n'da dim 'bui gue hin da dände i, gue hin da numansu ni thuhu, nu'i ma Hmu ahe. Høn'a thoho i xun ho i, ma Oja ahe. Gätho hont'a go 'be'a má nde da dände i, nguetho gätho ya bi nu ngue xun ho 'be'a gätho guí ot'e, bi 'yén'u. ⁵Ne nubuya dá nu nsoqui n'da ra jut'i i ja bu mbo rá danija Oja bu mahets'i, gueru m'be'ts'i yun t'edi bi 'yo't' ra Moisés. ⁶Ne yoto yám 'behni Oja ngue di manda yun unbi bu ja ra häi bi bøm bu. Gätho i he yú pahni xun t'axi ngue ra lino, ne gätho bi du't' yú tija ra oro. ⁷Ne nu'a n'da ran t'uti mí 'bäpu bi un'i yoto yu ximbo bi un'ndu yám 'behni Oja. Gätho ma yudi rá cue Oja, ne nu'bu 'dah mi'da da mbän

u mí po bu ja ra ximbo, gátho yu ja'i i'bucua ja ra ximhäi da nu rá cue Oja, gue i 'bui mazai. ⁸Ne gátho rá niJa Oja bu mahets'i ma yudi rá ts'edi ne rá nuixte Oja tengu ra 'bifi 'bu i yupu mbo ra ngu. Ne xinga n'da sä da yurpu asta gue'bu bi gua'a rá 'befi u yoto yum 'behni gue di manda yoto yun unbi ua ja ra ximhäi.

**Yu ximbo i po yun
unbi ngue rá cue Oja**

16 Ne dá ocä n'da ra nde gue bi bøm bu ja rá danija Oja. Ne nu'a ra nde bi xi u yum 'behni: “Dami fámhbu bu ja ra ximhäi rán unbi Oja nts'utho i po u yoto ni ximbohü,” bi 'yena. ²Nu rá mbüdi ram 'behni bi mbäm bu ja ra ximhäi rá cue Oja mí po bu ja rá ximbo. Ne gátho yu ja'i gue bin ja rá hmepya a ra zate xí bõxpü ja ra dehe, ne'a ra nyoguido ngue i thande u, bi nu ran u ngue yu sasi xun ts'otho. ³Nubuya ná yoho ram 'behni mahets'i bi mbän a rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, bu ja ra dadeja. Nu'a ra dehe buya bin ja tengu rá ji n'da ra ja'i xun du. Ne gátho mi 'burpu mbo ra deja bi du. ⁴Ne ná hyu ram 'behni mahets'i bi mbän'a rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo hapu ja gátho yu dæthe ne gátho yu mbøthe. Gátho ra dehe mi po bu bin ji. ⁵Bex dá ocä rá nde rám 'behni Oja gue'a bi unba yu dehe bi 'yena: “Nu'i ma hoga Hmu, ma Oja i, zai guí 'bui ne gmí 'bui, xun hotho gátho nin juanbi, nguetho rán säui u gá unbi. ⁶Ya gá un ra ji da zi u, nguetho bi hyo u nim 'behni bu häi ne ni pøngahya. Nuya gá cospa ra pengui nangue 'be'a bi 'yøt'u,” bi 'yena. ⁷Ne dá ocä n'da ra nde bi bøm bu ja ra mexa guepu mí ja yün t'unni Oja, i ena: “Ma Hmu i Oja nuixte ni ts'edi xun ho, njuantho a nin juanbi, ngue rán säui u,” bi 'yena. ⁸Ne nu'a ná goho rám 'behni bi mbäm bu ja ra hyadi a rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo. Ne emme bin ja rá ts'edi ra hyadi ngue bin zø u

mi 'burpu ja ra ximhäi nangue nam pa ra hyadi. ⁹Ne nu'u gue bi nu ran unbi nangue rá ts'edi ra hyadi, bi ndòmants'o rá thuhu Oja, gue'a bi manda yun unbi, pe guexta'a him bi 'yepa Oja, him bi päh yün 'yomfëni u. ¹⁰Nuya ná cut'a ram 'behni bi mbäm bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, ne bi mbäm bu hapu i ja rá ts'edi ra zate xí bõxpü ja ra dehe. Ne nupu hapu ja rá ts'edi, gátho xum 'bexui thoho bu. Ne nu'u yu ja'i gue i 'burpu bi zase yú jani nangue ran unbi bi nu. ¹¹Ne bi c'amants'otho Oja nangue yun u, ne nangue yu sasi mi ja. Pe guexta'a him bi 'ye'ts'a ran ts'o mi øt'e, him bi päh yün 'yomfëni. ¹²Ne nu'a ná 'dato ram 'behni bi mbäm bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, bi mbäm bu ja ra dæthe xun ndoho t'ëmbi Eufrates. Ne bi xä ra dehe ne 'bex bi 'yo't' ra dæthe ngue da zä da thopu yu ts'ut'abi gue ní 'yepu ní bõx ra hyadi. ¹³Ne nugä dra Xuuagä, dá nu hyu yu ts'onthi di nequi tengu yu 'ue, ngue bi bøm bu ja rá nde ra jarga zithu, nepu ja rá nde ra zate xí bõxpü ja ra deja, ne bi bøm bu ja rá nde ran t'uti xí bõxpü ja ra häi, gue ra hyäte pøngahya. ¹⁴Nguetho nu'u, gue'u yú ts'onthi ra zithu u i ja yú ts'edi ngue da 'yøt' yu hyonya nt'øt'e. Ne nu'u bi mba bu gátho ná ngani ra ximhäi, hønbu go hapu 'buh yu ts'ut'abi, ngue bi japi di pet yu ja'i. Ngue din ja ra dæsuí din sühmbu Oja. Ne nu'a ra pa din ja ra sui gátho da nu rá ts'edi Oja nuixte. ¹⁵Ne dá ocä rá nde ra Jesucristo ngue bi 'yena: “Gui 'yøhmbu ya, nugä ba ecä tengu n'da ra be. Hinga mfädi njam'bu ga søhø. Din johya thoho u gue him bin aha pe bi jamansu yu he dá unni, janangue'a hin din 'yæhe ne hin din 'yasä buya, ngue im benthø a ran hoqui dá ørpa u, janangue'a hin di nequi yú ts'oqui, ne hin da mbe'ts' yú sä,” bi 'yena. ¹⁶Ne gátho bim peti bu yu ts'ut'abi ne yu ja'i bu ja ra xequi t'ëmbi Armagedón, ngue yú nde yu hebreo a. ¹⁷Nuya ná yoto ram 'behni bi mbäm bu

rá cue Ojã mi po bu ja rá ximbo, bi huic ran dãhi 'be'a mi po bu. 'Bex bi t'ø a n'da ra nde bi bøm bu ja rá niã Ojã mahęts'i, guepu i hu inde Ojã. Ne nu'a ra nde bi 'yęna: "Ya da guadi gãtho man ts'embi," bi 'yęna. ¹⁸Ne 'bex bi hyät'i nts'edi yu huei, ne nts'edi bin thoni yu ngäni. Ne bin ja n'da ra 'yanhäi nts'edi hin jam'bu bi nu n'da ra ja'i tengu na, asta gue'bu go mim 'bu u yu mbudi thoho yu ja'i. ¹⁹Nu ra 'yanhäi bi xen'a ra dahnini Babilonia, hyu xequi bi bøni. Ne gãtho mi'da yu hnini hønbu go hapu mi ja bi guadi. Ne bi bęn Ojã gue xun ts'otho mi øt' yu ja'i 'bupu ja ra dahnini Babilonia, ne nts'edi bi unba u, nangue rá cue nts'edi a, asta gue'bu go min theh rá cue Ojã. ²⁰Ne gãtho yu t'uhäi i ja bu ja yu deã bim 'bedi. Ne gãtho yu nyuni ne yu t'øhø bim 'bedi, hin'yü büya. ²¹Ne 'bex bi dãpu mahęts'i yun do ęmme nts'utho nguetho yote kilo nán hyu n'da ran do, bi zu i 'da yu ja'i. Pe nu u yu ja'i bi c'amants'o Ojã nangue ran unbi nts'edi bi nu nangue yun do.

Ra ngurpa 'yomt'ęni xisu

17 Ne nu'a n'da u yám 'behni Ojã mahęts'i gue'a mí ja n'da ra ximbo, bi xicã: "Ba ęhe ga ut'a i rán juanbi Ojã da nu ra 'yomt'ęni xisu i hupu ja yu dehe 'dahma 'dan'yo bu gãtho ra ximhäi. ²Nu'u yu ts'ut'abi bu ja ra ximhäi bi 'yøthu ran ts'o a ra 'yomt'ęni xisu. Ne yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi bi xänba bu gue da 'yøt' ran ts'o guepu 'bu a ra 'yomt'ęni xisu. Gãtho mi øt' ran ts'o tengu'bu iti thoho," bi 'yęm 'bu mi xiqui. ³Ne nubaya nu rá m 'behni Ojã bi zixcã bu ja n'da ra huenhäi ma'ueni njon mi 'bupu. Ne nu rá Hogandãhi Ojã bi jaqui gue dá handi, ne dá nugã a ra xisu i hux'a n'da ra zate xun theni. Nu ra zate mi ja yoto yú yã ne 'det'a yú dani, ne nt'o't'i bu ja rá ja'i ęna jase rá ts'edi, gue rá thuhu ęna guese Ojã. ⁴Nu ra xisu mi he n'da

ra hoc'bøt'e xun jupoi ne xun theni. Ne ęmme madín 'yøt'e xun ho nangue yu thebe ne yum fo'ye ra oro ne yu ts'angu ęmme xum hmadi thoho, ne hønt'a go mi cuat rá pahni. Ne mi the n'da ra tasa ra oro. Pe gãtho 'be'a mi po ra tasa ra hmepya nangue gãtho yun ts'o mi øt' ra xisu. ⁵Ne nubu ja rá dę nt'o't'i bu rá thuhu: "Ra dahnini Babilonia, ngue ja rá ts'edi tengu'bu rá mbe gãtho yu 'yomt'ęni ne tengu'bu rá mbe gãtho i øt' ran ts'o hønbu go hapu i ja ra ximhäi," bi 'yęn'a ra t'ohni. Pe hin da bąse n'da 'be'a ním bø'n'a. ⁶Ne dá hant'a ra xisu, tengu 'bu iti thoho nangue yú ji u gãtho bi hyo 'bu mi den Ojã ne'bu mi mamp'a rá m hman ra Jesús. Ne nugã drá Xuuagã, dadí hyonya thoho 'bu má nugã a n'da ran t'uti. ⁷Ne nu rá m 'behni Ojã mahęts'i bi xiqui: "O gadí hyonya thoho, nguetho ga xi a ya 'be'a ni hmepya a ra xisu, ne 'be'a ni hmepya a ra zate i hux'a ra xisu, gue i ja yoto yú yã ne i ja 'det'a yú dani. ⁸Nu'a ran t'uti ngue ra zate gá nu, pe gue'a n'da mi 'bui, ne hingui 'buh ya, pe him ma ya'a ba ęhe mahøn'a, da bøm bu ja ra hyähäi ęmme xun ęę. Ne m'bejua da nu ran däte xun ho hin dim 'buh mahøn'a. Ne gãtho yu ja'i ngue hinga nt'o't'i yú thuhu bu ja ra søcuã mahęts'i, gue bi t'orpü 'bu ma hin'yü ra ximhäi, di hyonya thoho 'bu bi nu mahøn'a tengu bu í hnu ra zate. Nguetho mi 'bui, ne njo'o ya, pe dim 'bui mahøn'a. ⁹Nu'u to'o i ja yún 'yomfęni xun ho, sä da badi 'be'a nim bø'n a ra hmepya. Nu yoto yú yã ra zate ra hmepya ngue u yoto yu nyuni guepu i hu a ra xisu. ¹⁰Ne ra hmepya gue'u yoto yu ts'ut'abi, ngue yu ts'om'bäi thoho. Bi du u cut'a ne nu ná 'dato i 'bupu ya, ne ná yoto dim 'bui, pe hingan ya'a din ts'ut'abi. ¹¹Ne nu'a n'da, ná hyãto ra ts'ut'abi büya, gue'a gue mi 'bui, pe njo'o ya. Nu'bu bá ęh mahøn'a, di manda tengu u yoto yu ts'om'bäi ts'ut'abi, pe m'bejua da mba da nu ran unbi mazai. ¹²Ne nu'u

yú dani ra zate gá nu, yu hmepya ngue 'det'a yu ts'ut'abi din ja yú ts'edi 'da yu t'u ora tho ne da gomhbú rá ts'edi ra zate. ¹³Ne gátho yu ts'ut'abi 'dat'a da beñi ngue di un ra ts'edi di manda ra zate. ¹⁴Ne gátho yu ts'ut'abi da zu'a ra Jesús ra De'yo. Pe nu'a ra Jesús da daña, nguetho ra Hmu a nanguue gátho mi'da yu hmu, ne ra hmut's'ut'abi nanguue gátho mi'da yu ts'ut'abi. Ne nu'u gátho din 'yohu ra Jesús 'bu bi daña, gue'u bi zon Oja u, ne bi huahni, ne him bi 'ye't's'a ní denni," bi 'y'en'a ram 'behni. ¹⁵Ne nu rám 'behni Oja mahets'i xø bi xicä mahøn'a dra Xu-uagä: "Nu yu dehe gá nu guepu mi huh ra xisu, ra hmepya a nanguue gátho mi'da yu ja'i i 'buh nanguni ra ximhäi, gátho yu häi gátho yu nde 'dahma 'dan'yo bu na ya. ¹⁶Ne nu yu dani gá nu, ngue yú hmepya yu ts'ut'abi, ne'a ra zate, m'bejua da zu a ra 'yomt'eni xisu u. Ne nu'u da hyacpi 'be'a gátho mi ja a ra xisu, ne da zap rá ngøc'yei a, ne da 'yu'ma ra xisu nanguue ra sibi. ¹⁷Nguetho Oja bi benba yu ts'ut'abi da 'yøt'e tengu mim ben Oja, ngue n'da ngu n'da u di un rá ts'edi ra zate di manda, asta gue'bu go bin ja 'be'a bi man Oja ngue din ja. ¹⁸Ne nu'a ra xisu gá nu bu, rá hmepya ra dahnini gue'a di manda yu ts'ut'abi a, nanguue gátho yu häi i ja ua ja ra ximhäi," bi 'y'en'a ram 'behni.

Bi 'beh rá ts'edi ra dahnini Babilonia

18 M'bejua dá nugä man'da ram 'behni bá çah mahets'i, ne emme i ja rá ts'edi. Ne i ja rán nequi, bi hyät ra ximhäi 'bu mi gaj, tengu ra hyadi. ²Ne emme ts'edi bin ya, bi 'y'ena: "Bi guahya, bi guahya rá ts'edi ra dahnini Babilonia. Ne hont'u yu zithu dim 'bupu, ne gátho yu ts'onthi. Ne i 'bupu hont'a go 'be'a mán ts'o, ne yu doja gue hingui ho øt'e, xun ts'otho. ³Nguetho nu yu mengu bu bi xänba ran ts'o gátho yu ja'i mi søm bu gue i 'buh ná nguni ra ximhäi. Ne gátho

yu ts'ut'abi bi gomhbú ran ts'o ra hnini, ngue tengu'bu ra 'yomt'eni xisu bu. Ne xun ngu yu ja'i 'da n'danni yú häi, bim membeti 'bu mí mbäp'u 'be'a gátho bi numanhose yu mengu bu ja a ra hnini," bi 'y'en'a ram 'behni. ⁴Ne dra Xu-uagä dá øcä man'da ra nde bí 'y'eh mahets'i, bi 'y'ena: "Ba øhe gátho yu ja'i ngue ma mbetigä, dami pøm bu ja ra dahnini, gue hin gui cohma øt'ehü ran ts'o i ja bu, ne hin guin nuhu ran unbi gue da nu u to'o da gopu. ⁵Nguetho nu'bu sä da mba ma munts'i yän ts'o i t'ørpu, tengu'bu da zuh nán hets'i ra ximhäi mahets'i. Ne nu'a Oja xingui ts'u bi pumbeni ran ts'o 'be'a bi t'ørpu." ⁶Ne bi sih yám 'behni Oja büya: "Nuya dami cospahu ra pengui tenguthoho bi 'yørpa mi'da, dami cospahu ran u gue gui yofu mahøn'a. ⁷Dami un ya ran unbi ne nts'edi ra dumbui 'be'a rán theui bi 'yøt'e. Nguetho bi beñi magueese, ne bi 'yøt' yu ts'oqui bi numanhose, ne xun ngu 'be'a gátho bi hyonse. Tengubú n'da ra xisu da manse mbo rá mbui, da 'y'ena: "Nugä xun ngu ma ts'edigä, hingan ts'ogui thohogä, ne njam'bu din jagä ra dumbui," ngubu bi ma. ⁸Pe jananguue'a da nu ran unbi di und Oja, ne gátho 'be'a din ja, 'da huętho án ja gátho yu 'yanthi. Ne da nu ra gęhe ne ra dumbui, ne di juadi nanguue ra sibi. Nguetho tate thoho rá ts'edi Oja ra Hmu, gue di un'na rán theui bi 'yøt'e. ⁹Ne nu yú ts'ut'abi gátho yu häi gue zai i comhbú ran ts'o, gátho din zoni ne dim mbafi 'bu i hand rá 'bifi ra dahnini ngue i zø. ¹⁰Ne gátho dim 'bāmanhe nguetho emme i su da nu ran unbi tengu in nu u i 'bupu ja ra dahnini. Ne da ma: "Huęcate, huęcate, nguetho mahotho ra dahnini, ne emme mi ja rá ts'edi, pe n'da huętho gue bi ts'embu," da 'y'en'u. ¹¹Ne gátho yu mbä bu ja gátho ra ximhäi din zoni ne dim mbafi, nguetho njo'o da dāmbi 'be'a da mbä. ¹²Ngue yu oro, yu t'axi, yun 'yøt'e, yu perla, ne ra 'bøt'e ra lino xun ho,

ra 'bø't'e ra seda, ra 'bø't'e xun tudi xun jupoi ne xun theni, ne gätho yu za gue muman'u, ne'u nt'ø't'e yu do'yo, ne gätho u yu za nt'ø't'e emme xum hmadi, ne'u nt'ø't'e ra bronze ngue ra thenga fexna t'egui, ne'u nt'ø't'e ra t'egui, ne'u nt'ø't'e ra 'yaxi. ¹³Ne zai mi 'bä bu yu canela, yu 'yexhi ngue in 'yohu yu tuhü, ra t'üza muman'u, yu 'yexhi i yumanho, yu perfume, yu vino, yu aceite, ra hocjuni, ra trigo, yun dani, yu de'yo, yu fani, yu carro, ne yu 'yexhe mi 'bä bu, nguetho mi 'bap yu te yu ja'i tengu'bu i 'bä yu fani. ¹⁴Ne da 'yex'u yu mbä: "Gätho gue xun ho gmi honi bin thegue. Ne gätho yu mbeti ne gätho 'be'a mahotho ya bi mba. Him man'dandj guin nu mahøn'a tengu mí ja bu," da 'yex'u. ¹⁵Ne nu'u gue bim mbeti ngue'u mim pä bu ja ra dahnini, dim 'bämanhë tho, nguetho i su da nu ran unbi, tengu in nu'u mi 'bapü. Ne emme din zoni, i tu yú mbui, nguetho njo'o da däi 'be'a i ja da mbä. ¹⁶Ne da 'yexa: "Dumbui thoho nanguie 'be'a bin ja ra dahnini, emme mi ja bu mahotho, ne mi ja bu yu 'bø't'e ra lino, ne yu 'bø't'e xun jupoi, ne yu 'bø't'e xun theni, ne madi nequi bu 'be'a mahotho gue yu oro ne yun 'yø't'e ne yu perla xum hmadi. ¹⁷Nuya nte jabu ya, n'da oratho am 'bedi gätho emme xum hmadi mi ja bu," da 'yex'u mim pä bu. Ne gätho yú hmu yu barco ne'u gätho i hu bu, ne gätho yu mbefi di 'yon yu barco, mi 'bämanhëtho. ¹⁸Ne bi du yú mbui 'bu mi nu ra 'bifi i zø ra dahnini, ne bi 'yexa: "Hin'yü man'da ra hnini mahotho tengu nu." ¹⁹Ne nu'u, bi 'yux yú ya yu fonthäi, ra hmeppya gue tu yú mbui, ne bin zoni ne bi mbafi, xna: "Huexate ra dahnini emme mi ja rá ts'edi, nguetho gätho gahu dyú hmuhu yu barco däm membetihü nü, ne xogue n'da oratho am 'bedi gätho mi ja bu," bi 'yex'u. ²⁰Pe gan johyahu gätho ahü gue guí 'bühmbü ua mahëts'i, gan johyahu nanguie 'be'a bin ja ra dahnini, bi

ts'embi. Ne dan johyahe gätho gahe ma 'bäihe ra Cristo ua ja ra häi, ne gätho gyü pøngahyahu Oja, ne gätho gahu ngue dí tenhdü Oja, dan johyahu, nguetho ya bi cos'ahu 'be'a bi 'yø't'ahu yu ja'i mi 'bapü ja a ra dahnini. ²¹Ne nubüya n'da rá m 'behni Oja mahëts'i ngue xun ngu rá ts'edi, bi gu'tsa n'da ra do emme xun ndoho, ne nts'edi bi 'yem bu ja ra dadeja. Ne bi 'yexa: "Tengu thoho din ja ra dahnini Babilonia ngue mi ja rá ts'edi, pe njam'bu da hnu mahøn'a, gätho n'da m'bedi thoho. ²²Ne hin da t'øpü mahøn'a yu mbe'bida, gätho u i pe yu arpa, ne gätho u i huixt yu thuxi, xinga gue'u yu hyuxi. Xinga n'da ran 'yohu dim pepü mahøn'a, ne njon din cum bu mahøn'a. ²³Ne din çä'bexui thoho, him man'dandj mahøn'a di nequi bu yu sibi, ne njon da 'yø't' ran thati bu ngue din johya tengu mi øt'e. Nguetho man'da mi ja yú ts'edi u mi øt' yú 'befi bu xinda gue'u mi'da gätho ra ximhäi. Pe mi hät yu ja'i 'bu mi xänbi di ho yú pähä zehë u gätho mi søm bu, bí nexpu ná nguni ra ximhäi. ²⁴Ne guepu bim fän yú ji u yú pøngahya Oja, ne u gätho mi'da yú t'uhni Oja, gue bi tho. Pe guepu bi tho u, ne gue'a í ts'emba a ra dahnini," bi 'yex'a rá m 'behni Oja.

19 Ne nubüya, dra Xuuagä dá øcä yú nde n'da munts'i yu ja'i i 'bapü mahëts'i. Ne bi 'yex'u: "Dí xspahu Oja, nguetho ma pørpatehu a, ne hønse ma Ojahü i ja rá nuixte ne tate thoho rá ts'edi. ²Xun ho rán ts'embi Oja, nguetho rán säui bi t'ørpa ra dahnini, tengu'bu ra 'yomt'eni xisu, gue bi ts'onba yú mbui gätho yu ja'i ra ximhäi. Ne nuya Oja bi cospa u gätho to'o bi hyo yú 'yexhe," bi 'yexa. ³Ne nts'edi bi mam mahøn'a yu nde dá øcä: "Dí xspahu Oja nguetho ya bi juah ra sibi a ra dahnini, ne hin din hë a nín 'yo rá 'bifi," bi 'yex'u yu ja'i. ⁴Nubüya gätho 'däte magoho yu daj'yei ngue zai di mbä'tsa Oja, ne'u goho yun t'uti i 'bui, bin danyahmu bu i hu a Oja, ne bi dande.

Ne gátho bi ma bi 'yɛn'u: “Necáhe, ngubu dí m bɛmhbe dí ɛspahɛ Ojɔ,” ɛn'u.

Bi zin rá xisu ra Dɛ'yo

⁵Ne dá ɔcá man'da ra nde bi bɔm bu guepɛ i hu a Ojɔ, ngue bi ma: “Dami 'yɛspa ma Ojɔhɛ gátho ɛ yú 'yɛhe. Dami 'yɛspahɛ gátho to'o i numansu Ojɔ, ne'u i ja yú ts'edi ne'u hin'na,” bi 'yɛn'a ra nde. ⁶Ne dá ɔcá yú nde yú ja'i xɛn ngu, ngue di hɛ tengu'bu xɛn ngu yú dehe, ne tengu'bu bi thoni yɛn gáni. Ne bi 'yɛm 'bu mi ya: “Dí ɛspahɛ Ojɔ, nguetho di manda ya ra Hmu, ma Ojɔhɛ tɛtɛ thoho rá ts'edi. ⁷Gátho dan johyahɛ, ne da hyu ma mbuihɛ, ne ga ɛspahɛ Ojɔ ngue i ja rá ts'edi. Nguetho bi zɔn ra ora da zin yú 'yɛc'yɛi ra Jesús, ra Dɛ'yo, tengu thoho n'da ran 'yohɛ din thɛt'ui rá xisu. Ne mahɔntho da mba ra xisu, mahoqui thoho. ⁸Ne bin t'un ran t'ɛdi da hye ra pahni di fɛxni, gue ra lino xíngui ts'u ts'o. Nu'a ra pahni xɛn t'axi nam bɔni ngue bi mba mahoqui yú ts'oqui ɛ yú t'uhni Ojɔ ne nubuya i ɔt' yún thehɛ.” ⁹Ne nuna ram 'behni mahɛts'i bi xicá 'be'a ga o't' ya: “Din johya gátho to'o ɛ bi ts'on bu ja ran sihme nangué rán thɛtɛ ra Dɛ'yo. Majuɔni rá m hman Ojɔ na dí xi a ya,” bi 'yɛng rá m 'behni Ojɔ mahɛts'i. ¹⁰Ne nubuya dán danyahmu bu ja rá gua ram 'behni mahɛts'i. Pɛ nu'a bi xicá: “O guín jabɛ, nguetho nugá rá 'yɛhe thohogá Ojɔ tengu thoho i, ne tengu ni cuhɛ, gátho ɛ i mamp'a rá m hman Ojɔ nangué ra Jesús, gátho dadí jafɛ da fɛh ra Jesús,” bi 'yɛng 'bu mi xiqui.

Nu'a n'da bi hyux ra t'axca ndɔfani

¹¹Ne nubuya, dra Xuuagá, dá nugá nsoqui mahɛts'i. Ne mi 'bápu n'da ra t'axca ndɔfani pa nthuts'i. Ne nu'a i huts'i, Majuɔni a rá thuhu, nguetho zɛj im mam majuɔni a. Ne di Jɛt's'a rá thuhu, janangué'a n'da ngu n'da di un'na rán sáui 'bu bi juɔnbi, ne xɛn ho 'bu

i ɔt' ran sɛi a. ¹²Ne nu'u yú dá a mi huxpɛ, mi zɔ tengu ra sibi, ne mi jabɛ xɛn ngu yú corona bu ja rá ya. Ne nu rá thuhu nt'o't'i bu, hɔnse mi pɛdi 'be'a rá thuhu. ¹³Ne nu rá pahni mi he, bi zinni gátho ra ji, ne nu rá thuhu, ngue rá m hman Ojɔ a. ¹⁴Ne nu'u yú dofɛi mahɛts'i, gátho mi he ra t'axca lino mahotho, xíngui ts'u xɛn ts'o. Ne gátho mi hux yú t'axca ndɔfani, ne bi dɛn'na ra mbudi mi huxpɛ ja ra ndɔfani. ¹⁵Ne nu'a ra ngurbi i pɔxpɛ ja rá nde n'da ra espada ɛmme het'i, ngue da dap yún sui hu 'bupɛ gátho yú hái bu ja ra ximhái. Ne gátho di manda ɛ buya, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Ne tengutho ra ja'i bu ja ran the'ma gui'uva, i nen yú uva, ne ngutho da 'yɔrpa ɛ to da zembi, di un rá cue Ojɔ nts'utho, ngue nu'a nte hɛmbi da 'yɔt'e. ¹⁶Ne nt'o't'i bu ja rá pahni ne rá xɛnthe rá thuhu, ngue ra Hmuts'ut'abi a ngue di manda gátho yú ts'ut'abi, ne rá thuhu, ngue ra Ngurpa Hmu a ngue di manda gátho yú hmu. ¹⁷Ne dá nugá n'da rá m 'behni Ojɔ mahɛts'i mi 'bápu ja ra hyadi, ne nts'edi bi mba't'u gátho yú doja mi 'yo bu magɛts'i, bi 'yɛmbi: “Gátho ahɛ gyɛ dojahɛ, ba ɛhmbu ya, nguetho Ojɔ bi 'yɔt'ahɛ n'da ra dɛnts'ihme. ¹⁸Ba ɛhmbu ya gui sihu yú ngɔc'yɛi yú ts'ut'abi ne yú hmu dofɛi, ne'u gátho mi ja yú ts'edi. Ne yú ndɔfani ne gátho mi huts'i, ne gátho yú ja'i yú 'yɛhe ne gátho hing yú 'yɛhe, ne yú hmu uague yú mbefi,” bi 'yɛm 'bu mi mba't' yú doja. ¹⁹Ne dá nugá ra zate gue xí bɔxpɛ ja ra dɛdeja, ne 'darbu bim petihu gátho yú ts'ut'abi ngue gátho yú hái, ngue da 'yɔrpa n'da ra dɛsɛi a mi huxpɛ ja ra t'axca ndɔfani, ne'u gátho mi tenni. ²⁰Ne nu ra zate buya bi mba mfent'i a, ne'a ra hyáte pɔngahyɛ bi fent'i, gue'a ran t'uti í bɔx ra hái ne xí 'yɔt' yú hyonya nt'ɔt'e bu ja rá hmi ra zate. Ne gue'a mi hát yú ja'i gátho to'o mi ja rá thuhu bu ja rá dɛ. Gátho yoho bi t'entpɛ ja ra sibi ra azufre, tengu n'da

ra deĵa na ndoho a ra sibi. ²¹ Ne gátho yu ĵa'i mi ten'na ra zate, bi tho nangué ra espada mi pòxpə ja rá nde a mi huxpə ja ra t'axca ndòfani. Ne nu'ə yu doĵa buya bin niyá thofo nangué yu ngòc'yei.

N'da mahuąhi njeya

20 Ne nubuya, dra Xuuagä dá nugä man'da rá m 'behni Oĵa mahęts'i bá çai ne bá hyä rán sogui ra hyähäi emme xun hę ne nts'utho, guepə i 'buh yu zıtho. Ne nu'a rá m 'behni Oĵa mi çá n'da ra cadena xun ndoho. ² Ne bi bent'a ra ĵarga, ne t'embi ra c'ęya, pe guet'a ra zıtho, rá thuhu í Satanás. Ne bi mba nthat'i n'da mahuąhi njeya nangué ra cadena. ³ Ne nu'a rá m 'behni Oĵa buya, bi 'yentpə ja ra hyähäi a ra zıtho. Ne bi go'mi, ne bi hyut'a ran sogui, ne bi cuahmi xun ho, ngue hin da zä da bəm bu da hyät yu ĵa'i, asta gue'bu bi gua'a n'da mahuąhi njeya. M'beĵua da mba nso'tsi 'da yu pa. ⁴ Ne dá nugä man'da ra hmepya mahęts'i, xun ngu yun thuts'i, ne nu to'o mi huxpə bin t'un ran t'ędi da 'yot' ran juąbate, gátho min 'yohu u bi tho 'bu mi ma i ęc'ęyi ra Jesús, ne'bu mi mamp'a rá m hman Oĵa. Gue nu'ə gátho him mi thąnde ra zate xí bəxpə ja ra deĵa ne rá nyoguido. Ne nte mi ja bu yú dę rá thuhu ra zate, xınga guepə ja yú 'ye. Nu'ə bi ndants' mahon'a 'bu mi du, ne bin 'yohu ra Jesús bin ts'ut'abi n'da mahuąhi njeya. ⁵ Ne guehya yú mbüdi bi xox Oĵa bi t'urcă. Pe nu'ə mi'da gue bi du, hin da dąmbęni asta gue'bu bi gua'a n'da mahuąhi njeya. ⁶ Ne di johya ne majapi u gátho u ra mbüdi da xox Oĵa, ne hin da nu a na yoho ran dąte ngue ra sibi mazai. Ne dim mbäĵa nangué ra Cristo bu bí ja rá ts'edi Oĵa, ne din 'yohu ra Cristo ngue din ts'ut'abi n'da mahuąhi njeya.

Da mba nthapi ra zıtho

⁷ Ne nu'bu bi gua'a n'da mahuąhi njeya, da mba nsocui a ra zıtho mi ofädi.

⁸ Ne nu'a ra zıtho buya da bəm bu, xə da hyät mahon'a yu ĵa'i gátho na nguni ra ximhäi. Da mba bu ja ra häi Gog ne ra häi Magog ne di japi dim peti gátho nangué din ja ra dąsui. Ne xun ngu da denni hingui sä da 'bede, tengu ra 'bomu 'bom bu ndendeĵa, njon da hyät'i da mbede. ⁹ Ne din 'yerpa thofo bu ní mba bi mbä'tsi hapu mi 'bu u min 'yohu Oĵa, guepə ja ra dąhnini di huę Oĵa. Pe bá çah mahęts'i ra sibi bi juadi gátho yún suihu. ¹⁰ Ne nu'a ra zıtho ngue bi hyät'u, bi t'entpə ja ra sibi i the ra azufre, tengu n'da ra deĵa na ndoho, guepə xí t'entpə ra zate xí bəxpə ja ra dądeĵa, ne'a ra hyäte pəngahya gue ran t'uti xí bəxpə ja ra häi. Ne gátho hyu da nu ran unbi nangué ra sibi, ma pa ne ra xui hön'bu go njam'bu gátho yu pa mazai.

Ran zęgui ran juąnbi

¹¹ Ne drá Xuuagä dá nugä mahon'a, gue n'da ran thuts'i xun ndoho xun t'axi, ne mi hupə Oĵa. Ne nu ra ximhäi ne mahęts'i bim 'be 'bu mi hyant'a mi hupə, ne him man ja buya. ¹² Ne dá nugä gátho u xun du, hont'a go 'be'a ní ĵa'i, mi 'bäpə ja rá hmi Oĵa i hupə. Ne bi mba ma tants'i yu söcuą bu, ne'a ra söcuą im ma to'o i ja ra temazai. Ne gátho bi mba ma juąnbi nangué'a nt'o'ti bu 'be'a gátho bi 'yot'a, nu'bu mi 'bui. ¹³ Ne gátho u gue bi du bu ja ra deĵa, ne gátho u mi'da bi du hönbu go hapu, ngue gátho i 'bäpə 'bu'u xun du, bi bəm bu, ne bim 'bäpə ja rá hmi Oĵa. Ne bi mba ma juąnbi nangué 'be'a gátho bi 'yot' 'bu mi 'bui. ¹⁴ Ne nu'a ra xequi mi 'bu'u xun du, bi t'entpə ja ra sibi, tengu ra deĵa na ndoho. Gue'a na yoho ran dąte a. ¹⁵ Ne nubu ja ra söcuą gue im ma to'o i ja ra temazai, ne nu'ə gátho him man t'o'ti yú thuhu bu, bi t'entpə ja ra sibi.

Ma'da'yo mahęts'i ne ra ximhäi

21 Ne nubuya, dra Xuuagä, dá nugä man'da bi t'urcă, ngue ma'da'yo mahęts'i ne ma'da'yo ra ximhäi. Nguetho ya bim 'bedi 'be'a gätho mi ja bu mahęts'i ne ra ximhäi. Ne hin'yü ra deęä bu ja ra 'da'yo ximhäi. ²Ne dá nugä bá çah mahęts'i guepü bí 'bü Oęä n'da ra hogah-nini, gue'a ra Jerusalén ma'da'yo, mahotho, mahoqui, tengu'n'da ra hmute i he ra pahni mahotho da mba dín thät'ui rá ndø. ³Ne dá øcă n'da ra nde nts'edi bin ya, gue bá nexpü ja ran thuts'i bü bí hu Oęä, bi 'yęna: "Dami hyand ya, bi gaçua mahęts'i rá ngu Oęä," bi 'yęna, ne nuya zäi dim 'buhmbü yu jät'i a. ⁴Ne guese Oęä di un ran johya, ne him man ja yu guidä yu jät'i, ne hin din ja ran däte mahøn'a bü, ne hin din ja yu dumbüi bü. Nguetho gätho 'be'a mán ünbi mi ja, ya bi thogui. ⁵Ne nu Oęä ngue i hupü ja ran thuts'i, bi 'yęna: "Gätho ma'da'yo dá øt'ä ya." Ne bi xiqui, dra Xuuagä: "Dami 'yo't' ya 'be'a dí xi a i, ne sä da t'ęc'yei nguetho majuęni a." ⁶Ne bi xiqui mahøn'a: "Ya bi guadi 'be'a gätho dá øt'ä ya. Gätho dá dü'mi, ne ga juacä ra 'befi dá dü'mi. Zäi dám 'bücä ne dam 'büi mazäi. Ne nu'ü to'o i sä ngue di 'be a ra te mahyoni thoho, tengu'bü i tuthe, ga undä ra te i juadi, tengu'bü ra mbøthe im fonts'a ra dehe ga unni, ne hin da gurqui. ⁷Ne to'o da daęa, ga comhbe 'be'a gätho i jagä, ne ga øt'e ma t'ühnigä ü, ne dyu Oęägä ü. ⁸Pe ga entpü ja ra sibi ü to'o i su yün ünbi 'bü da dengui, ne'ü to'o yoho yün 'yomfęni, ne gätho ü xün ts'o yú mbüi, ne gätho yu hyodu, ne gätho yu 'yomt'ęni, ne gätho ü in yähu yu zıthü, ne gätho ü i thände hönt'a go 'be'a gue him majuęni, ne gätho ü i man yu fehni. Gätho ya da nu na yoho ran däte, da t'entpü i zø ra sibi ra azufre, tengu ra deęä na ndoho," bi 'yęn Oęä.

Ma'da'yo ra hnini Jerusalén

⁹Ne xø dá nugä man'da ra hmepya bi t'urcă. Nu'a n'da ü yám 'behni Oęä mahęts'i gue min 'yohü 'dato yüm 'behni, gue'ü mi the yu ximbo gue bi un yün ünbi bü ja ra häi, ne nu'a bi xiqui: "Ba ęhe, ga ut'a ra hnini, tengu'bü ra hmute bin thät'ui ra De'yo." ¹⁰Ne nu'a rá Hogandähi Oęä bi bęngä man'da mahøn'a, tengu'bü bi zixcä a rá m 'behni Oęä bü ja n'da ra t'øhø xün hęts'i, ne bi 'yurca ra hogah-nini Jerusalén ma'da'yo, bi gaę mahęts'i guepü bí 'bü Oęä. ¹¹Ne nu'a ra hnini ęmme di yoxni nangue rán hose Oęä i 'büpü mbo. Ne di yoxni tengu ra do ra jaspe i pømhyats'i. ¹²Ne nu'a ra hnini mi ja bü ra mbät'ti, ra jado xün hęts'i, goho yú ts'ät'i. Ne nu'a ra mbät'ti, mi ja bü 'de'magoho yu dajut'i, ne n'da ngu n'da yu jut'i mi 'bäpü n'da rá m 'behni Oęä mahęts'i, da mbäh ra goxthi. Ne nu'ü 'de'mayoho yu jut'i, n'da a n'da nt'o'ti yú thuhu ü 'de'ma yoho yú ts'ünt'ü ra Israel. ¹³Ne n'da nguadi min ja hyu yu jut'i, hyu i xopü ní böx ra hyadi, ne hyu i xopü ní yuh ra hyadi, ne hyu i xopü ra norte, ne hyu i xopü ra sur. ¹⁴Ne nu'a ra hnini mi fa'ts'i 'de'mayoho yu do, n'da'a n'da nt'o'ti yú thuhu ü 'de'mayoho yün 'yohü gue yú 'bäihü ra Jesús, ngue ra De'yo. ¹⁵Ne nu'a rá m 'behni Oęä mahęts'i gue dán yaębe, mi hę n'da ra t'eni ra oro, tengu'bü ra metro, gue da 'yęn ra hnini, hangu na ndoho yu jut'i, ne yu føt'e. ¹⁶Nu'a ra hnini xün zant'ma ndoho, 'da'angu ná mba, ne 'da'angu nán jünni. Ne nu'a ram 'behni mahęts'i bi 'yęn ra hnini, ne bi 'yü' ra güenda ngue yo mahuęhi ne yo ciento kilómetro ná ndoho, 'da'angu ná mba, 'da'angu nán jünni, ne 'da'angu nán hęts'i. ¹⁷Ne nu'a ram 'behni bi 'yeni hangu nán hęts'i rá mbät'ti ra hnini, ne bi 'yü' ra güenda ngue hyäte ma goho metro. Ne bi 'yeni tengutho i øt' yu jät'i. ¹⁸Ne nu'a ra mbät'ti nt'øt'e nangue yu do

ra jaspe, pe nu ra hnini nt'ot'e nangué ra oro, tengu'bu ra xito a ra oro. ¹⁹Ne nu'u 'de'mayoho yu dādo mi fa'tsa ra mbät'i, xun ngu nt'ut'i yu t'udo 'dahma 'dan'yo, ngue di fexni, xum hmadi di muui. Nu'a rá mbädi ra dādo nt'ut'i yu t'udo ra jaspe, nu'a ná yoho ra dādo nt'ut'i yu t'udo ra zafiro, nu'a ná hyu ra dādo nt'ut'i yu ágata, nu ná goho ra dādo nt'ut'i yu esmeralda. ²⁰Ne nu'a ná cut'a ra dādo nt'ut'i yu ónice, ná 'dato ra dādo nt'ut'i yu cornalina, ná yoto ra dādo nt'ut'i yu crisólita, ná hyāto ra dādo nt'ut'i yu berilo, ná guto ra dādo nt'ut'i yu topacio, ná 'det'a ra dādo nt'ut'i yu crisoprasa, ná 'de'ma'da ra dādo nt'ut'i yu jacinto, ná 'de'mayoho ra dādo nt'ut'i yu amatista. ²¹Ne gātho 'de'mayoho yú jut'i rá mbät'i ra hnini nt'ot'e nangué yu perla gue xun t'axi, ne n'da'a n'da yu perla gue bi t'ot'e n'da ngu n'da ra jut'i. Ne nu'a ra calle xun ndoho bu mbo ra hnini nt'ot'e nangué ra oro xun ho, tengu'bu ra xito a ra oro. ²²Ne hin dá nugä n'da ra nijä bu, nguetho gātho rá nguse Ojā a ra hnini, ngue ra Hmu tətetho rá ts'edi, ne ra De'yo, ne 'darpü i 'buhmbu u i 'bupü ja ra hnini. ²³Ne nu'a ra hnini, him mahyoni ra hyadi di yorpu, ogue ra zana, nguetho guese Ojā ne ra De'yo di yorpu. ²⁴Ne nangué'a ra nyot'i i ja bu, gātho di yot'u ne dim 'bumanho u yu ja'i dim 'bupü gātho yu häi ua ja ra ximhäi. Ne yu ts'ut'abi gātho yu häi dim 'bui di dā bu u yun ho xu 'yot'e, tengu'bu di um bu yun t'unni xun ngu di muui. ²⁵Ne nsoquitho yu jut'i gātho ra pa, ne njam'bu da mba njut'i, nguetho njam'bu din xui bu. ²⁶Ne hont'a go 'be'a gātho di muui, gue bi zän Ojā bi 'yot' yu ja'i 'dahma 'dan'yo yu häi ua ja ra ximhäi, ne gue'a da hyaxpu u, ní thim bu mbo ra hnini. ²⁷Pe hin da yurpu ja ra hnini 'be'a xun ts'o, xing yu ts'om'bäi da yurpu, xing yu hyāte. Pe hont'u to'o bi 'yorpa rá thuhu ra De'yo bu ja rá søcuā,

gue to'o gātho bi un ra temazäi, hont'u da zä da yurpu.

Mi ts'utho ba ɛh ra Jesucristo

22 Ne nu'a rá m 'behni Ojā xø bi 'yurcä man'da mahøn'a, dra Xu-uagä. Ngue n'da ra dāthe mahoqui toho ra dehe xun güe tengu ra xito, t'ɛmbi rá dehe ra temazäi. Ne bí nexpu ja rán thuts'i Ojā ne ra Jesús ra De'yo. ²Ne bi tho'inde bu ja ra calle xun ndoho bu ja ra hnini. Ne n'da n'danguadi mi 'bäpu yu za t'ɛmbi yu za gue di un ra te. Ne nu'u yu za din zädi, n'dazna ngu n'dazna ma'da'yo yun dät'o din zäpu, janangué'a 'demayo nidj din zädi n'dajeya. Ne nu'u yú xi di un yún zaqui gātho yu ja'i. ³Ne hin'yü 'be'a dí hnu rán ts'ɛmbi Ojā bu. Pe din ja bu rá ts'edi Ojā ne rá ts'edi ra Jesús ra De'yo. Ne gātho yú 'yɛhe da dānde u ne da 'yörpa yú 'befi. ⁴Ne nu'u dim 'bupü da nu rá hmi Ojā, ne gātho din ja rá thuhu Ojā bu ja yú dɛ. ⁵Ne hin'yü bu ra xui, janangué'a njon da hyom man'da ran nequi, xing ra hyadi, nguetho guese Ojā ra Hmu di yozehe bu. Ne nu'u dim 'bupü din ts'ut'abi gātho yu pa mazäi. ⁶Ne nu'a ram 'behni bi xicä: “Gātho ram hma gá 'yøde, majuāni a, ne da zä da t'ɛç'yei gātho. Nu'a Ojā ra Hmu, gue'a di un rá Hogandāhi yú pøngahyā, ya bá pencä ua drām 'beh-nigä a, ngue ga xi ahü 'be'a din ja, gue yú 'yɛhe ahü Ojā. Ne him maya'a din ja,” bi 'yɛna. ⁷“Dami 'yøhmbu ya,” ɛn'a ra Jesús, “him maya'a gue gua ɛcä. Gan jøhyahu gātho ahü gue guí ɛç'yɛihü 'be'a din ja, nt'ot'i bu ja ra søcuā,” bi 'yɛna. ⁸Ne nugä dra Xu-uagä, majuāni dá øde ne dá nugä 'be'a gātho bi t'urqui ngue dá o't'ä ua. Ne nu'bu mi gua'a 'be'a dá øcä ne 'be'a xí 'yurqui, dán dānyahmu bu ja rá gua ram 'behni mahɛts'i bi 'yurqui gātho, dí ɛna gue ga thānde. ⁹Pe nu ram 'behni bi xiqui: “O guí thāndegui, nguetho nugä dra 'yɛhɛgä tengu i, ne ni cuhü mi'da yu pøngahyā, ne gātho mi'da u gue i ɛç'yei

'be'a gá 'yorpü ja ra søcuä. Hønse Ojä gui thände," bi 'yëna. ¹⁰Ne xø bi xicä ram 'behni büya: "O guí pes' thoho na gá 'yo't'i, ngue 'be'a din ja, nguetho him maya'a din ja. ¹¹Ne nu'u to'o i øt' ran ts'o, thocua thoho da 'yøt' ran ts'o, ne gätho to'o i øt' ran ts'om'bäi, thocua thoho da 'yøt'e. Pe nu'u to'o i øt' ran ho, thocua thoho da 'yøt' ran ho, ne to'o mahoqui thoho yú mbui thocua thoho gue xtán ho yú mbui," bi 'yën'a rám 'behni Ojä mahëts'i 'bü mi xiqui. ¹²Ne bi 'yëngä ra Jesús büya: "Ne guehna dí xi ahü, him maya'a ba ëcä. Ne n'da ngu n'da ga un rán theui 'be'a gätho bi 'yøt'e. ¹³Nugä gätho dá dü'mi ne ga juacä ra 'befi dá dü'mi, dra mbüdigä ne dran zeguigä, zäi däm 'bui ne dam 'bui mazäi. ¹⁴Majäpi thoho gätho mahoqui yú mbui nangue Ojä, tengubü m'beni yú pahni. Janangue'a i ja yún t'ëdi da yürpü ja yú goxthi ra hnini. Ne nu'u to'o da zä da yürpü, da zä da zi yún dät'o yu za gue t'ëmbi yu za di un ra temazäi. ¹⁵Pe hingui sä da yürpü gätho ü ngue bi 'uegue nangue Ojä. Ne da gopü thi ü gätho i yähü yu zïthu, ne gätho yu 'yomt'ëni, ne gätho yu hyodu, ne gätho i thände 'be'a him majuäni, ne gätho yu jä'i gue di ho da man yu fehni, hingui sä da yürpü ü. ¹⁶Nugä dra Jesúsä, dá penhdä bü mam 'beh-

nigä gue da xi ahü gyü 'yëc'yëihü, gue 'be'a gá 'yorpü ja ra søcuä. Nugä dram bom'betogä ra David, ne tengubü dra Däso dín 'yo'be ran nequi," bi 'yën'a ra Jesús. ¹⁷"Ba ëhmbü gätho ahü," ën'a rá Hogandähi Ojä, ne'a rá xisu ra De'yo ëna. Ne'u gätho gue i øde, da ma: "Ba ëhmbü." Ne ba ëcuä gätho i tuthe, ne gui sihü ra dehe gue di un ra temazäi, ne hin gui juthü a.

Ran zofu ran zegui

¹⁸Ne nuya dí xi ahü, gätho ahü guí nuhü ya yüm hma i jaua, ngue i ma 'be'a din ja, o gue ahü guí øhmbü 'bü i hman ya yüm hma nt'o't'i ua, pe nu'bü guí ëna gui hyuspahü mi'da yüm hma, pe da hyus'ahü Ojä ü yün ünbi im mangua ja ra søcuä 'bü. ¹⁹O nu'bü guí ëmhbü him majuäni 'da yüm hma nt'o't'i ua, ëna gue'bü gdí 'uejü ü, pe Ojä di 'uec'ahü yün jäpi im mangua ngue hin di ja ahü gui cürpü ja ra hogahnini, ne hin di ja ahü gui sifü yún dät'o a ra za di un ra temazäi. ²⁰Ne nu'a ra Jesús gue bi man ya yüm hma gätho i jaua, i ëm büya, "Majuäni ba ëcä n'dihi," bi 'yëna. Ne gue'a dín nde'e, ne dí xi a i, ba ëhe ma Hmu i Jesús. ²¹Ne gätho ahü dín nde guin nuhü rán jäpi a ma Hmuhü ra Jesús. Ne hønt'a dí xi ahü ya.